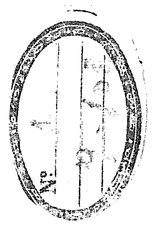

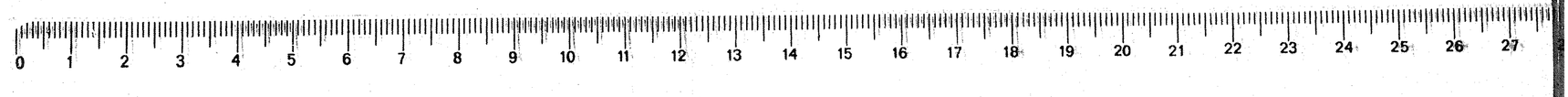

2 400 40 Safta MADE IN SPAIN

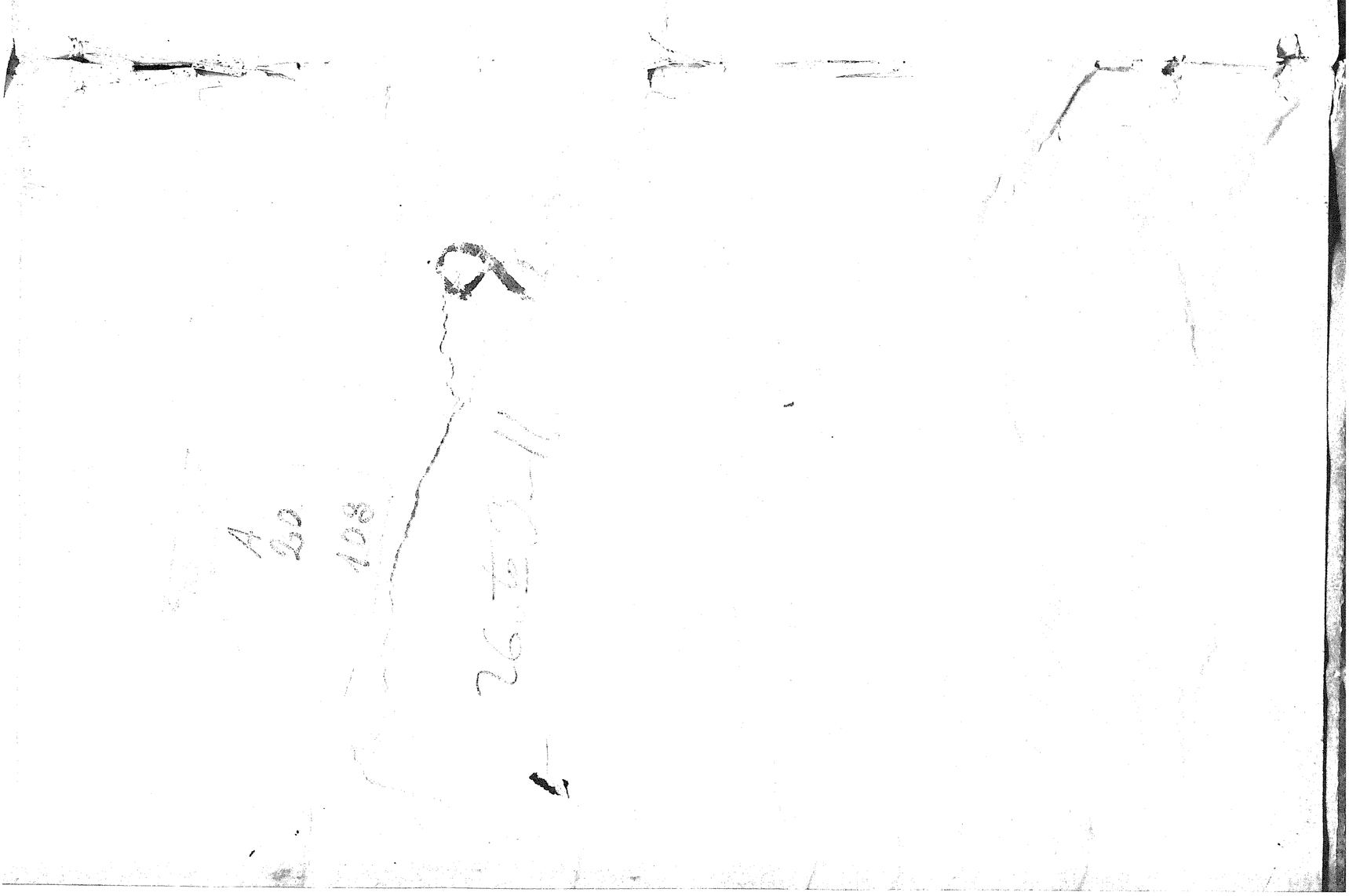

R/7726 Bc

COMMENTARII IOANNIS BRITANNICI IN IVVENALEM: CVM GRATIA A DVCALI DOMINIO VENETIARVM NEQVIS ALIVS EOS INTRA DECENNIVM IMPRIMAT.

Bl.ª del colegio de la Comp.ª de Jesus de Sev.ª

Carmen Pamphili Saxi

Tela, faces, laqueos, horrorem, fulmina, morſus:
Verbera. Clamores, murmura, dicta, ſales:
Qui Iuuenalis ayet pernoſcere funditus, immo
Affectus, animum, pectora, cor, genium
Hunc legat, interpres, non eſt, ſed carminis auctor
Egregii uatis, uita ſed egregia.
Carmina non generat, ſed gignit aperta, ſerenat.
Senſa nec exponens lucida, ſed generat
Increpat, inuehitur, caſtigat, corrigit, urget.
Cogit, ſollicitat, ducit, agit, ſtimulat
Proſa canit uatis concentu dulciter huius.
Concentus proſa ſoluitur & loquitur
Deniq; ſunt unus ſub uate Britãnicus ipſe eſt
Collectus numeris clauſus & exiguis:
Sub ſe collectus uates extenſus in illo eſt
Qui legit hunc igitur cautus utrunq; legit.

Nil huius operis rubricae expurgationi. Attento Indice Expurgatorij nouissimi anni 1632.

Ioannes Britanicus Brixianus Salutem plurimam dicit Senatui populoq; Brixiano.

CONsideranti mihi Amplissimi patres Brixiani homines (ut placet Stoicis) hominũ Causa esse generatos, ut ipsi inter se alius prodesse possit alii, in mentem ueniebat eũ demũ illiberali censendum esse ingenio, qui omnia quæ aut diceret, aut faceret, aut deniq; cogitaret non ad aliquam aliorum utilitatem, sed ad suum dumtaxat cõmodum referret. Nec imerito. Nam (quod & Plato sensit) illud semper nobis in animo fixum esse debet, nos non solum nobis, sed patriæ & amicis natos esse, ut nõ magis nostra q̃ aliorum cõmoda quærenda sint. Quare patres amplissimi quum in toto ætatis meæ tractu omnia temporum momenta ad percipiendam doctrinam contulerim, uisusq; sim clementia dei nostri eo peruenisse, ut ex his studiis aliquem omnino retulerim fructum; putaui operæ p̃cium me facturum esse, si eum non solum ad meam, sed ad cõmunem omniũ in litteris uersantium utilitatem & beneficientiam conferrem. Sed quum multa in hac re litteraria extarent: quæ non magis delectabilia q̃ fructuosa esse uiderentur, in quibusq; non sine aliqua laude uersari possem, existimaui eum mihi poetam interprætandum cuius doctrina ex omni fere parte ad nostram institutionem esset accõmodata. Iuuenalis igitur satyras etsi temporibus nostris a nõnullis aliis egregie litteratis cõmentatoribus, uel cum magna ipsorum laude enarratæ fuerant aggressi sumus, q̃ omnino animaduerteremus in toto operæ multa abiis, siue in curia quadam, siue cõsulta opera præterita esse, q̃ quæ ipsi fortæ intelligerent eadem & cæteris perspicua arbitrarentur, multaq; etiam longe aliter exposita q̃ sensus auctoris exposceret. hocq; eo libentius fecimus q̃ Iuuenalem eum esse nouimus poetam, qui ueluti flagello atq; ense peccantium uitia persequens saluberrimo carminis sui stilo docet a semita turpidinum declinandum, honestatéq; apphendendam, ita ut in scholis (quãdo adolescentes poeticæ instituendi sint) nihil fere utilius fructuosiusue legi queat, ii enim mihi tũ demum probatissimi uidentur auctores, quorum doctrina nõ tam ad uoluptatem q̃ ad institutionem nostram refertur. Confido autem in toto opere præter fortasse tria aut quattuor ad summum loca, quæ aut ingenii mei imbecillitate, aut morum ignoratione ueterum: non intellecta altioribus ingeniis enodanda relinquo, nihil prorsus relictum quod a me nõ sit optime dilucidatum, multaq; etiam longe rectius explicata q̃ ab omnibus aliis qui ante me in poetam scripsere. Quod autem lucubrationes meas uobis Ampl.pa. dicandas esse cẽ fuerim, Illud me maxime impulit, q̃ memineram superioribus annis quum in Achilleida Statii & Satyras Persii cõmentarios edidissem, uobisq; nũcupauissem alteros, ita uobis placitos fuisse, ut me non mediocris solum laus & gratulatio uestra secuta sit, sed insuper amplissimum mihi munus publico totius senatus consulto decretum fuerit. Qua una liberalitate, ita me uobis prorsus deuinxistis, ut statuerim siquid unquam in his studiis laude dignum perficerem id totum uobis tradere atq; dicare. Et cur non facerem? quum hæc nostra ciuitas bonarum semper artium studiis delectata sit in dieſq; uehemẽter delectetur? Quod enim ex hac ciuitate (ut a cultu diuino exordiar) sanctissimi episcopi atq; etiam cardinales? Quot uerbi diuini saluberrimi (ut dicunt) prædicatores? Quot iurisc̃onsulti uel ueteribus legum conditoribus cõparandi? Quot physici præclarissimi? Quot in omni genere doctrinæ cõsumatissimi uiri prodiere? Sed quid probatissimos ciuitatis mores celebrem, quũ ipse Plinius Iunior fateatur ipsam multum antiquæ uerecundiæ & frugalitatis retinere ac seruare? Labores igitur nostros Ampl.pa. quos forte maiori uoluntate q̃ facultate p̃fecimus uobis afferimus obsecrantes, ut quando nihil sit tam benefactum quod nõ uellicare malignitas possit, eos in tutelam uestram ita recipiatis, ut omnibus perspicuum sit Britanicum omniaq; eius opera uobis esse cõmendatissima. Quod si a uobis (ut confidimus) fiet, studium profecto nostrum ad grauiora maxime excitabitur. Vobis autem Domini nostri Iesu christi clementia incolumitatem perpetuam & salutem æternam largiatur. Valete.

¶ Annotationes quędam Ioannis Britannici in Asinum Apulei & Silnas Statii.

FVerat mihi in aio Dominice bonomine & Gabriel Cimine multa q̃ apud varios authores, imprimisq; asinum Apulei, Sermones & Epistolas Horatii, Silnas Statii, & Plauti comœdias uel mendosa, uel parum curiose a cõmentatoribus explicata legebant colligere ac publicare, vt una cum cõmentariis. Iuuenalis ad cõmunem studioſorũ utilitatem imprimerentur. Verum instantibus ipressoribus, quoz studium nõ minus plerũq; ad suum q̃ ad aliozz cõmodum festinat, coactus sum impsentia maiori huius laboris parte supersedere, Nec aliud mihi licuit q̃ pancula quędã apud Apuleium & Papiniũ annotare, quę litteratis oino placitura confidimus. Reliqua alias quum plus ocii dabitur prosequemur. Principium igit̃ sumemus ab exordio Apulei de asino aureo, Vbi queri a multis solet Epigrãma ne sit, Et legendum At ego an vt ego. Quare vt vtrũq; discutiamus nemini vel mediocriter erudito dubium est principium factum eẽ de epigrãmate ex iambico trimetro q̃ octo constat carminibus, sic.

Vt ego tibi sermone isto milesio
Varias fabellas conseram, atq; aures tuas
Benivolas lepidulo susurro permulceam,
Modo si papyrum egyptiam tu argutia
Niloiici calami inscriptam non spreueris
Inspicere, figuras hominum in alias imagines
Conversas, & in se rursum nexu mutuo
¶ Refectas, vt mireris hic exordior. Legẽdũq; esse vt ego, ñ at ego vt sit sẽsus & ordo. Exordior figuras hoium conversas in alias imagines, vt Apuleius cõversus fuit in asinũ, & rursum in se refectas mutuo nexu, nã & in seipsum ex asino reformatus est & refectus, mutuo nexu hoc est altema ligatione, vt modo in aliã transeãt imaginẽ, modo in pristinã redeãt, vt mireris, ideſt ita cõuersas in alias imagines & rursum in se refectas vt mireris vt possis mirari, quasi dicat mirũ tibi videri possit ita cõuerti & rursum in se reformari. Exordior aũt hęc vt ego tibi sermone isto milesio varias fabellas cõseram, sic q; rõnem affert quare exordiat has figuras mutatas, vt opus cõponat ex variis fabellis & pinde eũ delectet, vt oino legendũ sit vt, nõ at. Modo si papyrũ, hoc est si modo papyrũ egypniã nõ spreueris ispicere, illud addo fortunasq; supstitum esse atq; ideo tollendũ, nã nec versus dictionem patit̃, nec fortunę hoium in alias mutãtur imagines sed tantum figurę.

Illud preterea legit̃ in primo modico securius in quo dno emẽdanda eẽ cõtendimus, fallunt̃ enim q̃ legunt mordico securius quũ oino modico securius legẽdũ sit, vt sit adverbiũ. i. paulo incautius & iprudentius tanq̃ q̃ nihil timerẽ, qui.n. nihil timẽt in mãdendis cibis secure comedũt, vt sit sensus & ordo. Ego minimo minus intendum gestio contrũcare modico securius offulã grãdiorem polentę caseatę in cõuinas gmulos, emendare ẽt legendum est inter cõuinas non in conuinas.

In eodẽ q̃ri solet an legi dẽat cõnectore illo tuo, quũ renera cõnector is appellet̃ q eodẽ vel vehiculo vel naui vehat̃, & hic Socrates quẽ cõnectorẽ appellat nõ nauis vectus sit sed pedibus iter cũ eo fecerit, quare illic indubitato legendũ est cõuentorem a cõuentu hoc est simul veniendo sicut aduentorẽ alibi appellat qui aduenit, quem ẽt vernaculo sermone Auantorem appellamus quasi q̃ crebro ad officinas nras aduentat.

Apud eundẽ in prio legit̃. Plane quod est mihi sũme principiũ, ego diligẽter pensitatis verbis arbitror legendũ p̃cipuũ, vt sit sensus & ordo. Fotis emitto istis nũmulis foenũ & ordeũ equo qui me strenue vexit, q̃d ẽ mihi summe p̃cipuũ, hoc est q̃d mihi maxię ẽ curę.

Itẽ in jecũdo legit̃. Quid quũ frequenti sobole spiritus cumulat vericẽ, vbi queriẽ spiritus ne an aliter legendũ sit; quare nõ ignorandũ ab Apuleio capillũ spiritũ in capite capi p capillo in spirã & revolutionẽ multiplicẽ collecto & cumulato, quẽadmodũ vidimus in Nũmismate Diuę faustinę cui in capite capillus duplici ordine in gyrum ductus cumulat̃, a spira deducto vocabulo media p̃ducta sicuti a Ture turius, a erine crinitus. Est aũt spira vt exposuimus apud Iuuenalẽ collectio finis in orbem, vnde & anguem dicimus collectum in spirã hoc est gyrum & revolutionẽ. Et circulum illum eminentẽ in basi columnę.

In eodẽ i tertio legit̃. Specta deniq; q̃ puis q̃q; futilibus tanta res p̃cureẽ Herculis, vbi nos corrigimus berbulis, vt sit sẽsus. Specta q̃ puis q̃ futilibus berbulis tãta res p̃cureẽ, seqt̃.n. anethi modicũ cũ lauri foliis imissũ.

Apud eundẽ in tertio sic legit̃. Ain inqt vulpinaris amasiosmeq, spõte asciam cruribus meis illidere cõpellis? Siginer meum ipsa lupulis cõserno Thessalis? vbi mendas duas esse tollendas dicimus vt legatur an inquit vulpinaris non Ain. Item non Signiner neq, saginer, sed sic agnum meum, vt sit sensus. An vulpinaris amasiosmeq, cõpellis ascia crura mea ledere, sic agnũ meũ cõserno lupulis thessalis, hoc est sic amatorem meum trado meretricibus thessalis. vt recte metaphoricos dixerit lupulis quia agnum noſauerit amatorem.

Apud eundem in tertio sic scribitur. Respicio pilę medię quę stabuli trabes sustinebat, In ipso vere meditulio Hipponę deę simulacrũ residens ẽdiculę, corrigo in ipso fere meditulio.

Apud eundẽ in quarto vbi de cupidine loquit̃ scriptũ est sic. qui malis suis moribus cõtępta disciplina publica flãmis & sagittis armatz per alienas domos nocte discurrens, vbi queri solet, qd tria illa verba significẽt cõtempta disciplina publica. Quare vt locus oibus sit p̃picuus ita nos intelligimus cupidinem nocte per domos alienas discurrere & adulteria multa cõmittere cõtępta disciplina publica. ideſt cõtempti legibus, qbus cauetur ne tempore noctis cum armis discurratur, neue adulteria & id genus flagitia committantur.

Apud eundẽ in quinto sic legit̃. Sed prius iquit senties moriar q̃ tuo isto dulcissimo cõnubio caream, vbi nos legendũ esse cẽties cõtẽdimus, & nõ senties, vt sit sensus. Ego me cẽties prius neci tradidero, q̃ tuo isto cõnubio caream, vt sit quasi p̃uerbiale dictum. Nã sic dicere solemus, prius miles moriar q̃ tibi iniuriam faciam.

Apud eũdem in sexto vbi mentio fit de curru donato a vulcano veneri sic legit̃. Limę tenuãtis detrimento cõspicuũ ẽ ipsius auri dãno p̃ciosum, vbi p limę tenuantis limę legendum esse dicimus. Nam Apuleius ostensurus est currũ illũ duplici rõne in p̃cio fuisse, & ipso artificio & materię abundantia, ait ergo currum conspicuũ esse detrimento limę tenuantis hoc est detritu ẽ politione pulcherrimũ, p̃ciosum aũt dãno ipsius auri, hoc est nactura magna auri, quasi in in quo multũ auri fuerit & veluti magnum damnum.

Apud eundẽ in. vii. sic scriptũ est. Pretereũte me oratore fuerã aggressus, vbi nos p̃tereunte me p̃tereuntẽ &

pro orato orico, vt dicat Hemus se aggressam fuisse p curatorē principis pterentē orico, hoc est pterentē et transeuntē inxta oricū. Nā oricū civitas ē Macedonię quā totā Hemus se vastasse, pdicat. Et hęc vera ē lectio.

Apud eundem in. vii. legitur. Sed plane cōcinnatū solutum ꝛ solitarium ob indicinę pmium occupasse, vbi mendum esse dicimus, vt legendum sit concitatū ꝛ non cōcinnatū. Nā ille deierauit se occupasse, hoc est apphēdisse asinum ꝛ solutū ꝛ solitariū concitatū ad fugam, vt pmium indicinę, hoc est indicii cōsequeret.

Apud eundem in. viii. legitur in profundam Romam cupidinis sese paulatim nescius pcipitauit, corrigo in profundam ruinam cupidinis, modica enim litterarum mutatione cōmissum est mendum.

Apud eundē in. viii. scriptū est, Arreptū seruulum eius qui cām tāti sceleris luxurię suę pstiterat, vbi duo ita corrigimus vt tollatur eius, ꝛ p luxurię vxori legatur, vt sit sensus ꝛ ordo Dns eoꝝ arreptū seruū qui cām tanti sceleris pstiterat vxori suę, vt se suspēderet in puteū, se cū ifantulo demitteret alligauit arbori ficulneę.

Apud eundē in. viii. scriptū est, ꝛ ilico me tumida pte deligatū tradidit phlebo, vbi nos corrigimus ꝛ ilico me tomicē sparteo deligatū tradidit, oñdit enim asinus se statim nouo domino traditū fuisse deligatū capistro sparteo. Nam Tomex restem ꝛ funiculū significat Victru. in. vii. ait asseres tomice religādos, ab eodē tomices ex sparto hispanico cōmēdant, qđ vocabulum deduci videt a greco ατωτισ τομιγγοσ. i. a sparto.

Apud eundē in. ix. legitur, Asellus iners ꝛ nihilominus morbo destabili caducus, vbi alię aliogn litterati falso exponūt morbū comitialē dici ꝛ morbū caducū, quare putant illud scīdū morbū illum quo nō modo boues ꝛ varia animantia vexātur comitialem dici non caducū. Q uū caducus is dicatur q cadat, morbus enim non cadit sed homo, vñ dicimus ꝛ porta caduca q cadant ꝛ bona fortunę caduca, sed nō morbum caducū.

Apud eūdem in. ix. legitur magnas ꝛ postremas domino illi fundorum clades annuncians, corrigimus sic magnas ꝛ postremas domino illi filiorum clades annūcians. Nam tres liberi eius occisi fuerant.

Apud eundē in. x. legitur dedi nō venenū sed somniferū mādragorę illū. Quid si legat mādragorę succū.

Apud eundē in. x. legitur, sed bene q vtrinq, secus sermone plato, iactare mediū quęrit, corrigimus Sed bñ, q vtrinq, secus sermone plato, facto remediū qrit.

Apud eundem in. x. legitur atq, hęc omnia perfacile obediebam, nos corrigimus obibam, vt sit sensus, hęc omnia facile faciebam, exequebat.

Apud eundem in eodem, legitur citato ꝛ intorto genere, gesticulatione alacri demonstrabat, lego ego citato ꝛ intorto itinere ꝛ non genere.

Apud eundem in xi. sic scriptū est. Sopor circūsitus oppressit, nec dum satis conperam. Quid si legatur consopiueram. i. nondum cœperam dormire.

Apud Papiniū in prima Sylua legit Nec ferro aut gere labora: sub genio, lego sed genio, vt sit cōmendatio ipsius Domitiani. q vt deus magno esset oneri ipsi terrę vt sit sensus Humus nō ferri aut eris pondere tūi premebatur quantū pondere genii, hoc est ipsius Domitiani.

Apud eundē in Epithalamio Stellę legitur ꝛ de pietis vocalem fontibus vndam. Qui locus qa siccis vt aiunt pedibus pterit a cōmentatoribus. visum est lectorē monēdū, poetā intelligere ab ipsis musis nō solū ignē sed ꝛ aquā inpiis adhibitā. hocq, ex veteri ritu quo illud custodiebat, vt ignis ꝛ aqua adhiberent, quia bę duę res humanā vitā maxime cōtinent, vñ Valerius flaccus in vlti. lib. Ignē pollux vndāq, iugalē pulit.

Apud eundē in Tiburtino Vopisci legitur, an emissas per cuncta cubilia nymphas, nos corrigimus Lymphas, vt intelligamus describi lymphas calidas q̄ per parietes cubiculoꝝ mittebant ad calefaciēda cubilia. De qua re ita Sene. ad Lucilliū, Quid le quar suspēsuras balneoꝝ ꝛ impsos parietibus tubos p quos circūfunde retur calor, quo ima simul ꝛ summa foueātur equaliter.

Apud eundem in Soteriis Rutilii gallici, leguntur hęc carmina. Tūc deus, alpini qui iuxta culmina dorsi, Signat apollineos sancto cognomine lucos Respicit (hen tanti pridem securus alumni, pgressusq, moraris) hinc mecum epidaurea proles. Hinc alti gaudens daturq aggrediēda facultas Ingētem recreare virum tentemus adorti. Quoꝝ sensus quū aliquātulum obscuritatis habeat visus est mihi ad cōem studiosoꝝ vtilitatem illustrandus. Sensus est ergo talis, Apollo q iuxta vercellas ad radices alpium colebatur, vnde vercellę apollineę sunt nominatę a Martiale, sentiens rutilium gallicum ęgrotare ad eum venit vocato secum filio suo esculapio, quem ad pstandam ei valitudinē mira bortatur arte. Est tanti mordo. Tunc deus qui signat lucos apollineos sancto cognomine inxta culmina alpini dorsi respicit subaudi Gallicum ęgrotantem, aut quod magis placet esculapium, ꝛ ait hinc mecum epidaurea proles hinc inquam subaudi veni, alii gaudens corrigo alitis gaudens, vt eum sic laudando ad officium excitet, quasi dicat qui rebus tantum magnis gaudes, nec nisi viris primariis aut quod non displicet granibus morbis opitularis. Datur aggrediēda facultas, offertur inquit res capienda ꝛ digna viribus tuis quū sit Rutilius vir magnę auctoritatis Tentemus ingt adorti recreare ingentem virū, reliqua illa. Hen tanti pridem, dicunt per parēthesim a poeta q̄si qui doleat apollinē tanti alumni fuissem tam imemorem, Totaq, hęc oratio est apollinis vsq, ad illud carmen. Dixerat inuenient positos ꝛc. Securus negligens ꝛ parū curās alūnū suū rutiliū, pgressusq, morās, hoc est tardans pgressus ad medendum.

Apud eundē in eisdem soteriis legitur, Hunc igitur (si digna loquor) rapiamus iniquo nate Ioui, vbi p Ioue iniquū intelligimus Plutonē, q iniquus est quū tales studeat habere animas. Ioue aūt appellari Plutonē, docet Ausonius sic ait Iouis Elisii q catamitus eris. Sic etiā Iunonē dicimus pserpinam. Papinius in. ii. sil. de glaucia. Iam cōplexa manu crinē tenet infera iuno.

Apud eundem in eodem legitur Neu filis flamma caminos vreret, corrigo vilis flamma.

Apud eundem De pietate abascantii in priscillam leguntur carmina. xiii. illic Sera quidem tanto quorū sensus quū a cōmētatoribus silentio pterearur, ꝛ aliqua tū egeat interptatione visus est mihi explicandus. Sensus est ergo Scio quidem tradam esse meam cōsolationē, quū annus iam pterierit ex quo abascātius amisit vxorem. Sed tun cinqt in recēti dolore solamen erat flere miserias amici, ꝛ cū eo dolere. Q đ si voluisem in ipso primo vulnere quū amisit vxorē consolari cum nullo quidem modo potuissem, imo inquit ne cantus quidē Orphei vel musarum valerent mulcere, tantum dolorem, Sicq, pietatem Abascantii cōmendat.

Item in eodem legitur, Sic plenā maligno afflantur iumenta noto, sic alta senescit imbre seges nimio, lego vineta ꝛ non iumenta.

Apud eundem in epicedio in prem legit. Tuus vt mihi vultibus ignis Irruhuit. Cuius loci sensus est tres inquit mense pteriere possq̄ vultus meus rogo tuo cale factus rubuit ideſt ex quo mortuus es, ꝛ cinerem vidi tuum oculis meis humentibus, quum interea nihil pre dolore potui scribere.

Apud eundem in eodem leguntur, quinq, illa carmina Cur magis incesſat superos, quorum sensum ita explicamus. Poeta ostendit non minore se affici dolore amisso patre q̄ aut mater quę amisit filium, aut vxor q̄ iuuenem maritum, leguntur, cū interrogatione. Cur magis incesſat superos. i. de diis cōqueratur, ꝛ conuitio afficiat, q̄ ego Liceat. i. si. liceat, si non retineatur.

In eodem sic legitur, Et phrygiū silicem. In quo interptes aiunt poetā intelligere de Hecuba quę conuersa fuerit in lapidem, sed quū hoc nullis auctoritatibus possit sustētari arbitror intelligendū de Niobe quę vt notum est cōuersa fuit in lapidē sipylum, fuit. n. ex sipylo vrbe Meonię quę phrygię contermina est.

In eodem legitur, Saltusq, ingressa viriles non formidata temeraria calcide sappho, lego leucade non calcide, referturq, ad historiā. Nam ad tēplum Acciacum qđ in sinu ambratio est petra ꝑrupta esse ferebatur, vnde quī se dimitterent in mare, amoris flāma leuarētur, id egisse Sappho scribit Strabo ex Menandri auctoritate, ideo temeraria q̄ se ex leucade deiecerit.

Apud eundem in epicedo in filiū legitur, Mens flumine tāto inferior, cuius loci sensus est, Mens ingt mea inferior tanto flumine. i. quę tanto infringitur fletu ꝛ superat, ac p hoc inferior, nihil reperit dignū qđ cantet.

In eodem sic legitur, Infantem lingua Simium sa libusq, proterunt, corrigo nimium.

Apud eundē in epicedio i Glauciā melioris legitur, Quū tibi quas vestes, quę nō gestamina mitis festina bat herus. Ego vero corrigo Quas tibi nō vestes, quę non gestamina mitis festinabat herus.

Iam in eodem legitur, Hunc quanquam hectoreos cineres troiāq, perosus Turnibus e phrygiis esset missurus Vlysses, corrigo flesset.

Item in eodē legitur. Desertas exutus opes, placet magis vt legatur desertas exosus opes.

Apud eundē in epicedio pileti vrsi legitur. Qualis bellis iam casside visa Parthenopens erat, corrigo missa, vt sit qualis erat Parthenopens in bellis casside missa pro demissa, hoc est deposita.

Apud eundē de lachrymis etrusci scriptū est, Et infema regimen timet gacon vma, lego rigidū p regimē.

Apud eundem de coma Earini legitur. Haud vllo cōcussum vulnere torpens De sexu transire iubet corrigo. Haud vllo concussum vulnere corpus.

Apud eundē ad claudia vxorē legitur, cui mite solum trans equora vectę, Ipse dioneę mōstrauit apollo colūbę, lego Dionea colūba nō dioneę colūbę, vt sit augurio colūbę, Cōstat. n. parthenopē secutā esse augurū colūbę quū ex calcide delata est in Italiā, vnde in. iiii. libro ad Iulium Menecratē Tu ductor populi longe migrantis apollo, cuius adhuc volucrē lena cernice sedentem respiciens blande felix eumelis adorat,

Apud eundem in cōsulatu Domitiani. Mecum altera secula condes Et tibi longeui reuocabitur ara patrē tis, corrigo Ara terenti, vt dicat ipsum Domitianū victurum tamdiu, vt visurus sit alteros ludos seculares q centesimo ꝛ decimo quoq, anno celebrabantur in campo martio. in eo loco qui terentus dictus est, vbi ara fuit dicti ꝛ pro irp ne consecrata, De quibus Valerius libro secundo, & festus Pompeius.

Apud eundem in epulo Domitiani legitur. Non cē tum insigne columnis, sed quantę superos celumq, atlā te remisso Sustētare queant, super hoc vicina tonantis regia, vbi duo corrigimus, vt legamus Quante superos non quā te, Et stuper, vbi scriptum est super.

Apud Plautum in Captiuis legitur. Nam hoc pene iniquū e comico coragio Conari subitōtos agere tragœdiam, vbi cōmentatores male locum intelligentes alii exponunt desubitōtes vnam esse dictionem eamq, veterem, alii alia multa deliramenta affruūt, nos vero corrigimus Conari desubito nos, vt duę sint dictiones desubito aduerbium, ꝛ nos pnomen, vt sit sensus. Hoc pene iniquū est nos conari desubito agere tragœdiam e comico coragio, hoc est statim ex stilo comico transire ad tragicū. Desubito ergo legendū est ꝛ nos, vt fiat distinctio dempta littera. t. Nec mirum aut vna tantum litterę interpositione, aut imutatione, aut ademptione p clara hominū ingenia plerūq, defatigari. Quam multi enim transierſi ferūtur apud Amphytrionē in fine comedię illic. Hęc sola sarcam gestat mearum familiariū, vbi nos in cōmentariis Iuuenalis super eo Sarcophago cōtenus erit, docuimus legendū esse. Hęc sola sana mihi resta t mearum familiariū. Occurrebant pterea multa alia apud ipsum auctorem quę vt mendosa castigaturus fueram. Verum quū Pylades noster quem grece latineq, apprime doctum agnoscimus id oneris susceperit, vt omnes eius comœdias sole ntissima diligētia recēseat, omnesq, versus ad pristinam pedum legem reducat, ac veluti totum auctorem in aliam iam imaginem cōuersum reformet, multisq, adhibitis tum nouis, tum veteribus exemplaribus iam plusq̄ tria milia mendoꝝ ex eo sustulerit, cum nona etiam ꝛ mirabili cōmētatione, omnia mihi silentio pretereunda duxi, quum ipse omnibus cumulatissime sit satisfacturus.

Ad Lectorem.

LEctor quū forte in manus absolutos cōmentarios sumpsissemus, eosq, transcursim legeremus offendimus nōnullos ab impsoribus cōmissos errores, sed minutos tñ. Inter quos illi sunt.

In primo cōmentario vbi mentio fit de victoria vt colitur pax atq, fides victoria virtus scriptū est mutilato sensu. Eam enim filiā. Tu vero scribe. Eam enim filiam fabulant arcades fuisse paliantis qui fuit lycaonis.

Et super illo pensilibus plumis. Nec illud obstandū corrige obstabit.

In secundo vbi de mollicie sacerdotū minerue, scriptum est. Malum ꝛ delicatorum, corrige Mollium.

In tertio scriptū est, Hęc tibi quę torta venerūt cōdi tamēta. Tu distingue ꝛ corrige conditameta, ubi metā torta nasculū intelligit quo cōdita coctana mittebant.

In sexto ubi de Serpēte argētea fit mētio, scriptū est mutilato ꝛ abscisō sensu. Dextra parte caput canis exoritur māsueta specie blandientis, pars uero lana cernicis Tu adde. Rapacis lupi capite finit, easq, formas aliū draco connectit uolumine suo, capite redeunte ad dei dexteram, qua conspicitur monstrum, de quo dracone nūc poeta uidetur intelligere, eundē ēt serpentē in imagine Isidis extitisse docet Valerius flaccus lib. iiii. argonauticon Aspide cincta comas ꝛ ouanti psona sistro.

In undecimo scriptum est, Sonet enim arce potentiorum aduersus rapinas, Tu corrige solent.

In. xiii. illic, Sed cēses te nūc delicias ponēdū extra comunia, corrige cōmunia.

Item alibi pannū inuenies positum p pannis.

Item in undecimo scriptum est tirynthis oppidum tu corrige Tiryns.

A lxxx
A ē ab v.
Abortini xv
Abortus xv
Abdomen xl
Abolla cxxiii
Abacus xxx
Abdera xcvii
Abila cxxxiii
Aconitū xcvi cxxxi
Actium xix
Acta xx lxxv xciiii
Acerſecomes lxxxvi
Achaia xxv
Actio xxvii
Actuarius lxxv lxxxiiii
Aediles xcix
Adamas liii
Adytum cxxiiii
Aedes martis cxxxii
Aedes caſtroꝝ cxxxii
Aethiopia lxix ci
Aes xxxv
Aegyptus cxxxv
Aemilius xlix
Aenum lxxxiii
Aegeum mare vñ cxxv
Aganippe lxxi
Agathyrſi cxxxviii
Agere xxvii
Agmen xxx
Ager liii
Agrippa liii
Agrippinę duę xlviii
Aiaces duo xcix
Ains cxi
Alicarię v
Alabanda xxv
Alnus xxxiiii
Altercatio xxxv cxxxvi
Alga xxxviii
Alba xxxix liiii cxvi
Alceſtis lxxi
Alueolus xlvi lxxiiii
Alcinous xlviii
Alauda auis lii
Alloe liiii
Aliptes xxvi lxii
Alteres lxii
Alumnus iii lxix
Aluta lxxix cxxxiii
Allobroges lxxx lxxxi
Alcmęonii lxxxiii
Allegare xciii
Amidon xxv
Ambitio xxx
Amomū xl lxxxvii
Ambioſia li
Amphion liiii
Amethyſina lxvii
Anaxiridę xc
Anabatra lxxiii
Annales xix
Ancile xx
Antei fabula xxvi
Anteambulones xxviii
Anchon xxxviii
Androgynus lix
Anticato lx
Antiquarius lxiii
Antidotum cxxxii
Annua lxiiii
Anima lxvi
Animus lxvi
Anubis lxvi
Antidoti cōpoſitio lxxi
Antiphates cxxvi
Antigone lxxxix
Annona xciii
Anceſa xcv
Anceps cix
Annuloꝝ vſus cxii
Anticyra cxxi
Antiſthenes cxxii
Aonia lxxiii
A pedibus xliiii
Apellę cxxviii
Apicius xxxvii
Aplyſtria ci
Aq̄ brevis xxxiii
Aquariolus lx
Aquila xcvii
Aquilifer xcvii
Aquilę iouis armigera cxxvi
Aquirium xxxvi
Artaxata xxii
Arcus veteres xxiii
Aretalogus cxxxv
Aries xxxv
Armillati xxxviii
Armillum xxxviii
Arthemiſium xli
Argilla xli
Arx xlii cv
Artopa xlv
Armenię duę lxvii
Argus lxxii lxxxvii
Arbiter lxxxiiii
Arbuſta cxxix
Arbuſtare cxxix
Arbuſtum cxxix
Arbitratium lxxxiiii
Argumentum xciiii
Armiger viii
Artocopus xlii
Areopagus xciiii
Abrcimagirus xciiii
As iiii
Aſſyria xix
Aſſeres xxxiii
Aſylus lvii
Aſparagus xlv cx
Aſecla xciii
Attellanę fabulę li
Attella li
Athleta lx
Atreus lxxiiii
Atria lxxxii
Aſbos cii
Athlas cix cxix
Attrabatica lxvi
Attegię cxxx
Aue viii
Augur xxvi
Auentinus xxvi
Autumnus xxxviii
Auſter xxxviii
Aulicus xxxix
Aula xxxix
Autonoę li
Auguſtę lii
Auctio lvii lxxi
Auctarium lvii
Aulea xcvii
Aurū in çonis cxxxiii
B
Babylon cii
Balſamum xv
Baptę xviii
Battani lxxxiii
Bacca xxvi
Barba prima alicui nuni ni dedicabatur xxxi
Balena xcvi
Baſilica l
Batyllus li cxxi
Batylli li cxxii
Bacchanalia lix
Balteus lvii xcv
Baſcandę cxv
Bardiacus cxl
Bardocuculus cxl
Bardi cxl
Barcer xxxvi
Barceres xxxvi
Bebriacus vicus xix
Bethis cxv
Bidens xxxiii
Bidental viii
Bithynia lxxii
Bigati nummi cxxxiii
Bonę deę ſacra xvii
Bombices lvii
Bonoꝝ triagña lxxxiii
Bombicina lxxxv
Boccar xlvi
Boues lucę cxvii
Bucca xxxiiii lxv
Buccina xxxiiii lxv
Buccinator xx xxiiii lxxv cxxxi
Bulbus lxxvi
Buſtum xxiiii
Buſtirapus xxix
Buccella xxxiiii lxv
Bulla xliiii cxix
Buccea lxv
Buccellatum lxv
Bucciula ci
Bullare cxix
Bubaſtis cxxxv
Britannia xxiii
Britones cxxxviii
Bracce xxii
Bruma liii
Bromius lxi
Bragmane viii
Brigantes cxxx
Bracteati cxxiii
Brutus cxxvii
C
Cacoçelus lxiii
Caldęi lxvi xcix
Canopus li cxxxvii
Cales vii
Caulis xi
Carpobalſamum xv
Caieta cxxvii
C. Sylius cvi
C. Aruilius cix
Calathus xvi
Cęruleus xviii
Camillus xxii
Capena xxiii
Carica xxvi
Camenę xxiii
Cachinari xxvii
Cachinones xxvii
Cantharus xxx
Caliga xxxiii xxxvi
Caligares xxxiiii
Candelabrum xxxv
Cadmus cxxxi
Carcer xxxvi
Carceres xxxvi
Calceus militaris cxxx
Caligati mili. xxxvi cxl
Calpę cxxxiii
Calliope xxxvii
Catti xli
Cauſa lxxviii
Cardiacus xliii
Calēdę martię xciii
Calda xlv
Cammarus xlv
Cacus xlvii
Capitolinus mons l
Capilli nigri liii
Canuſium liii
Canterius xxxv
Canuſinatus liii
Carpophorus lv
Cauſa lvi
Catinus lx
Cadurci lxvi
Caupo lxix xciii
Caupona lxix
Caligo lxix
Cappadocia lxxii
Camerini lxxv
Catana lxxxii
Cacabus lxxxiiii
Cada xc
Calculus xcii cxii
Claſſis lxxvii
Cōœdiaꝝ gña q̄ttuor i
Comes v
Cohors xcix
Corrūpere vii
Compendium viii
Cœna adiicialis xii
Copus cxxxvi
Cōmittere xii lxii
Conchi sxxxv cxxix
Cotytto xviii
Cornicen xx
Contus xxii xcvi
Confundo xxiii
Cophinus lxvii
Coctana xxvi
Cognatio xxvii
Corybantes xxix xliii
Color xxx lxvi
Columbę xxxi
Combos cxxxvii
Conuitium xxxiii
Conſto cxxv
Compago cxxxv
Confiscare xxxviii
Corybantiare xliii
Coninus xli
Coronę cxvi
Coronati i cōuiuiis xliiii
Cœna feralis xlv
Corcyra xlviii cxxxvi
Corſica xlvi
Conuentus xlix
Cœtus xlix
Conopeum li
Collina lviii
Collactea lix
Collis naticanus lx
Comœdus lxi
Comicus lxi ciiii
Congius lxii
Conuallis cxl
Collyria lxviii
Cordilla lxxvi
Cybium lxxvi
Choa lxxxv
Coliphium lxvi
Concolor lxix
Conchylium xxvi
Commodatum lxxii
Cothurnus lxxv
Cotunix cxvii
Cœnatio lxxix
Coloſſus xc
Coclites xci
Cōmisſurę cxxxiiii
Conuenit cxxxix
Concipere xcvi
Coenacula lxxiiii
Coenaculum lxxix
Coſſus ciii
Cornicis ętas ciiii
Condire cviii
Corinthus lxxxv
Corrnda cx
Cornicines cxxxi
Cucurbita cxxvii
Cunę lii
Curio ix
Cures xx
Curius xxii
Cumę xxiii
Curetes xxix xliii
cuculus xxx lii lxxxvi
Culcitra xliii
Culina xlviii
Culmus xlix
Culmina xlix
Cuneus l
Cunina dea lii
Cucnlio lii
Curruca lvii
Curię duę viii
Currus pro equis cxxxi
Culeus lxxxix
Crudum xi
Crumenę xxxviii
Crepido xlii
Criſtallum liii
Criſari lix
Cruſta xcii
Croeſi mors cxv
Cretę cxxxiii
Crocodillus cxxxv
Cymba xxxviii
Cymus xlvi
Cyreus apollo lxxiii cxx
Cynthia xlix
Cyclades lvii lxvii
Cybele lxv
Cyrrha lxxiiii
Cyclopes cxxvi
Cyaneę cxxxvi
Cyane cxxxvi
Cymbri cxxxviii
Cylindra xvi
D
Daci lv
Daulias lxx
Debilis ciiii cxxix
Decreta cxxii
Deucalionis ꝛ Pyrrhę fabula vii
Dedalus v
Demones xxi
Delubrum xxiii
Detrulare xxvii
Delphica xxx
Deſtinare xxxviii
Decocta xliii
Denarius xlviii
Ie nūero filioꝝ niobes liiii
Delator lvi
Delphi lxvii cxx
Decolor lxix
Decolorari lxix
Discolor lxix
De de ciis cxxxi
Decii xc
De filiis Bruti xci
De imperio xci
Democritus xcvi
Delicię cv
Demoſthenis interitus c
Demoſthenes alius c
Depoſitū cxviii cxxiiii
Diana taurica cxxxviii
Diana vnde cxxxv
Dispenſator viii
Dispendium viii
Dipſilus xxviii
Diuinare xli
Diuertere cxxxvii
Diuerticulum cxxxvii
Dictata xlvii lv lvi
Dictare xlvii lv lvi lxxxiiii
Dica lvi
Dido lxii
Diplois cxxii
Dionyſius lxxiiii
Dictator lxxxi
Diadema xci
Dicacitas xcii
Dimenſum cxxix
Diuerſorium cxxxvii
Digitus medius xcviii
Dogmata cxxii
Donaria cxxii
Doris xxvii
Doryphorus xl
Dolabra xc
Dolor xciiii
Dolia cxxxiiii
Ducere xii
Declamatio lxvii cii
E
Echonomus xxxix
Echinus xlii
Echineis xlii
Ecce xlv
Efferri liiii lxviii cxxxi
Eluuies xxiiii
Electrū xliiii cxxxiiii
Elementa cviii
Eliſa lxii
Elenchus lxiii
Elperior cxxxvi
Emeritus lxv
Endromys lvi xxvii
Enigma lxxxiii
Enos xl
Enthei xli
Entbymema lxiii
Endimion cvi
Eruma cvii
Euphrates ix
Euander cx
Epithogium lx
Ephemeris lxviii
Ephyre xcvii
Epirhedium lxxxiiii
Ephebi cvi
Epicurus cxxii cxxxiiii
Eques xci ii

Equitare ci
Erimantus xxviii
Eripyle lxxi
Ergastularium lviii
Ergasterium liii
Ergastulum liii
Erictidę lxxxiii
Eruca xcv cxx
Erugo cxx
Es militare ix
Exaphorum lxxvii
Exẽplũ xix cxiii cxxvi
Exquilię xxvi xlv
Exodium xxx
Exquilinaregio xlv
Exodia li
Exigere ciii
Exorbitare cxxvi

F

Farrago viii
Fabii xxi
Fabritius xxii
Factiones aurigarũ quatuor xxxiii
Fabrateria xxxiii
Fabraternus xxxi i
Faber tignarius xxxiii
Fauere linguis cxvi
Fęmur lxii
Fabula Ionis lxvi
Facetus xcii
Falcifer cxix
Fas xcviii
Fiscus xxxviii cxxxi
Fiscinę xxxviii
Fiscellę xxxviii
Fidenę l
Ficedula cxxv
Fibula lii
Fidicina lx
Ficus rumi nalis cxi
Follis cxix
Folliculus cxix
Fortunę ędes cxxii
Forum cix
Forica xxiiii
Foria xxiiii
Fore xxxii
Foemina lxii
Framea cxx
Fuscina xxi
Fuscinula xxi
Funerepus xxvi cxxxii
Fuligo xliii lxxx
Fulcra xlix
Fulcrum cxi
Furię xlix cxix
Fulgur lxviii
Fulmen lxviii
Fulgu⁊tria gña lxvii
Flámeum lvi cvii
Flauus color xlvii lx
Flagrum xlviii
Flagellum xlviii
Flamęarii lvi
Floralia lvi cxxxii
Frinola xxxi
Friare xxxi
Fragor cxiiii
Fronto ii
Fonteius cxviii
Furię tres lxxiiii
Funambulus cxxxii

G

Gabii xlvi lxxi
Gaudium viii
Galba lxxxix
Galbanum xviii
Gallicus cxxiii
Gallerus lii
Galerita auis lii
Galli lxv
Gallogręcia lxxii
Gallatia lxxii
Galericulus lii
Gadares lxix
Gaurus lxxxiiii
Galli vnde lxxxvii
Gallia braccata xc
Gades xcv cxiii
Ganges xcvi
Ganę cix
Ganeum cix
Genii xxi
Centules xxv
Geometres xxv
Gemini xlvi
Genius xlix
Genethliaci lxvii
Geneſis lxxviii
Geſtatio lxix
Gelaſinus xcvi
Geſſa xcix
Genę lii
Gettuli cii
Gobio cix
Gorgones cxiiii
Gigantes xl
Gibbus lii cvi
Gibba cvi
Gibber cvi
Gymnaſia xxviii
Gymnoſophiſta lxvii
Glaucus cxxiiii
Glaphyrus li
Gloria cii
Grãmaticus xxvi
Graſſari cxxx
Grex xvi
Grecia mendax cii
Guttus xxxiiii
Gutturioſi ſ alpibꝰ cxxii

H

Hecatombe cxvii
Haruſpicinę reptores cxx
Haruſpex lxi lxvii
Haruga lxi lxvii
Habitus lxxxii
Hannibalis mors cii
Hernia lix
Heliodorus lx
Hernici cxxx
Heraclitus xcvi
Herceus cv
Hiacynthus puer lii
Hiſtoria xix liiii
Hiſtrio liiii
Hiscere xlvii
Hippomanes liii lxix lxx
Hiſtoria carthaginis viętę liiii
Himetus cxxiii
Hippona lxxxvi
Hircoſis cxxx
Hippolyti interitus cvi
Hecubę conuerſio cv
Hylę fabula xiii
Hyperborei lxiiii
Horti vii
Homulus xlvii
Homuntio xlvii
Homunculus xlvii
Horti heſperidum xl
Hoſtia cxiiii
Hedymeles lxi

I

Ibis cxxx
Iaspis xliii
Ianua lxxiii
Iecur anſeris xlvii
Ictherus lxviii
Ilia xlvii
Inauris ix
Inteſtatus xii xxxiiii
Inuerna xxii
infãtes ñ cremãt cxxxviii
Ingenuus xxiii
Ingenium cxxxix
Inguem xxviii
Inceſtus xxxvi
Indigenę cxix
Inceſtum xxxvi
Imponere xl
Impoſtura xl
Inueſtigare xlix
Incunabula lii
Indi lx cxii
Inſtitor lxxx
Idume lxxxvii
Inſignia lxxxix
Iſidis templum xcii
Index xcviii
Infector cxv
Iſis lxxxiii cxxi
Iſter lxxxvii
Iſthmia lxxxix
Ira viii
Itus ciii
Improbus lxix xcii
Imperium merum & mixtum xcix
Ius ciuile xvi
Ius publicum xvi
Iumentum xxxvi
Inguli xl
Ingula xl
Iurgare xliii
Iurgium lvii
Iudęi cũ cophino lxvii
Ius xcviii
Iurulentum cxxv
Iurisdictio xcix
Inſulentum cxxv
Iuppiter cvi
Ixionis fabula cxix

L

Lacerna iii
Lar xxi
Lares xcv cxvi cxxiiii
Larua xxi cxv
Lacheſis xxiiii
Lacertus cxxxix
Lacus spurci lxix
Laniſtę xxix lv cviii
Lanii xxix xlvi
Laniones xxix xlvi
Lacus albani xxxviii
Ladas cxxi
Lagena xliii
Laniena xlvi
Lappa lxxv
Latinus l
Lana canuſina liii
Latona liiii
Lamus rex lxi
Lęna lxxv
Laureolus lxxxvii
Latrones xcvi
Lanicia cvii
Lardum cx
Lararium cxvi
Leno vi xxix
Lex xvi
Lemures xxi xcv
Lenociniũ facere xxix
Lectice cum feneſtris iiii xxxvii
Leda l
Lectiſſternia liii
Legitimus lv
Lenones lv
Lene lx
Lencas xc
Legatum xciiii
Legare xciiii
Legator xciiii
Legatarius xciiii
Lectus genialis cvii
Libitina cxvii
Libido xiiii
Loripes xiiii
Libitinarius xiiii
Lictor unde xxviii
Limẽ p amicitia xxviii
Libuit p libitũ eſt xxx
Libum xxx
Licinus cxxxiiii
Ligones xxxv
Liburnus xxxix lxiii
Lingula xliii
Ligula xliii
Libellus lvi
Lis lvii
Libraria lxiiii
Linor cxl
Librarius lxiii
Lituus cxxxi
Lino xciii
Lipara cxix
Lacus vergilii xxxix
Loculi viii cxxi
Locus valerii declaratus cxli
Lotos xxxix
Locus plinii ci
Locus ouidii cxx
Lodices lv
Loci lvi
Locus depranatus in enágelio lxiii
Lorica xcvi ci
Loca planti emẽdata cii
Locus apulei cxxii
Lymphatus xxix
Lymphaticus xix
Lycisca lii
Lycia unde cxii
Lugdunum iiii
Lupercalia xxi
Luperci xxi
Lupa xxv
Ludi circenſes xxxii
Ludi magni romani xxxii
Ludicręartes xli
Lupus xlvi
Ludii lii cviii
Ludiones lii cviii
Ludię lii cviii
Lucanus dines lxxv
Lunati calcei lxxix
Lucifer lxxxi
Lucilius iii xiii
Lucani lxxxvii
Lupercales ludi xcix
Luto pro luteo cix
Luscus ciiii
Lucretia cv

M

Margarita iiii
Marisca xiiii
Mars vulneratus cxxi
Manes xxi
Magus xxvi
Manipulus cxl
Mauritania xxvi lx
Mandra xxxiii
Maialis xxxv
Marra xxxv
Manticę xxxvii
Maiſanisſa xlvi
Marſupia xxxvii
Matutinum xl
Mappa xliii cxiii
Macellum xlvi l cviii
Macellarii xlvi
Maxillares xlviii
Manicę lvii
Menades lix
Magi lxvii
Matẽmaticus lxvii cxxxii
Magiſter equitũ lxxxi
Mamercorũ familia 88
Marius xc
Marſię fabula xci
Mangones cxii
Mangonizare cxii
Mangonum cxiii
Megaleſia li cxiii cxxxii
Meritoria xxxiii
Merces xxxiii
Meretrices v
Menalippe lxxxix
Meritorii pueri xxxiii
Metę duę i circo 8 131
Metallum cxviii
Metreta xxxiii
Meotis xxxviii cxxxviii
Meditari xl
Media uena l
Menoposcopus lxviii
Medea lxx
Mentor lxxxv
Menęceus cxxxi
Medi cii
Mẽnonis ſtatua cxxxv
Meſſalina cvi
Meleagrides cxii
Miliciades ci
Mirmillones xxix lxxxviii
Miſerabilis xxx
Mimus xlviii cxxi
Mimographi xlviii
Miluius pons xlix
Minutal cxxix
Mitridaticum lxxi
Miron lxxxv
Miſenum xciii
Milo crotonienſis xcvi
Mitridatis mors cv
Minturnę cv
Miſſionũ genera cxxx
Miscellanea cviii
Mytra xxv
Moloſſi cxvii
Morbi ⁊ vicii dria xiiii
Monſtrũ lxxi cxx
Modus xxxv
Monumenta xlv
Molares xlviii cxxiiii
Morbus regius lxviii
Mos priscus ſalutádi 87
Motia xcv
Martis adulteriũ cvi
Mollis cxvi
Multicia xvii
Municipia xxiiii
Murex xxiiii
Molio xxxvi
Mullus xxxvii
Mullei xxxvii
Murus xli
Murena xlvi
Maſtacia lv
Mutuo datũ lxxii
Mutuus affectus cxxxiii
Murrina lxxvii
Mutius xci
Mugilis cvi

N

Naſſa cxvii
Natio xxvii
Natales lix
Natura qd cxx cxxxiiii
Nauſea lxii
Naulum lxxxv
Nabathei cxii
Natalis dies cxiiii
Nequitia lv
Nequam lv
Neſtos lix
Nemea lxxxix
Nymbus vii xlv
Niceteria xxv
Nidor xlviii
Nili inũdatio cxxxviii
Niphates lxi
Niſa lxxiiii
Nonicius xxxiiii
Nomen lxxv
Nortia xcviii
Nomina in nis cxiii
Nonalia cxxix
Numidia xl
Numina nutis cxxx
Nudi pedalia ſacra liii
Nuge lv

O

Obſes xxii
Obiter xxxiii lxiiii
Obiurgare xliii
Oborto collo xcix
Occaſio cxxxvi
Oceanus xiii
Oceani mõſtra cxxxiii
Ocreę lvii
Octophorum lxxvii
Oenophorum lxii
Oeſtrus xli
Offa xv lxiiii cxl
Omenta cxxi
Operari cxvii
Ortygometra cxvii
Officium xx
Oſſa penita lx
Obe lxxiiii
Olim lx
Oleo lxii
Olympia lxxxix
Olinthus cxv
Onix lxi lxxvii
Opiſtographum i
Opobalſamum xv
Opici populi xxxii
Opica mulier xxxii
Oppidum cxxx
Oreſtes i
Orator v xxvi lxii
Orgia xviii
Orcades xxii
Oaontes xxv
Orbus xxviii
Orbitas xxviii
Orbita cxxv
Orbare xxviii
Organum lxi
Oreſtes cxxxii
Orexis cxii
Oraculum ionis in libya lxvii
Orcheſtra xxx lxxiii
Orix cxii
Osci xxxii
Oſſentum cxx
Oſſia xxxviii
Oſtrea xlii lix
Oſtracum cxxvii
Oscheon lix
Oſiris lxxxii
Onile lxvi

P

Pactolus cxxxiii
Paſſum cxxxiii
Patronus xi
Paraſitus lxxxv
Paraſitus xi xlviii
Palatium xix
Pauli duo xxi
Palliolum xxvii
Paropſis xxix
Paludamentũ lxix
Paganus cxl
Patella xxxiiii lx
Papyrus xxxvii
Pęgma xli
Paries xli
Panis ex ſiligine xlv
Pęan liiii
Parricidarum ſuppliciũ lxxxiiii lxxxix
Paris pãtomimus lxxv
Parſimonia cxxviii
Pater patrię xc
Pacis templum xcii
Parthenope vñ xcv
Palmata xcvii
Pannoſus xcix
Pannuius xcix
Pappas pappus lxx
Parcę ciiii
Pardus cxi
Pauimentum cxxvii
Peierare cxxi
Perduelles xiii
Perfricare frõtẽ 88 124
Perfrigere lxxix
Pexa xviiii

Persona xxx li
Pegasus xxviii
Peculium xxxi
Pernocto cxxvi
Pernox lxxxi
Penula xlv
Penulę repertores xlv
Pellex xvi lvii
Penſio xcii
Pella cii
Pelamys lxxvi
Penſilia xii cxi
Pelnis lxii
Peſinus lxv
Petoſiris lxviii
Petaurus cxxxii
Pergula cxii
Pera cxxx
Penſa cxvi
Peria lxxxiii
Pierides xxxvii lxxiii
Pigneratę lxxiiii
Pygargus cxii
Pedemate cxiii
Pyſianactia cxxii
Pitacus xiii
Pinacotheca xiiii
Pinnirapus xxix
Piſo xlvi
Pythia lxxxix
Pyrrhus cxxx
Piſtrinum xcvi
Pila xcix
Polycletus lxxxv
Porta lxxii
Portę syrię lxxxvii
Porrigo xvii
Podium xxi
Popularis xxiiii
Porthmeus xxxiiii
Portitor xxiiii xxxiiii
Portorium xxxiiii
Porrum capitatũ xxxv
Porrum ſectile xxxv
Portentum cxx
Ponticus poeta lxxv
Pontina palus xxxv
Poplites lvii
Pomerium xcii
Polyphemi fabula xciii
Potęſtas xcix
Pompa cv
Pompeius cv
Polio cix
Popina cx
Popinę cx
Popinones lxxxvi
Ponere calculũ cxii
Portus hoſtię cxvi
Poſides cxxviii
Pudor xv xix xxii lx
Purpura lxxxv
Pulmentaria lxxix
Puluinus xxix
Puluinar xxix liii

Pulla cxxv
Pullus xxxii
Pullare xxxii
Pullulare lx
Puſus puſa puſio l
Puſillus l
Pulmonaria liii
Puls cx
Proculeius lxxv
Prodigere cvi
Priapus lxi
Proſſare v
Proſtituere v
Proſtibulum v liii
Prouincia xxxvii
Prętorium vii
Preputium cxxvi
Prętexta xcix
Prętextati xxii
Precepta cxxii
Pręco ix lxxi
pręneſte xxxi
Prętor ix
Prętorni lxxxviii
Prętoria ix
Precordia xiii
Profanum xviii
Prochita xxiii
Protogenes xxviii
proœmium xxxv
Profundum cxix
Proſencha xxxv
Prunna xxxviii
Prodigium xl cxx
Prometheus 41 138
Protopum xliii
Propinare xliii
Priuignus liii
Pragmatici lvi
Pro imperio xci
Proſto xcii
Prefecti annonę xciiii
Prętoriani xcix
Preceps xcix
Prefica ciiii
Pręguſtet lxx
Prodigere cvi
Pſaltria lx
Pſalmus lx
Pſalterium lx
Pluuia vii
Pluteus xiii
Plutei xiii
Placentia cx
Pleutris cxx iii
Phrenetis cxxix
Phalanx xvi
Phalaris lxiiii lxxxiiii
Pharetra xix
Phanaticus xix
Phecaſi ſacerdotes xxxu
Phecaſia xxxii
Phanatici xli
Phęacus xlviii
Phęaces cxxxvi

Pharos li cxvi
Philippice c
Phalerę cxi cxli
Philtra lxix
Phidia lxxxv
Phaſiani cxii
Phasma lxxxvii
Phœnicopterus cxii
Phrygia vnde cxii
Pholus cxv
Pharus cxvi
Phthiſis cxxi
Pyreneus ci
Pygmęi lxv
Pythiavñ lxxxix cxxiiii
Pythagoras cxxxix

Q

Quatenus cxvii
quadriuia vi
Quatinus cxvii
Quinus xx
Quirites xx xxv
Quiris xx
Quiritare xxv
Quotus xxv
Quadra xlii
Quadrans lxxi
Qu. Catulus xc
quadriga xcviii
quadrigati nũmi 134
quinquatria c

R

Rauci i
Raſa xviii
Ramex cxiii
Rex xi
Reponere i
Reticulũ xviii cxvi
Refupinare xxviii
Recutiti cxxviii
Recidiuus lx
Rediuiuus lx
Rheda lxxxiiii
Rhesina lxxxv
Retiarius xxi lxxxviii
Relino xciii
Rectum cxxiiii
Riuales lii cxviii
Rixa xxxv cxxxvi
Rictus ciiii
Rhetor v xxvi lxii
Rhombus xxxviii
Rhodos lviii
Rhinoceros lxxvii
Rhenus lxxxvii
Robur xlix
Roſtra c
Rubeta vii
Rupes tarpeia l
Rudentes lii
Rudis lii
Rutuli lxx
Ruſati milites lxxvi

Rufficitas xcii
Rutilius cxxiii
Ruffinus cxxxvi

S

Sabbatarii cxxviii
Sacra bacchanalia xiii
Sauromate xiii
Sacramentum cxli
Sacrum xviii
Saguntus cxxxviii
Samos xxv cxl
Sanctum xxviii
Samothracesdii xxix
Sarcinulum xxxv
Seculum xxxvi
Sacci xxxviii
Sacculi xxxviii
Sacelli xxxviii
Sagarius lxviii
Sagino xxxix
Sagina xxxix
Satelles xli
Sabbatum liii
Sabbatarius liiii
Sanũ cõſilium lxxiii
Saturnia cxix
Sardonix lxi
Sapientia cxviii
Sarrana xcvii
Sarra xcvii
Sython xcvii
Saturnalia lxxv cxix
Sacrarium lxiiii
Sagum lxviii
Salii xx lxix
Sarranus lxxv
Saleius basſus lxxv
Sandapila lxxxvii
Sales xcii
Sarisse xcix
Sarcophagus cii
Salamis ciii
Sabinę caſſę cvi
Schoenobates xxvi
Sardanapallus cvii
Scobs cxxvii
Scobina cxxvii
Semeſtris lxxv
Semiramis xix
Segmenta xx lii xcvii
Senſus cõmunis lxxxiiii
Seſtertius xxxvii
Setinũ vinũ xliii
Semodius cxxvii
Seres lxi
Sextarius lxii
Sex verba in eo primę cõ
ingationis lxii
Syncipat cxx
Syſiphi fabula cxix
Sarapis lxvi
Sicion xxv
Silurus xxxvii
Sibaris lviii

Siphones lix
Siphunculi lix
Simultas cxxxvi
Simpuuium lx
Simplegades cxxxvi
Siligo xlv lxiiii
Sibylla lxxxvi
Siliqua cix
Simulacrum cxiiii
Syria xix
Sycâbra xlii
Sibylla xxiii
Syluanus lxiii
Sydus ſaturni lxviii
Syrma lxxxix
Syrenes xcv cxxvi
Syene cxi
Sycalis cxxv
Scarinia lex xvi
Scabies xvii
Schœnobates cxxxii
Scura xxxvii
Scilicet xlv
Scaphium lvii
Scrinium lviii
Scrotum lix
Scindere lxxviii
Scipio nunnãtius lxxxi
Scapulę xcii
Scropha cxvi
Supcilii xiiii liii liiii
Sub haſta xxiiii
Sutor xxxv
Sumen xl cxii
Sudes xli
Succida lana xliii
Subligar li
Subliga culum li
Sulmo lv
Subſanare lix
Succinum lxviii xciii
Secta cxxix
Septa lxvi cxxix
Sella lxxvii
Sententia lxxxvi
Seruius tullius xci
Seruus iii xcii xcvii
Seneca dis xcvi
Setia xcvi
Seianus xcviii
Sella curulis xcix
Sora xxxiii
Solſticium xxxix
Solium xlv
Solœcismus lxiii
Solymi lxvii
Sors lxviii
Solea lxix
Sophiſta lxxviii
Soſtratus ciii
Solon cv

Socrates cxxiii
Sportula viii xxxviii
Sportule xxxviii
Spotellę xxxviii
Spartea xxxviii
Sponſa xlix
Sponſus xlix
Sponſio cxiiii
Sponſalia xlix
Specularia xxxvii
Spitamęus lxv
Spira lxxxviii
Spiculum cxx
Squila xlv
Squallor cxxxviii
Stoici vnde cxxii
Structor cxii
Stemma lxxxi
Stemmata liiii
Statio lvii cviii
Statius tolosanus cxxxvii
Stationarii lvii
Stribiligo lxiii
Stribilita lxii
Stabulum lxix
Statuæ erigẽdæ ori. 72
Statius neapolitanus 74
Statius tolosanus lxxiiii
Stipendium viii
Stipulari lxxviii
Stipulatio lxxviii
Stabularius lxxx
Stigma ciii
Struma ſtupe cvi cxviii
Sub xv
Surdus lxxiiii
Subſellia lxxv xcvii
Sufflamẽ lxxxvi cxli
Supparium lxxxvii
Suppoſiti lxix
Subſipere xcvii
Succidia cx

T

Tabulę xvi xx lv
Tabularium xvi xx
Tabularius xx
Tablinum xvi
Talentum cxxxiii
Tagus cxv
Tages cxx
Tauroscitę cxxxviii
Tabellę lv
Tarpeius mõs l cxiiii
Teda xii
Thebę cxxxv
Tesmophoria l
Tesmophora lxxxiii
Tectorium lxiiii
Templum lxiiii
Templum ionis hãmo-
nis lxvii

Tentirite cxxxvi
Tentira cxxxvi
Teredo lxxii
Terpſicore lxxii
Templum muſarũ lxxii
Teſera lxxviii
Temo vnde ci
Temetum cxxxvi
Teſtudo cxi
Telephus i
Thalaſicus xviii
Theatrum xxx
Teſta xxxiiii
Thraſillus lxviii xcix
Thule cxxxviii
Thermę lxxx cviii
Therſites xci cix
Thales cxxiii
Themiſtocles ci
Tigillinus vi
Timor viii
Tibur xxxi
Tibicen in ędificiis xxxi
Tignum xxxiii
Tigris lvii
Tinea lxxii
Titii fabula cxix
Tyara lxv cv
Tyrſus lxxiii
Tyrus,q̃ olim ſarra cvii
Tyrinthius cx
Tiryns cx
Tyro cxxxix
Tybur cx cxxvii
Tyrones cxii
Toga xxx cxl
Torax xlviii
Tollere l
Toga palmata xlvii
Tribunus ix
Tribunalia cxl
Trallis xxv
Thraces xxvi
Troglodite cxii
Truia xxvii
Trulla xxvii
Trulleum xxvii
Trulisſare xxvii
Triens xxxiiii
Tribades lix
Tragœdus lxi
Tragicus lxi
Trutina lxii
Traducere lxxii
Traduco lxxxii cix
Troica neronis lxxxix
Trophęum c
Trabea xci
Trabeę xcvii
Tripholinus xciii
Tabraca ciii

Tubicen xx
Tubicines cxxxi
Tunica xxi
Tuber cxxv
Tuberes xl
Tueri ſtrandem cxxiiii
Tuitur l
Tucia l
Tuscus lviii
Tutor lxxxiiii xcix
Tulius xci
Tunica ionis xcvi

V

Vallis cxli
Vatienus cxxxvii
Vadimonium xxxii
Valuę xxxix
Varus lxxxii
Vasa ſagantina cxvi
Venuſta v
Veſtibulum xi
Venetus xviii
Verna iii
Ventilare iii
Ventilabrum iii
Ventidius lxxix
Veſtis coccina xxxv
Vernex xxxv
Vertes xxxv
Velaria xli
Venafranũ o'eum xlv
Venafrum oppidũ xlv
Veſtigia xlix
Veſtini cxxx
Veſtis phrygia lxiiii
Veſtis attalica lxiiii
Vexilla vnde xc
Verna xcii
Vertere ſolum cix
Verticulum cxxvii
Venaliciarii cxiii
Venalitium cxiii
Verpi cxxviii
Verpa cxxviii
Villa viii
Victoriati nũmi cxxxiii
Via latina xiii
Vicus xiiii
Vincus cxxxvi
Vindex lxxxix
Viminalis xxvi
Vinaria xxxv
Vita xxxvii
Vinarium xxxviii
Vidua lvii
Vienna lxxx
Virtus lxxxii
Vindicta xci
Vinum maroneũ xciii
Villicus 31 39 110
Victima cxiiii

Vmbo xvi
Vmbella xciti
Volumen lx
Votum viii
Voluptas viii
Vopiscus xv
Volsinii xxxi
Voleſi lxxxvii
Votiuę tabellę cxv
Vocalis cxix
Vomica cxxi
Vnguentũ spicatũ lxiii
Vultur cxxvii
Vulua xv cx
Vrbanitas xcii
Vterus xv
X
Xylobalſamũ xv
Xerãpelinę veſtes lxvi
Xerãpelinus color lxvi
Xerxes cii
Z
Zelotypus xliiii lviii
Zelotypia lviii
Zeno cxxii
Zenonii cxxii
Zingiphia xlviii
Zona cxxxiii

SAtyra carmen eſt. vt Diomedi placet, apud romanos maledicũ, ad hominũ vitia carpenda, comœdię prisce characterę cõpoſitũ, a qua in hoc tñ differt, q illa iãbicis ꝛ eiusmodi veſibus cõſtat, ꝛ perſonis introductis nouę fere comœdię par eſt, ꝛ vitia hominum cum denominatione continet perſonarum. Hęc aũt ideſt ſatyra in exametros aſsurgit, libertate ſimplex, Neq enim perſonas aperte nominat. Priscę comœdię princeps ꝛ inuẽtor fuit Suſarion megarẽſis Tripodiscius Philini filius, qui quũ pranę mulieri coniũctus eſſet, abeunte muliere in pompa Dionyſiorum theatrum igreſſus quattuor cecinit carmina lãbica, quę ſola ex ombibus eius ſcriptis extant. Audite populus Suſarion hęc dicit filius Philini Megarenſis tripodiscius. malum ſunt mulieres, ſed tamẽ o populares non adeſt inuenire domũ ſine malo. Sic enim prima comœdia ſcoma habebat apertũ. Licuit itaq aperte ſic vituperare vſq ad tẽpora Eupolidis, vnde Horatius Eupolis atq, craſinus Ariſtophanesq poetę, Atq alii quorum comœdia priſca virorum, Si quis erat dignus describi q malus aut fur, Q̃d mœchus foret, aut ſicarius, aut alioquin Famoſus multa cũ libertate notabant, Sed quum poetę abuti licentius ſtilo, ꝛ paſſim lędere ex libidine coepiſſent plures bonos, ne quisquã in alterum crimen infamię poneret lata lege per Alcibiadẽ ſilenerunt. Ex priſca igitur comoedia quę maiore lasciuit licentia Satyra quę auctore Quintiliano tota noſtra eſt manauit, In qua primus inſignẽ adeptus laudem eſt Lucilius, qui quondam vt ſcribit Fabius ita deditos ſibi amatores habuit, vt eum omnibus poetis pferre non dubitaret, quãuis Horatius (non ſine tamen ſuſpitione ęmulationis) eum in ſermonibus ſuis lutulentum fluere diceret, ꝛ aliquid eſſe q̃d tollere poſſis. Secundus poſt hunc Horatius qui etiã Lucilio multo terſior ac purus magis habetur, ꝛ ad notandos mores magis pręcipuus. Tertius Perſius annumeratur qui in dice Fabio multum ꝛ verę glorię q̃us vno libro meruit. Quartus vero Iuuenalis habetur, qui ꝛ venuſtate carminis ꝛ ſatyrę dignitate ſeruata ita cõmendatur vt ſi aliis omnino pręponẽdus non ſit certe vel eis par habendus. Satyram nomẽ accepiſſe a variis cauſis ſcribunt Diomedes grãmaticus Porphyrio ꝛ Acron ideſt a ſatyra lance quę inferta variis multisq primitiis in ſacra inferebatur, ꝛ a copia ꝛ ſaturitate rei ſatyra vocabatur, Siue a lege ſatyra q̃ vno rogatu multa ſimul cõprehendit q̃ ſcilicet ꝛ ſatyra multa poemata comprehendantur, cuius ſatyrę legis Lucilius meminit in primo per ſatyram ędilem factum qui legibus vlnat ꝛ Saluſtius in iugurtha. Deinde quaſi per ſatyram ſententiis exquiſitis in deditionem accipitur. Siue a ſatyris q̃ ſimiliter in hoc carmine ridiculę res pudendęq dicuntur, quę velut a ſatyris diis ſylueſtribus proferuntur ꝛ fiunt, hocq verisimilius. Nam in comoedia priſca quę in vitia hominum apertius vt ductum eſt inuehitur, ſalibusq ꝛ iocis abſoluitur, ſatyri introducti ſunt dii ſylueſtres ꝛ procaces iocularia ꝛ laſciua inter ſe iactantes. Hi ſunt (vt auctor eſt Pollux) ſatyrus canus, ſatyrus impubis, ſatyrus adoleſcens, Syleni pater, Atq id genus perſonę fictę, a ſatyris igitur introductis ſatyra noſcata eſt, quod nomen hęc quę tota vt diximus noſtra eſt ꝛ ab illa antiquiore deflexit, accepit ſeruauitq. Hoc poematis genere Iuuenalis ſexdecim ſcripſit ſatyras.

Vita Iuuenalis.

IVnius Iuuenalis quibus parentibus natus fuerit pro compęrto non habetur. Ex agno oppido volſcorum oriundum fuiſſe docet ipſe in fine tertię ſatyrę. Et quotiens te Roma tuo refici properantem reddet aquino. Temporibus Traiani ſatyras has ſcripſiſſe nemo nuſi parum peritus diffitetur. Nec audiendi ſunt qui exiſtimant eum regnante Domitiano floruiſſe, quum is poeta ſcribente iam deſinctus fuiſſet, quod abunde iam ipſe multis in locis indicat vt illic in ſecũda ſatyra. Qualis erat nuper tragico pollutus adulter. Nam quum ait erat nuper, planiſſime oſtendit eum mortuum fuiſſe pręterea in tam apertam eius reprehenſionem viuentis nõ inſurrexiſſet. Et alibi in eadem ſatyra, Quum tot abortiuis fœcũdam Iulia vulnam Solueret ꝛ patruo ſimiles effunderet offas, vbi intrepide demonſtrat ab eo violata fuiſſe fratris filiam, quod neutiq feciſſet ſi tunc temporis vixiſſet. Et alibi deceſisſe apertiſſime docet Quum iam ſemiammum laceraret Flauius orbem Vltimus ꝛ toto ſeruiret roma Neroni. Et alibi Sed olim Prodigio par eſt in nobilitate ſenectus, Vnde fit vt malim fraterculus eſſe gigantum. Quibus omnibus ſatis conſtat poſt mortem Domitiani poetam ſcripſiſſe. Qua vero ętate, quone loco mortuus fuerit, quum certo nihil habeatur aliis inquirendam relinquimus. Nec aliis aſsentimur, qui eum a Paride biſtrione et delitioſo Domitiani in exilium actum fuiſſe autumant, ꝛ ibi mortuum, deq eo intellexiſſe Sydonium Apollinarem quum ait. Nec qui cõſimili deinde caſu Ad vulgi ternum ſtrepentis auram Irati fuit biſtrionis exul. Neq enim fieri potuit, vt a Paride in exilium miſſus fuerit, quũ ſatyras has (vt diximus) ſcripſerit ſub Traiano, ꝛ Pauli gratia et auctoritate tantum valuerit apud Domitianum, vnde quum Sydonius, nec Iuuenalem, nec alium quenq nominauerit, de quonis alio intelligere potuit.

IOANNIS BRITANNICI COMMENTARIA IN SATYRAS IVVENALIS.

EMper ego auditor tantum? Temporibus Iuuenalis magna in vrbe poetarũ copia vigebat, qui fere quotidie alicui recitabant. Ad hos audiẽdos rogabãtur ꝛ noti ꝛ amici. Vñ ſcribit Tranquillus Auguſtũ recitantes benigne ꝛ patienter audiniſſe, nec tantũ carmina ꝛ hiſtorias, ſed ꝛ orõnes ꝛ dialogos. Horatius item. Hic ſpõſum vocat, hic auditũ ſcripta relictis Omnibus officiis. Hoc tñ multis moleſtum oino erat, vñ eſt illud Plinii, Magnum prouentũ poetarũ annus hic attulit, toto mẽſe Aprili nullus fere dies fuit quo nõ recitaret aliquis. Tuuat me q vigent ſtudia, pferunt ſe ingenia hominũ ꝛ offerant, tametſi ad audiendũ pigre coĩt, pleriq in ſtationibus ſedent, tẽpusq audiendo fabulas cõterunt, ac ſubinde ſibi nũciari iubent, an iam recitator intrauerit, an dixerit pręfationẽ, an ex magna parte euoluerit librũ. Et paulo inferius. Nunc ocioſiſſimus quisq multo ante rogatus, ꝛ identidem admonitus aut non venit, aut ſi venit queritur ſe diem quia nõ perdiderit, perdidiſſe. Idem etiam indicat. Cor. Tacitus de claris oratoribus loquens de poetis. Rogare vltro ꝛ ambire coguntur vt ſint qui dignentur audire ꝛ ne id quidẽ gratis. Poeta igitur veluti audiendorũ diuturna carminum alienorũ moleſtia affectus erũpit, nõ tamen tam audiendi faſtidium indicans ſuũ q̃ diutinam ignauiam ſuam accuſans, q ipſe nihil adhuc ſcripſerit, quum ꝛ ipſe poſſit ſcribere. Sed quũ varia ſint poematũ genera in quibus verſari poſſit. Satyram ait ſe velle potius q̃ aliud genus poematis tractare, adhibita ratione q ampla ſibi ad ſcribendũ ſuggeratur materia. Principium igitur more ſatyrico ex abrupto fecit, vt Perſius. O curas hominum. Horatius. Qui fit Mecœnas? Semp, hoc dicit quũ ex nimio audiendi faſtidio, tum ex diuturno ſilentio quaſi qui magnam ętatis ſuę partem per inertiã abſumpſerit, quũ nihil iterea ipſe ſcripſerit. Auditor tantum? Subaudi extrinſecus ero. s. alienorũ ſcriptorum, ꝛ nunquã ego ſicut cęteri aliquid ſcribam ꝛ recitabo? Reponam? nõ ignoro a cõmentatoribus hunc locum variis exponi modis, vt alii dicant reponere idem eſſe quod reficere ꝛ reſarcire, vt ſit ſenſus, non ne aliquando ſcribendo reſarciam hoc tempus quod aliis audiendis conſumpſi, ita enim poetę reponere dicunt. Alii vero reponere idem eſſe quod ſcribere, ſcribendo. n. reponimus rem de qua agitur, vnde ſi talia non ſcripſiſſet, haud poſita nobis ędes ꝛ reſarnata. Alii inquiunt repono quandoq, eſt retro appono, ꝛ quaſi acceptam cœnam reſtituo, vt ſiquis mihi hodie conuiuiũ apponat, ego cras ei reponam

Repo-nere

Prima docet Satyrę cauſas, formamque libelli.

IVNII Iuuenalis Aquinatis. Satyra Prima.

EMPER ego auditor tantum? nunq̃ ne reponam?
Vexatus totiens rauci theſeide codri?
Impune ergo mihi recitaue rit ille togatas?

largeac liberaliter. Et in hũc ſenſum hoc verbo vſus eſt Iuuenalis, quũ inquit Semper ego auditor tantũ nunq̃ ne reponam? Ignauię enim ſeipſum accuſat, ꝛ vt mos ſatyrorum eſt ex abrupto incipit. Semper ne eorum quę alii apponunt ero auditor, nunq̃ ne ipſe aliquid reponam. i. reſtituam. Q uę omnia etſi ex aliqua parte conuenire videntur. Ego tamen hoc ſumptũ eẽ a debitore cõtenderim, q quũ preciũ creditori reddit repõere dicit, vnde Seneca in epiſtola. lxxxii. Ad Lucilliũ. Ergo nec q̃d debet creditori ſuo repõere quisq̃ ſcit alius q̃ ſapiens, dr̃iam. n. facit iter referre ꝛ reponere. Nam referre inqt eſt vltro q̃d debeas aſſerre. R epõere aũt eſt creditori ſuo tñ reddere quantum debeas. Idem lib. vi. de beneficiis. Ideo nõ eſt trepidandũ q̃ cito reponamus. loquit. n. de beneficio referendo. vñ Plautus in perſa. Des mihi nũmos ſexcẽtos quos cõtinuo tibi reponã in hoc triduo, aut quatriduo. In ea ſignificatione eſſe ẽt illud Horatii in epiſtola ad Mecœnatem. Inſpice ſi poſſum donata reponere lętus, hoc eſt reddere ꝛ reſtituere. Ergo inquit poeta, quũ alios poetas audierim, eorumq ſim debitor tanq̃, qui ab eis multa acceperim, nunquã ne eis reponam? nunquã ne eis reddam quantũ acceperim, ac per hoc nunquã ne ꝛ ego ſcribam? R eponere rurſus capitur quaſi pro renouare ꝛ reparare, ſicut expoſuimus apud Perſium in vltima ſatyra. Neu dicta repone paterna, ſed hoc nihil ad rem. Vexatus totiẽs, nam vt diximus nõ ſine aliqua animi moleſtia audiebantur recitantes.

Theſeide, recitatiõe theſeidos. i. geſtorum theſei, de quibus multa Plutarchus ꝛ Diodorus in. v. ꝛ Ouidius in meta. Nam Theſeus Herculis certaminum imitator ꝛ virtutum animum adi cit ad ea certamina quę laudem ꝛ gloriam ſibi eſſent allatura. Filius fuit Aegei ꝛ Aethrę Pittbei filię, aliqui Neptũnum eius fuiſſe patrem tradunt. Codri, nomẽ eſt poetę fui temporis, quem in tertia ſatyra pauperem fuiſſe oſtẽdit. Lectus erat Codro procula minor. Rauci, Rauci clamoſi, vt referas ad faſtidium poetę, quaſi qui nimio eius clamore offenſus ſit, nã Raucus τ ὀμεσον eſt, vt ꝛ pro eo qui ſit voce magna ꝛ ſonãti ponatur, vnde Verg. appellat cicadas rancas. i. clamoſas ꝛ valde ſtrepentes. Ouidius in faſtis. Ecce rudens rauco ſileni vector aſellus, Intempeſtiuos edidit ore ſonos. Verg. Cignos bene canẽtes rancos appellat. Dant ſonitum rauci per ſaxa liquentia cigni. Mart. Perlegat vt tumidus rauca te voce magiſter. Porphyrio exponens illud in ſatyris. R auci male ait Sulcium ꝛ Caprium delatores ꝛ cauſidicos fuiſſe, ꝛ ideo raucos appellatos q̃ cõtentione iudiciorum clamarent. Et pro eo cui vox ſit obliſa ꝛ contuſa nimio clamore, Quintilianus. Et rancas fauces ac latus fatigat. m deformi cantico reficere. Solinus de gruibus loquens. Volatus deſidia caſtigat, voceq cogit agmen. Ea vbi obraucata ẽ ſuccedit alia. Impune ergo mihi? Ergo in-

quit alius mihi recitauerit togatas, ⁊ alius elegias, ⁊ alius alia, ⁊ ego nō reponam. Sic.n. verbum reponā repetendum est vsq; ad illud. Nota magis nulli domus est sua. Impune, passim ⁊ quū voluit. Nam impune dicit sine punitione, ⁊ quę sine punitione fiunt, passim agunt. Vnde Horatius ī vltima epistola. Sed mēte recepta obturem patulas ipune legentibus aures. Et in arte poetica. Ne spisse risum tollant ipune coronę. Nam poetę dicūtur passim scribere, quū diuersi diuersa scribunt, vnde illud Horatia. Scribimus indocti doctiq; poemata passim. Ille.i.alius. To comoe gatas.s.comœdias. Erāt.n.togatę ⁊ palliatę, togatę romana manę erāt ab habitu togę q̄ romana est, palliatę vero genera grecę a pallio, qđ grecoꝝ est. Togataꝝ aūt quatuor sunt genera, sunt.n.togatę q̄ ꝓtextatę dicunt, in qbus Impatores negotia agebāt ꝓblica, ⁊ reges Romani vel duces inducunt, ꝓsonaꝝ dignitate ⁊ sublimitate tragœdiis similes. Prętextatę aūt dicunt, qa fere regū vel magistratuū in eiusmodi fabulis acta cōprehendunt, quoꝝ habitus est prętexta. Secūdum genus togataꝝ tabernarię dicunt humilitate ꝓsonaꝝ, ⁊ argumentoꝝ similitudine comœdiis pares, in qbus non magistratus regesue, sed humiles homines ⁊ priuatę domus inducunt, quę qa olim tabulis tegerent cōiter tabernarię sunt appellatę. Tertium genus Attellanę ab Attella ciuitate Oscoꝝ, in qua primū cœptę, argumentis dictisq; iocularibus similes satyricis fabulis grecis. Quartū planipedię q̄ grece dicunt mimi, dictę ob humilitatē argumēti ac vilitatem actorum, qui nō cothurno, aut socco vtunt in scena, aut pulpito, sed plano pede, vel ideo q; nō ea negocia cōtinent, q̄ in personaꝝ turribus, aut in cœnaculis habitantiū sunt, sed in plano ⁊ humili loco. lege Diomedem grāmaticum, ⁊ Dona.in Teren. Hic alius.

Elegos, elegi versus sunt impariter iuncti, exametro.n. ⁊ pentametro constant. Quis aūt eoꝝ inuentor fuerit, grāmatici authore Horatio certāt, ⁊ adhuc sub iudice lis est. Instituti aūt primo fuerunt deflendo desiderio mortuoꝝ. mox ad amores traducti, sed tñ nomen retinuerūt a flebili cantu, quo olim mortuos deplorabant. nā ἐλεγοσ idem est q̄ luctus. vñ Sapho Elegi flebile carmen. Ingens telephus, ingens tragœdia de Telepho. Qui (vt author est Diodo. in qnto) Herculis ⁊ Auges filius fuit. Hunc Teutrātus rex Mysię successorem regni instituit, qui quū bello troiano auidius grecos a Mysia arceret, vite implicitus ab Achille ꝑcussus in fœmore sinistro, consulto oraculo accepit, nullo modo posse sanari, nisi ab eodē repercuteret, a quo vulnus accepisset. Ad Achillem ꝑfectus, nouo genere medicinę, ⁊ tunc primū excogitatę hoc ē rubigine, siue ab aerea, siue a ferrea cuspide fuerit, sanatus est. Ita.n. authore Plinio lib. xxv. ca. iiii. ⁊. xxxiiii. cap. xv. depingebat eam decutiens ex gladio, hinc nata est fabula, q̄ eadem repercussus est cuspide qua fuerat ab Achille vulneratus. Ouidius Vulnus Achilleo quę quondā fecerat hosti, Vulneris auxiliū pelias hasta tulit. Alii vero tradiderūt satyrum fuisse non rubigine, sed herbaꝝ remedio per Achillem, vñ Claudia. ad Adrianū. Sanus Achilleis remeauit Telephus herbis. Notat igit̄ sui tꝑis poetas, qui longo verboꝝ amfractu ⁊ Telephi ⁊ Orestis tragœdias scripsere, apud veteres Actius scripsit fabulā telephi. Orestes scriptus. i. tragœdia de Oreste, cuius magnitudinē tantā fuisse satyrice ostendit, vt ne volumine q̄dem ipso q̄is extrema paginę parte, ⁊ a tergo scripto cōtineret. Orestes.n. Agamēnonis mycenaꝝ regis filius ⁊ Clytēnestrę, quū accepisset prem ab expeditiōe iliaca reuersum ab Aegystho adultero ⁊ Clytemnestra iteremptū, sibiq; ab eisdem insidias tēdi, capta opportunitate vtrūq; necauit. Cuius parricidii cōscientia exagitatus in insaniā ⁊ furorē uersus, videre sibi videbat mrem se ardētibus faci bus ⁊ serpētibus atris insequentē. vñ Verg. Armata facibus mrem ⁊ serpētibus atris Quū fugit, vltricesq; ſident in limine dirę. Cęteꝝ quū monitu Pylade, vt furiis liberaret Apollinis templū ingressus esset, ⁊ inde exire vellet, ei furias occurrisse tradit Pacuuius, ad quod respexit Verg. Vltricesq; ſedent in limine dirę. Omitto quō in taurica regionē, vbi Iphigenia erat ſacerdos Dianę ꝓuenerit, indeq; abrepto eius simulachro cum sorore sua in Italiā Aritiam vsq; cōfugerit, de Oreste multę scriptę fuerūt tragœdię, vñ verg. Aut Agamēnonius scenis agitatus Orestes. Oreste tragœdiā cantauit in Scena Nero, authore Tranquillo. Orestem aūt sic dixit tragœdiam de Oreste, vt alibi Atreum. i. tragœdiam de Atreo. Cuius ⁊ alueolos ⁊ lenam pignerat Atreus. Plena iam margine, plena etiā exteriore parte paginę, quę solet ad ornamentum libri relinqui vacua. Margo aūt capitur pro extremitate oīum rerum, vñ dicimus in margine ripę. Pli. loquēs de testudinibus. Sed rostri margines acuti. Apule. lib. iiii. meta. Ripę fluuialis marginē densis arboribus septā video, genere aūt muliebri enunciauit vocabulum, quū ⁊ masculino inueniat. Oui. Lōgo margine terraꝝ porrexerat amphitrites. Summi libri. i. magni. Et in tergo. Ostēdit Pli. Iuuior in ea epistola, quę incipit Pergratum est mihi, ad Macꝝ. ea volumina quę etiā in tergo scripta fuissent Opistographa fuisse appellata ab ὀπισθοσ. i. retro ⁊ γραφω scribo. sic.n. scribit. Electoꝝ quoq; cōmenta opistorios centum sexaginta reliquit opistographos qdem graphū ⁊ minutissime scriptos. Vulpia. de bonoꝝ possessione ſm tabulas sic ait. Carthę appellatio ⁊ ad nouā cartham defertur ⁊ deleticiā, proinde ⁊ si opistographo quis testatus sit, hinc peti pōt bonoꝝ possessio. Q ergo scriptum dicit poeta in tergo, greci Opistographhon appellauere. Q ostēdit, ⁊ Porphi. apud Horatium in epistolis his verbis. Nemo te ornabit, atq; describet, sed aut carie cōsumeris, aut sient ex te opistographę epistolę. Nam apud veteres libri in volumina cōplicabant, ita vt interiori tñ parte scriberentur, dicebanturq; volumina q; inuoluerent, vnde Iuue. Volumen Quę psaltria penem Maiorem q̄ sint duo Cesaris anticatones, ex quo apparet libros solitos colligi in volumina.

Hic elegos? impune diem consumpserit ingens
Telephus? aut summi plena iam margine libri
Scriptus ę in tergo nec dum finitus orestes?

oreſtes

lumina, vñ cōtra dicebant euolui, quū explicabant. Carpens ergo poeta longas poetaꝝ ambages, in scribendis fabulis ostendit, nō solum tota volumina interiore parte, sed etiā exteriore cōtra cōsuetudinē scribi, quū libri (vt dixi) in volumina colligerent, nec scriberent in tergo. Q ⁊ Martia. ostendit alloquēs librum, Ad salarioꝝ curras scrinia ꝓtinus licebit, In uersa pueris arande charta. In tergo igit̄ ideſt exteriore parte mēbrane. Inde illd est Sidonii Apollinaris ad Cōstātinū iam copiosum te ni fallor pulsat exēplar. Iam uenit ad margines umbilicoꝝ. Iam tꝑs est (vt satyricus ait) Orestrem nrm vel supra terga finiri. Nota magis nulli, tam multi inquit tꝑibus nostris existūt scriptores, qui quotidie opera sua mihi recitent, vt nulli magis nota sit domus sua, q̄ mihi est lucus martis, ⁊ alia huiusmodi fabulamēta per eos sepe recitata, vt hoc totum ad multitudinē recitantiū referat, quos audinerat, simulq; ostendat se etiā posse scribere, qñ docti ⁊ indocti passim scribant. Lucus martis, hoc est historia de origine vrbis. Nam in luco Martis sacro ad Albam inclusa Rhea ab Amulio patruo, tanq̄ per spēm honoris sacerdos electa Romulū ⁊ Remū urbis cōditores, incertum stupro, an ex Marte cōceptos enixa est. De hoc multa Iustinus lib. xliii. Liui. primo ab vrbe cōdita, ⁊ Diony. primo. Lucus item fuit Martis in ponto, vbi vellus aureum seruabat. Mart. Custodē scythici fuisse Luci. Qui aūt Athenis appellatus est Areopagus, nō lucus, sed Martis villa dicitur. Et ęoliis vicinū rupibus antrū. Multi hoc loco dubitant, de quo antro vulcani poeta intellexerit. Nōnulli.n. Hieram putāt vnā ex septē insulis Aeoliis itelligi, quas Itali vno vocabulo vulcanias appellant. Nam existimat natura soli ignea, ꝑ occulta cōmertia, aut mutuari Aetnę incēdia, aut subministrare. Sed quū oēs deo igniū sacratę sint. Hierā volunt Vulcano pręcipue sacratam, quū plurimū colle eminētissimo nocte ardeat, de hacq; poeta intellexisse vez hoc non ꝓcedit, quū.n. dicit Antrū vicinū rupibus ęoliis, ostēdit antrū ipsum inter septem insulas nō numerari, sed segregari ab eis vicinūq; ꝓximū esse, ita vt de Hiera nequaq̄ sit intelligendū, vñ Nos exponimus antrum vulcani vicinum rupibus ęoliis Aetnā montē Sicilię qui vulcano sacer est, ⁊ ex quo insulę (vt diximus) aut accipiunt incēdia, aut ei subministrāt. Estq; vicinus rupibus Aeoliis, qui ēt Cyclopes tulit, nūc assiduis ignibus flagrat. Sacrū fuisse vulcano docet Soli. his verbis. Vulcano Aetna sacer est. In Aetnę vertice hiatus duo sunt, crateres noiati, per quos eructatus erūpit vapor premisso prius stremitu ꝑ estuātes cauernaꝝ latebras ⁊c. Sic ⁊ Valeri. flaccus in. ii. Argonau. Accipe ait bellis medięq;, vt pulnere pugnę Sit comes Aetnei genitor quę flāmea gessit Dona dei, hoc est vulcani, nā non minus Aetna mons dictus est a poetis domus vulcani, q̄ Lemnos ⁊ insulę Aeolie, vñ Valeri. flaccus Lemnos chara deo, nec fama notior Aetnę, aut Lipares domus. Mō tem aūt Aetnā vicinū esse Aeoliis testat sic Strabo.

Nota magis nulli domus est sua, quā mihi lucus
Martis, & ęoliis vicinum rupibus antrum
Vulcani, quid agant vēti, quas torqueat vmbras
Aeacus, vnde alius furtiuę deuehat aurum

Imminet aūt Aetna Littori catanēsi ⁊ liparitanis insulis, quas plerq; Aeolias vocāt. Ita vt oīno de Aetna intelligēdum sit, de cuius incēdio rōnibusq; incēdii multi scripserant ante Iuue. sicut verg. Cuius carmen licet multū mēdosum adhuc extat, in quo ꝑpetui ignis multas ostendit rōnes, docetq; a poetis falso traditū sedem eē vulcani, his versibus. Principio ne quem capiat fallacia vatū, Sedes esse dei, tumidisq; e faucibus ignē vulcani ruere, ⁊ clausis resonare cauernis. Poetę. n. cecinere vulcanū in antro Aetnę habitare, ē ex faucibus suis ignem euomere, vñ Iuue. Aetnā appellauit antrum vulcani. Ait ergo nulli domū suā magis esse notā, q̄ sibi est descriptio Aetnę, ⁊ eius incendii, qđ est vicinū rupibus Aeolijs. Insulę aūt Aeolię septē sunt numero in freto Siciliēsi Ephestię noiatę. i. vulcanię, Lipare, Hiera, Strōgile, Didyme, Eriphusa, Phoenicusa Euonymos. dictę ab Aeolo q; ibi tꝑbus illacis regnauit. Quid agāt venti, quę natura sit ventoꝝ. Horū enim alii sunt frigidissimi, q̄les a septēdrione spirant. Ji.n. ⁊ reliquos cōpescunt, ⁊ nubes abigūt. Alii humidi, vt auster, Africus, ⁊ precipue auster Italię. Alii sicci, vt Corus ⁊ vulturnus. Alii niuales, vt Aquilo ⁊ Septēdrio. Grādines septēdrio importat, ⁊ Corus. Aestuosus auster. Tepidi vulturnus ⁊ Fauonius. Saluberrimus aūt oīum Aquilo, noxius Auster ⁊ magis siccus. Ventus aūt est (vt qdam diffiniūt) authore Seneca aer fluens in vnā ꝑtem, qa nunq̄ aer tam imobilis est, vt nō in aliqua sit agitatione. Victru. vero sic diffinit, ventus aūt est aeris fluens vnda cū incerta motus redūdātia. De ventis igit̄ multi scripserāt, vt Sene. in naturalibus. Veteres quatuor tm̄ seruare per totidē mundi ꝑtes. Ideo nec Home. plures nominat, mox aūt posterior etas octo addidit, rōne nimis subtili, ⁊ cōscisa. Sunt ergo bini in quatuor cęli ꝑtibus, de qbus abūde lib. i. Pli. Victru. ⁊ Gellius, (vt diximus) Sene. in naturalibus. Ordo autē talis est, vt potius inferioribus q̄ superioribus cōiungant. Platani Frontonis clamant qđ agant venti ⁊ cętera. Sicq; ostendit in ędibus Frontonis varia quotidie a poetis recitari. Quas torqueat vmbras Aeacus. Alii qui hūc locum simpliciter accipiunt. i. quę de inferis scribant, apud quos ęacus index sit cōstitutus. Cteraꝝ ad id poeta respicit qđ scribit Plato in gorgia suo, sic enim inducit Ionē loquētem. Cōstitui tres alios meos iudices, duos qdem ex Asia Minoem. s. ⁊ Rhadamantū, vnum vero ex Europa Aeacū, qui mortuos iudicabūt in trinio, ex quo portant vię, altera ad beatoꝝ insulas, altera ad tartaꝝ, ⁊ Asiaticos qdem Rhadamātus iudicabit, ab Europa igit̄ q; venerint Aeacus. Minoi aūt cōmittam, vt iudicet si qd aliis occultū existat, vt sic iustissime ꝓcedat iudiciū, rectaq; sit animaꝝ trāsmissio. Ait ergo poeta sibi notum esse ex frequēti poetaꝝ recitatiōe, Aeacū iudicem esse apud inferos, qui aīas europeas iudicet tūm. Torqueat, iudicet, ⁊ puniat. Ouidi. Noxia mille modis lacerabit vmbra, tuasq; Aeacus in pœnas ingeniosus erit. Vnde alius furtiuę deuehat auꝝ pellicule. i. expedi-

Crateres.

Ventus.

tionē argonautaꝝ, videlicet, vñ Iason aureum vellus fustulerit. Cuius rei historia nota est ex Diodoro in.v. Strabo aũt lib.xi. aurei velleris fabulam sic interpretatur. Apud Colchos torrētes deferre aurum, qđ barbari pforatis tabulis pellibusq; villosis excipiunt, vñ fabulę ortū est figmentū. De argonautis aũt apd latinos scripsit Vale. flaccus, apd græcos vero Orpheus prius, mox Apollonius. Furtiue, ſ̃ est q̄ fiat tim ꝛ inscio Aeeta ſ̃brepta ſuit. Nam furtiuū appellamus qcqd furtim furripit. vñ Pli. lib. xix. sic scribit. Rutā furtiuā tantā ꝓueni re fertilius putauit, ſi cut apes furtiuas pesſime. Quātas iaculet monychus ornos, pugnā dicit q̄ fuit iter Lapythas ꝛ Cētauros populos Thessalię, q̄ historia ita ſe habet. Quū. n. (vt dixīmus in Achilleida) Perithous Hippodamiā duxisſet vxorē, circūuicinos populos oēsq; deos cōuocauit ad nuptias ſter Martem. Quare indignatus cētauros iam mero calefactos ad rapiendam Hippodamiā cōcitauit aduerſus Lapythas, eo certamine ferunt Cētauros deletos ſuisse. Sed hoc veritas habet. Cētauros (vt scribit Stra.) aut ſunditus a Perithoo deletos ſuisse, illoꝝ agro prorſus deſolato, aut ipſaꝝ noīe gentiū nusq̄ amplius exiſtente, nec tali eoꝝ cōuentu ꝓdurante, ſi quid tñ adhuc reſtat adunatū, mētione nō inſigniri. Monychus, nomē est ꝓpriū Cētauri. Ouid. Fecerat attonitos noua res, hen dedecus ingēs. Mōychus exclamat. Luca. Aut te iactātem Monychon ornos, dictio est cōpoſita μονοσ. n. ſolus dicit ꝛ ονυξ vnguis, eqnos. n. pedes Cētauri habuiſſe ferunt. Home. aũt sępe dat hoc epitheton equis, q̄ ſolidis ſint vngulis ꝛ non fiſſis. Ornos. Omi arbores ſunt q̄ maxime in mōtibus ꝓueniunt. verg. Cantando rigidas deducere mōtibus ornos. Frontonis platani, ꝓtem poſuit pro toto. i. ędes frontonis. Hic est ille Fronto, de quo ꝛ Mart. Vota tui breuiter ſi vis cognoscere marci Claꝝ militię Fronto togeq; decus, militauit ſub Tito in euersione Hieroſolymoꝝ, nā vnus fuit ex libertis ꝛ amicis eius, de quo multa Ioſephus li. vii. de bello iudaico. Frontonū cognomina a fronte ſunt dicta, ſicut Capitonū a capite, author est Cice. in primo de natura deoꝝ. Est aũt ſenſus. In ędibus Frōtonis quotidie poetę aliqđ recitant, ita vt tota domus quotidie aſſiduis clamoribus reſonet, ac per hoc sciat quę a variis poetis tractent. Nā nobiles romani ędes ſuas recitātibus cōmodabant. vñ ꝛ alibi Maculonus cōmodat ędes. Et Cor. Tacitus de Claris Oratoribus loqūs de poetis ſic scribit. Nā ꝛ domū mutuaꝝ, ꝛ auditorium extruit, ꝛ ſubſellia cōducit, ꝛ libellos dispergit ꝛc. Per Platanos aũt ędium luxum ꝛ magnificētiam oſtēdit. Platanus. n. vmbrę gratia ex alieno petebaꝝ orbe, tam late. n. rami vagabant, vt ēt in scamnis patulis arboris epularent qndecim cōuiuę aſſiſtēbus ēt miniſtris vmbrę cauſa alebaꝝ, vñ illud virg. in. iiii. Georg. Iamq; miniſtrātem platanū potātibus vmbras. Tantūq; honoris poſtea increuit, vt vino in ſiſo enutriret, cōpertū maxime id ędeſse radicibus, qđ primus excogitauit Hortēſius. Lege Pli. libro. xii. cap. i. A platano est poſſeſſiuū plataninus, ſicut a balano balaninus. Marmora cōſulſa, q̄ aſſiduo recitā tiū clamore ex parietibus conuelli ꝛ labefactari videtur. Nam potentioꝝ parietes marmoꝝ cruſtis integebant. Sene. ad Lucillium. Vt parietes adiectis transmaria marmoribus fulgeant, ꝛ alibi ad eundē. Quid loquar marmora, q̄bus templa, q̄bus domus fulgēt. Primus autē fuit Mamurra Formianus pfectus fabrorum Cęſaris in Gallia, q Romę cruſtis marmoreis parietes domus ſuę in mōte Celio operuit, author Plyn. Clamant, reſonāt, reboant. Columnę ruptę. ita dictū, vt illud verg. Et cantu querulę rumpūt arbuſta cicadę, ꝛ illud Fregit ſub ſellia verſus, ꝛ illud Soluent riſu tabulę. Aſſiduo lectore, aſſiduo lectoris ꝛ recitatoris clamore. ꝛ Expectes eadem, cū indignatione legendum, q̄ nō ſolum docti scribant, ſed ēt indocti, iuxta illud Horatii. Scribimus indocti doctiq; poemata paſſim. Et nos ergo manū. Senſus est. Q nū docti inqt ꝛ indocti scribant, poſſumus ergo ꝛ nos scribere, quū ꝛ grāmaticē, ꝛ Rhetoricen didicerimus. Erit autē ordo, ergo ꝛ nos scribemus, manū. n. ferulę ſubduximus ꝛ conſiliū dedimus Syllę, poteſt etiā alius esſe ſenſus vt ſit. Ergo ꝛ nos iam grāmaticen ꝛ Rhetoricē didicimus, vt ſileamus, ꝛ nihil scribamus, quū oēs, ꝛ docti, ꝛ idocti pariter scribant? vt oīno ſenſus ſit, nimia indignatione interciſus. Eſtq; legendū ea interrogattione, qua cōtrarium videmur velle facere. q. d. num didici grāmaticen ꝛ Rhetoricen, vt ſileam, ꝛ nihil scribam? vt oīno hęc extrinſecus ſubaudiamus. Et ita dictū est. Et nos ergo manū, ſicut illud Impune ergo mihi. Ferulę ſubduximus. i. ſubtraximus, ac ꝓ hoc iam a grāmaticis eruditi receſſimus. Ferula

Ferulę, virgę q̄ manus pueroꝝ ferunt, de qua Colu. Nec mānibus mitis ferulas, nec cruribus ęque, ꝛ īfra Capparis, ꝛ triſtes hinulę, ferulęq; minaces. Martia. ſic in apophoretis Ingratę ni miū pueris, gratęq; magīris. Est aũt infirmiſſimū vir gultū fœniculo perq̄ ſimile. vñ Pli. foliis fœniculo, Inani caule, natura eadem, q̄ anetho, ꝛ fructu ſimilis. De hac multa, ꝛ Theofra. nulli author Ply. fruticū lenitas maior q̄ frutę, ob id geſtata baculoꝝ vſum ſe nectuti prębet. Cōſilium dedimus Syllę. Oſtēdit (vt diximus) artem oratoriā ſe etiā didiciſſe, in qua cū verſaret sępe excercitationis gra ſuaſorias declamauit. Nam in ſcholis ſuaſorię tractāde ꝓponebant adoleſcētibus. Deliberat Agamēnon, an Iphigeniā imolet negante Chalcāte nauigari poſſe. Item deliberant Atheniēſes, an trophea ꝓſica tollant Xerſe minitāte redituꝝ ſe, niſi tollerent. Deliberat Cice. an ꝓmittēte ſalutē Anto. oīones ſuas cōburat. Item deliberat Sylla an deponat dictaturā ꝓmittēte Senatu impunitatē. Ait igit Iuue. talem declamādo ſuaſoriā ſuaſiſſe Sylę, vt dictaturā deponeret, nā dare cōſilium Syllę est ſuadere. Quinti. lib. iii. Quū Cice. dabimus conſiliū, vt Anto. roget. Priuatus, vt altum dormiret. Hęc erat ratio

Pelliculę, quantas iaculetur monychus ornos,
Frontonis platani conuulſaq; marmora clamant
Semper, ē aſſiduo ruptę lectore columnę.
Expectes eadem a ſummo minimoq; poeta.
Et nos ergo manum ferulę ſubduximus, ē nos
Conſilium dedimus Syllę, priuatus vt altum

erat ratio ſuaſionis, vt depoſita dictatura quā ſibi ipe ad centū ꝛ viginti annos ascinerat tanq̄ granissimis ſolutus curis altius dormiret. Nam sylla quū impiū eius rogatiōe. Sulpitia trāsferet ad Marium, indignatus ex Aſia in Italiam reuerſus est, ꝛ ante vrbem aduersarioꝝ septuaginta amplius milia ad portā collinam occidit. Ingreſſus vrbem quatuor milia inermium, nulla ſeruata fide in villa publica iterfici inſſit. Marii cineres eruto in Tyberim proiecit. Poſt tantā hanc crudelitatē, ꝓ ſummū animi ꝛ corporis cruciatū expiranit Puteolis, quū dictaturam depoſuisset, morbus autem quo cōſumptus ē, phthiriaſis est appellatus. i. pedicularis απω των φθειρων, quos pedes ꝛ pediculos vocamus corpore, ſeipſum erodente, ꝛ ſupplicium ſibi gignente, vnde est illud Sereni Sylla quoq; infoelix tali langore pereſſus Corruit, ꝛ miſero ſe vidit ab agmine Pasci. Quā foeditatē ne viſentes intelligerent, ſomno diſſimulabat. De quo Pli. ita scribit lib. vii. Age nō exitus vitę eius oīum ꝓscriptoꝝ ab illo, calamitate crudelior fuit, erodente ſeipſo corpore, ꝛ ſupplicia ſibi gignēte. qđ vt diſſimulauerit, ꝛ ſupremo ſomno eius, cui īmortuus quodāmodo est, creda mus ab vno illo inuidiā gloria victam. ad qđ poeta videt alludere, quū ait, vt altum dormiret, eo genere morbi oīdit Ply. lib. vii. ꝛ Apuleus tertio Floridorum Pherecidem oīonis ꝓſaicę authorem cōſumptū esſe. Aleman ēt, vt docet idē Pli. li. xi. ex clariſſimis græcię poetis eadē facultate obiit. Priuatus, depoſito imperio. Dormiret altū. i. ꝓfundo ſomno. Horat. Ter vncti trāmāto tyberim ſomno, q̄bus est opus alto. Stulta ē clemētia. Antipophora est, q̄ſi aliq̄s dixerit chartā nō esſe pdendā, ꝛ ipſe rīdeat. Stulta ē hęc clemētia. i. ſtulta ꝛ ridicula ē benignitas tanti facere, tā modicā chartę iactură, ꝛ ita extenuat nō ſine ſumma animi modeſtia vires īgenii ſui, q̄ſi sciat paucos fore a q̄bus opus ſuū legaꝝ. Mart. Scribere vſiculos miseras ꝛ pdere chartas. Clemētia aũt ꝓprie ē lenitas ſuperioris aduerſus īferiorē, ꝛ tpantia animi ī ptāte vlci scēdi, author Sene. Peritureq, quā scio peritura, quū nemo lecturus ſit carmē meū. Quū tot vbiq; vatibus occurras, quū tam multi poetę paſſim scribant.

Dormiret? ſtulta est clementia quum tot vbiq;
Vatibus occurras peritureq parcere chartę.
Cur tamen hoc potius libeat decurrere campo,
Per quem magnus equos aruncę flexit alumnus
Si vacat, ē placidi rationem admittitis edam.
Quum tener vxorē ducat spado, nenia thuscū

Cur tñ hoc potius, rōnē affert, q̄re potius Satyrā, q̄ aliud poematis genus ſit ſcripturus, ordo aũt erit, ꝛ ſenſus. Edā. i. dicā ꝛ māifeſtabo. Cur tñ potius libeat mihi decurrere hoc cāpo. Hoc cāpo, hoc gñe poematis ſatyrici, ſumpta metaphora ab iis q̄ equos ꝛ currus agūt ꝓ spacioſos cāpos. Magnus allūnus, periphaſis

Lucilius

eſt Lucilii, q ex Arūca Rutuloꝝ ciuitate natus, primus apd latinos scripſit ſatyrā. In eo mira fuit, vt docet Quint. eruditio ꝛ libertas, atq; īde acerbitas, ꝛ abū de ſalis, natus aũt est anno anteq̄ Carthago inditionē Romanoꝝ per Scipionem redacta eſt, mortuus quo anno Furius Bibaculus poeta natus eſt Cremonę, ꝛ Cymbri ſuperati ſunt a mario.

Alumnus

Alumnus, is ꝓprie dicit, qui alitur. Plinius Italia alumna oīum terraꝝ eadem ꝛ parens. Ouid. Pax nutrit cererē pacis alumna ceres. Non ignoro ab diuo Auguſtino noīari Iouem alumnum, q̄ſi qui oīa alat. Pli. item lib. xxiiii. cap. xvii. paſſiua ſignificatiōe poſuit ſic. Alia deinde Adamātidem, Armenię, Capadocię, alumnā. Verum apud authores tali ſignificatione, aut nunq̄, aut rarenter inuenias, vñ falluntur, qui putant Italiam dictam Alumnam a Plinio q̄ alat, quum hoc dicat Italiam tanquā filiam ab oibus terris alimēta accipere, eāq; demq; tanq̄ matrem oibus ꝓbeꝛ, ſed quū hoc longe clarius ſit q̄ a nobis indigeat explicari plura non addemus. Flexit equos, perſtat i trāslatione, qa dixit cāpo, equos ergo. i. ſtilum ſuū. Si vacat, ſi ocium est ad audiendum. Dicimus. n. mihi nō vacat ꝓ impſonale. i. ocium nō est. Et ego vaco. i. ociosus ſum, ꝛ habeo ocium. Seneca. Non vacat mihi verba dubie cadentia cōiectari. Et paulo inferius. Non vaco ad iſtas ineptias, ingens negociū in manibus est. Vaco item capiť pro operā do, vt Cicero vacat diligenter ſtudiis liberalibus. Item vſurpať pro careo, vt ego vaco culpa. Quum tener vxorem, vna est ex rōnibus, qua re potius ſatyram q̄ aliud genus carminis ſit scripturus. Est enim ſenſus ꝛ ordo. Difficile est non scribere ſatyram, quū tener spado ducat vxorem, ꝛ cętera. i. difficulter te cōtineas, quin ſatyram scribas, ſequitur enim. Nam quis tam patiens, ꝛ illud facit indignatio verſum. Quaſi dicat etiam ſi nolis non poſſis tibi tēperare, quominus ſatyrā scribas. Ducat spado. Indignatio est in libidinē muliebꝛ, quę quū a Domitiano authore Trāqllo reuocata eēt lex Iulia in adulteros, moechis ſuis nubebāt, ne ſupplicio afficerētur. Inter moechos aũt erāt ꝛ spadones. Mart. Q d nubis proculina cōcubino. Ne lex Iulia te notare poſſit. Nō nubis ꝓculina ſed fateris, ꝛ alibi. Cur tñ Eunuchos habeat tua Gelia q̄eris. Panniche, vult futui Gelia, nō parere. A libi. At prius o mores ꝛ spado moechus erat. A libi. Cum ſene cōmunē vexat spado didimus eglen. Simul ēt poeta ridet legem ipſam, cui iam exscogitata est fraus. Nam quū reuocata ſit ad pudoriſanctitatē tuendā, mulieres ipudēter spadonibus nubebāt, q̄bus oblectatę fuerāt. Spado aũt ꝛ Eunuchus dictiōes ſunt græcę, idemq; ſignificāt, dicit ăt Spada σπαω qđ est ſanello ꝛ auſero, q̄ ab eo teſticuli auferunt. Vlpia. ait Spadonū noīe eos ēt cōtineri, qui natura spadones ſunt. Eunuchus aũt dicitur απο του ευνη σ. i. cubili, ꝛ χω cuſtodio, qa id genus boīum adhibebať ſeruādis cubilibus regū ꝛ principū. Tener, nā spadones molles ſunt, ꝛ effoeminati. Nenia thuscum. Alia indignatio in muliebꝛ impudentiā, q̄ tpibus Domitia. in venatiōes ꝛ pugnas theatrales deſcendebāt, vñ Mart. Hęc iam foemina vidimus acta manu. Statius in ſylvis. Stat ſexus rudis, inscius q̄ ferri. Et pugnas capit improbus viriles. Credas ad Thanaim ferumq, Phaſim Thermodōtiacas monere turmas. Nenia autem nomen est impudicę mulieris, ꝛ pro quacūq, impudenti muliere ponitur, quę in venationes, ꝛ pugnas theatrales descenderet.

Aprum tbuscū, emphasim habet, q̄si qui ceteris esset ferocior. Mart. Tbuscę glandis aper populator, ⁊ ilice multa iam piger. Aethole fama secunda fere.

Nuda māma, habitū expressit procūbentis i vulnera fere, sic. n. māmę e sinu exeruńt. Illud aūt est fatuū, qd aliqui ad ritum Amaçonū referunt, quę sibi dextram mamillam adurebāt, simpliciter. n. locus est accipiēdus. Mamma eadem dicitur ⁊ mamilla ⁊ papilla ⁊ vber. Māmam item veteres p matre acceperunt, sicut Tatā pro patre. Mart. Māmas atq; tatas habet Afra. sed ipsa tata p dici, ⁊ māmarū maxima māma potest.

Figat aprum, ē nuda teneat venabula mamma.
Patricios omnes opibus quum pronocet vnus,
Quo tondēte grauis iuueni mihi barba sonabat,
Quum pars niliacę plebis, quū verna canopi
Crispinus tyrias humero renocante lacernas
Ventilet ęstivum digitis sudantibus aurum,

Patricios oēs. De Cinamo tōsore sui tpis intelligit, qui muneribus mulieris locupletatus est, vsq; ad censum equestrē, mox dānatus in Sicilia exulauit, de quo sic Mart. Qui tōsor fueras tota notissimus vrbe. Et post hęc dominę munere factus eques. Sicanias vrbes, Aeneaq; regna petisti Cinname, quū fugeres tristia iura fori. Qua nūc arte graues tolerabis inutilis annos? Quid facit infœlix ⁊ fugitiua quies? Non rhetor, non grāmaticus, ludine magister. Non Cynicus, nō tu stoicus ē potes. Vendere nec vocē siculis plausumq; theatris. Q d̄ superest, iterū Cinname tōsor eris. Patricios. nobiliores denominatos a pribus. Nam cōdita vrbe Romulus centū elegit senatores, qbus reip. curam demādauit, hos patres ob venerationē appellauit. Aucta mox ciuitate, reliqui reges numeꝝ senatoꝝ amplianerūt, eosq; patres coscriptos appellauere, vñ hoc postea senatum est, vt Senatores patres cōscripti nominarent. Qui ergo ex his pribus nascebant, patricii sunt appellati. Pronocet, possit opibus pronocare, ⁊ se superiorē ostendere. Grauis, molesta, ⁊ minime grata, qualis solet ē Iuuenibus.

Sonabat, tondendo. Quū pars. Indignat Iuuenalis Crispinum hoiem Aegyptiū ex seruili cōditione ad cēsum equestrē esse pronectū. Nam Domitiano fuit gratissimus, eiusq; consilioꝝ particeps, eū Iuuenalis, vbiq; insectat, ⁊ pcipue ea satyra. Ecce iterū Crispinus, ediverso Mart. Laudat. Sic placitū videas semp Crispine tonátem. Nec te Roma minus q̄ tua Memphis amet. Ordo aūt ē. quū Crispinus pars niliacę plebis, vt sit expositiue pars. Pars niliacę plebis, i. seruus ex plebe. q. d. ex infimo loco apud Aegyptios natus, hinc q; est potissimū indignatio. Niliacę, Aegyptię. Nilus. n. fluuius est Aegypti. Verna, alumnus. Inter seruū ⁊ vernā, hoc itereſt, q; serui appellant, qui in potestate nostram venerunt, aut iure belli, aut ęre cōparati. Vernę vero qui domi ex ancillis nascunt, nā ⁊ ii in seruitute sunt, omnis. n. Ancillę fœtus domini est. Dicti author Festo, q; tpe veris nati sunt, q; id tps ad fœturam sit valde aptum. Inde dicimus vernaculū omne qđ intra parietes domesticos alitur, vt gallinam vernaculam, equū vernaculum, ⁊ linguam vernaculam. Canopi. Canopus cinitas est Aegypti, dicta author Strabone a Canopo gubernatore Menelai, qui ibi sepultus est. Quinti. docet primo libro antea Canobon ab ęgyptiis vocitatā. Ventilet, hinc pēdet oīs poetę fremitus, q; homo Aegyptius, ⁊ seruili cōditione, ea sit mollicie, vt annuali ęstiui sint ēt ei pōderosi. Ventilet, q̄si resti geret annulū eximēdo illum e digito, ⁊ in aera leuiter iactādo. Nam vētilare est in aerē aliquid iactare. Apuleius in Asino aureo. Aureos refulgentes manu mea ventilabā. Inde dicimus ventilare frumentū, ⁊ ventilabrum instrūm iactandi frumēti. Vētilare ēt est ventum facere. Tranquillus in Augusto, atq; ēt aliquo vētilante cubabat. Aurū ęstinū. i. annulos quos tpe ęstatis gestabāt, nam eo delitiaꝝ pr uenerant Romani, vt annulos haberēt alios ęstinos alios hyemales, ac si dicat leuem bratteā, ⁊ filum aureum, nam quod tpe ęstatis per leuitatem gestamus, ęstinū appellamus, vt vestes ęstiuas. In annulis antē (vt scribit Pli. lib. xxxiii. cap. i.) Alii pondera ⁊ magnitudinem auri ostentabant. Aliis plures q̄ vnum gestare labor erat. Alii bratteas inserebāt leniore materia, ⁊ ppter casum gēmarū totam sollicitudinē amputabant, quibus pro annulis vtbant, per annulum aūt aureum ostendit poeta Crispinū equestris fuisse ⁊ census ⁊ dignitatis. Nam annuli (vt scribit Plinius) distinxere alterum ordinem a plebe, vt semel cœperant esse celebres, sicut tunica ab annulis senatum tantū. Sed annuli plene medium ordinē, tertiūq; plebi, ⁊ pribus inseruere. Humero renocāte lacernas, idest reiectis lacernis in humeros, q̄si nimis ponderosis, tali habitu fuisse, ⁊ Colossum Domitiani ostēdit Statius in prima Sylua. It tergo demissa Chlamys. Humeri, author Pli. hominis tm̄ sunt. Armi quadrupedū. Tyrias, purpureas, nam Tyrus insula fuit Phenicię, palto mari septingentis passibus diuisa. Nunc vero (authoribus Pliinio, ⁊ Quinto Curtio) Alexādri oppugnātis operibus cōtinens. Omnis eius nobilitas Cōchylio, atq; purpura cōstat. Lacernas. Lacernę cōficiebant ex variis coloribus, vnde apud Martialem in distichis loquūtur lacernę coccinę. Si Veneto prasinone fines, q; coccina fumis. Ne fias ista transfuga sorte vide. Item Lacernę beticę loquūtur sic. Non est lana mihi mēdax, nec mutor alieno. Sic placeant tyrię, me mea tinxit ouis. Lacernę aūt tum albę, tum purpureę sumebant in spectaculis. Martia. Spectabat modo solus inter oēs nigris munus Horatius lacernis. Quum plebs ⁊ minor ordo, maximusq; Sancto cū duce candidus sederet. Toto nix cecidit repente cœlo, Albis spectat Horatius lacernis. Alibi in distichis. Amphitheatrales nos comēdamur ad vsus, Quū tegit albentes nostra lacerna togas. Idem in quinto. Edictum dñi deiq; nostri. Dū laudat modo phasis in theatro, phasis purpureis rubet lacernis, ⁊ paulo infra. Illas purpureas ⁊ arrogātes iussit surgere lectus lacernas. Gēmę maioris. i. pgrandem gēmam, vt sit descriptio annuli leuioris bratteę, cui lapis pgrandis sit insertus. Appellatione gēmę intelligimus oēs lapillos

Venti lare

Venti labrū

Lacerna

Marga rita Gēma

lapillos preciosos. Sabinus tm̄ ad Vitellium ait. Gēmas esse perlucidę materię, velut Smaragdos, Chrysolitos, Amethystos. Lapillos aūt cōtrarię superioribus naturę, vt Obsianos. Vedubiētanos. Margaritas aūt nec gēmis, nec lapillis contineri. Nam quis tā patiens, quis. n. inquit possit pati tantam vrbis iniquitatē, vt non moueat ad scribēdum. Est aūt ratio, quare sit difficile nō scribere, quū etiam alia sint notatu grauiora. Vt teneat se, temperet sibi ne scribat. Causidici nouna. Hinc maxīe monetur poeta ad scribendā satyrā, q; sub Domitiano freqns, ⁊ pene publice accusandi rabies existeret, quę omni bello ciuili grauius togatā ciuitatē cōficeret, adeo aures Imperator delationibus patefaciebat, vt nihil ppemodum tutum ēet, ita vt delator delatorem timeret. Vnde sic cōquerit Plinius in panegyrico de Domitiano. Vidimus delatoꝝ indicium, quasi grassatoꝝ, quasi latronū, non solitudinē illi nouerant, sed templum, sed forum insederāt, nulla iam testamēta secura, nullus status certus, non orbitas, nō liberi pderant. Multi igitur, inter quos ⁊ Causidici, quū in ea re questum ⁊ principis grām esse cognoscerent, relictis actionibus forensibus ad delationes se cōferebant, vt Matho, ⁊ Pompeius Falco, qui iisdem tpibus accusabāt, vt alibi notatur a Iuue. Senior illo Pompeius tenui iugulo aperire susurro. Causidicū fuisse Pompeiū ostēdit Plinius epistola, quę incipit. Consulis an existimē te in tribunatu causas agere decere. Notat igitur oēs delatores sub psona Mathonis, quę ex paupere diuitem factum ē videri vult questu delationū. Pauperem fuisse ostendit, alibi Iuue. Matho deficit. Martia. Parua rogas magnos, sed non dant hęc quoq; magni. Vt leuius pudeat, iam Matho parua roga. Eum alibi Iuuena. ostēdit vilem causidicū. Dic tibi qui sis Orator vehemēs, an Curtius, an Matho. Lectica, ea pprie dicebaē lectica q̄ gestarē tur, non tam primores viri q̄ matronę. Instar cubicu li erat, ⁊ Lecticarii dicebant serui, qui lecticam gestabant humeris, grece exaphorū dixere lecticam, quę a sex seruis. Octophoꝝ vero, quę ab octo gestareē. In ea erant ⁊ fenestrę, vnde alibi, clausa lectica fenestra. Tràquillus in Augusto. A cœna in lecticulam se lubratoriā recipiebat. Alibi Iuuenalis. Latis specularibus antrum, nam antrum appellat lecticā, cui specularia adhibebant. Quēadmodum ⁊ nostra ętate vidimus fœminam quādam primariam gallicam gestari lectica ex corio cocto cū fenestris, adhibitis specularibus vitreis, ea aūt gestabatur non a seruis, sed a duobus equis mediam lecticam intercipiētibus. Lecticam autem velis auleisue circūseptam fuisse docet ⁊ Plutarchus in Eumene sic. Quo accepto Eumenes incitatis lecticariis, cursu delatus, ex vtraq; Lecticę p te summouit aulęum, magna ltitia manum protendens. Et Mart. lib. ii. Quem grex togatus sequitur, et capillatus. Recensq; sella linteisq; loris, nam pro lecti ca sellam poni manifestum est. Nona, nuper cōpa-

Lectica

Nec sufferre queat maioris pondera gemmę,
Difficile est satyram non scribere, nam qs iniquę
Tam patiens vrbis, tam ferreus vt teneat se,
Causidici nona quum veniat lectica mathonis
Plena ipso, ē post hunc magni delator amici,
Et cito rapturus de nobilitate comesa
Quod supest, quē masa timet, quē mūere palpat

rata delationibus, quū antea eēt pauper. Plena ipso, quasi qui cōmodius gestaretur solus, vt delicatus, ⁊ luxuriosus. Delator, de Marco regulo intelligit, qui (vt scribit Plinius in epistolis) Otium bipedum fuit nequissimus. Multorū enim nobilium sub Domitiano cędes molitus fuerat. Cassios enim ⁊ Camerinos accusauit, qui sub Nerone interempti sunt. Et hunc (vt ipse refert) tam Bebius Massa, q̄ Metius Carus valde timebant. Nā Regulo intēperanter laceranti Herēniū Senetiōem, rīdit Carus. Quid tibi cum mortuis? Nūqd ego Cassio, aut Camerino molestus fuma? quos ille sub Nerone accusauerat. Delatorꝝ occultus accusator, nam deferre est occulte accusare. Mart. Ecce reum Carus te detulit, adsit agellus. Magni amici. i. imperatorii, hoc est imperatoris amici ⁊ familiaris, nam magna amicitia appellat imperatoris, vt alibi poeta. In quorū facie miserę magneq; sedebat Pallor amicitię, vt oñdat ne amicos quidē imperatoris tutos fuisse a delationibus. Rapturus, absumpturus, nā partem bonorū delationibus cōsequebant nobilibus ipsis, aut in exilium eiectis, aut trucidatis ab impatore. Nobilitate comesa. nobilibus absumptis, et laceratis ab impatore. Nam (authore Trāquillo) nihil pensi habuit, quin prędaret omni modo, bona vivorum, ac mortuoꝝ vsq; quaq; ⁊ accusatore, ⁊ crimine corripiebantur. Satis erat obiici qualecūq; factum dictumq; aduersus maiestatē principis. Hinc est, vt alibi cōqueratur poeta. Vnde fit, vt malim fraterculus ē gigantū. Eius crudelitatē in panegyrico Traiani sic taxat Plinius. Quū nuper imanissima belua velut quodam specu inclusa, nunc propinquoꝝ sanguinē lambere t, nunc se ad clarissimorū ciuium strages ędesq; proferret, ⁊ cętera. De eius seuicia sic, ⁊ Cor. Tacitus in vita Iulii agricolę, pcipue sub Domitiano miseriarū parserat, videre ⁊ aspici, quū suspiria nra subscriberent, quū denotandis tot hoium palloribus sufficeret sensus ille vultus ⁊ rubor a quo se cōtra pudorem muniebat. Quod supereſt, quod adhuc ab impatore nō est corrosum ⁊ correptū. Massa. Bebiū Massam intelligit, ⁊ ipsum delatorem. Sensus est aūt. Bebius ipse Massa, q delator erat, delatorē timebat, apud principem, qui tātopere delatores fouebat. De Bebio Massa sic Pli. in epistola ad Macrinū. Legati rursus inducti, iterū me iam pśentem aduocatū postulauerunt, implorātes fidem meā, quā erant contra Bebiū Massam experti. De Massa Bebio sic meminit Cor. Tacitus in vita Iulii agricolę. Et Massa Bebius tum reus erat. Mox nostrę duxere Heluidiū in carcerē manus, Carus, delator ⁊ ipse fuit, de quo vt ante diximus Mart. Ecce reum Carus te detulit, adsit agellus. Pli. lib. i. ad Voconiū (vt paulo ante dictū est) eius sic meminit. Agnoscis eloquentiam Reguli, lacerat Herennium Senectionē, tam intēperāter quidē, vt dixerit ei Metius Carus. Quid tibi cū mortuis? Nūquid aut Cassio, aut Camerino molestus fuma? Palpat,

cui munere blandiꝝ. Nam palpare, siue palpari idem est qđ blandiri. Horatius Cui male si palpere recalcitrat vndiq, tutus. Lucilius. Hic vbi me videt ſublanditur, palpaꝝ, caput scabit. Inde dicunt Palpões adulatores. Persius. Ius habet ille sui palpo. Trepido latino. Latinus mimus fuit, cuius Locis ⁊ vxoris Tymeles mimę plurimũ delectatus est Domitia. vnde Mart. Qua Thymele spectas, deriſor remq, latinum. Illa fronte precor carmina nr̃a legas. Nam cõstat authore Donato i andriã Terẽ. viros mulieresq, solitas agere comoedias. Summiſa, ad placãdũ. s. nõ ad coitũ. Ait. n. a ſuperiore quem palpat munere nõ coitu. Impudicam tñ etiã extitiſſe in. vi. satyra ĩnuit illic. Quẽ totiẽs texit periturꝰ ciſta latini. Oñdit aũt poeta, ne pſonã qdem gratã ĩperatori ſuiſse tutã a delatiõibus. Nã latinus timẽs delatorẽ, ei cláculo ſubmittebat vxorẽ ad placãdum. Non ignoro a nõnullis, q ętate nr̃a i liberalibus ſtudiis potremas ptes nõ ferũt, longa ꝓboꝝ contẽtione disputatũ. Thymelẽ mimã fuiſse, q̃ itidẽ vt latinus a Domitia, populoq, fauorabiliter spectareť. Sed nõ vxorẽ latini, q̃ oia quũ frinolis fulciant argumẽtis, nihil video, cur adhuc potius vxorẽ latini nõ credã, q̃ aliam mulierẽ. Quũ pſertim Iuue. oñdat Zelotypũ fuiſse Thymeles. Credibilius. n. est latinũ Zelotypũ fuiſse vxoris, q̃ alterius, quę corpus vulgaret. Sed quũ res non magni ſit momenti vnicuiq, ſua ſit existimatio. Illud tñ constat mulieri nomẽ inditum ab arte Scenica, βυμελη enim pulpitum, siue scęnam ſignificat τ βυμελικος hiſtrionẽ, nam ⁊ ipſa placuit Theatris. Vnde Apuleius in Apologia appellat Choragiũ thymelicum. i. scęnicum apparatũ ⁊ inſtrumentum, his verbis. quid. n. ſi Choragium thymelicũ poſſidere? num ex eo argumẽtarere etiam vti me cõsuesse Gragidii symmate hiſtrionis, vbi Choragium accipitur, pro apparatu, siue inſtrumento scenarũ. Non me fugit a Fulgẽtio Choragiũ falso interptari funus virginale. Quum te ſummoneãt. Alia est scribendę satyrę indignatio, q. s. multi vetularũ conſuetudine locupletarent. Nam quum vetulis prurientibus officium ſuum pſtitiſſent, ab eis postea defraudatis liberis heredes scribebant. Mart. Inſectaris anus, o quantum cogit egeſtas, quibus verbis innuit, talia adulteria, licet inuenda non fuiſſent, fructuoſa tñ extitiſſe.

Summoneant, a bonis tuis paternis. Noctibus, nocturno cõcubitu. Merent̃ teſtamẽta. i. bona quę per teſtñ aſsequũtur. Quos euehit. Ordo est, quas vessica vetulę beatę, expoſitine optima nũc via ſummi ꝓcessus euehit in cęlum. Vessica, pruritus ⁊ libido. Vetulę beatę, diuitis ⁊ opulentę. Papinius in Syluis iam ſe (quisquis is est) inops. Beatus Cõuiuã ducis esse glorioſum. Proper. Noli nobilibus, noli cõ ferre beatis. Euehit in cęlũ. i. ad excelſiſſimos opulentię gradus perducit, ⁊ proinde tanquã dii habent,

Optima nũc via, adiuuandũ geſtu, vt ſit ꝓ irriſione dictum. Sũmi ꝓcessus, summi ꝓgressus ad diuitias. Vnciolam ꝓculeius. Antiqui, vt recitauimus apud Perſiũ. Primoniũ in duodecim partes diuiſerunt, ita vt noſe aſsis totũ cõtineretur, vñ dicit̃ hę redẽ te reliquit ex aſse. i. ex toto. As aũt in duodecim ptes diuidit̃, ſextantẽ quę ſexta est pars aſsis. Quadrãtem quę q̃rta. Trientem, q̃ tertia. Quincunx a nũero est vncię. Semis dimidium aſsis. Septunx a ſeptem ⁊ vncia. Bes dempto triente. Dodrãs quadrãte. Dextans ſextãte dempto. Deũx dempta vna vncia. Vncia autẽ erat minima pars ⁊ duodecima aſsis. Est ergo ſenſus. Adulteros ꝓ membri ſui q̃litate, ⁊ laboribus accipere ꝓmia. Proculeus ergo tanq̃ male mẽtulatus, vnã tñ accipit vnciam primonii ex teſtõ. Gilo aũt impẽſe Draucus reliquũ primonii accipit. i. deuncem, qđ est totũ dempta vna vncia, q̃ iam debetur ꝓculeio, per proculeiũ aũt intelligit vir bonũ, ⁊ parũ mentulatũ, per Gilonẽ aũt bene mentulatũ. Quisq, heres, legendum est irriſione Saturica, ⁊ adiuuãdum geſtu, ęquũ inquit est, vt vnus quisq, pro q̃litate mẽbri laboribusq, ſuis accipiat partes primonii. Mercedem, expoſitio est. Sanguinis, ná semẽ hominis (vt tradũt phyſici) nihil aliud est, q̃ ſanguis cõcoctus, ⁊ ideo mutat colorẽ. Inguinis. Inguen ab authoribus accipit̃ pro parte genitali tam in mare q̃ in fœmina, vñ Mart. Acceſſi quotiẽs ad opus, mixtisq, monemur Inguinibus. Trãquillus in Nerone, virorũq, ac fœminaꝝ ad ſtipitem deligatoꝝ inguina inuaderet. Cor. Celſus libro. vii. dicit teſticulos depẽdere ab inguinibus per ſingulos nernos. Ouid. in faſtis. Et tumidũ cornu durius inguẽ erat. Idẽ in eodẽ. quiq, rubro pauidas inguine terret aues.

Palleat, adulteri. n. exhauſti ſanguine intẽperato coitu pallent nõ minus, q̃ qui pedibus anguẽ calcauere. Vt nudis. Ordo est, ⁊ ſic palleat, vt pallet ille qui pſſit anguẽ calcibus nudis, aut vt pallet Rhetor dicturus ad aram lugdunẽſem. Ad aram lugdunẽſem, hoc aũt est ex hiſtoria. Nam Caligula edidit in gallia lugduni miscellos ludos, ⁊ hoc certamẽ quoq, grecę latineq, facũdię, quo certamine ferunt victoribus pmia victos cõtulisse, eorũdem ⁊ laudes cõpone re coactos. Eos aũt q maxie displiciſſent, scripta ſua spõga linguane delere iuſsos, niſi ferulis obiurgari, aut flumine pximo mergi maluiſſent. Qui ergo in hoc certamẽ descẽdebãt, incerti euẽtus rei pallebant. Lugdunũ aũt ciuitas est Gallię, quã nũc vulgo Leonũ appellant, quo ter ⁊ q̃ter ex Italia ⁊ Gallia mercatores ſingulis annis cõueniũt, mutua tractãtes mercimonia. Eam condidit Numatius Plancus (vt tradit Euſe.) vbi Arar Rhodano cõmiſceť, ibi fuit tẽplum ab vniuerſis gallis cõi impẽſa i honorẽ Auguſti Cęſaris extructũ, aderat ⁊ ara dignitatis eximię cũ titulo gentiũ ſexaginta, q̃ ſingulę ſingulas ſtatuas ibidẽ erexerant,

lugdunum

rhetor xerant. Lege Straboně in. iiii. Rhetor, pro oratore poſuit. Nam rhetor appellať, qui Rhetoricam docet.

orator Orator vero, qui ſm artis ꝓcepta loquitur. Quid referam quãta, alia indignatiõis causa, in ſpoliatores enim cũ pupillo, tum ꝓuincia, ĩuehitur. Quid referam? quid dicam, quantũ mihi eſtuent ꝓcordia, quũ videam quẽdam, qui ſpoliis pupilli locupletatus, eo delitia, ꝓuenit, vt lectica magno grege comitũ ſe quẽte ꝓ vrbẽ geſtetur. quẽ aũtẽ poeta deſignet, nulla extat certa hiſtoria. Illđq, falſum est, qđ de Cecilio claſſico aliqui tradiderunt. In omnes ſpoliatores nullo modo dici poſſe videť, quũ dicat, hic ſpoliator quaſi qui tpibus ſuis oibus eſſet notiſſimus. Proſtantis. Differẽtia est inter ꝓſtare, ⁊ ꝓſtituere. Nam proſtare verbum est neutrũ abſolutũ, ⁊ ſignificat turpitudine corporis quęſtũ facere. Proſtituere aũt est actiuũ, ſignificatq, qđ propriũ est Lenonis, marem vel fœminã publicę libidini gra quęſtus exponere, vñ ⁊ scortũ ipſum appellamus ꝓſtibulũ, vel q, ꝓſtet, vel q, ante ſtabula hę ſedeant, quę dicunt̃ cõmuni vocabulo ꝓſtibula, ſicuti ante Alicarię meretrices appellabant in cãpania ſolitę ante piſtrina Alicarioꝝ ꝓſari, quęſtus gra.

Proſtituere proſtibulũ

Alicarię meretrices

Premat populũ, hinc maxime indignať poeta, q, rapinis pupilli locupletatus, tanto ꝓ vrbẽ faſtu ⁊ pompa incedat, premat ergo calcet ⁊ vrgeat populũ quũ geſtatur lectica, vñ ⁊ alibi. Et ingẽti curret ſuper ora libumo. Gregibus, comitũ, vel clientũ,

Comes vel ſeruoꝝ, nã comitẽ accipere debemus, inquit Vulpianus de iniuriis, eũ qui comitẽ ⁊ ſequať. Et (vt ait labeo) ſiue liberũ, ſiue ſeruũ, ſiue masculũ, ſiue fœminam. Et ita comitẽ diffinit, q frequẽtandi cuiuscũq, causa, vt ſequereť deſtinatus est. Inter comites vtiq, ⁊ pedagogi erant. At hic dãnatus, Indignatio in auariciã ſui tpis, cum publicã, tum priuatã. Cõqueri turq, iudicia vana eẽ ⁊ iniqua. Hocq, maxime ꝓpter Mariũ priscum hominẽ Beticũ. Hic. n. quũ Africã prouinciã, cui procõſul pfuerat spoliaſſet, ná ob innocẽtes cõdemnãdos iterficiẽdos ẽt pecunias acceperat, accuſantibus Afris Conſutius Tertullus ſeptingenta milia, quę acceperat Marius, ęrario inferẽda cenſuit. Mario vrbe Italiaq, interdicẽdum. Notat igitur poeta iniquitatẽ ſui tpis, deteſtans maxime auaritiã (vt dixi) ⁊ priuatã pariter ⁊ publicam, quũ id qđ ꝓuincialibus reſtituendũ fuit in ęrariũ ſit delatum. At hic Marius, adiuuandũ geſtu, ⁊ eo riſu, quo ſolemus rem nefandã improbare, vt ſit ſenſus. Tantũ abeſt, vt hic Marius q condẽnatus est, ſollicitudine angať, vt etiã hilare ⁊ splẽdide viuat, q̃ſi qui talem cõdemnatione parum faciat. Sicq, innuit ex bonis prouincialiũ apud eum magnã partẽ esse relictã. Ordo aũt est. At hic Marius dãnatus inani iudicio ab octaua hora bibit exul, reliqua dicunt̃ per parẽthesim. At hic Marius ita dictũ a poeta, q̃ſi viueret ꝓſensq, eſſet. Inani iudicio. Inane iudiciũ appellat qđ ꝓuincialibus nihil pfuerit, quũ eis pecunia nõ ſit reſtituta, ſed in ęrariũ delata. Quid. n. ſaluis infamia nũmis. Antiꝓphora est, q̃ſi aliquis dixerit. Inane iudiciũ nõ est appellandũ opoeta, qñ graui infamia ſit aſperſus, ⁊ ꝓ inde rẽdeat. quid nocet infamia ſaluis nũmis? Ironice aũt enũciandũ ⁊ vultuoſe, vt oſtẽdat hominẽ improbũ infamia a vitiis nõ abſterreri. Exul. nã (vt dictũ est) vrbe ⁊ Italia ei interdictũ est in biẽnium.

Quid referam quanta ſiccum iecur ardeat ira
Quũ populũ gregibus comitũ ꝓmat hic ſpolia
Pupilli proſtrantis? at hic damnatus inani (tor
Iudicio (quid enim ſaluis infamia nummis?)
Exul ab octaua marius bibit, ẽ fruitur diis
Iratis, at tu victrix prouincia ploras.

Ab octaua. i. ſtatim poſt octaną horam, nã comedisse ante nonã horam mensę deſtinatã hoís erat diſsoluti ⁊ luxurioſi, poſt nonã igiť comedebãt. Mart. Impat extructos frãgere nona toros. i. lectos discubitorios, vñ ⁊ Cice. in vltia epi. noni libri, sic scribit. Accubueram hora nona. Ab ⁊ Ab pleruq, pro poſt ponũ. A. ⁊ tur. Pli. conceptu decimo die dolores capitis. A. item elegãter vſurpať, quũ inter ptes diſſidentes volumus ſignificare alterutrius ꝓpugnatores, ⁊ amicos, vt qui a Sylla erant, in Mariũ arma ſumpſerũt, ⁊ qui a me nõ erunt, ego cõtra illos ero. In alia ẽt ſignificatione accipiť, quũ in ſeruis munus operãq, discernit. Nam quũ Romani ex ſeruis ſuis, aliis vterentur ad iter, vt mitteret eos quo liberet, eos appellauere a pedibus, vt, ita diceret, voca a pedibus, trade hoca pedibus. A pedibus venerũt, ita vt ſemꝑ extrinſecus intelligant ſerui, vt ſit. Serui a pedibus venerũt, ⁊ voca ſuos. s. a pedibus, ⁊ ſic reliqua. Mart. Cur non mẽſa tibi ponit a pedibus? i. cur a te mẽſa non ponit a pedibus. i. ſeruis a pedibus, vt ſit datiuus caſus. Eos dẽ circũpedes appellat Cice. tertia actiõe in verrẽ. Circũpedes aũt boíes formoſos ⁊ litteratos ſuos eẽ docebat. Verres inqt Cicero, quũ dicebat ſuos eẽ circũpedes Maleoli fuiſse negabat, vñ ⁊ poeta in. vi. ſatyra. Admotũ a pedibus. i. ſeruis a pedibus. Aliis aũt ad litteras exſcribẽdas, quũ dictarẽtur, quiq, libello a ſupplicibus datos exciperẽt, curãq, haberẽt, illos a manu, hos a libellis dixere. Sue tonius in Ceſare. Philemonẽ a manu ſeruũ, q̃ necem ſuã ꝓ venenũ inimicis ꝓmiſerat, nõ grauius q̃ ſimplici morte puniit. Idẽ in Auguſto. Gallo a manu qđ pro epiſtola, ꝓdita denarios qngentos accepiſſet, cura effregit. A manuenſes ẽt eos dẽ appellauit in Nerone. Idẽ in Domitia. Epaphroditũ a libellis capitali pœna cõdẽnauit. Idem in Claudio. Suſpexit Polybiũ a ſtudiis, q̃ ſępe iter duos cõſules ambulabat, ſed añ oẽs Narciſſum ab epiſtolis, ⁊ Pallantẽ a rõnibus, hoc est qbus vteret ad ſtudia ſua, hoc est q legerẽt ⁊ pcurrẽt, quũ ſtudiis vacaret, greci eos Anagnoſtas appellant. αναγινωσκω. n. idẽ est qđ lego, ⁊ q scriberẽt epiſtolas, quiq, oíum reꝝ rones colligerẽt, vt accepti ⁊ expẽſi.

Fruiť diis iratis. Ille dicit̃ frui diis iratis, q̃ licet eos infenſos ſibi obſcelera habeat, nullã tñ ab iis ſentit punitionẽ, ſed iterim ꝓ oía vitã hilarẽ agit. Marius ergo licet deos hẽret iratos ob flagitia ſua, tñ ſumma hilaritate vinebat, nullũ ab iis ſentiens incõmodũ. Idẽ etiã dictũ est a Iunone apud Sene. cõquerẽte. Herculem abuti ira ſua. Sꝑat inquit ⁊ crescit malis, iraq, nr̃a fruiť, in laudes ſuas mea vertit odia. q. d. licet ei irata ſim, nullũ tñ ex hoc ſentit incõmodũ. Prouincia victrix, quę obtinuiſti, vt Marius damnareť.

Hęc ego non credam venusina digna lucerna?
Hęc ego nó agitem? sed quid magis heracleas,
Aut diomedeas, aut mugitum labyrinthi,
Et mare percussum puero, fabrumq; volantem,

Quum leno accipiat mœchi bona, si capiendi
Ius nullum vxori, doctus spectare lacunar
Doctus & ad calicem vigilanti stertere naso,
Quum fas esse putet curam sperare cohortis,
Qui bona donauit presepibus, & caret omni
Maiorum censu, dum peruolat axe citato
Flaminiam puer automedon, nam lora tenebat

Venusia. Leno Dedalus. Tigillinus

Prouincia dicit quasi procul victa ab Italia. Nam Italia ꝓuincia non appellat, sed quę extra Italiā sunt vñ Pli. Iunior. Italicus ne es, an ꝓuincialis? Pli. li. .iiii. de naturali historia scribēs de Gallia narbonēsi. Italia inquit verius est, q̄ ꝓuincia. Et idem alibi in .xix. loquēs de cucumeribus i Italia virides, & q̄ minimi in ꝓuinciis q̄ maximi & citrini, aut nigri. Col. lib. iiii. Non prouincialis sed Italicus ager est. Apud Colu. titulus est, de natura ꝓuinciali vineaꝝ vbi itelligit oēs vineas ꝓter Italicas.

Ploras, pecunia nō restituta tibi. Cōqueritur etiam Salu. in Iugurthino, ꝓuinciales sepe spoliari, his ꝝbis. Non peculiatus erarii factus est, neq; per vim sociis ereptę pecunię, quę q̄q; grauia sunt, tñ pro cōstuctudine iam ꝓ nihilo habent. Hęc ego nō credam. Sēsus est, ego nō credam hmōi seculi nostri scelera digna carmine satyrico, quale Hora. multā lucubratiōe scripsit. Venusina lucerna. i. carmine satyrico, quo maxime Hora. vitia tpis sui est insectatus. Venusia aūt ciuitas est in cōfinio Appulię, & Lucanię. Patria Horatii, qd̄ ipe oñdit in sermonibus sequor hūc Lucanus, an Appulus anceps. Nam Venusinus arat finē sub vtrūq; colonus, ea sita est in via Appia. Lucerna, carmine lucubrato Agitem, insequar: notem: Sed qd magis, tacitā obiectionē diluit. Rñdet. n. iis q posent dicere, longe satius eē si scribant fabulę. Quid magis, subandi scribam & se cter carmine. Heracleas. i. erūnas & fabulas, de hercule cōfictas, de gbus multa Diodo. in. v. Heracleas aūt legendū est. non aūt herculeas, ηρακλης. n. grece dicit, Hercules latine, & possessiuū Heracleus penultima ꝓducta, hac rōne, q̄ apud grecos Heracleus scribit per diphthōgū ει, sicut Aeneas, & Spōdeus, & Medea, quę diphthōgus cōuertit in e longā, apd̄ latinos. Heracles aūt interptatur Iunonis gloria, ηρα. n. grece Iuno latine & κλεος gloria, q̄si Iunone persequēte magnā sit gloriā adeptus. Aut Diomedeas, fabulas, & q̄ de Diomede & sociis eius narrant. Nam Diomedes Tidei & Deiphiles filius Aetolię rex, quū bello troiano Venerē trāsfixa manu vulnerasset conantē Aeneę filio suo auxiliū ferre, id passus est incōmodi, vt Venus in vltionē sui furorē libidinis Aegialę vxori eius imiserit. quę correpta amore Stheneli cuiusdam calamistrati, quē Diome. domi tanq̄ bonoꝝ suoꝝ gubernatorē reliquerat, cū eo cōcubuit, & ab eo adiuta maritū e bello troiano redeūtem nō admisit. Ille vero sen ab vxore fugatus, sine pudore vxoris adulteratę in Italiā nauigauit ad Daunū regem Appulię, vbi Arpos & Beneuentū cōdidit. Mox eū ferūt in īsulas q̄ dnę sunt Diomedeę appellatę e regione ꝓmōtorii Gargani cōtra Italiā nauigasse, ibiq; nunq̄ visum, socios i fluctibus submersos. i. aues eē a Palla de cōuersos, q̄ Diomedeę dicūt. De qbus Pli. li. x. ca. xliii. Oui. Stra. & Soli. Verg. Et socii amissi petierūt ęthera pēnis. Fluminibusq; vagant aues, eas inba cataractas vocat, & eis eē dētes oculosq; ignzo colore cę tero cādidas tradēs. Aut mugitū labyrinthi. i. fabulā vulgatā de Theseo, de quo multa Diodo. in. v. & Plutar. i eius vita. Quę fabula ita se hēt. Androgeus Minois filius, quū Athēas cōsensu oium atheniē siū cōcessis set regnāte Aegeo, superaretq; Athletas oēs, in amicitiā venit filioꝝ Pallantis. At Aegeus veritus, ne aliq̄n a Pallātis filiis ꝓp amicitiā Androgei auxilio Minois peller e regno, Androgeū positis insidiis ꝓficiscentē Thebas obtrūcat. Minos accepta iniuria bellū Atheniēsibus indixit. Supatis iperauit, vt. vii. pueros, totidēq; ꝝgines singulis ānis Minotauro quoad viueret, vorādos mitterent, inter hos quū Theseus mitteret, ꝓcepit Aegeus gubernator i, si Minotauꝝ superaret filius, vt albis velis domū rediret, nigris si perisset. Theseū i Cretā delatū Ariadne Minois filia, eius pulchritudine capta, occidēdi Minotauri rōnē; Labyrinthiq; egressum docuit. Mugitū igit itellige Minotauri, q̄ in labyrintho Cretēsi custodiebat, quiq; a Theseo fuit iterfectus, erat. n. biformi specie. Labyrinthi. Labyrintus ędificii genus fuit, qd̄ itineꝝ ambages, occursusq;, ac recursus iexplicabiles cōtinebat, crebris i ditis foribus, ad fallēdos occursus, redeūdūq; i errores eosdē. Labyrinthos q̄tor docet fuisse Pli. Primū in Aegypto. Hincq; tradūt Dędalū sumpsisse exemplar eius Labyrinthi, quē fecit in Creta. Sed cēteſimā tm portionē eius imitatū. Secūdus hic fuit ab Aegyptio Labyrinthus. Tertius in Lēno. Quartus in Italia, oēs lapide polito fornicibus tecti. Et mare percussum puero, ß est fabulā cōfictā de Icaro, & Dędalo eius patre. Dędalus. n. Atheniēsis fuit (vt scr. Diodo.) Mitionis filius ꝓclarus architectus, q̄ a pria fugit, dānatus ab Areopagitis ob hmōi cędē. Talus. n. sororis filius, quū ab eo erudiret. Ingenii acumine rotā primū figulare adinuenit. Mox quū serpētis maxillā inuenisset, secuisset q; modicū ligni, imitatus serpētis dentiū spissitudinē, ferrā ferreā excogitauit. Inuenit ꝓterea tornū. Quū igit plurib⁹ i rebus hoibus ꝓfuisset, & ꝓ inde celebris eius esset apud oēs fama, ab Dędalo inuidia vrgēte interēptus est, q̄si ei turpe eēt gloria vinci ab adolescēte. Dānationē igitur fugiēs in Cretam venit. Minoi ob artem fuit gratus. Labyrinthū enim authore Plinio ei (vt diximus) extruxit. Sed quum Pasiphę Minois vxor tauri pulcherrimi amore deperiret, ei Dędali arte suppositā in bouę lignea inclusa, decantatū fabulis Minotaurū genuit. Fertur Minos iratus, quū eum ad suppliciū quęreret, nec is inueniretur, premia inuenientibus ꝓposuisse. Dędalus desperata nauigatione, alas sibi a Pasiphae absconditus fabricauit, & Icaro filio suo. Sed quū Icarus altius iter, vt adolescens peteret, liquefacta calore solis cęra, laxatisq; alarum compagibus in mare decidit. Pater vero in Siciliam ad regem Crocalum delatus est. Percussum igit mare puero, subaudi Icaro, a quo postea Icarum mare denominatū cōstat. Fabrūq; volantem, Dędalum. Sed hęc omnia fabulosa sunt. Historia autem hoc habet. Vela Icarū & malum antemnāq; Dędalum inuenisse, & ꝓinde fictum eos volasse supra mare. Dedalus item authore Plinio dicit inuenisse fabricam materiariā, & in ea serram. Asciā Perpendiculū Perpēdiculum, Terebram, Glutinū, Ichthiocollam.

Quū leno accipiat. Fœdam sui tpis anariciam notat, quo multi mariti pecunię cupiditate ducti vxores suas ab aliis tractari ꝓmittebāt. Idem edocti dissimulare turpitudinis conscientiā, suspiciendo. s. lacunaria, aut stertendo, quū mœchus ingrediebat. Idem etiam ab Horatio notatur. Sed ius sa corā non sine cōscio Surgit marito, seu vocat ĩstitor, seu nauis Hispanię magister. Dedecoꝝ precios⁹ emptor. i. qui magno precio emit adulteria. Sēsus est. Cur hęc ego magi: fabulamenta sectet, quū mihi ad rēpēdendū, tā multa obscena occurrant, vt maritus vxoris suę pudicitiā vendat: Leno accipiat. Domitia. (authore Tranquillo) ꝓbrosis fœminis lecticaꝝ vsum ademit, iusq; capiēdi legata hereditatesq;, nā multi adulteri plerūq; ꝓteritis liberis bona sua relinquebant mœchis suis. Sed quū postea ꝓ legem Domitiāi mœchę adulteroꝝ suoꝝ bona capere nō possent, ea bona maritis, qui tanq̄ vxoꝝ suarū lenones erant relinquebātur. Ait ergo Iuue. Inuentę legi inuētam fraudem.

Leno. i. ipse maritus, qui dissimulato vxoris adulterio eam tractari ab adultero ꝓmittit. Nam leno authore Vlpiano is dicit, qui mulieres quęstuarias ꝓstituit, & is qui alterius negociationis noīe hoc genus vitę exercet, vtputa siquis cauponā exercens, in ea corpora q̄stuaria habeat, vt multi solent sub ꝓtextu instrumenti cauponii ꝓstitutas mulieres habere. Si capiendi. i. ga ius capiēdi legata, & hereditates sublatū est vxoribus lege Domitiani. Lacunar. Appellatiōe Lacunaris, & laquearis (nā vtrūq; accipimus in eadem significatione) intelligimus tabulata pensilia cœnationū reliquorūq; ędificioꝝ. Sene. lib. xiiii. epistolaꝝ. Nec in hunc vsum pinus, aut abies deferebat longo vehiculoꝝ ordine vicis intremētibus, vt ex illa lacunaria auro grauia penderent. Idem in eadem. Hodie vtrū tandem sapientiorē putas, qui versatilia cœnationū laquearia, ita coagmētat, vt subinde alia facies, atq; alia succedat, & totiens tecta, quotiēs fercula mutent. Stertere. Differentia est inter stertere & dormire, vt quicūq; stertit dormiat, sed non ois qui dormit stertat, est enim stertere dormiendo strepitū ꝓ nares emittere. Naso vigilanti, qa renera non dormiat, sed somnū simulet. Quū fas esse putet. Cornelium Fuscū designare videt, qui puer aurige officium ꝓfiterit Neroni. Nam id in grām eius qui eodem aurigādi studio tenebat, multi ex nobilibus faciebant. Putabat. n. Nero pudorē aurigationis suę tolli posse, cęteroꝝ nobilium multitudine aurigantiū, tpibus postea Domitiani cohortum pretorianaꝝ prefectus, bellum gessit aduersus Dacos, vbi occubuit. Vnde alibi. Et qui vulturibus seruabat viscera Dacis Fuscus marmorea meditatus prelia villa. Nobilē fuisse Fuscum oñdit Tacitus his verbis. Procurator aderat Cornelius Fuscus ingens ętate, clarus natalibus, postq̄ Neronis tępora senatorio ordine depositō se in ociū quietis cupiditate cōtulit. Sicq; poeta Fuscū notat nō sine sūma indignatione, q̄ quū fœdā egerit adolescētiā, audeat postea dignitatibus & honoribus se dignū putare, q̄si poeta innuat hoīes tm vitiosos ad honores ꝓuhei & sublimari. Nā (vt diximus) Fuscus ꝓfectura cohortū ꝓtorianaꝝ adeptus est, quū indignus videri posset, iam fœdata adolescētia auriga tione. Alii ēt sunt cōmentatores, q̄ nō de Fusco, sed de Tigillino intelligendū putēt, q̄ Neroni gratissimus fuit, & ꝓfectus cohortis ꝓtoriaꝝ, is ętatē suam impudice & libidinosā egit. De quo sic scribit Tacitus, Ophonius Tigillinus obscuris parētibus, fœda puericia, impudica senecta, ꝓfecturā vigilum & ꝓtorii, & alia premia virtutum, q̄ velocius erat vitiis adeptus, crudelitatē mox, deinde auaritiā, & virilia scelera exercuit, corrupto ad omne facinus Neroē, quędā ignaro ausus, postremo einsdē desertor & ꝓditor. Idē paulo inferius sic ait. Tigillinus accepto apd̄ Sinuessanas aquas supremę necessitatis nūcio, inter stupra cōcubinaꝝ & oscula, sectis faucibus cōcidit. Idē alibi. Nedum ille scenicus Tigillino. s. cū pellicibus suis comitāte arma cōtra cieret. De eo itē sic Iosephus de bello iudaico. De Nerone referre recusani quēadmodū de honestarit imperiū nequissimis hoibus Minphidio & Tigillino, & idignissimis liberaꝝ ꝓmissa re. p. Hinc ergo appet Tigillinū gratissimū fuisse Neroni, & bona sua cōcubinis & pellicibus condonasse, potuit ēt in grām principis aurigare. Sed quū in ambiguo sit, de quo poeta potissimū telligat. Vnusq;sq; si neutrū horū ꝓbabile visum fuerit, aliqd per se qd̄ ad loci explanationē faciat, excogitet. Satis est hūc locū ex iis esse, apud poetā, de qbus adhuc q̄rendum sit. Cohortis. cohors Cohors pars decima est legionis. Nā in legione decē cohortes eē debere tradunt, q̄ de re militari scripsere. Cōstabatq; eq̄tibus & peditibus, sed maiore semp peditum numero, lege Vegetiū, & Modestū. Presepibus. i. equis alendis, si ad aurigationē referas, si aūt ad stupra cōcubinarum, presepibus expone Lupanaribus, & pellicibus ipsis. Cicero in Pisonem. Verum audis in presepibus, audis in stupris, audis in cibo, & vino, melius autem est referas ad aurigatiōem, q̄ bona impenderit alendis equis. Nam sequitur, dum peruolat axe citato. Flaminiam puer Autumedon. Dū peruolat, consumpsit inquit bona maiorum, dum in gratiam Neronis aurigat, & aurigę officiū prestat ipsi Neroni. Qui (authore Trāquillo) Sporum sūū augustarū ornamētis excultū, lecticaq;, vectum, & circa cōuentus mercatusq; grecię, mox Romę, circa sigillaria comitatur est idētidem exosculans. Et licet Tranquillus lectica vectū scribat, potuit tñ & curru vehi. Dū peruolat, ꝓpositionē detractā nominis addidit verbo, vt sit dum volat per flaminiā. Flaminiā. i. viā quā Caius Flaminius lepidi collega deuictis liguribus ab Roma Ariminū vsq; strauit. Puer Autumedon. i. ipse Fuscus auriga, siue Tigillinus, vt Au-

tumedonē posuerit ꝑ auriga, q̄ Diorei fuit filius, ⁊ auriga Achillis, vnde a poetis vsurpari solet pro auriga. Ouidius. Tiphis ⁊ Antumedon dicar amoris ego.

Ipse tenebat. i. Fuscus, seu Tigillinus. Quum se iactaret, hoc est quū ipse Nero per multa lasciuię blā dimenta comitaretur Spozo, ⁊ sepe oscularetur. Nam iactare se alicui, est seipsum illi dare, ingerere, insinuare. Amicę lacernatę. i. Sporo, quē ideo appellat amicā lacernatā, qa quū perdite eū amaret, conatus est exectis testibus ēt in muliebrem naturam trāsfigurare, eū etiā cum dote ⁊ flāmeo per solēni, nuptiarum celeberrimo officio deductū ꝑ vxore habuit, ergo amicam lacerna tam genere fœminino poeta per cauillationem appellauit, ac si diceret amicę masculę, hoc est amicę quę vir omnino erat. Nam lacerna vestis ē virilis de qua antea. Tyrias humero reuocante lacernas. Non ne libet medio ceras implere capaces. Aliam affert indignationis causam ad scribēdam satyram. Non ne inquit etiam in quadrinio, ⁊ propatulo libeat mihi scribere, quasi loco minime scriptoribus cōuenienti? quū poetę secreta ⁊ secessus soleant quęrere. Quū iam Regulus, qui per falsa testamēta est locupletatus tanto fastu vehatur per vrbem, vt petulantius nihil sit. Sicq̄ poeta cōqueritur in precio ⁊ honore, dumtaxat illos esse, qui ꝑ scelera ad eximias opes peruenere, qualis fuit ipse Marcus Regulus, de quo supradiximus illic. Magni delator amici. De eo sic Plinius Iunior, Aspice Regulum, qui ex paupere ⁊ tenui, ad tantas opes per flagitia processit, vt ipse mihi dixerit, quum consuleret q̄ cito sexcenties sestertium impleturus, eēt, inuenisse exta duplicata, quibus portēdi milies ⁊ sexcenties haberetur, ⁊ habebit, si modo, vt coepit aliena testamenta (quod est improbissimū genus) falsis his quorum sunt illa dictauerit. Hunc laudat Marti. Assentando, quū dines ⁊ potens esset, vt etiam Plinius docet, eundem etiam testamentorū captatorem ostendit, omniumq̄ bipedum nequissimum appellat. Non ne libet: nō ne impetus est? Sic Alibi. Vltra Sauromatas fugere hinc libet. Ceras capaces, tabellas ceratas, in qbus antiqui scribere solebāt. Capaces, amplas, ⁊ quę multa capiant, quum ⁊ materia ampla sit. Quadrinio. Quadrinia dicuntur spacia, vnde quatuor vię deflectātur, sicut trinia, vnde tres.

Ipse lacernatę quum se iactaret amicę.
Nonne libet medio ceras implere capaces
Quadrinio, cum iam sexta cernice feratur
Hinc atq̄ inde patens, ac nuda pene cathedra,
Et multum referens de Mecoenate supino
Signator falso, qui se lautum atq̄ beatum
Exiguis tabulis, & gemma fecerat vdas
Occurrit matrona potens, quę molle calenum

Quadrinio

Quum feratur, hinc ē omnis indignatio. Sexta cernice, ideſt Exaphoro, hoc est lectica gestata a sex seruis, q̄ lecticarii (vt diximus) appellabant. Hinc atq̄ inde patens, ideſt cuius latus neutra ex parte sit sustinentum, quum solus sit in lectica. Nam delicati erat, ⁊ luxurioſi solum gestari, vt supra de Mathone censido, aut renera patens, ideſt qui ab vtraq̄ parte pateret, ⁊ conspici posſit. Cathedra, ideſt lectica, quam etiam sellam appellant. Mart. libro quarto in Asium salutantem. Nec vlla cathedra est. Cui non mane feras irrequietus ane. Pene nuda, pene vacua, quū in ea nemo esset preter eum. Nam ⁊ littus nuncupatur in quo nulli sint habitatores appellamus. Papinius in syluis. Nec littora pauper. Nuda tenes. i. vacua, ⁊ sine ędificio. Alii autem (quod omnino placet) intelligunt nudam. i. detracto velamento, vt conspiciatur, nam lecticę ita se habebant, vt ab vtroq̄ latere possent aperiri. Multum referens, multum delitiis moecenatē reddēs, ac si dicat mollis ⁊ delicatus, q̄lis fuit Moecenas, eū. n. delicatum fuisse oñdit Seneca. bis ꝯbis. Quō Mœcenas vixerit notius est q̄ vt narrari nūc debeat, quō ambulauerit, quomodo delicatus fuerit. Non Oratio eius eq̄ soluta est, q̄ ipse discinctus. Item non statim hęc quum legeris, hoc tibi occurret, hūc esse qui solutis tunicis in vrbe semper incesserit. Nam etiam quum absentis partibus Cęsaris fungeretur signum a discincto petebatur. Alibi Iuuena. Vestem purpuream teneris quoq̄ Moecenatibus aptam, ab Horatio Malthinus appellatur, μαλακὴν enim cērā mollem significat. Demissis Malthinus tunicis obambulat.

Supino, molli ⁊ delicato. Mart. Nusq̄ delitię supiniores. i. molliores. Supinus item ꝑ supino ⁊ erecto ponit. Persi. Italo q̄ honore supinus Fregerit heminas areti ędilis iniquas. Supinū ēt dicimus quū quis nersa facie ad coelū cubet. Signator. Signatores ait Pedianus eos eē, q̄ aut testamētis, aut causis se subsignabant. Hi aūt testes erant, quos septē esse oportebat, qui testamētis signacula imponebāt, atq̄ se subscribebāt, nequa fraus fieri posſet, possunt autē oēs testes, vt tradit Iustinianus imperator vno annulo signare testamentū. Falso, aduerbium est. i. falso signator, vt sit falsarius signator. Lautum, delicatū, ⁊ diuitē. Nam Lauti appellantur, qui in victu delicatiora ⁊ electa sectantur, politioriq̄ cultu domestico viuunt. Exiguis tabulis, modicis testamētis. i. quę modico verborum amfractu cōdita essent, ⁊ omnia bona vni relinquerent non adhibita multa scriptione, iuxta qđ dictum est illud in Satyra. xii. Atq̄ omnia soli Forsan pacuuio breuiter dabit. i. paucis verbis, quū enim relinquat heredem ex asse. Gemma vda. i. annulo signatorio, qui salina humectatus ꝑimitur cerę. Nā multi signauere gemma annulo iserta, multi ⁊ auro tantum, vt Claudii Cęsaris principatu repertum.

Occurrit matrona potens. Ita dictum, q̄si ei ambulanti occurrat matrona venefica, vel occurrit in mentem mihi venit, vt sit adest etiam matrona venefica, quę reprehendenda est mihi. Et per hanc quā cunq̄ veneficam nonnulli intelligi volunt, quę temporibus poetę veneficia misceret. Alii vero specialiter de Agrippina Claudii vxore, in qua opinione, ⁊ nos sumus, intelligi volunt, quę (vt scribit Trāquillus) Claudium maritū medicato fusstulit boleto post adoptatum Neronem. Nam poeta ita plerunque de mortuis loquit, ac si viuerent presentesq̄ essent, vt de Crispino, Mario Prisco, Mathōe causidico. Potēs, vtpote Claudii imperatoris vxor ⁊ mater Neronis. Nam matrona semper dicit de nobilioribus. Sueto. in vespasiano sic ait. Agrippinam timens potentem, adhuc apud filium, aut potens, q̄ vt author est Cornelius Tacitus, summā rerum ex arbitrio diu moderata fuerit. Porrectura molle calenum. i. venenum vino inditum. Nam venenum vino misceri tpibus Iuuenalis maxime in vsu erat. Martia. Diceris hac cœlebs factus quater esse lagœna. i. veneno lagœnę infuso. Molle, lene ⁊ suaue. vergil. Tunc ⁊ mollissima vina. Calenum, vinum cāpanum. a Calibus ciuitate cāpanię, de qua verg. lib. vii. Quiq̄ cales linquunt. Tota. n. campania (authore Plinio) optimi vini est feracissima. Rubetam, veneficiū ex rubeta. Ranę. n. rubetę (vt scribit Plini. lib. viii.) Et in terra, ⁊ in humore viuunt plurimis refertę medicaminibus, quę deponere quotidie, ⁊ resumere pastu dicunt, venena tm̄ sibi reseruantes. Idē in. xxxii. Sunt quę in vepribus tm̄ viuunt, ob id rubetaz nomine, quas greci phrynos vocāt, grādissimę cuctarū geminis veluti cornibus plenę veneficioz. Idem libro. xxv. cap. ix. Sunt ⁊ ranis venena rubetis maxime. Viro stitiente, pro stitienti, vt sit casus pro casu. Vnde Ouidi. ⁊ fas omne facit fratre marita soror, ꝑ fratri. Et verg. Hęret pede pes. i. pedi, ⁊ alibi Nec sospite dirū Optabis nato funus, pro sospiti nato. Locusta. i. ipsa matrona tanq̄ locusta magistra. (Est enim casus noiatini). Nā locusta mulier fuit veneficii peritissima, quę imperante Nerone velocissimū ⁊ presentaneum venenū coxit, qđ Britanico cœnanti dedit, quo gustato statim cōcidit. Melior, peritior cęteris. Instituit. docet. Rudes propinquas, rudes alias matronas vicinas. Alludit autem ad historiā. Nam ⁊ Nero locuste pro nauata opera impunitatē, prędiaq̄ ampla, sed ⁊ discipulos dedit. Efferre, verbum est funebre. Terentius Effertur, Imus, ad sepulchrum venimus. Nigros ꝓpter venenū. Per famam ⁊ populum. Endiadyo est. i. per famam populi, nam varius solet esse populi rumor orta veneficii suspitione. Aude aliquid, mira excādescentia hoc dictum, adiuuandūq̄, est gestu, vt ⁊ rei indignitas, ⁊ indignatio dicentis exprimatur. Non est inquit mirum, si tam multa flagitia fiunt in vrbe, quum iam nullus sit in precio, nisi qui sit impense sceleratus, vt sit sensus. Si vis in vrbe Roma in aliquo esse precio, aude aliquid dignum carcere, aut exilio. vnde Ply. Iunior ad hāc sentētiam sic ait. In ea ciuitate in qua iampridem non minora prēmia, imo maiora nequitia, ⁊ improbitas, q̄ pudor, ⁊ virtus habent. Sicq̄ poeta improbos tpis sui mores notat. Breuibus gyaris, hoc est paruis insulis, q̄lis est Gyarus vna ex Sporadibus. Nam damnati in insulas modicas relegabātur, tanq̄ ad pœnam grauioris exilii. vnde illud in satyra decima, vt gyari clausus scopulis paruaq̄ seripho. Titus (authore Tranquillo) Delatores assidue in foro flagellis, ac fustibus cęsos, ac nouissime tractos per Amphiteatri harenam, partim subiici in seruos, ac venire imperauit, partim in asperrima insularū aduehi. Criminibus debēt hortos, dupliciter hic locus exponi potest, vt sit sensus. Romani inquit debere videntur (vt recitauimus ex sententia Plinii) ingentia premia improbis, ⁊ sceleratis, vt ex eo pereant. Aude aliquid breuibus gyaris, vel sic quod magis placet. Si inquit improbus, & nefarius fueris, opes ⁊ dignitates adipisceris, nam alii sceleratī qui hortos delicatos, magnifica ptoria, ⁊ alia huiusmodi bona possidēt, debent ea omnia criminibus, qa adepti sunt illa per crimina ⁊ flagitia. Estq̄ trāslatio a debitore, qui creditori debet pecuniam mutuo acceptam. Sic enim dicimus idustrię magistri omnem doctrinam tuam debes. Et patrię conseruatio Ciceroni debetur. Vnde est etiam illud Plinianum in septimo. Versum heroicū pythio oraculo debemus, vt sit sensus. Agnoscimus bñficio oraculi pythii versum heroicum nos habere, ⁊ illud in octauo. Corporū tutela pecori debetur. Tale est illud Iasonis ad Medeam in vii. meta. O cui debere salutē confiteor coniunx, erit ergo sensus. Scelerati homines agnoscunt bona quę possident, beneficio scelerum se esse adeptos. Horti. Hortos, qui ad amœnitatem tm̄, ⁊ voluptatem parantur variis cōsiti arboribus, ⁊ numero tm̄ pluratino. Hortos magnificentissimos habuit Mecoenas in Exquiliis. Item Lucullus, in quibus Messalina vxor Claudii occisa fuit. Pretoria, ſ loco magnifica in agris ędificia intelligit. vnde Tranquillus in Calligula, in extructione pretorioz atq̄ villarum. Idem in Tito. Cuncta pretorioz suoz ornamēta, operibus, ac templis destinauit. Mart. Ad lapidem Torquatus habet pretoria quartū. Pretoriū etiam appellamus imperatoris tabernaculū in castris. vnde prefectus pretorii, ⁊ Cohors pretoriana, quę circa pretoriū vigilaret atq̄ assideret. Mensas, citreas intelligit, quę tantę erant taxationis, vt tanto auro rependerentur. Mart. Accipe fœlices athlatica munera syluas. Aurea qui dederit dona minora dabit, ex athlāte enim monte mauritanię mittebātur harum sumptus fœminine, vt docet Plyn. lib. xiii. viris exprobrabant, quū ipsis luxus margaritaz exprobraretur a viris, eę ꝑcipue erant in precio, quę candas pauonū vndatim imitterētur. vñ Seneca de Tranquillitate. Placet mensa nō varietate maculārum cōspicua. Argētum vetus. i. pocula argentea antiquis (vt ait Seneca) nominibus artificum nobilia, ea ⁊ Archetypa dicebātur αꝛχέτυπα enim antiquū significat, ⁊ τυπος formam. Plini. item scribit. Subito ars celandi argenti exoleuit, sola iam vetustate censetur vsq̄ attritis celaturis, vt ne figura quidem discerni possit. Et statem extra pocula caprum. Nam varię in poculis figurę excidebātur, maximeq̄ caper, quod animal sit infimum Bacho. Mart. in. viii. Stat caper in phiala thebani vellis

Porrectura viro miscet sitiente rubetam,
Instituitq̄ rudes melior locusta propinquas
Per famam & populum nigros efferre maritos.
Aude aliquid breuibus gyaris & carcere dignum
Si vis esse aliquid, probitas laudatur, & alget.
Criminibus debent hortos, prętoria, mensas,
Argentum vetus, & stantem extra pocula caprū.

Cales

Rubetam

Exaphorū

Quadrinia

Horti.

Preto rium

ra phrixi Cultus, ab hoc mallet vecta fuisse soror. Ea aũt vasa anaglypha sunt appellata ab asperitate ⁊ cælaturis eminẽtibus. Stătem extra.i. extantẽ ⁊ cælatura eminentẽ. Ouid.in metamor. Sed altius extantem signis, multq; in põdere massę Ingẽtem manibus tollit cratera duabus. verg.in.v. Cratera impressum signis. Quem patiũr, alia indignatio scribendę

Quem patitur dormire nurus corruptor anarę?
Quem sponsę turpes, ẽ prętextatus adulter?
Si natura negat facit indignatio versum
Qualemcunq; potest, quales ego, vel Cluuienus.
Ex quo deucalion nymbis tollentibus equor
Nauigio montem ascendit, sortesq; poposcit,

satyrę, turpitudinẽ sui tpis notat. Duo enim reprehendit, ⁊ q; Soceri, vt libidinẽ nurus suas precio corrumpant, ⁊ q; nurus lucri cupiditate soceris suis nefando concubitu obsequantur. Alii vero (qđ non placet) exponunt, reprehẽdi soceros, q pecunia nurus corrũperẽt, vt pueris sui facerent copiã, qbus postea dephẽsis, ipsi soceri abuterent.

Corrũpere. Corruptor, stuprator, nã corrũpere plerũq; accipit ꝓ adulterare ⁊ stuprare. Trãquillus in Cęsare. Cõstans opinio ẽ plurimas ⁊ illustres fœminas corrupisse. Idẽ in Domitia. Fratres filiam adhuc virginẽ nõ multo post alii collocatã vltro corrupit. Idem in eodẽ. Nec defuerũt, q affirmarẽt corruptũ Domitia. ⁊ a Nerua successore mox suo.i. stupratũ. Corrũpere item capiũ, quũ aliquẽ precio inducimus ad aliqđ inhonestũ faciendũ, vñ dicimus corruptũ eẽ indicẽ. Corrũpere ẽt dicimus, quũ aliquẽ a virtute in vitia deflectimus, vñ appellamus mores vrbis esse corruptos. i. depravatos, ⁊ a prioribus vestigiis obliquatos. Anare, quę magis lucro q; pudititię cõsulat. Quem. s. poetaꝫ.

Patiũr dormire: silere, ⁊ nõ moueri ad Satyrã scribendam. Quem sponsę turpes: quem. s. poetã patiuntur dormire, ⁊ nõ excitari ad satyram: aliud enim obscœnissimũ vitium sui tpis notat, hoc est viros viris nubẽtes. Nam multi reperiebantur, qui solemni nuptiaꝫ ritu nuberent, qđ ⁊ a Nerone factũ fuisse scribit Trãquil. qui ita Doryphoro liberto, vt ipsi Sporus denupsit, voces quoq; ⁊ eiulatus vim patientium virginum imitatus. Alibi Iuue. quadringẽta dedit Gracchus sestertia dotẽ, ⁊ paulo infra Quę causa officii, qd quęris? nubit amicus. Spõsas igit turpes, intelige viros, qui viris nuberent. Adulter ꝓtextatus. Illud ẽt conquerit poeta q; pueri in ea ętate, quę abomni turpitudine, maxime resilire debet, iam adulteria nouerint, qđ ⁊ ętate nostra non sine q̃dam nature iniuria fieri videmus. Prętextatus. i. puer adhuc.

Prętexta, Nam prętexta vestis erat, qua pueri vsq; ad quartũ decimũ ętatis sue annũ vtebant, dicta (authore Macrobio) q; ei purpura prętexerẽt, amicitiam puerilem prętextatã appellat Mart. Tu mihi simplicibus Manni dilectus ab annis. Et ꝓtexatata cultus amicitia, vt aũt prętexta vtereꝫ ętas puerillis. Institutũ fuit Tarquinii Prisci, q denictis Sabinis triumphũ egit, filiũq; suum annos. xiiii. natum, q; hostem iterfecisset, bulla aurea ⁊ prętexta donauit, vñ hęc ingenuoꝫ puerorꝫ insignia esse cœperunt. Quum antea instituto Tullii Hostilii tertii Romanoꝫ regis, prętexta eẽt magistratuũ. Bulla vero gestamẽ triũphantium, sumpto vsu ab ethruscis superatis. Sed de hoc supra Latius dictũ est ex authoritate Macrobii. Si natura negat. Tam multis inquit, tamq; variis cõtaminata est ciuitas vitiis, vt si a natura negatum sit carmen ad ea exagitãda, ipsa tñ animi indignatio carminis faciendi ratiõem subministret, bene aũt ait, si natura negat. Nam ex sentẽtia Democriti poetica natura magis q; arte cõstat. In qua persuasione est ⁊ Cicero pro Archia, vbi ait. Ceterarũ rerum studia, ⁊ doctrina, ⁊ preceptis, ⁊ arte constare, poetam natura ipsa valere, ⁊ mẽtis viribus excitari, ⁊ quasi diuino quodã spiritu inflammari. Est autem sententia generalis, quã tamẽ sibi accõmodat, vt dicat ipsam idignationem, posse vel facile vnicuiq; etiam rudi versum subministrare. Qualemcunq; potest, scilicet facere etiam si non sit decora elegantia. Quales ego vel cluuienus. Sensus est ⁊ ordo. Indignatio facit versum qualemcunq; potest, ⁊ talem qualem ego facio, vel Cluuienus facit. Satyrice autem meritum suum se nominando extenuat, vt licẽtius Cluuienum notet, vt malum poetam sui temporis. Solent enim poetę breuiter ⁊ vrbaniter per transitum homines notare, vt alibi Lauseiam, vt mulierẽ bibacem, ⁊ ebriosam notat. quantum Lausia bibebat. Horatius Damalim, Non multi Damalis meri Bassum threicia vincat amystide. Ex quo Deucalion. Sẽsus est ⁊ ordo. Q nęcunq; vitioꝫ genera valuerunt inter mortales, ex quo genus humanum instauratum est a tẽpore Deucalionis, votum. s. ira. Timor ⁊ cęteri affectus, sunt farrago ⁊ materia nostri libelli. Pollicetur se de omni genere vitiorum esse dicturum, quę inter mortales viguerunt, vsq; a temporibus Deucalionis.

Deucalion ascẽdit montes, nota est fabula carmine Ouidii. temporibus enim Deucalionis ⁊ Pyrrhę eius vxoris diluuium fuit, quo vniuersus orbis submersus est. Deucalion vero solus cum Pyrrha in cacumen montis parnasi fugiens, illic tamdiu fuit, quo ad equor desedit. Mox cessante diluuio in planũ descendentes oraculum Themidis de instauratiõe humani generis consuluerunt, acceperuntq; ossa matris post terga iacienda, sic enim posse genus humanum recuperari. Quum igitur diu anxii fuissent, vbi nam possent ossa matris inuenire. Demum intellexit Deucalion terram matrem esse omnium rerũ, lapides vero ossa terre dici. Itaque quũ ab vtrisq; lapides iacti essent post terga, qui a viro iacti sunt in viros, qui a muliere in fœminas conuersi sunt. Sicq; humanum genus est reparatum, veritas vero alia est. Nam vt scribit Iustinus lib. xi. Amphitheonis athenarum regis tẽporibus aquarum illuuies maiorem grecię partem absumpsit, superfuere quos refugia montium cœperunt, aut ad regem Thessalię Deucaliõem ratibus enecti sunt, a quo propterea genus humanum conditum dicitur. Montem, Parnasum. Nymbis tollentibus, hymbribus equor augentibus. Nymbi sunt ꝓprie hymbres repentini, pręcipites ⁊ improuisi. P luuię vero sunt inges. Sortes, oracula Themidis.

Deucalionis Pyrrhe fabula

Nymbus pluuia

Caluerũt anima, sm eos locutus est, qui igneam animam esse dixerunt. Quicqđ agunt homines. omnes inquit animi affectus quibus hominum mẽtes perturbant, ⁊ sic a ratione discedunt, sunt farrago ⁊ argumentũ operis nostri. Votum, desiderium, ⁊ appetitio alicuius boni, Poeta alibi quid tam dextro pede concipis, vt te Conatus non pœniteat votiq; per acti. Timor, opinio magni mali impendentis. Ira, ex phis quidã (vt scribit Seneca in primo de Ira) dixerũt iram brenem insaniã esse, vnde Hora. Ira breuis furor est. Alii verosimiliter vt scribit Cicero in Thusculanis q Irã libidinẽ esse vlciscẽdi eius qui videat se ciuisse iniuriã. Sene. in secundo de Ira, ita diffinit. Ira est cõcitatio animi ad vltionẽ volũtatis indicio ꝓgentis. Voluptas, duplicẽ scimus esse voluptatẽ, ⁊ honestã, ⁊ inhonestã. Honestã, quũ illam ponimus ad demõstrãdam animi bilarẽ affectionẽ, vt si dicamus, ex lectiõe Plinii nõ solum fructũ, sed ⁊ mirificã cœpi voluptatẽ. Inhonestã, quũ ex turpi aliqua re dicimus nos voluptatem summã cœpisse.

votũ

Timor

Ira

Paulatimq; anima caluerunt mollia saxa,
Et maribus nudas ostendit pyrrha puellas,
Quicqđ agunt homines, votũ, timor, ira, voluptas,
Gandia, discursus, nostri est farrago libelli.
Et quando vberior vitiorum copia? quando
Maior auaritię patuit finus? alea quando
Hos aios? neq; enim loculis comitantibus itur
Ad casum tabulę, posita sed luditur arca.
Prælia quanta illic dispensatore videbis

Voluptas

Gandium Gandia, scri. Sene. ad Luciliũ. Gandiũ nisi sapiẽti nõ cõtingere, est. n. vt ingt animi elatio suis bonis vitibusq; fidẽtis, vulgo tñ sic loqmur, vt dicamus magnũ gandiũ nos ex illius cõsulatu, aut ex nuptiis, aut ex partu vxoris ꝓcepisse, q̃ adeo nõ sunt gandia, vt sępe initia future tristitię sint, gaudio aũt iunctũ est nõ desinere, nec in cõtrariũ verti. Itaq; quũ dicit Verg. ⁊ mala mẽtis gaudia, diserte qdem dicit, sed paꝫpprie. Nullum. n. malum gaudiũ est, voluptatibus hoc nomen ipositum, ⁊ qđ volunt expssit. Cice. in. iiii. thuscu. appellat gandiũ, quũ animus rõne mouet placide at q; cõstanter. Quũ aũt inaniter ⁊ effuse aius exultat, tũ illa lętitia gestiẽs, vel nimia dici potest, quã Stoici ita diffiniũt sine rõne animi elationẽ. Discursus, animi nostri vagatiões, qbus ad varias rapimur cupiditates. Nam hominũ mẽtes rõnis oblitę transuersę ferunt, eaq; cupiunt ⁊ appetũt, q̃ plerũq; magis nocẽt q; ꝓsunt, potest ẽt in rebus honestis discursus existere. Discursus ergo ad aĩum, non ad corpus referas, vt sit. Ipsi affectus ⁊ ꝓturbatiões animi, qbus ãsi qbusdam furiis mens hois, nũc huc, nũc illuc agitat, potest etiã referri ad labores matutinos salutãdi potẽtiores, ꝓ verbum. n. discurrẽdo salutãdi officiũ peragebant. Mart. li. vii. Discursus varios, vagũq; mane, ⁊ fastus ⁊ aue potentioꝫ. Idẽ alibi. Et matutinũ portat ineptus aue, Sene. in libro de trãqllitate sic scribit. Circũcidẽda ẽ cõuersatio qlis ẽ magnę parti hoium domos ⁊ theatra ⁊ fora perrãtiũ, vñ sequit Sportula, deinde forũ iurisq; peritus Apollo, atq; triũphales, sed prior snia magis placet.

Aue

Farrago Farrago, materia ⁊ argumentũ, metaphoricos aũt dictũ. Nã Farrago ꝓprie est id, qđ ex pluribus satis pabuli causa datur Iumẽtis, dicta sm Var. q; primũ in farracea segete seri cœpta, aut q; ferro cęsa sit. Libelli nostri, operis nostri. Et q̃n vbe

riori subiudi fuit, q̃ nũc ⁊ ętate nra? ac si dicat nũquã fuere plura vitia ad reꝑhẽdendũ. Vitioꝫ. i. animi prauitatũ. Maior sinus, metaphora sumpta a nauigãtibus, quoꝫ vela quãto maiorẽ explicãt sinũ, tanto maiorẽ vim ventoꝫ excipiunt. Alea qñ, subaudi magis vexauit, vel habuit, vel aliqđ tale. In alea sunt talus, Tessera, Alueolus, ⁊ oĩa id genus, q̃ in varietate fortunę consistant. Est. n. alea ipse casus siue euẽtus iudi. Pla. in Curculione, Talos poscit sibi in manum, ꝓuocat me in aleam vt ego ludã. Ouid. de nuce. Quatuor in nucibus nõ amplius alea totã ẽ. Mart. Alea parua nuces, ⁊ nõ damnosa videt, vnde ẽ Alea aliqñdo ꝓfortuna ⁊ euẽtus ponit. Liui. Nec tã celebrẽ aleã vniuersi certaminis timens, sic ẽt illud Plinianũ de Cicerõe extra oẽm aleã ingenii positus. i. extra oẽm sortẽ ⁊ euentũ ingenii, vt nõ possit euenire, vt qs̃q̃ sit Cice. ꝓstãtior, vt sit metapho ra ab alea. i. ludis, q oẽs sunt in fortuna ⁊ casu. A pul. in. iiii. met. Ancipitis machinę subiit aleam. i. fortunã ⁊ dubium euẽtum. Neq; n. loculis, tanto inquit studio aleę tenent, vt in ludum descendant, non cũ modica pecunia, sed tota arca. Loculi. n. capsulę sunt, ⁊ receptacula nũmoꝫ ⁊ annuloꝫ, ⁊ id genus ꝑciosaꝫ rerꝫ. Alibi Gẽmaq; princeps Sardonycus, loculis quę custodiit eburnis. Hora. in sermo, vt hęres iam circumloculos, ⁊ claues lętusq; onansq; curreret. A pul. in. iiii. met. Iubet decẽ aureos (vt ipse bẽbat) ex loculis anumerari. Fiebant ex ebore ⁊ ligno. Mart. Hos nisi de flana loculos implere moneta Non decet, argentũ vilia ligna ferant. Ii aũt, vt modici in arca cõtinebant. Loculis ẽt alia seruari legimus, vt illud apud Pli. in vii. Pollicẽ Pyrrhi in dextro pede, cũ reliquo corpore cremari non potuisse tradunt. Conditũq; loculo in tẽplo. Loculo ẽt efferri mortuos, docet diuus Lucas in euãgelio. Noli flere, ⁊ accessit ⁊ tetigit loculũ. i. ipsum pheretrũ. Casum tabulę, ad dubium ludi euẽtum, nã huiusmodi ludi, fortunę, ⁊ casui (vt diximus) sunt subiecti. Casum autẽ a cadendo dicimus, q; oĩs casus positus sit in fortuna, nã in tabulã iacti tali casu efficiunt, aut Venerẽ, aut Caniculã, aut aliud punctũ, sicq; cadere dicit punctũ, qđ fortuitu non industria venit, vñ Teren. in Adelphis. Quasi quũ ludas tesseris, si illud maxime qđ est opus, iactu nõ cadit, illud qđ cadit forte, id arte, vt corrigas. i. qđ euenit. Cice. lib. i. de diuinatione. Quatuor tali iacti casu venerẽ efficiunt, non ẽt centũ veneres, si quadraginta talos ieceris casu futuros putas? Idem alibi. Dixi multa de casu, vt venereũ est. Tabulę, historię. s. in qua iacium? tali fritillo, alio vocabulo ipsam tabulam alueolum appellamus. Prelia quãta, antixas ⁊ altercationes, quę sępe inter collusores oriunt. Vnde est illud apud Trãquillũ in Augusto. Nos mi Tiberi quinquatriis satis iucunde egimus. Lusimus. n. per oẽs dies, forũq; aleatoriũ calefecimus, frater tuus magnis clamoribus rẽ

geſſit. Ouid. item in tertio de arte amandi, loquẽs de
Indis. Ira ſubit deforme malum, luceteq; cupido, Iur-
giaq; ꝛ rixę ſollicitu q; dolor. Crimina dicuntur, reſo
nat clamoribus æther, Inuocat iratos ꝛ ſibi quisq; deos.
An aſſiduũ ludentium certamẽ quẽ admodũ verg.
nocturnos cõcubitus prælia vocauit. Dispenſato-
re armigero, exiſtente illic armigero, hoc eſt ſeruo ar-
migero, q officium
preſtat dispenſatoris
dño ludẽti. Nam ar
migeri ſerui erant, q
dñm ſuum ſequẽtes
ſcutum ꝛ reliquaq; ar
ma gerebant. Plau-
tus in Caſina. Poti-
us q illic ſeruo des ar
migero nihili atque
improbo. Et paulo
poſt eundem ſcutigerũ appellat ſic. Qui (malum)
homini ſcutigerulo dari iubet. Trãquillus in Augu
ſto. Germanos manũ vſq; ad cladem variana in-
ter armigeros circa ſe habuerat. Ait nunc poeta eum
fungi officio dispenſatoris, vtpote q ludenti dño nũ-
mos ſubminiſtret. Nam dispenſatore ſeruis eligebat,
qui es dispẽſabat curãq; habebat vniuerſe rei dome-
ſticę, de quo illic ſenſit Iuue. Et qui dispenſet frangit
ſibi, eum greci Oeconomõ appellant, vñ ab aere dis-
penſando dictus eſt. Nam pecunia pendebat, vnde
ꝛ Stipẽdium es q dabatur militibus dictũ, q ſtipẽ
pendebãt, ꝛ ſic Dispendiũ, q in dispẽdendo ſolet mi
nus fieri damnũ ſignificat, cõtra Cõpendium eſt lu
crum, vñ Dispẽdioſus damnoſum. Cõpendioſus lu-
croſum ſignificat. Simplex ne furor an nõ inquit
ille cenſendus eſt, extra oẽs rõnis terminos, qui centũ
ſuſtinet ſi ſtertia ludo aleę perdere, ꝛ ſeruũ frigentem
negligit, nec veſtit. Seſtertia. Seſtertiũ primũ fuit
quarta pars denarii, quo tpe qndecim decuſſes is va-
lebat, hoc eſt decem aſſes, ſit aũt a ſemis ꝛ tertium, eo
q cõtineat i ſe aſſes duos ꝛ dimidiũ tertii, dicimus ẽt
genere maſculino ſeſtertios. Horrenti, frigenti. Per
ſius. Scis comitem horridulum trita donare lacerna.

Quis totidem erexit villas, nimiũ ꝛ multiiugum
in extruendis villis luxum notat, nã non vna cõten-
ti villa plures extruebãt, marmoribusq; adornabant.
Villa ꝓprie eſt ędificium erectũ ruri. Pli. Neq; fun-
dus villam quẽrat, neq; villa fundum. Quis fer-
cula ſeptem, in luxum ciboꝝ ꝛ lauticiam primatã in-
furgit. Sic Sene. Deinde ad cœnas lauticia tranſferẽ,
ꝛ illic cõmendatio ex nouitate, ꝛ ſola ordinis cõmuta
tione captaẽ. Eſt ergo ſenſus ꝛ ordo. Quis annus fuit. i.
quis ex antiquis, tã luxurioſus, vel in cibis, vel ędifi-
ciis, vt nũc pene oẽs ſint ex frugalitate igitur ꝛ ſim-
plicitate antiquoꝝ damnat luxuriam, ꝛ ciboꝝ, ꝛ ędi-
ficioꝝ ſui tpis. Nam frugalitas antiquis fuit (authore
Valerio) q̃ſi quędam mater bonę valetudinis, inimica
luxurioſis epulis, ꝛ aliena nimię vini abũdan-
tię, ꝛ ab omni imoderato veneris vſu auerſa. Coe
nauit ſecreto? non cõqueri q; in ꝓpatulo nõ cœnent,
qd ab antiquis ſiccitatis eſt, qui mos tpibus Iuue. ꝛ
multo ante deſierat. Sed q; intra priuatas ędes mul-
tiiugę luxurioſeq; ꝛ lautę parent cœnę. Secreto ergo
in domo priuata. Septem fercula, varia ꝛ diuerſa
ciboꝝ genera, numeꝝ poſuit finitũ pro infinito. Cõ-

Armi-
ger.

Armigero? ſimplex ne furor eſtertia centum
Perdere, ẽ horrenti tunicam nõ reddere ſeruo?
Quis totidem erexit villas? quis fercula ſeptem
Secreto coenauit auus? nunc ſportula primo
Limine parua ſedet turbę rapienda togatę.

Dispẽ
ſator

Stipẽ-
dium

Dispẽ-
dium

Cõpẽ-
dium

Villa

Fercu-
la

mendaẽ Auguſtus a Trãquillo q; cœnã ternis fercu
lis, aut quũ abundãtiſſime ſenis pberet. Appellatiõe
aũt ferculoꝝ intelligimus epulas generali vocabulo.
Horatius. Multaq; de magna ſupereſſent fercula cœna.
Seneca deteſtãs luxum ſui tpis. Hodie vtrum tãdem
ſapiẽtiorem putas, qui verſatilia cœnationũ laquea-
ria ita coagmẽtant, vt ſubinde alia facies, atq; alia ſuc
cedat, ꝛ totiens tecta
quotiẽs fercula mu-
tentur, hoc eſt epulę.
Fercula ẽt appellant
quęcũq; feruntur in
pompa triumphoꝝ
ludis, ꝛ ſacris, vnde
Cice. in officiis. Ca-
uẽdum eſt, ne tardi-
tatibus vtamur in-
greſſu mollioribus,
vt ſimiles pompaꝝ ferculis eſſe videamur. Trãquil-
lus in Cęſare, pontico triumpho inter pompę fercula
trium verboꝝ tulit titulũ, veni, vidi, vici. Nũc
ſportula primo. Cõſueuerãt diuites Romani, vt libe
ralitatem, ꝛ munificentiã ſuam oñderent, ad rectam
cœnam admittere pauperes clientes a qbus comitati
fuiſſent. Rectam aũt cœnam intelligo, q; apud diui
tem ſplendide ꝛ laute coenarent. Sequit. n. Votaq; de
ponunt q̃q; longiſſima coenę, nam cum dñis coena-
re cõſueuerunt, vñ Trãquillus in Nerone ait, publi
cę coenę ad ſportulas ſunt redactę. Sed q̃uũ ea cõſue-
tudo forte faſtidioſa videreẽ, rectã coenã renocauit
Nero ad ſportulam. Poſtea vero Domitianus ſpor-
tulam ad coenam rectam, vñ Mart. lib. viii. Promis
ſa eſt nobis ſportula, recta data ẽ, ve apparet id nõ
ſeruatum mortuo Domitiano quũ poeta hęc ſcripſit.
Dabant igitur obſonia plerũq;, ꝛ pecunię ex ſportula,
vñ Trãquillus in Domitiano, ita ſcribit. Atq; inter
ſpectacula muneris largiſſimum epulum ſeptimõ-
tiali ſacroꝝ quidem die ſenatui equitiq; panariis ple
bei ſportellis cum obſonio diſtributis. Martialis. Dat
Baiana mihi quadrantes ſportula centũ. Cętez ſpor
tula non dabat tñ ex primato, quãtum etiã ex publi
co vectigali cliẽtibus ꝛ pauperibus; dabaturq; etiã in
nuptiis. Apuleus in ſecunda Apologia. Quippe ita
placuerat in ſuburbana villa potius, vt iũgeremur, ne
cines denuo ad ſportulas cõnolarent. Quum igitur
hanc tñ pauperes captarent, cõqueritur Iuue. nunc
tantam eſſe Romanoꝝ auaritiam, vt ꝛ nobiles diui-
tes ꝛ magiſtratus eam quoq; captare nõ pudeat. Spor
tę aũt ꝛ Sportellę, ꝛ Sportulę nummoꝝ (authore Pe
diano) erant receptacula, denominatę a sparto herba
hiberica ex qua cõficiebant. Plautus in Menęchmis.
Sportulam cape, atq; argẽtum, eccos tris nũmos, ha-
bẽs. Veꝝ ſportula nõ tñ pro receptaculo nummoꝝ,
quãtum ẽt pro muneribus, quę clientibus (vt dixi-
mus) darent ponitur, vt ſit continens pro contento.

Sportula

Nũc hoc tpe, hac ętate nra auariſſima. Parua,
cõqueritur iminutam eſſe prioris ſportulę liberalita-
tẽ. Primo limine. Primo ędium ingreſſu. Tur
bę togatę. i. quã viliores ꝛ pauperes clientes deberent
capere. Nam (vt ſcribit Aſconius) Toga cõis habi-
tus fuit, ꝛ marium, ꝛ foeminaꝝ, iuxta qd appellauit
Verg. Romanos gentem togatam. Sed poſtea ꝓtexta
honeſtoꝝ tñ fuit, toga vilioꝝ, vnde paupere; clien-
tes, vt

Toga

tes, vt viles quũ ibant ſalutatum ſumebant togam.
Mart. Mane vel a media nocte togatus ero. Eiusdẽ
diſtichon eſt in Apophoretis cui inſcriptio eſt toga.
Si matutinos facile eſt tibi rũpere ſomnos. Mentita
veniet ſportula multa toga. Ille tñ, qui ſportulam
dispartiẽ. Faciem prius inſpicit. Hinc apparet ſpor
tulam nõ omnibus pauperibus, ſed tñ iis cõſueniſſe
dari, q in officio ſuis
ſent circa dinitem,
faciem ẽt intueẽ, an
ex clientibus ſit, qui
cũ dño ſalutauerit.

Ille tamen faciem prius inſpicit, ẽ trepidat ne
Suppoſitus venias, ẽ falſo nomine poſcas,
Agnitus accipies, iubet a prẽcone vocari
Ipſos troingenas, nam vexant limen ẽ ipſi
Nobiſcum, da prętori, da deinde tribuno.
Sed libertinus prior eſt, prior inquit ego adſum.
Cur timeam, dubitem ve locum defendere, q̃uis
Natus ad euphratẽ, molles quod in aure feneſtrę

Suppoſitus, ſubditicius, ꝛ loco alte-
rius poſitus. Fal-
ſo noie, expoſitio eſt
ſubditicii. Agni
tus, ex clientibus do
mini. Iubet a prę
cone vocari, hinc ẽ
oĩs poetę idignatio,
q; ſportula nũc nobilioribus erogetur, quę antea dũ
taxat dabatur, vt diximus pauperibus. A prẽcone.

Prẽco

Prẽco is dicitur, qui iubente magiſtratu, clara ꝛ elata
voce aliquid ad populum enunciat a ꝑcinẽdo. Idem

Curio

etiam dicebatur Curio. Mart. in epiſtola ſecũdi libri.
Epigrãmata curione nõ egent, vt ſit epigrãmata nõ
egent voce aliena, quũ per ſeipſa ſe aperiant ꝛ mani-
feſtent. Apuleius in primo limine hoc eodem voca-
bulo vtitur. Non qdem curioſum, ſed qui velim ſci
re, vel cũcta, vel certe plurima, vt ſit ſenſus. Non ſum
quidẽ prẽco, qui velim quę audinerim vulgare, quo
more (vt dixi) clara voce enũciat iubente magiſtra
tu ad populũ. Ipſos troingenas, ſatyrica indigna-
tione dixit ipſos, q̃ſi quos rei pudere deberet. Tro-
ingenas, nobiliores q̃ſi quoꝝ origo ſit a troianis, iro-
nicos aũt dictum. Vexant, celebrant, ꝛ frequẽtant.
Et ipſi. q. d. ꝛ ipſi, quos pudor rei abſterrere deberet.

Prętor
Prętorium
ꝓtoria porta

Nobiſcum. s. clientibus. Da prętori, verba ſunt
diſpẽſatoris. Veteres oẽm magiſtratũ cui pareret exer
citus ꝓtorem appellauerunt, q; prẽiret exercitui, teſte
Varrone, a quo ꝛ in caſtris tabernaculũ ducis ꝓtoriũ
eſt appellatũ, ꝛ porta ꝓtoria in caſtris, qua exercitus in
prelium educitur, quia initio ꝓtores erant, qui nunc
cõſules, ꝛ ii bella adminiſtrabãt. Eum etiam (vt tra-
dit Liuius libro. v.) ꝓtorem dixerũt, qui ex patribus
creatus ius in vrbe diceret, penes quem magiſtratũ
omnis publici priuatiq; iuris poteſtas, vt ꝛ nouũ ius
cõdere, ꝛ vetera abrogare facultas eſſet. Idq; ob magi
ſtratus honorẽ ius honorariũ eſt vocatũ. Quũ tamẽ
regia illi eſſent inſignia, vt apparatu conſulibus par
videreẽ, lictores nõ amplius ſex habuit, de quo Pom
peius de origine iuris ſic ſcribit. Prętor creatus ẽ quũ
cõſules auocarent bellis finitimis, neq; eẽt qui in vr
be ius redderet. Isq; vrbanus eſt dictus, q; in vrbe ius
diceret. Poſt aliquot deinde annos, nõ ſufficiente eo
prętore, q; multa turba etiam peregrinoꝝ in ciuitatẽ
veniret, creatus eſt ꝛ alius prętor, qui peregrinus ap-
pellatus eſt. Capta deinde Sardinia, mox Sicilia, ꝛ
Hiſpania, deinde Narbonẽſi prouincia, totidem prę-
tores quot ꝓuincię in ditionẽ venerant creati ſunt.
Cicero in ſecũdo de legibus. Iuris diſceptator, qui pri
uata iudicet, iudicarue iubeat ꝓtor eſto. Iuris ciuilis
cuſtos eſto huic poteſtati parẽto. Tribuno. Tribu-
noꝝ duo extitere genera, tribuni. s. plebis, ꝛ tribuni

Tribu
nus

militũ. Tribuni militũ dicti ſunt, q; terni ex tribus
tribubus. Ramniũ, Lucerũ, Ticiẽſium olim ad exer-
citum mittebant. Tribunoꝝ aũt militũ officiũ eſt
milites in caſtris cõtinere, ad exercitationẽ ꝓducere,
claues portarũ ſuſcipere, vigilias interdũ circuire, fru
mẽtationibus cõmi
litonũ intereſſe, fru-
mẽtum ꝓbare, mẽ-
ſuręq; frandem coerce
re, delicta caſtigare,
principiis frequẽter
intereſſe, querelas cõ
militonũ audire, va
litudinarios inſpice
re, ex his etiam erãt
Tribuni q dicebant
erarii ab eo (vt ſcri-
bit Varro) q; attribu
ta illis erat pecunia,
quã militibus redderent. Idq, qd attributum erat di
cebatur es militare. De tribunis erariis ſic Tranq̃llus

Es mi
litare

in Cęſare. Tribunos erarios, qd erat tertiũ. s. genus
indicũ ſuſtulit. Tribuni plebis in monte ſacro a ple-
be creati ſunt, qui eam defenderent quũ plebs a patri
bus ſeceſſiſſet, ãno fere. xvii. poſt reges exactos. De tri-
bunis multa leges apud iuriſcõſultos. Liuium, Vege
tium, Appianũ, Modeſtũ, Varronẽ, Feſtum, Geliũ,
ꝛ Plutarchum. Sed libertinus prior eſt, verba ſunt
Iuue. Libertinũ more ſatyrico ridẽtis, q magiſtratui
nõ ſolum ſeq̃ret, ſed etiam ꝓponat, adiunandũ aũt
eſt ꝓnunciatione, libertinus aũt generaliter eſt acci-
piendũ. i. ipſi libertini. Nec mirum libertinos eo potẽ
tię dignitatisq; fuiſſe ꝓuectos. Nam vt ſcribit Plin.
lib. xxxv. cap. xvii. prętoria ornamẽta a ſenatu decre-
ta ſunt inbente Agrippina, Claudii Cęſaris libertis,
vt cum laureans faſcibus remitteret illo, vnde pedi
bus cretans aduenieſſent, ad qd oĩo poeta reſpexit, vñ
ſequit. Vincant diuitię ſacro nec cedat honori Nup
in hanc vrbem pedibus, qui venerat albis. Prior
eſt, ſe potiorẽ magiſtratu facit, ſequit enim, prior ego
adſum. Libertini dicunt (authore Caio de ſtatu ho-
minũ) q ex inſta ſeruitute manumiſſi ſunt. De-
fendere locũ, tueri locũ meum, ſicq; poeta moraliter
oſtẽdit hoĩes ꝓ diuitias efferri in ſuperbiã. Natus,
ſubandi ſun. Ad euphratẽ, in Armenia. i. ex ſerui
li ſim cõditione. Nam Euphrates fluuius eſt (autho-

Euphra
tes

re Strabone) q ex Niphate monte Armenię defluit
in mare rubrũ, prius tñ Babyloniã per mediũ diui-
dit, ꝛ Tygri cõiunctus Meſopotamiã facit, illinc ſer
ni multi mittebant. Molles, qd in aure feneſtrę ar
guerint. i. quã rem. s. me natum eẽ in Armenia, ſiue
Capadocia, quę ſunt cõterminę, arguerint molles fe-
neſtrę. i. oñderint ꝛ ꝓbauerint. i. mollia auriũ forami
na. Nã in Oriẽte (vt ſcribit Pli.) lib. xi. cap. xxxvii.
viris aurũ geſtare in auribus decus exiſtimabãt. Idẽ
in ꝓhemio libri. xii. ſic ait loquẽs de vnionibus. Ad
hoc excogitata ſunt auriũ vulnera, vñ ꝛ diuus Hie-
ronymus ad Principiã virginẽ ſic. Illę ẽt ſolent auri
bus ꝓforatis rubri maris ꝑcioſiſſima grana ſuſpende
re, quę aũt ad ornamẽta auriũ geſtabant Inaures ap
pellatę ſunt. Pli. lib. ix. cap. lv. Antonia Druſi mure

Inau
ris

nę quã diligebat inaures addidit. Plautus in pœnulo. Quia incedunt cũ annulatis auribus. Vnde ⁊ in pętatenebo Mosę sic scripũ est, dixitq; ad eos Aarõ. Tollite inaures aureas de vxoꝝ filiorũq; ⁊ filiarum vestraꝝ auribus ⁊ afferte ad me, vñ ⁊ Apuleius in libro de dogmate Platonis Platonẽ quoq; puerũ in auribus gestasse aurum sic scribit. Auri tñ reliquit, quãtum puer nobilitatis insigne i auricula gestauit. Licet ipse negem, etiã si velim ipse negare me ex seruili conditiõe esse ⁊ armenũ.

Arguerint, licet ipse negem: sed quinq; tabernę
Quadringenta parant; qd cõfert purpura maius
Optandum, si laurenti custodit in agro
Conductas corninus oues: ego possideo plus
Pallante, ẽ licinis, expectent ergo tribuni,
Vincant diuitię, sacro nec cedat honori

Sed quinq; taberne, hinc stultã hoꝝ elationẽ ostendit, q̃ diuitiis ⁊ bonis tñ fortũę gloriat. Quinq; inquit sunt mihi tabernę, quę parant mihi quadringẽta, idest quę ex vectigali ⁊ prouẽtu reddunt mihi quadringenta. s. sestertia, quę summa erat census equestris, qui enim eam summã habebãt inter equites romanos numerabantur Tiberii edicto, vt scribit Pli lib. xxxiii. cap. ii. qui constituit ne cui ius gestandi annuli aurei esset, nisi cui ingenuo ipsi, patri, auoq; paterno sestertia quadringẽta census fuissent, ⁊ lege Iulia theatrali in. xiii. ordinibus sedẽdi. Romę antẽ quędam ędificia quinq; tabernę appellantur in ꝛta forum, ędem septem dictę sunt, Liuius ab vrbe condita lib. xxxvi. Pluribus simul locis circa forum incẽdium ortum. Eodem tempore septem tabernę, quę postea quinq;, ⁊ argentarię quę nũc nouem appellant arsere. Quinq; taberne

Quid confert purpura maius, Sensus ẽ Nobilis ipse qui p pretextam designat (Nam vt diximus ex authoritate pediani pretexta erat honestorum, idest nobilium, toga viliorum. Et vt ostẽdit Plinius pro maiestate pueritię erat pretexta, ⁊ curiam, idest senatores distinguebat ab equite) quid cõfert, quid affert: quid inuenit qd̃ maius optet, q̃ quod ego possideo, si ipse nobilis, qui p Coruinum designatur, ad paupertatem redigatur: idest quid inuenit ipse nobilis ⁊ senator, si pauper sit, qd̃ maius possit sibi optare, q̃ quod ego possideo, quasi ostendat non solum se censum equestrem, sed etiam senatorium suis opibus superare. Nam quum census equester esset quadringentorũ mlium, vt diximus senatorius erat (authore Trãgllo) in Augusto octingentorum, quam tum summam quum Augustus ampliasset, duodecies centies sextertium taxauit. Vi deturq; poeta alludere ad. M. Valerium Corninum, qui ad cẽtesimum annum vitam perduxit, exactaq; iam ętate, in agris eos coluit. Quinq; Purpura, idest pretexta, quę ideo pretexta dicebatur q̃ purpura author Macrobio pretexeretur. Purpura autem piscis est, ex genere concharum ex cuius faucibus liquor, vt scribit Plinius, elicitur aptus ad tingendas vestes. Murex item eiusdẽ generis est, ⁊ conchylium, ostꝝ etiam in eadem significatione accipimus. Virg. Tyrioq; ardebat murice lana. Idem vt gemma bibat, ⁊ Sarrano dormiat ostro. Iuue. Horum ego non fugiam conchylia, idest vestes purpura tinctas. Si custodit ones, si in paupertatem prolapsus est. Vt pascẽ de sint sibi ones alienę. In agro laurenti, laurentum oppidum fuit ꝓpe lauinium in antiquo latio.

Coruinus, nobilis, qualis fuit familia Coruinorum quę cognomen sumpsit a Valerio coruino, qui Consule Camillo Furii Camilli filio singulari dimicans certamine aduersus ꝓferocem gallum eum confecit adiuuãte corno, qui galeę Valerii insidens vngubus ⁊ rostro i gallum isiliebat, ita vt ꝓta victoria Valerius Corni. sit cognomiatus. Pallante, Pallas ex arcadia fuit (authore Tacito) libertinę conditionis quem vnum ⁊ Narcissum alium libertũ adeo dilexit Claud. authore Trãquillo, vt decreto quoq; senatus non ꝑmiis modo ingentibus, sed ⁊ quęstoriis, ꝓtoriisq; ornamentis ornari libenter passus sit, tantum ꝓterea acqrere ⁊ rapere, vt querente eo quõdam de fisci exiguitate, non absurde sit dictum abũdaturum si a duobus libertis in consortium reciperetur, eum postea Nero veneno sustulisse creditus est, q̃ ímensam pecuniam longa senecta teneret. Nam ei Claudio cõsentiente senatus decreuit sestertium centies quinquagies. Lege epistolam Plinii iunioris ad Montanũ. Hic habuit fratrẽ nomine Felicem, quẽ Claudius destinauit ad Indeos, qui ⁊ eorum ꝓuinciam cum Samaria ⁊ Galileã ⁊ per eum ꝓcuraret, Iosephus. Et licinis, licinum diuitem fuisse ostendit Persius illic. Nunc licini in campos, nunc Crassi mittit in ędes. Iuuenalis alibi. Dispositis ꝑdiues armis vigilare cohortẽ seruorum noctu Licinus iubet attonitus pro electro signisq; suis phrygiaq; colũna. Eiusdem sic meminit Sene. in epistolis, vbi notat eos qui assidue suum statum variant. Liciniũ diuitiis. Apiciũ cœnis. Mecœnatem diuitiis prouocat. Eum vnũ, vt diximus apud Persium fuisse ex Augusti Libertis principis indulgentia ꝑdiuitem placet intelligere. Scribit enim Tranquillus sic. Multos libertorũ in honore ⁊ vsu maxime habuit, vt Licinum, Enceladum, aliosq;. Non ignoro Crassum authoribus valerio ⁊ Plinio cognomento diuitem primum omnium Romanorum dicitem fuisse. Sed nũc de diuitibus qui pauloante fuissent loquit. Expectent ergo Tribuni, verba sunt Iuuenalis indignantis. Impudentem ⁊ petulantem superbiam in homine seruili. Vincant diuitię, ad iuuandum pronunciatione ⁊ irrisione. Nimirum inquit diuitię ꝓferri debent. Honori sacro, idest tribuno. Nam veteres lata lege sanxerũt, vt tribuni inuiolabiles sacrosanctiq; haberentur, statuendo vt q̃ Tribunũ lęsisset, eius caput Ioui sacrum esset, familia ad ędem Cereris venum iret, eum autem hominem sacrum appellauere, quem populus iudicauit ob maleficiũ, ⁊ qui eum occidit parricidii nõ damnatur. Nam lege tribunitia cauetur siquis eum qui sacer sit, occiderit parricida ne sit. Siquis ergo tribunum, vt sacrosanctum violasset morte pœnas pẽdebat. Sacrosanctũ dicebatur (authore Festo) qd̃ iure iurando interposito erat institutũ, vt siquis violasset morte pœnas penderet. Nuper, idest qui non diu venit in vrbem. Nam nuper dicitur de longiori tẽpore, vt illud Liuianũ in epistola. Nup diuitię anaritiã, ⁊ abũdantis opes, desiderium per luxum, atq; libidinem pereundi perdendiq; oĩa innexere. Hoc. n. potuit esse supra centũ annos ex quo luxus ⁊ libido vrbem inuasere. Cicero in. ii. de natura deoꝝ. Atq; illa mirabilia q̃ ea q̃ nuper, idest paucis ante seculis medicoꝝ ingeniis rẽpta sunt. De breuiore etiã tpe dicimus, vt de anno vel mẽse, vel diebus paucis vt si dicam Cremonę quę nuper in ditiõem Venetoꝝ venit, studia virtutũ maxime colunt. Pli. M. ꝓpenna, ⁊ Nuper. L. Volusius Saturninus oĩum quos in cõsulatu sentẽtia rogauerant supstites fuerũt. Item Cicero in rhetoricis ad Herẽniũ, ⁊ qm̃ nuprime dictũ facile memorię mãdat. Pedibus albis, pedibus cretatis. Nam vt scribit Pli. lib. xxxv. cap. xvi. Est quoddam genus cretę, quę argentaria appellat nitorem argenteũ reddẽs est ⁊ viliissima, ⁊ qua pedes venaliũ seruoꝝ trãsmare aduectoꝝ denotare instituerũt maiores. Vnde Tibullus Barbara gypsatos ferre catasta pedes. Ouidi. in amoribus Ne tu siquis erit capitis mercede retentus. Despice gypsati nomen inane pedis. Quãdo quidem, adiuuãdum pronũciatione. i. quãdoquidẽ diuites pro diis ipsis habentur. Maiestas sanctissima, subaudi est, idest colitur, ⁊ in maxima est veneratione. Maiestas, appellatur ꝑ Valerium honor sine honore. Magna enim erat Catonis maiestas etiam sine honore. i. sine dignitate aliqua. Erat maiestas honor est sine amplitudo ⁊ dignitas quędam per quam hoĩem ipsum in veneratione habemus.

Nuper in hanc vrbem pedibus qui venerat albis,
Quando quidem inter nos sanctissima diuitiaꝝ
Maiestas, ẽ si funesta pecunia templo
Nondum habitas, nullas numoꝝ ereximus aras,
Vt colitur paꝝ, atq; fides, victoria, virtus,
Quę q̃ salutato crepitat concordia nido.

Pecunia, vocatiuus ẽ casus, dicta a pecude q̃ nota pecudis feriretur, author est Plinius. Funesta, exitiosa. Nam multis exitio est, dum aut paratur per pericula, aut custoditur domi. Vnde poeta alibi. Sed plures nimia cõgesta pecunia cura strãgulat. Vnde ⁊ Plinius ait aurũ ad perniciem vitę repertũ. Vt colitur pax. Antiqui enim, vt docet Cicero in. ii. de natura deoꝝ, eas res quaꝝ maior vis erat, vt fidei, mẽtis, virtutis, honoris, pacis, opis, salutis, cõcordię, libertatis, victorię, deoꝝ noie appellauit, quia ius erat tanta vt sine deo regi nõ posset, vnde ipsa res deoꝝ nomẽ obtinuit, quo ex genere cupidinis ⁊ voluptatis ⁊ Lubentinę veneris vocabula cõsecrata sunt viciosaꝝ rerum, neq; naturaliũ, sicq; vtilitatũ magnitudinei cõstituti sunt ei dii, qui vtilitates quasq; gignebãt, atq; his quidem nominibus q̃ paulo ante dicta sunt, quę vis sit in quoq; declarat deo, paci templum erexit magnificẽtissimũ Vespasianus ⁊ Titus filius. Author est Plinius, Iosephus, ⁊ Tranquillus, Domitianus auxit. Papinius in Syluis. Et pacem ꝓpria domo reponit. In eo vasa templi Hierosolymitani ⁊ vniuersa donaria constituere, atq; vniuersi fere suas illuc diuitias ẽgerebãt, opus fuit cunctorũ tota vrbe maximũ atq; pulcherrimũ, temporibus antẽ Cõmodi imperatoris totũ de improuiso exarsit. Herodianus. Atq; fides. Numa Põpilius fidei sclẽne ĩstituit, ad id sacrariũ flamines bigis curru arcuato vehi iussit, manuq; vsq; ad digitos involuta rem diuinã facere ad qd̃ Virg. respexisse videtur illic Cana fides, significãtes fidem tutandam, sedemq; eius etiam in dextris sacratam esse. Fides vt scribit Cice. in partitiõibus ẽ firma opinio. Vnde dicimus fidem xpiãnã, idest firmam opinionem de xpo, corde ea credimus, quę oculis ñ cernimus. Vnde dinus Augusti. scribit fidem virtutem esse qua creduntur, quę non videntur, dicta vt idem Cicero est author in officiis a fio qd̃ id fieri debeat quod promissum est. Fides item est fida mãdatorum executio. Templum fidei fuisse in capitolio ostendit Cicero in. iii. officiorum his verbis. Qui igit iusurandũ violat, is fidem violat, quã in capitolio vicinam Ionis optimi maximi, vt in Catonis oꝛone est maiores ñostri eẽ voluerunt. Victoria. Templũ in honore victorię extructũ fuisse ab Arcadibus in colle Auentino docet Dionysius. in. i. lib. a quibus ⁊ sacrificia eidem sunt cõstituta. Eam. n. filiam fabulant arcades fuisse pallantis qui fuit Lycaonis.

Fides.

Virtus, virtuti ⁊ honori. M. Marcellus templum condidit, author est Plutarchus, Valerius ⁊ Liuius, Cice. in. ii. de natura deoꝝ. Concordia, Nonnulli in hac ꝓuasione ferunt Concordiã sub imagine Ciconię coli. Inter quos fuit Geor. Merula ꝓceptor meus vir eruditissimus, qui in Cõmẽtariis suis sic scriptũ reliquit. Ciconia auis est, quę vt Diuus Ambro. scribit Romano vsu pia vocat, ob hanc videlicet cãm q̃ ciconiaꝝ pulli parẽtibus iam senio cõfectis ⁊ longa ętate invalidis, ⁊ opem, ⁊ alimenta ministrant in mutuã cõpensationẽ. Nam ⁊ greci antipelargosin retributionẽ appellãt, deducto vocabulo a ciconia quã illi pelargon dicunt. Prouerbiũ grecũ est antipelargin ꝓ referre gratiam. Vnde in regũ sceptris superne ciconiã figurabãt, insime vero hippopotamũ qppe significantes vim insitię parere, quando hippopotamus animal sit violentissimũ. Ciconiã aũt esse auẽ piã his verbis idicat Petronius Satyricus. Ciconia ẽt grata pegrina hospita pietatis cultrix, qd̃ ⁊ Solinus cõfirmat his verbis. Eximia illis inest pietas. Eterim quãtum temporibus impenderint foetibus educandis, tũ ⁊ ipsę a pullis suis innicem aluntur. Angelus vero Politianus in miscellaneis suis scribit Cornicẽ eam esse, qua cõcordię effigies rẽpsentarẽt, cuius verba hęc sunt. Cornices inqt Helianus grecus scriptor, qui libro de animalibus tertio de hac aue scribit, inter se fidissime sunt, ⁊ quũ societatem inierint, maximo se opere diligunt. Neque id genus aialia videat quisq̃ licenter misceri ⁊ temere, qn hoc quoq; dictitant, q̃ res istiusmodi callent, altera extincta cõparẽ viduã degere. Cęterũ id quoq; audio veteres in nuptiis post hymenęũ cornicẽ inuocare, signũq; id cõcordię dari iis consuesse, qui liberoꝝ quęrẽdoꝝ gra-

Ciconia.

Adagium

tia conuenisset, tum qui sedes auium, ⁊ volatus obseruant, inauspicatum esse captātibus auguria dicūt vnius tantum cornicis obsequium. Sic ille additq; sed in numismatis aureis duobus Faustinę auguste manifestam prorsus imagunculam nup mihi Laurentius medicis ostēdit cum titulo ipso concordię, nō possem huic opinioni non suffragari, nisi id obstaret q; cornix rostro non crepitat qđ facit ciconia. Nam vt scribit Plinius, fuere q ciconiis linguas nō esse cōstitmarēt, vnde rostro tm crepitant. Solinius Plinium secutus sic scribit. Aues istas ferūt linguas non habere sonum autem quo crepitāt, oris potius q vocis eē. vn Ouid. in metamor. Ipsa sibi plaudat crepitāte ciconia rostro, quid de hac historia sentiēdum sit alii diiudicent. Ego no puto locum simpliciter esse accipiēdum, vt dicat Rom̄ coli cōcordiam, quę quum a nido nostro, hoc est domiciliis nostris discedit, magnos faciat strepitus, nulla ēt illic potest esse quies, vbi concordia non est. Ergo salutato nido, hoc ē destituto domicilio. Nam salutare domum dicimur, ⁊ quum venimus, ⁊ abimus, vnde dicimus. Ille abiit non salutato hospite. Et ille abiens mihi salutem dixit, hoc est vale, vnde Cicero ad volumnium vltima epistola septimi libri ait. Ego vero multam salutem, ⁊ foro dicam ⁊ curię tecumq; viuam multum, ⁊ cum oībus nostris amatoribus. Cōcordię autem ędem a diuersis Romanor extructam fuisse constat, eam.n. vouit Camillus, vt scribit Plutarchus in vita eius his verbis. Postridie autem congregati decreta tulere, vt concordię quēad modum Camillus vouerat, in foro ⁊ in contione ingens pro rebus bene gestis templum moliret. De quo Ouidius primo fastor. Candida te nineo posuit lux proxima tēplo, Qua fert sublimes alta moneta gradus, ⁊ paulo infra. Furius antiquū populi superator ethrusci vouerat, ⁊ voti fecerat ille fidē. Postea vero Gn. ille Flauius scriba Appii Cęci Annio Libertino patre gētus, qui dies fastos publicauit, gream fecit in grecostasi, qui tunc supra comitium erat. Inciditq; in tabula grea eam ędem. ccc. quatuor annis, post capitolinam dedicatā. Hęc Plinius libro. xxxiii. Deea sic Liuius libro nono. Flauius scriba ędem concordię in area vulcani summa inuidia nobilium dedicauit, ex quo apparet ędem illam cōcordię capitolinam fuisse eam, quam iuxta templum Iunonis monetę, vt dictum est testimonio Ouidii Camillus vouerat. Tertium templum concordię Tiberius dedicauit author est Tranquillus. Sed quum summus honos. Auaritiam sui temporis taxat. Sensus enim est. Si diuites inquit, ⁊ magistratus qui sportulam captauere finito anno computant quantum lucri sibi attulerit sportulę ratio, quid facient comites, quasi dicat in hoc comites magis occupati esse debebunt, vtpote q; tota vita inde pendeat. Summus honor, prętor ⁊ tribunus propter illud da prętori, da deinde tribuno.

Computet, dinumeret ⁊ subducat. Quid referat, quid emolumenti afferat. Comites, clientes ⁊ togati. Nam vt diximus comites ii dicuntur sm La beonem qui frequētandi cuiuscunq; causa, vt sequerentur destinati sunt. Hinc, ex ratione sportulę.

Toga est ⁊ calceus, ex sportula enim omnia sibi coemebāt, quę ⁊ ad victū ⁊ cultū pertinerent. Vnde Mart. lib. iii.

Sportula nulla dat, gratis conuiua recūbis. Dic mihi quid Romę Gargiliane facis? Vnde tibi toga est? ⁊ fuscę pensio cellę, vn datur quadrans, vnde vir esc hiones? Fumus q; domi, satyrice fumū dixit ligna viridia, ex quibus magna vis exit fumi, nam talia paupe ri emenda sunt. Densissima lectica, nouam captā de sportulę notat artem, multi enim mariti colloca tas in lectis vxores suas, aut languidas, aut pregnātes circunducebant, multi etiā lecticas vacuas simulantes in iis esse coniuges ęgrotas, eoq; modo sportulam captabant. Densissima, id est frequens lectica, vt oñdat id fieri a multis nō aūt multis stipata. Cē tū qdrātes. i. sportulam ipam, ex qua, vt diximus, dabantur interdum nūmi. Martialis, dat Baiana mihi quadrantes sportula centum. Interdum obsonia, vt diximus ex testimonio tranquilli. Sequiturq; maritum, scilicet existens in lectica. Maritum, pedibus pcedentē. Hic, alius. Absenti, vxori. Arte nota, fraude iam omnibus manifesta. Sellam, lecticā Tranquillus in Nerone. Interdū quoq; dam gestatoria sella delatus in Theatrum. Idem in Othone. Tunc abditus propere mulicbri sella in castra contendit, ac defficientibus lecticariis laxato calceo restitit. Nam instar, vt diximus, cubiculi erat, vt alibi. Namq; facit somnium clausa lectica fenestra. Tranquillus in Augusto A cœna in lecticulam se lucubratoriam recipiebat. Inquit. s. maritus. Galla mea est, scilicet vxor. Galla item est arbor glandifera. Galla etiam instrumētum est sutorium, cuius ita meminit sutor quidam apud Macrobium, quū interrogaretur quo artificio se tueretur vrbane respondit. Gallam subigo. Galla item nominatus est pater Masinissę regis Masiliorum. Citius dimitte, verba mariti, vt cito dimittat erogata sportula. Moraris, id est si moraris ad dandam sportulam, ait citius dimitte nos, vel moraris cum interrogatiōe ⁊ leni increpatione, vt sit maritus qui leniter increpet dispensatorem, q; nimis cunctetur ad dandam sportulam.

Galla

Sed quū summus honos finito computet anno
Sportula quid referat, quantū rationibus addat,
Quid faciēt comites, qbus hinc toga, calceus hic
Et panis, fumusq; domi densissima centum (est,
Quadrantes lectica petit, sequiturq; maritum
Languida vel pręgnans, ē circumducitur vxor.
Hic petit absenti nota iam callidus arte
Ostendens vacuam ē clausam pro cōiuge sellam
Galla mea est inquit, citius dimitte, moraris.
Proser galla caput, noli vexare, quiescit,
Ipse dies pulchro distinguitur ordine rerum,

Proser galla caput, verba dispensatoris volentis videre, an sit intus galla. Noli vexare, dicit maritus noli vexare, noli inquietare, dormit enim lassa.

Ipse dies, Ignauiā pariter ⁊ auaritiā diuitum Romanor carpit, qui hoc modo diem consumerent, vt clientibus semp comitātibus primo sportulam caperent, mox in for, vt ocioſi transirent. Vbi statua fuit Apollinis eborea, vn sequitur iurisq; peritus Apollo. Et statuę oīum triumphales, quę per multū ocium viserentur, vt per Apollinem ⁊ statuas triūphales solum for intelligas Augusti, in quo omnia hęc erāt. Sicq, per summā indignatiōem diuitū, vt diximus, notat auaritiā qui circunductis p varia vrbis loca cliētibus tam ingrati sint, vt ne qui dem eos in cœnā quā summis votis sperauerant inuitent, sed eos omni spe cœnę destitutos a se amittant.

Sportula, deinde forum, iurisq; peritus apollo,
Atq; triumphales, inter quas ausus habere
Nescio quis titulos ęgyptius aut arabarches,
Cuius ad effigiem non tantum meiere fas est.
Vestibulis abeunt veteres lassiq; clientes,
Votaq; deponunt quāquā longissima coenę.
Spes hoium caules miseris atq; ignis emēdus.
Optima syluarum interea pelagiq; vorabit

Distinguitur, diuiditur. Pulchro ordine, Ironicos. Sportula. s. petitur. Deinde for. s. Augusti, qđ is inter publica ⁊ plurima opera extruxit cum ędem Martis vltoris. Fori extruēdi causa fuit hominum ⁊ iudicior multitudo, quę videbatur nō sufficiētibus duobus etiam tertio indigere. Itaq; festinantius, nec dum perfecta Martis ędem publicatū est, cautūq;, vt se paratim in eo publica iudicia ⁊ sortitiones iudicium fierent. Hęc Suetonius. Iurisq; peritus Apollo, forum ipsum Augusti, vt dixi intelligit. Nam ibi statua Apollinis eborea fuit, vt docet Pli. li. vii. cap. liii. Vnde facete poeta peritū iuris Apollinē noīauit, qua si qui assidue lites audiēdo iuris factus esset peritus. Non placet, vt intelligas de templo Apollinis qđ extructū fuit (authore Trāquillo) in ea parte palatii, quę a fulmine disiecta fuerat. Vbi colossus erat Apollinis greus quinquaginta pedum in bibliotheca templi, sed de foro, vt diximus, Augusti. Ibi enim, ⁊ non in templo Apollinis Iura reddebātur. Et illic erat statua, vt dictum est, Apollinis eburnea, ita vt videret potuisse iura ciuilia discere. Ad qđ etiā respexit Horatius loquens de Garrulo tracto in ius. Sic me seruauit Apollo, id est iudices sedentes in foro Augusti.

Atq; triūphales. s. imagines petunt, ac per hoc ipsum for Augusti. Nam ibi, authore Trāquillo, statuas oīum triumphali effigie in vtraq; fori sui porticu dedicauit. Legimus tm ⁊ in aliis foris ante Augusti statuas poni solitas, vnde Scipio Nasica (authore Plinio) statuas quas sibi quisq; per ambitionē in foro ponebat, sustulit. Inter quas, indignatur poeta, q; inter statuas triumphales quę non solum in foro, sed etiā passim per totā vrbē erectę erant Crispinus ęgyptius ⁊ cōditionis libertinę statuā triūphalē habuerit. Nam de Crispino intelligere oīno videt quū sequatur ęgyptius atq; arabarches. Nescio quis, satis cōtumelioſe dictū nescio quis, quasi vilis ⁊ ignobilis. Aegyptius aut arabarches, bene autem dixit ęgyptius, aut arabarches. Nam egyptus ⁊ arabia conterminę sunt, ita vt poeta videat nescire recte discernere patriam eius, dictūq; est cū contēptu patrię. q. d. vndecūq; fuerit patria ei fuit barbara, ⁊ ipse vir barbarus. Arabarches, arabū princeps, irrisorie dictū, aut princeps arabum, hoc est seruor qui essent Romę ex Arabia, ita etiā Cicero ironicos quēdam appellat arabarches in quadā epistola ad Atticū. Vellē et te ex theophane respicere, quonā animo in me sit Arabarches. Titulos, imagines cum titulis ⁊ inscriptionibus suis. Non tm meiere fas est, hinc maxime apparet poetę īdignatio, est enim sensus. Adeo inquit statua illa Crispini contemnenda est, vt non solum vrina respgenda sit, sed ēt spurciori re. Talia.n. nota affici solent, quę maxime contēnūtur, vnde Tarentini alterū ex legatis Romanorum vrina respersere unt. Nero itē, authore Trāquillo, in lndibriū religiōis Deam Syriam vrina contaminauit. Meiere, dicimus ⁊ meieř ⁊ mingere. Persius extra meiete, Discedo. Iuuenalis, ⁊ fusco iam mictu riente a mingo. Horatius, veniant mictū atq; cacatū.

Vestibulis, a domo diuitis recedunt, quos comitati sunt p multos labores, hinc q; est omnis poetę indignatio, vestibulum aūt quid fuerit docet sic Gellius in noctibus atticis. Qui domos amplas antiquitus faciebant locū ante ianuam relinquebant, qui inter fores domus ⁊ viam medius esset. In eo loco qui dñm eius domus salutatū venerant prius q; admitterentur cōsistebant, ⁊ neq; in via stabant, neq; intra ędes erāt. Ab illa grandis loci consistione, ⁊ quasi quadā stabulatione vestibula appellata sunt, spatia grandia ante fores ędium relicta in quibus starent qui venissent prius q; in domū introimitterentur, vt ve in cōpositione valde significet. Vt illud Horatii. Ve pallida lecto desiliat mulier. Et apud Varronem in re rustica. Quod quę postea cōcipiunt fiunt vegrandes atq; imbecille. Persius, vt rainale vetus vegrandi subere coctum, alii vero a vestiendo dictum putant vestibulum q; primas partes ędium vestiat, vela vesta dea, cui oīs ędium introitus sit consecratus. de vestibulis ēt sic meminit Vitruuius in. vi. Cōmunia āt sunt quibus etiā inuocati suo iure de populo possunt venire. Virgi. vestibulum añ ipsum primoq; in limine pyrrhus. Lassi, longa errationē dū comitant diuitem.

dientes

Clientes, dicunt quasi colentes qui patricios colant a qbus defendunt, patroni aūt dicti quasi patres. Cliētelas ⁊ patrocinia instituit Romulus. Veteres, hinc conquerit maxime Iuuenalis q; in veterē clientem ⁊ familiarem sint tam ingrati. Deponunt, abiiciunt.

Patrocinia

Cœnę. s. rectę. Quāquam longissima. i. quę sibi in aīo diu alnerūt. Spes hoium, Acclamatio poetę in miseriam clientū qui diu speraverant se apud diuitē coenaturos. Caules, caulē accipimus sepenumero p Brasica, sed generale est vocabulum, significat enim scapū ipsum in herbis ⁊ leguminibus, dicimus enim caulem ciceris, caulem fabę, ⁊ caulem betę. i. scapū ciceris, fabę, ē betę. Interea, dum pauperes clientes infoeliciter coenant domi suę. Optima syluarū, in foro didam gulam romanorum insurgit qui opiparas sibi solis coenas pararent nullo prorsus adhibito nec dicte nec parasito. Vorabit, indignatione satyrica dictum quasi magnus Helluo.

caulis

Rex

Rex horum, rex alias regnatorem, alias diuitem significat, alias nomen habet, vt hoc loco ad aliquid dictum ad significandos clientes qui eque, ac parasiti dominum sequuntur vt cœnent. Nam sicut parasitus est regis, & libertus patroni, ita rex est parasiti, & patronus liberti. Vnde Terentius, nemo pro merito gratiâ regi refert. Parasitus apud Plautũ in captiuis ita loquit. Nam post q̃ mens est rex potitus hostium, appellat enĩ parasitus philopolemũ regẽ suum, apud quẽ sepe cœnabat. Terentius alibi regem pro diuite posuit. Regẽ me esse oportuit. i. diuitẽ.

Vacuis thoris, lectis discubitoriis. Nam antiq tribus stratis lectis epulabantur. Horatius Sepe tribus videas lectis cœnare quaternos. Terentius, dedit lectulos pedibus iligneis faciendos vbi potetis vos, Martialis Imperat extructos frangere nona thoros. Vacuis, qa solus cœnat, vt sordidus. Nam de tot pulchris, hoc dictum est in profundam gulam & luxuriam ciborum, est enim sensus, tam laute tantoq; impendio epulantur diuites Romani vt vna cœna absumant patrimonia. Vnde Seneca in detestationem gulę sic clamat, Nunc cõuiniorũ vigebit furor & foedissimũ patrimoniorum exitium culina. Vna mensa, vna cœna. Orbibus latis, mẽsis citreis orbiculatis, de quibus supra illic. Pretoria mensas. Antiquis. i. q̃ suis sent multorũ per successiõem dominorũ. Vnde Seneca, placet mẽsa nõ varietate maculartũ cõspicua, nec per multas elegantium dominorũ successiones ciuitati nota. Nullus iam parasitus erit. Ita inquit diuitum auaritia adoleuit, vt soli tantum cœnent & laute & delicate, neq; vllo adhibito parasito, qui sepe iocicausa a diuitibus in cœnam admittebatur, fit aũt parasitus απαξαπ q̃d est iuxta τ σιτον cibus, est enim is qui nobiles & potentes sectatur gratia gulę paratus q; ad omnia assentari, vnde apud Terentium de gnatone parasito. Quicquid dicunt laudo. Si negant nego, aiunt aio. Inde est parasitor verbum. Plautus in Amphytrione. Amanti parasitor, hortor, assto, admoneo, gaudeo. Et ante supparasitabor patri. Sed qs ferat issas? Non cessat conqueri poeta diuites Romanos auaros pariter esse & luxuriosos, auari inquit sunt pauperibus clientibus, quibus nihil dant, luxuriosi vero sibi, qui tam delicatis tãq; pciosis epulis saginãtur, monet autem poeta nihil magis esse vitandum q̃ istam luxurię & sordium turpem societatem. Sordes auariciam, quum nihil dant clientibus. Sordidi appellantur auari. Sumpta metaphora a sordibus vestium, q; non minus homi num vita auaricię morbo cõmaculetur q̃ vestimenta maculis & sordibus. Nã sordes proprie opponuntur mundiciis & lauticię. Vñ Terentius. Harum videre ingluuiem, sordes, & inopiam salus est adolescẽtulis. Vnde etiã sordere apud veteres vsurpatum est pro sordidum esse. Actius in egysthо, Cui manus materno sordet sanguine sparso. Sordere etiam capit pro eo quod est putere & male olere, vt illud Virgi. Sordẽt tibi munera nostra. i. tibi putent & sordida videnť. i. foeda & immunda, poni antẽ sordidos pro auaris docet sic Cicero ad Aciliũ. Propter quosdam sordidos homines qui beneficia Cęsaris vendunt. Horatius. Sordidus a tenui dissabit victus ofella, & alibi. Sordidus ac diues populi contemnere voces. Luxurię, tantę lauticię & tãti apparatus, quum vẽtrem suum pciosis & multiingis cibis opimet. Quanta est gula, acclamatio in derisionem gulę, quasi dines nõ possit sibi vẽtrem implere quũ oĩno modicę rei sit capax nisi integrũ aprum sibi apponat. Serulius Rullus vt scribit Plinius lib. viii. pater eius Rulli qui in Ciceroĩs consulatu legem agrariam promulgauit primus Romanorũ solidum aprũ epulis apposuit. Totos, integros. Tiberius tamẽ, author Tranquillo, vt parsimoniam publicam exemplo quoq; iuuaret dimidiatum aprũ apposuit. Animal propter conuiuia natum, veluti acclamatio in detestatiõem gulę, quo vno vitio nihil putat homini turpius, & ideo multo carmine id insectat, quasi inquit aper ob nullam aliam sit natus rem, q̃ vt delicata de se prębeat pulpamenta. Videtur ad id respexisse quod scribit Varro. in. ii. de re rustica. Suillum pecus donatũ a natura dicunt ad epulandũ. Natũ, quasi ad hoc specialiter genitum & inuentũ. Hora. Natis in vsum lętię scyphis pugnare thracum est. Pœna tamen pñs, quasi punitionem desideret poeta tãte gulę, sed pœna inquit ab eis nõ abest, nã ex nimia repletione cõtrahunt morbos, quibus et moriũť. Tale etiã est dictũ apud Pli. loquentem de ebrietate. Hinc pallor, & genę pendulę, oculorũ vlcera, tremulę manus effundentes plena vasa. Et quę sit pœna pñs furiales somni & inquies nocturna. Seneca ad Luciliũ. Multos morbos multa fercula fecerunt. Presens, subita & pśentanea, quę non diu sit expectanda. Vñ pśentissimum periculũ, pśentissimum venenũ. i. subitũ & pñtaneum, q̃d statim. s. occidat. pñs ẽt significat, non modo q̃d est huius tpis, sed etiam alterius. Quintilianus loquens de Ciceroĩ iã mortuo ait. Postea vero q̃ trimmuirali proscriptione cõsumptus est, passim qui oderant, qui inuidebant, qui emulabant, adulatores etiam pñtis potentię non responsuri innaserũt, ergo pñtis potentię, quę tunc erat pñs vt pteritum respiciat. Quũ tu deponis amictũ, quum in balnea descendis. Nã tunc ex nimia repletione & cibo crudo in balneis vis morbi iopinata obrepit, iuxta aũt balnea locus erat qui grece Apodyteriũ, latine vero spoliatoriũ vocabat απο λυω. i. idẽ est quod exuo, vbi qui balnea ingressuri erant vestes deponebãt apud Capsariũ, qui, vt scribit Vulpianus, mercede seruanda in balneis vestimenta suscipiebat. Turgidus, nimia repletione. Aemulatio ẽ persiana. Turgidus hic epulis atq; albo ventre lanat. Crudũ panonẽ. i. icõ coctum non perfectũ in stomacho. Nam crudũ dicimus q̃d ad maturitatẽ non peruenerit, vt poma crudа,

Rex horum, vacuisq; toris tantũ ipse iacebit;
Nam de tot pulchris, & latis orbibus, & tam
Antiquis vna comedunt patrimonia mensa.
Nullus iam parasitus erit, sed quis ferat istas
Luxurię sordes? quanta est gula, quę sibi totos
Ponit apros, animal propter cõuiuia natũ,
Poena tamen presens, cum tu deponis amictũ
Turgidus, & crudũ panonẽ in balnea portas,

Parasitus

Pñs

Apodyteriũ

Crudũ

Hinc subitę mortes, atq; intestata senectus
It noua, nec tristis percunctas fabula coenas.
Ducitur iratis plaudendum funus amicis.
Nil erit vlterius quod nostris moribus addat
Posteritas, eadem cupient facientq; minores.
Omne in precipiti vitium stetit, vtere velis,
Totos pande sinus, dicas hic forsitan vnde
Ingenium par materia est, vnde illa priorum
Scribendi quodcunq; animo flagrante liberet
Simplicitas, cuius non audeo dicere nomen?
Quid refert dictis ignoscat mutius, an non?

Cruditates vt

Ad epulandũ

Seneca

Coena adiicialis

Intestatus

Da. Et q̃d coctum non sit, vt Caro cruda. Martialis. Accusas rũpisq; coquũ, tãq̃ oĩa cruda attulerit. Crudum item hoĩem qui cibũ non cõficiat. Hora. in sermonibus. Náq; pila lippis inimicũ & ludere crudis. Crudũ ẽt cibum qui non conficiat in stomacho, in qua significatione hoc loco accipit poeta. Cicero lib. ix. ad petũ. Satius est, hic cruditate, q̃ istic fame. s. pire. Columella in. i. limine. Mox deinde vt apti veniamus ad ganeas quotidianã crudelitatẽ laconicis excoquimus. Plinius igiť balneas ardentes his tpibus medici qdam instituerunt, quibus pśuasere cibos concoqui, ita vt nemo nõ minus validus exiret obedientissimi esse runť ad sepulchrũ. Cicero ad Cassiũ. Ferũt P. Syllã alii a latroni bus interfectũ, alii cruditate. i. crapula & cibo non cõcocto. Cruditates aũt scribit Macro. euenire aut q̃litate succi, ĩ quę cibus vertiť, si non sit aptus humori, qui corpus obtinuit, aut ipsius cibi multitudine, non sufficiente natura ad oĩa quę congesta sunt concoquenda. Crudũ ergo panonem appellat quę ob nimiam epulaz ingurgitationem cõcoquere non potuit. Seneca oñdit cruditatẽ capi p nimia repletione quũ ait. Ede citra cruditatem, Bibe citra ebrietatẽ. Et Cice. in Catõe caret ergo senectus & vinolentia & cruditate. Panonẽ, primus Hortensius augur vt scribit Pli. lib. x. cap. xx, posuit panonem cœna adiiciali. Nã ita appellabat cœna pontificum, author Festo. De qua Macrobius & Varro de re rustica lib. iii. Primus inquit Hortensius panones augurali adiiciali cœna posuisse dicitur. Eã dem etiam adipalem appellanere. In balnea. Nã Romãi ante cœnam, author Celso, exercebanť, post eam exercitatiõem balnea ingrediebanť. Appianus mentionem faciẽs de Catone sic ait, circa vesperam e balneo ad cœnam trãsit. Apuleius in. x. lib. de Asino aureo. Qui quum se reficturi clausa cellula balneas petiissent. Et idẽ in. viii. Disposita coenula balneas obeũt. De hac cõsuetudine plura diximus apud Persiũ illic. Turgidus hic epulis. Hinc subitę mortes, subandi sunt ex nimia epulaz ingurgitatione. Hic mõet poeta frugalitate nihil eẽ nec laudabilius nec vtilius, multosq; ex nimia cibi & crapulę intẽperantia mori. Intestata, non facto testamento quia morte repentina intereunt. Intestatus aũt videtur dici non tantum is qui testamentũ non fecit, sed ẽt is qui testamento liberis suis tutores non dederit, quãtum enim ad tutelã pertinet, intestatus est. Author Paulus de legitimis tutoribus. It noua fabula. i. recens & subitus rumor dissipat per oĩa cõuiuia. Nam in conuiuiis de variis & nouis rebus solet esse sermo. Hora. Fabula quanta fui cõuiuioz. Nec tristis, sine aliqua doloris significatione, nemo, n. ẽ qui de eo aliquã p se ferat tristitiã, quia nihil per testm̃ legauerit, sicq; poeta miseram humanę fragilitatis cõditionem ostendit. Ducitur, verbum est funebre. i. ad busũ. Dicere fertur. Virgi. Et tristia funera ducunt. Persius. Nerio iam tertia ducitur vxor. Plaudẽdum. In quo magis lęticię q̃ doloris ostendit significatio, quum nihil sit relictum vnde possint tristiciam simulare. Iratis amicis, quia nihil relictum sit. Horatius in sermonibus. Adde iratum patruum, vicinos. Irascunť enĩ quum omnia per luxũ sint absumpta. Persius. Sed coenam funeris hęres Negligeret iratus q; rem curtaueris.

Nil erit vlterius, adeo inquit inter mortales emersere vitia, vt putẽ nihil addi posse vlterius a posteris. Eadẽ sententia est & Claudiani in Eutropiũ. Nil adeo foedum est, quod non exacta vetustas Edidit, longiq; labor cõmi serit ęui. Moribus, vitiis, est enim vocabulũ medium, dicimus enĩ bonos mores & malos mores. Minores, numero pluratiuo & genere masculino posteri dicuntur. In precipiti, in sublimi, quasi omne vitiũ emerserit ex imo in altum. Vtere velis, hortať seipsum poeta ad scribendum, sumpta metaphora a nauigantibus, qui nacti prospez ventum pandunt velozꝫ sinus, quasi dicat explica librum tuum & vtere stilo tuo ad scribendum nactus huberem materiam. Dicas hic forsitan. i. possis fortasse dicere vnde sit mihi ingenium par materię, quasi dicat materiã esse huberiorẽ q̃ ingenio suo possit explicari. Simplicitas, monitorẽ introducit antiquã illam scribendi libertatẽ nõ esse poetis, quę olim fuit & Lucillio & Horatio. Nã ante libertatem occupatã ab imperatoribus Lucillius mira carminis acerbitate nominatim etiã hoĩum vitia carpsit, de quo sic Horatius. At qui primores populi arripuit populumq; tributim. Persius. Secuit Lucillius vrbem. Te lupe, te muti, & geminũ fregit in illis Oẽ vafer vitium ridenti Flaccus amico Tangit, & admissus circum pcordia ludit. Simplicitas, libertas scribendi, qa simpliciter amoto omni velamento carpebantur vitia deliquentium, nam simpliciter ille dicit qui libere & aperte dicit quod sentit. Priozꝫ. s. poetazꝫ. Cuius. s. simplicitatis. i. libertatis. Non audeo dicere nomen, Ita inquit libertas scribendi periit, vt nõ audeam eam noĩare, quasi nefas sit. Nam ea nõ audemus noĩare quę foeda abominãdaq; sint, sicq, in foelicem suozꝫ tempozꝫ notat conditionẽ, quũ omnino sublata libertate omnia nutu imperatorũ gererent. Quid refert, Adeo inquit tuũ fuit Lucillio libere loq & scribere, vt parumpenderit irascereť ne Mutius Scuola annõ, q; scriptis suis libere esset notatus, libere enim loqui poterat, quia libertas nõdũ oppssa erat ab Imperatoribus. Quid refert, quid inquit p̃ deest. Ignoscat dictis, ideest scriptis & carminibus q̃ bus proscisus erat. Mutius, nã Mutiũ Scuolã insectatus est Lucillius & quẽdã Lupũ, vt diximus apud Persium. Secuit Lucillius vrbẽ. Te Lupe, te muti.

Pone Tigillinum. Potuit inquit libere ⁊ impune Lucilius notare vitia, qa libertas a tyrānis adhuc occupata non erat, vez modo si volueris hominē potētem ⁊ gratū imperatori notare qualis fuit Tigillinus Neroni, non erit tibi tutum, quia afficieris supplicio.

Pone, scribe ⁊ nota. Tigillinū .i. hoiem potentem ⁊ gratū imperatori qualis vt dixi fuit ipse Tigillinus Neroni, de Tigillino dictum est supra illic quum fas eē putet curam sperare cohortis.

Teda lucebis ī illa. .i. ardebis quidem vinus, quēadmodum multi imperante Nerone arserunt. Existimo id gēus supplicii designari, de quo Seneca ad Luciliū his verbis. Cogita hoc loco illam tunicam alimentis ignium ⁊ illitam ⁊ intextam, quicquid aliud prēter hec cōmenta est sēnitia. Qui. n. afficiebant induti tunicam illā intextam ⁊ illatam fomentis igniū alligati palo adurebant. Talem tunicam appellat Iuuenalis molestā illic, tunica punire molesta, aliud genus non absimile supplicii notat a Vulcatio Gallicano in vita Auidii imperatoris his verbis, primus ēt id supplicii genus inuenit vt stipitem grādem poneret pedū octoginta ⁊ centum ⁊ a summo vsq; ad imum dānatos ligaret, ⁊ ab imo focum apponeret, incensisq; aliis alios fumi cruciatu timore etiam necaret. Teda, illo igne. Nam teda arbor est resinam defudās, ⁊ iō apta ad cōburendum. Ouid. in heroidibus Ardet vt ad magnos picea teda deos. De ea lege Pliniū. Qua stantes ardent, aut quia alligabant stipiti circūiecto igne, aut quia, vt scribit Seneca, stipes per mediū hominem adigebat, vt per omnes artus emergeret. Et latum media, ordo est. Lucebis illa teda qua ardent stantes qui fumant fixo gutture. Et qua ardet ille qui ducit sulcum latum in media harena. Nam multi in media harena theatri cremabantur. Tranquillus in Caligula, Attellanę poetam ob ambigui loci versiculum media amphiteatri harena igni cremauit. Ducit sulcum, aut quia forte vnco trahebantur, aut q; damnati, ⁊ in media harena alligati stipiti pedibus sulcum faciebant, circum se volentes terrore ignis admoti. Aliqui legunt deducis vt sit sensus. Si Tigillinum notare volueris afficieris eo supplicio quo ardent stantes. Et frustra laboras, ac si dicat notatio ⁊ reprehensio tua nihil omnino proficit, aras enim sterilem harenam, vt illud. Et littus stérili versamus aratro, vt ad proverbium illud grecum alludat, quod de iis dici solet qui in difficili re laborant ἄμμον μέτρεις hoc est harenam metiris. Alii vero legunt, ⁊ latum media sulcum qui ducit harena, vt sic expōas. Ardebis in illa teda qua stā tes ardent, ⁊ qua ardet ille qui ducit sulcum media harena, vt conueniat primo sensui. Qui dedit ergo tribus. Cum indignatione legendum ⁊ adiuuandū gestu. Est. n. sensus ⁊ ordo. Ergo qui tres patruos suos veneno sustulit vehat pensilibus plumis, vt sit qua si concessio, ideſt in delitiis securus viuat ⁊ poetas cōtemnat, quando quidem nulla eis concessa ē libertas notandi viuentium flagitia. De Tigillino autē ītelligit, vt sit responsum ad illud pone Tigillinum. Nā is homo oīum negssimus tres patruos veneno, vt scribit Probus, necauit, vt eorū hereditatibus potiretur, subtractisq; annulis, ⁊ falso tabulis signatis hereditatis summo scelere consecutus est. Nec illud obstabit q; iam Tigillinus sub othōe mortuus esset. Nā poeta non secus de mortuis loquit q; si viuerent ⁊ psentes essent, vt per taxationē scelerum pteritorum moneat rectē viuendum esse. Aconita, venena. Nā aconitū oīum veneno; ocissimum herba est, quę in saxis nascit, ⁊ vt senſit Ouid. spuma cerberi respsa fuit, quū ad superos tractus est ab Hercule, dictum ἀκοτησ ακοντησ. i. a cuspide, vnde Ouid. Quę quia nascunt dura viuacia cuspide. Mortales aconita vocāt. Plinius item ait dictū q; in nudis cautibus, quas aconas vocant nascunt, nullo iuxta ne puluere quidē nutriēte, Solinus vero ab Acone portu Heraclee. Pensilibus plumis. Lectica in qua erant lecti plumei, pēsilia appellant oīa quę in aere pendent aut colūnis, aut alia re suppositā ⁊ sustentante, ergo ⁊ lectica pēsilis q; seruo; humeris sustentet. Vnas pensiles dicimus q; sus pendant, ⁊ hortos pēsiles qui in sublimi sint. Seruius tñ ait plumas pensiles dici molles. Et contra molles pēsiles, vt illud Virgilii. Pilētis matres in mollibus.

Digito cōpesce labellū, verba sunt monitoris suadentis poetę tacendū esse, affore accusatorem illi qui dixerit vez, vt sit sensus. O Iuuenalis silētiū tibi faciendum indicas, nā profecto nō deerit tibi accusator si vez se qui volueris tuis carminibus, qui dicet hic est o Imperator. i. hic est ille qui hoīum vitia notat. Qui verum, tacitę occurrit rīsioni, potuisset. n. dicere accusabit tīn qui mendatio vsus fuerit ⁊ falso aliquē notauerit, īmo inquit accusabit ēt qui vera dixerit, vt legendum sit vez ⁊ nō verbū. Securus licet Aeneā. Sensus est, potes inquit sine aliquo periculo tuo historias scribere, quales cōmemorāt de Aenea ⁊ Turno Rutulo; duce. Commitas, vel carmini tuo ⁊ operi mādes, vel q̄d magis placet scribēdo cōmittas .i. cōponas ⁊ in certamen deducas. Nā cōmittere est aliquē cū aliquo in certamē deducere. Suetonius in Augusto. Spectauit autē studiosissime pugiles ⁊ maxime latinos nō legitimos atq; ordinarios, mō quos etiam cōmittere cū grecis solebat. Martia. Cū Iuuenale meo q̄ me cōmittere tentas. In qua significatione vī accepisse alibi Iuuenalis quū ait. Committit Vates, quasi dicat in certamen poetas deducit, quasi alter cū altero de virtute carminis certare possit. Cōmittere itē accipiē pro tradere, vt illud. Cōmitto me tuę fidei. i. trado. Et illud Terētianū. Ouem lupo cōmisisti. Cōmittere ēt pro cōfligere ⁊ certare lib. ii. Mababeo;. Rex cōmisit cum Iuda, ⁊ superatus. Qui ergo

teda

Aconitum

Pensilia

Committere

Pone tigillinum, teda lucebis in illa,
Qua stantes ardent, qui fixo gutture fumant,
Et latum media sulcum qui ducit harena.
Qui dedit ergo tribus patruis acoita vehetur
Pensilibus plumis, atq; illinc despiciat nos:
Quū veniat cōtra: digito compesce labellū,
Accusator erit qui verum dixerit, hic est.
Securus licet gneam, rutulumq; ferocem
Cōmittas, nulli grauis est percussus achilles,

ergo huiusmodi historias ⁊ bella scribunt committunt ⁊ in certamen deducunt Imperatores cum Imperatoribus quum describunt eos simul pugnantes.

Nulli grauis est percussus Achilles, nemo inquit offendit si de Achille vulnerato ⁊ huiusmōi historiis scripserit. Achilles autē percussus fuit a Paride in tēplo Apollinis tymbrei, quum illic amatam Polyxennam vxorem acceperus esset, insidiis enim paridis post simulachrū Apollinis latētis occisus est, fingit id factum Apolline arcum tenente, vnde Virgi. Dardana qui Paridis direxti tela manusq; Corpus in cacidę. Aut multum q̄situs hylas, subaudi a supioribus grauis est. Nemo inquit offendit si talia a poetis describū. Hylas Thiodamantis regis Driopū fuit filius quē Hercules cū argonautis nauigans rapuit, prē eius prius occiso q; poscenti sibi cibū denegasset. Sed quū Hercules Hylā ad Ascaniū flumen misisset ad hauriēdā aquā, a tribus Nymphis ob pulchritudinē in fontem raptus ē. Eum diu multūq; q̄situm quū Hercules nō inuenisset, sacra īstituit vbi Hylas fōliter clamaret, ad q̄d illud dictum est a Virgilio. Hinc adiungit hylān nante quo fonte relictum. Clamasset, vt littus hyla hyla oē sonaret, fictum autē est nomē a verbo υλαω qđ est resono ⁊ latro. Diodorus vero ⁊ Stra. secuti magis historiā scribūt hylā Herculis comitē. vnū fuisse ex argonautis, qui in Bithinia iuxta prusiadē vrbē perit, vbi in memoriā eius festa q̄dam celebrabant, in quibus per mōtes vagi ac saltantes Hylā vocabant. Valerius vero Flaccus lib. iii. argonauticon narrat ab Iunone Herculi infensa, quū is in sylua vna cū Hyla remū sibi q̄reret Dryopem vnā nympha; cōuentam, monitāq; vt Hylam puez formosissimū q; per saltus ⁊ fontē eius vagaret ad se raperet. Idq; vt facilius fieret cernū suscitauit, quē ilico conspectū Hylas insequit hortāte Hercule, cernus fugiēs puez protraxit ad fontem, ⁊ ītactas lenis ipse supfugit vndas, puer amisso cerno cursuq; defatigatus ad fontem stetit, bibentē Nympha ad se sub aquas traxit, amissum q̄rebat Hercules rursus Hylā, ⁊ rursus hylā per longa reclamās ania. Quesitus. s. ab Hercule. En se velut stricto. Dissuasio est ne scribat a terrore pīculi īminentis. Solet inquit auditor quē scelez conscientia exagitat, quotiens a poeta notat, affici rubore, q; vitia sua detegant, proindeq; in reprehensorem incēdit ira, qđ itētidem ēt accidit tpibus Lucilii quotiēs insremuit in vitia hoīum. Lucilius, qui primus apud latinos vt diximus hoc genus Satyrę scripsit. Et tanta carminis acerbitate multos etiam nomina tim est insectatus, vt veluti gladio secuisse vitia dicatur a Persio. Secuit Lucilius vrbem. Te lupe, te muti, ⁊ genuinum fregit in illis. Rubet auditor, scelehylę fabula

Aut multum quęsitus hylas, vnamq; secutus
Ense velut stricto quoties Lucilius ardens
Insremuit, rubet auditor, cui frigida mens est
Criminibus, tacita sudant precordia culpa,
Inde irę ē lachrymę, tecum prius ergo voluta
Hęc, animante tuba galeatum sero duelli
Poenitet, experiar quid concedatur in illos
Quorum flaminia tegitur cinis atq; latina.

ris conscientia afficitur rubore ac proinde ad vindictam īflammatur. Mens frigida criminibus, qua si deficiens ⁊ pene mortua criminum conscientia, vt solet corpus frigere cum mortuum est. Precordia, precordia dicuntur proprie membranę illę quas greci phrenas appellant, quibus exta homini ab inferiore visceru parte seiunctā, dicta p cordia qa cordi ptēsa sunt. Hęc ex Aristotele de aīalibus, a quo ⁊ Plinius eadem, vertum largo modo ab authoribus plerunq; accipiuntur pro corde ⁊ iis quę cordi sunt proxima. Inde ⁊ lachrymę, subaudi sunt ex reprehensione scelerū suorum, ⁊ hęc ē item dissuasio a terrore periculi consequentis. Sic Persius. Vide sis ne maiorum tibi forte limina frigescant, sonat hic de, nare canina littera. Qui enim notantur, ex indignatione iram concipiunt prorumpuntq; in lachrymas. Horati. Qui me cōmouit melius non tangere clamo, Flebit, ⁊ insignis tota cantabitur vrbe, flebit enim quia sentiet se notari. Tecum prius, consilium est, quid sit ei agendum. Voluta, cogita ⁊ considera. Hęc, aut quę tibi proposui pericula, aut quę sequuntur scilicet animante tuba. Animante tuba, proponit exemplum alieni incommodi ne idem patiatur. Sero pōnitet, sera pōnitentia parū prodest. Duelli, ideſt belli, vnde ⁊ perduelles apud veteres dicebantur hostes. Ex duello factum est bellum, vt scribit Fabius libro primo. Experiar, verba poetę ad monitorem. Si vinos inquit notare sine periculo nō potero, experiar quid mihi liceat in mortuos. Et ita pollicetur se tantum de mortuis dicturū. Vnde illud sciendum a poeta nullum potentem virum nisi nomine mutato fictoq; nominari. Flaminia ⁊ latina, plereq; vię fuerunt celebres, quę ab vrbe procul ducerēt, vt Latina, Appia, Valeria, Aemilia, Flaminia. In duabus autem ex his, scilicet in latina ⁊ Flaminia sepeliebantur mortui, extructis sepulchris ab vtroque latere viarum, vnde extant multa epigrāmata ad viatores. Et Iuuenalis alibi, Clinosę veheris dum per monumenta latinę. Via latina media erat inter Valeriam ⁊ Appiam. Ad Casinum oppidum coniungitur Appię, ab Capua decem ⁊ nouem distans stadiis. Flaminiā strauit. C. Flaminius victor ligurum e Roma per Thusciam ⁊ vmbriam, vsq; Ariminum. M. vero Lepidus collega Flaminii in consulatu reliquam vsq; Bononiam, ⁊ ex ea in Aquileiam. Hęc Strabo in quinto.

perdu-elles

Via latina

Lucilius

Satyra Secunda. Vltra Sauromatas.

Ltra Sauromatas. Hac satyra eos insectatur, qui quũ obscoenissime viuãt, dissimulata morum pranitate alios castigant, ⁊ quandam prę se ferunt bonitatem, qđ hominũ genus est improbissimũ. Verum eos in primis tangit, q̃ per summam naturę inuriã moꝝ mulieꝝ nupserunt. Ait igitur poeta quum talia hominum mõstra ferre nõ possit, in aĩo sibi eẽ extremas orbis ptes petere. Libet, impetus ẽ.

Sauromatas, quos latini Sarmatas, greci (authore Plinio) Sauromatas appellant, populi sunt inhabitãtes loca circa meotidẽ paludem spacio quinde cim dieꝝ oceanũ versus, regio arboribus vacua est, originẽ ducunt ex Amaçonibus ⁊ scythis. De iis Herodotus lib. iiii. Dionysius Halicarnasseus, Plinius, Lutius Florus, Strabo, Ouidius in põto suo ⁊ tristibus. Glacialem oceanum. i. septẽtrionalem, quasi vbi nulla sint mortalium domicilia. Oceanus aũt appellatur oẽ mare quod ambit terrã. Audent de moribus, subaudi loqui, diserere, aut aliquid tale, tanquam viri boni. Qui curios simulãt, qui simulant sẽ ea esse continentia ⁊ bonitate qua fuit Curius Dentatus, qui Terna agri iugera viritim populo diuiderus, sibi deinde totidem eõstituit, dicens neminẽ esse debere cui non tantũ sufficeret. Legatis Samnitum aurum offerentibus, quum ipse in foco rapa torreret, malo inquit hęc in fictilibus meis esse, ⁊ aurũ habentibus imperare. Quum interuersę pecunię argueretur cadũ ligneum quo vti ad sacrificia cõsueuerat in medium protulit, iurauitq̃, se nihil amplius de pręda hostili in domũ suam cõuertisse. Baccha nalia viuunt, pro bacchanaliter, nomen pro aduerbio. i. more versantiũ in Bacchanalibus, q̃ sacra noctu in vrbe ⁊ clanculo celebrabant a maribus ⁊ mulieribus, ibi stupra promiscua ingenuoꝝ ⁊ foeminarum erant, pluraq̃ erant virorũ q̃ foeminaꝝ, de iis Liuius lib. ix. de bello macedonico sic. Bacchanalia sacrum grecum ⁊ quidem nocturnũ sceleꝝ omnium maximũ seminariũ. Ibi enim horrẽda ductu fiebãt.

Indocti primũ, quum sint inquit indocti, neque vllam operã prestent virtuti, volunt tñ videri magna eruditione ⁊ sapientia, habent enim domũ variis philosophoꝝ imaginibus refertam, vt virtutis videantur cultores. Docti enim exornãtes bibliothecas suas operam dabant, vt clarissimoꝝ virorũ imagines haberent. Vnde Cicero in septimo libro epistolarũ ad Fabium Gallum scribit, vt signa sibi emat ad ornandã bibliothecam. Martialis item sic scribit initio noni libri ad Toranium. Aue mi Torani frater charissime. Epigramma quod extra ordinẽ pagi-

narum est ad Stertinium clarissimum virũ scripsimus, qui imaginẽ meam ponere in bibliotheca sua voluit. Plinius Iunior in epistola ad Iulium Senecio scribit. Herẽnius Senerus vir doctissimus magni estimat in bibliotheca sua ponere imagines municipum suoꝝ Cornelii nepotis ⁊ Titi arii, petitq̃, si sunt istic vt esse credibile est exscribendas pingendasq̃ de legem. Gypso chrysippi. i. statuis chrisippi ex gypso. Nã ex gypso figurę ducunt. Est autem calci nõ absimile, de quo Plinius lib. xxxvi. Chrysippi, chrysippus Solẽsis sen vt alii dicunt Tarsensis Apolloni filius, Zenonis sine Cleãtis fuit discipulus, vt Valerius vero scribit Cleantis ꝓceptor ingeniosus q̃dem ⁊ acutissimus in omni genere oratiõis, ⁊ subtilitate disputãdi adeo acer, vt illud iactatum sit deos si dialectica vti vellent non alia vsuros q̃ Chrysippea. De eo multa Laertius ⁊ Valerius maximus. Et nos plura recitauimus apud Persium illic. Inuentus chrysippe tui finitor acerni. Nam perfectissimus hoꝝ subaudi est. Est autem ironia vt sit sensus. Existimat se perfectissimum omniũ, modo sibi emerit statuã, aut Aristotelis, aut alterius philosophi ad bibliothecę suę exornationẽ. Aristotelẽ, Aristoteles Platonis fuit discipulus peripatetice sectę princeps. Alexandri magni ꝓceptor. Dicimus Aristotelem per e in penultima non Aristotilem, quod docet derivatio Aristotelicus ⁊ non Aristotilicus. Aristotelem similem, ideſt statuam similem ipsius Aristotelis, hoc est, quę Aristotelem reddat. Pitacon, hic vnus fuit ex septem sapientibus mityleneus, qui a mitylenis summus dux aduersus athenienses singulari certamine phrinonẽ ducem rete obuolutũ interemit. Archetypos cleantas, ideſt antiquas cleãtis imagines. Opera enim antiquis nominibus artificũ nobilia archetypa sunt appellata, quasi quę principali eẽt forma ⁊ figura. ἀρχος enim principem significat ⁊ τυπος formam siue figuram. Ea enim in ꝓcio fuisse ostendit (vt diximus in priore satyra) Plinius his verbis. Subito ars cęlandi argenti exoleuit, sola iam vetustate censetur vsq̃, attritis cęlaturis ne figura discerni possit. Cleantas, accusatiuus est grecus. Cleãtes philosophus fuit stoicus qui Zenonis scholę successit, quam postea chrysippo reliquit. Inopia vrgente noctu ex puteis ad irrigandos hortos athenĩensium aquam hausit, qua mercede interdiu studiis liberalibus vacabat, vnde a grecis phreantles est appellatus, ideſt hauriens puteos. Nam phrear grece puteum significat latine, ⁊ antlao haurio. De hoc Seneca ad Lucilium. Patricius Socrates nõ fuit. Cleantes aquã traxit ⁊ rigando horto locauit manus. Puteum, posuit pro bibliotheca. Sic Persius. Nec puteum cedit nec demorsos sapit vngues, qua significatione vi detur

Qui similari Curios Satyra potuere Secunda.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Secunda.

Ltra sauromatas fugere hinc libet ẽ glacialem
Oceanum, quotiens aliquid de moribus audent
Qui curios simulãt, ẽ bacchanalia viuunt,
Indocti primum, quanq̃ plena omnia gypso
Chrysippi inuenias; nã perfectissimus hoꝝ,
Si quis Aristotelem similẽ vel pitacon emit,
Et iubet archetypos pluteũ seruare cleantas.

Chrysippus

Pitacas

Cleantes

Plutei

Pinacotheca

Nam ꝑ totam domũ ostentabant tales imagines tanq̃ bonaꝝ artium cultores, vnde dixit q̃q̃ plea oia gypso. Victruuius tñ in Architectura sua lib. v. ostendit pluteũ id esse quod inter superiores, ⁊ inferiores columnas est. Fronti nulla fides, subaudi habenda est. Sic Martialis. Noli to fronti credere, nupsit heri. Talis est sententia Luciani in Timone ουκετι πιστευτεα τοιουν ουδενι παντεσ ἀχαριστοι καιπονηροι. non amplius credendum cuiq̃ pñtium, omnes ingrati ⁊ scelesti. Est enim sensus. Multi seueritate supercilii summam prę se ferunt bonitatẽ, quum turpissimis oĩno sint moribus, ⁊ ideo inquit fronti fides nulla habenda est.

Fronti nulla fides; quis enim nõ vicus abũdat
Tristibus obscoenis; castigas turpia, quum sis
Inter socraticos notissima fossa cinędos.
Hispida mẽbra quidẽ, ẽ dura per brachia setę
Promittunt atrocem animũ, sed podice leui
Cęduntur tumidę medico ridente mariscę.
Rarus sermo illis, ẽ magna libido tacendi;
Atq̃ supercilio brevior coma, verius ergo
Et magis ingenue peribonius, hunc ego fatis
Imputo, qui vultu morbum incestumq̃ fatetur.

Quis enim, quis inquit in vrbe locus est q̃ non abundet hoibus seueris eisdemq̃ obscoenis. i. iis qui tristi supercilio graues ⁊ censorii videri volunt, quũ sint obscoenissimi ⁊ foedissimis moribus. Vicus, vici in vrbe fuerũt supra mille, dictiq̃, sunt a via, vt scribit Varro, q̃ ab vtraq̃ parte vię sunt ędificia, a vico fit vicinus ⁊ vicinia, vicos etiã appellamus ipsas villas, hoc est pagos. Castigas turpia, hinc omnis est poetę indignatio, q̃ quũ ipse sit foedissimus alienа castiget vitia, vt ostendat id, quod ait Cicero in Salustium, oportere hoĩem omni carere vitio qui in alterum paratus est dicere. Notissima fossa, notissimus paticus qui draucis abutaris a quibus fodiaris.

Vicus

Socraticos cinędos, inter eos qui quum sint pitici ⁊ vitiosissimi, de moribus disserunt more Socratico, voluntq̃ videri philosophi Socratici. Nam Socrates primus vt recitauimus apud Persium author e Cicerone in Thusc. fuit q̃ e cęlo philosophiam deuocauit, ⁊ in vrbibus collocauit, ⁊ in domos etiã introduxit, coegitq̃, de vita ⁊ moribus bonis ⁊ malis quęrere, quum antea philosophi in rerũ natura perscrutanda essent occupati, quum igitur hi de moribus loquerẽtur Socratici videbantur. Cinędos paticos κυνιδεω quod est moneo κακι αἰδοια pudẽda.

Cinędus

Hispida mẽbra. Occurrit illis qui possent dicere eos ex cultu corporis videri ⁊ bonos ⁊ seueros. Verũ inqt est mẽbra hirsuta ⁊ pilosa ꝓmittere seueritatẽ in illis, sed re vera cinędi sũt ⁊ turpissimi. Promittũt, ꝑse ferũt. Atrocẽ, seuerũ ⁊ ab oĩ turpitudine abhorrẽtẽ. Podice, podex capitꝫ circulo ãni. Horatius odis. Hiatq̃ turpis iter aridas nates podex velut crudę bonis, ⁊ Ausonius. Sed q̃ ⁊ elisо plãtaria podice vellis.

Leui, depilato. Nã leue appellaꝫ quũ hẽt primã longã, quod sine pilis est. Macro. leue aũt est muliebꝫ corpus quasi naturali frigore densẽt. Mariscę tumidę, metaphoricos vlcera innata ex turpi attritu mariscas appellat. Nec sine rõne. Nam vt author est Celsus in sede vlcus nascit simile fungo, ⁊ ideo medici fungum appellauere, Iuniores vero ficum, ex genere aũe ficoꝫ est Marisca. Columella ⁊ ex eo Plinius ficos mariscas in loco cretoso serito. Martialis Infanti melimela dato fatnasq̃, mariscas.

Marisca

Ridente, quia turpitudinis causam nouit.

Rarus sermo, illis subaudi est, ideſt raro loquunt quo seueriores videnť, multiloquium enim hominẽ lenitatis arguit. Libido, cupiditas ⁊ magnum tacendi desideriũ. Nam libido prẽter tritã illam ⁊ notã significationẽ, hoc est veneris pruritũ, capitur pro cupiditate ⁊ veluti appetitu sine voluntate, vt hoc loco. Et apud Terentium in ecyra, neq̃ libidini tuę aduersabor. Itẽ infra, potiusq̃ aduersum animi tui libidinẽ eẽt cũ illo nupta. Et apud Plinium in. vii. Quis hunc iure fortiter dixerit periclitatũ ad libidinẽ inimici, hoc est ad arbitriũ, volũtatẽ ⁊ nutũ inimici. Cicero in Thusc. li. iiii. ita diffinit vocabulum. Altera cupiditas quę recte vel libido dici põt, quę est immoderata appetitio opinati magni boni rõni non obtẽperans, vel cupiditas recte dici potest. Vnde in Rhetoricis ad Herẽnium pro cupiditate. Modestię partibus vtemur si nimias libidines honoris, pecunię, similiũq̃, reꝫ vituperabimus. Atq̃, supercilio brevior coma, in cedět inquit breui capillo vt infamiã vitent, quã solent subire comati. Nam puerbiũ fuit apud grecos. Nullus comatus qui idẽ cinędus non sit. Supercilio, Superciliũ dictũ est, quod sit supra cilium, est aũt cilium extremus ambitus genę superioris. In superciliis hominis pars animi est, negamus annuimus hęc maxime indicant, Fastus superbia hic sedẽ habet. Vñ poeta in carmine obscoeno. Carminis incompti lusus lecture ꝑaces conueniens latio pone supercilio. Verius ergo, Minus inqt peribonius reprehẽdendus est, etsi pudicitiã suã vulgo profitetur, id enim facit vrgẽtibus sic fatis quibus aduersari nõ põt. Verius ergo, subaudi facit. i. apertius ⁊ simplicius amota oĩ simulatione. Imputo, ascribo. Fatis, sm eos loquit, vt est apud Senecã qui aiunt, ducũt volentẽ fata, nolentẽ trahunt. Fatũ aũt chrysippus author e Gelio ita diffinit, fatũ est inquit sempiterna quędã ⁊ indeclinabilis series reꝫ ⁊ cuthena volues semetipsam, sese ⁊ implicãs per ętemos cõsequentię ordines, ⁊ quibus apta cõnexaq̃ est. Morbũ, vitium ⁊ turpitudinẽ suam. Insconsulti differentiam facientes inter morbũ et vitiũ tam varia sentiũt, vt nõ facile intellectu relinquant significatũ vocabuloꝝ. Modestinus de ver-

Cilium Supercilium

Fatum

Morbi ⁊ vitii differẽtia

boꝝ significatione scribit morbū tēporalem esse corporis imbecillitatē. Vitiū vero perpetuum corporis impedimentū veluti si luscus sit, ná luscus vitiosus est, Sabinus vero refert Labeonē qd esset morbus ita diffinisse, morbus est habitus cuiusq; corporis contra naturā qui vsum eius facit deteriorem, sed morbum alias in toto corpore accidere dicit, alias in parte corporis. Totius corporis morbū esse veluti ephthisis aut febris, partis autē veluti cœcitas aut pedis debilitas, multaq; addunt alia. Demum alii dicunt vitium esse perpetuū morbū cū accessu & dissessu, sed hoc si ita est, neq; cœcus neque eunuchus morbosus est cōtra Labeonis sententiam.

Horum simplicitas miserabilis, his furor ipse
Dat veniam, sed peiores qui talia verbis
Herculis inuadunt, & de virtute locuti
Clunem agitant; ego te cenentē sexte verebor
Infamis varillus ait? quo deterior tē?
Loripedem rectus derideat, ethiopem albus.
Quis tulerit gracchos de seditione querentes?
Quis cœlum terris non misceat, & mare cœlo
Si fur displiceat verri? homicida miloni?

Horꝝ talium qualis est peribonius. Miserabilis, digna miseratione. i. cuius misereamur. Nam miserabilis est non qui miseretur sed cuius nos miseremur. Ipse furor, ipsa amētia qua vexatur vrgentibus fatis vt prosit. Sed peiores, Sensus est. Improbiores ingt sunt ii qui quū obscœne vitā agunt, alioꝝ vitia seuerissime reprehēdunt & infectantur. Talia. s. vitia & turpitudines.

Verbis Herculis. i. granibus & seueris, qualibus Herculeus vsus est quum voluptatē incusando repulit a se, secutus virtutē. Nam Hercules (vt ē author Xenophon) in eo libello quē scripsit de dictis & factis Socratis memoratu dignis, quod & Dinus Basilius recitat, quum adolescens esset diu multumq; dubitauit quā viam teneret virtutis an voluptatis. Ambigēti duę matronę apparuere virtus. s. & voluptas, quarū vtraq; sedulo instabat vt se sequereť. Audita vtriusq; cohortatione incusata granissimis verbis voluptate virtutē secutus est. Hi ergo quum turpissimi essent de virtute multa disputabant, magnaq; verboꝝ granitate vitia dānabant, quēadmodum & Hercules voluptatem dānauerat secutus virtutē. Clunem agitant, obscena patiuntur & muliebria. Ego te cenentem, proponit poeta ridiculam satis cuiusdā Sexti Cinędi castigationē, qui quum Varillum alterū cinędum dissimulata sua ipsius turpitudine graniter increpareť ab eo reprehēsus est, & delusus vt deterior se, sicq; poeta philosophice ostendit oportere alieni vitii correctorē omni prorsus vitio carere, vnde sequitur Loripedē rectus derideat. Est ergo sensus. Varillus infamia tēporibus poetę notissimus, quum a Sexto cinędo reprehenderetur remordens dixit, ego ne te cenentē verebor quum te non sim deterior.

Cenentem

Cenentem verbum est, in obscenis, & patici motantis clunē. Ad qđ alluśit Persius loquens de adulatore. An Romule cenes? Quo deterior tē? subandi sum. Loripedem rectus. Bonus ingt malum notet, sed nō malus. Est āt schema proverbiale quod vsurpari solet in eos qui quum vitiosi sint aliena castigant vitia.

loripes

Loripedem, Plinius lib. v. cap. viii. ostendit in India esse loripedes qui anguium modo ingrediantur & serpāt. Vnde loripedem dicimus qui tarde incedat & claudicet. Plautus in pœnulo. Nequicq; hoc patronos mihi elegi loripedes tardissimos, vbi locum correximus, nam procos scriptū est pro patronos, erit ergo sensus rectus derideat aut trahentē corpus per humum, aut reuera claudicantē obtortis pedibus. Vidē turq; dici a loro q; pedes habeant loreos, hoc est molles & obtortos veluti est loꝝ molle & obtortum, quos greci, author Plinio. Hi mantopodas appellarunt. μαν enim lorū significat siue corigiam, ποῦς pedē. Vñ poeta ī satyra. x. Nec ptextum rapuit Nero loripedē. Eos q; ita serpendo ingrediunť Solinus interpretať flexis cruꝝ nisibus in gredi. Aethiopē, ethiopia vt docet Pli. lib. v. duplex est, altera circa occasum ad Athlantē mōtē mauritanię, altera circū ortū. Aegypto contermina, ethiopum qui vicina egypti loca incolūt, alii vtrasq; nili ripas insulasq; in Nilo sitas habitant, hi Arabię proximi sunt, Alii mediterraneas tenent regiones versus arabiā sitas. Maior pars ethiopum nigro colore est, de quibus plurima Diodorus lib. iiii. digna memoratu. Dicti autem sunt ethiopes (author Plinio) ab ethiope Vulcani filio. Alii ἀπο τοῦ aduruntnominatos q; sint solis calore adusti ab αἴθω quod est vro. Quis tulerit, quis nō indigneť si seditiosus vir quales fuerunt Gracchi seditiosum reprehendat? Tiberius enim & C. Gracchi fratres Africani superioris ex filia nepotes vtriq; tribuni plebis, quum leges agrarias nō sine nobilitatis indignatiōe tulissent cęsi fuerunt Tiberius in Capitolio a. P. Scipione Nasica fragmēto subselli. Caius in ponte sublicio aut sua aut serui Euphori manu. Quis coelum terris? quis ira non confundať, & clamet, vt est apud Terentium. O terra o cœlum o maria Neptuni. Sic enim faciunt qui ira vehementer incenduntur. Di spliceat Verri? C. enim Verres. Cn. Pompeio & M. Crasso cōsulibus in Sicilia quęstor fuit, quā per triēnium nemine succedente tenuit, vbi libidinose, avare, crudeliterq; versatus est, succedente tandē Metello reuersus Romā a Siculis repetundaꝝ est accusatus, cām egit Cicero, cuius actiones adhuc extant. Verrineq; appellantur. Homicida Miloni, homicidam appellat Milonem q; occiderit. P. Clodiū. Nam Miloni cum Clodio summę erant inimicitię, ex eo maxime q; Milo Ciceronis erat amicissimus. In eo reducendo enixissime operā nauauerat. Et. P. Clodius restituto Ciceroni infestissimus. In petitione igiť consulatus Miloni aduersatus est Clodius, & sępe inter se Milo & Clodius cum suis armatoꝝ factionibus Romę depugnauerant. Proficiscenti preterea Miloni Lanuuiū, ex quo erat municipio occurrit Clodius circa horam nonā paulo vltra bouillas rediens ab Aricia. Vehebať Clodius equo Milo R. heda cum vxore fusta filia. L. Syllę dictatoris, sequebaťur eos magnū fermoꝝ agmen, inter quos gladiatores quoq; erant, cum seruis Clodii rixam cōmiserunt, ad quē tumultum

tum, quum respexisset Clodius minitabundus humerum eius. Byrria vnus ex gladiatoribus triumphea traiecit. Clodius vulneratus in tabernam pximam Bouillis delatus est. Milo vt cognouit' vulneratum Clodium, quū sibi periculosius illud etiam vino eo futurum intelligeret, occiso autem magnum solatiū esset habiturus etiam si subeunda esset pœna exturbaturi tabernā insit, atq; ita Clodius latēs ex tractus multis vulneribus confecit. Cadauer eius in via relictū, ga serui Clodii, aut occisi erant, aut graviter saucii latebāt. Lege Pedia num, Appianū, Ciceronem pro Milone. Clodius accusset Mœchos. Nam Clodius de cuius cędę modo dictum est, quum Pompeiā vxorem Cęsaris perdite amaret, habitu muliebri ingressus est domum Cęsaris, tūc summi pontificis, vbi sacra bonę deę, q; quotānis in domo pontificis celebrari cōsueuerant nocte celebrabanť. Inter mulieres primo latuit, deinde quū p ędes vagaretur cognitus est, sublato a mulieribus clamore fugit, pollutaꝝ cerimoniaꝝ reus factus est. Sed corruptis iudicibus est absolutus, licet testimonio Ciceronis oppugnatus esset, qui affirmauit Clodiū contendentem se a die ab vrbe procul abfuisse, domi suę (qđ verum fuerat) fuisse. Inde postea pestiferū illud in Ciceronem Clodii ortum est odium, nunq; enim destitit Clodius Ciceronem insequi, donec eum tribunus plebis vrbe expulit. Catilina cethegū. Nā L. Catilina vir Patricius inita conspiratione cū pluribus rem pu. opprimere conatus est. Eius consilium Cicero cōsul prudentia sua discussit. Inter Coniuratos fuit cethegus vir magnę audacię. Ait ergo poeta intollerandum esse si Catilina coniurator ipse, & coniurationis princeps accusset Cethegum sceleris conscium. In tabulam syllę. Sylla primus fuit qui tabulam proscriptionis proposuit, idq; superatis partibus Marianis, quem postea triumuiri Augustus. Lepidus, & M. Antonius imitati vnusquisq; aduersarios suos proposita tabula proscripsit. Itaq; poeta eos discipulos Syllę appellat, quasi imitatores, q; idem qđ Sylla fecerunt.

Clodius accusęt mœchos? catilina cethegum?
In tabulam syllę si dicant discipuli tres.
Qualis erat nuper tragico pollutus adulter
Concubitu, qui tunc leges renocarat amaras
Omnibus, atq; ipsis veneri martiq; timendas,
Quum tot abortiuis fœcundam Iulia vulnam
Solueret, & patruo similes effunderet ofus?

Qualis erat. Periphrasis est ipsius Domitiani, qui. Iuliam Titi fratris filiā, iam Sabino collocatā corrupit, & quidem vino etiā Tito, mox patre & viro orbatam ardētissime palamq; dilexit, vt etiam causa mortis extiterit coactę conceptum a se abigere. Vnde Plinius Iunior ad Cornelium sic scribit. Domitianum, vt illustraret seculū suū exemplo aliquo seueritatis Corneliam maximillam vestalem virginē absentem inauditamq; damnasse incesti, quum ipse fratris filiam incesto non polluisset solum, verum etiam occidisset. Nam vidua abortu periit. Philostratus libro septimo scribit, Iuliam Domitiani ex filia fuisse Neptem. Tragico concubitu, nefando, qualem tragici scribere solent, q; stupra, incesta, parricidia, & id genus nefanda flagitia ī suis tragœdiis tractant. Renocarat leges amaras. Nam legem Iuliam quę erat contra adulteros lata ab Augusto, vt mox dicemus renocauerat. Lege item cauerat ne quis mas castraretur. Earum legum meminit sic Martialis. Ludus erat sacrę connubia fallere tedę Ludus & immeritos execuisse mares. Vtraq; tu probibes Cęsar, populisq; futuris Succurris nasci quos sine frande iubes. Nec spado iam, nec mœchus erit te ꝑsidęs, quā. At prius o mores & spado mœchus erat. Amaras omnibus. Nam dephēsi in adulterio ferro puniebātur ex lege Iulia, vt docet Iustinianus in institutionibus. Ipsi veneri martiq;, quasi qui, & ipsi in adulterio sint deprehensi. Nam venus cum marte cōcubuit. Vulcanus quū id resciuisset, accusante Sole lectū tenuissimis & adamantinis retibus cinxit, eosq; in amplexibus iacentes & implicatos aperto cubiculo oībus diis prębuit videndos. Abortiuis, abortinos appellamus immaturos fœtus, & ante legitimum tempus editos. Tranquillus in Augu. Illos senatores quos vulgus abortinos vocabat ad modum pristinum & splendorē redegit. Plinius in. xiiii. Aegyptus & ebolinā habet abortinos facientem. Abortus etiā inuenitur alia significatione pro ipsa. s. abortione. Vnde Pli. in. vii. Vopiscum vnum appellabant e geminis, qui recenti vtero nasceretur altero interempto abortu. Idem in eodem. Vno abortu duo puerperia egesta. Iulia, Titi fratris filia. Vulnam. De vulna Plinius multa scribit libro vndecimo cap. xxx vii. sic. Quod alio nomine locos appellant hoc in reliquis animalibus vulnā. Hęc vipere & intra se parientibus duplex. Ona generantium annexa precordiis. Et in muliere geminos sinus sub vtraq; parte laterū habet. Funebris quotiens versa spiritum incluśit. Quibus verbis ostendit Plinius in muliere locos, & vulnam dici, idemq; esse, sed in reliquis animalibus vulnam tantum non locos. Est autem vulna cōceptaculum foetus in alno dicta q; foetū involuat, vterus idem est qđ vulna, idq; non solum in mulieribus, sed etiam in reliquis animalibus. Plinius in octauo de asinis loquens. Sed in continens vterus vrinam genitalem reddit ni cogatur in cursum verberibus a coitu. Vulnā Lauię fuisse gulę constat. Horatius in epistolis Obeso Nil melius tur do, nil vulna pulchrius ampla. Sed quū duplici nomine appellaretur eiecticia, scilicet & porcaria, meliorem putauerunt eiecto partu q; edito. Eiecticia vocatur illa, Hęc porcaria. Eiici autem dicitur foetus quū ante tempus legitimum emittitur. Edi vero quum tempore suo. Eiectio differt ab abortu, q; illa grādioris foetus est. Abortus quem greci εκγωμα appellant, intra quadragesimum diem contingat. Quod autem Vergilius dixerit in equo. vterumq; armato milite complent, ideo fecit quia dicturus erat. Scandit fatalis machina muros foeta armis. Offas, id est fusta carnis, & foetus immaturos. Nam offam appellamus quicqd in tumorem crescit, vnde Iuue-

Abor tiui

Abor tus

vopiscus

vulna

vterus

Offa

nalis in vltima satyra. Et nigram in facie tumidis lineribus offam, offam porcinā cū cauda offam penitam dicebant. Plinius appellat offas amygdalas cōtusas & in vnum cōmolutas his verbis. Amygdalinū oleum qđ aliqui vocant neopū arefactis, & in offam cōtusis exprimit. Et in. xiii. cap. x. purgatū enim pomum tundunt, seruantq; eius offas. Similes patruo, Domitiano q (vt dictum est) eā incestauerat. Nō ne igitur. Sēsus est. Merito inquit flagitiosi & scelerati cōtemnūt illos, q quū sint vitiosi dissimulata morum turpitudine rēpsentāt Scauros viros graues & seueros, nam vbiq; a scriptoribus pro viris seueris & gravibus ponunt. Iuue. in satyra. xi. Quum tremerent antē Fabios, durūq; Catonē & scauros & Fabricios rigidiq; seueros Cēsoris mores ēt collega timeret. M. n. Aemyliū scaurū summę integritatis extitisse illud declarat apud Pli. q; a Vario Tribuno plebis postulatus cū si socios & latiū ad arma coegisset rndit. Scaurus negat, vtri potius credendū putatis? pōt ēt hic locus referri ad historiā. Nā vt scribit Salusti. Aemylius scaurus ex omnibus cōiuratis nobilis homo fuit. impiger, audax, bellicosus, anidus potentię, honoris, diuitiarū, cęterū calide vitia sua occultās, vt sit nōne vitiosi hi cōtemnunt iure fictos scauros. i. improbos & sceleratos, q vitia sua nō aliter occultāt q. M. Aemylius scaurus occultauit. Vitia vltima. i. hoies extremoꝝ vitiorum.

Castigata, ab iis qui prę se ferunt quādam moꝝ sanctitatē. Remordent, contra mordent, sumptū a canibus, q alieno lacessiti morsu remordēt. Non tulit. Satis vrbane poeta inducit mulierē, quę viroꝝ vitia insectetur. Laronia. Martialis Laroniā ostēdit suisse diuitem & viduam. Abnegat & retinet nostrum laronia seruū. Respondes orba est, diues, anus, vidua. Clamātem torum, pro torue, idest terribiliter, nomen pro aduerbio. Lex Iulia, hoc enim clamabat quasi adulteria & cętera flagitia sibi displicerent. Erat enim, vt dictū est, lex Iulia lata ab Augusto Cęsare, quę temeratores (vt modo diximus) nuptiarum ferro puniebat. Cuius legis ita meminit Suetonius. Ex integro leges sanxit sumptuariam, & de adulteriis & de impudicitia, de ambitu, de maritandis ordinibus. Vlpianus quoq; in titulo ad legem Iuliam sic inquit. Hęc lex data est ab diuo Augusto. Nec mirum appellatam Iuliam quum ab Augusto sit lata, constat enim ipsum. C. Octauiū ab Iulio Cęsare testamento ex dimidia parte hęredem institutum nomen. C. Cęsaris sibi assumpsisse, postea rebus compositis & omnibus prouinciis in certā formam redactis Augustus quoq; cognominatus est, & mensis sextilis in honorem eius appellatus, vnde & Iulium portum appella Suetonius quem Augustus effecit apud Baias. Quem portū Virg. in. ii. Georgi. in laudē Augusti Cęsaris sic celebrat. Anne memorē portus Lucrinoq; addita clausira. Atq; īdigna tū magnis stridoribus æquor. Iulia q̄ ponto longe sonat vnda refuso. Tyrrhenusq; fretis imittitur æstus auernis. Et Hora. in fine ārti libri carminū appellat Edicta Iulia edicta Augusti sic, Nō q̄ ꝓfundū danubiū bibūt edicta rūpēt Iulia.

Nonne igitur iure ac merito vitia vltima fictos
Contemnunt scauros, ē castigata remordent?
Non tulit ex illis torum laronia quendam
Clamantem totiens, vbi nunc lex iulia dormis?
Ad quem subridens fœlicia tempora quę te
Moribus opponūt, habeat iam Roma pudorem,
Tertius e cęlo cecidit cato, sed tamen vnde
Hęc emis hirsuto spirant opobalsama collo
Quę tibi ne pudeat dīm monstrare tabernę.
Quod si vexantur leges, ac iura, citari

Dormis? quę nō excitaris ad coercendos adulteros. Ad quē intellige clamātē. Subridēs, parū ridēs velut īdignabunda. Nam sub in compositiōe plerūq; parum significat, vt subtristis. i. aliquantulū tristis. Subiratus paululū iratus. Persius subrisit molle puella. Subridēs subaudi ait. Fœlicia tpa, ironicos dictū Opponūt, tāq; qui obstes vitiis. Sub

Habeat iā Roma pudorē, Iam pudore inqt Roma vincat, ne qd turpe faciat quū exēplū hēat tam ꝓbatoꝝ virorū, estq; ꝓ ironiā ꝓnunciādū, est aūt pudor timor iuste rephēsionis. Tertius e cœlo, licet plures vt ꝑclare docet Ge. fuerint catones, duo tn magni fuere nois, vt grauissimi & seuerissimi, Cato cēsorius, q libros de re rustica edidit, & Cato q post mortem vticēsis est cognominatus. Cuius tanta apud ciues ro. authoritas fuit, vt ēt orator qdam in dicēdo, quū vnico testi nō esse credendū diceret, nec si Cato inqt is foret, plerūq; ēt ad res icredibiles q̄ puerbii locorīndebat. Nec si Cato ipse diceret fidē esse adibēdā. Cęteros quoq; ꝓdigos atq; luxuriosos, quū qd seuere de cōtinētia loquerent derisisse Catones appellabāt. Et sīqs vt scribit Vale. sanctū & egregiū cinē signis care volebat sub noīe Catonis diffiniebat, recte igit hunc appellat tertiū tanq̄ granē & seuerū censorē, q̄s cęlitus demissum in terras. Simulq; ad illud allusit qđ Lactātius meminit illos de cęlo cecidisse existimatos quoꝝ virtus eēt in admiratiōe. Censoriū aūt Catonē oīdit Sene. ad Luciliū nō minus reip. suisse vtilē q̄ Scipio. alter. n. cū hostibus nris bellum, alter cū moribus gessit. Quū igit dicit Tertius e cęlo cecidit Cato, puerbialis ē ironia in viros valde seueros alienęq; vitę cēsores. Sed tn vnde. Hęc īterrogatio illuc tēdit, vt oīdat illū esse negssimū q̄n more cinędoꝝ & molliū vnguētatus sit. Pudor

Opobalsama, odores ꝓcios̄issimos ex succo balsami, opobalsama. n. dicunt succi balsami, opos. n. succū significat. Xylobalsamū aūt appellat balsami lignū. Xylon. n. grēce, lignū significat latine. Carpobalsamū, fructus. Carpos. n. fructū significat. Arbor ipsa balsamū dicit, q̄ vt docet Pli. incisa vitro, aut lapide osseis ve cultelis succū emittit, q oībus odoribus ꝓfert, & vni terrarū indęę arbor cōcessa. Hirsuto, hispido & piloso ad dissimulandā mollicię. Dīm, Pharmacopolam. Tabernę, officinę vnguentarię, q̄a greci myropolium appellant, dicta taberna q̄ tabulis claudat, vnde & tabernacula dicta sunt, & inde cōtubernales. Balsamum Opobalsamum Xylobalsamum carpobalsamum Taberna

Ne pudeat, ironice dictum & gestu adiuuādum. Qđ si vexant leges. Sensus est, si existimas inqt vt grauis cēsor leges cē citandas in adulteria. In primis lex Scatinia est citāda, q̄ lata fuit contra eos qui muliebria patiebant, nā poeta tota satyra insectat tale genus hoīum, vt spurcissimū, q lege Scatinia puniebant quam Scatinius qdam aricinus tulit, cuius ita meminit Cicero in tertia philippica. Scatinia lex

Ante omnes debet scatinia, respice primum
Et scrutare viros, faciunt hi plura, sed illos
Defendit numerus, iunctęq; vmbone phalanges.
Magna inter molles concordia, non erit vllum
Exemplum in nostro tam detestabile sexu.
Tedia non lambit cluniam, nec flora catullam;
Hispo subit iuuenes, ē morbo pallet vtroq;.
Nunqd nos agimus cās? ciuilia iura (mus?
Nonimus? aut vllo strepitu fora vestra mone-

Qđ aūt municipiū nō contēnit is q ari cinū tantop despicit vetustate antiqssimū, hinc voconię, hinc Scatinię leges. Eius legis sic meminit Auso. scribēs in mollem & effoeminatū Scatiniā, metuens nō metuit ticiā. Lege Scatinia quosdam ex vtroq; ordine cōdemnauit Domitia. author Tranquillus. Alii cōtra pedicones statutam falso cōtendunt nomenq; accepisse ab eo. C. Scatinio, q author Vale. lib. vi. vim filio Marcelli inferre ausus est, & accusante patre damnatus. Nam leges nomen accipiunt a latoribus, non autem a reis & sontibus. Et tota indignatio poetę ē in molles & patiētes muliebria. Leges ac iura. Lex a iure ciuili hoc modo differt, vt lex sit tanq̄ iuris ciuilis mater. Nam vt scribit Papinia. Ius ciuile est quod ex legibus, plebiscitis, senatusconsultis, decretis principum, authoritate prudentiū venit. Est autem ius ciuile quod quisq; populus ipse sibi cōstituit, quasi ius ꝓprium ipsius ciuitatis. Iuris prędicta hęc sunt, honeste viuere, alterum non lędere, ius suum vnicuiq; tribuere. Ius author Celso est ars boni & equi. Huius studii duę sunt positiones. Ius publicū & priuatū. Publicū ius est qđ ad statum reip. spectat. Priuatū qđ ad singulorū vtilitatē. Ius nonnunquā pro necessitudine ēt dicimus, velut ē ius cognatiōis vel affinitatis. De iure aūt multa in digestis ex sentētia Vulpiani, Modestini, Pauli, Cai, Martiani, Papiniani, & ꝑcipue Pōponii de origine iuris. Lex aūt est, vt diffinit Aristoteles in rhetoricis suis cōis ciuitatis cōsensus, qui scriptis prędicit quō vnūqđq; agendū sit. Nā vt scribit Modest. virtus legis est iperare, vetare, ꝓmittere, punire. Plura, digna reprehensione q̄ mulieres. Sed illos, occurrit tacitę q̄stioni, posset. n. dicere, quare nō puniunt si plura scelera cōmittunt, rīdet illos defendi, qa multi sint, & alterū alterius viciū occultare, nā qđ malo exēplo fit a multis, solet impunitū esse, & quodāmodo desinit esse probri loco cōmune maledictū malefactūne. Phalāges iunctę vmbone, sumpta est trāslatio a re militari in qua pedites se inuicē tuent ab hoste. Nam phalāx vt a Seruio disentiamus, nō est vt ipse exponit legio lingua macedonica, licet ꝑ quādam similitudinem apud Virg. in. ii. ita accipiat. Et iam argina phalanx, sed ꝓprie phalanx est, quū pedites ita se instruunt aduersus hostē, vt pares oēs cōnexis scutis impetū faciant in hostes. Vñ sepe Cęsar in cōmētariis ficta phalange. Sed qa hoc primū fuit a Macedonibus inuentū, vt scribit Linius lib. iii. de bello macedonico. Ideo phalanx vocabulū est macedonicū, verba sunt Liuii. Et cohortes inuicē sub signis quę cuneū macedonū (phalangē ipsi vocant) si possent vi perrūperent emittebat, vñ & Vegetius lib. iiii. de re militari ostendit phalangē cōstructionē quādam esse militū, quā modo cuneatā, modo q̄dratā appellat, q̄ ista cunei & quadratę formę cōposita in hostē progredereť. Quintus ēt Curtius huiꝰ rei sic meminit. Macedōes phalangem vocant peditū stabile agmē vir viro, arma armis cōserta sunt. Plinius lib. vii. ait phalangas significare fustes quibus afri plum cōtra Aegyptios primi fecerūt, phalangius, sine phalangium (nam vtrunq; dicitur) est author Plinio genus aranei. Vmbone, hoc loco scuto. Vmbo aūt ꝓ vmbone prie ꝓ media pte scuti eminētiore capit. Non erit vllum, non inuenies inquit rē tam nefandā in sexu fœmineo, vt mulier mulierē ineat, qđ inter viros frequēti est in vsu, carpit tn Iuue. alibi Lauphea & Medulina q; tribades eēnt inter se. Lenonū ancillas posita Lauphea corona Prouocat, & tollit pēdentis ꝑmia coxę. Ipsa Medullinę fractū crisantis adorat. Tale monstroꝝ libidinis dicit Sappho excogitasse, vñ mascula est appellata, Hora. in epistolis. Temperat Archilochi musam pede mascula Sappho. Tedia nō lābit cluniā. Fellatorē notat q & lambere & lingere alterū dicit. Mart. lingas nō mihi, nam ꝓba & pusilla est. Mulieres ēt id turpitudinis exercuerūt, philenē. n. notat Mart. vndenas vorat in die puellas. Hispo subit iuuenes, nomē fictū infamis. Subit iuuenes, vtꝰ ad fallandū, an vt ineat a draucis. Vtroq; morbo, vtraq; turpitudine nefanda, quū & falleret & pedicareť. Nunqd nos agimus, adeo inquit ipudentes estis, vt officia ēt mulicbria vsurpetis, qđ nos nō facimus. Nam nos cās in foro qđ vestꝰ est nō agimus. Id. n. turpissimū habebat in mulieribus. Vñ impudentię notant Aphrania Licinii Buteonis vxor. Et Calphurnia & Amesia q; cās egerint, vt scribit Vale.

Causas negocia forēsia. Nā causa, vt finit Apollodorus est negotiū oībus suis ꝓbus spectās ad qōnē, aut cā est negociū, cuius finis ē cōtrouersia. Isocrates cām ait eē qōnē finitā ciuilē, aut reꝰ cōtroversiā in personaꝝ finitaꝝ cōplexu. Fora vestra, tria. n. erant fora, vbi iura reddebant. Papi. in syluis. Nec saltem tua dicta cōtinentē. Quę trino inuenis foro tonabas. Mart. lis te bisdecimę numerantē frigora brumę Cōterit vna tribus gargiliane foris. De qbus sic Trāgl. in Aug. fori extruēdi cā fuit hoīum & iudicioꝝ multitudo, q̄ videbat nō sufficiētibus duobus ēt tertio in digere, hoꝝ primū appellatū est Romanū, vel vetus alteꝝ extruxit. C. Cęsar. Papi. in. i. sylua. Cęsarei stat sede fori. Tertiū, vt dictū est erexit Augustus cum ędę martis vltoris. Mart. in. viii. foroq; triplici sparsus ante equos omnes. i. ante omnes indices, qui ex equę-

stri ordine eligebant. Idem in.iii. ad sextum. Causas inquis agã Cicerone disertius ipso. Atq; erit in triplici par mihi nemo foro. Dicta autẽ fora a ferẽdo, q; eo lites ferant. Fora item appellamus loca, vbi res venales exponunt. Vñ dicimus forum frumentariũ, forũ olitoriũ, forum vinariũ, vbi frumẽta, olera, ⁊ vina vendunt. Luctant pauce, si forte inquit acciderit, vt mulieres luctent pauce tñ luctantur, neq; n. negare potuit, nã alibi a Iuue. notant. Endromydas tyrias, aut foemineum ceroma quis nescit, aut quis non vidit vulnera pali. Quẽ canat assiduis fudibus scutoq; lacessit, Coliphia, vocabulũ est greciũ scribiturq; sic κωλιφιον, ⁊ non forma, vt qdam falso putauerunt diminutiua, significat autẽ panem luctatoꝛ, qui vim comedentiũ mẽbris adderet, κωλον. n. mẽbrũ significat, ⁊ ιφι robur. P lautus in persa, coliphia ne mihi incocta detis. Mart. notans philenẽ impudicissimã. Nec cœna prius, aut recũbit anteq; septẽ vomuit meros deunces. Ad quos sas sibi pñtat reuerti. Quam coliphia sexdecim comedit. Vos lanã trahitis, aut carminatis, aut e colo ducitis. Vellera, lanę dicunt ⁊ lanicia a vellendo ⁊ laniãdo, eo q; ante ĩ nentã tonsuram ex one laniarent vellerẽturq;. Calathus dictio est greca, apud nos non solum significat calicem vinariũ, vt illud Verg. vina nouũ fundam calathis ariusia nectar. Et in distichis Mart. calathi lo quunt. Nos satyrus, nos Bacchus amat; nos Ebria tygris Persusos dñi lambere docta pedes, sed ẽt pro gñe cisse ponit, vt hoc in loco. Et verg. in Bucolicis Tibi lilia plenis Ecce ferunt nymphę calathis. Melius penelope torquetis, superatis inquit nendo penelopen ipsam, ⁊ Arachnẽ, vtraq; enĩ lanificii opere laudat. Penelope Icarii, ⁊ polycastę filia vxor Vlyssis summę pudicitię exẽplo fuit seculo suo, lanificio ⁊ telam texẽdo absentiã, ⁊ mariti desiderium solabat ⁊ procos frustrabat, qbus vt tradit Home. in odyssea, pmittebat se in matrimoniũ traditurã, quũ absoluta esset tela. Sed qd interdiu texuerat noctu retexebat, qd tetigit Ouidius. Nec mihi querenti spaciosam fallere noctẽ, lasaret vidnas pẽdula tela manus. Arachne, puella fuit Lyda, quę vt ferunt fabulę in lanificio cũ Pallade certauit, ⁊ quũ deam forte superaret ab ea in araneã est conuersa. Hęc author Plinio. Linum ⁊ retia inuenisse fertur, filius vero Closter fusum.

Horrida, inculta. Quale. s. stamen. Facit pelex. Nam pellices quũ senuerint ab amatoribus desertę ad stamina lanificiumq; sese accõmodãt victum quęritãtes. Vnde Horatius in odis de turpi anu. Te lanę prope nobilem Tonsę luceriam non cytharę decent. Pellex proprię appellatur illa quę consuetudinẽ adulterii cum eo habet, cui sit vxor, dicturq; pellex non tantum viri quantum etiam vxoris, vnde Sa-
Pellex lustius in inuectiuis in Ciceroẽm. Filia matri pellex

Luctantur pauce, comedunt coliphia pauce,
Vos lanam trahitis, calathisq; peracta refertis
Vellera, vos tenui pregnantem stamine fusum
Penelope melius, leuius torquetis arachne,
Horrida quale facit residens in codice pellex.
Notum est cur soli tabulas impleuerit hister
Liberto; dederit vinus cur multa puellę.
Dines erit magno quę dormit tertia lecto,
Tu nube, atq; tace, donant archana cylindros.

tibi iucundior atque obsequentior q; parenti par est. Dolobella, vt scribit Suetonius, obiiciens Cesari, q; Nicomedi se obscene summitteret eum appellat pellicem reginę. Horatius loquẽs de medea sic scribit. Hoc delibutis vlta donis pellicẽ serpente fugit alite. Ouidius in sexto meta. pellex ego facta fororis. Idem in eodem Sed non attollere contra Sustinet hęc oculos pellex sibi visa sororis. Idem in decimo Tu ne eris ⁊ matris pellex, ⁊ adultera patris. Iustinus libro primo per intemuncios quęrit a filia q; inter regias pellices erat a pellice, fit pelicatus, sicuti a cõcubina concubinatus.

In codice. i. vili scamno. i. trunco. Nã vt scribit Theophrastus, ea pars arboris, quę terrę inhęret radix vocatur, supra radicẽ vsq; ad scamnum arboris codex, sine caudex, ⁊ trũcus dicitur, ex scamno exeunt rami, ex ramis surculi. Notum est cur soli. Satis verecunde Laronia eos infectatur, qui drancis abutebantur, qualis fuit Hister pacuuius, qui captatione testamentorũ locupletatus libertum drancum suum reliquit hęredem. De histro alibi poeta Mora nulla per Histrum pacuuium, quin illud ebur ducatur ad aras. Scimus inquit quare Hister pacuuius Libertum suum reliquerit solum hęredẽ. Tabulas. s. testamenti. Nam tabulę numero pluratiuo dicuntur quibus continentur contractus ⁊ conuentiones, vt Tabulę dotis, tabulę vẽditionis, Tabulę emptionis, ⁊ testamẽti. A tabulis fit tabularium ⁊ tablinum, quo tum vtrunq; signat locum, vbi actus publici continent. De quo est apud Verg. in Georgicis. Insanũq; forum, aut populi tabularia vidit. Pli. libro. xxxv. cap. secundo. Tablina codicibus implebantur, ⁊ monumentis rerum in magistratu gestarum, dicimus autem Tablinum sicuti figlinum, quod greci pinacothecam appellant, differentia tamẽ illa est, q; in pinacothecis tabulę pictę, in Tablino rerum, vt diximus, in magistratu gestarum monumenta continebantur. De extructione Tablini ⁊ pinacothecę Vitruuius libro sexto. cap. quarto. Cur multa puellę. i. vxori suę adolescenti, vt. s. turpitudinem taceret.

tabulę tabularium Tablinum

Dines erit magno. Illa inquit ingentia munera consequetur a marito quę tacebit, quum is a drancis inibitur. Tu nube, cum indignatione dictum, qsi puella auditis virorum sceleribus matrimoniũ aspernetur. Cylindros, lapillos esse oblongos ad ornatum mulierum ostendit Plinius libro. xxxvii. capitulo sexto. Loquens de Beryllis, qui mira longitudine placebant, ⁊ setis elephantorum religabãtur, ait enim sic. Cylindros quidam ex his facere malunt q; gemmas, quoniam est summa commendatio in longitudine. Quidam q; angulosos putant statim nasci, ⁊ perforatos gratiores fieri medulla cãdoris exempta, additoque auro repercussa, aut oĩno castigata causa perspicuitatis ad crassitudinem. Cylindros autẽ appellant q;

cylindra

pellant q; formati sint ad speciem cylindri, id est columnellę, qua area equari solet. Vergili. in primo Georgicorum. Area tum primum ingenti est equanda cylindro, nomen autem accepit a volubilitate, nam κυλινδω idem est, quod voluo. Post hęc, scelera vestra quum deberetis vos ipsi de vobis sumere supplicium. Censura, animaduersio ẽ punitio, nam censores moribus ciuitatis perant, Coruis, sceleratis, impuris ẽ spurcis quales habẽtur corui, qui foeda sequuntur, ẽ qui ore coire dicuntur. Martia. Corne salutator quare fellator haberis. Columbas, simplices, ẽ bonos quales sunt columbę, vt sit sententia catholica. Stoicide, Impuri ẽ flagitiosi, qui preferebãt stoicorum integritatem ẽ more stoico de virtute disputabant contendentes virtutem solũ bonum esse, dicti απο του στοα, idest porticu. Zeno enim in portico athenis primus cœpit docere, ad quem audiendum discipuli eo confluentes quum antea Zenonii dicerentur postea ab ipsa portico stoici sunt appellati, de qua portico intellexit Persius noster. Q neq; docet sapiens bracchatis illica medis porticus ĩsomnis, vbi pluscula de portico diximus. Stoicide, secundum formam patronymicam, sicuti Priamide in prima declinatione.

De nobis post hęc tristis sententia fertur.
Dat veniam coruis, vexat censura columbas.
Fugerunt trepidi vera ac manifesta canentem
Stoicidę, quid enim falsi laronia, sed quid
Non facient alii, cum tu multitia sumas
Cretice, ẽ hanc vestem populo mirante perores
In proculas ẽ pollineas, est moecha labulla,
Damnetur si vis etiam corphinia, talem
Non sumet dãnata togam, sed iulius ardet
Aestuo, nudus agas, minus est insania turpis.
En habitum quo te leges, ac iura ferentem

Quid falsi, subaudi dixit. Sed quid, hoc etiam in molliciem virorum dicit poeta, quos vel orantes in impudicitiam mulierum non pudebat vestes tenuissimas induere, vt corpus etiam translucere. Vnde Plinius in reprehensionem tantę molliciei sic ait. Nec puduit has vestes, scilicet bõbicinas, ẽt viros lenitate vsurpare propter onera festina, in tantum a lorica gerenda discessere mores, vt oneri sint etiam vestes. Ait ergo poeta, mulierum impudicitiam accusas quum ipse tu multo magis fores condemnandus, qui ea mollicie aliis sis futurus exemplo. Non facient alii. Argumentum a maiori ad minus. Multitia, Vestes tenuissimas dictas a mollicie, vt quibusdam placet, vt aliis vero a mulcendo, q; mulcerent, ẽ gratę essent tenuitate sua, bombicina autem videtur intelligere, de quibus ex Plinii authoritate diximus. Nam bombices telas aranearum modo texunt ad vestem luxumq; fœminarum quę bombicina appellantur, tantę tenuitatis, vt dernudet foeminam vestis bombicina. De vestibus multiciis sic meminit Flauius vopiscus in Aureliano scribente prefecto grarii. Dabis ad editionem Circensium tunicas multicias viriles decem, lineas egyptias viginti. Mãtelia cypria paria duo. Cretice, Aliqui legunt, sed falso Critice, vt dicant. Tu iudex qui in aliena vitia insurgis ⁊ notas. Nam κριτης Iudicem signat. Cicero in epistola ad Dolobellam, vt docet Tranquillus de claris grammaticis. Ego tanq; criticus antiquos

Multitia

indicaturus sum. Sed animaduertendum est syllabę rationem repugnare, vt nullo modo legi possit Criticus, est enim prima syllaba brevis. Horatius in prima epistola secundi libri, vt Critici dicunt, Illud autem apud Martialem in septimo. Aequalis liber est cretice, qui malus est, nomen est proprium, legendumq; est Cretice non critice. Cretice igitur legendum est a Creta, quę primam habet syllabam longam. Vt per Creticum intelligat Aeacũ, de quo illic. Quas torqueat vmbras Aeacus, vt sit sensus. Quid non facient alii quum tu, qui tanquã Aeacus iudex ⁊ cognitor vitiorũ fumas tales habitus vestium, posset etiam referri ad vnum quem q; primarium Romanum quem per Metellum Creticum designaret, vt sit sensus, quid non facient alii quum tu ex primarii⁹ ⁊ principibus ciuitatis sumas tales vestes. Nam Metellus Creticus is fuit, qui Cretam Imperio Romano adiecit. Perores, Oratione vrgeas, nam peroratio fit ĩ fine oratiõis qua maxime aduersarius vrgetur. In proculas ⁊ pollineas, id est in adulteras procule ⁊ pollineę similes. Mirante, cum admiratione contemplante, ac per hoc damnante, vt inhonestum habitum. Est moecha labulla, Sensus ẽ. Labulla ⁊ Corphinia, quę adulterę sunt, si adulterii admissi conuincantur in iudicio, maius tamen prę se ferant honestatis studium, non enim talem sumant togam, vt indecentẽ habitum. Mulieres enim conuictę adulterii cogebantur toga virili indutę in publicum procedere. Authores sunt Porphirio ⁊ Asconius. Vnde Horatius in sermonibus. Quid interest in matrona ancilla pecsne, togata. Contra vero stola erat matronarum.

Damnetur, conuincatur adulterii. Talem togam, tam tenuẽ vestem, qualia sunt multicia tua.

Sed Iulius ardet, Introducit Creticum excusantem turpem habitum. Nudus agas, verba poetę, idest nudus eas si te calor vrget, quasi innuat non minus turpe esse vti tali corporis amictu quam nudum agere. Minus est insania turpis, respondet iis qui possent dicere, illum iudicatum iri insanum, qui nudus ambulauerit, ait ergo poeta, insania minore est digna reprehensione, quam talis habitus. En habitũ, indignantis sunt verba poetę, ⁊ insultantis, quasi dicat, o q; dignus habitus in quo te spectarent Prisci Romani illi, qui agricolationi intenti erant, ⁊ q paucis annis ante victores pro re. p. crudelia vulnera acceperunt, o q; riderent te, vt offẽdat illum suisse situ, ludibrio ⁊ Priscis Romanis, ⁊ qui pauloante sua tpa pro re. p. multa preclara gessissent.

Modo victor. i. paucis annis ante. i. nostris fere tpibus, ac si dicat nostro seculo, quo ⁊ Augusto Cesare ⁊ aliis impantibus populus in rebus bellicis se exercuit.

Vulneribus crudis, ideſt p crudā vulnera victor, ideſt aspera ⁊ crudelia, nam a crudo fit crudelis. Illud vulgus montanum, rudis ille populus, qui priscis fuit temporibus, qui cessantibus bellis agricolationem exercebat, vt de Quintio Cincinato legitur ⁊ aliis ciuibus Romanis. In corpore indicis. Argumentum est a minore ad maius, quasi dicat si multa testem non decēt, multo minus indicē decebunt. Nam quāto qs excellentior est, tanto magis eum decet honestatis esse amplexorem, ⁊ tanq̄ cęteris virtutis speculū.

Vulneribus crudis populus mó victor, ẽ illą
Montanum positis audiret vulgus aratris.
Quid non proclames in corpore indicis ista
Si videas, quęro an deceant multitia testem?
Acer ẽ indomitus libertatisq̄ magister
Cretice pelluces, dedit hanc contagio labem,
Et dabit in plures, sicut vt grex totus in agris
Vnius scabie cadit, ẽ porrigine porci,
Vuaq̄ contacta linorem ducit ab vua.
Foedibus hoc aliquid qñq̄ audebis amictu,
Nemo repente fuit turpissimus, accipient te
Paulatim qui longa domi redimicula sumūt
Frontibus, ẽ toto posuere monilia collo,
Atq̄ bonam tenerę placant abdomine porcę.

Quęro an deceant, quasi dicat non decent, si ergo non decēt testem, minus cō ueniūt iudici. Acer ⁊ ī dominus. Insultat sępe poeta molliviro

Libertatisq̄ magr̄ qui videat mo⁊ gravissimus Censor, ⁊ q̄ in libertatem velit asserere flagitiosos. Nā de animi libertate intelligit non corporis.

Pelluces, trāsluces, compositio est a per ⁊ luceo, sed mutatur r in l, est enim ex corrupto ⁊ integro. Dedit hanc contagio labem, Sumpta est translatio a pestilenti animali, cuius contactu ⁊ consuetudine reliqua animalia facile cōmaculantur. Ergo vitia ingt aliena te in hanc labem deduxerunt, ⁊ plures in dies deducent. Vnde Seneca de Tranquillitate vitę. Serpunt enim vitia ⁊ in proximum quēq̄, transiliunt ⁊ contactu nocent, vnde ⁊ contagium dictum est ⁊ cōtagio, ⁊ contages, omnis morbus, qui contactu facile contrahitur. Labem, maculam ⁊ vicium. Labes p prie dicitur in vestimentis, sed per translationem vitia quoq̄ animi labes appellamus. Sicut grex, ita inquit vitia serpent in vnum quemq̄, vt porrigine vnius porci reliquus grex contaminat. Qui parum considerate loquuntur, dicunt gregem tātum de moribus intelligi animalibus. Quum constet gregē indifferenter non solum de omni animalium genere, sed etiam de hominibus dici. Terentius, vt me in gregem vestrum recipiatis. Et alibi Iuuenalis Cum grege chaldeo. Seneca ad Lucilium Elephantorum gregem excelsissimus ducit. Scabie. Scabies author Celso est durior cutis rubicunda, ex qua pustulę oriuntur quędam humidiores, quędā sicciores. Exit ex quibusdam sanies fœtą, ex iis continuate exulceratio pruriens, serpitq̄, quibusdam cito, atq̄, in aliis qui dem ex toto desinit, in aliis vero certo tempore anni reuertitur, quo asperior est quoq̄ prurit magis eo difficilius tollitur. Porrigine, est autem porrigo morbus quo non solum porci sed ⁊ homines infestantur, de qua sic Cornelius Celsus. Porrigo est vbi inter pilos quędam quasi squāmulę surgunt, hę quoq̄ acute resoluuntur, ⁊ interdum madent, sępius siccę sunt, ferecq̄ id in capillo fit, rarius in barba, aliquando etiā in supercilio. Vuaq̄ cōtacta. Vua enim facile corrumpitur contactu corrupti acini. Fœdius hoc aliquid. Futurum inquit est, vt aliquid etiam in posterum turpius facias hoc amictu, hoc est longe etiam indecentius committas q̄ quę per turpem habitum peccasti. Accipient te paulatim. In eam ⁊ tu turpitudinem laberis, qua inter se sacerdotes Minerue viuunt. Sicq̄ poeta descendit in reprehēsionē sacerdotum, quorum collegium (authore Trāquillo) Minerue in Albano Domitia. instituerat, ex quo sorte ducti magisterio fungerētur, redderentq̄, eximias venationes, ⁊ ludos scenicos. Horum epulas, Luxum, mollicię scenicam, ⁊ reliqua turpia insectat, oftenditq̄ eos nihil differre a mulieribus colentibus bonam deam, aut a sacerdotibus cotyttia celebrantibus, gulamq̄, eorum maxime reprehēdit, qui lautissime epularent. Vnde ⁊ a Martiale Dapes Lautę Albanę appellant. Deniq̄ indignat ex sacerdotibus quendam cornicini, cuius opera in ludis illis Albanis vtebantur, nupsisse. Omnis ergo poetę fremitus est in turpitudinem ⁊ molliciem sacerdotum Albanorum. Accipient te. s. in cōsortium stuū. Qui longa domi redimicula, ostēdit eos a mulieribus nō esse absimiles, quę celebraturę sacra bonę deę sumūt redimicula, ideſt ornamenta ⁊ vincula capitis conuenientia sexui muliebri, ⁊ monilia aptant collo. Idē inquit faciūt isti sacerdotes in Albano, vt more mulierum sacrificia colant bonę deę, ⁊ quod proprium est mulierum sibi vsurpent. Nam sacra bonę deę fiebāt (vt scribit Plutarchus in vita Ciceronis ⁊ Cęsaris) quotannis in domo maximi pontificis pro salute populi Romani. Iis nemini viro interesse licebat, a mulieribus tantum celebrabātur. Vnde Cicero ī oratione in. P. Clodium sic. Hominemq̄ eum qui pridnaribus Bōę deę stuprum intulerit, eaq̄ sacra quę viri oculis ne imprudentis quidem aspici fas est, nō solum aspectu virili, sed flagitio stuproq̄ violaret. Alii tñ ita interptantur, non q⁊ bonam deam illi sacerdotes colant, sed q⁊ illo⁊ ritus ⁊ ludi scenici nihil pene differant a sacris bonę deę, quę mulieres operātur. Deam aūt bonam etiam Maiam ⁊ Terram dixere eandēq̄ etiam Faunam, Opem, ⁊ Fatuam. Bonā q⁊ oīm nobis ad victū bono⁊ cā est. Faunam q⁊ oī vsui animantiū fauet. Opē q⁊ ipsius auxilio vita consistet. Fatuam a fando q⁊ infantes partu editi non prius vocem edunt q̄ attigerint terram. Atq̄, bonam, ordo est. Atq̄, placant bonā deam. Abdomine tenerę porcę. Omnia inquit in sacris bonę deę faciunt quę ad eius cultum pertinent. Nā sus prægnans ei, vt scribit Macrobius, mactabat quę hostia propria est terrę.

Grex

Scabies

Porrigo

Bonę deę sacra

Abdomen

Abdomine

Abdomine. i. fumine. Plini. in. xi. capite. xxxvii. Ait antiquos vocanisse abdomen quod nūc fumē, Aristoteles lib. i. de natura aīalium de Abdomine ita scribit. Venter infra pectus est parte priore eiusq̄ radix vmbilicus est, cui radici pars subiecta in latus vtrūq̄, Ilia dicit, quę autem recte subiungit fumen est sine abdomen. Magno cratere. Nā in sacris eius authore Macrob. erat vas vini quod mellarium appellabatur, ⁊ vinum Lac dicebat.

Et magno cratere deam, sed more siniſtro
Exagitata procul non intrat fœmina limē.
Solis ara deę maribus patet, ite propha nę
Clamatur, nullo gemit hic tibicina cō mu.
Talia secreta coluerunt orgia teda

Sed more siniſtro. Sed in iis sacris contrario se gerunt ritu. Nam quum sacra a mulieribus tātum celebrentur, ipsi contra ritum sacrorū eas excludunt, ⁊ soli inter se molles ⁊ effœminati celebrant. More siniſtro, more contrario, quum a mulieribus soleant excludi mares, ita vt ne effigies quidem maris eo in loco sit fas conspici. Nam ⁊ picturę marium velis integebant, vnde alibi, Testiculi sibi conscius vnde fugit mus. Varro enim tradit eam adeo pudicam fuisse, vt extra gyneceum nunq̄ sit egressa, nec nomen eius ī publico fuerit auditum, nec virum vnq̄ viderit, vel a viro visa sit, propter quod nec vir templum eius ingreditur. Ite pphanę, clamatur. Inbent inquit magno clamore mulieres abesse. Prophanę. Sacer ⁊ Prophanus vocabula sunt contraria. Sacrū enim est (vt Trebatius lib. primo de religionibus refert) quicquid est quod deo⁊ habetur, vnde Virgilius huius diffinitionis memor vbi sacrum nominauit, admonitione deo⁊ pene semper adiecit. Sacra dioneę matri diuisq̄, ferebam. Item sacra Iouī Stygio q̄rite ictę pta parani. Prophanum omnes pene consentiunt id esse q̄d extra phanaticā causam sit, quasi porro a phano ẽ religione secretum. Vnde Cicero ad Herennium. Locus q̄ritur celebris an desertus. Sacer an Prophanus, publicus an priuatus, vbi liquido ostendit vocabula esse opposita. Porphyrio exponens illud Horatii Odi prophanum, vulgus ait Prophanos eos dici qui sacris initiati nō sunt, qui phanū intrare non poterant. Gemit hic tibicina. Nam in eius sacris adhibebant modulationes ⁊ Tibicinę canentes cornibus. Sed hic inquit non sunt Tibicinę, non sunt mulieres, sed viri tantum. Talia orgia. Ostendit poeta eorūdem sacerdotū molliciem nihil differre a mollicie sacerdotum deę Cotyttus, est enim sensus. Nō dissimilia inquit sunt sacrificia quę sacerdotes instituti a Domitiano Minerue in Albano colunt, ab iis quę feruntur ab Athenienſibus culta, quę Cotyttia appellata sunt. Nam Athenienses instituerāt Cotyttia sacrificia peregrina sumpta a Thracibus, quę noctur nis pernigilationibus celebrarentur. In quibus impudica turpiaq̄, multa fiebant. De quibus videtur intellexisse Horatius in Epodis. Inultus vt tu riseris Cotyttia vulgata sacrum liberi cupidinis? Canidia enim saga minatur Horatio, quia talia sacrificia ei cōmissa ridens diuulgauerit. Cotyttia autem, vt scribit Porphyrio, sacrum cupidinis esse dicit, quia maleficia hęc quę per inferna sacra fiunt ad amorē per-

Cotytto

tineant, vnde apparet ⁊ hos sacerdotes talia sacrificia vt impudica ⁊ amorem pertinentia tractare. His ritibus p nigiliisq̄ deā Cotytto pesse voluerunt, ⁊ proinde Cotyttia noīata sunt. Vñ Strabo sic inquit. Athenienses aūt sicuti reliquis in rebus hospitū ⁊ externorum studiosi pstiterunt sic ⁊ in deis, externa. n. multa suscepere sacra, ita vt ī comœdiis cōplura ⁊ Thracia ⁊ Phrygia decantata sint. Eam tñ deā alii Cotytto, alii ⁊o Cotyn appellauere. Vñ Stra. lib. x. Similia inquit sunt q̄ apud thraces celebrant q̄ Cotytia ⁊ Bendidia apud quos ⁊ Orphica initiū habuerūt. Ipsam sane Cotyn, q̄ apud Edonios colit ⁊ eius ī strumēta memorat Aeschylus. Sic ⁊ Synesius appellat his verbis θαρρον απωφαι νουτον ανδ̓α ημισυνον αυτοχρημα κὠι τιασωτην τηκο τυδσ. Cōfidens demōstra viz⁊ semimarē statim sodaleq̄, Cotys, quē locū exponēs Suidas cotyn deā coli ait turpiū pfidē. Alibi tñ Idē Synesius Cotytto appellat vbi ait ερμη μεν κὠι ηρακλ ι τησ θαλαις τρασ εφορροισ ουδ̓ε κατα μικρον θρεπτικον τυττοι δ̓ε κὠι τοισ αλλοισ αττικοισ κομισαλοισ νεοκορει Mercurio qdē ⁊ Herculi palestrę pfectis neutiq̄ cōgruit. Cotyttoni aūt ⁊ aliis apd atticos despicatissimis admīstrat, qbus ꝺbis declarauit eū, de quo agit in epistola foedissimis eē moribus q̄ Cotyttoni inseruiat. Cōtra igit hęc nocturna Cotytia Eupolis poeta Comicus (vt referūt qdā cōmētatores) Aristophāis scripsit comœdiā, quā Baptas appellauit, de q̄ sic Plato memīt, vbi de comoedia⁊ differentiis agit, ισμεν γουν τον ευπολιν τωδ̓ηδ̓αξαι τουσ βαπτασ απεπωνιγεντα εισ την θαλαττταν εισ ουσ κατηνε τουσ βαντασ Scimus ingt Eupolim quū Baptas fabulā docuerit ab iis ipis ī mare submersum cōtra quos Baptas emiserat. Lucianus quoq̄, ī ea oīone, q̄ iscribit ad ierudītū multos emptitātē libros in hāc ferme sniam. Dic mihi īqt ēt ne Aeschinis oīonē aduersus Timarchū legis, an ⁊o oīa illa scis ⁊ nosti singula? Aristophanē ⁊o ⁊ Eupolim subsisti Baptas integrā fabulā pellegi? vñ ēt Probus sic scri. Baptę comoedia ingt fuit ī qua Eupolis īducit viros Atheniēses ad imitationē fœmina⁊ saltantes lasare psaltriā Cotytto. Cotytto apud Atheniēses psaltria quā effœminati colūt noctu illā adeūtes. De Baptis ⁊ Cotytto Angelus Politianus ī miscellaneis suis elegātissime disserit. Orgia, pprie nūc dīr sacrificia bacchi οργια ξο.n. orgia celebro. Vñ Stra. li. x. scri. sic. Plurimi igit greco⁊ totū cerimōiale negociū q̄d orgia vocāt. Bacchanaleq̄ ⁊ choricū ⁊ sacro⁊ mysteria libero pri attribuerunt. Cęte⁊ añ orgia⁊ oibus cerimōis capiēt, vñ idē Stra. Cybelē pcipuo venerāt honore eius orgia frequentantes, orgia putat Euse. de pparatione enāgelica dcā απο τησ οργησ. i. ira quā aduersus Iouē ceres suscepit ve⁊ postea ⁊ alio⁊ deo⁊ dcā sūt orgia ipa mysteria, vñ orgia dicius veneris, orgia corybantiū. Secreta te. i. mystica face, nā noctu talia sacrificia pagebant.

Orgia

Bapte, sacerdotes molles ⁊ effoeminati a quibus Eupolis denominauit comœdiam suam a Βαπτω quod significat tingo ⁊ lauo, q̄ qui sacris initiabant̄ lauarent̄ aqua calida primum. Aristophanes, primum ex ritu veteri me lauerunt. Lassare. Nam in sacris saltantes fictam fortasse personam Cotyttus lassabant. Probus vt diximus ait suisse psaltriā quā effoeminati Athenie ses noctu colunt eam adeuntes. Cotytto, accusatiuus ē grecus.

Cecropiam, atticā a Cecrope rege q̄ primus Athenien sium rex regnauit in Attica ante Deucalionis tēpora quem oīs antiquitas fabulata est biformem suisse, quia primus marē foeminę matrimonio iunxit. Ille supercilium, mollicie adhuc infectat in iisdē sacerdotibus, qui more mulierum decoris esent studiosi, supercilia enim suligine denigrabant, q̄ solitū fieri oñdit Pli. lib. xxviii. Vbi ait Capilli de fluuia Vrsinus adeps misto Ladano ⁊ Iantho continet, alopeciasq̄ emendat ⁊ raritatem supercilio⁹ cum fungis Lucernaꝝ ac suligine, quę est in rostris eaꝝ. Producit, extēdit ⁊ emē dat. Obliqua acu, calamistro. Pingit, oculos. n. sibi tingebāt. Pli. in. xi. Palpebrę ī genis hoi vtrinq̄, mulieribus etiā infectę quotidiano tanta est decoris affectatio, vt tinganť oculi quoq̄. Cui. in arte amandi. Nec pudor est oculos tenui signasse sauilla. Vel p pe te nato lucide Cidne croco, per oculos igit̄ intelli ge genas quę inficiebant̄. vnde diuus Ciprianus in tractatu habitus virginū de impudicis viris sic scribit. Illi docuerunt ⁊ oculos circūducto nigrore fucare, ⁊ genas mendacio ruboris inficere ⁊ mutare adulterinis coloribus crinē ⁊c. Sic ⁊ diuus Hieronymus ad matrē ⁊ filiā in gallia commorantes scribit. Oculos stibio linit. Imperator Antonius secūdus author e Herodiano p̄cedebat in publicū pictis oculis, genisq̄ purpureis satis. Ille, alius ex sacerdotibus. Vitreo priapo, nihil ingt omittūt, q̄d ad molliciem nequitiāq̄ pertineat. Nam ⁊ poculis inquit vtunť in conuiuio effigiatis instar inguinū, quā obscoenitatem notat ⁊ Pli. lib. xiiii. Loquens de ebrietate. Iā vero quę vasa adulteriis cęlata: tāq̄ per se paꝝ docerat libidines temulentia ita vina ex libidine hauriun tur. Idem etiā in prohemio libri. xxxiii. his verbis. In poculis libidines cęlare inuit ac per obscoenitates bibere, panibus etiam per obscoenitatē sic formatis vescebant̄. Martialis Si vis esse satur nostrū potes ēe Priapū. Ipsa licet rodas inguina tutus eris. Reticulumq̄, tegmen est capitis muliebris a rete dictū, a cuius similitudine est factū, quali ⁊ nr̄is tpibus matronę vtunť ⁊ aureis ⁊ sericis grece καμωυξ appellat̄. De eo sic Lampridius. Matronas aūt regias contētas eē debere vno reticulo atq̄ inauribus ⁊ baccato monili, genere Masculino protulit Plinius lib. xii. Vbi de natura thuris, sic. n. scribit persona adiicit capiti, denſuſue reticulus. Nam apud veteres capillos puellę aut humeris diffluentes, aut reticulo collectos gestare consueuerunt. Propertius. Nec de more comę p lenia colla fluentes. Scutulata. i. vestes scutulis distinctas, quas galli instituerunt, vnde sic Pli. Plurimis vero litiis texere quę polymita appellant Alexādria instituit, scutulis dinidere gallia. Cęrulea, color cęruleus inter viridē ⁊ nigrū est, proprieq̄ thallassicus, vnde poetę mare reliquasq̄ aquas cęruleas appellant. Idem etiam dī color venetus, vñ Vegetius lib. iiii. de re militari scribit nautas veste veneta eē induendos ⁊ vela nauium exploratoriarū colore veneto esse tingēda hoc est cęruleo. Nam vt Idem ingt Vegetius similis est fluctibus marinis, ita vt color cęruleus, ⁊ venetus ⁊ Thalassicus idem sit. i. color similis marinis fluctibus. Thalassam. n. vocant greci mare. Rasa, vestimenta quę pilo carerent. Nā absolute positū est rasa ⁊ numero plurali, apud psiscos in vsu fuit Toga rasa ⁊ pexa, quę contrarię erant. Nam rasa sine pilis erat, pexa vero villosa. De quibus sic Martialis Rasam tu mihi mitte togā. Et alibi. Togā ve pexā. Plinius item scribit Lanā histrię liburnięq̄ lino propiorem q̄ lanę esse, alienā pexis ⁊ quā sola ars scutulato textu cōmēdat, ita vt bene conueniat togę rasę quę scutulato textu conficiebatur, idest brenibus scutis distinguebať. Galbana. Galbanū genus est coloris albi, vt aliq̄ putant ⁊ sublucidi, q̄d molliū ⁊ delicatoꝝ fuisse oñdit non solū Iuuenalis sed ⁊ Martialis, quū hoīem muliebriter idutū galbanatū appellat, vñ ēt Idem Martia. Mores appellat galbinos. i. molles ⁊ effoeminatos. Tunicā galbinā a colore galbano appellat, sic Flauius vopiscus in Aureliano iter hęc fuit tetricus clamyde coccea tunica galbina. Galbanū, itē vt scribit Pli. lib, xii. arbor ē syrię in Amano monte similis ferulę resinā p̄ducens purā ⁊ trāsluciadam. Suetonius in Galba scribit primū sulpitioꝝ cognominatū Galbā, eo q̄ facibus galbano illitis oppidum hispanię succenderit. Plinius itē lib. xi. propolis est odore grani vt qua pleriq̄ pro galbano vtunť.

Et per Iunonē dñi. Omnia ingt faciunt q̄ mulierum sunt, vt ēt non per geniū, sed pro Iunonē dñi iurēt. Nā placuit q̄busdā vt author ē Sene. ad Luci. lib. xix. epistola. cxi. Vnicuiq̄ nostrū pedagogū dari deū non qdē primariū, sed hunc īferioris notę ex eorum numero, quos Oui. ait de plebe deos. Stoici vero affirmarunt singulis ⁊ geniū ⁊ Iunonē dari, vñ ⁊ Pli. lib. i. capi. vii. sic ingt. Quāobrē maior cęlitū populus ēt q̄ hoīum intelligi, pōt quum singuli ex semetipsis totidem deos faciant, Iunones geniosq̄ ad optando sibi. Ex quo videtur innuere mares consuesse per deos masculos, foeminas vero per deas iurare, vnde modo poeta ait sacerdotes ipsos more foemineo per Iunonē iurare, sicuti iurat sue imprecatur Quartilla apud Petronium his verbis. Iunonē meā iratā habeā, si vnq̄ me meminerim virginē fuisse. Licet Socrates apud Platonē ī Gorgia, iuret per Iunonem, ita vt de hoc adhuc quęrendum censeam.

Ille

Cecropiam soliti baptę lassare cotytto.
Ille supercilium madida fuligine tinctum
Obliqua producit acu, pingitq̄ trementes
Attollens oculos, vitreo bibit ille priapo,
Reticulumq̄ comis auratum ingentibus iplet
Cęrulea indutus scutulata, aut galbana rasa
Et per iunonem domini iurante ministro.

reticulum

Rasa Pexa

Galbanum

Ille tenet speculum. Ex sacerdotibus īquit alius tam grande habet speculū quo se polit q̄ grande fuit illud Othonis, quo se in acie videbat. De quo ita ⁊ Sydonius Apollinaris, post speculi immanis pompā, quo se ille videbat. Hinc turpis q̄ pulcher Otho. Idē alibi Galbam sternis Otho speculo qui pulcher haberi dū captas, sicq̄ p trāsitū mollicię Othōis sugillat, qui vt scri. Trā quil. adeo mollis fuit ⁊ mundiciaꝝ muliebriū studiosus vt vnl so corpore ⁊ galericulo capitis ppter raritatē capillorū adaptato ⁊ adnexo īcederet ⁊ nemo dignosceret, quin ⁊ faciē quotidie rasitabat ⁊ pane madido, Lacte Asinino linebat. Idq̄, īstituit a prima lanugine ne barbatus vnq̄ esset. Gestamen, expositio est, hoc est q̄le solebat gestare Otho studiosissimus formę. Patici Othonis. i. patientis muliebria. Nā (vt scribit Tranquillus) Neroni consuetudine mutui stupri cōciliatus est. Actoris arū ci spoliū, alia expositio. Hoc aūt Hemistichium Virgilianum in dedecus dicit Othonis, qui non iam in gētem hastā more Actoris viri fortissimi portabat, sed ingens speculū vt mollis ⁊ effoeminatus, legendumq̄ est Ironicos. q. d. non iam spoliū ablatū hosti quale fuit hasta quā Turnus Actori abstulit. Ille. s. Otho. Quū iam tolli vexilla iuberet, quū iā in hostes acies dirigeret sublatis signis. Res memorāda. Acclamatio est ī derisum Othōis, vt sit nō mea morāda sed supprimēda. Nonis annalibus atq̄ recē ti historia. Inter ānales ⁊ historiā hoc ītereſt, q̄ Annales quātū potuimus colligere ex verbis Ciceronis ⁊ Gelii sunt libri cōtinētes res gestas pluriū ānoꝝ, ob se quato cuiusq̄ āni ordine, vñ ⁊ nomē accepe, nudi aūt sunt ⁊ simplices, velutiq̄ cōmētarii q̄ breuiter rē cō plectētes materiā p̄beant volētibus scribere historiā, neq̄. n. affectus monēt, neq̄ alacriores ad rē pudefendendā, neq̄ segniores ad rem p̄erā faciendā annales cōmouere p̄nt. Historia vero ē reꝝ gestaꝝ narratio vel demonstratio dicta ab ιστορεω quod est idē quod narro, vnde Cicero in scdo de oratore. Erat hi storia annaliū confectio, res oēs singuloꝝ annorum mandabat tabulā domi, potestas vt esset populo cognoscendi, hiq̄ annales maximi noīantur. Virgili. itaq̄ oīum reꝝ peritissimus inducit Aeneā tanq̄ pōtificem dicere. Et vacet annales nostroꝝ audire laborum. Quum ergo Aeneas vt pontifex inducať, merito annales appellat historiā. Historia (vt scribit Gellius) qua rōe quone cōsilio gestę sint res demōstrat. Ex annalibus igit̄ tanq̄ ex breui nudaq̄ materia sumebať historia, quę rem Huberius pscribit, quę affectuum plena est. Ergo annales id oīno sunt quod historię, sed historię nō oīno id quod annales sunt, tāq̄ altes sit speciale nomen, altes generale, sicuti q̄d est homo id necessario aīal est, q̄d est aīal non id necesse est vt sit homo. Speculū ciuilis sarcina belli, velu-

Ille tenet speculum patici gestamen Othonis
Actoris arunci spolium, quo se ille videbat
Armatum, cum iam tolli vexilla iuberet.
Res memoranda nouis annalibus atq̄ recenti
Historia, speculum ciuilis sarcina belli.
Nimirum summi ducis est occidere Galbam;
Et curare cutem summi constantia ciuis,
Bebriaci in campo spolium affectare palati,
Et presum in faciem digitis extendere panē,

Annales Historia

Bebriacus vicus

ti acclamatio in contēptum tanię molliciei q̄ inter cętera belli machinamenta speculum quoq̄ gestaret.

Belli ciuilis, bellum appellat ciuile quod inter Othonem ⁊ Vitellium gestum fuit ad Bebriacum vicum inter Cremonam ⁊ Veronam, vbi duabus Otho cladibus acceptis superatus est. De quo bello ⁊ loco Plinius meminit libro. x. capi. xlix. Venerunt in Italiam Bebriacenses bellis ciuilibus transpadum ⁊ nonę aues. Nimirum, insultatio est in Othonem vt effoeminatum, quasi dicat rē facit monstruosam Otho qui Imperatores de regno eiicit, ⁊ cutem more mulierum curat ⁊ polit quasi contraria. Nam quum ab Galba adoptari expectaret, isq̄, Pisonē ptulisset, indignatus ad vimq̄ cōuersus eū a suis desertū iteremit. Galba autem septimus fuit Imperator qui Neroni successit, nullo gradu contingēs Cęsarum domum, lege Suetonium. De cęde item Galbę ⁊ Othonis ⁊ pugna Bebriaca meminit Iosephus de bello iudaico in quinto libro sic. In medio namq̄ Romanorum foro Galba perempto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperāte pugnabat, quem germanoꝝ tunc manus elegerat. Habito aūt apud Bebriacum galacię plio cum Valente ⁊ Cecina Vitelli ducibus, primo die Otho superauit, altero vitellii milites multisq̄ trucidatis ⁊ aduersę partis audita victoria Otho apud Brixellum semet occidit, postq̄ biduū tresq̄ menses imperiū tenuit. Curare cutem, facię (vt diximus) quotidie rasitare ⁊ corpus vellere. Affectare, est aīum habere intētum ad aliquid habendū, vt gigantes Affectauerunt cœlū. i. aīum intentum habuerunt ad habendū cœlū, ⁊ Cęsar affectat imperiū. i. aīum intētū habet ad hñdum imperium. Spoliū palati, pro palatii vbi sedes erat īperatoꝝ. Nā p̄mus fuit Romulus) author Liuio in primo) qui palatiū vbi educatus ipse fuerat muniit. Sic. n. dixit quēadmodū alibi purpureus magni rectaret scurra palati. Et Petronius. Fama volat summiq̄ petit iuga celsa palati. Ex septem. n. collibus vrbis fuit palatiū, vnde Cicero in officiis ait. Cn. Octauium p̄claram ędificasse in palatio ⁊ plenam dignitatis domum, ⁊ inde domum palatinam appellauerunt domum Imperatoꝝ. Dictum palatium vel q̄ ibi pecus pascens balare cōsuenerit ⁊ quasi balantiū, vnde Nenius balantium appellat, vel q̄ palare. i. errare pecudes solerent, vel q̄ ibi Hyperborei filia Palāto habitauerit, quę ex Hercule latinum peperit, vel q̄ ibi Pallas Euandri filius sepultus fuerit, vel q̄ etiam Palatini ⁊ Aborigines ex agro rheatino qui appellatur palatium ibi confederint, vel a pale pastorali dea (vt scribit Solinus). Et extēdere panem scilicet madidū lacte asinino. Nā vt scribit Pli. li. xxviii Cutē in facie erugari ⁊ tenerescere ⁊ candorē custodiri lacte asinino putāt. Proīde poppea vxor Nrōis qūocūq̄ ire cōtegisset secū sexcentas asellas ducebat.

Cecina

Palatium

Quod nec in assyrio. Fecit inquit Otho ea ad curandā cutem ⁊ se molliendū in castris, quę Nec Semiramis regina Nec Cleopatra fecerunt, vt ostendat ipsum etiā foeminis molliorem extitisse. Mollis.n. ornatus ⁊ expolitio cutis virū non ornat, sed mentē eius indicat, vnde est illud Ciceronis in officiis, ergo ⁊ a forma remouenda omnis viro nō dignus ornatus. Ouidius. Sint procul a nobis iuuenes vt foemina compti.

Semiramis

Q d nec i assyrio pharetrata semiramis orbe,
Moesta nec acciaca fecit Cleopatra carina.
Hic nullus verbis pudor, aut reuerētia mensę.
Hic turpis cybele est, ē fracta voce loquendi
Libertas, ē crine senex phanaticus albo
Sacrorū antistes; rarū ac memorabile magni
Gutturis exemplū, cōducendusq; magister;
Quid tū expectant phrygio quos tps erat iā
More supernacuam cultris abrūpere carnē?

Semiramis, Nini regis assyrioꝝ fuit vxor, magni mulier aī, quę occiso marito non ausa tradere imperium filio Nino adhuc impuberi, nec ipsa palā tractare, mutato habitu cū filio regni moderationem suscepit. Hęc Babylonem condidit, nō contenta acquisitos a marito terminos tueri, Aethiopiam quoq; suo imperio adiecit. Indis etiam bellum intulit, libidinis adeo impatiens vt adamasse ēt equū ferā. Ad postremum quum concubitū filii petiisset, ab eodē interfecta est, duos ⁊ triginta ānos post Ninū regno potita, quo tempore constat suisse Habraam ⁊ Zoroastem magū apud Bactrios. Orbe assyrio, in ea parte Assyrię, vbi Babylon ē. Nam Babylon ⁊ Nisibis vrbes Assyrię sunt maximę, quę aūt Assyria antea dicta fuit, postea dicta est Syria terraꝝ maxima ⁊ pluribus distincta noibus. De qua abunde Pli. lib. v. Et Stra. xvi. Pharetrata, pharetra armata, quali habitu in bellum descendebat, est.n. pharetra reconditorium sagittarū. Cleopatra, egypti fuit regina soror illius Ptolomęi, qui Pōpeium neci tradidit. Eā primo amauit Iulius Cęsar, ex qua puerū suscepit Cęsarionē. Mox eā post mortē Iulii Cęsaris. M. Antonius ardenter dilexit, ex q̄ libertos duos suscepit, quos solē ⁊ lunā appellauit. Eū postea aduersus Augustū cū exercitu, pficiscentē quatuordecim cū triremibus secuta est ad Acciū, promontoriū, vbi cōmissa pugna victēteq; Augusto ipsa prior cū suis triremibus aufugit in egyptū, quā fugientē Antonius relicto exercitu, pditus amore cōsecutus est. Sicq; Augustus potitus victoria in egyptū secutus est vtrūq;. M. Antonius gladio suo seipsum interemit. Cleopatra ne viua ab Augusto in triūphū ducereť, admotis corpori serpētibus mortē sibi cōscinit, lege Plutarchū. Floꝝ, Stra bonē, ⁊ Sueto. Moesta, quia victa irā Cęsaris Augusti timebat. Carina actiaca, qua pugnauit apud Actiū, promontoriū epirri. Hic nullus verbis pudor. Redit poeta ad sacerdotes de quibus cœperat. Ait ergo inter ipsos oīa turpia fieri, nec vllum existere pudorem quominus ⁊ verbis ⁊ factis vtanť obscœnis.

Assyria
Syria
Pharetra
Cleopatra
Actiū

Pudor

Nā pudor ē veluti obstaculū ne qd turpe faciamus, vñ philosophi sic diffiniunt (authore Gellio) pudor est instę vituperationis sine rephēsiōis timor.

Cybeleia sacra

Turpis cybeles. i. oīa obscœna fiūt hic. i. inter ipsos sacerdotes, qualia fieri solēt in sacris cybeleis, vbi turpissima quęq; fiebant, ⁊ pcipue solēni die lauationis eius in Almone Fluuio. Nā (vt scribit Augustinus li. ii. capi. iiii. de ciuitate dei) ante deę lectică talia p publicum cātitabanť a nequissimis scęnicis, qualia nō deceret matrē ipsoꝝ scęnicoꝝ audire, vnde Augustinus subdit illā pinde turpitudinē obscœnoꝝ dicto rū atq; factoꝝ scęnicos ipsos domi suę pludendi causa coram matribus suis agere puderet, quā per publicum agebāt corā deoꝝ matre, spectante ⁊ audiente vtriusq; sexus frequentissima multitudine. Fracta voce, aut molli ⁊ effoeminata, aut in oēm effusa turpitudinē, sumpta trāslatione ab equis q̄ fracto ⁊ soluto freno toto ī petu ferunť. Apuleius lib. viii. de sacerdotibus deę syrię. Fracta rauca ⁊ effoeminata voce clamores absonos intollunt.

Phanaticus senex. i. Phanaticus epitheton est galli. i. afflatus numine, nā spiritu quodam videbanť agi diuino ⁊ futura pdicere, vnde Horatius in Satyris. Hunc circū tonuit gaudens bellona cruentis, ⁊ in odis Non dindimene nō adytiis quatit Mentē sacerdotū incola pythius Nec liber ęque. Quū igit quodā furore diuino agant caput iactāt rotātq; crines. Lucanus in primo Crineq; rotantes sanguineū populis cecinerunt tristia galli, vnde Liui. lib. xxxvi. sic scribit. L. Scipionis legatus classem in Europā ad Sextion oppugnandā traiecit. Iāq; subeuntibus muros phanatici galli primū cū solēni habitu ante portā occurrerunt. Lymphatus ēt ⁊ Lymlymphaticus vocat insaniens ⁊ laruatus. i. demonia phatus co spiritu afflatus. Pli. de helleboro. Medeē ita comitialibus morbis, vertigini, melancolicis, insanienti, phatibus lymphaticis, elephantię albę. Idē in. viii. ca. liiii. cus Loquens de Api bone. Hi greges repente lymphati Exemplum futura pcinunt, vnde lymphare qd est vesanū facere plum Valerius Flaccus lib. iii. Deus ancipitē lymphauerat vrbē. Sacroꝝ antistes, dns ⁊ magister talium sacrorum. Raꝝ ⁊ memorabile magni. Ironicos dictū, quasi dicat, raro inuenias tam boni exēpli magistrū conducendū mercede ad voluptatē gulę. Nā exēplū id est qd nobis ppositū monet qd nobis fugiēdū imitandūne sit. Est.n. vt diffinit Cice. ad Herēniū, alicuius facti aut dicti pteriti cū certi authoris noīe ppō. Exēplū itē dicimus id quo demōstrať i rebus venalibus cuiusmodi sit ea res venalis, vñ Cice. ad Herēniū. Si merces ipsi q̄ vēditāt aliūde exēplū q̄ritāt mercis, aut si acernos dicāt se tritici hēre ⁊ eoꝝ exēplū pugno nō hńt qd oñdāt. Quid tū expectāt, ex quo igt vitā agūt obscœnā ⁊ muliebrē nec magis indigēt genitalibus q̄ galli q̄ castrati erāt, q̄ndē nabūt, qd ergo expectāt cur nō castrenť ⁊ p oīa similes sint cybeleis sacerdotibus, quos ī religs imitanť? More phrygio, more gallorum sacerdotū cybeles, q̄ testa samia, an thore Pli. virilitatē sibi āputabāt ad imitationē atys sacerdotis pueri, quē Cybele īpudice dilexit, q̄ cū castitatē sua testatā deę pmisisset, eāq; cōmisso stupro cū nympha sangaritide non seruasset, ⁊ dea irata suppliciū de nympha sumpsisset, correptus furore ⁊ putās domos ruere solitus dinē petiit, ⁊ p sūma Dindimi mōtis phrygię discurrens arrepto lapideo cultro sciēm castrauit, vñ Ouid. Hapeant ptes q̄ nocuere, mihi. Ha pereāt dicebat adhuc, onus īguinis aufert. Nullaq; sunt subito signa relicta viri. Catullus tñ aliter scribit puerū quū ex aqua Galli fluuiis phrygię bibisset ī furorē ex aquę natura cōpulsum silice sic castrasse. Tādē e monte in vallē pcipitatus ī arborē pinū cōuersus ē.

Phrygio. Nā phryges troesq; ppe Idā habitātes, authore Strab. Deā pcipuo veneranture honore, eius orgia frequentantes. Carnē supernacuā, superfluā, ⁊ minime necessariā, qñ oīa muliebriter agāt, ⁊ nubāt, sicq; per irrisionem a poeta dicūtur. Cultris, nō ferreis, sed lapideis. Nā silice vt dicimus virilia sibi amputabāt. Quadringenta dedit, Notat poeta mares fuisse tpis quo multi fronte inuerecūda nubebāt, vñ Mart. Barbatus rigido nupsit callistratus afro Hac qua lege solet nubere virgo viro. Nupsit ⁊ Nero Doryphoro liberto, ⁊ Neroni Sporus Author Tranquillus, oñdit ei go ex sacerdotibus Grachū nobilē, ⁊ potētē viz. nupsisse oīaq; fecisse, q̄ in nuptiis ēt virginalibus fieri solēt, vt dotē ēt dederit marito.

Quadringenta

Quadringenta dedit gracchus sestertia dotē
Cornicini, siue hic recto cantauerit ere,
Signatę tabulę, dictum foeliciter, ingens
Coena sedet; gremio iacuit noua nupta mariti
O proceres censore opus ē, an aruspice nobis?
Scilicet horreres, maioraq; monstra putares,
Si mulier vitulum, vel si bos ederet agnum?
Segmēta ē longus habitus ē flamea sumit
Arcano qui sacra ferens nutantia loro

Quadringēta sestertia, ac si dicat tātā dotē quę capiat ēt summā equis ro. Neq;. n. qsq̄ haberi poterat ī ter equites romanos q̄ summā quadringentoꝝ sestertiū non habuisset. Gracchus, vnus ex sacerdotibus nobilis ⁊ potens, quales fuerūt Gracchi. Nā gracchorum familia nobilitate p̄stabat, ⁊ potētia.

Sestertium

Sestertiū primū fuit, vt diximus in superiore satyra, quarta pars denarii, quo tpe quindecim decusses is valebat, hoc est decē asses, fit aūt a semis ⁊ tertiū eo q̄ cōtineat in se asses duos ⁊ dimidiū tertii. Declinatur ēt genere masculino Sestertius. Cornicini, siue hic recto cantauerit ere, hoc in infamiā ⁊ dedecus est nubētis. Nā ille inquit cui nupsit, fuit aut Cornicē aut Tubicē, vt oñdat parē oīno ex ea re trahi infamiam. Nā in castris legio habet tubicines, cornicines, buccinatores. Tubicines ad bellum vocant milites, ⁊ rursum receptui canētes reuocāt. Cornicines, ⁊ buccinatores erant ornamentum totius legionis in ingressu consilii ctus, ⁊ eius reditu. Quotiens ad aliqd opus exituri sūt milites soli tubicines canunt, ⁊ soli milites ad signa eoꝝ obtēperāt, quotiēs mouēdi. Sunt signa cornicines canunt, quotiens pugnatur ⁊ tubicines, ⁊ cornicines pariter canūt, vñ illud ē Ouidii ī metamorphosi. Nō tuba directi non ęris cornua flexi.

Tubicen
Cornicen
Buccinator

Signatę tabulę, subaudi sunt. Nam matrimonium non fiebat sine publica scriptura, vñ Alibi poeta. Si tibi legitimis pactam iunctāq; tabellis Non es amaturus. Tabulę aūt nūero tm̄ plurali dicuntur vēditionum, emptionū, dotiū, ⁊ id genus contractuum, vnde Tabulariū locus vbi reponuntur ipsę tabulę, ⁊ Tabularius ipse tabularum scriptor, ⁊ notator, quem vulgo notariū appellamus, de quo ēt paulo ante diximus. Dictū foeliciter, subaudi est, vt sit foeliciter cedant nuptię, ita enim dici solebat in nuptiarū celebratione. Tranquillus in Domitiano. In reducenda post diuortiū vxore acclamari audiit libenter Domino ⁊ dominę foeliciter. Romani enim causa boni ominis, vt docet Cicero in lib. de diuinatione in omnibus rebus agendis quod bonum, faustum, foelix, fortunatumq; esset prefabantur. Sedet, ponitur. Censore opus est. Turpitudinē rei hac ambigua percunctatiōe aggrauat, quasi dicat flagitium esse nihilomagis dignum castigatione q̄ expiatione. Censore, q mores corrigat. Nam censor erat morib⁹ ciuitatis. De quo ita Plutarchus in vita pauli ęmylii. Censura maxime oīum magistratuum reuerentię est, plurimęq; potestatis, cū in aliis rebus tum maxime ad morum emendationem. Nam e senatu remouere potest, equitibus auferre equos, notare infamia, censum agere, lustrum condere. Asconius pedianus Regendis moribus ciuitatis censores quinto quoque anno creari solebant, hi prorsus ciues sic notabant, vt qui senator esset eiiceretur senatu, qui eques ro. equum publicum perderet, qui plebeius in Ceritum tabulas referretur, ⁊ erarius fieret, ac per hoc non esset in albo centurię suę.

Cēsor

Haruspice, qui sacrificiis expiet tantum naturę portentum. Haruspex enim is dicebatur qui inspectis extis victimę futura pdicebat, portentaque sacrificio expiabat, denominaturque ab haruga, idest sfabulo. Scilicet horreres, cum ea interrogatione legendum est qua increpamus male intelligentes, quasi dicat hominem nabere multo monstruosius est, quam si bos agnum pareret, ⁊ mulier vitulum.

Haruspex

Segmenta, ornamenta esse muliebria declarat Valerius maximus libro quinto capite de gratis. Permisit quoque his purpurea veste ⁊ aureis vti segmentis. Iuxta quod dixit Seruius Segmentum esse monile ⁊ ornamentum gutturis. Quod etiam Sydonius comprobare videtur his verbis. Et illam sarranis ebriam succis inter crepitantia segmenta palmatam conuenustanit, quibus verbis ostendit ornamenta esse quę constarent, aut argento ⁊ auro, aut margaritis, aut preciosis lapillis crepitātibus. Iuuenalis Et segmētatis dormisset parnula cunis. Plinius libro. vii. oñdit Segmenta significare circulos his verbis, plura autem sunt segmenta mundi, quę nostri circulos appellauere, greci paralelos, vocabulum autem deductum est a secando sicut ⁊ segmina.

Segmenta

Longos, muliebres. Flamea, flameum veli genus erat coloris luthei, quo caput nonę nuptę velabatur. Martialis lib. xii. Preluxere facis velarunt flamea vultus. Sacra ferēs, nobilē eē oñdit sacerdotē, q̄ nupsit. Nam Salii sacerdotes martis ex nobilioribꝰ tm̄ creabanť, sicq; oñdit poeta eū q̄ in mōte albano sacerdos sacra minerue mīstrabat, ⁊ nupserat antea martis sacerdotē extitisse.

Longos

Flameū

Qui sudauit clypeis ancilibus, hoc est clypeis, q̄ ancilia sunt appellata, de quibus talis extat historia. Regnante Numa Pompilio e cælo in terram decidit breue scutum ex ære, dictum ancile, q̄ undiq; esset re-
Ancile cisum, vnde Ouid. in fastis. Atq; ancile vocat, q̄d ab omni parte recisum est. quaq; oculis spectes angulus ois abest. Et vna vox edita oium potentissimā fore ciuitatē quādiu id in ea seruaret. Rex igitur ne furto locus esset, adhibito fabro Mamurio iussit ad illius similitudinē undecim alia scuta fieri, simulq; misceri ne cæleste inter nosci posset, adhibitiq;
Salii sunt sacerdotes Salii duodecim, qui Ancilia ferrent, ac per vrbē irent canentes carmina cum tripudiis solēnique saltatu, vnde & nomen accepere, ii autem Marti erant consecrati, eoq; primus præsul vocabatur, authore Plini. Ancilia autem nomē est tertię declinationis, legitur tñ & anciliū & ancilioꝝ, sed illud rōne analogię, hoc autem authoritate defenditur, sic etiā vectigalium & vectigaliorꝝ. Saturnaliorꝝ, multaq; ad genus. Arcanoloro, q̄ nulli alii liceret ferre & ptractare q̄ Salio. O pater vrbis, exclamatio est qua & rei indignitas & indignatio poetę exprimit. Pater vrbis. s. mars, ex quo & Ilia rhea Numitoris filia nati sunt Romulus & Remus vrbis conditores. Vnde nefas'tiñ'subaudi est. i. tanta morum pranitas vt vir viro nubat. Latiis pastoribus, Romanis, qui a pastoribus originē traxerūt, & qui oium antea voluptatum ignari fuerūt, vt rudes & agrestes pastores. De quibus scribit sic Varro. Romanum vero populū a pastoribus esse ortum quis non dicit? q̄s faustulum nescit pastorē fuisse nutricium, qui Romulum & Remū educauit, non ipsos fuisse pastores obtinebit? Sicq; poeta foedam sui tpis molliciem notat. Hęc vrtica, hic libidinis pruritus vt etiam nubant. Gradiue, mars, vel quia gradatim & per ordines eatur in bellum, vel a verbo græco γ ραι λαειν, quod est vibrare, q̄ in bello hastę vibrentur. Nepotes, posteros. Quereris patri. i. nec quereris apud Iouem patrē tuum de luxuria & mollicie romanorū.

Sudauit clypeis ancilibus, o pater vrbis
Vnde nefas tantum latiis pastoribus, vnde
Hęc tetigit gradiue tuos vrtica nepotes?
Tradit ecce viro clarus genere atq; opibus vir,
Nec galeam quassas, nec terrā cuspide pulsas,
Nec quereris patri? vade ergo & cede feneri
Ingeribus campi quem negligis, officiū cras
Primo sole mihi peragēdum in valle quirini.
Quę causa officii? quid queris? nubit amicus,
Nec multos adhibet, liceat modo viuere, fient
Fient ista palam, cupient & in acta referri.
Interea tormentum ingens nubentibus hęret
Quod nequeūt parere, & ptu retinere maritos
Sed melius quod nil animis in corpora iuris

Vade ergo, acri indignatione dictū. Campi senēri, campi martii, in quo comitia fiebant & magistratus creabant, militesq; noui exercebant, vt dicemus illic. Ant vulnera pali. Quem negligis, quē minime curare videris. Officiū, Ad irrisionē cōtēptūq; tempoꝝ suoꝝ hoc dicit, qbus multi abiecta verecundia nubebāt. Introducta est psona quę oīdat operā
Officium sibi dandā esse viro nubenti. Officiū, Nemini dubium est officiū dictum esse ab efficiēdo, vt id sit, q̄d vnusquisq; teneat efficere, vnde Cicero librū suū de officiis inscripsit, q̄ ibi doceat qd in omni rez actiōe sit efficiendū. Est ergo sensus, quoddam mihi negocium (quasi debitū & quod teneat efficere) est mihi peragendū. Tranquillus in Caligula. Liuiam horestillam. C. Pisoni nubentē, quum ad officiū & ipse venisset ad se deduci imperauit. Primo sole, primo ortu solis. In valle Quirini, vtrū ad templū Quirini, de quo meminit Pli. li. xv. ca. xxix. Inter antiquissima namq; delubra habentur Quirini, hoc est ipsius Romuli, an ad portum Quirini. i. Romuli, quo multi conueniebant. Martia. lib. xi. Vicinā pete porticū quirini. Turbā nō bēt ociosiorē Pompeii vel Agenoris puella. Quirinus aūt dictus est romulus siue ab hasta q̄ quiris a Sabinis dicebat, qua semp armatus incedebat, siue a Curibus ciuitate Sabinorū, quos pcuso fœdere in vrbē recepit, populūq; a Curibus quirites vocauit, ipsiq; post mortē eum pro deo coluerūt qrinūq; appellauerūt, vnde Ouid. in fastis li. ii. Proxima lux vacua est, at tertia dicta quirino, Qui tenet hoc nomē Romulus ante fuit. Siue q; hasta quiris priscis est dicta Sabinis. Bellicus a telo venit in astra deus. Siue suo regi nomen posuere quirites. Seu quia Romanis vinxerat ille cures. Fient fient, quasi cum suspirio dictū. In acta referri, hoc est vt describantur in libris actorum. Nam negocia tam priuata q̄ publica, hoc est, quę ad rem pub. pertinebant in libris describebantur, qui libri actorum dicebantur, quod probe docet Iuuenalis in nona satyra quum ait. Et libris actorum spargere gaudes Argumenta viri, ex quo liquido apparet acta non dici ipsos libros sed negocia & gesta ipsa q̄ libris mādabantur, vnde Trāquillus in Tiberio. Interim quum in actis senatus legis set dimissos, ac ne auditos quidem quosdam reos. Idem in Cęsare. Fuerat animus conuiratis corpus occisi i thyberim trahere bona publica re, acta rescindere, ideſt libros quibus gesta Cęsaris continerentur. Idem in Caligula. Quibusdam absentium maritorum nomine repudium ipse misit ius sitq; in acta referri. De hoc Huberius in nona satyra dicemus illic. Et libris actorum spargere gaudes Argumenta viri. Interea tormentum ingens. Dum sunt inquit matrimonio coniuncti nullam tamen ex matrimonio capiunt voluptatem, sed ingentem dolorem & animi cruciatum, quia quum nuptię instituę sint gratia prolis, & liberi sint pignus amoris inter virum & vxorem, nequeunt parere & partu mariti amorem retinere. Sed melius, Ironicos, quasi poeta eorum incōmodis gaudeat. Quod nil animus, Sensus est. In animo quidem habent. i. cupiunt concipere, sed natura vetat. Ordo est. Natura nil iuris, nil potentię indulget animis. i. voluntatibus & animi desideriis. Nam eorum animus est, & voluntas vt concipiant. In corpora. s. gignenda in vtero.

Quirinus Quirites Quires Cures Acta

Steriles,

Steriles, sine liberis, dicuntur a στερέω, quod est priuo. Turgida Lyde, Aliqui hoc ad araneam referri existimarunt. Alii vero ad mulierem vnguentariam, vt legatur sic versus. Turgida non prodest cō dita pyxide lyde. i. lyde mulier vnguentaria turgida ventricosa non prodest subaudi sterili pyxide condita. i. vnguentis plena, vt sit a condio quartę coniugationis. Qui autem ad araneam referūt ita exponūt, Lyde turgida. i. aranea tumens in ventre cōdita in pyxide. i. inclusa in pyxide non prodest sterili. Scribit enim Pli. lib. xi. ex araneis qui phalangia dicuntur tricenos vermiculos parere, vnde existimatur gestare araneam inclusam pyxide quasi foecunditatis exemplo prodesse sterilibus & fieri foecundas. Sed quum contra videatur sentire. Idem Plini. xxix. ex authoritate Cecilii. x. vbi sic scribit. Tertium genus est eodem phalangii noie araneus sanguinosus grandissimo capite, quo disfecto inueniri dicuntur intus vermiculi duo, alligatiq; mulieribus ceruina pelle ante solis ortum præstant ne cōcipiant, de hoc adhuc q̄rendū cēseo. Lyde, si de aranea intelligis. Arachne puella fuit Lydia, quę cum palade in lanificio ausa concertare, a dea in araneam multis concisa verberibus est conuersa, vnde nunc poeta Lyde posuit pro aranea. Prima autem, vt scribit Plini. lib. vii. reperit linum & rtia. Et eius filius Closter fusos in lanificio.

Natura indulget, steriles moriuntur, & illis
Turgida non prodest in pyxide condita lyde,
Nec prodest agili palmas prębere luperco.
Vicit & hoc mōstrū tunicati fuscina gracchi.

Pyxide, dictio est græca, capit aūt pro vase, vt scribit Quintilianus lib. viii. cuiuscunq; materię, quo vase vnguēta, venena, aliaq; id genus medicamenta recondunt. Agili luperco. Lupercalia ludi erāt,
Luper calia in quibus luperci per lasciuiam discurrētes pellibus se inuicem cedebant. De origine lupercalium. Varia ab authoribus traduntur. Sed quod sensit Ouidius in fastis sequemur. Romani inquit beneficii memores, quod lupa nutriēdis infantibus Romulo & Rhemo præstitit, templum illi ad ficum ruminalem extruxerunt, quod lupercal est appellatum. Venit ad expositos mirum lupa foeta gemellos. Illa loco nomen fecit, locus ipse lupercal. Magna dati nutrix pmia lactis hēt. Eius templi sacerdotes (authore Varrone) luperci dicebant, rem diuinam nudi agebāt, nec in templo solum, sed per vicos vrbis, ac compita discurrentes, sed præter sacerdotes licebat oibus tam viris q̄m
Luper ci mieribus ludos celebrare, vnde scribit Plutarchus. M. Antoniū nudū in lupercalibus curru per vrbē suisse vectum a matronis, & virginibus oia membra nuda tis, nudos autem suisse lupercos docet & Virgil. libro viii. enei. Hic exultātes salios nudosq; lupcos, vt aūt a nudis lupercalia celebrarentur hinc orta est ratio, quum in honorem panos ludorum solēnitas celebraretur pecora romanoꝝ subito a latronibus rapta sunt. Illi abiectis vestibus latrones insecuti animalia recuperarunt, ob rem a nudis prospere gestā permansit cō suetudo vt nudi lupercalia celebrarent, mense autem februario post brumā celebrabantur. Erat mos vt luperci discurrentes pellibus obuias quasque foeminas verberarent, existimantes talibus verberibus foecundas fieri, vñ & Crepi sunt dicti (authore Festo) a crepitu pellicularum quem faciebant verberantes. De his autem Liuius in primo. Plutarchus in Romulo. In. M. Antonio. In Cęsare. In problematis. Varro. Diuus Augustinus. Valerius libro secundo. Vbi de institutis antiquis scribit, sic tradit Lupercaliū mos a Romulo & Remo inchoatus est, tunc quum lętitia exultātes, q̄ iis auus Numitor rex Albanorum eo loco vbi educati erāt, vrbem condere permiserat sub monte palatino hortatu Faustuli educatoris sui, quem Euander Argeis consecrauerat, facto sacrificio, cęsisq; capris, epularū hilaritate ac vino largiore prouecti diuisa pastorali turba cuncti ouinis pellibus immolatarum hostiarū iocantes gestierunt. Aliqui vero putarunt dicta lupercalia a lupis arcendis, q̄ tali sacrificio (quod in honorem panos dei arcadici celebrabatur) lupi a pecoribus arcerentur. Prębere palmas, verberandas, vt fiant foecūdę. Nam id putabant maxime ad foecunditatem pertinere, vñ Ouidius, Nupta quid expectas, non tu pallentibus hebis, Nec prece nec magico carmine mater eris. Excipe foecundę patienter verbera dextre. Iam socer optatum nomē habebit auī. Vicit & hoc mōstrum, Hectenus de sacerdotibus. Nunc vero de nobilitate pollutā ludis gladiatoriis & opera scęnica. Nam temporibus poetę quum Domitianus edidit pugnas virorū & mulierum multi nobiles illic præstiterunt operam, vnde poeta in satyra octaua in eosdem. Quanti sua funera vendant quid refert, vendunt nullo cogente Nerone. Nam Nero, vt scribunt Tranquillus & Eusebius, exhibuit ad ferrum quadringentos senatores, sexcentos equites Ro. Domitiani vero tempore nobiles non coacti sed iam antea sub Nerone educati inter ludos scęnicos sponte in theatrū veniebant, quod Iuuenalis conqueritur etiam alibi Cytharoedo principe natus Nobilis hęc vltra quid erit nisi ludus? per Gracchum autem, vt supra diximus, Quadringenta dedit Gracchus sestertia dotem. Nobilem vbiq; & potentem intelligit, alibi. Cum Graccho iussus pugnare secutor. Nam Gracchorum domus nobilitate præstabat & potentia populari seditione comparata. Dicēdo autem poeta Vicit & hoc monstrum, ostendit tur pius quidem esse virum ad artem scęnicam descendere & digladiari q̄ nubere, neq; enim quicq̄ existimabatur flagitiosius q̄ ludis scęnicis harenaque foedari, vnde vt ignominiosum Iuuenus quę probris cooperta suisset senatusconsulto scęnicis artibus & harenę solita est teneri, Tranquillus in Tiberio. Ex iuuentute vtriusq; ordinis profligatissimus quisque quominus in opera scęnę harenęq; edenda senatusconsulto tenerentur famosam indicii notam sponte subibant. Vnde Cornelius Tacitus. Cautum senere ne equites Romani ludo & harena polluerentur. Vicit, superauit Mōstrū rei turpitudine. Hoc monstrum q̄ vir nuberet vi Fusciro. Monstrum appellatur quicquid est præter naturam a monstrando, quod aliquid futurum monstret Retiarii. Fuscina, telum erat Retiarii. Nam gladiatorum alter dicebatur Retiarius, alter Mirmillo si Mirmillo secutor, Retiarius fuscinam & rete gestabat, quo lo

Mirmillonē implicitū caperet, vnde infertus cuius nunc munere retia misit. Nam in summitate gaeę Mirmillonis, qui aduersus retiariū pugnabat piscis erat effigiatus, in quē Retiarius rete īmittēs dicebat piscem peto, non te peto, fuscina item instrumentum est ferreū instar tridentis ad capiēdos pisces, a fuscina per diminutionē fit fuscinula, quod i veteri testō numerat inter receptacula igniū sic, Fuscinulas, tridentes, vncini et batylla. Et in lib. i. regum sic. Habebat fuscinulam tridentē in manu & mittebat eam in lebetē, & quod lenabat fuscinula sibi tollebat.

Fuscinula

Tunica

Tunicati, Tunica vestis erat, authore Marcello, sine manicis, ea vtebant gladiatores retiarii, vt fortasse ad dimicandū essent expeditiores. Tranquillus in Caligula. Retiarii tunicati quinq, numero gregatim dimicātes sine certamine vllo totidē secutoribus succubuerant quū occidi inberent, vnus resumpta fuscina oēs victores interemit. Generosior Capitolinis. Nam Capitolinoꝝ familia nobilissima fuit ducta origine ab. M. Illo manilio qui capitoliū a gallis obsessum seruauit. Nam quadā nocte clangore anseris excitatus gallos ascēdentes deiecit patronus a ciuibus appellatus, verū postea quū affectati imperii reus factus esset de saxo tarpeio p̄cipitatus est. Et cautū nequis ex ea familia Mar. appellaret, q̄ is regnū occupare conatus neca tus q̄ est. Marcellis, Marcelloꝝ familia duobus maxime Marcellis claruit, altero quintū cōsule. Altero qui Hannibalem vicit, de q̄bus Plutarchus. Catulis. Nam & Catuloꝝ familia fuit antiq̄ssima, principiumq, nobilitatis accepita. Qu. Catulo Luctatio, q̄ primo bello punico trecētis nauibus aduersus Carthaginenses p̄fectus, inter Siciliam & Africam ad egates insulas sexcentas eoꝝ naues cōmeatibus & aliis oneribus impeditas Duce Himilcone demicit finemq, bello imposuit. Fuit item. Qu. Catulus Luctatius tēporibus Syllę & Marii, qui triūphante Mario ex Teutonis, ex cimbris ipse triūphum gessit, de quo in octaua satyra pleraq, dicemus, hic ille fuit a quo (vt testatur Cicero in oratione de signis) Capitoliū non solū dedicatū sed etiā magnificentius restitutū q̄ antea fuit, quū incēdio absumptū fuisset quadringentis & quinquaginta annis post dedicationē eius factam ab Horatio puluillo cōsule, vnde est illud Martia. in. v. Et laudāt Catuli iulia tēpla senes. De quo etiam sic Tranquillus in Cęsare, primo pturę die. Qu. Catulū de refectione Capitolii ad disquitionē populi vocauit rogatiōe p̄mulgata. Paulisq, minoribus, pauli nobilitatē acceperunt ab eo Paulo æmilio quē pythagoręa (authore Plutarcho) discipulū fuisse arbitrant. Ille enim p̄mus dictus æmilius ἀποτηϛ ὁμιλιαϛ. i. a colloquio & cōuersatione, cuius lepore grauissimus erat. Uno aūt fuere pauli, qui maxime familiam illustrarunt, quoꝝ alter inito plio apud cānas Duce Varrone malnit mori ex vulnere q̄ fugere quum liceret. Alter vero eius filius persam regem Macedonię deuicit, duxitq, in triūphum cū vxore & liberis. Huius filius a Scipiōe filio Africani superioris adoptatus carthaginē delenit. Hos igitur posteriores minores intelligimus nō iam virtute, sed tpe, quēadmodū dicimus Scipionē maiorē, & Scipionē minorē. Fabiis, Familia fabioꝝ nobilissima fuit, ex ea trecenti & sex Duce Fabio cōsule cōtra veientes pugnarunt, & sępe victo riam reportarunt, tādem hostiū insidiis oēs occisi fuerūt. Oui. in fastis. Una dies Fabios ad bellum miseratoēs. Ad bellum missos perdidit vna dies.

Fabii

Lustranitq, fuga mediam gladiator harenā.
Et capitolinis generosior ē marcellis.
Et catulis paulisq, minoribus, ē fabiis, ē
Oībus ad podiū spectantibus, his licet ipsum
Admoneas, cuius tunc munere retia misit,
Esse aliquos manes ē subterranea regna,

Oībus spectantibus. i. oībus nobilibus qui in podio sedebant & orchestra. Nam (vt scribit Victruui.) In theatris, podium, orchestra, & pulpitū extruebantur. De podio Tranquillus in Nerone. Spectauit primū ex paruis foraminibus, deinde toto podio adaperto. De podio lege Victruuiū lib. v. ca. vii.

Podiū

His licet ipsum admoneas, verba sunt poetę ad monitorē introductum. Sensus est. Non est inquit mirum Domitianū pollnere nobiles viros ludis scenicis & gladiatoriis & turpiter vixere. Nō enim credit esse inferos vbi manes pro meritis puniunt, potes itaq, o monitor referre imperatori oīno inferos esse & supplicia iis statuta qui turpiter vixerint, vt sic Domitianū terreat cuius imperio tam multa flagitiosa fiebant, nullo modo legi pōt Admoneas, sensus enim non p̄cederet, vult enim Domitianū admoneri esse aliquos manes &c. Vbi poeta cōfutat opinionē eorum qui inferos esse negauerunt. In qua fuit Lucretius et Pythagoras, qui vt scribit Cui libro vltimo metha. Negabat inferos. O genus attonitū gelidę formidine mortis. Quid stygas quid tenebras & noīa vana timetis Materiam vatū falsiq, pericula mundi? Morte carent aīę, semperq, priore relicta Sede, nouis domibus viuunt habitantq, receptę. Seneca in libro de cōsolatione ad Martiā. Illa inquit quę nobis inferos faciūt terribiles fabula est. Luserūt ista poetę & vanis nos agitauere terroribus. His. s. verbis sequētibus, videlicet esse aliquos manes. Ipsum, Domitianū. Illud autē attendendum Domitianum nō aliter admoneri q̄ si viueret. Nam poeta mortuos in toto opere (vt diximus) notat quasi viuant, vt sic doceat quid aliis faciendum fugiēdumue sit. Cuius munere. s. gladiatorio. Nam munus pro ludo gladiatorio ponitur, vt munera nunc edunt. Retia misit, Gracchus enim fuit retiarius, qui in Mirmillonem fuscinā & rete tendebat. Manes, inferos, antiqui manes siue lemures appellauerūt animas, quum ex corpore humano migrassent, ex quibus (vt Apuleius scribit) qui posteriorum suoꝝ curam fortius pacato & quieto numine domū possidet lar dicitur familiaris. Qui vero ꝓpter aduersa vitę merita nullis bonis sedibus in terra vagatione, cen quodam exilio punitur, inane terriculamentum bonis hoibus cętez noxiū malis, hunc pleriq, larnam perhibent. Sed dū in corpore nostro sunt genii & dęmones nuncupant. Subterranea regna, Inferos qui vt publica est opinio sub terra sunt & in centro terrę, ad quod respexit & Virgilius. Sed nō ante datur telluris operta subire, ideſt infirma. Diuus Augustinus

Manes Lemures Lar Larua Genii Demones

Augustinus affirmat esse inferos, sed in qua mundi
Cōtus porta sint, neminē scire arbitratur. Contum, lignū cuspidatum quo vtuntur nautę ad tentādum alnei fundum & ducendū nauē, ac per hoc significat Charonta quē animas in vlteriorem ripam stygię paludis naue transuehere credidit stulta antiquitas. Virg. Portitor ille Charon, hi quos vehit vnda sepulti. Et ipse ratem conto subigit velisq, ministrat. Et ferruginea subuectat corpora cymba.

Et contum, ē stygio ranas in gurgite nigras,
Atq, vna tranfire vadum tot milia cymba,
Nec pueri credūt, nisi qui nōdum ęre lenantur.
Sed tu vera puta, curius quid sentit, ē ambo
Scipiadęs quid fabritius manesq, camilli?
Quid cremerę legio, ē cānis cōsūpta iuuentus
Tot bellorū animę quotiens hinc talis ad illos
Vmbra venit? cuperēt lustrari, si qua darentur
Sulphura cum tedis, ē si foret humida laurus.
Illuc heu miseri traducimur, arma quid vltra
Littora iuuemę promonimus ē modo captas
Orcadas, ac minima cōtentos nocte britanos?

Ranas nigras, fictio poetica, quasi ibi in palude sint ranę.

Vna cymba, vno lembo, vna scapha, sunt enim naniculę fluuiatiles. Nec pueri credunt. Sensus est. Ita omnes hoc tempore īpii sceleratiq, sunt, vt ne pueri quidē credant inferos esse, ꝓter eos qui nondū lauantur ęre. i. a quibus in thermis non exigitur ęs, qbus facile est vanissima quęq, persuaderi. Aere lauantur. i. qui sunt impuberes, ab iis enim quadrans non exigitur in thermis, immo nec lauātur in publicis thermis. Qui lauabantur quadrantem soluebant, poeta alibi. Cedere siluano porcum, quadrante lauari. Hora. Dum tu quadrante lauatum rex ibis. Sed tu vera puta, o Domitiane nō fabulosa. s. inferos eē.

Curius

Curius quid sentit, cum interrogatione leguntur, vt sit sensus. Cuius sententię credis esse hos illustres viros apud inferos, quum vident manes & aīas sceleratoꝝ illuc descēdere? q. d. huius sunt sententię vt credant eoꝝ cōtagiōe esse sordidatos & maculatos ac proinde velint lustrari & purgari. Curius, hos noīat, vt viros bonos. Nam. M. Curius exactissimę fuit abstinentię, vtpote qui legatis Samnitū aurū offerentibus quū ipse in foco rapa torreret, malo inqt hęc in fictilibus meis esse & aurꝫ habētibus imperare. Quūq, interuersę pecunię arguereť cadū ligneū quo vti ad sacrificia cōsueuerat in mediū ꝓtulit, inranitq, se nihil amplius de p̄da hostili in domū suā cōuertisse. De Sabinis bis triūphauit. De lucanis onans vrbē introiuit. Pyrrhū epirotaꝝ regē italia expulit. Ambo scipiadę, vtrū supior & inferior quoꝝ alter carthaginē fecit tributariā, alter vero delenit. An. Cn. & P. Scipiones fratres, q̄ in hispania ingētibus pliis Hānonem & Asdrubalē fratrē Hannibalis ceciderunt, raptaq, erat ipetu hispania nisi fortissimi viri in ipsa victoria ꝓpe cū totis exercitibus Punica fraude oppressi cecidissent. Lege Liuiū. xxv. ab vrbe cōdita, forma aūt patronymica dixit Scipiadę ꝓ Scipiōibus, hocq, necessitate metri quēadmodū & Vir. Scipiades geminos dixit.

Fabritius Camillus

Fabritius, Fabritius Licinius honoribus & authoritate oī ciue tpibus suis fuit maior, censu par vnicuiq, pauꝑ primo. Bello tarentino missus ad pyrrhū legatus de redimēdis captiuis frustra vt p̄iam desereret ab rege tētatus est. ptēq, sibi īperii oblatā repudianit. Manesq, Camilli, Furius Camillus patrię amātissimus fuit. Quū Ardeę exularet q̄ ei datū eēt crimini q̄ a bis eqs triūphasset de vebis, & p̄dam iniquę diuisisset, dictus absens dictator collectis reliquiis gallos senones capitolium obsidentes improuisos intemitione occidit. Populum Roma. migrare veios volentē retinuit. Sic & oppidū ciuibus, & ciues oppido reddidit.

Curius dant eoꝝ cōtagiōe esse sordidatos & maculatos ac proinde velint lustrari & purgari.

Quid cremerę legio. Trecentos & sex fabios, de quibus pauloante dixi intelligit, qui cum seruis & clientibus aduersus veientes dimicarunt, a quibus insidiis intercepti in xta Cremeram fluuium thuscię sunt trucidati.

Consumpta canis. Nam iuxta cannas vicū appulię quadraginta hominum milia cū Paulo æmilio altero consule sunt interempta commissa pugna suasu Varronis college. Talis vmbra, qualis erat vmbra Domitiani.

Cuperent lustrari, purgari vt maculati contagione illius. Siqua sulphura, purificabant enim antiqui siquo piaculo essent polluti sulphure, aqua, ouo, igni, & lauro. Apuleius lib. xi. Nauem summus sacerdos teda lucida, ouo & sulphure, solēnissimas ꝓces de casto ꝓfatus ore q̄pruissime purificatā deę nuncupauit. De purgatione ignis sulphuris & aquę. Ouidius, Omnia purgat edax ignis, vitiumq, metallis Excoquit, iccirco cum duce purgatores. Alibi Terq, senē flamma, ter aqua, ter sulphure lustrat. Tedis, purificationem intelligit quę fit per ignem. Nam teda arbor est resinam ferēs quę facile ardet. Humida laurus. Plinius lib. xv. scribit, honorem lauris habitum in triumphis, quia suffimentum sit cędis hostium & purgatio (vt tradit Masurius.) Ouidius Nuda fit binc laurus, lauro sparguntur abunda Omnia quę dominos sunt habitura nouos. Illuc heu miseri. Hoc pendet ex illo versu esse aliquos manes, & subterranea regna, vt sit sensus Domitianum, omnesq, nobiles, qui tam obscœne viuunt meminisse debere inferos omnino esse, & omnes illud traduci, vbi prodelictis puniuntur. Sic & Ouidius. x. metamor. Tendimus huc omnes, hęc est domus vltima. Arma quid vltra. Ex stomacho nobilitatis polutę ludis scęnicis & gladiatoriis, nimiaque mollicie fluentis.

Inuemę Inuema Orcades

Quid inquit prodest armis & virtute nostra extremas orbis partes esse subiectas, quum in vrbe nostra iam neglecta omni honestate ea committuntur vitia, quę in ipsis prouinciis quas vicimus non cōmittuntur, quamuis tamen quidam externus flagitiose viuat, sed hoc inquit est ex commertio nostro. Inuemę, Inuema insula est oceani britannici, de qua Pōponius Mella. Orcadas, orcades inter insulas oceani britanici cōnumerant, dieꝝ (vt scribit Solinus) septē totidemq, noctiū cursu numero tres. Ab orcadibus vsq, tylen q̄nq, dieꝝ & totidem noctiū est nauigatio. Modo captas, ex historia est. Nā (vt scri-

bit Hieronymus in Cronicis Eusebii.) Claudius imperator de Britannis triumphauit ⁊ orcadas insulas imperio Romano adiecit. Britannos, Britania in insula vltra oras gallici littoris octingentis ⁊ amplius milibus passuum longa porrigitur, vt nomen pene alterius orbis mereretur, a qua oceanus nominatur britannicus. Virgi. Et penitus toto diuisos orbe britannos. Contentos minima nocte. Cesar in cōmentariis ostendit Britānos breuiores habere noctes. Illudque prorsus falsum est, quod alii sentire nullam illic esse noctem estiuo solstitio. Sed quę nunc, sensus est. Ea vitia q̄ nos committimus in vrbe nostra, ipsi populi quos vicimus non committunt domi suę, sicq, mores sui temporis notat. Populi victoris, scilicet Romani.

Britannia.

Sed quę nunc populi sunt victoris in vrbe,
Non faciunt illi quos vicimus, ē tamen vnus
Armenius Zalates cunctis narratur ephebis
Mollior ardenti sese indulsisse tribuno.
Aspice quid faciant commercia, venerat obses,
Hic fiunt homines, nam si mora longior vrbē
Indulsit pueris, non vnquam deerit amator.
Mittentur braccę, cultelli, frena, flagellum.
Sic prętextatos referunt artaxata mores.

Quos vicimus, quasi dicat ipsi prouinciales. Nā prouincia (vt diximus) dicta est quasi procul victa.

Et tamen vnus Armenius Zalates. A stute poeta ostendit mirum non esse si ⁊ in prouinciis alia committantur flagitiosa. Nam ex seminario inquit Romano scelerum radices ad reliquos ꝓpagatę sunt populos, per Zalatem autem armenium intelligit ⁊ reliquas gentes externas ⁊ longinquas contagione romanorum esse corruptas. Armenius Zalates, obses armenius. Est enim nomen proprium obsidis. Nam obsides ex Armenia traditos suisse romanis scribit Cor. Tacitus. Tradebantur etiam aliunde ⁊ precipue ex nationibus lōginquis, Tranquillus in Augusto. Quodam autem muneris die parthoꝝ obsides tunc primum missos per harenam mediam ac spectaculum iduxit. Idem in Caligula prę se ferens Dareum puerum ex parthorum obsidibus. Quosdam caligula (vt scribit Idem Tranquillus) obsides dilexisse fertur cōmertio mutui stupri. Mollior, effoemiatior.

Ephebis, nam εφηβοσ puber dicitur, εφηβεω pubesco, εφηβια etas est prima adolescentię. Indulsisse, exhibuisse in turpe obsequium. Ardenti tribuno, impatienter amanti. Aspice quid faciant, velut exclamatio poetę tangentis mores sui seculi.

Obses. Obses, is est qui a patria principibus dari solet cū honore custodiendus de fide seruāda, vñ Festus Pōpeius ait obsidem dictum quasi obsidem. i. ꝓpter fidē, qa ob fidem patrię prestandam datur. Hic fiunt homines, ironicos, ideſt hic fiunt homines scelerati.

Nam si mora longior, sensus est si forte pueri externi diutius Romę manserint statim aderunt qui eos ament, mittantq, munera quibus soleant delectari etiam domi suę. Talibus enim rebus facilius q̄ pecunia videntur capi posse. Aliqui ita exponunt. Mittentur Braccę cultelli, pro omittentur ⁊ relinq̄ntur vestimenta qualibus in patria vtebantur ⁊ studia exercendorum equorum, ⁊ virilis disciplina dediscetur, reportabuntq, in patriam mores romanos perditissimos, placet magis intelligas ab amatore adolescēte talis obsidibus mitti talia munera qbus in patria sua delectātur, sicq, muneribus corruptos in omnem turpitudinem romanam labi, domumq, ⁊ in patriam tales mores romanos reportare.

Braccę

Braccę, Braccas scribit Diodorus esse vestes quas galli ad terrorē intonsas ⁊ varii coloris ferūt. Easdem q, grecos anaxiridas vocare, Cor. item Tacitus a Diodoro non disentiens ait sic. At Cecinna velut relicta post alpes segnitia acli cētia modesta agmine per Italiam incessit. Ornatum ipsius municipia ⁊ colonię in superbiam trahebant, q, versicolori sagulo braccas barbarum tegmen indutus togatos alloquereť. Braccas, item docet Suetonius in Cesare vestes esse quū ait. Gallos Cesar in triūphum ducit. Idē i curia galli braccas deposuerunt, latū clauū sumpserunt. Flauius vopiscus in Aureliano iter hęc fuit Tetricus braccis gallicis ornatus. Flagellū, quo equi excitantur ad cursum, diminutiuum est a flagro.

Sic, per commertia romanorum, ⁊ longam moram manendi in vrbe. Mores prętextatos, aut mores Romanos. i. qualibus instructi sunt nobiles Romani quū prętexta habitus fuerit Romanoꝝ, ⁊ vt testatur Asconius honestoꝝ, ⁊ toga vilioꝝ, vnde Sene. ad Luci. Parem aūt deo pecunia nō faciet, deus nihil habet, ꝓtexta nō faciet deus nudus est. Prętextam itē diximus vestem fuisse qua pueriles etas vteretur vsq, ad quartumdecimum annum. Erat etiam magistratuum, sed non tribunorum, vnde apparet tribunum non fuisse magistratum. Aut mores prętextatos. i. sordidos ⁊ obscœnos, vnde Suetonius in Vespasiano. Erat enim dicacitatis plurimę, ⁊ sic scurrilis, ac sordidę, vt ne prętextatis quidem verbis abstineret. Nam prętextatum sermonem veteres dixerunt obscœnum ab eo dictum q, prętextatis nefas sit obscœno verbo vti. Alii dici existimant q, quum in nuptiis a Sponso ⁊ sponsa prętextę deponerentur a multitudine puerorum obscœna clamarentur. Macrobius item in secundo Saturnaliū prętextata verba obscœna eē ostēdit his verbis. Hęc nobis sit litterata lętitia ⁊ docta cauillatio. Vicem planipedis ⁊ Subulonis impudica ⁊ prętextata verba iacientis.

Prętextati.

Artaxata. Artaxata autē numero tātum plurali vrbs est maioris Armenię, sita iuxta araxem fluuium, caput gentis, eo Imperante Nerone Corbulo quū bellum aduersus Tiridatem regem Armenię gereret delenit ꝙ quanitq, solo, quia teneri non poterant sine valido prędio ob magnitudinem mœnium.

Explicit Satyra secunda.

Satyra Tertia. Quamuis digressu.

Quamuis digressu. Reprehēsurus poeta hac saty ra varia vrbis vitia illud imprimis cōqueriť nullū esse in vrbe locū viris bonis, sed tm̄ peregrinis maximeq, grecis, seruilibus, assentatoribus. Introducit q, vmbriciū hanc spicē sui tpis amicum suū parantē ob pranitatē moꝝ ab vrbe discedere, cui ad notāda vitia dat partes suas. Ait ergo poeta. Quāuis nō possim non cōmoueri q, amicus meus vmbricius ab vrbe discedat, tm̄ habita discessus rōne laudo eius cōsiliū q, relicta vrbe Roma statuat migrare cumas. Confusus, subaudi extrīseco sim, vt sit quis sim totus ꝓturbatus ⁊ commotus.

Exvrbe Vmbricij digressum, tertia narrat.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Tertia.

Vamuis digressu veteris cōsu
sus amici,
Laudo tum vacuis quod sedē
figere cumis
Destinet atq, vnum ciuem do
nare sibyllę.
Iauua baiarum est, ē gratum littus amoeni
Secessus, ego vel prochytam ꝓpono suburrę,
Nam quid tam miserū, tā solū vidimus, vt nō
Deterius credas horrere incendia, lapsus
Tectorum assiduos, ac mille pericula segnę
Vrbis, ē augusto recitantes mense poetas?
Sed quum tota domus rheda cōponitur vna,
Subsitit adveteres arcus, madidāq, capenam,

Cōsulo

Nam cōsindi est contristari ⁊ cōmoueri Valerius lib. iii. Alcibiades interrogauit Peridem annunciū qd ita tantā in vultu cōfusionē gereret. Amici, vmbricii, harum spicem suis se docet Pli. lib. x. cap. iiii.

Destinet, statuat, paret. Alias mittere significat, vt alibi. Destinat hoc monstrū cymbę liniq, magister pōtifici summo. Destinare itē attribuere, vt marmora destinata sunt tēplo Dianę. i. attributa. Cumis,

Cumę

Cumę in cāpania ciuitas est, quę antiquitate cūctas ⁊ Italię ⁊ Sicilię vrbes antecellit, quā Hippocles cumęus ⁊ megasthenes calcidēsis condiderūt, qua ex re Cumę nūcupanť a Cumeis, q, ex Euboia venerant. Nōnulli Cumas ob κυματα. i. fluctus nomē duxisse memorāt, littus. n. ꝓximū frequētibus abūdat tergoribus qbus illisę fremūt vndę. Hęc Strab. lib. v.

Sibylla

Ibi Sacellū author Solino fuit Sibyllę quę cumea est cognominata. Vacuis, nō tā plenis hoium q̄ē Roma, vt sit honesta rō illic habitādi. Sibyllę, Nā illic, vt dixi Sacellū hēbat Sibylla. Nomē est āt officii nō ꝓpriū. Nā antiq, Sibyllas appellauere oēs puellas q̄ numine afflatę deoꝝ cōsilia enūciarēt. ϛιοσ. n. deū significat ⁊ βουλη cōsiliū quasi ϛιουϛ βουλη.

Ianua Baiarum. i. Cumę ciuitas est Ianua Baiarum, vt euntibus Baias ab vrbe Roma necesse sit transire Cumis, ⁊ ita est tanq̄ q̄dā ianua q̄ excipiat, ⁊ emittat ꝓficiscētes ad oppidum Baias. Eo multi ro. tpe estatis aī cā migrabāt. Ibi. n. erāt calidę aquę ⁊ ad voluptatē ⁊ sanādos morbos accōmodatissimę. Horatius, nullus in vrbe locus Baiis ꝓlucet amoenis. Baias inquit Seneca ad Luciliū, sapiēs vir nunq̄ eliget q̄ dinersoriū vitioꝝ eē coeperūt, illic sibi plurimū luxuria per

Baię

mittit. Baię āt ciuitas est cāpanię a socio Vlyssis Baio illic sepulto denoiatę. Silius Italicus. Primores ad sunt capuę docet ille tepētes, vñ ferāt nomē Baię cōmitēq, dedisse Dulychię puppis stagno sua noia mō

Prochyta

Prochyta ⁊ pithecusę insulę de terra partes sunt eodē modo ⁊ Capreę. Suburrę, ac si dicat amoeniori ēt loco vrbis. Nā regio erat, vt diximus celebratissima in vrbe. Nam qd tā miseꝝ, rō q̄re pluris faciat hęc loca tā deserta q̄ romā. Nā qd inqt tā solitariū videmus, vt nō sit lōge melius illic eē q̄ romę, vbi quotidie multa varii gnis ꝓcula ⁊ incōmoda oibus imineť ꝓcipueq, pauꝑibus. Tā solū, tā solitariū ⁊ desertū. Horrere incēdia, q̄ crebra in vrbe videbant, non sine multoꝝ calamitate. Nā iperāte Nerone cētū triginta duę domus. Insulę q̄tuor, sex diebus, vt scribit Seneca arsere. Lapsus assiduos, assiduas edificiorū ruinas. Segnę vrbis, magnę, aut segnę vbi quotidie sęua multa acciderēt. Et augusto recitātes mēse poetas, subaudi extrinsecus audire. Nā ⁊ hoc iter alia vrbis icōmoda cōnumerat, referť. n. ad fastidiū audiēdi poetas passim recitātes, vt dicat. Nihil qdē tā solitariū ētāq, desertū quo nō putes eē deterius ꝓpeti vrbis icōmoda, vbi horremus icēdia, deniq, cogimur audire poetas recitātes ēt mēse augusto, q nobis occurrētes velint audiri. Mēse aūt aug. dixit ex stomacho. q. d. eo tpe quo ro. migrāt, vt sit sensus, ciuitas nūq̄ ē adeo ciuibus exhausta qn semp hēat poetas q mense augusto quū oēs fere migrarūt recitatiōe sua te vexēt. Nā vt diximus Initio opis nō sine molestia audiebanť. Tota domus, tota supellex domestica vmbricii. Rheda, genus ē vehiculi, vocabulū ē author e Quin. in. i. gallicū sicut ⁊ petoritū quoꝝ altero hoc est Rheda vsus ē Cicero, altero Hora. in satyris. Atq, caballi pascēdi, ducēda petorita. Est āt ⁊ petoritū genus vehiculi, qd vulgo carrū dr. Author Porphyrio. Subsitit, restitit expectās Rhedā. Ad vete-

Arcus veteres

res arcus, Aliq̃ itelligũt arcus quos Romulus cõstruxerat Latericios, quos postea romani florẽtes opibus in marmoreos mutauerũt ne cõditoris sui memoria periret, possemus ẽt itelligere arcus tergeminoꝝ Oratiorũ, q̃ ad portã capenã erãt, vbi ⁊ cãpus eoꝝ erat. Mar. Capena grãdi porta qua pluit gutta, phrygieq̃ mãris almo qua lauant ferꝝ, Oratioꝝ qua nitet facer campus, hocq̃ melius, nã ait vmbritiũ substitis se ad portã capenam, iuxta q̃ erat cãpus tergeminoꝝ cum arcubus. Locũ ẽt suis se romę, q̃ diceret sub veteribus, docet Pli. lib. xxxv. sic Hinc Marci Crassi oratoris ille lepos agẽtis sub veteribus quũ testis cõpellatis instaret. Eiusdẽ meminit ⁊ Plaut. in Curculione. Sub veteribus ibi sunt q̃ dãt, quiq̃ accipiũt. Madidãq̃ capenam, Capena porta erat, quę ẽt Appia, vt author est Frontinus de aquę ductibus, dicta est ꝑ quã itur Capuã. Propertius Armaq̃ quũ tulero portę votiua capenę. Madidam, ideo qa vt scribit ꝑbus sup eã erat aquę ductus. Q d ⁊ Martia. cõprobare vr̃ carmine antedicto. Capena grandi porta qua pluit gutta. Hic, pro illic subsistit. Vbi nocturne Numa cõstituebat amicę. Numa Põpilius secũdus post Romulum rex romanoꝝ quo efficacissimũ deoꝝ metũ rudi ⁊ Impitę multitudini icuteret, simulauit se cõgressus noctumos cõnubiũq̃ habere cũ Egeria dea, eius monitu nõ modo rempa. administrare, sed ẽt quę acceptissima diis essent sacra instituere sacerdotesq̃, quos cuiq̃ deoꝝ ꝑficere. Erat aũt lucus extra portã capenã, quẽ mediũ ex opaco specu fons perẽni rigabat aqua, vbi nympha habitare ferebat, eo Numa se persepe sine arbitris velut ad cõgressum deę iferebat, camœnis eum lucũ sacrauit, q̃ eaꝝ sibi cõcilia cũ cõiuge sua egeria eẽnt, ⁊ soli fidei solẽne istituit. Aitnũc poeta lucũ illũ ⁊ delubra musis sacrata Indęis mẽdicis locari. Et sic auaritiam sui tpis flagellat, quę es ẽt ex tãta inopia exigeret, ⁊ pauptatẽ oñdit indęoꝝ, q̃ euersis hierosolymis a Vespasiano p orbẽ ꝑfugi mẽdicare cogebant, ⁊ edicto Domitiani pulsis vrbe necesse fuit colere syluas.

Amicę nocturne. Nã noctu cõgressum cũ ea simulabat. quoꝝ cophinus, subandi est, adeo inqt pauperes sunt indęi, vt nihil aliud habeãt q̃ cophinũ ⁊ foenũ, nã foeni fasciculũ gestabãt ⁊ cophinũ, vñ i satyra. vi. cophino foenoq̃ relicto. Cophinus aũt vocabulũ est grecũ, apud nos, authore Prisc. corbẽ significat. Sydonius de eo ita meminit. Ordinis res est, vt ęgyptius Pharao icedat cũ diademate, Israhelita cũ cophino. Sacri fontis nemus. Nã fons ex opaco specu mediũ, vt diximus, lucũ rigabat perẽni aqua. Sacrũ aũt fontẽ appellat, aut qa oẽs piter fontes sacri habent, vñ Hora. Nũc ad aquę lene caput sacrę, aut qa Numa, authore Plutar. nõ solũ camœnis lucũ ⁊ prata quę circũ erãt sacrauerat, sed ⁊ fontẽ ipm q̃ sacris vestalibus ꝓginibus erat cõstitutus. Delubra, Camœnis antea ab Numa cõsecrata. Delubrũ, Var. lib. viii. reꝝ diuinaꝝ, vt recitat Macrobi. lib. i. satur. Ait alios existimare in quo ꝑter ędẽ sit area assumpta deum causa, vt est in circo flaminio Iouis statoris. Alios in quo loco dei simulacrũ dedicatũ sit, ⁊ adiecit, sicut locũ i quo figerẽt cãdelã cãdelabꝝ appellatũ, ita i quo deũ ponerẽt notatũ delubrũ, de quo ita accepit Verg. in. ii. At gemini lapsu delubra ad sũma dracones effugiunt, ⁊ vt mox simulacrũ noiaret subtexuit Seneq̃, petũt Tritonidis arcẽ. Sub pedibus q̃ deę clypeiq̃ sub orbe tegunt. Festus ꝙo sic ait. Delubrũ dicebãt fuisse delibratum, hoc est decorticatum, quẽ venerabant pro deo. A sconius itẽ Pedianus sic scribit. Sũt ẽt q̃ delubra ligna delibrata. i. decoriata pro simulacris deoꝝ more veterũ posita existiment, sed male. Illud tñ cõstat. Delubra poni generaliter ꝑ tẽplis, vñ Plini. lib. xxxvi. Durat Cyçici delubꝝ quo filũ aureũ cõmissuris oibus positi lapidis subiecit artifex. Omnis arbor insa est pẽdere mercedẽ, hinc exit summa indignatio poetę, q̃ ẽt ob auariciã. Loca sacra romani ꝑphanarent locando ea Indęis. Pendere mercedẽ, soluere. Nã pensare ⁊ non numerato debitũ soluebãt. Populo. s. romano. Oís sylua. i. oẽs Indęi habitantes in sylua. Eiectis camœnis, qbus lucus erat sacratus. Camœnę aũt dicunt musę quasi canenea canẽdo. In vallẽ egerię. i. in lucũ, de quo diximus camœnis cõsecratũ, ⁊ in quo simulabat colloquiũ habere Numa cũ egeria. Et in spelũcas, in specũ de quo dictũ est.

Hic vbi nocturnę numa constituebat amicę.
Nunc sacri fontis nemus, ẽ delubra locantur
Indęis, quorum cophinus foenumq̃ supellex.
Omnis enim populo mercedẽ pẽdere insa est
Arbor, ẽ eiectis mendicat sylua camœnis.
In vallem egerię descendimus, ẽ speluncas
Dissimiles veris, quanto prestantius esset
Numẽ aquę, viridi si margine clauderet vndas
Herba, nec ingenuũ violarẽt marmora tophũ,
Hic tũc vmbritius, q̃ artibus inqt honestis

Camœnę

Dissimiles veris, Naturalibus nõ similes. Nã quę ex topho antea erant, aucta romanoꝝ luxuria ⁊ ambitione marmoribus sunt adornata. Numẽ aquę, fontis. Quanto prestantius esset. i. excellentius ⁊ ꝑ inde ꝑstantius, si i natura sua mãsisset, ⁊ non marmore icrustatũ esset, vt oñdat deos rebus humanis non capi, sed bona synceraq̃, hoium voluntate gaudere, vñ ait Sene. ad Luciliũ. Cogita deos quũ ꝓpitii eẽnt fictiles fuisse. Clauderet vndas, vestiret. Violarent tophũ. Nã vis inferri videt topho, qui ex loco suo detruditur appositis marmoribus. Tophũ, Tophus lapis est lenis ⁊ canemosus. Ingenuum, ibi natum, vñ ⁊ Lucretius. Ingennos appellat fontes ibi natos, nec aliunde ductos. Vnde mare ingenui fontes extremaq̃ lõge flumina suppeditant, trãslatio est ab iis q̃ liberi nati sunt. Nam ingenuus dicit, qui vt statim natus est, liber est, siue ex duobus ingenuis matrimonio cõstante editus est, siue ex libertinis duobus, siue ex altero libertino ⁊ altero ingenuo, lege Iustianũ. Hic, pro illic. Tũc vmbritius, subandi dixit. Quando artibus, Sensus est ex quo nullus iam locus est viris bonis in vrbe, nec iam vllus fructus sequtur labores, ⁊ oía iam in deterius labunt status migrare Cumas. Sic ⁊ Martialis lib. iii. ostendit viro bono nullum esse locũ in vrbe. quid faciã sade, nam certum est vinere Rome. Si bonus es, casu vinere sexte potes. Viris honestis, viris honestas artes exercẽtibus. Nulla emolumenta, nulla vtilitas, nullus fructus laborũ nostroꝝ est. Res hodie minor est, videnꝫ. n. oía per ꝓcessum tẽpoꝝ in deterius labi, vñ Hora. Dãnoso qd nõ iminuit dies? Here; ꝑ heri. Quintilianus ostẽdit magis dicendũ here q̃ heri. Inqt enim here nũc e littera terminamus. At veteꝝ comicoꝝ adhuc libris i uenio heri ad me venit, qd̃ idem in epistolis Augusti quas sua manu scripsit, atque emẽdauit deprehendẽ.

Nullus in vrbe locus, nulla emolumẽta laboꝝ,
Res hodie minor ẽ here quã fuit, atq̃ eadẽ cras
Deteret exiguis aliquid, proponimus illuc
Ire, fatigatas vbi Dędalus exuit alas,
Dum noua canicies, dũ prima ẽ recta senectus,
Dum supest lachesi qd torqueat, ẽ pedibus me
Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo
Cedamus patria, viuant artorius istic
Et catulus, maneant q̃ nigrũ i candida vertũt,
Quis facile est ędem cõducere, flumina, portus
Siccãdam eluuiẽ, portandũ ad busta cadauer,
Et prębere caput domina venale sub hasta.

Deteret, diminuet ex cõsequenti, qa quę deterunt cõminuuntur. Dędalus exuit alas, cumas intelligit, vbi Dędalus fugiens Minoem cõdidit tẽplũ Apollini. Virgi. Dędalus vt famã est fugiẽs Minoia regna Prępetibus pẽnis ausus se credere cęlo. Insuetum per iter gelidas enauit ad arctos. Calcidicaq̃, leuis tandem superastitit arce. Redditus his ꝓmum terris tibi phœbe sacrauit Remigiũ alaꝝ posuitq̃, imania tẽpla. Dum noua canicies, subandi est. Canicies homini tãtũ est ⁊ equo. (Author Plinius.) Ordo est. Cedamus patria dũ noua canicies. Recta, nõ curua. Dũ supest, dum adhuc aliqd vitę mihi supest. Nam lachesis vna est ex tribus parcis, quę vitã humanã summa disponere cõcordia dicunt. Vna. n. eaꝝ dicit nere vitam hoís. Altera filũ ipsum vitę colligere. Tertia abrumpe, vnde bñ poeta dixit qd̃ torqueat. i. neat. De lachesi sic Martialis. Nil adiicit penso lachesis, fusosq̃ sororũ expliceat, ⁊ semp de tribus vna necat. Bacillo, paruo baculo. Est aũt diminutiũ ⁊ generis neutri. Cicero de finibus bonorũ ⁊ malorũ, vt bacillũ aliud est inflexũ ⁊ incurnatũ, aliud ita natũ. Apuleius in ꝓmo limine primi libri methamor. Qua bacillũ inuersi teli ad occipitiũ per inguen subit. Cedamus patria, mira ĩdignatione dictũ. Viuat Artorius, Catulus ⁊ artorius noía sunt viliſſimoꝝ hoium, qui ex humili fortuna ad summas ꝓuenerãt opes. Vmbritius nũc cõquerit in vrbe tales hoies fauorabiliores esse q̃ honestos. Meminit Eusebius de tpibus cuiusdam Artorii medici Augusti, quem ait naufragio ꝑiisse, post victoriã acciacã. Maneant, acri bile dictũ, iprobos aũt ⁊ versutos hoies designat, qui virtutẽ in vitiũ, ⁊ vitium in virtutẽ vertũt. Nã per nigrũ malũ accipere debemus. Horatius, hic niger est hũc tu romane caueto. Albũ vero ꝑ bono. Persius, Per me eqdẽ sint oía ꝓtinus alba, vñ est illud Ouidii de Autolyco in. xi. metha. Candida de nigris, ⁊ de candentibus atra. Sicq̃ poeta oñdit tale genus hoium gratius esse, vñ ⁊ Teren. in phormione. Hic ꝑciũ nũc est q̃ recta prauа faciunt. Quis facile est ędem cõducere, desi gnat cũ portitores, tũ alios viliſſimaꝝ reꝝ redẽptores, qui habent infames ob vile lucrũ qd̃ sectantur. Non enim eos pudet conducere ędes reficiendas, flumina purganda, ⁊ vectigalia portus. Quis, pro quibus. Eluuiem, sordes quę per cloacas, aut flumina labuntur ⁊ residere solent, ab eluendo dictę. Nam residentes eluuntur aqua dilabente. Conducere portus. i. portoria redimere, quę in portu exiguntur, vnde ⁊ portitores sunt nominati, qui vectigalia exigunt ad portus, qua significatione, ita accipitur illud Virgilianum, portitor ille charon, de hoc huberius dicemus ifra. Quem porrigat ore trientem.

Eluuies

Portitor

Portandum ad busta cadauer. Libitinarios designat qui cadauera sepeliẽda conducebant. Nam in templo libitinę ea vẽdi solebant quę ad sepeliendum mortuum fuissent necessaria. Funera enim locabãtur, vnde Plinius. xxi. libro. Loquens de Scipione suario. Asses ergo cõtulit populus, ac funus elocauit, iiq̃ qui vendebãt libitinari dicebantur, polinctores vero qui sepeliebant, vnde Vlpianus de institoria actione. Si libitinarius seruum polinctorem habuerit, isq̃ mortuũ spoliauerit dandã in eum quasi institoriam actionẽ. Quũq̃ ex hac re lucrum sectarentur mortẽ multoꝝ optabant, vnde Seneca de Beneficiis. An tu Aruntiũ ⁊ Ateium, ⁊ ceteros qui captandoꝝ testamentoꝝ artem ꝑfessi sunt, nõ putes eadẽ habere, quę designatores ⁊ libitinarii vota? Ad busta. Bustum proprie dicebatur locus in quo mortuus erat cõbustus, ⁊ bustum dicitur quasi bene ustum. Nunc vero busta dicũtur sepulchra. Festus. Et prebere caput, multi enim patiebantur se vendi, quod Martianus in digestis de statu hominum sic ostendit. Serui in dominium nostrum rediguntur, aut iure ciuili, aut iure gentium, Iure ciuili siquis maior. xx. annis se ad precium participandum venire passus est. Iure gentium serui nostri sunt, qui ab hostibus capiuntur, aut qui ex ancillis nostris nascuntur. Plautus in Curculiõe. In Thusco vico, ibi sunt homines, qui ipsi sese venditant. Apud germanos, (vt scribit Tacitus in libro de situ Germanię) hęc consuetudo seruatur, vt quum in alea omnia amiserint extremo ac nouissimo iactu de libertate ⁊ corpore contendant, victus voluntariam seruitutem adeat. Sub hasta, nam publica auctione, in foro ponebatur hasta, quę ꝓprium erat signum auctionis, eiq̃ subiiciebantur omnia quę publice venderẽtur. Vnde valerius libro secundo. Cęterum (authore Plini.) Scipione nassica omnem apparatum operis scenicorum subiectum hastę venire placuit. Tranquillus in Cęsare. Et bello ciuili sup alias donatiões amplissima prędia ex auctiõibus hastę minimo addixit. Dña, quasi cuius potestati ⁊ imperio oía essent subiecta in venditione.

Libitinarios

Polinctor.

Busti

Sub hasta.

Lachesis

Cophinus

Ingenuus.

Delubrum

Quondam hic cornicines, Conqueritur Iuuenalis eos qui cornicines, ⁊ tubicines non modo Romę, sed etiam in municipiis fuerunt eo diuitiarum peruenisse temporibus suis, vt tanq̃ magnifici ⁊ potētes viri ludos gladiatorios edant in vrbe, cędantq̃ quos velint. Nam facile erat eiusmodi homines principum liberalitate locupletari, vñ Menecratē Cytharoedū, ⁊ Spectilium mirmillonem scribit Trāquillus a Nerone triūphaliū virorū patrimonijs edibusq̃ donatos fuisse. Martialis. Artes vult discere pecuniosas fac discat cytharœdos, aut choraulas.

Hic cornicines, legēdum est hic, ⁊ nō hi, vt sit. Qui hic cornicines quōdam fuerūt. i. Romę, ⁊ comites ppetui harenę municipalis, hoc est ⁊ in municipiis. Munera nūc edunt. i. ludos gladiatorios, vt potētissimi viri. Perpetui, assidui. Comites harenę municipalis. Nam tubicines nō solum theatris romanis, sed ēt municipalibus buccas suas locabant, ludis. n. canētes tuba sępe uicbant. Municipia, vt Gellius diffinit dicta sunt, q̃ quum olim suis iuribus, ⁊ legibus vtierent munera cum populo Ro. habebant. i. tanq̃ Romani habebantur. Sicq̃ idem fuisse videnī cum foedere in ciuitatē accepti, vnde Cicero in oratione pro Aulo cluentio sic dicit, Equitem Romanū in municipio suo nobilem. Festus Pompeius sic scribit. Municipes erāt, qui ex aliis ciuitatibus Romam venissent, q̃bus non licebat magistratum capere, sed tiñ muneris ptem, vt fuerunt Cumani. Acerrani. Arcellani, qui ē ciues Romani erant, ⁊ legione merebant, sed dignitates nō capiebant. Vlpianus iurisconsultus ꝓprie inquit municipales appellant muneris participes recepti in ciuitatem, vt munera nobis cū facerēt. Sed nūc abusiue municipes dicimus suę cuiusq̃ ciuitatis ciues, vt si Brixianus sis alios ciues brixianos municipes tuos appeles. Harenam ergo municipalem itelligit, quę in municipiis esset, quę munera cum populo Ro. caperent.

Muni cipia

Notę buccę. i. ipsi tubicines, qui etiā buccinatores dicūtur a buccis quas canentes inflant, est enim buca ea pars oris infra malā quę inflatur. Vnde Horat. Quin Iuppiter ambas iratus buccas inflet. Munera, ludos gladiatorios, nam multi ex infima conditione ad summas opes puecti munera gladiatoria ędebant. Martia. lib. iii. Das gladiatores futorum regule cerdo. Quodq̃ tibi tribuit fubula, sica rapit. Idem alibi. Succęsus ad vilibus ede munera clamat Sutor cerdo dedit tibi culta Bononia munus. Fullo dedit mutinę, nunc tibi copo dabit. Et verso pollice vulgi, de eisdem tubicinibus intelligit, qui quum arte ē questu suo locupletati sint, non modo munera edāt gladiatoria suis impensis, sed etiam conciliato sibi fauore populi occidant quem velint, quales multi in sedition ibus interempti fuerunt a potentioribus.

Bucci nator

Popularis

Q uondá hic cornicines, ē municipalis harenę
Perpetui comites, notęq̃ per oppida buccę,
Munera nunc edunt, ē verso pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter, inde reuersi
Conducunt foricas, ē cur non omnia, cū sint
Quales ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit, quotiens voluit fortuna iocari?
Quid romę faciam? mentiri nescio, librum
Si malus est nequeo laudare, ē poscere, motus
Astrorum ignoro, funus promittere patris.

Popularis dicitur ꝓpie populo fauēte, quasi dicat omnibus applaudentibus. Nam popularis is appellat, q̃ gratus est populo, popularis etiam ciuis, hoc est qui ex eodem est populo, vnde Terētianus ille Samio, Obsecro popularis ferte miseto atq̃ innocenti auxilium, popularis etiam qui nobilis non est, sed ex plebe. Plautus ꝑfat diuitem esse ac popularem, q̃ nobilem ⁊ mendicum. Cicero in secundo officiorum, popularibus enim verbis est agēdum ⁊ vsitatis quum loquamur de opinione populari. Verso pollice vulgi. i. verso ad se ⁊ conciliato fauore vulgi, seqtur enim populariter, idest fauente, vt dixi populo, hoc que ex prouerbio tractum ostendit Plinius libro xxviii. in magicis, pollices inquit quum fauemus ꝓmere etiam prouerbio imbemur, vnde etiam illud est Horatii in epistola ad Lolium. Fautor vtroque tuum laudabit pollice ludum. vbi Porphyrio ait per vtrunq̃ pollicem intelligi vtranq̃ manum a parte totum, aut quia qui laudat vehemētius manus iungens iungit pollicem cū ꝓximo. Inde reuersi, scilicet a ludis gladiatoriis ⁊ cędibus hoīum.

Foricę foria

Conducunt foricas, ad res viles descendunt. i. foricas purgandas, foricę enim sunt latrinę, in quas ventris excrementa deiicimus. Foria enim (authore Nonio) veteres dixerunt stercora liquidiora, vnde Diomedes Laberius in paniceis, foriolus esse videris, in coleos cacas. Et cur non omnia? subaudi faciunt sordidissima. Quum sint quales ex humili. Quā doquidem sunt ex numero eorum quos fortuna solet per ludū ex humili loco ad altiora ꝓuehere. Quid Romę faciam? verba sunt vmbritii. Mentiri nescio. Antipophora, idest nec simulare, nec dissimulare noui, sicq̃ cōditionem secu'i sui taxat, quasi aliter agi vita non queat. Librum si malus est, asentari se dicit nescire, quod multi in gratiam diuitum ⁊ nobilium faciebāt, qui laudibus alienis delectari laudatores conducebant ⁊ cœnis ⁊ muneribus, vnde Persius. Calidum scis ponere fumen. Et comitē horridulū trita donare lacerna. Et vez inquis amo, ⁊ verum mihi dicito De me quis populi sermo? Horati. Laudato carmina vecors. Idem in poetria. Vt pręco ad merces turbam q̃ cogit emēdas, Asentatores iubet ad lucrū ire poeta Dives agris dives positis in fœnore nummis. Et poscere, per adulationē transcribendum, tanq̃ qui mirabiliter placeat. Motus astrorum ignoro, vt possim futuram ꝓdicere, hoc aūt dicit, vt oñdat magos ⁊ chaldeos qui futuri cognitionem ꝓfitebātur ⁊ id genus hoies Romę gratia ⁊ authoritate apud oēs valere, ac ꝑ hoc dites fieri, vulgo. n. cōfulebant, vnde poeta in sexta satyra. Chaldęis, sed maior erit fiducia, quicquid dixerit astrologus credet a fonte relatum Hamonis, Horatius in odis. Nec babylonios tentaris numeros. Funus promittere patris. Iniquitatem ostēdit filiorum sui temporis, qui mortem parentum multis plerunq̃ optabant votis, inquirebantq̃ a diuinatoribus, vnde Ouidius. Filius ante diem patrios inquirit in annos. Ranarum viscera nunq̃ inspexi, vt ex iis aliquod pararem veneficiū, sicq̃ ostendit tale hominum genus in vrbe esse ⁊ gratum ⁊ fauorabile. Nam ex visceribus ranę, hoc est liene, Iecinore, corde, lingua, ⁊ ossiculo multa venefitia fieri posse tradit Plini. li. xxxii. Nam inter alia docet ex ossiculo, q̃d sit ī sinistro latere amorem concitari ⁊ iurgia addito in potionem, venerem alligatum stimulare. Ferre ad nuptam. Alii inquit intemūtii sunt ad cōcilianda adulteria, ego vero hoc nō fecero. Nemo. n. erit adulter me ministro. i. sequestro ⁊ medio. Mittit, munera intellige ⁊ litteras. Mādat, hoc est verba ⁊ mandata. Me ministro, me authore, conciliatore, ⁊ internuntio. Cicero in Lelio, vt aut libidinis ministri, aut adiutores essent ad iniurias. Fur erit. i. adulter. Nam ⁊ furtum adulterium appellat. Propertius. Noli furta pudica thori. Atq̃ ideo nulli comes ex eo. Sēsus ē. Et quia tales inquit artes mihi non placent, discedo ab vrbe nulli comes. i. sine comite, ac per hoc solus quasi qui a cunctis repudier, tanq̃ mancus ⁊ tanq̃ corpus inutile extincta dextra. i. tāq̃ homo iners, nullius ꝑcii, nullius q̃, ingenii, vtpote qui nouas viuendi artes vt ceteri non calleā, ⁊ ita quod animi est transfulit ad corpus. Extincta ergo dextra. i. extinctis ingenii viribus, legendūq̃ ē extincta dextra non extinctę dextrę. Mancus, dr̃ q̃si manu carens. Nisi conscius, nisi qui secreta diuitis scelera nouit. Feruens, coniunge feruens occultis ⁊ tacendis. Aestuat, agitatur taceat ne an ꝓferat vspiam. Nil tibi se debere putat. Non eris inquit gratus neq̃ acceptus illis, quoz secreta honesta noueris, sed tantūmodo iis quoz scelera tibi nota erunt, affinis enim muneribus ne secreta eoz reueles. Verri. Sensus est. Ille erit carus viro scelerato ⁊ furi qualis fuit verres qui potest furti eum accusare. Nā verres, vt dictum est superiore satyra, quęstor Siciliam per triennium tenuit, vbi libidinem, auaritiam, crudelitatemq̃ exercuit, succedente tandem Metello repetūdarum postulatus est a siculis. Eam causam egit Cicero pro siculis. Adhuc extant actiones quę verrinę appellantur. Tanti tibi non sit opaci. Etsi inquit cōscii scelez diuitis afficiuntur muneribus vt taceant, tamen tu noli quęrere vt diuitis secreta scias, ne semper solicitus sis, ⁊ nequeas dormire, veritus ne aliqñ do tibi obiiciat q̃ ea pateceris, quorum eras conscius.

Tagus

Tagi. Tagus hispanię est fluuius auriferas habens harenas.

Opaci, vmbrosi propter arborū densitatem in ripis. Martialis. Aestus serenos aureo frangens tago obscuris vmbris arborum. In mare voluit. defertur ex fluminum profluuio. Vt somno careas. Nam dormire nequit solicitus ne aliquo afficiatur incommodo a diuite. Prędia ponenda, quę postea cogaris ei reddere. Amico magno, diuite ⁊ potente. Alibi ante. Magni delator amici. Quę nunc diuitibus. Oñdit poeta in vrbe viros bonos non esse gratos, sed tātūmodo versutos, assentatores, scelerum ministros, ⁊ id genus homines, sed si queras qui maxime grati sint, sunt inquit greci. Ii enim ac ceptissimi sunt diuitibus, ⁊ tota ciuitas grecis referta est.

Nec volo, nec possum, ranarū viscera nunq̃
Inspexi, ferre ad nuptam quę mittit adulter
Quę mādat norint alii, me nemo ministro
Fur erit, atq̃ ideo nulli comes ex-eo, tanq̃
Mancus ē extincte corpus non vtile dextrę.
Quis nūc diligitur nisi cōscius, ē cui fernēs
Aestuat occultis animus, semperq̃ tacēdis?
Nil tibi se debere putat, nil conferet vnq̃
Participem, qui te secreti fecit honesti.
Carus erit verri, qui verrem tēpore quo vult
Accusare potest, tanti tibi non sit opaci
Ois harena tagi, qđq̃ in mare volnitur aurz
Vt somno careas, ponendaq̃ prędia fumas
Tristis, ē a magno semper timearis amico.
Quę nūc diuitibus gens acceptissima nostris
Et quos ꝓcipue fugiā propabo fateri (sed)
Nec pudor obstabit, non possum ferre, Quirites
Grecā vrbē, q̃nis quota portio fecis achęę.

Pudor

Quirites

Quiritare

Pudor. Pudor autem est metus iuste reprehensionis. Quirites, Romani. Nam qui orationem habebāt ad populum Romanos q̃rites appellabant, a Curibus ciuitate Sabinorum sunt dicti quirites, ex qua Acciti Titus Tatius ⁊ Numa Pompilius Romę quandoq̃ regnantes. A quiritibus fit Quiritare quod idem est quod clamare, quo vsus est Apuleius ⁊ Plautus. Grecam vrbē, mores grecorum, quibus tota ciuitas corrupta est. Quamuis quota portio, quānis sit minima pars gentis grecę, ac si dicat grecorum vitia adeo sunt magna vt vel pauca multitudo eorum possit etiam vrbem corrumpere.

Quotus

Acha ia

Quota, minima. Plinius i. iii. vbi de Italia ⁊ Roma mentionem facit. Ipsi de ea iudicare greci, genus in gloriam sui effusissimum, quotam partem ex ea appellādo greciam magnam. Alibi Iuuenalis. Hęc quota pars scelerum. Martia. libro. viii. Pars quota parrhasię labor est mareoticus aulę. Quotus item nomē est quod numerum refert sicut quot. Horatius Tu quotus esse velis rescribe. Plinius lib. xi. capi. xxxvii. Murium iecusculis fibrę ad numerum lunę dierum in mense congruere dicuntur, totidemq̃ ⁊ inueniri quotum eius lumen sit. Martia. lib. ix. Scis quota de libyco littore puppis eat, ideſt quot naues eant. Fecis, in contemptum est greco, q.d. sordidę ⁊ vilissimę gentis, sic ⁊ Pli. lib. xxix. medicos grecos fecē appellat. Ne fecē quidem aut inscitiam eius turbę arguamus ipsorūq̃, intēperantiam in morbis. Achęę, sm̃ grecā declinationē dixit. Nā ⁊ Achinū dicimus ae diphthōgo in i ꝓducta cōuersa, ⁊ indigama iterposita. Est āt dictio deducta ab Acha ia quę pars est peloponesi incipiēs ab Isthmo, antea

Aegialos vocabaſ ppter vrbes in littore per ordinem dispoſitas αιγιαλοσ.n. littus ſignificat. Iampridem in Thybrim. Non ſolũ inquit greci in vrbem venere, qui diuitibus ſunt acceptiſſimi, ſed etiã aliæ gentes barbaræ ex Syria in vrbẽ nouos gentis ſuæ mores inuexerunt, ſicq; vmbritius indignaẽ peregrinos gratiores eſſe, qui non virtute ſed nouis delitiis & artibus placeãt, ſimulq; oñdit Romãos, ex quo ad ſummum diuitiaꝝ culmen peruenere in oẽm ita luxũ p. orupeſſe, vt ex peregrinis oĩa ẽt voluptatum blandimẽta perdiscerent, vnde in ſequentibus. Prima peregrinos obſcoena pecunia mores Intulit, & turpi fregerũt ſęcula luxu.

Iapridẽ in thyberim syrius defluxit orõtes,
Et linguam ẽ mores, ẽ cũ tibicine chordas
Obliquas, necnon gentilia tympana ſecum
Vexit, ẽ ad circum iuſſas proſtare puellas.
Ite qbus grata ẽ pictã lupa barbara mytra.
Ruſticus ille tuus ſumit trechedipna quirĩe,
Et ceromatico fert niceteria collo.
Hic alta ſicyone, aſt hic amidone relicta,

Trechedipna

Cerõma

Orontes, hoc eſt ipſi Syrii qui ad Orontem habitant. Eſt enim fluuius qui Syriam ab Antiochia diuidit, dictus ab Oronte qui primus eum ponte iunxit. Legendũq; eſt Syrius non Syrus, prima. n. corripit. Tibullus, Alba paleſtino ſancta colũba Syro. Et ante Iuuenalis. Quod nec in Aſſyrio pharetra Semiramis orbe. Syrius vero quũ pro ſydere põitur primã habet longã. Virgi. Tũ ſteriles exuere Syrius agros. Thybrim, Romã. s. Linguã, ſermonem Syrium quẽ discant Romani. Et mores. s. patrios. Et cum tibicine chordas obliquas, & inſtrumenta muſica quibus placeant. Nã per chordas obliquas intelligimus cytharam cui chordę intenduntur obliquę. i. obtortę, aut obliquę pro forma cytharę, vt oſtẽdat non ſolũ tibię ſed & cytharę cantũ a barbaris introductũ. Cytharoedi. n. apud Romãos extitere q lyras ſepticordes eburneas, & quę barbita dicunt intẽdebant, Dionyſius. Tympana gentilia, quibus domi ſuę vtunt. Nam gentilis dr eiusdẽ gentis, vt hoc in loco, gẽtiles item dicunt (authore Cice. in topicis) qui inter ſe eodẽ ſunt noſe ab ingenuis orirndi, quorum maioꝝ nemo ſeruitutem ſeruiuit, & qui capite diminuti non ſunt. Iuſſas pſtare puellas, pter alia inquit turpia in vrbẽ etiam inuexerunt puellas quę ſtuarias, quę proſtant ad circũ maximũ, vbi ędificiũ erat ad id accõmodatũ. Propertius in. ii. lib. Et quas Euphrates, & quas mihi miſit Orontes Me capiãt, nolim ſiarta pudica thori. Proſtare aũi dr mulier q̃ turpitudine corporis quęſtũ facit. Ite, cũ indignatione legendũ. Ite vos ad libidinandũ, quibus gratę ſunt meretrices iſtę barbarę, vel ite vos ad ſpectandas puellas meretricias ſaltantes qui delectamini ludis.

Cẽtilis

Lupa

Mytra

Lupa, meretrix, quaſi quę ad rem non minus ſit audaq̃ lupa ad cibũ. Barbara, non greca ſed Syria. Mytra pictã, ornamentũ erat capitis non mõ lydioꝝ & Phrygũ ſed & Aſſyrioꝝ. Herodotus loquens de aſſyriis. Aſſyrii capita crinita hãbes mytris redimunt. Virgi. de phrygibus. Et nunc ille paris cũ ſeminiro comitatu Maconia mentũ Mytra crinẽq; madentem Subnixus rapto potiẽ. Ait Seruius ſpileũ ſuiſſe cuiuſdã, de quo pendaret buccaꝝ tegmen. Ruſticus ille tuus. s. Romanus, qui ſuperioribus ſęculis ſummo frugilitate vinebat & agricolationi intentus erat, dicta origine (vt diximus) a paſtoribus ſumit trechedimna. i. in gymnaſiis verſat & paleſtra, vbi ſumit trechedimna. i. veſtes peregrinas poſt exercitationẽ quum defudauit. Sicq; indignatur contagione gręcorum Syriorumq; Romanam iuuentutem corrumpi, in Gymnaſiisq; exerceri, vbi authore Pli. lib. xxxv. ca. xii. ſaĩoꝝ vires perderẽtur, ita enim ſcribit de mollicie paleſtręplura de hac parte nõ ſum dicturus, non Herculeo magis, q̃ de terrę vſu in ceromatis, quibus exercẽdo iuuentus noſtra corpora viresq; animorum perdidit. Trechedipna, veſtis ẽ de qua mẽtionem facit Athenęus lib. vi. dipnoſophiſton quum de paraſitis loquitur. Plutarchus itẽ mentionẽ facit in ſymposiacis. Quirine, Romule, de quo ſupra. In valle quirini. Et ceromatico, ideſt vncto ceromate, eſt enim vnguentum athletarum, fit ex oleo & terra in ſpeciem luti, quod oſtendit Seneca ad Lucilium loquens de via luteoſa. Tãtum luti tota via fuit vt poſſim videri nihilominus nauigaſſe. Totum athletarum fatum in illo die perpetiendum fuit A ceromate nos baphe accipit in crypta neapolitana. A ceromate igitur a luto per ſimilitudinem. Martia. lib. v. Et caſtigatum Libycę ceroma paleſtrę, ideſt ipſe paleſtrita. Antęus ceromate pernnctus caſtigatus eſt ab Hercule. De ceromate intellexit Plini. xiiii. Loquẽs de ebrietate vitanda. Ad hec pertinẽt peregrinę exercitationes, & volutatio in ceno, ac pectoroſa cernicis repandę oſtentatio, quibus verbis athletarum certamen deſignauit, nam athletę (vt diximus) luto. i. terra oleo miſta vngebantur, quorum mos erat cernicem dilatare, pectus exporrigere, vnde illud eſt qd̃ ſequitur. Et longum inualidi collum cernicibus ęqt Herculis Antęum procul a tellure tenentis.

Nicetęria

Nicetęria. Inſignia victorię pugillũ, qui in Gymnaſio alios vicisſent, νικη enim victoriã ſignificat. Hic alta, redit ad gręcos quos ait ex diuerſis gręcię locis in vrbem venire, inſeres ſe domibus diuitum, vbi aſſentatione aliisq; artibus ſe gratos reddunt.

Sicyõne

Sicyo ne. Sicyon vrbs eſt Achaię, item vrbs in Laconia, vnde Laconia dicta eſt Sicyonia, inſula eſt etiam in mari Aegeo contra Epidaurum, quam altam eẽ & eminentem docet Plinius.

Amidon

Amidone. Amidon inſula eſt inter Sporadas & ciuitas Peonię.

andros

Andro. Andros inſula eſt ex cycladibus cum oppido eiusdẽ nominis. dicta poſtea cauros deinde antãdos.

Samos

Samo, Samos inſula in mari Icario, vbi Iuno maxime colebatur.

Trallis

Trallibus. Trallis oppidũ Phrygię, a quibus ſit poſſeſſionum Trallianus. Cicero in oratione pro Flacco. Vidi ego in quodam iudicio nup Philodotum teſtem Trallianũ. Ex ãt terræmotu conſederũt eo anno, quo Cornelius Gallus Forouilienſis propria manu ſe interemit.

alabanda

Alabandis. Alabãda oppidum Ioniæ quum Apollonius molon caſtã interſeminappellauit ſcorpionum plenam. Nam eorum illic eſt copia, homines ſunt molles, & pſalterię multę (vt ſcribit Strabo) ab Alabandis poſſeſſiuñ fit Alabandenſis. Cicero in epiſtola ad Thermum. Quare peto a te, vt & eos & Alabandenſes iubeas edicos Romam mittere, ſit etiam Alabandicus, vt eſt apud Plinium libro. xxxvii. capite. vii. De carbunculis. Alabandicos in orthoſia caute nascentes. Virgi. Etruuius vero libro. vii. Alabandos vocitat. Exquilias, ideſt collem ex quilinum. Nam in vrbe ſeptem fuere colles, de quibus ſic Tibullus Carpite nunc tauri de ſeptem montibus herbas. Exquilię dictę ſunt ſecundum Varronem, aut ab excubiis regiis, aut q̃ excultę ſint a rege Tullio, vnde Ouidius in faſtis. Adde q̃ excubias vbi rex Romanus agebat. Qui nunc exquilias nomina collis habet. Collem a vimine, ideſt Viminalem denominatum a Ione Vimineo, q̃ ibi arę ſint, & ibi nata Vimina fuerint. Feſtus Pompeius ait portam viminalem & collem appellari, q̃ ibi viminum fuiſſe ſylua videatur. Viscera magnarum domuum, appoſitio eſt, hoc eſt qui artibus ſuis in diuitum familiaritatem ſe inſinuant, eorumque ſecreta condiſcunt. Dominiq; futuri, tam calidi inquit ſunt vt a diuite in amicitiam & familiaritatem recepti quaſi domini omnia in domo moderentur. Ingenium velox, ad omnia ſolers & prõptum. Torrentior iſęo. Huberior, copioſior, ſumptum a torrente qui magna fertur aquarum hubertate. Nam iſęus Orator fuit, de quo Plinius in epiſtolis ad nepotem ſecundo libro. Magna iſęum fama præceſſerat, maior inuentus eſt, ſumma eſt facultas, copia, habertas, dicit ſemper ex tempore & cętera, fuit item Iſęus alter præceptor Demoſthenis. Ede quid illum? hoc quaſi argumenti loco poſitum ad probandum q̃ verſuti ſint greci ad omnia. Ait ergo Dic quid cenſes, ſcilicet eſſe grecum hominem, quaſi dicat, tam aſtutus tamq; vaſer eſt vt nulla ſit prorſus ars quã ipſe non profiteatur, ſecum enim attulit omnem hominem, ideſt omnia profiteur, quę homo poſſit facere & ſcire. Erit enim grammaticus rhetor, vnde eſt illud apud Senecam in ſecundo controuerſiarum. Hoc autem vitium aiebat Scaurus a gręcis declamatoribus tractum, qui nihil & non promiſerint ſibi & penetrauerint. Grammaticus, ſubaudi eſt, grammaticus autem circa curam ſermonis (vt ſcribit Seneca) verſatur, & ſi latius euagari vult circa hiſtorias, iam vt longiſſime fines ſuos proferat circa carmina. Rhetor, qui rhetoricam docet & qui præcepta artis tradit. Orator vero qui ſecundum præcepta agit. Geometres, primę eſt declinationis. Eſtq; is qui numeros menſuraſq; perſequitur & ſupputat qua ratione conſtent cęleſtia, quę illis ſit vis quęue natura, vnde Horatius de Archyta tarẽtino geometrię perito. Te maris & terræ numeroque carentis harenæ Menſorem cohibent Archyta. Aliptes. Is erat qui deſcendentes in balnea quique paleſtritas in Gymnaſio vngebat, ab αλειφω, quod eſt vngo vellebatque alas, vnde Seneca ad Lucilium Aliptum cogita tenuem & ſtridulam vocem, quo ſit notabilior ſubinde exprimentem, nec vnquam tacentem, niſi dum vellit alas & aliũ pro ſe clamare cogit. Cicero ad Lentulum oſtendit vnctiones illas ſolitas fieri ab Aliptis ad corroborandã corpora quum ait. Sed vellem non ſolum ſalutis meæ quemadmodum medici, ſed vt Alipte eſt, virium & coloris rationem habere voluiſſent.

Gramma-ticus rhetor

orator

geometres

aliptes

Hic andro, ille ſamo, hic tralibus, aut alabãda
Aeſquilias dictũq; petũt a vimine collẽ (dis
Viscera magnarũ domuũ, dñiq; futuri.
Ingenium velox, audacia perdita, ſermo
Promptus, ẽ iſęo torrentior, ede quid illum
Eſſe putes? quẽnis hoiem ſecũ attulit ad nos.
Grãmaticũ, rhetor, geometres, pictor, aliptes
Augur, ſchoenobates, medicũ, magnus oĩa no (nit

Augur

Augur, qui futura prænoſcit ex animum obſeruatione, vnde aliqui ab animum garriendictum putant, alii vero ab augendo. Ouidius. Sancta vocant auguſta patres, auguſta vocantur Templa ſacerdotũ rite dicata manu. Huius & augurium dependet origine verbi. Et quodcunque ſua Iuppiter auget ope.

Schœnobates

Schœnobates, ille dicitur qui per funes ambulat. σχοινοσ enim funẽ ſignificat & βαινω ascendo, & vado. Latinum vero funambulum dixere, qua dictione vſus eſt Terentius in Ecyra. Funambuli expectatio acceſſit. Et populus in funambulo animum occuparat, primus Meſſala vſus & iã pro latina recepta, pro funambulo dixit Apuleius

Fenerepus

funerepum, vnde vbique apud ipſum pro funerepus ſiue funereplus correximus funerepus, vt dictio ſit deducta a fune & repo, quod ita ſcribendum ſit innuit Apuleius in primo floridorum, vbi ſcriptum eſt Funerephus pro funerepus, vt omnino funerepos appellemus & non funepeos, quum a fune & repo deducatur, ſicut dicimus funambulum a fune & ambulo, & pinnirapum a pinna & rapio. Buſtirapum a buſto & rapio, quo vſus Plautus in pſeudolo. Foedifragum a foedere & frango. Legirupam a lege & rumpo, quo Idem Plautus vſus eſt in pſeudulo.

Magus

Magus, lingua perſarum magus eſt qui noſtra ſacerdos, qui ritę sciat & calleat leges cerimoniarum, fas ſacrorum, ius religionum. Siquidem Magiam Plato interpretatur artem eſſe diis immortalibus acceptam, colendi eos ac venerandi pergnaram priam, ſcilicet & diuini scientem iam inde a Zoroaſtre & Ormace authoribus ſuis nobilem, Celtum Antiſtitam, quippe inter prima regalia docetur, nec vlli temere inter perſas conceſſum eſt magum eſſe haud magis q̃ regnare. Et Cice. in primo de diuinatione Et in perſis augurant & diuinant magi, qui congregantur in phano cõmentãdi cã atq; inter ſe alloquendi. Nec quisquã rex Perſaꝝ poteſt eſſe, qui non ante maioꝝ diſciplinam ſciennamq; perceperit. More vero vulgari is proprie magus exiſtimatur, qui cõmunione loquendi cum diis immortalibus ad omnia quę velit ſcire dibilia quadam vi cantaminum pollet. Hec ex prima Apuleii Apologia. Grecilus eſuriens. Grecilus inquit ſmente rerum egeſtate omnium rerũ sciẽtiam profitebitur. In cęlũ inſeris ibit. Affirmabit etiã (ſi iubeas) ſe i cęlũ volatuꝝ, hoccq; dicit reſpiciẽs ad Dędalũ Athenięſem, qui (vt diximus prima ſatyra) voluit p aerea ſibi & filio Icaro fabricatis alis.

Adſummã, ad collectioné, ad concluſionem. Sic Ciceroin epiſtolis Summa huius epiſtolę hęc eſt. Plinius ad ſeptitiũ claꝝ potes cœnare apparatius apud multos, nusq̃ hilarius, ſimplicius, incautius, in ſumma experire. Non maurus erat, vult probare exemplo Dędali facile eſſe greco volare in cęlum. Maurus. Mauritania poſita eſt in extrema parte Africę occidẽtẽ verſus vbi mõs ẽ athlas. Sarmata. Latini Sarmatas appellãt, quos greci Sauromatas, populi ſunt ſcythię loca iuxta tanaĩ & meotidem paludem incolẽtes, de quibus ante.

Mauritania

Thraces

Thrax. Thraces populi ſunt ſeptẽtrionales, quorum plerique trans amnem Strymonem vsq̃ ad ponticum oſtium atque Hęmum montem habitant. Quidam etiam in propontide ſiti, plerique vero ad Helleſpontum, de quibus abunde Strabo lib. vii. Qui ſumpſit pẽnas, ideſt Dędalus. De quo ſupra Et mare percuſſum puero ſubrumque volantem. Horum ego non fugiam conchylia. Inter alias cauſas ſui ab vrbe diſceſſus vnam hanc ꝓcipuam eẽ oſtẽdit q̃ nequit ferre greculos, qui nup ex grecia aduecti ita ſuis artibus locupletati ſunt, vt nunc iter primores vibis habeanẽ. Nam purpurati incedunt, priores etiam teſtamenta ſignãt, honoratiore loco diſcumbunt. Conchylia, hoc eſt veſtes cõchyliatas, quibus induti in publicum procedunt tanq̃ nobiles

Cõchylium

Purpura Murex

Romani. Nam conchylium piscis eſt, ex genere cõcharum ſicut purpura & murex, ex his autem piscibus eliciebatur liquor ille tam ꝓciosus ad tingendas veſtes. Iulius Cęſar (vt ſcribit Tranquillus) conchyliatę veſtis vſum ademit niſi certis perſonis & ętatibus. Plinius lib. ix. Conchylia & purpuras omnis ora atterit, quibus eadem mater luxuria paria pene etiã margaritis ꝓcia fecit, & infra. Conchatum ad purpuras & conchylia eadem quidem eſt materia. Alibi in quinto. Mentionem faciens de Tyro. Nunc omnis eius nobilitas conchylio atq̃ purpura conſtat. Conchylium etiam capimus pro omni pisce concha contecto. Seneca libro. xiiii. epiſtola prima. Quantulum ex tot conchyliis tam longe aduectis per iſtum ſtomachum inexplebilem labitur. Ergo per conchylia veſtes intellige conchyliatas & purpureas. Me prior ille, ſumma indignatione pronunciandum. Si gnabit. s. teſtamenta. Fultusq̃, ſuſtentatus. Melio re Thoro, meliore & honoratiore parte triclinii. Nam poſita menſa conuiuę duodus aut tribus lectis discũbentes epulabatur. Vnde non ſolum lectos ipſos, ſed & locum & Biclinium & tricliniũ appellauere vbi comedebant, a numero lectulorum κλινη enim lectũ ſignificat. Aduectus romam, cauſas vndiq̃ colligit ĩdignationis, q̃. s. Romam non venerint honeſto aliquo negocio aut nauigio, ſed vt rerum viliũ mercatores & illiberalis lucri ſectatores, venerũt. n. in quit Romã eo vẽto. i. ea nauc qua prima & coctana aduecta ſunt, ac ſi dicat oneraria & plena viliũ merciũ quales ex Syria vehunt, vnde prima damascena & coctana veniunt, non autem Romę nati ſunt. Sic Papinius in ſyluis lib. ii. de Glaucia puero loquitur. Nec miſſus phariis venalis mercibus infans. Prũa, intellige Damascena, quę ex Damasco vrbe Syrię ſicca vehebantur. De quibus ſic Plinius libro tertiodecimo. Syria peculiares habet arbores. In ficorũ autem genere caricas & minores eius generis, quę coctana vocãt. Item prũa in Damasco mõte nata. Martialis de coctanis. Hęc tibi quę torta venerunt cõdita menta. Si maiora forent coctana, ficus erant. Vs que adeo nihil eſt, Antipophora, quaſi aliquis dixerit, nõ ne prodeſt vos eſſe natos Romę? & ipſe respondeat, vsq̃ adeo nihil eſt, ideſt minime quidem prodeſt, ideſt in tantum nihil eſt. Hauſit cęlum auentini, nutrita ſit Romę vbi collis eſt auentinus, partẽ poſuit pro toto, eſt autem Auentinus dictus ſecundum Varrõem, aut ab auibus q̃ eo ſe a Thyberi ferrent, aut a rege Auẽtino Albano, qui ibi ſepultus fuit, aut ab aduentu hominum, quod cõmune ibi latinorum templũ fuerit, aut ab aduectu. Nam olim paludibus mons erat ab reliquis diſcluſus. Bacca ſabina, cibis italicis, at per hoc Romanis, vt ſit species pro genere. Sic Horatius. Quod mare danię non decolorauere cędes, ideſt cędes Italicę, ac per hoc Romanę, per baccam autem intellige omnem fructum omneq̃ eſculentum. Nam appellatione baccę intelligimus fructus, qui ĩ arboribus diſperſius & rariũs nascuntur, vt ſunt fructus lauri, fructus oleę, corni, loti, Myrti, lentiſci, ſimiliumq̃. Sabina, nam Sabini & Romani cõmune habuere Imperium. Vnde Romãi quirites ſunt appellati, de quibus ſupra. Quid. ſubaudi dices ſi aliud de grecis grauius addidero, q̃ ſcilicet artificio adulatiõis, quo nihil eſt turpius oẽs excipiũt & fallaces ſunt, de quibus ita Cicero ad. Q. fratrem in ſecundo volumine ad Atticum. Atq̃ etiam e grecis ipſis diligenter cauendę ſunt quędam familiaritates ꝓter hominum perpaucorũ, ſi qui ſunt vetere grecia digni. Sic vero fallaces ſunt permulti & leues & diuturna ſeruitute ad nimiam aſſentationem eruditi ẽ. Et longum inuallidi collum, hoc ſumptum eſt ex Athletis, quibus mos erat in Gymnaſiis collum dilatare. Vnde Seneca libro ſecundo epiſtolarum ad Lucilium. Stulta eſt enim mi Lucili & minime conueniens litterato viro occupatio exercendi lacertos & dilatandi cernicem ac latera firmandi. Plinius lib. xiiii. capi. vltimo loquẽs de ebrietate vitanda ſic ſcribit (vt ante diximus) Ad hęc pertinent peregrinę exercitationes, & voluptatio in ceno, ac pectoroſa cernicis repandę oſtentatio. Aequat, grecus inquit adulando, collũ etiam inualidi amici (q̃t & comparat Herculi qui collum dilatabat, quũ Antęum lacertis apprehenſum ſublimem teneret, vt dicat per adulationem viz etiã imbecillum per omnia Herculi fortiſſimo ſimillimum. Antęum. Nam Hercules ſecundum laborem conſumans Antęum fabula filium terrę in libya hospites paleſtra ſuperantem occidit. Nam is quum ab Hercule in paleſtra ſuperaretur ſimulato caſu terram matrem ſuam manibus cõtingebat, a qua vires ei ſuggerebantur. Hoc cognito Hercules amplexibus hominem ita reuinxit, vt nec manibus, nec pedibus terram contingeret, ſicq̃ coactus eſt animam reddere. Miratur, plus eſt q̃ ſi diximus ſi ſet laudat, ſic enĩ aliena facta qui aſſentantur mirantur tanq̃ ꝓclara quędã & noua. Sic Terentianus ille Gnato. Et eorum ingenia admiror. Vocem anguſtam, exilem, non claram, veluti ſuffocatã. Qua deterius. Nam talis vox maxime damnabatur, de qua ita ſcribit Quintilia. libro. xi. Vox autem vltra vires vrgenda non eſt, nam & ſuffocatur ſępe, & maiore nixu minus clara ẽ, & interim eliſa in illum ſonum erũpit, cui greci nomen ab immaturo gallorum cantu dederunt, quod autem nomen dederint greci adhuc quęrẽdum eſt, licet nõ deſinerint qui interptati fuerint βραγχον, ideſt rancitatem, quod quum authoritate careat ſatis q̃, inſipidum ſit nullo modo probãdum ducimus.

Caricę Coctana

Auẽti nus

Bacca

Ille, ſcilicet gallus. Quo marito, nam gallinarum eſt maritus. Hęc eadem. Antipophora, poſſimus inquit & nos hęc facere quę faciunt greci ꝓ aſſentationem, ſed nobis non tam creditur q̃ illis, ac ꝓ hoc inquit, non tam apti ſumus ad aſſentandum.

Agere

An melior, cum interrogatione legendũ, qua oſtendit ad omnia eſſe aptiſſimum Mimum ſiue meretricis perſona, ſiue matronę, ſiue deę ſit ſuſtinenda in actione fabularum. Thaida, perſonam meretricis, qualis eſt apud Terentium. Agit, nam agi proprie dicuntur fabulę, q̃ quum in ſcenis repſentãtur, non ſine & mentis & corporis agitatu pronunciantur, vnde actor qui geſtum vultus & corporis agit, vnde tum ipſa pronunciatio, tum oratio quę habet, tum oratio ſcripta actio appellatur. Cicero actionem alias quaſi ſermonem, alias eloquentiam quãdam corporis dicit. Idem tamen duas eius partes facit, quę ſunt eędem pronunciationis vocem atq̃ motum. Quintilianus lib. xi. pronunciatio a plerisq̃ actio dicitur, ſed prius nomen a voce ſequens a geſtu videtur accipere. Comędus, is eſt qui fabulas agit. Comicus qui ſcribit, ſic Tragędus & Tragicus. Dorida, per

Actio

Doris

ſonam doridis deę marinę. Nam Doris oceani & Tethyos fuit filia, vxor autẽ Nerei, ex quo peperit Thetidem Achillis matrem, omnium etiam nymphaarum mater dicitur. Nullo palliolo cultam, ornatam nullo velamento. Nam deę marinę nudę fingebantur, Statius in ſecundo lib. ſyluarũ. Nudamq̃ per vndas Dorida montani cupierit prendere panes, pal

Pallium

liolum autem communis eſt veſtis tam virorum q̃ mulierum. Martialis. Hanc volo quę facilis quę palliolata vagatur. Idem alibi, Succida palliolo vellera quinque petit. Suetonius in Claudio. Palliolatus nouo more ꝓſedit, vnde palliolatim aduerbium, quo vſus eſt Plautus Palliolatim amictus ſic inceſſi ludibũdus. Caper grammaticus oſtendit velum ſuis ſe capitis quum ait, vir ducit, mulier nubit, qui a palliolo obnubit caput ſuum genasq̃. Lampridius ſcribit. Matronas regias contẽtas eſſe debere vnico pallio auro ſparſo. Flauius vopiscus in Aureliano. His accedit q̃ ex palliolo purpureo, quod ſoli ſui temporis imperator obtulerat ſacerdos mulier crepũdia filio fecisſe perhibetur. Mulier nẽpe ipſa videt. Adeo bene inquit mulieres reddit grecus, vt putes mulierem ipſam eſſe quę loquat non perſonatum mimum. Nam mimi quo liberius omnia peragerent perſonas induebant. Tranquillus in Nerone, Tragędias quoq̃ cantauit perſonatus heroum deorũq̃, item Heroidum ac dearum perſonis effectis ad ſimilitudinem oris ſui. Eſt autem perſona velamentum oris, dicta a perſonando, q̃ facit vocem clarescere & reſonare. Vox enim non vaga neq̃ diffuſa in vnum tantummodo exitum collecta coactaq̃, magis canoros clarosq̃ ſonitus facit. Lege Gellium. Aeschylus eam primus inuenit. Horatius. Poſt hũc perſonę perſonę palleq̃ repotor honeſtę Aeschylus & modicis inſtranit pulpita tignis. Vacua & plana, tam bene inquit perſonam mulieris ſuſtinet, vt non ſolum voce, ſed etiam toto corporis habitu videat mulier. Nã veretrum ita habet depreſſum & planum, vt viri formam habere non cenſeatur. Reſpõdet autem iis qui poſſent dicere quomodo poteſt perſonã Doridis nudę ſuſtinere, quum ſexum maſculum occultare nequeat, immo inquit probe. Nam ita plana & vacua habet omnia inter feminа, vt mulier indubitanter cenſeri poſſit niſi tenuis deſit rima. Infra ventriculum, infra ipſum vẽtrem vbi pubes eſt. Diſtãtia, quę tantummodo diſtant a ſexu foemineo parua rima, quaſi dicat genitalia viri per omnia ſimilia ſunt genitalibus muliebribus, quum ſint admodum depreſſa & inter femina abſcondita, niſi q̃ in mulieribus tenuis eſt rima. Nec tamen Antiochus, licet inquit hi omnes fabularum actores foeliciter omnia repreſentent, tamen illic non ſunt mirabiles, adeo oĩbus notum eſt eos eſſe agẽdi peritiſſimos. Nam Antiochus. Stratocles, & Demetrius, & Oemus nomina ſunt comœdorum, de Demetrio & Stratocle. Quintilianus lib. vndecimo ſic. Maximos actores comœdiarum Demetriũ & Stratoclem placere[3] diuerſis virtutibus vidimus. Sed illud minus mirũ q̃ alter deos & iuuenes, & bonos patres ſeruosq̃, & matrõas & gra-

Mulier nudę

Pallium

Mulier nudę

Mulier nudę

Mulier nudę

nes annus optime, alter acres senes, calidos seruos, parasitos, lenones, & oia agitatoria melius, sunt enim natura diuersa. Nam vox quoq; Demetrii iucundior illius acrior erat. De Oemo alibi Iuuenalis. Mollius

Natio Oemo quamquã & carpophoro. Natio, ista græca. Natio autem dicit græcus an barbarus, patria Athe-

cogna tio nienſis an Lacedemonius. Cognatio, quibus maiori bus, quibus conſanguineis, Cicero author eſt libro. i. Rheto. veterum. Comœda eſt, ita ſquit ad fabulas agendas eſt apta, vt id a natura habere videat.

Aut ſtratocles, aut cum molli demetrius hemo.
Natio comœda eſt, rides, maiore cachinno
Concutitur, flet ſi lachrymas conſpexit amici,
Nec dolet, igniculũ brumæ ſi tempore poscas,
Accipit endromydem, ſi dixeris eſtuo, ſudat
Non ſumus ergo pares, melior qui ſemp & omni
Nocte dieq; poteſt alienum ſumere vultum,
A facie iactare manus, laudare paratus
Si bene ructauit, ſi lectum minxit amicus,
Si trulla inuerſo crepitum dedit aurea fundo,

Rides, q̃ piti ſint græci ad adulandũ oſtendit multis modis. Eſt ergo ſenſus. Si rides ipſe ſtatim tibi applaudendo ridet. Cachino, ſolutiore riſu, ẽ enim Cachinus riſus im-

Cachi nari Cachi nones moderatus, a quo eſt Cachino verbũ, quo vtaẽ Trãquillus in Vespaſiano. Nec illam quicq̃ aliud q̃ Cachinaſſe ferunt. Cicero in. iiii. Thuſculana. oſtendit Cachinũ eſſe reprehenſibilem, quũ ait, vt ſi ridere conceſſum ſit, vituperetur tamen Cachinatio. Et Cachino nomen tertiæ declinationis. Nec dolet, quãuis inquit fleat, non tamen dolet, ſunt enim omnia ĩ eo ficta. Endromydem, veſtis eſt gallica q̃uis nomẽ

Endro mys ſortita ſit græcũ, ad arcendum frigus ſumebaẽ. Martialis. Hanc tibi ſequanicæ pinguem textricis alumnam. Quę Lacedemonium barbara nomen habet. Aspera ſed gelido non aſpernenda decẽbri. Dona peregrinam mittimus Endromyda. Ea vtebanẽ in gymnaſio & Theatro poſt ludos, exercitationem, ne luſores calefacti refrigeſcerent. Vnde Martialis. Ne madidos intret penetrabile frigus in artus. Neue grauis ſubita te premat iris aqua Ridebis ventos hoc munere tectus & imbres. Non ſumus ergo pares. Ergo inquit quum gens græca adulandi ſit peritiſſima, idq; mihi minime placeat non ſumus pares, ideſt ego lõge ſum diſſimilis a natura græcorum. Alienum ſumere vultum, ſed ille inquit primum in adulatione obtinet locum, qui vultu ſuo ſcit alienos exprimere affectus, vt aliquando in gratiam diuitum triſtitiam gerat, aliquando leticiam. Tales enim ſunt veriſimiliſſimi, vnde Terentius vultus quoq; hominum fingit ſcelus. A facie iactare manus, ſolent enim adulatores vtraq; manu faciem amici adulando demulcere. Videturq; ad id alludere, quod antiquis græcię (vt author eſt Plini. lib. xi.) in ſupplicando mentum attingere mos erat. Laudare paratus, ſenſus eſt. Græcus ad omnia verſatus ſi amicus ructauerit, aut lectũ minxerit, aut crepitum ventris emiſerit paratus eſt hęc oia tanq̃ ſalutaria laudare. Si lectũ minxit amicus, locus hic corrigendus eſt, nam legendum ẽ lectum nõ rectũ, eſtq; imitatio Horatiana, q̃ ſic ſcribit in ſermone tertio, cõminxit lectum potus,

Trua lectum aũt diſcubitoriũ intellige. Si trulla, trua vas eſt ſecundum Varronem, quo aqua e culina in lauacrinam fundebant dicta a traiiciendo, q̃ per eam aq̃ traiiciatur, a qua Trulla per diminutionem dicta a ſimilitudine truę, quę q̃ magna & hęc puſilla, inde etiam Trulleum aliud vas aquarium, a quo vocabulo deflexit Apicius verbum Detrullare, quod eſt de trulla in trullam diffundere. Trullam item capi pro vaſe potorio ita docet Senola iuriſconſultus de auro & argẽto legato. Poculum aureum Seię dulciſſimę, quod elegerit fidei hęredum committo vt dent, quęro quum ĩ hęreditate nõ ſint niſi Trullę, Scyphi, modioli phialę, an Seia de his speciebus eligere poſſit, reſpondi quũ omnia potui parata pocula dicuntur, poſſe eam ex iis eligere. Plinius lib. xxxvii. capi. ii. Titus Petronius conſularis moriturus inuidia Neronis principis, vt menſam eius exhęredaret trullam murrinam. ccc. ſeſtertiis emptam fregit. Horatius in ſatyris. Qui veiẽtanum feſtis potare diebus Campana ſolitus trulla, vappamq; profeſtis. De trulla alio genere vaſis crebra fit mentio a Catone in re ruſtica. Trulla item appellatur inſtrumentũ illud quo fabri parietarii vtuntur ad extruendos parietes, tectoriaq; leniganda & cõ Trulis

Trulis planandа, vnde verbum trulisare apud Victruuium. Quum ergo Trulla pro duplici genere vaſis accipiatur, hinc ſit vt diuerſis etiam ſenſibus locus exponatur. Aliqui enim dicunt græcum laudare quũ crepitus ſit ſordibus alui decidentibus in Trullam, quę inuerſo fundo exciperenẽ. Aliqui laudare quũ crepitus ſit bibendo inuerſo fundo Trullę. Ego vero neutram ſecutus ſententiam, ita interpretor, vt ex cõſuetudine vetere & quaſi prouerbio dicatur, græcus paratus eſt laudare ſiue recte mingat, ſiue pedat. Nã metaphoricos omnia ſunt accipienda, ideſt ſi Trulla aurea, ideſt venter diuitis dedit crepitum hoc eſt pepedit. Inuerſo fundo. Nam tunc vas dicitur habere fundum inuerſum, quum os ima ſpectat & fundũ ſublimia. Vẽtris ergo os, ideſt anus ima ſpectat, fundum vero ſuperiora. Nam proprie crepitum ventris appellamus ſonitum illum, qui exauditur non emiſſis tamen ſordibus, vbi vero ſonitus nullus exauditur appellamus flatum ventris. Suetonius in Claudio. Dicitur etiam meditatus edictum, quo veniam daret, & flatum crepitumq; ventris in cõuiuio emittendi, quum periclitatum quendam prę pudore ex continentia reperiſſet. Nec mirum quidem eſt Trullam vas poni pro ventre, quando talibus metaphoris crebro vtantur poetę. Nam & carmen extat ex Apollinis oraculo apud Plutarchum in vita Theſei in primo limine, in quo pedem pro membro genitali, & vtrem pro ventre poſuit ſic. Neue prius vir magne pedem, qui prominet vtri ſoluas, cecropidũ q̃ ſacram acceſſerim vrbem, quod ſane carmen libẽter in medium attulimus, atq; etiam expoſuimus, q̃ eius ſenſus

eius ſenſus vt obſcurus multorum ſępe ingenia deſtiganit. Pręterea ſanctum, nulla inquit illic tuta eſt caſtitas, vbi græcus verſatur. Sanctum, dicitur (authore Martiano de re diuina) qđ ab iniuria hominum defenſum atq; munitum eſt, vt hoc loco. i. nihil eſt quod ſit munitum & defenſum ab iniuria græcorum. Macrobius etiam ait Sanctum dici ſacrũ

Sãctũ & religioſum & omni obſeruatione inuiolatum. Ab inguine, libidine græcorum. Inguen q̃ parte genitali tam in mare q̃ in fœmina accipitur, de quo diximus ĩ prima ſatyra. Filia virgo, illa proprie dicit virgo quę nũq̃ nupſit.

Pręterea ſanctum nihil eſt & ab inguine tutum,
Non matrona laris, non filia virgo, neq; ipſe
Sponſus lenis adhuc, non filius ante pudicus.
Horum ſi nihil eſt, aulam reſupinat amici.
Scire volunt ſecreta domus, atq; inde timeri
Et quoniam coepit græcorum mentio, tranſi
Gymnaſia, atq; audi ſucinus maioris abollę.
Stoicus occidit Baream delator amicum,
Diſcipulumq; ſenex, ripa nutritus in illa,
Ad quam gorgonei delapſa eſt penna caballi.

Ingue

Aũ pudicus, q̃ pudicus ante erat q̃ græcus ĩ eius domo verſaretur. Spõſus leuis adhuc. i. adhuc ſine pube, q̃ adhuc inferiora pube non veſtinerit, leuis enim prima producta ſigñat ſine pilis. Aulã reſupinat amici, ſi nihil inquit eſt hoc, quod agat, reſupinat aulam .i. omnia quę in domo ſunt euoluit & euertit ſcrutans ſecreta domini, ſequitur enim ſcire volunt ſecreta domus. Statius in. vii. Theb. Aut cyrtham tauris Anemoriamq; ſupinat. i. arat & euoluit. Vnde Actius in Antigõa (vt tradit Marcel.) Quid agis perturbas rem omnem ac reſupinas ſorori. Statius item in nono Theba. Te quoq; ſublimi transnantem flumina curru. Dum ſocios pharſale petis reſupinat ademptis Dorica cuſpis equis. i. euertit. Properans. Nec mora quũ totas reſupinat cynthia valuas, ideſt pernertit & proſternit. Reſupinare item accipit

Reſupinare pro erigere & elenare. Seneca. Qui per pronum eunt reſupinant corpora, qui in arduum incumbũt. Plinius loquens de gruibus, ait eas reſupinato collo bibere veluti per fiſtulam ĩfundentes aquam. Et alibi de columbis & turturibus, ita ſcribit, proprium generis eius & turturum quum bibant, colla non reſupinare, large bibere iumentorum modo. Inde timeri, a domnis ne ſecreta reuelent, ac per hoc conſequi eorũ gratiam & munera, tales enim dubitantur. Martialis vis fieri dines Bithynice conſcius eſto. Et quãdo cõpit, quandoquidem inquit de græcis ficta eſt mẽtio, volo Cymnaſia, ideſt certamina gymnica, pręteream quaſi quę leuiora & tolerabiliora ſint pręaliis quę ab iis fiunt, ſicq; poeta per tranſitum oſtendit exercitationes gymnicas damnandas eſſe, quarum vſus a græcis in vrbem inuectus inuẽtutem Romanam enerauit. Nam (vt ſcribit Plinius) Iuuenes ſe exercendo & vngendo animi vires pdiderũt. Gym-

Gymnaſia naſia (vt docet Cicero in ſecundo de oratore) inſtituta ſunt a græcis cauſa exercitationis ἀγυμναζω qđ eſt exerceo, in quibus poſtea philoſophi coeperũt diſſerere & philoſophari, vnde & Gymnaſtica appellat disciplina exercitationis, quã laudat Plato, vnde in quinto de re pu. fœminas quoq; iubet exerceri gymnaſtica. Maioris abollę, abolla veſtis fuit, qua & philoſophi vterentur, de qua Martialis loquens de Cyni-

Abolla co philoſopho. Cerea quem nudi tegit vxor abolla grabati. Seruius exponens illud Virgilianum Duplicem ex humeris reiecit amictum, ait duplicem amictum eſſe abolla, qua philoſophi & milites vterẽtur. De qua etiam Horatius intellexiſſe videtur, quum ait loquens de Diogene. Cõtra quem duplici panno patientia velat. Nonius Mar. ait veſtem eẽ militarem. Iuue. alibi oſtendit eſſe ſenatoriam. Rapta pperabat abolla Pegaſius. Ergo maioris abollę, ideſt nõ militaris, ſed philoſophicę, & ideo maioris & grauioris authoritatis, vẽ ſit andi quę fecerit græcus philoſophus vir magnę authoritatis. Stoicus occidit Bareã, excandeſcit poeta in perfidiam græcorum, oſtendens eos qui ſtudia ſapientię profitẽtur pecunia corrumpi ad perniciem vel amicorum & familiarium, notatq;. P. Aegnatium qui falſo teſtimonio pecunia corruptus Baream Soranum amicum circũuenit. Nam quũ Torius Seruius eques Romanus Baream Soranũ accuſaſſet per calumnias Neroni q̃ detecta coniuratione piſoniana, nihil proconſul in Aſia minore ex communi vtilitate fecisſet. Immo ſeditiones in prouincia aluiſſet. Nero in eum commotus eſt. Itaq; cognitione ſenatui mandata, accitaq; Seruilia filia, quę & ipſa facta eſt rea, q̃ pecuniam dilargita eſſet ad delationes & veneficia pro ſalute patris. Adducti teſtes ſunt, quorum vnus. P. Aegnatius emptus ad opprimendum amicum Baream Soranum falſo teſtimonio oppugnauit. Sorano igitur & Seruilię filię datum eſt mortis arbitrium, fuerat autem. P. Aegnatius cliens Sorani. Lege Cornelium Tacitum in Nerone. Stoicus, ideſt. P. Aegnatius Stoicę philoſophię pfeſſor. Nam (vt ſcribit Cornelius) authoritatem Stoicę ſectę pferebat habitu & ore ad exprimendam imaginem honeſti exercitii. Stoici denominati ἀπο τησ στοασ, ideſt porticu ĩqua (vt diximus) ante commorantes diſputabant. Occidit Baream, falſo teſtimonio. s. Diſcipulũq; ſenex, hinc maxime indignatur poeta q̃ magiſter diſcipulum oppreſerit.

Nutritus in illa, natus in boeotia ad3 heliconẽ montem, vbi equus Pegaſus Neptuni & Meduſę gorgonis (authore Higino) filius, vt alii vero tradunt ex Meduſę ſanguine & cernice a Perſeo reſecta procreatus ad Heliconem montem deuolauit, vbi vngula ſaxum feriens aperuit fontem, qui caballinus latine, græce vero Hippocrene eſt dictus. Penna caballi, ideſt Pegaſus equus alatus, hic autem eſt quẽ Bellerephon (authore Strabone) deprehendit potantem ad pirenem fontem in acrocorintho, quoque Pegaſus eſt ad interficiendã chymeram in Lycia. Pliſus

nius ait equos pennatos ⁊ cornibus armatos pegasos vocari, de quibus etiam videtur intellexisse Cicero in oratiõe pro Quintio. O hoiem fortunatum qui eiusmodi nuncios seu pegasos habeat. Non est romano, in ea inquit domo vbi aliquis habitat ⁊ cõuersatur grecus, nullus Romanus habitare potest. Nam inde falsis grecis crim. nationibus eliminatur.

Proto genes

Protogenes, aliqs grecus, spẽs pro gñe noia propria ⁊ cõuenientia grecis, protogenes aũt interpretat quasi primus genitus. Protogenis pictoris meminit Pli. lib. vii.

Diphilus

Diphilus, interpretat amicus Ionis. ἀφοτου δι ος. i. Ione ⁊ φιλου amore.

Erimãtus

Erimãtus, dici põt qui lites disseminando diuinat ἐρις enim lis dicit ⁊ μαντις diuinus vates, hoc est q̃ suis diuinatiõibus lites disseminat. Facilẽ stillanit in aurem.

Non est romano cuiquam locus hic, vbi regnat
Protogenes aliquis, vel diphilus, aut erimantus,
Qui gentis vitio nunquam partitur amicum,
Solus habet, nam quum facilem stillanit in aurẽ
Exiguum de naturę patrięq; veneno.
Limine summoneor, perierunt tempora longi
Seruitii, nusquam minor est iactura clientis.
Quod porro officiũ (ne nobis blandiar) aut quod
Pauperis hic meritum? si currit nocte, togatus
Currere; cum prętor lictorem impellat, ẽ ire
Precipitem iubeat dudum vigilantibus orbis,
Ne prior albinam, ẽ modiam collega salutet.
Diuitis hic serui claudit latus ingenuorum
Filius, alter enim quantum in legione tribuni

Imitatio Horatiana, prẽceptum auriculis hoc instillare memẽto.

Limine summoneor, a familiaritate ⁊ amicitia diuitis reiicior. Nam a poetis limẽ p̃ amicitia poni docet Seruius illic apud Virgi. de Turno.

Limẽ p̃ amicitia

Se limine pelli. Seruitii, seruitutis meę, qui tanq̃ seruus in obsequiis ⁊ negotiis sui diuitis. Nusq̃ minor est iactura clientis, adeo inquit parua habeẽ amissio clientis Romę vt nusq̃ sit minor. Quod porro officiũ, sed ne forte inquit nobis videar nimis blandiri ⁊ rõnes nostras nimium tueri q̃ nihil nobis sit, quod agamus in gratiã diuitũ ⁊ potentũ. Id tñ nobis pauperibus relictũ est negocii, vt diuitibus officium salutãdi occupatis, simus comites nõ sine multo labore ⁊ animi anxietate. Sicq̃ oñdit pauperis clientis in vrbe difficilẽ esse vitę rõnem, qñ eius labores maximi sint ⁊ inanes, essq̃ legendũ cum interrogatione. Quod meritũ pauperis? quod bñficium est, quod possit pauper diuiti p̃stare, vt inde aliqd vtilitatis cõsequatur. Si currit nocte, subaudi diues vt salutet. Togatus currere. i. hoc est officiũ pauperis currere togatus. i. vt sumpta toga diuitẽ comitetur. Nam diuites ante se habebant (vt diximus) clientes togatos, qui appellabant anteambulones. Habebant ẽt qui pone sequebant, dicebant aũt clientes togati, quia toga erat vilioꝛ, quam in officio salutandi sumebãt mane, vnde Martia. lib. iii. ad candidũ. Exigis a nobis operã sine fine togatã. Non eo, libertũ sed tibi mitto meum. Et alibi Mane vel a media nocte togatus ero. Obseruãdum est antẽ genus locutionis, vt dicat currere togatus non aũt togatum. Sic etiã apud Virgilium in. xi. de camilla. Et eneadum p̃mitto occurrere turmę Solaq̃, tyrrhenos equites ire obuia contra. Hocq̃ est ex rõne veręq; latinitatis, quę in his verbis absolutis a parte posteriore sibi nominatiuũ asciscit, vt

Ante ambulones

ego curo vinere iustus. Et officium tuũ est ire obuius patri. Vnde Terenti. in Andria. Quę sese inhoneste optanit parare diuitias potiusq̃ in patria honeste pauper viuere, ait. n. pauper non pauperẽ. Quare audiendi non sunt qui legunt togatũ quasi verbo absoluto nominatiuus adiungi nõ possit a parte posteriore.

Quũ prętor lictorẽ impellat, nam ⁊ magistratus nõ pudebat vt hęreditates captarẽt salutare potissimum viduas diuites ⁊ orbos. Sex aũt lictores ptorem. Duodecim consulẽ pcedebant cũ fascibus virgaꝛ ⁊ securi colligata. Plutarchus rõnem q̃rens quare fasces virgaꝛ cũ securibus ligatę prę ferrent ait, signũ suisse non oportere magistratus iracundã promptã ac dissolutã esse, aut quia virgarum dissolutio mora ⁊ tarditate iram frangit ⁊ impetum moderatur.

Sed malitia qñ partim medicabilis est, partim curari non põt, virgę quod mutari põt corrigunt. Securęs aũt quod emẽdari non põt abscindunt. Lictorem, scribit Valgius Ruffus appellatũ a ligando, q̃ quũ magistratus populi ro. quẽpiam verberari iussisset cura eius ⁊ manus ligari vinciriq; a viatore solita sint. Itaq; qui ex collegio viatoꝛ officiũ ligandi haberet lictor sit appellatus. Cicero in oꝛone pro. C. Rabirio. Lictor inquit colliga manus. Festus vero ait a ligando q̃ fasces virgaꝛ ligatos imperantibus magistratibus gerit. Tyroni vero Ciceronis liberto a lino vel licio derinari placuit. Orbis, o. bus dicit ꝓprie qui ⁊ oculis ⁊ liberis priuatus est. Et filius etiã qui parentibus sit priuatus, Teren. Orbę qui ꝓximi sunt iis nubant. Persius. Quis potior iudex puerisue tas quis aptior orbis. Inde est orbitas ⁊ orbare verbũ, q̃ est aliqua re chara priuare. Orbis antẽ aut viris aut viduis vigilãtibus iã luce appropinquãte. Ne por albinã, imitatio est Horatii in sermonibus. Ne prior officio quisq̃ rñdeat vrge. Sine aquilo radit terras, seu bruma ninalẽ Interiore diem gyro trahit, ire necesse est. Albinã ⁊ modiam, anus diuites ⁊ orbas. Diuitis hic serui, conquerit poeta iniquã tꝺoꝛ cõditionẽ incidisse, vt ingenui sint togati, ⁊ comites boium diuitũ libertinę cõditionis.

Lictor vnde

Claudit latus, comitẽ se prębet. Nam illi dicunt claudere sine tegere latus q̃ exterius aliquẽ comitant, vt sit honoratior. Horatius in sermonibus, Ne tegam spurco damę latus? Ordo aũt est. Filius ingenuoꝛ claudit latus diuitis serui. i. illius qui nuper seruus fuerat, nunc autem libertinus hiperbolicos antẽ dicit diuitis serui ex nimio stomacho, quasi qui adhuc oleat seruitutem. Hic, s. romę.

Orbus

Orbi

Orbare

Alter enim, ex libertinis inquit sunt aliqui adeo diuites, vt donent calnine vel catienę mœchis quãtum

tum Tribuni militares accipiunt ex stipendio. At tu. s. O Iuuenalis, per quem oẽm intelligit romanũ pauperem. Scorti vestiti, vestibus ornati vt pulchrius appareat, vt sic ostendat vix licere pauperi cõducere turpem meretricem. Chionem, nomen meretricis. Chion autẽ grece ninem significat, in cuius nomen hoc distichon iocatus est Mart. Digna tuo cur

Chion

sis indignaq̃, nomine dicã. Frigida es, ⁊ nigra es, non es, ⁊ es chione. Idẽ in tertio de chione. Vnde daꝛ quadrans, vnde vir es chiões? Da testem romę, cõque ritur Romę fidem non haberi pauperibus licet viri boni sint, sed diuitibus tãtum licet sceleratis. Est ergo sensus. Si testem ꝓduxeris tã sanctum, tãq̃ iustũ q̃ fuit Scipio nasica. Numa Pompilius, ⁊ Metellus, nulla ei fides habebit nisi dues sit, nam statim percunctant quo cẽ sus sit, de moribus ãt (quod primum eẽt inquirendum) nulla fit mentio. Hospes numinis idęi. i. Scipio Nasica, qui hospitio cybelẽ excepit, quã ⁊ Rheam ⁊ matrem deoꝛ ⁊ vestã ⁊ deam phrygiã magnam, a locis aũt Idęam ⁊ Dindymenam ⁊ phylenam ⁊ pessinuntiam noiauerunt. Greci ministros eius nũcupant vno vocabulo Curetes, eosdem ⁊ corybantes vocãt, lege Strabonẽ. De cuius historia ita Linius li. xxviii. Oratores ro. Pergamum ad regẽ venerunt. Is legatos comiter acceptos Pessinuntem in Phrygiam deduxit, sacrumq̃ iis lapidẽ quem matrem deum esse incolę dicebant tradidit, ⁊ deportare Romam iussit, quẽ Thyberi aduectũ Scipio Nasica optimus vir a senatu iudicatus per portã capenã deuxit in vrbem, eãq̃ hospicio excepit, qñ ita rñsum habebatur vt numen id ab optimo viro reciperet cõsecrareturq̃, ⁊ quum Nasica tẽplum ei voiisset, Metellus incoepit, Augustus perfecit. Vnde Ouidi. Illa sedens plaustro porta est inuecta capena. Sparguntur iunctę flore recente boues. Nasica excepit templi non extitit author. Augustus nũc est, ante Metellus erat. De simulachro cybeles quod celitus demissum constat multa scribit Herodianus lib. i. Vel, etiã quasi Numa longe fuerit sanctior Scipione. Numa. n. Põpilius ob inclytam eius religionẽ ex curibus ciuitate Sabinoꝛ accitus est Romam, ⁊ creatus rex secundus post Romulum sacra plurima instituit, edem vestę consecrit. Virgines vestales elegit Flamines tres Dialem, Martialem, Quirinalem. Salios martis sacerdotes pontificẽ maximum creauit. Seruauit trepidã. L. Metellum intelligit, qui orbam luminibus exegit senectam amissis incendio, quum ex ede vestę ardẽti pontifex palladium raperet memorabili causa, sed

Cybelis nomina

Curetes

Corybantes

Accipiunt, donat caluinę vel catienę;
Vt semel atq̃ iterum super illam palpitet, at tu
Cum tibi vestiti facies scorti placet, hęres,
Et dubitas alta chionem deducere sella.
Da testem romę tam sanctum, q̃ fuit hospes
Numinis idęi, procedat vel numa; vel qui
Seruauit trepidam flagranti ex ede minervam,
Protinus ad censum, de moribus vltima fiet
Quęstio, quot pascit seruos, quot possidet agri
Iugera, q̃ multa magnaq̃ paropside coenat.
Quantum quisq̃ sua nũmorum seruat in arca,
Tantum habet ẽ fidei, iures licet ẽ samothracum
Et nostrorum aras, contẽnere fulmina pauper
Creditur, atq̃ deos diis ignoscentibus ipsis.
Quid quod materiam prębet, causasq̃ iocorum
Omnibus hic idem, si foeda ẽ scissa lacerna,

enętu misero. Tribuit ei (authore Plinio) populus ro. quod nunq̃ vlli alii ab condito quo, vt quotiẽs in senatum iret curru veheretur ad curiam magnum et sublime sed pro oculis datũ. Ex ede flagranti. s. veste. Minervã, palladium. i. ipsius deę simulachrũ. Nam Palladem ⁊ Minervam eãdem esse dixere veteres, ipsum aũt palladis simulachrũ Romani occultum, neminiq̃ vidẽdum colunt, immo tumq̃ vsq̃ ad eã diẽ conflagrationis, ex quo ab ilio anectũ fuit. Protinus ad censum, subaudi de nenit, vt interrogẽt q̃tas possideat opes.

Quot pascit seruos, hoc antẽ est ex luxu romanoꝛ, qui (vt scribit Pli.) tãtã seruoꝛ multitudinẽ habebat, vt iustum exercitus numerum diceres. Pudentilla uxor Appulei (vt ipse docet in. ii. Apologia) seruos haud minus quadringentis dõauit filiis suis.

Quam multa, q̃ magno ciboꝛ luxu coenet. Paropsis enim hoc loco pro vase escario positum est, vt apud authores tam grecos q̃ latinos sepe vsurpatur ἀπὸ τοῦ ἀναι ὀψον, idest ad cibum. Licet proprie paropsis genus sit iuris (authoribus Pollux et Eustachio). Vnde Plau. in pseudolo. Terestres pecudes, aut cecimandro condio, aut paropside, vbi liquido ostendit Plau. genus esse iuris ⁊ condimenti. Iures licet ⁊ samothracum, licet inquit pauper per deos iuret peregrinos, ⁊ romanos existimatur omnino vti mendacio, ac per hoc esse periurus, per deos samothraces; deos penates intelligit, quos ex Samothracia insula maris egei in Phrygiam Dardanus, ⁊ ex Phrygia Aeneas in Italiam peruexit. Dionysius Halicarnasseus scribit in primo lib. deos penates duos fuisse adolescentes ligneos sedentes, ac pila tenentes veteris artis opera, multaq̃, subdit de Samothracia ex sententia Callistrati ⁊ Satyri. De diis ipsis intellexit Virg. in secundo. Hos cape fatorum comites, his mœnia quære. Pleraq̃ etiam de ipsis tradit Macro. Et nostrorum aras, per Iouem, Iunonem et Palladem. Nam ii precipue ab Romanis colebantur. Diiq̃ magni sunt appellati. Contẽnere fulmina, creditur inquit pauper nõ timere deos, ac per hoc securus esse ad periuria. Quid q̃ materiam, proponit poeta aliam pauperum miseriã q̃ omnibus sint deridiculo. Hic idem. s. pauper. Exeat inquit, q̃ infoelix sit pauper ab exemplo etiam theatri oñdit. Conqueritur enim q̃ quum antea in theatro omnes promiscue sederent, theatralem nunc illam spectandi promiscuam licentiam in contemptum pauperũ esse sublatam. Lucius enim Roscius otho tribunus plebis legem tulit, vt in theatro quatuordecim ordi-

Samothraces dii

Roscius otho

nes spectandi gratia equitibus tñ romanis darent, ii aũt in ordinem equestrem trãsibant quoꝝ census quadringentoꝝ fuisset sestertium, multi ergo viri boni ⁊ nobiles, qui aut ad integrũ illum censum nõ pervenissent, aut forte aliquo casu decidissent inhebant magno dedecore oĩbus fere spectaculis surgere ab iis qui ꝑerant. Tota indignatio est in Domitianũ, qui legem othonis tpoꝝ vetustate pene abolitã restituit, quod Tranquillus oñdit his verbis licentiam theatralem, ꝓmiscuã iniquitate spectãdi inhibuit. De pulnino equestri .i. ex quatuordecim gradibus theatri, quę ⁊ eq̃stria dicebant. Seneca in. vii. de bñficiis Equestria oĩum equitum romanoꝝ sunt. Et idẽ, sed quũ in theatrum veni si plena sint equestria ⁊ iure habeo locũ illic, quia mihi sedere licet, Tranquillus in Caligula, vt equestria ab infimo quoq; occuparent, popularia dicebant vbi plebs sedebat. Tranqllus in Domitiano. Et quia pars maior intra popularia deciderat. Pulninũ aũt equestrem appellat sedilia ipsa theatri ad similitudinẽ fortasse Pulnini plumei, q̃ non aliter in sedilibus reqescimus toto corpore sedentes, q̃ in pulninis reposito capite. Nam pulninus dicit quasi pluminus, eo q̃ plumis refertus sit, per diminutionẽ dicimus pulhillum, pulninũ etiam appellamus in hortis partẽ eminẽtiorem, Columel. in. xii. Spicę alii liratim seri debent, vt in pulninis posite minus infestent, vnde fit pulnina tus. Plini. lib. xiii. Pręterea cęsum adorso pulninato. i. eminentiore, dicit a nautis pulninũ itẽ scri. Ser. dorsum hoc est barenã duriorẽ q̃ eũtibus ⁊ remeãtibus fluctibus densã in modũ saxi. A pulninovidenẽ deduci pulninaria q̃ plerunq; ꝑ tẽplis ponunt, quũ ꝑprie dicant lectuli q̃ sterni in tẽplis cõsueuerunt. Cice. in oõne de aurispicũ rñsis sic. Hoiemq; eũ qui pulninaribus bonę deę stuprũ intulerit, vñ ẽt imperatoribus tanq̃ diis tribuit, vt illic apud Iunę. Fœda lupanaris tulit ad pulninar odorẽ. Surgat, Martialis, q̃dringenta tibi non sunt chereſtrate, surge Lectius ecce venit. Nam Lectius ⁊ Oceanus tpibus Domitiani pręfecti fuerunt seruando ordini. Cuius res. i. ille surgat cuius census. Nõ sufficit legi, nõ tantus est quãtum iubet lex Roscii Othonis. Et sedeant hic, hoc dictum ex summa indignatiõe poetę, sedeat ingt hic in quatuordecim gradibus turpissimus quisq; modo dines sit. Lenonũ pueri, vilissimi quiq; vel cinędi qui lenonibus seruierũt, aut pueri lenonum. i. filii Lenonũ, nam puer non solum ad ętatem refert, sed ⁊ pro filio accipit, vt illud Tuq, puerq, tuus, ⁊ pro seruo Teren. in Andria conuerti puerum cbremetis. Mulii. n. ex ignobili conditione ⁊ ad opes summas ⁊ dignitatẽ equestrẽ pernenerant oĩbus delitiis affluentes. Vnde legimus aꝑ. phi. lib. xiii. cap. iii. quendam ex seruis Neronis solitũ vnguento lauari imita

Si toga sordidula est, ẽ rupta calceus alter
Pelle patet, vel si consuto vulnere crassum
Atq; recens linum ostendit non vna cicatrix,
Nihil habet infelix paupertas durius in se,
Quam quod ridiculos homines facit, exeat inquit
Si pudor est, ẽ de pulnino surgat equestri
Cuius res legi non sufficit, ẽ sedeant hic
Lenonum pueri quocunq; in fornice nati.
Hic plaudat nitidi prędonis filius inter
Pinnirapi cultos iuuenes, iuuenesq; lanistę.

tũ. C. Principẽ qui idem fecerat. Lenones dicũt (authore Vlpiano) qui q̃stuaria mãcipia habent, sed ⁊ q̃ in liberis q̃stum hunc exercẽt i eadẽ cã sunt, sine aũt hoc principaliter negociũ gerunt, sine alterius negociatiõis accessione vtunt, vtputa si campo fuerit vel stabularius ⁊ mancipia talia habuit ministrantia, et occasione ministerii q̃stum faciẽtia. Lenocinium facere nõ minus est, q̃ niũ fa corpore q̃stũ exercere. Fornice, lupanari, ⁊ loco fornicato, qualia domicilia solẽt inhabitare scorta. A libi. Nudũ olido stans fornice mãcipiũ. Nitidi, lauti ⁊ splẽdidi opibus. Lenocinium Lenocere

Plaudat, nam spectatores in theatro plausu victoribus fauebãt, excipiebantq; in theatrum ꝓncipes, de qbus bñ sentiebãt, de quibus autẽ male sibilo. Vnde Horatius loquens de Anaro. Populus me sibilat, at mihi plaudo ipse domi, simul ac nũmos contemplor in arca. Prędonis, prędo a ꝓcinendo est dictus. Est enim is qui clara voce edicta magistratuum, quiq; ꝓcia rerum in publicis venditionibus pronunciat. Inter pinnirapi, ordo duplex esse potest, vt sit vnus. Filius nitidi ꝓconis plaudat inter iuuenes cultos pinnirapi, ⁊ iuuenes lanistę. i. inter eos q̃ ex gladiatoribus ad magnas opes ꝓuecti sunt, ⁊ nunc sedẽt vt nobiles in quatuordecim, vt exponas iuuenes ꝓ filiis. Alter vero sic. Filius ꝓconis hic plaudat ⁊ iuuenes pinnirapi ⁊ iuuenes lanistę plaudãt inter cultos. i. inter comptos ⁊ nitidos, ac per hoc diuites Romanos, ⁊ equestris ordinis, pinnirapus autem dictio est composita ex duobus corruptis ex pinna ⁊ rapio sicut apud Plautum in pśndolo Bustirapus, signatq; retiarium alterũ ex gladiatoribus, qui pinnã, ⁊ summitarem galeę Mirmillonis ĩmisso rete capiebat, quum cantaret piscem peto nõ te peto, quid me fugis galle, nam Mirmillonicũ genus armaturę gallicum est, ipsiq; Mirmillones ante galli vocabantur, in quoꝝ galeis piscis effigies inerat, quod genus pugnę institutum fertur a pittacovno ex septem ꝓsapientibus, qui aduersus phrinonem dimicaturus propter cõtrouersias finium, quę erant inter atticos ⁊ mitylenęos rete occultato impedinit phrinonem. Lanistę, genitiuus est casus, lanistę, lanii, laniones denominati sunt a laniando, sed ita inter se differunt, vt lanii si ne laniones dicant qui carnes vẽdunt populo, easq; concidant ⁊ lanient, vnde Apuleius lanienam formauit vocabulum, quod pro cruciatu ⁊ veluti quadam laniatione sepe posuit. Plautus vero in Epidico lanienam appellat locum vbi pecudes mactant a laniis his verbis. Defessus sum quęrere per medicinas, tonstrinas in Gymnasio, atq; in foro, per myropolia ⁊ lanienas. Lanistę vero erant qui gladiatoꝝ familias habebant venales, easq; digladiari docebant, vnde Trãquillus in Cęsare. Tyrones neq; in ludo, neq; per lanistas, sed in domibus per equites romanos ac etiam

Prędo
Pinnirapus
Bustirapus
Mirmillones
Lanistę
Lanii
Laniones

etiam senatores armorũ peritos erudiebat, dicti ergo lanistę q̃ ꝓsint hominibus laniandis. Sic libitum, subaudi esse, cum indignatiõe dictum, quasi dicat nulla fuit huius distinctiõis honesta ratio, sed sic libuit. Sicq; poeta ostendit contumelioſam diuitum aduersus pauperes superbiam. Est autem libet vnum ex verbis quod apud veteres geminauit ꝓteritum vt libuit libitũ est, licuit, licitũ est, placuit placitũ est, puduit puditũ est, nupsit ⁊ nupta est, prãdit ⁊ prãsus est, cœnauit ⁊ cœnatus est. Et dicimus libet et libent in forma tantum tertię ꝑsonę in singulari ⁊ plurali, sic etiam licet ⁊ licent. Vano, stulto ⁊ modicę prudentię, quum id per nimiam ambitionem fecerit. Virgil. Vane ligur, frustraq; animis elate superbis. Quis gener. Alia est q̃rela paupertatem vbiq; contẽni. Nam si ducẽda inquit vxor est, repudiatur gener nisi opibus par sit puellę, sicque ostendit hoium fortunam non virtutem q̃ri. Cen suminor. qui diuitiis non sit par puellę. Quando in consilio est ędilibus, conqueritur poeta pauperem ab omni rei pub. administratione ⁊ cura tanq̃ nulli rei aptum arceri a magistratibus, quando inquit est in consilio ędilibus ꝑ quasi dicat, ędiles qui minimi sunt magistratus quiq; res minimas in vrbe curant, siquid consilio publico facturi sunt pauperem in cõsilium nõ admittunt. Nam ędiles ꝑant mensaris, vt in sequentibus. Et de mensura ius dicere vasa minora frangere. Et minimi erant magistratus adolescentes prima cõmendatione creabantur. Cicero legum secundo. Suntoq; ędiles curatores vrbis, annonę, ludorumq; solẽnium, ollisq; ad honoris amplioris gradum primus accessus esto. Erit ergo argumentũ a minore ad maius, vt sit sensus. Si a minore magistratu pauper contemnitur, multo magis a maiore. Per quod poeta sęculum suum insitię dãnat, quod hoies tantum ex censu considerandos putet. Hinc q̃ est illud Plinii in prohemio. xiiii. libri. Postq̃ senator censu legi cœptus, index fieri censu, magistratum ducemq; nil magis exornare q̃ census, pessim iere vitę precia, omnesq; a maximo bono liberales dictę artes in contrarium cecidere. Agmine facto, dãnat ex nimia indignatione cõsilium priscoꝝ pauperum, qui quum per seditionem in montem sacrum secessissent. In vrbem tñ hortatu agrippę redierunt, quũ debuissent omnino migrare. Plebs enim quũ tributum ⁊ militiam tolerare non posset a patribus secessit in montẽ, qui postea ob id sacer est dictus. Et quum inde reuocari nequiret Menenius agrippa legatus re citata fabula ęsopi, q̃ ostenduntur artus humani a vẽtre discordasse, moxq; quum oĩa ob discordiam desiceret in gratiam redisse, sic populum cum senatu reconciliauit, creatis tñ tribunis plebis qui libertatem

fabula ęsopi

Libuit pro libitũ ẽ.

Sic libitum vano qui nos distinxit othoni.
Quis gener hic placuit censu minor, atq; puellę
Sarcinulis impar? quis pauper scribitur heres?
Quando in consilio est ędilibus? agmine facto
Debuerant olim tenues migrasse quirites.
Haud facile emergunt, quoꝝ virtutibus obstat
Res angusta domi, sed Romę durior illis
Conatus, magno hospitium miserabile, magno
Seruorum ventres, ẽ frugi coenula magno.
Fictilibus coenare pudet, quod turpe negabit
Translatus subito ad marsos mensamq; sabellam

fiam aduersus superbiam nobilitatis defenderent.

Migrasse, ita abiuisse vt nunq̃ redirẽt in vrbẽ, vbi tãto sint contẽptui. Olim, superioribus tẽporibus.

Facto agmine, oĩ collecta multitudine vel facto impetu. Nam agmẽ sermo est polysemus, significat enim impetũ, vt illud Virg. Illi agmine certo Laocoonta petũt. Et multitudinẽ, vt vocat agmina seuoroꝝ, etiã exercitũ incedentẽ agmẽ vocamus. Haud facile emergunt. Snia est gñalis qua ostendit quũ vbiq; tum maxime romę difficile eẽ pauperi emergere e miseriis, est aũt translatio a naufragis, qbus difficile est ex ꝓfundo emergere in aquaꝝ superficiẽ. Res angusta domi, tenuis facultas rei domesticę. Agmine

Virtutibus obstat, impedimẽto ẽ, licet optimis artibus sint instructi. Illis. s. pauperibus. Durior, difficilior. Magno hospitium, ratio est quare ad foelicitatẽ durior sit conatus romę. Magno, subaudi cõstat, dicimus. n. magno, parno, pluri mo ⁊ minimo absolute, quũ verbis significantibus ꝓciũ sunt adiuncta, sed non tãto ⁊ quãto, vez tanti ⁊ quãti, pluris ⁊ minoris. Liui. lib. ii. primę decadis. Magno illi ea cunctatio stetit. Valerius, magno vbiq; virtus ęstimat. Hospitiũ, domus cõducticia. Miserabile, quod te ẽt possit ad misericordiã monere. Nã miserabilis ille est, qui sua miseria nos vt sui misereamur monet. Vnde Oui. monet amantẽ vt se miserabilem puellę ostentet. i. ita plenum erũnaꝝ vt puella eius miserescat, vt voto potiare tuo miserabilis esto. Misera bilis

Fictilibus coenare pudet, cõquerit ita auctum esse per diuitias oĩum rez luxũ, vt pauperes etiã pudeat cœnare in fictilibus ne sint ludibrio, vt sit sensus, paucis inquit pudet coenare fictilibus romę, quod negabit esse turpe si ad marsos mensamq; sabellam se cõtulerit, vbi crassioribus etiã cõtentus erit vestibus, vt ostẽdat vrbem incolentibus magna ambitione magnoq; luxu oĩno viuendum. Hocq; melius q̃ vt ad historiam referas, legendumq; est negabit ⁊ non negauit. Cucullo, genus est vestis villosę ad arcendas pluuias ⁊ frigora. Columella lib. i. cap. viii. cultam vestitamq; familiã magis vtiliter q̃ delicate habeat munitã diligenter a vẽto, frigore, pluuiaq;, quę cuncta prohibent pellibus manicatis, centonibus confectis vel sagis cucullis. Sidonius eius ita meminit, per quos nocturnalẽ cucullum, quo mẽbra cõfecta ieiniis inter orandũ cubandũq; dignãter tegare trãsmisi, q̃q̃ non opportune spẽs villosa mittat hyeme finita. iamq; tpibus ęstatis appropinquãtibus. Iulius capitolinus in vita Veri. Vagabat nocte per tabernas ⁊ lupanaria obtecto capite cucullione vulgari viatorio. Diuus Hieronymus ostendit cucullum tegmen esse capitis, scribens sic de monachis. Edentes autem cucullis capita sua velent, ne alter alterum aspi- Cucullus

ciat manducantem,ne loqui quidq̃ liceat dum manducant, Cucullus item genus est amis,de qua Horatius in satyris. Magna compellans voce cucullum.

Color veneti

Veneto,coloris veneti. Est enim marinis fluctibus similis. Vegetius in re militari. Ne tamen exploratorię naues candore prodantur,colore veneto q̃ marinis fluctibus est similis vela tingunt, nanteq; vel per noctem,sed ēt p diem facilius lateāt exploratores. Eū colorem aliqui putant illum esse quē balaum dicimus, quo vestes viliores tingunt. Martia. Si veneto prasinoq; faues qui coccina sumis? Duro, crassiore lana. Pars magna italię, ostendit poeta longe minorii pensa alibi vini q̃ Romę. Nemo sumit togā, ista non vitāt ambitione, vt clientes togati adsint diuitibus salutātibus vt fit Rōę Nā (vt diximus supra) toga erat viliorū, quę sumebatur a clientibus quū ibant ad salutandū, supra Si curret nocte, togatus currere. Nisi mortuus, nā toga ornabātur mortui. Mart. Aut pallens toga mortui tribulis. Ipsa diez̄ si sz̄, ordo est ꝛ sensus. Tu videbis ingt habitus q̃les ꝛ orchestrā similē, ꝛ populū. s. similē in municipiis, si qñ maiestas diez̄ festoz̄ colit theatro herboso ꝛc. i. nullā videbis differentiā inter senatores ꝛ plebeios, vt est Romę. Vt oia referas ad parē habitū vestiū, vt nulla inter eos sit per vestes distinctio, sed nobiles ꝛ plebei sint similes, per orchestrā āt designat senatores ꝛ nobiles. Nam orchestra locus erat in scęna vbi senatores sedebant. De q̃ Victruuius his verbis, i orchestra aūt senatoz̄ sunt sedibus loca designata, ꝛ eius pulpiti altitudo sit ne plus pedū qnq;, vti q orchestra sederint spectare possint oīum agentiū gestus. Nam scenici artifices suas per orchestram pstant actiones, sicuti scribit Victruuius in. v. de architectura οϱχεομαι apud grecos idē est q̃d salto. Aeq̃les illic habitus, equalia oibus vestimēta, ita vt senatores a plebeis habitu vestiū non distinguant vt fit rome. Vnde οϱχηϛηϲ. i. saltator, ꝛ οϱχηϲτϱια saltatrix, ꝛ οϱχηϲτϱα. i. orchestra. Nā purpura (vt scribit Pli. lib. ix.) distinguit ab eqte curiā Est. n. ptexta senatoz̄. Ea ēt fuit magistratū. Et puericię, de qua alibi huberius. Theatro herboso, nā in municipiis theatra in pratis ex cespite plerūq; extruebant. Vnde Propertius. Curia ptexto qnę nunc nitet alta senatu.

Toga

Orchestra

Thea trum

pellitos habuit rustica corda pres. Buccina cogebat priscos ad verba grites Centū illi in prato sępe senatus erat. Nec sinz̄osa cano pēdebāt vela theatro, Pulpita solēnis non oluere crocos. Theatrū aūt grecū est ϑεϱομαι q̃d est inspicio, latine spectaculū dr̄. Ad pulpita, nā e regione theatri extruebant scenę ꝛ pulpita ad cōmodū spectantiū lege Victru. Notum exo. sz̄ pius recantatū. Nā (vt scribit Liui. li. vii. ab vrbe condita) exodia ridicula fuere intexta versibus, quę iuuentus inter se more antiquo iactare cōpit, eaq; cōserta sunt fabulis potissimum atellanicis, quod genus ludorum ab oscis acceptum tenuit iuuentus. Alibi poeta. Vtbicus exodio risum monet atellanę. Tranquillus in Tiberio, vnde nota in Atellanico exodio proximis ludis assensit maximo excepta percrebruit, dictū exodiū ab ἐξω τοῦ ϱου quasi extra viam ꝛ cātilenā institutā ꝛ numerum aliorum versuum. Quum rusticus infans, pueri enim qui vna cū matribus spectabāt ludiones personatos expauescebant, pueros antē solitos ferri spectatū docet Plautus in penulo. Nutricis pueros infantis annicules domi, vt procurent, neuq; spectatū afferāt. Ne ꝛ ipsę sitiāt ꝛ pueri pereant fame. Nene esurientes hic quasi hę- Personadi obuagiāt. Hiatum, os ipm. Personę, persona indumentum est oris, dictum a personando, q̃ vocē in vnum coactam collectamq; emittens sonitus clariores magisq; sonoros faciat. Eam histriones sumebant in agendis fabulis. Aeschilus primus tragœdis cothurnos, Syrma ꝛ personam dedit. De quibus sic Horatius in poetica Post hunc personę, palleq; repertor honestę Aeschilus, ꝛ modicis instrauit pulpita tignis. Edocuit magnumq; loqui nitidiq; cothurno.

Exodium

Pallentis, terrificę. Sufficiunt tunicę, sensus est in municipiis, non omnes viuunt ea ambitione qua in vrbe, vt omnes habeant in Theatro tunicas albas, sed tantum ędiles qui ludis pręsunt. Romę autem omnes spectantes lacernas habent albas. Martialis. Et plebs ꝛ minor ordo maximusq; sancto cum duce candidus sederet. Idem in distichis de lacernis. Amphiteatrales nos commendamur ad vsus. Clari velamen honoris, appositio est, scilicet albę tunicę, quę sunt velamen clari honoris, hoc est quę lacernę dantur ędilibus, qui ludis pręsunt. Nam ędiles fuisse in municipiis paulo ante ostendimus. Hic vltra vires, tanta inquit in vrbe viuitur ambitione, vt vnusquisq; etiam supra vires studeat ornatui.

Nitor, splendor subaudi est. Habitus, vestitus.

Hic, scilicet Romę. Aliquid est plus q̃ est satis, tantus est rerum luxus, vt plus etiam faciant q̃ oporteat. Interdum aliena sumitur arca, alibi, vt spectet ludos conducit Oculina vestem, conducit comites, sellam, cernical amicas. Ambitiosa paupertate, vt quum simus pauperes velimus videri diuites ꝛ alicuius precii. Est enim ambitio honoris cupiditas. Omnia cum precio, deest sunt.

Ambitio

Quid das, conqueritur tantam esse diuitum superbiam, vt pauperes in amicitiā suā non admittant, nisi per multa munera, per Cosium aūt ꝛ veientonem intelligit nobilissimum quemq;. Nam Coso familia nobilis fuit. De veientone fabritio autem alibi Iuuena. Et quū mortifero prudens veiento catullo. Alibi accepta rude coepisset veiento videri. Fabritii veientonis meminit Plinius i. iiii. epistola, vixit sub Domitiano ꝛ Nerua.

Salutes, admittaris vt visites ꝛ salutes.

Clauso labello, superbiam ostendit potētis, qui ne salutantem quidē resalutet. Ille metit barbam, eo miserię vētum est inquit, vt si forte puer diuitis, aut barbam, aut capillū deponat, statim pauper in gratiam diuitis mittit munera vt. s. diem festū celebret. Nam qui barbam, aut capillum deponebant soleni quodammodo alicui numini dedicabant. Suetonius de Nerone Inter Buthysię apparatum barbā primam posuit condi tam in auream pyxidem ꝛ pciosissimis margaritis, ad nūmi ornatam capitolio consecrauit. Mart. Hos tibi phœbe ni dedi vouet totos a vertice crines Encolpus dñi Centurionis amor. Idem loquens de Eurino liberto Domitiani, qui Aesculapio crines suos in pyxide aurea reconditos misit sic scribit. Accipe laudatos iuuenis phœbeie crines. Quos tibi cęsarens donat habere puer. Et alibi Cōsilium formę speculum dulcisq; capillos Pergameo posuit dona sacrata deo. Ille. i. alius dines metit barbam amati. s. pueri. Amati, quē habet in deliciis. Hic, alius. Plena domus libis. i. statim pauperes vt gratiam dñi ineant donant liba ꝛ alia quę puer deinde vendat, ꝛ peculium sibi cōparet ꝛ angeat, sequitur enim cogimur angere pecunia seruis. Libis, libū genus erat placentę quod offerebatur diis, dictum a libando. Ouid. Noīe ab authoris dicunt libamina nomen. Libaq; quod sanctis pars datur inde focis. Mittebant igit liba quasi quę die festo diis offerrent. Cato in re rustica docet confectūram eius sic. Libū hoc modo facito casei pondo. ii. in mortario bene disterat, vbi bene distriuerit, farinę sigilineę libram, aut si voles tenerius esse selibram similaginis solum eodem indito, permiscetoq; cum caseo bene, ouum vnum addito ꝛ vna bene permisceto inde panem facito, folia subdito, in foco calido sub testa coquito leuiter. Accipe ꝛ illud, Accipe inquit ꝛ illud malum, vnde tibi sit indignandum ꝛ irascendum, sumpta translatione a fermento quod intumescit. Illud fermentum, illam indignatiōem. Pręstare tributa clientes, ꝛ hęc est indignatio q̃ etiam clientes ꝛ familiares domini coguntur in gratiam eius dare munera seruis qui grati sint ei. Quod ꝛ Horati. in satyris sic meminit. Difficiles aditus primos habet, haud mihi deero. Muneribus seruos corrumpam, non hodie, si exclusus fuero, desistam, tempora quęram. Peculia, peculium ait Vlpianus dictum qua si pusilla pecuniam, siue pa-

Barba prima

Libū

Peculium

Cum precio, q̃d das vt cosium aliqñ salutes?
Vt te respiciat clauso veiento labello?
Ille metit barbam, crinē hic deponit amati.
Plena domus libis venalibus, accipe; ē illud
Fermentū tibi habe, prestare tributa clientes
Cogimur, ē cultis angere peculia seruis.
Quis timet, aut timuit gelida pneste ruinā,
Aut positis nemorosa inter iuga volsiniis, aut
Simplicibus gabiis, aut proni tyburis arce,
Nos vrbem colimus tenui tibicine fultam

trimonium pusillum, quod seruus domini permissu seperatum a rationibus dominicis habet, deducto inde siquid domino debet. Ceterum apud authores peculium pro omni patrimonio identidem capi manifestum est. Plinius li. x xxiii. Romę simulachrum ex ere factum cereris primū reperio ex peculio. Sp. Cassii, quem regnū affectantē pater ipsius interemerat.

Seruis cultis, dilectis a domino. Cicero in paradoxis. An eoz̄ seruitus dubia est, qui cupiditate peculii nullā conditionem recusant durissimę seruitutis?

Quis timet, a contrario per comparationem ostendit cōmodius habitare pauperem foris q̃ in vrbe. Pręneste gelida, ita dixit vt Virgi. Acie pręneste sub ipsa Strani, vt genere foeminino protulerit restrens adiectiuum ad vrbem non ad nomen vrbis, quod generis est neutri, oppidum est, vt scribit Strabo in. v. In conspectu romę situm i colle, nomen autem accedit (authore Solino) a Pręneste Vlyssis nepote latini filio, vel vt placet festo q̃ pręstet montibus is locus quo conditum est, vel ἀπο τοῦ πϱινω, idest ab ilicibus quarum magna illic est copia. Eam ciuitatem docet Virg. Aedificatā fuisse ab Ceculo filio Vulcani. Nec pręnestinę fundator defuit vrbis Ceculus, gelidam autem appellat, qa in monte sita est. Volsiniis, oppidum hetrurię. Strabo. Ceterum in mediteranea pręter iam dictas vrbes extāt Arretiū, Perusia, Volsinii, Sutrium. Gabiis, Gabii vbi latomię sunt. Simplicibus, ex historia simplices appellat, q̃ Tarquinius superbus quum virtute superare gabios non posset, dolis aggressus est, quum enim velut posito bello fundamentis templi faciendis aliisq; vrbanis operibus intenū se esse simularet Sextus filius eius qui minimus erat transfugit excōposito gabios, patris in se ignitiam intolerabilē cōquerens iam ab alienis in suos vertisse superbiā, se quidē inter tela ꝛ gladios patris elapsum, nihil vsq; sibi tutū nisi apud hostes tarquinii credidisse. Et ne errarent iminere iis bellū quod positū simulat, ꝛ per occasionē eū incautos inuasuz̄. Benigne itaq; a Gabinis excipit, duxq; consultit aduersus patrē, qui mox monēte patre primoribus vrbis partim interfectis, partim in exiliū actis gabios in manū patris tradidit. Ergo simplicitate sua capti sunt. Proni tyburis, oppidū est nō longe ab vrbe roma situ in monte, quod cōdit um fuit a tribus fratribus Tyburto, Catillo, ꝛ Cora, quos Virg. argiuos fuisse oīdit. Catillusq; acerq; Coras argiua iuuētus. Hora. itē. Tybur argeo positū colono. De Tybure ita Strabo lib. v. In romę vero cōspectu sunt Tybur, pnestę, ꝛ Tusculū. Tybur quidem Herculeum est. Proni, penduli veluti in suspicientes ruituri. Nos. s. pauperes. Vrbē. i. domos vrbis, Fultā, fustētatā ac per hoc veterē ꝛ iā casus minantem. Tibicine, fustētaculo. Nam Tibicines (authore

Pręneste

Volsi

Gabii

Tybur

Tibicē Festo) ī ędificiis dici existimant a similitudine tibiin ędifiis canentiū, qui vt cantantes sustineant, ita illi ędificia teneant. Itaq; apparet Tibicinē capi pro oī sustentaculo, vt apud Ouidium in.iiii. fastoꝝ. Hęc modo versabat stantē tibicine telam, a grāmaticis etiam tibicines appellant particulę quibus versus replentur.

Tibicines

Sic obstat, per sustentacula. Labētibus.s.tectis, quę in eo sunt vt labi videant. Villicus, seruus ille qui ruris curā habebat villicus appellatus est. Quum texit hiatum. Ordo est ꝛ sensus. Et inbet dormire se curos pēdēte ruina quū texit hiatum veteris rimę. i. vbi rixiosos parietes operuit ꝛ texit, vt quum particula aduersatiuum sit tēporis. Pendente, pro impēdente ꝛ iminente. Vbi nulla incendia, eleganter ostēdit in vrbe crebra ꝛ horrenda incēdia oriri, nō sine summo pauperum dāno. Nam plerūq; inquit iam cœpto incēdio dines qui inferiores ędiū partes tenet bona sua ab igne trās fert, quum interea pauperē ignis absumit ignaꝝ, vt pote qui domus superiora incolat. Nam inquilinis ꝛ pauperibus supiora domus locabant. Mart. Et tribus habito scalis sed altis. Vcalegō. i. dns domicilii tui, qui subter te habitat in primis tabulatis, alludit autē ad carmē illud Virg. Iam proximus ardet vcalegō.

Villicus

Coel. Rhodig. lib. 7. c. 12.

Magna parte sui, nam sic labentibus obstat
Villicus, ē veteris rimę quum texit hiatum,
Securos pendente iubet dormire ruina.
Viuendum est illic, vbi nulla incendia, nulli
Nocte metus, iā poscit aquā, iā frinola trans-
Vcalegō, tabulata tibi iā tertia fumant (fert
Tu nescis, nam si gradibus trepidat ab imis
Vltimus ardebit, quem tegula sola tuetur
A pluuia, molles vbi reddunt ouа colūbę.
Lectus erat codro procula minor, vrceoli sex
Ornamētū abaci, necnō ē puulus infra (rō,
Cātharus, ē recubās sub eodē marmore chi-

Frinola Frinola, etiā vilissima quęq;, ꝛ fragilia a frio verbo, quod significat aliquid attrectando in pulueremꝛ partes minutas cōuertere, quo verbo sępe vtit Pli. vt est illud in.xiii. vbi loquit de palmis. In ipsa quidem ethiopia friatur hęc tāta est siccitas, ꝛ farinę modo spissat in panē. Idem in.xii. Friatum amomū appellat. i. contritum. Idem in eodē loquens de ladano. Id quoq; terrenū est friabile. Ab imis gradibus, ab imis scalis, ꝛ ꝑmis tabulatis. Tegula sola tuet. i. qui habitat in suprema parte ędium sub tegulis, desinat aūt cœnacula, quę superiores partes domus dicunt, quę inquilinis locari cōsueuerant. Vnde alibi. Rarus venit in cœnacula miles. Columbę, nam in culminibus solēt columbę habitare, ꝛ a culminibus sunt denominatę. Lectus erat Codro, ostendit vm britius pauperē vbiq; infoelicem esse exēplo Codri. Nam si pauper inquit bona sua, aut incēdio, aut alia calamitate amiserit neminē inuenit a quo iuuet. At si dines ardeat statim ꝑsto sunt qui subueniant. Lectus, subaudi discubitorius. Nam ꝛ vasa cōmemorat pertinētia ad Triclinium. Codro, pauper fuit poeta tragicus, de quo initio opis Rauci Thesęide Codri.

Cœnacula Colūbę vñ

Procula minor, tam modicus vt vix caperet proculam vxorē discūbentem. Vrceoli sex, Vasa sex potoria quę in abaco sna trī reponi oūdit poeta. Vnde Plinius lib. xxxvii. cap. ii. De Pompeii triūpho. Vasa ex auro ꝛ gemmis abacoꝝ nouē. Cicero in. v. Thusculanarū. Abacos, ēplures ornauit argento auroq; ęlato, quibus verbis colligitur abacum mensam esse vbi vasa escaria potoriane reponerent. Vnde Plinius eodē libro ꝛ capite. Abacis etiā escariisq; vasis indepetitis. Et paulo infra eodē capite. Murrina humorem putant sub terra calore densari, amplitudine nusq; parnos excedunt abacos. Ausonius. Fama est si Etilibus cœnasse Agathoclea regem. Atq; abacū samio sępe onerasse luto. Abacus item appellat planicies superior quadrata capitelli in colūna, cui ad singulos āgulos sub sunt sue volutę. De quo sic Victruuius. Tāta sit altitudo capituli cum abaco, abaci latitudo ita habeat ratiōem, vt quanta fuerit altitudo tāta duo sint diagonia ab angulo ad angulū. Dictio autem est deducta a genitiuo greco abacos. Capitur itē pro tabula in qua calculatores ꝛ geometrę nūeros ꝛ figuras designāt. Persius. Nec qui abaco numeros. Eaq; etiā fiebat ex marmore appellabat delphica, sequitur enim sub eodem marmore chiroñ. i. sub delphica, ita enim exponit Porphirio apud illud Horatianum. Et lapis albus pocula cum cyatho duo sustinet. De qua mensa delphica, ita meminit Cicero in sexta verrina, Pretribo q; iste mensas delphicas e marmore, crateras ex ere pulcherrimas ex omnibus ędibus sacris Syracusis abstulit. Cantharus, grecum est vocabulū, estq; genus vasis potorii ansati, de quo sępe apud Plautū fit mentio, vt illic in pseudulo. Datur cātharus, bibi, quod Virg. (authore Macrobio) propriū liberi patris poculum assignat Sileno. Et grauis attrita pendebat cantharus ansa, ponit etiā eodem authore pro genere nauigii. Infra. s. abacum. i. sub abaco ꝛ mensa marmorea erat ꝛ cantharus. Chiron, aliqui intelligūt Chironē marmore sculptum sustinentē delphicam, sed melius est intelligas opus cōpositū de chirone, vt planius paupertas codri ostendat, qui ne qdem haberet cōmoda liboꝝ suorum repositoria. Chiron autē cētaurus fuit Saturni ex phillyra filius. Nā (vt scribit Aratus) Saturnus quum per thraciā filium Ionē q̄reret in equum cōuersus cum phillyra cōcubuit indenatus chiron, qui priore parte spēm habebat hoīs, posteriore vero equi. Nauigauit (teste Orpheo) cū argonautis, quoꝝ etiam fuit medicus, ꝛ vsum multaꝝ herbaꝝ inuenit, inter quas ꝛ centaureā. Achillis magister fuit. Ad hunc in monte pelio quū diuertisset Hercules ꝛ sagittas eius manibus mirabūdus pertractaret e manibus vna sanguine hydrę lerneę tincta in pedem decidit, cuius vulnere quum angeret misere ratione deoꝝ in ęlum post nonē dies est translatus inter astra. Vnde Ouidi. in fastis. Nona dies aderat quum tu iustissime chiron Bis ſeptem stellis corpore cinctus eris. De hoc ergo a poetis fabula cātata erat. Multa etiam apud Achilleida Statii diximus. Mures opici, hoc autē per lusum dicit quasi rudes ꝛ barbari, nec qui latine sciant, vnde Sydonius. Tumbida ꝛ ꝑceps

Abacus

Delphica

Cātharus

Chiron

Opici popu. Osci

Opici ꝛ ꝑceps ꝛ opica translatio, deducto vocabulo ab Opicis populis cāpanię, qui eā regionē priscis tpibus tenuerunt. De qbus Stra. in. v. sic scri. Anthiochus sane reliquit scriptū, hanc olim ab opicis regionē habitatā fuisse. Istos aūt Ausonios appellatos, iidē etiā vocati sunt osci, de qbus sic festus Pompeius. Opicū quoq; inuenimus pro osco. Opicos ēt populos antiquissimos italię fuisse docet sic Thucidides in .vi. Sicili aūt ex Italia (ibi nāq; habitauere) fugientes opicos in eandē insulā traiecerunt. De opicis item meminit Diony. Halicar. primo lib. Thucididē secutus Opicos ergo siue oscos rudes ꝛ incultos fuisse, docet Titinius poeta his verbis. Osce ꝛ volsce fabulant, nam latine nesciunt. Vocabulū ergo vsurpabat ad exprobrandā verę latinitatis ignorantiā, vnde ꝛ in. vi. saty. appellat mulierē opicā quasi latine nescientem illic. Atq; opicę castigat amicę. Verba vnde extat ꝛ illud dictū Catonis in greculos. Nos spurios dicunt ꝛ opicoꝝ cognomēto dedecorāt. Ausonius Ennus syri scus inguinū liguritor Opicus magister, sic eū docet phyllis. Alii dicūt opicos appellari eos, qui grece nesciant. licet latine nō sint indocti, vt p lusum mures poeta appellat opicos, q carmina greca rodebant q̄ nec intelligebāt, in qua opinione vī esse Gellius li. x. cap. xvi. vbi sic scri. percūctanti cuipiā qui litteraꝝ ꝛ vocū greciaꝝ expers fuit cuiusnā liber ꝛ qua de re scriptus esset. Et paulopost subdit. Tūc ille opicus verbis meis inchoatis ꝛ incēditis adductus. Nil ha. co. Eo ingt paupertatis redactus erat, vt nihil oīno hēret. Et tñ illud nihil totū amiserit, nec inuenerit alicūde calamitati sue subsidiū, adeo paupertas infoelix est. At si iquit dines aliquo fortunę ipetu de foeliciore statu deiiciat, statim hēt suppetias amicoꝝ paratas. Vltimus aūt erū. cu. sed hoc ingt est oīum miserrimum q̄ q̄rendo petēdoq; nihil inuenit. Frusta ro. melius est frusta esse nomē, quam frustra aduerbiū. Si magna arcturi, hinc tota est indignatio poetę, q̄ hoīes vel sceleratissimi modo diuites sint magis respiciant q̄ pauperes honesti. Nam supra Illic viuant Arcturius istic ꝛ Catulus, maneāt qui nigrū in cādida vertunt, oūdit Arcturiū ꝛ catulū vilissimos fuisse ꝛ sceleratos hoīes, qui p scelera essent locupletati, per Arcturiū igit diuitē quēq; ꝛ facinorosum intelligit.

Iamq; vetus grecos seruabat cista libellos,
Et diuina opici rodebant carmina mures.
Nil habuit codrus, qs enim negat? ē tñ illud
Perdidit infoelix totum nihil, vltimus autē
Erūnę cumulus, qd nudū ē frusta rogantem
Nemo cibo, nemo hospitio, tectoq; iuuabat.
Si magna arturi cecidit domus, horrida mī
Pullati proceres, differt vadimonia prętor.
Tūc gemimus casus vrbis, tūc odimus ignē,

Opica mulier

Horrida mater, subaudi est. i. mulieres romanę sēli dę hunc q̄si cōem casum lugent, quēadmodū cōstat ꝛ publicas calamitates sępe luxisse. Pullati, subaudi sunt. i. atrati, ꝛ vestes lugubres induti, pullū. n. nigrū significat. Virgil. Nemo adhuc infuscet vellera pullis. Tranquillus in Augusto. Sanxitq; ne quis pullatorū media cauea sederet. Pullū etiā appellamus nouellū. Hora in odis. Gaudent pulla magis arq; myrto, vnde etiā dicimus arbores pullulare, quū ramos nouellos exerunt. Ouidius lib. xvi. Sauserunt velocē vites aquaticę, sed eradicatę reprullulant. Differt vadimonia

Pullus

Pullulare

Vadimoniū

fert dictionē iuris, siue sponsiones sistendi se in iudicio, ac per hoc iura ipsa. Vadimoniū vocabulū quidem occursu frequēs est apud authores, sed difficile intellectu, variis. n. modis vsurpari ab scriptoribus dubiū nō est. Videl aliqñ capi posse pro spōsione ad certū diē sistēdi se in iudicio vel p se vel p aduocatos, vt in oratione Cice. pro Quintio dat intelligi, vbi longa est altercatio de vadimoniis, altera pte dicēte fuisse sibi vadimonia deserta, altera vero nequaq; a se fuisse facta, q̄ significatiōe vī accepisse Tranquillus in caligula, vbi sic ait, vt litigatoꝝ plerisq; occurre re absentes ad vadimoniū nō possent cā cadere, quasi ad spōsionē factā sistēdi se in iudicio ad diē cōstitutum. Aliqñ pro citatione in ius, Plautus in Curcul. vbi tu es qui me vadatus es vadimoniis venereis. i. q me citasti in iudiciū citationibus venereis. Valeri. lib. iii. Nam quum oppidū badiā circunsederet Scipio tribunal suū adeūtes in ędem quę intra moenia hostiū erat vadimoniū in posteꝝ diem facere iussit. Seneca lib. de ira. Quid si ꝑpter vsurā, aut millesimā valitudinarius fenerator distortis pedibus ꝛ manibus ad cōparandum nō relictis clamat, ac per vadimonia ases suos in ipsius morbi accessionibus vindicat, hoc est asciscit ꝛ consequit per citationes ꝛ iura forensia, vnde ꝛ Porphyrio in Horatium sic scribit. Horatius cōsulit an ꝑmittat attestari iniecta manu extracturus ad ꝑtorem, q̄ vadimonio non parnerit hoc est citationi. Idem Porphyrio alibi refert se incidisse in hoīem molestum, neq; se ab eo auellere potuisse, nisi aduersarius supeneniset, a quo vadimoniū sibi dictum est. i. citatio in ius. Capi etiam videtur pro iurisdictione Liuius lib. tricesimo tertio Prętores quoꝝ iurisdictio erat, tribunalia ad disciplinā publicā posuerant, eo vadimonia fieri iussērūt, ibiq; eo anno ius dictū est. Gellius li. vii. Tū e militibus q̄ in iure apud eū stabāt interroganit quispiā ex more in quē diē locūq; vadimoniū ꝑmitti inberet, vbi liquido apparet vadimoniū poni per iurisdictiōe, vt sit quo die quone loco velit me dicere. Macro. in primo Satur. Comperēdini dies sunt, qbus vadimoniū licet dicere. Pli. lib. vii. Bebius index dum vadimonium differri inbet mortuus est, hoc est dictionē iuris. Seneca lib. vii. epistō. ad Luci. Tam ridicule facio q̄ ille quisquis vicisse se putat, quum vadimoniū diffluit. Idem li. i. Non video tibi plus prodesse q̄ quū ad vadimoniū aduocatus descenderem. A pul. vero lib. x. pro effectu posuisse videt quum sic scribit, promisse libidinis flagitat vadimoniū. q. d. effectum. i. vt efficiat quod ꝑmisit. Idem lib. xi. Iamq; dies aderat diuino destinatus vadimonio, hic videl poni vadimonium pro promissione, quasi deus ꝑmisisset ei pristinę formę recuperatiōem. Tunc gemimus. s. ardente arcturio homine diuite. Tunc odi. ignem. Tunc inquit ignē detestamur tanq̄ rē dānificam.

Hic, ſubaudi ab inferioribus dabit. Signa candida, ſimulachra marmorea candida. Euphranoris, Euphranor & Polycletus, athenienſes fuere, de quibus multa Plinius, ambo ſtatuarii mirę celebritatis. Euphranoris eſt Alexander paris, in quo laudatur q̄ omnia ſimul intelligantur, index deaꝝ amator Helenę, & tamen Achillis interfector. Lege Plinium libro. xxxiii. capitu. viii.

Vetera ornamenta, ſubaudi dabit ab inferioribus, vt dixi. i. quę antea diu fuerant in tęplis deoꝝ. Deorum phe. Huius loci duplex poteſt eē expoſitio. Alii enim deorum phecaſia noꝝ legunt. i. deorum quos Phecaſii ſacerdotes colebant. Nam Phecaſios ſacerdotes fuiſſe oſtendit Appianus lib. v. de bello ciuili loquēs ſic de. M. Antonio. Calciamēta candida q̄lia Athenienſiū ſacerdotes & Alexandrinoꝝ quos Phecaſios vocant deferre cōſueuerunt. A calciamentis igitur quę phecaſia dicebātur appet tales ſacerdotes eſſe denoīatos. Calciamenti meminit Sene. lib. vii. de bñficiis. Pythagoricus q̄dam emerat a ſutore phecaſia. Item ad Luciliū. Siquē paliatū, aut phecaſiatū cōſpexeris. Diuus quoq; Hiero. cōtra Iouinianū, ita inqt de phecaſianis. Bactrianis ad hoc ipſum nutritis obiiciūt ſenes, q̄ cū Alexādri prefectus phecaſianoꝝ emēdare voluiſſet pene amiſit prouinciam. Alii vero ex veteri codice quoꝝ ſenſus magis mihi placet non phecaſianoꝝ deoꝝ legendum putant, ſed bicaſianoꝝ, vt hęc particula hic gn quies, nec ēt ſine ornatu rhetorico repetatur, vt dicat hic, ideſt alius dabit ſigna candida. Alius aliq̄ preclaꝝ Euphranoris, aut Polycleti. Alius vetera ornamenta deoꝝ aſianoꝝ. Alius modium argenti & cętera, vt per vetera ornamenta deoꝝ aſianoꝝ ītelligamus ſigna, aut tabellas pictas, aut vaſa aurea ſiue argentea, quibus rebus deoꝝ templa ornari ſolent, ac p̄ hoc ſatyrice oſtendit romanos ob auariciam temploꝝ expilationibus non parcere, vnde legimus apud Plutarchū Syllā quę ī donarii; ornatiſſima & preciosiſſima fuerāt, tum ab epidauro, tum ab olympia, tum ex Delphis datis ad Amphictyonas litteris dei pecunias ad ſe deferri iuſſiſſe. Que furta quęq; expilationes, q̄ & publice & priuatim fierēt monet Cicero ad. Q. fratrem his verbis, Preclaꝝ eſt enim ſummo cum imperio fuiſſe in Aſia triennium ſic, vt nullum te ſignū, nulla pictura, nullū vas, nulla veſtis, nullum mācipium, nulla forma cuiusquā, nulla cōditio pecunię, q̄bus rebus abundatiſſa prouincia, ab ſumma integritate cōtinentiaq; deduxerit. Cęſar (vt ſcribit Tranqllus) In gallia phana tēplaq; deū donis referta expliauit. Et fornlos, armaria & repoſitoria libroꝝ. Sueto. in Auguſto, libros ſibyllinos delectu habito condidit duobus fornlis auratis ſub pallatini Apollinis baſi. Fori vero dicunt tabulata nauiū ab eo q̄d inceſſus ferant. Hęc Seruius in Virgili. in. iiii. Implesq; foros flāmis, ab Apul. vero lib. iiii. capi

Pheca ſii ſacerdotes

Pheca ſia

Fori

Ardet adhuc, ē iā occurrit, q marmora dōet,
Cōferat ipenſas, hic nuda ē candida ſigna.
Hic aliqd preclaꝝ euphranoris, ē polycleti.
Hic aſianorum vetera ornamenta deorum.
Hic libros dabit ē fornlos, mediāq; minerua
Hic modiū argēti, meliora ac plura reponit
Perſicus orboꝝ lautiſſimus, ē merito iam,
Suſpectus, tanq̄ ipſe ſuas incenderit ędes.
Si potes anelli circenſibus, optima ſorę

tur pro ſedilibus vbi ſic ſcrib. Hi ſimili lanacro refoti inter foros ſocioꝝ ſeſe reponūt. Tūc forte ducti miniſterium faciūt, eſtur, ac potatur incōdite. Mediāq; Minerua, mediam ſtatuam Minerue ad exornādam bibliothecam. Perſicus orboꝝ lautiſſimus, Perſicus, pactius, gallita, & laronia p̄ nobilibus & ditiſſimis orbis ponunt. Reponit, reparat, & quaſi lucrifacit & recōdit, eadem ſignificatiōe poſuit Quintilianus libro. ii. loquens de aīalibus. Quinetiam reponere in hyemem alimēta videmus. Si potes anelli circenſibus, notat populum roma. q̄ ludis circenſibus, ita delectabat, vt nihil illi maiori curę eſſe videret, vnde alibi. Atq; duas tm̄ res anxius optat pana & circenſes, alibi. Totam hodie Romā circus capit. Itē alibi. Illa mœſtitia eſt carniſſe anno circēſibus vno. Nam ii ludi q̄ tanta oīum ſpectabantur delectatione, in Circo maximo fiebant. Vnde & nomen ſortiti ſunt. Idem ēt appellati ſunt Romani & magni. Circo aūt qui maximus dicitur Tarquinius priſcus, vt docet Liuius lib. i. romę primus locus deſignauit, in quo ludos longe inſtructius opulentiusq; fecit q̄ priores reges. Circum aūt maximū dictum eſſe, ſcribit Varro q̄ circum ſpectaculis maxi edificatis ibi ludi fiunt, & q̄ ibi ci cum metas fertur mus pompa, & equi currunt. Maximus autem appellatus vnde eſt. q̄ amplitudine longe maior eſſet q̄ circus ītimus, & circus flaminius. Nam (vt ſcribit Plini. lib. xxxvi.) longitudine fuit trium ſtadioꝝ, latitudine vnius, ſed cum ędificiis quaternū ingeꝝa. Capiebat aūt ducenta & lx. milia hoīum ſedentiū. Ludi aūt inſtituti fuerūt in honorem Cybeles magnę deoꝝ matris, qui vocabulo greco dicti megalenſes, latino magni. ΜΕΓΑΛΗΣ ΜΗΤΡΟΣ, hoc eſt a magna matre. Vnde eſt illud apud Iuuena. in. xi. ſatyra. Interea Megaleſia cę ſpectacula mappę Idęū ſolēne colūt. Asconius tī Pedianus ait. Ludos magnos eſſe appellatos q̄ magnis impenſis ſint dati, tunc p̄mum ludis ipenſa ſunt ducenta milia nūmū, vel q̄ dils magnis. i. laribus vt bis Romę dati ſint, q̄bus aiunt raptas ſabinas eſſe, vt videat p̄ hoc dicere Virg. Magnis circenſibus actis, nam & circenſes ludi ſunt, iidem ēt plebei ſunt appellati, q̄ initio veris ſtato ſoleniq; die celebrabant magno totius plebis ſtudio & delectatione, vnde ait alibi. At mihi pace imensę nimieq; licet ſi dicere plebis. Et alibi. Atq; a plebeis longe megaleſia, plebeios aūt ait Asconius appellatos q̄ exactis regibus p̄ libertate plebis fecerunt, aut p̄ reconciliatione plebis. Ludi etiā Ludi circenſes in honorē Cereris celebrabantur, vnde Cor. magni Tacitus lib. xvi de Nerone p̄incipe loquens. Tādem & Roma inquit ſtatuere circēſium ludoꝝ diē, qui Cereri celebrāt, exequi deſtinata, qa Cęſar rarus egreſſu domoq;, aut hortis clauſus ad ludicra circi ventitabat. Et paulopoſt, vtq; circēſium cerealium ludicrum pluribus equitum curſibus celebrareť. Ouidi. in. iiii. faſtorū. Circus erit pompa celebr numeroq; deoꝝ. Primaq;

Circēſes

ventoſis

vētoſis palma petet equis. Hic cereris, ludi nō eſt opus indice cā. De quibus ēt Iuuenalis intellexit. xiiii. ſaty. illic. Ergo oīa flore. Et cereris licet, & cybeles aulea relinquas, illic vt de iis aliquid huberius dicatur, quattuor exbibebant aurigaꝝ factiones denoīatę a quattuor diuerſis pāni coloribus, q̄bus ipſi agitatores induti erant.

In circēſibus Factiones aurigaꝝ q̄ttuor

De quibus ſic Sydonius Apollinaris. Micāt colores albus & venetus, virens, rubensq; veſtra inſignia cōtinent. Miniſtri ora & lora manu inbasque totas Cogunt flexilibus latere nodis, Hortaturq; obiter, innatq; blādis Vultus plauſibus & voluptuoſum dictant q̄dru pedantibus furorē, impellunt, trepidant, trahunt, repugnāt. Arde deſcunt, ſaliūt, timēt, timentur. Nam ſpectatores diuerſo currentibus aurigis fauebāt ſtudio, aliiq; alium horta bantur ad victoriam, vnde eſt illud, apud Pli. ad Calauſium. Nunc fauent pāno, pānum amant. Et ſi in ipo curſu non mediocri certamine hic color illuc, hic huc transferat, ſtudium fauoꝝ, tranſibit, et repente agitatores illos, equos illos quos procul noſcitant, quoꝝ clamant noīa relinquet, tanta gratia, tāta auctoritas in vna vilisſima tunica. Quibus verbis oſtendit Pli. tanto ſtudio coloribus Romanos diuerſis fauiſſe, vt non hoīes ſed colores ipſos, quibus induti erant adamarent, ita vt ſi coloꝝ mutatio facta eēt ī ipſis agitatoribus & ab vna factione ad alteram tranſlata, itidem & fauorē ſpectatorum tranſituꝝ, vt plane offendat illos non perſonis ſed coloribus fauiſſe. Praſinę hoc eſt viridi factioni Caligula & Nero ita addicti deditiq; fuerūt, vt Caligula coenarent in ſtabulo aſſidue & maneret, viciſq; ſeſtertium agitatori cythico contulerit. Nero vero inter diſcipulos conquereret quondā tractum Praſinū agitatorē & quū a magiſtro obiurgareť de Hectore tracto ſe loqui ementitus ſit, Venetę ꝛo factioī adeo fauit vitelius, vt quos dam de plebe ob id ipm q̄ venetę factioni clare maledixerant interemerit. Mart. in diſtichis de Praſino & veneto mentionem facit. Si veneto praſino ve fanes q̄ cocina ſumis. Ne fias iſta tranſfuga veſte vide. Nā coccinatus pro tranſfuga haberēt qui relictis praſino & veneto ad purpurei panni factionem abiret. Iulius capitolinus in vita Veri ſic ſcribit. Circenſium tantam curam habuit, vt frequenter prouincialibus litteras cā eorum & miſerit & acceperit. deniq; ēt ꝑſens & cum Marco ſedēs multas a Venetianis paſſus ē iniurias q̄ turpiſſime cōtra eos fauerit. Nam & volucri equo praſino aureū ſimulacrum fecerat quod ſecum portabat. Duas ēt Domitianus circenſibus gręcū factiones aurati purpureiq; pāni ad quatuor priſtinas addidit Trāquillus in Domitiano. Eſt ergo ſenſus. Si potes inquit relinquere iſtos ludos circēſes quibus tota ciuitas tantopere delectat opti me tranquilleq; habitabis in cāpania. Sorę, Sora. Fabrateria & firuſmo oppida ſunt volſcoꝝ in campania a fabrateria ſit fabraterius. Tenebras, locum tenebroſum & obſcuꝝ, Senſus eſt. In aliis Italię oppidis tanti tibi poteris parare domum optimā quanti Romę conducis domiciliū tenebroſum. Hic, per illic in oppidis. s.

Sora

Fabrateria

Fabraterius

Aqua breuis

Puteus brevis, nō profundus, ſic etiam dicimus aq̄s breues non altas nō profundas. Talem puteum ꝑcipit, & Columella habendum. Aut fons illachrymet putei non ſede profundi. Vi ne bidentis amans. Satius inquit eſt agricolationi vacare q̄ habitare intra vrbem ītertot vi nēdi difficultates & moleſtias. Ergo amans bidētis. i. rei ruſticę & im primis cultus hortorū.

Bidens

Bidentis. Bidens genus eſt ſarculi. Pythagorę, pythagoras quum carnibus abſtinendum doceret legumine oleribusq; vescebatur, vt mortales ad faciliorem aſſuefaceret victum, & cibos ſemp parabiles, quod inſtitutum diſcipuli ſeruare.

Aut fabraterię domus; aut fruſinone paratur,
Quanti nunc tenebras vnum conducis in annū
Hortulus hic putensq; brevis nec reſte mouendus
In tennes plantas facili diffunditur hauſtu.
Vine bidentis amans, ē culti villicus horti,
Vnde epulum poſis centum dare pythagorę is.
Eſt aliquid quocunq; loco, quocunq; receſſu,
Vnius ſeſe dominum fecisse lacertę.
Plurimus hic eger moritur vigilando, ſed illum
Langorem peperit cibus imperfectus ē hęrens
Ardenti ſtomacho, nam q̄ meritoria ſomnum
Admittunt, magnis opibus dormitur in vrbe.
Inde caput morbi, rhedarum tranſitus arcto

De quo plura illic dicemus, Ventri indulſit non oē legumen. Faba abſtinuiſſe docet Cicero in primo de diuinatione quaſi vero & cibo mens non venter infletur.

Eſt aliquid, venuſta ſuaſio, operę ꝑcium inquit ē alicuius rei, vel vilisſimę dominum ſe facere, vt oīo oſtędat longe melius eſſe in loco deſerto habitare q̄ in vrbe.

Vnius lac. vnius (vt dici ſolet) vermiculi hoccq, melius q̄ vt ad menſuram referas terrę. Plurimus hic eger. Aliud incōmodum affert paupeꝝ. Plurimi iquit moriuntur contracta egritudine ex noctibus inſomnibus. Nam pauperes in ea inquit parte ędium diuitis habitāt quę publicis eſt proxima viis, vt dormire nō queant nimio & iumentoꝝ & plauſtroꝝ ſtrepitu, ſicq; interrupto ſępe ſomno in egritudines lętiferas incidunt. Hoc etiam conqueritur Mart. Numerare pigri damna quis poteſt ſomni, item alibi. Ocia me ſomnusq; iuuāt, quę magna negauit Roma mihi. Cibus ī perfectus, non concoctus in ſtomacho, qui cauſa eſt langoris.

Que Merito mer. loca meritoria dicunt quę mercede locantur inquiriia linis a merendo, vnde & tabernę meritorię ipſa fabula dicuntur hoc eſt cauponę. Nam mereri eſt cauſa q̄ſtus aliquid operari, vnde & meretrices ſunt appellatę q̄ turpitudine corporis ęs merent. Mercesq; ꝑmium appellat quod datur pro laboribus ſuſceptis a merendo. Inde ēt dicuntur pueri meritorii qui aut ſponte ſua, aut iubēte dño proſtant turpiq; q̄ſtu ęs merent. Vnde & Sueto. in caligula appellat vehicula meritoria quę mercede locantur. Magnis opi. i. diuites & potentes, dormiunt, q̄ ſibi de loco remoto proſpiciunt. Inde ca. mor. ſubaudi eſt. q. s. non dormiunt. Rhedaꝝ tranſitus, rōſomni interrupti. Nā tranſitus inquit rhedaꝝ in arcto viarum inflexu adimunt ſomnū. Arcto inflexu. vi. Vici adeo coniuncti obliquiq; erant vt difficilem tranſitum vehiculis darent. Tacitus arctis itineribus hucq; illuc & enormibus vicis qualis vetus Roma fuit. Vnde Nero auctore Trāquillo. Offenſus anguſtiis & flexuris vicorum incendit vrbem, q̄ aūt vici obliqui eſſent, docet Liuius in fine quinti lib. ab vrbe condita his verbis. Fe

Merito

Merces

Pueri

ſtinatio curam exemit vicos dirigendi dum omiſſo ſui alieniq; diſcrimine in vacuo ædificant, ea eſt cauſa vt veteres cloacæ primo per publicum ductæ, nunc priuata paſſim ſubeant tecta, formaq; vrbis ſit occupatæ magis q̃ diuiſæ ſimilis. Conuicia ſtantis mádræ, hoc eſt conuicia quæ fiunt mandræ ſtanti & remorati, nam

Vicorum inflexu, & ſtantis conuitia mandræ
Eripiunt ſomnos vrſo, vitulisq; marinis.
Si vocat officium, turba cedente vehetur
Diues & ingenti curret ſuper ora liburno,
Atq; obiter leget, aut ſcribet, vel dormiet intus,
Namq; facit ſomnum clauſa lectica feneſtra,
Ante tamen veniet. nobis properantibus obſtat
Vnda por, magno populus p̃mit agmine lũbos
Qui ſequitur, ferit hic cubito, ferit aſſere duro
Alter, at hic tignum capiti incutit, ille metretam
Pinguia crura luto, planta mox vndiq; magna
Calcor, & indigito clauus mihi militis hæret.

genitiuus mandræ ſtat paſſiue, gcnitiui enim ponũtur & actiue & paſſiue, vt ſi dicam verbera magiſtri proſunt pueris, ideſt verbera quæ in ſtigit magiſter & quia magiſter agit actiue ponitur genitiuus, paſſiue vero verbera pueri ſunt, ideſt quæ pueri patiuntur. Conuicia ergo mandræ, ideſt quæ mulio facit in mandram, ſolent enim mulliones multis conuiciis & Conui minis agere iumenta. cium Cõuicium dicitur auctore Vulpiano vel a concitatione, vel a conuentu hoc eſt collatione vocum, quum enim plures voces in vnum conferuntur conuicium appellatur quaſi conuocium. Fecisſe conuicium dicitur non tam is qui vociferatus eſt, verum is quoque qui concitauit ad vociferationem alios, vel qui ſubmiſit vt vociferetur, non tam omne maledictum conuicium eſt, ſed id ſolum quod cum vociferatione dictum eſt, & ſine vnus, ſine plures dixerint conuicium eſt. Quod in cœtu dictum eſt, quod autem nec in cœtu, nec vociferatione dicitur, conuicium non proprie dicitur, ſed infamandi cauſa dictum. Mandræ, gregis iumentorum ſtantis, ſignificat enim mandra multitudinem iumentorũ. Martia. lib. v. Vixq; datur longas mulorum vincere mandras.

Eriperent ſom. vr. Omnes quos adhuc vidi codices legunt Druſo, ſicq; commentatores Druſum exponunt pro homine ſomniculoſo. Ego vero vrſo legendum contenderim, hac maxime ratione, q̃ quum dicat ſomnum eripi vitulis marinis, recte procedat, vt de aliis beluis quæ alte dormiunt loquatur q̃ de homine. Nam vrſi vt ſcrib. Plini. lib. viii. ca. xxxvi. primis diebus bis ſeptenis tam graui ſomno p̃muntur, vt ne vulneribus quidem excitari queant. Vitulisq; maq; phocæ dicuntur, quo animali nullum grauiore auctore Pli. premitur ſomno. Virgi. Sternunt ſe ſomno deſerto in littore phocæ. Si vocat officium. Aliud ẽt incõmodum proponit pauperum. Nam ſi forte aliquo eundum ſit ita officio poſtulante, diues ſuper ora pauperũ lectica ferret ſine aliquo eius incõmodo, ſed cũ magna paupẽrũ pernicie, qui a ſeruis lecticariis cæteraq; ſeruorũ turba proſternunt cõculcanturq; pedibus in luto.

Curret ſuper ora. i. ſublimis in lectica vehet ſupra capita hominum. Vnde Sene. ab Luci. loquens de diuite ſic ait. Quos ſupra capita hoĩm ſupraq; turbã delicatos lectica ſuſpendit. Pli. in panegyricis. Traiani luxum & ſuperbiã ſui tpis damnãs ſic scribit. Ante te p̃cipes ſuſſidio noſtri & quodã æqualitatis metu vſum pedum amiſerant, illos ergo humeri cernicesq; ſeruorũ ſuper ora noſtra vehunt. ſic. n. dines, nec ſolum in vrbe, ſed ẽt foris geſtabat. Seneca ité ad Luci. Non turba ſeruorum lecticam tuã per itinera vrbana ac peregrina portantiũ. Cice. in. ii. philip. At iſte operta lectica latus eſt per oppidũ, vt mortuus. Ingenti li. Ingenti & pcero lecticario. Alibi Tarde veniſſe liburnus dr. Nã ex liburnia quæ dalmatiæ eſt contermina magnæ ſtaturæ mittebant ſerui, vñ alibi. Primus clamante liburno Currite. Atq; obiter, hinc eſt indignatio vmbritii, q̃ quum ipſi pauperes in itinere luto pronoluant, dines tanto ocio geſtet, vt ẽt in lectica legat & dormiat. Obiter. i. ſimul & Obiter vna vt ſit ſẽſus. Curret ſquit ſuper ora & ſimul leget aut ſcribet, ſic etiã alibi. Verberat, atq; obiter faciem linit & audit amicas, eodẽ ſignificatu vbiq; accipiẽ. Pli. li. xxxvii. Libet obiter vanitatẽ magicã hic quo q; coarguere. Idẽ in eodẽ. Nec vero id ſolũ agemus, ſed ad maiorẽ vtilitatẽ vitæ, obiter coarguẽ magoꝝ infanda vanitas. Idẽ lib. xxxiii. Illud quoq; obiter indicari cõuenit, hoc eſt ſimul & vna. Intus, nã vt diximus lectica erat inſtar cubiculi, vñ Pli. li. vltimo natu. hiſto. cubiculũ viatoꝝ appellat, quod alibi Iuuenalis ſatyrice appellauit antrũ. Ante tñ ve. Licet inquit legat, aut ſcribat, aut dormiat cũ multo ocio, tñ nos ẽt p̃cedet. Vnda, multitudo quæ vndã maris imitatur in tumultu. Virgi. in. ii. geor. Mane ſalutantũ totis vomit ædibus vndã. Aſſere du. Aſseres ligna dicunt oblonga, vtputa pali, pticæ. Vnde Cęſar in. ii. lib. de bello ciuili ait. Aſseres. n. pedũ duodecim ẽuspidibus præfixi. Aſseres
Hircius lib. iiii. de bello alexandrino. Aſseres remorum vſum obtinebãt. Sueto. in Caligula ad primũ tumultum lecticarii cũ aſseribus accurrerunt. Cato in re ruſtica. Duobus aſſerculis appoſitis parieti quibus gallinæ i nidũ poſſint irrepere. Victruuius i. vii. Aſseres directi diſponant inter ſe ne plus ſpacium hũtes pedes binos & bi maxime cuꝝ ſeos, q̃ abigeni a carie & vetuſtate celeritate vitiant. Idem lib. v. Deinde inſuper ſub tegulas aſseres ita prominentes vti parietes proiecturis eoꝝ tegant dicti aſseres q̃ aſſideant parietibus trabibusq; Tigni vt Feſtus ſcribit. Tignũ, Scribit Vulpia. appellatione tigni contineri oẽm materiã ex qua ædificiũ cõſtet, vineæq; neceſſaria, vnde qdam aiunt tegulã quoq; & lapidẽ & cemẽta cæteraq; ſi qua in ædificiis ſunt vtilia. Tigna. n. a tegendo dicta ſunt, hoc amplius & calcẽ & arenã tignoꝝ appellatione cõtineri, ſed in vineis ẽt tigni appellatione oĩa vineis neceſſaria cõtinent, vtputa pticæ, pedamẽta vñ ẽt fabri tignari appellant qui ædificia extruũt. Metretã, vas certæ cuiusdã menſuræ. Martialis. Plurimus hiſpanas miſit tibi nauta metretas. Cato in re ruſtica, Ahenũ vnũ hẽat q̃d capiat metretas triginta Diuus Ioãnes in euãgelio ſcribit ſic, erãt lapideæ hydriæ ſex capientes ſingulæ metretas binas vel ternas.

Magna plãta. i. pedibus magnoꝝ militũ, pedum & paſſuum. Nã & alibi appellat grãdes ſuras milites ipſos magnos & ꝓceros. Pinguia crura luto, ſubaudi extrinſecus ſunt.

caligatus ſunt. Clauus militis. Milites caligas geſtabant clauis multis clauis ſubfixas, vñ alibi Iuuenalis. Quũ duo Caliga crura habeas, offendere tot caligatos milia clauoꝝ. Clares

Nonne vides quanto celebret ſportula fumo?
Centum conuiuę, ſequitur ſua quęq; culina
Corbulo vix ferret tot vaſa ingentia, tot res
Impoſitas capiti, quot recto vertice portat
Seruulus infelix, & curſu ventilat ignem.
Scinduntur tunicæ ſartę modo, longa coruscat
Sarraco veniente abies, atq; altera pinum
Plauſtra vehunt, nutant alte, populoq; minantur,
Nam ſi procubuit qui ſaxa liguſtica portat
Axis, & euerſum fudit ſuper agmina montem,
Quid ſupereſt de corporibus? quis mẽbra, qs oſſa
Inuenit? obtritum vulgi perit omne cadauer
More animæ; domus interea ſecura patellas
Iam lanat, & bucca foculũ excitat, & ſonat vnctis

nia ad penderent. Corruscat, nutat & tremit. Sarraco, Sarragenus eſt vehiculi infra in quinta ſatyra. Frigida circum cũagunt pigri ſarraca bootę. Sidonius. Mille graues ſarcing ad ꝓdium ex oppido ductę, nulla ſarraca, nulla eſeda ſubuehendis oneribus attrahebant. Nutant alte. ſ. plauſtra vehentia pinũ. i. tremũt. deductum ab iis qui capite nutãt. A puloquens de aſino. Et occipio nutãti capita clandere. Populo, quaſi pauperibus. Nam ſi procubuit, ſenſus eſt ſi forte inquit plauſtrum quo magnę lapidũ moles vehunt procubuerit, ſuper pauperes, ita eoꝝ corpora atteruũt, vt nulla quidem inueniãtur membra. Axis, pro parte poſuit pro toto. i. plauſtrum ipm. Saxa liguſtica. i. marmora lunẽſia quę in liguria excidebant tantę magnitudinis & ponderis, vt fortuito caſu boues obterent. Aemulatio eſt oratiana. Torquet nũc lapidẽ, nunc ingẽs machina tignũ. Triſtia robuſtis lugentẽ funera plauſtris. Montẽ, hyppole eſt. i. ingens ſaxũ. Quid ſupereſt de cor. q. d. nihil cũ interrogatione legendũ. More aĩe, ita corpus pauperis obteritur, vt de eo nõ plus cõſpicias q̃ de aĩa, quę nusq̃ apparet. Interea, dũ expectat, aut (quod magis placet) naturę conceſſit. Domus, familia. Secura, nihil de dño timẽs, Patella ſed ſine aliqua cura, quũ eũ incolumẽ putet. Iã la. pa. Bucca adrẽ diuinã faciendã, nã patella vas erat fictile ſacrifi Bucciciis faciendis aptũ, poſt. n. rem diuinã lanabant, anteq̃ nacœnarent, patella ẽt accipiẽ pro quocũq; vaſe escario. Bucci Perſius Quę tibi ſumma boni? vncta vixiſſe patella. nator Ora. Nec modica cœnare times holus oẽ patella, patel Buccella aũt & patina dicta ſunt a patulo, ſunt. n. ꝑprie vaſa q̃ lapatula ſunt. Bucca, ea pars oris infra mala q̃ inflat bucca appellat. Vñ Hora. quin ĩppiter ambas iratus buccas inflet. Inde fit buccina. i. tuba & buccinator. i. tubicẽ & bucella ſiue buccea. i. quãtũ cibi ore capias. Vnctis ſtri. De ſtrigilibus multa diximus, apud Perſium Illici Puer & ſtrigiles crispini ad balnea defer. Inſtrumenta. n. erant ferrea q̃bus in balneis vtebant ad detergendũ ſudorẽ a ſtringẽdo. i. radendo dicta, vñ Pli. Dũ diſtringit tergiturq; audiebat aliq̃d aut dictabat. Scribit Suetonius Auguſtũ leſisſe cutem nimio ſtrigilum vſu, Apuleius in primo limine ſecundi libri floridoꝝ. Strigilẽ & ampullam cæteraq; balnei vtẽſilia nundinis mercari non inficias eo. Illud obſeruandum eſt a Iuuenale primam produci, quã Perſius corripuit illic. Puer & ſtrigiles crispini ad balnea defer. Nec mirum quando etiam alia videmus ab auctoribus diuerſis põi modis. Nam Perſius primam ſyllabam prodixit in hoc verbo ridere, quum dixit pecuaria rudere credas, quã Ouidius corripuit, vt rudit a. s. abſa turpis aſella mola. aliqui legant Strigilibus, & pleno componit lintea guto per conciſionem. i. vt periclis pro periculis. Vnctis. s. oleo, quo minus cutem lederent.

Aposſoli toto orbe peregrini nõ es in ęona nõ virgam. in manu, non caligas habuere in pedibus. Feſtus ait Clauæ clauata dicunt aut veſtimenta clauis intexta aut calciamenta clauis infixa. Quo calciamẽti genere noſtris etiã tẽporibus turci gentes barbarę græcię, ſtratiotę vtũtur. calceos. n. multis clauis habent ſuffixos. Hęret, ſi gitur. In digito. s. pedis dum calcatur. Nõne vides, confirmatio eſt pauperes nimia multitudine in itinere conculcari. Quanto fumo, nonne inquit vides quãta ſit multitudo petentiũ ſportulã, vt demonſtret mirũ non eſſe ſi pauper in itinere elidat. Nã obſonia quę diſtribuebant ex ſportula miro hoĩm cõcurſu & ſtudio petebant, vtq; ea calida conſeruarent cum foco domũ ferebantur a ſeruis. Seneca ad Lucilium. Tumultus coquoꝝ ipſos cum obſoniis focos transferentium, hoc. n. iam luxuria cõmenta eſt, ne quis intepeſcat cibus, ne quid palato iam calloſo paꝝ ſiere, cœnam culina proſequitur, hunc igit ait poeta. Sequit ſua quęq; culina.

Centũ cõuiuę, ſubaudi adſunt, qui ſportulã celebrẽt. Corbulo. i. vir fortis & validus qualis fuit Corbulo, is. n. temporibus Neronis rebus in armenia geſtis clarus it de cuius viribus. Cor. Tacitus ſic. Ne ſi ad capiendas copias ſyriã intraniſſet Corbulo oĩum ora in ſe verteret. Corpore ingens erat & ſupra experientiã ſapientiãq; etiam validus. Ordo eſt & ſenſus Corbulos vir fortis & validus vix ferret tot vaſa ingentia & tot res impoſitas capiti ſuo, quot portat ſeruulus infelix recto vertice. Legendũ aũt eſt quot & non quas. Seruulus infe. pathos a miſerabili labore. Ventilat. li eſt curſu facit vẽtum igni. Scinduntur, hoc totũ refert ad incõmodum pauperis qui numia hoĩm turba vbiq; cõculcat. Tunicę ſar. mõ. i. paulo ante domi cõſutę & refectę. Abies, ſpẽm poſuit ꝓ genere. i. lignũ maximũ. ſic Sene. deteſtans luxuriã vibis lib. xiiii. epiſtola. ii. Nec in hunc vſum pinus aut abies deſiderabatur longo vehiculoꝝ ordine vicis intremẽtibus, vt ex illa lacunaria auro gra

Componit,parat. Lintea,quibus corpus madidū ex balneis siccabant. Gutto,guttus vas ex cornu erat denominatum a gutta,nam guttatim oleum fundebat lauantibus se in balneis. Id etiam prima æstimatiōe fiebat ex cornu rhinocerotis,ide idem dicitur rhinoceros. De hoc Martialis. Gestauit fronte modo me iuuencus. Verū rhinocerota me putabis. Guttus itē vas erat ligneum, quo ī sacris vtebant, vinū guttatim fundens,de quo ita Varro ī sacris remānsit guttus ⁊ simpuuiū.

Guttus

Inter pueros.i.filios more græco quos παιδας vocant. In ripa, stygis, quā dicunt animas transire vectas cymba a charonte portitore. Virgi. Corpora viua nefas stygia vectare carina. Nonicius, nonicius appellat in oī arte rudis ⁊ nouus, ⁊ qđ nuprime in uentum sit nonicium dicitur, vnde Pli. lib. xiii. appellauit mensas citreas nonicias his ꝺ bis. Homerus de mēsis tamen tacuit, ⁊ alias nullus ante Ciceronianā vetustior memoria est, ex quo nonicię apparent.

Nonicius

Porthmea charontem qui portitor apud inferos est Virgi. portitor ille charon, porthmos. n. significat fretum. Et porthmis porthmidis nauiculam. Et porthmeus transfretatorem hoc est qui hoīes nauigio traducit Petronius arbiter satyricus. Vix nauita porthmeus sufficiet simulacra vix traducere cymba, vbi locus est emendandus, nam scriptum est protheus pro porthmeus. Nec sperat cenosi, non sperat inquit qui ita mortuus est posse a charonte traiici, hoc ideo quia dicunt animas eoꝝ q insepulti iacuerint vltra stygiam paludem non trāsnehi. Sed illis errandum centum annos circa ripas, eoq; tpe completo quasi legitimo cursu vitę humanę traduci a charonte, vnde Virgi. Portitor ille charon, hi quos vehit vnda sepulti. Nec ripas dari horrendas, nec rauca fluenti trāsportare prius q̄ sedibus ossa quierunt. Centū errant annos, volitantq; hęc littora circū. Tunc demum admissi stagna exoptata reuisunt.

Porthmea porthmeus

Alnū alnū, cymbam quę fit ex alno arbore. Cœnosi gurgitis.i.stygię paludis. Virgili. Turbidus hic cœno vastaq; voragine gurges Aestuat.

Porrigat ore trientem. Finxerunt græci auctore Dione animas mortuoꝝ ad inferos trāsire vltraq; stygiā, vt diximus paludem transnehi, vnde ægyptii id representātes corpora mortuoꝝ ꝑ fluuium ⁊ acherusiā paludem ad sepulchrum mittebant. Nauis qua' vectabant variis appellabat, hęc apud græcos epibathra. Obolū dabant mortuo dandum portitori, cui nomen inditum ē ab incolis charon. Huius superstitiosę opinionis meminit, ⁊ Apule. lib. vi. de asino aureo his verbis. Apud inferos charon est expetēs portorium, sic ad ripam vlterior rem futili cymba deducit commeantes ⁊ inter mortuos auaritia viuit. Ex quo manifestissime apparet portitores proprie dici qui portoria ⁊ vectigalia exigunt, quasignificatione ita accepit Virgi. in. vi. quum charontem portitorem appellauit, quasi qui ab oībus transeuntibus obolū exigat, deflexumq; est vocabulum a portu q; ibi portitores considant exigentes vectigalia quę ab ipso portu portoria etiam sunt appellata. Teren. in phor. Sed epistolam audiui delatā esse ad portitores, vbi Donatus docet, portitores esse magistros tributorum qui in portu inferenda ꝝ reꝝ ⁊ efferēdarum vectigal exigebāt Plautus in asinaria. Iā ego hunc portitorē priuabo portorio. Cicero in. ii. epistola ꝝ ad Atticum. Illa cā publicanorum quantam acerbitatem afferat sociis itel leximus ex ciuibus q̄ nuper in portoriis Italię tollendis non tā de portorio q̄ de nōnullis iniuriis portitoꝝ querebantur. Idem in oratiōe de lege agraria cōtra Rullum si intolerandum est hos decem uiros portitores omnibus oīum pecuniis cōstitui. Idem in primo officioꝝ. primū improbāt hi q̄ssus, qui in odia hoīum incurrunt, vt portitoꝝ vt foeneratoꝝ. Portitorē ēt dicimus ipm gerulum a portādo. Colu. de cultu hor. Mox vbi nubigenę phryxi, nec portitor belles.

Portitor Portorium

Strigilibus,pleno componit lintea gutto.
Hęc inter pueros varię properantur;at ille
Iam sedet in ripa,tetrumq; nouitius horret
Porthmęa,nec sperat coenosi gurgitis alnum
Infelix,nec habet quem porrigat ore trientem.
Respice nunc alia,ac diuersa pericula noctis.
Quod spacium tectis sublimibus, vnde cerebrū
Testa ferit,quotiens rimosa ē curta fenestris
Vasa cadunt,quanto percussum pondere signēt
Et lędant filicem,posisq; ignauus haberi,
Et subiti casus improuidus,ad coenam si
Intestatus eas.adeo tot fata quot illa
Nocte patent vigiles te prętereunte fenestrę.
Ergo optes votumq; feras miserabile tecum
Vt sint contentę patulas effundere pelues.
Ebrius ac petulans,qui nullum forte cecidit

Trien

Trientem, obolū, capit etiam Triens pro vase potorio. Marti. Quū potes amethystinos trientes ⁊ nigro madeas opimiano, Persius. Calidūq; trientem excutit e manibus. Respice nunc alia, monet q̄ multa immineant pericula ambulanti per vrbē nocturno tpe, vt sit suasio deserēdum esse vrbē ingrūentibus tot incōmodis. Quod spacium, subaudi sit.i. interuallū a tectis sublimibus ad terram. Nam vt scri. Victruuius quū arcę cōplanatę recipe nō possent tantam multitudinem ad habitandū in vrbe ad auxilium coacti sunt Romani ad altitudinē ędificioꝝ deuenire. Sene. in declamatiōibus cum indignatiōe sic scri. Quid in immensam erecti altitudinē parietes lucem nō impediunt? Ergo vmbritius ait, ex altitudine ędificioꝝ formidanda esse pericula ne ex iactu testaꝝ feriat pauper nocturnus.

Testa

Testa, appellatione testę intelligimus oīa fragmenta vasoꝝ fictilū vt pote. Serię, vrceoli, vrnę, tegulę, ⁊ id genus ipsaq; etiam vasa integra, vt illud. Pictęq; incūbere testę, testas etiā dicimus cōchas piscium, vnde Pli. Solertia est inaniū ostreaꝝ testis se cōdere. Curta, aliqua ex parte mutilata. Ignauus, paꝝ prudens. Ad cœnam. i. si forte apud amicū eas cœnatum.

Intestatus

Intestatus, non tm is (vt diximus supra) qui testm non fecit dr intestatus, sed ēt auctore paulo de legitimis tutoribus is qui testō liberis suis tutores non dederit, quantum. n. ad tutelam pertinet intestatus ē. Tot fata, tot mortes. Ergo optes, quū tanta tibi imineant pericula possis ergo optare vt e fenestris tantum in caput tuū fundant sordes quę matulis excipiunt, modo a reliquis periculis sis tutus. Contentę, subaudi fenestrę. Peleus, vasa ꝑprie sunt ad lauandos pedes, aut docet Varro. Veꝝ hic posuit pro quocūq; vase. Ebrius ac petulans, iuuentus inquit Romana lascina ⁊ temulenta tempore nocturno per vrbem vagatur, obuiosq; pauperes vario vexationis genere afficit, ita vt si forte ea nocte aliquē non ceciderit prę dolore nequeat dormire. Sicq; petulantiā nimiamq; iuuentutis lasciniā notat, periculaq; ⁊ incōmoda quę in vrbe patiunt pauperes oīndit. Legit apud Suetonium. Othonē solitū vagari noctibus atq; īualidum quēq; obuium, vel potulentū corripere ac distento sago impositū in sublime iactare. Nero quoq; post crepusculū accepto pileo popinas inibat circūq; vicos vagabat lubidundus a cœna redeuntes verberare ac repugnantes vulnerare cloacisq; demergere assuerat. Patitur noctem, ordo est, patitur noctē pellidę lugētis amicū. i. eo afficit dolore q; nullum verberauerit, quo afficiebat Achilles ob cędē Patrocli, quem Hector vt scribit Homerus. vltimo libro Iliados interemerat, versus est talis de Achille lugente Patroclum. Nunc lateri incumbens iacuit, nunc dein de supinus. Nunc cubat in faciem, nunc recto pectore surgens. Versat membra Thoro. Pellidę, Achillis filii pellei ⁊ thetidis. Amicum, Patroclum. Quibusdam somnum rixa facit, lętant enim scelere perpetrato, sicq; quiete dormiunt. Vnde est illud Salomonis in prouerbiis, non enim dormiunt nisi quum maleserint, ⁊ non capit somnus ab eis nisi supplantauerint.

Dat pœnas,noctem patitur lugentis amicum
Pellidę,cubat in faciem mox deinde supinus.
Ergo non aliter poterit dormire,quibusdam
Somnum rixa facit,sed quānis improbus annis
Atq; mero feruens cauet hunc, quē coccina lena
Vitari iubet,ē comitum longissimus ordo,
Multum prętereа flāmarum atq; Aenea lāpas.
Mę quem luna solet deducere vel breue lumen
Candelę,cuius dispensō ē tempero filum,
Contemnit,miserę cognosce procemia rixę,
Si rixa est,vbi tu pulsas ego vapulo tantum.
Stat contra,starique iubet,parere necesse est,
Nam quid agas, cum te furiosus cogat ē idem
Fortior,vnde venis exclamat? cuius aceto,

Rixa Altercatio

Rixa, inter rixam ⁊ altercationē hoc interest, altercatio enim est contentio verborum, quę constat aut intentione aut depulsione vt docet Quintilianus in vi. vnde illud apud Tranquillum in Cęsare. Triduoque per irritas altercationes absumpto in prouinciam abiit, idest per irritas verborum contentiones. Rixa vero ipsa pugna ⁊ concertatio. Vnde Iuuenalis ifra. Si rixa est vbi tu pulsas, ego vapulo tantum. Hęc tamen ab auctoribus plerunq; confunduntur, vnde est illud apud Terentium in Ecyra. propterea hęc rixa est, hoc discordia cum verborum contentione. Sed quamuis improbus. Sensus est. Licet inquit iuuenis sit ⁊ mero calefactus, cauet tamen sicui occurrat potenti ⁊ diuiti, quasi offendat non esse tamen tanta petulantia vt omnes pariter feriat, sed tantū miseros ⁊ inopes, sicq; poeta moraliter docet solam paupertatem, vbiq; esse ludibrio.

Vestis coccia

Cauet, vitat, intactumq; relinquit. Quem coccina lęna, idest hominem coccinatum ac per hoc diuitem. Nam vestes coccinę in magno erant precio ⁊ nobiliorum, κοκκος enim græce granum latine significat ⁊ κοκκινος rubrum qui ex grano inficitur. Plinius libro. xxii. capi. ii. ostendit Coccum tanquam herbam dicatum imperatoriis paludamentis. Ordo comitum, hinc hominem potentem ⁊ diuitem designat, qui multis stipatus cliētibus ambulet. Atq; Aenea lampas, idest candelabrum corinthium quod preciosissimum erat, ideoq; tātum ditioribus dabatur. Vnde illud est apud Plinium libro. xxxiiii. de candelabris. Nec pudet tribunum militum ea salariis emere quū ipsum nomen a candelarum nomine impositum appareat, vbi Plinius aperte docet Tribunum pudere debuisse qui candelabrū corinthiū talento mercatus fuerit, quantum erat auctore Strabone lib. xi. Tribuni militaris stipendium, idest sestertii quinquaginta, q centum viginti quinque libras valeret, quibus videlicet talentum constat. Aes autem co rinthium dicebat qđ triplici portione auro ⁊ argento miscebatur. Lege Plinium lib. ix. cap. xl. ⁊ lib. xxxiii. capi. ii. Eius autem mistura in ueniendę causa fuit incendium ipsius ciuitatis Corithi. Nam quū ciuitas a. L. Munio cōsule ex senatusconsulto diruta fuisset, quia ibi legati Romanorum violati fuerant infinitum aurum, argētum, æs, ⁊ ferrum in cōflagratione incendii confusum est ⁊ cōmistum, vnde fluxit nouum genus metalli, ad cuius similitudinem mistura eiusmodi ab eo tempore æs Corinthium vel vasa corinthia dicuntur. De candelabro corinthio ita Martia. Nomina candelę nobis antiqua dederunt. Non norat parcos uncta lucerna patres. M. Varro inquit. Candelabra a candela, in iis enim funiculi arden tes figebantur. Candelę. Bene autem inquit candelabrū lę. Nam vt est auctor Festus candelis pauperes cereis locupletes vtebantur. Filum, funiculum ipsum cęra obuolutum. Bene autem expressit ridiculam pauperis industriam in parsimonia rerum, solent enim pauperes digitis extendere candelam quasi non plus sit aruturum q̄ ipsi digitis extenderint.

Candē tes

Cōtemnit, ordo est. Ille improbus contemnit me quem luna solet deducere ⁊ cętera. Cognosce premia, corrigendus est locus, legendum enim est procemia, non premia, vt ⁊ metri ratio stet, ⁊ sensus recte procedat. Nam operę precium inquit est cognoscere, quale sit pugnę principium. Neque enim inchoata est pugna, sequitur enim statim contra, starique iubet.

Procemium

Procemia, Initia ⁊ principia. Nam quod principium latine vel exordium dicitur, maiore quadam ratione græci videntur procemium nominasse deducto vocabulo a cytharędis qui pauca illa quę antequā legitimum certamen inchoent emerendi fauoris gratia canunt procemium cognominarunt, προ enim ante ⁊ οιμη cantum significat, vnde ⁊ oratores ea quę prius quā causam exordiantur ad conciliādos sibi iudicum animos preloquuntur eadem appellatione signarunt. Furiosus, quasi furiosus. Cuius conche tumes, insultat pauperi, quasi qui vilibus vbique cibis pascatur, apud quem inquit ventrem tuum faba impleuisti: contumeliose, superbeq; enunciādum est conchis autem ea est quā fabatiam viridem appel-

lat Apitius, ea condiebatur Liquamine, oleo coriādro viridi, cumino ⁊ porro conciso, ingrati est saporis, nisi bene condita fuerit, vnde Martia. in male cœnantem. Et bene si cœnas conchis inūcta tibi est. Alibi. Si spumet rubra cōchis tibi pallida testa. Inter fabatias. Apitius ait baianas elixas minutatim cōcidēdas ruta, apio viridi, porro, aceto, oleo liquamine, careno vel passo modico, vnde fit vt putem fabam viridem appellari apud nos corrupto vocabulo baçianam. Aliqui dicunt conchem simpliciter dici fabam quę veluti cōcha cortice tegitur, ⁊ cū ea coquitur quod non fit in fresa. Sectile porrum. Nam antiqui ita porri naturam distinxerūt, vt alterum sectile, alterum capitatū appellarent. Legito Plinium. Sutor. Sutorem nominauit vt vilem ⁊ pauperem. Nam sutor quum absolute enunciatur illum signat qui calceos fuit, possumus ⁊ eum appellare qui vestes ⁊ alia fuit si sic coniungamus sutor vestiarius. Sutor pellicarius Sutor vitrearius. Vernecis. Differentia est inter vernecem ⁊ arietem, nam aries appellat qui oues init, vernex vero qui castratus est, quasi q natura sit versa. Sic in porcis verrem dicimus, qui scrophas init. Maialem vero cui testes sint exempti. Item in equis appellamus canterios qui castrati sint, licet Apuleius lib. iiii. ⁊. viii. de asino aureo, etiam asinum canterium appellet, quo vocabulo etiam dicimus tigna i ędificiis. Victruuius ⁊ canterii prominentes ad extremam subgrundationē, supra canterios templa. Caput autem vernecinum in apophoretis inter cętera munera mittebat pauperibus. Martialis Mollia phrixei secuisti colla mariti. Ebrius igitur consuetudinis memor interrogat pauperem per ludibrium, apud quem caput vernecinum cōmederit.

Elixi, aqua ⁊ liquore cocti, vel a lixa vt sentit Nonius Mar. i. aqua quā sic veteres appellauere, vel vt placuit Varroni a liquore. Aut accipe calcē, intellige ipm. pauperem ab ebrio quum hęc diceret percussum fuisse.

Prosencha, locus est vbi solent mendicantes sedere stipem rogantes ἀπὸ τοῦ προσεύχεσθαι quod ē orare. Et ē vocabulum quod forte nusquā alibi inenias apud latinos auctores. Angelus politianus scri. se legisse, apud Cleomedem in secundo libro circularis inspectiōis aduersus epicurum disserentem hoc modo. Ex iis nōnulla e lupanaribus ascita quędam simillima bis quę in cerialibus a foemininis dictitantur, alia vero ex media ꝓ seucha, atq, ab iis ipsis qui illic mendicant desumpta.

Pariter feriunt, siue respondeas, siue taceas. Irati, q̄si irati veluti accepta grauiniuria. Vadimonia faciunt. Non satis inquit est q̄ eos graviter ceciderint, sed vltro etiam tanquā graviter lęsi vadimonia faciunt, hoc est eos citant vt cōstituto die adsint in iudicio. De vadimoniis abunde dictum est paulo ante. Libertas pauperis, Ironicos. Immo mera seruitus, qui tot malis sit obnoxius. Pulsatus, ordo est, pulsatus ⁊ pugnis cōcisus rogat ⁊ adorat, vt sibi liceat inde reuerti domum.

Compago, Compaginem dicimus ⁊ compagom a cōpagō compingendo. i. coniungendo. Ouidius Compagine cęrę. Iuuenalis. Molli compage soluta.

Crassator. Crassari dicitur supra modum sęuire, vnde crassari latrones dicunt vias obsidentes. Agit rem, cōficit, idest latrocinium exercet ⁊ homines ferro cędit. Pontina palus, paludem pontinā Strabo scribit fuisse in campania quam destinauerat auctore Suetōio Iulius Cęsar siccare, ibi erant loca opportuna latrociniis. Gallinaria pinus, idest sylua gallinaria quę auctore Strabone erat i sinu Cumano. Eiusdem nominis est insula, de q̄ ita Varro i. iii. de re rustica loquens de gallinis ferisAb his gallinis dicitur insula gallinaria, quę est in mari rusco secundum Italiam cōtra montes ligusticos. Est autem ordo ⁊ sensus Crassatores quotiens sylua Gallinaria ⁊ pontina palus armato presidio tenentur, ad arcenda latrocinia veniūt Romam vbi ferro homines aggrediuntur ⁊ spoliant.

Sic, quum sibi per custidias non liceat latrocinia in syluis exercere. Huc, scilicet Romam. Ad vinaria, ad paratam escam. Nam vinaria dicūtur loca, vbi animalia siluestria, pisces, cocleę, ostreę ⁊ id genus conchylia habentur ad saginam. Qua fornace, tanta ē latronum multitudo vt nulla sit fornax in qua nō fabricentur vincula ad eos vinciendos. Qua fornace, idest in qua fornace non fiunt graues cathenę. Maximus modus ferri, idest maxia copia ⁊ maximus numerus ferri. Nam modus ponitur aliquādo, vt hoc in loco pro copia ⁊ mēsura. Valerius in capite de senectute. Masinissa rex Numidię hunc modum excessit, scilicet annorum Tranquillus in Cęsare. Frumētum quotiens copia esset etiam sine modo mensuraq, prębuit. Plautus in Aul. Agri reliquit ei non magnum modum Seneca ad Lucilium. Modus certa mensura est.

Marre, genus est ligonis. Columella de cultu hortorum. Contundat marra vel fracti dente ligonis. Poeta in penultima satyra. Marris ⁊ vomere lassi. Nescierūt primi gladios extendere fabri. Sarcula, ligones a sarundo, idest fodiendo. Nec tu putes esse diminutiuum, nam multa sunt quę diminutiua videntur ⁊ non sunt vt cubiculum. Sarculum, cœnaculum, crepitaculum. Stragulum. Fœlices proauos, per comparationem priorum temporum quibus reges imperabāt ostendit tempora sua esse infelicia quibus contingat tam multa scelera fieri in vrbe, vt plures non sufficiant carceres ad punitionem reorum, quum vnus tantum olim sufficeret. Nam vt scribit Liuius, Ancus rex, quum res romana aucta foret, ⁊ facinora clandestina fierent, ad terrorem increscentis audacię media vrbe. Imminētem foro carcerem ędificauit. Regibus, qui prius imperium tenuerant, septem autē fuere, Romulus, Numma Pompilius, Tullius Hostilius. Ancus Matius. L. Tarquinius Priscus, Seruius Tullius, Targuinius Superbus. Tribunis, hoc est illis temporibus, q̄bus reges ⁊ Tribuni nō plebis sed militum omnia administrabāt. Tribunos enim intelligit militum, quos Romulus primus creasse fertur, quum tres equitū centurias, quarum opera in omni rei pu. discrimine uteretur adscripsit. Dicti autem Tribuni q̄ terni ex tribus tribubus Ramnensium scilicet Tatiensium, Lucerum electi cum exercitu ad expeditiones mitterentur. Secula, appellatur sęculum spacium centum annorum, dedūcta origine a sequendo se, eo q̄ sequatur atq, in se revolvatur, auctor est Varro. Carcere, carcer dictus quasi coercer a coercendo. Carceres, vero numero plu. dicuntur loca vnde currus emittūtur ad curſum, possumus tamen ⁊ carceres dicere numero plu. pro locis in quibus rei coercentur si plures sunt, sicuti etiam dicimus ędes multas, idest templa multa, licet ędes numero plu. domum significent. Sed iumenta vocāt, iumenta inquit onusta sunt, vt iam me vocent hinc. Iumentorū appellatione existimo intelligi animalia, quę hominē iuuent dorso suo, vt equum mulum asinum, vnde auctore Vulpiano Iumentorum appellatione bones nō continentur sed pecoris appellatione continebuntur. Idem sensit Martianus de legatis tertio. Iumentis legatis bones non cōtinentur. Cui astipulari videtur ⁊ Plinius libro. xvi. vbi ait Folia fraxini iumentis mortifera cęteris ruminantium innocua vbi docet iumenta separari a ruminantibus, de quibus etiam sic lib. xxiii. capite vltimo. Bubus iumentisq, vtilissimum Cicer. Aulus Gelius ait iumenta denominata a iungendo. Columella a iuuando q̄ nostrum laborem vel onera subuectando vel arando iuuent. Mulio is appellatur qui mulos clitellarios siue quadrigarios agit Plinius de viris illustribus. Mulionem exitantem super ipsum corpus carpentum agere precepit. Martia. in. ix. Nec pigri rota quassa mulionis. Te properantem reuici, idest te cupientem recreari. Imitatio est Oratia-

Vomer deficiat, ne marrę, ē sarcula desint.
Fœlices proauorum atauos, foelicia dicas
Sęcula quę quondam sub regibus atq, tribunis
Viderunt vno contentam carcere Romam.
His alias poteram ē plures subnectere causas.
Sed iumenta vocant, ē sol inclinat, eundum est.
Nam mihi commota iamdudum mulio virga
Innuit, ergo vale nostri memor, ē quotiens te
Roma tuo refici properantem reddet aquino
Me quoq, ad eluinam cererem vestramq, dianā
Conuelle a cumis, satyraz ego (ni pudet illas)
Adiutor gelidos veniam caligatus in agros.

na. Me quotiens reficit gelidus ꝺegentia riuus. Aquinio, oppidum est Volscorum in via latina iuxta quod labitur Melphis fluuius vt scribit Strabo libro quinto. Tuo, idest patrię tuę. Properantem, festinantem tanquam vrbis incommoda fugientem. Cererem eluinam, opinio est in agro aquiniati fontem fuisse eluinum denominatum adhuc enim incolę eluinum fontem appellāt, iuxta quem adhuc quędam templorū vestigia conspiciuntur. Aliqui vero legunt. Me quoq, Eleusinam cererem, vt sit Epitheton Cereris cuius templum fuit in Eleusine ciuitate sita inter fines soli Attici ⁊ Megarici, vnde Eleusina appellata est Ceres. De qua sic Apuleius libro vltimo meta. Regina cęli siue tu ceres alma frugum parens originalis quę repertu lętata filię vetustę glandis ferino remoto pabulo miti commostrato cibo nunc Eleusinam glebam percolis. Eius sacrificia non modo illic celebrabātur sed ⁊ in Italia diuersis locis. Neapoli culta fuisse docet Papinius in syluis. Hei mihi q̄ tantum patrias ego vertice frondes. Solaque chalcidicę cerealia dona corone Te sub teste tuli. Vestramque Dianam, quam scilicet illic colitis. Ni pudet illas, scilicet me talem ē adiutorem quasi non idoneum vtpote qui rebus militaribus per habitum q̄ poeticis aptior esse videar sicq, modestiam suam cōmēdat. Caligatus, caliga genus fuit calciamēti militaris, vnde caligula imperator germanici filius cognomentum accepit a caliga quia in castris natus est. Vnde est illud apud Ausonium. Caius cognomen calige cui castra dederunt, a caliga dicti sunt milites caligati alibi poeta in vltima Satyra. Offendere tot caligatos milia clauorum. Nam caligę clauis ferreis vt ante diximus suffigebantur, vnde claui caligares appellabantur. Iustinus lib. xxxviii. locus de luxuria Antiochi sic scribit. Argenti certe aurique tantum vt etiam gregarii milites caligas auro figerent, proculcarentque materiam, cuius amore populi ferro dimicant. Hanc etiam consuetudinem temporibus nostris vt ante diximus seruant ⁊ greci ⁊ turci milites vt calceos multis suffixos clauis gestent. Vmbritius ergo habitu militari ostendit se venturum ad Iuuenalem in agrum aquinatem, vt proinde mirum videri non debeat ipsis Satyris si non satis idoneus aditor visus fuerit quum habitu non poetico sed stratiotico venerit.

Ecce iterum Crispinus & est, hic est ille Crispinus Aegyptius q (vt diximus in prima Satyra) ex seruili conditione ad equestrē dignitatem Domitiani in dulgētiam puectus est. Eum poeta vt flagitiosum spurcissimū hominē vbi q, la cerat. Cōtra Marti. semper adulādo laudat Sic Placidum videas semper Crispine tonan tē. Nec te roma minus q̄ tua memphis amet. Eum igit̄ Inne. insectatus & qđ adulter & stuprator sit notissimus & q̄ gule indulgētissime obsequat, quoꝝ vitioꝝ alteꝝ ex altero pendet. Hinc q, nactus occasionē poeta satyricos aculeos, tum in crudelitatem, tū in gulam Domitiani distringit, cum irridens q̄ infra impatoriam dignitatem nimium cōtulerit studiū ad piscem cōdiendum super quo ēt senatoꝝ, cōsiliū tē tatum fuerit. Hocq, vsq, ad extremum Satyrę cū sum ma indignatiōe & morsu persequit. Ecce iteꝝ, bene aūt iteꝝ, nam & ante (vt diximus in prima Satyra) taxatus est vt mollis & delicatus. Sepe vocandus, nam & alibi eum notabit vt mollem. Et matutino sudās Crispinus amomo. Ad partes. s. opis mei, sumpta ē trāslatio a comœdis vbi dicunt̄ personę primas & secundas partes agere apud Terentiū in Eunucho, persona Parmenonis primas partes habet. Secūde sunt chereę. Tertię ad phedriam spectant &. Monstrum, expositio ē. i. Crispinus adeo omnibus inhesit vitiis, vt tanq̄ naturę quoddam sit monstrum. Nulla virtute, sumpta est metaphora a captiuo, qui ere se ab hostibus redimit, ne in eorum sit manibus. Ergo Crispinus nulla virtute vnquā potuit se redimere a vitiis quin in eorum esset potestate tanquā seruus, quasi dicat quum in eo essent plura vitia, nulla tamen fuit virtus quę facit vt leniora vitia esse videantur. Aeger, pusillis viribus & animi & corporis. Fortis, validus. Sola libidine, sola impudicitia. Delicias vidę, nullo inquit adulteri genere abstinet pterquā vidę, vt ostendat illum inconditam tantum sectari adulteria nā qui viduas aut annus sequebantur, id lucri gratia faciebant. Martialis. Nunc sectaris anus o quantum cogit egestas. Quid refert igitur, si Crispinus inquit tam foedis moribus est, qd igitur prodest ei possidere diuitias & in tantis vitā suā agere deliciis, qnādoquidem nemo malus sit felix. Ita autem de Crispino loquitur ac si viueret quum omnino hęc poeta scribente esset vita functus, neq, enim vt diximus viuos notat, sed mortuos. Quantis porticibus, q̄ magnificis gestatiōibus aut vehatur mulis aut lectica gestetur, nam Romani ad omnem luxum omnemq, profusi intemperantiam gestationes extruebant in hortis vbi aut lectica gestarentur aut in vmbra inmentis veberentur & tempore pluuio. Plinius epistola. iii. ad Caniniū Ruffum. Quę illa mollis & tam gelida gestatio. Idem ad gallam. Gestatio buxo, & rore marino, vbi deficit buxus. ambit Et paulo inferius eadem epistola. Ad iacet gestationi interiore circuitu vinea tenera & vmbrosa. Iumenta mulas, de iumentis satis superiore diximus satyra. Vicina foro, idest vrbi nam forum sepissime ab auctoribus vsurpatur pro vrbe vt illic Cedere nāq, foro iam nō deterius q̄ Aequiliasa ferenti migrare subura, vnde etiam dicimus forum Liuii, forum Iulii, foꝝ Cornelii, forum Voconii hoc est ciuitatē Liuii, Iulii, Cornelii, Vocōii q, ibi esset foꝝ. idest locus negociationis denominatus ab eoꝝ nominibus qui ea fora custodięda curarunt, aut reꝑa hortos intelligit quos ad amœnitatem habebāt potētiores in medio fermę vrbis & vicinos foro. Nemo malus felix, sententia est generalis, quę tamē Crispino accommodat̄. Est enim sensus, paꝝ prodest crispino in tātis suisse delitiis quū nemo malus sit felix. neq;. n. vlla in scelere potest esse felicitas, semper. n. malus conscientię stimulis ferit̄, qui enim bene viuit beatus est & felix, qui male cōtra vñ Eusebius in lib. de pparatione euāgelica sic ait. putone minem qui male vivat, esse felicē. Minime corruptor, idest Crispinus minime est felix, quasi sic epitheton Crispini vt dicat corruptor & incestus. Nam a generalitate ad specialitatem trāsit, idest ad Crispinum. De corruptore diximus prima Satyra illic corruptor anare mirus. Idem incestus. i. & idem qui est incestus infelix est. Incestus autem dicit̄ qui stuprum cōmittit, & incesta mulier. Vnde Seneca in declamationibus incesta est etiam sine stupro quę cupit stuprū. Incestū autem genere neutro dicimus ipm stuprū. Cum quo, apparet Crispinum cū virgine vestali cōcubuisse, quā moris erat vivam ex Numę Pompilii institutione in subterraneum specum defodi si incesti conuicta esset. Erat autem cubiculū illud subterraneū ad portam collinā cum lecto strato, luceria ardente, pmitiis reꝝ, quę ad victum spectāt, boc est pane, aqua & lacte, ne virgo tāta religione sacra dimitti illuc videretur vt fame periret, ipsa vina imposita feretro ferebatur per foꝝ magno silentio & horrore, vbi pernētum erat ad cubiculum illud, deposito feretro, solutis vinculis pontifex arcana quędam pcatus eam educebat, deinde collabat in scalis, quibus in domū descēdebat̄, & statim se auertebat, tum humus iniiciebat̄. Strupatores eaꝝ in comitio virgis cędebant̄. Illic. n. inbente Domitiano cęsus fuit. Celer eques Romanus, cui Cornelia maximilla obiiciebatur, qui quum verberaret̄ in hac voce pstitit. Quid feci? nihil feci. De iis lege Plutarchum i Numa & Plinium i epistola ad Cornelium Minutianum. Et, Dionysium lib. secundo. Sed non dicit poeta virginem id supplicii fuisse passam, sed tali supplicio cōsueuisse affici quę conuicta fuisset, vnde sequitur subitura terram quasi si accusata conuictaq, fuisset adulterii. Hinc q, est indignatio poetę q̄ quum Domitianus auctore philostrato

Forū

Incestus

Incestum

tres virgines vestales interemerit quia rē cum viris habuisse culparetur, quum oporteret eas castas atq, intactas ilienses & ignem perpetuum custodire in Crispino idem scelus dissimulauerit, sequitur enim, alter si fecisset idem caderet sub iudice morū, sicq, poeta non tam Crispini nefaria scelera q̄ Domitiani iniquā mo rum correctionem insectatur. Duplicem in problematis causam Plutarchus affert, q̄re virgines vinę defoderent̄, aut q̄ mortuos vrunt quod illis tribuere inin stum iudicaret̄, quę nō diligenter ac sanctę sacrum ignem custodissent. Aut q̄ corpus maximis ac sanctissimis religionibus consecratum interficere & mulieri sacrę manus afferre nefas putauerunt. Rationem igitur inierunt qua subterraneo specu defosso obrutę sua sponte morerentur. Vitta, erat enim vitta cōmune quoddā capitis sacerdotale ornamētum. Papinius in syluis. Eat enthea vittis atq, hederis redimita cohors, ea etiā capiti victimę in Imolatione adhibebatur. Vnde sic loquitur Si non ille Virgilianus tanq̄ victima aris destinata. Mihi sacra parari. Et salsę fruges & circum tempora vittę. Matronarū gestamen etiam fuit Ouidius. Esse procul vittę tenues insigne pudoris. Subitura terram, si cum alio q̄ cū Crispino incestum cōmisisset. Sed nunc de factis lenioribus, hoc dictum est, vt ostendatur q̄ flagitiosus fuerit Crispinus cuius quāuis grauissimū hoc fuerit scelus tñ turpiora etiā supsint. Cadere sub iudice, hinc ostendit q̄ carus principi Crispinus fuerit, quem tanti sceleris reum non punierit, quum alios graviter puniret si idem fecissent, nam celerem equitem Romanū vt diximus cui stuprum Cornelię obiiciebatur in comitio virgis cecidit, qnū in hac voce pstaret. Quid feci? nihil feci. Sub in. mo. cū indignatione ait iudice moꝝ, q̄si q vitioꝝ instrus non sit vindex, hocq, ex historia dictū esse vī. Nā suscepta moꝝ correctione licētiā theatralē promiscuam iniquitate spectandi inhibuit, incesta virginum vestalium a patre suo & fratre neglecta varie & seuere coercuit. Tranquillus, quin & Martialis adulando Censorem morum appellat sic. Censor maxime principumq, princeps. Morum. i. vitiorum ē enim το μεσον. Nam quod turpe bonis, adeo ingt Crispinus gratus erat principi, vt quod in aliis turpe, in Crispino pulchrum princeps cēseret. Quid agas, quid facias nisi obiicias hoi scelesto sua scelera, quum sit omnium foedissimus. Fœdior omni crimine, p foeda, vt sit comparatiū pro absoluto. i. turpis omni vitio, per omne vitium. Mullum, piscis ē marinus, de quo multa Plinius lib. ix. capi. xvii. dictus a colore mulleoꝝ calciamentorum, vt tradit fenestella authore Plinio. Mullei autem erant calcei regum Albanorum. & post patriciorum, a mullando. i. rumēdo dicti auctor Festus. De calceis etiam Mulleis sic in vita Aureliani meminit Vopiscus, Calceos mulleos, & Cereos, & Al-

Vitta

mullus Mullei calcei

Incestus cum quo nuper vittata iacebat
Sanguine adhuc vino terram subitura sacerdos,
Sed nunc de factis lenioribus, & tamen alter
Si fecisset idem, caderet sub iudice morum,
Nam quod turpe bonis titio seioq, decebat
Crispinū, quid agas, cum dira & foedior omni
Crimine persona est? mullum sex milibus emit
Aequantem sane paribus sestertia libris
Vt perhibent qui de magnis maiora loquunt.
Consilium laudo artificis, si munere tanto
Precipuam in tabulis ceram senis abstulit orbi.
Est ratio vlterior magnę si misit amicę,
Quę vehitur clauso latis specularibus antro

bos, & hederatios viris omnibus obtulit &c. Gulam aūt Crispini exagitat, qui ex seruili conditione in tantum diuitiarum cumulum sit proiectus, vt mullū sex milibus nummum emere non dubitauerit. Aequantem sane, Ironicos quasi dicat non est mirum si tot milibus nūmum piscem emit qui pēdebat libras sex pro numero sestertio, qnā neget Plinius mullū inueniri qui pondere duas excedat libras Horatius in satyrrs ostendit trium librarum inueniri quum ait. Laudas in sane trilibrem Mullū in singula quem minuas pulmenta necesse ē. Seneca libro. xv. epistolarum ad Lucilium docet mullum ingētis formę pondo quattuor libraꝝ Tiberio imperatori donatum fuisse, quę in macellum quum deferri & venire iussisset ab publio Octauio quiq, sestertiis emptū, ad qđ poeta hoc loco respexisse videtur. Constat etiam vt Samonicus refert auctore Macro. Asinium celerem virū consularem mullum vnum septē milibus nūmū mercatum fuisse. Macrobius tradit & Mutianus (vt refert Plinius) mullum octoginta libraꝝ captū fuisse in mari rubro. Sestertius autem mille nūmos valebat. Nam Sestertium quod ait Plinius Asinium celerem sestertiis octo millium emisse. Macrobius tradit precium fuisse octo milium nūmum, dictus autem sestertius quod semis tertius. Varro & Priscianus. Vt perhibent, periphrasis est assentatorum Crispini, qui eum excusantes dicūt mullum fuisse librarum sex. Consilium laudo. Ironia ē. Est vero sensus. Si Crispinus emit mullum vt captaret hereditatem aut mitteret amicę, eius cōsilii certe nō est ratio damnanda, sed in gulam inquit emit suam.

Artificis. i. Crispini. Precipuam ceram i tabulis, precipuam hereditatem & precipuum legatum testamēti, quod in tabulis ceratis notabatur, vnde adhuc dicūtur tabulę testamenti, & tabulę dotis, omnisq, conuētionis. Senis orbi, idest senis diuitis & sine liberis. Est ratio vlterior Ironicos, quasi dicat ratio ē melior, si misit magnę amicę, idest diuiti, aut vt eam captet, aut vt ab ea amet̄. Antro clauso, idest lectica quę instat cubiculi vt diximus ante ex testimonio Plinii fiebāt cū fenestris, vnde superius Clausa lectica fenestra. Latis speculantibus, in qua lectica sunt specularia ad arcendos ventos & lucem accipiēdam. Nam specularia sunt strię quę fenestris adhibentur, dicta a speculando quemadmodum & speculū, quę fieri consueuerunt aut ex charta, aut tela aut vitro. Seneca libro quarto naturalium. Itaq, quinis cœnationem velis ac specularibus munirant, & biemem multo igne doment. Idem ad Lucilliū in epistola. lxxxvii. Quantę autem aliquis rusticitatis damnat Scipionem, quod non in caldarium suum latis specularibus diem admiserat, quod nō in multa luce decoquebat. Idem lib. xiiii. Quędam nostra demū prodisse memoria scimus, vt specularium vsum perlucente testa clarum transmittentium lumen. Martialis

tabulę

lectice specularia

in.viii. Pallida ne cilicum timeāt pomaria brumam. Mordeat ꝛ tenerum fortior aura nemus. Hiberni obiecta notis specularia puros Admittunt soles ꝛ sine fece diem. Plinius libro.xxxvi. scribit ex auctoritate Iubę in Arabia esse lapidem vitri modo translucidum quo vtuntur pro specularibus. Idem lib.xv. de pomis seruandis sic scribit. Septēntrionalibus fenestris sereno die patere. Austros specularibus arcere, qđ de lapide speculari itelligas non placet. Emit ideſt in gulam ſuam. Hinc q̄ eſt tota poetę indignatio. Multa videmus, ſubaudi Criſpinum fecisse. Miſer ꝛ frugi Apicius in comparationē Criſpini apicius qui vt ſcribit Plinius omnium nepotū fuit altiſſimus gurges, ꝛ maius ad omnem luxum ingenium erit miſer ꝛ modeſtiſſimus, hic eſt ille Apicius de quo ita Seneca Ironicos ad Elbiam matrem. Sed minus beati vixebat dictator noſter, qui Sannitum legatos audiuit quum viliſſimum cibum in foco verſaret, q̄ Apicius noſtra memoria vixit, qui in ea vrbe ex qua aliquando philoſophi velut corruptores iuuentutis abire iuſſi ſunt, ſcientiam Popinę profeſſus diſciplina ſua ſeculum infecit, cuius exitum noscere operę precium eſt, quum ſeſtertium milies in culinam, congeſſiſſet. Quum tot cōgiaria principum ꝛ ingens Capitolii vectigal ſingulis cōmeſationibus hauſiſſet, ęre alieno oppreſſus rationes ſuas tunc primum coactus inſpexit, ſuperfuturum ſibi ſeſtertium cēties computauit, ꝛ velut in vltima fame victurus, in ſeſtertio centies ſi vixiſſet, veneno vitam finiuit. Hoc tu ſuccinctus patria, vrget poeta Criſpinum hac interrogatione qua ſolemus delinquentes reprehendere. Patria papyro, ęgyptia papyro. Ægyptius enim fuit Criſpinus vt dictum eſt. Nam in ęgypto papyrus multa naſcit, eſt enim planſtris herba, ex qua texuntur nauigia ꝛ e libro vela tegetesq̄ nec nō veſtes ſtragulaq̄ conficiuntur, pręparantur etiam ex ea chartę diuiſę acu in prę tennes ſed q̄ latiſſimas phyliras. Hoc prędium ſquamę, ſcilicet emiſti, ideſt hunc piscē tanti emiſti? geminauit autem hoc ad maiorem indignationem. Potuit fortaſſe, hoc eſt in gulę exaggerationem Criſpini. Oſtendit enim precium piscis tantum fuiſſe, vt piscator tantidem nō venderetur. Prouincia tanti, ideſt prouincia tanti vendit agros ꝛ latifundia, quanti Criſpinus emit piscem. Sed Apulia ſōge etiam maiores agros vendit, vt ſit ſenſus. In prouinciis hoc eſt extra Italiam tanti emes agros quanti emit piscē Criſpinus, ſed in Italia longe etiā maiores emas. Nam prouincia (vt in prima ſatyra expoſuimus) proprie dicitur extra Italiam, quaſi procul victa q̄ę ꝛ procuratorem accipiebat. Plinius de Gallia Narbonenſi loquens. Italia verius q̄ prouincia Et Plinius. Iunior in epiſtolis prouincialis es an Italicus? Quales tūc epulas, argumentum a minori ad maius. Si Criſpinus inquit Domitiani ſcurra auſus eſt tanti ſibi piscem emere, quid putemus factum ab ipſo imperatore in paranda coenis, ſicq̄ poeta ſenſim in reprehēſionem gulę Domitiani deſcēdit. Induperatorem, pro imperatorem, ſic alibi, ꝛ barbarus induperator, hocq̄ ideo fit quia imperator ſtare non poteſt in verſu exametro nec pentametro. Tot ſeſtertia, hinc apparet ſex ſeſtertiū fuiſſe ſummā.

> Nil tale expectes, emit ſibi, multa videmus
> Quę miſer ē frugi non fecit Apicius, hoc tu
> Succinctus patria quōdam Criſpine papyro
> Hoc precium ſquamę? potuit fortaſſe minoris
> Piscator quam piscis emi. prouincia tanti
> Vendit agros, ſed maiores Apulia vendit.
> Quales tunc epulas ipſum gluriſſe putamus
> Induperatorem, cum tot ſextertia partem
> Exiguam ē modicę ſumptam de margine cenę
> Purpureus magni ructaret ſcurra palati,
> Iam princeps equitum, magna qui voce ſolebat
> vendere municipes fracta de merce ſiluros?
> Incipe Calliope licet hic conſidere, non eſt
> Cantandum, res vera agitur, narrate puellę
> Pierides, profit mihi vos dixiſſe puellas,

Partem, expoſitio ē, ideſt quę ſeſtertia fuiſſent minima pars cœnę vel modicę ipſius imperatoris. De margine, de extremitate, non precioſioribus obſoniis imperatoris, ſed de exterioribus ꝛ vilioribus tantum, vt oſtendat, quantus fuerit principis luxus in cœnis. Scurra, ideſt Criſpinus, quem in cōtemptum ſcurram aulicum appellat. Eſt aūt Scurra qui in gratiam potentum riſum captat ab auditoribus non ſer

Apicius

Scurra

nata dignitate perſonę greci βωμολόχον appellant.

Purpureus, propter id Criſpinus Tyrias humero reuocante lacernas. Purpureum autem dixit pro purpurato, dicimus enim purpureum pannum, purpureā veſtem a colore, purpuratū vero hominem purpurea veſte inditum. Palati, pro palatii, ſicut ante ſpolium affectare palati, quod ad palatum referas non placet, offendit enim Criſpinum vt viliſſimum hominem officio ſcurrę fungi. Ructaret, inuidioſe, hoc eſt comederet. Iam princeps equitum, ad cenſum enim equeſtrem. Indulgentia Domitiani peruenerat. Municipes, conterraneos, ideſt ęgyptios. De municipe dictum eſt ante, ꝛ municipalis barenę. De merce fracta, non integra, ſed quos minutatim venderet more viliſſimi coetarii. Siluros, ſiluri pisces in Nilo tantū natant ꝛ in nilide lacu, iuxta montem inferioris mauritanię. Plinius. Incipe Calliope, in irriſionem Domitiani inuocat muſas, vt qui auxilio diuino egeat ad exprimendam piscis magnitudinem, quum a poetis non ſint innocanda numina niſi occurrente aliqua difficili ꝛ grandi materia. Calliope, quę bona vox interpretatur καλὴ ὀπ enim bonum, ὀπὴ vero vocem ſignificat. Licet hic cōſidere. Antipophora ē, poſſent enim dicere muſę nolumus in hac re ficta tempus atterere, ꝛ ipſe reſpondeat, poteſtis profectō hic ſedere ꝛ immorari. Nam cantandum non eſt, ideſt non eſt more vatum fingendum aliquid. Res enim vera agitur. Pierides, a pieria rupe theſſalię quę eſt eis conſecrata, vnde ſic Strabo libro.x. Nam pieria ꝛ olympus ꝛ pimplia ꝛ libethrum quondam loca fuere Thracię, vbi muſę exultę fuerūt. Dixiſſe puellas quod appellauerim puellas hoc mihi apud vos proſit. Nam poetę quaſi blādientes muſas appellāt modo puellas, modo nymphas hoc eſt ſponſas Virgi. Nymphę noſter amor libetrides νυμφὴ enim ſponſam ſignificat.

Scurra

Callio

Pierides

Quum

Quum iam, quum imperaret inquit Domitianus crudeliſſimus accidit vt rhombus mirę magnitudinis captus fuerit in ſinu adriatico iuxta Anchonem, hinc planiſſime conſtat Iuuenalem Satyras ſuas non ſcripſiſſe ſub Domitiano qui iam mortuus erat. Lacerat ergo Flauius orbem, oſtendit poeta Domitianum eo crudelitatis enectū, vtnō modo vrbs, ſed vniuerſus orbis eam ſenſerit. Fuit.n. vt ſcribit Tranquillus non ſolum magnę, ſed ꝛ calidę iopinaq̄ę ſeuitię. Caluo Neroni, ideſt Domitiano quem a morum ſimilitudine appellat alterum Neronem. Sic ꝛ Virgilius paridem nominauit pro Aenea. Et nunc ille paris cum ſemiuiro comitatu. Calno, erat enim auctore Trāquillo adeo caluus vt caluitio offenderet, in contumeliamq̄ ſuā traheret ſicut alii ioco vel iurgio obiectare, ſic ꝛ ab Auſonio appellatur, Securus Frater, quem Caluum dixit ſua Roma Neronem. Spacium admirabile, ideſt Rhombus mirę amplitudinis. Eſt autem Rhombus vt docet Plinius ex genere piscium planorum. Martialis. Quamuis lata gerat patella rhombum. Rhombus latior eſt tamē patella. Rhombus Item inſtrumentum eſt incantatorium figura quadrata ſolida, cuius latera omnia ſint ęqualia, anguli vero obliqui, qui ſi in terra iactetur, voluitur ad ſimilitudinem fere cylindri, vtebantur eo maleficę mulieres ꝛ precipue in Theſſalia ad deducendam lunam. Martia. Quę nunc Theſſalico lunam deducere rhombo idem Numerare quis pigri dāna poſſit ſomni. Dicere quot ęra verberēt manus vrbis Quū ſecta colcho luna vapulat Rhombo Propertius Deficiunt magico torti ſub carmine Rhombi. De quo rhōbo Theocritus in ecloga pharma ceutria ſic meminit inducens mulierem amatorem ſuum ad ſe vertere cupientem. χωσδ' ἰυγξ ὁδὲ ῥόμβος ὁ χαλκεος ἐξ ἀφροδίτας ὁς κεῖνος δίνει τὸ ϖότ' ἄμε τεῦκρον, ἴυγξ, hoc eſt. Et vt vertitur hic Rhombus gneus, ita ille ex amore ad me vertatur, vnde liquido apparet rhombum inſtrumentum fuiſſe ęreum non autem, vt quidam putauerunt ex liciis ſiue filis confectum. Ante domum veneris. ideſt ante ędem veneris. Ibi enim cultam ſuis ſe venerem oſtendit Catullus. O quę cęruleo creata ponto quę ſanctum Idalium virosq̄ apertos, quęque Anchona Cnidumq̄ harundinoſam colis. Quam Dorica ſuſtinet Anchon. Doricam appellat, quia a Syracuſanis cōdita fuit, qui a grecis oriundi ſunt. Nam quum Dionyſii Tyrannidem ſugerent in Italia, in ora gallię ciſalpinę, iuxta Cymerium promontorium ipſam vrbem condiderunt. Strabo ſic inquit libro quinto. vbes vero habet ex quibus Anchon greca ciuitas eſt, a Syracuſanis condita Dionyſii Tyranni dem fugientibus, ſita in promontorio in-

> Cum iam ſemianimum laceraret Flauius orbē
> Vltimus, ē caluo ſeruiret Roma Neroni
> Incidit adriaci ſpacium admirabile rhombi
> Ante domū veneris, quā Dorica ſuſtinet Anchō.
> Implenitq̄ ſinus, nec̄ enim minor hęſerat illis,
> Quos operit glacies męotica, ruptaq̄ tandem
> Solibus effundit torpentis ad oſtia ponti
> Deſidia tardos, ē longo frigore pingues.
> Deſtinat hoc monſtrum cymbę liniq̄ magiſter
> Pontifici ſummo, quis enim proponere talem
> Aut emere auderet, cum plena ē littora multo
> Delatore forent, diſperſi protinus algę
> Inquiſitores agerent cum remige nudo,
> Non dubitaturi fugitiuum dicere piscem

Rhōbus

Anchō

clauſum complectente portum. Sinus, ipſa retia. Illis, coniunge cum minor, vt ſit ſenſus. Rhombus non erat magnitudine inferior illis, ſcilicet Rhombis, aut aliis piscibus, qui ad meoticam paludem nutriuntur. Nam (vt ſcribit Plinius) pisces in meotica palude conglatiata per hiemem fiunt pingues, qua reſoluta in pōtum exeunt. Meotica, meotis palus eſt. Meotis quam efficit Tanais, ea in pontum effunditur, auctores Plinius ꝛ Mela ꝛ alii geographi. Rupta ſolibus, id ē eſti. Oſtia no calore reſoluta. Ad oſtia, oſtia appellamus fluminū exitus, vnde dicimus oſtia. Nili ꝛ oſtia Tyberina quum in mare irūpunt, oſtia autem ponti, ideſt ad oſtia ipſius paludis quę exeunt in pontum. Torpentis, frigore conglatiati. Deſidia tardos, longa mora factos ſegnes. Deſtinat. Deſtinare eſt ſtatuere, vt Imperator graui ſupplicio affecit milites, qui deſtinato die non affuiſſent, ideſt conſtituto. Deſtinare item deliberare ꝛ quaſi mente agitare, vt hoc loco, vt ſit deſtinat, ideſt deliberat ſubaudi mittere. Tranquillus in Iulio Ceſare. Iam de ornanda inſtruendaq̄ vrbe. Item de tuendo ampliandoque Imperio plura ac maiora in dies deſtinabat. Dicimus etiam lapides deſtinatos templo Martis, Hoc eſt iā paratos ad templum martis. Hoc monſtrum, hunc monſtruoſum piscē. Magiſter, ideſt piscator. Cymbę, nauicula eſt piscatoria. Lini, ideſt retis quod ex lino fiat. Pontifici ſummo, hoc eſt Domitiano quē Ironicos pontificem ſummum appellat, hocque ex hiſtoria. Nam is vt docet Plinius in epiſtola ad Cornel. Minutianum, quum Corneliam Maximillam virginem veſtalem inceſti ream vinam defodere cuperet, vt ſeculum ſuum eiusmodi exemplis illuſtraret, i villam albanam reliquos pontifices conuocauit. Et ſummi pontificis iure eam abſentem ꝛ inauditam damnauit. Nam virginū veſtalium punitores vtſcribit Dionyſius ſunt pontifices. Domitianus ergo tanq̄ pontifex eam damnauit. Pontifices dicuntur a pōte ꝛ facio. Nā ab iis ſublicius eſt factus primum ꝛ reſtitutus ſępe.

Meotis

Cymba

Pontifex vñ

Proponere, venum exponere. Quū plena, ratio eſt quare nemo auderet nec vendere nec emere, quia vbique ſint delatores. Et littora, ideſt etiam littora nedū alias vrbis loca. Inquiſitores alge. i. maris in cuius littoribus multa alga paſſim iecta eſt. Alga.n. eſt herba marina quę ex profundo eiicitur. Agerent, accurarēt piscatorem q̄ piscem eſſet ex piscatus elapſum ex vinariis Ceſaris. Vinaria ſunt vt diximus ſupra, vbi continent vel aues vel pisces vel ferę quę dūtaxat ad victum ſpectant. Nam Romani habebant vbi pisces incluſos pascebant. Plinius de manu pascunt pisces in pluribus qdem Ceſaris villis, lege ꝛ Macrob. apud quē multa de vinariis ꝛ ſaginandis piscibus referuntur.

Alga

Vinaria

Rium

Cesaris. Domitiani. Si quid palphurio, sensus est & ordo, q̃cquid ex mari est pulchrũ & pciosum, id oẽ ẽ fisci ideſt imperatoris si credimus palphurio & armillato qui in gratiam imperatoris per calũnias & sacrilegas interptationes multa fisco vindicabant. Fuit aũt palphurius fur vt auctor est probus consularis viri filius, sub Nerone luctatus est cũ virgine laced. mõia in agone, postea a Vespasiano summotus e Senatu transiit ad Stoicã sectam, in qua cum eloquentia pcelleret Domitiõ familiaritate cõiunctus, delationẽ acerbissime exercuit. De quo ita meminit Tranquillus in Domitiano. Sed ei capitolino etiã ĩ cunctos ingenti cõsensu pcates vt palphuriũ furã restitueret pulsum olim senatu ac tunc de oratoribus coronatum nullo rñso dignatus tacere tm modo iussit voce pconis. Armillatus, de hoc Tranquillus sic. Armillatus processit ĩ publicum & eãdem sententiã habuit. Armillati aũt dicunt qui armillis ornati sunt. Propertius metaphoricos canes millũ gestãtes armillatos appellat. Atq; Armillatos colla molossa canes. Est n. armilla torquis argenteus siue aureus quę circa brachiũ gestabat. Armillum vero est auctore Festo vas vinarium in sacris. dictũ q armo. i. humero deportetur. Fisci. i. imperatoris. Nam vt diximus fiscus receptaculum est nummoꝝ & proprie principis vt hoc loco etiam poeta accipit, erarium vero publicũ est populiq; ro. quod Plinius enidẽter ostendit in panegyrico Traiani. At fortasse non eadẽ seueritate fiscũ quã erarium cohides. Idem in eodẽ locopletabant & fiscũ & erarium non tã vocorũ & Iulię leges. Quinetiã iuris consulti titulo nequid in loco publico fiat hoc idẽ declarant his verbis res fiscales quasi proptię & priuate pręcipis sunt. Tranquillus itẽ in Augusto distinguere vt erarium a fisco his verbis tertio volumine cõplexus ẽ quantũ pecunię in erario & fiscis esset. Idem in Vespasiano, sunt qui opinent eũ ad manubias & rapinas necessitate compulsum summa erarii fisciq; ĩopia, vnde Tranquillus in Augusto, Nam eam summã & confiscatam semp repositãq; habuerat. A nomine fit verbũ confiscare. i. ad fiscum principis deferre. Nummoꝝ autem receptacula erãt Sportę, Sportulę, Sporteller, Sacci, Sacculi, Sacelli. Et crumenę, manticę, marsupia, ita fisci, fiscinę, fiscellę. Spartea sunt vtensilia ad maioris sũmię pecunias capiendas, auctor Pedianus. Donabit ergo, verba poetę subsanantis talem legum interptationem. Ne pereat, scilicet piscator. Iam lętifero, sensus est, etsi iam tempus erat hiemale, vt facile piscis frigore conseruari posset, tamen piscator velut vrgẽte austro, quo spirante facile corrumpuntur obsonia ad imperatorem festinat cum pisce. Cedente pruinis, ideſt hiemi, quo tempore maxime cadunt pruinę, dicte aũt pruinę quasi perurinę ab vrẽdo, q̃ agris omnia vrãt atq; absumant. Autumno, Varro ꝓtat Autumnũ dictum ab augẽdo, q̃ eo tempore pręcipue hominum esa augeantur, coactis agrorum fructibus. Lętifero, mortalibus pernicioso, solet enim Autumnus propter temporum mutationes esse grauis & pestilens, tunc enim ventus auster flat quo maxime morbi generant, vnde est illud Horatii, Frustra per autumnos nocentem Corpori metuemus austrum. Idem alibi. Pomifero graue tempus anno. Iam quartanam, in fine enim autumni solent febres tertianę in quartanas mutari.

Armillati

Armillum

Fiscus

Confiscare

Sportę

Sportulę

Sportellę

Sacci

Sacculi

Sacelli

Crumenę

Mãticę

Marsupia

Fisci

Fiscinę

Fiscelli

Sparta

Pruina

Autũnus

Depastumq; diu vinaria Cesaris, inde
Elapsum veterem ad dominum debere reuerti.
Siquid palfurio, si credimus armillato
Quicquid cõspicuũ, pulchrũq; ex æquore toto ẽ
Res fisci est vbicunq; natat, donabitur ergo
Ne pereat, iam lętifero cedente pruinis
Autumno, iam quartanam sperantibus ęgris
Stridebat deformis hyems, prędamq; recentem
Seruabat; tamen hic propat velut vrgeat auster
Vtq; lacus fuberant, vbi quãquam diruta seruat.

Sperãtibus, declamatio per cõtrarium, ideſt timentibus Virgi. Nũc ego si potui tantum sperare dolorem. Deformis, appellatur a poetis hyems de formis, q̃ oĩa frigore & niuibus deformia videantur. Auster, nã vt diximus eo flante vt docet Plinius obsonia corrumpũtur. Horatius, at vos presentes austri coquite horũ obsonia, est autem ventus qui a meridie flat qui grece notus dicit νότος, ideſt ab humiditate. Vtq; lacus fuberant, aut ita dictum est, sicut illud apud Cesarem in tertio cõmentario. Quod hyems fuberat hoc facere neglexerunt, aut hypallage est, ideſt posteq̃ piscator lacubus sub erat qui Albani vocãtur. Nam Alba auctore Dionysio inter montem excelsum atq; lacum magnum & profundum extructa est eque distans ab vtrisq;, hinc erãt tanq̃ muri vix expugnabilem eam reddentes. De lacu sic Cicero in primo de diuinatione. Quid q̃ in annalibus habemus verenti bello quum lacus albanus pręter modum creuisset, quendam ad nos hominem nobilem profugisse. Eius etiam meminit Valerius in primo. Subito lacus albanus solitum stagni modum excessit. De Lacubus albanis sic etiam meminit Horatius. Albanos prope te lacus ponet marmoream sub trabe cypria. Vnde fit vt putem apud Virgilium, in septimo mendũ esse, vbi ostendit Nisum & Euriali peracta multoꝝ cede in castris Rutuloꝝ peruenisse ad locos qui Albani sunt dicti, ita vt ad lacus Albanos nõ locos legendũ contenderim. Ignem troianum, ideſt colit ritus vestę in cuius templo perpetuus ignis aduersabat a sacris virginibus. Troianum. Nã id institutum seruandi ignis initium habuit a Troianis quum in Italiam Aeneas penates vexisset & ignẽ eternũ vestę, vnde Virgi. Sacra suosq; tibi cõmẽdat Troia penates Hos cape fatoꝝ comites. Idẽ alibi, vestãq; potentem Aeternũq; aditis effert penetralibus ignẽ. Papinius. Antacita vigilet face troicus ignis: Pontifex maximus cuius erat virginũ vestalium quę custodiũt ignẽ perpetuum vt scribit Plutar. Vnde & Papini. loquẽs de prędocẽte neapoli, sic ingt. Sub te Dardanius facis explorator optę, Nã Fax siue ignis cinere optus seruabat. Quę vero deã colebãt virgines quattuor a principio erãt electi gentibus eas regibus ad ea quę cõstituerat Numa legitima, posterius aũt ꝓpter multitudinẽ sacroꝝ ministerioꝝ quę perficiunt sex factę sunt apud deã vitam agẽtes. Vnde scribit Trãquillus, testamẽtũ Augusti apud sex virgines vestales depositũ fuisse. Triginta annos necesse est eas manere inuptas & castas sacrificia pagentes ex lege, quo in tempore opus est eas decẽ annis discere, decem

Auster

Notus

Lacus albani

Lacus Virgi.

Ignis troiãs

decem sacra perficere, decem vltimis alias edocere, Lege Dionysium libro. Lotos antiquissima arbor fuit in vrbe quę capillata dicebat, ad quã virginum vestaliũ capillus deferebat. Pli. lib. xvi. capi. vltimo. Vestam minorem, ad differentiã templi, quod Rome ab Numa Pompilio extructum fuerat nouum & rotundum & mains vt scribit Plutarchus in vita Numę.

Lotos

Alba dirutã, nã post supplicium sumptũ de Metio Suffecio Albanoꝝ duce alba ĩperãte Tullo Hostilio diruta ẽ. Tẽplis tñ deũ vt scribit Linius (ita enĩ editum ab rege fuerat), tẽperatum est albanis in vrbẽ Romam admissis mons Celius inhabitandus traditus est, sicq; Albę ruinis duplicatus est numerus ciuiũ. Albam auctore Dionysio condidit Ascanius filius Aeneę. Annos duranit postq̃ cõdita est q̃getos minus tredecim.

Alba

Alba, describit autẽ locum vbi Domitianus quottannis in albano q̃quatria Minerue celebrabat cui collegium instituerat sacerdotum. Valuę. i. postes a volvendo q̃ in cardinibus voluantur Propertius de templo Apollinis palatini. Et valuę libyci nobile dentis opus. Patres. i. senatores qui in Albano erant cum imperatore. Ad atridem, ad Domitianum, nam vt Agamenon omnium grecoꝝ ducum volvit imperator appellari. Ita Domitianus non solum dux ducum & princeps principũ, sed ẽt deus, aut appellauit atridẽ a crudelitate vt quando Neronem etiam dixerit, ostẽdat in omnibus Neroni similem fuisse vt sit Itur ad Atridem. i. ad Neroẽm alteꝝ, qui matrem suam interemit Agrippinam, sicut Orestes atrei nepos & Agamẽnonis filius matrem suã Clytemnestram. Tunc picens. i. piscator de piceno agro qui rhombum cœperat, aut renera nomen est propriũ sicut apud Marti. scribit in aduersa picens epigrãmata charti. Maiora. i. sciosiora q̃ priuato conueniant homini, quasi dicat digna tantum principibus. Iste dies agatur genialis, hic dies celebretur summa cum voluptate. Nam tunc genio operam dare dicimur quum animi relaxatiõem sequimur. Persius indulge genio, carpamus dulcia nostrũ est quod viuimus. Laxare stomachum, hoc dictum est per irrisionem a poeta in exprobrationem gulle, vt sit stomachum tuũ extende atq; imple, nam quę implentur, laxãtur, & extenduntur.

Ignem troianum, ac vestam colit alba minorẽ
Obstitit intranti miratrix turba parumper,
Et cesit; facili patuerunt cardine valuę.
Exclusi expectant admissa obsonia patres.
Itur ad atridem, tunc picens accipe dixit
Priuatis maiora locis, genialis agatur
Iste dies, propera stomachum laxare saginis,
Et tua seruatum consume in secula rhombum,
Ipse capi voluit, quid apertius? ẽ tamen illi
Surgebant cristę, nihil est quod credere de se
Non posit; quum laudatur diis equa potestas.
Sed deerat pisci patinę mensura vocantur
Ergo in consilium proceres, quos oderat ille
In quorum facie miserę, magnęq; sedebat

Sagio

Sagina

Saginis. i. pisce saginato, nam sagino idem est quod pingue facio, vnde Sagina pro pinguitudine accipitur.

Seruatum in tua secula, aperta & manifesta adulatio quę oĩbus fere grata esse cõsuenit. Vnde Seneca ad Lucilium. Quicquid in nos adulatio sine pudore congessit, tanq̃ debitum prehendimus, optimos nos esse sapientissimos affirmãtibus assentimur, quũ sciamus illos multa mẽtiri adeo quoq; indulgemus nobis vt laudari velimus in id cui contraria tam maxime facimus. Mitissimum ille se ipsis in suppliciis audit in rapinis liberalissimum, in ebrietatibus ac libidinibus temperatissimum. Sequitur itaq; vt ideo mutari nolimus, qa nos optimos esse credimus. Quid apertius? s. ista adulatione. Surgebant cristę, translatio a gallis sumpta q̃ bus cristę eriguntur, quod alacritatis est iditiũ, ideſt Domitianus licet cognosceret mãi festam esse adulationẽ mirabatur afficiebatur lętitia, & sibi placebat talia audiendo. Nihil est, valde enim aures principũ adulatiõibus delectant. Vnde Alexãder Macedo pdicantibus se Iouis esse filium aliquando credidit ita vt quũ in India vulnus accepisset, magnũq; sentiret dolorẽ. Oẽs ĩquit iurant me esse ipsius filiũ, sed vulnus hoc hominem esse me clamat. Quũ laudat dis equa potestas, ex historia est. Nã tante fuit stoliditatis & arrogantię vt quum audiusset se nominari deum, per libellum statim edixerit ne alia pfatione appellaretur, vnde Martialis in quinto. Edictum domini deiq; nostri. Et ipse Domitianus quum procuratoꝝ suoꝝ nomine formale dictaret epistolã sic cœpit. Dominus & deus noster sic fieri iubet. Vnde institutum post hac vt ne scripto quidem ac sermone cuiusq̃ appellaret aliter. Sed deerat, in irrisionem principis, hoc fingit poeta eius luxum & gulã notans. Deerat. i. tantus erat piscis vt nulla extaret patina quę eum coquendum integrum caperet. Pallor. i. timor ab eo quod pcedit id quod sequit. Nam timorẽ pallor sequitur. Multi enim ob principis crudelitatem pallebant, vnde ita scribit Cor. Tacitus in vita Iulii agricolę, vt ante diximus pręcipua sub Domitiano miseriaꝝ pars erat, videre & aspici, quũ suspiria nostra subscriberentur, quum denotandis hominum palloribus sufficeret suus ille vultus & rubor a quo se cõtra pudorem muniebat. Amicitię magnę. i. imperatorię, Vñ prima Satyra. Magni delator amici. i. imperatoris, quã & miseram appellat ab effectu q̃ infelices fierent qui eã sequerent. Pegasus, iuris consultus fuit celeberrimus temporibus Vespasiãi a quo & vrbi pfectus fuit vt Põponius in origine iuris est auctor. Vel illum suspirio quodã satyrico non pfectũ vrbis sed villicũ appellat ĩ nuens vrbẽ Romã iam principũ senicia ita deforma tam atq; desertã vt iã potius rus q̃ vrbs videri q̃at, vñ bene subdit. An ne aliud tunc pfecti? quasi dicat nõ est miꝝ me villicũ appellasse Pegasum, quia tunc pfecti aliud nihil erant q̃ villici, quasi non ciuitatis q̃ iã nulla erat, sed ruris pfecti, qui pprie villici appellant. Nã Romani inter seruos rei rustice destinatos villicus appellarunt qui totius ville curã gererent totiq; familię imperarent. Bubulcos vero quibus cura esset arandi & serendi. Mediastinos vero qui reliqua ruris opera peragerent, vt pote qui scrobes effoderẽt, fossas purgarẽt, fruges legerent & reliqua id genus opera rustica. Lege Columellã. pfectura aũt vrbis omnia oĩno sibi crimia

vendicauit nec tantum ea quę inter vrbem admittuntur veꝝ ea quoq; quę extra vrbē intra Italiam. Lege iurisconsultum lib.i.digestoꝝ οικουμοσ autem tam pecunię q̄ frugum ꝛ omnium quę dominus possidet dispensator est. Abolla,de abolla dictū in tertia Satyra. Liburno,idest seruo Nomenclatore qui in senatum patres vocaret nā vtdiximus añ ex liburnia serui procerę staturę mittebanť ꝛ proinde dominis grati, supius. Et ingenti curret super ora liburno. Iam sedet.s.imperator. An ne alind tunc pfectis. fabandi erant q̄ villicis.

Villicus Oeconomus Liburnus

Pallor amicitię.primus clamante liburno
Currite iam sedit,rapta properabat abolla
Pegasus,attonitę positus modo villicus vrbi.
An ne aliud tunc pręfecti.quoꝝ optimus atq;
Interpres legum sanctissimus,omnia quāquam
Temporibus diris tractanda putabat inermi
Iustitia,venit ē crispi iucunda senectus;
Cuius erant mores,qualis facundia,mite
Ingenium maria ac terras,populosq; regenti
Quis comes vtilior.si clade ē peste sub illa
Sęuitiam damnare,ē honestum ferre liceret
Consilium.sed quid violentius aure tyranni.
Cum quo de pluuiis,aut ęstibus,aut nymboso
Vere locuturi fatum pendebat amici.
Ille igitur nunquam direxit brachia contra
Torrentem,nec cinis erat,qui libera posset
Verba animi proferre,ē vitam impendere vero,
Sic multas hyemes,atq; octogesima vidit
Solstitia.his armis illa quoq; tutus in aula
Proximus eiusdem properabat acilius ęui
Cum iuuene indigno,quē mors tā sęua maneret

Quoꝝ,scilicet pręfectorum. Optimus.s. erat. Interpres legū, idest ipse Pegasus legū peritus ꝛ iuris optimus ꝛ sanctissimus erat. Tractāda inermi iustitia,ꝛ si inquit sanctissimis erat moribus,tamē sęuitiā Imperatoris veritus putabat non omnia sibi agenda vt iustitia postulabat, sed ad nutum ꝛ voluntatem principis omnia ēē moderanda,sicq; moraliter docet principes assentatoribus delectari, assentatoresq; eis semper prę sto esse,qui ex stultis fi tuos reddunt homines,ergo iustitia inermis idest debili ꝛ modica. Venit ꝛ crispi,hic est ille Vibius Crispus Orator qui vt scribit Quintilianus delectatiōi natus cuidam auctore Tranquillo interroganti esset ne quis intus cū Cęsare Domitiano,non absurde respondit. Ne musca quidem,vnde poeta iucundam senectutem appellat qđ facetus esset. Consuenerat.n. Domitianus Initio principatus sui quottidie sibi horarium sumere,nec quicquā amplius q̄ muscas captare, ac stilo peracuto cōfigere. Maria ac terras,sensus est. Crispus moribus principis se optime accōmodabat,vt p̄ omnia assentaretur. Sed nemo vnquā vtilior comes Imperatori fuisset totum orbem regenti,si ei licuisset per sęuitiam principis omnia libere loqui.legendumq; est cum interrogatione. Illa ętate ꝛ peste, hoc est Domitiano qui cōmunis erat quędam omnium pernicies. Dānare sęuitiā,idest scelera hominum, aut quod magis placet libere accusare ꝛ coarguere. Sęuitiam principis, qui more sęuissimi tyranni veꝝ audire nolebat,vnde sequitur,sed quid violentius aure tyranni. Cū quo de pluuiis,sensus est. Imminebat mortis periculū amico,siquid forte locuturus de rebus incertis aliquid dixisset,quod eius voluntati fuisset aduersum. Fatum mors pendebat,in ambiguo erat veluti sint res pendulę in ambiguo,ne cadant. Ille, Crispus. Contra torrentem. Illi dicuntur contra torrentem niti qui contendunt eos vincere quos nequeunt, est autem metaphora prouerbialis ab iis qui contra torrentem natare nituntur,nam torrens magno impetu ferri consueuit, hoc est nunquam Imperatoris voluntati refragatus est. Nec cinis erat,efferatam Domitiani crudelitatem ostendit quum nemo esset qui libere loqui auderet. Sic,idest per hanc ingenii comitatem. Octogesima solstitia,idest octoginta annos, quibus in aula principum ē versatus. Nam ꝛ etsi in anno duplex est Solstitium brumale ꝛ estiuum,quum tamē absolute ponitur, pro estiuo tantum intelligimus,ergo quot solsticia dicimus totidem annos itelligimus. Vñ Virgi. Humida Solstitia atq; hyemes optate serenas.Agricolę,hic.n. intelligimus de Solsticio estiuo. Sic etiā apud Columellam. Sūt quędam loca quę Solstitiis minus concalescunt, sed frigoribus hyemis intolerabiliter horrent, ita vt semper Solsticiū absolute positum estiuum intelligatur. Contra vero brumale Solsticium non dicimus absolute,sed semper Solsticium brumale. Est autem Solsticium estiuum. viii.kalendas Iulii die,quo tempore remeare ad inferiores solstitium

Virgi.

incipit circulos de eo sic Plini. lib. xviii. capite. xxvii. Iulii vero longissima dies totius anni ꝛ nox brevissima Solstitium conficiunt. Hiemale vero. viii. Kalendas Ianuarias die,quo tempore sol altiores incipit circulos petere,dictum autem Solsticium quasi solis statio. Tunc enim sol stare videtur. His armis, sensus hic est ꝛ ordo. Acilius eiusdem qui properabat, proximus,idest secūdus post Crispum tutus in illa aula his armis,idest pari arte ꝛ paribus moribus ꝛ assentationibus. Hic est ille Acilius glabrio quem postea vt scribit Tranquillus supplicio affecit vna cum saluidieno ꝛ orfito quasi molitores nouarum rerum,fuit etiam iisdem tēporibus Acilius Ruffus vir consularis, de quo Plinius in epistola ad Vrsum. Cēsuit Acilius Ruffus consularis designatus in quisitionem bithynis dādam.

Acilius

Illa aula,tam sęui principis,est autem Aula sedes ꝛ domicilium imperatoris ꝛ tyranni, vnde fit aulicus,q̄ in Aula versatur,ꝛ tyranni est cōtubernalis. Cum Iuuene indigno,aliqui de Eluidio filio Eluidii,quem Domitianus interemit putant intelligendum q̄ quasi scenico exodio sub persona paridis ꝛ Oenones dinortium suum cum vxore tractasset, sed quum plurimos interemerit,nulla extat historia quis fuerit iuuenis qui cum Acilio pperabat. Festinata,in iuuenibus morem acerbam ꝛ festinatā appellare solemnis quasi quę ante tempus festinet. Vnde festinata legendum est non autem destinata, versus enim nō staret. I enim brevis est in destinata,recte autem poeta mortem vt dixi festinatam

Aula

Aulicus

appellat quę iuuenem opprimat, quasi quę celerius festinet q̄ conueniat. Gladiis domini, Domitiani. Sed olim.i.superioribus tęporibus quibus Domitianus imperabat. Hinc̄q; apparet Iuuenalem Satyras suas non scripsisse sub Domitiano. Sensus est. Tam multos inquit Domitianus efferata quadam crudelitate cines interemit,vt in prodigio haberetur si quem in vrbe offenderes senem nobilem ꝛ Patricium. Prodigiū autem dicitur auctore Festo velut predicium qđ p̄dicat. Vnde ꝛ Cicero libro. ii. de natura deorum ait,ostęta,mōstra, portēta ꝛ prodigia dicta q̄ ostendant, mōstrent portendant prędicant. Vnde fit vt malim,quum igitur inqt impator in nobilitatē tā atrocitor sęuiret(nā vt scri. Eusebius multos in exilium ex nobilibus misit ꝛ occidit)maluerim fratercu lus esse gigantum:qui terrę filii fuerunt,idest ignobilis ꝛ obscurus q̄ Patricius ꝛ nobilis. Nam qui obscuro genere essent orti,quasi quorum parentes ignorarentur, filii terrę appellari consueuerunt,quare Lactantius Firmianus libro primo diuinarum institutionum, sic inquit, Minutius felix in eo libro qui Octauius inscribitur sic est argumentatus Saturnum quum fugatus eēt a filio in Italiāq; venisset cęli filium dictum, q̄ soleamus eos quoꝝ virtutes miremur aut eos qui repētine aduenerint de cęlo cęcidisse dicere, terre autem eos esse filios,qui ignotis parentibus sint nati. Vnde ꝛ Tertullianus in Apologetico de Saturno loquens sic scribit. Dictus autem terrę ꝛ cęli filius, quia ignoti vel inopinato apparentes de cęlo supervenisse dicuntur, vt terrę filios vulgus vocat quorum genus incertum est. Cicero ad Atticum primo libro. Sed hęc ad te scribam alias subtilius. Nā neq; adhuc satis mihi nota sunt ꝛ huic terrę filio nescio cui comittere epistolam tātis de rebus non audeo. Fraterculus, satis lepide se fraterculum ꝛ ꝛ non fratrem dicit, vtpote q̄ sentiat tantę moli gigantęe se parem non esse. Gigantum, gigantes vt fabulosa prodidit antiquitas, ex imis terrę visceribus nati sunt immanissimo corpore qui quum conati essent e sede cęlesti deos deturbare, tam acriter vtrinq; pugnatum est vt dii in ęgyptum vsq; fugati sint, qui demū parta victoria gigantes,perdiderunt. Berosus vero Babylonicus historiam persequens scribit in Syria circa Iybanum fuisse Enos vrbem maximam gigantum, qui vniuerso orbi dominabantur ab occasu solis ad ortum. Hi vastitate corporis ac robore confisi inuentis armis omnes opprimebant, libidiniq; inseruientes inuenerunt papiliones ꝛ instrumenta musica ꝛ omnes delicias. Manducabant homines ꝛ procurabant aborsus,in eduliumq; pręparabant,ꝛ commiscebantur matribus, filiabus,sororibus,masculis,ꝛ brutis,ꝛ nihil erat sceleris quod non admitterent contemptores religionis ꝛ deorum,vnde ꝛ Macro.li. primo Satur. Gentem quādam impiam vocat,deos negantem, ꝛ ideo existimatam deos pellere de cęlesti sede voluisse,horum pedes in draconum volumina desinebant, quod significat

Prodigium

Gigantes

Enos

Et domini gladiis tam festinata,sed olim
Prodigio par est in nobilitate senectus.
Vnde fit vt malim fraterculus esse gigantum.
Prosuit ergo nihil misero,quod cominus vrsos
Figebat numidas albana nudus harena
Venator,quis enim iam non intelligat artes
Patricias.quis priscum illud miretur acumen
Brute tuum.facile est barbato imponere regi.
Nec melior vultu quānis ignobilis ibat

nihil eos rectum nihil superum cogitasse,totius vitę eorum gressu atq; processu in inferna mergente. Profuit ergo,putabat inquit se per studiū venationis theatralis quo ꝛ ipse imperator maxime delectabatur posse sęuitiam eius effugere,ac proinde feras in barena conficiebat vt placeret simulq; se ipsum fatuum ostendebat, qppe q̄ ꝛ nudis idē efficeret, sed nihil inqt ei hoc profuit, quia tales artes iam nouerat Imperator. In Albana barena, nam ꝛ in Albano, vbi quotannis quinquatria Minerue celebrabat, feras conficiendas exhibuit. ipseq; centenas varii generis confecit auctor Numē Tranquillus. Numidia midas, lybicos. Nam Numidia pars est Africę Imperio Masinisse clara,dicta Numidia a pascuorum fertilitate,nam νομοσ pascua,sive pabulum significat, o.igitur connexa in, v, fit Numidia. Inde Vrsi feroces mittebantur. Plini libro. viii. sic inquit Annalibus notatum est Domitium Aenobarbum ędilem curulem Vrsos Numidicos centum ꝛ totidem venatores Aethiopas in circo exhibuisse. Miror adiectum Numidicos fuisse, quum in Africa Vrsos non gigni constet. Et miror Plinium negare Vrsos gigni in Africa,cum ceteri scriptores nasci affirment Solinus. Numidici vrsi forma ceteris prestant. Martia. Et freno libyci domantur vrsi. Virgi. libro quinto. Horridus in iaculis ꝛ pelle lybisidis vrsę. Idem lib. viii. Effultum spoliis ꝛ pelle lybisidis vrsę.

Prodigium

Imponere

Nudus,depositis vestibus vt esset expeditior ꝛ quasi per quandam stulticiam. Quis iam,non est inquit opus his artibus principem seduci, qui simulatam nobilium noscit stulticiam. Brute,Brutus vt auunculi sui Tarquinii superbi sęuitiam vitaret quum ab eo omnem nobilitatis indolem excerpi interq; ceteros etiā fratrem suum qui vegetioris ingenii erat interfectum animaduerteret,obtusi se cordis esse simulauit, eaq; fallacia maximas virtutes suas texit. Ait ergo poeta Rudi illa ętate facile potuisti Brute principes decipere. Sed nunc inquit nemo esset qui artes illas tuas non nosceret. Acumen priscum,hoc est prudentiam ꝛ sagacitatem illam priscam,idest qua priscis vsus fuisti temporibus. Imponere, seducere, Nam impono quum datiuo tantum iungitur efficiturq; neutrum idem est quod seduco ꝛ decipio. Seneca ad Lucilium. Oculis nostris imponimus, idest oculos nostros decipimus. Plin.epistola ad Procilum. Si modo mihi non impositi recitatio tua,leges enim suauissime ꝛ peritissime, inde fit etiam impostura,idest deceptio. Regi,Tarquinio superbo. Barbato. Nam Romani quadringentis ꝛ quadraginta quattuor annis intonsi fuerunt quum tonsores non haberent,eos postea Ticinius Mena ex Sicilia in vibem adduxit. Olim Tonsores non fuisse significant antiquorum statuę q̄ plęrę; habent capillū ꝛ barbā magnā,auctor Varro lib.ii. de re rustica. Nec melior,nec ętior,sed pari tristicia. Qualis ignobilis,hinc ostendit nimiam Domitiani crudelitatem,qui in oēs pariter sęuiret, tam nobiles q̄ plebeios.

Impositura

Rubrius. Hic rubrius tẽporibus fuit Domitiani, vt ipse ostẽdit poeta, sed historia minime est nota qũo reus fuerit offense veteris & tacende. Itaq; de hoc adhuc querẽdum censeo, quę aũt ab aliis afferuntur ex testimonio Taciti de Rubrio Gallo, alioque Rubrio qui in cõiuratione pisoniana deprẽhẽsus est nõ placent, quũ ad rem poetę minime sint accõmodata. Et tamen improbior, licet inquit Rubrius ignobilis eẽt & humili loco, tamen improbior fuit Nerone ipso, qui satyram scripsitin Quintianum, appellauitq; eum mollem & effoeminatum, quum ipse esset cinędus. Nam nupsit Doryphoro seruo, vt scribit Trãquillus, sicut ipsi sporus. Tacitus eum appellat Pythagoram, quem Tranquillus Doryphoꝛ, ea forte ratiõe a Tranquillo Dorypborus appellatur, quẽ proprio nomine dicit Tacitus q; satelles fuerit Domitiani, nã grę Doryphorus ci dicunt Doryphoꝛ satellitem ab hasta ferenda, q̃ Dory greco vocabulo nominat. Quod aũt Nero in Quintianum scripserit, sic ꝓdidit Tacitus. quintianus molli corpore infamis, & a Nerone probroso carmine diffamatus contumelias vltum ibat. Ergo cynędo scribente satyram. i. Nerone qui carmen probrosum scripsit in quintianum quum & ipse esset cynędus, carmen etiã Elegiacum scripsit, Marti. lib. ix. Ipse tuas etiam veritus Nero dicitur aures. Lasciuum iuuenis quum tibi lusit opus. Scripsit etiam Iliada auctores Tranqllus Tacitus & Eusebius. Mõtani quoq; vẽter adest. De Curtio montano intelligit, de quo multa apud Tacitum legunt cum vilem suisse causidicum ostendit in. xi. satyra. Dic tibi qui sis Orator vehemẽs an Curtius an matho. Dictum aũt Satyrice quoq; venter adest, vt ostendat hoiem corpulentum fuisse, & epulis intẽtum, vnde eum in sequentibus ostendit magnam edendi habuisse peritiam, quum ait nulli maior fuit vsus edendi.

Rubrius, offensę veteris reus atq; tacendę
Et tamen improbior satyram scribente cinędo.
Montani quoq; venter adest abdomine tardus,
Et matutino sudans crispinus amomo
Quantum vixredolent duo funera, senior illo
Pompeius, tenui ingulos aperire fututo.

Abdomen Sumẽ Amomum

Abdomine. Pli. lib. xi. cap. xxxvii. vt diximus in secũda satyra docet abdomen ab antiquis vocatũ, q̃d nũc fumen. Et Crispinus. s. adest. Sudãs Amomo Matutino. i. vnguẽto perfusus matutino. Est autem Amomum genus fruticis proueniens in Syria cuius vua in vsu est frutice venoso, palmi altitudine carpiturq; cum radice. Ex eo vnguentum fit ꝑciosissimum, vnde Pli. Omnia autem acutiora fiunt costo amomo quę maxime nares feriunt. Vnguento etiam quod dicebat regale, inter alia adhibebat etiam amomum.

Matutinum

Matutino, non placet vt exponas orientali, sed quo mane vngeretur, matutinum aũt dicimus a matuta dea. i. aurora.

Quantum vix redolent. Inuidiose hoc dicit in Crispinum quem vbiq; vt luxuriosum & mollem lacerat. Duo corpora, nã mortuoꝝ corpora perungebant. Pli. Vnguentoꝝ quoq; bonos ad mortuos pertinere cœpit. Persius noster. Ossa iodora dabit. Pompeius, subandi a superioribus adest. Temporibus Domitiani, multi vt diximus quęstus causa ad delationem se contulerant. Inter quos & Pompeius. Sed quum temporibus Domitiani plures exiterint eiusdem nominis. De Põpeio Ruffo possumus intelligere, de quo ita Pli. in epistola ad Cornelium Minutianum. Quinetiam duo cõsulares Pompeius Ruffus & Libo frugi lesẽrũt norbanum testimonio, tanq̃ apud iudicem sub Domitiano Salvii liberalis accusatoribus affuisset. Damnatus & in insulam relegatus ẽ. Licet etiam (vt diximus in prima Satyra) intelligere de Pompeio Falcone, de quo idem Pli. Consulis an existimẽte in tribunatu causas agere decere.

Aperire ingulos. Figurata locutio, idest ad aperiendos ingulos. Inguli aũt sine Ingula vtrunq;. n. legitur apud ꝓbatissimos auctores, sunt illa duo ossa quę ab vtroq; humero trãsuersa extenduntur supra summitatem pectoris vbi desinit collum, & vbi coniunguntur veluti lacunam quãdam efficiunt, quę quo maior est, eo excellẽtius in homine ingenium indicat, vnde Zophyrus physiognomon, q̃ se profitebat hominũ mores naturasq; ex corpore, oculis, vultu fronte pernoscere stupidum esse Socratem dixit, & bardum, q; ingula concaua non haberet, obstructas eas partes & obturatas esse dicebat. Ibi locus est maxime cœdi obnoxius. Lucanus. Ingulũq; senilem Confodiam hinc fit verbum Ingulo quod non modo gladio, sed & morbo occidere significat. Celsus lib. iii. Nam quartana neminem ingulat. De ingulo ita scribit Celsus lib. viii. Ingulum vero si transuersum fractum ẽ, nonnunq; per se rursus recte coit. & nisi monẽt sanari sine iunctura potest. Nõnunq; vero, maximeq; vbi motum est elabit, fereq; id quod a pectore sub id quod ab humero est in posteriorẽ partem inclinat. Et paulo ĩfra. A dextro vero ingulo si id fractũ est ad alam sinistrã, a sinistro ad dextram. De Ingulo, item sic Aristoteles lib. i. Cõmunis colli & pectoris pars ingulum est. Ingula vero genere feminino signum cęleste esse docet Varro in lingua latiali, de quo meminit Plautus in Amphitriõe. Neq; ingula neq; vesperugo. Tenui fusuro minima delatione, vt notet Domitianum qui minimam obrem quocunq; accusante cines damnabat.

Inguli

Ingula

Inguilare

Meditatus ꝓlia villa, hoc est qui in aio suo ꝓlia pertractauerat in villa sua. Aut qui exercuerat ꝓlia in villa tentans quid posset efficere aduersus hostem. Nã meditari accipit pro cogitare & mente pertractare, vt illud Oratii. Nescio quid meditans nugaꝝ, Terentius, Meditata sunt mihi omnia mea incõmoda. Item pro exercere, vt illud Quintiliani. Declamatio est forẽsiũ actionũ meditatio. i. exercitatio. Plinius in panegyricis Traiani, quum in illa meditatione campe militaribus turmis imperatoriũ pulverem fudorẽq; misceres, vbi ac cepit meditationem pro prolusione, & sic meditari pro proludere. Sic Virgi. contra proludere accepit pro meditari. Aut sparsa ad pugnam proludit arena. i. premeditatur. Sic Cicero si mecum in hac prolusione nihil fueris, idest in hac premeditatiõe cetraminis Iosippus de bello Iudaico ait meditationes dici conflictus sine sanguine, ꝓlia vero meditationes esse cum sanguine.

Meditari

Et fuscus, subandi adest. Est enĩ Cornelius ille fuscus qui temporibus Domitiani ꝓtoriane cohortis prefectus Bellum gessit aduersus Dacos, a quibus in ꝓlio est occisus. Lege Tacitum. Martia. de eo ita scribit lib. vi. Ille sacri lateris custos martisq; togati. Credita cui summi castra fuere ducis. Hic situs est fuscus licet hoc fortuna fateri. Non timet, hostiles iam lapis iste minas.

Grande

Grande ingum Domita Dacus cervice recepit. Et famulũ victrix possidet vmbra nemus. Vulturibus. Bene autem vulturibus, cadavera. n. adeo aude sequũtur, vt triduo ante aut biduo volare eo, vbi cadavera futura sint, tradant. Plinii. lib. x. Prudens vegento. Vegentonis & Catulli Messalini cęci mentionem facit Plinii. epistola ad Sempronium Ruffum. Sic cœnabat. Nerua cum paucis Vegento recumbebat proximus atq; etiam ĩ sinu. Dixi osa. Quum hominem nominauit incidit sermo de Catullo Messalino qui luminibus orbatus ingenio suo mala cęcitatis addiderat, non verebatur, non erubescat, non miserabat. Sepius a Domitiano nõ secus ac tela quę & ipsa cęca & improuida feruntur in optimum quęq; contorquebat. De huius neqtia sanguinariisq; sentẽtiis in cõmune omnes super cœnam loquebant. Hinc ergo poeta mortiferum Catullũ appellatur delatorem & nocentissimum hominem. Vegentonẽ aũtem appellat honorifice prudentem, neq;. n. vsq; apparet eum suis se malum, sed doctum & familiarem Nerue, est autem Fabricius ille vegento vir senatorius, de quo in sexta satyra intellexit poeta, vbi ostẽdit. Hippiam vxorẽ eius, relicto marito per impudicitiam gladiatorem abeuntẽ ab vrbe in egyptum vsq; fuisse secutam. Nunq; visę, ordo est, qui flagrabat amore puellę nunq; visę, erat enim vt dictum est luminibus orbatus. Grande, expositio est. Satelles dignus, hoc est dignus qui ad põtes mendicaret, in quibus solent considentes pauperes stipem a transeuntibus petere. Seneca in sublicium põtem me transfer, & inter Egenos abige, non ideo tamẽ me despiciam q; in illoꝝ numero cõsedero, qui manũ ad stipem porrigunt. Iuuenalis in sequentibus. Nulla crepido vacat nusq̃ pons. Idem alibi inuitatus ad hec aliqui de ponte negabat.

Et qui vulturibus seruabat viscera dacis
Fuscus marmorea meditatus prelia villa.
Et cum mortifero prudens vegetino Catullo,
Qui nunq̃ visę flagrabat amore puellę,
Grande ẽ cõspicuum nostro quoq; tpe mõstrũ,
Cęcus, adulator, dignusq; a ponte satelles,
Dignus aricinos qui mendicaret ad axes;
Blandaq; deuexę iactaret basia rhedę.
Nemo magis rhũbũ stupuit, nã plurima dixit
In lenam conuersus, at illi dextra iacebat
Bellua, sic pugnas cilicis laudabat & ictus;
Et pegma, ẽ pueros inde ad velaria raptos.
Non cedit veiento, sed vt phanaticus oestro

Satelles

Aricinos. i. qui stipem peteret ab iis qui Ariciam vehunt. Nam Aricię quę sita est ĩ clino in Appia via post albanam mõtẽ lucus fuit Dianę quod Arthemisium appellauere, quo magna popũlorum multitudo confluebat, propter quod mendici ĩ eo clino sedentes mendicabant. R bedę deuexe, est. n. enim clinus iuxta Ariciam. Martialis. Debet Aricino conuiua recumbere clino. Magis stupuit, q̃ ipse Catullus Messalinus. Sic pugnas cilicis. Cilix nomen fuit Gladiatoris cuius pugnas simili adulatione laudabat.

Arthemisiũ

Et Pegma, Pegmata Machinamenta erant lignea, quę ĩ triumphoꝝ pompa ferebant, eo artificio cõpacta, vt per se surgerent veluti ramos exerentia. Seneca ad Lucilium de artibus liberalibus. Ludicrę sunt artes quę ad voluptatem auriũ atq; oculoꝝ tendunt: his annumeres licet machinatores qui pegmata per se surgentia excogitent & tabulata tacite in sublime crescentia Martia. Et crescunt media pegmata celsa via. Iosephus item lib. vii. de triumpho Vespasiani & Titi loquens sic scribit. Maxime aũt erat stupor machinarũ quę portabant, sine pegmatum fabricatio, q̃ quorum magnitudine timẽdum viribus portantium occurentes timebant; multa. n. in tertium nidum quartum que surgebãt, & magnificentia fabricę cum admiratione delectabant. De quibus sic Claudianus de consulatu Manlii Theodosii, vel qui more auium sese iaculãtur in auras. Corporaq; ędificant celeri crescentia nexu. Quoꝝ cõposita puer augmentatus in artem. Emicet, & victus plãte vel cruribus hęrẽs. Pendula librato figat vestigia saltu. Mobile põderibus descendat pegma reductis. Pegma aũtem dictio est greca q̃ pagamentũ significat ΑΠΟΤΟ ΤΗΤΥΣ ΕΙΝ quod est pangere.

Ludicre artes

Et pue. s. laudabat residentes in pegmate. Inde rap. i. ex pegmate finitis ludis ablatos aut raptos, mox stupratos. De quibus videt ĩtellexisse. Divus Augu. lib. ii. sic dicens. Veniebamus nos etiam aliquando adolescentia ad spectacula ludibriaq; sacrilegiorum spectabamus arreptitios, audiebamus symphoniacos, ludos turpissimos, quę diis deabusq; exhibebant, vbi videt vt diximus per arreptitios intellexisse pueros arreptos ad stupra.

Ad velaria. Velaria loca erant vbi vela reponebant, quę ad ornandum theatrũ Velae tenebant, nõ sum nescius & velaria poni ẽt pro ipsis veriis nisi mendum, est apud Papinium in Syluis libro. i.

Iam velaria lintea pluebant. Nam illic in plerisq; codicibus legitur Bellaria adorea pluebant. Non cedit veientino. i. in adulatione & piscis laudatione non cedit Messalino, ac si dicat longe vehementius adulat. Vt phanaticus. Phanatici proprio epitheto dicebant sacer Phanatici cybeles sive bellonę qui veluti deę numine afflati caput & comas rotabãt iactabãtq;, futuraq; ꝑdicebãt. Lucanus in primo. Crineq; rotãtes sanguineũ populi cecinerunt tristia galli. Quintilianus lib. ix. Iactare caput & comas rotare phanaticũ est. Lapridius ĩ Heliogabalo. Iactauit aũt caput inter ꝑcisos phanaticos & gentalia sibi detinxit. Porphirio ita scribit ĩ Oratiũ. Affirmat aũt non magis matris magnę aut Apollinis numine ĩfrictos furere q̃ eos qui iracundia sunt incitati. Horatius in poetica. Aut phanaticus error, & iracunda Diana. Idem Enthei etiã dicebant, quasi diuini & deo pleni. Papinius in Syluis. Eat Enthea vittis. Atq; Hederis redimita cohors. Mart. Spadone quũ sis eniratior fluxo. Et cõcubino molliore cęlicolo. Quem sectus vlulat matris erithea gallus. Nã sacerdotes Cybeles furere correpti in sacris vlulatu regrebant athin, quę olim Cybele amauerat. De sacerdotibus Bellonę sic, & Lactãtius libro primo de institutione diuina.

Enthei

Percussus tuo oestro o bellona.i. tuo furore correptus Oestrum greci, vt autor est festus, appellant furorem οἶστρος enim idem est quod insanio. Vnde Oestrum etiam accepere greci pro eo quem latini Asylum dixere.id est Tabanum,est enim genus violēte muscę quę in furorem armēta agit, Virgilius in.iii .georgicorum

Est lutos silari circa illi cibusq, virentem Plurimus Alburnum volitans,cui nomen Asylo Romanum est. Oestrū graii vertere vocantes. Semper acerba sonans quo tota exterrita siluis Diffugiunt armenta. Hic ergo Oestrum pro furore poeta posuit. Statius lib.primo Thebaidos, Tempus erit quum laurigero tua fortiter ōestro Facta canam, Idē in Syluis de Genethliaco Lucani, Docto pectore concitauit oestro, Plī.lib.xi.capi.xvi. Nascuntur aliquādo in extremis fanis apes grandiores quę ceteras fugāt Oestrus vocat hoc malum. Et idem capi.xxviii.eiusdem libri. Quibusdam aculeus in ore, vt asylo siue tabanum dici placet, Sene.ad Lucilium, Hunc quem greci oestron vocant.pecora peragentem ⁊ totis saltibus dissipātem asylum nostri vocabant,quibus verbis ostendit vocabulū Asylum interiisse,⁊ oestron in vsu remansisse. Bellona,dea est belli. Sensit Apuleius in metamor. ſua cybelen, Bellonam⁊ isidem easdem esse deas,eosdemq, sacerdotes qui suo cruore in earum sacris rem diuinam faciebant. Nam gladiis humeros sibi ⁊ lacertos feriētes ⁊ capitis agitatione discurrebant ⁊ veluti numine deę afflati agebantur.prędicebātq, futura. Et bellona.vocatinus est casus, vt sit ordo. Veiento vt phanaticus percussus tuo oestro o bellona diuinat. Diuinat.p̄ dicit,est enim diuinare quod futurum sit prędicere,

diuinat, ıę,

Regem aliquem capies. hīc argumētatur diuinatq, eū capturum aliquem regem barbarum⁊ peregrinum.qa piscis scit peregrinus⁊ spinis armatus, vt reges casside cristata armantur, Excidet de temone britanno.idest capietur in bello de curru deiicient, Nam britanni curribus vtuntur in bello. vt autor est Cęsar in Commentariis.quos con· nos autore Pomponio Mela vocabant Lucanus.⁊ docilis rector monstrati belga Conuini.

Conuinus, Sudes,

Quod britanni curribus in bello terentur indicant. ⁊ Propertius sic.Hiberniq, getę.pictoq, Britannia curru, Et Cor.Tacitus in vita Agricolę loquens de britānis Quędā nationes ⁊ curru preliant. Aruiragus.rex britannię. Sudes metaphoricos appellat pinnas,quum fudes dicantur pali. Hoc defuit vnum fabritio,ita inquit reliqua per assentationem prędixit. vt aliud nihil restaret q̄ vt commemoraret patriam piscis.⁊ quot annos esset natus,sicq, tantam assentationem apprehenso remq, eius subsannat. Quidnam igitur censes verba sint Iuuenalis. quid putas inquit decretū fuisse de

Percussus bellona tuo diuinat.ē ingens
Omen habes inquit magni clariq, triumphi,
Regem aliquem capies, aut de temōe britanno
Excidet arui ragus,peregrina est bellua,cernis
Erectas in terga fudes hoc defuit vnum
Fabricio patriā vt rhombi memoraret ē annos.
Quid nam igit censes? cōciditur. absit ab illo
Dedecus hoc mōtanus ait.testa alta paretur,
Quę tenui muro spaciosum colligat orbem,
Debet magnus patinę subitusq, prometheus.
Argillam atq, rotā citius properate, sed ex hoc
Tempore iam cęsar figuli tua castra sequantur
Vicit dignaviro sententia.nouerat ille
Luxuriam imperii veterem noctesq, neronis
Iam medias.aliaq, famem cum pulmo falerno
Arderet,nulli maior fuit vsus edendi
Tempestate mea,circeis nata forent,an

pisse coquendo. Conciditur verba persone introducte respondentis. Absit ab illo.verba poete recitantis sententiam montani. Dedecus hoc.scilicet vt cōcidatur. Testa patella fictilis in qua integer coquatur. Tenui muro,quę summę sit tenuitatis, laus est figuli in conficiendis vasis ea ducere tennia. Hiperbolicos murum appellauit. quum Murus proprię sit qui publica ambiat. vt ciuitatem. Paries vero priuata, vt domos.

Murus Paries Prometheus argilla

Orbem spaciosum,id est quę spaciosa sit ac prime capax. Debetur prometheus. inueniendus est inquit optimus⁊ prudens figulus. qui fingat patinā.qualis fuit prometheus,qui ex limo hominem finxit inanimatum ⁊ insensibilem,sed beneficio minerue in celum assumptus ignem ex radiis solis furatus ē cui⁹q, pectusculo hominis applicans animatum reddidit. Higinus. Ouidi. ⁊ Fulgentius, dictum autem volunere prometheum quasi προμηθεία quod nos latine prouidentiam dicimus. Sapientia enim eloquentiq, sua a bestiarum vita in ciuilem homines transformauit. Argillam atq, rotam, Argilla genus est terrę, vnde finguntur vasa, Rotam, scilicet figularem. Eam inuenit Anacharsis scythes, sine Chorebus Atheniensis, vt Plinius in. vii. ⁊ Laertius Diogenes tradunt. Quamuis scribat Sene. ad Lucilium figuli rotam,apud Homerum inueniri. Sententia,scilicet Montani. Digna viro,ac si dicat talis fuit sententia qualis vir. quasi qui cibis optime conditis delectaretur. Corpulentū enim fuisse ⁊ magni ventris superius ostendimus. Noctesq, neronis, non est inquit mirum si tam grauem tulit sententiam de coquendo pisce,quia callebat quid imperatores superiores.⁊ presertim Domitius Nero facere consueuerint in parandis obsoniis. Nam Nero (vt autor est Tranquillus) epulas e medio die ad mediam noctem protrahebat.refotus sepe callidis piscinis ac tempore estiuo niuatis. Aliamq, famem.ideſt quomodo nouam aliā famem posset sibi excitare, quum ex nimia repletione cibi ⁊ potus stomachus arderet. ac si dicat nonerat delicatis pulmentariis lautioreq, apparatu ciborum stomachum refocillandum. quum pulmo arderet, id est nimia crapula feruere. Falerno. vino campano austero. Maior vsus edendi,maior peritia in ciborū delectu,q̄ ipsi Montano .qui primo morsu callebat ex quo littore mitterentur educataq, suis essent ostrea.

Circei

Circeis,id est in campania iuxta circeos esset nata. Circei enim oppidum est Campanię, Oratius. Ostrea circeis. Miseni oriuntur echini.ordo autem est montanus callebat deprehendere primo morsu an ostrea nata forent Circeis.an ad saxum lucrinum . an edita essent fundo rati.pino.

Ad saxum lucrinum, hoc ē in lacu lucrino, nam illic prima fuit ostreoꝝ cōmendatio, primusq, Sergius Orata,vt scri.Plī.lib.ix.optimum saporē lucrinis adiudicauit,alibi capta in lucrinum aduehebant, vt illic saginarent. Idē Plinius auctor. Martialis. Ostrea Tu siuis stagno saturata lucrino. Lacus autem Lucrinus in campania est. Saxum.i. rupes lucrinas.

Rutupino fundo.i. ex mari britannico, nā ostrea britānica inuenta fuere post lucria. Plinius lib.ix. Nondū Britannica seruiebant littora, quū Orata Lucrina nobilitabat. Ex extremis.n. maris tractibus quę rebant pisces. Vñ Vitelius in delicatione patinę suę.a Carpathio vsq, freto hispanię p̄na marchos ac Triremes pisces conquisiuit. Seneca,non est necesse perscrutari profundū, nec strage animalium ventrem onerare, nec Conchylia vltimi maris ex ignoto littore erruere. Rutupino. Rutupinum autem Britānicum significat ab oppido littorali, quod docet Ptolomeus lib.ii. vbi scribit Canticoꝝ vrbem esse rutupias Lucānus. At vaga quū tethis rutupinae littora fremet.

Lucrinum ad saxum,rutupinoue edita fundo
Ostrea callebat primo deprehendere morsu.
Et semel aspecti litus dicebat echini.
Surgitur,ē misso proceres exire iubentur
Consilio,quos albanam duxe magnus in arcem
Traxerat attonitos ē festinare coactos,
Tanquam de Cattis aliquid,torusq, sycambris
Dicturus tanq̄ diuersis partibus orbis
Anxia p̄cipiti venisset epistola penna,
Atq, vtinam his potius nugis tota illa dedisset
Tempora senitię,claras quibus absstulit vrbi
Illustres animas impune,ē vindice nullo
Sed periit,postq̄ cerdonibus esse timendus

Ostrea

Vnda Caledonios nescit turbata britannos. Ostrea, pisces sunt concha inclusi. Ouī.lib.v.fastoꝝ. Ostreaq, in conchis tuta fuere suis. Echini, sunt Echini ex genere cāchoꝝ in quibus spinę pro pedibus. Ingredi his est in orbem volui. Echinus etiam capiē pro theca illa spinosa cassanea.ꝝ. Echeneis vero piscis est parnus,quā remorā latini dixerunt. Naues velis plenis euntes retinere dicit,si carinis heserit,auctor Plini.lib.ix. Lucānus Non puppim retinens euro tondente rudentes. In mediis echineis aquis. Semel aspecti,quem semel aspexisset. Misso,pro dimisso. Concilio senatoribus.

Echynus Echeneis

Arcem albanam, bene autem arcem appellauit. Nā vt auctor est Asconius. Arx dicitur vel sedes tyranni vel editus in ciuitate ⁊ munitior ad salutem ciuiū locus, Vnde Virgi. Quo res summa loco panthu, quam prehendimus arcem. Traxerat, hoc verbo ostendit eos inuitos sequi imperatorem ob eius sęuitiam. Secessu.n.albano maxime delectabat. Attonitos,anxios ⁊ q̄ sibi timerent ob eius crudelitatem. Tanquā de Cattis,legendum est de Cattis non getis, ad historiam.n.respicit. Nam de Cattis Dacisq, post varia prelia duplicem triumphum egit. Tranquillus ⁊ Eusebius auctores. Statius, lib.i. Syluaꝝ Das Cattis Dacisq, fidem. Eutropius, de expeditionibus Domitiani sic scribit. Expeditiones quattuor habuit, vnā aduersus Sarmatas, alteram aduersus Cattos, duas aduersus Dacos. Sunt autem Catti, populi germanię Sycambris finitimi qui indigentia laborant.auctor est Strabo lib. vii. Eos incboare ab Hericino saltu scribit Tacitus. Sycambris, germanię sunt populi inter rhenum ⁊ Albin flumen siti ad oceanum,de quibus multa Cęsar in cōmentariis,⁊ Tacitus in libro de situ germanię. Tornis, terribilibus a terrēdo quasi terni. Epistola anxia,

Arx

Catti

Sycambri

Complures enim senatores in iis aliquot consulares interemit,ex quibus ciuicam cerealem in ipso asię pro cōsulatu, Salvidienum, Orfitum, Acilium, Glabriōem, quos prius exilio insulari mulctatos iteremit quasi nouarum rerum molitores. Ceteros leuissima quemq, de causa. Aelium Lamiam, Salvium Coccianum, Metium Pomposianum. Salustium Lucullum. Iunium rusticum,⁊ multos alios. Lege Tranquillum de eius sęuitia ⁊ Eusebium. Impune,nullo existente qui tantam crudelitatem vlcisceret. Sed periit,postq̄. Sensus est. Dum sęuit in nobilitatem hunc ⁊ illum necando,nemo inuentus est qui eum interimeret,sed postq̄ cœpit sanguine plebeio manus suas contaminare, statim inuentus est interemptor, Nam a Stephano Domicille flauię procuratore parthenioq, cubiculario ceteris conspiratis cunctātibus est occisus in cubiculo De parthenio tāq̄ cubiculario Domitiani sic meminit Mart. Musę parthenium rogate vestrum. Admittat timidā breuemq, chartam intra limina sanctioris aule. Nostri Cerdo tempora tu Ionis sereni,lege Tranquillum. Cerdonibus,hoc est plebeis ⁊ vilissimis hominibus, nam Cerdo is appellat qui artificio ⁊ lucro victum quęrit κερδος enim lucrum significat κερδαινω lucror. Causam autem mortis eius in hunc maxime modum exortam esse docet Philostratus in Apollonio tyaneo. Interfecerat Domitianus clementem virꝝ consulare, cui propriam sororem matrimonio desponderat, palam ēt dixerat post tertiā quartāue diem ipsam quoq, ad virū esse profecturam, Stephanus igit mulieris libertus, cuius nomen figurā visi pridem in cęlo portenti significabat,nam corona grece Stephanos dr, siue de interfecto clemente cogitans.siue omnium romanoꝝ ciuiū conditione miserat tyrannū interficere proinde aggressus est,atq, olim Atheniensium liberrimi fecerant. Is igit breuem gladium in sinistre manus brachio collocans manum tanq̄ fractam multis fasciis circūligauit,inde tyranno a sero vbi ius dixerat redeunti obuiam procedens,opus mihi est inquit o rex secreto quędam tibi re-

ferre,audies autem ex me res magnas atq; mirabiles. Quumq; tyrannus colloquium non abnueret in porti cum quę regię adiacebat illum deduxit. Tunc Stephanus nō est inquit mortuus vt arbitraris inimicissimus tibi clemens sed viuit adhuc, egoq; id optime scio, ꝛ ipse est qui nunc aduersus te irruit clamantis adhuc regis ꝛ ab ea quę audierat perturbati Stephanus ab ligato brachio gladium eductos femur perfodit vulnere quid ad subitam mortem referendā non sufficient sed quod diutinus cruciatū extingueret tandem possit, quū nullis medicamētis eēt curabile. Ille ꝛo ꝛ alio quin robusto corpore ꝛ annos gratis quinq; supra quadraginta natus propter vulnus minime deiectus ē, apphēsoq; Stephano superincūbens erue oculos niteba tur, ꝛ faciem aureo calice qui forte sacroꝝ cana assabat pertundens Palladem vt sibi ferret auxiliū inuocabat. Audientes autem clamorem corporis custodes aliquo modo illum opprimi cognouerunt vniuersi ignosco accurrētes quū iam pene exanimatum offendissent aliquot illatis vulneribus interfecerunt. Hoc nocuit.s. seuiuisse in cerdones ꝛ homines tenuis fortunę. Madenti cędę lamiaꝝ, hoc est cędę nobilium. Nā Lamias posuit pro omnibus nobilibus, respexitq; ad historiam. Aelium enim Lamiā interemit ob suspiciosos ꝛ veteres ꝛ innoxios iocos Auctor Tranquillus. Lamię genus duxerunt ab lamo qui vt tradit Homerus in odyssea Caietę regnauit. Silius. Et regnata lamo caietę Horatius. Aeli vetusto nobilis ab Lamo.

Si te propositi nondum pudet. Ordo est ꝛ sensus. O Trebi ego nihil noui frugalius ventre, quasi dicat modicis potes es se contentus. Sed tamē putemus hoc ipm modicum quod potest sufficere inani aluo defecisse tibi, nonne potes mendicare: hoc aūt dico. Si te non pudet propositi tui vt velis sequi mēsas nobilium, ꝛ si potes, pati quę nec Sarmentus nec galba scurrę tulisset, quānis tibi iurato, q.s. nō te pudeat ꝛ possis ferre tot cōtumelias non audeam credere. Sicq; ostendit tollerabilius esse mendicare, q̄ contumeliosas sequi mensas nobilium, vbi tāto excipiunt ludibrio. Potest etiam alio modo nec improbādo exponi vt sit sensus ꝛ ordo. Ego o Tessi metuam tibi credere q̄is iurato, idest te vt bominem nequā putauero, proindeq; nulla in re tibi fidē habuero, si nōdum te pudet propositi, si adhuc tibi placet sequi mensas nobiliū ꝛ pati turpes illas contumelias quas nec Sarmentus nec Galba scurrę tulissent. Nā qui talia sectant, contemnēdi oīno sunt, nec digni quibus vlla in re etiam iuratis fides habeat, vnde cum indignatione subdit. ventre nihil noui frugalius, quasi dicat nullam habes cām hōestā quare hoc vitę institutum sequaris, quum natura hominis modicis sit cōtenta, neq; enim est qcq; frugalius ventre hoc ē moderatus, ꝛ quod paciora q̄rat. Sed quia posset dicere Trebius, quid si illa pauca deficerent, satius est inquit mēdicare. Nondum pudet, vt velis mēsas nobiliū seq. Aliena quadra, aliena mensa, ꝛ repositorio alieno, nam quadra repositorium appellatur a forma quadratum, vbi icisa reponūt obsonia, quod ostendit Virgi. in eneide. Patulis nec parcere quadris.

Coeperat, hoc nocuit lamiarum cędę madenti.
Sanco que toleras parasites quinte notasti.
Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Qunita.

Si te propositi nōdū pudet, atq; eadem est mens
Vt bona summa putes aliena vivere quadra,
Si potes illa pati, quę nec sarmentus iniquas
Cesaris ad mensas, nec vilis galba tulisset
Quānis iurato metuam tibi credere testi
Ventre nihil noui frugalius, hoc tamen ipsum
Defecisse puta, quod inani sufficit aluo,
Nulla crepido vacat: nusq̄ pons: ē tegetis pars
Dimidia brevior: tanti ne iniuria coene,
Tam ieiuna fames cum possit honestius illic

Fatalis crusti, ac si dicat repositoriis. Capit ꝛ quadra p frusto veluti quadrato, vt est apud Martialē. Quum Quamittis turdū, mihi quadramq; placentę Bucellas misisse tuas te pontia dicit, quadram ergo. i, frustum placentę quadratum. Horatius in epistolis. Et mihi diuino findet munere quadra. Seneca de beneficiis. Quis beneficiū dixit quadrā pāis, aut stipem ęris abiecti, aut ignis accendendi factam potestatē? Marti. lib. xii. in vaceram. Nec quadra deerat casei tolosani. Nec sarmētus iniquas. Sarmētus eques fuit Romanus scurrilitate notissimus, ac per hoc Augusto Cesari gratissimus, de quo meminit sic Horatius in satyris. Nūc mihi paucis Sarmenti scurrę pugnas messiq; ciceri. Musa velī referas. Eius ēt meminit Plutar. in Antoniū. Galba, item scurra. Mart. Ille suo felix Cesare galba vetus, alibi. Qui galbam salibus tuis ꝛ ipm posses vincere tectiū caballū. Tibi iurato, hoc est qui iuraueris, Inactina est significatione. Est. n. ex his verbis neutris quę antiqtas duplici inflexit pterito, vt prandi pransus, coenaui, coenatus, placui, placitus, nupsi, nupta, iuraui, iuratus, Cicero in officiis. Quū vero iurato sententia dicēda ē, Horatius in epistolis. Per sanctū iuratus dicat osyrim. Credite. Tessi, vocativus est casus. Necesse est intelligamus Trebiū testami tū vocatū esse. Nulla crepido do nullum saxū nullus locus eminens vbi solent mendici cōsidere. Nā crepido capit pro loco excelso ꝛ sumitate excelsi loci, vnde Sene. ad Luciliū. Nusq̄ pons, nā in pontibus mēdicare solent paupes, vnde in priore satyra. Dignus a pōte satelles, ꝛ alibi inuitatus ad hęc alii quis de ponte negabit. Itaq; calligabit si vastā altitudinem in crepidine eius cōstitutus despexerit. Et tegetis pars. Est aūt teges genus stragули non absimile storeę, de qua sic Varro in re rustica lib. i. Sic fiūt de canabi, lino

bi, lino iūco, palma, scirpo, vt funes, restes, tegetes. Idē in secundo. Diligentioris tegeticulis subiectis ones ton dere solent, nequi flocci intereant. Idem in tertio. Sed pro columbariis in pariete mutulos aut palos in ordie supra quos tegeticulę canabine sunt impositę, vnde ꝛ poeta in sexta satyra. Ansa palatino tegetem pferre cubili, hoc est stragulū. In panaris lecto imperatorio. Pli. lib. xiii. ꝛ libro papyri vela tegetesque nec non ꝛ vestrem atq; stragula ac funes conte xunt. Tanti ne iniuria coenę, est ne tanti sicēda coena illa iniuriū plena, vt debeas pati tot contumelias, quū fames tua tam ieiuna possit honestius illic ꝛ tremere ꝛc. vt legendū sit possit ꝛ nō possis quum versus aliter stare non queat. Fames ieiuna, hoc est, quā vix saciare possis acp hoc semper videt ec ieiuna.

Et tremere, ē sordes farris mordere canini?
Primo fige loco, quod tu discumbere iussus
Mercedem solidam veterum capis officiorum.
Fructus amicitię magnę cibus, imputat hūc rex
Et quānis rarę tamen imputat, ergo duos post
Si libuit menses neglectum adhibere clientem,
Tertia ne vacuo cessaret culcitra lecto,
Vna sumus ait, votorum summa, quid vltra
Quęrit? habet trebius propter qđ rūpere somnū
Debeat ē ligulas dimittere sollicitus ne
Tota salutatrix iam turba peregerit orbem
Syderibus dubiis, aut illo tempore quo se
Frigida circūagunt pigri sarraca bootę.
Qualis coena tamē? vinum quod succida nollet

Illic, in locis mendicantium. Sordes farris canini. i, panem sordidum caninū, hoc est qui dat canibus. Varro in re rustica panem ordeaciū canibus dandum putat. Primo. si. lo. propōit incōmoda ꝛ cōtumelias quibus afficit in coenis diuitum, putat ingt dines amplissima tibi laboꝝ mercedē rependisse, si tibi vnā dedit coenā. Fige, pone, ꝛ statue iam hoc. Primo lo. s. contumeliaꝝ. Fructus ami. ordo est cibus ē fructus magnę amicitię, magnam amicitiā appellat diuitis. sicut post hunc magni delator amici, ꝛ alibi. In quoꝝ facie misere magnę sedebat pallor amicitię. i. imperatorię ꝛ potentis boīs. Rex, dines, de quo prima satyra diximus. Rex hoꝝ. Imputat, obiectat Sene. de beneficiis. Ministerium est ferui quem conditio sua eo loco posuit, vt nihil eoꝝ quę pstat imputet superiori.

Et quis raꝝ. s. cibum licet inquit te raro vocet ad coenam, id tamen tibi imputat ꝛ obiicit. Ergo duos, ordo est. Ergo dines ait simus vna. Tertia culcitra, tertius lectus, ternis enim lectis coenabant antiqui, vnde vt alibi ante diximus triclinium grece appellatur non solū ipsi tres lecti, sed ꝛ locus ipse vbi coenabāt. Horatius. Sepe tribus videas lectis coenare quaternos. Culcitra autem appellat q̄ aut plumis, aut tomento repletur ꝛ inculcetur. Cicero in tertio Tuscula. Eripiamus huic egritudinem, quomodo? collocemus in culcitra plumea. Lampridius in Antonio heliogabalo. Nec cubuit in accubitis facile nisi his quę pilum leporinum haberent, aut plumas perdicum sub halares sepe culcitras mutās. Votorum summa, exclamatio poetę quū in vanos clientum labores, tum in sui temporis anariciam, hęc est inquit summa votorum, ideſt votorum ꝛ desideriorum suorum. merces ꝛ retributio. Quid vltra quęris, hęc in derisum ipsius clientis non ne hoc magnum est premium? quid vltra est quęrendū quū hoc sit satis? Habet trebius, Ironicos legūtur, quum capiat inquit tantam mercedem Trebius habet sane, quod debeat rumpere somnum ꝛ sequi diuitem in offi

Culcitra

cio salutandi. Ligulas dimittere sollicitus. Nam qui properabant ad salutandum non poterant se colere, vt Martialis lib. iii. Horridus vt primo semper te mane salutem Per medium trahat me tua sella lutum. Li Ligulas. Festus Pompeius ligulam scribit esse partem quādam in calceo ad similitudinem linguę exertę, hāc properātes demittebāt, erat etiam genus gladii Lingula. Gelius Ligulam item accipimus p genere mēsurę ꝛ cochlearis per diminutionem a lingua eiusdem significationis Plini. lib. xx. capi. xxiii. Sunt qui commitialibus morbis dandum putāt linguę mēsura, est enim instrumētum ad similitudinem cochlearis, nisi quia cochlear concauum est, lingua vero plana est ꝛ oblonga in speciem linguę. Martia. in distichis de ligula diminutiue. Quamuis me ligulam dicant eqtesq; patresq;. Dicor ab indoctis linLigula

gula grammaticis. Peregerit orbem, officium salutandi perfecerit. Sideribus dubiis, vt adhuc non sacile cognosceret an dies ꝛ lux vicina foret. Aut illo tempore, ideſt iam appropinquante die quo tempore planstrum peregit cursum suum in septētrionem. Pertinus. Quum iam Electāt Icarii sidera tarda boues.

Frigida sarraca, ideſt planstra septemtrionalia. Bootę, ideſt bubulci. Nam qui de Astrologia scripserunt, tradunt septem stellas esse in cœlo ex quibus duę quę pariles ꝛ maximę in vno loco videntur pro bobus haberentur. Reliquę vero quinq; figuram planstri simularent ꝛ quod proximum est his signum bootem appellari volunt. Pigri, hoc est ex ratione sperę dictū, nam quum modico flectatur gyro circa polum septētrionalem, nec longe discedat, ideo piger vocatur. Vinum, quod succida nollet lana pati. Conqueritur non idem vinum apponi conuiuis, sequitur enim Ipse capillato diffusum consule potat. Eadem etiam est querela apud Plinium in. xiiii. loquentem de Catone redeunte cum triumpho ex Hispania. Non aliud inquit vinum bibi q̄ remiges, in tantum dissimilis, istis qui etiam conuiuis, alia q̄ sibimetipsis ministrant, aut procedente mensa subiiciunt. Succida, ea dicitur lana Succi
fuccida quę succisa ex oue nondum est lota, dicta a succidore. De quo ita Varro in re rustica lib. ii. Tonsure tēpus inter equinoctium vernum ꝛ solsticium, quum sudare inceperint oues, a quo sudore recens lana tonsa succida est appellata. Corybanta videbis, iam inquit putabis de comma importuna ministrantium vexatione esse insanum ꝛ furentem, quales erant corybantes, qui ita sint appellati, q̄ inter saltandum capita iactarent quod coryptin dicitur, quos Betarmonas vocat Home. Euge age phęacum. Betarmones egregii ad mones sunt. Hinc qui capita saltando iactant ꝛ numine aspirantur ꝛ furiis agitantur corybantiare dicimus, ii antē Cory
existimātur iidem fuisse qui ꝛ curetes Jouis in Creta bātiare Corybantes Betar

Cure/tes educatores, qui quia alendi Iouis cunam gesserunt Curetes notati sunt. Nam dicuntur in ida monte quũ Iuppiter infans nutriretur ne vox eius vagientis audiretur a saturno tympana ⁊ cymbala pulsasse. De qbus multa Strabo in .x. Alii vero tradunt Corybãtes dictos eẽ a pupillis oculoꝝ sine genis quas greci κορας vocant qꝫ ipsi quum custodes essent Iouis non modo excubare sed etiam aptis oculis dormire cogebantur huic natum vicio ex fabula vocabulum, vt qui leporũ modo somnum caperent oculis patentibus ita nominarentur. Seruius li. iiii. Iurgia, verboꝝ cõtentiones. Inde ẽ iurgare ⁊ obiurgare non sine differentia, vt iurgare sit verbis contendere ⁊ veluti altercari. Obiurgare vero rephendere. Vnde est illud apud Apuleium in prima apologia. Rhetori iurganti, an philosopho obiurganti. Rhetor enim in actione causarum verbis contendit ac perstrepit philosophus vero hominũ delicta obiurgat. Preludunt, pcedunt tãquã futurę pugnę ludium. Torques, in ministros a quibus pulsatus fuisti. Mappa, genus est mantilis ad vsum mensaꝝ. Hora. in epistolis loquens de conuiuiis sic. Varius mappa compescere risum vix poterat. Idẽ in epistolis. Ne turpe toral ne sordida mappa, corruget nares, ⁊ vt alibi in sequentibus dicemus quum publice ostendebat, erat signum futurorum ludoꝝ circensium. Interea megalesiace spectacula mappę. Rubra, qnę ex vulnere facta est rubra. lagena Lagena, vas tam vinarium quã aquarium. Saguntina, hoc est fictili a Sagunto ciuitate hispanię, vñ vasa fictilia pulcherrima mittebantur. Marti. Ficta saguntino Cymbia malo luto. Ea quia fictilia erant ⁊ tãquã modici prętii apponebant pauperibus conuiuiis. Martia. Quę non sollicitus teneat seruetq; minister. Sume Saguntino pocula facta luto. Ipse, scilicet diues.

Lana pati, de conuiua corybanta videbis.
Iurgia prędudunt, sed moxẽ pocula torques
Santius, ẽ rubra deterges vulnera mappa;
Inter vos quotiens libertorumq; cohortem
Pugna saguntina feruet commissa lagena.
Ipse capillato diffusum consule potat,
Calcatamq; tenet bellis socialibus vuam;
Cardiaco nunquã cyatum missurus amico.
Cras bibet albanis aliquid de montibus, aut de
Setinis, cuius patriam, titulumq; senectus

Proto/pum Diffusum, expressum, quod postea in vasa diffundi solet in vsum totius anni. Vnde Pli. lib. xiiii. Protopum appellatur a quibusdam mustum sponte deflues antequã calcentur vuę, hoc protinus diffusum lagenis suis deferuere passi. Et alibi, vt statim dicemus vina q̃ eo anno diffusa sunt in ducentissimum annum seruata fuerunt. Idẽ alibi diffusa, ita decimo die obtinerant. Apuleius libro nono de asino aureo. Concurrit vnus ẽcella vinaria nuncians omne vinum qđ olim diffusum fuerat in omnibus doliis feruenti calore rebulire.

Consule capillato, vinum opimianum intelligit. Nã Lucio opimio consule quo tempore Caius Gracchus Tribunus plebis agrarię legis promulgator interemptus est, cęli temperies fulsit, quã coctura vocant solis opere, tanta virii fertilitate ⁊ pstãtia, vt quę eo anno diffusa sunt in ducentesimum annum seruata fuerint, redacta in speciem mellis asperi, ita vt non sit mirum ad tempora vsq; Iuuenalis perdurasse, auctor est Plinius libro decimoquarto capite. iiii. Capillato, antiquo, nam antiqui intonsi incedebant ⁊ capillati. Calcatam, idest vinum quod exit ex vuis calcatis ⁊ pressis. Horatius. Et prelo domitam Caleno, tu bibes vuam.

Bellis socialibus, idest quo tempore fuit bellum socia le, quod ob hanc causam excitatum est. Nam quum senatus auctore Liuio libro. lxx. ⁊. lxxi. Impotentiam equestris ordinis in officiis exercẽdis ferre nollet, omni vi niti cœpit, vt ad se iudicia transferentur. M. Liuius Drusus Tribunus Plebis causam senatus suscepit. Itaq; vt maioribus viribus eam tuerẽtur socios ⁊ Italicos populos spe ciuitatis Romanę sollicitauit. Iisq; adiuuantibus per vim legibus agrariis frumẽtariisq; latis legem quoque iudicialem tulit, vt equa parte iudicia penes senatũ ⁊ equestrem ordinem essent. Quum deinde promissa sociis ciuitas prestari non posset. Irati Italici defectionem agitare cœperunt, propter quod. M. Liuius Drusus etiam senatui inuisus factus velut socialis belli auctor incertum a quo domi occisus est. Contra autem matrem ⁊ parentem suam vrbem, omne latium, atque picenum. Aetruria omnis atq; cãpania, postremo Italia consurrexerunt. Eo bello nihil vnquã fuit calamitosius. Cardiaco, idest laboranti dolore stomachi καρδιαν enim stomachum dixerunt veteres greci auctore Galeno libro qui inscribit medicus, vbi sic scribit ηδε καρδιακη διαθεσις ουκ αλλοτ ουτε περι καρδιαν ειναι το παθος ουτως ονομαστε αλλα τω καρδιαν οι παλαιοι τον στομαχον εκαλουν, dispositio autem cardiaca nõ sic denominata est qꝫ dolor circa cor esse contingat, sed qm̃ cardian antiqui stomachum vocabant, cardiacis autem vino optimo maxime succurritur, vnde Pli. libro. xxiii. Cardiacorũ morbo vnicam spẽ in vino esse certum est. Id autem morbi genus nihil aliud est, q̃ nimia imbecillitas corporis, quod stomacho languente immodico fudore digeritur. Hęc Celsus libro tertio. Seneca ad Luciliũ. Bibere ⁊ fudare vita Cardiaci est. Plinius ait, cor eius cremari non posse qui tali morbo perierit. De montibus albanis, vinum albanum intelligit prędulce. Albanę enim vuę vibi vicinę prędulces sunt, vt scribit Plinius libro decimoquarto capite. vi. Et vt scribit Columella in nobilitate vini principatum obtinent vites Marsici surrentemq; ⁊ Albani, atq; cecubini agri. De Setinis, diuus Augustus Setinum prętulit cunctis dictum a Setia ciuitate campanię. Martia. Pendula pontinos quę spectat Setia campos. Exigua vetulos misit ab vrbe cados. Titulum, inscriptionem, quę vasis adhiberi solet. Multa fuligine, multa nigricie. Nam fuligo dicitur nigricies omnis quę ex fumo prouenit quasi fumigo. Apuleius in prima apologia. Parietes fuligine deformatos ait, idest fumigatos. Veteris testę, vasis. Horatius. Quo semel imbuta est recens seruabit odorem Testa diu. Nam apud veteres vina vasis fictilibus condebantur, obturabanturq; Gypso lege Plinium lib. xiiii. vnde sępe est apud poetas vasa lini, vt illud Terẽtianum vasa omnia reseui, idest aperui remoto gypso, est enim reseui pteritum a relino. Appellationem autem

Cãbelli socialis

Setinũ vinũ

Fuligo

Cardiacus

ne autem testę intelligimus ⁊ vasa integra ⁊ vasorum fragmenta. Trasea heluidius q; bibebant, adeo vterq; libertatis studiosus fuit, vt natalem diem Brutorum ⁊ Cassii qui patriam a tyrannis liberauerant summa pocilorum hilaritate celebraret. Petus Trasea patauinus fuit cui Nero, vt Tacitus scribit infensus valde fuit. Q scilicet senatu egressus esset quũ de Agrippina referretur, ⁊ q̃ Iuuenalium ludicro parum expectabilẽ operam prębuisset, ea enim offensio altius penetrabat, quia idem Trasea Patauii. Vnde ortus erat ludis cęsticis a Troiano Anthenore institutis habitu tragico cecinerat. Die quoque quo prętor Antistius Sosianus ob factitata in Neronem probrosa carmina exilio mulctatus est mitiora censuit, obtinuitq;, ⁊ quum diuini honores popeę decernerentur sponte absens funeri non interfuit. Nec poppeam deam credidit, ob quę Nero stimulante Capitone Cossutiano Trasęę inimico eum ad necem compulit, venis enim vtriusq; brachii excisis vitam cum sanguine amisit talibus verbis vsum capitonem Cossutianum tradit Tacitus contra Trasęam. Frustra Nero Cassium amouisti si gliscere ⁊ vigere Brutoꝝ emulos passurus es. Nam Cassium longinum inserat interfici hac vna causa q̃ in vetere gentili stemmate Cassii percussoris Cęsaris imaginem retinuisset. Trasea autẽ fuit socer Heluidii, de quo ita Tacitus, Heluidius, priscus regione Italię Terracinę municipio, cluuio patre, qui ordinẽ primipili duxisset ingenium illustre altioribus studiis iuuenis admodum dedit, non vt plerique vt nomine magnifico segne ocium velaret, sed quo firmior aduersus fortuita rẽ pub. capes seret doctores sapientię secutus est qui sola bona quę honesta, mala tãtum quę turpia, nobilitatem cęteraq; extra animum, neq; bonis, neque malis annumerabat. Quęstorius adhuc peto Trasea gener delectus e moribus soceri nihil eq; ac libertatem hausit ruina soceri in exilium pulsus a Nerone Apolloniam concessit, vt Galbę principatu rediit Marcellum Eprium delatorem Trasęę accusare aggreditur. Hic postea Vespasianum in studio libertatis offendit, vt puta ret id optante auunculo Claudio pristinum libertatis statum posse reuocari, quo nomine reus ac prętor spem absolutus est. Hi ergo duo Trasea ⁊ Heluidius Brutorũ emuli fuerunt intuenda libertate. Hęc autem historia inserta est a poeta non tam vt bonum vinum designare q̃ inuidiam Domitiani qui vt tradit Suetonius Iunium rusticum necari iussit, quoniam peti Trasęę, ⁊ Heluidii laudes ediderat, appellauerat q; eos sanctissimos, prętereа eadem de causa philosophos omnes ab vrbe expulit, ⁊ Heluidium Heluidii filium sustulit. De Trasea ⁊ Heluidio sic scribit Cornelius Tacitus in vita Iulii agricolę. Legimus quum Arulено rustico petus Trasea, Herẽnio senectioni priscus Heluidius laudati eẽrt capitale suisse neq; in ipsos modo auctores sed in libros quoq; eorum senatum delegato triumuiris ministerio vt monumenta clarissimorum ingeniorum in comitio ac foro vrerent. Coronati, nam in solẽnibus conuiuiis Romani epulabantur coronati, sumpta consuetudine a Ionibus populis Asię qui vngnenti coronarum q; in conuiuio dandarum ⁊ secundę mensę ponendę consuetudinem haud parua luxurię instrumenta, vt tradit Valerius reppererũt. Verum eum morem homines prius accepisse videntur a Prometheo, qui quũ ab Ione vinculis liberatus fuisset in monte caucaso coronam habuisse fertur, vt se victorem impune pecasse diceret. Itaque homines in maxima letitia victoriaq; coronas habere constituerunt. Id q; maxime in exercitationibus conuiuiisq; est custoditum. Lege Higinũ. Brutorum, ⁊ Inii scilicet qui Tarquinium superbum eiecit post stuprum Lucretię. Et Decii qui vna cum reliquis coniuratoribus Iulium Cęsarem in senatu confodit. Cassi, Nam ⁊ Cassius vnus fuit ex interfectoribus Cęsaris studio libertatis.

Coro/ti con/uiuiis

Berilli

Delenit multa veteris fuligine testę.
Quale coronati thrasea heluidiusq; bibebant,
Brutorum ẽ cassi natalibus, ipse capaces
Heliadum crustas ẽ inęquales berillos

Ipse capaces, Ordo est ipse birrho tenet phialas expositine capaces crustas heliadum ⁊ inęquales berillos. Sic q; designat Electrum, ex quo vasa potoria magni prętii fiebant, id autem erat aurum vbi quinta argẽti portio inerat. Nam quum omni auro insit argentum vario pondere, alibi dena, alibi nona, alibi octaua parte. Vbicunq; argenti quinta portio idest, electrum vocat. vt scribit Pli. lib. xxxiii. capi. iiii. Ex electro in lindo in Electra fula rhodiorum Helena sacrauit calicem Minerue mãmę suę mensura. Electri natura est ad lucernaꝝ lumina clarius argento splendere verum hoc loco. Id poeta prosequitur quod greci mendaciorum affectatores finxerunt quod nostri postea imitati sunt. Phaetontis fulmine icti sorores fletu mutatas in arbores populos lachrymis Electrum omnibus annis fundere iuxta Eridanum amnem, quem padum vocamus, ⁊ Electrum appellatum, quoniam sol vocitatus sit Electros. Quod esse falsum Italię testimonio patet. neq; enim in Italia ex arboribus fluere electrum cõstat, licet Ouidius grecos imitatus dixerit. Deq; ramis electra fluunt quę lucidus amnis. Excipit ⁊ nuribus mittit gestanda latinis. Vnde ⁊ Martia. lib. iiii. grecos secutus ita dicit. Flentibus Heliadum ramis dum vipera serpit. Fluxit in obstantem succina gemma feram. Quę dum miratur pingui se rore teneri. Cõcreto riguit tecta repẽte gelu. Nã succino siue Electro illo ex arboribus destillãte animalia plerunq; corripi falso poetę nostri tradiderunt, creditum est, quę ita inclusa ppetuo viuere videbant. Mart. in eodem libro. Et latet ⁊ lucet phaetontida cõdita gutta, vt videat apis nectare clausa suo. Heliadum igit. i. sororum phaetõtis, quę in arbores populos fm fabulas fletu nimio mutate sunt ex quibus electrum fluat, ⁊ i. de calices fiat. Helios. n. sol appellat. Vez fabulam poeta historię immiscet, neq; enim ex succino illo qđ electrum etiam appellatum est vasa potoria fiebant, quũ id (si Plinio fides habenda est) nusq̃ reperiat, sed ex electro illo, cui quinta argenti portio inest, vnde sequit. Tibi non cõmittit auꝝ, vnde male hunc locum accipiũt qui ex succino illo vasa fieri crediderũt quũ nusq̃ inueniri id moneat, vt diximus, q de ipso Electro multa disserit lib. xxxvii. cap. ii. Inęqualesq; berillos. Nã Berilli aliiq; lapides pcioſi pocula aureis inserebant. Berilli autem coloris sunt chrystalli sed crassioris, de hoc Marti. ⁊ seliꝝ nireum postula vincit ebur, inęquales di

Virro tenet phialas, tibi non cõmittitur aurum
Vel si quando datur custos affixus ibidem
Qi numeret gẽmas, vngues; obseruet acutos.
Da veniam, pręclara illic laudatur iaspis
Nam birro vt multi gẽmas ad pocula transfert
A digitis; quas in vagine fronte solebat
Ponere zelotypo inuenis pręlatus hyarbę
Tu beneuentani sutoris nomen habentem
Sicabis calicem nasorum quattuor, ac iam
Quassatum, ẽ rupto poscentẽ sulphura vitro,
Si stomachus domini feruet vinoq; ciboq;
Frigidior geticis petitur decocta pruinis,
Non eadem vobis poni modo vina querebar,
Vos aliam potatis aquam, tibi pocula cursor

xit, quia vt testatur Plinius lib. xxxvii. sexangulari forma poliebant, vt color repercussu angulorum excitaretur. Hos autem mittit India. Tibi nõ cõmittit aurum, hinc apparet phialas illas ex auro non gũmi fuisse.

Virro, nomen fictum diuitis. Qui numeret gemmas, Gemmatos calices intelligit. Nam poculis vt mõ diximus aureis gemmę inserebant & precipue smaragdi qui scythici dicuntur Plinius procemio libri. xxxiii. Nec hoc fuit satis, turba gemmarum potamus & smaragdis teximus calices, ac temulętię causa tenere Indiam iuuat, Martia. Gemmatum scythicis vt luceat ignibus auro. Aspice quot digitos exuit iste calix. Gemmas, insertas scilicet calici.

Da veniam, ironicos, non est inquit mirum si tam accurate custodiunt pocula, nã illic sunt Iaspides pręciosi, qui merentur custodiri sicque immoderatam sui temporis luxuriam taxat & nimias delicias. Iaspis. Lapis est q viret & sępe translucet, plurimę ferunt eã gentes & ĩ agro nõ Brixiano maxima est varii generis copia. Sed quũ diuersos sit colos optima est illa q̃ purpurę quicq̃ hẽt, secũda q̃ roseę. Tertia quę smaragdi. Nam multi, tanta iquit ẽ Lantitię affectatio apud Romanos vt multi lapidibus pręciosis q in digitis gestandi sunt, calices ornent. Quas in vagine, solebat inquit Aeneas Troianus talibus lapillis non pocula sed vaginam gladii adornare, vt per Aeneam intelligas omnem antiquitatem quã ostendit a deliciis penitus suisse abhorrentem, vt sic molliciem sui seculi damnet, eleganter autem Aeneam nominauit, vtpote a quo Romani originem traxerunt, ac si dicat eos a vestigiis maiorum multum declinasse. In fronte vagine, in superficię & parte exteriore vagine alusit autem ad illud Virgi. Stellatus iaspide fulua ensis erat. Inuenis, Aeneas scilicet. Prelatus hiarbę, quem Dido Hiarbę regi Libyę in amore ppositit. Sprę to eni Hiarba nupsit Aenee, Zelotypo, qui ita amat vt timeat nequis amore suo fruatur Zelotypus est. Zelotypia diffinitur a Chrysippo ęgritudo animi ex eo ꝓ ueniens quod timeas ne adsit alteri quod cum nemine velis habere cõmune deductumq; videtur ἀπο του ζυλοσ. i. amore. καὶ τοῦ τατει. i. feriri eo q̃ Zelotypus assiduo amoris in leo percutiat. Tu beneuentani sutoris. Tu quum voles bibere, calices non habebis aureos, sed vitreos & deformes. Nam vatinius quidam beneuentanus sutor vitrearius fuit, cuius calices vitrei & deformes erant. Martialis. Vilia sutoris calicem monumenta vatini. Accipe, sed nasus longior ille fuit. De vatinio ita scribit Cornelius Tacitus loqns de Nerone, apud Beneuentum interim consedit, vbi gladiatorium munus a vatinio celebre edebatur. Vatinius inter fœdissima eius aulę ostenta fuit fatrinę alumnus, corpore detorto, facetiis scurrilibus, primo inter contumelias assumptus, debĩc optimi cuiusq. criminatiõe eo vsq. valuit, vt gratia, pecunia, vi nocẽdi inter maxios emineret. Poeta autem in contemptum vatinii fœdissimi hominis calices eius nominat, magis q̃ alterius opificis. Nomen sutoris, nam calices vatiniani appellabantur a nomine ipsius vatinii. Nasorum quattuor, quatuor rostrorum vt sit descriptio vasis. Nam ita protensis quattuor rostris instar nasorum fingebantur, vnde est illud vt modo diximus. Martia. in distichis. Vilia sutoris calices monumẽta vatini. Accipe sed nasus longior ille fuit.

Poscentem sulphura. Nam vitrum ruptũ sulphuratis permutabatur. Martia. Qui pallentia sulphurata fractis Permutat vitris. Statius in syluis libro secundo. Quique comminutis permutat vitreis grege sulphur. Decocta, aqua cocta absolute dicitur decocta. Scribit Plinius lib. xxxi. capi. iii. Neronis principis inuentum esse decoquere aquam, vitroque demissam in niues refrigerare, ita voluptas frigoris contingit sine vitiis niuis. Vnde Marti. Non potare niuẽ, sed aquam potare rigentem. Deinde commenta est ingeniosa sitis. Seneca libro decimoquinto ad Lucilium. Quid tu illam æstuam niuem non putas callum interioribus obducere? appellat autem niuẽ æstuam, qua decocta refrigerabatur. Didicerunt enim luxuria monstrante Romani vt docet Seneca ad Lucilium, niues tempore æstatis locis subterraneis conseruare, vnde Plinius libro decimonono. Seruatur algor æstibus excogitatus, vt alienis mensibus nix algeat. Pruinis geticis, hoc est scythicis ac per hoc frigidissimis vbi perpetua sunt frigora. Nam getę populi sunt scythię. Nõ eadem, ordo est. Ego modo querebar vina poni vobis non eadem, quę ponebantur domino, sed eãdem aquã cum diuite non putatis. Vos aliam potatis aquam, frequens est conquestio apud Martialem clientes paribus cum domino non excipi dapibus vt illud in tertio libro. in ponticum. Quum vocor ad cœnam non tam venalis vt ante. Cur mihi non eadem quę tibi cœnatur? Plinius Iunior itidem conqueritur in epistolis. Sic & Plinius senior libro. xix. capi. iiii. Heu prodigia ventris, mirum est non licere cardiis pecori vesci, non licet plebei. Aquę quoque separantur, & ipsa naturę elementa ví pecunię discreta sunt. Hi niues illi glaciem potant, poenasq. montium in voluptatem gulę vertunt. Cursor, non delicatus pincerna, sed qui inter seruos est cursor, & qui officium habet eundi quocunq. missus fuerit a domino, ii etiam. A pedibus dicebantur Martia. Cursorem sexta tibi tuse remisimus hodie ra, Carmina quem madidum nostra tulisse reor. Idem in. iii. Sed tua fœno cursor ona portabat, nã mira erat pedum

Iaspis

Deco-cta,

A pe-dibus

pedum perni citate. Spartianus in vita commodi scribit eum cursoribus suis exemplo cupidinũ alas frequenter appositisse, eosq. ventorum nominibus sępe vocitasse. Boream alium, alium notum, & item aquilõem aut Circium cęterisque nominibus appellans. Et indefesse atq. inhumaniter faciens cursitare. Getulus, ex gentulia africę regione.

Getulus dabit, aut nigri manus ossea mauri;
Et cui per mediam nollis occurrere noctem,
Clinosę veheris dum per monumenta latinę.
Flos asię ante ipsum precio maiore paratus,
Quam fuit ẽ Tulli census pugnacis ẽ Anci
Et ne te teneam romanorum omnia regum
Friuola; qđ cũ ita sit tu getulum ganymedem
Respice cum sities, nescit tot milibus emptus
Pauperibus miscere puer, sed forma, sed ętas
Digna supercilio, quando ad te peruenit ille,
Quãdo vocatus adest calidę, gelidęq; minister?
Quippe indignatur veteri parere clienti
Quodq; aliquid poscas, ẽ qđ se ſtate recumbas.
Maxima quęq; domus seruis est plena superbis.
Ecce alius quanto porrexit murmure panem
Vix fractum, solidę iam mucida frusta farinę,
Quę genuinũ agitẽt nõ admittentia morsum.
Sed tener, ẽ niueus, mollię siligine factus
Seruatur domino; dextram cohibere memento,
Salua sit artocopi reuerentia. finge tamen te
Iuppiter venantem conuersis in aquilam tulit in cœlum, mensęq. fuę remota hebe filia adhibuit pocillatorem. Sed forma, sed etas digna supercilio. Non est inquit mirandum si pauperibus abnuit ministrare, hẽt enim formam & etatem dignam fastu & granitate, nam in supercilio vt auctor est Plinius fastus & superbia sedem habet licet in corde nascantur. Quando ad te peruenit ille, quasi dicat nunquam ad te peruenit. Calidę gelidęque minister. Calida

Monumenta. sepulchra dicta a monendo q̃ moneant nos & maiorũ nostrorũ & nos eẽ mortalis, vnde & monumenta dicimus quę cunque nobis memoriam alicuius rei relinquũt. Latinę, de via Latina dictum in calce pme Satyrę. Flos Asię, idest formosissimus pocillator ex asia. Inde enim pulcherrimi habebantur serui.

Quam fuit Census. Nec mirum tanti seruum emi, quum scribat Plinius libro. vii. capi. xii. M. Antonium duos pueros eximios forma mercatum fuisse ducentis sestertiis. Census Tulli pugnacis, pluris inquit seruos mercantur q̃ fuerint opes Tulli Hostilii tertii Romanorum regis qui Romulo etiam ferocior fuit vnde pugnacem appellauit de eo sit Virgilius in sexto. Cui deinde subibit. Ocia qui rumpet patrię, residesque monebit Tullus in arma viros & iam desuetа triumphis Agmina quem iuxta sequitur iactantior Ancus. Martius Ancus. Nam Ancus Martius quartus fuit Rex a Romulo, nepos Nummę pompilii ex filia, equitate & religione auo similis. Hi autem pauperes fuere reges.

Ancus

Etne te teneam, ne longo verborum amfractu te remorer. Omnia friuola regum Romanorum, tãtum inquit impendunt in emendis seruis, vt omnes regum Romanorum facultates talibus preciis sint inferiores. Omnia sunt friuola, idest nullius fere pręcii in comparationem eorum quę impenduntur in comparãdis seruis, Nam friuola auctore Festo sunt proprie Vasa fictilia quassa, vnde dicta verba friuola quę minus sunt fide subnixa. De quo vocabulo plura diximus in tertia Satyra illic, friuola transfert Vcalegon.

Quod quum ita sit, vt serui scilicet tanti emantur. Tu getulum Ganymedem respice, acsi dicat non est q̃ credas tibi a talibus pocula ministrari, sed respice ganymedem getulum, idest pincernam deformem & nigrum vtpote sole vstulatum quem supra Cursorem dixit Ganymedem autem Ironicos dixit. Nam is puer fuit delicatissimus Troos regis & Galiores filius, quem

Caldę

Eccę

Mucida, mucore corrupta. Farinę solidę, idest panis solidi & duri, nam aliud nihil est panis q̃ farina adhibito liquore subacta. Agitent, labefaciant. Ge nuinum, genuini dentes sunt hominis noui ssimi, qui circiter vigesimum annum gignuntur multis, & octogesimo, auctor est Plinius dicti q̃ a genis vt scribit Festus pendeant. Molli siligine. Delicatissimus panis conficiebatur ex siligine de quo Seneca sic in epistolis de Panis abstinentia ẽ temperãtia ejus. Malum panem inquis, ex siligine expecta, bonus fiet etiam illum tenerum tibi & siligine ginet fames reddet. Idem de parsimonia victus, vtrum Siligo hic panis sit plebeius an siligineus ad naturam nihil pertinet. Plinius lib. xviii. Siliginem dixerim proprie tritici delicias, candor est, & sine virtute & sine pondere Columella libro secundo. Nec nos tanquam optabilis agricolis fallat siligo. Nam hoc tritici vitium ẽ, & quãuis candore præstet pondere tamen vincitur. Artocopus, hoc est panis siliginei multo labore confecti vt docet compositio ἀρτος enim panem significat & ὀπος laborem, & licet Plinius multa genera panum nominet vt ostrearios, artologanos, Spsusicos, furnaceos perrichos multosque alios, non tamen Artocopus nomen est proprium panis, sed ipsum intelligit siligineum qui multo labore confectus sit. Greci tamen ἀρτοκοπον & ἀρτοκοπιον pistorem appellant, artoptã videtur Plautus in Aulularia pro mensa panaria accipere quum ait. Ego hinc artoptam ex proximo vicem offendimus. Alius subaudi seruus & minister.

Artocopus

dam peto a Congrione, alii vero putant ꝛ rectius accipi pro testa vbi panis coqueretur, facta compositione ἀπὸ τοῦ ὀπτοῦ quod est panis ꝛ ὀπτάω aso, arto ptę meminit ꝛ Plinius libro decimo octauo capite. xi. vbi locus est corrigẽdus nam pro artopta artoptesia scriptum est. Salua sit reuerentia, salua dicitur reuerentia quum non violatur, sic inquit in pane illo reuerentiã nõ amittas, vt sit non tangas, quasi cui reuerentia sit habenda'. Verba sunt poetę ridentis tam' superbas ꝛ contumeliosas cœnas diuitum. Finge tamen, hoc est si te finxeris aliquantulum audacem vt apprehendas panem, statim adest' qui te inclamet cogatque deponere eum.

Improbulum, audaculum. Vis tu cõsuetis, verba sunt serui increpantis, vis ne panem tuum consuetum cognoscere eoque impleri? legendumque est cum obiurgatoria interrogatione. Et vis legendum est a volo, ꝛ non vix. Est enim verisimile vt quem cogat panem deponere, eum etiam acerbe reprehendat. Scilicet hoc fuerat, verba sunt Clientis conquerentis pro laboribus suis equam mercedem sibi non rependi. Scilicet hoc fuerat, certe inquit hęc tam benigna in cœnis tractatio fuerat causa vt tot incommoda sustinerem. Legendumque est cum Ironia. Nãh ęc particula scilicet fere semper Ironicos profertur. Vt Persius. Scilicet hoc populo pexusque togaque recenti. Terentius. Id populus curat scilicet. Sępe relicta coninge, ostendit se sepe antelucano tempore relicta coninge ex lecto surrexisse vt diuitem comitaretur eũ.

Exqlię Exquilina regio — tem salutatum. Exquilias, vnus est ex septem collibus vrbis, dictę exquilię ab excubiis regis, vel ab eo q̃ exculte essent a rege Tullo, vnde regio exquilina secunda vrbis. Lege Varronem. Fremeret, hinc maxime emergit querela. Iuppiter vernus, ideſt aer. Nam

Nymbus — Iuppiter auctore Varrone aer dicit ꝛ cœlum. Nymbo, Nymbus proprie appellatur auctore Seneca pluuia repentina maximo cum impetu. Penula, tempore pluuio sumebatur penula. Aelius Spartianus in primo operis sui limine sic scribit de Hadriano. Tribunus plebis factus est, in quo magistratu ad perpetuam tribunitiam potestatem omen sibi factum asserit, q̃ penulas amiserit, quibus vti tribuni ple. tempore pluuię solebant, Imperatores autem nunquam, vnde hodie quoque Imperatores sine penulis a togatis videntur, hinc est iocus ille apud Quintilianum. Quum Galla

Penula — roganti penulam amico respondit, nõ pluit non opus est tibi, si pluet ipse vtar. Vulpianus inrisconsultus scribit penulam communem esse habitum tam virorum, q̃ mulierum. Tradit Lampridius Alexandrum constituisse vt senatores penulis intra vrbem frigoris causa vterentur quum id vestimenti genus semper itinerarium aut pluuię fuisset. Matronas in vrbem vti vetu-

Improbulum, supereſt illic qui ponere cogat,
Vis tu consuetis audax conuiua canistris
Impleri, panisq̃ tui nouisse colorem?
Scilicet hoc fuerat propter, quod sępe relicta
Coninge per montẽ aduersum gelidasq̃ cucurri
Aesquilias fremeret sęua quum grandine vernus
Iuppiter, & multo stillaret penula nymbo.
Aspice quam longo distendat pectore lancem
Q̃ę fertur dño squilla, & quibus vndiq̃ septa
Asparagis, qua despiciat conuiuia cauda,
Cum venit excelsis manibus sublata ministri.
Sed tibi dimidio constrictus cammarus ono
Ponitur exigua feralis cœna patella,
Ipse venafrano piscem perfundit, at hic qui

it penulis. Varro in Virgula diuina scribit vt est auctor Marcellus. Non quærenda est penula homini qui habet virtutem. Penulę autem repertores Lacedęmonios fuisse scribit Tertullianus in apologetico. Aspice, alium luxum ostendit diuitis, cum maxima clien- Aspatis contumelia, sunt enim verba poetę. Aspice in- ragus

quit q̃ grandis Squilla paretur domino, tibi autem cammarus tãtum. Squilla autem genus est piscis ex genere crustatorum, de qua sic Cicero in libro de natura deorum Pinna vero sic enim græce dicitur duabus grandibus patula cõchis cum parua squilla quasi societatem coit comparandi cibi. Horati. Satyra. viii. secundi libri. Affertur squillas inter murena natantes in patina porrecta. De squilla sic scribit Aristotelẽ libro q̃rto de animalibus. Crusta aũt intectoꝝ genus primũ locusta, cui proximum genus alterum est, quem gammarum vocant. Tertium genus Squilla est. Quartum cancer ꝛ cętera. Distendat, impleat. Asparagis, asparigi dicti sunt q̃ ex asperis virgultis leguntur, ꝛ ipsi scapi asperi sint, non leues nisi dictio sit græca nam ἀσπάραγος dicitur hęc Varro. Qua cauda, quasi q̃ maxime expetitur. Nam in Squilla ꝛ locusta cauda optimi habebatur saporis. Fuisse autem lautę gulę docet Suidas qui scribit Apicium eo cibi genere bona consumpsisse, ꝛ eius auiditate in africam nauigasse.

Despiciat, deorsum aspiciat quum sublimis a ministro feratur, sequitur enim Excelsis manibus sublata ministri. Cammarus est ex genere piscium vt dixi mus crustatorum, cuius meminit ꝛ Martialis Concolor in rubra cammare lance rubes. De eo sic ꝛ Lampridius in Heliogabalo primus fecit Isitia de piscibus, primus de ostreis ꝛ lithostreis ꝛ huiusmodi marinis conchis ꝛ locustis ꝛ Cammaris ꝛ Squillis. Constrictus ono. Cammari enim immixti onis coquebantur. Cammarus

Cœna feralis, expositio' est, ideſt cœna qualis mortuis dabatur. Vnde Apuleius in quarto Floridorum. Exclamauit viuere hominem, procul ignes a moliren- Cœna tur, rogum demolirentur coenam feralem a tumulo feralis ad mensam referrent. Feram enim veteres mortem appellauere. Venafrano, subaudi oleo. Totus enim Fera mox ager venafranus bonitate olei commendatur. Vnde illud Plinianum Et vulgo principatum in hoc quoq; Vena- bono obtinuit Italia toto orbe, maxime agro venafra- franũ no, est autem venafrum oppidum campanię. De oleo oleum venafrano Martia. Hoc tibi campani sudauit bacca Vena- venafri Vnguentum quotiens sumis ꝛ istud olet. Var frum ro in re rustica. quad far conferam campano, quod tri oppidũ ticum appulo, quod vinum falerno, quod oleum venafrano. Pallidus caulis. Nam Brassicę pallescentes fastidium mouebant. Vnde vt viriditatem custodirent cum nitro coquebantur. Martia. Ne pallentes

moneant

Cãmarus

moneant fastidia caules. Nitrata viridis brassica fiet aqua. Olebit laternam, ideſt oleum quale laternis solet indi. Nam in vsum lucernarum pessimum paratur, laternam autem posuit pro lucerna. Vestris alneolis Satyrice appellauit patinas pauperis alueolos. Nam Alueoli dicunt vasa, ꝓprie ex ligno excauata sic

Alueolus — etiam in sequentibus alueolos appellauit. Cuius ꝛ alueolos ꝛ lenam pignerat Atreus, vbi locus est corrigẽdus nã pro Alueolis Albiolos legitur. Ergo vestris alneolis, ideſt vestris patinis vilibus ꝛ ligneis. Alueolus item capitur pro tabula lusoria. Varro. Quales sunt tesserę quibus in Alueolo luditur. Vocabulum autem deductum est per diminutionem ab Alueo, vnde Valerius lib. octauo. Loquens de Seuola. Alueo quoque ꝛ calculis vacasse interdum dicitur, licet illud etiam diuersa significatione accipiatur, nam ꝛ pro vasculi-

Soliũ — gneo ponitur quod alio nomine solium appellamus eo vtebantur in balneis, vnde Cicero in. iiii. Rhetoricorum ad Herennium. Deinde vbi visum est vt in alueum descenderet. Alueus item capitur pro concauitate fluminis, vnde dicimus Alueũ Tiberis. Alueum padi. Canna Mycipsarum, ideſt quod ex Numidia Romam vehitur. Nam Mycipsa Massanissę filius Numidarum fuit rex, qui mortuus regnum tribus filiis reliquit Adherbali. Hyempsali ꝛ Iugurthę fratris filio, quem in filium adoptauerat. Canna acuta prora, ideſt nauis. Hoc autem dicit quia vt scribit Plinius libro septimo capite. lvi. naues fiunt vtiles in Nylo ex Papyro, ꝛ Scirpo ꝛ harundine simulq; ad id respexit q̃ in India harundines sunt tantę proceritatis vt ex singulis internodiis nauiculę fiant quę

Alueo nauigabili ternos interdum homines ferant. Auctores sunt Plinius libro septimo capite secundo. Solinus, Diodorus, Mela. Cum boccare, tantus in-

Boccar Massanissa — quit est fœtor olei vt nemo Romę lauetur cum boccare, hoc est cum Numida aliquo. Boccar autem vt scribit Liuius libro vigesimonono ab vrbe cõdita rex fuit maurorum fuitque temporibus Massanissę regis Numidię, pro quo nunc poeta intelligit omnes Numidas ꝛ mauros. Tutos a serpentibus, tanta inquit est vis tetri odoris olei vt serpentes ipsi fugentur.

Mullus erit, piscis est marinus de quo in superiore satyra. Corsica, insula est in mari ligustico, alio no-

Corsica cymus Taurominiũ — mine appellata Cymus vnde Virgilius in Buccolicis. Sic tua Cymeas fugiant examina taxos. Rupes Tauromenitanę, hoc est Sicilia ipsa. Nam Tauromininum oppidum est Sicilię non longe a Messana, olim naxus vocitatum auctore Solino. Quando omne, ratio est quare tam ex longinquo petantur pisces, quoniam inquit iam mare nostrum piscibus est exhau-

Pallidus affertur misero tibi caulis olebit
Lateram, illud. n. vestris datur alueolis, quod
Canna micipsarum prora subuexit acuta,
Propter quod Romę cum boccare nemo lauat
Quod tutos etiam facit a serpentibus atris.
Mullus erit domino, quem misit corsica, vel quẽ
Tauromenitanę rupes quando oẽ peractum é,
Et iam defecit nostrum mare, dum gula sęuit,
Retibus assiduis, penitus scrutante macello,
Proxima, nec patitur tyrrhenum crescere piscẽ.
Instruit ergo focum prouincia, sumitur illinc
Quod captator emat lenas, Aurelia vendat.
Byrrhoni murena datur, quę maxima venit
Gurgite de siculo, nam dum se continet auster
Dum sedet, & siccat madidas in carcere pennas,
Contemnũt mediam temeraria lina carybdim.

stum, dum gulę tantopere inseruimus. Vnde ꝛ Seneca detestans gulam sic scribit ad Lucilium. Vide quantum rerum per vnam gulam transiturarum permiserit luxuria terrarumque marisque vastatrix Valerius maximus li. ix. Loqns de luxuria sic ait. Inde ab oceãn littoribus attracti pisces. Inde infusę culinis arcę, cęsi busq; edendi ꝛ bibendi voluptas repta. Macel Macel-

lo scrutante, hoc est pi lum scatore maria quęq; vi Macelcina explorante. Macellarii lum enim posuit pro piscatore. Est autem Macellũ locus vbi obsonia vendunt dictũ vt sen sit Donatus in Terẽtiũ a mactãdis pecoribus, vt alii vero tradunt a Macello quodã qui exercebat in vrbe latrocinũ quo damnato Cẽsores Aemilius ꝛ Furius statuerunt vt in domo eius obsonia venderentur a quo Macellarii dicti sunt q̃ obsonia venderent, non autem qui pecora mactabant Lanii rent, ii enim Lanii ꝛ Lanio- Laniones sunt appella nes

ti, ꝛ Laniena locus vbi mactarent, de quo plura ante. Lanie-

Nec patitur, scilicet gula. Tyrrhenum, Tuscũ, ꝛ na Romanum. Instruit ergo focum, quum mare inquit nostrum piscibus sit exinanitũ, ergo ex prouinciis ꝛ lõginquis locis petuntur, sicq; poeta gulã sui temporis notat. Quę ét a Seneca his verbis taxat. Quod dissolutus deliciis stomachus vix admittat ab vltimo petatur Oceano, vomunt vt edant, edũt vt vomãt. Instruit focum, in causa est vt pisces habeant ad coquendum. Illinc, ex prouincia. Lenas, pro auaro captatore ponitur, vt Aurelia pro orba diuite cui multa mitterentur munera, vterque autem fuit temporibus Iu- Murenuenalis vt Gallita ꝛ Pactius. Captator, hoc est qui na muneribus alienas opes captat. Aurelia vendat, nam lucri cupiditate munera vendebat. Byrrhoni, ipsi diuiti. Murena. Anguillę similis est, in freto siculo capit. Macrobius lib. iii. Accersebant inquit murenę ad piscinas nostrę vrbis abusq; freto siculo. Lautę habebãtur gulę adeo vt Licinii Crassi Murenę sint cognominati q̃ hoc piscę effusissime sint delectati. Lege Plinium lib. ix. Columellã ꝛ Macrobiũ lib. iii. Nãdum se continet, non verent inquit piscatores quiescẽtibus vẽtis in mari siculo licet periculoso piscari, vt ostẽdat nihil intactum relinqui ad indomitã gulã explendam. Auster, austrum posuit pro oĩbus vẽtis. In carcere fabulam miscet. Nam venti In Eoliis in silis in quibus temporibus Iliacis Eolus regnabat, in carcere ab eo coerceri dicebantur. Virgilius Eoliam venit, hic vasto rex Eolus antro Luctantes ventos tempestatesque sonoras Imperio premit, ac vinclis ꝛ carcere frenat. Lina temeraria, hoc est temerarii piscatores vtentes retibus. Carybdim, in freto quod est inter Italiam ꝛ Siciliam scopulus est Scylla item chrybdis, mare vorticosum ambo clarasenicia. Caryb-

dis autem peloro promontorio adiuncta est. De Scylla & charybdi plura referemus in decima quinta Satyra. Cognata colubre, quasi eiusdem generis, scribit Plinius libro nono capite vigesimo tertio Murenas in terram elapsas serpentibus commisceri, sed de anguilla hoc non legitur apud Plinium verum poeta sequitur opinionem vulgarem qui credit serpentes, & angues coire cum Anguillis.

Aut Tyberinum, lupum piscem intelligit qui in Tyberi stercore pasceretur & immūda esca inter cloacas vrbis. Et licet hoc loco Iuuenalis Tyberinum piscem vt vilem pauperi apponi dicat. Varro tamen, vt tradit Macrobius, pisci tyberino palmam tribuit his verbis in libro rerum humanarum. xi. Ad victum optima fert ager cāpanus frumētū, falernus vinū. Casinas oleum, Tusculanus ficū. Mel Tarētinus. Piscē Tyberis. Nam omnes ex hoc amne pisces maximum honorem tenuerunt apud prodigos imprimisq; lupus qui inter duos pontes captus esset, quod etiam Oratius indicare videtur in Satyra quę incipit, quę virtus. Lupus hic Tyberinus an alto Captus biet. pontem inter iactatus, an amnis hostia sub tusci. Columella libro. ix. capi. xvi. Loquens de piscinis sic scribit. Doctaq; & erudita palata fastidire docuit fluuialem lupum nisi quem tyberis adueso torrente defatigasset, quibus verbis docet lupum tyberinum in prēcio fuisse, Verum forte temporibus Iuuenalis talis piscis in prēcio nō erat, temporum longinquitate mores, vt fit mutante, sicut & ętate nostra anguillę, quę temporibus poetę in minima erant estimatione, mensis nostris sunt gratissimę. lupos etiā marinos laudat Plinius libro. ix. His verbis luporum laudatissimi qui appellantur lanati candore molliciaq; carnis hūc piscē greci appellāt λαβρακα. Aspsus maculis. Nam lupi pisces maculis variegati inueniebantur iiq; minoris estimationis, vnde Columella libro. ix. capite. xvii. Vbi de positione piscinę mentionem facit.

Lupus Tum etiam sine macula (nam sunt & varii) lupos includamus. Eos nos esse putamus quos vulgo appellant Lucios dictos lupos ab eorum voracitate nam reliquos pisces insectantur, vnde Columella eodem libro lupos rapaces appellat. Glacie, per hiemem, videntu enim maculis frigore aspergi. Vernula, alumnus.

Cloaca, nam tota vrbs pensilis erat cloacis cortinatis septē amnibus a. M. agrippa sordes vrbis in tyberim deferentibus, lege Liuium & Plinium libro. xxxvi. capite. xv. Pinguis cloca torrente hoc est pinguis sordibus fluentibus per Cloacas. Est enim cloaca auctore vlpiano locus concauus per quem colluuies & immundicie vrbis fluant. Cloace autem appellatione & tubi & fistule continentur. Ad salubritatem ciuitatum & ad tutelam pertinet vt cloace purgētur & reficiātur, nam & cœlum pestilens & ruinas minantur immundicię cloacārum.

Torrente hoc est vt scribit Plinius cursu precipiti torrentium modo fluente. Criptam, cauernam, & loca riparum excauata, quę piscis depascens perscrutatur. Vnde Lucilius acer & violentus poeta eum qua si ligurritorem catillonem appellat, scilicet qui proxime ripas & stercus insectaretur. Proprie autem Catillones dicebantur qui ad polyctum Herculis vltimi quum venirent. Catillos liguriebāt. Crypta autē dicta est a κρυπτω, quod est occulto. Suburre, regio erat vrbis celebratissima de qua alibi ante, eo autem ait pisces stercus sectantes peruenire. Ipsi panca velim, velim inquit ipsum byrronem paucis alloq; si me velit auscultare. Nemo petit, sensus est, Nemo inquit petita te virovt in pauperes clientes tā munificus sis, q̄ fuerunt Seneca, Piso & Cotta in amicos suos, quos multis donis prosequebantur, sed vt cœnes ciuiliter & cōmunibus epulis cū eis & non discretis. A Seneca, Senecam diuitem fuisse & liberalem in amicos scribit Tacitus, apud quem legi est de vita & nece eius. Piso bonus, multi extitere pisones, verum de. C. pisone illo intelligit qui amicus & familiaris fuit Senece. quicq; autor fuit coniurationis in Neronem, a quo dicta est coniuratio illa pisoniana. De eo ita scribit Tacitus. Namq; facundiam tuendis ciuibus exercebat, largitionem aduersus amicos, & ignotos quoq; comi sermone & congressu. Vnde a poeta & liberalis & bonus appellatur, hic postea obiit de tecta coniuratione per Milichium Seuini libertum abruptis brachiorum venis.

C. Piso

Cotta, hic est ille Cotta de quo in Satyra. Et spes & ratio. Quis tibi Mœcenas, quis nunc erit aut proculeius aut fabius. Quis Cotta iterum, quis lentulus alter.

Namq; & titulus, ideo inquit liberales & munifici erāt in amicos, q̄ veteres gloriosius esse in homine putarunt liberalitatem exercere q̄ dignitates adipisci. Vnde Sallustius in Catilinario commendans mores veterum romanorum sic scribit. Magisq; dandis q̄ accipiendis beneficiis amicitias parabant. Titulis, honoribus qui per titulos & inscriptiones ostendebantur. Vnde Plinius libro. vii. Loquens de pompeio. Postea ad tota maria & deinde solis ortus missus hos retulit patrię titulos. Propertius vltima elegia. Et domus est titulis vtraq; fulta suis. deest honoribus & laudationibus. Fascibus, consulatu & prętura, quę dignitates inter alias prēcipue habebantur, vt per has dignitates omnes intelligas, Consulem & prętorem lictores prēcedebant cum fascibus virgarum Consulem duodecim, sex vero prętorem.

Cœnes ciuiliter, ideest vt bonum ciuem decet communibus, scilicet epulis & indiscretis, eadem est etiam expostulatio Martialis aduersus ponticum. Cur sme te cœno, quum tecum pontice cœnem? Hoc face & esto, cum indignatione pronunciandum, face hoc inquit & tibi concesero vt vivas dines tibi & parcus amicis vt multi faciunt, sicq; sui temporis homine sordidos taxat.

Vos anguilla manet longę cognata colubrę
Aut glacie asperſus maculis tyberinus & ipse
Vernula riparum pinguis torrente cloaca
Et solitus medię cryptam penetrare suburrę.
Ipsi panca velim facilem si prębeat aurem.
Nemo petit, modicis quę mittebantur amicis
A seneca, quę piso bonus, quę cotta solebat
Largiri, nanq; & titulis & fascibus olim
Maior habebatur donandi gloria. solum
Poscimus, vt coenes ciuiliter, hoc face & esto
Esto vt nunc multi dines, tibi, pauper amicis,

Iecur anseris prodigi & laute gulę homines interdicta obsonia iecur anseris statuerunt. Vnde Plinius lib. x. capi. xxii. Iecur fartilibus in magnam amplitudinem crescit, Exemptumq; lactę mulque angetur. Nec sine causa in questione est. quis primus tātum bonum inuenerit. Scipio an Marcellus vir consularis, an M. Sesius eadem ętate eques romanus, Marlibro. xiii. Aspice q̄ nume as magno iecur anseremaius. Docuit Apicius saginare anseres, fico carica & sacie extinguere.

Iecur

Altilis, Gallinam intelligit quę alebatur ad saginam. Deliaci cœpere gallinas saginare, vnde pestis exorta opimas aues & suopte corpore vectas deuorandi. Quod postea lege fania prohibitū est. qua cautū est, nequid volucrum proponeretur pręter vnam gallinam quę non esset altilis. Pli. Par. crassitudine.

Altilis

Digna ferro meleagri. i. tam prodigosa magnitudine q̄ fuit is quem Meleager calidonius interemit, no Flausta est fabula. Flani, Flauus color vt scribit Gelius est color. ex albo, rufo, & viridi concretus, vnde flauam appellamus cererem allidentes ad frumenta quę in agris flauescere dicuntur quum matuescunt, verum hoc loco flauum intelligimus pulchrum & formosum. sicut poetę sepe in hac significatione vsurpant, vt ante. Et flauā cui det mandata puellam. Post hunc. scilicet aprū.

Flausta color

Tubera in genere fungorum numerantur, Martia. Rumpimus altricem summo de vertice terram, Tubera bolletis poma secunda sumus. Ea vndiq; terra circūdata nascuntur. nullisq; fibris nixa aut saltem capillamentis. neq; terre cohęrent, cortice etiam includuntur vt plane nec terram esse possimus dicere. neq; aliud q̄ terrę callum. Laudatissima quę africę crescunt, quum fuerint imbres autumnales & tonitrua crebra tunc nasci dicuntur maxime & tonitribus. nec vltra annum durare, tenerrima autem nerno tempore esse. Raduntur vtrum purgantur abraso cortice quum apponuntur. an raduntur. ideest euelluntur ex terra sarculis. Si vertunc erit, Ordo est & sensus. Aledius inquit olybie habe tibi frumentum, ac si dicat frumentum ego nō curo. modo mihi mitra & tubera. hoc inq̄ dicit. si ver tunc erit scilicet quum tubera apponuntur & si tonitrua optata facient maiores cœnas. Mam tunc vt diximus autore Plinio dicuntur nasci si imbres fuerint autumnales & tonitrua crebra, tenerrima sunt tempore verno. Vnde poeta dixit si ver erit. Aledius inquit, Alediū alii quidicunt equitem romanum fuisse luxuriosum quē pro homine guloso hic accipit. Disiunge bones. per me inquit frumentum nō seres, Nam ex libya frumēta mittebantur, Vnde Sidonius. Arma calybs frumēta libyes, campanus lachum, Ouidius in ponto. Cyniphię segetis citius numerabis aristas, Cyniphii em populi sunt africę. Plinius lib. xv. ostēdit africam frugū fertilem esse his verbis. Oleum ac vinum inuidit tantum africę satisq; glorię in messibus fecit. Columella in quarto de re rustica. Mysię libyam largis aiunt abū-

Cinyphii.

Anseris ante ipsum magni iecur, anseribus par
Altilis. & flaui dignus ferro meleagri
Enmat aper. post hunc raduntur tubera, si ver
Tunc erit & fuerint optata tonitrua coenas
Maiores, tibi habe frumentum aledius inquit
Olibye disiunge bones dum tubera mittas.
Structorem interea (ne qua indignatio desit)
Saltantem spectas & χειρονομουντα volanti
Cultello. donec peragat dictata magistri,
Omnia, nec minimo sane discrimine refert
Quo gestu lepores, & quo gallina secetur,

Structor.

dare frumentis. Structorem interea aliam proponit contumeliam, vt vndiq; inquit habeas q̄ doleas structorem peritissimum incidendorum obsoniorum spectas qui mira manuum reliquiq; corporis agilitate ministret domino. Sicq; conuiuiorum luxuriam lauticiaq; sui temporis flagellat. Quod facit & Seneca his verbis in libro de brenitate vitę. Cōuiuia me hercule non posuerim inter vacantia tempora quum videam q̄ soliciti argētum ordinent q̄ diligenter exoletorum suorum tunicas succingant q̄ suspensi sint. quomodo apera coquo cęsus exeat. quanta celeritate signo dato gladii ad ministeria decurrant, quāta arte scindātur aues in structra non enormia. q̄ curiose infelices pueruli ębriorum sputa detergāt. Structor autem is dicitur qui curā habet struendę mensę. vnde illud est Virgi, Cura penum struere. Saltantem. vt optime agilē χειρονομουντα participiū ē απο του χειρονομια quod significat manibus gesticulari. vt sit ordo & sensus, Tu spectas structorem saltantem & manibus gesticulantem. ac per hoc in omnibus agilem. Donec peragat dictata magistri, donec omnia incidendo exequatur quę didicerit a magistro ita vt nihil prętermittat quod ad decoros incidendi gestus pertineat. Nam in vrbe erant qui artem incidendorum rite obsoniorū docerent per varia animalia formata ex ligno vt latius dicemus in Satyra vndecima, Et tota sonat vlmea cœna suburra.

Structor

Dictata dicuntur numero pluratino quę cunq; in omni genere scientię tam liberalis q̄ ludicrę traduntur discentibus, Horatius ad Lolium. Sic iterat voces & verba cadentia tollit vt puerum seuo credas dictata magistro Reddere. Persius Ten cirrarorum cē tum dictata fuisse pronihilo pendas. Tranquillus in cęsare Turones per senatores armorum peritos erudiebat prębibus, enitens, vt disciplinam singulorum susciperent, ipsiq; dictata exercentibus darēt. Deductum est vocabulum a dictare quod est aliquid (vt dixi) in omni genere scientię discendum tradere.

Dictata

Nec minimo sane discrimine refert magnam inquit putant esse differentiam quo gestu singula obsonia incidantur re, decoro ne an rustico more. Vnde illud est Plinii loquētis de gallinis, Postea culinarum artes inuenerunt, vt clunes spectentur. vt diuidantur in tergora, vt a pede vno dilatatę repositoria occuperit. Sic Senecavt paulo ante diximus ad Lucilium, Alius prēciosas aues scindit & per pectus & clunes certis ductibus circumferens eruditam manum in frustra excutit. Et alibi Seneca de brenitate vitę quum videam q̄ suspensi sint quomodo apera coquo cęsus exeat. quanta celeritate signo dato gladii ad ministeria decurrant quanta arte scindantur aues in frustra non enormia. Duceris planta. Alia dissuasio fugiendas esse tales cœnas. nam illud etiam inquit tibi adest periculum vt si forte velis aliquid intercedendum loqui tanq; & tu sis nobilis. ilico foras arripiaris per pedes. Cacus nota est hystoria apud Cacū

Donec

Cacus

Linium. Dionysium. Eutropium. Cacum fuisse passorem ferocem viribus qui captus pulchritudine boum quas Hercules ex hispania Gerione interempto romā abegerat furripuit eas. quumq; auertere eā prędam vellet. veritus ne vestigia quęrentem dominum ad spelūcam ducerent auersas boues candis in speluncam traxit Hercules tali furto elusus quum inde discederet cū reliquo armento & boues quędam ad desiderium (vt fit) relictarum mugissent redditą inclusarum ex spelunca boum vox Herculem conuertit, Cacū in spelunca latitantem magna vi correptum pedibus extraxit, Virgi. Abstractęq; boues abiuratę; rapine Celo ostenduntur. pedibusq; infor

Hiscere me cadauer Protrahitur. Hiscere, loqui. & os aperire ad loquendum quod quū sit ab hio bias, debuit facere hiasco. Tanquā habeas tria nomina. tanquam & tu sis nobilis. Nam nobiles & cines romani ostendebantur, nomine, prenomine. & cognomine, vt. M. Tullius Cicero. C. Iulius Cęsar, Idq; multis fuit frequens. Vnde Ausonius de Ternario numero, Tris equitum turmę, tria nomia nobiliorum quod alii exponunt tria nomina, id est sis fur, non placet. nā non tria sunt nomina, sed tres tantum litterę. vnde bene Plautus in Aulu. appellat furem hominem trium litterarum. Quę item a Politiano super hoc loco narrantur argutus sunt excogitata q̄ vt hunc loco conueniant, De nomine, prenomine, & cognomine, ex auctoritate Eutropii apud Persium nonnulla commemorauimus, vbi ostendimus eo tempore quo latius Sabinorum rex vna cum Romulo regnauit, & vnus populus romani & sabini facti sunt. Romanos ad confirmandam coniunctionem nomina sabinorum suis preponere consueuisse nominibus, Et inuicē sabinos romanorum. ita, vt per tria nomina intelligendus omnino sit nobilis romanus. qui preter prenomē & nomen ascisAscicebat. aliquo accidente acquisitum. Vnde & Quintilianus scribit libro. vii. Propria libera quę nemo habet nisi liber prenomen, nomen, cognomen. Quando propinat. dines inquit tam superbus est vt nunq̄ tibi poculum. suum porrigat ad bibendum. neque tuum accipiat si. porrigas, Nam propinare est proprie poculum porrigere & prębere ad bibendum, Martialis, qui nulli calicem tuum propinas, Humane facis Hermę non superbę, Tranquillus in Tyberio Ignotissimum quęsturę candidatum nobilissimis antepositum ob epotam in conuiuio propinante se virili amphoram. Hoc est porrigente & prębente. Nec solum propinare ad potionem refertur sed etiam ad alia. vnde Iulius capitolinus in. M. Antonino, vt parte cultri veneno lita vulnam incideret venenatam partem fratri edendam propinans, Plinius libro. xx, capite. xi. Quidam inquit ad vulnę dolorem radicem cum vino dulci propinant, Vnde & Terentius metaphoricos dxit in Eunucho. Hunc ego vobis comedendum & derideudū propino. hoc est trado & prębeo sicuti pocula prębentur bibēda, πίνω enim idem est quod bibo. Ordo autem est Birrho quando propinat tibi pocula. Plurima suus sententia probatissima, per quam ostēdit q̄ infelix sit vbi que pauper. Homines inquit qui tegula sint tributa & per hoc paupe tes non audent inter diuites loqui habētur enī fatui. Quadringenta venustę mores humani gnis explanat apud quod homines nō pro meritis virtutum. sed p qualitate fortunę tantum sunt fauorabiles. Vt sit sensus, Si tu qui nūc ob paupertatem diuiti es ludibrio. Forte aut deorum, aut alicuius hominis beneficio diuitias magnas sortireris. statim diuiti esses acceptissimus, te statim ille summa beniuolentia complectere tur. Quadringenta scilicet sestertia, quę summa erat equestris ordinis, Martialis. Quadringenta tibi non Homu sunt cherestrate, Surge. Lectius ecce venit, Aut lus, similis. ordo est aut homuntio similis diis, scilicet libe Homuralitate. Homuntio, ab homine sunt quattuor diminutiua homulus. homululus, homuntio & homun Homūculus. Et melior fatis, qui melior videretur, & tibi cio, magis propitius si tibi id diuitiarum largiretur q̄ ipsa Homū fata hoc est ipsi dii qui te pauperem fecisent, Da tre culus, bio. verba sunt diuitis ad ministrum quem poeta introducit ita locuturum si cliens suus ditaretur. Vis frater attende q̄ beniuola sit inuitatio, Iulius. ilia autore Celso dicuntur pulpamenta quę inter coxam & pubem imo ventre posita sunt. O nummi, acclamatio poetę subsannantis pranos sui temporis mores. Blanditur inquit nummis. non homini. Dominus, licet Hic inquit dines tam superbus sit in te. faciet tamen in omne tibi obsequium flectes. erisq; ei dominus & rex nam te vt cliens colet si tibi nulli erunt liberi, Parvulus eneas, id est parvulus filius, allusio est ad illud Virgilianum in quarto eneidos, Si quis nubi parvulus aula luderet eneas. Filia dulcior illo, scilicet filio. Nam parentibus filię sexus imbecillitate sunt magis cordi. Vxor sterilis, vxor inquit quę liberos nullos parit, facit tibi diuitem amicū. Sed tua nunc Mychale, Sed quamuis inquit Mychale vxor tua pariat nunc scilicet quum sis locupletatus, non te penitus aspernabit, sed tecum vna gaudebit tuis liberis, munuscula inbebit afferri. Nunc, dum factus es dines. Nam dum paup est cliens nullam senuit diuitis in se humanitatē nec in filios. Et pueros tres, ideſt tergeminos potest enim mulier vno partu tres parere, supra prodigiosum est. Plinius libro septimo. Tergeminos

Duceris plantavelut ictus ab hercule cacus
Et ponere foris si quid tentaueris vnquam
Hiscere tāq̄ habeas tria nomina quādo propinat
Birrho tibi fumitq; tuis contacta labellis
Pocula quis vestrum temerarius vsq; adeo quis
Perditus vt dicat regi bibe, plurima sunt quę
Non audent homines pertusa dicere lena
Quadringenta tibi si quis deus aut similis diis
Et melior fatis donaret homuncio quantus
Ex nihilo fieres quantus birrionis amicus
Da trebio pone ad trebium. vis frater ab illis
Ilibus. o nummi vobis hunc prestat honorem.
Vos estis fratres dominus tamen ē domini rex
Si vis tu fieri nullus tibi parvulus aula
Luserit eneas. nec filia dulcior illo
Iucundum ē carum sterilis facit vxor amicum.

minos nasci certum est Oratorium. Curiatiorumq; exēplo, supra inter ostēta adducitur. Loquaci nido, loquacibus puerulis vt sint anicule garrule in nido est enim simptum ab auibus. Thoraca. Thorax grēca est dictio signatq; pectus. Plinius Thoracem inquit purgant, bilem detrahunt, & plerunq; capitur pro

thorax veste quę forte pectus tātum muniat, vt hoc loco poeta accipit. Sue tonius i Augusto. Thorace laneo & foeminalibus & tibialibus munie batur. Aristoteles libro prio de natura animalium Thoracem eam partē in corpori hominis appellat quę a collo ad pudenda vsq; trunca ptendit. Minimas

Asses que nuces, ideſt anellanas. Assemq; rogatum, asses variati fuerunt, nam librales antea fuerant, postea Hannibale vrgente. Qu. Fabio maximo dictatore

Denarius vnciales facti sunt. In

Parasitus militari stipendio sem per denarius pro decem assibus datus est Plinius. Infans parasitus, similis parasito qui libenter mēsas sectetur. Nam parasiti hi dicuntur qui mensas nobilium sectantur causa gulę. Fungi ancipites, pericu

Fungi losi, sunt enim ineunti plerunq; letales vt docet Plinius. Seneca ad Lucilium Quid tu illos boletos voluptarium venenum nihil occulti operis facere iudicas etiam si pstentanei non fuerunt. Vilibus amicis, ideſt infimis & pauperibus. Boletus, ex genere fungorum est. olim Romano palato gratissimus, eo quum Claudius maxime delectaretur ab Agrippina eius vxore p hanc occasionem dato veneno necatus est. Vnde sequi

claudius tur. Sed qualem Claudius edit De hoc multa Tacitus, & Suetonius. Claudius, quintus fuit Romanorum Imperator pater Britānici. Vxoris. Agrippinę. Agri

Agrippinę duę pinas duas extitisse perspicuum est. Ex quarum altera C. Caligula, ex altera Nero princeps, nati sunt, vterq; humano generi pricio sissimus. Germānicus ex Agrippina filia Agrippę suscepit filiam Agrippinā, ex qua & Domitio Nerone, natus est Nero princeps, quē Claudius ducta in matrimonium Agrippina sibi filium adoptauit, qui mox sublato opera matris Claudio boleto medicato imperium occupauit. Veritusq; Britanni cum nequandoque apud hominum gratiam paterna memoria prevaleret veneno sustulit. Qualia perpetuus, nam antiquitas auctore Plinio lib. xix. capi. iiii. Nihil prius, mirata est, q̄ & hesperidum hortos, acregum Adonis & Alcinoi. Alcinous enim rex fuit phea

Alcinous cum qui hortos habuit perpetuis fructibus virentes auctor est Homerus in septimo. Odysseę. Nam vt ille scribit pirum piro succedebat, & malū malo, vua vuę, & ficus fico. Vnde est illud Papinii. Vos quoquequi nunquā vacui prodistis ad thera rami. Autumnus perpetuus, perpetuum dicit autumnum quia perpetui vt diximus fructus virerent, sicuti cetere arbores autumno poma sua ferunt. Pheacum. Corcyrensium. Nam antea insula appellata ē. Corcyra a virgine Corcyra rapta a Neptuno. Ex his natus est phęacus, a quo phęaces sunt denominati. Ex phęaco Alcinous, q̄ Phęa. Vlyssem in Ithacam dedixit. Sororibus aphris, Incus insula mauritanię finxerunt poetę hortos esse Hesperi Phędū mala aurea ferentes ces quos custodirēt Aegle, Horti Hereteusa, Hesperetusa hesperi & Draco pernigil Hedum sperī autem ille dicuntur filię fuisse qui Atlātis frater fuit & Iapeti filius. Ea poma Hercules fertur occiso Dracone abstulisse. Fabulosum id totum ostendit Plinius libro quinto capi. primo. His verbis. Nec prēter oleastros aliud extat ex narrato illo nemore Minus profecto mirentur portētosa grecię mendacia de iis prodita & c. Tu scabie frueris mali, pomum i quit tibi datur scabiosum, quale comedit miles in aggere, videtur autem poeta pomum illud intelligere quod milites in aggere castrorum serebant. De quo ita Plinius libro decimoquinto capi. xiiii. Peregrinę sunt Zinziphia & Tuberes, quę & Zinzipha non pridem venere in Italiam, hec ex africa. Illa phia ex Syria. Sextus Papinius, quem consulem vidimus Tube primus vtraq; attulit. Diui Augusti nouissimis temporibus in castrorum aggeribus sata, baccis similiora q̄ malis, sed aggeribus precipue decora, quoniā & in tecta iam sylues scandunt. De Tuberibus satis in Italia sic Martialis. Non tibi de libycis tuberes & apyrina ramis. De nomentanis sed damus arboribus. Aut reuera omne aliud pomum modici saporis itelligit quod milites plerunq; deficiente copia comeatus coguntur comedere. Vnde & Celius lib. viii. ad Ciceronem quid nunc tibi nostri milites qui durissimis & frigidissimis locis, deterrima hieme bellum ambulando confecerūt malis orbiculatis esse pasti videntur. Ait enim ipsum militem rodere pomum in aggere. non autem pomū illic natum. qui tegitur parma, periphrasis est pedi

Sed tua nunc michaele pariat licet. ē pueros tres
In gremium patris fundat, simul ipse loquaci
Gaudebit nido, viridem thoraca inbebit
Afferri minimasq; nuces, asemq; rogatum
Ad mensam quotiens parasitus venerit infans,
Vilibus ancipites fungi ponentur amicis,
Boletus domino, sed qualem Claudius edit
Ante illum vxoris, post quem nil amplius edit
Byrrho sibi ē reliquis byrrhonibus illa inbebit
Poma dari, quorum solo pascaris odore,
Qualia perpetuus phęacum autumnus hēbat.
Credere quę possis surrepta sororibus afris.
Tu scabie frueris mali, quod in aggere rodit
Qui tegitur parma, ē galea, metuēsq; flagelli
Discit ab hirsuta iaculum torquere capella.
Forsitan impensę byrrhonem parcere credas

tis, cuius arma sunt parma & galea. Ab hirsuta capella, hunc locum variis exponi modis a commentatoribus non ignoro, vt alii dicāt ab hirsuta capella, id ē ab Amento caprino quod hastę vibrandę alligat. Alii a sago cilicio quod ex pilis hircinis texebat, cuius vsus esset & i nauibus & castris, Alii a pharetra quę pelle caprina solet integi ex qua iacula promuntur. Alii a capella hirsuta. i. post tentoriū ex caprarū pellibus confectum, quod non placet quasi tentoria non aliis pellibus q̄ caprinis & nō bubulis potius integerent. Ego ho exponо ab hirsuta capella. i. ab hirsuto centurione quē ideo capellā appellat q; Centuriones vt homines robusti toto fere corpore hirsuti sint fruticantibusq; pilis subhalis odorē hircinum oleant quod ex sudore nimiisq; laboribus prouenire solet, tales autem ad militiam ido

nei putabant. Vnde t Persius. Hic aliqs degente hirco
su centurionum. Iuuena. Sed caput intactum buxo, na
resque pilosas Adnotet t grandes miretur Lelius ha
las, Hocque maxime placet, vt rescras illud discit ad
magistrum ipsum. Nam Centuriones nouos milites
erudiebant. neque enim conuenit militem discere ab
amento quasi amentū
dictata tradat, vt duplī
cī rōne capellam appel
let cēturionē t q odorē
hircinū oleat, t hirsutus
sit vt capella. Nec
mirū capellā hirsutā ca
pi pro centurione, quū
alibi in vltima saty
ra Bardiacum cucullū
calceū militarem t fu
ras grādes pōat pro mi
lite t Centurione, quū
ait Bardiacus index da
tur hēc punire volenti.
Calceus t grandes ma
gna ad subsellia surę.
Ita vt uerus sit sensus
per capellam hirsutam
designari vt diximus cē
turionem. Iaculum tor
quere, nā tyrones in ca
stris variis exercebant
modis. Cice. in. ii. offi.
Loquens de filio sic ait,
magnam laudē ab exercitu consequebare, equitando
iaculando oīa militari labore tolerando. Forsitā im
pense, birro inquit tā contumelioſe te non tractat q̄ im
pense parcat sed vt te vrat, nam maximam capit volu
ptatem ex doloretuo. Nam quę comedia. Comedię
enim t mimi iocis suis plurimum delectant sed ex iis
inquit tantam non capit voluptatem quantam capit
mimus ex merore tuo quo ex gula afficeris. Mimus, genus ē
Mimo fabulę parum a comedia distans, vnde mimographi
graphi appellant mimoꝝ scriptores. Eoꝝ argumenta maiore
Mola ex parte stuproꝝ continent actus. Laberius eques Ro
res Mimos scripsit, donatus a Cęsare quingentis sestertiis
Maxil tanulo aureo, sessu in quattuordecim. Preſso mola
lares ri, nam ex nimia indignatione dentibus frondimus,
molares autē vltimi sunt, dētium qui contrincatos prio
ribus cibos atq; confractos subigunt t mollunt. Vnde t
mollares vocati sunt idem t maxillares. Molares eti
am appellamus lapides quibus frumenta moluntur
in pistrinis. Bilem, coleram cuius motu ostendit ani
mi indignatio. Tu tibi liber homo, per sententiā alie
nam vrbane ostendit hoſem aliquo vitio laborantem
ex dogmate Stoico seruū esse, quum in potestate sit vi
tii t non sua. Tu inquit per modicam prudentiam pu
tas te libez esse t comunā regis sed ille te seruum gulę
Nidor agnoscit. Nidore, odore. Nam nidor idē est q̄ odor
ex quacunq; re proueniens sed maxime t cōbustis. Vir
gi. Galbaneoq; agitare grues nidore chelydros. Idē illi
ingens barba reluxit nidoreq; ambusta dedit. Cice. in
pisonē, paulisp stetimus in illo ganeaꝝ tuarum nidore
Culina atq; fumo. Culinę, coquinę. Nam culina dicta est
a colendo quasi colina q̄ ibi veteres colerent ignem
locupletiorē domus, auctor est Nonius. Quis enim
tam nudus, sensus est. Quis inquit est aut natus liber,

Hoc agit vt doleas, nam quę comędia, mimus
Quis melior plorante gula? ergo omnia fiunt
Si nescis, vt per lachrymas effundere bilem
Cogaris, pressoq; diu stridere molari,
Tu tibi liber homo, ē regis conuiua videris.
Captum te nidore suę putat ille culinę,
Nec male cōiectat. quis enim tam nudus vt illū
Bis ferat Hetruscum puero si contingit aurum,
Vel nodus tantum, ē signum de paupere loro?
Spes bene cœnandi vos decipit; ecce dabit iam
Semesum leporem, atq; aliqd de clunibus apri.
Ad nos iam veniet mino altilis, inde parato
Intactuq; omnes ē stricto pane tacetis.
Ille sapit qui te sic vtitur, omnia ferre
Si potes, ē debes pulsandum vertice raso
Prębebis q̄ndoq; caput, nec dura timebis
Flagra pati, his ępulis, ē tali dignus amico.

aut libertinę conditionis tam pauper qui possit ferre t
tam huius mensę superbiam t contumeliā, q.d. nemo
ferat nisi idē seruus sit. Ferat bis illū, vt quū semel exp Bulla
tus sit, iterū velit expiri. Si cōtingit aur hetruscū, i. si
natus sit liber t ingenuus. Nam Bulla aurea quod in
signe erat in speciem cordis dependens a collo gestaba
tur a pueris vsq; ad ętatis decimū ętatis an
num. Hetrus cum au
tem appellat quod Tul
lius Hostilius tertius
Rex Romanorum de
bellatis Hetruscis sella
curulem, lictoresq; t to
gam pictam atq; prete
xtā, q̄ insignia magistra
tuum Hetruscorū erāt
primus vt Romę ha
berentur instituit. Sed p
textam illo seculo pue
rilis nō vsurpabat etās,
erant enim vt cętera q̄
enumerani honoris hā
bitus. Sed postea Tar
quinius pscus de Sabi
nis triumphū egit, quo
bello filium suū annos
quattuordecim natum
q; hostem mān percus
serat t pro contione lau
dauit t bulla aurea p t
aq; donauit, i signiens puerum vltra ānos fortem p mīis
virilitatis t honoris. Nam sicut prętexta erat magistra
tuū, ita Bulla erat gestamen triūphantiū, quā in triūm
pho prę se gerebant, inclusis intra eā remediis, quę cre
derent aduersus inuidiā valentissima. Hic deductus
mos vt ptexta t bulla in vsum puerorū nobiliū vsurpa
rent ad omen t vota conciliandę virtutis, ei similis cui
primis in annis munera ista cesserunt. Sed bulla aurea
cū prętexta ingenuis tm cōcessa est pueris, libertino
rum vero filiis loꝝ tm, t ptexta, quę duo hoc loco poeta teti
git, de bulla t ptexta legito Macrobiū in. i. saturnaliū,
t Asconiū Pedianū. Altilis, gallina saginata vt di
ctum est supra. Minor, i minuta a virrone qui par
tem eius comedit. Inde, ob eā rē, q; speretis aliquid
ex iis habituros. Ille sapit. Reuera inquit byrrho sa
piens est, nec possum nō laudare qui te ita tractat si po
tes. i. qn potes ferre tot contumelias, t debes. s. ferre di
ctum q; nō sine stomacho t indignatiōe a poeta. Pul
sandū ver. raso, Eo ingt pp gulā paulatim pueries vt
pasiturus sis ēt more parasitoꝝ verbera. Nā parasiti dū
menses nobiliū sectabant multis verberibus aliisq; cō
tumeliis afficiebant. Vn parasitus ille apud Terē. i Eu
nucho. At ego infeliv neq; ridiculus esse. Neq; plagas
pati possum. Sic t parasitus plautinus i captiuis ait. Et
hic quidē hercle nisi q colaphos ppeti pōt parasitus fra
gi, aulas in caput. Vertice raso, quę tibi in ludibriū flagrū
abraserint. Flagra, plagas illatas tibi per flagrū, idē. n. Flagel
est flagrū qđ flagellū sed hoc per diminutionē, illud lum
vero principale. Tranqt in Othone. A prima adolescē
tia pdigus ac pcax adeo vt sępe flagris obiurgaret a pa
tre. Illud sciendū flagrū t flagellū vsurpari ab auctori
bus nō solū p plagis t verberibus, sed ēt p ipsis instru
mentis quibus verberamus. Dignus, totū cū indigna
tione

tione pronūciandū, dignus quidē es talibus cōtumeliis
t tali amico a quo ita tracteris qn aīo sis tam seruili.

Redo pudicitiā, Disuasurus hac satyra
poeta amico suo Vrsidio ne ducat vxorē
ingēti, vtiā arte omnia enim vitia gbus
genus foemineū laborat, cōmemorat, nī
hil omit
tens quod ad partes dis
suasionis pertineat. De
niq; monet eū oēm vitę
potius sortem q̄ connu
bium apprehendēdam.
Talē igitur nactus oc
casionem adulteria sui
tpis acerbitate satyrica i
sectatur, irridensq; legē
Domitiani, q̄ adulteria
phibuerat, tātā mulie
esse impudicitiam dicit
vt offendat renoluta se
culoꝝ origine ab ętate
vsq; argentea mortales
adulteriis flagrasse. Illē
autem vnū monēdum
putaui, vt interpretatu
rus hanc satyram sum
ma vtatur reuerētia, ne
adolescentuli, quorum
mētes facile ad vitia in
clinantur turpia audien
do aliquo se flagitio cō
taminent. Pudicitiā
moratam i terris. i. mor
tales diu inter se bñ pu
diceq; vixisse. Satur
no rege, idest seculo aureo, quo tēpore Saturnus regno
ab Ione filio pulsus Latio cum Iano imperauit, tunc
etas au enim ętas aurea fuisse dicitur, quum homines post dilu
rea nium cacumina montium tenerent, in speluncisq; vi
ctitarent pomis, cęterisq; fructibus agrestibus contenti.
Vnde est illud Lucretii. Sed nemora atq; cauos montes
syluasq; colebant. Et frutices inter condebant squalida
Lar membra. Laremq; vnusquisq; deum domi suę cole
bat, quem larem familiarem appellabant, eumq; presi
dem vocabant, cui canis assisti, t ipse deus pellibus ca
ninis vestitur, cuius rei rōnem reddit Plutarchus in p
blematis. t Apuleius in libro de Demonio Socratis plę
raq; dicit, ē nos apud Persium illic, Bullaq; succinctis
laribus donata pependit, vt autem lares domi coleren
tur inde ortum docet Seruius, quia apud antiquos mor
tui in domibus suis sepeliebantur, quos vt deos dome
sticos colere ceperunt t venerari, Laresq; appellarunt.

Culmo, culmus proprie appellatur ipsa palea, vnde
Cul culmina domuum sunt appellata q̄ prius culmis hoc ē
mus paleis integerentur. Pellibus vicinarum ferarum,
culmi nam rudes illi antiquissimi ex ferarū pellibus nō mo
na do lectos sternebant, sed t vestes sibi conficiebant. Vn
de Lucretius. Pellibus t spoliis corpus vestire ferarum.
Propertius. Atq; hynuli pellis totos operibat amātes, Al
taq; natiuo crearat herba toro. Non similis tibi, non
ea mollicie, nec iis delitiis, nam t luxu vestium t mar
garitarum oblectabatur, vt sepe conqueritur Properti
us. Quid iuuat ornato procedere vita capillo. Et alibi.
Matrona incedit censibus indicta nepotum. sicq; poeta ve

Sexta hec infides mulieres pandit abunde.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra VI.

Redo pudicitiam saturno rege moratam
In terris, visamq; diu cum frigida parnas
Pręberet spelunca domos, ignemq; laremq;,
Et pecus, ē dominos cōmuni clauderet vmbra,
Siluestrē montana thorū cum sterneret vxor
Frondibus, ē culmo vicinarumq; ferarū (ius
Pellibus, haud similis tibi cynthia, nec tibi cu
Turbauit nitidos extinctus passer ocellos,
Sed potanda ferens infantibus vbera magnis,
Et sępe horridior, glandem ructante marito.
Quippe aliter tunc orbe nouo, coeloq; recenti
Vinebant homines, qui rupto robore nati
Compositiq; luto nullos habuere parentes.
Multa pudicitię veteris vestigia forsan
Aut aliqua extiterāt ē sub ione, sed ione nōdū
Barbato, nondum grecis iurare paratis

teres laudando vituperat mores sui temporis. Cyn Cynthia
thia, Propertii fuit amica, Vnde illud cecinit. Cynthia
prima suis miserum me cœpit ocellis. Alibi, Cynthia
prima fuit, Cynthia finis erit, ea hostia dicebatur, sed
Propertius mutato nomine Cynthiam vocauit, vt au
ctor Apuleius in prima Apologia. Nec tibi, scilicet
o Lesbia amica Catulli
q̄ passerculū, quē in de
liciis habebat, quū ami
sisset multum fleuit, a
deo mollis t delicata e
rat. Vnde Catullus. Pas
ser mortuus est meę pue
llę. Quem plus illa oc
lis suis amabat. Et i stra.
Tua nunc opera meę
puellę flendo, turgidu
li rubent ocelli. Ea pro
prie dicebatur Clodia,
vt auctor est idem Api
leius in eadem apolo
gia. Sed ferens sed
que ferret. Horri
dior, incultior minusq;
mollis marito suo.

Ructante glan
dem, qui glande pasce
batur. Nam vt diximus
rudi illa ętate mortales
ante vsum tritici agre
stibus pomis vescebā
tur. Orbe nouo, ęta
te illa aurea, quum ho
mines essent noui et re
cens nati. Rupto
robore, Quum prima illa ętate homines ante sa
ctas domos in speluncis, silnisq; more ferarum habita
rent, quumq; ex arboribus vetustate canatis tanquam
ex domicilio exirent, putabantur ex arboribus esse na
ti. Quod Virgilius sic prosequitur. Hęc nemora indi
genę Fauni nymphęq; tenebant. Gensq; mirum trun
cis t duro robore nata. Quis neque mos neque cultus
erat, nec iungere tauros, Aut componere opes norant, robur
aut parcere parto. Robore, Robur arbor est glan
difera, verum a poetis sępe capiur pro omni ligno, vt
est illud. Cape robora paſſor. Robur item ponitur pro
fortitudine, vnde robustum appellamus corpus, idest
forte t validum. Compositiq; luto, Alludsio est ad
id, quod ex luto Prometheus hominem finxerit, quasi
dicat. Ex quo homines cœperunt non ex arboribus nas
sci, neque ex luto formari, sed ex parentibus procreari t
connubia sunt instituta, adulteria cœperunt committi.

Multa pudicitię, primis inquit temporibus ętā
tis argentęę cū Iuppiter regnaret hoīes sancte t pudi
ce vixerunt existente adhuc Ione impubere, Sed iam
barbam producente cœperunt paulatim adulteria com
mitti. Vestigia pudicitię, hoc dictum est ex sentē
tia eorum, qui crediderunt pudicitiam deam fuisse ho
nestatis, quę cum inter mortales versaretur, videretq; se Vesti
contemni, stupraq; vbiq; committi, aufugisse fertur, cū gia
iusticia in coelum. Vestigia enim dicuntur simulacra Inue
pedum, vnde est verbum inuestigare, quasi per vesti stigare
gia aliquid querere. Grecis nondum paratis iura grecis p
re, idest quum adhuc homines magna vinerent simpli fidi

ritate,nec adhuc essent aliqua periuria, quorum primi videntur fuisse greci inuentores, nam semper perfidos fuisse,& habitos idicat Plautus in asinaria. Cetera quę volumus vti, greca mercamur fide, ideſt ſtatim enumerato precio, quia aliter grecis non creditur. Tullius item in oratione pro Flacco, loquens de grecis sic ait. Testimoniorum religionem & fidem nunquam ista natio coluit. Per caput alterius, sic enim iurare consueuerunt antiqui, vnde & Ascanius sic iurat, apud Virgilium. Per caput hoc iuro, per quod pater ante ſolebat. Aperto horto, ideſt cū vnusquisque vineret horto apertо non clauſo, neq; enim fures timebantur verum postea vt scribit Plinius. Sęua latrocinatio cœpit prefigere aspectus hortorum.

Per caput alterius cum furem nemo timeret
Caulibus, aut pomis, & aperto vineret horto.
Paulatim deinde ad ſuperos aſtrea receſſit
Hac comite, atq; duę pariter fugere ſorores.
Antiquum & vetus eſt alienū poſthume lectum
Concutere, atq; ſacri genium cōtemnere fulcri.
Omne aliud crimen mox ferrea protulit etas,
Viderunt primos argentea ſęcula moechos;
Conuentū tamē & pactum, & ſponſalia noſtra
Tempeſtate paras, iamq; a tonſore magiſtro
Pecteris, & digito pignus fortaſſe dediſti.
Certe ſanus eras. vxorem poſthume ducis?
Dic qua Tiſiphone, quibus exagitare colubris?
Ferre potes dominam ſaluis tot reſtibus vllam
Cum pateant alte, caligantesq; feneſtre,
Cum tibi vicinum ſe prębeat emilius pons?
Aut ſi de multis nullus placet exitus, illud

Aſtrea

Aſtrea, ſatis vrbane oſtendit poeta iuſticiam tanquam hominum sceleribus offensam vna cum pudicitia in coelum euolasse. De ea sic & Valerius Flaccus. Terrisq; relictis
Innocet aſſiduo ſaturnia ſydera cęſtu. Aſtrea aūt dicta eſt iuſtitia, q̄ Aſtrei gigātis ex aurora filia fuit. Hac comite, ideſt pudicitia, hoc autem eſt ex verſu Heſiodi, qui scribit pudorem & iuſtitiam ętate antea genea in coelum ascendiſſe. Duę ſorores, iuſticia enim & pudicitia ſorores fuerunt. Antiquum & vetus eſt, aperte oſtendit Vrſidio ducendam non eſſe vxorem quando iam antiquum ſit adulteria committi, ſicq; vtitur

Genius

diſſuaſione a vituperatione rei. Genium ſacri fulcri, ideſt religionem matrimonii, nam Genium deum appellabant, qui vim obtineret rerum omnium gignēdarum. Auguſtinus Genius inquit deorum eſt filius et parens hominum, ex quo homines gignuntur, propterea genius meus nominatur, quia me genuit. In honorem Genii lectus nuptialis ſternebatur, qui genialis nominabatur. Laberius vero ait Genīū deū eē generis vtri parentem, vnde illud eſt indulge genio, & genialis agatur iſte dies. Alii dixerunt genium eē vniuſcuiusq; loci deum. Apuleius vero ait in libro de deo. Socratis animum humanum, dum in corpore noſtro ſitus eſt, demonem nuncupari, quam lingua noſtra Genium vocare poſſumus, quoniam is deus, qui eſt animus ſuiquiq;, quanquam ſit immortalis, tamen quodā modo cum homine gignitur. De genio plura diximus ex ſintentia Cenſorini, apud Perſium illic. Funde merum

Fulcra

genio. Fulcri, ideſt lecti, nam fulcra dicuntur ipſa connē ligna, quę lectum fulciant & ſuſtineant, Vnde & Sydonius Sellarum equeſtrium ligna fulcra appellat his verbis. Alii ſellarum equeſtrium madefacta fuloribus fulcra reſupinant. Sacri, venerandi. Conuentum, hominum multitudinem & coetum a conuenien

Sponſalia

do, ſicut coetus a coeundo. Sponſalia, nuptiarum

Puſius Puſio Puſillus

Puſio dormit. Illud attendendum eſt q̄ dormit, dixit non dormiat. Innuit enim Vrſidium turpiter pueros adamaſſe. Non poſſum hoc loco turpe poetę conſilium non deteſtari, qui eo cecitatis pervenerit, vt ea probet, quę ab omni honeſtate ſint penitus ſoluta. Quare illud maxime interpretantibus poetam ſeruandum eſſe cenſeo, vt quum in talia inciderint, aut illa in totum prętereant, aut ſi quid dicendum rati fuerint tali moleſtia leǵt, vt auditor a tali turpitudine penitus ſe auertat.

Nonne putas melius, quod tecū puſio dormit,
Puſio qui noctu non litigat, exigit a te
Nulla iacens illic munuſcula, nec q̄ritur quod
Et lateri parcas, nec quantum inſit anheles.
Sed placet Vrſidio lex inlia, tollere dulcem
Cogitat heredem cariturus turture magno
Mullorum q̄ iubis, & captatore macello.
Quid fieri non poſſe putes, ſi iungitur vlla.
Vrſidio. ſi moechorum notiſſimus olim.
Stulta maritali iam porrigit ora capiſtro?
Quem totiens texit periturі ciſta latini?
Quid quod & antiquis vxor de moribus illi?
Queritur, o medici mediam ptundite venam.
Delitias hominis. tarpeium limen adora
Pronus, & auratam Iunoni cęde iuuencam
Si tibi contigerit capitis matrona pudici.

Puſius dormit. Illud attendendum eſt q̄ dormit, dixit non dormiat. Innuit enim Vrſidium turpiter pueros adamaſſe. Non poſſum hoc loco turpe poetę conſilium non deteſtari, qui eo cecitatis pervenerit, vt ea probet, quę ab omni honeſtate ſint penitus ſoluta. Quare illud maxime interpretantibus poetam ſeruandum eſſe cenſeo, vt quum in talia inciderint, aut illa in totum prętereant, aut ſi quid dicendum rati fuerint tali moleſtia leǵt, vt auditor a tali turpitudine penitus ſe auertat.

Puſio, puſium vt auctor eſt Varro puerum dixerunt, & puſam puellam, vnde puſio puſillus puer, quo vocabulo ſępe vtitur Diuus Hieronymus in epiſtolis ad Furiam de viduitate ſeruāda ſic scribit. An veteris ne proles Furiana deficiat, & ex te parens non habeat puſionem q̄ repetet in pectore. Et alibi ad Saluinam. Nebridius puſio patrem q̄rentibus exhibet. Cicero in primo Tuſcu. Puſionem quendam Socrates interrogat quędam geometrica de dimenſione quadrati. Ad ea ſic ille reſpōdit vt puer. Apuleius libro nono. At vero adulter belliſſimus ille puſio inclinatam dolio pronam vxorem fabri ſuper incurnatus ſecare dedolabat. Lateri parcas, q̄ non ceas, latera enim nimio libidinis vſu offenduntur. Vnde Martia. Rūpis baſſe latus ſed in comatis, vxoris tibi dote quos paraſſi. Apuleius libro octauo metamo. Sed diu vinas & dominis placeas & meis defectis lateribus conſulas. Sunt enim in lateribus renes, quos ait Varro ita dictos quaſi riui ab iis obſcoeni humoris oriantur.

Quantum inſſit, nec tam aſſiduus ſis in coitu q̄ inſit. Sed placet Vrſidio lex Iulia, hęc ironicos legenda ſunt. Non eſt inquit mirum ſi Vrſidius cogitat de ducenda vxore, nam non vult adulteri damnari, lex enī Iulia lata erat contra adulteros, qua cauitum erat, quo

Tollē

pacto adulteri deprehenſi puniendi eſſent. Tollere, hoc loco educare, Terentius. Quicquid peperiſſet decreuerunt tollere. Valerius libro octauo loquens de. C. Licinio Hoplomacho. Quoniam hereditatem abſumere q̄ heredem maluit tollere. Heredem dulcem, dulcem filium. Virg. Nec dulcis natos veneris nec premia noris. Carituros, quia captatores habētibus liberos munera non mittunt, ſed orbis tantum diuitibus.

Tur turare

Tur turare, hoc loco de aue magis intelligendum eſt q̄ de pisce. Nam turturem lautę gulę indicat fuiſſe Mart. quū pinguis mihi turtur erit lactuca valebit. Et codeas tibi babe perdere nolo famem. Item alibi. Aureus immodicis turtur de cunibus implet. Idem alibi. Et concubino turturum nates donat. Nam quę greci trigōa appellant, i. turturem, latini paſſinacam dicunt marinam, I cuius cauda prę ſentiſſimi veneni radius extat. Magno, pingui & amplo. Mullorū, iubis. i. mullis iubatis & barbatis. Nam vt scribit Plinius, Gemina barba ī ſignuntur labro inferiori, ſunt enim pisces marini, de

quibus ante dictum eſt. Et captatore macello, ideſt omnibus obſoniis, quę in macello veneunt Nam macellum appellarūt locum, in quo omnia quę ad victū pertinebant, venidebantur, de quo pluſcula ſuperius.

macellum

Captatore, per quod hereditates captantur, nam huiusmodi muneribus captantur diuites orbi. Quid fie. i non poſſe, quaſi dicat ſi Vrſidius vxorem ducit, putanero omnia vel pręter naturam fieri poſſe, iuxta illud Virgi. Mopſo nyſa datur, q̄d non ſperemus amātes? Iungentur iam griphes equis, equoq; ſequenti. cū canibus timidi venient ad pocula damę. Mœchos. no. quaſi cui ciuitatis adulteria ſint manifeſta. Ora ſtul. i. ipſe ſtultus figura eſt synecdoche. Toties, texit, q̄ ſępe in adulteriis eſt deprehenſus. Ciſta. Nā adulteri ſuperueniente marito ſic ſolent occultari, vnde Horatius. An turpi cluſus in arca,
quo te dimiſit peccāti cōſcius i berilis, Contractū

latinus

ḡenibus tangas caput. Latini, latinus vt diximus in prima ſatyra minus fuit temporibus Domitiani, qui quum timeret delatores, ne falſis criminatiōibus apud principem accuſaretur, iis vxorem ſuam Tymelē ſubmittebat vnde ſupra. Et a trepido Tymele ſubmiſſa latino. Ideo poeta ait periturі, quia ſemper verebatur, ne delationibus periret, vt ſit epitheton perpetuum latini.

Media vena baſilica cephalica

Quid quod & antiquis, hoc riſu & geſtu inuandum eſt. Mediam venam, hoc eſt haurire ſanguinem ex vena media, quę ferri ſolet in delirio. Phyſici enim tradunt in brachiis tres eſſe venas descendentes ab epate, quarum vna baſilica, altera cephalica appellatur, tertia quę in medio harum eſt media dicitur ſiue nigra, ſiue communis, quę in furore & delirio feriri ſolet. Delitias hominis, Acclamatio in deriſum Vrſidii, q̄ poſtulet & q̄erat mulierem antiqua illa bonitate, quam nō inueniat. Delicias hois, ac ſi dicat delicatū hoiem, q̄ putet ſe extra cōem fortunā ponēdū, vt hēat q̄ alii hre nō poſſunt, vt alibi de Caluino. Tenūc delicias extra cōia cenſes ponēdū. Tarpeiū limen adora. Senſus eſt, ſimplex ingt ſac ad aras Ionis & Iunonis accedas quaſi gratias acturus, ſi mulierē inueneris pudicā. Tarpeiū, capitolinū. Nā mōs capitolinus vbi ędes erat Ionis, mōs añ Tarpeius dictus ē a virgine veſtali Tarpeia q̄ ibi a ſabinis necata armis & ſepulta, eius nois reliqt monumētū, inde & appellata eſt rupes & ſaxū tarpeiū vñ noxii ſcipitabātur, hūc antea montē Saturniū appellatū ꝓdiderunt, & ab eo late Saturniā terrā. Auratā, nam victimę maiores, vt Plini. scribit cornibus auratis dūtaxat imolabant, bñ aūt Iunoni ait iuuencā mactādā. Iuno. n. nubētibus ſeſe dī. Virg. Iunoni ante oēs cui vincla iugalia curę, & alibi. Pronuba Iuno. Colebatur itē Iuno ingis in vico ingario, vt eſt apud Liuiū libro ab vrbe cōdita, q̄d scribit Feſtus ita appellatū q̄ nubere cōiūgeret. Capitis, partē poſait ꝓ toto. i. corpis pudici.

latinus

Capito

monſi

Tarpeius

Rupes tarpeia

Pauce adeo ce. Tanta inquit libidine mulieres fla grant, vt pauce inueniãtur matrone pudice, que digne sint sacra Cereris administrare, per matronas enim ca-
Thes-mopho-ria Thes-mopho-ros stas Thesmophoria. i. sacra cereris legifere celebrabant. vnde ita scri. Diony. in primo. Ei sacrificia faciebant p fœminas ⁊ Nephalios hoc est sobrios, vt lex est grecis. Ea autem sacrificia per nouem dies celebraban tur a matronis summa p eos dies castimõia, vn de Ouidius in x. meta. Primitias frugum dãt spicea serta suarum, pq; nouem noctes Venerẽ, tactusq; viriles in veti tis numerant. Ceres aũt Thesmophores appellat quasi legifera, θεσμος enim legem significat, prima. n. vt tradunt au ctores, inter quos Pli. in vii. ⁊ Diodo. in. vi. leges inuenit. De cuius sacris ita Liuius libro. Sacrũ anniuersarium Cereris intermissum est, qa nec lugentibus facere id fas est, nec vlla illa tempestate matrona luctus expers fuerat. Diod. quoq; tradit cereris mysteria antiquitate, ca stimoniaq; apud oẽs homines vulgata fuisse. Cicero in Verrinis docet quẽadmodũ sacra cereris p mulieres ca stas virgines conficiebat. Pater osc. Nam ex veteri instituto affines occurrentes osculo excipiebant, vñ Pli nius libro xiiii. sic scrib. Cato ideo propi quos fœminis osculum dare vt scirent an temetum olerẽt, de hoc mo re item Plutarchus in problematis disputat. Timeat oscula, vt impudica. Vnus iberine, ita loqtur poeta quasi Vrsidius respondeat Iberinam vno viro conten tam pronunciatiue legendum. Extorquebis difficul ter obtinebis. Magna tñ fama est, iterum introducit Vrsidium ostendentem in agris quondã inueniri, que honeste viuat. Viuat fidenis, verba Iuuenalis ad vt fidium, quibus colligit nõ tã facile in vrbibus q̃ i agris pudicitiq; locũ esse, sed tñ ⁊ in locis agrestibus ⁊ monta nis multa p libidinem flagitia cõmitti, legantur aũt p nũciatiue viuat gabiis, vt vixit in agro, ac si dicat, non ita viuat in vrbe vt vixit turi. Gabiis, ciuitas Latii, Gabii fidenq; vbi vt scribit Dionysius, Romulus ⁊ Remus eruditi sunt. Fidenis, vibs latii. Et agello cedo paterno, ⁊ particula indignatiõem sepe exprimit, vt illud virg. Et quisq; numen Iunonis adoret quasi inuitus assenti at in agris casse degi, vt sit concedo quidẽ ita esse vt di cis q; in agro quedam bene viuat, sed quis tñ affirmet i agris nihil ipudicũ agi? Adeo, intantũ, ira ne. Se nuerunt Iuppiter ⁊ Mars, per Iouem ⁊ Martẽ oẽs Mœ chos intelligit, nam Iuppiter ⁊ mars vt ex poetaꝝ mo numẽtis colligitur mulierum maximi fuere stuprato res. Porticibus ne tibi, percurrit poeta locos, quo fre quentes mulieres conueniebant, vt erat porticus Liuię, porticus pompeia. Theatrum. Vnde Ouidius in primo de arte amandi. Tu modo pompeia lentus spaciare sub vmbra, Quum sol herculei terga leonis adit. Nec tibi vitetur quę priscis sparsa tabellis porticus, auctoris Li uia nomen habet. Est ergo sensus. Inuenies ne in his lo cis tantopere celebratis a mulieribus aliquam, quę ho nesta sit ⁊ digna voto tuo. Spectacula, theatra, nam ⁊ mulieres ad spectandos ludos in theatra confluebãt. vnde Ouidius in eodem. Sic ruit ad celebres cultissi ma fœmina ludos. Spectatum veniunt, veniũt spectẽ tur vt ipsę. Cuneis, sedilibus theatri. Nam cunei di cuntur sedes Theatri. Virgi. Nuncius Anchisę ad tu mulũ cuneosq; theatri. cuneus Incensas perfert naues Eumelus. Tranqllus in Augusto. Pretextatis cu neum suum ⁊ proximum pedagogis assignauit, q̃ dam vero nõ vulgares mathematici contẽdũt cuneos proprie appella ri vias illas (nam mul te sunt) quibus itur ⁊ i or chestrã, quę in ima par te theatri humi posita ẽ, ⁊ in partes theatri superio res. Cuneus ẽt dicit quo scindũtur ligna, ⁊ ordo in exercitu. Chirono mon, ita inquit mulie res seculi nostri in libi dinem sunt profuse, vt vel lasciue saltatiõis spe Chiro nomia ctatione pruriant ẽ eorum pant. vnde Ouid. de reme dio amoris. Corrũpunt animos cythare cantusq; lyreq; Et vox ⁊ numeris brachia mota suis. Chironomõ Leda leda. Leda nomen est fabule nominatę a leda matre he lene, que chironomia representabatur. i. manuũ gestica latione a κειρ quod est manus, ⁊ νομος lex, quibusdã enim veluti prescriptis motibus ⁊ nutibus taciti salta bant, quoꝝ alii appellabãtur subiti, alii longi, miserabi les alii, De quibus illic sensit Claudianus. qui lętis ri sum salibus monisse facetus. Qui natu manibusq; lo quax. Nam omnes fabule auctore Luciano adhibitis ti bicinibus in scoena saltabantur, vt Leda, Antiopa, an dromache, Cyclops. Tranquillus in Nerone. Ac nouis simo die venerat histrionem saltaturum, Virgilii Tur num. Cicero in. ii. questionũ academicaꝝ. Qui primo inflatu tibicinis Antiopã esse aiunt, aut andromachen Horatius. Pastorem saltaret vti cyclopa rogabat. Iulius capitolinus in Galenis sic scribit. Cyclopa ẽt inserũt oẽs arenarii ita vt miranda quędam ⁊ stupenda mõstrarẽt. Asconius in saltatorem ineptũ. Decepte foelix casus i msicuit arti. Histrio saltauit qui capanea ruit. Idẽ qui Nioben saltauit saxeus, vt tum spectator verã credide rit nioben. In canace vitus multo felicior ipsa, q̃d non hic gladio viscera dissecuit. Idẽ de eodẽ, Daphnẽ ⁊ nio ben saltauit, simius idem ligneus vt daphne, saxeus vt niobe. Trãquillus in caligula Pantomimus. Mnestor tra goediã saltauit. Tucia vesice nõ impat. i. Tucia mu Tuci lier pudica, qualis fuit Tucia virgo vestalis, que cribro sumpta aqua ex tiberi virginitatẽ suã pbauit, nõ tẽpe rat. i. nõ cõpescit titillatũ libidinis spectãdo ludos, ac p ẽ docet mores nõ mõ turpia audiẽdo, sed ẽt videdo facile vel in bonis corrũpi. Vñ Massiliẽses debita laude frau dãdi nõ sunt, q; in scoenã nullũ aditũ mimis dederũt, q; eoꝝ argumẽta maiore ex parte stuproꝝ cõtinẽt actus, ne talia spectãdi cõsuetudo ẽt imitãdi licentiã sumeret, vñ ⁊ Dinus Cyprianus i epistolis suis sic scribit. Adul teriũ dicũdũ videtur, ⁊ que pudica fortasse ad specta culũ matrona pceserat de spectaculo reuertit ipudica.

Batyllo

Pauce adeo cereris vittas contingere digne,
Quarũ non timeat pater oscula, nectte coronã
Postibus, ẽ densos per limina nectte corimbos
Vnus iberine vir sufficit, ocius illud
Extorquebis vt hęc oculo contenta sit vno.
Magna tamẽ fama est cuiusdam rure paterno
Viuentis, viuat gabiis vt vixit in agro,
Viuat fidenis, ẽ agello cedo paterno,
Quis tamẽ affirmat, nil actũ i mõtibus, aut i
Speluncis; adeo senuerunt iuppiter ẽ mars,
Porticibus ne tibi monstratur fœmina voto
Digna tuo cuneis an habent spectacula totis
Quod securus ames; qdq; inde excerpe posis.

Batyllo, mimo saltãte ledã chironomõ. i. dũ spectat Batyllũ mimũ saltãtẽ fabulã ledã vbi molli opus erat saltatiõe. nã Batyllus vt diximus i cõmẽ. Per. mimus fuit de quo ⁊ Persi. Tris tñ ad nũeros satyri moueare ba tylli. Batyllus itẽ puer fuit dilectus ab Anacreõte poeta, vt ondit Apule. in floridis. ⁊ Horatius. nõ aliter sa..io dñt arsisse batyllo Ana creõta teiũ. Batylli item populi septẽtrionales, an Batylli ctore Ptolomęo, Batyl lũ itẽ istrũm est ferreum quo vtimur ad vsum ignis, horatius. Pretextã ⁊ latũ clauũ prunęq; ba tyllũ. Appula gã. Si. in amp. Appula nomẽ ẽ mulieris, q̃ igr ad pru ritũ monet ⁊ vocis mur mure libidinẽ exẽmit, ac si eẽt i ãplexu hois dũ spectat talem saltationẽ.

Batylus

Chironomon ledam molli saltante batyllo
Tucia vesicę non imperat, appula gannit
Sicut in amplexu, subitũ ẽ miserabile longum
Attẽdit thymele thymele tum rustica discit.
Aſt alię quotiens aulęa recondita cessant,
Et vacuo clausoq; sonant fora sola theatro,
Atq; a plębeis longe magalesia, tristes.
Personam, thyrsumq; tenent, ẽ subligar acci.
Vrbicus exodiosisum monet attelane
Cestibus antonoes; hũc diligit Aelia pauper,
Soluitur his magno comoedi fibula, sunt quę

Subi. ordo ẽ. Thymele attẽdit subitũ ⁊ miserabile ⁊ lõgũ, noia. n. sũt vt diximus gestuũ q; motu manuũ fiebãt i saltatiõe. Thymele, mulier q̃ saltatiõibus obe ctabat τυμελη pprie dicit pulpitũ scęna. τυμελικος histrio. de thymele ãt i. i. saty. Vberius diximus. Rustica, rudis ⁊ impita an vere rustica ⁊ pagana, vt oñdat nõ mõ mulieres vrbanas sed ⁊ rusticas spectaculis lasci uis corrũpi. Attẽdit, diligẽter obſnat vt discat. Aſt al. q. Sẽpus ẽ. Quotiẽs igr legi ⁊ theatrales cessant ⁊ ludi circẽses sunt lõge a plębeis, boiesq; negotiis forẽsibus sũt occupati, mulieres p multũ ociũ ornamẽta histrionica cõtrectãt. Est aũt ordo. Alię tristes tenẽt psonã ⁊ thyrsũ ⁊ subligar acci quotiẽs aulęa recõdita cessant, ⁊ quotiẽs fora sola sonãt clauso theatro, ⁊ quotiẽs Megalesia sũt lõge a plębeis. Aulea re. i. vela ⁊ ornamẽta scęne, ac p ẽ ipsi ludi scęnici i quoꝝ apparatu sunt ipsa aulea ⁊ vela quũ ad ornatũ tũ ad solẽ arcẽdũ, vñ Hora. i epist. Quat tuor haud plures aulea pmanẽ in locus. Cessant, sub mota sũt. Sola so. s. iudiciaria, nã tria erãt fora romę, vt docet Trãqi. i augusto q; quũ duo nõ sufficerẽt, tertiũ extruxit. Clauso th. finitis ludis, clauso igit Theatro q̃tũ ad ludoꝝ celebrationẽ, nõ q; mulieres nõ i gredereẽt. ⁊ instra illa scęnica ptractarẽt, ociose, taliũq; reꝝ valde Mega- studiosę. Megalesia, ludi erãt circẽses q; in honorẽ ma lesia gne matris celebrabant, dicati a Iunio Bruto q̃d docet Liuius his verbis. Marcus Iunius brutus ędem magnę mris deũ i palatio dedicauit, ⁊ ludos ob eandẽ dedicatio nẽ factos megalesia appellauit. μεγαλη. n. magna di cit, μεγαλειος magnus. Tales ergo ludi magna cũ vo luptate totius populi celebrabant. De quibus Iuue. infra Interea megalesiacę spectacula mappę Ideũ solẽne co lũt, similisq; triũpho prędo caballoꝝ ptor sedet, ac mihi pace imẽsę nimirq; licet si dicere plębis. Totã hodie ro mã circus capit. Lõge a plę. subandi sunt. i. quotiẽs ludi circẽses q; in gr̃am plębis maxime exhibebant sũt lõge a plębeis. i. pfecti sunt, ⁊ plębei a ludis discesserunt, nã vt diximus in tio veris ſtato solẽniq; die celebrabant magno totius plębis studio ⁊ delectatiõe, vñ ait, Ac mi hi pace imensę nimirq; licet si dicere plębis. Et alibi. nã q; dabat olim impiũ, fasces, legiones, oia, nũc se cõtinet atq; duas tñ res anxius optat pan ⁊ circenses. Eos plębe- ios appellauere fm Asconiũ Pedianũq; exactis regi bus p libertate plębis fecerũt, aut p reconciliatione plębis.

Tristes, ꝙa priuatę sint ea ludoꝝ voluptate. Tenẽt, ptractãt. Persona idumentũ faciei, psona aũt dicta Perso- ẽ a psonãdo, qñ tegmen illud oris ⁊ capitis vna tñ vo na cis emittẽdę via puiũ ⁊ magis claros canorosq; sonitus facit. Hęc ex Gelio. Thyrsum, hastã inolutã pãpino, quali vtebant bacche in sacrificiis liberi pris. Talia. n. oia in theatro cõserua bant. Subligar, indu Sublimẽtũ quo histriones ad gar velãdas ptes corpis ſe riores vtebant. Idẽ sub- Sublili ligaculũ dicebat Cice. i gaculũ officiis suis. Scenicoꝝ q; dẽ nos tantã habet vete re disciplina verecũdiã, vt in scęna sine subliga culo pdeat nemo. Nãvt scribit Dionysius certa tores scęnici in ludis ver sabant reliq; pte corpis nuda circũ pudẽda vela ti. Acci, nomẽ est hi strionis, Vrbicus, Ali ud vitiũ notati mulieribus. Capiunt inqt amore scęni coꝝ cãtantiũ, Sed quũ ii fibulati vocẽ suã vẽdãt in re- Fibula citatiõe fabulaꝝ, cogunt accepto pcio soluere fibulas su as, vt coeãt cũ eis. Nã cãtores scęnici vt gratiorẽ cõserua rẽt vocẽ i fibulabant duplex aũt fuit fibule genus. Indu mentũ. s. quo nõ solũ vtebant ad iguina tegẽda, sed vt ẽt a coitu cõprimerent, vñ est illud Mart. Menopili pe nẽ. tã grãdis fibula vestit, vt sit comœdis oibus vna sa tis. Hũc ego crediderã (nã sępe lanamur in vno) Sollici tũ voci parcere flacce sing. Dum ludit media populo spe ctãte palęstra. De iapsa ẽ misero fibula, verpus erat, Et te nuissimũ filiũ siue eneũ, siue argẽteũ q̃d ꝓputio ab vtro ẽ, latere sup glãdẽ pforato addebat. Id aũt fiebat tũ vo cis cõseruandę, tũ valitudinis gratia q̃d docet. Cor. Cel sius lib. vii. Placet magis itelligamus de hoc gne fibulę q̃ de indumẽto, hoc. n. mõ vox magis seruari põt q̃ per indumentũ, q̃d faciẽ ⁊ solui ⁊ deponi põt. Vrbicus, nomẽ scęnici. Exodio, Exodia vt docet Liuius lib. Exodia vii. ab vrbe cõdita, ẽ vt diximus in. iii. satyra ridicu la q̃dam erãt itexta versibus q̃ in scęna cantabant. Ver ba Liuii hęc sunt. Iuuentus histrionibus fabellaꝝ actu re licto ipsa inter se more antiquo ridicula itexta versibus iactitare cœpit, vñ exodia, q̃ exodia postea appellata, cõ sertaq; fabellis potissimũ atellanis sunt. Ergo exodio at tellanę, i. ridiculo inserto fabellę atellanę. nã Atellanę fa Atella bulę dictę sunt a ciuitate oscoꝝ attella. Vbi pmũ cœptę nę fa argumẽtis dictisq; iocularibus similes satyricis fabulis bulę grecis. De iis Diomedes ⁊ Donatus in Teren. Gesti- Atellanis bus autonoes, dũ psonã autonoes sustinet i agẽda eius fa bula. Nã autonoe filia fuit cadmi thebaꝝ regis ⁊ mater Actęonis cõuersi i cerũ, ⁊ a canibus discerpti. De Au- Auto- tonoe ergo scripta erat fabula. Hũc diligit, hinc ẽ idi noe gnatio poetę q; delectata cãtu viri scenici statim i amorẽ eius iciderit. Aelia paup. i. mulier nobilis ⁊ paup. vt oñdat nõ minus pauperes mulieres q̃ diuites libidinis essu flagrare. Nã familia Aelioꝝ fuit paruprima. Eodẽ. n. tpe sexdecim fuere Aelii Tuberones i vnis ędibus q bus vnus tñ fuit fundus i agro veiẽte, ⁊ in circo maxi mo ⁊ flaminio spectãdi locus, q̃ qdẽ loca ob virtutẽ pu blice donata possidebant, hęc ex Valerio lib. iiii. capi. de paupertate. Fibula comœdi, qua vtit comœdus vt di ctũ est. Solui ab iis. i. ab aliis mulieribus, ad coitũ.

Chrysogonũ,nomẽ cytharœdi fictũ a poeta respiciente ad chrysogonũ illũ cytharœdũ qui tpibus Alcibiadis in eius nani tanta arte remigiũ manus dirigebat vt quũ illi remoꝝ pulsum cũ Chrysogoni cãtu cõiungerẽt iocũdã audiẽtibus redderẽt harmoniã. Chrysogonus ãt iterptari põt semenaureũ. Nõ χευσὸσ aurũ γόνοσ semẽ significat,cytharœdũ. Cãtare ve.sunt alię ingt ĩ cãne chrysogonus cãtet,factus.n.est rancus nimia libidinis cõtinuatione.

Tragœdo, viro scœnico, vt oñdat mulieres libẽter seq coitus viroꝝ i honestoꝝ, vñ seqt, An expectes vt quĩtilianus ametur.q.d.mulieres viros sapiẽtes ꝛ doctos nõ amãt, vtpote q a tali turpitudine abhorreat. quĩtilianũ ãt posuit ꝓ oĩ viro sapiẽte ꝛ docto. Accipis vxorẽ.i. vxorẽ ducis,de q̃ liberos suscipiẽt uiri cytharœdi.nã Echion ꝛ glaphyrus noĩa sũt cytharœdoꝝ. Mart. Plaudere nec cano, plaudere nec glaphyrus Chorales ambrosia

Chrisogonũ cantare vetẽt,his pulla tragoedo
Gaudet,an expectas vt quintilianus ametur,
Accipis vxorem de qua cytharoedus echion
Aut galphyrus fiat pater,ãbrosiusq choraules.
Longa per angustos figamus pulpita vicos.
Ornentur postes,ẽ grandi ianua lauro,
Vt testudineo tibi lentule conopeo
Nobilis euryalũ,aut mirmillonẽ exprimat ĩfãs
Nupta senatori comitata est hippia ludium
Ad pharon,ẽ nilum famosaq moenia lagi,
Prodigia,ẽ mores vrbis damnante canopo.
Immemor illa domus,ẽ coniugis atq sororis
Nil patrię indulsit,plorantesq improba natos

phyro, Glaphyrus aũt iterpretat festinus,incũdus,astutus,ornatus,politus. Fiat pr̃,suscipiat liberos, Choraules,tibicen q in choro fistula canit,nã χόρος dr̃ tripudiũ,cœtus,chorus.αυλοσ tibia fistula ꝛ αυλεω tibia cano. Ambrosius,interpꝛ diuinus ꝛ ĩmortalis,

Lõga ꝓ angustos,hęc oĩa ꝓ ironiã legẽda sũt. Simus inqt lęti ꝛ in signũ lęticię nuptialis ornemus ędes Lauro,vt tibi ĩfantẽ pariat vxor tua ex gladiatore. Figamus pulpita innuptiaꝝ.n.celebratiõe talia fieri solebãt ꝓ vrbẽ, vt res ludicras agerẽt. Ianua lauro, Nam tota domus in nuptiis ornabaꝫ. A pul.in asino aureo li.iiii. Domus tota lauris obsita,tedis lucida cõstrepebat hymenęũ. Statius in nuptiis Stellę, Frõde virent postes, ꝛ fernẽt cõpita flãmis. Infans nobilis.i. q filius tuus putabiꝫ ẽ nobilis quũ tũ ex gladiatore natus erit. Exprimat,repsentet,referat.similitudine ꝛ oĩbus oris lineamentis gladiatorẽ. Eurialũ,nomen est retiarii alterius ex gladiatoribus,alter.n.mirmillo appellabaꝫ,de quibus plura diximus in.ii.saty.illic. Vicit ꝛ hoc monstruosi tunicati muscẽa gracchi. Tibi lentule, tibi o vrsidi postbume q lanista videri poteris quũ domus tua repleta erit filiis gladiatoribus. Nam lentulus bartiatus cognominatus lanista fuit caput nobilissimus. Ex cuius ludo quatuor ꝛ septuaginta gladiatores ꝓfugerũt,q seruis ad vexillũ auxiliumq vocatis Chryso, Spartaco,ꝛ Enomao ducibus crebris exercitus romanos cladibus affixerũt. Auctores Plutar.in vita.M.Crassi, Liuius lib. xcv.ab vrbe cõdita.L.florus. Appianus alexãdrinus,

Conopeum

Conopeo,lecto tuo. Nã conopeũ velũ ꝓprie appellaꝫ quo maxime Alexãdrini vtunt̃ ad arcẽdos culices, Extendi.n.circa lectũ quaqua versum consuerit,quia ibi ex Nilo culices abũdãt. κωνοψ,οπος culex dicit̃. De quo ita Horatius. Interq signa turpe militaria. Sol aspicit conopeũ. Varro in.ii.de re rusti. Loquẽs de mulieribus comitantibus pastores,sic ait. Quę ostendũt foetas nostras quę in conopeis iacent dies aliquot esse mucidas ꝛ contẽnendas. Testudineo. Nam lecti testudine,citro ꝛ ebore ornabant. Nupta senatori,exemplo hippię ostẽdit primarias mulieres intemperantię crimine non carere. Nã hippia vxor fabricii veĩtonis viri senatori tpibus Domitiani,de quo Plinius meminit in epistola ad Sempronii Ruffum,relicto marito secuta est gladiatorẽ abeuntẽ ex vrbe in egyptũ. De hoc veientone intellexit ante in satyra. Ecce iteꝝ crispinus. Et cũ mortifero prudẽs veiento catullo, Vir.n.fuit vt diximus senatorius. Nernę familiarissimus. Ludiũ, carmẽ est hypmetrũ sicut illud veniet qui pulmẽtaria cõdiat Virgi. Hęc finis fãdi solio quũ Iuppiter aureo Ludii ꝛ ludiones dicunt̃ histriones ꝛ viri scenici a ludo noĩati sic ẽt ludię dictę sunt mulieres pari modo se in scenis exercẽtes.

Ad pharon, pharos ĩsula est opposita Alexãdrie,eiq, ponte iũcta, de qua egregie scribit Cęsar in cõmentariis seu Oppius pro eo. Et Iosippus in qto de bello iudaico. Eiusdẽ noĩs in ea ẽ ẽt turris, ex qua faces exerunt̃ tpe noctis indicantes ibi portum esse nauigantibus, Famosaq moenia lagi.i. Alexandriã q̃ in egypto est vbi ꝛ pharos ꝛ Nilus sunt, vt illud ostendat mulierẽ ad egypti oras nauigasse. Moenia aũt lagi Alexandriã dicit̃ligit. Nã Ptolomeus qui Alexandro successit lagi fuit filius, vñ ꝛ Lagidaꝝ impiũ cõpit, qđ post multos annos mortẽ Cleopatrę euersum fuit. Famosa,infamia aut quia vt testaꝫ Strabo, Oẽs post tertium Ptolomeũ male vixerũt delitiis corrupti,oĩum vero pessime quartus ꝛ septimus ꝛ vltimus Auletes, aut qa ibi Põpeius ꝓfide occisus sit a Ptolomeo,aut quia in ꝓpinquo Canopi sit fossa nocte dieq cymbaꝝ plena in quibus mulieres ꝛ viri ĩpudẽter canunt ꝛ lasciuiunt. Sic.n. ꝛ Cęsar apud Luca. in. vii.appellat regna famosa ignaua ꝛ imbellia quum hortaꝫ milites aduersus Pompeianos. I te per ignauas gentes famosaq regna. Famosum item ĩ bonã ptem plerũq, est legere apud auctores Apuleius in.xi.metamor. At ille vir alioquin grauis ꝛ sobrię religionis obsernatione famosus. Canopo dam nante ꝓdigia.i.canopo lascina nõ ꝓbante mores vrbis, vt sit sensis.licet Canopitani lascine ꝛ turpiter viuerent damnabant tñ inqt mores romanos ꝛ tantam impudicitiã veluti ꝓdigiosam,quasi qui tũ flagitiũ ipsi nõ cõmitterent. Canopus aũt nomen accepit auctore Strabone a Canopo Menelai gubernatore qui ibi sepultus fuit,distat aũt ab Alexandria centũ ꝛ viginti stadiis,de qua ẽt in prima satyra. Nil patrię indulsit,nihil pensi habuit quominus patrię suę dedecori esset,nullum habuit patrię respectũ quominus id ageret, debuit enim rõne patrię tanto scelere abstinere. Plorates,ordo est, Improba reliquit natos plorantes. Vt magis stupeas, magis mireris,publicam aũt romanoꝝ (qđ sępe facit) desidiã taxat,qui tantope ludis scenicis circensibusq, delectarent,quasi dicat illud maxime est mirandũ quomodo ẽt filios relinqueret ludos circẽses relinquere potuerit,ex quibus tantã vniuersi caperent voluptatem.

Paridẽ,

Cano pus

Paridẽ,hoc est ludos scenicos,paris.n. pãtomimus fuit tpibus vt añ diximus Domitiani ei acceptissimus. Ludos.s.scenicos ꝛ cirenses qbus tota ciuitas teneba tur.alibi. Si potes anelli circenſibus. Sed q̃q in magnis,licet inqt molliter in domo paterna esset educata, contẽpsit tñ labores ꝛ maritima tedia.

Cunę Incunabula Cuninam deam Segmẽta

Cunis,Cunę ꝛ incunabula dicunt̃ lectuli pueroꝝ, vñ ꝛ Cuninã deam veteres colebant q, ꝓesset cunis ꝛ ĩfãtulis. Segmẽtatis, q̃ multis ornaꝫ fuisset segmẽtis. Nam Segmẽta ornamenta sunt mulierbria, vt docet Valerius libro quĩto capite de gratis, ergo cunę talibus ornatę erãt segmentis,aut reuera circulis et gonis qbusdam distinctę ꝛ pictę. Nã Pli.lib.vi.capite.xxxiiii.ostendit segmenta significare circulos his verbis. Plura sũt aũt hęc segmenta mũdi quę nostri circulos appellauere greci palellos, nomen aũt deductũ videt a secando.i. diuidẽdo ꝛ distingnẽdo,de segmẽtis plura diximus ante in secunda satyra.

Cõtempsit pelagus, neglexit duros labores ꝛ pericula maris.

Famã cõtempserat olim,Non mirũ inqt eã mare cõtempsisse,q̃ iam famã floccifecerit,vt oñ dat eas mulieres q̃ pudicitiã suam ĩminuere ad oĩa esse audaciores q̃ honestas,nihilq, expauescere qđ bonis eẽt formidabile. Cuins.s.famę.

Vtq magis stupeas,paridẽ,ludosq reliquit,
Sed quãq in magnis opibus, plumaq paterna
Et segmentatis dormisset parnula cunis,
Contẽpsit pelagus,famam cõtempserat olim,
Cuius apud molles mima ẽ iactura cathedras
Tyrrhenos igitur fluctus,latecq sonantem
Pertulit ionium constanti pectore,quamuis
Mutandum totiens esset mare.insta pericli
Si ratio est,ẽ honesta timẽt, panidoq gelantur
Pectore,nec tremulis possunt insistere plantis,
Fortẽ aium pstant rebus quas turpiter audent,
Si inbeat cõiunx,durũ est cõscendere nauem,
Tunc sentina grauis,tũc summus vertitur aer,
Quę moechũ seqt stomacho valet, illa maritũ
Cõuomit.hęc inter nautas ẽ prandet ẽ errat
Per puppim,ẽ duros gaudet tractare rudẽtes.
Qua tñ exarsit forma!qua capta inuenta est
Hippia!quid vidit propter quod lndia dici
Sustinuit!nam sergiolus iam radere guttur
Coeperat,ẽ secto requiem sperare lacerto.
Pręterea multa in facie deformia,sicut
Attritus galea,mediisq in naribus ingens
Gibbus,ẽ acre malum semper stillantis ocelli
Sed gladiator erat,facit hoc illos hiacyntos,
Hoc pueris, patrięq,hoc prętulit illa sorori,
Atq viro.ferrũ est quod amant, hic sergius idẽ
Accepta rude coepisset veiento videri.
Quid priuata domus,qd fecerit hippia curas.

Illa,subaudi quę maritum sequitur nauseat et vomit. Hęc.i.quę seqtur moechũ, Rudẽtes,funes nauiũ dicunt̃ rudẽtes q, flantibus vẽtis rudere vident̃. Rudẽtes

qua tñ exarsit forma! hac iterrogatiõe acrius lacerat hippiam q, nõ forma quę nulla erat in hoĩe, sed qa arma tractaret secuta sit gladiatorẽ. Ludia, nam vt diximus vt ludii et ludiones dicebant̃ viri sic ęnici ita ꝛ mulieres ludię appellabant̃. Tranquillus in Augusto Histriones aut ẽt triuiales ex circo ludios interponebat, aut frequẽtissime aretalogas. Nam sergiolus,rõ quare in hoĩe nihil esset q, amaret, nam oẽm inqt formam exuerat,barbam.n.totũ gutture vestiente radebat,ut ostendat illũ grandioris fuisse ętatis, Sed quia gladiator erat placebat ad modũ,nam tales putãt biacyntos,hoc ẽ formosos ꝛ gratiosos quasi fuit hiacyntus puer dilectus ab apollie, quẽ tuspuconstat ludentẽ disco a Borea irato q, magis apollinẽ amaret interemptũ,mutatũq, ab Apolline in florem noĩs sui, Sergiolus aũt nomẽ fuit gladiatoris forma diminutiua ꝓ cõptum. Ludii Ludiones Ludię Hiacyn er

Requiẽ.i. missionẽ, quę gladiatoribus dabatur quũ aliquo suisset debili mẽbro. Mar. Nuper quũ myrino petereẽ missio leso,donabantur .n.rude. Vñ sequit̃ hic Sergius idẽ Accepta rude coepisset veiento videri. Sicut attritus galea.i.contusus multo attritu galeę ꝛ deformatus,ita vt mirũ videri possit q, ab Hippia sit dilectus. Gibbus.eminẽtia ꝛ tumor,nam gibbus nascitur in quacunq, ꝑte corpis. Sed gladiator erat, ad iuuãdum gestu. Hoc, q, eẽt gladiator. Hoc pueris patrięq, pluris inquit,fecit hoc quod gladiator.s.esset.q̃ filios q̃ patriam q̃ sororẽ q̃ maritum,quos oẽs ꝓ gladiatore contempsit atq, reliqt. Ferrum est quod amant, amant inquit eos q, arma ꝑtractẽt vt viros ad coitũ validos. Coepisset veiento videri, si forte inqt Sergius gladiator rudem accepisset.i.missionem impetrasset, sed tim ab Hippia derelictus eẽt sicut ꝛ veiento maritus,nã illum alterum veiẽtonẽ existimasset, vt ostẽdat illum tñ placuisse qa arma tractaret. Accepta rude, Rudis virga erat qua gladiatores ĩpetrata missione donabant̃, erat.n.signum missionis artis gladiatorię, Vnde Horatius metaphoricos ait. Spectatum satis et donatum iam rude queris Mecoenas iterum antiquo me includere ludo. Cicero in.ii.philippica. Tam bonus gladiator rudem tam cito accepisti. Rudis gibbus

Respice rinales, vult poeta ostendere nō modo priuatas mulieres, sed ꝛ primarias, principumq; vxores intemperantes, impudicasq; esse, hocq; probat exēplo Messaline vxoris Claudii cesaris, de qua ita scribit Plī. lib. vii. Cesaris societas in coitu, homini ꝑpe nulla. Messalina Claudii cesaris coniūx regale existimans palmam, certā elegit nobilissimā ex ꝓstitutis ancillā mercenarie stipis, eamq; die ac nocte supauit quinto ꝛ vicesimo cōcubitu. Et tacitus. Iā Messalina facilitate adulteriorū in fastidiū versa ad incognitas libidines ꝓfluebat. Rinales diuorū, cesares intelligit q̄ rerū domini ꝛ multi quodammō deoꝝ habebant, vñ extat illud. Diuisum imperiū, cū Ione Cesar habet. Pōt eē alius sensus ꝛ melior, vt hoc dicat. Respice rinales impatoꝝ, hoc est amatores angustiaꝝ, q.n. vxores impatoꝝ amāt rinales sunt, impatores diui noīant. Diuos. n. dicimus ex hoibus fictos, quasi q̄ die obierint, vñ diuos impatores vocamus. Deos vero ꝑpetuos. Rinales aūt dicūtur proprie auctore Vulpiano, q ꝑ eūdem riuum aquā ducūt, inter quos de eius vsu sepe orit cōtētio, vñ metaphoricos nō solū amatores dicimus rinales quasi in vnū amorē derinātes, ꝛ de amoris vsu cōtēdētes, sed ēt in oī arte emulos ꝛ eius dē rei studiosos, illos dicimus rinales qui pariaꝝ affectu ad aliqd hūdū studiū suū cōferunt, vnde Hora. in poetica. Quin sine rinali teq; ꝛ tua solus amares

Claudius, quntus fuit a Iulio cesare impator, Britānicū ex Messalina suscepit, ab Agrippina boleto medicato sublatus est. Quę tulerit, quāta opprobria passus sit ex adulteriis Messaline vxoris sue impudicissimę.

Dormire viꝝ, ordo ē. Meretrix augusta linḡbat. s. vī Augustꝰ, quū senserat eū dormire. Meretrix augusta, Cesarea, nā Cesaꝝ vxores dicebant augustę. Linquebat, Cuculsubandi maritū domi ꝛ in cubili. Tegetē, stragulū lus lupanaris, detegete aūt diximus in primo lymine q̄ntę Cuculsatyrę. Cubili palatino, impatorio, nā impatoꝝ sedes lio ꝛ domiciliū erat in palatio. Cucullos, cucullus genus est vestis villose, de quo abūde diximus i. iii. satyra illic Veneto duroq; cucullo, idē ēt cucullio dicebaṫ. Co-

capilli nigri mite an. quū ad fornicē meretriciū descēderet, nā vnā tū secū hēbat ancillā, vt vulgaris videret foemina. Crinē nigrū, nā matronis capillus flauus nō dabaṫ, sed niger tū contra flaua coma meretricibus, iō Virg. volēs ōndere Didonē impudicā ait. Nondū illi flauū ꝓserpina vertice crinē Abstulerat, ergo Messalina neagnosce

galerus reī galero viciū texit. Galero, Galeꝝ sive galerus genus est pilei. Virg. Et tēperat astra galero. Idē. Nec arcadii bū ꝓtegit vmbra galeri, eo peculiariter vtebanṫ pōtifices, vñ Apuleius in prima Apologia. Verumtamē hec Diogeni ꝛ Antisthenipera ꝛ baculus, q̄ regibus diadema quod impatoribus paludamētū, quod pontificibus galerū, q̄ lituū auguribus, vñ ꝛ Gelius de flamine Diali. Is solū galerū habet album. Galero post crepusculū arrepto solitus est Nero popinas inire circumq; vicos vagari. Auctor Tranqllus, a galero fit ꝑ diminutionē galericulus pro parvo pileo, sed accipiṫ ēt ꝑ coma ex alienis capillis compacta inſtar galeri, qua nōnulli vtunṫ ad dissimuladā capillo ꝝ raritatē, q̄ fecit otho, de quo ita Trāquil. Vulso corpore galericulo capiti ꝑp raritatē capilloꝝ adaptato ꝛ annexo vt nemo dignosceret. Eūdem ēt capillamētū appellauit Tranqllus in Caligula his verbis. Caneas atq; adulteria capillamēto celatus, ꝛ veste lōga noctibus obiret. licet capillamētum alias ꝑ capillo accipiaṫ, vt illud apud Apuleiū in. ii. de asino aureo. Tāta est denię capillamēti dignitas, vt quis anno, veste, gēmis, oīq; cętero mūdo exornata mulier incedat, tñ nisi capillū distinxerit ornata non possit videri. Et ꝑ simili tudinē Plinius, reliqq; auctores in fœniculo, Anetho, ꝛ ferula capilla mēta appellāt ipsa folia, q̄ istar capilloꝝ sint. A galero ēt denoīaṫ auis galerita gallico vocabulo, ēt legioni nomē dedit alauda vt scribit Plī. lib. xi. cap. xxxvii. Varro eū appellat galericū, q̄ in capite habeat apicē. Lupanar, fornicē meretriciū, a lupis dictū, meretrices. n. dicte sunt lupę q̄ non minus ad q̄stum sunt auidę q̄ lupi ad cibū. Calidū, nimia frequētia celebratū. Veteri centone. i. cū centone veteri, quo cellā sterneret. Nā centones ex pānis lanei s diuersoꝝ coloꝝ, aut lanis in vnū cōdēsatis atq; cōsutis cōficiebanṫ, in vsum ēt castroꝝ erāt sicut ꝛ cilicia, ꝛ Cētonarii dicebanṫ q̄ cētones cōficerēt, vñ ꝛ in saxis legimus collegiū cētonarioꝝ. Strabo lib. vii. de cētonibus sic facit mētionē Nomades etenim tētoriis vtūtur, centonū instar pilo cōtextis in planstris vitā degentes. Cesar in cōmētariis vbi de expugnatione Massilię loqtur sic ait. Cētonesq; iniecerūt, ne aut tela tormētis missa tabulationē ꝓfringerēt, aut saxa ex catapultis lateritiū discuterēt. De cētonibus sic meminit Cato in re rustī. Quotienscūq; tunicā aut sagā dabis, prius veterē accipito, vñ centones fiunt. Centrones dicuntur carmina, q̄ ex diuersis locis, sensibusq; cōcinnātur, quales sūt cētrones ꝑbę falconię, quos ex variis versibus Virgilii cōposuit. Et Ausonius epigrāmaton nō incelebris scriptor, de versibus Virgilii cētonē nuptialē cōposuit, disfiniitq; quid sit hmōi Centro ad Paulū. Et si pateris vt doceā docēdus ipse centro q̄d sit absolutā. Variis de locis sensibusq; diuersis quędā carminis structura solidaṫ in vnū versum vt coeāt aut cesi duo, aut vnus ꝛ sequens cū medio. Nā duos iunctim locare ineptū est. Atq; sua, quā sibi elegit vbi ꝓstaret. Papillis, mámis. nam dicimus papillas, mámas, mámillas, vbera pro eodem.

centro

Auratis, pulchris, vel auro exornatis. Mētita tibullū, nā cellis meretriciis adhibētur inscriptiōes ꝛ noīa sua. Martia. Intrasti quotiens inscriptę limina cellę. Seneca in secūda cōtrouersia. Deducta es i lupanar accepisti locū, ꝑciū ē cōstitutū. Titulus iscriptus ē. Lycisce, lycisca nomē ē ꝓpriū meretricis. Mart. Facere in lyciscā paule me iubes versus. Britānice, nā vt dixius Britānicus ex Mesalia ꝛ claudio natus ē, quē prīo germānicū mox britānicū cognoīauit, eū vicesimo ipii die inq, secūdo cōsulatu natū, sibi pulū ēt tū ꝛ militibus ꝑ cōcione manibus suis gestās ꝛ plebi ꝑ spectacula gremio aut añ se retinēs assidue cōmēdabat, hūc postea Nero ab Agrippina matre edoctus veneno ꝑ locustā tēperato sustulit in coena

in coena. hęc Tranquillus. Ventrē tuū, vbi cōceptus fuisti ꝛ editus. Aera, stipem. Semissex primus fuit qui ęs signauit, quum antea rudi rome vterent. Signatū est aūt nota pecudis, vñ dicta pecunia. Hęc ex Plinio.

Tristis abit, nō expleta libidine sua. Quod potuit .i. q̄d sibi ꝑ lenonē licuit, nam vt esset oīum vltima ad egrediendū non est a lenone denegatū. Ad-

Prinignus.

Oſtenditq; tuū generoſe britannice ventrem.
Excepit blanda intrantes. atq; ęra poposcit.
Mox lenone suas iam dimittente puellas
Tristis abit, sed qd potuit tantū vltima cellam
Clausit, adhuc, ardens rigidę tentigine vulnę,
Et lassata viris nondum saciata recessit.
Obscurisq; genis turpis, fumoq; lucernę
Foeda lupanaris tulit ad puluinar odorem.
Hippomanes, carmęq; loquar, coctūq; venenū
Prinignoq; datū, faciunt graniora coactę
Imperio sexus, minimū libidine peccant.
Optima sed quare cęsonia teste maritos
A Bis quingenta dedit, tanti vocat ille pudicam,
Nec pharetras veneris macer ē, aut lampade fer
Inde faces ardēt, veniūt a dote sagittę. net,
Libertas emitur, coram licet innuat atq;
Rescribat, vidua ē locuples quę nupsit anaro.
Cur desiderio bibulę sertorius ardet?
Si verum excutias facies non vxor amatur.

huc ardens, adhuc libidine estuans. Tenti gine, tendore ꝛ pruritu libidinis ab extendendo, quum virilia extendūtur, vnde in carmīe obscoeno. Turpe q̄dem dictu, sed ne tentigine rū patę Vulnę, hoc loco abusiue posuit vulnam ꝑ parte genitali. De vulua aūt diximus abunde in. ii. satyra. Rigidę, extentę ꝛ erectę. Virg. in Buc. Tū rigidas motare cacumina q̄rcus. Nondum saciata, nā libido nunq̄ saciat ꝛ extincta reaccendit, vsu crescit, ꝛ vt diximus ex auctoritate Pli. Ceteris sacietas in coitu, homini nulla.

Genis, malis, hoc loco, nā genę proprie dicūtur palpebrę supiores et iferiores q̄ oculos tegūt ꝛ tutātur. Extremū ambitum genę supioris antiqui ciliū vocauere, vnde ꝛ supercilia infra oculos malę homini tñ sunt, quas prisci genas vocabant. Hęc ex Plinio ꝛ Cicero. de natura deoꝝ. Obscuris, ꝛ fumo lucernę ꝛ crebris osculis. Ad puluinar, ad lectū mariti, Puluinaria proprie sunt lectuli, qui vt scribit Seruius i templis sterni consueuerunt in honorē deoꝝ, vnde lectisternia nuncupantur, in illis simulacra deoꝝ recumbentia collocabanṫ, dicta aūt puluinaria quasi plumiaria, plumis. n. aut tomēto replebātur, abusiue ergo ꝟ in loco puluinar posuit pro lecto, aut qa impatores tales q̄dii habebanṫ. Odorē lupanaris, nō exponas prostibuli sed fornicis meretricii. Nā prostibulū non pro loco accipimus, sed pro ipso scorto. Hippomanes carmēq; loquar, narrabo inquit nunc veneficia, q̄ ab ipsis mulieribus pertractantur, quę ēt ipsis adulteriis sunt graniora, legendaq. sunt ꝓnunciatiue. Hippomanes, carunc la est, quę magnitudine caricę nascitur in fronte pulli equini colore nigro, q̄d statim edito partu. foeta deuorat, alioquin partū ad vbera non admittit, si quis prętereptū habeat, hoc aūt ē amoris veneficium. Hippomanes item ostendit Virg. in. iii. georg. esse virus q̄d ab inguine equę destillat, quū amoris agitaṫ furore. Hic demū hippomanes vero quod noīe dicunt Pastores, lentū distillat ab inguine virus. Hippomanes, quod sepe male legere nouercę. Ex hoc aūt parabatur multa veneficia, dictūq; videtur ab hippos quod est equus ꝛ mania furia ꝛ insania quędā, nā tunc legitur quum equę furore agitantur, ꝛ amores appetunt, ex quo vocabulū ē equire sicuti subare dicunt fues, quū libidine incendūtur. De Hippomane multa Aristoteles lib. vi. de natu. animalium. ꝛ Columella inquit veneno inditū ē nomen Hippomanes q̄ equę cupidini simile mortalibus amorem accendat. Carmen, incantationes ꝛ verba maleficia quę veneficiis addi solent, vnde Virgi. Hippomanes quod sepe male legere nouercę. Miscuerūtq; herbas ꝛ non innoxia verba. Coctumq; venenū, coquitur enim quum paraturad necem hominis, vnde Nero coegit (vt scribit Tranquillus) locustam coram se in cubiculo venenum quo sustulit Britānicum coquere, quod iterum, ac sepius recoctum porcello obiecit,

Prinigno, dictus est prinignus, quod antequam nouerca nubat et in nouam familiam eat progenitus sit, pri enim antiqui anctore Festo ponebant pro prę. Faciunt graniora, q̄ sint adulteria.

Bupnus de dib. 2. fol. 1 decies centa millia. ali et viri decies centena

Imperio sexus. hoc est infirmitate sexus foeminei, quo ad omne flagitium facile impelluntur. Minimumq; libidine peccant, si reliqua inquit scelera vxoris considerare minimum est, quod peccant libidine ꝛ re venerea. Optima sed quare Cesonias ait firmas inquit Vrsidius o Iuuenalis omnes mulieres esse impudicas. At ego audio Cesoniam vt bonam ꝛ honestam laudari a marito. Sed eam inquit laudat, non quia sit bona, sed q̄ grandem attulerit dotem. Sicq; ostendit poeta notans auaritiam sui temporis mulieres censeri non ex moribus, sed ex dote ꝛ diuitiis. Bis quingenta mille vel sestertia vel talenta. Tanti vocat ille pudicam, ob illam inquit dotem, vxorem suam probat ꝛ honestam pudicitiamq; vocat. Nec pharetras veneris macer est, si vxorem inquit suam diligit amor ille non prouenit ex aliquo libidinis ardore, sed a dote quam tulit. Pharetris, idest sagittis cupidinis, qui filius veneris est ꝛ pharetratus pingitur, eidem etiam dantur faces quibus amantes incendūtur.

vidua

Inde ab mille sestertiis. Libertas emitur. Iuxta illud Plautinum in Asinaria argentum accepi, dote imperium vendidi, dotem accepi, libertatem vendidi. Nam maritus qui grandem accepit dotem est veluti vxoris seruus. Coram, potest inquit vxor dimes ꝓsente marito amatoribus suis, ꝛ innuere ꝛ scribere, neque enim is quicquam audet mutire. Vidua est locuples, mulier inquit quę grandem tulit dotem ex arbitrio omnia in domo mariti agit, ac si maritum non haberet, vidua dicta est, q̄ a viro sit diuisa ꝛ separata. Nam iduare betrusca lingua auctore Macrobio est diuidere, vnde vidua quasi valde idua, idest valde diuisa, aut vidua quasi viro idua, idest diuisa. Cur desiderio, ostendit etiam mulieres diligi non ꝑpter pudicitiam, sed ꝑpter formam. Si verum excutias, si verum ꝑscruteris. Facies, id forma ipsa ꝛ pulchritudo.

Tres rugę subeant.i.si in senectutem declinet,ꝛ iã rugosa fiat. Cutis arida,quę exhausto sicco laxior fit ꝛ flaccida. Et sępe emũgeris,ꝙ solet eẽ molestũ. Catullus de amica Formiani sic ait. Nec longis digitis,nec ore sicco. Interea,dũ apud maritũ est. Calet,nõ friget inquit in domo,sed ꝓmpta ꝛ calens ad oia tractanda,vnde sequr regnat, idest ex arbitrio oia administrat ꝛ imperat.

Tres rugę subeant,ẽ se cutis arida laxet,
Fiant obscuri dentes,oculiq; minores,
Collige sarcinulas dicet libertus,ẽ exi
Iam grauis est nobis,ẽ sępe emungeris,exi
Ocyus,ẽ propera,sicco venit altera naso.
Interea calet ẽ regnat,poscitq; maritum
Pastores ẽ ouem cannsinam, vlmosq; falernas
Quantulũ in hoc,pueros oẽs,ergastula tota
Quodq; domi nõ est,ẽ habet vicinus ematur.
Mense quidẽ brumę,cũ iam mercator Iason
Clausus,ẽ armatis obstat casa candida nautis,
Grandia tolluntur crystallina,maxima rursus
Myrrbina,deide adamas notissimus.ẽ bereni-
In digito factus ꝑciosior,hũc dedit olim (ces
Barbarus incestę dedit hunc agrippa sorori.
Obseruant vbi festa mero pede sabbata reges

Onẽ cannsinã,appulam.nam lanam appulã ꝑcipue fuisse nobilitatis indicat Plinius his verbis. Lana aũt laudatissima appula,ꝛ quę in italia greci pecoris appellaꝫ,alibi italica, Cannusiũ aũt oppidum est Dannioꝝ in appulia.de lana ãt cannsina ita Plinius. Hispania nigri vel canusi leris ꝑcipuas habet,polnatus lentia iuxta alpes. cannsiũ rutuli,quas erythras Ager falernus vocant,ερυθρος.n,rubrũ significat,hinc ẽ cannsinatus cannsinã indutus vestẽ. Martia. Cannsinatus nostro syrus asseꝛe fudet. Et Trangl. in Nerone. Cannsinatos muliones appellat. Vlmos falernas.i.vineta campana. Nã ager falernus in cãpania est dictus,vt scribit Silius italicus a falerno agricola,qui primus eas vites colnisse dicitur. Secũdam nobilitatem falerno vino dedit Augustus,quum setinũ vinũ cunctis prętulisset. Martialis. Scelus est ingulare falernũ, Et dare campano toxica sęua mero. Nigri coloris fuisse indicat Martialis. Candida nigrescant vetulo cristalla falerno. austerum fuisse docet. Persius. Indomitũ quod dispumare falernum Sufficiat. Quantulũ in hoc. poscit inquit minimũ in hoc.i.in prędictis,ac si dicat hoc minimum ẽ prę aliis quę petet. Oẽs pueros, magnum seruoꝝ gregem.s.poscit,quod plus est q̃ prędicta, Ergastula tota.s.poscit.i.seruos oẽs ad opus faciendũ destinatos in compedibus,vincti.n.tenebanꝫ,vñ alibi. Squalidus in magna fastidit compede fossor. De quibus sic. L. florus. Seruitia (prob nefas) ꝛ ergastula armantur. Plinius. Coli rura ergastulis pessimum est, vt quicquid agit ą desperantibus. Apuleius in prima Apologia. Quindecim boues liberi populus est, totidẽ serui familia,totidẽ vincti ergastulum. Ergastulũ etiã capitur pro loco in quo serui tenentur in vinculis, vnde illud apud Plinium. Mox Marius Cinnana dominatione renocatus ruptis ergastulis exercitũ fecit. Columella in primo de re rustica sic. Optime solutis seruis cellę meridiem equinoctialem spectantes fient, vinctis q̃ saluberrimũ,subterraneum ergastulũ, plurimis situq; id angustis illustratũ fenestris,atq; a terra sic editis,vt nemanu contingi possint. Et idẽ in eodẽ. Ergastuli mácipia recognoscant. Ab ergastulo fit ergastularius, diciturq; Ergastularius qui ergastulis prępest. de quo ita Columella in primo vt ergastulis magis obnoxii. Ergastulũ aũt dictũ ẽ vel ἀπο του ἐργαζου.i.ab operę,ꝛ στελλω mitto q; ad opus faciendum mitterent, vel ab ἐργαζομαι qđ significat operor. Vnde ꝛ Ergasteriũ quod significat officinã. Et ergastes operarium, vel ab ἐργαζω qđ est prohibeo, clando, impedio, detineo. Et habet vicinus, importunitatem, inuidiamq; mulieris attende, q̃ doleat se non habere quod habet vicinus. Mense quidẽ brumę, nauigabit inquit maritus imperãte vxore ẽt tpe hiemali, quo ingentia nauigãtibus pericula imminent, ꝛ frigora obstant. Brumę, pars est bruma ea hyemis, in qua dies sunt breuiores. Mercator Iason, Iasonẽ posuit pro omni mercatore alIndens ad Iasonẽ Thessalũ, qui nauigauit Colchos ad vellus aureũ rapiendũ. Clausus, subaudi est.i.domi se continet clausum pp frigora ꝛ vẽtos seuientes. Casa candida, niuibus candicãs, quod indicat hiemẽ seuire. Armatis, ad nauigandũ paratis ꝛ instructis, nã appellatione armoꝝ intelligimus instrumenta cuiuslibet artis. Crystallina. s.vasa q̃ in magno erant prętio. Cristallũ fit auctore Plinio gelu vehemẽtiore cõcreto. necalibi certe q̃ vbi maxime hibernę niues riget, glacieq; eẽ certũ est, vñ ꝛ nomẽ greci dedere. nam κρυος gelu significat ἐλλαω cõtrabo, vñ crystallũ gelu cõtractũ. Maxia myrrina.i.maxima vasa ex myrrha. Lucanus. Nõ erigit egros Nobilis ignoto diffusus cõsule bacchus, nõ anro mirrhaq; bibũt. Mart. Si calidũ potas ardẽti myrrha falerno Cõuenit ꝛ melior fit sapor inde mero. Oriẽs vt tradit Pli. myrrhina mittit. humorẽ subterra putãt calore cõdensari. Adamas notissimus, Adamas maximũ in rebus humanis habet ꝑciũ inter gẽmas, dum nõ nisi regibus, ꝛ iis admodũ paucis cognitus, ꝛ quo carior teneaꝫ, adamãti. Magi, putãt nomẽ impositũ ab eo q̃ impetus hoium ꝛ iracũdias domet. Hęc Plini. q; multa de Adamãte scribit lib. xxxvii. In digito Berenices.i. q̃ factus ẽ notus gestatione Berenices sororis Agrippę. Agrippa rex indeoꝝ, q; regnũ post mortem Tiberii adeptus est, moriens filiũ reliquit agrippã noie septẽdecim annoꝝ ꝛ filias tres Drusillã, Mariã, ꝛ Berenicẽ, q̃ Herodi patruo iũcta fuit matrimonio. Hęc post mortẽ Herodis multo tpe vidua fama discurrẽte, ꝙ cũ fratre coiret, suasit Polemoni regi lycię vt circũcisus eã haberet vxorem. Sic.n. indicabat falsas oblocutiões posse mõstrari. Hęc ex vlt. lib. Iosephi antiqtatis iudaicę. Ait ergo poeta hũc Agrippã barbaꝝ dedisse adamãta sorori suę ícestę vt v nã tiñ intelligas nõ duas Berenices, vt sit ordo, Agrippa barbarus dedit hũc sorori icestę. nec illud moueãt q; bis repetaꝫ, dedit. Nã ħ sępe fit apd poetas. Virg. Teq; adeo decus ħ eni te cõsule inbit. Dedit hũc.i.ħ genus lapilli.i.adamãta. Obseruãt vbi.i.in terra in deoꝝ, est.n. ꝑphrasis terrę iudaicę, vt sit dedit hunc adamanta sorori suę illic vbi reges obseruãt festa sabbata pede nudo.i.in iudęa. Sabbata, Sabbatũ lingua indeoꝝ requiem significat. Nã moses Damascena patria antiq repetita montẽ Synai occupauit, quo septem dierũ ieiunio per deserta Arabię cũ populo suo fatigatus quũ tandem

tandem venisset septimum diem more gentis sabbatũ ą diem quietis appellatum in omne ęuũ ieiunio seruauit, quñ illa dies famem eis erroremq; finierat. De mose aũt meminit Strabo. Cornelius tacitus. Trogus, ergo obseruant festa Sabbata.i.celebrant ꝛ ieiunio ꝛ oium operũ intermissione, quiescũt. n. ꝛ ieiunãt. De ieiunio Tranquillus in Augusto. Et rursus ne Indeus quidem tiberi tã diligenter sabbatis ieiuniũ seruat, q̃ hodie ego seruani, vñ Sabbatarius Nudipedalia sacra

Et vetus indulget senibus clementia porcis
Nulla ne de tãtis gregibus tibi digna videtur?
Sit formosa, decens, dines, foecunda vetustos
Porticibus disponat auos intactior omni
Crinibus effusis bellum dirimente sabina,
(Rara auis in terris, nigroq; simillima cygno)
Quis feret vxorem, cui constant omnia? malo
Malo venusinam q̃ te cornelia mater
Gracchorum, si cum magis virtutibus affers
Grãde supciliũ, ẽ numeras cũ dote triũphos.
Tolle tuũ precor hannibalem, victũq; sipbacẽ

Indęi dicti sunt Sabbatarii. Mero pede.i. nudo. Nã indęi pedibus nudis sacra sua pagũt, quę a Tertulliano ꝛ Hieronymo nudipedalia dñr vnde Iosephus in secundo libro belli iudaici sic scribit, Berenice regina vt deo vota solueret pro salute hierosolyma venit, ꝛ ꝑ more patrio horribilis cęsis, capillisq; dera sis nudipes ante tribunal stetit. Egisippus vero in secundo belli iudaici libro tradit Berenicẽ sororem Agrippę regis ad tẽplum religionis cã venisse, atq; Festũ ꝓsidem Syrię obsecrasse, acerbissima cędę in populũ desęuiret, Asabat. n. nudis pedibus religioni inseruiens. Senibus porcis, senescũt ex lege Mosis porci apud indeos, vt scribit Tacitus, quia indei came porcina abstinent, Vñ Augustus cęsar quum audiuisset inter pueros, quos in Syria Herodes rex indeoꝝ intra bimatum iussit interfici, filiũ quoq; eius occisum. mira vrbanitate ferẽ dixisse Melius est Herodis porcũ esse q̃ filiũ. Vetus clemẽtia, vetus indeoꝝ benignitas, q ex veteri mosis ꝛ istituto carClemẽtia nem suillam nõ comedunt. Clemẽtiam aũt appellat, ꝙ quum possint dentibus suis in porcos sęuire non sęuiant. Est. n. clemẽtia vt diximus in prima satyra ex diffinitione Senecę. Tẽperãtia aĩ in ptãte vlciscẽdi. Et lenitas ꝛ superioris aduersus inferiorẽ. Nulla ne de tãtis. alia interrogatio ad Iuue. qua oĩno rñdens Iuuenalis concludit, nullã extare mulierẽ q̃ ab oi parte sit ꝑfecta. Nã licet ingt oĩa adsint mulieri, q̃ maxime in muliere ꝑfecta esse debent, vt sit formosa, decẽs, dines, foecũda, nobili genere, pudica, vno vitio laborabit, qđ oĩbus his bonis ꝓponderabit. erit. n. supba. Fœcũda, q̃ pariat, contra dicit Sterilis q̃ nõ parit. Porticibus. i. sit nobilis et Stemata generosa, nã in atriis Stemata locabãtur. i. imagines ceręꝫ maioꝝ ordine digestę in singulis armariis, de ꝙbus multa illic. Stemata qđ faciũt. Intactior, cõtinẽtior q̃ fuerint Sabinę mulieres, q̃ anteq̃ a Romanis imperãte Romulo raptę sint in iura maritoꝝ, pudicissimę sunt habitę. Atq; ẽt ea probitate, vt quũ ex romanis liberos suscepissent, oborto bello ex iniuria raptaꝝ iter Romulum ꝛ Tatiũ ducẽ Sabinoꝝ ipsę inter patres ꝛ maritos medię intercedentes vtrisq; pacis cõficiendę cãm attulerint, i. n. postea regnũ consociarunt, unãq; ciuitatem ex duabus fecerũt. De his Liuius primo lib. ab vrbe condita, Ouid. in. iii. fasto. Quum rapte veniũt inter patresq; viroscq;, Inq; sinu natos pignora chara tenent, Vt medium campi sciſſis tenuere capillis in terrã posito ꝓcubuere genu. Dirimente. dinidente, nã interuentu earum oĩa sedata sunt. Rara auis in terris, hoc carmẽ per parentbesim est dictũ, estq; veluti prohibitum, vñ ꝛ Persius. qñ hęc rara auis ẽ, siquid tñ aptius exit laudari metuam. q. d. raram inuenias, quę his ornata sit bonis.

Cygno nigro, ą cygni, quę aues sunt marinę, cãdidissimi sunt. Quis ferat vxorẽ cui constant oĩa? q. d. eam ex tantis bonis insolentẽ superbáq; fieri. Quis ferat, quis possit ferre ꝛ sustinere mores eius, quę postea ita superbiat. Cui cõstant, cui suppetũt ꝛ adsunt. Virg. Postq; cũcta videt coelo constare sereno. Omnia, qualia ꝑ diximus. Malo venusinam, ostẽdit poeta mores mediocris mulieris plerunq; esse faciliores, q̃ potentis ꝛ nobilis matrone. Malo enĩ ingt vxorem mulierem appulã, q̃ romanam generosam ꝙlis fuit Cornelia aphricani superioris filia, quę ex Tiberio gracchо duos suscepit gracchos. C. ꝛ Tiberium, qui eloquẽtia iuxta popularitate freti leges agrarias reipub. perniciosas promulgarunt. Hanc autem poeta in exemplum superbię matronarum nominat, ꝙ frequenter, vt scribit Plutarchus. Gauderet facta Scipionis patris cõmemorare ꝛ iactare. Eam intantum dilexit Gracchus maritus, vt saluatem eius suę prętulerit, ꝛ ipsa defuncto eo Ptolemęi regis nuptias sprenit. Ex Gracchо duodecim suscepit liberos, sed eam fortuna ad duos redegit. Lege Senecam in consolatione Albinę. Malo. s. vxorem.

Si affers supercilium, hoc est si te superbam prestas in tantis virtutibus ꝛ bonis tuis. Nam in supercilio hominis granitas consistit, ꝛ sedem habet, vnde poeta ille carmen obscoenum scripturus arcet ąse lectorem grauem ꝛ seuerum. Carminis incompti lusus lecture procaces, Conueniẽs latio pone supercilium. Supercilia autem appellamus, quę supra oculos pilis vestita sunt quę Supcilium natura homini dedisse videtur vt sudorem a capite et fronte defluentem repellant, in qua opinione est Cicero in libro de natura deorum. Cum magnis virtutibus, nam insignis suisse probitatis declarat Valerius, ꝙ matronę campanę, quę ad eam diuerterat ornamenta sua pulcherrima ostentanti dixerit quum filios suos a schola redeuntes vidisset, ꝛ hęc sunt inquit ornamenta mea. Eam etiam magnę fuisse eruditionis Quintilianus ostendit his verbis. Nam Gracchorum eloquentię multum contulisse accepimus Corneliam matrem, cuius doctissimus sermo in posteros quoq; est epistolis traditus. Triumphos, ꝛ paternos ꝛ maiorum tuorum. Scipio enim pater eius deuicta Carthagine, quam tributariam fecit amplissimum nobilissimumq; egit triumphum, quem Q u. Terentius culeo senator pileatus secutus est. Tolle tuum precor Hannibalem. Auser inquit istas de maioribus tuis iactationes de victoria hannibalis ꝛ Siphacis. Nã Hãnibal quẽ Carthaginenses multis Scipionis victoriis in despationẽ acti in auxiliũ publicę salutis ex Italia reuocauerant, ex italia sexto decimo anno discedens, quũ pacẽ ꝑ colloqũ cum Scipione cõponere tẽtasset, nec de cõditionibus pacis cõuenisset a Scipione acie victus est, a quo ꝛ Syphax Numidię rex, qui se Afris coniũxerat captus est, ꝛ cũ nobilissimis numidis ꝛ infinitis spoliis romam missus fuit.

Cum tota Carthagine, Discede inꝗt cũ ista tua ia-
Histo- ctatiõe carthaginis victę a patre tuo. Cuius historię se-
ria Car- ries ita se habet. Carthaginẽses primũ magnã ptem ma-
thagi- ris tenuerũt, Inde Siciliã, Sardiniã, Corsicã aliasq; ĩsu-
nis vi- las ĩpio occuparũt. Septingẽtis deide annis Romani ex
ctę. quo vrbẽ romã cõdiderunt Siciliã carthaginẽsibus ab-
stulerunt, inde Sardiniam. Secundo aũt puni-
co bello hiberiã oẽm pœni, Italiã oẽm duce Hã-
nibale depopulati sunt. Romani contra Scipio-
ne supiore duce Cartha-
ginẽ ceperunt reddide-
rũtq; tributariã. Post fa-
cta sunt foedera q̃ ad qn
quaginta vsq; annos p-
duranerũt. Post tertiũ ĩ-
choatũ bellũ, Scipione ĩ
feriore duce Carthago
subuersa est. Parce
precor pean, Niobe Tan
tali filia vxor Amphio
nis thebani quattuorde
cim filios fœcũda mu-
lieres cœpit thebanas in
crepare sacrificates lato-
nę, sibi non Latonę facienda esse sacrificia, seq; ei sobolis
numero ⁊ claritate eẽ añponendã, Apollo ⁊ Diana tria
terna cõtumelia indignati filios Niobes ante portã vr-
bis ludẽtes ad vnũ sagittis cõfixerũt, mater aũt in sypi
lũ saxũ cõuersa est, auctor Ouidius in meta. De ea sic ⁊
Cicero in. iii. Tusc. Niobe fingit lapidea ꝓpterea
credo in luctu silentiũ, Amphion aũt pater motus pie-
tate quũ filios cerneret sagittis cõfigi clara voce clama-
uit pce pcor pean filiis q nihil in te cõmeriti sunt, ipsam
De nũe aũt matrẽ q̃ vos iniuria affecit occidite. De numero filio
rũ filio- rũ Niobes mirappemodũ atq; adeo ridicula auctore Ge
rũ nio- lio tradita sunt a grẽcis, Nã Home. pueros puellasq; eius
bes bis senos fuisse tradidit Eripides bis septenos. Sapho bis
nouenos. Bacchillides ⁊ Pindarus bis denos quidam alii
tres solos, fuisse tradiderũt, quoꝝ oĩum diuersas mĩas ne
vni magis q̃ alii sese addiceret appellatione gregis cõple
xus est Iuue. hãcq; Niobes fabulã cõmemorat, vt mu-
lieꝝ ſupbiã notet, quę multoꝝ sepe maloꝝ cã fuit. Or-
Pean do aũt est. Amphion clamat, o Pean pce pcor. Pean,
Bene aũt pana appellauit. Nã quũ Solis duo maximi
effectus sint, alter quo calo e tẽperato mortaliũ vitã in
nat, alter quo iactu radioꝝ nõnunq; pestiferꝝ immittit vi
rus, duo eadẽq; cognomina circa singulos effectus ꝓpri
is enũciationibus signãt appellãtes deũ ἰὴ ὸν atq; ϖαιὰ
ὼν quę cognomĩa vtriq; effectui sunt apta vt sit ἰ ὴ ὸ-
ϖ ὸ τ ὸυ ῥα ϑ ὰπ. idest a sanãdo ⁊ pean a ϖ ὸ τ ὸῦ ϖαι
ειν. i. a feriendo, sagittis. n. ferire dicit tanq; deus sagitta
rius, q̃ ideo fictũ est, qa vt scribit Macrobius iactu ra-
dioꝝ nõnunq; pestiferꝝ imitatꝰ virus. Ideo aũt simula-
cra Apollinis arcu ⁊ sagittis decorant, vt ꝑ sagittas ĩtel-
ligat vis emissa radioꝝ. Nil pueri faciũt, greca imi
tatione pueros ꝓ filiis posuit. Horatius. Dicã ⁊ Alciden
puerosq; ledę. Nam quẽadmodum apud grecos ϖαῖς
pro puero vt ad ętatem referas ponit. Et pro seruo ⁊ filio.
Ita apud latinos puer pari modo ponit. tales grecorum
imitationes offendit Horatius non esse improbandas si
raro ⁊ parce fiant, sic enim scribit. Et nona fractaq; nu-
per habebunt verba fidem si greco fonte cadant parce
detorta. quã de re in cõmentariis Horatii copiosius di-
cemus. Cõtrahit, tendit. Arcus enim cornua contra
hunt quum sagitta extẽso nerno mittit. Extulit, oc-
cidit. Nã efferri ꝓprie dĩr mortui quũ ad busta ferunt. Efferri
Ipmq; pentẽ, Amphionẽ. Hũc tradũt fabulę Ionis amphi
ex Anthiopa filiũ suisse quẽ Pli. lib. vii. scri. cythară ĩ- on
uenisse, ꝑmũq; cythara
cũ voce cecinisse, vñ fi-
ctũ est dulcedine cãtus
ad muros thebanos ex-
truendos saxa traxisse,
Horatius Dictus ⁊ Am
phion thebanę conditor
urbis Saxa mouere sono
testudinis ⁊ prece bląda
ducere quo velit. Dũ
sibi, ordo est. Dũ Niobe
videt sibi nobilior. Gẽ latonia
te latonę, apolline ⁊ dia-
na q filii fuerũt Ionis ⁊
Latonę, vel gente lato-
nę. i. genere ⁊ maioribus
Latonę q̃ filia fuit Cęi
ex gẽte Tyranũ. Ouid.
in. vi. meta. genitã tyta
nida Cęo. Alba scro Alba
pha. Ad scrophã Aenee
respexit quę Lauinii vno partu vt scribit Varro tri-
ginta edidit porcellos albos, qđ portẽdebat futuꝝ vt La
uinienses post triginta annos oppidũ Albã cõderent, quę
ab Ascanio ędificata Alba latina lingua, greca lenca, di
scretiõis aũt cã distinxit eã ab vrbe altera eiusdẽ nois, si
gurã vrbis noĩ adiungẽs, ⁊ est velut cõpositũ iã nomẽ
ex amphoris Alba longa. i. lenca macra. Hęc Dionysi-
us, huius filii ⁊ porcoꝝ simulacra ab Aenea in publico
posita fuerunt ⁊ corpus matris a sacerdotibus quod in
salsura fuerat demonstrabatur. Quę tanti granitas.
Monet ꝓpeta hominẽ nulla mulieris grauitate aut for-
ma adduci debere, vt ducat vxorem, a qua quotidie iur
giis cõtumeliis, onerandus sit, sicq; ostendit nullã mu-
lierem iuxta dictum Terentianũ inueniri quę vitio ca
reat. Quę granitas est tibi tãti? ideſt tanti ne facies
granitatem aut formã in muliere, vt velis quotidianis
iurgiis cõtumeliisq; esse obnoxius? Imputet se tibi,
vt semp tibi insultet. Huius. n. rari boni, licet inquit
mulierẽ inuenias grauẽ ⁊ formosam, qđ bonũ raꝝ est
⁊ magnũ, tñ inde tibi nulla erit voluptas, qa plena erit
iurgii ⁊ cõtentionũ, quę nunq; te sinat esse quietũ. Hęc
aũt per parẽthesim legunt, vt sit ordo ⁊ sensus. Quę gra
uitas ⁊ forma est tibi tanti vt imputet se tibi, quotiens
corrupta aĩa ſupbo habet plus aloes q̃ mellis. Huius
boni, q̃ sit grauis pudica ⁊ formosa. Rari, quod ra-
roĩnenias vt in muliere sit forma pariter ⁊ pudicitia Iu
uenalis. Rara est adeo concordia formę Atq; pudicitię.
Sũmi, neq; enim qcq̃ põt eẽ maius in muliere q̃ vt
formam pudicitia ⁊ honestate venustet. Nulla vo-
luptas, subaudi est. Corrupta, turgẽs. Plus aloes, Aloe
plus amaritudinis. Nã aloe gustu amara etiã graui odo
re est. Ex India laudatissima afferẽ, sed nascit ⁊ in asia.
Est. n. frutex qdã, puerbialis est sermo quo vtimur quũ
volumus significare plus mali q̃ boni esse. Pli. li. xxvi.
Quis tam dedituꝰ, qꝰ tam addictus est vxori suę.
Vt non horreat, vt non habeat odio? Septennis
horis, plus etiam q̃ dimidia ꝑte diei adeo importuna est
⁊ queruła mulier semper viro aduersatrix.

In castris. ẽ cum tota carthagine migra.
Parce precor pean. ẽ tu depone sagittas;
Nil pueri faciunt, ipsam configite matrem
Amphion clamat, sed pean contrahit arcum.
Extulit ergo gregem natorum, ipsumq; parẽtẽ
Dum sibi nobilior latonę gente videtur;
Atq; eadem scropha niobe fœcundior alba.
Quę tanti granitas, quę forma, vt se tibi semp
Imputet? (huius enim rari summiq; voluptas
Nulla boni) quotiens animo corrupta ſupebo
Plus aloes q̃ mellis habet? quis dedituꝰ autem
Vsque adeo ẽ? vt non illam q̃ laudibus effert
Horreat, inque dies ſptẽnis odcrit horis?

Quędam pua qdem. s. cõmemorabo, referã, vel qd
tale. Attentionẽ captat, quũ dicat se rẽ puã esse dicturũ.
Sed nõ tolerãda maritis, Reprehẽdit mores muliey
sui tpis, q̃ vt viderent blãdę emulatione laydis meretri
cis verba greca vsurpabãt, q bus ẽt turpia ĩserebãt. Nõ
tolerãda maritis, que mariti vt turpia pati non debent.
quid rãcidius? qd pu
tidius? De tusca, De
romana muliere ⁊ latia,
cõtermini. n. sunt soma
ni ⁊ tusci. Grecula,
Ironicos ꝑ diminutio-
nẽ dixit. De sulmo-
nẽsi, de italica. Nam ful
mo oppidum est in peli
gnis, pria Ouidii a Sole
mo Aenee socio dictũ.
Ouid. in. iiii. fasto. Se
rus ab Iliacis ⁊ post An
tenora flammis attulit
Aeneas ĩ loca nra deos
huius erat solemus phry
gia comes, vnus ab Ida
A quo Sulmonis mœ-
nia nomẽ hñt. Et Silius
Italicus. Nomĩe rheteo
Solemus iam dardana
origo ⁊ phrygio genus
a pauo q sceptra secutus
Aeneę clarã muris fun
dauerat vrbem, ⁊ sese di
ctã Sulmõ celebrata co
lonis Mo- italis, paula-
tim attrito noie Sulmo. Mera, pura. Cecropis, athe
niensis a Cecrope q in attica regnauit de quo in secũda
satyra illic. Cecropii solit. bapte lasare cotytto, ⁊ qa gre
coꝝ qnq; sunt linguę, Ionica, Dorica, Eolica, cõis ⁊ atti
ca, quaꝝ oĩum attica elegantissima habet, ideo meram
atheniẽsiem satyrice appellauit, derisõs ẽt inane mulie-
rũ studiũ q̃ ẽt in oĩbus negociis affectẽr sermonẽt grecũ
Greci lingę greque
Oĩa grece, subaudi loquuntur. Ironicos aũt hęc dicun
tur, oĩditq; turpe ẽr tã tã pe linguam pegrinã affectari.
Hoc sermone. s. greco. Paucẽt affectus oẽs exẽmũt
Quid vltra? subaudi dicã. Cõcũbunt grece, non
mõ grecos sermõe, sed ⁊ turpi cõcubitu ĩmitant. Do
nes tñ ista puellis, sensus est, põt qd ĩ hoc tolerari si pu
ellę faciunt, veꝝ in vetula muliere turpissimũ est, hinc
aũt est, oĩs poeta indignatio ostendit. n. eam unum in-
tra pudicitię terminos nõ contineri, quę sermone greco
obsceno vtat ⁊ domi ⁊ foris. Nam oratio vniuscuiusq;
interioris sensus indiciũ est. Tunc ẽt acri reprehen-
sione hęc dĩr ą poeta. Est enim sensus. Tu ne etiã octo-
genaria grece loqueris? nec te pudet? ordo est. Tunc etiã
adhuc grece subaudi loqueris, nõ exponas concũbis. nã
de sermone greco conqueritur, sequitur enim non est hic
sermo pudicus. Illud lasciuũ. s. quod sequit grecum
Ζωὴ κὰι ψυχή. ideſt vita ⁊ aĩa, sunt enim verba
blanda ⁊ meretricia qbus impudice mulieres vtuntur
in coitu. Vñ ⁊ Martia lib. x. reprehẽdit Leliam q̃ grecis
verbis vteret in venere. ξωὴ κὰι ψυχή. Lasciuum cõ
geris vsq;. Modo relictis modo sub lodice. Indignat
poeta q̃ anus non modo in cõcubitu domi, sed ẽt foris
assumte multitudine vtat verbis greciis lasciuis. Re-
lictis modo sub lodice hoc est vteris in propatulo pre-
sente turba verbis relictis modo sub lodice. i. qbus pau-
loante vsus fuisti in cubili. Nam lodices opertoria ostẽ- Lodi-
dit esse lecti Martialis in diſtichis. Nudo stragula ne to ces.
ro paterent, Iunctę nos tibi venimus sorores, coniun-
ctę enim videntur totum lectum operi. Quod
enim non excitat inguen vox blanda ⁊ nequam, hęc
omnia coniunctim legantur. o vendit poeta huiusmo-
di verbis obscœnis pru-
ritum maxime excita-
ri, vnde est illud apud
Persium. quum carmi
na lũbum intrant ⁊ tre-
mulo scalpuntur vbi in
tima versu. Et ne-
quã, lasciua. A nequã Neg̃tia
auctore Gelio nequitia Neq̃
fit. Antiq enim nequã Nuge
appellabant hominem
nihili, neq; rei neq; fru-
gis bonę, vt prodigum,
libidinosum, inutilem,
improbum, scelestum.
Est enim nequitia vt
scribit Donatus proprie
libidinosa inertia dicta
q̃ nihil queat, nulliquę
rei apta sit. Vnde ⁊ nuge
q̃ nihil agant vel a
non agendo, vnde est il
lud Terentianum: si il-
lum pcteſt qui alicuius
rei est, etiam eum ad ne
quitiam abducere.
solmo

Quędã parua qdẽ, sed non tolerãda maritis.
Nam quid rancidius, q̃ quod se non putat vlla
Formosam, nisi quę de thusca grecula facta ẽ,
De sulmonensi mera cecropis, omnia grece,
Quum sit turpe magis nostris nescire latine.
Hoc sermone pauent, hoc iram, gaudia, curas,
Hoc cuncta effundunt animi secreta, qd vltra?
Concumbunt grece, donẽs tamen ista puellis.
Tunc etiam quã sextus ẽ octogesimus annus
Pulsat, adhuc greceſ non est hic sermo pudicus
In vetula, quotiens lasciuum interuenit illud
Ζωὴ κὰι ψυχή, modo sub lodice relictis
Vteris in turba, quod enim ſ excitet inguen
Vox blanda, ẽ neq̃ digitos habet, vt tñ oẽs
Subsidant pennę, dicas hęc mollius hoemo,
Quãq̃ ẽ carpophoro facies tua cõputat ãnos.
Si tibi legitimis pactam iunctamq; tabellis
Non es amaturus, ducendi nulla videtur

Digitos habet, hoc autem diſiunctim a superioribus legendum est. Est autem cõfirmatio dicti precedentis, quasi dicat quid opus est verbis, vox ipsa lasciua habet digitos. ideſt non minus inguina obscœnis verbis ⁊ lasciuis excitantur q̃ digitoꝝ ⁊ manuum palpatione. Vt tamẽ omnes subsidant pennę, licet inquit inguina quiescant ⁊ iaceant, tamen veluti digitis pertractata erigantur. Est autem metaphora sumpta ab auibus quę cõpositis alis ⁊ pẽnis sedent. Dicas hęc mollius hemo. Sed est, licet inqt tu vetula hęc verba dicas lasciuius etiã q̃ Hemus ⁊ car- Carpo
pophorus comedi ĩn scœni res lasciuas ꝓnunciant, ta- phoras
men nunq̃ Iuuenili videberis ętate, Nam facies tua te
vetulã esse ostendit. Mollius Hemo, Mimi in scœ
nis lasciua ⁊ molla plerũq; ꝓnunciant, qbus facile spe-
ctatores mouent. Vñ Massiliẽses auctore Valerio nullũ
aditum in scœnã fabulis, quę mimi dicunt dederũt, q̃
eoꝝ argumenta maiore ex parte ſuproꝝ continent ac-
tus, ne talia spectandi cõsuetudo, etiã imitandi licentiã
sumeret. Si tibi legitimis, Disſuasurus poeta Vxſi-
dio ne ducat vxorem argumento vtitur bipartito, quo
eum ita vincit ⁊ ligat vt facile possit intelligere vxorẽ
nõ esse ducendam, Ait. n. aut vxorem amaturus es aut
non. Si nõ amaturus es quare vis frustra consumere nu
ptias ⁊ sumptũ facere cum tuo maxime dispendio. Si
amaturus es multa patieris incõmodi a rerisq; velut ser-
uus. Tabellis legitimis, dotalibus. Nam tabulę sive Tabu-
tabellę numero tñ pluratiuo dicunt, quę oẽs venditio- le.
nũ, emptionum, Dotiũ testamentoꝝ ⁊ id genus contra Tabel-
ectus cõtineant. Legitimus, Nã matrimoniũ est nõ le.
modo per leges diuinas sed ⁊ humanas constitutũ. legiti Legitũ
mus enim deducit a lege ⁊ tueor sicut finitimus a fine mus.
Aeditimus sive ędituus ab ęde ⁊ tueor. Lege Gelium.

Cœnam,nuptialem.s.quę nō sine magno plerūq; sumptu parat. Et mustacia, Iuuenalis in genere nostro appellauit mustacea,quę Cato in re rustica in genere ptulit masculino his verbis Mustaceos sic facito,farinę siliginęę modū vnū musto cōspergito Anisum,cyminū, adipis pōdo duo,casei libram, & de virga lauri derado,eodē addito, & vbi defrixeris lauri folia subtus addito dū cōcoques. Et Plinius lib.xv. scribit genus esse lauri quā lenens grāmaticus mustacē appellat q; mustaceis subiceret ad quam alludēs dixit Cicero ad Atticū de bibulo. In eodem Amano coepit laureolā in mustaceo quęrere. Palladius itē ostendit genus eē panis quū ait, Panes ex eo breuissimos ad modum facies mustaceos, Caper grāmaticus ait mustacea & mustaceos dici genus q; esse panis. Donāda crudis vident mustacea iuuare stomachum, ideo ait donāda crudis hoc ē q; nō facile concoquūt. Ordo est, donanda crudis labēte officio. Labente officio. s. nuptiaꝝ, nā in fine nuptiaꝝ & cœnę nuptialis donabant mustacea cōuiuis adhuc discūbentibus. Nam ad officiū ille dicit venire qui venit ad nuptiaꝝ celebrationem. Vnde Tranqllus in Galigula, Liuiam horestillā. C. pisoni nubentē quū ad officiū & ipse venisset ad se deduci impauit. Vnde Iuuena. in. ii. satyra loquens de nuptiis ait. Officiū cras primo sole mihi pagendū in valle Quirini quę cā officij? quid queris? nubit amicus. Nec illud. i. nec est quare pdas illud.

Quod dat pro prima nocte. i. munera quę dabant Sponsę a marito pro prima nocte nuptiali, veluti depositę virginitatis premia. Quum lance beata, quum hoc loco aduerbiū est tpis. vt sit quod dat quum Dacicus & germanicus radiat in lance beata & auro scripto. Hoc est in lance diuite ampla & aurea & celata. Nam in poculis imago imperatorū effigiebatur. Dacicus, aut Traianus quo impante poeta scripsit quē cōstat auctore Dione, Domitio, Decebalo, Dacoꝝ duce Dacicū appellari cepisse, aut reuera domitianus a dacis quos deuicit Duce Rutilio gallico, Statius in Siluis in Epitha lamio stellę, Dacas quę ē gloria maior exuuias laurosq; dabit celebrare recētes. Et alibi. Deposuam Dacis pereū tibus vrbem pandere. Daci populi sunt qui supra histrū habitant germanię oppositi. Germanicus. idem Domitianus qui germanos deuicit auctor Tranqllus, Frontinus in primo strategematon. Impator Cęsar Domitianus Augustus Germanicus eo bello quo victis hostibus cognomen Germanici meruit. Si tibi simplicitas vxoria, altera est pars argumenti. Si vxorius es inquit & simplicitas illa vxoria. i. stolidum illud obsequium vxorium est tibi. i. si tam simplex es vt velis in omnibus obsequi vxori tuę, submitte caput, vt sit ordo submitte caput si est tibi illa simplicitas vxoria. i. si tibi illa

Causa,nec est quare coenam ē mustacia perdas
Labente officio,crudis donanda,nec illud
Quod prima pro nocte dat,quū lance beata
Dacicus,ē scripto radiat germanicus auro.
Si tibi simplicitas vxoria, deditus vni
Est animus,submitte caput cernice parata
Ferre iugū,nullam inenies quę parcat amanti.
Ardeat ipsa licet,tormentis gaudet amantis
Et spoliis,igitur longe minus vtilis illi
Vxor,quisquis erit bonus optandusq; maritus.
Nil vnquam inuita donabis coniuge, vendes
Hac obstante nihil,nihil hęc si nolet emetur,
Hęc dabit affectus,ille excludetur amicus
Iam senior,cuius barbam tua ianua vidit
Testandi cum sit lenonibus,atq; lanistis
Libertas,ē iuris idem contingat arcnę.
Non vnus tibi rinalis dictabitur hęres,

mulierositas. i. cupiditas foeminęe voluptatis quam greci vt auctor est Ciccro in Tuscul. φιλογυναικίαν appellant. Deditus vni est animus. i. si animus tuus est deditus vni, idest soli vxori. Submitte caput, incina caput. i. seruiendum tibi est sumpta translatione ab armentis quę iugum cernicibus excipiunt. Ferre iugum, ferre seruitutem.

Amanti. s. uiro hoc est qui eam vehemēter amet, quasi dicat quanto magis a marito amatur tāto magis ei adnersatur & molestia ē & hoc dicit qa prcesset. Si tibi simplicitas vxoria. i. si voles eē vxorius. Ardeat ipsa licet, hoc cum in seruitoribus rectius cōiungit vt sit ordo vxor gaudet tormētis & spoliis amantis mariti licet ipsa ardeat. i. licet & ipsa impatienter amet maritū, tñ gaudet eius tormentis, nā ei in oībus ē molesta & grauis et inimica rationibus neq; enī parcit spoliis. Tormentis amātis, ac si dicat oībus mariti incōmodis.

Igitur longe minus vtilis, sensus est. Vxor q; to humaniorē habebit maritum, tanto ei dānosior erit & magis importuna. Ordo est. Vxor erit minus vtilis illi s. marito qs quis erit bonus & optādus maritus. Hęc dabit affectus. Faciet ingt vt maritus sit affectus. i. ita dispositus vt ipsa volet, hoc est vt prę se ferat lętitiā aliquādo tristiciā, interdū metum, nonnunq; spem. Nam oportet maritū imperio eius obtemperare. Affectus enī sunt ipsę animi cōmotiones. Cuius barbā. i. quē domus tua vidit cognouitq; a tenera vsq; etate quo tpe cœpit barbam emittere. Testandi quū sit, aliud incōmodum opponit Vrsidio vt detereat eum ne ducat vxorē. Lenonibus inquit & lanistis gladiatoribusq;, quasi dicat viris criminosis & sordidissimis libertas est licetq; ex arbitrio suo testamentū condere, quod tibi non licebit qa vxor volet eos tantū testamento scribi quos voluerit & precipue rinales tuos hoc est amatores suos. Lenonibus. lenones dicunt nō solum qui quęstuaria mancipia habuerint, sed & qui in liberis quęstum hunc exercent in eadem causa sunt. Accipimus & illum Lenonē qui alterius nomine hoc vitę genus exercet, si quis canponam exercens in ea corpora qstuaria habeat, vt multi assolent sub pretextu instrumenti canponii prostitutas mulieres habere, dicendum est hunc quoq; lenonis appellatione contineri. Hęc Vlpianus. Lanistis, lanistę ii dicebantur qui familias habebant gladiatorum stę. quos optime ad digladiandum instituos priuatis publicisq; personis vendebant dicti q; viris laniandis prę esent. Harenę, idest ipsis gladiatoribus qui in harena digladiabantur, vnde & harenari dicti sunt. Nō vnus, sed multi heredes dictabunt ab vxore. Nā dictare dictat est quum vnus dicit & alter scribit, vñ sunt dictata numero mūn plurali oia q; in quocūq; arte alicui monstrantur, vt discat. Riualis, amator vt diximus paulante.

Pone

Pone crucem seruo, ostendit poeta superbam vxoris importunitatem, quę odiosum imperet occidi seruū vel innocentem. Sunt enim verba vxoris ad maritū.

Merit quo crimine seruus, verba mariti, quid inquit seruus cōmerit vt cruci affigatur? Quis detulit? quis accusauit. Vnde delatores accusatores dicimus occultos. Audi nulla vnquam, nunquā ingt maritus mors hominis acceleratā est.

Delator

Nulla cūctatio, nulla mora, nulla dilatio ē longa de morte hominis. Lento enim gradu ad hoīs necem gradiendum est. Est autem sententia catholica. O demēs, verba vxoris appellantis maritum suum qui putet seruum esse hoīem, interrogatio est cum reprehensione, ac si dicat putas ne tu seruum hominem?

Ita, hoc modo vt teris nam illum appellauit hominem quum dixit de morte hominis.

Nil fecerit, Attende superbiam mulieris quę etiam imerentem postulet occidi. Sed mox hęc regna relinquit. Aliud recitat mulieris vitium, quod aptum est ad dissuadendum ne ducat vxorem. Nihil inquit pensi habet relicto primo maritoaliis multis nubere, Scribit Seneca.

Pone crucem seruo, meruit quo crimine seruus
Supplicium? quis testis adest? quis detulit? audi
Nulla vnquā de morte hoīs cūctatio lōga est.
O demens, ita seruus homo est, nil fecerit esto,
Hoc volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas,
Imperat ergo viro, sed mox hęc regna relinquit
Permutatq; domos, ē flammea conterit, inde
Anolat, ē spreti repetit vestigia lecti.
Ornatas paulo ante fores pendentia linquit
Vela domus, ē adhuc virides in limine ramos
Sic crescit numerus, sic fiunt octo mariti
Qinq; p autūnos, titulo res digna sepulchri
Desperanda tibi salua concordia socru,
Illa docet spoliis nudi gaudere mariti.
Illa docet missis a corruptore tabellis
Nil rude, nil simplex rescribere decipit illa
Custodes aut gre domat, tunc corpore sano
Aduocat Archigenen, onerosaq; pallia iactat.
Abditus interea latet, ē fœtus adulter
Impatiensq; morę paret, ē prępucia ducit.
Scilicet expectas vt tradat mater honestos.
Aut alios mores q; quos habet? vtile porro
Filiolam tu pi vetulę producere turpem.
Nulla fere causa est, in qua non foemina litem

Mulierē quę multis nubit multis displicere. Relinquit regna domicilia mariti vbi veluti domina regna

Flammea

uit. Flammea conterit, crebro nubit. Nā flāmeum genus erat veli coloris lutei quo nonę nuptę caput coperiebatur. De quo Plinius sic libro. xxi. capi. viii. Lutei video honorem antiquissimū in nuptialibus flammeis totum foeminis concessum. A flāmeo flāmearii

Flammearii

dicuntur a Plauto in Aululatia qui flāmea conficiūt.

Inde anolat, idest a nouo marito discedit & ad priorem reuertit. Ornatas. s. lauro vt supra ornent postes & grandi ianua lauro. Vela, aulea, peristromata.

Adhuc virides. i. qui adhuc nō aruerunt, adeo cito ab eo marito anolauit. Sic, crebris matrimoniis.

Crescit numerus. s. maritoꝝ. Sic fiunt octo mariti, sic puenitur ad numerū octo maritoꝝ concessum. Nam ad octauū usq; maritū licebat nubere, supra aūs adulteriū putabat. Vnde Martia. tanq; adulteram notat lib. vi. Thelesinā quę decies nupserat. Aut minus aut certe non plus tricessima lux est. Et nubit decimo iam Thelesina viro. Quę nubit totiens non nubit, adultera lege est. quinq; per autumnos, per quinq; annos.

Titulo res digna sepulchri, Ironicos & pnunciatione adiuuandū. Titulo sepulchri. i. inscriptione. Nā in sepulchris inscribi solebat quot maritos vxor habuisset. Martialis inscripsit tumulo septem celebrata virorū

se fecisse cloe. Quid pote simplicius? Desperanda tibi alia dissuasio, nullā fore cōcordiam in ea domo vt sit socrus, sed semper lites & iurgia. Salua socru, salua matre vxoris quę docet eā spoliare maritū. Nudi mariti, qui ad pauptatem redigitur nequitia vxoris edocte a socru. Nil rude, nil rusticum, sed politū & limatum.

Nil simplex, nil stolidum, sed callidū & artis plenū. Decipit illa, ambiguū vtrū socrus an vxor decipit custodes. Nā mariti sepe vxoribus suis adhibeant custodes, quos aut simulato langore aliane ratione decipiebant, aut pecunia corrūpebant. Videturq; magis oia rectius socrui cōuenire, quasi q; per eā egritudinem filiā ad se rationabili cā possit accire quum interea ibi adulter lateat expectans filiā. Aere domat, premio corrūpit.

Corpe sano, quū sit sano, simulata egritudine vocat Archigenē. i. medicū. Archigenē posuit p oi medico. Nā Archigenes medicus fuit grecus celeberrimus cōtra quē Galenus sepissime i libris suis inectus é Legēdūq; é Archigenē ut sit actus atticus vt stet rō carminis, Onero saq; pallia iactat, induit ingt socrus uestes onerosas, quales iduūt egroti, eaq; uestiū ostentatione egritudinē simulat, vt filiā ad se spē officii traductā adulter ibi abditus ieat. Iactat ergo. i. oñdit dū induit ea. Horatius, Illiq; dū se nimiū qrenti iactat vltroē. Interea, dū medicū aduocat. Prepucias pucium appellat ipsa pellis quę glandē tegit i mēbro genitali qd indei circūcidunt, vñ appellant Apella ab Horatio. Credat iudeus apella. i. sine pelle. idē & recutiti dīra cute restituta post circūcisionē. Scilicet expectas, monet poeta illū vehemēter errare q; speret ex pudica mre nasci posse filiā bene moratā. Vtile porro. Matri ingt inhonestę vtile est obscœnis alere filiam moribus. Inde. n. quęstū facit. Nulla fere cā est, Alia dissuasio. Mulierē nō pudere agere causas forēses, qd vt diximus in secūda satyra ignominiosum erat. Cā autē est vt finit Apollodorus auctore Quintiliano negociū oibus suis ptibus spectās ad qstionē, aut cā est negociū cuius finis est cōtrouersia. In qua foemina nō monerit litē, In qua aliqd nō inueniat de quo possit litigari, ac pinde cām suscipiat agendā. Manilia, manili i posuit p qcūq; muliere litigiosa respicies ad eā Manilium meretricē, q Hostiliū mancinū gdilē cerulem lapide nocte pcussit. Qua de re Hostius ei die ad populū dixit vulnusq; ex eo lapide ostētabat. Malia vero ad tribunos plebis prouocauit, apud eos dixit, Mancinum quū vi irrūperet in ędes suas lapidibus depulsum. Hęc ex gelio.

Causa

Accusatſi rea nō eſt, Scimus in iudicio accusatorē eſſe ⁊ reū ⁊ vtrīq; litē cōtestari. At ergo poeta ſi manilia nō eſt rea. i. ſi ab aliis non eſt in iudiciū vocata, ipſa ali os vocat, ſicq; impudentiā oſtendit mulieris cui neceſſe eſt ſi ab aliis in iudicio non inſeſſat, alios inſeſtare. Hic eſt verus ſenſus. Libellos q̄bus aliq̄ aut negāt, quos greci dicas appellāt. Vñ Terentius, Grandem tibi impingam dicam. i. cām ⁊ libellum. Per ſe, nullo adhibito pragmatico. Nā pragmatici ſunt illi q̄ litigātibus libellos dictant. De q̄bus plura in ſeptima ſatyra illic in foedera pragmaticoꝝ. Principium, exordiū vel inſinuationem. Atq; locos, loci dicunt ex q̄bus argumenta eruunt, vt ſcribit Cicero lib. ii. de oratore. Et i topicis ait q; quū pneſtigare argumētū aliq̄d volumus locos noſſe debeamus. Nā quū oīs ḡſtio duas habeat ptes, affirmationis vnā, alterā negationis ex vtraq; pte ſemper eſt defenſio, hic. n. ptes affirmantis, ille vero negātis defendit, vterq; argumenta ad ptes ſuas tnēdas pquirit quę argumēta petunt ex locis ⁊ ſedibus ſuis. Sunt. n. loci ſedes ipſoꝝ argumētoꝝ. Argumentū aūt auctore Quintili. lib. v. eſt ratio preſtans ꝓbationem qua colligit aliud p aliud, ⁊ quę q̄d eſt dubium p id q̄d dubium non eſt cōfirmat. Parate dictare celſo, quaſi dicat optime oratrices q̄ ēt poſſint ipſi Cornelio Celſo acutiſſimo rhetori dare documēta. Nā dictare eſt tradere q̄d aliis aut ſcribēdo, aut alio modo ſe exercēdo excipiat. Vñ apud Pli. lib. vii. illud eſt Cēſar vero epiſtolas tantaꝝ rerꝝ quaternas pariter librariis dictare Trāquillus in Nerone, vt facile appareret non trāſlatos aut dictāte aliquo exceptos. Dictare ēt dñr magiſtri quū diſcipulis legūt. Horatius in ſatyris. An tua demēs vilibus i ludis dictari carmina malis. Vñ dicta dicunt numero tñ plurali quę traduntur in oī arte imitanda ⁊ diſcēda. Horatius vt pneꝝ ſuo credas dictata magiſtro Reddere. Perſius. Ten cirratoꝝ centū dictata ſuiſſe pro nihilo pendas? Celſus. n. tpibus Auguſti floruit, ſcripſitq; de re militari, re ruſtica, medicina rōne dicēdi, cuius rhetoricen multis in locis dānat Quintil. Et lib. xii. ſcribit eū ſuiſſe mediocri ingenio, ⁊ tñ dignū ꝓposito ſuo, ex oībus eius ſcriptis nihil aliud q̄ de medicina nobis relictum eſt, iniuria enim tēpoꝝ reliqua pericre.

Endro. tyrias, alia itē diſſimilis ducendā nō eſſe vxorem, notat. n. impudētiā mulieꝝ quę oī ꝓrſus depoſita verecūdia ꝛmulatę viros in ludis gymnicis exercent. Soli. n. viri iiq; etiā molliſſimi in gymnaſia deſcendebāt, mulieres vero impudētiſſimę eas artes exercebant ſumpto more a lacedemoniis apud quos mulieres nudę exercebant cū viris, ⁊ nudatio illa virginū apud lacedemonios nihil hēbat turpe, verecūdia. n. aderat, petulātia aberat, ſed ſimplicē quandā cōſuetudinem ⁊ robuſtitatis ſtudiū efficiebat. Hęc Plutarchus in lycurgo, cuius exercitationis meminit ē Ouidi. in Heroidibus. More tuę gētis nitida dum nuda paleſtra ludis ⁊ es nudis foemina miſta viris. Endromydas, Endromys veſtis erat peregrina craſſiore lana lōgioreq; pilo quę ex gallia mittebat, licet nomē hēret grecū, ea antiq; ad arcendum frigus pluriaq; vtebant. Vñ poeta ante. Igniculū brume ſi tpe poſcas. Accipit endromydē. Eam ēt poſt certamina athletę iduere ſolebāt ne refrigeſcerēt. Mar. loquēs de Endromyde. Hanc tibi ſępnicę pingue textricis alūnā. Quę lacedemoniū barbara nomen habet. Sordida ſed gelido nō aſpernāda decēbri dona peregrinā mittimus endromydē, Seu lentū ceroma teris trepidūne trigona, Sine harpaſta manu pulnerulenta rapis, Plumea ſeu laxi partiris pondera follis, Sine lenem curſu vincere quęris athā nemadidos intret penetrabile frigus in artus, Ne grauis ſubita te premat iris aqua, Ridebis ventos hoc munere tectus ⁊ imbres, Nec ſic in tyria ſyndōe tutus eris.

Monerit, accuſat manilia ſi rea non eſt.
Componunt ipſę per ſe formantq; libellos,
Principium atque locos celſo dictare paratę.
Endromydas tyrias, ē foemineum ceroma
Quis nescit? aut quis non vidit vulnera pali,
Quem canat aſſiduis ſudibus ſcutoq; lacesſit,
Atq; omnes iplet numeros dignisſima prorſus

Dicta Libelli. Pragmatici

Loci

Dicta re Dicta ta

Endromys.

Tyrias, purpureas, molles, ⁊ nō craſſas, quales ab aliis ſumebant, ſicq; ſui tpis luxū notat. Fœm. cero. q; nescit. i. q; nescit mulieres i gymnaſiis exerceri vbi ceromate pinguū. Nā ceroma vt ante in. iii. ſatyra diximus genus erat vnguēti ex oleo ⁊ terra in spēm luti quo vngebantur in ludis gymnicis. Aut q; nō vidit, notat aliā in mulieribus impudentiā quę more ⁊ yronū in cāpo martio ſe exercerēt ad palū ibi defixū. Nā vt ſcribit Vegetius de re militari, Tyrones nō tñ mane ſed ēt poſt meridiē exercebant ad palos, quos ſingulos ſinguli defigebāt in terrā ita vt nutare nō poſſent ⁊ ſex pedibus eminerēt. Cōtra illū palū tanq̄ cōtra aduerſariū tyro nec nō ⁊ gladiator crate ⁊ claua veluti gladio ſe exercebat ⁊ ſcuto vt nūc q̄ſi caput aut faciē peteret, nūc ab lateribus minaret iterdū cōtēderet poplites ⁊ crura ſuccidere, recederet, iſtaret, iſiliret ⁊ q̄ſi pñtē aduerſariū ſic palū oī ſpetu, oī belladi arte tēteret.

Sudibus. i. clauis veluti gladio. Scuto, crate q̄ loco ſcuti vtebant. Nā ex vimine ſcuta texebāt. Impleō ēs nu. i. oſa ad plenū pagit q̄ talis exercitatio poſceret, ſic. n. dicimus quū aliq̄d pfecte factū volumus oñdere. Sene. de bñ fi. Magnus luctator non q̄ oēs numeros nexusq; ꝑdidicit. Digniſſima prſus, hoc dictū eſt ig̃ti ſtomacho a poeta, vt ſit ſenſus Hęc ingt mulier q̄ calcata oī verecūdia ſe exercet ad palū in cāpo martio, digniſſima q̄dē ē, q̄ meretricio more exerceat ludos florales ſi eſt digniſſima eſt q̄ iter ipudicas mulieres numeret q̄n tam impudenter ſeſe habet. Nā meretrices in ludis floralibus qui adhibito ſonitu tubę ⁊ magno populi concurſu celebrabant corpora ſua nudabant. Flora enim vt diximus ex auctoritate Lactantii apud Perſium. Noſtra vt floralia poſſint Aprici meminiſſe ſenes, meretrix ſuit quę cum ingētes opes arte meretricia cōparaſſet populum romanū moriens heredem reliqt cum magna pecunia ex cuius annuo foenore ſuus natalis dies celebraretur editione ludorū quos appellant floralia. Sed quū ſenatui flagitioſum videretur ab ipſo nomine argumētum ſumi, placuit in pudendę rei q̄dam dignitas adderetur. deāq; finxerū eſſe quę floribus pr̄ſit, eamq; oportere placari vt fruges cum arboribus aut vitibus bene ꝓſpereq; florescerent. Eum colorē ſecutus in faſtis Ouinon ignobilem nymphā ſuiſſe tradidit, quę cloris ſit vocitata, eiq; Zephyro nuptā quaſi dotis loco id accepiſſe muneris a marito vt hēret oīum floꝝ ptātem. Celebrabant ergo illi ludi cū oī laſcivia convenientes memorię meretricis. Nā ꝑter verboꝝ licētiā q̄bus obſcœnitas oīs effundit, exuunt ēt vt diximus veſtibus populo flagitā te meretrices. Hęc Lactā. in prīo diuinaꝝ inſtitutionū.

Floron lia.

Tuba, nam adhibita tuba ludi, vt diximus, celebrabantur a meretricibus. Niſi ſiquid in illo, hoc ironicos eſt pronunciandum, adiuuandumq; geſtu. Eſt inquit digna, quę inter meretrices habeatur, niſi forte ſe ꝑparat ad verum certamen ⁊ gladiaturam, nam vt recitauimus ex ſententia Vegetii non modo Tyrones, ſed etiam gladiatores ad palum ſe exercebant, vt ꝑ ſimulatam pugnam, veram dimicandi diſciplinam condiſcerēt. Vere barenę, vere gladiaturę, quę in barena exhibebatur, vnde ⁊ arenarii appellati ſunt gladiatores, quę ꝑſtare poteſt, colligit poeta illam mulierem, quę quaſi cōtēpto ſexu foemineo virilia ſibi vſurpat officia pudicam eſſe non poſſe, legendūq; eſt quadā cū exclamatione. Quę ſit a ſexu, incerta diſtinctio, vtrū ſuperioribus iungat vt ſic dicas, mulier galeata, quę fugit a ſexu, quem pudorē pōt ꝑſtare. i. quam honeſtatē poteſt exhibere? An ſic legēdum ſit. Quę ſit a ſexu vires amat. i. quę muliebria officia relinqt ⁊ virilia ſectat, videtur appetere vires ⁊ fortitudinē viri, hoc eſt vt ſit fortitudine virili, vt ſit ſenſus, vellet quidem viro ſimilis eſſe viribus ⁊ fortitudine, ſed tñ nollet in ſexum virilem tranſire, quum lōge maiorem intelligat eſſe voluptatē ſuam q̄ virilē. Fugit a ſexu, abhorret a ſexu foemineo. i. repudiat q̄ mulierum ſint, ⁊ quę mulieribus conueniunt. Quātula, minima. Quale decus, indignatio eſt in muliere arma pertractantē, ⁊ in contemptum mariti, ac ſi dicat q̄ pulchrū, q̄q; decorum ornamentū videas, ſi forte inſtrumenta ſtratiotica vxoris publica auctione venundant, vel ſi acciderit tibi, vt cū aliquo tibi ſit pugnandū, tūc .n. eris foelix puella, hoc eſt vxore tua vendente ocreas ac per hoc arma ſua, poteris, n. iis comparatis armari. ordo aūt eſt. Si fiat auctio rerum coniugis. Ocreas, poſuit ocreas pro omnibus armis, ſunt aūt ocreę crurū armaturę dictę, ocreę quaſi ob crus. Titus Liuius in prima decade loquens de Sernio Tullio. Nec de armis q̄q̄ mutatū, ocreę tñ adempte, legendūq; eſt ironicos et geſtu adiuuandum, qua'e inquit ornamentū rerū videas, ſi auctio coniugis fiat, ſi publica auctione Balteus ⁊ manicę, reliquaq; arma vxoris vendant. Nam auctio appellatur venditio, q̄ publice fit ab auctu precii, qui fit a circūſtantibus, vnde ⁊ Actuarium appellatur ad ditamētum precii. Plautus in mercatore. Actuarium adiicito, vel mille nūmum plusq̄ poſcet. Balteus, cingulū militare ex corio a quo arma dependebāt pugnatoria, dictū ait Varro a bullis, q̄bus erat diſtinctū. Manicę, quę ad manuum conſeruationem geſtant aduerſus pugnantes manicę ſunt dictę, eas ēt manicas appellamus, q̄bus manus aduerſus vim frigoris muniūtur, vñ Pli. ad Marcū. Ad latus notarius cū libro ⁊ pugillaribus, cuius manus hieme manicis muniebant, manicas item dicimus vincula, quę manibus iniiciunt. Vir gi. Manicas atq; arcta leuari Vincla iubet priamus.

Criſtę, quę geſtari ſolent in vertice galeę. Dimidiū teg. hoc aūt dictū ex more ytholoꝝ, q̄ auctore Macro. in bellū vno tñmodo pede calciato deſcendebant, quod inſtitutum Virg. imitatus ait lib. vii. de hernicis. veſtigia nuda ſiniſtri inſtituere pedis, crudus tegit altera pero. Dimidium aūt dixit, q̄a pede vsq; ad genu crus tñ integebat reliqua vero pars nuda erat, ſcuto eā tegēte. Si niſtri crus bene aūt ſiniſtrum ait armari. nā in pugna crus ſemper ſiniſtrum protendit, ideoq; munitur. Hę ſunt quę te. riſu ſatyrico ſubſannat mulieres, quas ait in turpifacinore nullū prorſus ſentire laborem, in ope honeſto ſudare, quas inquit vides tam fortiter arma ꝑtractare, ille ſunt q̄ vel leuium geſtamine veſtitum ſudant. ac ſi dicat hic eſt ille ſexus mollis ⁊ delicatus, cui ēt leues tunicę ſunt onerosę, ⁊ tñ arma vt lenia ſine vllo labore pertractat. Cycla de, veſtis eſt muliebris tenuiſſima ⁊ rotunda vnde nomē. cyclos enim grece circulū ſignificat latine, de cycla de Propertius. Quę modo per viles inſpecta eſt publica noctes. Hęc nunc aurata cyclade ſignat humū. Lampridius in Alexandro ſic ſcribit. Matronas regias cōtentas eſſe debere cyclade, quę ſex vnciis auri plus nō haberet. Cyclades ēt inſulę ſunt in mari egeo dictę q; in orbem ⁊ circulū iaceant. Pāniculus bom. Pannus ⁊ veſtimentū confectum ex bombice coa. Nā Bombices vermes ſunt in aſſyria, qui telas araneorum mō texūt ad veſtem, luxumq; foeminaꝝ, q̄ bombicina appellātur, eas telas mulieres retorquere, rurſusq; texere, didicere tā ta materię tenuitate, vt denudet foeminas veſtis bōbicina, vñ Mart. Foemineum lucet ſicper bōbicina corpus. Aſpice quo fre. hoc ēt riſu ſatyrico ꝓnunciādū. Aſpice inquit q̄ ſtrenue ex diſciplina tractandorū armoꝝ feriat. Palum tanq̄ aduerſarium. nā ad palum vt diximus, exercebant, vnde ſequitur. Quando ad palū gemit vxor Aſili? Quo fre, qua vociferatiōe, nā vt ſcribit Cice. in. ii. Tuſc. In ſtadio curſores exclamant q̄ maxime poſſint vt ſe intendant ad firmitatem, faciunt idem quum exercentur athletę. Pugiles vero etiā quū ferunt aduerſarium iniectis ceſtibus ingemiſcunt, nō q; doleant, animoue ſuccūbant, ſed quia in profundēda voce omne corpus intenditur, venitq; plaga vehementior, hinc igit Iuuenalis ait eam in feriendo fremere, ſ̄ eſt voce intonare. Perferat. i. ferat in palū. Ictus monſtratos dictatos a magiſtro. Quanto pondere cur. ac ſi dicat non eſt miꝝ ſi valde incurnat, q̄a onerosa ē galea. Quāta. q. d. q̄ fortis ⁊ valida. Sedeat poſitio ſtrētis ictū, q; genibus nitit incurnatis. nā poplites ꝓprię dñr genuū cōcauitates. Quā dēſo fascia libro, i. aſpice q̄ dēſo libro. i. denſo volumine veſtiū ſcia adſit ipſi mulieri, nam fascia ſuccinctę mulieres lidebant. Martialis. Harpaſto quoque ſubligata ludit.

Florali matrona tuba, niſi ſiquid in illo
Pectore plus agitat, vereq; paratur arenę?
Quē preſtare poteſt mulier galeata pudorē?
Quę fugit a ſexu, vires amat, hęc tamen ipſa
Vir nolet fieri. nam quantula noſtra voluptas,
Quale decus, rerum ſi coniugis auctio fiat?
Balteus, ē manicę, ē criſtę, crurisq; ſiniſtri
Dimidium tegmen, vel ſi diuerſa monebit
Prędia, tum ſoelix ocreas vendente puella.
Hę ſunt quę tenui ſudant in cyclade, quarum
Delitias ē panniculus bombicinus vrit.
Aſpice quo fremitu monſtratos perferat ictus,
Et quanto galeę curuetur pondere, quanta
Poplitibus ſedeat, quam denſo faſcia libro,

Ocreę

anctio auctarium

Balteus

Manicę

Cycla de

Bōbices

popli tes

Et ride, hoc ita superioribus coniungitur, vt sit sensus. Aspice & ride quasi quę diuersa faciant. ridiculum enim est eas arma tractare & mox depositis armis in scaphium mingere. Est.n. scaphium vt Iulius pollux tradit, vas fœminæ in quod mingerent. Vulpianus de auro & argẽto legato scaphii sic meminit. Scaphia habita vẽtris causa non puto argẽto legato cõtineri, qa argenti numero non hñr. dicto aũt ẽ a græco deducta. nam σκαφη vas concauum, & peluim significat. Victru. tñ lib. viii. oñdit scaphiũ nõ solũ eẽ vas ad vsum ventris, sed ẽt ad alios vsus aptum his verbis, Scaphiũ græũ aut plũbeum, aut peluis ex his qđ erit paratũ, idq, intrinsecus oleo vngat &c. Et ride, sic.n. poetę ridẽdo notant vicia. Hora. in. i. epistola ad puer, ride, mutat cœnacula, lectos.

Scaphium

Et ride scaphium positis cum sumitur armis.
Dicite vos neptes lepidi, cęci ve metelli,
Gurgitis aut fabii, quę ludia sumpserit vnquã
Hos habitus, qñ ad palũ gemit vxor asylii?
Semper habet lites, alterna iurgia lectus
In quo nupta iacet, minimũ dormitur in illo
Tunc grauis illa viro, tũc orba tygride peior,
Quum simulat gemitus occulti cõscia stucti,
Aut odit pueros, aut ficta pellice plorat
Vberibus semp lachrymis, semperq paratis
In statione sua, atqr ipsis expectantibus illam
Quo iubeat manare modo, tu credis amorem,
Tu tibi tunc curruca places, fletumq labellis

Dicite vos neptes le. Hi tres lepidus, metellus & Fabius gurges fuere viri gratissimi. hoc poeta citat neptes vt mulieres seueras, & exparẽtibus seueris natas, rogatq, nunqd tpibus suis talia muliez extiterint monstra, vt deposito oi pudore ĩ publico ad palũ exercerẽt, sicq, sui tpis vicia flagellat oñdẽs oĩa ĩ deterius labi. Lepidi, de. M. æmilio lepido itelligit, q prĩceps senatus a cẽsoribus lectus añq expiraret pcepit filiis lecto se strato sine liteis, sine purpura efferrẽt, ĩ reliquũ funus ne plusq̃ tris denos cõsumerẽt, imaginũ specie. nõ sũptibus nobilitari maxioz virorz funera solere. is bis cõsul fuit, põtifex maxim⁹, & cẽsor collega Fulvii flacci q quũ aduersus eũ graues inimicitias exercuisset eas vt simul cẽsores enũciati sũt ĩ cãpo deposuit. Cęcinę intel. Metellũ illũ intelligit, q orbã luminibus exegit senectã amissis incẽdio, quũ ex ęde vestę ardẽti põtifex palladiũ raperet memorabili cã, sed euẽtu misero. Tribuit.n. auctore Pli. populus ro, qđ nunq̃ vllĩ alii ab condito quo, vt quotiens in senatũ iret, currus veheret ad curiã, magnũ & sublime, sed pro oculis datũ. de hoc diximus in. iii. satyra. Gurgitis fa. Hic est ille Fabius gurges, qui aliquot matronas ad populũ stupri damnatas pecunia mulctauit, ex quo mulctaticio gre veneris gdẽ, quę ppe circũ est, faciendam curauit, filius autẽ fuit illius Qu. Fabii cẽsoris a quo in quatuor tribus redacta ẽ turba forẽsis, vñ nomẽ fuit Fabio maximo datũ. Iure ergo citat neptes Fabii gurgitis vtpote ex eo natas q vitia muliez exosus fuerit puniueritq. Quę lunę mimma fecerit id p tãta ĩprudentiã qp fit a matrõis nostri sęculi. Hos hab. tus. i. tales habitus athleticos & gladiatorios. s. Quãdo ad palũ gemit vxor asylii? q. d. maiore verecũdia vinit mima & vxor gladiatoris q̃ matronę nostri tpis, neq, n. ludia ad palũ exercet sicuti matronę. Asylus gladiatoris nomẽ est. Bene aũt gemit qa vt diximus pugiles quũ feriunt aduersariũ ĩgemiscunt, nõ qp doleant aione succũbant, sed quia in pfundenda voce oẽ corpus vt dixi intendit. Semp habet lites. Alia disuasio. Semp inquit lites & iurgia marito sunt sentienda, vt nullus sit ne in lecto quidẽ locus ge-

Scaphium

Asylus

tis, lis proprie appellat inimicoz cõcertatio. Iurgiũ aũt Lis beninoloz & ppinquoz. Cice. in li. de rep. Iurgare ergo Iurgiũ lex putat inter se vicinos non litigare. Minimũ dormit. i. modicũ & parum dormit. Tũc grauis illa viro. Aliã notat exquisitã in muliere maliciã, q̃ cũ amatore suo quũ fuerit, verita ne maritus male de se sentiat, aut suspicet, ipsa vltro mari tũ p fictas lachrymas accusat, totaq, est in suspirio ẽ gemitu, vt dissimulata pranitate eũ decipiat credentẽ ex vehemẽti in se amore id fieri. Tunc grauis. Ordo est, illa tunc ẽ grauis & molesta viro accusans eum, & peior tigride orba, quũ conscia ficti occulti. i. adulterii sui admissi simulat gemitus, id est simulat sus piria, ac perinde se mariti çelotypam probat. Orba tigride. Tigris animal est quod indi & hircani ferunt velocitatis tę-

Tigris

mende, & tum maxime ablatis fœtibus; sęuit pcipua feritate in littore, quum raptor in nauę se contulerit, a celeritate nomen accepit, nam tigris lingua persica sagittam significat. Aut odit pueros, consuetudine græca pueros pro seruis, id est insectatur seruos vt adulterii ministros, ostendit quomodo grauis sit viro. nam quo ira ta ei videatur omnia in domo perturbat, vt grauiter offensa. Aut ficta pellice plorat, aut fingit se plorare p- Pellex
pter pellicem suam, nam pellex ea appellatur, quę cum eo cubat cui vxor sit, de qua plura illic diximus. Resi-
dens in codice pellex. In statione sua, hoc est in sede Statio
sua. Nam statio appellatur omnis destinatus ad stan- Statio
dum, excubandumq, locus, sępe etiam Statio ponitur narii
pro ipsis custodibus, vt illud apud Tranquillum in Nerone. Sed adiuuante vulgi preces etiam statione militum, quę tunc excubabat, representaturum se pollicitus est, inde etiam dicuntur milites stationarii. Statio item pro ipso officio standi, vt illud apud Valerium. Voluntaria statione & corpora & animos corroborabant. Alibi, Antea senatus assiduam stationem eo loci peragebat. De quo vocabulo pluscula dicemus in vndecima satyra illic, Stationes, omne theatrum. Expectãtibus illam, scilicet mulierem & dominam suam. Quomodo iubeat manare, ostendit poeta q̃ facile sit muliẽri lachrymas emittere, quę vbi libuit eas fundit nec minus in re ficta q̃ in vera, vnde illud est Ouidii. Credidimus lachrymis, an hę simulare docentur? Hę quoq, habent artes, quaq, iubentur eunt. Terentius. Hęc verba vna me hercle falsa lachrymula extinguet? Tu cre. amo. insultat insciti mariti nimis creduli, credis in quit hoc fieri, quia te amet? Curruca pla. ignominio Curru
se currucam appellat maritum, quasi qui alienos educet liberos pro suis, vxoremq, suã ab aliis possessam amplectat. Nã curruca vt scri. Arist. lib. vi. de natura animalis est in cuius nido cuculus parit ouũ, q̃ curruca vt sua fouet, excludit, & educat. Parit itẽ interdum in nidis mimoz auiũ & ouũ q̃ aliena repit, edit, maxie vero nidos palũbinũ petit, q̃z ouũ esu absumẽs sua relinqt.

Que

Que scri. qualia scripta ac si dicat impudica & amatoria, adiuuandũq, est gestu. Scrinia. Scriniũ pprie appellatur vbi ẽ scripta & vnguenta reponuntur. Pli. lib. xiii. Castris Darii regis expugnatis in reliquo eius apparatu Alexander coepit scrinium vnguentoz, Hora. in epistolis. Calamũ & chartas & scrinia posco, a scrinio dicuntur scriniarii, qui scriniis prefuit.

Scrinium

Moechę. i. vxoris tuę quę moecha est. Zelotypę, quę se çelotypam simulat. nã çelotypus proprie appellari põt, q ita amat vt solicitus sit neqs amore suo pfruat. Et çelotypia diffinitur, vt ante diximus a Chrysippo egritudo animi ex eo proueniens, qđ timeas, ne adsit alteri, qđ cũ nemine velis habere cõe. Quam diffinitionem sequitur Cicero in quarto Tusculanis. sic. Zelotypia egritudo est ex eo q̃ alter quoq, potiat eo q̃ ille ipse concupierit, vñq, vocabulũ deduci ἀπὸ τοῦ ζηλοῦ. i. amore καὶ τυπτεσθαι. i. verberari, q̃ çelotypus assiduo amoris maleo pulsetur, alii tñ dictum volunt quia ζηλοτυπεω idem est q̃ emulor & inuideo. Sed ia. in sex. com. Ostensurus ẽ muliere non modo ad oĩa vicia esse pronam, sed in flagitio deprehensam mira se etiam audacia defendere. Si ingt forte accidat. vt eam inuenias in complexibus aut serui aut equitis. ita vt ne summus quidem orator eloquentia sua querat rem tueri, ipsa inquit facile & se statim tuebit. Dic quin. quintilianum posuit poeta pro summo oratore. q tẽporibus Domitiani floruit, scripsitq, libros de institutione oratoria, qui ad nos peruenerunt, vrbis fuit magister primus, qui mercedem publicã accepit e fisco, vt scribit Eusebius. Docuit etiam nepotes Domitiani. Mart Quintilianine vage moderator summe inuentę Gloria romanę Quintiliane togę. Aliquem co. i. dic facti rationem. Nam græci chorna appellãt qđ nos colorem. i. rõnem quę factum excusat. vnde Quintilianus lib. tertio. Sed dandus illis deformibus color. Seneca in tertio declamationũ. Manifestus est adolescẽtis color, vt dicat se auctoritate patris oppressum. Idẽ in vi. de cõtrouersia. ii. libri. Colore hoc vsus est latro pro patre puellę, non misericordia motam sed libidine, & iõ non est beneficium. Idẽ in sequenti controuersia. Alio colore vsus est, dixit. n. non iram illam patris fuisse sed caliditatem. Quęstio quę sine colore est cõsistere negt, hoc modo, C. Vatienus sinistre manus digitos ne bello Italico militaret, abscidit, reus est lesę reipu. Hic qñ color facti non inuenitur, causa nequit consistere, sicq, defensio subuertitur. Vnde iucunde poeta interrogat quũ tilianum tanq̃ optimum rhetorem, vt causam hãc defendat & facti rationem afferat. Heremus, verba quintiliani. Certe inquit heremus. i. ambigimus quo pacto rem tam euidentem possimus defendere. Dic ipsa, verba Quintiliani. q. d. quum nos id nesciamus dictu

Zelotypus

Zelotypia

Ecrorbes, quę scripta, ẽ quot lectureę tabellas
Si tibi çelotypę retegantur scrinia moechę,
Sed iacet in serui complexibus aut eqtis dic,
Dic aliquem sodes, dic quintiliane colorem.
Heremus, dic ipsa, olim conuenerat inquit,
Vt faceres tu quod velles, nec non ego possem
Indulgere mihi, clames licet, ẽ mare coelo
Confundas, homo sum nihil est audacius illis
Deprẽsis, iram atq animos a crimine sumũt.
Vnde hęc mõstra tñ, uel de quo fonte requiris?
Prestabat castas humilis fortuna latinas
Quondam, nec nitiis contingi parua sinebat
Tecta labor, somnioq breues, ẽ nellere tusco
Vexatę duręq manus, ac proximus urbi
Hannibal ẽ stantes collina turre mariti.
Nunc patimur lõgę pacis mala, senior armis

ipsa o mulier. Illud obseruandum est hoc pronomẽ ipsę iungi primę personę secundę & tertię, vt ipse feci, ipse feceris, ipse fecit. Olim conuenerat, arguta defensio mulieris, Mare cœlo, solet enim ira perciti ita clamando elementa ciere, vt illud Terentianũ. O cœlum, o terra o maria Neptuni. Homo sum, crimen a se removet in sexus imbecillitatem transferens, vt sit homo sum. i. mulier sum, & proinde nec mirum si aliqñ a recto tramite declino, qñ cuiusq, sit hoĩs errare. Vñ hęc mõstra tñ, forte ingt requiris vñ hęc tãta mulieꝝ scelera proueniãt, ex nimio ingt ocio, nimioq, reꝝ luxu hęc sunt, qđ p sequentia indicat. nã cũ romani pauptate & belli ingt premebant summa in vrbe vigebat pudicitia & pbitas, vñ est illud Sallustii in Iugurthino. Metus hostilis in bonis artibus ciuitatẽ retinebat, quare elegantersequitur prestabat castas &c. Vez iis oĩbus amoris incõmodis luxuria ĩ

Luxuria

ualuit, mores totius ciuitatis corrupti sunt. Sicq, poeta monet in delitiis piclitari honestatẽ. Vñ illud est Oui. Q̃ ngitur egistus quare sit factus adulter. In promptu cã est. desidiosus erat. Labor, nam dum uariis intenti laboribus pauptatẽ tuebãtur uiciis carebant, vñ sapienter dixit Oui. Ocia si tollas periere cupidis artes. Vel lere tusco. i. lanificio. Tusco aut qa in vico tusco lanificiũ exercebatur. Tuscus aũt vicus fuit in vrbe quo itur ad velabrum, vbi consistebant vnguẽtarii & lenones, vñ est illud Hora. in satyris. Vnguentarius ac tusci turbe impia vici, quod magis placet, qa ex etruria vrbi vicina lanicĩ habebatur, vt intelligas nõ solũ in vico tusco sed p totã ciuitatẽ tũc mulieres lanificio, ceteris q̃ honestis artibus intẽtas fuisse. Ac proximus urbi hãnibal, i. bella q̃lia hãnibal gessit aduersus romanos. Hãnibal aũt post cãnensem cladẽ ad Anienẽ fluuiũ tria millia passuũ ab vrbe castrametatus est, quo tpe plorantes auctore Liuio mulieꝝ nõ ex priuatis solũ domibus exaudiebant, sed vndiq, matronę in publicũ effuse circa deũ delubra discurrebãt crinibus sparsis arã verẽtes, nixę genibus supinas manus ad coelũ ad deos tẽdentes orantesq, vt vrbem romã e manibus hostiũ eriperent. matresq, romanas, & liberos paruos inuiolatos seruarẽt.

Tuscus

Stãtes in turre collina. Nam senatus censuit vt Hãnibale proximo vrbi consules ponerent castra inter portam collinã & exqlinã. Cõsules senatusq, in castra uenerũt, ibi de summa rei. p. cõsulatũ. Collinã aũt dictã scribit Varro a varietate collũ quã quirinalis habuit colles, ea

Colli

. n. porta ad Quirinalẽ ducebat. Nũc patimur, ex ni nam mio ingt ocio multa nũc mala patimur. Luxuria. n. vt bem innasit, quę grauius qdem q̃ bellum oẽm honestã expugnauit, Illud sciendũ vlscici dici de amico & inimico, vt vlciscar patrẽ meũ, hoc est vindictã sumã de iis qui patrẽ meum leserunt & vlciscar pcussores patris.

Victumq; vlciscitur orbem, sumit inquit vindictam & supplicium de Romanis, qui totum orbem vicerunt, quasi dicat satius fuisset, si totum orbem non superassent, ne luxuria vrbem occuparet. Vlcisci, illud sciendum vlcisci dici de amico & inimica, vt vlciscar patrem meum, hoc est vindictam sumam de his qui patrem meum leserunt, & vlciscar percussores patris. Nullum crimen abest, ex quo inquit ciuitas imperio & opibus aucta est, omne genus sceleris exerceri ceptum est, vnde & Titus Liuius scribit in prologo suo. Quanto rerum minus, tanto minus cupiditatis erat. Nuper diuitiæ auaritiam, & abundantes voluptates desiderium per luxum atq; libidinem pereundi, perdendiq; omnia inuexere. Hinc, non solum inquit mores vrbis per luxum corrupti sunt, sed & aliæ ciuitates vrbis exemplo luxuriant. Hinc, idest ex Roma. Fluxit, scilicet luxuria. Ad bistros, bistri ex littore illyrico in Italiam venienti occurrunt, ab iis ait festus Pompeius appellatos esse bistriones, q; primum illinc venerint, vt inde appareat eos molliter vixisse. Liuius tamen in septimo primæ decadis, & Tacitus & Valerius libro secundo de antiquis institutis ludium, lquitusco verbo bistrio appellatus est, ex etruria romam primum accitum contendunt. Sybaris, oppidum est Calabriæ non longe a Grotone conditum ab Achiuis inter duos amnes cratidem & Sybaridem, a quo cognomen habuit, auctor Strabo libro sexto. Bene autem ait luxuriam ad Sybaritas defluxisse. Nam constat eos luxu delitiisq; notabiles fuisse. Vnde Philo hebreus in vita Mosę comœdias inquit & Sybariticas nequitias componentes, hoc est poemata lasciua. Strabo eodem libro scribit Sybaritas adeo luxuria delitiisq; intemperantes defluxisse, vt omni illa foelicitate intra septuaginta dies a crotoniatis exuti fuerint & debellati. De Sybaritis sic & Quintilianus libro tertio. Frugalitas apud Sybaritas forsitan odio foret, vnde apud græcos prouerbium est. ευβαριτικη τραπεζα hoc est Sybaritica mensa, qđ dicebatur de conuiuio laute apparato. Suidas refert Sybaritas instituisse, vt equi ad tibię tantum saltare discerent. Et sybaritas luxuriosos appellatos. Hinc rhodos & miletos, casus sunt nominati, idest luxuria rhodia & milesia, hinc ẽ. i. ex vrbe Roma nata ẽ. Et exemplo vrbis Rhodii & milesii luxuriare didicerunt. Rhodos autem insula est maris lycii cognominata a Rhodo neptuni filia ex sorore Telchinum. Bene autem rhodon & Mileton nominauit. Nam omnes fere populi orientales maximeq; Asiatici omni rerum luxu affluxerunnt. vnde est illud Valerii in secundo. Spartana ciuitas seueris simis lycurgi legibus obtemperans aliquandiu ciuium suorum oculos a contemplanda Asia retraxit, ne illecebris eius capti ad delicatius vitę genus prolaberẽtur, audierant enim lautitiam inde & in modicos sumptus et omnia non necessaria voluptatis genera fluxisse, quod & Liuius affirmat libro nono de bello macedõico. Miletos, ciuitas est Ioniæ patria Thaletis philosophi in Asia minore, eam cõdidit Miletus filius solis & Pasiphaes Ouid. Spõte fugis milete tua, celeri ; carina Aegeas me

Luxuria incubuit, victumq; vlciscitur orbem.
Nullũ crimen abest, facinusq; libidinis, ex quo
Paupertas romana perit, hinc fluxit ad bistros,
Et sybaris colles, hinc est rhodos & miletos,
Atq; coronatum, petulans, madidũq; tarẽtum.
Prima peregrinos obscoena pecunia mores
Intulit & turpi fregerunt sęcula luxu
Diuitię molles, quid enim uenus ebria curat?

tiris aquas, & in aside terra Moenia constituis positoris habentia nomen. Tarentum, ciuitas Calabriæ. Coronatum & ma. hoc ideo dicit, quia ibi conuiuia luxuriosa agitabantur, in quibus sumebantur coronę. Consuetudinem autem coenandi cum coronis Ionęs primi reperisse traduntur, auctor Valerius in secundo de mo'licię tarentinorum sic. Finem profecto fruẽdarum opum, quibus ad inuidiam diu abundaueras Tarentina ciuitas quęsiuisti. Sydonius Ipsaq; periit trepidauerat vncta tarentus. Horatius in epistolis. Sed vacuũ tibur placet, aut molle tarentum. idest luxurię vacans, fuerunt enim opulentissimi Tarentini, quod Valerius libro secundo vt diximus docet Macrobius libro tertio saturna. scribit Tarẽtum lingua Sabinorum molle significare, vnde & nix tarentina dicitur, quę ita mollis est, vt vix attrectata frangatur, itẽ quidam omes tarentinas dicunt, hoc est molles. Petulans, ad id respexit, quod non modo per superbiã res Romanorum in porta suo captus reddere noluerunt, sed alterum ex legatis, qui a senatu missi fuerant ad eas repetendas vrina respersit. Potest ẽt huius loci alius esse sensus, vt sic legamus. Hinc fluxit ad istos Et Sybaris colles, vt sic exponamus. Hinc, ỹ est ex pace nimio q; ocio & abundantia luxuria Sybaritna, Rhodia, Milesia, & Tartesina fluxit ad istos colles, scilicet vrbis nostrę, quasi cum contemptu dictum ad istos, quasi qui omnem aspernari deberent luxum & molliciem, vt sic intelligamus mores peregrinos a Romanis eẽ acceptos postq; diuites & in ocio esse coeperunt, vnde sequitur.
Prima peregrinos obscura pecunia mores Intulit.

Prima peregrinos. Ostendit nimia diuitiarum abundantia vrbis mores corruptos esse, ciuitas enim iã omni orbe subacto in omnem prorupit luxum. Est ergo sensus. Pecunia ipsa, idest ampla patrimonia et diuitię multę fuere causa vt mores peregrini & luxus in vrbem inueherentur, vt siquid apud nationes peregrinas ad luxum esset, id omne Romani vsurparent, vnde illud in tertia satyra. Iam pridem in Tyberim syrus defluxit orontes. Et linguam, & mores cum tibicine cordas, Obliquas, nec non gentilia tympana secum. Vexit & ad circum iussas prostare puellas.
Ex Asia enim vt docet Liuius libro nono de bello Macedonico. Luxurię peregrinę origo ab exercitu Asiatico inuecta in vrbem est. Inde primum lectos stratos, vestem stragulam preciosam, plagulas, & alia textilia, et quę tum magnifice supellectilis habebantur, monopodia, & abacos Romam adduxerant. Tunc psaltrię, sambucistrięq; & conuiualia ludionum oblectamenta ad vitia epulis, epulę quoque ipsę & cura & sumptu maiore apparari coeptę. Tunc coquus vilissimum antiquis mancipium & æstimatione & vsu in precio esse. Ob scoena pecunia, quę in causa est, vt homines rebus obscoenis indulgeant, & dictum est ex affectu vtentis, nã per se neque bona, neque mala est. sic & Virgilius malã falcem appellauit. Quid enim venus ebria curat, Sententia est generalis, prolata tamen nunc propter luxum, intemperantiamq; mulierum, vt sit sensus, nemo

in quit

inquit nemo locuples, diuitiisq; abundans honestatis rationem habet. Omnia enim per summum luxũ irrationem habet. Omnia enim per summum luxũ irrationem temperantiamq; agit, vt per venerem ebriã intelligas effusum in omnem luxum ocium hominis ebrii, idest diuitiis repleti, qui plenis intemperantię velis ad omnes & animi & corporis desertur voluptates. Inquinis & capitis, mulier inquit quę delicatis repletur cibis, vinoq; multo inebriatur. vnguẽtis delibuta preciosis nõ discernit tanto rerum luxuratione impediente qđ interfit inter fellatiõem & coitum, hoc est turpius ne sit crimen fellationis an coitus, sicq; multiplicem mulierum sui temporis impudicitiam flagellat, ac si dicat omnia hęc indifferentes agunt, nulla turpitudine abstinent, vnde & Hora. carmine lyrico ostẽdit per vinolentiam licitam et illicitam libidinem exerceri. Monet sithonius non lenis eunis. Quum fas atq; nefas exiguo fine libidinum discernunt auidi. Alii aliter sentiunt vt exponant mulieres eo impudentię deuenisse vt nullum faciant discrimen inter honestum & turpe, vt non magis eas pudeat ostendere membra pudibunda q̃ caput quod inter alia membra primum obtinet locũ, sed prior sensus magis placet. Ordo aũt est, mulier quę mediis noctibus ostrea mordet, nescit quę sint discrimina inguinis & capitis. i. inter inguen & caput, vt per inguen intelligas naturalẽ coitum, per caput fellationem. Quum vnguenta perfu
Ostrea sa mero falerno spumãt. Mordet, comedit. Ostrea, pisces sunt concha intecti, venerem si comedantur excitant. Vnguenta perfusa. i. immixta vino & epota, nã in instantum vnguentorum luxuria adoleuerat, vt nõ solum iis linerentur, sed etiam biberent, vnde Plin. libro xxxi. ita scribit. At hercules iam quidam etiam i potu addunt, tantiq; amaritudo est vt odore prodigo fruant, ex vtraq; parte corporis exteriore. s. & interiore. Quũ bibitur concha, hyperbolicos. i. grandi poculo. Quũ iam vertigine tectum. Videntur enim omnia ebrio in vertiginem agi, congeminariq; lucernę. Horatius, vt se mel icto Acceſſit furor capiti. numerusq; lucernis, Seneca ad Lucilium loquẽs de ebrio, Adiice illum ignotantem sui, dubia & inexplanata verba, incertos oculos, gradum errantem, vertiginem capitis, tecta ipsa mobilia velut aliquo turbine circumagente totam domum. Cicero in secundo de diuinatione. Nam nauigantibus moueri videntur ea quę stant, & quodam obtutu oculorum duo pro vno lucernę lumina. Quid dicam ĩsanis quid ebriis q̃ multa falsa videãtur, vnde est illud Apollonii Tyanei. Videmus enim ebrietate correptos geminam lunam, geminum solem sese videre arbitrari. Inunc & dubita. Honesta est inhibitio per concessionem vt ostendat minime dubitandum esse. Sic & Martia. in octauo. Inunc & dubita vates an diligat ipsos. Inuenalis alibi, Inunc & ventis animam cõmitte. Quum hęc ingt in mulieribus vitia esse cognoscas dubitabis quo contemptu, quaq; irrisione habeant aram pudicitię, cũ

Inguinis & capitis, quę sint discrimina nescit
Grandia quę mediis iã noctibus ostrea mordet
Quũ perfusa mero spumant vnguẽta falerno,
Quũ bibitur cõcha, quũ iam vertigine tectũ
Ambulat & geminis exurget mẽsa lucernis
Inunc & dubita qua sorbeat aera sanna
Tullia, quid dicat notę collactea maurę
Maura pudicitię veterem cum preterit aram
Noctibus hic ponũt lecticas, micturiũt hic,
Effigiemq; deę longis syphonibus implent,
Inq; vices equitant, ac luna teste mouentur.
Inde domos abeunt, tu calcas lucę reuersa

iuxta illam pretereunt? Est ergo cũ indignatione legendum. Inunc postbume Vrsidi & dubita qua sanna. i. q̃oris distorsione tullia rideat aram pudicitię. q. d. non debes dubitare pudicitiam a mulieribus miris modis cõtemni, q̃ precipua veneratione colere deberent. Est enĩ Sanna irrisio, quę fit quadam oris & nasi distorsiõe, vn- Sanna de subsannare. i. irridere subsannare & notare. Persius. Posticę occurrite sannę. i. irrisione quę fieri solet post terga. Sorbeat aera, idest ore distorto & hianti respiret in contẽptum deę. Collactea, hoc collactea loco nomen est propriũ. Alias collactea illa ẽ an ectore Capro, quę eodem lacte nutrita est. Quid dicat, quam multa ignominiosa in ipsam pudicitiam effutiat. quũ preterit, hoc autem dicit quia quum deberet ex vetere instituto ară prętereundo venerari subsannat & irridet, nam apud antiquos hic mos custodiebatur, vt non sine summa veneratione templa prętirentur, vnde est illud apud Apuleium in prima Apologia. Si fanum aliquod prętereat nefas habet adorãdi gratia manum labris admouere. Noctibus hic ponunt. s. ad aram pudicitię. Implẽt effigiem deę, mingentes deam lotio respergunt q̃ contemnunt vt impudicę & honestatis aduersatrices, sicq; cum supioribus cõueniunt, magis q̃ intelligas de fellatione dici, vt oñdat poeta mulieres tñ ab omni honestate resilire, vt ipsam quoq; pudicitiam, quam precipue colere deberẽt miris modis contemnãt, & sacra quoq; bonę deę impudicę celebrent. Longis siphonibus. Siphones proprie dicũtur fistulę & tubi & cannę ex quacunq; materia vnde liquida fluere possint. Come. cel. prodest etiam aduersus tardam concoctionem vinum frigidum bibere & post cibum magnã potionem, sed vt supra dixi per siphonẽ, quibus verbis declarat fistulam & siphonem idem signare. nam paulo ante dixerat duos cyathos per tenuem fistulam bibant. Plinius libro secundo de aqua in summa inga erumpente, quo spiritu acta & terrę pondere ipsa siphonum modo emicat. Per siphones igitur longos vesicę meatus intelligit, ex quibus vrina exit. Inde per diminutionem Siphunculi dicuntur. Plinius ad Apollinarem. In hoc fonte crater, circa Siphunculi plures miscent incundissimum murmur. Et paulo infra. E stibadio aqua veluti expressa cubantium ponderę Siphunculus effluit, cauato lapide suscipitur. Siphunculi

Inque vices equitant, Hinc appareat deam haberi contemptui, in cuius conspectu turpissima quęq; pagant. Expressit aũt Tribades mulieres, hoc est fricatrices a τριβω, quod est frico, sine tero, qualis fuit Sappho, vt ipsa fatetur, & Porphyrio docet, quod genus sceleris primo instituisse dicuntur Lesbię mulieres. Vnde apud Aristotelem λεσβιζειν id agere est. In vices, vt altera alteram ineat. Plinius libro septimo. Androgynos constat vtriusque esse naturę inter se vicibus coeuntes. Alibi Iuuenalis. Ne faciant vicibus. Tribas

androgynos

Coniugis vrinam, quam emisit ante effigiem pudicitię. Magnos visurus amicos, ideſt ex conſuetudine romana amicos ſalutaturus matutino. Nota bonę ſecreta deę, ita inſeruntur a poeta, quaſi dicat mirum eſt quam ſint etiam obſcoena, quę in ſacris bonę deę fiunt a mulieribus, eſtq; adiuuãdum geſtu. De bona dea dictum eſt in ſecũda ſatyra, Atq; bonam tenere placant abdomine porcę. Secreta bonę deę. Secreta autem dicit, qa vt auctores ſunt Macrobius & Plutarchus in Ceſare & Cicerone, horum ſacrorum ritus arcani fuerunt, quumq; celebrarentur, viris interesse non licebat, ea tantum in domo ſummi pontificis noctu a mulieribus celebrabantur. Quũ tibia lũbos, ſic illud Perſii. Quum carmina lumbum intrant. Nam laſciuo cantu & ſono libido maxime excitatur. In iis enim ſacris ad tibiam vt ait Plutarchus, ſaltabãt mulieres multa baccha nalibus ſimilia peragentes, vnde ſupra. Nullo gemit hic tibicina comu.

Vinoq; feruntur, licet in iis ſacris vino vteren tur, tamen lactis nomine nuncupatur, & vas mellariũ, auctor eſt Macrobius. Ordo eſt autem. O quantus ardor concubitus eſt illis mentibus, quum tibia incitat lũbos & mænades attonitę comu & vino feruntur. i. agitãtur & rapiuntur. Crinemq; rotant, caput agitant.

Vlulante priappo, vult omnino oſtendere poeta in ſacris bonę deę, omnia fere fieri a mulieribus, quę fieri conſueuerant in bacchanalibus, in quibus vt diximus in ſecunda ſatyra, Auctore Liuio. Viri & mulieres non gratia ſacrorum ſed concubitus conueniebant, nam ibi ſtupra erant promiſcua ingenuorum & foeminarũ tum inter ſe, tum cum maribus, ibi aderant ſacerdotes Priapi & Cybeles, multiq; vlulatus cymbalorum & tympanorum, & id genus inſtrumentorum muſicorum, per quod ait poeta vlulante priapo, ideſt ſacerdote Priapi edente ſonos & vlulatus muſicis inſtrumentis, hoc autẽ faciebant ne queritantis vox per vim ſtuprum patientis exaudiretur. De quibus bacchanalibus ſic meminit Diuus Auguſtinus lib. decimo octauo de ciuitate dei. Et tamen eius velut dei nomine per immundos demones bacchanalia ſacra, vel potius ſacrilegia ſunt inſtituta, de quorum rabioſa turpitudine poſt tam multos annos ſic ſenatus erubuit, vt in vrbe romana eſſe prohiberet. Mænades, eas mænades appellat, q̃ multa bacchanalibus ſimilia peragerent. Nam mænades dicũtur bache a μαινομαι quod idem eſt quod furo. Concubitus, genitiuus eſt caſus. Quę vox, q̃ impudica.

Saltante libidine, titillante pruritu & vredine. Quãtus torrens. Hyperbolę eſt, ideſt quantus diſcurſus ſpermatis collecti ex nimio hauſtu vini. Lenonum ancillas. Carpit mulieres tribades ſui temporis, conqueriturq; quod in iisdem ſacris bonę deę, quum corona feruantibus virginitatem daretur, nunc proponatur tribadibus. Lauſeia, nomen mulieris impudicę & ebrioſę, de qua alibi. Quantum Lauſeia bibebat. Ancillas lenonum, puellas lenonum proſtitutas. Pronocat, quaſi melius libidinatura. Coxę pendẽtis, nã quę ſuccumbit, ſublimi coxa excipit tribadem incumbentem. Ipſa. s. Lauſea. Adorat frictum, hoc aũt dicit, qa genibus incurnatur ad frictum. Medullinę crisantis, monẽtis ſe ad turpitudinẽ, nam criſari mulieꝝ eſt, ſicuti Cenere virorum. Palmã inter dominas. virtus natalibus æquat, quũ inter mulieres inquit cęteris in rebus, honeſtiſq; officiis nobilitatis ratio habeba tur, ita vt ſemper nobiliores præponantur, in hoc tñ obſcœno libidinis flagitio victoria & corona tam ignobili q̃ nobili in differẽter daꝛ, put quęq; melius libidinata fuerit, nulla prorſus illic habita ratione nobilitatis, ergo inquit nullum illic habetur diſcrimen iter mulieres, ſed virtus. s. libidinãdi & coeundi inter dñas. i. quę exercetur inter ipſas mulieres æquat palmã. i. facit vt ipſa q̃ victrix ſit æquetur natalibus. i. nobilitati, nã per natales numero pluratiuo nobilitatẽ intelligimus, vñ Corne. tacitus loq̃ns de Cornelio fuſco ait, Cornelius fuſcus ingens ętate, Clarus natalibus. Seneca ad Lucilliũ. Conditor ille iuris humani nõ natalibus nos nec noſtrum claritate diſtinxit. Lamedontiades. i. Priamus Laomedõtis filius, p Priamũ natales aũt & Neſtora oẽs extremę ſenectutis intelligit, ſpẽmq; p genere poſuit. Hernia, græci Enterocelen & epiplocelen vocãt auctore Celſo, quod nos herniã. Eſt. n. cũ inteſtinũ aut omẽtũ in ſinũ Teſticuloꝝ, quem græci oscheon, latini ſcrotũ appellant descendit, quo vitio ſenes maxime laborant. Neſtoris, neſſor nelei regis pyli filii ſtirpis, qui vt tradit Homerus tertiã boũm ętatem vixit, vnde Ouid. in metamor. Vixi annos bis cẽtũ, nunc tertia viuitur ętas. Tũc quum omnia aperte paguñt omni amota ſimulatione. Prurigo, libidinis excitatio, omniſq; vredo. Tunc foemina ſimplex, tunc inqt ſimpliciter oĩa agit mulier, neq; turpitudinẽ aliquo pudoris velamento tegit. Repetitus clamor, a foemina expetente adulterũ. A toto antro, ab loco ſacrorũ occultiore. Iã fas eſt, verba mulieꝝ libidinis ſpatiẽtiũ, vocantiũq; viros intra ędes ſacroꝝ. Dormitat adulter. i. ſi adulter dormit, nec venit illa iubet iuuenẽ ad ſe aliũ accerſi, Cucullo, cucullus genus ẽ veſtis, de quo abunde dictũ eſt in tertia ſatyra. Veneto duroque cucullo. Si nihil ẽ, ſubandi amãtiũ. Seruos incurrit, ideſt ad ſeruos recurrunt, vt cum eis libidinentur.

Coniugis vrinam magnos viſurus amicos.
Nota bonę ſecreta deę; cum tibia lumbos
Incitat, & comu pariter vinoq; feruntur
Attonitę, crinemq; rotant vlulante priapo
Mænades, o quantus tũc ille mentibus ardor
Concubitus, q̃ vox ſaltante libidine, quantus
Ille meri veteris per crura madentia torrens;
Lenonum ancillas poſita lauſeia corona
Pronocat, & tollit pendẽtis præmia coxę
Ipſa medullinę frictum criſantis adorat.
Palmam iter dominas virtus natalibus æquat.
Nil ibi per ludum ſimulabitur, omnia fient
Ad verum, quibus incendi iam frigidus æuo
Laumedontiades, & neſtoris hernia poſſit.
Tũc prurigo morę ſpatiẽs; tũc foemia ſimplex,
Et toto pariter repetitus clamor ab antro,
Iam fas eſt, admitte viros; dormitat adulter
Illa iubet ſumpto iuuenem properare cucullo.
Si nihil eſt; ſeruis incurritur, abſtuleris ſpem

Aquarius

aq̃rius Aquarius, alii tradunt aquarium illum dici q̃ aquã coquo miniſtrat, quod hominis eſt viliſſimi. aquariũ etiam accipi pro eo qui publice aquam vendit, vt Romę & Venetiis hodie fit, vnde Celius ad Ciceronẽ, niſi ego cũ tabernariis & aquariis pugnarem, ciuitatem veternus occupaſſet, vnde & aquarium appellamus ſignũ in zodiaco humectum & hybricum, nam ſole in eo exiſtẽte pluuię cadũt in terras. Iulius vero frõtinus de aquę ductibus oſtẽdit illum dici aquariũ, qui curã habet aq̃rũ deducẽdarum per vrbẽ, ſic. n. ſcribit, cuius rei fraus aquarioꝝ eſt, quos aquas ex puatis ductibus in priuatoꝝ vſum deriuare deprehẽdimus. Alibi Nonius aũt Anio vicabat cęteras aquas, nam quum editiſſimus veniat & imprimis abundans defectioni aliaꝝ ſuccurrit imperitia aquariorũ deducentium in alienos eũ ſpecus. Aquarioli antẽ dicebantur mulieꝝ impudicaꝝ ſordidi aſeclę.

Aq̃rio lus

Apuleius in ſecunda apologia. Hiſce auditis exacerbatus aquariolus iſte vxoris ſuę ita ira extumuit. Atq; vtinam ritus. Dolet poeta in mulieribus tantam eſſe libidinis vredinem vt deoꝝ etiam templa profanẽt. Pudicitiam contẽnant, in ſacris bonę deę nulla turpitudine abſtineant. Ritus veteres, Solẽnia vetera ſacrorũ non violarentur. Publica ſacra, quę pro ſalute populi ro. celebrabantur. Plutarchus. Mauri, Mauritania in extrema eſt parte Aphricę ad occidentem ad mõtem Atlantem. Indi, populi ſunt ad orientem ſiti prope oceani refluxus & ſolis exortus, eſt enim ſenſus, oriẽtales pariter & occidentales nationes nouerũt. quę pſaltria tulerit penem maiorem q̃ ſint duo anticatones Cęſaris illuc. i. vbi ſacra bonę deę celebrantur. Pſaltria, q̃ optime canit a pſallo. i. cano, vnde pſalmus. i. cantus, & pſalterium inſtrumentum muſicũ, quas pſaltrias græci dixerunt, latini fidicinas appellarunt. Penem, veretrũ. Penis dicitur a pendendo. Nam penem auctore Feſto caudam vocabant, vnde offam porcinam cum cauda offam penitam dicebant, nunc vero penis capitur pro membro virili, ſicuti etiam cauda ſalax. Duo cęſaris anticatones, Cicero libellum in laudem Catõis vticenſis ſcripſerat, Contra Cęſar indignatus duos libros ſcripſit, quos appellauit anticatones, de quibus ita Suetonius in Cęſare reliquit, & de Analogia duos libros et Anticatones totidem, in quibus complexus eſt crimina quamplurima in Catonem. De anticatonibus etiã Cicero intellexit quadam epiſtola ad Atticum ſic ſcribens. Qualis ſtatura ſit Cęſaris vituperatio contra laudatiõem meam perſpexi ex eo libro, quem Hirtius ad me miſit, in quo colligit vitia Catonis. Vocabulum eſt autem compoſitum ex græco & latino. Nam dictiones auctore Quintiliano in primo ex peregrino & noſtro cõponuntur, vt Epitogium & Anticato. Epitogium ẽ autem genus veſtis quod togę ſuperindnebatur, ex ετι prępoſitione greca & toga formatum eſt. Anticato vero ab αντι quod eſt contra, & cato, ſic autem duo libri in volumen vnum complicati erant & conuoluti ſpecie tereti. Vnde & volumina ſunt denominata, vt diximus latius in prima ſatyra. Cui volumini modo penẽ illum comparat poeta. Vnde fugit mus, tantę pudicitię ferũt bonam deam fuiſſe auctore Macrobio, vt extra gyneceũ nunquã ſit egreſſa, nec nomen eius in publico fuerit auditũ ne virum vnq̃ videret, vela viro viſa ſit, propter quod nec vir templum eius ingreditur, vñ Tibullus. Sacra deę maribus non adeũda deę. Et Propertius. Foemineę loca clauſa deę fontiſq; piandos Impune & nullis ſacra retecta viris, et vt teſtatur Seneca, Ita mares ab eius ſacris arcebãtur, vt picturę quoque aũalium maſculorũ contegerentur. Oſtendit igitur poeta in bruti maiorem eſſe pudorem q̃ in mulieribus, quas nõ pudeat veretra in ſacra bonę deę inferre, vnde fugiãt ipſi mures tanq̃ qui ſciant ea ſacra omni amota virili figura celebrari conſueniſſe. Et quis tunc hominum, Vt ſit ſenſus. Priſcis tpibus tanta veneratione colebant dii, vt nemo vnq̃ auſus ſit eorum ritum contemnere, Nũc autem ita ludibrio habẽtur, vt in oĩbus tẽplis obſcoenissima quęq; fiant. Nũmę, qui ſecũdus poſt Romulũ rex romanoꝝ ſacra plurima inſtituit, ędẽ veſte conſecrauit, virgines veſtales elegit, Flamines tres, Dialẽ, martialem, quirinalem, Salios Martis ſacerdotes, in ſacris fictilibus vſus eſt. Simpuuiũ, vas cuius vſus erat in ſacris dictũ a ſumendo, vt ſcribit Varro. Catinũ, vas a capiendo dictum. Patellas fragiles. i. fictiles a frangendo. nam & patella vas erat quo ẽt vtebantur in ſacris, vnde ſcribit Valerius. C. Fabricium Patellã deoꝝ & Salinũ habuiſſe, Aemiliũ quoq; Pappũ addit quũ bęreditatis noĩe ea accepiſſet religiõis cã a ſe abalienãda nõ putaſſe. Vaticano, collis vaticanus eſt appellatus, qđ eo potitus ſit populus romanus, vatum reſpõſo expulſis etruſcis. Sed nũc ad quas non Claudius aras, ſubaudi accedit, per Clandiũ intelligit oẽm adulteꝝ, nã Clodius vt diximus ex auctoritate Plutarchi in vita Cęſaris, & Ciceronis in. ii. ſatyra. Captus amore Põpeę vxoris Cęſaris ſumpto habitu muliebri domũ Cęſaris ſummi pontif. cis ingreſſus eſt, vbi ſacra bonę deę celebrabantur, ſicq; auſus eſt nulla habita ſacroꝝ reuerẽtia ea polluere. Sed nũc. i. temporibus noſtris. Audio qđ veteres. Intelligo inquit o amici veteres quid nũc moneatis me. s. mulieres cuſtodia in caſſitate poſſe contineri. Olim. Tria tempora complectitur, preſens vt hoc in loco, & prętteritum vt illud Horatii. Olim truncus eram ficulnus inutile lignum. Futurum vt illud Virgilii. Forſan & hęc olim meminiſſe iuuabit. Olim item pro interdum, & nonnunquam ponitur, vt illud Horatianum, Vt olim dant cruſtula blandi Doctores.

Seruorum, veniet conductus aquarius, hic ſi
Quęritur, & deſint hoies, mora nulla p ipſam
Quo minus impoſito clunem sũmittat aſello.
Atq; vtinam ritus veteres, & publica ſaltem
His intacta malis agerentur ſacra, ſed omnes
Nouerũt mauri, atq; indi, quę pſaltria penem
Maiorem q̃ ſint duo cęſaris anticatones
Illuc teſticuli ſibi conſcius vnde fugit mus
Intulerit, vbi velari pictura iubetur
Quęcũq; alterius ſexus imitata figuram eſt,
Et qs tũc hoium cõteptor numinis eſt aut quis
Sympuuium ridere nume, nigrumq; catinũ,
Et vaticano fragiles de monte patellas
Auſus erat? ſed nũc ad quas non claudius aras?
Audio quid veteres olim moneatis amici.

Anticato volumen

Simpuuiũ catinũ patella collis vatica

Olim

Quis custodiet ipsos custodes? Mōet poeta nec mulierem tutam esse a custodibus, quando ab iis ipsa incipiat, Martialis. Sed positis custodibus ingens Turba furiorum est, ingeniosus homo es. Eadem libido, omnes inquit mulieres pauperes iuxta & diuites in libidinem ruunt. Pedibus quę conterit, ideſt quę lecti ca non gestatur, sed pedibus suis ambulat, ac per hoc pauper. Nec melior, subaudi ē, quā diues mulier. Atrū, nigrum. Vehitur cernice, ideſt gestatur lecti ca, a sernis syriis. Lōgorum, procerorum, nā lecticarii quęrebant magni & proceri. Vt spectet ludos, Aliud vitiū notat in mulieribus q̄, scilicet ambitiosę sint q̄ uis pauperes, volunt.n. diuites & nobiles videri. Sellam lecticā intellige quā ideo conducit vt nobilis & potēs videatur. Sellam autē poni pro lectica docuit ante Iuue. Ostendens vacuam & clausam q̄ coniuge sellam. Nutricem, nam inter ancillas Romani diuites & nobiles habebant nutrices liberorum suorum.

Flauus Flauam puellam, Pulchrā, nam vt diximus ante, Poetę flauū pulchrū appellant, vñ Oratius, Phillidis flauę decoret parentes. Alibi, Si flaua excutitur Cloe hoc est pulchra.

Hęc tamen argenti, Licet inquit mulier modicas possideat diuitias, tamen quodcunq; argenti paterni supest, Ideſt quodcunq; relictum est ex censu maiorum suoꝝ donat athle

Athlete tis. Athletis, pugilibus, nam ἆθλος certamen significat ἀθλέω vero certo. Lenibus, politis & sine pilis, ac per hoc iuuenibus. Nam lene dicimus quod est sine pilis. Macrobius. Lene autem est mulierum corpus quasi frigore naturali densetur. Nouissima vasa, quę ei extrema fuerunt ex censu maiorum. Multis res angusta domi, subaudi est. licet inquit mulieres multę sint pauperes nullo tamen paupertatis pudore retinent quominus sint prodigę, modumq; fortunarum suarum excedant, nam ille dicitur Pudorem paupertatis non habere qui non timet ne reprehendatur paupertatis, si qd vltra modum facultatum fecerit, Nam pudor ē timor in

Pudor sę reprehensionis. Ad illum modum, ad illam mensuram rerum quam deſitei paupertas. Non venit p qualitate facultatum. Prospiciunt viri, scilicet. prodigi.

Recidi uus Recidiuus, Recidiua pergama appellat Virg. quę post casum sint restituta, Sic nummus recidiuus quasi qui renascatur postquam iam perierit. In vetustis codicibus legitur redinius q̄ ex vetusto renouatum significare ostendit Festus. Ergo nūmus redinius quasi qui Redinus renouetur & reuiuiscat. Exhausta, exinanita. Pullus Inlet, sumpta metaphora a satis quę quū e terra siue arbore exeunt Pullulare dicuntur deducto vocabulo a pullo. i. nouello. Oratius pullam appellat myrtum quę nouella sit. Pullulare

Non reputant, non considerant quam magno constent voluptates quas capiunt ex libidine sua. Sunt quas, aliam mulierum impudicitiam notat, quod eunuchis delectēt ea. s. ratione vt voluptates sentiant & non concipiant, vnde illud ē Mar. Cui tīn Eunuchos hēat tua Gelia q̄ris Panice, vult futui gelia non parere.

Imbelles, sunt.n. veluti mulieres. Mollia, quasi muliebria quum Eunuchi sint. Despe ratio barbę, Barbam.n. Eunuchi nō producūt q̄ fieri scribit. Macr. Inopia caloris. Calor.n. est q̄ pilos creat, vñ Eunuchis desunt, quoꝝ natura nullus negauerit frigidiorē esse quam viri.

Et q̄d abortiuo, Alia rō quod spadonibus delectent quia nō concipiant, ac p hoc abortiuos nō faciāt, De abortiuo dcm̄ est in secunda satyra. Illa voluptas Sūmatū, Est veluti Antiphora, quasi aliqs dixerit q̄ voluptatē possūt capere ex huiusmodi Eunuchis, quū sint male mētulati, sed sūma inqt est voluptas qa non vtunt Eunuchis nisi q̄ castrati fuerunt in ętate adultiore vt matura hūerit genitalia. Inguina, Ordo ē inguina matura. i. q̄ creuerūt ad legitimā mensurā. Traduntmedicis, vt inde testes excidāt. Pectine nigro. i. pubescēte. Ergo expectatos, mulieres inqt spadōibus delectant, sed eos nō inbēt pius castrari q̄ ad ętatē maturā puenerint. Domiti anus tīn mares castrari vetuit et Spadonū q̄ residui erāt apud māgones Prętia moderatus ē, Rapit Heliodorus, nomē medici, Interptat donū solis. Tonsoris dāno, q̄a nō lucrabit, nā eū nō tōdebit quū barbā (vt diximus) nō producat. Cōspicuus, pēis magnitudie, nā i Balneis bn mētulati a cynedis obſuabant. Ordo āt ē & sensus, Spado factus a dña. i. q̄ castratus fuit ipante dña lōge cōspicuus & notabilis cūctis. i. quē oēs vt pcipuū spadonem notent & obſeruent, Intrat balnea & pronocat penis magnitudine ipſum priappum. i. potest certare cū priappo de magnitudine membri.

Heliodorus

Custodem

Priapus Custodem vitis & horti, ideſt priappum qui (vt scribit Diodorus in quinto) nō solum in vrbium templis sed in agrestibus quoq; locis tanquam vinearum, atq; hortorum custos colitur, fructuum fures castigans, cui deo sacra cum risu & ludo fiunt, sicuti etiā Dionysio patri, Nam antiqui fabulantur eum filium fuisse Dionysii & veneris, ea ratione quod qui vino indulgeant sint natura ad venerem promptiores. Asserunt nonnulli priscos illos quum vellent hominum pudenda occultius nominare priappū dixisse, Omitto multa alia quę a Diodoro diffusius perscribuntur.

Dormiat ille cum domina, Potes in inqt tolerare, vt Eunuchus qui castratus fuit ętate iam adulta dormiat cū domina, sed quum puero a te dilecta & iā maturo nequaquam.

Bromius Bromium, puerum tum formosum qualis fuit Bacchus q̄ Bromius est appellatus ἀπὸ τοῦ βρόμου, ideſt a crepitu & sonitu qui ei per tonitru contigit quum natus est. Si gaudet cantu, Varia mulierum studia percurrit poeta earum semper flagellans impudicitiam, si mulier inquit cytharedis & cantoribus delectatur nullus ē, qui durare possit, ita defatigantur continuo cantu.

Nullius fibula durat. i. nullius adolescens ifibulatus potest tam diutinum canendi laborem perferre, Infibulabantur enim adolescentuli (vt diximus paulo añ) interdum valitudinis, interdum vocis conseruandę gratia, frequens enim coitus facit vt adolescens rancescat, Eius infibulationis rationem hanc scribit eē Celsus vt cutis quę supra glandem est extendat, noteturq; vtringq; lateribus attramento qua perforatur, si glans a notis libera est, Is locus idoneus fibulę est, tum qua notę sunt cutis acu filum ducente transsuitur, eiusq; fili capita inter se deligantur, quottidieq; id monetur donec circa foramina cicatriculę fiant, vbi hę confirmatę sunt exempto filo fibula additur quę quo melior eo leuior ē, Erat enim annulus tenuissimus argenteus sine aureus, Alii interpretantur q̄ mulieres prętio corrumpant cytharedos & cantores ad coitum & sic fibulam solvere cogātur, q̄d falsum est, nam non amat eos mulier vt coeat, sed voluptatem capiat ex cantu, nam in sequentibus ait, sed cantet potius quam totam pernolet vrbem Supra vero taxauit eas quę cytharedos amarent ad coitum, Solutur is magno comoedi fibula sunt quę Chrysogonū cantare vetent, Ergo poeta notat hic mulierem quę studio Citharedorum canentium teneretur, Vocem vendentis prętoribus, Prętores enim qui ludis prętorant adolescentes emebant qui cantica peragerent.

Organum Onix Orga na, instrumentum est musicū habens autore Festo cordas. Densi sardonices, Tota inquit Cithara lapidibus prętiosis adornata est, Onyx gemma est, cui nomen est coniunctum cum Sarda alio lapide. Nam vt fidines ait (autore Plinio) Onyci candor est vnguis humani similitudine. Item Chrysoliti & Iaspidis & Sardę vnde nominis societas oritur, Sardonicē Ptolomeus a Sardonice monte Indię derinari scribit, eā vsus est primus superior aphricanus, Autor est Pli. de quo diximus latius apud Persium. Illic Et natalitia tandem cum sardonice albus. Sardonix

Balnea, nec dubie custodē vitis ē horti
Pronocat a domina factus spado. dormiat ille
Cū domina, sed tu iam durū posthume, iamq;
Tondendū eunucho bromiū committere noli.
Si gaudet cantu, nullius fibula durat
Vocem vendentis p̄toribus, organa semper
In manibus, densi radiant testudine tota
Sardonices, crispo numerantur pectine cordę
Quo tener hedymeles opam ddit, hūc tꝫ, hoc sē
Solatur, gratoq; indulget basia plectro.
Quędam de numero lamiarū, ac nominis alti
Cum farre ē vino ianum vestamq; rogabat,
An capitolinam deberet pollio quercum
Sperare, ē fidibus promittere. quid faceret plus
Aegrotante viro, medicis quid triſtibus erga
Filiolum, ſtetit ante aram, nec turpe putauit

Testudine, ideſt Cithara quam Mercurius primus Teste Eratosthene ex Testudine fecit, quā que postea Orpheo, sine vt alii volunt Apollini tradidit, quum ab eo contra dono Caduceum accepisset. Numerantur, percutiū tur, nam numerari videntur quum feriuntur plectro. Pectine. Pecten latine, ideſt quod grece dicitur plectrum quo corde feriū tur, Virgili. Atque eadem digitis mox pectine pulsat eburno. Plectrum aūt dictum ἓα τῶ πλήττω, quod est percutio, q̄ corde eo percutiantur. Quo, scilicet pectine. Hedymeles, nomen fictum Citharedi, nam ἡδύς significat suauem, & μέλος cantum. Operam dedit, scilicet cantui. Hunc tenet, scilicet pectinē. Quędam de numero lamiarum, ideſt nobilium & potentiorum, qualis fuit familia lamia quę nobilissima fuit deducta origine ab Lamo qui formianum rex fuit in Campania, De quo Oratius, Heli vetusto nobilis ab Lamo. Quando & priores hinc lamias fecerunt. Denominatos et nepotum, Per memores, genus omne fastos cętera. Cum farre & vino, Docet Cato in re rustica. Cap. c. xxxiii. quo Iano sacrificaret, His verbis, Iano struē commoneto sic. Iane pater te hac struē commouenda Bonas pręces te pręcor vti sies volens p̄pitius mihi, liberisq; meis, Domo, familięq; męę, Mactus hoc ferto, Postea vinum Iano dato sic. Iane pater uti te strue commouenda bonas pręces bene pręcatus sū eiusdē rei ergo macte vino iferiori esto, Ouidius in primo fastorū Ara mihi posita est paruo cōiūcta sacello Hęc adolet flāmis cū strue farra suis. Vestāq; rogabat, De vesta abunde dictū est supioribus satyris, An capitolina, rogabat inqt mulier quędā de nobilioribus Iunū & vestam facto sacrificio an pollio cytharędus cuius cantu delectabat futurus esset victor in certamine capitolino. Quercū capitolinā, i. coronā quernā quę dabat victori in certamine capitolino, Martia. O cui Tarpeias licuit cōtingere quercus, & alibi, qd p Tarpeię frōdis honore pōt. Nam Domitianus autore Trang. instituit q̄nquēnale certamē Capitolino Ioui Triplex musicū, equestre, Gymnicum, & aliq̄to pluriū quam nūc est coronato, Certabat ēt prosa oratione grece latineq;, ac pter cytharędos, Chorocytharistę quoq; & Psallocytharistę. Fidibus. s. suis. Quid faceret, Non plus inqt anxia esset pro salute mariti egrotantis, aut filii, q̄ē pro cythara hoc est pro ipso cytharędo.

Pectē

Plectro

Hedymeles

Lamus rex

Velare caput, nam qui rem diuinam faciebant ex veteri instituto caput velabant, vnde apud Virgil. Helenus vates precipit sic ęneę. Purpureo velare comas adopertus amictu. Nequa inter sanctos ignes in honore deorum Hostilis facies occurrat et omnia turbet. Hunc socii morem sacrorum hunc ipse teneto. Hac casti maneant in religione nepotes. De hoc ritu sacrificādi multa scribit Plutarchus in Problematis. Dictataq, verba, Ab aruspice, scilicet qui vouenti verba dictabat. Vt mos est, scilicet vt haruspex dicet verba quę postea proferat qui votum facit. Aperta agna, ex cuius extis haruspices futura cognoscebāt.

Pro cythara velare caput, dictataq verba
Protulit vt mos est, & aperta palluit agna.

Palluit sollicita quid exta portenderent agnę. Dic mihi nunc queso, dic antiquissime diuum,

Dic mihi nunc queso, dic antiquissime diuum,

Respondes his iane pater? magna otia cęli,

Respondes his iane pater? magna otia cęli,

Non est vt video, non & quid agatur apud vos.

Hęc de comoedis te consulit, illa tragoedum

Commendare volet, varicosus fiet aruspex.

Sed cantet potius, quam totam pernolet vrbe

Audax. & coetus possit quam ferre virorum.

Cumq paludatis ducibus presente marito

Ipsa loqui recta facie, strictisq mamillis,

Hęc eadem nouit, quid toto fiat in orbe,

Quid seres, quid traces agant, secreta nouercę,

Et pueri, quis amet, quis decipiatur adulter.

Dicet quis viduam pregnantem fecerit, & quo

Mense, qbus verbis concubat quęq modis quot.

Instantem regi armenio, parthoq cometem

Prima videt, famam, rumoresq illa recentes

Excipit ad portas, quosdam facit ipse niphatem

In populos, magnoq illic cuncta arma teneri

Diluuio, nutare vrbes, subsidere terras.

Quocūq in trinio, cuicūq est obuia narrat.

Nec tamē id vitium magis itolerabile, q quod

Vicinos humiles rapere, & concidere loris

Exorata solet, nam si latratibus alti

Rumpuntur somni, fustes huc ocius inquit

Afferte, atq illis dominum iubet ante feriri,

Deinde canem, grauis occursu, teterrima vultu.

Balnea nocte subit, conchas & castra moueri

Ritu dixinus, non vt cum eis coeant, sed vt ex cantu voluptatem capiant. Cantet inquit potius cum cantoribus versetur, quam per vrbem vagetur. sicq notat mulieres ambulatrices, quę semper impudice habite sunt. Vnde est illud preceptum Catonis in re rustica. Mulier ne sit ambulatrix. Ferre cętus virorum, versari magna audacia cum viris. Cumque paludatis, Paludamentū vestis militaris Imperatoria, Apuleius in sua Apologia, verūtamē hęc Diogeni cynico & Anthisteni philosopho & baculus, quod regibus diadema quod imperatoribus paludamentum quod pōtificibus Galerum, qđ lituum auguribus. Trāquillus in Cęsare. Paludamentū mordicus trahens ne spolio potiretur hostis. Id autem aut album aut purpureū exeuntibus in prelium dari solebat. Vñ Valerius. lib. i. capite d prodigiis. Pulli Crasso tradituni est paludamētū, quum in prelium exeuntibus album aut purpureum dari soleret. Strictisq mamillis, ita coarctatis vt in summo natēt sinu. Quid seres, populi sytię primi hominū qui noscant, lanitio syluarū nobiles, p fusam aqua depectētes frondium canicie. Coetum reliquorum mortalium fugiunt quū commertia expetāt. Pli. li. vi. Seres.

Quid traces, populi septētrionales. Regi armenio, parthoq, vtpote imperii Romani hostibus. Cometē isfantē, exitiū minātē, nā cometas greci vocant, q̄s nos crinitas stellas appellamus horrētes crine sāguineo & comam mō in vertice hispidas. Plinius. Comi tę.

Facit niphatē isse. i. ita rē narrādo disponit, vt faciat niphatē isse in quosdā populos, Niphates fluuius ē armenię, Luca. Armeniusq, tenēs voluētē saxa niphatē, Niphatēt mōs eiusdēnoīs vt scri. Strabo. Teneri di. i. inū dari & aqs obrui. Nutare vr. terremotu q̄ti. Subsidere, itrors ū ire. Oui. subsidunt valles. Nec tñ id vi. nec illud vitiū vagādi p vrbē & pscrutādi res nouas grauius est q̄ q̄ iracūdię & sęuitię vitio laborat. Rape, trahere vi. Victos hūiles, hoc ē paupes si forte iterruptus fuerit ei sōnus p canes eoz. Exorata, ēt exorata. Solet cōci. verberare. Illis. s. fustibus. Dīm. s. canis.

Graues, terrifica. Balnea no. subit, nā añ cœnā lauabant. Cōchas, vasa qbus vtebant i balneis. Et castra, q̄si castra. i. multā supellectilē q̄ secum ferat.

Gaudet

Gaudet sudare, gaudet inquit in balneis lauari sfrepitu magno & ambitioso. vnde titulus epistole Senecę in. viii. talis est notat tumultuosam balneorū luxuriā.

Graui massa, graui alterum pondere, nam qui balnea ingrediebantur quo facilius sudorem elicerent, ante quam lauarentur se exercebant nunc graniora onera manibus ferēdo nūc alteres rotando. quā rē Seneca ad Lucilium optime ostendit lib. viii. vbi notat tumultuosā luxuriam balneorū sic dicens. Quum fortiores exercent et manus plūbo graues iactant quū aut laborant aut laborā tem imitantur, gemitus audio, quotiens retentum spiritum remiserunt sibilos & acerbissimas respiratiões. Idem alibi ad Lucilium loquens de exercitationibus. Cursus & cum aliquo pondere manus motę, ergo graui massa, ideſt graui altere, qui aliud nihil est quam massa plumbea. Dictus autem alteres ab ἀλλόμαι quod est salio nam saltantes susceptis alteribus exercebantur Marti. Alterem facili rotat lacerto. Aliptes, vnctor ab ἀλιφω quod est vngo. vngebant enim qui volebant lauari.

Alteres Aliptes.

Nocte iubet, magno gaudet sudare tumultu,
Cum lassata graui ceciderunt brachia massa,
Callidus & cristę digitos impresit aliptes,
Ac summū dominę foemur exclamare coegit.
Conuine miseri interea somnoq fumeq
Vrgentur, tandem illa venit rubicundula totū
Oenophorum sitiens, plena quod tenditur vrna
Admotum a pedibus, de quo sextarius alter
Ducitur ante cibum rabidam facturus orexim
Dum redit & terram luto ferit intestino,

Callidus, astutus, nam dum vngit mulierem, genitalia manibus maxime palpat & percutit, Seneca libro. viii. loquens de strepitu balneorum Quum in aliquę inertem, ac plębeia vnctione contentum incidi, audio crepitum illisę manus humeris, quę vt plana proenerit aut concana ita sonum mutat. Idem in eadem epistola Aliptum cogitā tenuem & stridulam vocem quo sit notabilior exprimentem, nec vnquam tacentem nisi dum vellit alas & alium pro se clamare cogit. Crisţe, lgenitalibus. Exclamare, strepitum facere ex percussu manus. Vnde Martialis Et pueri lutulenta de palestra Vncti verbere vapulat magistri. Summum femur, summam partem femoris, nam foemur totam coxam appellamus hoc est partem exteriorem & interiorem vno vocabulo Apuleius Libro nono. Metamorphoseos, Nam quidam colonus partem venationis immanis cerui pinguissimum foemur domino illi suo muneri miserat. Foemina vero tantum partes iteriores. Vñ de Apule. eodem libro. Nam si faciem tuā mediis eius foeminibus emiseris facile percunctaberis, quam grandem tibi demonstret patientiam, loquebatur autem de Asino, Pli. autem libro. xxviii. Foemina atteri, aduriq, equitatu notum est. Apuleius in .x. Illam ticione candenti inter media foemina detruso crudelissime necauit plerunque tum foemora capiuntur ab auctoribus p partibus genitalibus. Conuine miseri, hoc est qui illam domi expectāt cum ea cenaturi, vt sit tota ipsa familia. Interea, dum lauatur. Tandem, post longam expectationem. Oenophorum, vas ad ferenda vina οἰνος enim vinum significat & φερω porto. Sitiens, magna cum siti bibens. Quod tenditur, quod plenum est, vnde & vbera distenta dicimus quę plena sunt. Admotum a pedibus, ideſt appositum sernis vt pessimum, nam pessimum erat vinum, qui enim vomere volebant, vinum pessimum bibebant, quale dabatur seruis, quod appellabant τρῶϖιν, quod significat versionem quę, scilicet stomachū perturbabat. Id verbum est apud Martialem bibit ergo tropin vt vomat. Hoc autem fiebat vt exinanino stomacho maior edendi excitaretur appetentia. De Apedibus autem diximus in prima satyra illic. Ab octana Marius bibit. Sextarius alter, ideſt duo sextarii. Est autē Sextarius sexta pars congii. Congius enim sex capit sextarios, autor est Prisc. Ducitur, bibitur, Oratius, ducere nectarios siccos. Idem in quarto carminum. Sed pressum in calibus ducere liberum si gestas. Ante cibum, ideſt Ieiuno stomacho, contra vinum optimum vomitum coercet. Oratius Vel quod fluentem nauseā coerceat, Metire nobis cecubum. Vinum inquit Plinius lib. xxiii. ieiunos bibere nonitio inuento inutilissimum est. Et lib. xxix. capite primo potus Ieiunorum, ac vomitiones, & rursus per potationes, ac pilorum euiratio instituta resinis eorum. Vbi manifeste talia medicinę instituta irridet. Rabidam orexim, ideſt rabidum appetitum, orexis enim dictio est greca, quę appetitum significat· ὀρέγομαι enim grece, appeto latine, A Galeno i libro qui inscribitur ὁροι ἰατεικοι hoc est diffinitiones quā ad medicinam spectant diffinitur sic ὄρεξις ἐστι πόθος καὶ ἐπιζητησις hoc est orexis est desiderium sine appetitus & inquisitio, pro vomitu etiam ponitur Plin. ad priscum de fania egrotante pro vomitu sic scribit. Hoc discrimine implicita est insidens febris tussis. Orexis, summa macies, summa defectio. Iuuena. alibi in sequētibus Hinc surgit orexis. Hinc stomacho bilis, nam vinum illum pessimum bibebant vt vomerent. sicq euacuato per vomitum stomacho maior esset edendi appetentia. Vnde Seneca. Vomunt vt edant, edunt vt vomant. Idem Seneca ad Lucilium loquens de intemperantia mulierum. Non minus inquit potant & oleo. & mero viros prouocant. Aeque inuitis ingesta visceribus per os reddunt, & vinum omne vomitu remittunt.

Femur Fœmina. Orexis

Dum redit, Sensus est et ordo Sextarius alter ducitur, ideſt hauritur & bibitur ante cibum facturus rabidam orexim, ideſt rabidam appetentiam dum redit, scilicet ex stomacho, ideſt dum remittitur & vomitur. nam sic per vomitum exinanito stomacho appetitus edendi magnus excitatur. Luto intestino, ideſt vino luteo, quod in intestina hauserat. luto enim positum est pro luteo sic Virgil. croceo mutabit vellera luto, & in sequentibus Iuuena. Incude & luto vulcano ad rhetora misit, Quem locum animaduerti sic legendum & non luteo primam enim habet lōgam. Persius Surgit tibi lutea pellis, Carmen exametrum luteo non admittit dubius extremis longis, & media corripi ergo luto p luteo, p syneresin. Sicut apud Vir. i sexto Alno p alueo, laxatq, foros simul accipiat alno. Et terip terei i bucolicis. Aut vt mutatos Teri narrauerit artus.

Sextarius. Congius.

Rini, hiperbolicos quasi rini. Marmoribus pe
ſola ⁊ pauimenta marmorea. Aut lata ſalernũ pel
Oleo nis olet, eſt enim ſenſus. Vomitus vini aut in terrã ca
dit aut pleni excipitur. Olet ſaleno, oleo ⁊ accuſati
no iungitur. Horatius. Paſtillos ruſillus olet, ⁊ ablatino
Ouidius. Non arabo noſter capillus olet. Bibit ⁊ vo
mit. Martialis. Nec coe
nat prius aut recumbit
q̃ ſeptem vomuit meros
deunces. Tanq̃ lõgus
ſerpens. Conſtat, n. ſerpẽ
tes vini auidiſſimas eſſe
auctore Pli. lib. xxii. ca.
xxiii. Et idem ſic ait in
decurio, ſerpentes quum
occaſio eſt vinũ ꝑcipue
appetunt, quum aliogn
exiguo indigeant potu.
Maritus nauſeat, id
eſt marito ſtomachus ſub
uertitur, ⁊ ad vomitum
mouetur. Nam nauſea ꝑ
prie appellatur ipſa ſto
machi ſubuerſio, ſine ta
nauſea men vomitu, vnde Cor
ſex ver ne. cel. libro primo. Si ſi
ba í eo ne vomitu nauſea fuit.
prime Seneca libro. vii. Nau
coniu ſea enim me ſegnis hec
gatiõis ſine exitu torquebat que
bilem mouet nec effun
dit. Nauſeo autẽ vnum
eſt ex ſex verbis deſinentibus in eo, que prime ſunt con
iugationis, que ſunt hec Beo, creo, Meo, Nauſeo, Screo,
Laqueo cum compoſitis. Reliqua vero in eo deſinẽtia
ſecunde ſunt coniugationis ꝓter eo ⁊ queo cum com
poſitis, que quarte ſunt. Bilem ſubſtringit, ſed cole
ram inquit compeſcit conniendo. Illa tamen gra
nior. Ridendo ait poeta eam maioris eẽ granitatis que
etiam in coenis diſputet de poetis, Sic Perſius. Ecce in
ter pocula querunt Romulide Saturi quid alia poema
ta narrent. Peritureq; ignosci Elyſſe, ita bene hiſtoriã
ait ſcriptam a Virgilio de nece Didonis, vt non irasca
tur ei q̃ ipſa ſibi mortem attulerit, ſed ignoscat, laudetq;
vt ab ea recte factum, vt totum ſit in laudem Virgilii,
qui cauſas necis optime deſcripſerit. Solemus enim ira
ſci, ⁊ nullo modo ignoscere cum quis ſe interemerit nul
elisſa. la exiſtente cauſa honeſta. Elyſſe. i. Didoni, nam Eliſſa
Dido nomen fuit proprium. Dido vero ꝓnorum lingua vi
cõmit raginem ſignificat, quod in ignem ſe imiſerit. Cõ
tere mittit vates, quaſi preſentes in certamen deducit, vt al
ter cum altero concertare poſſit, nec alter altero ſit infe
rior. Eſt enim committere idem quod comparare et in
contentiõem adducere. Propertius. Et ſua cum antiquę
committit ſcripta puellę, de cuius ſignificatione vberi
us illic diximus in prima ſatyra. Rutulumq; ferocem
trutina committas. Trutina, ideſt ſtathera. Idem enim ſi
gnificat. Victruuius libro vndecimo. Id autem ex tru
tinis, que ſtatherę dicuntur licet cõſiderare, a trutina fit
verbum trutinor. Perſius. Atq; ex porrecto trutinãtur
rhetor verba labello. Cedunt grammatici ⁊ rhetorꝰ clamo
ſi ſunt, tamen ſuperantur a muliere ſtrepitu vocis.
orator Rhetores, differt rhetor ab oratore, quod ille ꝓcep
ta artis tradit ⁊ docet, hic vero ſecundum ꝓcepta ar
tis loquitur. Nec cauſidicus, hoc vult intelligi, tantũ
eſſe mulieris clamorem vt oporteat omnes ſilere, dum
loquitur etiam qui ſoleant eſſe clamoſi vt cauſidici, ꝓ
cones ⁊ reliquę mulieres, ac ſi dicat, ſi cauſidici ⁊ preco
nes loquerentur ea dicente non exaudirentur, tantus eſt
ſtrepitus vocis muliebris, omnes inquit tacebunt quã
do in Caſſum loquerentur, ſi ea loqueretur quia
non audirentur.

Marmoribus rini properant, aut lata ſaleno
Pelnis olet, nam ſic tanq̃ alta in dolia longus
Deciderit ſerpens bibit, ẽ vomit, ergo maritus
Nauſeat, atq; oculis bilem ſubſtringit opertis.
Illa tamẽ grauior, quę quũ diſcũbere coepit.
Laudat Virgilium, peritureq; ignoscit eliſſę,
Committit vates, ẽ comparat inde maronem
Atq; alia parte in trutina ſuſpendit homerũ.
Cedunt grammatici, vincũtur, rhetores, omnis
Turba tacet, nec cauſidicus, nec preco loquetur,
Altera nec mulier; verborum tanta cadit vis
Tot pariter pelues, ẽ tintinabula dicas
Pulſari. iam nemo tubas, atq; ęra fatiget.
Vna laboranti poterit ſuccurrere lunę.
Imponit finem ſapiens ẽ rebus honeſtis.
Nam ſi docta nimis cupit, ẽ facũda videri,
Crure tenus medio tunicas ſuccingere debet.

Tanta vis, tanta co
pia verborum. Ca
dit, exit ex ore. Tot
pariter, tu dicas vocem
illam tam ſonoram tot
pelues eſſe, ⁊ tot tintina pelnis
bula. Pelnis, vas
aquarium, in quo va
ria perluuntur vnde et
nomen. Nemo fa
tiget tubas, nemo inquit
ad ſuccurrendum lunę
vtatur tubis, neque alio
ſtrepitu quandoquidem
mulier voce ſua omnes
vincat ſtrepitus. Lu
nę laboranti. Nam vt
ſcribit Plinius libro ſe
cundo capite duodeci
mo. Viri ingentes, inter
quos fuit Steſichorus et
Pindarus crediderunt,
Lunam eclypſim ⁊ qua
ſi mortem pati excantationibus, vnde ne id luna patera
tur diſſono crepitu ſuccurrebant. Titus Liuius libro vi
geſimoſeptimo ab vrbe condita, prelium non ſolito mo
do, clamore, ac tumultu eſt, ſed ad aliorum virorꝫ equo
rum, armorumq; ſonum diſpoſita in muris campano
rum imbellis multitudo tantum cum ęris crepitu, qua
lis in defectu lunę ſilenti nocte fieri ſolet edidit clamo
rem, ait ergo poeta tam clamoſam eſſe mulierem vt ſi
ne tubis, aliiſq; crepitaculis ſola facile poſſit ſua voce lu
nę excantationibus laboranti auxiliari, ne excantatio
nes audiat lunam ſolere excantari docet Virg. Carmi
na vel coelo poſſunt deducere lunã. Imponit finem,
non ſolum inquit mulier de poetis iudicat, ſed ẽt more
philoſophi ꝓcepta dat de ratione recte viuendi, ergo
⁊ pro etiam imponit finem ⁊ modũ rebus honeſtis, id
eſt docet ipſa ſapiens ⁊ diffinit quid ſit honeſtum q̃ vti
le, quam pulchrum pronunciandum, eſt riſu ſatyrico.

Nam ſi docta, ex quo inquit ſibi vſurpat officiũ vi
rorum vt more philoſophi de virtute ⁊ honeſto diſpu
ter, iudicetq; de poetis, debet ẽt habitum ſumere viris ſa
pientibus congruũ, ⁊ omnia facere que faciunt philoſo
phi ⁊ viri litterati, ſi cupit videri docta ⁊ facũda vt quẽ
admodum doctrina viris parem ſe facit, ita ⁊ habitu ſit
ſimilis, eſtq; legendum cum riſu, vt manifeſta ſit ſciolę
mulieris irriſio. Crure tenus medio, talem etiam
habitum Oratoris fuiſſe oſtendit Quintilianus libro
vndecimo. Tunicę prioribus oris infra genua paulum
poſterioribus ad medios poplites vſque perueniant.
nam infra mulierum eſt ſupra centurionum, Tu
nicas ſuccingere, aliqui putant legendum eſſe ſuccide
re ⁊ non ſuccingere, vt maiorem cum viris habeat ſimi
litudinem, ſi tunica ſit breuiore ⁊ ſuccisa.

Cedere

Cedere Syluano porcum, debet inquit oĩa facere,
que fieri ſolent a poetis ⁊ viris litteratis, qui quũ loca ſo
litaria q̃rant ⁊ nemora, vbi ſine ſtrepitu cõmodius pos
ſint ſcribere, Syluano Siluaꝫ deo ſacrificãt mactantes
porcũ, videturq; poeta ad id reſpexiſſe quũ dixit porcũ
mactandũ Syluano q̃n vt docet Cato in re ru. Marti
ſyluano in ſilua interdi
us in capita ſingula bo
um votum faciebant.
Syluа Nam martẽ ſyluanum
nus. appellarũt, cui porcum
imolabant. Mulieri ad
eam rem diuinã adeſſe
non licebat, neq; videre
quomodo fieret permit
tebat. Vnde nunc poeta
videt per ironiam hor
tati mulierem ẽt ad ſa
crificia que a viris dũ
taxat peragunt. Horati
us in epiſtolis. Syluanũ
placari lacte ſic docet ab
agricolis. Tellurem porco Syluanum lacte piabant. De
boctñ aliquid certius querendũ eſt. Quadrante la
uari, exigua mercede, qualem ꝓſoluũt pauperes phi, vn
de Horatius in tertia ſatyra irridens ſtoicũ vt miſerũ ⁊
pauꝑem ait, Quadrante balneatori datuꝫ, Dũ tu qua
drante lauatum Rex ibis. Non habeat dicendi ge
nus, non ſit ea eruditione vt ex arte poſſit dicere, cogno
ſcatq; genera dicendi que tria ſunt grande, mediocre, ⁊
humile. Sic ⁊ Martia. Optat eſſe vxorẽ ſuã, ſit mihi ver
Enthy na ſatur ⁊ non doctiſſima cõiunx. Torqueat enthy
mema mema. Enthymema eſt ſyllogiſmus ĩperfectus, dictũ
ab eo quod in mente relinquit obſeruatio vnius propo
ſitionis, hoc modo. Nõ oportet dari pecunias Eſchinii,
etenim piſiſtratus cum cepiſſet, tyrannum ſe fecit, reli
ctum eſt autem in mente. Igitur Eſchines quoq; capi
ens pecunias tyrannum ſe faciet, hac de cauſa Iuuena
lis, curtum dixit enthymema quod totum non ſit expli
catum, ſed quod pars in mente ſit relicta. vnde Quinti
lianus ait. Alii enthymema rhetoricum ſyllogiſmum,
alii imperfectum ſyllogiſmum vocauere, quia nec di
ſtinctis nec totidem partibus concluderetur. Enthyme
ma intellectum vnum habet quo omnia mente conce
pta ſignificat, Enthymema enim idem eſt quod cogi
tatio ſine cõmentum ⁊ cõmentatio. Quattuor eſſe in
ſtrumenta retulerunt antiqui per que in animis homi
num generatur fides, Syllogiſmum, ſcilicet inductio
nem. Enthymema ⁊ exemplum, quorum duo dialecti
ces ſunt propria Syllogiſmus atq; inductio. reliqua au
tem rhetorices. Eſt igitur Enthymema genus argumẽ
tationis, quo oratores pluribus modis vtuntur, per ſimi
le, Contrarium, Complexionem, Conuerſionem, Gra
dationem, Cõmutationem, Diuiſionem, Expeditionẽ,
Subiectionem, Compenſationem, ⁊ frequentationem.
per ſimile aut mains aut minus hoc modo Enthime
ma fiet. Si iure occiſi ſunt gracchi ⁊ Saturninus qui in
pari cauſa fuit, iure occiſus eſt. Item ſi mercede dignaꝫ
qui militem ſit tutatus, nõ ne ⁊ qui ſeruauerit impera
torem? per contrariũ. Eum quẽ nihil accuſas damnas.
Bene quem meritum autumas, male mereri iudicas. ꝓ
complexionem. Si hominibus mala euenerint, non in
cuſandus eſt deus. Nam ſi boni ſunt in aduerſa fortu
na fient meliores. Sin mali aut ſe corrigent, aut iuſte pu

Cędere ſiluano porcum, quadrante lauari.
Non habeat matrona tibi quę iuncta recũbit
Dicendi genus, aut curtum ſermone rotato
Torqueat enthymema, nec hiſtorias ſciat oẽs
Sed quędã ex libris ẽ non intelligat, odi
Hác ego quę repetit, noluitq; palęmonis artem
Seruata ſemper lege, ẽ ratione loquendi,
Ignotoſq; mihi tenet antiquaria uerſus,
Nec curanda uiris opicę caſtigat amicę

nient. Per cõuerſionem. Cõplexioni cõtrariũ enthyme
ma efficit ita vt ſuperiora diluat. hoc modo. Deus vtiq;
acenſandus eſt, ſi hominibus mala euenerint. nã ſi boni
ſunt, nec caſtigari debent nec punitiõe dignant. Si ma
li in aduerſa fortuna non fient meliores. per gradationẽ
hoc pacto enthymema format. Induſtriã Scipioni vir
tutẽ paranit, virtus glo
riã. gloria ęmulationẽ,
inimicitiã ęmulatio, in
duſtria. igit Scipioni pa
rauit inimicos, per com
mutationem ita que de
Põpeio dicunt, dici nõ
poſſunt. Que autẽ dici
poſſunt, nõ dicunt. per
diuiſionẽ. quid ego nũc
vobis de meis meritis ꝓ
dicem? nã ea ſi meminꝰ
ſtis, obtundam. Si obliti
eſtis, nihil mihi crede
tis. per expeditionẽ ſine
ptium enumerationem
hoc modo. Neceſſe eſt quum conſtet hunc quem te
nes ſundum, meum fuiſſe, vt oſtendas aut a me illius
cauſam habuiſſe, aut longo tempoe prescripſiſſe. Atqui
quum eum fundum vacuum poſſederim nõ potuiſti
ꝓſcribere, nulla ꝓterea a me illius in cãm habuiſti. Re
linquit ergo eum fundũ ad me ptinere. per ſubiectionẽ
ita. A quo hic auſit ſuis in periculis auxiliũ ĩplorare q̃ pa
trię ſalutẽ neglexit? An ab agnatis amiciſue, At ii me
rito illi inimici ſunt facti, nec q̃ſq̃ eoꝫ eſt, qui ſe huius
agnatũ amicũue dici turpe nõ putet. An ſe cõuertet ad
cines? At illi velut inutilẽ atq; ingratũ optimo iure ex
tra fines eiicient. An imortalis dei fauorẽ implorabitur?
Atq; ⁊ deus ipſe ingrati ſerui preces reiecit, eũq; dãnatũ
tortoribus excruciandũ tradidit. per cõpẽſationẽ. Ma
gnus labor, magna pericula obiiciunt. At imortalis gloria
ex his erit cõſecutura, per frequentationẽ hoc modo. A
quo tãdem abeſt iſte vitio, q̃d eſt cur iudicio eum velu
tis liberate? Suę pudicitię proditor eſt, inſidiator alienę,
cupidus intempans, petulans, ſupbus, impius. in parẽtes
ingratus. In amicos iſeſſus. In cognatos in ſuperiores cõ
tumax, in equos ⁊ pares faſtidioſus, in inferiores crude
lis deniq; in oẽs itolerabilis. Torqueat, iaculet in ad
uerſariũ. Rotato ſermone. i. celeri ⁊ brenibus cõpre
hẽſo. Palemonis, tantę vt teſtat Suetonius de claris
grãmaticis arrogãtię fuit Rhemius hic Palęmon Vin
cẽtinus vt de ſe diuinaſſe diceret Virgilium quũ dixit
Tantũ vicine Palęmon vt videlicet poetaꝫ aliqñ arbi
ter ſaret. Varronẽ porcũ litteraꝫ appellabat, ſras dicebat
ſecũ eẽ natas ⁊ ſecũ morituras. Antiquaria, q̃ verba
ab vſu remota ⁊ pene exauctorata ſcrutant q̃ſi inde Antiq̃
eruditionis famã aucupãtes antiquari appellant. Quin rius
tilianus eos irridet ſic. Famã eruditionis affectabãt, vt
quedam ſoli ſcire viderent, Cacoẽlos aũt ⁊ ãtiquarios Caco
vt diuerſo genere vitioſos pari ſtudio ſpreuit auctore celus
Tranq̃llo Auguſtus. Nã Cacoẽli, latine dici poſſe vi
dent mali affectatores ęmulatoresq;. Quintil. li. viii. ait
Cacoẽlon malã eſſe affectationẽ per omne dicendi ge
nus peccantem. Nã tumidas ⁊ exilia, ⁊ ꝑdulcia, ⁊ abun
dãtia, ⁊ accerſita, ⁊ exultãtia ſub idem nomen cadunt.

Nec curanda viris, illam ẽt inqt odi que exq̃ſite eſt
diligentię circa ſtudia, vt ẽt amicę barbarismos (rem ſa
ne minimã) caſtiget, quod hiris ẽt negligendũ ſit cum

ab amicis tale quid committatur. Opice, barbare & veluti incultę latinitatis. vnde illud est Catonis apud Plinium Lib. xxix. graculos insectantis. Nos quoq; dictitant barbaros & spurios nosq; magisq; alios opicorum appellatione foedant. De opico dictum in tertia satyra,

Solecismus. Et diuina opici rodebant carmina mures. Solecismum, Solecismus ē vt docet Cicero ad Herennium quum verbis pluribus consequens verbum superiori non accommodatur. Asinius capito i litteris quas ad clodium tuscum dedit hisce verbis definit. Solecismus est inquit impar & inconueniens cōpositura partium orationis, quum grecum autem vocabulum sit solecismus an attici homines qui elegantius loquuti sunt vsi eo sint queri solet. Sed nos iquit Aulus Gelius neq; solecismum neq; barbarismū apud grecorum idoneos adhuc inuenimus, Nam sicut barbarō ita Soloecon dixerunt. Nostri quoq; antiquiores soloecon facile Solecismum haud scio an vnquam dixerint, quod si ita est neq; in greca neq; in latina lingua solecismus probe dicitur, a vetustioribus autem latinis

Stribiligo. Stribiligo dicebatur a versura videlicet et pranitate tortuosę orationis tanquam strebiligo quędam. Nam στρεβλόω apud grecos torqueo, ac depravo significat, vnde & Scribilita appellata est, quod in circuitu ad restis modum torqueretur vnde a nostris torta appellata est, Martia. Circunlata diu mensis scribilita secundis vrebat nimio scena calore manus. De Solecismo aūt multa tum Quintilianus in. i. tum Diomedęo grammaticus. Liceat fecisse marito. Non sit inquit tam docta vt intelligat quum maritus incongrue loquit, Sic & Martialis vt diximus optat esse vxorem suam Sit mihi verna satur, & non doctissima coniunx. Nil nō permittit sibi, mira inquit est mulierum impudentia q̄ omnia sibi liceré putant, quandoquidem nec eas pudet circa collum gemmas gestare, & auribus vniones suspendere. Viridis gemmas, Smaragdos intelligit quibus ait Plinius nihil comparatum omnino viridius virere. Commisit auribus, ideſt suspendit. Vnde Se. in. vii. de bñficiis, video vniōes nō singulos singulis comparatos iam, enim exercitatę aures oneri ferendo

Elenchus. sunt. Elenchos, Plin. lib. nono. capi. xxxv. Vniones fastigiata longitudine elenchos appellat hos inquit digitis suspendere & binos ac ternos auribus foeminarum gloria est. Interea foeda aspectu, insurgit poeta in mulieres cutem curantes & faciem expolientes vt adulteris placeant. Interea, ideſt mulier dum sibi omnia permittit indulgetq; totam faciem domi linit medicamentis & operit, vt tenera & candida cutis fiat, atq; ita a marito amplexu et osculis interea fouetur, quum vero ad moechum proficiscitur deponit linteola et medicamenta, exeritq; curatam faciem, Ordo autem est, Interea facies foeda aspectu, & ridenda tumet multo pane hoc est pane madido lacte asinino. Nam. eo lacte cutem in facie erugari et tenerescere, candoremq; custodiri putant autor est. Plin. quod fieri solitum ab othone sic scribit Tranquillus, q̄ pane madido faciem linere cō fueuerit, vbi intelligendum panem fuisse lacte asinino maceratum. sicut diximus illic Et pressum in facie digitis extendere panem. Pinguia popeana spirat. Alii Popea popeana medicamenta esse intelligūt. i. offas panis ma num didi lacte asinino vt sit idem bis repetitū. multo pane tumet facies & pīguia popeana spirat. Ego vero vnguenta fuisse interpretor his rationibus & q̄ pīguia dixit & spirat. Nam vnguenti est esse pingue & suauis odoris ex pane antē macerato lacte asinino, neq; odos vllus habetur neq; pingue. vnguentū igitur expone prętiosissimum quod ipsa popea Neronis vxor adinuenerit vsaq; sit. Nā et vnguentorum vsus fuit ad

Verba, soloecismum liceat fecisse marito.
Nil non permittit mulier sibi; turpe putat nil
Cum nitides gemmas collo circundedit, & cū
Auribus extensis magnos commisit elenchos.
Intolerabilius nihil est quam foemina dines;
Interea fœda aspectu, ridendaq; multo
Pane tumet facies, aut pinguia popeana
Spirat, & hinc miseri viscantur labra mariti.
Ad mœchum veniunt lota cute, quādo videri
Vult formosa domi: moechis foliata parantur
His emitur quicqd graciles huc mittitis indi.

Pud mulieres vt placerent, sequitur enim Moechis foliata parātur, vt ita appellata sint popeana a popea, quę admodum Cosmiana a Cosmo et Niceroniana a Nicerote confectoribus et magistris. Spirat, fragat & olet.

Et hinc miseri viscantur, hinc maxime idignatur poeta q̄ mulier se polliat, nō vt marito placeat sed amatori tantum. Nam medicamenta illa e facie non lauat domi parum curans an placeat marito, vnde inquit labra mariti viscantur quum eam osculatur. Lota cute, elutis e vultu medicamentis. Quādo videri vult formosa domi: cum interrogatione legendum est, vt sit nunquā curat videri formosa apud maritū. Foliata, vnguenta nardina, ná ea pciosissima habebant, quę ex foliis & spicis nardi fiebant. Vnde Plinius de folio nardi plura dicere par est, vt principali in vnguentis, inde addit Cacumina nardi in aristas se spargunt, iō gemīa dote nardi spicas ac folia celebrant. Idem alibi ait vnguentum regale appellatū quod parthorum regibus ita temperat. Constat myrobalano costo, amomo, cinamomo, comaco cardamomo, nardi spica, maro myrha &c. Vnde spicatum vnguentū dicebat quod ex spicis fieret, De quo Dimus Marcus in euangelio mētionem fecit. Et attulit alabastrū vnguēti spicati, vbi loco depravato legit pistaci, quod oīno culpa librariorū factū ē q spicarum curiosi pistaci pro spicati trāsmutatis litteris scirent. Vnguentum

Pręsere totidem enim eędemq; litterę sunt in dictione pistaci quę inspicati, itaq; locus est emendandus. quū vnguentū dicat spicatum ab ipsis spicis nardi et non pistacium cum. Parant moechis, ac si dicat non iam maritis, vult inquit per vnguenta placere et grata esse amatori, quibus suis, bene aūt ait parant, vnguenta. n. inuēta sūt ad alienā voluptatē, et enim q odorē gerit ipse non sentit.

Locus depravatus in hoc loco.

His emit. i. ab his mulieribus. Indi mittitis, ex india enim multi ex huiusmodi odoribus habent, vnde sic Plinius de Costo et Nardo loquēs, Radix et folium indis ex maximo pcio. Graciles, Tenues corpore et non pulposi, sic etiam appellauit mauros, Et nigri manus ossea mauri qui ossa tantum habere videntur, quā sint exili et macilento corpore, hocq; ratiōe nimii ęstus, qui macilentię cā est, sicut humor pinguedinis.

Aperit

Aperit vultum, amotis linteolis et medicamentis. Tectoria, Ironicos integumenta illa medicamentorum, sumpta metaphora a parietibus qui tectoriis cooperiuntur, vt sint pulchriores, nam tectorium appellatur incrustatio illa ex calce quę parietem reddit lenigatiorem, de quo pleraque diximus apud Persium illic. Tectoria linguę. Illo lacte, ad illud respicit quod ait Plinius, vt antea diximus, cutem in facie erugari et tenerescere, candorem custodiri Lacte Asinino, notumque quasdam quottidie septingentas custodito numero fouere, Poppea hoc vxor Neronis principis instituit, balneorum quoque sic solio temperato asinarū gregibus ob hoc eam comitantibus. Exul, tanta inquit est decoris affectatio, vt quocunq; etiam migrandū fuerit in erumnis etiam voluptatibus indulgeat.

Tectoriū

Tandem aperit vultum, & tectoria primā reponit
Incipit agnosci, atque illo tunc lacte fouetur;
Propter quod secum comites educit asellas,
Exul hyperboreum si dimittatur ad axem.
Sed quę mutatis inducitur atque fouetur
Tot medicaminibus, coctęq; siliginis offas
Accipit & mabidę, facies dicetur an ulcus?
Est opere precium penitus cognoscere toto
Quid faciant agitentq; die, si nocte maritus
Auersus iacuit, periit libraria, ponunt
Cosmetę tunicas; tarde venisse liburnus
Dicitur, & poenas alieni pendere somni
Cogitur, hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,
Hic scutica, sunt quę tortoribus annua pstent.

Axem hyperboreum. i. septentrionales regiones. Solinus scribit Hyperboreos incolere vltra aquilonem, apud quos mundi cardines esse credunt, Domus sunt nemora, in diem arbores victum subministrant, Dicti hyperborei, ideſt supera quilonares, vetustas enim hyperboreos vocauit incolas locorum quę super scythiam sunt, quasi originem boreę introrsum recedendo transissent. Sed quę mutatis, Ordo est sed facies quę inducitur et fouetur tot medicaminibus mutatis & accipit offas siliginis coctę & madidę, dicetur ne facies an vlcus? Legendum cum interrogatione quasi, dicat vlcus potius dicendum est quam facies, nam & vlcera eodem modo emplastris & medicamentis foueri solent.

Hyperborei

Offa. Offas, coctę siliginis, ideſt frusta panis cocti & macerati lacte asinino. nam appellatione offae intelligimus frustra panis, carnis, casei & huiusmodi rerū vnde dicimus offam porcinā. i. frustū carnis porcinę, vnde Iuuenalis in satyra secunda Et patruo similes effunderet offas, Persius item appellauit globum carminum offas illic, Carminis offas ingeris, item Plinius inquit amigdalas contusas & in offam redactas.

Siligo. Siliginis, genus tritici ex quo fit panis delicatissimus de quo plura ante. Auersus, ab vxore, si forte inquit maritus nocte cum ea non concubuerit, indignata sęuitiam in seruos exercet. Periit libraria, quum enim maritum animaduertere non possit in familiam sęuit. Libraria antē dicta est a libris quos domine exscriberet. Sic et librarius qui domino exscribebat, Vnde Tranquillus in Vespasiano ita scribit, post vxoris excessum Cenidem Antonię libertam & a manu dilectam quondam sibi reuocauit in contubernium &c. Amianus Marcellinus de Amanuensi muliere in decimo octauo sic meminit. Quibus litteris occulte quantum fieri potuit missis, ancilla quam domina dictante perscripserat exemplum ferens chartulam perdidit Plinius libro septimo loquens de Cęsare, Epistolas vero tantarum rerum quaternas pariter librariis dictare aut si nihil aliud ageret septenas. Cicero etiam Ciceronis filius ad Tyronem ita scribit

Libraria Lib rius.

pęto a te vt quam celerrime mihi librarius, mittatur maxime quidem grecus, multum enim mihi eripitur operę in excribendis hypomnematis, nisi forte vocabulum deducatur a libra vt libraria ancilla diceretur quę dispartiendis pensis pręesset. Librariam etiam elegantęr dicimus, quam greco vocabulo bibliothecam appellamus. Gellius in noctibus atticis libro quinto capite quarto. In libraria ego & paulus consederamus. Cicero in primo de legibus. Cuius loquacitas habet aliquid argutiarum ne id tamen ex illa erudita grecorum copia. Sed ex librariolis latinis.

Ponunt tunicas, ideſt deponunt vt flagelentur Plautus in Persa, vbi captum est flagrum, dum tunicas ponit quāta afficitur miseria. Cosmetę, ancillę qui dominam ornāt. Nam κοσμεω idem est, quod orno, κοσμος ornamentum, κοσμητὴ Cosmeta, ideſt ornatrix. Tranquillus in Claudio, Inducta teste in senatu hęc inquit matris meę liberta et ornatrix fuit. Tarde venisse, increpatur q̄ tarde venerit. Liburnus, seruus, nā ex liburnia mittebantur serui robusto & procero corpore, vt diximus illic, Et ingenti curret super ora liburno. Penas alieni somni, ideſt mariti, qui dormiuit nec vxorem ea nocte attigit. Hic frangit ferulas, in dorso suo ita dictum sicut alibi de Mario Nodosam frangebat vertice suo dum verberabatur. Flagellis, nam tortores in seruos flagellis animaduertebant Seneca ad Lucillium. Audio inquit circa boram tertiam noctis flagellorum sonum, quero quid faciat, dicitur rationes accipere. Rome flagella vendebantur in suburra Mart. Tontrix suburrę fauicibus sedet primis Cruenta pendent qua flagella tortorum. Tortoribus, lorariis quos inter seruos habebant & mercede etiam conducebant. Annua prestant, annua absolute salaria appellamus sine alimenta vnius anni. Vnde annua Tranquillus in Tiberio, Sed et peculio concesso a patre prębitisque annuis fraudauit per speciem publici iuris, Idem in opusculo de claris grammaticis & rhetoribus loquens de palęmone vicentino Quamquam ex schola quadringenta annua caperet, sic etiam accipimus diurnum pro victu siue mercede vnius diei Seneca in secundo controuersiarum

Liburnus

An

consors modo omnis fortunę diurnũ petam. Idem diurnum accepit,in cẽtuculo dormit. Diurnum item accipitur pro libro in quo singulorum dierũ rationes notantur vt infra. Et cędens longi relegit transacta diurni. Suetonius in Claudio,extat talis scriptura in pleris Obiterq; libris ac diurnis titulisq; operum. Obiter;ideſt simul, vt ſit ſenſus. Verberat ꝛ ſimul faciem linit ꝛ audit amicas de quo plura alibi in tertia ſatyra. Atq; obiter leget aut ſcribet. Plinius lib.xii. Vt obiter quęq; genera odorum dicantur, ideſt ſimul dicantur. Faciem ſinit,medicamentis ꝛ ſuccis excolit. Audit amicas,cum amicis confabulabatur. Cõſiderat, contemplatur.

Verberat;atq; obiter faciem linit,audit amicas
Aut latum pictę veſtis conſiderat aurum.
Et cędens longi relegit transuersa diurni.
Et cędit donec laſſis cędentibus exi
Intonat horrendum,iam cognitione peracta
Prefectura domus ſicula non mitior aula.
Nam ſi conſtituit ſolitoq; decentius optat
Ornari,ẽ properat,iamq; expectatur in hortis
Aut apud iſiacę potius ſacraria lenę,
Componit crinem laceratis ipſa capillis
Nuda humeros pſecas:iſelix,nudisq; mamillis

Veſtis phrigia

Veſtis pictę,veſtem phrygiam forte intelligit quam vt eſt auctor Pli.acu facere inuenere phryges, vnde ꝛ phrygiones appellati ſunt qui acu veſtes pingunt. Poſſumus etiam intelligere veſtem attalicam. Nam attalus rex Aſię veſtibus aurum intexere inuenit, vnde Attalicis nomẽ,hęc Plini. Et cędens, verberans,hoc eſt dum verberat. Relegit, iterum ꝛ ſępius legit ꝛ inſpicit. Transuerſa,conſueniſſe romanos rationem querere ex ſeruis ſuis oſtedit vt diximus paulante Seneca ad Lucillium. Audio inqt circa horam tertiam noctis flagellorum ſonum quero quid faciat dicitur rationes accipere, Mulier igitur furibunda ꝛ irata recognoscens ꝛ diligenter tractatas errata lõgi diurni verberat ſeruum. Diurni, ideſt libri in quo vt diximus ſingulorum dierum rationes notantur. Vnde Tranquillus in Claudio. Extat talis ſcriptura in pleris q; libris ac diurnis titulisq; operũ. Trãſuerſa, ego in terrigo errata ꝛ delicta cõmiſſa,quum perperã rationes notauerit, vnde dicimus ſertur tranſuerſus, quum non recte quiſpiam incedat ꝛ a recta via declinet. Et cędit donec. Ordo eſt ꝛ ſenſus. Et cędit hoc eſt iubet cędi, donec prefectura domus hoc eſt ipſa domina quę tanq; prefectuam domus gerit,intonat horrẽdum Exi, laſſis cędentibus iam cognitione peracta. Vbi illud obſeruandum eſt Legendum eſſe prefectura domus non profectura domo ꝛ metri neceſſitate ꝛ ex vetuſtiſſimo exẽplari. Prefectura,ironicos.eſt aũt prefectura vocabulum generale a preficiendo, vnde prefectuam vrbis ꝛ ꝑfecturas militares dicemus, quaſi ſit qdã magiſtratus totius domus,nam ꝑfectura legi non põt,prima enim ſyllaba breuis eſt. Docet iuris conſultus lib.i digeſtoꝝ. Oia oĩno crimina ſibi vendicare vrbis prefectură nec tñ ea quę ĩtra vrbem admittunt̃,veꝝ quoq; ea quę extra vrbem intra Italiã fiebant. Horrendum,pro horrende,nomen pro aduerbio. Intonat, Clamat inqũit horrende Exi. Sicula non mitior aula, ideſt Phalaridę Agrigentinorum tyranno,cuius crudelitatem tantam ſuiſſe conſtat, vt premia nouorum inuentoribus tormentorum proponeret,cui vt placeret perillus optimus artifex eneum taurum conflauit vt incluſus reus ſubiecto igne torqueretur.ꝛ vox hominis exclamantis mugitum bouis imitaretur. Cęterum phalaris perillum nouo inſtrumento incluſum ſupplicio mortis affecit. Vnde Ouidius, Vt munus munere penſes. Da precor ingenio munera digna meo,dixerat ꝛ phalaris pene mirande repertor,ipſe tuum preſens imbue dixit opus. Iam cognitione peracta, Iam omnibus rationibus diligenter recognitis ꝛ excuſſis. Nam ſi cõſtituit. Ordo eſt. Pſecas infelix componit crinẽ, ſi cõſtituit domina,ſcilicet cum adultero,et ſi optat ornari decentius ſolito. Et ſi properat,ꝛ ſi iam expectatur in hortis aut potius apud ſacraria lenę Iſiacę.

Phalaris

Nam ſi conſtituit, hac autem particula, nam rationem oſtendit feritatis etiã per ſequentia. Sacraria,dicuntur loca vbi ſacra reponuntur q etiam in ędificio priuato eſſe poſſunt, ꝛ ſolent qui liberare ea loca religioſa volunt,ſacra inde euocare Locus autem ſacer dicitur ſacratus. Hęc Vulpianus titulo de rerũ diuiſione. Lenę Iſiacę, Is egyptiorum fuit dea cuius ſacrificia romam tranſlata fuere,in eius Templo maxima dabatur adulteriorum occaſio, Ouidius ad amantem ait. Nec fuge miliacę memphitica templa iuuẽcę, Multas illa facit, quod fuit ipſa Ioni. Scribit Ioſephus libro decimooctauo.antiquitatum inuenem quẽdam nomine Mundum,quum impatienter paulinam quãdam generoſam ꝛ pudicam alioquin matronam amaret,ſacerdotes Iſidis pecunia corrupiſſe,qui nomo religionis cõmento mulierem in templum vocarẽt,ii igitur quum fingerent ſe per noctem cum Oſiride collocutos perſuaſere eam a deſiderari, Eam itaque quum in templum nocte venisset inuenis tanquam Oſiris compreſſit,mox quum petulantius ſtuprum ei exprobaſſet, mulier marito rem detulit,maritus Tiberio. Qui indignatus ſacerdotes cum liberta Mundi quę totius facinoris fuerat conciliatrix crucibus affixit,templum Iſidis euertit. Simulacrum eius in tyberim precipitauit. Inuenem trãſmare relegauit graniore ſupplicio dignũ non iudicans, q amoris impatiẽtia ꝛ furore deliquiſſet.

Iſidis

Lenę Iſiacę,ideſt lenę quę in templo Iſidis mulierem expectat conciliatq, adulteria, Templum autẽ Iſidis proximum fuiſſe campo martio ꝛ tyberi oſtendit Iuuenalis, A meroe portabit aquas vt ſpargat in ędem Iſidis,antiquo quę proxima ſurgit ouili. Componit crinem,notat ſuperbam mulierem vecordiam, quę quũ ab ancillis ornarentur,eſſentq; deformes,offenſę ea deformitate dum in ſpeculo ſe inſpicerent, ancillas ipſas pulſarẽt. Idem etiam notat a Martiale in primo. Vnus de toto peccauerat orbe comaꝝ. Annulus incerta nõ bene fixus acu. Hoc ſiccinus ſalape ſpeculo quod viderat vlta eſt, Et cecidit ſectis icta pecluſa comis. Pſecas nomen fictum ancillę. ↓ εκαζω enim idem eſt quod irroro.nam dominam ſe componentem irrorat ſumpſit autem ex libris metamorphoſeon Ouidii vbi eiusdem noſis eſt miniſtra Dianę. Laceratis capillis,a domina; ſcilicet. Nuda humeros,ideſt habens humeros nudos ꝛ mamillas diſciſſa veſte a domina a qua ceditur.

Alt;or

Altior hic quare? verba dominę increpantis ancillam. Quod ꝛ Seneca notat libro de breuitate vitę his verbis. Quomodo excandeſcunt ſiquid extra ordinem iacuit,niſi omnia ſua in annulos ſuos recidernnt. Ci Cicinnus cinnus,hoc eſt capillus annulatus vt dixi modo teſtimonio Martialis Annulus incerta non bene fixus acu.

Altior hic quare cicinnus? taurea punit
Continuo flexi crimen,ſiccinusq; capilli.
Quid pſecas admiſit? q nã ẽ hic culpa puellę
Si tibi diſpliceat naſus tuus? altera lęuum
Extendit,pectitq; comas,ẽ voluit in orbem.
Eſt in conſilio matrona,admotaq; lanis
Emerita quę ceſſat arcu,ſententia prima
Huius erit,poſt hanc ętate,atqꝝ arte minores
Cenſebunt,tanquam ſumę diſcrimen agatur,
Aut animę,tanti eſt quęrendi cura decoris,
Tot ꝑmit ordinibus,tot adhuc cõpagibus altũ
Aedificat caput,andromachen a fronte videbis
Poſt minor eſt,aliã credas.cedo ſi breue parui
Sortita eſt lateris ſpacium,breuiorq; videtur
Virgine pygmea nullis adiuta cothurnis
Et leuis? erecta conſurgit ad oſcula planta.
Nulla viri interea cura,nec mentio fiet
Damnorum;vinit tanquam vicina marito;
Hoc ſolo propior;quod amicos coniugis odit.
Et ſeruos,grauis eſt rationibus,ecce furentis

Taurea,nomẽ matronę fictum a feritate tauri,ſicuti lalage apud Martialem,quę ſignificat vocem, ac per hoc mulierem clamoſam et loquacem,aut (q̃ magis placet) per Taureã genus lori intelligit.nã hoc vocabulo vtitur et Ioſephus libro ſecundo de bello Iudaico ſic. prefecti autem militum curabant comprimere tumultũ ꝛ pugnaces quosque comprehendentes taureis vlciscebantur, ac vinculis, vnde ꝛ Euſebius de temporibus ſic ſcribit. Tarquinius ſuperbus excogitauit vincula,taureas, fuſtes,latomias, carceres, cõpedes, catenas, exilia. Eadem verba recitat ꝛ Eutropius. Erit ergo ſenſus. Crimen ꝛ error ancillę illico caſtigatur loro, ꝛ verbero. Punit crimen, crimen,ideſt quod ipſa putat ꝛ vocat crimen. Quid pſecas, verba poetę ſubſanantis ſuã̃tem dominã. Hic in hac re.i.quum tu tibi diſpliceas,indignatur enim ꝛ irascitur ancillis q; deformis ſit. Altera lęuum,ſenſus eſt,altera mulier eſt,quę quum ſe comit ꝛ capillum circa caput digerit,alias de ornatu conſulit. Altera lęuum, vtrum extendit lęuum capillum, an extendit et pectit comas ꝛ voluit in lęuum orbem. Voluiſ orbem,circum caput multinodis reuolutionibus diſponit. Eſt in conſilio matrona,hoc eſt quod dicit,quũ altera extendit,pectitq; comas,ſtatim adhibetur matrona in conſilio,nam mãtronam ꝛ ancillam anum qua ſi per ętatem peritiorem conſulit de capitis ornatu,ẽ aũt ordo.matrona ꝛ ea quę emerita acu ceſſat admota lanis Emeritus eſt in conſilio. Emerita acu,ideſt iam finito munere ſuendi propter ętatem,emeriti enim illi dicuntur q functi ſunt munere ſuo ꝛ vacationem habẽt. Tranquillus in Caligula,cęterorum increpita cupiditate cõmoda emeritę militię ad ſexcẽtoꝝ miliũ ſummam rescidit. Papinius in ſyluis. Cęſar ab emerito iubeat diſcedere bello. Cice.in lib.de ſenectute. Emeritis ſtipẽdiis libidinis,cõtentionũ ꝛc. Mulier.n. vetula omiſſo munere ſuẽdi vitio ętatis carpendis lanis admoneẽ.vñ Hora.de anu, Te lanę ꝑpe nobilẽ tonſę luceriã nõ cythaſe decent. Snia prima huius.s.ancillę vetulę vt pitioris. Minores ate.i.peritia ornandi. Discrimẽ fumę,periculum exiſtimationis ꝛ vitę. Tãti eſt querendi.i. tanti faciũt ſtudiũ ornandi ſe. Aedificat,amplificatio eſt ꝑ irriſionẽ,quaſi turrim altã extruat. Andromachen a frõte, procero corpore fuiſſe andromachen Hectoris vxorem oſtendit Ouidius. Parua vehatur equo, quod erat longiſſima nunq; Thebais hectoreo iũcta reſcidit equo. A fronte,incestum mulierũ deſignat,quę ore elato icedũt, ita vt a fronte videant procerę,ꝛ a Tergo minores. Vnde eſt illud Papinii in epithalmio violantille. Celſę ꝓcul aſpice frontis honores Suggeſtumq; comę. Eſt ergo ſenſus,ſi a fronte inquit ꝛ parte anteriore mulierem ſpectaueris,altiſſimam dices et alteram andromachen. ita eſt capillorum ordo in capite faſtigiatus, a tergo vero ſi videris,cognoſces breuem eſſe,ita vt aliam credas. Cedo ſi breue parui, iocatur poeta in breuiculã mulierem,cedo inquit, ideſt dic mibi quomodo facit tam breui ſtatura, quum maritũ vult oscuları? erigit ſe inquit in plantas.erit ergo ordo cedo, ideſt dic ſubaudi extrinſecus quomodo facit,quũ vult oſculari maritum, ſi ſortita ẽ breue ſpacium lateris parui, ꝛ ſi videtur breuior virgine pigmea adiuta nullis cothurnis,ꝛ ſi leuis eſt,ideſt minime ponderoſa,quum ſit puſilla,cõſurgit inqt ad oscula plãta erecta.hoc eſt ipſa erecta in plantas,ſicq; poeta cauillatur mulieres breuiculas. Adiuta,ſublenata. Cothurnis,calciamentis,qualia fiunt ex cortice ſuberis in vſum mulierum, vt docet Pli. Virgine pigmea.i. breuis ſtaturę quales ſunt,pigmei qui ꝛ ſpithamei dicũtur,eo q; ternas ſpithamas lõgitudine,hoc eſt ternos dodrantes non excedant,ad extremos Indię fines habitãt ſalubri coelo,ſemperq; vernanti,montibus ab aquilone oppoſitis,quos a gruibus infeſtari Homerus quoq; ꝓdidit. Fama eſt inſidentes arietũ caprarumq; dorſis armatos ſagittis veris tempore vniuerſo agmine ad mare deſcendere,ꝛ ona pullosq; eaꝝ alitũ conſumere,aliter futuris gregibus non reſiſti. Plinius. Nulla viri cura interea,dũ hęc ingt curat quomodo ſe ornet ꝛ comat,nullam reꝝ domeſticaꝝ curam habet quaſi ad eam nihil ꝑtinentium. Nulla cura,ſubaudi erit. Hoc ſolo ꝑpior. Satyrice dictũ, hac vna re videtur? rerum maritę curam habere,q;.s.odit amicos eius ꝛ ſeruos,quũ in cęteris rebus quaſi ad ſenõ ſpectantibus ſit negligentiſſima. Grauis rationibus,domeſticis.s.quum plus ĩpendat q̃ ratio familiaris tolerat. Ecce furentis bellę matrisq; deũ,ſtultam ſuperſtitionem mulierũ multis carminibus inſectatur,quod nimis credule timeant, quę a ſacerdotibus cybeleis ꝛ Iſiacis horribiliter prenũcientur. Cybele autem ex ſententia Apulei, Bellona et cybelę Iſis eędem fuere deę. Idemq; ſacerdotes trium deorum Bellona ſacra peragebant, vnde nunc recte eundem cybeles,bellonę, ꝛ Iſidis chorum inducit. Chorus, coetus. Iſis

Coel. Rhod. 10.c.5.

Iunius adag. Andromach. ego anguĩ. cinnere. or. meã caput quod inuolu crinibꝰ, in dum anguiꝫ ſuſpẽditur.

Bellonę furentis.i.sacerdotum Bellonę furentiū, nā in eius sacris sacerdotes suo cruore sacrificabant,gladios.n.districtos vtraq; manu tenentes sectis pariter būris ꝛ lacertis,ꝛ capitis rotatione discurrebāt,ē veluti nūmine deę afflati agebant, vñ supius. Sed vt fanaticus oestro pcussus Bellona tuo diuinat.Hora.in sermōibus. Hūc circum tonuit gaudens bellona cruētis. Tibullus.Hęc vbi bellonę motu est agitata.eā furbā Mart.Entheā appellat.i.fanaticā ꝛ numine afflatam.De sacerdotibus bellonę Lāpridius. Bellonę feruientes vere execare brachium pręcepit studio crudelitatis.

Matrisq; deum,cybeles.De qua Liuius lib.xxix.Oratores romani pgamum ad regē venerant. Is legatos comiter acceptos pessimum in phrygiā deduxit,sacrūq; his lapidē, quē matrē deū esse incolę dicebant,tradidit,ꝛ deportare romā iussit,hinc sacerdates galli seruiebant eunuchi,q apud deā se iactātes faciebāt cymbalorū,ferramētorūq; iactatorū ac manuū sonitū. Galli aūt sunt cognominati sacerdotes deę a gallo fluuio phrygię apud quē orgia colebant, simulacrū aūt illud deę facile romanis concessum fuit cōsanguineos se dictātibus atq; oriūdos ab enea phryge. Ipsum simulacrū coelitus vt aiunt demissum, neq; qua sit materia,neq; a quo fabricatū artifice, vt scri.Herodianus,satis cōstat,neq; plane hoīum manibus creditur factū.hoc igit decidisse coelitus struunt in quēdam phrygię agrū,cui nomen pessinūti a casu eius simulacri factū putant.nā πιπτω cado significat, cuius aorist⁹ secūdus ē ἔπτον, vñ pesinus nomē tractū ē. Ingens seminis.i.antistes sacrorꝛ ꝓfectus gallorꝛ.ordo ē. Ingens seminir expositio facies reuerenda minori grande sonat. Seminir,ga eunuchus. Facies reuerēda, quē ceteri sacerdotes minores venerant. Minori ob scoeno.i.gallo foedo foemineo. Nā diuus Augustinus scribit gallos molles contra oēm virorꝛ mulierūq; vere cūdiam consecratos madidis vnguento capillis facie dealbata fluentibus mēbris incessu foemineo p plateas vicosq; a populis,vñ viuerent,turpiter quęsitasse. Secuit genitalia,virilitatē.n.sibi vt scribit Pli.testa samia amputabant in monumentū atys ab dea dilecti, vnde Ouid.venit in exēplum furor hic,mollesq; ministri Cę dunt iactatis vilia mēbra comis. Ad quā cōsuetudinē alludit Mart. Abscisa est quare samia tibi mentula testa, Si tibi tam gratus betice cunnus erat. Mollia pro priū est epitheton eunuchorꝛ,molles.n.sunt velut foemine,vnde superius. Sunt quas eunuchi imbelles, ac mollia semp Oscula,delectēt ꝛ despatio barbę. Rauca coborsi.i. vocis acutę exilis ꝛ muliebris.nā Eunuchi auctore Macro,ita acutę sunt vocis,vt sepe mulier an eunuchus loquatur,nisi videas,ignores. Id facere superflui humoris abundantiam tradit,qui arteriā,p quam sonus vocis ascendit,efficiēs crassiorē, angustat vocis meatū,ꝛ ideo vel foeminis vel eunuchis vox acuta ē, viris grauis,qbus vocis transitus habet liberū ꝛ ex integro patentē meatū. Quinti.lib.xi.ostendit vocē exilem esse eunuchis his verbis.Ne ad spadonū ꝛ mulierum ꝛ grorꝛ exilitatem vox nostra tenuetur. Cui,antistiti. Tympana plębeia.i.sacerdotes minores ꝛ plębei.nā ministri cybeles,qui eā comitant tympana,aliaq; īstrumenta pulsabant. Ouidius in.iiii.Fastorꝛ. Aera deę comites,rauca terga mouent,Cymbala pro galeis,p scutis Tympana pulsant.Tibia dat phrygos vt dedit antemodos. Cedunt,venerant. Et cui.s.antistiti. Vestitur bucca.i.os vestitur.nam redimicula a pileo depēdebant, qbus maxille ꝛ mentum vestiebantur.

Bellonę matrisq; deū chorus intrat,ē ingens
Seminir obscoeno facies reuerenda minori,
Mollia qui rupta secuit genitalia testa
Iampridē cui rauca cohors,cui tympana cedūt
Plebeia,ē phrygia vestitur bucca tyara.
Grande sonat,metuiq; iubet septēbris,ē austri

Bucca Nā bucca pro buccis dixit ꝛ proprie bucca, vt alibi diximus, appellat ea pars oris, q̄ infra malas inflari solet,vñ Hora.Quin iuppiter ambas iratus buccas inflet, a bucca fit buccea, hoc est frustulū alicuius rei buccea ęsti aptę quantum scilicet bucca cōmode capit. Augustus in epistola ad Tyberiū,auctore Tranql.sic scribit. In balneo demū post horam primam noctis duas bucceas māducani prinsquā vngi inciperē. Inde ēt fit buccella in eodē significatu, buccel vt est apud diuum Ioānē in sacra scriptura sic. Et quū intinxisset panē dedit Iude Simonis scariothis, ꝛ post buccellā introiuit in eū Sathanas.inde ēt ē buccellatū genus cibi cassrensis ꝛ frumentacei quo pessimus nigerrimus ebat cōtētos esse debere milites oēs, vt scribit Spartianus.De buccelato itē meminit Volcatius gallicanus buccel in vita Auidii imperatoris his verbis.Et prēter laridum la ac buccellatū,atq; acetū militē in expeditione portare p hibuit. Ammianus ēt marcellinus sic, buccellatum vt vulgo appellāt humeris imposuit libentiū,militum. Ab bucca ēt fit buccula,quę pars est cassidis q̄ mentes buccas ipsas tegit, de qua alibi poeta. Et fracta de cassidę buccula pēdens. Tyara,genus pilei quo peculiariter Persę vtebant,de quo Herodotus lib.vii. sic,ex qbus q̄ militabant si erant persę.hūc in modū ornati circa capita gestabant pilea,quos vocant tyaras impenetrabilia. Lunatę formę indicat fuisse Sidonius in panegyrico. Flectit acheminius lunatum persa tyaram. Seuius quoq; declarans illud Virgilianū. Sacerq; tyaras. Dicit pileum fuisse phrygiū,quo ipsi sacerdotes vterent,q̄ī phrygia prius sunt instituti ipsi matri deū, vñ nūc dixit. Et phrygia vestitur bucca tyara. De tyara ita scrib. Diuus Hieronymus ad fabiolam. Quartū genus est vestimēti rotundū pileolum,quasi sphera media sit diuisa, ꝛ pars vna ponat in capite,hoc greci.ꝛ nostri tyaram nōnulli galerꝛ vocant.non habet acumen in summo,nec totū vsq; ad comas caput tegit.sed tertiā partē a fronte inoptam relinquit,atq; ita in occipitio vita constrictus ē, vt non facile labatur ex capite,est autem bissinum ꝛ sic fabre operatum linteolo vt nulla acus vestigia forinsecus pateant. Grande sonat,miranda prędicit ꝛ grādia, vt non ad vocem clarā referas,sed ad faciē rei horrēdā. nam galli sacerdotes Isiaci ꝓ vrbes cū insignibus suis vaticinantes fanatico carmine talia populis vēturamināntur,qualia Sen.in libro de beata vita sic irridet, cū sistrum aliquis concutiens ex imperio mentitur, cum aliquis secando lacertos suos artifex brachia atque humeros suspensa manu cruentat,quum aliqua genibus per viam repens vlulat,laurumq; linteatus senex ꝛ medio luce nam die pręferens cōclamat iratum aliquem deorum,concurritis ꝛ auditis, ac diuinum esse eum inuicem mutuum alentes stuporem affirmatis.

Lustrauerit

Lustrauerit,expiauerit. Cētum onis,admittebantur.n.ouna ad expiatiōes. Ouid. Et veniat q̄ lustret annis lectūq; locūq;.Preferat,ꝛ tremula sulphur ꝛ ona manu. Apuleius lib.xi.de asino aureo loquēs de naui expiata sic scribit. Sūmus sacerdos tęda lucida ꝛ ouo ꝛ sulphure solēnissimas ꝓces de casto ꝓfatus ore q̄ purissime purificatam deę nūcupauit.

Et xerāpelinas ,ad vsum matronarꝛ scrib. fuisse qbus vestes ampelini coloris,q inter coccinū ꝛ muriceū medius est, ἑρυθρος.n.siccū significat αμπελος vitē itaq; xerāpelinus color is esse existimat,quē nūc rosā siccā noiamus.Georgius Merula ꝓceptor meus in cōmētariis suis ita scriptū religt.Has vestes atrabaticas inuenio latine appellatas his verbis apud suidā. Diebus festis ꝛ in victoria aut astantibus legatis induebant tunicas ꝛ clamydes auro ac purpura variatas, aut alio quouis mō ꝓciosas,in quotidianis vero cōuētibus xerampelinas sic a colore dictas,quas vocabant atrabaticas a colore videlicet,atrum enim nigrum significat. vnde conicimus xerampelinas nigras fuisse, Hęc ille. Aut reuera intelligit vestes lineas ꝗles solent gestare sacerdotes ęgyptii.nā de sacerdotibus ꝛ Cybeleis ꝛ Isiacis itelligit,vestes aūt cōficiebant ex genere lini,qd xylon appellarūt.de quo ita Pli.lib.xix.cap.i. Supior pars ęgypti in arabia vergens gignit fruticē, quē aliq; gossopion vocāt,plures xylon,ꝛ iō lina inde facta xylina pānulus est.similēq; barbatę nuci defert fructū, cuius in exteriore bōbice lanugo nascitur.Nec vlla sunt eis in candore molliciane ꝓferenda. Vestes inde sacerdotibus ęgyptigratissimę, vt intelligas vestes lineas coloris ampelini ꝛ legas xylampelinas,nisi forte rō meori reclamet,nā xylon primā syllabā hēt correptā,quę tñ rō plerunq; a poetis cōfund.i.sensus tñ prior magis placet. Donarit ipsi.s.sacerdoti. Hęc.n.q̄stus gratia faciebāt, vñ Cice. in.i.de diuinatione.Nūc illa testabor nō me sortilegos, neq; eos q̄ ex ꝗstus cā ariolent agnoscere,non marsum augurē,nō vicinos aruspices,nō de circo astrologos, non Isiacos cōiectores,nō interptes somniorꝛ,nō. n. sint ii, aut sciētia aut arte diuini,sed superstitiosi vates impudentes,q; arioli,aut inertes,aut insani,aut qbus egestas ipat, q̄ sibi ꝛmitā nō sapiūt,aliis mōstrant viā,qbus diuitias polliceant,ab iis dragmas ipsi petūt. Vt qd qd subiti vt siqd mali imineat id totū eat in tunicas. Magni discriminis.i.ꝑiculi. Semel,sola hac lustratiōe. Descendet.s.mulier ita sacerdote iubente. Putabāt.n.se tyberis aqua ꝓfandētes expiari. Persius. Hęc sancte vt poscas tyberino in gurgite mergis Mane caput,bis terq; ꝛ nocte flumine purgas. Timidū caput.i.ipsa timida. Totū agrū regis superbi.i. cāpum martiū q eiecto Tarquinio superbo datus est populo ꝛ Marti cōsecratus.

Io candida.i.si sacerdos ex isidis impio iusserit.nō.n. ipsa dea iubet,sequit.n.Credit n. ipsius dñę se voce moneri. Cādida,aut pulchra,aut qd verius est respexit ad id qd vestibus lineis vterent Isiaci sacerdotes, vt sta-

Aduentum,nisi se centum lustrauerit onis,
Et xrampelinas vestes donauerit ipsi
Vt quicquid subiti,ē magni discriminis ista
In tunicas eat,ē totum semel expiet annum.
Hybernum fracta glatię descendet in amnē,
Ter matutino tyberi mergetur,ē ipsis
Vorticibus timidum caput abluet, inde supbi
Totū regis agrū,nuda ac tremebunda cruētis
Erepet genibus,si candida iusserit io,
Ibit ad ęgypti finem,calidasq; petitas
A meroe portabit aquas,vt spargat in ędem
Isidis,antiquo,quę proxima surgit onili.

tim dicemus. Io,Inachi Argiuorꝛ regis filia a phoeni cibus rapta est, vt scribit Herodotus libro primo. Erab ducta in Aegyptum Osiris eam duxit vxorem, quo mortuo regnum tenuit,dictaque Isis post mortem habita pro dea, eius sacra Romam translata sunt. Templum iuxta Campum martium extructum fuit.sacerdotes vestibus lineis induti per vrbem lugentes vagabantur, mox ad letitiam conuersi sacra perficiebant, id erat monumentum Isidis, quę quum ossa Osiridis a fratre Typhone, (vt ferunt) occisi diu quęsita non inuenisset, in maximos prorupit luctus. Vnde commoti Aegyptii tam diu eā multo luctu quęsierunt quoad iuxta Syenem inuenerunt, quibus inuentis lachrymas in leticiam verterunt, Ea illic ab Iside mandata sunt sepulturę, de quo plura illic recitabuntur in octaua satyra. Populus quod clamat Osiri inuento, mulieres hęc sacra frequentabant,nephasque iis erat, illis diebus coniungi cum viro, Propertius. Tristia iam redeunt iterum solemnia nobis Cynthia iam noctes est operata nouem. A meroe, multas magnasque insulas ambit nilus, quarum nobilissima est meroe. A quas calidas. Pars enim illa Aegypti ꝗ proxima est torridę. Portabit,Hyperbolicos dixit.i.ēt ex parte extrema orbis. Vt spargat, hoc est ex instituto sacri Isiaci, nam in templo Isidis aqua sparsa de Niso dicebatur, quamuis simulata foret. Nam quę exhiberi non poterant, simulabantur, ꝛ habebātur pro veris. Vnde Virgilius. Sparserat ꝛ latices simulatos fontis auerni. Proxima antiquo onili, idest loco ita cognominato in Campo martio. Nam Onile ideo appellatus est locus in Campo martio, quod ibi greges onium a Tarquiniis haberentur, fuit enim eorū ager. Hocque magis placet q̄ vt intelligas de septis hoc est tabulatis, in quibus clauderetur populus tempore comitiorum, Ait enim antiquo onili,hoc est illi loco,qui in Campo martio antea ꝛ priscis temporibus appellatus est onile, vbi scilicet greges ꝛ onilia habuere Tarquinii,quibus postea (vt diximus) expulsis, campus populo datus est et marti consecratus. Inde postea septa illa fabricata fuere, quibus populus claudebatur ad danda suffragia. De quibus sic Spartianus in Hadriano. Romę instauranit pantheum. Septa, basili- Septa cam Neptuni, Plinius libro sextodecimo loquens de magnitudine arborum, fuit inquit ꝛ memoria nostra in porticibus septorum a Marco Agrippa relicta. De Onili antiquo in Campo martio intellexit ꝛ Lucanus in primo. Et misere maculauit onilia Romę, idest ipsum Campum martium,qui antea habuerat onilia Tarquiniorum,lege Liuium in prima Decade. Strabo quoque mentionem facit in quinto his verbis. Sylla alios qui arma proiecerant, ad mil.ia tria, vel vt alii quattuor in Campo martio ad onilia coactos immissis militibus triduo iugulauit.

Onile

Fabula Ionis

Credit enim ipsius dominę se voce moneri,
En aiam ẽ mentẽ,cũ qua dii nocte loquantur.
Ergo hic ꝑcipuũ,summũq; meretur honorẽ
Qui grege linigero circũdatus,ẽ grege caluo
Plangentis populi currit derisor anubis.
Ille petit veniam,quotiẽs non abstinet vxor
Concubitu,sacris obseruandisq; diebus,
Magnaq; debetur violato pena cadurco,
Et monuisse caput visa est argentea serpens
Illius lachrymis,meditataq; murmura ꝑstant,
Vt veniam culpę nõ abnuat ansere magno
Scilicet,ẽ tenui popano corruptus osyris.

Credit.n.ipsius dominę se voce moneri,credit inquit quę a sacerdotibus dicuntur a dea ipsa dici ita abeis persuasa. Voce dominę,Isidis. Et animã ⁊ mẽtem,Ironia est in sacerdotem,o quam sanctus inquit est sacerdos quamq; dignus cum quo loquatur nocte dea,Anima est qua viuimus,animus vero quo sapimus.Nam auctore Iu cretio ea est mens qui ⁊ animu s.Est enim animus auctore beato Augustino substantia quędam rationis particeps regendo corpori accommodata, vnde est illud Salustianum. Sed dux atq; imperator vitę mortalium est animus ⁊c.

anima Aius

Augustinus. De animo.

Ergo hoc ꝑcipuũ. Ordo est ⁊ sensus. ergo hic Anubis derisor.i.sacerdos Isidis,qui vt antistes grege linigero circundatus currit.i.discurrit,⁊ vagatur per vrbẽ, meretur ꝑcipuum honorem apud mulieres,nam superstitioso quodam metu mulieres sacerdotes ipsos Isidis colebant. Ergo,cũ mulieres inquit credant sacerdotes' colloquia cum Isidę habere,ergo eos ꝑcipue colunt. Grege linigero .i.reliquis sacerdotibus indutis vestes vt diximus lineas. De quibus ita Onidius. Nunc dea linigera colit celebertima turba. Martia. Linigeri fugiũt calui sistrataq; turba. Suetonius in Othone. Sacra etiã isidis sepe in linea religiosaq; veste propa'am celebrauit. Apuleius in vltimo meta. loquens de cerimoniis Isiacis sic scribit. Tunc influunt turbę sacris diuinis initiatę viri foemineq; omnis dignitatis,⁊ omnis ętatis linteę vestis cãdore puro luminosi. Grege Caluo,hoc dicit,quia caput deradebant. Vnde Lampridius de cõmodo imperatore sic scribit. Sacra Isidis coluit vt ⁊ caput deraderet ⁊ Anubin portaret Apuleius in vltimo meta. Ille lympido tegmine crines madidos obuolutę. bi capillum derasi funditus verticem prenitentes ⁊c. Plangẽtis populi.i.reliquorum sacerdotum,qui lugentes ⁊ linteave ste amicti vagabantur per vrbẽ vt diximus in memoriam Isidis. Currit,discurrit vagatur. Derisor, quasi qui nimis credulum populum derideat. Anubis,hoc loco Anubin appellat sacerdotem Isidis,quando nuncius sit inter mulieres ⁊ Isidem. nam Anubin egyptii colunt vt nuncium inter superos ⁊ inferos. De quo sic Apuleius libro vltimo meta. Ille superum commeator ⁊ inferum,nunc atra,nũc aurea facie sublimis attollens canis cernices arduas Anubis leua caduceum gerens. De eo sic ⁊ Diodorus libro secũdo. Deũ q apud egyptios Anubis vocat capite fingunt canino significantes custodem corporis Osiridis ⁊ Isidis fuisse, Vnde a Virg.⁊ Ouidio in nono metamor.appellatur latrator Anubis.sic ⁊ a Propertio. Ansa ioui nostro latrantẽ opponere Anubin.filium docet Diodorus fuisse Osiridis physici Anubim mercarium putant. Ille petit.s. sacerdos qui se cum isde colloquium habere simulat.

anubis

Veniam.s.,mulieri ⁊ vxori ab Isde. Concubitu, mariti sui. Violato cadurco,cadurco legendum est non caduceo,nam ⁊ syllaba repugnat ⁊ sensus non procedit. Caduceus enim primam producit. Ouidius. Tãtara ipsius adit sumptis caduciser alis,ergo violato cadurco,ideſt non seruata castitate lecti matrimonialis ꝑ eos dies,quibus sacra Isidis peragebantur. Nã nephas erat vt diximus coniungi marito. Id autem nouẽ diebus fiebat,Propertius. Trissia iam redeunt,iterum solẽnia nobis Cynthia iam noctes est operata nouẽ. Nam cadurcum posuit pro lecto,cadurci enim populi sunt gallię apud quos lini prestantia obtinet palmam in culcitris ob ꝑcipuum cãdorem,quod docet Plini. libro vigesimo, quum ait, Nullum est candidius linum lanęue similius,sic culcitris ꝑcipuã gloriã cadurci obtinẽt, Galliarum hoc ad tormenta pariter inuentũ. vnde poeta in sequenti satyra. Institor hyberne tegetis,niueiq; cadurci.i.culcitrę candidę. Ergo violato cadurco violato lecto matrimoniali per eos dies,quibus sacra Isidis celebrabantur,⁊ castitas seruanda erat. Magnaq; debetur pœna. Ordo est.a superiore sic ille petit veniam quotiẽs magna pœna debetur violato cadurco. Et monuisse caput.hęc ironicos legenda sunt,⁊ profecto inquit ipse Osiris precibus sacerdotis annuit, Nam visa est serpens argentea monuisse caput,ideſt assensisse. Serpens argentea,in simulacro enim Sorapis,quem Osiridem appellant,vt scribit Diodorus in primo libro signum erat, vt tradit Macrobius primo Saturnalium Tricipitis animantis,quod exprimit medio eodemq; maximo capite leonis effigiem. Dextera parte caput canis exoritur mãsueta specie blandientis,pars vero ,leua cernicis rapacis lupi capite finitur,easq; formas animalium draco connectit volumine suo,capite redeunte ad dei dexteram, qua conspicitur monstrum. De quo dracone nunc poeta videtur intelligere. Eundem etiam serpentem i imagine Isidis extitisse docet Valerius Flaccus libro quarto argonauticon Aspide cincta comas ⁊ ouanti persona sistro. Vnde etiam in pompa Isiaca gestabatur Serpens in imagine Osiridis,de qua meminit Ouidius. Pigraq, labatur circum donaria serpens, Et comes i põpa corniger apis erat. Idem in nono metamor. Sistraq, erant.nunq; satis quęsitus Osiris, Plenaq; somniferis serpens peregrina venenis. Illius lachrymis, scilicet sacerdotis. Meditataq; murmura prestant, cum ironia legenda sunt. Ordo est.murmura scilicet sacerdotis meditata prestant vt Osiris,scilicet corruptus ansere ⁊ popano nõ abnuat veniam culpę. Ansere magno. nã sacerdotes carne bubula ⁊ anserina maxime vescebãtur auctor Herodotus lib.ii. Corruptus, quasi more mortaliũ muneribus corruptus sentẽtiã mutet,vt illud apud Persiũ.quę nisi seductis nequeas cõmittere diuis.

Cadurci

Sorapis

popanum

Tenui popano,tenui placẽta.nã vt tradit Domitius in cõmẽtariis suis ex auctoritate Suidę,popanũ est placenta lata tenuis ⁊ rotũda. Ea auctore pollice vtebãtur in sacrificiis. Nõ abnuat,non deneget,non recuset.

Culpę crimini mulieris, quę cum viro concubuit.

Quum

Cum dedit ille locũ,cophino foenoq; relicto
Archanam iudea tremens mẽdicat in aurem
Interpres legũ soly marũ ẽ magna sacerdos
Arboris,ac summi fida internuncia coeli.
Implet ẽ illa manũ,sed parcius ęre minuto.
Qualiacũq; voles indei somnia vendunt.
Spondet amatorem tenerum, vel diuitis orbi
Testamẽtum ingens,calidę pulmone colũbę
Tractato.armenius vel comagenus aruspex.
Pectora pullorum rimatur,ẽ exta catelli,
Interdum ẽ pueri,faciet quod deferat ipse.
Chaldęis sed maior erit fiducia,quicquid

Quum dedit ille locũ. Sensus est, vbi inqt Isidis ⁊ Cybeles sacerdotes abiere,presto sunt iudei,quoꝝ superstitiosis monitionibus credunt mulieres. Nã iudea mendicat i aurem arcanam.i,arcanis susurris, quos auribus mulierum instillat, ⁊ veluti legum interpres iudaicarum quęrit sibi vnde viuat. Cophino foenoq; relicto.i.in silua relicta supellectile in vrbem venit,sic indeoꝝ pauperta tem ostẽdit,qui Roma a Domitiano expulsi nemus vrbi vicinũ incolebant, vt diximus i tertia satyra illic,nunc sacri fontis nemus ⁊ deliꝺra locantur indeis quorum cophinus, foenũq; supellex , vbi nonnulla de cophino ⁊ foeno dixi mus. Illꝺ adiicimus cophinum genus fuisse vt diximus tũ in.iii. satyra ciste , quod apertissime docet Mart. in quo Dum te posse negas nisi lato gelia claua rubere,nupsisti gelia cistifero,hoc est indeo.nam ⁊ in septimo scribit ad eãdẽ geliam. Nec recutit orum fugis inguina indeoꝝ. Iosephus in.ii.lib.de bello iudaico canistrum appellat his verbis. Et canistrũ circũferentes stipem eius nomine postulabant. Cophinoꝝ etiam pro canistris sine cistis fit mentio i sacra scriptura apud diuum Ioannẽ. Collegerunt ergo ⁊ impleuerunt duodecim cophinos fragmentoꝝ. Iudei ergo vt mendici ⁊ pauperes cophinũ gestabant,quo stipem,reliquaq; erogata exciperent,eodem mõ ⁊ foenũ vbi cubitarent,ea.n.erat supellex eoꝝ. Alii putant indeos non tam ex inopia q; veteri superstitione solitos quocũq; migrarent secũ ferre cophinũ ⁊ foenũ, vñ Sidonius apollinaris ait. Ordinis,res est vt egyptius Pharao incedat cũ diademate,israhelita cũ cophino. Dauid rex israhelitarũ sic cecinit in psalmo octogesimo ου χοφινω εδουλευσαν.i.manus eius in cophino seruierunt. Tremẽs,aut more paupeꝝ tremẽs,aut veluti anxia futuri. Interpres,subaudi quasi. Legũ solymaꝝ.i.legũ iudaicaꝝ,quas indei a Mose acceperunt in monte Sinai,hoc est testamẽtũ vetus, Solymas aũt appellauit,quia quę hierosolyma dicũtur antea solyma vocabant,eã condidit rex cognomento iustus potentissimus chananeoꝝ,q; fano ędificatio hierosolyma vocauit,quũ antea vt dixi solyma dicerent,hieron enĩ tẽplũ significat,eã postea Cleobius rex Indeoꝝ populo chananeoꝝ pulso colendã suo tradidit. Iosippus. ciuitas aũt fuit indeoꝝ vetustate,diuitiis multaq; religiõis cõseruatione celebratissima,quã Titus secũdo anno principatus Vespasiani septembris mẽsis octauo die sundi tus sustulit,lege Iosephũ libro vltimo de bello iudaico Solymi itẽ populi sunt, vt docet Pli.lib.v. pximi Cilicię,qui post appellati sunt pisidię,quoꝝ colonia cesarea eadẽ antiochia. Magna sacerdos arboris.i.siluę ⁊ nemoris,de quo supra. Omnis.n.populo mercedem pẽde reius sa Arbor,⁊ eiectis mendicat silua camoenis,alludit tñ ad sacerdotes dodoneos, de quibus Herodotus li. secundo. Implet,⁊ illa manum,aut indea implet sibi manũ prędicendo futura,aut illa.s.mulier Romana implet manum indeę. Aere minuto, vtputa trientibus,⁊ id genus numismatis. Qualiacunque voles. Hinc indeorum fallacias ostendit,qui pro mercedis qualitate prenunciant futura,omnia enim ad consulẽtis votum confingunt,quod etiam docet Apuleius in secunda Apologia loquens de Caldęis. Somnia venduntur, vt modo bona, modo mala,quę per noctem fingunt se habuisse. Illud autem non placet quod ad somnia referas,quę captarent ẽ pro se,vel pro aliis in templo Serapidis in canopo. Neque enim nunc res agitur in Aegypto, nec nunc loquitur de isde,q; a indeis haud quaquam colebatur. sed de indeis , qui per noctem fingebãt se somniare futura pro se ⁊ pro aliis.

cophinus

Indei cũ cophino

Solymi

pisidię

Spondet,fidem etiam inquit habent harũspicibus, Syriis,⁊ armeniis,sed maiorem Chaldeis.i. Astrologis. Ordo autem est. Haruspex Armenius vel commagenus spondet amatorem. Spondet,quasi in eius potestate sit ex vera diuinę mentis cognitione. Ingens testamentum,ingentem hereditatem. Calidę columbe,ideſt recens occisę. Armenius,duę sunt Armenię maior ⁊ minor,de quibus multa Plinius libro sexto,⁊ Strabo libro vndecimo,dictam autẽ Armeniam testatur Strabo ab Armenio quodam ex Armenia Thessalię vrbe, quę inter pheras ⁊ latissam iacet,qui cum Iasone Armenia militauit. Minorem autem Armeniam, maioremq; ⁊ Comagenam Cappadocia leuo suo latere transit. Commagenus,Commagena pars est Syrię inter montem taurum ⁊ Euphratem sita. Haruspex, dictus est vt supra diximus ab Haruga ⁊ inspicio, Harugam enim hoc est victimam auctore Donato in Terentium appellauerunt ab hara,ideſt stabulo. Rimatur,scrutatur. Faciet quod deferat ipse, ideſt pueros non verebitur ad talia inuestiganda occidere,quod alius si faciat ipse accusset,nam deferre est vt diximus alibi occulte accusare. Chaldeis maior erit fiducia,credunt inquit haruspicibus Armeniis,sed magis Chaldeis, Babylonii,⁊ Syrii Chaldeos appellauere,quos magos persę,Philosophos greci, Prophetas indei. Aegyptii sacerdotes, Indi Gymnosophistas,nos sapientes vocamus, Galli druidas auctor Laer. Astrologię peritissimi habebantur,multi diuinatione quadam futura prędicebant,mala auguriis,sacrisq; ⁊ aliis quibusdam incantationibus auertebant,somnia ⁊ prodigia interpretabantur. Vnde Tyberius Thrasyllum Chaldeum de futuris maxime consulebat. Eudoxus Platonis auditor in Astrologia iudicio doctissimorum hominum facile princeps scriptũ reliqt,in pdictione ⁊ in notatione cuiusq; vitę ex natali die minime esse credendũ. quod ⁊ Cicero videtur sensisse in lib.de diuinatione, vbi ait. Ad Chaldeorum monstra veniamus. Nominat etiam Panetius,qui vnus ex Stoicis Astrologorum predicta reiecit Archelaum ⁊ Cassandrum summos Astrologos hoc prędictionis genere non esse vsos.

Haruspex harũga Chaldei Magi philosophi Gymnosophistę

A fonte relatum Hammonis ex oraculo Ionis hāmonis acceptū. Duplici inqt rōne mulier credit qcqd ab Astrologo dicit ab oraculo Hāmonis ꝓficisci. Tum qa Apollinea oracula cessauere, tū ēt quia humanū genus ꝑ seipsum futura noscere nō pōt. Inte ergo tribuit Ioui q̄ prędicuntur ab astrologo, qñ aliunde futuri rō-

Dixerit astrologus, credent a fonte relatum
Hammonis, quoniam delphis oracula cessant,
Et genus humanum damnat caligo futuri,
Precipuus tamen horum est, qui sepius exul,
Cuius amicitia conducendaq; tabella
Magnus ciuis obit, ē formidatus othoni.
Inde fides arti, sonuit si dextera ferro
Lenaq;, si longo castrorum in carcere mansit.
Nemo mathematicus geniū indēnatus hēbit,
Sed qui pene perit, cui vix in cyclada mitti

nē haberi posse non credit. Oraculū Ionis erat in Lybia cyrenaica frequētissimū, quū. n. bachus ꝑ lybiā exercitum duceret. Isque penuria aquæ ꝑ ppemodū siti periret, roganit Iouem patrem vt sibi & exercitui subueniret, itaq; aries q̄dā fortuitu ad milites eius errans puenit, quos quū vidisset in fugam cōuersus est, milites aūt q eū cōspicati fuerant, & si puluere & estu ꝑssi vix ꝓgrediebant, arietem tū sequi coeperūt vsq; ad eū locū, q Ionis hāmonis postea tēplū ędificato ē appellatus, quo cū puenissent arietem quē cōsecuti fuerant nusq; inuenire potuerūt, sed quod magis his fuerat optandū aquę magnā copiam ī eo loco nacti sunt, corporibusq; recuperatis libero statim nū ciauerunt, qui gaudens exercitū ad eos fines duxit & ionis hāmonis tēplū cum arietinis cornibus simulacro facto cōstituit in eo tēplo cētū fuisse aras ostēdit. Virg. Tē pla iouis centū latis imania regnis, Centū aras posuit. De quo tēplo videt intellexisse. Mart. illic. Dissimuletq; deū cornibus ara frequēs, vt sit frequēs cornibus hoc ē tēplū quod frequētes, i. cētū habet aras cū simulacris facie arietina dissimulet deū. i. taceat & nulla de eo mētionem faciat. Illic igit erat Iuppiter specie arietis, illicq; dabant rūsa. Vñ Lysander Lacedęmonioꝝ dux eo pfectus est vt tēpli sacerdotes corrūperet. Alii ferunt Ionē forma arietis ideo in libya cōsis. q; quū impetū gigantū fugeret deos oēs in ęgyptū vsq; p̄sequentiū, quū reliqui dii in varia se animalia cōuertissent ipse se mutauerit, vñ ē illud Ouid. in. v. Meta. Dux regis dixit fit iuppiter, vñ recuruis Nunc quoq; formatur libys est cum cornibus Hāmon, de oraculo lege Probū Aemiliū, Hyginium, Diodoꝝ, Herodotū, Strabonē. Delphis oracula cessant, Scribit Cice. in. ii. lib. de diuinatiōe. iō delphicum oraculū ēuanuisse, qđ exhausta sit coelestis cuiusdā spiritus vis. Idē ēt in eodē ait. Preterita pyrrhi tpibus iam apollo versus facere desierat, cur isto mō iā oracula delphis nō ēd ūtur nō mō nostra ętate, sed iādiu. Strabo itē lib. ix. sic scribit. Hac itaq; tēpestate neglectui dat non nihil oraculū sapientibus amicis excellentissimo in honore habitū. Lucanus. Sed siluit, postq; reges timuere futura, Et superos vetuere loqui. De oraculis deficiētibus sic recitat porphyrius. Ablata ē pythii vox haud reuocabilis vlli Tpibus lōgis etenim iam cessit Apollo Clauibus occlusis siles, ergo tute peractis Discedas patria & redeas ad limina sacris. Adiiciā & illa quę Plutarchus, de defi cientibus cōscripsit oraculis. Quū igitur ait hāmonius tacuisset, tunc ego ad cleombrotum dixi. Narra nobis o amice si placet de oraculis de q̄bus apud nos pclara dicebant. Nunc aūt oia extincta esse videntur &c. lege Eusebiū pamphilū de ꝓparatione euangelica. Oraculū aūte

Oraculum ionis in Libia

Tēplū Ionis hāmonis

delphi

auctore Seneca in. i. declamationū, est voluntas diuina hoīs ore enunciata. Delphis, Delphi oppidū est phocidis regiōis pp tēplū Apollinis pythii & oraculū vetustate insigne. Et genus humanū, qñ inquit mortalitas hac vna re dānat, quod futura noscere nō pōt. Caligo, cęcitas, & ignoratio. Precipuus tū, q̄to ingt scelestior fuerit astrologus, tāto maior ei habebitur fides a muliere, q sepius exul, fabandi fuit. i. qui sceleratissimus, ac ꝓ hoc sepe missus in exiliū. Selencū astrologū signat, cuius cōsilio mors Galbę, vt scribit Tranquil. dilata fuit ab Othone, q eū aggredi coenātē in palatio statuerat, sed Selenci cōsilio res dilata ē in alind ips, apparet aūt eū ex verbis poetę sepe exulasse. Cuius amicitia, nā othonis fuit familiaris. Cōducēda tabella, ironicos ait tabella cōducenda, quasi quę damnanda sit, sic supra gutturis exemplū cōducendis q magister, in tabellis atuem membranis, quę ex syderum ratione colligunt, notantur. Ergo cuius tabella. i. cuius astrologia, quę in tabella notatur magnus obit ciuis. i. galba imperator. Obit, iam ingula tuis est ad lacu. & curtii in vrbe. Formidatus othōi, idest quem Otho formidauit, vt sit Othoni ꝓ ab otho ne. Hęc fuit cā vt Otho Galbam occideret. Sperauerat enim fore vt a Galba adoptaretur, idq; in dies expectabat. sed postq̄ pisone frugi prelato spe decidit ad vim cōuersus est. Inde fides, ex illa re. s. quę sequitur. i. si in vinculis sępe fuerit. Arti, scientię, & astrologię. Si dextera & lena sonuit fer, si manicis ferreis vinctę fuere, Longo carcere, diutino. Castrorum, si in castris ab imperatore detentus est in carcere, aut diu fuit in carcere quę castroꝝ sunt carcer. Nemo mathe. Sensus est nullius scientię existimat astrologus nisi sceleratus extiterit & sępe damnatus. Mathematicus, dici potest latine disciplinabilis, quod ad disciplinā maxime spectāt mathematicę, q̄ sunt Geometria, Arithmetica, musica, & astrologia. Hę aūtē mathemata proprie dicuntur, hoc est disciplinę, qa certiores aliis sunt. Mathematicos vulgus, vt scribit Cellius appellat q & Chaldei nominātur iidem ēt genethliaci, sunt enim sideralis scientię peritissimi, de quibus modo ante & alibi vberius, Nō habebit genium. i. non existimabit, altę esse cognitionis & scientię, nam vt dictum est superius ex auctoritate Apulei. Genius dicit in corpore humano animus virtute ꝓfectus. i. demon bonus, qñ is deus, qui est animus sui cuiusq; qq̄ sit imortalis, tñ quodāmō cū hoīe gignitur. ergo nō habebit geniū. i. nō putabit. esse pfectę virtutis & scientię. Sed q pene perit, sed ille inquit habebitur verus & magnus Astrologus, qui tot flagitia cōmiserit, vt vix capitis supplicio euaserit, sed qui pene dānatus occisus q est. Cui vix in cyclada mitti contigit, hoc est, qui vix impetrauit vt relegaret potius q occideret. Dānatoꝝ aūt multi in cyclades, aliasq; īsulas relegabāt alibi. Aude aliqd brevibus gyaris & carcere dignū. Cyclades. n. insulę sunt duodecim in mari ęgeo ita dictę, q̄ in circulū sunt posite, nam κυκλος circulum signat.

Mathematicus

Chaldei Genethliaci

Cyclades

Carnisse

Carnisse parua serypho, ideſt cui tandem contigit ab exilio reuocari, quum in seryphum insulam esset relegatus, quod sane grauissimum erat exilium tam angusto insulę spacio, tum quod petrosa est & sterilis multum, vt illi obiiciatur hoc fuisse passam, quod illic perfidus educatus incolas offenso capite Medusę in lapides conuerterit indignatus, qđ his adinitoribus Polydectes rex Persei matrem ad nuptias cogere voluerit. Hęc ex Strabone. Est autem vna ex cycladibus. Consulit de lento funere. Mulierum scelera sui temporis insectatur, quę non modo in mortem maritorum, sed etiam parentum & cognatorum inquirerent. Ordo est, tua tanaquil consulit, De lento funere & quando moritura sit mater, cuius funus videatur nimium differri. Ictericus morbo regius

Contigit, ē parua tandem carnisse serypho,
Consulit ictericę lento de funere matris,
Ante tamē de te tanaquil tua, quando sororem
Efferat ē patruos, an sit victurus adulter
Post ipsam, quid. n. dare maius numina pñt.
Hęc tamen ignorat quid sydus triste minetur
Saturni, quo lęta venus sē proferat astro.
Qui mensis damno, quę dentur tępora lucro.
Illius occursus etiam vitare memento,
In cuius manibus ceu pinguia succina tritas
Cernis ephemeridas, quę nullū cōsulit, ē iam
Consulitur, quę castra viro, patriamq; petente
Non ibit pariter numeris reuocata thrasylli.
Ad primū lapidem vectari cū placet, hora
Sumitur ex libro, si prurit frictus ocelli

Icterus

Ictericus morbus est regius quum per totū corpus bilis suffunditur quę interdum nigra interdum flaua est. Plinius libro vigesimo sexto. cap. xxxi. morbū regiū appellat, morbū inquit regiū in oculis ꝑcipue mirari est tenuitatem densitatēq; tunicula, q̄ felle subeūte, arquatum etiam appellant a colore arcus celestis. Regium autem ait celsus appellari, quod regio cubiculi apparatu curetur. Varro autem q̄ mulso precioſissimo remedio curetur. Est autem ab ictero ane denominatus. Nam auis inquit Plinius icterus vocatur a colore, quę si spectetur sanari morbum regium traduntaiem vero mori, ea esse putatur, quę latine galbula dicit. De te. i. de morte tua. Tua tanaq. ironicos vxor tua mulier sane bona & pudica, qualis ferē fuisse tanaquil vxor Tarquinii prisci. quę summę fuit probitatis. scribit enī Varro lanam cum colo & fuso Tanaquilis, quę eadem caia Cecilia vocata est, in tēplo anci Marci durasse vsq; ad tempora sua, factamq; ab ea togam regiam virgula tam in tde fortunę, qua Seruius Tullius fuerat vsus. In de factū est vt nubētes virgines comitaret colus cōpta & fusus cum stamine, prima ēt texuit rectā tunicā quasimul cū toga pura tyrones induunt, nouęq; nuptę, Tanaquil igitur pro exēplo pudicę mulieris & prudētis post fuit. Quādo sororē efferat, qñ moritura sit soror. Nā

Efferri

efferri ꝓprie est mortuoꝝ. Terentius. Effertur imus ad sepulchrū venimus. Quid enim maius dare numina possint, quam vt adulter ei sit superstes. Hęc tamen ignorat, insultat poena mulieri quę talia tanto scrutetur studio, hoc est quę pernicio sa sint suis, nec curet, quę magis in rem suam sint, quid velint sydera aut minentur, aut benigne promittant. Sydus triste saturni,

Sydus

saturni sydus saturni gelidę & rigentis est naturę & quibus in ortu affulserit maleficium & infelicitatem portēdens. Pro pertius. Et graue saturni sydus in omne caput, & Ouid. in Ibin. Te fera nequicq̄ placidum spondentia martis. sydera presserunt falcifiri q̄ senis, hoc est saturni. qui cū falce figuratur. Quo astro, qua benignitate, nam veneris sydus, vt docet Cicero in primo de diuinatiōe cōiūctum cum luna salutare est pueris in ortu, eos etiam dicunt gratiosos esse, quibus in ortu affulserit. Memento, sensus est posthume Vrsidi, memento etiam fugere illam, que Astrologis adeo dedita est, vt iam tanquam talis scientię perita consulat aliis, nihilq; ipsa peragat nisi ex syderum cōputatione. Pinguia succina, nā succina manibus tractabant matrone vt bene olerent. Iuuenalis in nona satyra. En cui tu viridem vmbellā & seccina mitas. Succinum autē humor est, qui ex arboribus effluens densatur rigore vel tepore, vnde a succo succinum est nominatum, de quo plura dicemus in nona satyra. Ephemeridas, Sempronius Asellio au

Succinum

Ephemeridas

ctore Gelio libro quinto ait Ephemeridas esse diaria, ideſt libellos, in quibus singulorum dierum facta continentur, nam ἐφημερις diariū dicitur. ἐφ ἡμερος quotidianus. Sed hoc loco poeta accepit pro supputatione numerorum in astris quid quoque die immineat, quam libello descriptam habet matrona tanquam astrorum peritissima. Plinius. Crinas massilienſis arte geminata, vt cautior religio sorq; ad syderum motus ex ephemeride mathematica cibo dando, horasq; obseruando eum auctoritate precessit. Ouidius in amoribus ostendit Ephemeridas diarias proprie esse. ideſt libros in quibus vt diximus singulorum dierum acta contineantur his versibus, Inter ephemeridas melius tabulasq; iacerent, In quibus absumptas fleret auarus opes, nam hęc consuetudo fuit vt vnusquisq; domesticam rationem sibi totius vitę suę per dies singulos scriberet, in quo appararet quid vnusquisq; de redditibus suis, quid de arte, foenore, lucrone sepositset, et quem item sumptum, damnumq; fecisset, talem igitur librum Ephemerida appellabant, ideſt diarium, sine diurnum, vt paulоante diximus illic. Relegit transuersa diurni. Non ibit, siue inquit maritus castra, siue patriam prterit, eum vxor non sequetur ad monita Thrasylli admonita Astrologia quasi ei periculum immineat, si eat. Thrasylli. hic enim est Thrasyllus ille mathematicus celeberrimus, quem vt sapientię professorem contubernio suo admonuit Tyberius auctor Tranquillus est. Numeris supputationibus & calculationibus, quę diligentissime adhibent ab astrologis ad habendam perfectam futurorum cognitionē.

Thrasyllus

Ad primum lapidem, etiam si brevissimum iter sit faciendum. nam Romani miliaria per numerum lapidum in viis defixorum colligebāt, vt ad primum ad quintum ad nonum lapidem dicerent, ideſt ad primū ad quintum, ad nonum miliarium. Vectari, aut vehiculo, aut lectica. Ex libro. ex astrologia. Frictus ocel ordoest. Angulus ocelli frictus. ideſt frictu exasperatus. q. d. de minima re consuluit mathematicum.

Angulus inspecta genesi collyria ponit.
Aegra licet iaceat capiendo nulla videtur
Aptior hora cibo, nisi quam dederit petosiris.
Si mediocris erit spatium lustrabit vtrunq;
Metarum, & sortes ducet, frontemq;, manumq;
Prebebit vati crebrum popisma roganti.
Diuitibus responsa dabit phryx augur, & idus
Conductus dabit astrorum mundiq; peritus.
Atq; aliquis senior qui publica fulgura condit.

Collyria Collyria, variis modis. Cor. cel. docet fieri collyria, idest medicamenta propria oculorum. Oratius oculis collyria lippis. Collumella tamen ait collyria aluo bonis cruditate laborantis immittenda.

Genē. Genesi, idest hora q̄ genita sit, Nam genesis genituram significat, q̄ maxime mathematici considerant & colligunt ex astrologia. Aegra licet iaceat, licet inquit aduersa valitudie laboret nullum prorsus putat capiendum esse cibum, nisi prefinita prius hora ab astrologo. Nisi quā dederit petosiris, idest ratio syderum tradita a petosiri qui autore Pli. li. vii. insignis fuit astrologus rationem autem dandi cibi egrotis & obseruādi horas maxime instituit, vt paulo ante diximus, Crinas massiliensis ad syderum motus.

Petosiris. Si mediocris erit, mulier inquit si mediocris sit conditionis in circum descendit ad sortilegos consulendos qui minoris sunt autoritatis q̄ astrologi, & proinde minori mercede futura predicunt. Spacium metarum, in circo enim metas duas fuisse in sublime erectas ostendit Tranquillus in Cesare his verbis, nam quo laxius dimicaret, sublatę metę, inq; earum locum, bina castra ex aduerso constituta erant, idem etiā in Claudio. Circo vero maximo marmoreis carceribus, auratisq; metis, quę vtraq; & tophina & lignea fuerant exculta, circum quas & pompa vt inqt Varro circenses ferebatur, & equi currebant septem enim curricula vt ex Gellio lib. iii. didicimus erant circensiū ludorum solemnia, de quibus itellexit illic Propertius.

Metę duę in circo. haud prius infecto deposcit premia cursu, Septima quā meta trinerit arte rota, ubi errant qui interptant equos solitos septies circa metas currere quum poeta intelligat per septimam votam septimum cursum. Illic dabāt responsa diuinatores. Vnde in sequentibus plebeium in circo positum est & in agere fatum, Nam in circo maximo circa metas solebant vt tradit & Acron sortilegi cōsidere qui sortes dabant vulgaribus. Nam altioris dignitatis homines erubescebant fere in iis vulgi circulis versari, vnde Cicero in libro de diuinatione. Quis enim magistratus, aut quis illustrior vtitur sortibus? Ora. in satyris ostendit se vt humili loco natum non erubuisse diuinis assistere, fallacem circum, vespertinumq; peretro Sepe forum, assisto diuinis, circum autem fallacem appellat, q̄ illic sortilatores, diuiniq; homines starent q̄ suis sortibus, falsisq; diuinationibus consultores deciperent.

Sors Sortes ducet, responsa sumet ex sortibus. Nam sors capitur pro fortuito cuiusq; rei euētu, vt quum ex vrna aliove vase aut manibus cōpressis educuntur aut scripta, aut lapilli aut festuce, aut alia id genus, quod pbe docet Plautus in casina, vbi ait situlam huc tecum efferto & sortis nam in situlam plenam aquę sortes ligneas pares coniiciebāt, isq; victor dicebatur cuius sors ad ima descenderat, Plautus Nū issa aut populna sors aut abiegna est tua? Quid tu curas. quia enim metuone in aqua summa natet. Inde est sortior quod est idē, quod ducere sortem. Plautus coniiciam sortis in situlā & sortiar tibi & chalino. Plinius libro. ii. Sortem pro fortuna ponit sic. Adeoq; obnoxię sumus sortis, vt sors ipsa pro deo sit, qua deus probatur incertus, sors etiam patrimonium significat, & dei responsum. Sortem item accipimus pro statu & vt sic loquar conditiōe. Oratius in epistolis ille cubans gaudet mutata sorte. Et in prima satyra. Qui fit mecoenas vt nemo quam sibi sortem. Seu ratio dederit seu sors obiecerit vlla Contentus vivat. De sorte ita scribit Cicero lib. ii. de diuinatione. quid enim sors est? idem propemodum quod micare, q̄ talos iacere, quod tesseras, quibus in rebus temeritas & casus, non ratio nec consilium valet, tota inuenta est aut ad quęstum, aut ad superstitionem, aut ad errorem.

Metoposcopus Chiromantia Frontem manumq;, i. adibit & metoposcopos q̄ fronte inspecta futura p̄dicunt & Chiromātas q̄ ex manuum incisuris vaticinantur. Crebrum popysma, crebram ptractationem, nam θωπεύω Graece est manu ptractare adhibito sibilo ad manu faciendū vt solemus equos indomitos ptractare, vt significet chironomantin diu suspensam tenere mulierem vt diu illam manibus ptractet. Diuitibus, mulieribus.

Phryx augur, nā phryges cilices & arabes vt scribit Cicero in primo de diuinatiōe, auiū signationibus plurimum obtēperauerunt quod idē factitatū in vmbria se accepisse inqt. Et indus, Bragmanas signat, q̄ autore Apulęio ii. floridoꝝ sapientes viri sunt, Indię gēs est. quos Strabo lib. xv. scrib. physiologiā & astronomiā exercere. Eorū princeps vt scribit philostratus fuit Iarcas tpe. quo apollonius Thyaneus discēdi, visendiq; studio ad illos se contulerat Bragmanas Atq; aliquis senior, sibaudi a superioribus dabit respōsa. Atq; aliquis senior, idest aliquis sacerdos nā quem nos seniorē, greci p̄sbyteꝝ appellant. Publica fulgura, nam priuata & publica fulgura extitisse credidit antiquitas. Plynius ceterum existimant non vltra decem annos portendere, priuata prę terquam in matrimonio primo facta, aut natali die, Publica nō vltra trigesimum annum, prēter quam inductione oppidi. Fulgur autem differt a fulmine q̄ fulgur est ignis late explicitus. Fulmen vero coactus ignis terrifico impetu iactus.

Fulgura Fulmina Fulgura condit, Seneca li. secundo naturalium quęstionum scribit priscos romanos quum crederent nisi fato fulmina non decidere, cę sis hostiis, extructisq; aris, adbibito sacerdote, velut in p̄curationem malorum illa condere. Condi enim dicebantur quum sacerdos dispersos ignes in vnum redigeret, & quadam tacita prece terrę conderet & consecraret. Vnde Lucanus, arnus dispersos fulminis ignes colligit & terrę tacito cum murmure cōdit, Cato in primo de re rustica. Si de coelo villa tacta sciet, de ea re verba diuina vti fiant procurret. Eum locum Bidental appellarunt q̄ cęsis bidentibus expiatus eēt. De quo Persius,

Bidētal Triste iaces lucis, euitandūq; bidētal, scribit festus Pompeius triū geneꝝ eē fulgura. Postularia, Pestifera, Perēptalia: postularia votoꝝ aut sacrificioꝝ sptā rligiōe de siderāt. pestifera mortē aut exiliū dnūciāt. Perēptalia fulgura triū pioꝝ fulgniꝝ portētorūq; signationē p̄mūt vel abolēt.

Fulgura trium generum

Plebeium

Plebeium fatum, hoc refertur ad illud, Spacium metarum. Nam ait responsa, quę dantur plebeis de fato .i. de iis, quę imminent haberi ex diuinatoribus qui in circo versantur, quos Cicero in primo de diuinatione astrologos de circo nominat. Nam fatum autore Seneca in naturalibus est necessitas rerum omnium, actionumq; quam nulla vis rumpat. Et in aggere, de aggere Tarquinii superbi itelligit de quo ita Plin. in descriptione vrbis Romę, Claudit ab oriente Aggere tarquinii superbi inter ipsa opera mirabili, nāq; eum muris equauit, q̄ maxime patebat aditu plano.

Plebeium in circo positū ē & in aggere fatum.
Quę nudis longum ostendit cernicibus aurū
Consulit ante falas, delphinorumq; columnas
An saga vendenti nubat caupone relicto
Hę tamen & partus subeunt discrimē, & oēs
Nutricis tolerant fortuna vrgente labores.
Sed iacet aurato vix vlla puerpera lecto,
Tantū artes huius tantū medicamina possunt,
Quę steriles facit, atq; boues in vētre necandos
Conducit, gaude infeliꝝ, atq; ipse bibendum
Porrige quicquid erit, nam si distēdere vellet
Et vexare vterum pueris salientibus esses

Quę nudis longum, vilis mulier & infimę conditionis cui nullus fere rubor eē cōsuenit supra vires omari, Consulit, idest consilium capita diuinatoribus, an fatis sibi datum sit vt relicto caupōe nubat vendenti saga, idest sagario, sagum enim vestis est militaris, Virgil. virgatis lucent sagulis, Cice. in philipicis scribit saga sumi solere in bello, tumultuq;. Tranquillus in cesare. Conuinatum assidue per prouincias duobus triclinniis, vno quo sagati palliatine, altero quo togati cum illustrioribus prouinciarum discumberent. Idem in augusto Cornelius centurio reiecto sagulo ostendens gladii capulum, A sago dicuntur sagarii qui saga conficiunt. Sago homines in sublime iactari docet Martia. Ibis ab excusso misus in astra sago, Suetonius in Nerone, Solitus inualidum quemque obuium vel potulentum corripere, ac distento sago impositum in sublime iactare. Alii vero sic exponunt, vt sit periphrasis mulieris prostantis, quę consulit, idest cōsilium dat plebeię interroganti an nubat Sagario, quod autem mulieres prostitutę darent responsa locus ille indicat Plynii de Nerone libro trigessimo, vtinamq; inferos potius & quoscunque de suspitionibus suis deos cōsuluisset quam lupanaribus, atque prostitutis mundas set inquisitiones eas.

Sagū Sagarius. Falę Ante falas, falę vt scribit Nonius turres sunt ligneę Ennius libro decimoquīto. Malos diffindunt, fiuntq; tabulata, falęq;, eę etiam in circo apud veteres propter spectatores & lignis erigebantur, Festus autem ait falas dictas ab altitudine a phalādo, quod apud ethruscos significat coelum, a falis seruius ait falaricam genus teli denominatam, quod ex turribus mitteretur, quas falas dici manifestum ē, de qua Virgil. in nono. Sed magnum stridens contorta falarica venit. Delphinorumq; columnas, Georgius Merula preceptor meus vir litteratissimus credidit ex verbis Ioannis Cassiodori delphinum columnas intelligi Obeliscos circa quos luderent Delphini ait enim sic in circo euripus in gyrum agebatur, reddebatq; imaginem vitrei maris in quem Delphini equorei influebant, vbi item erant Obelisci & in primis ille magnus quem diuus augustus in circo maximo constituit, qui dam vero tradunt Delphinos duos fuisse fratres nobilissimos sub quorum titulo columnę erectę fuerunt, verum illud mihi placet vt intelligamus delubrum, Cn. Domitii vbi in marmore erant nereides supra delphinos in circo flaminio, in circis enim versabantur diuinatores vt dictum est. Plinius libro. xxxvi. capi. v. sic scribit. Sed in maxima dignatione Cn. Domitii delubro in circo flaminio Neptunus ipse & Thetis atq; Achilles Nereides supra delphinos & cete & hippocampos sedētes sunt. De delphinibus ita etiā legimus apud Dionem in vita Augusti. Agrippa aquam Romę deficientem corruptis canalibus & proprio sumptu reparauit, & in multis locis vrbis aquęductus adiecit. Preterea omnia ędificia publica, omnesq; vias nibil assumens ex publico refert, cloacas deinde purgauit, & per eas in tyberim subnauigauit, & cū Hippodromo aberrare homines circa numerum cursuum animaduerterent, delphines & opificia in oui speciem constituit, vt per ea circuitus peridromorum ostenderetur. possumus ergo intelligere delphines hos in columnis constitutos fuisse iuxta circum maximum, vbi equi currebant. An nubat, idest consulit an fatis sibi datum sit, vt in relicto caupone nubat Sagario. Caupone, is est qui meritoriam tabernam exercet, quę & caupona appellatur & stabulum, Caupo Caupona etiam dicitur mulier, quę preest tabernę. Caupo

Hę tamen & partus, inuehitur autem in matronas, mulieresq; diuites quę medicamentis abortus faciunt. Est enim sensus. licet inquit hę plebeę mulieres anxię sint futurorum, & de nubendo diuinatores consulant, tamen concipiunt & pariunt, foetusq; educant matronę vero & potentiores foeminę aut non concipiunt aut eiiciunt conceptum partum medicamentis, in vtero extinctum. Partus discrimen, nam quę pariunt in summo versantur periculo. Fortuna vrgente, rei familiaris angustia cogente, quasi quę ob in opiam liberos nutricibus alendos tradere non possunt. Vix iacet, mulier inquit quę diues & potens est vix vnquam iacet in lecto, quia aut non concipit, aut si concipit abortiuum facit. Lecto aurato, hoc est quę in magnis sit opibus & delitiis. Tantum artes huius, non est inquit mirum si mulier diues aut non concipiat aut abortus faciat? Nam mira sunt, quę possunt artes mulieris veneficę, q̄ steriles facit matronas, atque conducit pueros necandos in vtero matris, premium enim poscit a matrona vt in ventre necet partum sicq; conducit, idest mercede sumit id opere ad necandos partus, Alibi cōducunt foricas, idest mercede sumunt id laboris. Quę steriles, idest quę suis medicamentis aut mulierem reddit sterilem, aut abortiuum cogit facere. Gaude infoelix, s. marite q̄ abortum faciat. Porrige. s. vxori quicquid erit. s. datum ab alia venefica. Nam si distendere vellet, idest si ad legitimum tempus vellet ferre foetū in vtero, re vera ethiopem pareret, proindeq; esses pater ethiopis.

Aethio pia dū plex. Deco lor. Decolorari. Disco lor, Concolor.

Aethiopis, Duplex est ethiopia orientalis ⁊ hespia, de qua alibi plura. Decolor heres, Decolor appellatur qui sit colore viciato ⁊ qui declinat a priore colore, vnde etiam decolorari dicitur id cuius color vicia tur ⁊ inficitur Oratius in odis, Quod mare daunie, Nō decolorauere cedes. Seneca in naturalibus Fulmen, aut colorat aut decolorat. Discolor vero dicitur diuersi coloris, Concolor eiusdē coloris. Martia. Concolor in rubra gamare lance rubes.

Aethiopis fortasse pater, mox decolor heres
Impleret tabulas, nunq̄ tibi mane videndus.
Transeo suppositos & gaudia vota q̄ sepe
Ad spurcos decepta lacus, atq̄ inde petitos
Pontifices salios, scaurorum nomina falso
Corpore laturos; stat fortuna improba noctu
Arridens nudis infantibus, hos sonet omnes
Inuoluitq̄ sinu; domibus tunc porriget altis,
Secretūq̄ sibi mimum parat; hos amat, his se
Ingerit, vtq̄ suos ridens producit alumnos.
Hic magicos affert cantus; hic thessala vendit
Philtra, quibus valeat mentem vexare mariti,
Et solea pulsare nates, quod despipis inde est,
Inde animi caligo, & magna ob linio rerum
Quas modo gessisti, tñ hoc tolerabile si nō
Et furere incipias, vt auunculus ille neronis

Tabulas. scilicet testamenti. Nunquam tibi mane videndus, ideſt cui nolles mane occurrere vt mali ominis. Alibi, Et cui per mediam nolles occurrere noctem. Transeo suppositos, occupatio est, notat mulieres, quę aliunde petitos partus maritis supponunt, Sensus est, prętereo inqt referre nothos quos mulieres diuites ementito partu pro naturalibus ⁊ legitimis alunt.

Suppositi

Supposititios. Suppositi illi dicuntur qui ex vxore nati nō sunt, sed pro filiis ficto partu marito supponuntur. Gaudia, ideſt filios ipsos nothos quos miro gaudio maritus vt suos alit. Vota, ideſt filios quos multis votis ⁊ summo desiderio concupiuit maritus habere, Valerius maximus filios sic vocat his verbis. Venite igitur in manus nostras prosperā parentum vota. Decepta, desumpta ab vxoribus decipientibus maritos simulato partu. Decepta ergo expone desumpta ⁊ inde capta. Sepe, Ostendit id frequenter a mulieribus factitatum.

Lacus spurci.

Ad spurcos lacus, Locum esse ostendit poeta in vrbe vbi pueri incertis nati parentibus exponerentur. Vbi autem fuerint ⁊ quare spurci lacus appellarent nusquam meminimus nos legisse.

Salii.

Pontifices salios, ideſt spurios, qui in nobiliſſimas translati familias pontifices salii creantur. Salii enim sacerdotes fuere martis qui in comitiis ⁊ sacris ancilia gerentes, eademq̄ gladiolis percutientes circūsiliebant. Iiq̄ ex nobilioribus creabantur. De quibus plura in secunda Satyra retulimus. Scaurorum, speciem pro genere posuit, ideſt nobilium romanorum quales fuere scauri de quibus in secunda dictum est ab vnde. Laturos nomina, nam putabantur filii eorū nobilium a quibus educabuntur. Fortuna improba, dicimus improbum non solum nota significatione malum, sed nimis auidum nec modico contentum vt illud Virgilianum, Laxit improba teter ora cruor. Et

Improbus,

alibi improbum anserem appellat cibi auidum ⁊ insaciabilem. hoc vero loco fortunam improbam dicit. i. iniquam, ⁊ indignorum fautricem. vnde Plinius li. ii. loquens de fortuna. Sola laudatur, sola arguitur & cū cōuitiis colit, Volubilisq̄, a plerisq̄, vero ⁊ cęca etiam existimata, Vaga, Inconstans, Incerta, Varia, indignorūq̄ fautrix. Ergo improba hoc est, quę non ex merito, sed libidine hominem amplectit. Stat, adest. Noctu, Talia. n. noctu fere peragi solent. Arridens, aspirās ⁊ blandiens. Altis domibus, ideſt nobilibus familiis.

Secretum mimum, oblectamentum quoddam, nā mimi non solū publice in scœna, sed ⁊ in domibus quatis gesticulatiōibus suis oblectabāt, vnde Linius lib. ix. de bello macedonico, Tunc psaltrię, sambuci strigę q̄ cōuiualia ludi onū oblectamēta addita epulis. His se ingerit, īfūdit, īserit, īplicat.

His, s. nothis. Vtq̄ suos, solent. n. vulgo fortunę dici filii.

Alumnus.

Alūnos, significat eum qui alitur ⁊ aliquando eum qui alit. Hic magicos affert cantus, nunc inhibitur in amatoria ⁊ excātationes magicas mulierū q̄ viros ēt in furorem cōpellant. Hic .i. alius. Affert. s. mulieri. Cātus, carmia ⁊ excantationes. Magicos, hoc ē quibus ipsa magoꝝ vanitas gloriat oia posse effici hoies in bestias posse mutari. vñ illud Vir. Carminibus circe socios mutauit Vlyssis. Et messes in alios agros traduci vt illud, Atq̄ satas alio vidi traducere messes. qui ēt elemēta quoq̄ concuti, turbari hoīum mentes. ⁊ sepe sine vllo veneni hausu hoies interimi. Lunā e cœlo deduci. Carmia vel cœlo possunt deducere lunā. Frigidus in pratis cantando rumpit anguis. De mago diximus abuñ in. iii. Satyra.

Philtra

Philtra, grece, latine amatoria dñr ΦΙΛΤΡΟΝ amor dr. Est. n. amatoriū q̄cq̄d ad amorem conciliandū dat, q̄uis ⁊ furorem sepe moueat, Vñ Ouid. Philtra mouent aios, nimq̄ furoris hñt. Thessala, nā in Thessalia vt probe docet Apuleius. Asino areo veneficia plurima exercebant. Nā & Apuleius ipse in Thessalia in asinū reformatus ē, vñ ⁊ Plau. in Amphitryone, Ego pol hodie vlciscar illū thessalū veneficum q̄ puerse vertit familię mentē meę. Solea, q̄cq̄d pedi subiicit solea dr. Cicero i rethoricis, Et soleę ligneę pedibus induę sunt, Tranquillus in Neroē. Soleis mulas argēteis calciauit. Est ēt piscis planus. Et solea capit pro eo ligno sup quo extruit paries craticius.

Solea.

Pulsare nates, Persius solea puer obiurgabere rubra, Ter. vtinā tibi cōmitigari caput sandalio videā. Inde est, ex amatoriis. Despipis, a cōi sensu declinas. Animi caligo, ofuscatio ⁊ cęcitas mētis, ac p̄ hoc ignorantia, Sic ⁊ Seneca. O q̄ta illos caligo mentiū, q̄ta ignorātia veritatis exercet. Est aūt caligo nebula densissima ima offuscās. vñ Tranquillus in Nerone, Deinde tanta coorta caligo est,

Caligo

vt despicere nō posset. Tñ hoc tolerabile, si tñ sensum ⁊ lumen rationis amittas. Si non ⁊ furere incipias. i. si non incipias ⁊ tu vexari eo furore quo vexatus ē caligula impator, q̄ a Cęsonia vxore amatoria medicamento potionatus in furorē versus est potioni infuso hippomane. Vt auunculus ille Nerōis, subaudi a supiore furuit. s. Caligula, q̄ frater fuit Agrippinę matris Nerōis,

Hippomanes.

Frontem

Frontem tremuli equi, ideſt carūculam illam, quę carice magnitudine vt dictum est in fronte pulli equini inberet, quod hippomanes appellat veneficiis aptū.

Cui totam tremuli frontem cęsonia pulli
Infudit, quę non faciet, quod principis vxor?
Ardebant cūcta, & fracta compage ruebant,
Non aliter quam si fecisset iuno maritum
Insanum; minus ergo nocens erit agrippine
Boletus, siquidem vnius precordia presit
Ille senis, tremulumq̄ caput descendere suasit
In cęlum, & longam manantia labra salinam.
Hęc poscit ferrū atq̄ ignes, hęc potio torquet,
Hęc lacerat mixtos equitū cū sanguine patres,
Tanti partus equę tanti vna venefica constat.
Oderunt natos de pellice, nemo repugnet.
Nemo vetet, iamiam prinignū occidere fas est.
Vos ego pupilli moneo, quibus amplior est res
Custodite animas, & nulli credite mensę.

Que non faciet, Sensus est. Quę mulier nō faciet quod vxor principis fecit? quasi dicat reliquę mulieres dignioris exemplo commotę idem facere non verebuntur. vnde est illud apud Virgilium in septimo. Neq; enim leue nomen amatę. Ardebant cūcta, Caligula enim autore Tranquillo omne sęuitię genus vel minima offensa exercuit.

Fracta compage. i. omnia seuissime a caligula fiebant. sumpta translatione a lapsu tectorū, dicimus compagem ⁊ compaginem a compingendo. ideſt coniungendo. vnde ⁊ compactam fistulam dixit Virg.

Non aliter, Sensus ē non aliter inquit totus orbis concussus est furēte caligula qui eum regebat quam si Iuppiter versus esset in furorem, cuius nutu omnia regunt, sicq̄ ostendit quanta ex veneficiis mulierum mala eueniant.

Boletus aggrippinę, Nam agrippina maritum suum Clandium Boleto medicato, quo genere cibi plurimum delectabat, sufflauit, fuit enim Agrippina Neronis mater ⁊ Caligulę vt diximus soror. Minus nocens, grauiora inquit fuere ⁊ perniciosa magis vrbi quę Caligula per furorē fecit, quam quę Clandius, nam is statim mortuus est, post acceptum boletum nec illa venena cuiquam fuere pernicioſa sicut illa quę data sunt Caligulę quę in causa fuere vt in omnes sęuiret.

Vnius senis, non enim fuit causa Boletus vt diximus vt multi per furorem Claudii imperatoris perirent, sed solus Claudius iam senex periit, nam ad sexagessimum ⁊ quartum annum peruenerat.

Tremulumq̄ caput, hoc autem est ex hystoria capite enim Claudius fuit tremulo. Tranquillus ⁊ remisse quid vel serio agentem multa deboneſtabant risus indecens, Ira turpior, Spumante rictu, humentibus naribus, Plectra linguę titubantia, caputq̄ tum semper tamen in quantuluscunque actu vel maxime tremulum.

Descendere in coelum, declamauit per contrarium, sic etiam locutus est Seneca posteaquam Claudius in coelum descendit, Sic ⁊ Statius in syluis. Nondum stelligerum senior demissus in axem. ita enim poetę plerunque per contrarium declamant vt Alibi Iuuenalis, Nam quartanam sperantibus egris, ideſt timentibus, sic ⁊ Virgilius, hunc ego si potui tantum sperare dolorem. Labra manantia, ideſt fundentia ⁊ emittentia. Vnde illud notandum est apud auctores talem inueniri locutionem, fons manat aquam dulcem vt hic ⁊ alibi in penultima satyra, cuius manantia fletus ora puellares faciunt incerta capilli. Et ex fonte manat aqua dulcis. Et fons manat aqua dulci, Vnde Plinius libro. xxii. cap. xxii. Caulis frustus copioso lacte manat. Absolute etiam dicimus vlcera manantia. Longam salidam quia vt dixi spumante rictu erat ⁊ humentibus naribus. Hęc poscit ferrum, ideſt homines in furorem per potionem vel si arma ⁊ ignes ad hominum perniciem poscunt ⁊ exercent, hoc autem dicit specialiter propter caligulam qui autore tranquillo equestrem ordinem ⁊ senatorium furens laceraut, quod factum fuisse videri vult poeta per potiōem amatoriam vt a superiore dependeat, vt dicat Boletum Agrippinę tātum nocuisse Claudio, potionem vero caligulę pernicioſam toti ciuitati fuisse, ergo hęc potio poscit ferrum. ideſt hęc potio quam cęsonia dedit caligulę marito, est in causa, vt ferrum poscat ⁊ exerceat in cędem hominum.

Hippomanes.

Hippomanes. i. hippomanes, quod ex fronte pulli equini auellitur ad veneficia, de quo supra dictum est, quod cęsonia potioni infudit, vnde furore vt diximus correptus est caligula.

Hęc potio torquet, ideſt hęc potio est in causa vt hominis variis cruciatibus afficiātur ⁊ torquentur a calligula.

Oderunt natos de pellice, non indignat poeta q̄ oderint natos ex pellice, neque enim mirādum est id posse accidere, sed quod prinignos, quod grauius ē necent, est ergo sensus. quasi monitor dixerit odio habent natos ex pellice ⁊ ipse veluti assentiens dicat fateor oderunt, ⁊ nemo inquit vetet quin oderint nothos. verum illud grauius est, quod prinignos interimunt.

De pellice, dictum est illic quid sit pellex, Residens in codice pellex.

Iam iam, non est inquit mirandum, immo neque obstandum q̄ natos ex concubina viri oderint, sed illud grauius est, quod iam prinignos quasi licitum necant.

Iam iam est fas, iam putat nullum esse nefas occidere prinignum sicq̄ est ironia.

Vos ego pupilli moneo, ostendit matres etiam tantę impietatis inueniri vt propriis filiis non parcant, sed eos nefarie occidant, vt nubant adulteris, quod fecit pōtia, quę filios duos veneno fustulit, vt nuberet adultero.

Amplior res, ampla patrimonia.

Adipata,pinguia edulia ⁊ succulenta quasi adipe condita, vnde Cicero de oratore per translationem adipatę dictionis genus appellat.i. pinguis ⁊ succi multi. Hęc sunt verba Ciceronis. Adscierunt suis artibus optimum quoddam ⁊ tanq̃ adipatę dictionis genus. Liuida aconita dixit ab effectu.⁊ Virg.mortem pallidam .i.quę pallorem facit.

Quę peperit, ipa mater. Pręgustet, ante gustet, vnde pergustato rem appellamus ministrum,qui primitias ciborum antequã dominus gustat,quo sine suspitione veneni dominus securius epulis fruatur. Pappas,significat aliquem natu grandiorem, qui dignus sit hac honorifica appellatione,q̃ filii ad parentes vsi sunt. Nã pappas venerationis nomen est,⁊ patrem significat, vnde fortasse ⁊ summum põtificem pappam appellamus, vt patrem,nam ⁊ papposauum etiam significat ⁊ papaçoinnocauum, vt infantes faciunt, verum hoc mihi magis placet, vt exponas sic. Aliquis timidus pręgustet pocula ⁊ pappas, vt duo dicat ⁊ potionem ⁊ cibum,nam vt diximus etiam in Persium illic pappare minutum. Pappa ⁊ bua pro cibo ⁊ potu vsurpata sunt a pueris, vnde Cato de liberis educandis quum cibum ac potionem buas atq. pappas docent,⁊ matrem mãmam ⁊ patrem Tathã, vnde ⁊ Plautus in epidico ſi verbo pappare vsus est sic. Nono liberto opus est quod pappet.i. comedat. Bene autem vsus est vocabulo pueris accommodato, pupillos enim ⁊ pueros alloquitur. Vos ego pupilli moneo. Fingimus hęc, erunt inquit fortasse qui putabunt nos hęc fingere,⁊ tanq̃ tragica fabulamenta prosequi, quę de huiusmodi cędibus loquuntur ⁊ tractant. Sed nos inquit vera agimus ⁊ vtinã non essent, quę de matribus dicimus, vera ironicos igitur legendũ est. Fingimus hęc, vt sit a contrario sensu nõ fingimus. Satyra sumente, videmur enim tragici officium vsurpare, qui talia scelerum figmenta scribere cõsueuerunt, vt de Medea, quę filios spectante patre Iasone interemit. Et progne quę itin filium occisum apposuit marito Thereo. Cothurnum, calciamentum tragici, sed a poetis vsurpatur sępe pro sublimi stilo vt hoc in loco. Virgil. in Bucolicis. Sophocleo tua carmina digna cothurno. Mart. Grande cothurnati pone maronis opus. Altum, ideſt materiam tragicam. res .n. grandes ⁊ altas tractant tragœdię. Finem ⁊ legem, priorum, ideſt satyricorum, qui ante me scribentes hunc finem, ⁊ hunc terminum tenuere vt stilum suum nõ vltra tenderent q̃ ad res veras, minimeq. fabulosas, quales tragici scribere consueuerunt. Bacchamur, furore poetico scribimus, qui sine furore quodam scribere nequeunt. Hiatu sophocleo, eo stilo ⁊ sublimitate, qua vsus est Sophocles in scribendis tragoediis. quasi dicat, scribimus res, quę specialiter tractantur a tragicis qualis fuit Sophocles, quum de cęde filiorum tractamus facta a matribus.

Liuida materno ferment adipata veneno.
Mordeat ante aliquis quicquid porrexerit illa
Quę pepit, timidus pgustet pocula, pappas.
Fingimus hęc, altum satyra sumẽte cothurnũ.
Scilicet egressi finem legemq̃ priorum.
Grande sophocleo carmen bacchamur hiatu
Montibus ignotum rutulis, coeloq̃ latino
Nos vtinam vani, sed clamat pontia, feci;
Confiteor: pueriscq̃ meis aconita parani,
Quę deprehensa patent, facinus tñ ipsa peregi.
Tu ne duos vna sęuissima vipera coenat?
Tu ne duos? septem, si septem forte fuissent.
Credamus tragicis qcqd de cholchide torua
Dicitur ẽ progne, nil contra conor, ẽ illę

Montibus rutulis ignotum.i. quod quidem carmen nemo vnquam in latio ante me cecinit in satyris suis.i. nũquam fuit auditum in his regionibus tale scelus perpetratum fuisse, quod a poetis celebraretur, vt mater filios proprios necauerit. Rutulis, populi sunt latii. quibus Turnus imperauit. Coeloq̃, latino, idem fere dixi. Nam latinus rex regnũ habuit finitimum cum Rutulis. Vnde Dionysius libro.i. sic scribit. latino autem qui tũc rex erat cum finitima quadam gente bellum gerẽti qui rutuli vocantur, nunciantur ⁊c. Nos vtinam vani, subaudi simus. Sed clamat pontia feci, cuperem in quit hęc omnia esse vana, sed pontia fatetur vera esse. Seque duos filios veneno necasse. duos .n. filios veneno sustulit vt adultero nuberet, de q̃ Martialis libro.ii. in galliam sic ait. O mater q̃ nec pontia deterior.

rutuli

Aconita, venena, est enim herba nascens in saxis cuius succus vim habet veneni efficacissimi, de quo diximus in prima satyra. Qui dedit ergo tribus patruis aconita. Tu ne duos? insultatio est poetę in impiam matrẽ. Septẽ, sensus est. Adeo impia fuisti vt nõ solum crediderim te duos filios potuisse occidere, sed ẽt septem si septem tibi fuissent. Septẽ, subaudi occidises. Credamus tragicis. Sensus est, fabulosa oino sunt quę a tragicis scribũtur de matribus quę necauerint filios, vt de Medea, ⁊ progne. sed putemus esse vera. tñ in eiusmodi fabulis nulla mater fingitur, quę filios aliquo corrupta premio interemerit, sed aut propter iram, aut aliquem duntaxat dolorem. De colchide. Quicquid de Medea dicitur a poetis tragicis. Eam .n. ferunt Iasonem aureum vellus ope sua auferentem ex Colchis decepto patre suo Aeeta rege secutam fuisse vsq. in Thessaliã, copulatamq. matrimonio cũ eo decem vixisse annos. Susceptis ex eo quattuor liberis, quę postea cum accepisset Iasonẽ se spreta Glaucã siue Creusam filiã Creontis regis corinthioꝝ duxisse vxorẽ ira pcita regiã Creontis cremauit, quo incendio Creon cũ glauca absumpti sũt, filios pterea suos oẽs vno q. a. fugit excepto Thessalo, in vltionẽ Iasonis patris ingulauit. Iason vxore ⁊ filiis orbatus tantę impatiẽs cladis necem gladio sibi cõscinit.

Medea

Colchide, forma ẽ patronymica Colchi enĩ, Progne, pãdionis regis athenaꝝ filia, vxor Terei Daulia, vt scribit Thucidides in .ii. historiaꝝ, quę nũc terrę phocidis vocatur, incoluit, tũc a thracibus habitatã. Ea Ityn filium suũ interemit, apposuitq. epulandũ Tereo patri, hocq. in vltionẽ Philomenę sororis a Tereo viciatę, vnde a multis poetaꝝ in cõmemoranda Philomena, Luciana auis daulias celebratur, Ouid, in Sapho. Cõcinit Ismariũ daulias ales itym. Idẽ in carmine ad Liniam. Deflet threiciũ daulias ales Itym. Nil contra conor, nolo inqt negare id eẽ verum quod dicitur de Medea ⁊ progne. Nam etiam illę ausę sunt immania facinora.

Dalui

Grandia

Mõſtra Grandia monstra.i. indigna scelera. nã monstrũ appellamus quicquid est pter naturam, quid enim magis contra naturam q̃ filium a matre necari? Non pp nummos, vt offendat longe intollerabilius esse facinus quod lucri cupiditate fit q̃ ira ⁊ dolore. Minor admiratio, Sensus est, illud nobis minus mirandum videri debet etiam si sit nefandum, quod committit per dolorẽ ⁊ iracundiã a muliere, sicq, cum sęcũtibus est coniungendũ. Ira, quę ab iniuria descendit. Hunc sexũ. s. muliebrem. Ferunt precipites, sumpta ẽ translatio ab is q a subito decidũt loco. i. ad oẽ facinus stimulante ira, cundia conuertuntur.

Grandia monstra suis audebant tẽporibus, sed
Non propter nũmos. minor admiratio sũmis
Debetur monstris, quotiens fecit ira nocentem
Hunc sęcum, rabit iecur incendente feruntur
Precipites, vt saxa iugis abrupta, quibus mons
Subtrahitur, clinoq̃ latus pendente recedit.
Illã ego nõ tulerim; q̃ cõputat, ẽ scelus ingens
Sana fecit, spectant subeũtem fata mariti
Alcestin, similis si permutatio detur
Morte viri cupiant animam seruare catellę.
Occurrent tibi multę belides, atq̃ eriphyllę.
Mane clitęnestram nullus non vicus habebit.
Hoc tantum refert, quod tindaris illa bipennẽ
Insulsam ẽ fatuam lęna, dextraq̃ tenebat,
At nunc res agitur tenui pulmone rubetę,
Sed tamen ẽ ferro si pręgustaret atrides
Pontica ter victi cautus medicamina regis.

Vt saxa .s. ferunt in precęps. Abrupta, a, unulsa. Quibus .s. saxis. Mons subtrahit, videt .n. patre mõtis labẽte, reliqua pars retro cedere. Latus recedit .i. retro cedit; nam vt dixi latus montis, aliqua parte auulsa videtur retrocedere. Pendente clino. i. prono saxo ⁊ iã casuro. Illam ego nõ tulerim, illa inquit scelestissima est habenda, quę animo minime perturbato, menteq, cogitat ⁊ retractat prius sę lius q̃ aggredit, Sicq, offendit scelera illa graniora esse q̃ certa animi deliberatione, q̃ quę aliqua mentis perturbatione paguntur. Sana, non aliqua animi perturbatione vexata. Spectant, quottidie inquit spectant in theatris dum tragœdię aguntur quẽadmodum alcestis in maritum pia fuerit, quę ẽt pro eo mortem subire nõ dubitauerit, Sed tamen nulla est quę alcestin imitetur hoc est quę maritum suum seruet morte sua, sed potius animam catellę seruaret. Nam alcestis quum vir suus Admetus thessalię rex graui ⁊ conclamata valitudine laboraret, responsumq. esset eum mori oportere nisi alius pro se moreretur, ipsa sola ceteris propinquis ⁊ amicis id recusantibus pro ipso mori sustinuit. De qua statius i syluis, ergo Thessalici coniunx pensare mariti Funus. Hanc fabulam aliter tamen narrat fulgentius, Declinatur autem hęc Alcestis Alcestidis, alcestudi, alcestida, vel alcestin sicuti parida vel parin. Spectant, subaudi mulieres romanę, nõ aũt mariti spectant, coniunge ergo fata mariti. i. mortem mariti. Similis si permutatio. i. si possint fatum suum fato mariti permutare, potius seruent animam catellę, quasi minimi cuiusq, animalis. Multę belides. i. multę mulieres q̃ maritos suos vt Belides ⁊ clytęnestra occiderunt. Belides, quinquaginta beli neptes fuerunt, q̃ vna nocte totidem maritos eosdemq, patrueles occiderũt. Belus .n. egypti rex duos habuit filios Danaũ ⁊ egyptũ quoꝝ Danaus quinquaginta habuit filias, ⁊ Egyptus totidẽ filios, Coactus est danaus oẽs filias dare in mãtimõiũ filiis egypti, sed quũ vereret ne a gnis suis regno eiiceret, mandauit filiabus vt pmitiali nocte maritos suos singulę necarẽt, quod g.

Alcestis.

Belides.

dem oẽs fecere, pter Hypmnestrã quę lyno siue lynceo Eriphy pepercit. Eriphyle, vxor fuit amphiarai q̃ captaamo le. remõilis olim a vulcano elaborati vt illud ab argia polynicis cõiuge hẽret, nisi suum ne in bellum Thebanũ prodiret latentẽ itlicauit, q̃ postea in bello thebano hiatu terrę cũ curru absumptus ẽ.

Mane clytęnestram, Sensus est, nullus erit vicus vrbis in quo nõ offendas mulieres occidentes maritos, sicuti fecit Clytemnestra Tyndari ⁊ Ledę filia, quę Agamemnonem mariti suum ex bello troiano reuersum adiuuante egystibus adultero interemit, nota est hystoria. Hoc tantum refert, hoc tantum inquit interest, quod Clytęnestra securi maritum suũ peremit, sed mulieres romanę maritos suos tollunt venẽo, sicq, poeta mores sui tẽporis insectat. Insulsam ⁊ fatuã, hypallage est, hoc est ipsa insulsa ⁊ fatua, quasi quę minie apta esset ad tractãda arma. Tenui pulmone rubetę, hoc ẽ veneficiis qualia ꝓparantur ex rubeta rana de qua in prima Satyra abunde, illic miscet sitiẽte rubetã. Agit, peragit pficit. Res. i. ipsa maritoꝝ cędes. Sed tñ ⁊ ferro, existunt inqt ẽt q̃ maritos ferro necent. si forte illi cõtra venena aliquod sũpserint Antidotũ. Atrides. i. ipse maritus qualis fuit Agamẽnõ atrei filius. Si pgusta Antiret pontica medicamina. i. antidota q̃lia mithridates rex doti cõpõti sũmebat aduersus venena, de quoꝝ cõpositõe Pli, positio. lib. xxiii. cap. ix. sic in Arcanis mithridatis maximi regis deuicti, Gn. Põpeius inuenit in peculiari cõmentario ipsius manu cõpositionẽ antidoti e duabus nucibus sicis. itẽ ficis totidẽ, ⁊ rutę foliis viginti simul tritis, addito salis grano ⁊ qui hoc ieiunus sumat nullum venenum nocitурum, Cetę leneus pompeius scribit autore Gellio mithridatem regem ponti sanguine anatis põticę immisto qbusdam medicamentis remediũ aduersus venenum solitũ sumere, adeo vt quũ nonnunq̃ sumeret venenũ inter epulas nulla ex parte lederetur, Immo ⁊ eiusdem generis remedio nomen dedit vt appellẽtur mithridaticum. Cor. vero celsus li. v. docet Antido Mithridatum Mithridatis q̃ quotidie sumẽdo dicitur aduersus daticũ. venenoꝝ picula tutũ corpus suũ reddidisse multis, variisq, verum compositionibus cõstare. Tervicti, Nã primo superatus est a Sylla mox a Lucullo, deide a Põpeio, nocturno plio lucẽte luna a tergo hostibus, a facie Romanis. qua extrema clade accepta coactus est in regnum confugere, vbi per seditionem popularium a pharnace filio in turre obsessus venenum sumpsit, quod quũ parum proficeret ad mortem, quia vt diximus aduersum venena multis antemedicaminibus corpus firmauerat, a milite gallo nomine Bithocco, a quo vt adiuuaretur petierat, interfectus est.

Septima demonstrat Romam nil ferre poetis.

Iunii Iuuenalis aquinatis satyra septima.

Est spes ⁊ ratio studiorum in cesare tantum.
Solus enim tristes hac tempestate camenas
Respexit, quum iam celebres notique poete
Balneolum gabiis, romę conducere fundos
Tentarent, nec fœdum alii, nec turpe putarent
Precones fieri, quum desertis aganippes
Vallibus esuriens migraret in atria clio.
Nam si pieria quadrans tibi nullus in arca
Ostendatur, ames nomen uictumq; macheræ,
Et vendas potius commissa quod auctio vēdit

EST spes ⁊ ratio studioꝝ. Hac satyra Tesiū poeta suū tpis alloquit, conqueritq; poetaꝝ, cęteroꝝq; scriptoꝝ labores inanes esse, qñquidē pro vigiliis suis a ciuibus Romanis nihil prorsus cō sequant, Sicq; sui tpis anariciā exagitat. Solā aūt spem ī Traiano pricipe oñdit, quē hoc pricipio aſſute laudat ⁊ extollit, vt subtiliter eū icendat in oīum scriptoꝝ fauorem, liberalis. n. vt scribit Eutropius in cunctos fuit publice, primatimq; ditans oēs ⁊ honoribus augēs, ob suā in oēs bonitatē p orbē terraꝝ deo, pximus nihil non veneretionis meruit ⁊ vinus ⁊ mortuus, De quo Pli. ī Panegyrico sic ait. Quid vitā, qd mores iuuētutis q̄ pncipaliter formas quē honorē dicēdi magistris, quā dignitatem sapientię doctoribus habes, vt sub te spūm ⁊ sāguinem ⁊ patria recepe rint studia, q̄ priorū temporū īmanitas exiliis puniebat quū sibi vicioꝝ oīum cōscius princeps inimicas, viciis artes nō odio magisq; reuerētia relegaret. At tu easdem artes in cōplexu oculis, auribus hēs, pstas. n. q̄cunq; peiunt, tūq; eas diligis, q̄tum ab illis pbaris. Vñ illi nullo mō sunt audiēdi q de Domitiano intelligunt. Quo. n. vlla erat spes poetis hīda in Domitiano quū is Iuuenale Satyras suas scribēte extinctus ēt in pricipio operis docuimus? Esetq; bonoꝝ artiū vt taxauit Pli. inimicus quas ēt nō odio magisq; reuerentia relegaret?

Spes studioꝝ. i. quā poetę hīt cōsequendę mercedis ex studiis suis, est. n. spes bonaꝝ reꝝ expectatio. Rō. i. ois rō qua mouentur ad scribendū in solo cęsare Traiano est posita, eo. n. consilio et animi rōnem scribunt vt a ciuibus aliqd mercedis ⁊ pmii cōsequant, sed fallunt in q̄t, nam solus iperator poetas respicit. Est aūt rō motus q̄dam celer cogitationis acumine ⁊ solertia constans q̄ bonū a malo discernit. Seneca vero ita diffinit. Rō nihil aliud est q̄ in corpus humanū pars diuini spūs mersa. Respexit quū iam, impator solus inqt nostris tēporibus respexit poetas ⁊ reliquos scriptores a ceteris ciuibus neglectos, quū iam ob egestatem cogitarēt ⁊ in vrbe ⁊ extra vrbē vilissima quęq; subire ministeria ad vitā suā sustentandā. Respexit. i. fauit, nā eos respicere dicimur q̄bus fauemus Terentius respice me in secūdis rebus tuis quasi dicat ⁊ mihi faue ⁊ adinua, Idēnā Hercle alius nemo respicit nos. Balneolū, vñ victū consequerent. Gabii, oppidū est in via pnestina centū stadiis distans ab vrbe, autor Strabo. Furnos, vt panē alienum coquerent eoq; mō quę sum facerent. Tentarent, iam consilium caperent. Precones, preconem appellamus non modo qui clara voce ad populū edicta magistratuum pronunciat vt Tranquillus in nerone, Peregrinatione quidem grecię elensinis sacris quorum initiatione impii ac scelerati voce

Gabii.

Prco.

pconis summonerentur interesse non ausus est, sed etiā qui rerum pręcia in publicis venditionibus pronūciat. A pulcius lib. viii. ad Mercatum producimur, magnaq; voce preconis pretia singulis nunciantes equi, atq; alii. A sini opulentis emptoribus prestinantur, ⁊ Mar. lib. primo. Venderet exultos colles quum preco facetus.

Quum migraret, Ordo ⁊. Respexit quū clio esuriēs migraret in atria, idest quum iā poęte ob egestatem relictis propemodum musis in edes nobilium migrarent quasi illis famulaturi, vnde in sequentibus. Quem colis ⁊ musarum ⁊ Apollinis edę relicta, Mart. iisdem pene verbis in miseriam poetarum sui temporis sic inquit lib. iii. Atria magna colam, vix tres aut quatuor ista Resaluit, pallet cętera turba fame. Clio esuriens, idest ipse poeta extrema fame laborās ⁊ mēdicus. Clio vna ē ex nūsis, nomen suisse ostēdit Diodorus quę bacchum sequebantur. Desertis vallibus, idest relictis musis ⁊ carminibus suis quę dicunt pangere in solitudinibus ⁊ locis musis consecratis.

Aganippe

Aganippes, fons est in Bœotia. Ouidius in lib. Metamorphoseon. Hiantea Aganippe. Nam si pieria, Sensus est Si ex studiis ⁊ carminibus tuis nullam mercedem consequeris suadeo tibi suas pręco, qualis fuit macher vt accipias hoc loco machęrā non pro gladio sed pro proprio nomine pconis, Sequentia enim de pcone dicunt, Estq; suasio plena amaritudinis ⁊ indignatiōis, non ignoro ⁊ Macheram nomen esse proprīū ducis militum sub ventidio bellum gerente aduersus parthos.

Quadrans

Quadrans, dicitur quarta pars assis. i. vncię tres, de quo ī prima Satyra pluscula diximus, illic sed gillo Deuncem. quadrās item genus fuit nummi modici pcii vt hoc loco. Oratius. Dum tu quadrāte Lauatum rex ibis, Mart. In vitas centum quadrantibus ⁊ bene coenas. In arca pieria, in musis ⁊ carminibus tuis nam pierides muse dicūtur a pieria rupe macedonię, de qua sic Strabo in nono. Eos qui Helicona ⁊ pieriam ⁊ Libethrum ⁊ pimplian eiusdem musis consecrarunt Thraces extitisse. pieres autem vocabant, quibus extinctis loca hęc macedones nunc possident. Commissa quod auctio, potest sic exponi vendas potius cōmissa. i. tradita ad vendendum ⁊ quod auctio vendit, vt subaudias extrinsecus ⁊, aut sic ⁊ vendas potius, quod auctio commissa. s. pręconi vendit stātibus, scilicet Oenophorum ⁊ cętera, auctio enim rerum pconi committitur, Ille autem dicitur auctionem facere qui res aut suas aut alięas publice vendit. Plautus in Sticho, hunc auctionem facere decretum est mibi, foras necesse est quicquid habeo vendere, aut quod. i. quam rem. i. quę cōmissa vendit auctio. Dicitur autem auctio ipsa venditio, quę publicitus fit ab augendo q; rerum pretia augeātur ab emptoribus seu venditoribus.

Quadram

Auctio

Oenophoꝝ,

Oenophorum, vas vinarium. οἰνος vinum φερω porto. Armaria, vtrum librorum repositoria. i. bibliothecas, Vlpianus de legatis Bibliotheca legata vtrū armarium solum vel armaria continebantur, an vero libri quoq; contineantur queritur, an promptuaria armaria. Tripodes, mensas hoc loco, quę tribus pedibus sustentatur, alias tripodes capiuntur pro vasis Aeneis ad aquas calefaciendas. De quibus Homerus lib. viii. Iliados sic scribit, Recenſebo primum septem tripodas nouos nunquam igni admotos cum vigīti lebetibus ⁊ ipsis nouis, ac rutilo fulgore radiantibus, Tripodibus viri fortes apud grecos donari solebant. Vnde Horatius. Donarem tripodas premia fortiū grecorum. vnde ⁊ Agamē nō Achilli dono missi, ⁊ septem tripodas ponere ⁊ arte pares. Vbi expones septem vasa Aenea aquaria ad calefaciendam aquam. Alcynoen bacchi. i. tragoediam scriptam de Alcynoe a Baccho poeta Tragico, quę vna ex pleiadibus ex neptuno peperit Ireum patrem Orionis vt scribit Higinus a quo Irea oppidū agri Thebani, Alii Alcyonem legūt, idest tragoediam de alcyone, quę quum Ceicis mariti sui cadauer ad litus eiectum vidisset in mare se deiecit, qui ab Amphytrite in aues conuersi in mari per eos dies vt Plinius ⁊ Ouidius scribunt, placido fœtificant, faciunt autem septem ante Brumam diebus nidos, ⁊ totidem sequentibus pariunt, qui dies vocātur Alcyonides Ea auis alio nomine appellatur Alcedo, de qua sic Plautus in pœnulo, Iam hercle tu periſti nisi illam mihi tam tranquillā facis q̄ mare est olim, quum ibi Alcedo pullos educit suos. Thebas ⁊ Therea fausti. idest fabulas de thebis ⁊ Laio quem vt scribunt Diodorus ⁊ papinius filius Oedipus iteremit mox ducta vxore matre Iocasta gnatus ⁊ conscius flagitii perpetrati se ipsum oculis priuauit, nati ex eo etheocles ⁊ polynices per summā discordiam mutuis se vulneribus confoderunt. De his fabula scripta erat a poetis, pcipue a fausto poeta sui temporis.

Stantibus oenophorū, tripodes, armaria, ciſtas,
Alcynoen bacchi, thebas, ē terea fausti.
Hoc satius quam si dicas sub iudice vidi
Quod non vidisti, faciant equites asiani
Quāquā ē capadoces faciāt, equitesq; bityni,
Altera quos nudo traducit gallia talo.
Nemo tamen studiis indignum ferre laborem
Cogetur post hac, nec tit quicunq; canoris
Eloquium vocale modis, laurūq; momordit.
Hoc agite o iuuenes, circūspicit, ē stimulat vos
Materiamq; sibi ducis indulgentia quęrit.
Si qua aliunde putas rerum spectanda tuarum

Terea, idest tragoediam de Tereo marito progne, cui ipsa progne ithim filium epulandū apposuit in vindictam philomelę sororis stupratę. nota est fabula.

Fausti, Satyrice autem ostendit Bacchum ⁊ faustū viles suis se poetas, vtpote quorum opera publica auctione venderentur tanquam vilia. Hoc satius, melius inquit est illiberali hoc quęstu vitam sustentare quam testimonii religionem contemnere, quod Asiani faciunt. Nam Cicero in oratione pro Flacco populis Asię fidem non adhibendam damat, De iisdem ita etiā scribit ad Q. fratrem Nullum erit genus i familiaritate cauendum magis, propterea q; ⁊ omnes vias pecunię norunt, ⁊ omnia pecunię causa faciunt, vt ostendat laudabilius esse vili ministerio vitam degere, quam per inhonestas ⁊ malas artes diuitias sibi comparare. Ordo est, hoc satius est quam si dicas sub iudice, idest in iudicio ⁊ ante iudicem vidi, quod non vidisti. Equites Asiani, idest Asiani qui ciuitate donati ad equestrē censum per malas artes peruenerunt in vrbe. Traducit, prębet ridendos, quū nudo pede ambulent, Mart. Desine si pudor est miseram traducere calvam. In eadē significatione est ⁊ illud Iuuenalis. In quo se traducebat, idest prębebat se ridendum. Et illud, squalentes traducit annos. Propertius, nec si per totam infamis traduceret vrbem Papinius in syluis nēpe ego sum q̄ traducor ⁊ Martialis li. vi. Rideris, multoq; magis traduceris asser. Quam nudus medio si spaciere foro.

Tradu cere,

Nudo talo, nudis pedibus aut ob pauperta tem, aut quia mos sit patrius nudis pedibus incedere, sed postea Romā traducti, vt dixi fiunt malis artibus locupletes. Cappadoces, Cappadocia finitima est Armenię orientem versus, ad austrum vero terminatur cilicio qui dicitur taurus.

Cappa docia

Bithynii, Bithyniam ab oriente paphlagōes ⁊ Mariandini ⁊ Epicteti pars terminant, A septentrione mare ponticum, ab occidente pro pontis, ad austrum Mysia ⁊ phrygia. Altera gallia, idest gallogrecia, altera autem appellat propter galliam quę in occidente est hispanię ⁊ germanię cōtermina, Gallogrecia autem e galatia dicta est paphlagonibus contermina, eam tenuere Gallogalatę quorum gentes tres sunt duę Tragina ⁊ Tolistobogi a ducibus nominatę Tertia a gente, quę in celtica est tectosagies. Transitus in asiam dux fuisse videt Leonorius Strabo autor libro. xii. Hi autem sunt galatę ad quos scribit Diuus paulus, Laborem indignum studiis, Sensus est, si poetę inquit iā destinauerant ad ministeria, obsequiaq; seruilia descēdere omni destituti cōsequendę mercedis spe ex laboribus ⁊ studiis suis, tñ cōfidant ⁊ bono sint animo, nam oēs studiis suis dignam mercedem consequentur, qui mercedem studiis suis dignam non consequit is laborem indignum sustinet.

Bithy nia

Gallo grecia

Galla tia.

Eloquium vocale, carmen grande ⁊ sonorum.

Modis, modulationibus. Laurumq; momordit, Imitatio est Oratiana ⁊ Persii, Sępe caput scaberet ⁊ vnos roderet vngues Persius, nec demorsos sapit vngues, Sępe. n. poetę in faciendo carmine talia solent facere, laurum aūt ideo dicit corrodi q; ⁊ lauro coronant, ⁊ in cella plurimā hīt vtpote Apollini consecratam, in cuius tutela sunt ipsi poetę, ea ⁊ triumphantes coronabant, Ouidius primo Metamorpho. Arbor eris certe dixit mea sp bēbunt, Te coma, Te cythare, te nostre laure pharetre, Tu ducibus lętis aderis quū lęta triumphū Vox canet, et longas visent capitolia pompas ⁊c. Hoc agite. s. vt aliquid scribatis, nā tanta principis liberalitas quid aliud sibi quęrit quam vt materiam aliquam ad scribendum capiatis? quęrit, quasi dicat provocat vos ⁊ inuitat vt materiam ad scribendum capiatis. Aliud. immēsam sui temporis auaritiam taxat, totaq; hinc est poetę indignatio. Est enim sensus potes ocius tua carmina comburere si aliunde tibi q̄ ab Traiano aliqd spērandum putaueris. Tuaꝝ reꝝ, tuoꝝ studiorum.

Membrana, pagine ipse. Tabelle croceę, hoc est, quę tabellis cedrinis coarctatur. Nam tabellę ex cedro libris adhibebantur, quod cedrus autoribus Theophrasto Victruuio ꝛ Plinio eternũ duret. Itaq; ꝛ similachra deorum ex ea factitauerunt, Oratius. speramus carmina fingi Posse linenda cedro, ꝛ leui seruanda cupresso, ꝛ Mart. lib. v. Nunquam grandia nec molesta pascit. Quę cedro decorata purpuraq; Nigris pagina crenit umbilicis.

Marito veneris. i. vulcano qui pro igne accipitur. Thelesine, ad thelesinum vt diximus satyram scribit. Tinea, vermis est qui vestes ꝛ cartas corrodit maxime. Plinius lib. xi. ca. xxxiiii. ait in lanis ꝛ vestę pulnerẽ creaꝛ tineas. Easdem etiam docet li. xvi. caꝑ. xvi. rodere ꝛ lingna, terrestresq; tantum esse. Teredines vero grauissimo ad portionẽ capite rodere dẽtibus, sentiriq; tantum in mari, nec aliam putat terediem ꝓprie dici. Pertunde, sermo incompendium redactus. i. sine libros sic reconditos tinea potius ꝓforari, ꝛ absumi quã vt mittas ad aliquẽ, vnde nulla sit tibi spes. Hederis, hedera poetę coronabant Virg. Pastores hedera crescentẽ ornate poetã, De hoc lege ꝛ Plinium. Imagine macra, Nã non solũ poetis sed ꝛ fere oĩbus qui aliquod egregiũ facinus edidisset statuę ab antiquis erigebant. Hocq; ab Atheniẽsibus manauit qui primi oĩum Harmodio ꝛ Aristogitõi tyrãnicidis publice posuerũt statuas, eo ãno quo Tarquinius expulsus fuit regno. Excepta deinde ẽ res autore Plinio ab toto orbe terrarum humanissima ambitione, vnde ꝛ poetis imagines nõ solũ publicitus sed ꝛ priuatim a studiosis ponebant. Vnde Mart. ad Auitum statuam sibi ponentem edit carmen subscribẽdum. Hoc tibi sub nostra brene carmen imagine vinat, Quam non obscuris iũgis aniti viris. Lactius poeta in ęde camenarum vt scribit Plinius lib. xxxiii. maxima forma statuam sibi ꝓposuit quum is breuiculus esset. Statuam item Carthaginenses Apuleio vt ipse testatur in tertio floridorum posuerunt. Macra, macillenta ꝛ pallente, nã poetę ex nimio e assiduo studio pallore conficiuntur, ꝛ macie.

Statuarũ erigẽda crigo

Anem Iunonis, periphrasis est panonis. Nam quũ argus Iunonis pastor quem cẽtũ oculos habuisse Ouidius refert a Mercurio interfectus fuisset abscisso capite, argi oculos in canda panonis Iuno collocauit, eamque anem in suam tu elam esse voluit. Sed desluit ętas, ideſt inuentus ipsa, quę laboribus ꝛ bellicis ꝛ maritimis agricolationiq; sufficere potuit. Senectus facunda. i. ipse senex facundus ꝛ pauper. Suam Terpsichoren, ideſt carmina sua, Nam Terpsichore vna ẽ musarum dicta quod choros oblectet τερπ ι ς enim ιος delectationem signiſicat. Tunc se odit, poeta inquit quum ad senectutem peruenit, omni ętate in componẽdis carminibus iam attrita seipsum odit, ꝛ studia damnat sua.

Argus.

Terpsichore.

Presidia, atq; ideò croceę membrana tabellę
Impletur, lignorum aliquid posce ocyus, ẽ quę
Componis dona veneris thelesine marito,
Aut claude, ẽ positos tinea pertunde libellos,
Frange miser calamos, vigilataq; prelia dele
Qui, fucis in parua sublimia carmina cella,
Vt dignus venias hederis, ẽ imagine macra.
Spes nulla vlterior, didicit nam dines anarus
Tantum admirari, tantum laudare disertos,
Vt pueri Iunonis anem. sed defluit ętas
Et pelagi patiens, ẽ casidis, atq; ligonis.
Tedia tunc subeuntanimos, tunc seque, suamq;
Terpsichoren odit facunda ẽ nuda senectus.
Accipe nunc artes, nequid tibi conferat iste
Quẽ colis, ẽ musarũ, ẽ apollinis ęde relicta,
Ipse facit versus atq; vni cędit homero
Propter mille annos, aut si dulcedine fame
Succensus recites, maculonus cõmodat ędes.

Accipe nunc artes, accipe ingt nunc assucias diuitis Romani quem vt cliens quotidie relicta ęde ꝛ musarum ꝛ Apollinis sequeris ꝛ colis, non sine spe mercedis consequendę ex carmine tuo, relinquis enim comertiũ musarum ꝛ poetarum qui in ędem musarum autore Porphyrione conueniebant vt disputarẽt recitarentq; sua carmia, vñ Orati. ꝛ satyris. Hęc ego ludo quę neque in ędę sonent certantia iudice Tarpa ꝛ huic soli carmine tuo studes placere, sed nequid tibi cõferat, ideſt nequid tibi prẽmii det, ipse facit versus. ideſt se quoq; poetã esse ostendit prestantissimum, hoc autem assutę facit quasi nõ cõueniat poetę poetã largiri, Nã multi carmina ꝓ carminibus ꝛ libellos ꝓ libellis mittebant, vnde Papinius in hendeca syllabo ad Grippum canillã do ipsum sic inquit, Est sane iocus iste, quod libellũ Misisti mihi gripe pro libello, ꝛ Quẽ colis, Nã poetę primariors colebãt, seq; eoꝝ comites pbebãt. Oratius Brutũ coluit adolescens, sub quo tribunus militũ ciuili bello militauit, Oui. in põto ad Maximũ scribens oñdit eũ cultũ suis se a Celso, Nam tua nõ alio coluit penetralia ritu. Terrarum dños q; colis ipse deos.

Celsus

Musaꝝ ꝛ Apollinis ędę relicta. Tẽplũ Apollinis ꝑ latini excitauit Augustus in cuius aditu porticus erat cũ bibliotheca liboꝝ tam latinoꝝ quam grecoꝝ autor Tranqllus in Augusto. Musarũ, tẽplũ musaꝝ rome extruxit autore Tranqllo in Augusto Martius Philippus vbi vt diximus ex sententia Porphiriõis poetę opa sua recitabãt. Atq; vni cedit Horn. hoc dicñ ex pson ipsius diuitis q homero tñ se putat cedeꝛ nec cuiquã alii. Propter mille annos, rõ quare cedat homero, ꝓp vetustatẽ ingt. Nã multi, quod extremę est demẽtię in libris tñ vetustatem ꝛ non meritũ considerare cõsueuerũt, vnde ab Oratio dicñt sic. Si veteres ita mirãt, laudatq; poetas, Vt nihil añferat, nihil illis comparet, errat.

Tẽplũ musaꝝ

Maculonus cõmodat ędes, si forte ingt motus dulcedine glorię aut fame aliquid cupias recitare, hoc tñ bñficio te ꝓsequit dines, vt tibi domũ suã cõmodet vbi recites, aliud aũt nihil dat. nam nobiliores ędes suas poetis opa sua recitaturibus cõmodabãt vt in ẽma Satyra dixius illic, Frõtis Platani. Inter cõmodatũ ãt ꝛ mutuo datũ nõ nihil distare docet Agrecius sic Cõmodamus amico ꝓpe equũ, seruum, vestẽ, hãc ipsã rem quã dedimus recepturi. Mutuo damus pecuniã triticũ vinum ꝛ his similia q̃ mutuo data recipe necesse non est. Verum hęc ab autoribus cõfundunt, nam ꝛ pecuniam commodari dicius Ci. ad Caniniũ. Quod scribis ad me de drachmis trecẽtis, nihil ẽ qđ i isto gñe cuiq; possi cõmodaꝛ.

Cõmodatum. Mutuo datũ.

Longe

Longe ferrata. i. valde ferrata, hinc romanorum potentiam pariter ꝛ superbiam ostendit poeta. qui ianuas haberent ferratas instar portarum vrbis, quibus venientes non minore cura excipiebantur q̃ solent excipi intra portas vrbis tempore belli. Prisci vt scribit Plinius lib. xxxiiii. limina ꝛ valuas in tẽplis ex ere fabricauere, vñ illud est apud Virgi. in primo Aeneidos. Aera cui gradibus surgebant limina, nexeq; ere trabes foribus cardo stridebat aenis. Verum etiam priuata opulẽtia eo modo vsurpata ẽ. Camillo. n. crimini obiecit Sp. Carnilius quęstor, q̃ grata hostia haberet i domo.

Ac longe ferrata domus seruire iubetur,
In qua sollicitas imitatur ianua portas,
Scit dare libertos extrema in parte sedentes
Ordinis, ẽ magnas comitum disponere voces.
Nemo dabit regum quanti subsellia constent,
Et quę conducto pendent anabathra tigillo,
Quęq; reportãdis posita ẽ orchestra cathedris.
Nos tñ hoc agimus, tenuiq; in pulnere sulcos
Ducimus, ẽ littus tenui versamus aratro,
Nam si discedas, laqueo tenet ambitiosi
Consuetudo mali, tenet insanabile multos
Scribendi cacoethes, ẽ egro in corde senescit.
Sed vatem egregium, cui non sit publica vena,
Qui nihil expositum soleat deducere, nec qui

Ianua porta

Ianua, inter portam ꝛ ianuam hoc interest, quod ianua proprie est priuatorum, porta uero publica vt vrbis, plerũque tamen confundun tur. Scit dare libertos, qui recitanti applaudant. Sedentes in extrema parte. Nam ex arte in theatro collocabantur qui applauderent, vnde Nero auctore Trãqllo plures ex Alexandria euocauit ꝛ adolescentulos equestris ordinis, ꝛ quinq; amplius milia e plebe robustissimę iuuentutis vndiq; elegit, qui diuisi planstium genera condiscerent. Ordinis, subselliorum in auditorio. Nemo dabit regum. Ordo est ꝛ sensus, nemo regum, ideſt diuitum dabit tibi, quantum constant subsellia quę cõduxisti vt sedeant in auditorio, cuius consuetudinis meminit Cornelius Tacitus in libro de claris oratoribus loquens de poetis sic. Nam ꝛ domum mutuatur ꝛ auditium extruit ꝛ subsellia conducit ꝛ libellos dispergit.

Et quę conducto. Ordo est a superiore. s. nemo dabit quanti constent. Tigillo conducto, ideſt lignis conductis a te poeta scilicet de tigno dictum est in tertia satyra.

anabathra orchestra

Anabathra, ideſt gradus vel scalę ἀναβαίνω ascendo, nam gradus struebantur ad pulpita ascendenda, Orchestra, sic etiam subaudi nemo dabit quanti constet orchestra, quę posita est cathedris reportandis. Orchestra locus erat in ima parte theatri vbi honoratiores sedebãt, vnde alibi ante. Similemq; videbis orchestram ꝛ populum. Tradit Victruuius libro quinto. Scenicos artifices per orchestram suas prestare actiones. ὀρχέομαι enim significat salto, vnde ꝛ ὀρχήστης saltator ὀρχήστρια saltatrix, ꝛ ὀρχήστρα, ideſt orchestra declinatur. Tranquillus in Cesare. Decius Laberius eques Romanus mimum suum egit, Donatusq; est quingentis sestertiis ꝛ annulo aureo, sessum in quatuor decim e scena per orchestram transiit. Posita est, extructa est. Cathedris reportandis, nam sedilia illic non erant perpetua sicut in theatro, sed temporaria quę a poeta recitatis carminibus soluebantur, ad dominosq; reportabant. Nos tñ hoc agimus, etsi nullũ ex nostris laboribus emolumentũ consequmur, tñ ß agimus vt carmina scribamus ꝛ recitemus. Tenuiq; in puluere sulcos ducimus. Metaphora sumpta ab iis, q̃ sterilẽ agrũ colunt iuxta illud Ouidii. Quid harenę semina mãdas, Non profecturis littora bobus aras. Ducimus sulcos, versus componimus. In tenui puluere, inter cineres auaros ꝛ steriles, qui nihil dant. Versamus littus. multum scribendo defatigamur. Nam qui littus arat, sterilem sumit operam, salsugine enim littora sterilescunt, vnde prouerbium ortum est, eũ arare littus qui inaniter laborat. Aratro tenui, ideſt stilo nostro tenui ꝛ sterili, ex quo nullus est fructus laboris nostri. Nam si discedas, si velis discedere ne scribas non potes, dulcedine enim glorię teneris, quę te veluti pedicis apprehẽdit. Laqueo, pedica, tractum a feris, quę laqueo capiuntur.

Cacoethes, metaphoricos inueteratã scribendi libidinem cacoethes quoddam appellat insanabile. Est. n. vitiũ corpori obnoxiũ curatiõe difficile, parum absimile a carcinomate, de quo Cornelius Celsus lib. quinto capite de carcinomate sic. Namque pessimum id genus est, ferreq; id primum fit quod cacoethes a grecis dicitur, deinde ex eo id carcinoma, quod sine vlcere esti Ergo cacoethes insanabile scribendi, ideſt inueterata illa scribendi libido, quę non minus animum scribentium obsidet ꝛ angit q̃ cacoenthes corpus. Tenet, vexat, premit. Insanabile, quod ex suo animo nequeunt euellere vlla ratione, licet poeta insanabile dixerit. Celsus tamen curationem his verbis accipere docet. Discedere autem cacoethes, quod curationem recipit a Carcinomate quod non recipit nemo scire potest, de cacoethe sepe Plinius meminit libro trigesimosecũdo generis est neutri vt Hippomanes, nomina enim greca in es correptam desinentia generis sunt neutri, ꝛ vt versus ratio stet, tetrasyllabum scribendum est subsequente ꝛ.

Senescit, inueteratur. Aegro, agitato cupidine glorię. Sed vatem egregium. Sensus hic est, multi carmina quidem componunt, poetęq; nominantur, ꝛ hac scribendi consuetudine tenentur. Sed excellens ꝛ egregius poeta esse is non poterit, quem rei familiaris angustia premat, cuius mens non careat anxietate, sicq; docet mentem poetę omnibus curis vacuam esse oportere. Sappho prouenirunt vacua carmina mentis opus. Ordo est. Sed animus carens anxietate facit vatem egregium. Cui non sit publica vena, ideſt ingenium vulgare, ꝛ rude ꝛ commune cum aliis. Soleat deducere, scribere, tractum a mulieribus nentibus, quę pensa deducere dicuntur. Nam deducere est lanam in fila trahere. Plinius loquens de Araneo. Subitq; pariter ac fila deducit, Ouidius ꝛ ipse sic metaphoricos. Ad mea perpetuum deducite tempora carmen. Nihil expositum, nihil commune, nam quę exponuntur cõmunia sunt, sed quod sublime sit, ꝛ quod alii ob sublimitatem attingere non potuerunt.

Feriat, faciat, metaphora sumpta ab his q̃ monetam ferunt. Triuiale, tenue ⁊ vulgare, quale solent rustici in triuiis cantare. Virg. Non tu in triuiis indocte solebas Stridenti miserum stipula disperdere carmẽ. Moneta cõmuni, communi nota ⁊ stilo vulgatiore. Sic ẽt locutus est Apuleius in prima Apologia. Ea tñ nomina labore meo ⁊ studio ita de græcis prouenere, vt tamen latina monita percussa sint. i. nota ⁊ latino sermone. Animus carens anxietate, q̃ paupertate non vexet, vt sit sensus. Animus q̃ omnibus curis vacuus est, talem præstat poetã, qualem nequeo mõstrare ⁊ sentio tantum, quasi dicat omnibus numeris perfectum ⁊ cõsummatum. Hunc. i. talem,

Communi feriat carmen triuiale moneta.
Hunc qualem nequeo móstrare, ẽ sentio tantũ,
Anxietate carens animus facit, omnis acerbi
Impatiens, cupidus syluarum, aptusq̃ bibẽdis
Fontibus aonidum, neq̃. n. cantare sub antro
Pierio, thyrsum ve potest contingere sana
Paupertas atq̃ eris inops, quo nocte dieq̃
Corpus eget. satur est quũ dicit horatius ohe.
Quis locus in genio, nisi cum se carmine solo
Vexant, ẽ dominis cyrrhę, nysęq̃ ferũtur.
Pectora nostra duas non admittentia curas!

Impatiens omnis acerbi, quia nullam acerbitatem patiatur. Cupidus syluarum, nam poetę solitudinem amant ⁊ secessus, vt ab omni strepitu ⁊ rerum actione semoti cõmodius scribant. Horatius. Bona pars non vngues ponere curat. Non barbam, secreta petit loca, balnea vitat. Alibi. Sciptorum chorus omnis amat nemus, ⁊ fugit vrbem. Aptusq̃ bibendis fontibus. i. qui a natura feratur ad carmen, nam poetice vt sensit Democritus natura magis q̃ arte constat, vnde Horatius in arte poetica. Ingenium misera quia fortunatius arte Credit. Huic opinioni assipulatur, ⁊ Plato in Phedro sic. Qui aũt absq̃ furore musarum poeticas ad fores accedit cõfidẽs arte quadam poetam bonum se enasurum inanis ipse q̃dem, atq̃ eius poesis pre illa quę ex furore procedit, quia quidem hęc quę ex prudentia sit evanescit. Aonidum, musaꝝ. nam Aonia dicta ẽ Beotia ab Aonibus gentibus barbaris, quę loca illa prius inhabitauere vbi plurima antra, loca ⁊ fontes musis sunt consecrati, auctor Strabo. Bene aũt ait a fontibus musaꝝ. Poetę. n. vt scribit Plato in Ione de furore poetico aiunt se nobis a fontibus, quibus mel scaturit haurientes ⁊ a musarum viridariis, collibusq̃ decerpentes carmina ad nos transferre, quẽadmodum mel ex floribus apes, ⁊ instar apũ volare se asserunt. Est enim poeta res leuis, volatilis ⁊ sacra, neq̃ poetica prius canere potest, q̃ deo plenus ⁊ extra se positus ⁊ a mente alienatus sit. Neq̃. n. cantare sub antro, nec enim inquit poeta potest vrgente paupertate, licet doctus sit cantare carmina, hocq̃ modo ostendit oportere poetam, reliquosq̃ scriptores oĩum curarũ esse expertes. Sub antro pierio, pieria aũt rupes est in macedonia (vt diximus) musis consecrata. vñ ipsę musę dicuntur pierides. Tyrsum contingere, furorem bacchicum concipere, nam eos solos eẽ veros poetas sentit idem Democritus qui insaniunt, quã opinionem tenet ⁊ Plato in dialogo Ionis ⁊ Socratis de furore poetico, in tutela. n. bacchi sunt poetę. Horatius. Vt male sanos adscripsit liber satyris faunisq̃ poetas. nec sine afflatu quodam diuino conijcere possent. Hora. Et excludit sanos helicone poetas Democritus, vnde ⁊ Papinius in Lucani genethliaco. Docto pectora concitatus oestro, ⁊ infra. Et docti furor arduus Lucreti. Ad quod ⁊ Virg. alluſit. Insanire libet, quoniam. Tyrsus aũt hasta erat pampinis hederaq̃ inuoluta, quam in sacris bacchę in sublime iactabant, summis vociferationibus ⁊ capitis agitatione, hocq̃ ad imitatiõem Bacchi, qui tyrsum gestabat, vnde illud notissimum. Et tibi tyrsus erat gemmis ornatus ⁊ auro. Sana paupertas. i. pauper poeta, q̃is sane mentis sit. i. sapiens, nec contrarium ẽ quod ait Democritus oportere poetam esse insanum. Nã illic intelligit oportere agi quodã mentis calore ad carmẽ faciendum. hic antẽ intellig̃t poetam pauperẽ esse ẽ sapientem. Nam sanum dicimus consilium quod sapientiã præ se fert, ergo sanus poeta qui sapiens est ⁊ eruditus. Talis est fere sententia apud Dionem Chrisostomũ prusiensem his verbis de Homero scribentem. Eos aũt qui nunc in paupertate positi sunt, nihil sani dicere aiunt. Satur est, quasi responsio tacitę obiectioni. Ais o Iuuenalis poetam pauperẽ carmina nõ posse facere sublimia. Atqui Horatius quodam bacchico furore ferũ, ⁊ carmẽ optimũ facit. Sed satur inquit ẽ ⁊ factus dines indulgẽtia mœcenatis, a quo multis muneribus est donatus. Dicit ohe. vox est sacietatẽ desiderantis, vt testat Donatus, est peculiaris Horati, vt illẽ importunus amat laudari, donec ohe iam Ad coelum manibus sublatis dixerit vrge. Idẽ trecentos inseris ohe iã satis est. Mart. Ohe iã satis ohe libelle Iã puenimus vsq̃ ad vmbilicum, vbi apparet semp sacietatẽ designare Plautus in Sthico ohe iã satis est. Idẽ in Aululania. Abscede hinc ẽt nunc, etiã nũc, etiam. ohe. q. d. satis ẽ. vox aũt qua bacchantes vtunt̃ græce, sic efferũt euoi lati ne euoe, estq̃ vna dictio sine aspiratiõe. ⁊ cũ duobus diphthõgis. Hora. Euoe receti mẽs trepidat metu Plenoq̃ bacchi pectore turbidum letatur euoe parce liber parce graui metuende thyrso. Quis locus in genio. s. est? vt se efferat ⁊ exerceat? vt sit sensus, Põt inquit poeta in genium suum facile probare, quũ nulli alii negocio intentus est q̃ musis ipsis. Ordo aũt est. Quis locus est in genio, nisi quũ nostra pectora vexant se solo carmine? ⁊ cętera. Vexant, exercent se. Solo carmine, nullo alio negocio. Et dominis cyrrhę nysęq̃ ferunt̃, ducũtur calore quodam Apollineo ⁊ furore bacchico. In tutela enim sunt poetę Apollinis ⁊ Bacchi. Cyrrha autẽ oppidũ est phocidis regionis ad mare locatum non longe a delphis vbi Apollo dabat responsa ob eam rẽ a loci vicinitate dicitur Apollo cyrrheus. Nyseq̃, in Arabia nysa antrum est inter phoeniciam nilumq̃, vbi auctore Diodoro a nymphis Bacchus est educatus, cũ ab Ione illuc per Mercurium missus fuisset, vnde ab Ione Nisaq̃, Dionysium dixerunt. Nysam etiam vicum esse Helyconis scribit Strabo libro nono. Est ⁊ nysa vrbium indię clarissima ⁊ montium Meros Ioui sacer, ⁊ famam hinc precipuam habent liberum in illa gentium in huius specu nutritum auctor Mela. Duas curas, nam vno eodemq̃ tempore mens hominis intenta esse non potest variis studiis.

Sanũ cõsiliũ

cyrrha Apollo cyrrheus Nysa diony sium

Magnę mentis opus. Sensus est, oportet inquit illũ qui carmine scripturus est bella, quę intercedẽtibus curis ⁊ equis, deorumq̃ personis tractari solent carere oĩ animi solicitudine. Res. n. poscit mentẽ magnã ⁊ tranquillam. Respicitq̃ ad opus Virgilianũ, quod ipse poeta haud quaq̃ feliciter scribere potuisset, si his incõmodis laborasset, nec a Mœcenate esset multis muneribus donatus. Ordo est. Aspicere currus ⁊ equos faciesq̃ deorum ⁊ qualis erynnis confundat rutulum ẽ opus magnę mentis, nec attonitę de lodice paranda.

Magnę mẽtis opus, quod magnã mentẽ exposcat. De lodice, dictum est in precedẽti, satyra de Lodice illic, mõ sub lodice relictis vteris in turba. Nec attonitę, anxię ⁊ sollicitę de rebus domesticis. Currus ⁊ equos, quales describuntur a Virgilio in bello, quod inter se gesserunt Aeneas ⁊ Turnus. Vtillicin. xii. Aeneidos. Poscit equos atq̃ arma simul, saltuq̃, superbus Emicat i currũ, ⁊ manibus molitur habenas. Faciesq̃ deoꝝ. nam in toto opere varia numina describunt. Aspicere, ingenio suo representare. Qualis erynnis, q̃ horrenda ⁊ terribilis. Nam Alecto quę vna est furiarum infernalium excitata per Iunonem ab inferis ad serendã discordiam inter troianos ⁊ latinos Turnũ hortaturi somnis vt arma capiat aduersus Aeneam, ne sibi pripiat coniugium Lauinię filię Latini regis. Cuius suasionem quũ Turnus contemneret indignata Alecto horrorẽ ei immisit, tantumq̃ perterrefecit, vt solutus somno arma coperit, hortatusq̃ sit iuuentutem latinam aduersus troianos, vñ est illud Virg. Ergo iter ad regẽ polluta pace latinũ inducit primis iuuenũ, ⁊ iubet arma parari. Tuta ti Italiam detrudere finibus hostem. Erynnis autẽ furiam significat. Tres aũt dicuntur furię infernales, q̃ tricerbero deseruire ferunt̃, Alecto, Thisiphone, ⁊ megera.

Furię tres

Cõfundat rutulum, perturbet ⁊ terrore repleat turnum, quum in eũ facem coniecerit. Vnde Virg. Sic effata facem iuueni, coniecit, ⁊ atro Lumine fumantis fixit sub pectore tędas. Caderent hydri, non potuisset inquit Virgilius canere bellum quod inter Aeneã ⁊ Turnum gestũ est, vbi Alecto furia infernalis, vt diximus ab Iunone excita ab inferis pastores latinos ad arma suscitat contra Troianos, si cõmoda domestica de suis essent ei. Puer, seruus qui ministrabat. Caderẽt hydri. i. non describeret vt hydri in capite Alectus erigantur alludens ad id, Et geminos erexit crinibus angues, sed oĩs caderent, quia de iis nihil scriberet. Nil gemeret, non potuisset scribere quomodo alecto sua buccina agricolas latinos ad arma excitauerit contra troianos. Surda, quia nihil cecinisset, nec sonũ vllũ edidisset, sed surda extitisset, Nam surdum nõ solum dicimus qui non audit, sed ẽt qui nõ audit, vnde Iuuenal. ibi. Et cędit verbere surdo. Buccina, alludit ad carmen Virgilii. Tum vero ad vocem celeres qua buccina signum Dira dedit, raptis concurrunt vndiq̃ telis Indomiti Agricolę. Buccina. i. tuba a bucca qua in flatus, vnde ⁊ Buccinator ipse tubicen. Poscimus vt sit, exigimus inquit vt poetę nostri temporis non sint inferiores carminis dignitate priscis poetis, sed non considerauimus id haud q̃q̃ fieri posse, quum egestate laborẽt, ⁊ anxii sint de cõmodis domesticis ⁊ rebus necessariis.

surdus

Bucci na Bucci nator

Rubrenus lappa, per rubrenũ intelligit vnumquẽq̃ poetam pauperem, nam ⁊ is fuit temporibus Iuue. pauperrimus poeta tragicus.

Magnę mentis opus, nec de lodice paranda
Attonitę, currus ẽ equos, faciesq̃ deorum
Aspicere, ẽ qualis rutulum confundat erinnys.
Nam si Virgilio puer, ẽ tolerabile desit
Hospitium, caderent omnes a crinibus hydri,
Surda nihil gemeret, graue buccia, poscius vt sit
Non minor antiquo rubrenus lappa cothurno,
Cuius ẽ alueolos, ẽ lęnam pignerat atrens.

Cothurno antiquo, stilo et carminis grauitate antiquorum tragicoꝝ, nam cothurnus calciamentũ fuit tragicoꝝ, vt antea diximus. Alueolos, dictum miseratiõe quadã satyrica, legendũ est aũt alueolos non albios vt alibi. Illud. n. vestris datur Alueolis q̃ canna Micipsarum, vt offendat vilem etiã supellectilẽ pignerari a rubreno. i. ẽt vasa escaria, ea aũt fieri ex ligno docet Columella in nono. Sed totũ onoꝝ numerum in alueolũ ligneũ cõferant, vt intelligas ipsas scutellas ligneas, de quo vocabulo pluscula illic diximus in quinta. Quod vestris datur alueolis. Lęnam, vestimenti genus habitus duplicis, quod appellatam existimant tuscę, quod græce clamyda. auctor ẽ Festus. Nonius vero ait vestimentum esse militare, quod super omnia vestimenta sumitur Virgi. Tyrioq̃ ardebat murice lęna. Dionysius libro sexto loquens de Castore ⁊ pollunce sic scribit. Adolescẽtes dicuntur duo bellicas induti lęnas in foro romano apparuisse, Varro a lana dictã putat. Alii vero ἀποτὸ κλαίνης detractione primę litterę, nam κλαίνα græce vestimentum est.

cothurnus lappa alueolus

Lęna

pignerat

Pignerat Atreus, qui hunc locũ hactenus exposuere omnes vno ore affirmarunt Atreum nomen esse foneratoris, qui res poetę pigneraret, quasi pignerare sit pignori accipere ⁊ non dare, ita vt nec sensus nec latinitas vlla constet. Est enim pignerare pignori opponere. Terentius. Num potuit filiam meam oppignerare? Tranquillus in Vitelio, vt ex aure matris detractum vnionem pignerauerit ad itineris impensas. Mart. lib. ii. Oppignerauit ad modo mensam. Vix octo nũmis annulũ vnde cœnaret. I taq̃ ego sic hunc locum interpretor, vt Atreus sit tragoedia de Atreo, vt Tereus tragoedia de tereo, vt Orestes tragoedia de oreste, alibi scriptus ⁊ in tergo nec dum finitus Orestes, ⁊ Thelephus tragoedia de thelepho. quã Atreũ Tragoediã Rubrenus Lappa poeta tragicus scripsit, sicut antea Accius auctore Gelio. lib. xiii. vbi ait Acciũ diuertisse ad Pacuniũ eiq̃ desideranti Atreum tragœdiã suam legisse. Priscianus quoq̃, sic ait libro nono. Accius in Atreo epularum fictor, scelerum fratris delitor, vt sit sensus. Rubrenum dum Atreum tragœdiam scribit eo peruenit paupertatis, vt coactus sit pignerare ⁊ vestimenta ⁊ vasa escaria, vt sit ipse atrens, i. est ipsa tragoedia fuit in causa vt pignoraret reculas suas, vt si diceremus Thebais fuit i causa vt statius pignoraret res suas dum eam scribit, hic ẽ verus poetę sensus. Lęnam pignerat Atreus, Ita dictum sicut ⁊ illud purpura vendit causidicum, venãunt amethysina, idest purpura est in causa vt causidicus conducatur precio, eoq̃ modo a veste purpurea dicitur vendi, Sic etiam illud Valerianum in primo. Sulpitio Apex prolapsus a capite sacerdotium abstulit, idest apex prolapsus fuit in causa vt Sulpitio sacerdotium auferretur.

atrens

Non habet infelix numitor, insultat diuiti auaro p ironiã, quẽ infelicẽ appellat, quod verã munificẽtiã nesciat, cũ nihil habeat qđ donet poetę viro honesto, multa aũt Quintillę meretrici. Numitor, p quocũq; nobili ꝛ diuite romano ponit, de quo forte ꝛ infra. Et capito ꝛ numitor ruerint dãnante senatu. Leonẽ pascendũ. Nã leones alebãtur in delitiis, sequit. n. iam domitum. i. mansuefactũ. vnde tpibus Domitiani leo mansuetus magistrũ a quo fuerat educatus laceranit in theatro. Martialis. Leferat in grato leo pfidus ore magistrũ. Lãpridius in Heliogabalo de leonibus mansuefactis sic memi nit. Habuit leones ꝛ leopardos exarmatos in delitiis, quos edoctos per mãsuetarios subito ad secundã ꝛ tertiã mensam inbebãt accũbere, quos psitacis ꝛ phasianis paruit. Constat, per ironiam sunt legẽda hęc.

No habet infelix numitor, quod mittat amico,
Quintillę quod donet habet, nec defuit illi
Vnde emeret multa pascendum carne leonem
Iam domitum, constat leniori belua sumptu
Nimirum, ẽ capiunt plus intestina poetę.
Contentus fama iaceat Lucanus in hortis
Marmoreis, at Sarano, tenuiq; Saleio.
Gloria quantalibet, qđ erit, si gloria tantũ est?
Curritur ad vocẽ iocũdã, ẽ carmen amicę
Thebaidos, lętam fecit, quũ statius vrbem
Promisitq; diem, tanta dulcedine captos
Afficit ille animos, tantaq; libidine vulgi
Auditur, sed cum fregit subsellia versu,
Esurit, intactam paridi nisi vẽdat agauen.

Capiunt plus intesti na, poeta inquit multo plus q̃ leo. Cõtentus fama, ta citę obiectioni rñdet, posset, n. dici poetas sola contẽtos esse debere gloria ꝛ fama, nec aliud sibi q̃rẽdũ, ait ergo. ita, si diuites sint qualis fuit Lucanus, is. n. sola fama cõtẽtus põt iacere in diuitiis suis, sed Sarrano ꝛ Saleio basso pauperibus poetis sit gloria q̃uis magna, qđ tñ illis p derit, si nihil aliud habeat q̃ gloriã. Lucanum. n. amplissimas habuisse diuitias. Docet Cornelius q scribit Anneũ melam Lucani patrẽ per pcurationes administrandis principis negociis adeo locupletatum, vt Nero eius opibus inbians passus sit eũ falso crimine coniuratiõis Pisonianę accusatũ cõdẽnari. Hortis marmoreis, luxũ romano. ostendit, qui hortos suos ẽt marmore ornarent, nã eo delitia. pernenerant, vt non solũ ędificia marmore exornarent, sed pedibus ẽt gẽmas in pauimẽtis calcarent, vnde ꝛ Seneca carpens luxũ suũ tẽporis ita scribit ad Luciliũ. Quid cũ ad balnea libertinorũ puenero: quantũ statuaꝝ, quantũ colũnaꝝ est nihil sustinentiũ: sed in ornamẽtũ positaꝝ impensę causa. Iaceat, maneat ꝛ sit contẽtus sola fama in hortis marmoreis. i. amplissimis opibus. At Sarrano, Sarranus ꝛ Saleius Bassus poetę fuere pauperes tpibus Iuuenalis. De saleio basso his verbis tacitus meminit. Quis saleiũ nostrum egregiũ poetã, vel si hoc honorificentius est prędarissimum vatẽ deducit, aut salutat, aut prosequitur, de quo plura in principio vltimę satyrę Persii diximus.

Gloria quantalibet. s. sit. Currit ad vocẽ iocundã, totum hoc a superiore dependet. Est. n. sensus, Non ignoro inquit ex suo carmine magnã ẽt Statio gloriã exurgere, qui precipuo oium studio ꝛ plausu audit, cũ recitat suam Thebaida, tñ ea gloria parum illi pdesset, nisi thebaida Paridi pantomimo venderet, fame. n. cõficeretur, nam sequitur. Non tñ inuideas vati quẽ pulpita pascunt. Sicq; per exemplum statii ostendit gloriã omnino non satis esse pauperi poetę, sine pręmiis, totus aũt sensus eo fertur vt ostendat carmina quidem Statii vniuersis placere, sed nullum extare nisi paridem pantomimum, qui poetã remuneret, ita animum omniũ inuasit auaritia, vt in contemptum nobilium dicat, solum paridem pantomimũ personam infamem ꝛ scenicam inueniri, qui poetis faueat. Curritur, quod omnino gloriosum est, vt ipsum Statium audiant.

Lucanus diues

Sarranus Saleius bassus

Iocundam, poetę recitantis. Amicę theatridos, q̃ omnibus grata est. Statius, Neapolitanus fuit, quod ipse in syluis suis testat. At te nascentẽ gremio Statius neapolitãus mea prima recepit, Parthenope dulcisq; solo tu tholosa gloria nostro. Alius etiã nus fuit Tholosanus qui in subsellia celeberrime rhetoricam docuit auctor Eusebius, Promisitq; diem, recitandi, scilicet.

Sed quum fregit. sed profecto inquit fame conficit, ꝛ si magna cũ laude ꝛ gloria carmẽ suũ recitauit, nisi vendat Thebaida paridi pãtomimo. Fregit, ita dictum quẽadmodũ ꝛ illud. Et assiduo ruptę lectore columnę. Subsellia, sedilia ꝛ scamna auditorii a poeta extructa, nam vt paulo ante diximus illic. Nemo dabit regũ quanti subsellia consident. Et in prima satyra. Frõtinus platani, auditoria a poetis apparabant extructis sedilibus. Versu, recitatione verbium. Agauẽ, vtrũ tragœdiam de Agaue filia cadmi thebaꝝ conditoris ꝛ matre penthei quę bacchabũda cũ in celebratiõe sacrorum liberi patris interemit, rata eum esse aprũ. vñ Ouidius. Ille mihi feriendus aper, quum ab eo talia sacrificia contemnerentur. De ea igit potuit scribi fabula quę Agaue inscribęret, per tragœdias igitur ostendit poetas pfecturas ꝛ tribunatus pmeruisse, pfectos pelopea facit, philomela tribunos, an quod magis placet ipsum opus Thebanũ, in quo de pentheo ꝛ Agaue meminit vt referatur ad illud currit ad vocẽ iocundam ꝛ carmẽ amicę Thebaidos. Intactam expone, quã adhuc nõ recitauerat, nõ aũt ab aliis nõ scriptã, nã põticus poeta clarus carmine heroico scripsit Thebanũ bellũ, de quo ita Pertius. Quũ tibi cadmeę dicũt põtice Thebę Armaq; fraternę tristia militię, eiusdẽ pontici meminit ꝛ Ouid. in tristibus. Põticus heroo, battus quoq; clarus iambis, Scripserũt ergo ꝛ põticus ꝛ Statius bellũ Thebanũ, qđ inter Etheoclẽ ꝛ polynicẽ fratres gestũ fuit tãto odio vt mutuis vulneribus sese confodierint. vñ Statius in. xi. Thebaidos. Ite truces animę funestaq; tartara letho polluite, ꝛ cũctas herebi cõsumite pœnas, Paridi, hic est ille Paris pãtomimus, de quo apud Martia. extat epitaphium. Quisqs flaminiã teris viator, Noli nobile pterire marmor, Vrbe: delitię salesq, nili, Ars ꝛ gratia lusus et voluptas. Romani decus ꝛ dolor theatri. Atq, oẽs venęres, cupidinesq. Hoc sunt condita, quo paris sepulchro. Eiusdẽ sic meminit Tranql. in Domitiano. deinde Domitianus vxorẽ suã Domitiã, ex qua in secũdo cõsulatu filium tulerat. alteroq; anno cõsalutanerat vt augustã eãdẽ Paridis histrionis amore deperditam repudiauit.

Statius poeta

Paris panto mimus

De eo ꝛ poeta in precedenti satyra, paridem, ludosq; reliquit. Fuit aũt non modo Domitiano, sed toti ciuitati gratissimus, a quo ostẽdit poeta Statiũ salario fuisse sustentatum, quũ in eius gratiam videretur scribere, nec a diuitibus quicquam haberet quod speraret, hocq; totum in inuidiam tam principis q̃ ciuium diuitum, cũ principi cariores essent histriones q̃ poetę, diuitesq, tanta tenerent auaritia, vt non inuenirẽt, qui pmiis afficeret scriptores. Illud tñ obseruãdum alium fuisse paridem pantomimũ occisum a Nerõe quasi grauem aduersariũ. Ille militię, quasi aliqs dixerit, nunqđ paris põt tantum poetis prestare. Immo etiam inquit potest honores largiri militares, sicq, imperatorem sugillat, qui pro meritis poetas non ornaret, sed pluris histrionem q̃ poetam faceret. Semestri auro, hoc dicit multos etiam vates ad equestrem dignitatem prouehi per Paridem. Semestre aũt aurum intelligimus ipsum annulum quo equites aureo vterentur, vt sit periphrasis annuli, hoc est forme rotundę. Nam semestris non solum sex mensiũ dicitur, sed medii etiam mensis, vnde lunam semestrem dicimus, quum ad mediũ puenit mensem ꝛ rotunda est. Sic sensus est manifestus poetę. Apuleius in vltimo de asino aureo sic. Stellarumq; media semestris luna flammeos spirabat ignes. Luna ergo semestris hoc est rotunda, qua similitudine poeta appellauit anꝝ semestre, hoc est rotũdũ, ac per ẽ annulũ ipsum, quasi qui ferat similitudinẽ lunę semestris, in qua opinione est ꝛ Probus. Alii per anꝝ semestre exponunt tribunitiam dignitatẽ q̃ tribuni annulũ gestarent, vt ostendit Pli. lib. xxxiii. ꝛ Plinius eius nepos in epistolis pro Caluisio sic. Nunc rogo semestri tribunatu splendidiorem ꝛ sibi ꝛ auunculo suo facias. Quod non dant proceres. Histrio ingt dabit poetis quod diuites p auaritiã nõ dant, sicq, auaritiã sui tpis sugillat, docetq; diuites vt Camerinos ꝛ bareas non esse colendos, q̃n ab eis nihil sit sperandũ, nam multi poetę vt dictum est ante, nobiles sequebantur vt ab eis premium aliquod acciperẽt ex carminibus suis. Accipe nunc artes nequid tibi confrati sse, Quem colis ꝛ musaꝝ ꝛ apollinis ęde relicta. Tu camerinos. per camerinos ꝛ Bareas intelligit nobiles ꝛ potentes. Tu ingt sequeris ꝛ colis nobiles, sed falleris nihil. n. tibi dant. Sic Paris histrio ob opera tua ei dicata te prefectũ ꝛ tribunum facit. Sicq, ostendit poetas per fabulas suas aliqñ ad dignitates prouehi, sed tñ illis non eẽ inuidendũ quoꝝ vita ex arte musica tñ pendeat. Pelopea. i. tragœdia de pelopea filia Thiestę, cum qua ipse pater concubuerat. ex qua natus est Aegistus, qui agamẽnona ꝛ Atreum interemit. Philomela, tragœdia de philomela ꝛ progne sororibus, quę itim Tereo patri epulandum apposuerunt nota est fabula. Haud tñ inuideas, licet inquit ex carmine suo poetę premia accipiant ex publico, tñ inuidendum non est illis, quum aliũde nihil cõsequantur, nec peculiare habeant patrimoniũ. Quẽ pulpita pascunt, quem pascunt opera recitata in scoenis ex publico enim premia accipiebant, quum placebant populo, quibus alebantur. Vnde Terentius ex Eunucho sua quum esset rursus vendita, ꝛ ageretur iterum pro nona precium accepit octo milium sestertium, vt innuat poeta miserum esse vitam scriptorum pendere ex incerto euentu scoenę. Quod autem opera sua venderent poetę, illud nos Terentianum in Ecyra docet. Et is qui scripsit hanc ob eam rem volu it iterum referre, vt possit iterum vendere. Camerini autem originẽ habuerunt a Camerino Sulpitio, qui missus fuit vna cum Spurio posthumio albo, anno Manilio Athenas vt inde inclytas leges Solonis acciperent, ꝛ aliarum ciuitatum institu ta, ꝛ iura moresq, noscerent. De Barea Sarano dictum est in tertia Satyra. illic Stoicus occidit Bareã.

Camerini

Procu leius

Illę ẽ militię multis largitur honorem,
Semestri vatum digitos circũligat auro.
Qđ nõ dãt proceres, dabit hystrio, tu camerinos,
Et bareas, tu nobilium magna atria curas.
Prefectos pelopea facit, philomela tribunos.
Haud tñ inuideas vati, quem pulpita pascunt.
Quis tibi moecenas? q̃s nũc erit aut pculeius.
Ant fabius, quis cotta itex, q̃s lentulus alter?
Tunc par ingenio precium, tũc vtile multis
Pallere, ẽ vinum toto nescire decembri.

Quis tibi Mœcenas, poetarum studiosissimum fuisse Moecenatem, notius quidem est q̃ vt hoc loco oporteat indicari. Horatius. O ꝛ presidium dulce decus meum. Martialis. Ocia de nobis, sed qualia fecerat olim Moecenas, Flacco Vergilioq, suo, ergo inquit Iuuenalis, quem inuenies, quum aliquid scripseris Moecenatem, ideſt tam munificum in poetas quam fuit Moecenas? Proculeius, eques fuit Romanus, vt scribit Porphyrio, Augusti apprime familiaris, in fratres suos Scipionem ꝛ Murenam adeo liberalis, vt bona sua cũ iis equis partibus diuiserit, quum bello ciuili spoliati fuissent. Horatius, Vinet extento proculeius ęuo, Notus in fratres animi paterni. De proculeio meminit ꝛ Plutarchus in Antonio. Fabius, forte intelligit de Fabio illo, ad quem Ouidius exulans scribit quattuor epistolas in libro de Ponto, tãquam ad eum, qui scriptorum esset amicus, ꝛ liberalis. Vnde est illud ipsius Ouidii.

Dignus es argento fuluo quoq; dignior auro,
Sed te quum donas ipsa iuuare solent.

Hocq, magis placet q̃ vt intelligas de Fabio maximo q vendito suo ab Hãnibale captiuos Romanos redemit.

Cotta, cottam bonum virum fuisse ostendit superius. quę piso bonus, quę cotta solebat largiri. Ad Cottam scribit Ouidius in ponto ter, quem amicum sibi esse ostendit sic. Quumq, labent alii, iactataq, vela relinquant, Tu lacertę remanes anchora sola rati. Grata tua est igitur pietas, ignoscimus illis, Qui cum fortuna terga dedere fugę. Tunc par, tempore Moecenatis ꝛ Proculei, ꝛ cęterorum qui iisdem fuere temporibus munifici ꝛ liberales, merces dabatur equa ingeniis scribentium. Nescire vinum toto decembri, hoc dicit propter Saturnalia. quę mense Decembri celebrabantur. Papinius. Et multo grauidus mero decembri. Sensus igitur est, multis fuisse vtile vino abstinuisse, quo tempore maxime alii vino indulgebant. ideſt toto decembri, ac per hoc totis Saturnalibus, quę per quinq, vt communior est opinio dies celebrabantur. Martialis. Omnia misisti mihi Saturnalibus vmber
Munera contulerant, quę tibi quinq, dies.
De saturnalibus lege Macro. primo Satur. ꝛ Gelium.

Saturnalia

Vester porro labor. Sensus est. Vos autem qui historias scribitis, plus etiam tēporis consumitis q̄ poetę, plus etiam laboris sustinetis etiam cum impensa olei ⁊ iactura papyri, sed quę tum inde est merces? quasi dicat nulla? Ordo autem est. O scriptores historiarum. Foecundior, vberior ⁊ maior. Plus olei, maiorem lucubrationem, alludit ad p̄uerbium illud, qd̄ apd̄ veteres erat frequens in eos, qui longo pigilio aliqd̄ frustra lucubrassent, cuius Cicero libro septimo epistolarum sic meminit, Pompeius se profitetur ⁊ oleum ⁊ operam perdidisse, Plautus in pœnulo. Tū pol ego ⁊ oleum ⁊ operam perdidi. Nullo modo, sine. Virg. in quarto eneidos. Sed quis erit mo-
Pagina dus? Pagina, i libris dicitur a pangendo, qd̄ in ea versus pangantur vnde ⁊ plantę dicuntur pangi, Suetonius i Galba. Pangi malum placuisset. Plinius lib. xvi. cap. xxvii. Nascenti et depacto fœtu natura incuriosius semē dedit. Millesima, nūerosa. Oblita modi, quasi finē nō inueniens, quale est opus Titi liuii quod centum ⁊ quadraginta voluminibus absoluitur.

Operum lex, vt nihil s. de historia omittatur, neq; enim oportet historicum quēadmodum faciunt poetę vno aut altero verbo rem tetigisse, sed plene omnia narrasse. Papyro hoc est charta. Nam ex papyro q̄ herba nascitur in palustribus ęgypti, aut quiescentibus nili aquis preparantur chartę diuisę acu in pretennes, sed q̄latissimas philyras, ex eā etiam nauigia texunt, ⁊ e libro vela, tegetesq; necnon ⁊ vestem ⁊ stragula ac funes.

Quę tamē inde seges? quę vtilitas tibi est? metaphora est ab agris. Inde ex laboribus scribendarum historiarū. Terrę apertę, historię diligenter explicatę. Quis dabit historico? vt sit sensus, historicus non tantū emolumenti ex laboribus suis consequitur quantum scribę
actua- ⁊ actuario legenti acta publica dantur. Legenti acta.
rius ideſt scribę siue actuario. qui verba siue legis siue actorum senatus prœconi subiiceret, vt ab eo clare enunciarentur. Ergo actuarii videntur dici qui acta actiōesq; describerent, eaq; descripta recitarent. De quibus sic Trāquillus in Cęsare. Orationē non immerito Augustus existimabat magis ab actuariis exceptam male subsecūtibus verba dicentis q̄ ab ipso editam. Ergo qui acta siue priuata, siue publica describerent, actuarii sunt dicti.

Acta Acta, dicuntur quęcūq; publicis monumentis mandantur, vnde in secūda satyra. Cupient ⁊ in acta referri. vbi de vocabulo multa diximus, pluraq; dicemus i nona satyra illic. Et libris acta rum spargere gaudes. Sed genus ignauum, obiectio est non esse mirum si historici s nullum sit emolumentum, quum in vmbra semper versentur, quod est ociosorum ⁊ mollium. Vnde Horatius, Poscimur si quid vacui sub vmbra lusimus tecū. Et idem in epistolis. Somno gaudētis ⁊ vmbra. Dic igitur. Ostendit hac interrogatione neq; causidicos, qui se longe aliter in forensibus actionibus exercent multū lucrari. Officia ciuilia, actiones causarum ciuilium.

Prestent, quid lucri afferant. Libelli comites, quos secum in forum deferunt. Ipsi. s. causidici.

Magna sonant, magno agunt strepitu ⁊ clamore vt videantur dictum suorum acerrimi defensores. Sed tunc quum creditor audit. Sensus ē causidicus tunc inquit magna sonat quū creditor eum agentem audit ⁊ precipue inquit magna sonat, si debitor latus eius tetigit tāquam qui eum magis vrgeat ad dicendum vtpote q̄ neget credita, sicq; ostendit poeta in iudiciis magis ab debitoribus q̄ creditoribus causidicū vrgeri. Acriorillo, scilicet creditore. qui. s. debitor. Venit ad nomen dubium, ideſt nomē
ad ambiguum debitū refellendum, quod incertum est ⁊ dubiū quū ipse neget. Nam nomē pro debitore ponitur, ⁊ sępe pro debito. Cicero in oratione pro Roscio. Non refert parua nomina in codices. Immo omnis summas. Idem in Topicis. Non si vxori vir legauit argentum omne quod suum est, idcirco q̄ in nominibus suere legata sunt. Idem in epistola ad Atticum, perfeci inquit vt salaminii totum nomen persoluerent, ideſt debitum. Plaut. in cistellar. Nunc quod reliquum restat volo persoluere, vt expungatur nomen, nequid debeam, ideſt vt debitum deleatur, pro debitore sic Horatius. Nomina sectar. modo sumpta veste virili Sub patribus duris tyronum. Columella in primo rei rusticę. quum vel optima nomina non appellando, fieri mala fœnerator Alphius dixisse seueriſſime fertur vbi nomina pro debitoribus accipit. Seneca in primo limine primi libri de beneficiis. Nomina facturi diligēter in patrimonium debitoris inquirimus. Cum codice, vtrum legum, an accepti ⁊ expensi. Tūc. inquā cani folles spirant mendacia, quum creditor audit, vt a superiore dependeat, sicq; causidicos taxat, qui lucri cupiditate falsas agūt causas, in quibus effundūt magnas offensas mendacio? Folles, metaphoricos. i. ora ipsorum causidicorū. Conspiturq; sinus, sputo nimio conspergitur. Verā messem, ve? laboris emolumētum ⁊ fructū. Sensus est. Si voles tū causidico? ēt q̄ negocium agunt, lucrū ⁊ diuitias considerare, inuenies solū patrimonium Russati lacertę plus valere q̄ patrimonia centum causidicorum, sicq; ostendit lōge maius eē lucrū in militia versantiū q̄ litterato?, ⁊ hoc quidē culpa temporum, quibus auaritia cunctis in rebus dominatur, vt bene conueniat solum patrimonium ⁊ nō solum rus, precessit enim centum patrimonia, ⁊ non centum rura, comparat enim patrimonium patrimonio, vt nullo modo legendum sit rus Sati vt capias satum pro proprio nomine, sed Russati vnica dictione.

Vester porro labor foecundior historiarum
Scriptores, petit hic plus tpis atq; olei plus,
Namq; oblita modi millesima pagina surgit
Omnibus, ē crescit multa damnosa papyro.
Sic ingens rerū nūerus iubet, atq; operū lex.
Quę tū inde seges? terrę quis fructus apertę?
Quis dabit historico, q̄tū daret acta legēti?
Sed genus ignauū, qd̄ tecto gaudet, ē vmbra.
Dic igitur quid causidicis ciuilia prestent
Officia, ē magno comites in fusę libelli?
Ipsi magna sonant, sed tūc cū creditor audit
Precipue, vel si tetigit latus acrior illo
Qui venit ad dubiū grandi cū codice nomen,
Tunc immensa cani spirant mendacia folles.
Conspiturq; sinus, veram deprendere messem
Sic libet, hinc centū patrimonia causidicorum,

Solum

Russati militares

Solum, scilicet patrimonium ⁊ vnicum. Russati lacertę, lacerta nomen militis fictū a poeta, sicut apud Horatium Gallina nomen est proprium gladiatoris. Thrax est gallina syro par. Nā milites Romani vsi sūt in plio vestibus russatis, quas greci phœniceas, nos vero coccinas appellamus, sumpta a lacedęmoniis consuetudine, qui auctore Valerio tali genere vestiū vsi sunt vt coloris similitudine, vulnerū suorum cruorem occultarēt, ne hostibus aliquid fiduciæ afferrent, si fuissent vulnerati. de colore russato meminit Seruius lib. viii. vbi exponit pilenta. Erant inquit tunc veneti coloris nō vt nūc russati, quibus nisi caste vtebantur. Romę etiam ⁊ preneste, vt scribit Hermolaus in septimum librū annotationū Plinii, lapidum monumenta comprobant, in quibus sępe est inueniri Russatos. Purpureis etiam vestibus vsos eē in prelio ostendit Plutarchus in Eumene sic. Instructa igit acre incedentibus, vt primū auratis in armis ad solem splendor enituit, ac belnę cum turribus ⁊ purpureę vestes inspectę sunt. (Is. n. vadētibus in prelio ornatus est) primi iter cū clamore sistunt. Trenellius itē Pollio in vita diui Claudii. Russas vestes sic meminit. De nostro erario priuato dabis huic salarium. Tunicas russas militares annuas. Sago clamydes annuas duas. Flauius vopiscus item sic scribit de veste russa i Aureliano. Cape igitur tibi pro rebus gestis tunicas ducales russas quattuor. Consedere duces, sumptum est ex lib. xiii. meta. Ouidii. Cōsedere duces ⁊ vulgi stante corona. igitur ostēdit poeta causidicos labores omnino graues eē, quos non sine magna anxietate exādant in agēdis causis, sed eorum premia perexigua. Cōsedere duces. i. in dicibus sedētibus pro tribunali tu oras ⁊ causam alienā dicis. Aiax pallidus. i. tu causidice non minus palles quū ad alienam causam tuendam surgis q̄ palluit aiax in causa sua agenda, vbi sedentibus grecorum ducibus tanq̄ iudicibus causam suam agit petens arma patruelis Achillis aduersus Vlysem. Dicturus pro dubia libertate, oraturus pro eo, cuius libertas in ambiguo est, quū quęritur sit ne liber? Nam romę in iudiciis plerūq; quęsitum est, an is appellandus esset liber, q̄ natus esset ex matre libera, licet ancilla concepisset. Et ecce tarto si libera concepisset. Deinde ancilla facta peperisset, placuit eū qui nascitur, liberum nasci. Et an is diceret liber, qui non iustis nuptiis, sed vulgo conceptus eēt, placuit etiam eum nasci liberū, quia non debet calamitas matris ei nocere, qui in vtero est. Ex hoc quęsitum est si ancilla pregnans manumissa sit, deinde ancilla postea facta aut expulsa ciuitate peperit, liberum an seruum parit, ⁊ tū rectius probatum est libe? nasci, ⁊ sufficere ei q̄ in ventre est liberam matrem, vel medio tpe habuisse. Emergebant igitur sępe romę tales causę vbi de libertate agebat. quas tanq̄ magnum aliquid causidici nū sine animi ⁊ corporis labore tuendas suscipiebant, quū multi qui se liberos dicerent, in seruitutem vendicarentur. Talia etiā in causis fictis tractabant, vū Quinti. li. iii. vbi quęrit de statu sic scribit. Ex tempore quęstio ē. An is quę dum addicta est mater peperit, seruus sit natus.

Parte alia solum russati pone lacertę.
Consedere duces, surgis tu pallidus aiaxq̄
Dicturus dubia pro libertate bubulco
Iudice, rūpe miser tēsum iecur, vt tibi lasso
Figantur virides scalarum gloria palmę.

Bubulco iudice, hoc est rustico. ac per hoc legū imperito vt ostendat causidicum ex omni parte habere vn-
de laboret, ⁊ q̄ causa ad agendum sit difficilis, ⁊ q̄ ante iudicem rudem agatur, qui non sine magno causidici labore causam percipiat, sicq; docet causidicum variis modis laborare, ⁊ modica laborum assequi premia. Illud etiam poeta satyrice notat iudices sepe existere, non sine litigantium noxa rudes ⁊ ignaros, quod autem bubulcum iudicem dicat ex historia est. Nam iudices plerunq; ex agris in decurias mittebātur. vnde Quintilianus libro quarto sic scribit. Quum iudicē rura plerunq; in decurias mittant de eo pronunciatum quod intellexerit. Valerius libro septimo cap. de repulsis. Tribunum rusticaq̄ sic meminit. Quum Nasica ędilitatē curulem adolescens peteret, manumq; cuidam rustico opere duratā more candidatorum tenacius appsehendisset, ioci gratia interrogauit eum non manibus solitus esse ambulare. Quod dictum a circunstantibus exceptum ad populum minauit, causamq; repulsę Scipioni attulit. omnes nanq; rusticę tribus paupertatem sibi ab eo exprobratā indicantes iram suam aduersus contumeliosam eius vrbanitatem distrinxerunt. vnde legitur romę tribus suis se vrbanas ⁊ rusticas, de quibus sic Plinius libro. xviii. Rusticę tribus laudatissimę eorum qui rura haberent. Vrbanę vero in quas transferri ignominię esset dedicię probro. Idem in lib. de viris illustribus sic scribit Gracchus censor libertinos, qui rusticas tribus occuparāt in quattuor vrbanas diuisit. Et Asconius in. ii. verrina?. Tribus vrbanę rusticęq; omnes triginta quinq; numerantur, ex quarum singulis terni eligebantur ad iudicādum, big; centumuiri dicebantur, licet centum ⁊ quinque essent. Potuit etiam poeta posuisse bubulcum pomini ciue Romano grani ⁊ seuero, sicut etiam alibi Cretico posuit pro viro nobili, cretice pelluces. Nā. C. Attilius bubulcus consul fuit vna cum Tito manlio torquato, quo tēpore Sardinia insula rebellauit auctoribus poenis, vnde mox sardi subacti ⁊ oppressi, fuit item Iunius rusticus, quem Domitianus interemit, q̄ Peti thrasee ⁊ belnidii prisci laudes edidisset, appellaretq; eos sanctissimos viros, vt sit sensus. Surgis tu pallidus aiax dicturus p̄ dubia libertate bubulco iudice, ſ ē grauis ⁊ magno viro iudice q̄lis fuit attilius bubulcus, siue Iunius. Nā iunio? familię bubulcū noīarūt, q; bobus optime vtebat Pli. Huic tū opinioni non ita me addico, vt nolim ēt posse cū libeat citra reprehensiōem discedere. prior. n. magis placet. Rūpe, i? saltatio poetę i vanū causidici laborē. Palmę virides figantur, vt cōsequaris victoriā in iudicio ⁊ dānes reū ad scalas gemonias. Nā scalę gemonię locus erat in vrbe in quem rei vnco trahebātur. Tranquillus nemo punitorum non in gemonias abiectus vncoq; tractus. Dictę aut ē sunt gemonię a gemendo, q̄ non sine gemitu ⁊ lachrymis in eas trahcrent. Vnde plinius li. viii. mentionem faciens de canibus appellat gradus gemitorios his verbis. Testatum est canē nec a corpore recessisse abiecto in gradibus gemitoriis moestos edentem vlulatus. Magna ergo gloria erat causidico damnasse reum ad scalas gemonias. Inde plurima palma fores eius ornabātur. Martialis libro septimo ad Fuscum causidicum. Sic fora mirentur, sic te pallacia laudent. Excolat ⁊ geminas plurima palma fores.

Cētumuiri

Petasunculus, diminutiuum a petasone, est autem perna salita quę si vetula est ingrati est saporis. Mart. li bro. xiii. Mustens est propera, caros nec differ amicos, Nam mihi cū vetulo sit petasone nihil. Siccus, aut quia in fumo suspenditur, aut quia vetulus est, ꝛ ficco exhaustus. Pelamydum, piscis est qui quum mini-

Pela mys. Cordilla.

mus est ꝛ foetas redeū tes in mare a tūno co mitatur cordilla appellatur. Quū e, mari vero tempore pontum in trat limosa ante luto pe lamys incipit vocari ἀπὸ τοῦ πηλοῦ. i. a luto quod eruit. Festus sic inquit pelamys genus piscis dictū quod in luto moretur, quod græce πηλὸς dicitur. Quū autem tempus an nuū excessit thynnus,

Cybiū

Cybium vero concisa pelamys dicit. De hoc pisce Plinius libro. ix. ꝛ. xxxii. multa scribit, de quo ꝛ nos ex auctoritate eius in cōmentariis Persii. Veteres bulbi. i. non recentes, ꝛ proinde minus sapidi. Nā vt scribit Plini. Vetustio

Bulbus

res i probant ꝛ parui ꝛ longi, ē enim Bulbus genus oleris de quo multa Plinius lib. ix. cap. iiii. ꝛ. v. Bulbos Cato imprimis ferendos pręcipit celebrās megaricos a megaris ciuitate. Vnde Columella. Iam megaris venient genitalia semina bulbi. Bulbos. item scribit Columella libro tertio, esse oculos harundinum. Epimenia, expositio est. Nā ex genere bulborum sunt scylla, ꝛ duo genera medicę, masculus albis foliis, foemina nigris, ꝛ tertium genus est cibis gratum Epimenium vocatur. A frorum autem dicit bulbos, quia qui in africa nascuntur maxime vt scribit Plinius laudātur. Vinū tyberi denectum, quasi dicat transmarinum, non romanum, aut campanum quod optimum erat. quīq; lagoenę, cum distinctione legendum, quasi dicat nō iam multum vinum dabitur, sed quinq; duntaxat lagoenę. Est autem lagoena tam aquarium quā vinarium nas, Martia. Et nigra syra defruti lagoena. Talis est etiam locutio apud Plautum in pseudulo. Nisi argentum mihi redditur, viginti minę. Sic etiam locutus est Plinius libro. xiiii. capitu. xiiii. Censores edixerunt ne quis vinum græcum amineumq; octoris eris singula quadrantalia venderet. Si quater egisti si contigit aureus vnus, Laborem causidici magnum esse ostendit cum modico emolumento. Sensus enim est, Si forte causam quater egisti ꝛ si ex ea re aureum vnum acce pisti eius mercedis pars tibi danda est pragmaticis a q̄ bus adiutus fuisti. Nam pragmatici dicuntur qui causidicis ꝛ oratoribus verba Iuris subministrant, de quibus sic Cicero libro primo de Oratore Itaq; nō vt apud græcos infimi homines mercedula adducti ministros se prębent in iudiciis oratoribus ii qui apud illos pragmatici vocant, πραγμα enim negocium causamq; significat Plautus in Casina. Enimuero pragmata mox Parechis hoc est negociū mihi exhibes, nā παρεχειν est exhibere, πραγματευσ negociator Quintilianus lib. iii. vbi de statibus disserit, docet pragmaticos a græcis iuris interpretes appellari. Inde, ex eo aureo. In

Quod vocis pcium, ficcus petasunculus, ē vas
Pelamidum, aut veteres afrorū epimenia bulbi
Aut vinum tyberi denectum, quinq; lagenę.
Si quater egisti, si contigit aureus vnus
Inde cadunt partes in foedera pragmaticorū.
Aemilio dabitur quantum petet, ē melius nos
Egimus, huius enim stat currus aheneus, alti
Quadriiuges in vestibulis; atq; ipse feroci
Bellatore sedens curuatum hastile minatur
Emitius; ē statua meditatur prelia lusca.
Sic pedo cōturbat, matho deficit, exitus hic est

foedera, quia ita pacti sunt. Aemylio dabitur, Illud etiā incōmodum est causidicis, vt inter illos premia ii tantū capiant qui diuites habent ꝛ nobiles, per Aemylium autem intelligimus diuitem ꝛ nobilē. Huius enim, hec particula semp rei precedētis signat causam.

Stat currus ad ęneus, statuas habet ī quadrigis ꝛ nobilis habeē. Nā apud romanos quū antiquitus statuę maiorum togata effigie ponerentur deinde etiā hastas tenē tes equestres quoq; statuę celebrato sunt, postea vero i bigis ꝛ quadrigis vnde ꝛ triūphales natę, Plinius hęc libro trigesimoōrto. ponebantur etiā ꝛ causidicis equestres statuę, Mart. libro nono. Tam grauę percussis incudibus ęra resultant. Causidicum medio quū faber aptat equo. Alii quadriiuges, quaterni equi iuncti currui quadriiuges dicuntur ꝛ quadriiugi, ꝛ biuges ꝛ biugi si bini tīn. In vestibulis, in prima ędium parte, de quo plura illic. Vestibulis abeunt veteres lassiq; clientes. Ipse, Aemylius. Bellatore, equo ęneo qui videtur pugnas minari. Minatur, intētat quasi in hostem, sic prępūtis de equo domitiani, cursumq; minatur. Meditatur prelia, preparare ꝛ exercere videtur. Lusca, quia ita se habebat statua vt vnus tīn oculus videret in alterā partē obliquato capite, aut (quod magis placet) quia vnū claudebat oculū quo certiorē inferret ictū, Nā naturale est vt vno tīn oculo clauso aliqd rectius longe mittat, quia plures motus, vt scri. Aristoteles duobus q̄ vno excitant oculo. Et ga radii vtriusq; oculi nō sine pturbatōe ī idē cōcidūt.

Sic pedo conturbat, Sensus est. Pedo causas agit tractat, miscet talis est locutio apud Ciceronē lib. i. de natura deoꝝ. Aristote. in tertio de phia lib. multa turba a magro platone dissentiēs sic. i. p exiguā mercedē ꝛ modica munera vt reliq de q̄bus supra. Sed Matho etiam ī felicius q̄ deficit, ꝛ ppemodū oī ope destituit, quē exitū sentit ꝛ Tonigillus. i. Tōgil. eundē exitū ꝛ finē experit quia nihil lucratur, licet variis modis diuitem se ostentet, vt conducatur, quasi innuat hoc accidere iniuria tē porū, quibus auaricia bonos mores oppressit, Et tamen inquit hęc falsa opum ostentatio fuit vtilis multis, hominū enim ingenia ex cultu maxime censentur. Sicq; poeta per hos tres causidicos ostēdit, aut nullum aut sane modicum esse in actionibus causarum emolumentū. De Mathone causidico diximus in pma satyra. De quo ꝛ Martialis. Parua rogas magnos, sed nō dant hęc quoq; magni, vt Lenius pudeat iam matho magna roga. eū oratorē fuisse vilē ostendit in satyra. xi. Dic tibi q̄ sis, Orator vehemēs, an curtius an matho. Exitus hic ē tōgilli. i. talis ē ꝛ finis Tōgilli vt deficiat, modicā q; capiat mercedē, q vt se p opes cōmēdet in balneis la

Rhinoceros.

uātrbino cerote comitatus magna boīum multitudīe, ꝛ p forū gestat lectica purpura amictus, tanq; emptus sit seruos aliaq; multa pciosa. Exitus, finis. alibi Quis eni te deficiēte crimena. Et crescente gula manet exitus. Alibi Seruus ꝛ illū exitus eripuit. De Tongillo meminit

meminit Martialis Vri Tongillus male dicitur hemy

Rhinoceros.

criteo, Noui hominis mores, eſurit atq; ſitit. Rhinocerote, hoc est vase ex cornu rhinocerotis quo potētiores in balneis vtebant cum oleo, pauperioribus aūt in vsu erat Guttus ex cornu tauri vnde supra, pleno componit lintea gutto, Rhinoceros est animal de quo meminerūt Plinius lib. viii. Diodorus ꝛ Solinus, vnū in fronte cornu habet ęreni nasus dicit ꝛ ęreum cornu, hostis est Elephāto, cornuq; ad saxa elimato se pugnę pparat, in dimicatiōe aluū maxime petēs quā scit esse molliorem, vulgo nūc appellamus alicornum

Turba lutulenta. i. multitudine comitum qui eum per butū sūt, comitati. Premit Iuuenes. i. oneri est iuuenibus medis, hoc est suis medis dū lectica per forum gestat. Medos, populi sunt cōtermini Persis. illinc mittebant serui robusto ꝛ valido corpore. Asfere. i. ligno, quo lecticarii serui vtebant ad sustinendam lecticam, Vnde Trans quillus in Galligula. Ad primū tumultū lecticarii cū asferibus in auxilium accurrerūt. Mart. vt cannusinatus nostro syrus asfere sudet, Iuuenalis alibi ferit hic cubito, ferit asfere duro alter. De hoc autem plura diximus in tertia satyra. Empturus pueros, vt dines videat, ostē tat se velle emere multa pręciosa. Argētū vasa argētea. Murrina, Oriens auctore Plinio li. xxxvii. murrina mittit. Inueniunt enim ibi in pluribus locis nec īsignibus parthici regni. Vocabulū autē deductum est a murra quę humorem putant sub terra calore densari. de qua Lucanus. Nō auro murraq; bibūt. Martia. Si calidum petas ardenti murra falernū, Conuenit ꝛ melior fit sapor inde mero. Sponsdet idest pmittit ostenditq; hoīem esse diuitem qui possit talia emere. Stlataria idest ampla ꝛ lata, nā auctoribus festo ꝛ Quintiliano in pmo antiqui Stlatū pro latū dixerūt. Stlitē pro litem, vnde ꝛ stlatā genus nauigii appellarūt latū magisq; altum, Latū clauū videtur designare. Filotyrio. i. purpureo, Nam vt scribit Plinius lib. nono purpurę vsum Rome semp fuisse constat, sed Romulo in Trabea. Nā toga prętexta ꝛ latiore clauo Tulliū hostilii ū e regibus. primum vsum manifestū est, vt liquido appareat de lato clauo hoc loco intelligere. Et tamē hoc ipsis est vtile, Sensus est. licet hoc sit ambitiosum hęc ostentare, tamē ipsis aliquā affert vtilitatē quod a clientibus facilius conducunt. Purpura. i. vestis ipsa purpurea in causa est vt causidicus conducatur, ita dictū sicut illud. Et lenam pignerat Atreus. idest Atreus fabula in causa est, vt poeta pigneret vestimenta, ita premit pauper

Amethysina.

tate dū scribit. Amethysina, Vestimēta coloris violacei, nam amethysus Lapis est pciosus de quo Plin. libro. xxxvii. cap. ix. cuius fulgor ille emicans violaceus est, a cuius similitudīe dicunt vestes amethysinę. Amethysi Indicę principatū tenent. Illud obseruandū apud auctores græcos nō tam amethysū q̄ amethysum legi quod vocabuli origo maxime docet, est enim facta cō positio nois ab a que particula ē ꝓpatina ꝛ εμτυσος ebrius. Vnde sic scribit Plinius eodē libro. Causam nōminis afferūt q; vsq; ad vini colorem accedens priusq; eum degustet in violam desinit, fulgorq; quidā in illa purpurę nō ex toto igneus, sed in vini colorē deficiens, quibus verbis offendit dici amethysum q; nō penitus colore vini inebriet. Et paulo infra hęc subdit. Magorum vanitas resistere ebrietati amethysos promittit ꝛ inde appellatas, ita vt manifesto constet ꝛ amethysū ꝛ amethystum dici. Et sic amethysina sicut dicimus byssina a byssо. Vnde apud Theophrastū ɗ lapidibus sic legit τὸ δὲ ἀμεθυσον οινωπον τῇ χροᾳ hoc est Amethysum aūt colore vini aspectum representat, vbi. obseruādum est amethysum simplici ꝛ sine ꝛ scribi ꝛ genere neutro, Alibi etiā idem in eodē libello sic ἐτιδὲ καὶ ἡκρυσταλλοσ καὶ τὸ ἀμεθυσον ἀμφω δὲ διαφανῆ hoc est, ad hęc etiā ꝛ chrystalus ꝛ amethysum, ambo aūt transparentia. Amethystan etiam dici docet epigrāma illud in. iiii. epigrāmatū, ἀλλ᾽ ὁσσ᾽ ἐς᾽ ἀμέθυστοσ ἐγὼ δλό᾽ ᾠόταν διόνυσοσ ἢ πιέτω ἢ φέειν, ἢ μαδέτω μεμέειν. Hic lapis est amethystus, ego aūt bibulus sum dionysius, vel ergo lapis hic ꝓsidet mihi sobrii esse vel ipse discat inebriari. In amethysso insculptus erat bacchus qui loquit sic. Cōuenit illis, nō est inquit mirum si talia per ostentationē faciunt, nā cōuenit illis viuere (si conduci volūt) facie maioris census. Strepitu, referri pōtad seruorū multitudinē. Facie, ostentatione, licet facies, pprie sit ipsa oris spēs qua nobis hois qualitas ostendit, ad alia tīn metaphoricos refer vt dicamus faciē huius rei. i. speciem huius rei. Sallust. in Iugurtha, Cętęꝝ facies totius negocii varia erat. i. spēs. Maioris cēsus, maiorū opū. Sed finem īpensę, vt igitur diuites viderent, ꝛ sic conducerent, vltra modū circa corporis ornatū impendebāt, ita moribus vrbis exigentibus. Vnde Seneca ad Luciliū. Nā ego ambitiosus sum, sed nemo aliter potest viuere, non ego sumptuosus sum, sed vrbs ipsa magnas ipēsas exigit. Prodiga, profusa ad sumptū, prodigere enim apud festū est pro cōsumere. Fidimus eloquio Omnes quos hactenus vidimus codices Iuuenalis scriptū manifestissimo habent errore Vt redeant veteres veterū Prisciannus in libro de diuersis vsibus omnium orationis partium disputans de verbo fido docet legendū esse Fidimus eloquio, hunc enim versum allegat seculi autem sui stultitiam notat, quum in causidicis diuitię tātū ꝛ non virtutes considerentur. Est enim sensus Confidimus nos nostra eloquentię fore gratos ac per hoc ductum iri, sed fallemur nam si Cicero nunc adsita a nemine ducentis nummis conducatur nisi anulos habeat aureos, nisi in illius manibus inspecti fuerint anuli precioſi, quasi soli diuites sint sapientes ꝛ diserti, vt ostendat homines non de vestibus, sed de virtutibus esse censendos.

Tongilli, magno cum rhinocerote lauari
Qui solet, ē vexat lutulenta balnea turba,
Perque forū iuuenes longo pmit assere medos
Empturus pueros, argentum, murrina, villas,
Spondet enim tyrio stlataria purpura filo,
Et tamen hoc ipsis est vtile, purpura vendit
Causidicum, vendūt amethysina. cōuenit illis
Et strepitu ē facie maioris viuere census.
Sed finem īpensę non seruat prodiga roma.
Fidimus eloquio, ciceroni nemo ducentos
Nunc dederit nūmos, nisi fulserit anulus ingens.
Respicit hoc primum qui litigat; an tibi seruī

Octo. Octo serui. qui lectică ferant, vnde octophorũ ꝛ exaphorũ. phorum quę ab octo ꝛ sex seruis fertur appellatur. Martialis li. vi. Laxior Exaphoris tua sit lectica licebit Idẽ Exa. phorũ. libro. iiii. Quum tibi non essent sex milia ceciliane, Ingenti late vectus es Exaphoro, de Octophoro Trãquillus in Caligula, eum enim adeo delicate incessisse scribit, vt octophoro vehe retur, Decem comites. post te. i. diẽtes, qui te sequantur. An sit sella. vtrum vbi sedeat, an lectica qua gestetur.

Octo, decem comites post te, an sit sella, togati
Ante pedes; ideo conducta paulus agebat
Sardonice, atq; ideo pluris quã cossus agebat,
Quam basilus, rara in tenui facundia panno,
Quãdo licet flentem basilo deducere matrem?
Quis benedicentem basilum ferat? accipiat te
Gallia vel potius nutricula rausidicorum
Aphrica, si placuit mercedẽ imponere linguę.
Declamare doces o ferrea pectora vecti,
Quum pimit senos classis numerosa tyrãnos.
Nã quęcũq; sedẽs modo legerat, hęc eadẽ stans
Proferet, atq; eadem cantabit versibus iisdem.
Occidit miseros crambe repetita magistros
Quis color? ẽ quod sit cãę gẽus; atq; vbi sũma

Sella. Nam sella accipi pro lectica manifestũ est. Iuuenalis in prima satyra ostẽdens Vacuã ꝛ clausam pro cõinge sellam.

Togati ante pedes. i. anteam bulones togati qui per ambitionẽ diuitem precedebant. Mart. lib. iii. Centum miselli iam valete quadrantes Anteambulonis cõgiarium lassi. Idem Sum comes ipse tuus tumidi q; anteambulo regis.

Ideo. quia animaduerteret istas ostẽtationes opum esse vtiles. Agebat. causam dicebat. Sardonice. Onycẽ scribit Plinius gẽmam esse cui cum sarda nomen sit cõiunctũ (est enim alius lapis) scribit etiam Porphyrio Onycem, marmoreã ampullã significare. Onyci enim cãdor est vnguis humani simulitudine. Item Chrysoliti ꝛ iaspidis ꝛ Sardę. vnde nominis societas oritur, Sadonycẽ Ptolemęus a Sardonyce monte Indię derivari tradit, ergo sardonyce. i, annulo sardonyce ornato. Onyx. Conducta. nã vestes ꝛ comites conducebãtur. Pluris. maiore emolumento cõducitur. Basilus, ꝛ Cossus. nomina pauperum causidicorũ. Rara in tenui facũdia pãno. nõ mirum est inquit si cossus ꝛ Basilus raro conducuntur ad agendas causas, putat enim vulgus sub sordido amicu facundiã nõ habitare. hoc igitur modo poeta hominum stulticiam taxat, quũ homines de vestibus (vt diximus) non sint censendi. Quando licet basilo. vult ostẽdere graviores causas non cõmitti causidicis paupertatibus, licet sint diserti. Est enim sensus. Quando licet basilo deducere matrem. i. agere causam difficilẽ vbi maxime sit indicum miseratio captãda per multas matris lachrymas. i. mulieris viduę cuius filii circũueniant.

Quis ferat. licet inquit sit causidicus disertissimus, tamen quia pauper est, non auditur a iudicibus, non conducitur a litigantibus. Benedicentem diserte dicentẽ vnde Rhetoricẽ dicimus esse bñdicẽdi scientiam. idest beneloquẽdi. Nam quũ orator sit vir bonus necesse est semper bene hoc est recte dicat quũ bene dicere nõ possit auctore Quintiliano in. ii. nisi bonus, vt benedicere ad mores referat, alii vero ad ꝑcepta artis hoc est loqui sm artis ꝑcepta. Est enĩ benedicere sm Ciceronẽ in oratore, sciẽter ꝛ perite ꝛ ornate dicere. Accipiat te. Sensus est, si vis inquit agende causas lucrari, fac petas galliam aut aphricam vbi magnis patroni prẽmiis afficiũtur. Declamare doces. miseretur rhetorum qui adolescentulos per declamationes exerceãt summo cum labore ꝛ modico emolumento. Est enim declamatio vt (inquit Quintilianus libro decimo) forensium actionum meditatio. Nam in scholis ponebantur certa quędam discipulis quę themata dicimus, quibus sic exercebantur, vt domestica illa exercitatione ad veras litium causas instructiores descenderent.

Declamationes ante Ciceronem (vt scribit Seneca) vocabant thesis. deinde controuersias nominarunt ꝛ declamationes. Est enim ordo. Tu doces vecti ex positine pectora ferrea, idest patientissima declamare, est autem interposita acclamatio in nimiam patiẽtiam rhetoris qui quotidie tot adolescentes ꝛ doceat ꝛ audiat. Nam quecũ q; sedens. ratio quare sit patientissimus, Sedens legerat scilicet classis ꝓrorum. Classis numerosa scilicet ꝓrorum declamantium ordo. Classis autem dicebatur vt ostẽdit Quintilianus libro primo discipulorũ multitudo, quibus in ordinem distributis preceptores secundum ingenii vires ordinem dicendi dabant, ẽ ita superiore loco quisq; declamabat. vt precedere profectu videbat illic ingẽs palmę contentio, ducere vero classem multo pulcherrimum. Nec de hoc semel decretum erat tricesimus dies reddebat sticto certaminis potestatem. Quum perimit. Tunc inquit sunt ferrea ꝛ patientissima pectora, quũ classis numerosa perimit senos tyrãnos idest quũ audis discipulos se declamationibus exercentes, quibus tyrannorum cędes cõtinẽtur. Crambe repetita. Angelus Politianus vir ętate nostra sine controuersia graphice ꝛuditus contendit Crambe legendum esse, expressumq; esse a Iuuenale adagium illud grecum δὶς κράμβη θάνατος quo significatur bis positam cramben mortem esse, est enim crambe (vt ostendit Plini.) genus brasicę, vt fastidium, videlicet sepius repetitę controuersię denotaret, quum vulgo quoq; recalfacta brasica iam in ꝓuerbium fastidii concesserit, erit ergo dictum per ꝓuerbium Declamatio sepe repetita fastidio ꝑceptores cõficit. Quod sane ꝓuerbium vsui pari potest, vbi aliquid sepe repetitum nobis fastidium gignit. quis color? ordo est. omnes volunt nosce quis color ꝛ quod sit genus causę ꝛc. Quis color. volunt inquit discipuli noscere omnia quę pertineant ad declamationum exercitationem ꝛ quis sit color qui in declamationibus queritur de quo ſuperius diſſeruimus Dic quintiliane colorem hoc est quę sit ratio excusans factum. Nam color vt diximus ante est ratio quę factũ excusat, vt Oreſtes quum fatetur se occidisse matrem nisi attulerit facti rationem perierit defensionem, ergo affert rationem, quę nisi intercederet ne causa quidem esset. Illa enim inquit patrem meum occiderat, ergo ratio ea est quę continet defensionem, sine qua causa non consisteret. Inuenta ratione firmamentum quęrẽdum est idest quod accusationem continet ꝛ quod affertur contra rationem defensionis hoc modo. Quum vsus fuerit Oreſtes ratione hoc pacto, iure occidi. Illa enim patrem meum occiderat, vtetur firmamento accusator hoc modo. Sed non abs te occidi neq; indemnatam pœnas pendere oportuit. Ex ratione defensionis ꝛ ex firmamẽto accusationis iudicii quęstio nascatur oportet quã indicationem appellamus. Quum ergo poeta ait Quis color intelligit quę ratio sit rei. Quum ait quę veniant diuersa parte sagittę, firmamentũ intelligit, quod affertur contra rationẽ defensionis, quod ideo appellat sagittas, q; eo quasi acutis sagittis reus vrgeatur. Genus causę, an demonstrativum an deliberativum an iudiciale, aut causę genus honestum, turpe, dubium, humile, ad Causa. mirabile. Causa autem est vt finit Apollodorus negocium omnibus suis partibus spectans ad quęstionem, aut causa est negocium, cuius finis est controuersia, Summa quęstio. in causa plures possunt esse quęstiones, sed summa illa appellatur, vnde summus nascitur status, ꝛ in qua res maxime vertitur, quam aliqui auctore Fabio generalẽ quęstionem, vel caput generale appellauerunt. Quę sagittę. sumptum a sagittariis idest quod sit firmamentũ, quod ab accusatore affertur, vt diximus ad euertendã rationem defensionis, aut renera intelligit firmissima argumenta grauissimasq; accusationes, vt illud. Nũc etiã audes in horum conspectum venire proditor patrię, ꝓditor inquã patrię venire audes in horum conspectũ. Vehementer enim aduersarium vrget feritq; quasi aliquod telum sepius perueniat in eadem partem corporis

Quęstio, quę veniant diuersa parte sagittę,
Nosse volunt omnes, mercedem soluere nemo
Mercedẽ appellas, qd enim scio? culpa docentis
Scilicet arguitur, quod lęna in parte mamillę
Nil salit arcadico inueni, cuius mihi sexta
Quaq; die miserum diros caput hãnibal iplet,
Quicqd id est de quo deliberat, an petat vrbẽ
Acannis, an post nymbos ẽ fulmina cautus
Circumagat madidas a tempestate cohortes.
Quantũ nis stipulare, ẽ protinus accipe qđ do,
Vt totiens illum pater audiat, aſt alii sex

Mercedem appellas? verba sunt poetę ad rhetorem. i. si laboris tui mercedem petis, discipulus respõdet quid scio? Culpa docentis scilicet. statim inquit accusat magister quum ad discendũ tardus sit discipulus. ideo ironicos pronunciatur. In lęna parte. vbi sedes est cordis, vnde omnis est intellectus, nam vt auctor est Plinius libro. xi. Cor homini est tm̃ infra lęnam papillã, quũ in ceteris animalibus in medio pectore sit. Nil salit. Nihil sapientię sit. Nam nõnulli philosophorum in corde, vt scribit Fulgentius sapientiam esse dixerũt. Sed hoc verbo salit ad id respexit q; cordi ꝓcipuus est calor ꝛ palpitatio. Nam vt scribit Aristoteles de natura animalium cor homini animalium vni palpitat, quia homo solus spe rei futurę expectationeq; moneat. Arcadio inueni. i. tardo, ꝛ asinino. Nã in arcadia optimi progenerantur vt apud Persium docuimus illic, vt arcadię pecuaria rudere credas, quod alii sentiant inueni arcadico idest nobili, q; romani ab Euandro rege arcadię originem duxerint, proindeq; in testimonium originis antiquę in calceis lunam gestarẽt vt docet Plutarchus non probo, hinc enim exit indignatio, q; inique ꝓceptor accusetur, quum asinus doceri nequeat, quasi in potestate ꝓceptoris sit etiam tardo ꝛ a sino virtutis cognitionem ingerere. Sicq; poeta ostendit sterilia nullo labore vinci. Possimus; etiã ꝛ melius ꝑ inuene. n archadicum intelligere. rudẽm ꝛ imperitum. Constat enim Arcades rudes esse ꝛ agreſtes. vnde philostratus. libro. viii. sic scribit. Non enim exteris grecis sapientiores sunt arcades, vt aliquid plusquã alii in extis ostendant, immo vero rudis sunt atq; agreſtes ꝛ suibus similimi, cum ob alia multa, tamen q; arborum fructibus vtplurimum turgent, vnde ꝓuerbium est, apud grecos ἀρκάδιον βλῆμα idest arcadicum germen. Sexta quaq; die diros Hannibal implet caput miserum. Ordo est. Cuius Hannibal diros implet mihi caput sexta quaq; die quicquid id est de quo deliberat, vt sit sensus. Cuius suasoria de hannibale sexta q̃q, die mihi non sine magna animi molestia ꝛ fastidio audienda est. Mam in scholis rhetorum ꝓpeter Declamationes ꝛ controuersias suasorię quoq; ꝓponebantur discipulis in quibus se exercerent. Talis ergo suasoria erat de Hannibale. Deliberat Hannibal an post victoriam canensem ducat exercitum ad vrbem Maherbale ꝓfecto equitum suadente, pollicenteq; ei cœnam in capitolio die quinto. Et an relicta vrbe quã armis premebat reducat copias in Appulliam repulsus bis ab imbre quum esset ad tertium lapidem. Circũagat. idest reducat. Sillius, cunctantem ꝛ vana minantem circumagit, castrisq; ducem succedere cogit. A tempestate. nã duplici rempestate quum iam ad tertiũ lapidem exercitũ duxisset repulsus est vt scribit Liuius.

Stipulari. Stipulatio.

Quantum vis stipulare. verba sunt dispensatoris discipulum ꝓceptori tradentis, idest pete ꝛ roga, Columella Fœnoris tui syluine quod stipulanti spoponderam tibi reliquam pensiunculam percipe, vnde ꝛ stipulatio est verborum conceptio, quibus is qui interrogat datuꝝ factũrũe id quod interrogatus est respondet, vt das ne capram sanam? do. Protinus accipe quod do. idest tantum cape quantum tecum paciscor ꝛ quantũ teneor dare ex conuentione nostra. Vt totiens illũ. accedebãt enim patres ad magistros, quum filii in scholis declamarent. Pers, Atq; oculos memini tingebam parvus oliuo, Grandia si nollem morituri verba catonis Discere, ab insano multũ laudanda magistro, Quę pater adductis sudans audiret amicis. Audiebantur autem certis diebus vt modo dixit poeta Quinq; die sexta, vnde ita Quintilianus in. x. Obstat huic frequens turba discipulorum ꝛ cõmetudo classium certis diebus audiendarum, non nihil etiam persuasio patrum numerãtium potius declamatiões q̃ estimantiũ. Aſt alii sex ꝛ plures, hęc a poeta cum indignatiõe ꝛ miseratiõe quadam proferunt, vt sit sensus, Grauis profecto labor est, exigua autem merces docentium declamare, ꝛ multi tamẽ id muneris obeunt, verum multi alii ex iis intelligentes in huiusmodi munere docendi tenuem esse quęstũ relictis declamationibus, quę in scholis ꝛ locis priuatis exercebant, in forum descẽdunt vbi aga. ut veras causas, sed melius inqt poeta sibi cõsulerẽt si aliũ viuẽdi tramitẽ ingrederẽtur. Alii sex ꝛ plures. i. multi.

Sophiste. Sophiste apud antiquos idē fuere apud antiquos qui rhetores ⁊ declamatores dicūtur, vez̄ postea cepti sunt dici, q artē deceptoriam, quę sophistice dicit exercent, vnde ⁊ Boetius interpretat sophisticen cauillatoriā. Quinti. li. xi. ostēdit ⁊ antisophistas declamatores fuisse his verbis, Vrbane Flauius Virginius interrogauit de quodā suo antisophista quot milia passuū declamasset. Antisophistę aūt dr̄ inter se cōtentes, nomē cōpositum ex αντι quod est contra ⁊ σοφιστης. Cice. in academicis ait Sophistas appellari, q ostentationis, aut quęstus cā philosophant, q fallacibus cōclusionibus vtūtur, vnde sophismata eo auctore fallaces conclusiunculę appellātur, cui ita astipulat Plato ī lib. qui inscribit Sophista. Sophista inquit est qui in sermonibus contradicere sibi ipsi disputantē cogit, qui ⁊ ironici pars est, ab imitatore opinoso veniēs. phantastici itē generis ab imaginaria facultate, pfluēs, non diuinę sed humanę effectionis determinata progenies, ex eorūq; numero, qui verbis quasi qbusdā pstigiis miz̄ in modū decipiūt auditores. Idē in eodē ait sophista pstigiator ⁊ imitator q̄dam ē dicēdus, vnus quidē ē ex iis qui allucinationibus ⁊ pstigiis fallūt. Vno ore, vno modo, quum oēs idem agunt, vt conferant se ad agendas veras cās. Raptore relicto. i. declamatione omissa de raptore. i. stupratore. Nam in scholis talis proponebat declamatio. Rapta raptoris aut nuptias indotatas, aut mortē optet, vna nocte quidā duas rapuit, altera mortē optat, altera nuptias. Hanc tractat Seneca in primo declamationū. Itē alia est declamatio. Rapta, raptoris mortē, aut indotatas nuptias optet. Rapta pducta nuptias optauit. I nuenis raptorem sē negauit. Conuictus est, illa mortem petiit raptor contradicit. Fusa venena silent. i. declamatio omittitur, vbi actio ē veneficii, qualis septima est declamatio apud Senecā lib. tertio. de veneno dato filio furenti, quę sic incipit. Filio furenti, ⁊ sua membra lanianti pater venenum dedit. Accusatur ab vxore malę tractationis, vnde sequitur malus, ingratusq; maritus. potest etiam ingratus maritus ita exponi, vt intelligamus aliam declamationē, quę est huiusmodi. Torta a tyranno vxor nunquid deviri tyrānicido sciret, perseuerauit negare, postea eius maritus tyrannū occidit, Intra quinquēnium non parientē noīe sterilitatis dimisit, agit illa ingrati. Et mortaria, subaudi a superiore silent. i. declamatio omittitur filii conterentis in mortario medicamenta ad sanādos cęci patris oculos, quę nouerca venena esse dixit, ⁊ pater credidit, testamentūq; mutauit. Ait ergo poeta tales declamationes a sophistis relinqui, ⁊ veras cās agi. Dabit sibi rudem, imponet sibi fictē agendi causas in foro, est aūt rudis virga qua donabantur gladiatores, quum missionem artis impetrabant auctor Priscianus, Horatius, spectatum satis ⁊ donatum iam rude queris Moecenas iteȝ antiquo me includere ludo, Et supra Accepta rude coepisset vetusto videri. Oui. Et me donari iā rude tempus erat. Eiusdem sit mentio apud Ciceronem in secunda Antonianarum. Tam bonus gladiator rudem tam cito cœpisti, indē Rudiarii, q missionem artis gladiatorię impetrarunt, quo vocabulo vti Tranquillus in Tiberio. Rudem tamen Cato in re rustica generaliter capit pro virga, vt illic. Duabus rudibus versato, inde per diminutionem rudicula. Diuersum, contrarium superiori, Ab vmbra rhetorica, a declamationibus quę in scholis aguntur. Ad pugnā, ad verum certamen, id est ad veras lites ⁊ causas forenses. Summula ne pereat, hęc videtur esse ratio quare in forum descēdat ad agēdas veras causas, ne sūma scilicet ⁊ census decrescat, propter quē tesseram habuit frumentariam, apparet tesseram dari consueuisse pro qualitate census, dabatur autem populo per tesseram frumentum. Tranquillus in Augusto. Ac ne plebs frumentationum causa frequētius a negociis auocaretur ter in anno quaternorū mensium tesseras dare destinauit. Dabātur ⁊ pecunię per tesseras. Tranquillus in eodem. Frumentumq; in annonę difficultatibus sępe leuissimo interdum nullo precio veritim admensus est, tesserasq; nummarias duplicauit. Tessera Tessera etiam erat pręceptum ducis quo vel ad aliquod opus, vel ad bellum monebatur. Vegetius auctor libro sexto capite septimo. Vergili. It bello tessera signum.

Et plures vno conclamant ore sophistę,
Et veras agitant lites raptore relicto,
Fusa venena silent, malus ingratusq; maritus,
Et quę iam veteres sanant mortaria cęcos.
Ergo sibi dabit ipse rudem, si nostra monebūt
Consilia, ē vitę diuersum iter ingredietur
Ad pugnam qui rhetorica descendit ab vmbra
Summula ne pereat, qua vilis tessera venit
Frumenti, quippe hęc merces lautissima, tenta
Chrysogonus quanti doceat, vel pollio quanti
Lautorum pueros artem scindens theodori,

Quippe hęc merces lautissima. Ironice, idest hęc est merces amplissima quę datur Romę. Tenta Chrysogonus quanti doceat. Inquire inquit ⁊ vestigia quanti Cytharoedi filios nobilium doceant fidibus, vt ostendat longe vberius esse Cytharoedorum lucrum q̄ Sophistarum ⁊ cauſidicorum. Sic igitur poeta sui temporis cęcitatem ⁊ stultitiam notat, quum studia litterarum arti musicę postponantur, parciq; in pręcio habeantur, quod ⁊ Martialis notat libro quinto. Artes discere vult pecuniosas, fac discat Cytharoedos aut choraulas. Chrysogonus, de hoc ⁊ satyra sexta. Chrysogonum cantare vetent, fuit enim Cytharoedus. Pollio. de eo illic diximus. An capitolinam deberet pollio quercum, est autem nomen Cytharoedi, ostendit igitur Cytharoedos maiorem ex laboribus suis mercedem consequi quam rhetores. Tenta igitur ait, idest si tentare volueris, inuenies eorum mercedem esse maiorem. Pueros lautorum, filios diuitum et primorum. Scindens, lacerans ⁊ deridens, nam dere Pollio inquit deridet artem Rhetoricam, quum plus ipse lucretur in arte sua. Scindere enim est contumelia verborum lacerare. Tranquillus in Augusto, Antonio honorifice salutato Augustum spuissimo conuicio coram prosciderunt. Theodori, hic est de quo Quintilianus sic libro tertio. Theodorus gadarens q se dici maluit Rhodiū, quę studiose quū in eam insulā se cessisset dicitur Tyberius audiuisse, de hoc meminit et Tranquil. in tyberio, docuit aūt rhodi pręcepta Rhetorices per id tempus, quo tyberius Rhodum secessit, vbi

vbi circa scholas ⁊ auditoria professorum assiduus fuit ⁊ imprimis Theodorum audiuit. Gadarens autem dictus est a Gadaribus ciuitate Syrię quā indei sibi vendicārunt, Vnde ⁊ Strabo quum de Gadaribus loqueretur ait hinc fuit Theodorus orator qui ętate nostra viguit. Strabo autem scribit se tpibus tyberii floruisse Theodori ēt cuiusdam Gadarei meminit ⁊ Iosephus libro primo Belli iudaici incertum autē an hunc intelligat. Nicetes ⁊ Hibracas ⁊ Theodorus ⁊ plusio nobilissimi artis rhetoricę greci pręceptores habiti sunt quo tempore Augustus bellum gessit aduersus Antonium ⁊ Cleopatram, Eusebius auctor. Balnea sexcentis. Sensus est nō cunctabunt diuites Romani, ⁊ balnea ⁊ alia ędificia summis impensis erigere, circa autē filiorum eruditionem erunt parcissimi. Balnea sexcentis. s. sestertiis. s. extruunt a diuitibus, nec eiusmodi parcunt impensis. Vnde Seneca ad Lucilium. At nunc qs est qui sic lauari sustineat, pauper sibi videt ⁊ sobrius nisi parietes magnis ⁊ pciosis orbibus refulserint, nisi Alexandrina marmora numidicis crustis distincta sint, nisi illis vndiq, operosa ⁊ in picturę modum variata circūlitio prętexit, nisi vitro abscondit camera, nisi thasius lapis quondam rerum in aliquo spectaculum tęplo piscinas nostras circūdedit, in quas multa fudatione corpora exanimata demittimus, nisi quā argentea epitonia fuderint, ⁊ adhuc plebeias fistulas loquor. quid quum ad balnea libertinorum peruenero? quātū statuarum? quantum columnarum est? nihil sustinentium, sed in ornamentum positarum impensę causa? quātum aquarum per gradus cum frigore labentium? In qua gestet dominus, tanta erat vrbis luxuria vt porticus haberent ⁊ loca quas gestationes appellauere, in quibus estiuo, pluuioq, tempore ad amœnitatem vel gestarentur a seruis vel veherentur iumentis, de quibus sic Plinius iunior ad Caninium Ruffum, Quid agit Eurippus vir dis ⁊ gēmeus? quid subiectus ⁊ seruiens lacus? quid illa mollis ⁊ tam frigida gestatio? Idem ad Apollinarem, Ambit hunc ambitio pressis, variēq, tonsis viridibus, inclusa ab iis gestatio in modum circi, quę buxū multi formem huiusmodi ⁊ recētes manu arbusculas circuit, Sydonius de gestatione sic meminit, Prediorum iis vira contermina, domicilia vicina, quibus inierięcta gestatio lassat peditem, nec sufficit equitaturo. Gestatio itē alia significatione accipitur pro potatione, scilicet Seneca in secundo libro epistolarum Gestatio ⁊ corpus concutit ⁊ studio non officit, possis legere, possis dictare, possis loqui, possis audire, quorum nihil nec ambulatio vetat fieri ⁊c. An ne serenum expectet, luxurię Romanę per Ironiam insultat, debet ne inquit spectare donec serenat, quo minus gestet. Hic potius. s. gestetur in portico. Parte alia. magnificentiam pariter ⁊ luxuriam vrbis ostendit vbi porticus columnis marmoreis ⁊ iis numidicis ędificabantur. M. Lepidus Catuli in cōsulatu collega primus omnium, vt scribit Plinius lib. xxxvi. Limina ex numidico marmore in domo posuit magna rephensione, id autem erat variatūmaculis purpureis, vnde Statius in syluis. Sola nitet flauis nomadum decisa metallis purpura. Surgat, surgere videas. Coenatio. locus vbi coenabant, quod triclinium greci appellant. Plinius Iunior, iunctaq, ei quotidiana amicorumq, coenatio, hoc est locus vbi coenabant. Idem etiam coenaculum dicebatur, sed postq̄ (ut scribit Varro) in superiore parte domus coenitare coeperunt, superioris domus vniuersa coenacula sunt appellata, vnde in sequentibus. Rarus venit in coenacula miles. Solem algentem. hoc est vt habeat lumē ab sole hiberno, ita vt possit eā hiberni solis totus propemodū curſus bilarare. Nā antiqui pro temporum ⁊ regionū qualitate ędificia vt docent ⁊ victruuius, palladius ⁊ Columella erigebant vt feneſtrę estiuo tpe ad septētrionem vergerent, solem auersarent, hiberno vero solem raperent, vñ Plin. iunior ita scribit de domo sua nouocomensi. Incipit porticus añ medium diem hiberna, inclinato die estiua, hac adeūtur diętę duę quarum in altera cubicula quattuor, altera tria vt circuit sol aut sole vtunt, aut vmbra. De positiōe ędificii sic Columella in primo Vrbana rursus. in hibernacula ⁊ estiua sic digerat vt spectent hiemalis tpis cubicula brumalē oriētem, coenationes equinoctialem occidētem. Rursus estiua cubilia spectent meridiem equinoctialem sed coenationes eiusdem temporis prospectent hibernum oriētem. Quanticunq, domus. Non minoris inquit cōducetur coquus quā domus extruetur illa marmorea. q̄si dicat ī ędificiis, extruēdis parādisq, coqs ⁊ epulis grādem pecunię summam non verebuntur impendere, sed magistris qualis fuit Quintilianus exiguam sane mercedem dabunt. Nam (vt scribit Plinius lib. ix.) Coqui triumphoȝ preciis parabant. ⁊ coquoȝ pisces, nullusq, prope iam mortalis estimabat pluris q̄ qui peritissime censum domini mergeret. coquos aūt in seruitiis habebant, quū antea eos ex macello vt docet Plinius condūcere consueuissent. Liuius de bello mace. Tum coquus vilissimum antigs mancipiū ⁊ estimatione ⁊ vsu in pręcio esse cepit, ⁊ quod ministerium fuerat, ars haberi coepta. Pulmētaria. greci vocant obsonia, q̄ nos pulmētaria a pulte (vt scribit Plinius) denominata, qua vice panis multis annis, vsi fuere romani. Pulmentaria condiat, versus est Hypermeter sicut illud Virg. Hęc fiunis fandi solio quum iuppiter aureo. Hos inter sumptus. idest inter tales sumptus. Vt multum. vt magnum precium. Vnde igitur tot, verba poetā interrogantis. Si romani inquit tam parci sunt erga pręceptores, vnde igit Quintilianus ē tam locupletatus? Nā rome. xxiii. annis rhetoricē professus est vt ipse tradidit, primusq, mercedem publicam meruit, Ex hispania a Galba autore Eusebio ductus ē, a Mart. Laudatur hoc epigrāmate. Quintiliane vage moderator summe iuuentę Gloria romanę quintiliane toge ⁊c.

Balnea sexcentis, ē pluris porticus in qua
Gestetur dominus quoties pluit, an ne serenum
Expectet, spargatq; luto iumenta recenti?
Hic potius, nāq; hic mūdę nitet vngula mulę.
Parte alia longis numidarum fulta columnis
Surgat, ē algentem rapiat coenatio solem.
Quanticunq; domus, veniet qui fercula docte
Componat, veniet qui pulmētaria condiat.
Hos inter sumptus sestertia quintiliano
Vt multum duo sufficient, res nulla minoris
Constabit patri quam filius, vnde igitur tot

Cadares

Gestatio

Coenatio

Coenaculum

Saltus.tantum soli,unde saltuarii quos nunc camparios uocant. Exempla trāsi,uerba sūt poetę respōdentis Quintilianum esse prętereundum, tanq̄ unicū foelicitatis exemplum,ac si dicat nullum alium inuentum,qui ex liberalibus studiis sit locupletatus. Norum fatorum,nouę foelicitatis quā ipsa fata tribuere Quintiliano ut esset dines. Foelix, bñficio inquit fortunate factū est,ut in qntiliano omnia agnoscerentur quę in fortunato homīe cōuenirūt esse. Foelix, quasi cui fortuna aspirauerit,quod ter est repetitum,ut latenter innuat tantam foelicitatem nō tam doctrinę, q̄ fortunę beneficio esse assequūtū,unde sequitur Si fortuna uolet.

Quintilianus habet saltus? exempla nouorū
Fatorum transi,foelix,ē pulcher,ē acer.
Foelix,ē sapiens,ē nobilis,ē generosus
Appositam nigrę lunam subtexit alutę.
Foelix,orator quoq; maximus ē iaculator,
Et si perfrixit cantat bene,distat enim quę
Sydera te accipiāt modo primos incipientem
Edere uagitus,ē adhuc a matre rubentem.
Si fortuna volet,fies de rhetore consul,
Si volet hęc eadem fies de consule rhetor.
Ventidius quid enim? qd tullius? an ne alind q̄

Pulcher.iocūdus aspectu.aut politus ꝛ mundus ut ad Stilū referas.

Acer,ad dicendum. Sapiens. eruditione multa.

Generosus,est qui magni ꝛ longi est generis. Subtexit lunam.nobiles romani lunatis calceis utebantur Martialis libro primo. Lunata nusq̄ pellis ꝛ nusq̄ toga. Statius in syluis ad Crispinum Primaq, patricia dasit uestigia luna.cuius rationem Plutarchus in problematis longa disputatione ostendit, Quid est qđ q nobilitate pręstare uidentur lunulas in calceis ferunt, an ut dicit castor,signum est eius quę in luna esse dicitur habitatiōis,ꝛ q̄ post mortem animę rursus lunam sub pedibus habebunt.an q̄ arcades qui cum Enādro in italiā uenerunt proselenes appellati hoc est antelunares eo calcei genere uterentur,omitto reliqua quę apud Plutarchum legi possunt.alii tradunt romanos calceis lunatis esse usos instituente id Numo Pompolio qui calceis senatorum c litteram quę centum significat inscribi iussit,ut per eam sese. enumero centum patrum admonerentur,hāc postea a figurę similitudine lunę effugiem esse dixere ꝛ ob id lunatos calceos appellatos. Nigrę. alutę,nigros fuisse calceos exeo carmine Horatii dasi intelligi in satyris. Nam ut quisq, insanus nigris mediū impedit crus pellibus. Alute.i.calceo, appellatōe alutę intelligimus omnem pellem tenuem ꝛ mollem.

Luna/ti calcei.

Aluta

Orator.dicendi peritus. Iaculator, qui argumentis suis tanq̄ telis aduersarium urgeat. Et si perfrixit cantat bene. A deo inquit fortuna qui ntiliano aspirauit ut etsi rancus esset nimia frigore,tamē bene canere diceret. Perfrixit.preteritū ea pfrigeo,illū ăt diximus pfrixisse q nimio frigore sit factus rancus. Martialis lib. iii. Perfrixisse tuas questa est prefatio fauces. Distat, differt. Quę syderate excipiāt,ideest q̄ syderum aspectus in ortu tibi affulserit. Creditū enī est ex astrorū motu futura cognosci,ꝛ nascētibus hoibus malicia uel bonitatē,felicitatē uel infelicitatem portēdi,unde Mathematici horā partus.i.horoscopū maxime obseruāt, Suetonius in Augusto, Vulgata res est. p.nigidiū cōparata morę causa,ut horā quoq, partus acceperit affirmasse dominū terrarū orbi natū. Iouis aūt ꝛ ueneris sydera benigna sunt nascentibus ꝛ salutaria. Ouidius Natus es infelix (ita dii uoluere) nec ulla cōmoda nascēti sed la leuisse fuit. Nō uenus affulsit,nō nulla Iuppiter hora; Cōtra stella fuit saturni malefica.est.quibus in ortu irridiauerit.alibi Iuuenalis Hęc tamē ignorat quid sydus tā ste minetur Saturni, Proptius ꝛ grane Saturni sydus in omne caput. Primos uagitus.primos ploratus,est enim uagitus ꝓprie puerorū infantiū, Ouidius in epistola Canaces ad Machareū, Vagitus dedit ille mis? sensisse putares

Perfrigere.

Rubetē,ob partū recentē. Si fortuna uoluerit. Quintilianū (ut diximus) latenter innuit fortunę magis q̄ doctrinę bñficio eo diniciarū peruenisse, Est ergo sensus,bñficio fortunę fieri posse ut ex infima cōditiōe aliquis ad supremos honores proueharetur,unde est illud Trāquillis de rhetoribus, magna sequit professorum atq, doctorū ꝓfluxit copia,adeoq, floruit,ut nō nulli ex infima fortuna in ordinem senatoriū,atq, ad summos honores ꝓcesserint. uideturq, hoc dixisse ꝓpter Quintilianū quē Ausonius ad cōsulatum ꝓuectū fuisse ostēdit his uerbis, Quintilianus consularia per Clementem ornāmēta sortitus.

De consule rhetor, Id accidit ualerio Liciniano, de quo Plinius i epistola ad Cornelium Minutianū ita scribit, Audistine Valeriū Licinianū in sicilia ꝓfectū non dū te puto audiuisse. Est enī recēs nūcius. Pretorius hic modo inter eloquētissimos causarū actores hēatur,nūc eo decidit,ut exul de Senatore,Rhetor de oratore fieret, itaq, ipse in prefatiōe dixit dolenter ꝛ graniter. Quos tibi fortuna ludos facis. Facis enim ex pfessoribus senato diuites ex senatoribus pfessores. Ventidius quid enim? ꝓbat exēplo uentidii Bassi ꝛ seruii tullii fortunā magna habere potestatē in homines. Est autē ordo ꝛ sensus, Vētidius qd fuit aliud q̄ sydus.i.qua alia re ꝓuectus est ad consulatum q̄ syderum beneficio? Nam Ventidius pices fuit genere ꝛ loco humili, quē puerum cum matre captum Pompeius Strabo Magni Pōpeii pater Asculo subacto inter cęteros ante currū suum triūphās sinu matris iacentem uexit, postea quū adoleuisset uictum sibi quę sinit comparendis mulis ꝛ uehiculis quę magistratibus pręberet q sortiti ꝓuincias forent,unde in amiciciam Cęsaris peruenit,mox tribunus plebis ac deinde ꝓtor creatus atq, in eo tēpore indicatus est a senatu hostis cū. M. Antonio post uero cōiunctis partibus nō prisinam tantū dignitatem recuperauit sed pontificatum ac deinde consulatū quoq, adeptus est. quā rem adeo intoleranter tulit populus romanus ut uulgo per uias urbis uersiculi ꝓscriberent. Cōcurrite omnes augures, aruspices. portēti? inusitati cōflati? est recēs. Nam mulos qui fricabat consul factus est. Idem auctore Plutarcho in uita. M. Antonii orientalibus ꝓuinciis ꝓpositus a. M. Antonio parthos in Syriam rumpentes tribus prelliis fudit,primusq, de parthis triumphauit, ꝛ morte obita publico funere sepultus est. Tullius.non de Cicerone,sed de seruio Tullio intelligit,qui ex serua natus in domo Tarquinii Prisci Tanaquilis astutia regnum post interfectum Tarquinium optinuit.

Ventidius

Seruius,ut seruio Tullio Captiuis,ut ventidio.

Fati occulti,non intellecti a nobis. Foelix ille tamen,cui hoc acciderit ut ex seruo fiat rex, ꝛ ex captiuo consul ꝛ triumphator. Poenituit,exemplo Thrasymachi ꝛ secūdi Carinatis rhetorum ostendit infoelicia esse litteratorum studia, quando eorum laboribus iusta pręmia nō reddātur, uterq, enī coactus est quū fructum ex studiis nō caperent relinquere artē docendi. Thrasymachus autem fuit carthaginēsis inter Sophistas numeratus a philostrato,qui quū rhetoricen coepisset profiteri desistit ob exiguam mercedem. Cōquerit ꝛ Martialis studia liberalia penitus negligi. At circū pulpita nostra. Et sterile? cathedras basia sola crepant. Et hunc.s. Secundum sicuti uisus fuit ꝛ thrasymachus carthaginensis inops, De Secūdo Carinate Tacitus libro. xv. scribit sic. Secūdū Carinatē greca doctrina oretenus excultum quodq, animū non bonis artibus imbuerat. Dion uero scribit Caligulam adeo inuidū ꝛ suspiciosum ad omnia ut Secūdum carinatem rethora in exilium egerit,q̄ aliquando orationē quandam per exercitationem in tyrānos dixisset. Nil pręter cicutas gelidas. Damnat athenienses auaricię pariter ē insipientię,qui debitis non afficerent pręmiis ꝛ honoribus uiros bonos ꝛ literatos,innuēs ab eis Socratem etiam tantū philosophū qui omni honore honestandus erat,sublatum ueneno cicutę. Est aūt cicuta ut docet Plinius publica athenięnsium poena inuisa,Semili ꝛ foliis refrigeratoria uis, ut epota statim perimat hominem. Dii maiorum umbris.optat manibus maiorum perpetuam tranquillitatem qui pręceptores non minus q̄ parentes coluerint.

Sydus ē occulti miranda potentia fati!
Seruis regna dabunt, captiuis fata triumphos,
Foelix ille tamen,corno quoq; rarior albo.
Poenituit multos uanę sterilisq; cathedrę,
Sicut thrasymachi probat exitus,atq; secundi
Carinatis,ē hunc inopem uidistis athenę:
Nil pręter gelidas ausę conferre cicutas,
Dii maiorū umbris,tenuē ē sine pondere terrā,
Spirantesq; crocos,ē in urna perpetuum ver,
Qui pręceptorem sancti uoluere parentis
Esse loco.metuens uirgę iam grandis achilles
Cantabat patriis in montibus,ē cui non tunc
Eliceret risum citaredi cauda magistri!
Sed ruffum atq; alios cędit sua quęq; iuuentus,
Ruffum qui totiens ciceronē allobroga dixit.
Quis gremio enceladi,doctiq; palęmois affert
Quātū grāmaticus meruit labor! ē tū ex hoc
Quodcūq; est (minus est aūt quā rhetoris ęra)
Discipuli custos pręmordet acęnetus ipse,
Et qui dispensat,frangit sibi,cęde palęmon,

Dii.s.date, Tenuem terram? Sic Martia. Sit tibi terra leuis molliq, tegaris harena. Ouidius Et senis Anchise molliter ossa cubent. Tibullus cōtra. O tu qui teneren docuisti uendere primus Quisq, es infoelix, urgeat ossa lapis. Et in urna perpetuum ver, perpetuos flores,nam intra herbas odoratas cōdebantur. Loco parentis,qui summa pietate pręceptores uenerati sunt, Seneca ad Lucilium. quā uenerationem pręceptoribus meis debeo,eandem pręceptoribus humani generis a q̄ bus tanti boni initia fluxerunt. Metuēs uirgę. Exemplo Achillis ostendit,pręceptores esse miro honore colēdos,qui quū in pelio monte thessalię educaretur sub disciplina Chironis Centauri summo in honore eū semper habuit,ꝛ timuit,unde Ouidius in Arte amandi. Creditur annosum pertimuisse senem. Quas hector serus furus erat poscente magistro, Verberibus iussas prębuit ille manus,a quo ꝛ medendi ꝛ canendi artē didicit De hoc plura ante Recubās sub eodem marmore Chirō.

Cantabat.s. Achilles laudes magistri. Montibus patriis.i.thessalicis,unde fuit peleus Achillis pater.

Et cui non tunc,erat inquit Chiron eiusmodi ut facile de se risum spectantibus posset monere tanq̄ cauda tus magister. Cythaędi, Chironis.qui ut dixi docuit Achillem ꝛ musicen ꝛ medicinam,de eo nō nulla Higinus, hic herbā inuenit quę Chironeum appellatur, sed ꝛ aliam quę Centaurion, omnium morborū remedium promittentem,de hoc plura in cō mentariis Achilleidos.

Sed ruffum,nūc autem inquit tam longe abest ut pręceptores colantur, ut multi etiam a discipulis uerberent. Ruffum qui totiēs. habet Emphasim,quasi dicat qui contemnendus nō erat, utpute rhetor optimus qui etiam Ciceronem eloquentię cuiusdam gallicę dicerit,Nam ꝛ alii extitere qui Ciceronē ut superfluum notauerint, Brutus (ut auctor est Tacitus in libro de Claris Oratoribus) eum eluumbem ꝛ fractū nominauit. Rursus idem auctor est Ciceronem a Caluo male audiuisse,tanq̄ solutum ꝛ enerue,unde sic scribit Seneca in declamationibus. Caluus qui diu cum cicerone iniquissimam litem de eloquētię principatu habuit ꝛc. Allobroga idest gallum ꝛ barbarum, nam Allobroges populi sunt gallię quorum Vienna ciuitas est metropolis,auctor est Strabo libro quarto. Docti q̄ palęmonis.hic est ille Remmius Palęmon uicentinus grammaticus qui ut scribit Tranquillus de claris grāmaticis tanta fuit superbia ut diceret litteras secum natas ꝛ secum morituras, Marcum Varronem porcum litterarum appellabat,iactabatq, nomen suū in Buccolicis non temere positum pręsagiente Virgilio fore quādoq, omnium poetarum ac poematū iudicē, qui quandoq, interrogatus quid inter Stillam ꝛ guttam interesset,gutta inquit stat,ꝛ stilla cadit.auctor est Eusebius, Eius meminit ꝛ Plinius libro.xiiii.capite.iiii. Et tamen ex hoc licet inquit id modicū sit quod datur grāmatico,tamen ex eo ipse pędagogus aliquid sibi intercipit,ꝛ est ordo,ꝛ tamen acoenetus ipse custos discipuli pręmordet ex hoc quodcunq, est,reliqua per parenthesim leguntur. Acoenetus.nomen uidetur esse fictū ꝙ propriam nimium spectet utilitatem ab α quod est sine κ οἰνο τῆ σ communitas. Custos discipuli. Pędagogus. Franget sibi,ex solida mercede magistri aliquid sibi pręcidet. Cęde palęmon, uerba sunt Iuuenalis quadam cum miseratione subsannantis defraudātium auariciam, ut sit cęde palęmon de iure tuo et patere ęquo animo si quid tibi intercipitur.

Allobroges Vienā.

Et patere inde aliquid decrescere, non aliter quã
Institor hibernę tegetis, niveicą cadurci
Dũmodo nõ pereat, medię qd noctis ab hora
Sedisti, qua nemo faber; qua nemo sedebat
Qui docet obliquo lanam deducere ferro.
Dummodo nõ pereat totidẽ olfeciſse lucernas,
Quot ſtabant pueri quum totus decolor eſset
Flaccus, ẽ hęreret nigro fuligo maroni.
Rara tamen merces, quę cognitione tribuni
Non egeat; ſed vos seuas imponite leges,
Vt prĕceptori verborum regula conſtet,
Vt legat hiſtorias, auctores noverit omnes
Tanq̃ vngues, digitosq; ſuos, vt forte rogatus
Dũ petit aut thermas, aut phoebi balnea dicat
Nutricem anchiſę, nomen, patriamq; nouercę
Anchemoli, dicat quot aceſtes vixerit annos.
Quot ficulus phrygibus vini donauerit vrnas,
Exigite vt mores teneros ceu pollice ducat.
Vt ſiquis cęra vultum facit, exigite vt ſit
Et pater ipſius coetus, ne turpia ludant,
Ne faciant vicibus, non eſt leue tot puerorum
Obſervare manus, oculosq; in fine trementes.

Institor Non aliter, quam patitur ſibi detrahi inſtitor vilis ſupellectilis, vt accipias tegetis pro tegumento lecti ad arcendum frigus hibernum, ẽ enim teges genus ſtraguli de qua ab vnde dictum eſt in quinta ſatyra inſtitor autem auctore Vlpiano appellat ex eo q; negocio gerendo inſtat, nec multum facit, taberne ſit prepoſitus an cuilibet alii negociationi, nam quicunque ad emendum vendendũ ne preponitur iſtitor appellatur, eos etiam dicẽdos placuit Inſtitores q̃bus veſtiarii vel lintearii dant veſtem circumferendam ꝛ diſtrahendam, quos vulgo circitores appellamus, Stabularii quoque inſtitorum loco habendi ſunt. **Circitores Stabularii** Sed ſi tabernarius ſervum ſuum peregre mitteret ad merces comparandas ꝛ ſibi mittendas loco inſtitoris habendum ſcribit Labeo, hic Inſtitorię operę dicuntur. Tranquillus in Nerone. parabantur inſignes ganeę ꝛ matronarum inſtitorias operas imitantium. Ouidius, iſtitor ad dominam veniat diſcinctus emacẽ.

Cadurci, vtrum ſtragulo an tegumento lecti. Solent enim lecti ſuperne veluti tentoriis coopiri velis eius modi candidis, ſupra,

Violato poena cadurco, ideſt lecto qui aut ſtragulo nitido ſternitur, aut ſuperne vt dixi velis candidis integitur. Sunt enim Cadurci populi gallię apud quos lini preſtantia principatum obtinet in culturis ob candorem, de quibus in precedenti ſatyra diximus. **Dummodo** ne pereat, verba Iuuenalis deridentis tam extremam hominum auaritiam, ideſt dummodo non pereat Labor tuus docendi poſt mediam noctem, quo tempore multę tibi olfaciendę ſunt lucernę, quod pro maximo faſtidio intelligit. ☞ Ab hora, poſt horam. Plinius in ſeptimo. A cõceptu decimo die dolores capitis, ideſt poſt conceptum, de qua particula plura diſſeremus in prima ſatyra illic Exul ab octata Marius bibit. **A.**

Medię noctis, eo enim tempore pueri ludum litterarium petebant. Martialis libro nono. Quid tibi nobiscum eſt ludi ſcelerate magiſter in foelix pueris virginibusq; caput, Nondũ criſtati rupere ſilentia galli, Murmure quum seuo, verberibusq; tonas. Flaccus. Horatius, bene autem Horatium ꝛ Virgilium nominauit, Nam grammaticorum proprium eſt poetas interpretari. Decolor, qui nimia attrectatione ꝛ fumo lucernarum colorem amittit. Fuligo, nigrities ea dicitur, quę proueniteꝛ fumo dicta fuligo quaſi fumigo, Lucernarum fuligo a Plinio dicitur. ☞ Kara tamen merces, licet inquit aliqua tibi merces deſ, eam tamen non habebis niſi per litem ꝛ ſtrepitum forenſem. Cognitione tribuni, iudices, Nam pro tribuno vnum quemque iudicem intelligit. Sed vos seuas, cum indignatione ꝛ quadam miſeratione hęc dicit in magiſtros qui multis laboribus ꝛ incommodis onerantur, ex quo inquit ipſi non poſſunt his tot incommodis deterreri quo minus veſtros filios doceant, vos eis asperas leges imponite.

Regula verborũ, vt intelligat regulam omnium verborum, quem caſum vnumquodque verbum regat, quod inter rudimenta grammatices habetur ad minimum eſt.

Dum petit Thermas, loca calida ad hoc parata vt ſudor e toto corpore eliceretur, Φεγμον enim ſignificat calidum. **Thermę.** Nutricem anchiſę, sepe enim eius modi queſtiones obſcurę exigebantur a grammaticis, vnde ꝛ Tiberius (auctore Tranquillo) ſolitus eſt fatigare grammaticos querendo, quę fuerit mater Hecubę, quod Achilli nomen quum inter filias Lycomedis latuit habitu muliebri. Nec autẽ oſa commemorat quaſi quę modicę ſint vtilitatis, parumq; neceſſaria, vnde eſt illud Senecę in epiſtola de ſtudiis liberalibus. Hoc quidem me quęrere, ętate fuerit maior Homerus an Heſiodus, non magis ad rem pertinet, quam ſcire an minor Hecuba fuerit, quam Helena. Quid inquã annos patrocli ꝛ Achillis inquirere ad rem exiſtimas p tinere? Nouercę Anchemoli, De nouerca anchemoli Virg. hęc cecinit Hinc Stelenũ petit ꝛ rheti de gẽte vetuſta Anchemolum thalamos anſum inceſtare nouercę, ſcribit Seruius Rhetũ marubioꝛ regẽ ſuiſe in Italia, q̃ Anchemolo filio casperiã ſupduxit nouercam, q̃ pugnus ſtupravit, quo cognito quũ pater eũ ꝓſequeret ꝛ ad poenã vocaret, fugiẽs ille ad Turnũ ſe cõtulit. Anchemoli ſive Anchemori cuiusdã ab hipſipbyle educati mox ſerpẽtis morſu necati meminit Statius i thebaide. Aceſtes, Crinisi Siculi fluuii filius fuit ex Segeſta Troiana, Virg. Troia Crimiſio conceptũ flumine mr̃ quẽ genuit, hic in ſicilia ĩpium tenẽs ęnee multos cados vini dono dedit Virg. Vina bonus, q̃ deiſi cadis onerarat aceſtes. Ducat, fingat, formet, Pollice, tãq̃ digito, ſumptũ eſt aũt de Perſio. Et ꝓpter rõne aĩus, vicinię laborat, Artificẽq; tuo ducit ſub pollice vultum.

Ne faciãt vicibus, repudendã verbis hõeſtis exp̃ſſit .i. ne inter ſe vicibus coeant. In fine, perpetratę veneris in qua oculi ad angulos retorqueri ſolent Virg. Nouimus ꝛ qui te transuerſa tuentibus hisquis.

Hęc inqt

Hęc inquit curas, hęc ſunt inquit pater, quę tibi curanda ſunt o magiſter. Et quum ſe verterit annus. ego hunc locum ſimpliciter accipiẽdum arbitror, ideſt quum annus curſum ſuum perfecerit, nam propriũ anni eſt in ſeipſum reuerti. Papinius in ſyluis. Verſumq; domus ſibi temperat annum. Tranquillus in Caligula vicies ac ſepties milies ſeſtertium non toto vertẽte anno abſumpſit. Virgi. Atq; in ſe ſua per veſtigia voluitur annus. Columella. Tacito nã tempora greſſu diffugiunt, nulloq; ſono cõnetitur annus. vñ ꝛ Ouid. in meta. appellat annũ volventem. Iuppiter exęquo volventẽ diuidit annũ. Horatius. Inuerſum annum appellauit perpetuo, vt eſt auctor Porphyrio, epitheto, qa in ſe ſemper vertitur vt ſit ſenſus. Difficilia quidem ſunt, quę tibi o magiſter imponuntur a parentibus discentiũ, ſed finito anno prĕmium tuum promeritum non accipies niſi p litẽ ꝛ quod populus .i. ipſe tribunus magiſtratus populi iuſſerit tibi victori dari, vt ſic referas ad illud. Rara tamẽ merces quę cognitione tribuni non egeat. Legẽdũ hoc eſt riſu ſatyrico in contemptum auaritię ſui temporis, verba enim ſunt Iuuenalis dicentis poſt labores tuos finito anno accipe mercedem quam tibi daturus nõ eſt niſi per litem. Non tñ ignoro tradi a Macrobio li. ſecundo in ſomnium Scipionis. Vertentem annum appellari poſſe, quum aſtra cuncta ad eandem metã redierint, vnde ſemel profecta ſunt, ꝛ paulopoſt ingt. Annus vero qui mundanus vocatur, qui vere vertens eſt, qa cõuerſione plenę vniuerſitatis efficitur. largiſſimis ſeculis explicatur. Et in primo ſaturnalium annum ſolis vertẽtem nominat. Sed vt diximus ſimplici ſenſu hic locus eſt accipiendus.

Hęc inquit curas; ẽ cum ſe verterit annus
Accipe victori populus quod poſtulat aurum.
Nobilis octava propria virtute vocatur.
Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra octaua.

Temmata quid. Hac ſatyra eos inſectat qui aut maiorum gloria, aut falſis fortunę bonis efferuntur exiſtimãtes verã inde hominis nobilitatẽ pendere, docẽs eã hereditariam non eſſe, nec a parentibus teſtamento relinqui, ſed vnumquemq; virtutum meritis fieri nobilem, vnde illud eſt Senecę ad Lucilium. Platonem non accepit nobilem philoſophia, ſed fecit. Hinc q; nactus occaſionem monet ponticum ad quem scribit ſatyram multos extitiſſe, q̃ humili loco nati ad ſummam dignitatem conſurrexerũt, ſeq; virtutis ſplendore claros nobilesq; fecerunt, contra non nullos qui ex claris parentibus orti in aliquod dedecus reuoluti ſunt lucem, quam a maioribus ſuis acceperãt in tenebras conuertiſſe, vt ſic demum oſtendat verã nobilitatem ex virtute pendere. **Stẽma** Stemmata, in atriis romani imagines maiorum cereas habebant ſingulis armariis diſpoſitas, vt eſſent imagines quę comitarentur gẽtilicia funera, ſemperq; deſuncto aliquo totus aderat familię eius, qui vnquam fuerat populus. Stẽmata igit vt scribit Plinius, linteis discurrebant ad imagines pictas. Talem igitur imaginum ordinem antiqui ſtẽmata nominauerunt. Tranquillus in Nerone. Obiectum eſt Caſſio longino, q̃ in vetere gentili ſtemmate. C. Caſſii percuſſoris Ceſaris imagines retinuiſſet. Idem i Galba Imperator vero etiam ſtemma i atrio poſuerit, quo paternam originem ad Iouem, maternam ad paſiphaẽ Minois vxorem referret, Martialis. Atria piſonum ſtabant cũ ſtemmate toto,
Et docti Senecę ter veneranda domus. Diuus Hieronymus ad prinapiã virginem vt exponam ſtemmata p conſules ꝛ prefectos ꝓtorio de currentia. Spartianus in vita cõmodi. Is, n. liber debet omnia quę ad ſtẽmata generis cõtinere. Lampridius in Alexandro Seuero. Et ſtemma generis depinxerat, quo oſtendebaſ genus eius a Metellis deſcendere. Seneca in. iii. de beneficiis Qui imagines in atrio exponũt, ꝛ noĩa familię ſuę lõgo ordine ac multis illigata flexuris in pte prima ędiũ collocant nõ noti magis q̃ nobiles ſunt, q̃ ſtẽmata pro ſtatuis acciperẽtur, nõ probo. Nã quũ Trãqllus ſcribat in veteri ſtẽmate imagines retinuiſſe. Idẽ eſſet ac ſi diceret ſtatuam in ſtatua retinuiſſe. Sed vt dixi pro ordine illo nobilitatis, qui deſignabaſ per eas ſtatuas i atriis diſpoſitas in armariis ꝛ illigatas multis lineis, de qbus ꝛ Paulus iuriſconſultus de gradibus ſic ſcribit ſtemmata cognationum directo limite in duas lineas ſeparantur, quarum altera ſuperior, altera inferior. Ex ſuperiore aũt vero ꝛ ſecundo gradu tranſuerſę lineę pendent. Stẽmata item a ſcriptoribus frequentiſſime pro generoſitate vſurpantur. Martia. Argenti furioſa ſui, quum ſtemmata narrat. Papinius i ſyluis. Expectatur equus, cuius de ſtemmate longo Fœlix demeritos habet admiſſura parentes. Perſius. Stẽmate q̃ tusco ramũ milleſime ducis. Ait ergo poeta ſtẽmata non eſſe ea, quę nobilitatem homini parent, Longo ſanguine, longo maiorum genere, vt oſtendat ex genere maioꝝ veram nobilitatẽ nõ pendere. Ouidius. Nam genus ꝛ proauos, ꝛ quę non fecimus ipſi, Vix ea noſtra puto. **Pictos vultus.** nam imagines pictę erant vt dictum eſt, Stemmata discurrebant lineis ad imagines pictas. Aemilianos ſtantes in curribus. i. ſtatuas triumphales Aemilianorum. Nã Paulus Aemilius filius eius, qui apud cannas trucidatus eſt de Liguribus ꝛ Perſa rege Macedonum triumphauit, ex quo natus eſt filius, quem Scipioni filio Aphricani ſuperioris tradidit in adoptionem, qui Aemilianus eſt cognominatus, is fuit, qui Carthaginem delenit. Numantiam in Hiſpania vicit, vnde Aphricani inferioris, ꝛ Numantini cognomen reportauit. Et Curios. M. Curium abſtinentiſſimum fuiſſe illud declarat, quod quum Samnitum legati (vt scribunt Valerius, Plinius, Plutarchus, ꝛ Liuius) ad eum in scamno ſedentem magnum auri põdus attuliſſent publice miſſum, inuitarentq; vt id acciperet, respondit ſe malle locupletibus imperare q̃ locupletem fieri, ꝛ qui acie vinci non potuit eum pecunia corrumpi non poſſe. **Dimidios** vetuſtate exeſos ꝛ mutilatos,

Corui̇ni, coruinorum familia fuit antiquissima, q̃ a corno propugnatore Valerii aduersus ferocem gallũ accepit cognomen. ex ea familia fuit Messala coruinus orator, qui primus prefectus vrbis sexto die magistratu se abdicauit non ciuilem potestatem esse contestans. Eũ inter oratores laudat sic Quintilianus in. x. At Messala nitidus ⁊ cãdidus, ⁊ quo dam modo pre se ferens in dicendo nobilitatem suam viribus minor.

Galbam, sulpitiorũ familiam antiquissimam docet Tranquil. in Galba. Qui autem primus cognomẽ Galbę tulerit, cur, aut vñ traxerit, ambigitur, Familiam illustrauit Sergius galba cõsularis ⁊ eloquẽtissimus quem tradunt Hispani am ex pretura obtinentem. xxx. lusitanoꝝ milibus perfidia trucidatis Variatini belli causam extitisse. Quis fructus generis, subaudi est. i. quid prodest ad nobilitatẽ, quę hoc modo non paratur? Iactare, ostentare. Tabula capaci. amplo armario, erant enim vt diximus, imagines cereę in armariis. Magistros fumosos, id est imagines fumosas ⁊ veteres suorum maiorum, q̃ fuerint magistri, equitum, quę dignitas in populo Romano fuit amplissima. Nam dictatoribus semper iungebãtur eo modo quo regibus tribuni celerum. i. equitũ, nec vnquam dictatores creabantur, nisi ingruẽte maxima necessitate, tunc ceteri magistratus in vrbe cessabant ab iis ius pronocãdi non erat, quibus ⁊ capitis animaduersio data est. Et quia hic magistratus maximę esset potestatis, nõ erat fas vltra sex menses retineri, quũ ergo dictator sine magistro equitum nõ creatur, bene dixit cũ dictatore magistros, dictus est a dicendo dictator, quod a consule diceret. Tranquillus in Tyberio. quũ dictatorem dicere a senatu inberet. Fumosos autem legendũ esse non famosos, illud me monet Ciceronis in pisonẽ. Obrepsisti ad honores errore hominum commendatione fumosarum imaginum, quarum simile habes nihil pręter colorem. Seneca ad Lucilium non facit nobilem atrium plenum fumosis imaginibus. Boetius in principio operis loquens de quibusdam vestibus ait. quarũ specie sicut fumosas solet imagines caligo quędam obduxerat. Nam in atriis ignis fiebat, vnde ⁊ Dinus Lucas i diuinis scripturis ait. Petrus vero sequebat eum a lõge. Accenso aũt igne in medio atrii ⁊ circunsedẽtibus illis erat Petrus in medio illorum. Nõ ignoro famosum capi etiam in laudem. de quo illic famosaq̃ moenia lagi.

Coram lepidis. i. clarissimis imaginibus maiorum tuoꝝ, qualis fuit Aemilius lepidus, qui bis consul fuit, pontifex maximus ⁊ censor, de quo plura in sexta satyra. Effigies quo tot bellatoꝝ, quid necesse est inquit iactare ⁊ ostentare effigies tot bellatoꝝ, si tota nocte in alea versaris ante numantinos. i. ante imagines tuorum maioꝝ, qualis fuit Scipio Numãtinus. Nã Scipio eminus Macedonici filius, vt a deleta carthagine cognominatus est Aphricanus. Sic ⁊ a Numãtia deuicta numantinus, quę ciuitas in Hispania olim memoratissima q̃is sine muris ⁊ turribus populi ro. per multos annos bella sustinuit, demũq̃ longa obsidione ⁊ famę victa seipsam ferro veneno ⁊ igne subiecto absumpsit. Delete Numantię solum titulum in triumphum tulit Scipio, nullo numantino inuento, qui cathenatus in triũphũ ducere. cuius cognominis meminit, ⁊ Propertius.

Corui̇ni, & galbam auriculis naſoq; carentem?
Quis fructus generis tabula iactare capaci
Fumoſos equitum cum dictatore magiſtros,
Si coram lepidis male viuitur? effigies quo
Tot bellatorum, ſi luditur alea pernox
Ante numantinos, ſi dormire incipis ortu
Luciferi, quo ſigna duces, & caſtra mouebant?
Cur allobrogicis, & magna gaudeat ara

Vera numantinos regna loquuntur anos. Et Apuleius in primo limine secundę Apologię. At hoc ego Aemiliano, nõ huic Aphro, sed illi Aphricano ⁊ Numãtino ⁊ pręterea censorio vix credidisse. Et ita dictũ ante numantinos. i. ante statuas numantinoꝝ sicut ⁊ infra. Statuamq̃ parentis ante triũphalẽ.

Effigies quo. i. cur, ad quid. Virg. Quo molem hãc immanis equi statuere? Ludit alea pnox. Passiue dixit ludit alea, cũ voce actiua dicat ludit aleã. Sueto. i Nerone. quadrigenis i punctũ sestertiis lusit aleã, ita dictũ sicut curro cursum, vino vitã. Pernox alea, ita dictũ, vt illud vigiles seruate, nã qđ boꝝ est, rei applicit. Pernox. n. appellat, qđ p noctẽ vigilat. Gelius. Stare solitus Socrates dicit p tinaci statu perdius atq; pernox a summo lucis ortu ad solem alterum orientem inconueniens. Luciferi ortu, ideſt ipſo aurore ortu. i. ſi tota nocte in alea verſatus quieti tãdẽ te ad aurorã tradis, quo tpe maiores illi tui clarissimi imperatores in expeditionẽ exercitũ ducebãt. Nam ⁊ C. Sulpitius dictator, vt docet Liuius li. vii. prime decadis, vbi illuxit in radicibus montium extendere aciem coepit aduersus gallos. Ortu luciferi, Luci fer stella est veneris, quę quum ante solem currit, ⁊ orit ante lucem. lucifer appellatur, grece aũt phosphoros, eadẽ quum solẽ sequatur post occasum eius apparẽs in cœlo, clarissimeq; lucẽs Vesperugo siue vesper vocitat, grece aũt hesperos. lege Victruuiũ lib. ix. ⁊ Pliniũ lib. ii. capite. viii. ⁊ Cice. in. ii. ne natura deoꝝ. Cur allobrogicis. Sensus est, cur inqt Fabius maioꝝ gloria efferat, eo tumq̃, titulos sibi asciscat, si auaritia ⁊ libidine flagrat? vt ostendat nobilitatem non pendere ex genere, neq; ex gloria maiorũ, hoc dicit propter. Qu. Fabiũ maximum filiũ Qu. Fabii maximi Allobrogis ciuis ⁊ impatoris clarissimi, q̃ vitam luxu perditã egit, ⁊ maioribus indignam, adeo vt Pompeius ptor vrbanus paternis bonis ei interdixerit, lege Valeriũ lib. iii. cap. v. Per hunc autẽ intelligit oẽs. qui moribus nequaq̃ maioribus suis similes, eoꝝ tm̃ gloria efferuntur. Allobrogicis, cognomine maioꝝ, quod familię peperit. Is Fabius qui apud flumẽ Isaram aduersus Allobroges ⁊ Bituitum Arue norum regem feliciter pugnauit. Ex Bituiti exercitu cęsa milia hominum centum viginti. Bituitus Albę custodiendus datus est, quum ad satisfaciendum senatui Romam profectus esset Allobroges in deditionem acepti. Lege Liuium. Allobroges autem populi sunt galię Narbonensis, quorum metropolis est Vienna. Strab. lib. iiii. Fabius natus in lare herculeo, hoc dicit, quia gens fabia originem duxit ab Hercule. Ouidius i fastis libro secũdo. Vt tamen herculeę superessent nomina gẽtis Credibile est ipsos consuluisse deos. Idem in libro de ponto scribens ad Fabium maximum sic ait. Conueniens animo genus est tibi, nobile namq; pectus, ⁊ herculeę simplicitatis habes. Syllius in secundo. Fabius, tyrinthia proles Ter centum memorabat anos. Ferunt enim

auctore

auctore Plutarcho ex vna nympharum Fabium maximum genitum esse. quidã vero Herculem apud fluuiũ tiberim cum muliere indigena cõgressum habuisse asserunt, ⁊ Fabium vir optimũ, a quo fabiorũ familia rome initium habuit genuisse, vñ etiam tanq̃ deũ sibi propinquum ⁊ familiarẽ inuocabant fabii. Plutar. i eadem vita fabii sic scribit. Vt animaduertit dissipatas romanorum copias, ⁊ vndiq; ab hoste circunuentas, clamorq; fugientiũ ad aures eius pernasit, percusso foemore suspiriisq; ac gemitu omnibus presentibus proh Hercules inqt Citius quidem q̃ sperabam, tardius vero q̃ ipse maturabat Minutius seipsum perdidit. Fabius item, vt scribit Plinius. Recepto Tarento ab hostibus signũ Herculis inde translatum in capitolio dedicauit. Et magna gaudeat ara. Cur inqt sibi placeat Fabius q; sacra Herculis ministret. Nam familia fabiorũ sacra Herculis hereditaria habebat, quę peculiari colebat veneratione, originem. n. vt diximus ducebat ab Hercule. Eã aram magnam dixit pro maxima, idq; ratione carminis, neq; enim maxima in sexto casu potest stare in versu. Eam aram Euander Herculi dedicauit in foro boario. vnde Ouidius in fastis. Instituitq; tibi, quę maxima dicitur aram. De hac lege Liuium in primo limine primi libri ab vrbe condita. Et Ouidium in primo fastorum. Dionysius de ea ita scribit. Est. n. foro boario proxima veneratõeq; apud incolas inter ceteras pcipua. Solinus. Hercules instituit aram, quę maxima apud põtifices habet, quum se ex Nicostrata Euandri matre, q̃a Vaticinio Carmentis dicta est imortalem comperisset.

Natus in herculeo fabius lare, ſi cupidus, ſi
Vanus & enganea quantumuis mollior agna;
Si tenerum attritus catanenſi pumice lumbũ
Squallentes traducit anos, emptorq; veneni
Frangenda miſeram funeſtat imagine gẽtem?
Tota licet veteres exorent vndiq; cere

Si cupidus, si auarus sit, quod turpissimũ homini est. Tale est illud Persii. Egregiũ quũ me vicinia dicat.
Non credam? viso si palles improbe nummo,
Si ſicis in penem quicquid tibi venit amarum,
Si puteal multa cautus vibice flagellas
Nequicq̃ populo bibulas donaueris aures.

vanus Vanus, stultus, ac si dicat modicę prudentię, vt illud. Sic libitum vano, q nos distinxit Othoni, aut vanũ mendacẽ inielligit ⁊ nequam. Teren. non ne pudet vanitatis? hoc est mendacii. Verg. Nec si miserũ fortuna Sinonẽ finxit, vanũ etiam mendacẽq; improba finget. Enganea, patauina, ad oues aũt altinates respexit, quę lanaꝝ mollitię auctore Columella commẽdabantur Martia. Velleribus primis apulia, parma secundis, Nobilis Altinũ tertia laudat ouis, sunt aũt Enganei Venetię populi. Sydonius Apollinaris mentionem faciens de Tito Liuio sic, vel q; quid in enum mittunt enganeis patauina volumina chartis. Martia. laudãs altini littora lib. quarto epigrãmatum sic inquit.

Queq; antenoreo dryadum pulcherrima fauno
Nupsit ad enganeos sola puella lacus.

Ceterum de Enganeis leges Plinium libro tertio, capite vigesimo ⁊ vigesimo primo. Mollior, delicatior ⁊ minime aptus laboribus bellicis, vt offendat corporis molliciem haud quaq; viris cõuenire. Attritus lũbũ, sinecdoche. i. habens lũbum attritũ, mollicię sui tẽporis notat, quo multi sibi draucos appetebant cutẽ sibi polientes. Lumbum autem posuit pro podice, quem vt teneri ⁊ veluti mulieres viderentur depilem; glabrumq; sibi reddebant. Pumice catanensi. i. siculo. Nam catana ciuitas est Sicilię non longe a monte Aetna, qui catana perpetuo flagrans incendio lapides pumices eructat in pumex littus catanense. Est autem pumex lapis leuis, ⁊ spongius atque aridus incendio excoctus. De quo sic Virgil. in Aetna. Congeries saxi Augusto e vertice surgunt. Sic veluti in fornace lapis torretur, ⁊ omnis exuitur penitus venit subit altius humor, amissis opibus leuis sine pondere pumex excoquitur, de pumice sic Plinius lib. tri gesimosexto. Sed et his pumices qui sunt i vsu corporum leuigandorũ foeminis iam quidem ⁊ viris. ^Turne. lib. c. 20.

Traducit anos squallentes. i. dedecorat ⁊ ridendos p Tradubet, quum eis similis non sit, Traducere enim est dedecorare, ⁊ veluti infamia afficere, vt est illud Martialis. Rideris multoq; magis traduceris laſſer, ideſt infamia afficeris, ⁊ dedecore aspergeris, ⁊ rideris, ⁊ in sequentibus, in qua se traducebat Vlysses, ideſt dedecorabat seq; ridendum prębebat. Sic & illud in sacra scriptura, Ioseph autem quum esset vir bonus ⁊ nollet eam traducere, hoc est nota ⁊ infamia afficere ⁊ ridendam prębere. De hoc etiam priore satyra diximus. Squallentes, vetustate, aut ita effugatos ab assiduos labores quos pro patria tulerunt. Emptorq; veneni, ⁊ si venefi cus est. Imagine frangenda, si in Stemmate suorum maiorum habet statuam, quę ceteris est dedecori, et ideo frangenda. Funestat, commaculat. Mẽ seram, dictum per commiserationem. quę talem produxerit. Veteres cere, licet inquit Atria plena sint statuis maiorum tuorum, non tamen inde pendet nobilitas, sed ex sola vnicaque virtute, ea enim est, quę (vt diximus) hominem reddit clarum ⁊ nobilem, per veteres igitur ceras intelligo imagines cereas, quę collocabantur in armariis in atriis, vt dictum est, Seneca de beneficiis. Nemo altero nobilior, nisi cui rectius ingenium, et artibus bonis aptius. Qui imagines in atriis exponunt, ⁊ nosa familię suę longo ordine, ac multis stemmatum illigata flexuris, in parte prima ędium collocant, non noti magis quam nobiles sunt. Atria, Atrium prima erat pars ędium, vbi imagines Cereę maiorum in armariis collocabantur, ⁊ vbi Clientes dominum expectantes considebant. Horatius.

Et rebus omissis Atria seruantem postico falle clientem. Seneca de breuitate vitę. Quam multi per refertum Clientibus Atrium prodire vitabant. Illic ignis (vt paulo ante diximus) fiebat. Ideo Iuuenalis superius Imagines fumosas appellat. Dictaque sunt Atria vel ab Atriatibus Tuscis, quod illinc exemplum sumptum sit. Auctor Varro. Vel quod a terra oriantur quasi a terraria, vel quod atra essent ex fumo. De iis sic meminit Victruuius in sexto. Earum autem rerum non solum erunt in vrbe ędificiorum rationes, sed etiam ruri, pręterquam quod in vrbe atria proxima Ianuis solent esse. Poni autem solebant imagines maiorum cum titulis suis in prima parte ędium vt eorum virtutes posseri non solum legerent, sed etiam imitarentur.

Nobilitas sola virtus. Cōcludit nobilitatē nō in gloria maiorū, nec in falsis fortunę bonis, sed in propria vera animi virtute consistere. vñ Marius apud Salustiū ait fortissimū quēq; generosum eē. Oñdit aūt poeta nobilitatē hereditariam nō esse, qñ quidem virtus in qua ipsa consistit nobilitas, neq; dono det, neq; accipiat, quum diuitię ꝛ imagines ꝛ alia fortunę bona a maioribus relinqui possint.

Atria, nobilitas sola est atq; vnica virtus.
Paulus, vel cossus, vel drusus moribus esto,
Hos ante effigies maiorum pone tuorum,
Precedant ipsas illi te consule virgas.
Prima mihi debes animi bona, sanctus haberi
Institięq; tenax factis dictisq; mereris,
Agnosco procerum, salue getulice, seu tu
Syllanus quocunq; alio de sanguine rarus
Ciuis ē egregius patrię contigit ouanti
Exclamare libet populus quod clamat osyri
Inuento, quis enim generosum dixerit hūc, qui
Indignus genere, ē preclaro nomine tantum
habetur nobilitas. inq; igitur poeta, prima mihi debes animi bona, vt sit prima pro primū, nomē p adnerbio, vt sit sensus. Si vis nobilis haberi ex bonis externis ꝛ corporis, fac primū bona animi. i. virtutē amplexus sis, q̄ maxime eternitati boīs memoriā cōferat, ꝛ sine ea vera nobilitas nō habeť, vt oñdat ꝛ illis bonis boīem etiā posse clarescere, sed bona animi ea ēē q̄ veram boīs nobilitatē tribuāt.

Virtus habitus

Virtus, auctore Cicerone in rhetoricis aī habitus est naturę mō atq; rationi cōsentaneus, habitus vero est animi corporisq; cōstans ꝛ absoluta aliqua in re pfectio.

Paulus moribus esto, facito sis similis moribus paulo ꝛ Cosso ꝛ Druso, qui multis officiis de re pub. bñmeriti sunt. p paulū intelligere possumus Paulum Aemiliū, qui persen Macedonię regē cū liberis eius in triumphū duxit, quiq; frugalitatis ꝛ modestię amator filiarū maiorē. M. Catonis filio vxorē dedit, minorē Helio Tuberoni pauperi, sed optimo, virtutem. n. est admiratus p quam erat pauper. Vel cossus. de Cosso intelligēdum est, qui vt scribit Florus Musinlanos ꝛ Getulos accolas syrtium inbēte Augusto Cesare domuit, vnde cognomētum getulici assecutus est, vñ sequitur. Salue Getulice, meminit ꝛ Tranquillus in Augusto, fuit ꝛ ante, vt scribit Liuius lib. iiii. Cornelius Cossus tribunus militū, qui occiso Volumnio rege Veientium opima spolia secūda retulit. Drusus. de Claudio druso pōt intelligi, qui auctore Trāquillo hostiū duce Druso comminus trucidato sibi posterisq; suis cognomē inuenit. Tradit ēt ꝑpretor ex prouincia gallia retulisse aurū, Senonibus olim in obsidiōe capitolii datū, nec (vt fama est) extortū a Camillo, posses ēt intelligere de Druso Neroē, q̄ Hasdrubalē iuxta metaur cecidit, aut Druso fratre Tyberii Neronis, qui ab Augusto in Germaniam missus parta illa victoria Germanici cognomē est assequutus. Hos ergo tres cōmemorat, vt de repub. optime meritos,

Hos. s. mores, vt sit sensus. Fac vt imagines tuoꝝ maiorū videāt vitam bene cōpositam in te esse. Illi. s. mores. Precedāt, si vis inquit vera nobilitate censeri sic dignitates ꝛ honores, quos in rep. adeptus es virtutibus ꝛ moribus ornes, ꝛ eos semp tecū preferas. Ipsas virgas, ipsas dignitates, nā cōsulibus duodecim lictores dabant̄ cū duodecim fascibus virgaꝝ, totidemq; securibus colligatis, qui cōsules ꝓcedebant, ꝓtoribus vero sex tū fasces cū reliquis insignibus. Animi bona, bonorū tria sunt genera, alia sunt corporis, vt valitudo, velocitas, vires, dignitas. Alia fortunę q̄ externa dicuntur q̄ penitus extra sunt oēm boīs potestatē ꝛ fortunę impio subiecta, vt genus, eductio, opes, cliēteląe, amicitię, affinitates, gloria maiorū, quę incerta infirmaq; sunt, quęq; homines ignauos plerūq; reddūt, ꝛ ab omni virtute alienos. hinc ergo vera nobilitas nō pēdet. Alia sunt aī bona, quę cōsilio ꝛ cogitatiōe nostra cōstāt, videlicet, iustitia, fortitudo, prudēcia, ꝛ modestia, q̄ virtutes sunt morales, ꝛ q̄bus veluti diis similes efficimur, hinc ergo vera

Bonorū tria genera

Sanctus habeti. Ordo hic est ꝛ sensus. Ego te inq̄t agnosco ꝓcerē. i. nobilem si mereris haberi ꝛ dictis ꝛ factis sanctus, ꝛ iustitię tenax. Bene aūt Iuuenalis virū bonū definiuit, q̄ ꝛ operę ꝛ verbo vnicuique si possit ꝓdest, ꝛ nemini iniuriā facit. Sanctū auctore Macro, dicimus sacrum ꝛ religiosum ꝛ oī obseruatiōe inuiolatū, vez etiā apud auctores vt hoc loco accipit̄ Sanctus pro eo, qui se ab oī labe purum custodit. Agnosco ꝓcerem, te habeo ꝛ admitto nobilem ꝛ generosum.

Mereris, subaudi extrinsecus s. i. si tu mereris haberi sanctus. i. bonus factis ꝛ dictis salue. Getulice, te. n. salutabo quocūq; vis cognomine, vt nobilissimum qualis fuit Cossus Getulicus tanq̄ ꝛ tu getulos deuiceris, nā a victoriis cognomēta duces reportabāt, vt Numidicus, Macedonicus, Creticus, Iauricus, Dacicus, Britānicus, Martia. Creta dedit magnum. Maius dedit aphrica nomen Scipio, q̄d victor, quodq; Metellus habet. Nobilius domito tribuit Germania rheno Et puer hoc dignus nomine Cesar eras ꝛc. Seu tu syllanus, Ordo est ꝛ sensus. Et libet mihi exclamare ꝓpter lętitia, quod populus Aegyptius clamat inuento Osyri. Si tu contingis patrię ouanti Syllanus rarus ꝛ egregius ciuis de quocūq; alio sanguine. i. prę lętitia clamabo, si tu de quocūq; sanguine, ac si dicat etiam vilissimo natus. similis fueris Syllano raro ꝛ egregio ciui vt ꝑclara ꝓ rep. facias sicut Syllanus. Is. n. auctore Liuio lib. viii. secundi belli punici Scipionis legatus Magonem ducē Carthaginēsiū in hispania superauit. Hannonē alterū imperatorem virum coepit. Sicq; poeta semper docet illos nobiles eē vndecūq; nati fuerint, qui preclaris facinoribus vitā suā illustrauerint. Patrię ouanti. Nam patria lęta ē, q̄ū de rep. bñmerētes habet ciues. Osyri inuēto. i. inuēto Api bone q̄dē egyptii colūt veluti osyridem. Nā tradiderūt aīam Osyridis in bouē transmigrasse. Nō est fas eū certos, vt scribit Pli. Vitę annos excedere. Mersum igit̄ in sacerdotum fonte enecant quęsturi luctu alium q̄dē substituant, donec inueniāt moerent. Derasis ēt capitibus, nec tū vsq̄ diu queritur vitulus priori persimilis, quo inuēto populus luctum finit. De api bone ita scribit Strabo lib. xvii. Memphis egyptiorum est regia, ea Apidis templum habet, qui idem est, q̄d osyris. Hic aūt est ille Osyris, quem alii Saturni ex Rhea filium fuisse tradūt. Alii Ionis ex Niobe. Vir magni ingenii glorię cupidum, q̄ relictis agris patria sua ad egyptios transfretauit, quos ditioni suę subegit. Isdē Inachi filiam, quę Io ante vocabatur duxit vxorē,

Osyris

quorum

quorum vterq; ob varias virtutes diuinos honores meruit. Isis. n. leges statuisse fertur, vnde Thesmophoros a gręcis hoc est legifera dicta est. Eā ēt frugū inuētricem dicunt. Osyrim vero varias artes egyptios docuisse, de quibus sic cecinit Tibullus. Primus aratra manu solerti fecit osyris, Et teneram ferro solicitauit humum. Primus inexperte cōmisit semina terre. Pomaq; nōtis legit ab arbor. bus. Hic docuit teneram palis adiūgere vitē. Hic viridem dura cedere falce comā. Verū Osyrim fuerunt a Typhone fratre p fraudem occisum suis fę ac dilaniatū, eiusque mēbra ab vxore diu q̄sita, quę quū non inueniret in maximos fletus prūpere solitā. Quare cōmotos egyptios tamdiu ea quęsiuisse quoad inuenta Syenē inuenerunt, q̄ illic Isis sepulturę mandauit. Insignis, subaudi est. Quis enim, rōnem affert illū nobilē nequaquā censendū, in quo solū preclarū genus ꝛ nō virtus spectat vt ostēdat solā virtutem dare homini nobilitatē Seneca. Quis est generosus? ad virtutē bene a natura cōpositus. Quintilianus. Qui generosissimas? nō ne q optimus? non qui celebritate nascendi, sed q virtute maxime excellit. Nanū cuiusdam, ostendit illum sępe derisi, haberi, q nobilis ꝛ generosus appellatur. Nā quēadmodū per risum ꝛ iocū appellamus nanum alicuius Athlanta, ꝛ Aethiopē albū, ꝛ Cygnum, ita etiā iro nicos appellamus aliquos creticos ꝛ Camerinos, quum tñ nō sint veri cretici nec camerini, hoc est quum in iis nulla maiorū virtutis ornamenta spectentur, vt sit sensus. Non si te Creticū aut Camerinū aliquis appellat, ꝓpterea es creticus aut Camerinus, nā id cognomen posset tibi esse impositū in derisum, sicuti ēt p iocū Athlanta nanū appellamus. Europen, quā ob pulchritudinē Iuppiter in taurū conuersus ex phoenicia in cretam aduexit, fuit aūt filia Agenoris Phœnicię regis. Lenibus, sine pilis, q pp ętatē longam, ꝛ scabiem, decidūt.

Isis Thesmophora

Insignis? nanū cuiusdam athlanta vocamus.
Aethiopem cygnū, puam extortamq; puellam
Europen, canibus pigris, scabięq; vetusta
Lenibus, ē siccę lambentibus ora lucernę,
Nomen erit pardus, tigris, leo, siquid adhuc est
Quod fremit in terris violētius, ergo canebis,
Et metues ne tu sis creticus, aut camerinus.
His ego quē monui tecū ē mihi sermo rubelli
Plance, tumes alto drusorū sanguine, tanquam
Feceris ipse aliquid propter quod nobilis esses.
Vt te conciperet, quę sanguine fulget iuli,
Non quę ventoso conducta sub aere texit.
Vos humiles inquis vulgi pars vltima nostri,
Quorū nemo queat patriam mostrare parētis.
Aft ego cecropides, vinas, ē originis huius
Gaudia longa feras, tñ ima plebe quiritem
Facundum inuenies, solet hic defendere causas
Nobilis indocti, veniet de plebe togata
Qui iuris nodos, ē legum ęnygmata soluat.

Violētius, q̄ pardus, tygris, ꝛ leo. Ergo canebis.

Et metues, ne te ita per derisum vocent creticū ꝛ camerinū, quēadmodū Nanū appellant athlāta, ꝛ ethyopē cygnum. Ab eo Metello qui denicta creta creticus ē cognominatus, ꝛ ab eo. P. Sulpitio Camerino vetustissimi generis. qui vna cum Sp. posthumio Albo. Aulo Manlio missi fuerunt athenas, inssi inclitas leges Solonis describere, ꝛ aliaꝝ ciuitatū instituta, iura, moresque noscere. Tecū est mihi sermo Rubelli plāce, a pontico ad quē scribit satyrā discedit, ꝛ Rubelliū plancū alloquit. mox ad pōticū redibit, quū dicet paulo post, hęc satis ad inuenem. De Rubellio planco ita scribit Tacitus in Nerone. Igitur quasi iam depulso Nerone quisnam deligeretur, perquirebant, ꝛ omnium ore Rubellius plancus celebrabatur, cui nobilitas per matrē ex Iulia familia, ipse placita maiorū colebat habitu seuero cassa ꝛ secreta domo, quanto q; metu occultior tāto plus fame adeptus. Tumes alto sanguine Drusoꝝ. q̄ genus trahis a familia Claudia, in qua fuit Claudius drusus ille, qui auctore Tranqllo in augusto hostiū duce Drusō cominus trucidato sibi posterisq; suis cognomen inuenit. Hinc fuit Claudius ille Drusus, qui statua sibi cū diademate ad Appii forū posita Italiā per clientelas occupare tentauit, hinc Claudius ille pulcher q̄ apud Siciliānō pascentibus in auspicando pullis, ac per contēptum religionis mari demersis quasi biberēt quādo eē nollent prelium nauale iniit, ꝛ superatus ē, hinc deniq; Tyberius Nero tertius imperator, ꝛ Drusus frater eius. Tumes in superbiā euehens tanq̄ aliquid egregium feceris, vnde nobilis sis censendus, sicq; oñ dit ad verā nobilitatem non sufficere genus maiorum. Vt te cōcipere, subaudi extrinsecus ꝛ, vt sit. Et vt te concipere mater ex familia Iulia, nō aūt ignobilis mulier, quę virgente paupertate texit telā cōducta mercede. Sub aere, sub dio, sicq; pauperꝝ mansiones designauit. Horatius. Dines ne prisco natus ab Inacho, nil interest an pauper, an infima De gente sub dio moreris. Vos humiles inquis, subaudi estis, cum contemptu proferēdū, hoc est. Patriā parētis. vnde descēderit parēs vestros.

Cecropide Erichthi de alcmęonii

Aft ego cecropides, subaudi sum. i. nobilis, non aūt hoc dicit, qa sit atheniensis Rubellius, sed qa cū Athenis de nobilitate esset certatio, aliiq; se dicerēt oriūdos a Cecrope, seq; cecropidas dicerent, alii ab Alcmęone, vñ Alcmęonii, alii ab Erectheo vñ Erechthidę, Cecropide genere ꝓfabāt. Vinas, nō sine indignatione dictū a poeta ꝛ ierisiōe vanę nobilitatis. Imitatio ē Persii, Dinomaches ego sum suffla, sum cādidus, esto. Tñ ima, vt oñdat nobilitatē pēdere ex virtute ꝛ bonis aī, nō aūt ex bonis externis, qbus īflati boīes inflant. Nobilis, ironicos q se nobilē putat. De plebe toga. i. vili. toga. n. vt diximus ex Asconii testimōio erat vilioꝝ. Nodos, difficultates. Soluat, explicet ꝛ enodet. Aenigmata, ęnigma sermo ē obscurus inte ptamēto idigēs ab αἰνίττω, q̄d ē innuo, innit. n. q̄ddā q̄d postea ē pluribus explicādū, vel ab αἰνίττομαι q̄d ē obscure loquor, vt illud. Vidi mare cōcretū i creta ligneo i campo. vbi caro būana ossibus ludebat, signat. n. salinū cū sale in mēsa, vbi manus būana talos iactabat, itē vt mr me genuit. eadē mox gignit ex me, cū significat ex aq̄ glacię cōcrescere, ꝛ rursus i aquā resolui. ergo ęnigmata dubios ꝛ obscuros legū sensus, quę greci dicūt ęnigmata, hoc genus quidam e nostris veteribus Scirpos appellant. Gelius.

ęnigma

Hic alius, vt sit sensus. Alius inquit iuuenis, quem tu ignobilem appellas nulli prorsus p̃ rep. parceris labori longinquas regiones petit mille pericula adit. At tu nihil hoz facis, cecropiden te tñ vocas, hoc est nobilẽ, quũq; desidię cõsilas vna hac re tñ gloriaris q̃ nobilis sis, eũ aũt nõ appellat Cecropidẽ, vt diximus, q̃ sit athenięsis, cũ familię de nobilitate contenderẽt, alię dicebãt se a cecrope oriundas, vnde Cecropide dicebantur, alię ab Alcmeone, vñ Alcmeonii, alię ab Erictheo vnde Erichthidę, sed cecropidę nobiliores habebãtur, a Cecrope, q̃ ẽt añ Deucalionis tpa regnauit athenis, quẽ omnis antiquitas fabulata est fuisse biformẽ, q̃ primus marẽ fœminę matrimõio iũxit. Euphratẽ. partes orientales. ná Euphrates fluuius ẽ quem fundit maior Armenia Babylonẽ interluens auctores Strabo lib ii. ẽt lib. xi. Solinus ẽt Mela hũc Assyrii Regiũ flumẽ appellant. Batani domiti, de batanis meminit Tacitus in eo opusculo, quẽ de Germanis cõposuit. Sunt. n. germanię popũli rhenũ incolẽtes. hos Domitianus adhuc puer domuit, vt scribit Tacitus ẽt Sylius. At puer auricomo iam formidate batano. Custodes aglas, vexilla, nã aquila romanoz erat insigne Iuuena. in sequẽtibus Da nũc ẽt volucrẽ sceptro, quę fuit eburno, eo loco de agla pluscula dicemus, Vegetius primũ signũ totius legionis est agla, quã aquilifer portat. Aglas custodes domiti batani. i. presidia posita ad tenẽdos Batauos nup domitos a Domitiano. Trũcoq; similimus herme. i. statuę Mercurii. Hermes. n. appellatus est Mercurius, vt auctor est Fulgẽtius, ab eo q̃d ἑρμήνευω idẽ est quod interpretor ẽt disero. illa videlicet cã, vel quod negociatori linguaz sit disertio necessaria (vtraq;. n. regna pmeare dicit supna atq; inferna) q̃d mõ ventis in altũ nauigans currat, mõ demersus infema tẽpestatibus appetat, vel vt auctor est Diodorus libro primo. q̃ sermonis inuentor fuerit. Horatius. Mercuri facunde nepos Athlantis. Qui feros cultus hominum recentum Voce formasti catus, vel quia verborum interpretationem inuenerit, vnde ẽt ipsum Hermem hoc est interpretem appellarunt. Latini vero Mercurium dici voluere quasi mercium curam, negociis. n. vt scribit Fulgentius prefuisse dicit, eũq; deũ lucri putauerũt. Persius. Mercuriumq; ac versis fibra. da fortunare penates. Horat. Mercarier vnus Cũ lucro norã nõ frequentia mercuriale ipsa posuere mihi cognomẽ compita. Herme lapidei athenis ex domestica consuetudine opus quadratũ plurimi erãt, tã in priuatis q̃ ędiũ vestibulis q̃ in sacraz, q̃ vt scribit Thucydides lib. vi. historiaz vna nocte, quũ atheniẽses expeditionẽ aduersus Syracusanos pararẽt ex maxima pte circa ora circũcisi fuerũt incerto auctore, quę res infelicitatẽ portendit Athenienses, nãa Syracusanis superati cęsiq; pene fuerant omnes. De Mercurio etiam sic loquit Macrobius primo Saturna. Pleraq; etiam simulacra Mercurii quadrato statu figurantur solo capite insignita. Hoc idem testatur Plutarchus in Nicia ẽt Alcibiade sic. Adiiciebant preterea Mercurii statuas, quarum Athenis magna copia erat ex omnibus locis ciuitatis vna nocte fuisse deiectas, capitibusq; p̃ fractis ad terram prostratas iacere, meminit ẽt Aemylius probus in Alcibiade, in. iiii. etiam lib. epigrammatum Xenocratis quidam epigramma edidit, vbi introducit Mercurium loquentem interrogantemque cur ipsum sine pedibus ẽt manibus sculpsissent, quum ẽt palęstrita sit et gesticulator. ἐρμῆς ὦ κυὺς ἐγὼ κικλήσκομαι ἀλλὰ παλαίειν. μὴ κολοβὸν χειρῶν ἵσατε μηδ' ἀποδεῖν. ἢ πῶς; ὠκὺς ἐγὼ πῶς δὲ ὀρθία χειρουμένῳ ἐστὶ βάσιν δόμφορτερῶν δέφανος ἰσάμενος, hoc est Hermes ego celer vocor, sed palęstrę. Non mutilum manibus statuite, neque absque pedibus, vel quomodo celer ego, quomodo autem recte manus movebo? Adgressum vtrorumque orphanus existens. bene igit comparat poeta illum, qui se Cecropidem dixit, quum patrię inutilis sit statuę truncę Mercurii. Nullo discrimine nulla differentia. Dic mihi teucrorum proles, ideſto tu Rubelli, qui te iactas criundum ex sanguine Iuli ẽt Troianorum, nam ex familia iulia (vt dixi) ducebat originem. Nisi fortia, ideſt alicuius virtutis. Sic laudamus equum, quia sępe sit velox in certamine ẽt victor. Fernet, celebratur.

Exultat, applaudit, ẽt fauet. Rauco, sonoro propter clamorem fauentium ẽt excitantium currentes illic aurigas. Nam vt diximus initio operis Rauci Cordri. Raucus vocabulum est medium, vt modo sonorum, modo obtusę vocis raucum appellemus. Nobilis, scilicet est. Nobilis hic, ille inquit nobilis habetur equus vnde cunq; ortus sit, qui in certamine ęteros cursu superat, vt innuat ita ẽt illos nobiles vocandos qui egregio aliquo facto ęteris prestant, non qui opibus, aut maiorum gloria nitantur, quum nobilitas tota ab animi probitatibus pendeat. Hirpini, nomen equi optimi. Martialis.

Hirpini veteres, qui bene nouit anos.

Hirpini, ẽt Corithe, ait poeta eorum sobolem a dominis, quibus chari esse deberent respectu parentum, venditioni exponi, quia parum cursu ualeant. Si rara. ratio quare vendatur. Iugo, ideſt si raram consequuta fuerit victoriam, dum currum in circo trahit. Nil ibi maiorum, nullo enim maiorum respectu mouentur, quin illos vt inutiles vendant. Sicq; poeta docet illos contemni, qui a maioribus suis degenerauere. Nil ibi. Ordo est. nil respectus est. Ibi ideſt in equo optimis parentibus progenito. Vmbrarum, maiorum mortuorum.

Epirhedia.

Hic petit euphraten iuuenis domitiq; batani
Custodes aquilas armis industrius, at tu
Nil nisi cecropides, truncoq; simillimus hermę,
Nullo quippe alio uincis discrimine, quã quod
Illi marmoreum caput est, tua uiuit imago.
Dic mihi teucrorum proles animalia muta
Quis generosa putet nisi fortia? nępe uolucrẽ
Sic laudamus equũ, facili cui plurima palma
Fernet, ẽ exultat rauco uictoria circo.
Nobilis hic quocunq; uenit de gramine, cuius
Clara fuga áte alios, ẽ primus i equore puluis.
Sed uenale pecus corithę, posteritas ẽ
Hirpini, si rara iugo uictoria sedit;
Nil ibi maiorum respectus, gratia nulla
Vmbrarum, dominos precijs mutare inbentur

Epirhe dium rheda

Epirhedia. Epirhedium curum significat, q̃d vocabulum Romani auctore Fabio, ex duobus pegrinis suum fecerunt. ἐπὶ ẽt rheda dictione gallica, quod vehiculum significat, Gelius auctor est quosdam sensisse vocabulum totum esse barbarum. Molam nepotis. nepos nomen est proprium viri, qui Rome habebat pẽstrinum, de quo Mart.

Bis vicinę nepos. Segnipedes. pigri, facta est compositio ex segnis et pes, contra sonipedes acres appellamus. Ergo vt miremur. Sensus hic est. quandoquidem is nobilis dũtaxat est cuius vita pendet ex virtute ẽt non ex maiorum gloria. Aliquid igitur primum effice, vnde te ẽt non tua, ideſt maiorũ tuorũ genus ẽt facta mireamur, quia vt dictum est ex Ouidii sententia, Genus ẽt proauos, ẽt quę nõ fecimus ipsi, Vix ea nostra puto, sed q̃d per virtutem fecimus id totum nostrum est ẽt facit nobiles. Non tua. genus ẽt gloriam maiorũ tuorum. Aliquid da, aliquid preclarum ede.

Quod possim inciſere titulis, ideſt inscriptionibus. Pręter honores, pręter famam ẽt gloriam tuorum maiorum, quos tanquam viros probos laudamus. Quibus omnia debes. ex quibus totus pendes, omnia enim quę habes videlicet gloriam ẽt famã. illis debes. i. eorum beneficio omnia habes, ita dictum vt illud Criminibus debent hortos. i. obligati sunt criminibus q̃ hortos habeant, quia eorum beneficio sunt assequuti. Hęc satis. absoluta quam fecit digressione ad Rubelliũ, redit ad ponticum. Hęc satis. s. sunt. Fama, aut quẽ gloria maiorum tradit ẽt reddit superbum, aut quem fama. i. rumor tradit esse superbum i. dicit.

Nerone propinquo. binc enim inflatur, q̃ ex familia iulia oriundum, vt diximus se predicabat. ex qua et Nero Cęsarũ vltimus originem ducebat. Rarus. non est inquit mirum Rubellium ita inflari gloria, quia raro sit vt sensus communis in magnis opibus inueniatur, sicq; taxat Rubellium mœrę inscitię, vt qui indeueram nobilitatem pendere existimet. Sensus cõmunis.

Sensus cõis

Intelligentia quędã omnium communis, dicimus enim hominem a communi sensu remotũ, qui aliquid turpiter ẽt citra rõnem facit, quasi qui minime quod ab oibus cõmuniter fieri solet, faciat. Imitatio est Horatii cõmuni sensu plane caret, inquimus. Quintilia. libro primo improbans viam solitariam in. futuro Oratore sic scribit. Sensum ipsum, qui communis dicitur, vbi discet? quum se a congressu qui nõ hominibus solum sed mutis quoq; animalibus naturalis est, segregarit? Laude tuorum, nolim te totum ex rebus gestis maiorũ pendere, sic vt nihil ipse facias vnde laudem merearis.

Ne tecta collapsa, metaphoricos columnas vocat laudes maiorum, ideſt ne si laudes maiorum subtrahãtur, quibus sustẽtaris ẽt tu corruas, quum te propria virtute non fulcias, ergo ne tecta, ideſt ne tu ipse pereas amotis laudibus maiorum. Stratus humi palmes, alia translatione offendit oportere hominẽ propria virtute niti, vt fiet ẽt vt palmes vlmis sustentandus est, si humi iaceat, sic ẽt homo est propria virtute fulciendus, exponitq; quibus virtutibus sit innitendum ad veram nobilitatem consequendam.

Exiguis, tritoq; trahunt epirhedia collo
Segnipedes, dignię molam uersare nepotis.
Ergo vt miremur te nõ tua, primũ aliquid da,
Quod possim titulis incidere pręter honores
Quos illis damus ẽ dedimus, quos oia debes.
Hęc satis ad iuuenẽ, quẽ nobis fama superbum
Tradit ẽ inflatum plenũq; nerone propinquo,
Rarus enim ferme sensus communis in illa
Fortuna, sed te censeri laude tuorum
Pontice noluerim, sic vt nihil ipse futurę,
Laudis agas, miserum est aliorũ incũbere famę,
Me collapsa ruant subductis tecta columnis.
Stratus humi palmes viduas desiderat vlmos.
Esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
Integer, ambigue siquando citabere testis
Incertęq; rei, phalaris licet imperet vt sis
Falsus, ẽ admoto dictet periuria tauro,
Sũmũ crede nephas animã pręferre pudori,
Et propter vitam viuendi perdere causas.

Esto bonus miler. ostendit quemadmodũ vera nobilitas comparetur. Tutor. is est qui vim ẽt potestatem habet in capite liberò ad tuendum eum, qui propter ętatem suam spõte se neq̃t defendere, itaq; tutor appellatur quasi tui tor atq; defensor, vnde tutela ipsa vis ẽt potestas Vulpianus. Arbiter idem. is proprie arbiter, dicitur, qui voluntarie assumitur cause cognitor ab vtroq; litigante, finemq; sententia sua cõtrouersiis imponit. Cicero in oratione pro Roscio, quum ad iudicem causam labefactari animaduertunt. ad arbitrium confugiunt. Tranquillus in Othone. Cuidam etiam de parte finium litiganti cum vicino, adhibitus arbiter totũ agrum redemit, vnde arbitrarium dicitur, quum adhuc res apud arbitrum geritur, ẽt adhuc est incerta. Arbitrium etiam appellamus testem siue presentem ẽt inspectum ẽ, vt illud apud Sallustium in Cati. Atq; ibi omnibus arbitris procul amotis orationem huiuscemodi habuit. Integer, qui minime corrumpatur. Ambigue, ordo est ẽt sensus, crede esse summum nephas pręferre animam pudori, ideſt pluris facere vitam q̃ pudorem ẽt honestatem, hoc dico si quando citabere testis rei ambigue, vt sit sensus, laudabilius esse mori q̃ aliquid flagitiosum propter vitam committere. Phalaris licet. Phalaris crudelissimus fuit tyrannus, qui primus Agrigenti in Sicilia tyrannidem exercuit, ad omnem sęuitiam natus, quam matri, inauspicatum somnum portendit. (Visa enim est facem parere) nonorum tormentorum repertoribus premia proponebat. Ob quam rem Perillus ei taurum ęneum fabricauit, quo homines subiecto igne ineluſi torquerentur, ẽt mugitum bouis vox hominis imitaretur. Ceterum Phalaris ipsum opificem eo inclusum supplicio mortis affecit. Ouidius in Ibin. Paphio clausus in ære gemas. Dictet, ostendat quomodo tibi iurandum sit. Nam dictare est aliquid docere in omni genere doctrinę, quod alius excipiat, ẽt dictata quę traduntur in omni genere disciplinę. Persius. Centum dictata fuisse pro nihilo pendas. Perdere causas viuendi. Dupliciter dicimus hominem viuere, videlicet, quum anima est coniuncta corpori. Et

Tutor

arbiter

arbitrarium

Phalaris

Dictare

quum post hãc quã mortem dicimus, hominis memoria bonorum operum meritis ad posteriores extenditur Qui igit pro conseruatione huius vitę turpia ꝛ nefanda cõmittit, amittit causas viuendi, idest bonos mores. bonũ nomen, bonestatẽ, quę omnia sunt causa vt hominis fama imortalitatem cõsortiatur. bene enim agendo fit quod scribit Sallustius Vt memoriam nostri q̃ maxime longam efficiamus, Ergo bona opera sunt causa ęternę memorię, Et vt hominis nomẽ semper viuat Vnde illud Mart. Post te victurę, per te quoq; viuere chartę Incipiẽt, cineri gloria sera venit.

Dignus morte perit. Sẽsus est, Ille omnino perit ideſt nomen ꝛ fama eius omnino extinguitur, ꝛ in obscuro est dignus morte. i. de quo nulla vnq̃ fiat mentio. tanq̃ descelerato, qui relicta honestate voluptatibus se imergit. Plinius Iunior. Nam quicũq; voluptatibus dediti, quasi in diem viuunt, viuendi causas quottidie siniunt, Qui vero posteros cogitant ꝛ memoriam sui operibus extẽdunt, his nulla mors non repentina est, Merito igitur illos periisse iudicamus qui vitam a virtutibus alienam duxere, vnde ꝛ Plinius exprobrans nimium vnguentorum luxuriam romanis sic inquit, quis non merito iudicet periis se tales? Licet cœnet. luxurię inquit iste diuitiæ, et luxus non ea sunt quę hominis memoriam ad posteros propagent. Gaurana ostrea. i. quę in lacu lucrino sa-
Gaurus ginabantur. Est enim Gaurus mons in campania non longe a Baiis, proximus lucrino lacui de, quo Lucanus, Vel si conuulso vertice Gaurus Decidat in fundum penitus stagnantis auerni, Strabo libro quinto. Mergatur. perfundatur, ungatur, hinc illud est Plinianum. Liniq; iam non solum sed ꝛ perfundi vnguentis gan-
Aheñ Caca bus. dent. Aheno Cosmi. vnguento Cosmiano, Martia. Pastillos Cosmi luxuriosa voras. Nam vnguentis cognomina dedere, aliis patrię, aliis ficci aliis arbores, aliis cause, aliis confectores. Aheno, vas est coquinarium ex ære, Paulus iurisconsultus scribit inter Cacabos ꝛ ahenum, quod supra focum pendet omnino multum interesse, vt hoc aqua ad potandum calefiat, in illis pulmentaria coquantur. Expectata din. Doçet pontificum in prouincię administratiõe quid sit agendum, notans auariciam prefectorum, qui ad omnes rapinas conuersi socios ꝛ prouinciales spoliabant. Expectata din, quam din ꝛ summo desiderio expectasti.

Pone frena irę, ne quid per iram violentum cuiq; faciat. Pone ꝛ auariię, sis ab rebus alienis abstinens. Ossa vides regum, ideſt vides reges ipsos exhaustos ꝛ exinanitos vsq; ad sanguinẽ ꝛ medullas. vnde Plutarchus in Antonio. Multi ꝛ reges ab eodem spoliati sunt ꝛ fortunis omnibus exuti. Vnde Tiberius reprehendens presides suadentes prouincias onerandas tributo scripsit sic Boni pastoris esse tondere pecus non deglubere. Respice. legibus inquit sic pereas, q̃ moneant nihil esse faciendum, quod ab honestate sit sepa-

Dignus morte perit, cornet licet ostrea centum
Gaurana, ẽ cosmi toto mergatur aheno.
Expectata diu tandem prouincia, quũm te
Rectorem accipiet, pone irę frena, modumq;
Pone ẽ auaritię, miserere inopum sociorum.
Ossa vides regum vacuis exhausta medullis.
Respice q̃d moueant leges, quid curia mandet.
Premia quanta bonos maneãt, q̃ fulmine iusto
Et capito ẽ tutor ruerint damnante senatu
Piratę cilicum, sed quid damnatio confert,
Quũ pãsa eripiat, quicquid tibi nacta reliqt.
Preconem cherippe tuis circunspice pannis

tum. Quid curia mandet. hoc est senatus, qui magistratibus in prouincias euntibus mandat vt iuste, recte, omnia administrent. Curia. duorum autem generum curię in vrbe fuerunt, ꝛ vbi curarent res diuinas sacerdotes, vt curię veteres, ꝛ vbi senatus humanas, vt curia Hostilia quã primus edificauit hostilius rex, auctor Varro. De qua sic ꝛ Titus Liuius libro primo ab vrbe condita, Tullus hostilius principes albanorum in patres vt ea quoq; pars rei pub. cresceret legit, Tem-
plumq; ordini ab se auctо fecit curiã, quę hostilia vsq; ad patrum nostrorum ętatem appellata est. Maneant. expectent. Fulmine iusto, seuera ꝛ graui senatus condemnatiõe. Ruerint. cecidерint condemnati.

Curię duę

Et Capito. Hic est ille Cosficianus Capito, qui vt scribit Tacitus in Nerone, fuit Tigillini gener, cuius precibus ascitus in ordinem senatorium repetunda- dãnatus fuit q̃ Ciliciam prouinctã cui prefuerat spoliasset. Numitor. possumus intelligere ꝛ Numitorem a Senatu vt prouincię spoliatorẽ dãnatũ fuisse, placet vt legat Numitor. nã ꝛ añ Numitorem posuit pro nobili ꝛ dixit. Non hẽt infoelix Numitor, q̃d mittat amico. Quintillę quod donet hẽt. nec defuit illi vnde emeret multa pascendũ carne leonem. Sunt ẽt Codices qui legunt ꝛ Tutor. Nã fuit temporibus Vitelii Iulius Tutor, qué ripę rheni pfecit Vitelius. lege Cor. Tacitum. Piratę cilicũ, ac si dicat spoliatores spoliatoꝝ. Nã ꝛ Gilices pyraticã exercuerunt Typhõis ꝛ regum, quì succesereũt (vt auctor est Strabo) ignauia, eos Pompeius Magnus intra quadraginta dies captis octingentis q̃draginta sex nauibus abstemit, auctor Plutarchus, ꝛ Plin. li. vii. Sed quid dãnatio cõfert. sed quid inquit prodest tibi illos esse dãnatos q̃n. Aerarium id capiat, q̃ ipsi prefecti tibi relinquerunt. i. q̃d tu extorsisti ex ipsis dãnatis. Nam per iudicium coacti erãt bona illa rapta relinquere sociis ꝛ prouincialibus, verum auaricia principum ea in erarium deferebant, quod ꝛ prima Satyra poeta est conquestus illic At tu victrix prouincia ploras. Quũ pansa eripiat quicquid tibi Nacta reliquit ideſt quum publicum erarium tibi eripiat quicquid tibi reliquit prefectus spoliator, vt per pansam intelligas publicum erarium, per Nactam omnem prefectũ spoliatorem sociorum, legendũ q̃ est coniunctim cum superiore. vt sic se habeant versus. Sed quid damnatio cõfert quum pansa eripiat quicquid tibi nacta reliquit.

Preconẽ cherippe. hoc legendum quadam cũ miseratione, vt sit sensus, O cherippe o cilix circũspice preconẽ vendentem pannos tuos, hoc est pannos prefecti damnati qui tui esse deberent, sed in erarium deferẽtur. Et iam tace noli vllo modo conqueri, nequid tibi ab imperatore grauius contingat, vt sit aspice vt iniuste omnia romę agantur, ꝛ tace, supprimẽda inquit tibi est iniuria quum iam mortis etiam immineat periculum si loqui ꝛ conqueri volueris.

Furor

Furor est pdere naulũ. Sũma ingt insania est velle
Naulũ, perdere vitã post oia fortunę bona. Metaphora aũt est a
dño nauis sumpta q̃ post iacturã factã in mari, Naulũ
tñ ab his q̃ in naui secũ mãsere studet exigere ne pdat.
Naulum aũt proprie dr ipsum pcium, q̃ gubernatori
nauis persoluit, ναῦλον greci vocãt. Ergo perdere nau-
lum. i. vitam. Non
iidem gemitus. nõ erat
ingt tantus dolor olim
spoliatis, quãtus nunc.
erant enim tũc locupletes. Illud sciendũ gemitus numeri esse pluralis
vt fłet versus. Vulnus dãnorum. i. dolor q̃
ex damnis ꝓueniebat.

Iamq; tace, furor est post omnia perdere naulũ.
Non iidem gemitus olim, nec vulnus erat par
Damnorum sociis florentibus, ẽ modo victis,
Plena domus tũc ois, ẽ ingens stabat accerus
Nummorũ, spartana chlamys, cõchylia, choa
Et cum parrhasii tabulis, signisq; mironis
Phidiacum viuebat ebur, necnon polycleti
Multus vbiq; labor, rarę sine mentore mensę,
Inde dolobella est, atq; hinc antonius, inde
Sacrilegus verres, referebant nauibus altis
Occulta ẽ spolia ẽ plures de pace triumphos.

Non erat par. i. simili. qa tanto dolore non afficiebant, quũ omnino pluribus ablatis multa ẽt supereſſent. Sociis florẽtibus. i. existentibus in maximo diuitiaꝝ flore ꝛ cumulo.

Modo victis. recẽter superatis nam tunc quũ primo victi fuerant erant diuites. Plena domus tũc ois, ita vt q̃is spoliarent multa tñ ẽt relinquerent. Sparta-
Purpu na chlamys. hoc est vestis purpura. Laconica ifecta. Nãra. siccus ille purpure nõ mõ apud tyrios inuenit, sed ꝛ in
Chla mys. menynge aphrice ẽ getulo littore oceani ꝛ in lacõia europe. lege Plinium lib. ix. cap. xxxvi. Chlamys aũt ve-
Choa. stis est militaris. Conchylia. vestes conchyliatę hoc est purpura infectę, Nam conchylia sunt ex gñe purpura, auctore Plinio lib. ix. ex cuius faucibus habẽt ros si
Bõbici na. ne liquor aptus ad tingendas vestes, Choa. absolute dictum. i. vestis choa tenuissima quã Bombicinam appellamus, tanta tenuitate vt corpus pelluceret, Plin. lib. xi. in mollium reprehensionem sic exclamat. Nec puduit has vestes ẽt viros leuitate vsurpare, pp onera estiua, in tñ a lorica gerenda discedere mores, vt oneri sint ẽt vestes. ꝛ Solinus, hoc est illud sericum in vsum publicum dãno seueritatis admissum ꝛ quo ostẽtare potius corpora quã vestire primo soeminis, nunc ẽt viris pstuit luxurię libido Oratius Altera nil obstat, Chois tibi pene videre est Vt nudã, hę fiebant in Cho insula quas prima texisse fert Pamphylę platis filia (vt scribit Plin.) ꝛ tradit Aristoteles in qnto, Propertius Quid iuuat ornato procedere vita capillo? Aut tennes Choa veste mo-
Parrha sius. uere sinus? Parrhasii. hic est ille nobilissimus pictor q olim cum Zeuside cõtendit, eumq; lintei pictura elusit. natus ẽ Ephesi. De eo multa memorabilia tradit Plinius lib. xxxv, cap. ix. deco ꝛ Tranquillus in Tyberio.
Miron. ꝛ quintilianus lib. xii. scribunt. Signis. statuis. Mi-
Phidia ronis. Egregius hic fuit Statuarius q̃ indicat Plin. lib. xxxiiii. ꝛ lib. xxxvi. cap. v. sic scribẽs, Nã Myronis ille, q̃ re laudat arnus ebria est symyne imprimis inclyta. ꝛ Propertius, sic Atq; aram circum Steterant armẽta mironis Quattuor artificis viuida signa Bones. Phidiacum ebur. i. statuę eburneę sculptę a phidia tãto successu vt viuere viderent, Virg. Credo ẽt viuos ducent de marmore vultus, In ebore effingẽdo (vt scrib. Quintilianus) lõge citra Aemulũ viguit, de hoc scribit Strabo lib. viii. ꝛ Plinius lib. vii. ꝛ. xxxiiii, huius ẽt Seneca ꝛ Plutarchus meminerũt, Propertius Phidiacus segno se Iuppiter ornat eburno Poeta in carmine osceno Nõ fium phidiaca manu politus. Nec non polycleti. Sycionius statuarius fuit de quo Plinius qui diligẽtia supra cęteros fuit, formamq; humanam supra vez, expſſit sed deorum auctoritatem nõ explenit, ergo inquit poeta vbiq; extabant opa polycleti statuarii egregia, q̃ multo cum labore ab eo fuerant peracta. ordo aũt ẽ, Necnõ multus labor po-
lycleti vbiq; viuebat. Polycletus

Mentore. hic celeberrimus fuit poculorũ celator (vt scribit Plinius lib. xxxiii. ꝛ Mart.) Accipe Mẽtorea pocula facta manu. Idẽ alibi. Solus Mentoreos hẽs labores, Propertius. Lesbia Mentoreo vina bibas ore. Inde Dolobella est. Ob eas inquit diuitias multi ad latrocinia conuertebantur. Quales fuerunt Dolobella, Antonius, ꝛ Verres qui prouinciarum prefecti eas spoliauerunt. Duos Dolobellas fuisse eodem nomine, ꝛ tempore scribit Pedianus quorum alterum Cęsar accusauit ex Sicilia reum, nec damnauit. quo Absoluto Rhodum (vt scribit Tranquillus) secessit. Alterum Dolobellam qui Asię prefuerat proconsul accusauit Scaurus repetũdarum, damnauitq;. Atq; hinc Antonius. Hic est ille. C. Antonius de quo Pedianus, Hunc Antonii Cęsores sexennio q̃ hęc dicerentur senatu monuerunt, cansasq; subscripserunt q̃ socios diripuerat. multos enim in Achaia spoliauerat. Sacrilegus Verres (vt in secũda Satyra diximus) Verres per triennium Siciliam tenuit atq; in ea libidinose, auare, crudeliterq; versatus est. successore tandem Metello, repetũdarum reus, a siculis postulatus est. Sacrilegum autem ob id appellat, q̃ non solum deos Siculis sustulit, sed ꝛ Athenis Minervã, Delii Apollinem, Iunonem Sami, Dianam ꝓgami. Deos q̃ tota Asia, greciaq; violauit. Vnde illud est Ciceronis in ipsum oxymoron, Siculos iam ne deos quidem in suis vrbibus ad quos confugerent habere, q̃ eorum simulacra sanctissima. C. verres ex delubris sanctissimis sustulisset. Occulta spolia. in vrbem inquit referebãt plura spolia prouincialium. velut de rebus bellicis parta, quum omnino essent de pace sublata. Occulta. i. furtiua, nam ea palam non referebant vt conspicerentur, quo more solent imperatores in triumphis spolia hostium referre. Produxit autem a in fine cõtra regulam nisi sit factum ratione finalitatis vt illud apud Virg. I. iii. Dona dehinc auro grauia, sectoq; elephanto, aut q̃ duę subsint consonantes in dictione sequenti, quod tamẽ raro accidit, aut quod magis placet est legendum Occulta. ꝛ spolia ꝛ plures de pace triumphos sicq; ꝛ sententia ꝛ versus optime stabit. Et plures triumphos de pace, ex prouinciis inquit finitis magistratibus domum cũ multis triumphis redibant, hoc est cum multis spoliis sumptis de pace, vt faciunt triumphantes ex hostibus, vñ ẽ illa Salustii conquestio in Iugurthino. Pars ex pacatis predas agebant. Et alibi in eodẽ Nõ peculatus erarii factus est, neq; ꝓ vim sociis ereptę pecunię, q̃ quanq̃ grauia sint tñ pro consuetudine iam pro nihilo habẽt.

Nūc sociis inga pauca boū, ẽ grex puus eārū,
Et pater armenti capto eripietur agello.
Ipsi deinde lares, si quod spectabile signum
Si qs in ędicula deus vnicus, hęc ẽ enim sunt
Pro summis, nā sunt hęc maxima, despicias tu
Forsitan imbelles rhodios, vnctamq; corinthū,
Despicias merito, quid resinata iuuentus
Cruraq; totius facient tibi lenia gentis?
Horrida vitanda est hispania, gallicus axis,
Illyricumq; latus, parce ẽ mesoribus illis,
Qui saturant vrbem circo scenęq; vacantem,
Quāta autem inde feres tam dirę pmia culpę,
Quū tenues nuper marius discinxerit afros?
Curandum in primis ne magna iniuria fiat
Fortibus ẽ miseris, tollas licet oę qd vsq; est
Auri, atq; argenti, scutum, gladiūq; relinques,
Et iacula, ẽ galeam, spoliatis arma superstant.

Nūc socīs inga pauca boū, ẽ grex puus eārū, Et pater armenti capto eripietur agello. Ipsi deinde lares, si quod spectabile signum Si qs in ędicula deus vnicus, hęc ẽ enim sunt Pro summis, nā sunt hęc maxima, despicias tu Forsitan imbelles rhodios, vnctamq; corinthū, Despicias merito, quid resinata iuuentus Cruraq; totius facient tibi lenia gentis? Horrida vitanda est hispania, gallicus axis, Illyricumq; latus, parce ẽ mesoribus illis, Qui saturant vrbem circo scenęq; vacantem, Quāta autem inde feres tam dirę pmia culpę, Quū tenues nuper marius discinxerit afros? Curandum in primis ne magna iniuria fiat Fortibus ẽ miseris, tollas licet oę qd vsq; est Auri, atq; argenti, scutum, gladiūq; relinques, Et iacula, ẽ galeam, spoliatis arma superstant.

Inga pauca boum, subaudi ab inferioribus eripiuntur, Indomitam enim sui temporis anariciā notat quū etiam res viles raperent. Capto eripietur agello. Ex quo inquit pronicialibus agelli erepti sunt nunc rapiūt pauca inga boum. i. omnem reliquam vilem supellectilem, vnde Salustius in Catilinario sic conqueritur, At hi contra ignauissimi homines per summū scelus oia ea sociis adimere quę fortissimi viri victores hostibus reliquerant. Ipsi deinde lares, ipsi dii domestici quos colunt, bene autem ipsi quasi qui minime sint violandi.

Si quod scilicet est. Spectabile, pulchrū ꝛ spectatu dignū. Signum, Statua. Vnicus, etiā vnicus. Nā sunt hęc maxima. i. hęc quę eis sunt relicta, quā suis minima p summis sunt. Despicias tu fortasse forsitā secure rhodios ibelles ꝛ Corithios spoliāt, agbus tibi nihil sit metuendum, quādo effoemiati mollesq; sint sed cane iquit hispanię iniuriam facias, quę sceleris inultum nō sinet. Imbelles rhodios, luxuria ꝛ delitiis affluentes. Nam ex Asia vt docet Valerius Lanticia ꝛ immodici sumptus ꝛ omnia non necessaria voluptatis genera fluxerunt. Sic ꝛ Linius lib. ix. de bello macedonico luxurię peregrinę origo ab exercitu asiatico in vrbem inuecta est. Rhodos autem insula est maris Lycii cognominata vt diximus in sexta satyra a Rhodo Neptuni filia ex sorore Telchinum, Lycia autē pars est Asię. Vnctāq; Corinctum, pinguē ꝛ locupletissimā ac proinde voluptatibus ꝛ luxurię obsequentē. Nam pecunia vt docet Thucidides lib. primo, Prępotēs fuit, ꝛ etiam ab antiquis poetis demōstratur locuples oppidū cognominantibus. Eam etiam scribit Strabo libr. viii. Locupletissimā fuisse, ibiq; emporium fuisse, mercatoribus illuc vndiq; mercimonia conuehētibus. Vnde vectigalia pendi ingentia cōtingebat, veneris etiam templum adeo locupletatum extitit, vt supra mille deę prostitutas puellas caperet, quas veneri viri mulieresq; addixerunt, propter has igitur frequens in vrbem multitudo turbaq; conueniebat, vnde ciuitas mirum in modum ditabatur. Nautę etiam leuiter sumptus facitantes abfamebantur Hinc vulgatū est veteri sermone pResina uerbiū, Non oium est virorū corinthum nauigatio. Sita aūt est in medio Isthmi. Resinata, expilata, Arborū vt scribit Plin. lib. xiiii. ex qbus manat succus alię picē alię resinā mittūt. Resina aūt pilos e corpe hoium euellebāt. Quod vt turpissimū notat Plinius eodē libro his verbis. pudetq; confiteri maximū iam honorē eius esse in euellendis e virorū corpibus pilis, Ergo resinata, glabrata cuius crura sunt depilia ꝛ mollia. Illud aūt obseruandū in hac dictione Resina primā ꝛ secūdam syllabā produci. Mart. in tertio libro, Resina, veneto nec resecare luto. I dē in eodē Resinata bibis vina falerna fugis, Plautus i mercatore Resinā ex melle egyptiā rorate ex quo apparet Legendū esse Quid resinata inuentus, nō quid enim resinata inuentus. Lenia, expilata, iam lene appellamus priore pducta sine pilis, Macrobius. Leue aūt est mulierū corpus quasi naturali frigore denset, Inue. Et iam leue caput.

Corinthus

Resina

Horrida vitanda est hispania, nulla iquit iniuria lacessenda ẽ hispania Nā romanos impetus sępe sustinuit, Numātinā enim multos iperatores cū exercitibus profligarunt primo. Q. Pompeiū. deiñ. M. Pompilium postea Hostilium Mācinum, qđ bellum vicesimū perduranit annum. Et postremo quū ipsi a Scipione obsessi ad extremā necessitatē essent redacti ne in romanoꝝ potestatem perueniret omnes i forum collatas cum vxoribus ꝛ liberis incendio absumpserunt, seq; omnes igni superiecerunt. Horrida, iculta ꝛ deliciarum asperna trix. Vitanda est, qa se vlciscitur. Gallicus axis. i. gallia quę in continuo armorum tumultu versatur, ꝛ in qua subinganda Cęsar decem cōsumpsit annos ꝛ nunc Imperii Romani frena recusat, nam temporibus Vitelii ꝛ Vespasiani tumultum excitauit armorū.

Illyricumq; latus, Illyrii auctore. L. floro sub extremis Alpium radicibus agunt inter Asiam gentem liburnorum, Titiumq; flumen longissime per totū adriani maris littus effusi. Plin. lib. iii. ostendit Illyricū Macedonia, pānonia ꝛ Noricis terminari. Parce ꝛ mesoribus illis, aphros intelligit vnde romā frumenta multa mittebantur Plin. lib. v. scribit in Aphrica regiōem esse. ccl. M. passuum fertilitatis eximię cū centesima fruge agricolis foenus reddente terra. Circo, satyrice dictum. i. ludis circensibus ꝛ Scenicis quibus tota ciuitas vacabat, vnde ꝛ alibi indignaꝝ poeta Si potes anelli circensibus ꝛ alibi, Atq; duas tantum res anxius orat Panem ꝛ Circenses. Quanta autem inde feres: quasi dicat modica, cum interrogatione legendū. i. minima erit aphris q̄ absstuleris, quum iam a Mario prisco sint spoliati, Inde, ab aphris, nam pcessit mesoribus illis sequitur deinde quum marius discinxerit aphros. Tā dirę culpę, tam nefandę rapinę ꝛ spoliatiōis. Marius. i. priscus de quo satyra prima, Exul ab ecctaxa Marius bibit. Discinxerit, spoliauerit, tractū ab his qui vestimenta alicui ablaturi Zonā disoluunt. Curandum in primis. Curandū inqt est ne cuiq; magna fiat iniuria sed pcipue fortibus ꝛ pauperibus, quia tales facile ad vindictam accenduntur. Fortibus ꝛ miseris, vtrunq; n. ad vindictam est validū, nā vbi fortis se ab alio sentit iniuste opprimi, iniuriam eqno animo ferre negt. Tollas licet oē. s. facere nō poteris quin arma relinquaꝝ qbus se vindicent, Licet reliquis bonis fuerint spoliati.

quod

Quod modo proposui, quod ego dixi de pronincialium vindicta. Non est sententia, non est q̄ tantum modo ego ita sentiam, sed est Sibyllę vaticinium, vt ab auctoritate sit suasio vt dicat credēdum esse ex illatis in iuriis pronincialibus ꝛ sociis eos ab Romanoꝝ imperio defecturos. Sententiam inquit Quintilianus vocauerunt, quod animo sensis sent, Sententiam ẽt dicimus orationē generalem pronunciationē continētem, q̄ vel hortat vel demōstrat, vt Inscitia est contra stimulum calces.

Snia.

Quod modo proposui nō est sententia, verum
Credite me vobis folium recitare sibyllę.
Si tibi sancta cohors comitū, si nemo tribunal
Vēdit acersecomes, si nullū in coniuge crimen,
Nec per conuentus, nec cuncta p oppida curuis
Vnguibus ire parat nummos raptura celęno,
Tunc licet a pico numeres genus, altaq; si te
Nomina delectant, omnem titanida pugnam
Inter maiores, ipsumq; promethea ponas,
De quo cūq; voles proauum tibi sumito libro.
Quod si precipitem rapit ambitus, atq; libido,
Si frangis virgas sociorum in sanguine, si te
Delectant hebetes lasso lictore secures,
Incipit ipsorum contra te stare parentum
Nobilitas, clarumq; facem pręferre pudendis.

Foliū Sibyllę, Sibylla in foliis respōsa dabat scripta, Virg. Foliis tū ne carmina manda, Hoc ẽt apud priscos vt scribit Plin. seruatum est, ante vsum chartaꝝ vt in foliis Palmarū scriberent.

Sibyllę, nomen ẽ nō proprium mulieris, sed officii σιους enim deos Eoles appellant. ꝛ βουλᾶς consiliū quasi dei cōsilium, hoc est quę mentem ꝛ cōsilium dei scire viderent, futura enim pdicebant, fuere aūt auctore Varrone vt scribit Lactantius decem. Si tibi sancta cohors, Ordo est, Tunc licet a Pico numeres genus tuum si tibi est sancta cohors, vt sit sensus patiar te ostentes genere suum origine deducta vel a pico si nemo Acersecomes, i. nullus libertus tuus, vendit tribunal. i. Iudicia ꝛ sententias. Acersecomes, capillatum significat, dictio est greca ab a quod est sine ꝛ κειρω tondeo cuius futurum secundum Eoles est κερσω, ꝛ κομα coma inde Acersecomes intonsus comam quales pueros Romani vt scribit Seneca in delitiis habuere. Appellatus est etiā Apollo Acersecomes q̄ intonsus semper esset, estq; peculiare Apollinis epitheton, q̄ nunq; radii posiunt a fronte lucis anelli. Crimen in coniuge, subaudi est, nam sępe pfecti vxoribus obsequentes iniquas sententias ferunt. Celęno. i. si auaritia tua tanq; altera celęno arpyia non parat ire per conuentus (Nam Arpyię fingūtur a poetis rapaces ꝛ sordidę fuisse ꝛ tres sorores) κελαινος aūt apud nos significat obscurū ꝛ tenebrosum.

Acersecomes,

Celęno

Cōuenitur.

Conuētus, quatuor modis intelligit, vno mō quū quēlibet hoiem ab aliquo conuentū dicimus, vt illud Terentianum. Non hoc de nihilo est. q̄ Laches me cōuentam expetit. Alio quū significat multitudo ex compluribus hominum generibus in vnum cōtracta locū, Tertio quum aliquem in locum frequētia hominum supplicationis aut gratulationis causa congregaꝝ Quarto quum a magistratibus iudicii causa populus colligitur, Hoc igitur loco Iuue. de locis vbi a magistratibus iudicii causa populi pronincię congregabant. In hispania aūt erant conuentus quatuor statui per rectores pronincię ad Iudicia facienda. Gaditanus, Cordubēsis, Astysitanus ꝛ Hispalensis, vñ Suetonius in Cesare. Quęstori viterior hispania obuenit, vbi cum mandato rei. p. iure dicendo conuentus circumiret. Apico, q̄ primus rex aboriginū fuit ꝛ Fauni pater. Saturni vero filius, Virg. Isq; parentem Te Saturne refert tu sanguinis vltimus auctor, Ergo a pico tanq; ab antiqua nobili progenie. De pico Ouidius lib. xiiii. Meta. et in fastis, Item Dionysius lib. primo antiquitatum Italię meminerūt.

Alta nomina, sublimia ꝛ fortium virorum, Sic Statius in Thebaide noia ingentia dicit. i. noia virorum magnorum ꝛ fortiū, quorūq; ingentia tellus Aonis ꝛ Tyrię suspirant nomina matres. Omnem pugnā titanida. i. ipsos titanas qui aduersus deos pugnauerūt lege Ouid. ꝛ Higinū. Ipsumq; promethea, quasi q̄ antiquissimus fuerit. Deucalionis. n. thessalię regis fuit prę quo regnante fuit diluuiū illud cantatissimū, Hunc promethei antiquitas cōmenta est primū fuisse q ex limo hominem finxerit. quē in fuso igne celesti ex solis rotis subrepto aīanerit, vñ Fulgētius, prometheū dicit esse appellatum προμήθειαν quasi prouidentē vitę. Huius meminit ꝛ Higinius.

Proauū, maiores tuos, Ouid. Et genus ꝛ proauos ꝛ regia noia iactas. De quocūq, libro. i. de oibus iis de qbus scriptores tradiderunt, neq; n. nobis scire liceret q egregii, fortesq; fuissent, nisi scriptoꝝ monumenta extarent, ergo bñ ait de quocūq, libro. Q̄ si pcipitē, Ordo est Nobilitas ipsoꝝ parētū incipit stare cōtra te si ambitus rapit te pcipitē, Sensus est, Si male inqt vixeris nobilitas tuoꝝ maioꝝ tibi obest, qa efficit vt eoꝝ splendore ab oibus cognoscaris, q̄ si humili loco natus esses nō ita oibus esses notus. Ambitus, Ambitū p ambitiōe posuit. Est. n. ambitio honoris cupiditas Salustius, sed a quo incepto studio me ābitio mala detinuerat. Atq; libido, Visus veneris, quo nihil turpius est hoi, quo. n. id vicīū penetrauit iniuria ibi dominaꝝ, infamia flagrat.

Frangis virgas si crudelis es in socios qbus pręes, Nā sex lictores pcedentes ptorem sex virgaꝝ fasces cū securibus colligatos gestabant, Duodecim aūt cōsules, Eę aūt erant ex Betulla, vnde inquit Plinius Betulla terribilis magistratuū virgis. Incipit ipsoꝝ cōtra te stare, Nobilitas inqt tuoꝝ tibi nocet, facit. n. vt scelera tua oibus nota sint, vñ aūt hoc sumptū ex Salustio in Iugurthio, q̄ sic scribit. Maioꝝ gloria posteris lumē est, neq; bona neq; mala eoꝝ in occulto patitur, qcunq; n. cām hēt celebritatis ꝛ nois in eū oium oculi cōiiciunt, ita vt nullū obscuꝝ possit nec dcm eius esse nec factū. Pręferre clarā facē pudēdis, ꝛ scelera tua oibus nota facere, nā eorū fama ꝛ splendore tanq̄ face pcedente facta tua illustrantur ꝛ nota fiunt. Omne animi vicium, Sensus est, omne inquit hominis vicīū tanto omnibus notius est quāto ipse qui cōmittit est illustrior, vt sit pcedentis sententię confirmatio. Vnde ita Salustius in Catilinario. Qui demissi in obscuro vitam agunt, siquid iracūdia deliqre, pauci sciunt, fama, atq; fortuna pares sunt. Qui magno imperio prediti in excelso etatem agunt, eorum facta cuncti mortales nouere. Tanto conspectius, tanto euidentius, ꝛ quod conspici possit.

Quo mihi te solitū. Sensus est, qd opus est te iactes, & nobilē te ꝓdices, si falsa testamēta solitus es signare, qđ hoīs est sceleratissimi, vt doceat nobilitatē ex bonis moribus cēseri. Subaudiēdum igit est iactas, vt sit. Quo ad qđ te iactas, ita dicñ vt illud Horatii, quo tibi Tulli summe depositū clamñ, fieriq, tribuno. & alibi. Quo mihi fortuna si nō cōceditur vti. bis aūt repetit quo, ad maiorē indignatiōnē exprimēdā. Signare, obsignare ānulo, vñ alibi. Signator falso q se lautū atq; beatū Exigis tabulis & gēma fecerat vda. Tranquil. in Cesare. Quū quid per iocū testandi gratia signarēt.

Falsas tabellas, falsa testamenta, Vulpianus de testamentis, signatas tabulas accipi oportet, & si tabule lintheo quo involute sunt signa ꝑpressa fuerint. Trangl. in nerone. Tunc primū reptū ne tabule nisi pertuse ac ter lino per foramina traiecto obsignarentur.

In tēplis quę fecit annus, ibi enī sepe signabant vt offenderēt fidē religione maxime constringi. Annus. i. maiores tui, quasi dicat, quę illi per virtutem, nec sine ingēti gloria fecerunt tu tuis flagitiis dedecoras. Statuāq, parentis ante triūphalē, ita dictū sicut & ante. Antemantinos si dormire incipis ortu Lucifori, quo signa dares, & castra monebant. Si nocturnus adulter. Si tēpore nocturno scortaris contecto capite cucullo Santonico, hoc aūt fiebat ne ab occurrentibus cognoscerent.

Cucullus Est aūt Cucullus genus vestimēti gallici, q ēt cōposito nomine a bardis gente gallica dicitur bardocucullus, & bardiacus cucullus, de quo plura dicemus in vltima satyra. Illic Bardiacus datur index &c. De eo alibi poeta.

Illa inbet sumpto inuenē properare cucullo. Santonico, gallico. Mart. Gallia Santonico vestit te bardocucullo. Santones. n. populi sunt Aquitanię ad oceanum versi, quę est tertia pars gallię. Strabo lib. iiii. Tibullus Et oceani littora Santonici. Preter, iuxta. Damasippus, equoꝝ domitor interpretatur. δ' αμαξ ω. n. domitor equus, per Damasippū aūt quēcūq, nobilem taxat. Nam ēporibus Nerōis multi a claris maioribus oriundi aurigare in gratiā principis didicerunt, q vt est apud Trangllum eodē studio tenebatur: Hos igitur vt turpi studio foedatos fugillat ostendēs tales haūd quāq, esse nobiles, nam poeta non modo sui, sed & superiorum ēporum vicia insectatur, latenterq, Neronē tangere videtur. Ipse, habet emphasim. Stringit, cohibet, ne recurrat.

Sufflamen Sufflamine, sufflamen, i. quod rotę in descensu, vel nimio procursu opponitur, ne aut recurrat, aut nimiū procurrat, pro mora positū in vltima, satyra. Nec res atteritur longo sufflamine litis, a quo videtur & verbum sufflamminare formari, Nam Augustus Cesar, sufflāminādus participio vsus est, vt docet Seneca sic. Acherius noster sufflāminandus est, hadeo nō cur rere, sed decurrere videt, voluit. n. offendere miram illi finisse eloquētię velocitatē. Nocte qdē, verba damasippū excusantis, cui rīdet poeta sed luna videt & sydera testes oculos intēdūt. Finitū tēpus honoris quum fuerit, eo inqt Damasippus īprudentię deuenit, vt nō dubitaueris finito consulatus sui tpe palā & media luce aurigare. Tēpus honoris. i. consulatus.

Crimen habet · quisq; maior qui peccat habetur.

Quo mihi te solitum falsas signare tabellas
In templis, quę fecit annus, statuamq; parentis
Ante triumphalem, quo si nocturnus adulter
Tempora santonico velas adoperta cucullo?
Preter maiorum cineres, atq; ossa volucri
Carpento rapitur pinguis damasippus, & ipse
Ipse rotam stringit multo sufflamine consul,
Nocte quidem, sed luna videt, sed sydera testes
Intendunt oculos finitum tempus honoris
Quum fuerit clara damasippus luce flagellū
Sumet, & occursum nusq; trepidabit amici
Iam senis, ac virga prior annuet, atq; maniplos
Soluet, & infundet iumentis hordea lassis.
Interea dum lanatas, torumq; iuuencum
More numę cedit iouis ante altaria, iurat
Solam hyppo & facies olida ad pręsepia pictas.
Sed quū pernigiles placet instaurare popinas,
Obuius assiduo syrophenix vdus amomo

Flagellū, ad agitandos equos. Ac virga prior annuet, prior amicū salutabit citra omnē pudorē, vel qđ melius & annuet prior virga ipsis iumētis vt cū sequentibus cōiungant. Maniplos soluet, syncope ꝑ manipulos. i. fasciculos foeni, sic & Ouid. lib. ii. fastoꝝ. Pertica suspēsos portabat longa manipulos, inde Manplaris nomina miles habet. Interea dū lanatas, dū sacrificia inqt peragūtur, in qbus oues & iuuenci mactātur añ aras Iouis more Numę, q plrima vt scribūt Liui. Plutar. Diōysius & Pli. de viris illustribus, sacra istituit

Hippo turat interea solā Hippo tanq; stabulario deā, q eqs ꝑsit & agasonibus. Lanatas, oues. s. Iurat solā Hippo, tato inqt studio tenet aurigādi, agēdiq, , vt ētp Hyppo q̄si ꝑ numē peculiare agasonū, sibiq, maxime colēdum iuret, erit igit actus grecus Hyppo, triplicē. n. habet iflexionē in actō vt Hypponē, hypponā & hyppo dicamus, vt dicimus Didonē & dido, Manthonē & mantho, Saphonē & sapho. Ouid. Miseraq, relinq̄re Dido, nā versus aliter nō staret, aut renera hypponā tm̄ dicemus, nā sic i multis legit codicibus, Hipponā & facies olida ad presepia pictas, tolliturq, illud. Solā Hyppo, deā, quā Stabula Hyppo rii colebant, vt ostēdit Apuleius. li. iii. meta. his verbis. na Respicio pilę medio, quę stabuli trabes sustinebat, i ipso meditullio Hyppone deę simulacrū residens ediculę, quod accurate corollis roseis recētibus fuerat ornatum. Quin & florentissimus Tertulianus i Apologetico de eadē sic. Vos tñ nō negabitis & iumēta oīa & cūctos cātorios cū sua Hyppona coli a vobis. Et facies pictas. s. ipsius deę Hypponę, vt itelligas plures imagines deę, q in stabulis pingebantur tanq; deę iumentoꝝ agasonūq; presidis. Sed quum pernigiles, aliud in nobilitate īsectatur flagitium, q. s. sine vllo pudore intermissa aurigatione popinas frequentent. Est ergo sensus. Quum nobilis Damasippus in popinas descendit, stati adsint vnguentarii, qui eum venientem blande excipiāt atq; saluteut. Placet, ipsi nobili. Instaurare. repetere, ac per hoc ostendit frequenter ab eo fieri. Pernigiles. i. noctu die, q; patēt es ꝑter multi tudinē cōfluentem.

Popinas, loca sunt desidię luxuriq, apparata, ibi. n. cōmessabantur, ceteraq, faciebant, quę intemperantię sunt, qui in ea versabantur popinones sunt appellati.

popinones

Syrophenix

Syrophenix, vnguentarius, fictum est nomē ex syria & phoenicia, nam illinc vnguenta preciosa mittebātur, optimiq, vnguentorum cōpositores. Vdus, idest profluens vndiq, ex nimia vnguentorum attrectatione. Amomo, idest vnguento ex amomo. Est enim amomum genus fruticis proueniētis in parte Armenię quę vocatur ocene,

Amomum. in Media & in pōto ex quo vnguentum optimum fit, vnde Plinius de Vnguentis scribens sic tradit. Omnia antē acutiora fiunt costo, amomo, quę maxīe nascuntur.

Idumeres feriunt. Incola portę Idumeę, hoc est qui domi suę icolit portas syras. Nam Idume pars est syrię vt scribit Josephus libro primo. & Strabo libro. xvi. Plinius libro. v. qui ita tradit. Qui subtilius Syriam diuidunt circum Euphratē Syriam phoenicen volunt, & esse orā maritimam syrię cuius pars sit Idumea & Iudea, poeta igitur portā idumeam intelligit portam syram. Nam in syria oppidum Rhosos est & ter-

Portę syrię. go portę quę syrę vocantur, internallo Rhosiorū montium & Tauri, bene ergo ait icola portę idumeę quum idumea vt dixi pars sit phoenices, vnguentariusq, sit ex

Mos ꝑ scus. syria phoenice. Hospitis affectu id est salutat & appellat dominum & regem blandiendo ex affectu ipsius hospitis, qui ita gaudet salutari. hoc autem est ex vetere

Salutādi. consuetudine vt docet Seneca libro, primo epistolarum qui scribit Priscos solitos fuisse quotiens hominiī igno to occurrerēt eum dominum & regem appellare, idq, genus blādimenti quoddam erat & honorifica appellatio. tio. Martia. libro primo, Quum te non nossem dominū regemq, vocabam Quum bene te noui iam mihi priscus eris. Idem libro secūdo. Quod te nomine iam tuo saluto quem regem & dominum prius vocabā Ne me dixeris esse contumacem Augustus vt scribit Trāquillus & Tertulianus meminit se nec a liberis nec a seruis vel ſerio vel ioco dominū passus est appellari, atq, eiusmodi blanditias etiam inter ipsos prohibuit. Et cum venali, adest inquit non solum vnguētarius, sed & mulier quę vinum vendit, quę iisdem venientem blandiiis nobilem excipit. Cyane autem est nomen mulieris versantis in popinis, eiusdē nominis est Mulier īnympham conuersa, in Sicilia & item alia Meandri fluui filia mater Cauni & Biblidos, auctor Ouidius in met.

Succincta, administrandum. Venali lagœna. i. vino venali, nam lagœna vt diximus supra est vas tā vinarium quā aquarium, ostendit igitur poeta hominesillic & vngi & potare. Defensor culpę. occurrit his quę possent obiici a criminis defensore, & ipsos aliquando in iisdem erroribus versatos, vt dicat verum quidem esse q & ipsi in adolescentia sua peccauerint, sed erroribus suis nō nimium immoratos, vt moneat si plura, q; per ętatis imbecillitatem, aut fragilitatem humanam in aliquod quis vicium prolapsus fuerit ab eo celeriter recedendum. Fouisti errorem idest tenuisti.

Currit, idumeę syrophoenix incola portę
Hospitis affectu dominum regemq; salutat,
Et cum venali cyane succincta lagoena.
Defensor culpę dicet mihi fecimus & nos
Hęc iuuenes, esto, desisti nempe, nec vltra
Fouisti errorem, breue sit quod turpiter audes.
Quedam cum prima recēsetur crimina barba.
Indulge veniam pueris, damasippus ad illos
Thermarum calices inscriptaq; lintea vadit,
Maturus bello armenie syrięq; tuendis
Amnibus & rheno atq; istro, prestare neronem
Securum valet hęc ętas, mitte hostia cesar,
Mitte, sed in magna legatum quęre popina,
Inuenies aliquo cum percussore iacentem
Permixtum nautis, aut furibus, aut fugitiuis
Inter carnifices & fabros sandapilarum,

Brene sit, attende sententiam, Innuit poeta cuius vis hominis esse vt erret, sed nullus nisi insipientis in errore perseuerare. Indulge veniam. debes inquit pueris & adolescentibus talia propter ętatem perpetrantibus ignoscere, Sed Damasippo ignoscendum ne quaq; est, qui iā est ętate proiectior & iam grauioribus negotiis aptus

Damasippus ad illos Thermarū calices. Damasippus inqt per quē itelligit vt diximus vnūquēq; nobilem non erubescit se in popinas & Thermas ad potandū demittere, ibi enim homines tātum flagitiosi vilissimiq, versabātur, vnde cum Emphasi est pronunciandum ad illos calices Thermarum quasi ad illas potiones, quibus foedissimi homines inebriātur. In scripta lintea. i. sudaria thermarum quibus detergebantur quum siccassent. ita enim a varietate texturę appellabantur, qua videntur inscripta & picta. Maturus bello Armenię, ea ętate vt aptus sit ad tractanda bella. Arme Armenię, bene autem Armeniam nominat Nam imperantenia vñ Nerōe Armenia nouos excitauit Tumultus. Illuc missus Corbulo Megistanas qui primi defecerant pepulit sedibus, Castella eorum excindit, plana, edita, validos inualidosq, pari metu complet. Tacitus. Armenia, finitima est Cappadocię dicta ab armeno Iasonis comite.

Syrięq, tuendis amnibus, quales sunt Euphrates. Tigris & Orontes, sunt enim amnes Syrię. Et Rheno scilicet tuendo, fluuius est Rheticarum Alpium q Rhenus. inarcesso & precipiti vertice ortus, modico flexu in occidentem versus, germaniam a gallia separat septentrionaliq, oceano miscetur. Istro, is est qui & Danubius nominatur, quem iccirco Papinius in Syluis vocat bi Ister. nominē, ex vertice montis Arbonę effusus plures adit populos, donec in pōticī mare sex erumpit meatibus.

Mitte hostia Cesar, Locus hic duobus modis pōt explicari, vt sit sensus. O Cesar si Damasippū ad bella gerēda es missurus mitte hostia eius. i. noli q̄rere Damasippū in sua domo qa illic nō inuenies, sed q̄re illū in popinis vbi quotidie versat, Itē sic. O Cesar Damasippū potes mittere ad hostia Istri & Rheni quia iam ętate est grauis, sed si vis eum inuenire accede ad popinas, nam ibi est frequens, vt sit manifesta irrisio nobilitatis. Legatum, legatus pro oratore ponitur Legatus item dicitur qui in exercitu secūdam post imperatorem obtinet dignitatem, vt hoc loco. Sandapilarum, feretrum est Sandapila, ad mortuos efferendos in qua non nobi- Sandalium, sed plebeiorum tantum atq, damnatorum cadapila. uera portabantur, auctor Fulgentius, vnde Tranquillus sic de Domitiano interfecto. Cadauer eius populari sandapila per Vespillones exportatum.

Et resupinati cessantia tympana galli.
Aequa ibi libertas, cōmunia pocula, lectus
Non alius cuiquam; nec mensa remotior vlli.
Quid facias talem sortitus pontice seruum
Nempe in lucanos, aut thusca ergastula mittas
At vos troingenę vobis ignoscitis, eę quę
Turpia cerdoni, volesos brutosq; decebunt.
Quid si nunqam adeo foedis, adeoq; pudēdis
Vtimur exemplis, vt non peiora supersint.
Consumptis opibus vocem damasippe locasti
Suppario; clamosū ageres vt phasma catulli.
Laureolum velox etiam bene lentulus egit

Tympana cessantia. i. inter gallos sacerdotes cybeles qui a suis per vrbem bacchationibus ꝛ discursibus cessant, ꝛ in popinis secedūt. Galli, sacerdotes cybelei, De gallis illic diximus apud Persiū. Tunc grandes galli, Dicti sunt Plinio Festo ꝛ Ouidio a gallo pheygię fluuio cuius aquā potantes reddunt insani, Martianus etiam tradit ab hoc fluuio ministros mīs deū gallos dictos Tradunt scriptores hos spiritibus afflatos ꝛ in armorum agitatōe tumultuosa, ꝛ cum strepitu ꝛ fragore cymbalisq; ac tympais ꝛ armis item etiam tybiis vociferationibus inter sacrificandū stupefacientes inq; ministrorū habitu publica modo quodam sacra factitantes. Resupinati, vt otiosi ꝛ ebrii. Aequa ibi libertas, indifferēter omnia illic aguntur, vt alicuius nullus sit respectus, sed omnes pari modo habeant. Lectus, discubitorius. s. Remotior, sepatior i loco abstruso, quid facias, si talē inquit nactus sis seruum hoc est tam flagitiosum q̄ est nobilis ille vitiosus. qd facias de illo, vt sit sensus, illum statim a te reiicias mittasq; vt nequā hominem in ergastula. Sed vos inquit nobiles vobis ignoscitis, neq; quicq̄ vobis turpe putatis, quod non recte facitis, quasi dicat deberetis in vicia animaduertere, talia q; delicta non pati. In lucanos. nam frequentia erāt ergastula in Lucania ꝛ Etruria. Marti. lib. viii. Et sonet innumera compede tuscus ager. Lucanos. populi sunt Italię, qui littus Thuscum attingunt mediterraneamq; plagam tenentes supra tarentinum sinum incolunt, Brutiis conterminī sunt, Lege Strabonē in sexto.

Ergastula. De ergastulis abunde diximus in sexta satyra, At vos traingenę, Satyrica irrisio. i. nobiles qui ex sanguine troiano iactatis originēm vestram duci.

Vobis ignoscitis, siquid inquit turpiter facitis vobis ignoscitis, putatisq; vobis id licere, quod in Cerdone ꝛ paupere damnaretis si admitterent. Cerdoni, ignobili ꝛ humillimę conditiōis. Nam Cerdones dicunt qui artificio ꝛ lucro victum querūt nam κερδος significat lucrum. Volesos ꝛ Brutos, per hos omnes nobiles intelligit, fuerunt enī Romani ciues antiquissimi Volesi originē ex sabinis duxerunt, tēporibus Romuli in vrbē recepti. Nam Tacius rex Sabinorū post pactiōes factas cum Romulo vt ęqua potestate paribusq; honoribus in vrbe roma maneret, ipse ꝛ cum eo tres viri ex illustribus familiis romę permanserunt Valerius volesus, ꝛ talus cognomine tyránus, ꝛ vltimus Metius Curtius is qui armatus lacum nando se transmisit, ꝛ cognati ꝛ clientes gentiles numero haud pauciores centum.

Quid si nusq̄ adeo. Sensus est, Nobilitas romana ad eo est flagitiis contaminata nostris temporibus, vt eisi foeda sunt quę cōmemorani, spurciora tamen etiam supersint quę facit, Sicq; ꝓbat per exemplum eiusdē Damasippi per quē vnumquēq; nobilem intelligit etiam turpiora fieri q̄ quę supra etiā sint cōmēorata. Quid scilicet dicas. Cōsumptis opibus. in eos enī nobiles qui opibus per luxum cōsumptis ad artem scenicā descenderunt vt pro histriōibus in scena fabulas agerent, quod erat hominum vilissimorū ē infamiū, multi etiam ad gladiaturā quod extremę erat infamię se conferebant, quod notat poeta in satyra vndecima, illic. Nam dum valida ꝛ Inuenilia mēbra sufficiunt gręc. Suppario, arti scenicę Nam Supparium vt scribit Festus mimici genus fuit veli, De quo sic ꝛ Donatus in Terentiū, pro auleis supparia posterior etas accepit, Est autē mimicum velum quod populo obsistit, dū fabularū actus cōmutat. De eo sic meminit. Apuleius primo met. Oro te inquā auleū tragicum dimoneto ꝛ suppariū Scenicū cōplicato, ꝛ Itē, auleo subducto ꝛ cōplicato, ꝛ cōplicitis suppariis scena disponitur vbi locū coreximus, nam pro alueo scripsimus auleo. Seneca ad Serenū de Trāquillitate vitę Publius Tragicis comicisq; vehemētior ingeniis, quotiēs inimicitias, ineptias, ꝛ verba ad summā caueam spectantia reliquit. Inter multa alia cotbumo non tantū Suppario fortiora. Cicero de prouinciis consularibus, Itaq; ille alter vt ipse est homo doctus ꝛ a suis grecis subtilius eruditus quibuscū iam in exedra helluatur, antea post supparium solebat. ergo locasti vocem damasippe Suppario. i. ludis scenicis vocē tuā mercede locauisti. Phasma grece, visio latine nomen fuit fabulę Catulli poetę forte tēporibus Inuenaquemadmodum ꝛ Menādri, vnde Terentius. Idē Menandri phasma nunc nuper dedit, Illic nāq; adolescens vt scribit Donatus est introductus, qui aspectu pulchrę virginis veluti numinis visu perculsus exhorruit, nomen igitur fabula sortita est ab euentu rei, q; visa fuerit puella veluti dea φαντασκω enim idem est quod appareo, Phasma item ponitur pro portēto vt sepe apud Herodotum. Tale inquit Phasma apparuit in grecia, In ea igitur fabula aut visio alicuius rei aut monstra representabant, in quibus magno esset opus clamore, vnde clamosum dixit poeta. Laureolum velox, etiam inquit Lentulus velox bene egit laureolum, estq; risu Laureo tyrico adiuuandū, vt ostendat non modo vnum nobilem, sed multos ludis Scenicis cōtaminari, optimeq; fabulas tanq̄ peritos mimos agere, vnde mira vrbanitate ait etiā Lētulus bene egit. i. bene se quidē in actione fabulę gessit. Lentulus, nomen proprium nobilis qui ꝛ ipse fabulam laureolum egit in scena, Nam Laureolus Tragœdia fuit, quam Neuius scripsit auctore Gelio in carcere, dicta a Laureolo qui in ea introducebatur fiblatus ob scelus in crucem, hanc fabulam vt alias multas Domitianus representauit, ita vt qui ageret, vera nō falsa cruce pēderet. Martia. lib. i. Nuda Calidonio sic pectora ꝓbuit vrso Non falsa pendēs in cruce laureolus, Lentulus igitur nobilis Romanus eam egit pro Histrione, ita vt non vera tamen cruce pependerit, quemadmodum debuit vt ait Iuuena. quādo nō erubuerit ꝙ histriōē in scenā descēdere. Velox, mira strenuitate.

Cerdones. Volesi. Lucāi. Phasma. Suppa rium. Laureo mamercorū familia.

Iudice me dignus vera cruce, nec tamen ipsi
Ignoscas populo, populi frons durior huius
Qui sedet, ē spectat triscuria patriciorum,
Planipedes audit fabios, ridere potest qui
Mamercorū alapas, quanti sua funera vēdant
Quid refert? vendunt nullo cogente nerone.
Nec dubitant celsi prętoris vendere ludis.
Finge tñ gladios inde, atq; hinc pulpita pone,
Quid satius, mortem sic quisq̄ exhorrnit vt sit
Zelotypus thymeles; stupidi collega corinthi?

Dignus vera cruce, ex stomacho dixit poeta, dignus erat inquit qui vera cruce ꝛ non ficta penderet, quando quidem histrioniam faceret. Nec tamen ipsi ignoscas populo, Nō solum i quit hęc in nobilibus nō sunt ferenda quę faciunt, sed ne populo quidem ignoscendū qui hęc sine pudore spectat. Durior frons. quia nullo afficit pudore, in frōte enim est sedes pudoris, vnde extat prouerbium vt quum quis pudorem amiserit dicatur frontē pfricuisse. Quintilianus perfrica frontē ꝛ dic te digniorem qui prętor fieres, q̄ Catonē

Perfricare, frōtem

Huius. populi, quasi qui altiora curare deberet. Qui sedet ꝛ spectat. qui sustinet sedere ꝛ spectare. Triscuria, nona vocabuli compositio, per quā signat ninimiam ꝛ maximam patriciorum scurilitatem a tris ꝛ scurra, Nā tris ꝛ ter pro superlatiuo greci ꝛ latini vsi sunt Plautus in Rudente Tū trifurcifer mihi audes iclemēter dicere? Idē in Bacchidibus, Vt pergrecetur tecum trinenefice idest maxime venefice, ꝛ maxime furcifer, vnde dicimus ꝛ Trimegistson mercurium quasi ter maximum, μεγιστος enim maximum significat. Mart. libro. vi. Hermes omnia solus ꝛ ter vnus idest trimegistus. Patriciorum, nobilium, de vocabuli significatu diximus prima satyra, Illic patricios omnes opibus quū pronocet vnus.

Fabios planipedes idest nobiles quales fuerunt fabii recitantes comedias Planipedias, de Comœdis diximus Satyra prima. Illic recitauerit ille togatas. Mamercorum alapas idest qui potest ridere ꝛ spectare mamercos nobiles, qui in scena alapas ꝛ alia flagra patiebantur in agendis fabulis, sicuti ꝛ Latinus Mimus qui vt risum spectatoribus moueret Paniculum alium mimum percutiebat. Martialis. Hesterna factum narratur posthume cœna. Os tibi precisum quanto non ipse latinus Vilia panniculi percutit ora sono. Idem libro quarto. O quam dignus eras alapis mariane Latini, Te successurum credo ego panniculo. Mamercorum autem alapas possumus intelligere aut quas ipsi aliis inciterent, aut quas ipsi paterentur, Mamercorum familia antiquissima fuit quę nobilitatis principium accepit ab eo Mamerco ęmilio qui Dictator fidenas quū defecissent debellauit cœpitq; Quanti sua funera, nobilium impudentiam insectatur. q; ꝛ non modo artibus scenicis operam suam prestent, sed ꝛ in gladiaturam spōte sua descendant in harena, Nam antea Nero quadringentos Senatores, sexcentosq; equites romanos, ꝛ quosdam forte tunę atq; existimationis integre vt Tranquillus ꝛ Tacitus scribunt ad ferrum exhibuit. Ait igitur Iuuenal. Nobiles cogente Nerone ad ferrum se tunc exhibuisse. Nunc autem nullo iubente ad id muneris descendere, Ordo est. Quid refert quanti vendāt sua funera, est autem tacita responsio ad defensores. Non sunt inquit excusandi quia digladiando magna premia consequātur. Turpissimum enim est eis, quia sponte tali se offerunt muneri q; si coacti essent inquit poeta excusandi essent. Quid refert? quid prodest etiam si multū lucrentur tali arte foedari. Vendunt nullo cogente Nerone. hinc tota indignatio poetę est, q; non coacti id faciant. Vendere scilicet sua funera. Ludis Celsi prętoris, nam prętores ludis pręerant, vnde alibi. Quid si vidisset prętorem in curribus altis Extantem ꝛ medio sublimem in pulnere circi. Celsi celsus non est Prętorē propriū hoc loco vt quidam putauerunt, sed celsum expone sublimen ꝛ sedentē in curru quū ludis habitu triumphali presit. Finge tamē gladios. Duplici modo exponi posse videtur, vt sit Sensus. Esto inquit mortis supplicium tibi paratum sit, nisi in theatrum descendas ad artes scenicas. nonne satius est mori q̄ ludis scenicis foedari? Hicq; maxime ostendit artem illam scenicā vilissimorum tñ hominum fuisse ꝛ infamium, vnde ꝛ apud Iurisconsultos libro tertio digestorum legimus eos qui in scena ob prēmium versarentur, ꝛ omnes qui operas suas locarint arti ludicrę, infames esse. Quod ꝛ in secunda satyra docet illic Vicit ꝛ hoc monstrum tunicati fiscina gracchi, nam profligatissimus quisq; ex inuentute vtriusq; ordinis tenebatur senatusconsulto in opera scenę arenęq; edenda, multiq; etiam sponte sua famosam illam indicum notam subibant auctor Tranquillus in Tiberio. Alius sensus est. Finge gladios inde. atq; hinc pone pulpita. i. ponamus tibi ludos gladiatorios ꝛ scenicos proponi, quibus exercearis, vtrum horum potius eligas, quasi dicat munus gladiatorium magis eligendum vt minus turpe. Sicq; ostendit quum vterq; ludus sit inhonestus turpiorem tamen esse scenicum, vnde bene ait An quisquā sic mortem exhorruit vt sit Zelotypus thymeles idest an quisquā ita expauit ludos gladiatorios vbi homines cedūtur, vt malit artibus scenicis contaminari. hocq; magis placet Nam histrioniam et gladiaturam comparat, de vtraq; etiam fecit mentionē vt ostendat iam nobilitatem Ro. sine aliquo pudore in vtroq; munere uersari graui cum ignominia. Finge gladios. puta gladios esse qui te confodiant aut gladiaturam tibi proponi. Hinc pulpita idest scenam ipsam multis pulpitis extructā, in qua tibi vt histrioni sint agendę fabulę, Ac per hoc ostendit mortem esse potius appetendam q̄ pudorem amittendū, aut gladiaturam potius quā histrioniam eligēdam. Mortem sic quisq̄, itane mortem quisquā timuit ut omni prorsus pudore calcato malit in scena uersari pro histrione? ac si dicat repetatq; quod dictū est, potius mortē eligendā q̄ honestatē deserēdam, aut vt diximus itane gladiaturā quisq̄ extimuit ubi mortis inest periculum vt malit amplecti artē scenicam. Vt sit Zelotypus thymeles, vt uelit in scena versari, vbi representet pro histrione Latinum mimum Zelotypum Thymeles vxoris suę. Nam Latinus mimus de quo Satyra ꝓma, tēporibus Domitiani tanq̄ Thymeles vxoris Zelotypus Pāniculū alterū mimum alapis cedebat, vt risum spectatoribus moueret. Collega stupidi Corinthi. i. socius Corinthi alterius mimi. Stupidi, hebetis ꝛ ignaui.

Res haud mira tamen.s.est. Et est Sensus.non est tamen mirum,nobilem romanum hęc facere, quia sub Nerone principe natus est, qui artibus scenicis multū delectatus est,nam vt scribunt Tacitus Tranquillus ⁊ Eusebius,adeo cytharedicę arti deditus fuit, vtī Achaia instituerit ciuitates apud quas musici agones edi solēt,omnes cytharedorū coronas ad ipsum mittere. Easadeo grate accipiebat, vt legatos qui pōtulissent non modo primos admitteret, sed etiā familiaribus epulis interponeret,Cantante eo ne necessaria qdem causa excedere theatro licitū fuit, Itaq; enixę quędam in spectaculis feruntur.Nunc poeta demonstrat philosophice quantā perniciem moribus hominum ⁊ ciuitatibus afferant corrupti mores pricipum,eorumq; quorū vita omnibus tanq̄ speculū esse debet,vnde illud etiam exit, Sed quid non faciet,quod principis vxor? Natus nobilis scilicet est. Hęc vltra,posthac quid videbimus in vrbe nisi omnes nobiles scenicis artibus vacare? Vltra hęc.s.tempora Et illud dedecus. Sēsus est,habes hoc etiā quod in dedecus vrbis maxime redundat gracchum pugnantem non armis mirmillonis,non clypeo,non galea,tectum,sed habitu retiarii tunicati,eritq; expositio Gracchum pugnantem. dedecus autem appellat tum q̄ artem gladiatoriā exerceat quę infamis habetur,tum q̄ Mirmillo,essenon vult qui tecta facie pugnat,sed retiarius qui galeram tantum sumit vultu aperto vt cognoscatur. Totaq; est hinc poetę indignatio,q̄ gaudeat operam suam sponte barenę prębere ⁊ cognosci, quasi qui omnem pudoris rationem amiserit,per Gracchum nobilissimum quēq; intelligit Nam gracchorum familia nobilissima fuit ⁊ potens.

Mirmillo. Mirmillonis.glodiatorum alter sequutor ⁊ Mirmillo,alter Retiarius dicebatur.Mirmillo scutum ⁊ falcem fumebat ⁊ galeam,in cuius vertice erat effigies piscis,

Retiarius. aduersus quem Retiarius pugnans quū eum insequeretur hęc cantabat.Nō te peto,piscem peto, quid me fugis galle? Retiarius aūt Fuscinā ⁊ rete gestabat tunicatus,ait igit̄ poeta nobiles eo insolētię ⁊ ipudētię deuenisse, vt nō modo nō erubescant tecti armis in barena decertare more mirmillonis qui tectus galea ⁊ scuto pugnat.sed vltro omnia facie aperte peragant habitu retiarii tunicati,qui tunica tantum tectus dimicabat fuscinam ⁊ rete gestans vt cognoscantur,nam gaudent cognosci. Aut falce supina,i.erecta quę a mirmillone sumebatur. Dānat,quia non pudet,imo gaudet cognosci. Tridentem,i.fuscinam,quam habet vt retiarius. Erigit vultū, vt cognoscatur. Ad spectacula. idest ad ipsos spectatores theatri, Nequicquā,frustra, cum mirmillonem capere non potuerit. Effudit.emisit. Dextra vibrata.dextra cōmota ⁊ concussa iniiciendo rete. Cedamus tunicę, Cedamus inquit tunicati.i.retiario homini tunicato,quū presertim sit cinis et nobilis romanus quod facile agnoscas ex habitu diuite ⁊ magnifico. Nam funiculus ipse quo sibi galerū capiti alligauit aureus est, qui ornatus non est pauperū gladiatorum,hocq; totum ironicos pronūciandū, vt sit sensus. Debemus inquit cedere ⁊ locum dare nobili romano fugienti tota barena, vt enadat ne scilicet a mirmillone insequente feriatur,hocq; quasi quadam cum miseratione nobilitatis, habēdus est iquit aliquis respectus ipsi nobili vt possit effugere manus mirmillonis ne cędatur ī barena Sic etiam cōstat vt tradit Herodianus Cōmodo impatori qui in amphiteatro cum gladiatoribus dimicauit, habitū suis esse respectum a cęteris gladiatoribus. Sic enim scribit. Facile aūt dimicās suos compares superabat,neq; tum vltra vulnera procedebat dāte vnoquoq; manus, atq; imperatorē potius q̄ gladiatorē agnoscente. Sicq; legendum est Cedamus et nō credamus,aliter sensus non procedit,vnde bene sequitur, Ergo ignominiā,quasi dicat ipsum mirmillonē ex victoria aduersum nobilem potius ignominiam reportasse quam laudem aut gloriam, vt sit sensus. Ergo mirmillo cum non passus sit Retiarium virum nobilē fugere quasi cuius misereri deberet,grauiorem adeptus est ignominiam q̄ si graue vulnus accepisset,nā a spectatoribus derisus est,quasi qui peritus impitum superauerit.hoc q̄ totum ironicos in contēptum ipsius nobilis,tanq̄ qui fedam in barena operā nauauerit. Tunicę.tunicato retiario.Nam Retiarii tunicati erant. vñ in secūda satyra tunicati fuscina gracchi. Tranquillus in Caligula.Retiarii tunicati q̄q; numero gregatim dimicantis sine certamine vllo.totidē secutoribus succubuerant. Aurea spira.i.funiculus ipse aureus qui circa galerū discurrens ad ornatū porrigebat ad fauces, vt galerus sub mento vinciret.Spira aūt ꝓprie appellat involucrū funis in orbē collecti.Et serpentē dicimus collectā in spiram hoc est in girum ⁊ revolutionē. Spiram item dicimus circulum illū eminētem qui basi apponitur. Victruuius, Sin autem ionicę columnę fient,scapus preter spiram ⁊ capitulum in octo partes ⁊ dimidiā dividatur. Plinius lib.xxxvi,cap.xxiiii. In ephesię dianę primum colūnis spirę subditę,⁊ capitella addita. Victruuius Loquēs de ędę Dianę sic scribit. Et fecerūt primo colūnę crassitudinē octava parte,vt haberēt speciē excelsiorē, Basi spirā apposuerūt ꝓ calceo,capitulo voluntas,vti capillamēto cōcrispatos cicīnos ppēdentes ornauerūt,trūcoq; toto strias,vti stolas rugas mōnali more demiserūt. Spiras etiā dicimus ī ligno quū venę ⁊ nodi se cōuoluerūt. Pli.li.xvi.publicū oīum viciū vocat spiras,vbi sese cōuoluerūt venę atq; nodi. Lōgo galero.i. ꝓcero ⁊ eminēti. Secutor.ñ ē mirmillo q retiariū posq̄ ab eo captus ñ ē iseq̄t. Iusus,a ꝓtore q̄ pest ludis ⁊ cui operā suā vēdidit. Gracchо, Nobili viro retiario de quo ēt ī scḋa satyria meminit Tunicati fuscia gracchi.

Spira.

Libera si dentur,si posset inquit quod sentit populus libere dicere,indubitanter Senecā,quis humili loco natū ꝓpter eius virtutes Neroni ꝓferret,q̄ nobilitatis suę splendorem viciis obscurauit,vt ostēdat in virtute nō in maiorū gloria verā nobilitatē cōsistere. Fuit aūt Seneca ꝓceptor Neronis ⁊ Lucani poetę patruus,qui inciso venarum ⁊ veneni hausu periit. Tranqllus Tacitus ⁊ Eusebius auctores. Sed quū dicit libera si detur populo suffragia, iniquā tēporum suoꝝ cōditionē suspirat, qbus ab ipatoribus occupata libertate oīa eorum nutu administrabantur quū antea magistratus suffragiis populi creārētur, vt Iuuenis dicemus in satyra.x. Veꝝ poeta ad id respexisse videt quod scribit Tacitus. Ait.n.fama suisse principes cōiurationis pisonianę desinasse, vt post occisū neronē, Piso quoq; iterficeret tradet reiq;, ꝓperiit Senecę claritudī evirtutū ad sūmā fastigiū delecto. Quis tam ꝓditus,quis adeo rōnis egēs.s.est

Parricidia ꝓ supplicium

Vt dubitet,vt nō dicat Senecā Nerōi ꝓferēdū. Nō vna simia,qui parricidiū cōmisissent virgis cęsi ⁊ culeo insuti cū simia,gallinaceo,serpente,⁊ cane in mare, vel in ꝓpinquū flumen pīciebant. Auctor est Modestinus Iurisconsultus lib.digestoꝝ.xliiii, Plautus. Iube hunc insui Culeo,atq; in altū deportari,si vis bonā annonam. Non vna,sed multę,vt qui multa cōmisserit parricidia,ac per hoc multę mortes. Parricidiū.n.dicit cōmittere quicūq, magnus co gnatoꝝ sanguine cōmaculat,licet Quinti.lib.viii.scribat parricidam abusiue dici matris aut fratris interfectorē. Nero.n.vt Tacitus ⁊ Tranqllus scribunt conscius fuit necis Claudii, matrē Agrippinā ⁊ sororē patris interfecit,auctor Eusebius, Octaniā vxorē prius relegatā sub crimine adulterii occidit, Popeiam duodecimo die post diuortium Octanię in matrimoniū acceptā, ictu calcis grauidā ī teremit ⁊ egrā, Antoniā quoq; filiā Claudii recusantē post mortē popeię nuptias suas quasi nouaꝝ reꝝ molitrīcē interfecit. Aulū plautiū innocentē sibi ꝓpinquitate cōiunctū iactans eū a matre dilectū,⁊ ad spem imperii impulsum, Itē priuignū Ruphriū Crispinum popeia natū impuberē adhuc,qa ferebat ducatus ⁊ imperia ludere,mergōdū dū piscaret mari seruis ipsis demādauit. Britannicū fratrē suū per adoptionem veneno sustulit.

Culeus

Culeus. Saccus est ex corio,quo vt diximus insuebant parricidę. Itē nomē est mensurę cōtinentis amphoras viginti, Priscia. Est ⁊ bis decies quē cōficit amphora nostra Culeus,ac nulla est maior mensura liquoris. Cato. Vbi delegeris in eius musti culeum aquę marinę veteris quartas binas,vel salis puri modiū,⁊ eū ī fiscellā suspēdito. Par Agamēnonidę,crimē inquit q̄d cōmisit Orestes,quū matrē interemit,par fuit crimini Neronis,q̄ eodē modo Agrippinam matrē suā occidit, est aūt Agamēnonidę gtūs casus.i. Orestis filii agamēnonis. Sed cā facit rē dissimilē. Sed cędes ingt Orestis multū a cędę quā fecit Nero differt. Orestes.n.cām videtur habuisse bonestā necis maternę,qa ea Agamē nonē maritū suū, ⁊ patrē ipsius Orestis occidisset adultā,ab Aegisto adultero,nā eū vt alii tradiderūt in cōuiuio securi pcussit, vñ ait,cęsi media inter pocula, vt alii vero quū vestē induceret sine capitio. Neroni vero nulla fuit honesta cā cur matrē suā interficeret. Sed nec Electrę iugulo,sed nec se contaminauit cędę sororis suę, nā electra soror eius fuit a qua e manibus Clytēnestrę matris ⁊ Aegisthi adulteri liberatus ē.

Libera si dentur populo suffragia,quis tam
Perditus vt dubitet Senecam preferre neroni
Cuius supplicio non debuit vna parari
Simia,nec serpens vnus,nec culeus vnus?
Par agamemnonidę crimen,sed causa facit rem
Dissimilem,quippe ille deis auctoribus vltor
Patris erat cęsi media inter pocula,sed nec
Electrę iugulo se pollvit,aut spartani
Sanguine coniugii, nullis aconita propinquis
Miscuit,in scoena nunq̄ cantauit Orestes.
Troica non scripsit,quid enim virginis armis

Sanguine cōiugii spartani,hoc ē Hermiones vxoris suę, q̄ filia fuit Menelai ex Helena.

Nullis propinquis. quēadmodū Nero, qui Britānicū fratrē suū veneno sustulit. Nunq̄ cantauit Orestes, qd̄ fecit Nero,q nō mō Romę in agone cytharistarū cōtendēs oēs superauit,sed ⁊ Olympia isthmia Pithia Actia celebrans inter Cerycas tragoedos ⁊ cytharistas corōatus est,auctor Eusebius, Tranqllus scribit coronā ēt cytharę a iudicibus sibi allatā adoranisse, ferriq; ad Augusti statuā iussisse,sed ⁊ Neapoli vbi sępius plures ēt dies cānauit,sumpto ēt ad reficiendā vocē breui tpe. Nec cōtentus hac ꝓ artiū experimēta Romę dedisse Achaiā ēt petiit. vbi maxime motus instituerat ciuitates,apud quas musici agones ędi solent, oēs cytharoedoꝝ coronas ad ipm mittere. Troica nō scripsit,nō dāt Neronem q̄ troica sua scripserit,qbus excidiū troianoꝝ cōtinebatur sed qd̄ vrbē icēderit,cuius cōflagrationē ex turre moenia prospectans,lętusq; flāmę (vt aiebat) pulchritudine halosin Ilii cantauit in habitu scoenico. i.capti uitatē troię,quā suis troicis cōplexus fuerat.q.d.nō incēdit vrbē Orestes vt Nero,quę cōstat ipso tpe verbis flagrātis iniisse domesticā scoenā ⁊ troianū incēdiū cecinisse,ꝑsentia mala casibus vetustis assimulantē, vrbem aūt incēderat,quasi offensus veteꝝ ędificioꝝ deformitate,⁊ angustiis flexurisq; vicoꝝ. Trāqllus Tacitus, Eusebius auctores. Entropius tradit Neronē vrbē incēdis se vt spectaculi eius imaginē cerneret,qualis olim Troia capta arserat. Troica scripta a Nerone suisse Seruius docet illud exponens. Et troię cynthius auctor, cynthiū eē regem troię quē in troicis suis Nero cōmemorauit. Idē illud enarrans in.v.eneidos. Solus q̄ paridē. Paris inquit ſm troica Neronis fortissimus fuit. Troica antē appellauit Nero,quā Homerus Iliada. Troica ēt scripsit Macer quidam affinis Ouidii,de quo ipse in ponto sic meminit. Tu canis ęterno quicquid restabat Homero, Ne careant ſmma troica bella manu. Quid.n.virginius armis,Nero quē iam.xiiii.annos tanq̄ immanē belluā,⁊ terrificū monstrū terraꝝ orbis perpessus fuerat, desistutus fuit initium faciētibus gallis duce Iulio vindice,qui tū eam prouinciā propretor obtinebat. Troica nerōis

Vindex galba

Desciuit ⁊ Galba in Hispania cum exercitu, Item virginius Ruffus germanici exercitus ductor,q̄ quū Galbę assensurus nō foret, nec alii nisi quē senatus delegisset ad imperium, Iulius vindex indignatus,quū Galbę faueret cōgressus est cū Virginio,a quo superatus est, ⁊ ad mortem compulsus cęsis in eo conflictu viginti millibus

gallo⁹. Recusauit tñ Virginius imperiū oblatū a militibus. cōscius se ex equestri familia ortū ignoto patre. ī parēq; si recepisset, tutum si recusasset, vñ extat apd Dionē in vita Nernę, ⁊ Pli. iuniorem tale distichon. Hic situs est Ruffus pulso q vindice quondā Imperiū asserit nō sibi sed patrię. Dumm. n. secutus ē partes Galbę q Neroni impiū ademit,

Debuit vlcisci magis, aut cum vindice galba?
Quid nero tam sęua crudaq; tyrannide fecit?
Hęc opera, atqꝫ hę sunt generosi principis artes
Gaudentis foedo peregrina ad pulpita saltu
Prostitui, graięq; apium mernisse coronę.
Maiorum effigies habeant insignia vocis.
Ante pedes domiti longum tu pone thyestę
Syrma, vel antigones, seu personā menalippes.

Ait ergo poeta recte factū a Virginio. Vindice ⁊ galba. q a Nerōe descinerint eius scelera, vl ciscētes. De vindice sic scribit Philostratus, vindex hispanos ad defectionem solicitabat idonea certe, q posset fides cōcidere, qbus ineptę cantabat Nero. nā apud exercitus orationē habuit cōtra tyrānum ex media phia depromptā. Inter alia nāq; dicebat Neronē magis esse oīa q̄ citharoedū. Citharoedū vero magis q̄ regē, eundem quoq; insania, furore, auaritia, lasciuia, oīq; crudelitate corruptū criminabat, iā vero oīum ab eo factoꝝ crudelissimum q. s. matrem infecisset, neq; illi dicebat crimini dandū esse, se nanq; iure interfectū putare, q̄ tale portentū peperisset. Quid nero tā sęua. Nero inqt in tyrānide sua tā crudeli quid fecit? ac si dicat ꝑter tā crudelia facta, ñ est cędes suoꝝ ⁊ vrbis incēdiū qd aliud fecit? sicq; interrogationi rñdendo, oñdit illū etiam cōtra oēm imperatoris maiestatē versatū ee in certaminibus citharedoꝝ. Hęc opa, verba rñdentis, Hęc iquit qñ me interrogas, sunt opa ⁊ artes Neronis. Generosi, irōice.

Prostitui. Priscianus ait ꝑstitui positum ee ꝑ prosisti vt sit a sisto. i. gaudētis statui, ⁊ poni. Ad pulpita pegrina. i. in scoena vbi multa pulpita sunt extructa, vt docet Victruuius. hoc dānat, qd nō solū Romę, sed neapoli in theatro cōplures cantauerit dies, idēq; ēt ī Achaia ꝑ cytharedo versatus sit in certaminibus, vbi ī stituerat ciuitates, apud quas musici agones edi solent oēs cytharedoꝝ coronas ad ipm mittere, eas adeo grate vt diximus recipiebat vt legatos, q ptulissent nō mō primos admitteret, sed ēt familiaribus epulis interponeret. olympię quoq; ꝑter cōsuetudinē musicū agona cōmisit, ibiq; etiā plurifariā aurigauit, sed excussus curru, ac rursus repositus, quum ꝑdurare nō posset, destitit añ decursum, nec eo secius coronatus est, deniq; certamina obiit oīa. Quatuor aūt certamina erant celebratissima, q̄ grecia celebrabaṫ. Olympica in honorē Iouis, donabāturq; victores corona ex oleastro, vñ ait Pli. greci olympię vi
olympia
pythia ctores oleaster coronant. Pythia in honorē Apollinis, victoribus corona dabaṫ ex lauro. Isthmia in honorē Palęmonis, victores coronā accipiebāt pineam. Nemea
isthmia
nemea Archemoro dicata, victoꝝ corona erat ex apio, vñ seqt Graiq; apiū mernisse coronę. Ex grecia reuersus romā tanq̄ ingentē reportās victoriā eo curru rediit, quo Augustus olim triūphauerat ⁊ in veste purpurea, distincta q; stellis aureis chlamyde, coronāq; capite gerens olympicā. dextra manu pythiā, sequētibus currū ouātiū ritu plausoribus, augustianos militesq; se triūphi eius clamātibus. Insectat ergo ipsum poeta qnē nō puduerit, non mō romę ⁊ in Italia, sed ēt in grecia locis ꝑegrinis artibus scoenicis se foedare. Foedo saltu, scoenica saltatione ac ꝑ hoc foeda minimeq; hoie libero ⁊ principe digna. Mernisse apiū. i. coronā ex apio, q̄ vt diximus dabaṫ victoribus in ludis nemeis, sicut docet Pli. lib. xix. his verbis. Bonos apio in achaia coronare victores sacri certaminis nemeę, vnde innuit ⁊ poeta ipsum in ludis Nemeis cōcertasse. Maiorū effigies, in irrisionē Neronis hęc dicit, quū alii inquit hostiū spolia, aliaq; victoriaꝝ premia soleant añ statuas maioꝝ suoꝝ collocare cū ipsis rerum gestaꝝ titulis, tu potes inquit o Nero ante effigies maiorū tuoꝝ collocare ornamenta scoenica, q̄ in recitatione tragoediarū sumpsisti, ⁊ insignia vocis tuę. i. ornamenta ⁊ ꝑmia q̄ ex cantu tuo scęnico consequutus es, vt per insignia vocis intelligat ꝑmia, q̄ accepit cantu suo, hoc est coronas ⁊ cytharā quam ab iudicibus ad se allatam adoranit sicq; aperte eius impudentiā fugillat. Nam insignia dicuntur omnia, quę sunt homini or ĩsignamento. vnde dicimus insignia cōsulis virgaꝝ fasces cum lictoribus. Annulum insigne ordinis equestris eo q̄ homines insigniat ornet ⁊ decoret. Horatius. Tu quū proiectis insignibus annulo equestri Romanoq; habitu prodis. Effigies maiorū. i. statuę, quę in atriis cęreę in armariis ordine, vt diximus collocatę ponebant.

Ante pe. domi. pro domiti, aut patris tui, aut attaui. Nā vterq; vt docet Tranquillus Domitius appellatus est.

Thyeste. de Thyeste ⁊ Atreo Tragœdia scripserunt Varius ⁊ Seneca. Syrma, Tragœdorum fuit vestis quam pallam latini dixere. de qua Horatius in poetica, Syrma
Post hunc personę pallęq; repertor honestę Aeschylus. Mart. Transtulit ad satyros nostra thalia cothurnos Aptassi longū tu quoq; Syrma tibi. Longū Syrma, pone inquit ornamenta, habitusq; scoenicos, quibus vsus es in agendis fabulis añ pedes patris tui, dictum autem est Syrma a συρω quod est trabo, trahebatur enim per pulpita. Horatius. Traxitq; vagus per pulpita vestem. Nero aūt cantauit tragoedias Canacem parturiētem, Orestem matricidam, Oedipoden excęcatū, Herculem insanū. Tranquillus auctor. Antigones, huius nominis fuit filia Laomedontis regis troianorum, q̄ quum ansa eēt Iunoni se pulchritudine preferre, ab ea in Ciconiā est conuersa. Fuit item Antigone filia Oedipi, q̄ patrē cęcū ductitauit de hac frequens scripta fuerat tragoedia, de ea ⁊ Statius in Thebaide. Menalippes. Dionysius Halycarnasęus et Eusebius de ꝓparatione euangelica scribunt Euripidem Anaxagore physici auditorem tragoediam fecisse τῆς σοφῆς μενάλιππος. i. de sapiente Menalippe, in qua tragoedia Mnalippe filios in patris fabulis exposuit, quam rem propter ꝑdigium esse existimans, deliberauit adurere. Sed Menalippe dum vellet filios seruare, philosophorum rationibus non esse monstrum ostendit. De hac fortasse intellexit ⁊ Varro in secundo de re rustica, vbi mentionem facit de bone sic. Scio hunc esse, in quem potissimum Iuppiter se conuertit, quum se prostrauit per mare ephoenice amans Europam. Hunc esse qui filios Neptuni a Menalippa seruarit, nec in fabulo infantes grex borum obtereret. Ad eam fabulam agendam gestu maxime opus fuisse docet Cicero in primo officiorum sic. Qui enim voce freti sunt Epigones Medeamq;, qui gestu Menalippam, Clitemnestram eligunt.

Antigone

Menalippe

Colossus

Colosso marmoreo, respexit ad colossū, quē vt scribit Trangl. cētū ⁊ xx. pedū ꝓceū erexit Nero ī vestibulo domus areę, quę statua eo mortuo dicata fuit Soli mutato noīe. eā fabricauit Zenodotus accitus e gallia. Pli. scrib. xxxiiii. ca. vii. statuaꝝ moles turribus pares colossos vocitatas. Festus ait vocitatū esse colossum a Colosso ꝓmo inuentore. Colossum in portu suo Rhodii habuere tāta magnitudie vt iter crura naues extensis velis trāsirēt, is ducatus fuit Soli. lxx. eni fuit cubitoꝝ alitudinis, quē fecerat Chares Lyndius Lysippi discipulus. hoc simulacrū post quadragesimūsextū annū terrę motu ꝓstratū. Sed iacēs quoq; miraculo fuit, pauci. n. pollicē eius ample ⁊ebant. Duodecim annis tradūt effectū. ccc. talentis. hoc aūt loco non de Neronis colosso ī telligit, q nō marmoreus, sed aereus vt diximus fuit, sed de statua augusti Trāquil. n. ait sic de Nerone. Cytharā aūt ab indicibus ad se allatā adoranit, ferriq; ad Augusti statuā iussit, hoc nūc poeta Neroī obiicit, aut (qd oīno placet) illū notat, q̄ vt scribit idē Tranquil. posuit statuas suas cytharoedico habitu, qua nota ēt nūmū ꝓcussit. Quis catilina tuis? Exēplo Catilinę ⁊ cethegi oīdit illos nō appellādos ee nobiles, q ex nobili, ortu genere impie atq; turpiter viuūt. Nā Catilina cū C. Cethego viro senatorio ⁊ aliis nobilibus opprimēdę reip. cōsiliū inierūt., sensus ē. Nihil gñe tuo o Catilina ⁊ Cethege fuit nobilius, tñ nō dubitastis patrię exitiū machinari, quo more fecerūt galli. Tuis natalibus, tuo genere ⁊ tua origine. Seneca ad Luciliū. Cōditor ille iuris humani nō natalibus nos nec noīum claritate distinxit. Vt braccatoꝝ pueri. s. parauerūt, pueri braccatoꝝ. i. posteri galloꝝ, q duce breno relictis ob sterilitatē agris suis Clusiū Italię oppidū obsederūt, ad quos quū missi fuissent ab senatu tres legati, q eos monerēt vt ab oppugnatiōe desisterēt, ex iis vnus cōtra ius gētiū ꝓcessit et ducē senonū interemit, quo facto cōcitati senones vrbē infesto exercitu petierunt, ⁊ fuso exercitu romano apud Haliā fluuiū victores vrbē itrauerūt, vbi nobilissimos senū cū insignibus honoꝝ, quos gs gesserat ī vestibulis ędiū sedentes occiderūt. Reliqua iuuentus cū Manlio ī capitoliū fugit, vbi obsessa Camilli virtute liberata est. Ait ergo poeta Catilinā cū cōiurationibus nō aliter prię ꝓnicē q̄ fuisse q̄ gallos. Gallia aūt braccata apellata est Narbonēsis ꝓuincia, q̄ interno mari alluit. Varo flumine ab Italia alpiūq; saluberrimis iugis discreta, a genere vestiū, qs ad terrorē intonsas ⁊ varii coloris ferūt, eas dē greci auctore Diodo. anaxiridas vocit, de quibus ita meminit Cor. Taci. At cecinna velut relicta post alpes asperitia ac licētia modesto agmine ꝑ italiā incessit, ornatū ipsius municipia ⁊ Colonię in superbiā trahebant, qd̄ versicolori sagulo braccas barbaꝝ tegmē indutus togatos allocutus est. De iis ēt sic Trangl. in Cesare. Gallos Cesar in triūphū ducit. Idē in curia galli braccas deposuerūt, Medos ēt alias q; gētes barbaras tali genere vestiū vsas docet ⁊ Persius, Queq; docet sapiens braccatis illita mądis porticus. Et Ouid. de tristi. Pellibus hirsutis arcēt mala frigora braccis. Senones aūt populi sunt gallię lugdunēsis. Ausi. s. vos cōiuratores id facinoris. Quod licet, qd̄ oībus licitū sit. i. id facinoris cōmisistis, qd̄ incēdio hoc est grauissimo supplicio meret puniri. Tunica molesta. i. igne, et supplicio ignis. de tūica aūt molesta sic Sene. li. ii. ad Luciliū. Cogita illā tūicā alimētis igniū ⁊ illitā ⁊ intextā, ⁊ qcqd aliud cōmēta ē squitia, ñ. n. genus supplicii excogitatū ē vt facinorosi hoies igne ⁊ tunica obuoluti cremarenṫ viui.

Et de marmoreo cytharam suspende colosso.
Quis catilina tuis natalibus, atqꝫ cethegi
Inueniet quicquam sublimius? arma tamē vos
Nocturna, ē flāmas domibus tēplisq; parastis,
Vt bracatorum pueri senonūq; minores,
Ausi quod liceat tunica punire molesta.
Sed vigilat consul, vexillaq; vestra coercet.
Hic nouus arpinas ignobilis, ē modo romę
Municipalis eques galeatum ponit vbiqꝫ
Presidium attonitis, ē in omni gente laborat,
Tantum igitur muros intra toga contulit illi
Nominis, ē tituli, quantū non leucade, quantū
Thessalię campis octauius abstulit vdo
Cędibus assiduis gladio, sed roma parentem
Roma patrem patrię Ciceronem libera dixit.

Sed vigilat cōsul, vos inqt patria q̄ritis ꝑdere. q nobiles vos ee dicitis, Cōsul vero quē ignobilē putatis, ipsam tueṫ ac seruat, sicq; poeta oñdit nō ex natalibus, sed ex recte factis virtuteq;, nobilitatem pēdere censendāq; ee. Vigilat, opam dat ne catilina ⁊ reliq cōiurati rēp. pdāt. Vexil. ve. conatus ⁊ furores vestros, vexilla. n. sūt signa militaria ꝑ diminutionē dicta a velis. Coercet, reꝑmit. Hic no. ar. ign. i. cicero, quē vos la vñ nouū ⁊ ignobilē ꝑ cōtēptū appellatis, cū tñ cōstet vt plutar. ⁊ Eusebi. scribūt eū ex regio volscoꝝ genere ee ortū, matre Heluia ⁊ ꝑe eq̄stri ordis. Nā romani eos q nulla maioꝝ dignitate claruisset nouos soliti sūt appellaṫ vñ Catilina ineptus in ciceronē, eū nouū hoiem nūcupat.

vexillis

Arpias, arpinū oppidū ē volscoꝝ ꝓpria ciceroīs. volsci ātꝑ populi sūt iuxta latinis, quoꝝ oppida sūt, agnū, fabrateria, frusino, cora, pometia, antiū, Velitrę, ⁊ suessa eorū metropolis. Eqs mu. ro. i. natus ī mūicipio arpino, sed romę ī ordie eqstri. Mō ro. quē mō ⁊ nup ī eqstri ordie dicitis ee romę, ñ vetere ⁊ nobili gñe, vñ Salu. ita ignobilitatē obiicit, vez vt opior splēdor dōesticus tibi aios attollit, Et paulopost vez vt opior hō nouus arpinas ex M. crassi familia illius virtutē imitaṫ, nā illos vt diximus romāt, q sine maioꝝ splēdore ꝑ seipsos clarissent ī cōtēptū nouos appellabāt, ⁊ iglinos q̄si q aliēas ędes ícolerēt.

cicero

genus volsci

Tñ ig. m. Cic. iqt miorē tulit laudē ex pria cōpnata ī toga, q̄ augustus ex victoria actiaca supatis M. ant. ⁊ cleopatra, ⁊ ex victoria pharsalica ꝑfligatis bruto ⁊ cassio.

Nois, famę ⁊ laudis. Tituli, honoꝝ q non sine titulo ⁊ iscriptōe notāt ī fastis, statuisq; subscribūt. Nō len. i. ex bello actiaco, vbi. M. ant. cū cleopatra bello nauali ꝑpauit augustus. Nā leucas ĩsula ē añ sinū ambraciū iux
leucas
ta actiū ꝓmōtoriū epyri, vbi pugna cōmissa fuit. Eā ĩsulā appellarūt leucadē a petra albicāte q̄ ī pelagus illic ꝑtēdit. Alcmeōides vero scribit Aliçeū ⁊ Leucadiū filios suis se Icari, ⁊ a leucadio dcñ ee leucadē. Cāp. the. .i. ex victoria pharsalica suptis cassio ⁊ bruto. Abstulit reportauit. Sed ro. roma iqt ñ būit, vñ aug. cesarē, licet diuersa bella tractasset, appellaret patrē prię, sed būit vñ Ciceronē appellaret, sic igiṫ cōmēdat quē romāi vt ignobilē vituꝑabāt. Pa. pa. prius fuit cicero q tale cognom bilē vituꝑabāt. Pa. pa. prius fuit cicero q tale cognom Pater
meruit cōsnata pria ī cōiuratōe catilinaria, id postea co prię
gnominis ad ipatores adulatiōe magis q̄ merito delatū.

Arpinas, alius.i.marius. Nã arpinũ patria fuit cõmunis Marii ⁊ Ciceroĩs. Monet exẽplo item Marii nobilitatẽ ex virtute pendere. Lasius aratro alieno, ostẽdit Iunealis nõ solũ Mariũ aratorẽ fuisse, sed ẽt agricolã mercẽnariũ. de quo sic Pli. lib. xxxiii. c. xi. Ille arator arpinas ⁊ manipulares imperator. Post hec, post agricolationẽ rebus stratioticis se accõmodauit. Sequitur. n. est romanoꝝ castra vt miles gregarius, quod indicat quum ait illũ versatũ inter fabros ad dolanda ligna. Milites. n. operibus fabrilibꝫ exercebãtur. vñ Martianus iuris consultus titulo de re militari sic scribit. Et si scio fabrilibus operibus exerceri milites nõ esse alienũ. Fabri. n. tignarii, carpentarii, ferrarii, idq; genus artifices, vt docet Vegetius castra sequebant nullius rei participes nisi operis castroꝝ muniendorũ, Marius vt scri. Plutarchus obscuro genere ortus patrẽ Mariũ, matrẽ Fulcinią pauperes hoĩes atq; moechanicos habuit, vitã ab vrbanis, lautisq; viuendi moribus alienã, sed modestam ⁊ priscis viuendi institutis egit in villa Ciuernate, q̃ erat in agro arpinati, militauit primo sub Scipione Africano Numantiã obsidẽte, vbi quum aliqñ post coenã de impatoribus sermo fieret, ⁊ quidã ex presentibus siue serio siue ioco Scipionẽ interrogaret, quẽ talem ducẽ post illũ populus ro. habiturus eẽt. Scipio pcusso leniter Matii humero hunc inquit, hic prestanti virtute erit. Frãgebat vertice vitẽ. i. vite pulsabat a centurioe in castris Nã centuriones vitem gestabant ad milites in officio continendos. Pli. lib. xiiii. cap. i. loquens de vite. Quid quod inserte castris summã reꝝ imperiũq; cõtinẽt. Cẽturionũ in manu vitis, ⁊ optimo pmio tardos ordines ad lentas perducit aglas. Liuius lib. lvii. ab vrbe condita loquens de Scipione inferiore. Quẽ militẽ extra ordinẽ depẽdit, si romanus esset vitibus, si extraneus virgis cecidit. Pigra dolabra. hoc est ipse piger. Dolabra ferramentũ est fabroꝝ ad dolanda ligna, vñ ⁊ nomẽ deductũ. Castra. n. sequebant, fabri, centonarii ⁊ dẽdropho ni. i. arboꝝ succisores. Hic tñ ⁊ Cimbros. Hic tñ inquit Marius, quem vos ignobilem dicitis, vicit ⁊ cimbros. Nã eos in gallia apud aquas statyellas iuctis Catuli proconsulis cũ exercitu suo copiis delenit, in quo plio traduñt cesa fuisse hoĩum centũ ⁊ xl. milia, capta. lx. Sunt aũt cimbri populi germanię pximi oceano, qui animo ⁊ audacia prestantissimi ⁊ manuũ virtute ac celeritate ⁊ impetu egregii in bello habiti sunt. Eoꝝ impetum nemo sustinere poterat, multos. n. magnosq; exercitus romani deleuerunt. Descenderant aũt tridẽtinis iugis in Italiã quũ terras eoꝝ inũ dasset oceanus, nouasq; sedes toto orbe sibi quererent exclusi gallia ⁊ hispania. Et solus, non aũt solus hostem superauit, sed vna cũ collega Catulo. Cẽteꝝ hoc ex historia est. Nã vt scribit Plutarch. famã ⁊ gloriam huius rei totam Mario pp primam victoriam aduersus Teutonas ⁊ Ambrones, ⁊ nomen imperii tribuebant, vnde auctore Liuio primores ciuitatis qui aliquantulum vt nouo homini ad tantos honores erecto inuiderant conseruatã ab eo remp. fatebant, quasi ab eo solo ⁊ nõ ẽt a collega. Atq; ideo ob talem inquit victoriam factum est vt Collega nobilis Catulus Luctatius haberit vnde triũpharet. q. d. ex sudore hominis noui ⁊ ignobilis inuenit nobilis vñ triũpharet, sicq; nobilitatẽ cauillando virtutem extollit Marii, nam quũ duo ei triũphi primus. s. ex teutonis secundus ex Cimbris offerentẽ, ambos agere noluit. Nam vt in huiusmodi secundis rebus mansuetum se preberet cũ Catulo triũphare omnino instituit. formidabat. n. milites, q̃ in ea diminutione conuenerant, vt si Catulus honore excluderet, ipse quoq; triumpho priuaretur. Ergo ipse in causa fuit vt Catulus secũdũ habuerit triumphum, scilicet Cimbricum, quũ vterq; ei esset ab vniuerso populo oblatus, cuius rei ita meminit Cice. in Tuscu., C. Marius cũ Cimbrice victorię gloriã cũ collega Catulo cõmunicauit. Hic aũt est ille Catulus luctatius, de quo ⁊ in secũda Satyra nõnulla attigimus, q̃ capitoliũ igni absumptũ nõ solum refecit, sed ⁊ magnificẽtius dedicauit. Maiora cadauera, magno. n. corpore horrendisq; oculis erant, ⁊ apud germanos predones appellabantur, auctor Plutar. Cadauer aũt dictũ est a cadendo, nõ autem vt qdã exposuerũt quasi caro data vermibus, dicitur q; cadauer nõ solũ hoĩum sed oĩum animaliũ, atq; etiam reꝝ inanimataꝝ. Vnde Seruius Sulpitius sic scribit Ciceroni. Hem nos homunculi indignamur siquis nostroꝝ interiit aut occisus est, quoꝝ vita breuior esse debet, quũ vno loco tot oppidoꝝ cadauera proiecta iaceant? Locutus. n. est ante de multis ciuitatibus prostratis ⁊ dirutis. Postq; corui volabant. i. postq; parta fuit victoria. Stragẽ, cladẽ dictã a sternẽdo. Plebeię decioꝝ animę, licet ingt decii ignobiles haberent, cũ in domũ suã Decius pater primus cõsulatum detulerit, tñ opꝫ patrię tulerunt, Nã vterq; Decius pater ⁊ filius se deuouit, pater bello latino, filius bello aduersus ethrus cos, Samnites, Vmbros, ⁊ Gallos, Decius pater quũ se deuouit his verbis, vt scribit Liui. lib. viii. est vsus, sicuti verbis nuncupani, ita pro rep. quiritum, exercitu, legionibus, auxiliis populi ro. quiritum legiones, auxiliaq; hostium mecũ diis manibus deuoueo. Decius filius quũ videret acies inclinari exẽplũ patris imitatus aduocato M. Liuio pontifice hastę insistens ⁊ solẽnia verba respõdens se ⁊ hostes diis manibus deuouit, impetuq; in hostes facto, victoriã suis reliquit legiõibus. Nã ilico pugna ĩstaurata fuit, cepitq; põtifex vociferari vicisse romãos defunctos cõsulis fato, gallos samnitesq; telluris mñs ac deoꝝ maniũ eẽ. Pro to. le. ꝓ totius exercitus romani salute. Sufficiũt, sufficere dicimus ei cui desideriũ implemus. q. d. solis deciis dii inferni cõtenti sunt. Terrę parenti, in cuius visceribus dicuntur ipsi esse inferi.

Arpinas alius volscorum in monte solebat
Poscere mercedes alieno lassus aratro.
Nodosam post hęc frangebat vertice vitem,
Si lentus pigra muniret castra dolabra.
Hic tñ & cimbros, & summa pericula rerum
Excipit, & solus trepidantem protegit vrbem
Atq; ideo postq; ad cimbros, stragẽq; volabant,
Qui nunq; attigerant maiora cadauera corni
Nobilis ornatur lauro collega secunda.
Plebeię decioꝝ animę, plebeia fuerunt
Nomina, pro totis legionibus ii tamen, & pro
Omnibus auxiliis, atq; omni plebe latina
Sufficiunt diis infernis, terrẽq; parenti.

Mari/ius

Dola/bra

Que/ulus

Cati

Decii

Pluris. n. decii, exẽplo ergo Decioꝝ odit hoĩem sola animi virtute nobilem, vt diximus fieri, quod itẽ exẽplo Seruii Tullii probat, qui in domo Tarquinii vxoris industria ⁊ consilio tanta gratia apud populũ Ro. vixit, vt quum interdum iactari voces ab inuene Tarquinio audiret se in iusu populi regnare, an sus sit ferre ad populũ, vellent inberẽt ne se regnare, vnde tãto consensu q̃to haud quic q̃ alius ante rex est declaratus. Ancilla, cornicularia, fuerat enĩ ex cornicilo oppido latii. Est aũt ordo. Ille bonorũ regũ vltimus natus ancilla meruit trabeã. Ancilla proprie dicitur mulier quę in seruitute est. Trabeã, vestis fuit regũ. Liuius, Seruius cum trabea ⁊ lictoribus prodiit. Plinius. Trabeis vsos inquit accipio reges. Eã scribit Diõysius Hal. lib. ii. Circũdistinctam fuisse purpura sub tegmine puniceo vestemq; fuisse gentilẽ romanis honorificã. Diadema, a diadeo quod est circumligo, erat aũt pannus quo veluti fascia reges caput sibi vinciebant. Seneca ad Lucilium. Vides illũ scythię sarmathicq; regẽ insigni capitis decore, si vis illum estimare totumq; scire qualis sit, sciam solue. multum mali sub illa latet. Valerius de Põpeio sic. Cui candida fascia habenti crus alligatum Fauonius non inquit refert, qua in parte corporis sit diadema exigua panni cauillatione regias eius vires exprobrans. Idẽ alibi. Rex ẽt ille subtilis indicii quem ferunt traditum sibi Diadema prinsq; capiti imponeret retẽtũ diu considerasse, ac dixisse. O nobilẽ magis q̃ foelicẽ pãnum. Hęc ideo copiosius dixi vt eoꝝ opinio explodatur q̃ diadema coronã regiã interptãtur. Quirini, ñ ẽ insigne regiũ, quo Romulus, q̃ Quirinus dictus ẽ ꝑmus rex apud romanos ẽ vsus, de Quirino illic ẽ dcñ i vale quirini. Fasces, de fascibus abũde supius diximus, his ⁊ reges vtebant. Liuius, Dionysius, Plutar. ⁊ Macro. auctores. Vltimus bonoꝝ regũ, nã fuit sextus rex romanoꝝ, post quẽ Tarquinius superbus regnauit omniũ vltimus, qui quanto ceteri meliores fuere, tanto ipse fuit nequior. Iuuenes ipsius consilis. Exẽplo filiorũ Bruti ⁊ Aquilii, aliorũq; cõuratoꝝ, qui nobili genere fuerũt ostendit vt supra exẽplo Catilinę ⁊ Cethegi eos appellandos non esse nobiles, qui citra virtutem viuunt, pulsis enim Tarquiniis regibus patricii iuuenes iter quos fuere filii duo Iunii Bruti consulis, Marcus ⁊ Manlius, gelii vxoris Bruti fratres. L. ⁊ M. Aquilii memores eius licentię, quam sub regibus habuerãt, conspirarunt i domo Aquilioꝝ de reducẽdis regibus. Coniurationẽ detexit vindex Cecinensis Aquilioꝝ seruus. Deprehẽsi in uenes pœnas dederunt. Bruto filiis suis nõ parcente, nã simpliciũ eoꝝ constantissime iussit ⁊ spectauit, auctores Liuius, Dionysius, Plutarchus, Plinius. ⁊ Florus.

Ipsius cõsulis. i. Bruti qui primus eiecto Tarquinio superbo consul est creatus. Deceret. conueniret facere pro libertate. i. pro libertatis conseruatione, quã pater eorum eiectis regibus patrię tradiderat. multum autem interest, quum dicimus pro imperio pugnat, ⁊ de imperio, pugnare enim pro imperio est pro conseruatiõe imperii, vt scilicet quod habeas, conserues. De imperio aũt de Ipio pugnare, est de imperio habendo. s. vt quod non habeas, acqras, vt illud sit in conseruatione. hoc in auctione.

Dubia libertate, hoc est quum libertas in ambiguo est, quum alii in oppugnanda, alii in tuenda laborent.

Quod miraret, quod posset mirari ⁊ imitari. Mutius. s. Scęuola q̃ adolescens nobilis indigne se rens ciuitatẽ romanã ab ethruscis obsideri, quorũ sępe exercitus fudisset, abdito intra vestem ferro in castra hostium venit, quorũ dux erat Porsena, q̃ in regnũ conabat Tarquinios restituere. ibi forte quum stipendiũ militibus daret, ⁊ scriba cũ rege pati ornatu sederet, scribã pro rege obtruncat, captus ⁊ ante tribunal regis adductus, tum quoque inter tantas fortunę minas metuendus magisq; metuens, romanus sum inquit. Ciuis C. Mutium vocant, hostis hostẽ occidere volui, nec ad mortem minus animi est q̃ ad cędẽ, statimq; dextrã incenso ad sacrificium foculo iniecit, quam animi virtutẽ conspicatus Porsena eũ intactũ inuiolatũq; dimisit, vnde postea Scenole cognomen accepit, a clade dextrę manus, nota est historia. Cũ coclite. Horatius cocles eodem bello positus foret in statione pontis, quũ Porsena irrueret, solus hostiũ impetum in primo põtis aditu sustinuit donec a tergo pons interrumpereẽ. Tunc in Tiberim armatus desiliit, multisq; super incidentibus telis incolumis ad suos tranauit. Statua ei erecta fuit i comitio, agriq; quantum vno die arari posset datũ trans Tiberim. Cocles aũt ob id est cognominatus. q̃ in alio prelio oculum amiserat, scribit Pli. lib. xi. eos Coclites appellari, qui altero lumine orbi nascerentur, vnde ⁊ Cyclopes accepimus appellatos in Sicilia, quod solũ oculũ in fronte haberent Coclites. Virgo. i. Chloelia, quę eodem bello inter pacis conditiões data Porsenę iter ob fides dux agminis virginum, deceptis custodibus nocte castris eius egressa equum quem sors dederat, arripuit, ⁊ tyberim traiecit. Rex ira incensus Chloeliam ob sidem petiit, accepitq; cuius virtutem admiratus eam ad suos remisit, facta ei potestate eligendi quos vellet secum ducere ex obsidibus, quę pueros impuberes elegisse fertur, quorum ętatem iniurię non obnoxiam esse sciebat, statua ei equestris in foro posita. Virgo. Ordo est. ⁊ quod miraretur virgo, quę natauit.

Imperii finem Tiberinum, hoc est quę natauit Tiberim, qui tunc Imperii Romani finis erat, non enim tunc temporis Romani vlterius imperabant. vnde virgam in octano. Hinc Thusco claudimur amni. Hetruria enim fines suos tendebat vsq; ad primam ripam Tiberis, dictaque Hetruria quasi ἕτερος ὅρος. Nam ἕτερος est alter ⁊ ὅρος finis. Roma enim vnam tantum Tiberis ripam antea tenebat. Seruus, idest Vindex cecinensis vnus ex seruis Aquiliorum coniurationis consilium, vt diximus detexit, ad consules enim rem detulit, vnde ille primum dicitur vindicta a libera/ vindi tus, vindicta ab eo denominata. Post illum obsenatum ẽta est, vt q̃ ita liberati essent, in ciuitatẽ accepti viderent.

Pluris enim decii quam qui seruantur ab illis.
Ancilla natus trabeam, & diadema quirini
Et fasces meruit regum vltimus ille bonorum.
Prodita laxabant portarum claustra tyrannis
Exulibus iuuenes ipsius consulis, & quos
Magnum aliquid dubia pro libertate deceret.
Quod miraretur cum coclite mutius, & quę
Imperii finem tiberinum virgo natauit
Occulta ad patres produxit crimina seruus

Seruius Tullius

ancilla

trabea

diadema

De filiis bruti

Mutius Scenola

Cocli tes

Matronis lugẽdus, aut quẽ matronę lugeret vt filio rũ suo⁹ acusatorẽ, aut qđ magis placet, cuius obitũ matronę merito lugere deberẽt, tanq̃ cõiurationẽ ꝓdẽdo liber tatẽ patrię seruasset, quo more Brutũ annũ, vt scri. Liui. Fleuerũt in acrẽ violatę pudicitię vindicẽ. Verbera, nã nudatos nobilissimo⁹ iuuenes virgis ceciderũt securiq̃ ꝑcusserũt. Et legũ pri. se. i. cõsulatus ꝑ mus, q̃ fuit iter leges. expulsis regibus. nã antea reges sine legibus oĩa arbitrio suo moderabanť, ac ꝑ Brutũ intellige q̃ primus regibus exactis creatus cõsul supplicũ sumpsit de filiis religiq̃ cõiuratoribus. Malo pr̃ tibi sit, sensus ẽ. Malo te ex hũ ili gñe ortũ, mõ virtutẽ amplexus sis, q̃ verã homini nobilitatẽ largit, q̃ ex claris maioribus, ꝛ nihil facias dignũ memoria ꝛ laude, vñ nobilitas cõparatur.

Thersites

Thersites, i castris grecoꝝ. Thersites fuit vt in Iliade scri. Home. lib. ii. vir loq̃cissimus, q̃ nihil curę hẽret q̃ recte aut q̃ apte, sed vt q̃ primũ ꝛ q̃ maxime loq̃reť. Idẽ foedissimus oĩum, q̃ ad troiã nauigauerant. Strabo. n. fuit altero pede claudicus incuruis humeris ad pectus cõtractis, vertice acuminato, raro capillo. Idẽ cũ regibus cõtẽtionẽ agere solitus est assidue, eosq̃ obiurgare nõ hõestatis vtilitatisue gr̃a, sed vt scurrã ageret, huic cõstat vt auctor ẽ Quint. ab Achille pugno interẽptũ fuisse. Aeacide. i. Achillis nepotis ꝓaci. Nã Aeacus genuit Peleũ. Peleus Achillẽ. Vulcania, nã Vulcanus Thetidis ꝑcibus, vt scri. Home. arma Achilli filio fabricauit. Et tñ vt lõ. nõ sine summa ĩdignatione hęc a poeta dñr, vt sit sensus, licet ingt intumescas lõgo genere maioꝝ, illud tñ scies originẽ tuam duci ab ignobilibus, oñdens oẽs pariter romanos humili loco ortos eẽ, quũ aut a pastoribus genus suũ duxerit, aut ab hoĩbus sceleratissimis, q̃ ad Asylũ romuli cõfugerãt. Romanũ aũt po. a pastoribus duxisse originẽ indicat ꝛ Varro in re ru. bis verbis, Romanoꝝ vero populũ pastoribus eẽ ortũ q̃s nõ dicit? Quis Faustulũ nescit pastorẽ fuisse nutriciũ, q̃ romulũ ꝛ remũ educauit, nõ ipsos fuisse pastores obtinebit, q̃ parilibus potissimũ cõdiderũt vrbẽ? Remolnas nomẽ. i. originẽ ꝛ nomẽ famę. Asylũ lię tuę. Gentẽ. i. genus tuũ. Infami Asylo, ß est in fami genere hoĩum. Nã vt docet Liui. li. i. Romulus ne vana eẽt vrbis magnitudo, adiiciẽdę multitudinis cãlocũ, q̃ tũc septus erat densis sentibus iter duos lucos asylũ aperuit, ĩ honorẽ dei referẽs, sacrũ. n. eẽ voluit ꝛ inuiolabilẽ, eo ex finitimis populis turba oĩs sine discrimine liber an seruus eẽt, auida nouarũ rer̃ ꝑfugit, idq̃ primũ ad ceptã magnitudinẽ roboris fuit. Sicq̃ ꝑ spẽm religionis erga deos spõsor factus ẽ eos q̃ illuc cõfugissent, nihil detrimẽti ab inimicis accepturos, ꝛ si apud se ꝑmanere vellẽt, ciuitatis ẽt ꝑticipes faciebat, tradebatq̃ agri portionẽ, quẽ bello q̃sierat, lege Dionysiũ. Asylũ aũt dixerunt ab a particula priuatiua ꝛ συλεω qđ ẽ diripio, nullus. n. illinc vi aliq̃ diripi poterat, hoc aũt nõ fuit ĩ oĩbus tẽplis nisi qbus cõsecrationis lege cõcessum fuit, primo aũt vt docet Seruius apud Atheniẽses statutũ fuit asylũ, ß est tẽplũ misericordię vñ nullus posset abduci ab Herculis nepotibus, quos insequebanť q̃ erãt ab eo oppressi, sicut docet Statius in vii. Thebaidos. Famę eẽ defensos acie post busta paterni Numinis hercu leos sedẽ fundasse nepotes. Tẽplũ ẽt Iunonis in vrbe troia appellatũ fuisse Asylũ oñdit Virgilii. Et iã porticibus vacuis Iunonis asylo custodes dicti phoenix ꝛ dirus Vlysses prędã asernabãt. Aut pastor fuit, vt fuit romulus ꝛ Remus eorũq̃ alter Faustulus, aut reuera vult ipm originem ducere ab ipo romulo, qui sub faustulo nutritus ẽ inter pastores. Quod di. no. i. sceleratissimus, q̃les multi in asylũ ex finitimis locis cõfluxerãt. qđ si ad romulũ restras ß significat ipm fuisse nothũ, ß est ex moecho natũ. vñ illud ẽ Ausonii. Credo q̃ illi nec pr̃ certus fuit, ꝛ mater est vere lupa.

Matronis lugendus, at illos verbera iustis
Afficiunt poenis, ẽ legum prima securis.
Malo pater tibi sit thersites; dũmodo tu sis
Aeacidę similis, vulcaniaq̃ arma capesas,
Quam te thersitę similem producat achilles.
Et tamen vt longe repetas longeq̃ reuoluas
Nomen, ab infami gentem deducis asylo.
Maiorum primus quisquis fuit ille tuorum
Aut pastor fuit, aut illud quod dicere, nolo.

Impia qui tolerant nona carpuntur auari.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra. IX.

Cire velim q̃re totiens mihi
Occurras fronte obducta, cen
marsya victus,
Quid tibi quum vultu, qualem deprensus habebat

Sponsor

Cire velim q̃re totiens. Hac satyra detestãdũ fuitpis flagitiũ insectať. Multi. n. abiecta oĩ honestate, cũ iã barbati essent, vxorẽq̃ hẽret, drancoꝝ cõmertio vtebant ꝑ se ꝛ vxore sua. Tale igit̃ genus hoĩum tota satyra exagitat, pari mõ notans ꝛ molles ci nędeos ꝛ drancos ipsos. Sed cũ poeta liberiore stilo talẽ turpitudinẽ flagellet, illud oĩo hãc satyrã interptãti ob fnãdũ ẽ, vt cũ turpia offenderit sũmã adhibeat verbo⁹ modestiã, viciũ ĩ cõtẽptũ trahat, doceat talia vt nefandissima eẽ fugiẽda, nihil eẽ oĩpotẽti deo. nr̃o detestabilius. Sic. n. legẽdo adolescẽtiũ mẽtes a viciis resiliũt, virtutibus hẽret, ꝛ prava declinãtes recta sequũť. Introductũ igit̃ Neuolũ q̃ ĩ tali turpitudine cinędis opam ꝑstabat q̃si ꝑ dialogũ interrogat cur tristis sit, ꝛ is rñdẽs amaritiã sui tpis accusat, cõqueritq̃ ꝑ laboribus suis ꝑmia nõ repẽdi a Cinędis, nec ab iis quoꝝ vxoribus opam ꝑstitit, sicq̃ poeta satyrico veluti dialogo nefanda sui tpis vicia ĩsectať. Frõte ob. capata ĩ rugas cõtracta. Marsia vi de Marsia phrygio ĩtelligit, q̃ vt Apuleius scri. in p̃ limine primi li. floridoꝝ filius fuit illius Hiagnis q̃ ribus adhuc musicę seculis solus añ alios cãtus canere ĩ stituit. Nã añ Hiagnin nihil aliud pleriq̃ callebãt q̃ qđ Virgilianus opilio seu bubsequa Stridẽti miserũ stipula disperdere carmẽ. Primus Hiagnis in canendo manus discapedinauit, primus duas tibias vno spiritu aianit, primus lenis ꝛ dextris foraminibus, acuto tinnitu ꝛ graui bõbo cõcentũ musicũ miscuit, a pr̃e igit̃ Marsias erraditus cũ apolline certauit, a quo ſpatus velut vrſus bipes corio execto nudis ꝛ laceris visceribus relictus ẽ. Ita Mars yas ĩ pœnã cecinit ꝛ cecidit. Quid ti. cũ vul. s. tali. i. q̃d sibi vult talis vultus? Deꝑhẽsus, in turpi ope.

Marsyę ꝑbula.

Ranola

Ranola, pro cunnilingo sui temporis accipitur.

Rhodope, nomen mulieris. infamis. Nos colaphum, legendum est quasi per acclamationem poetę ex quo rei turpitudinem ostendit. q. d. Tam turpia fiunt per totam vrbem, ꝛ sine vlla peccantis castigatione, verũ si seruus crustula comedit, statim eũ verberamus et acriter castigamus, sicq̃ poeta docet miram esse mortalium ęcitatem q̃ leniora crimina notent ꝛ puniant, graniora vero impunita relinquãt.

Ranola, dũ rhodope vda terit vnguina barba?
Nos colaphũ icutimus lambẽti crustula seruo.
Non erat hac facie miserabilior crepereius
Pollio, qui triplicem vsuram prestare paratus
Circuit, ẽ satuos non inuenit, vnde repente
Tot rugę? certe modico contentus agebas
Vernam equitẽ, cõuina ioco mordẽte facetus,
Et salibus vehemens intra pomeria natis.
Omnia nũc cõtra, vultus grauis, horrida siccę
Sylua comę, nulla tota nitor in cute, qualem
Prestabit calidi circumlita fascia visci.
Sed fruticante pilo neglecta ẽ squallida crura.
Quid macies ęgri veteris; quę tempore longo
Torret quarta dies, olimq̃ domestica febris?
Deprendas animi tormenta latentis in ęgro
Corpore, deprendas ẽ gaudia, sumit vtrunq̃
Inde habitum facies, igitur flexisse videris
Propositum, ẽ vitę contrarius ire priori.

Colaphum, dictio est greca, latine alapa dicitur. Terentius. Plus quingentos colaphos in

Crusta fregit mihi.

Crustum crustũ la. Seruius differẽt iam facit inter crustam ꝛ crustum, vt crusta sit eorũ, quę non comeduntur, vt crusta marmoris. Virg. Contenti in flumie crustę. Crustum vero eorũ quę comeduntur. Virgi. Patulis nec parcere quadris Fatalis crusti. Horatius per diminutionem in satyris. Dãt crustula blãdi doctores elementa velint vt discere prima, verum ꝛ crusta genere foeminino capiť etiam de iis quę comeduntur dicitur. Pli. lib. xix. cap. vii. Hoc ꝛ panis rustici crustę inspergitur, adfuso omo ĩherens, vbi inferiorem crustam apio, gitq̃, cerialis sapore condiunt. Pollio crepereius, pollionẽ vt luxuriosum ẽ nepotem frugillat. qui absumptis opibus mutuo ꝛ in foenus cogebatur pecuniam quęrere, quod non faciebat sine magno pudore ꝛ frontis contractione. ob priſtinam fortunam, a qua ob gulã deiectus erat. Hac facie, tua. s. o Nekole. Non inuenit fatuos, hoc est qui reuera fatui fuissent, si dedissent mutuo, quod ad se nõ esset rediturum. Fatui aũt dicũtur qui nullius sunt prudentię, vnde virgines ille in sacra scriptura fatuę dicuntur, quę oleum secũ non attulerũt, contra prudẽtes quę attulerant, ita vt vocabula opposita sint, ꝛ contraria. Fatui aũt facile decipiuntur. Vñ fabaudi sunt. Tot rugę, tãta vultus tristitia quę per rugas ostẽdit. Certe modico, occurrit tacitę responsioni, posset enim dicere, paupertas mihi molesta est, ꝛ proinde tristis sum, ait ergo. Certe tu contentus modico vitam per summam hilaritatem agebas, ita vt vernas prorsus hilaritate vitę refertes. Nam vernę vtpote in domibus potentiorũ nati ꝛ nutriti mirę dicacitatis erant, a verna fit vernaliter. Horatius in sermonibus. Continuatq̃ dapes, nec nõ vernaliter ipsis Fungitur officiis prelambens omne quod

Seruus affert.

Verna

Differt autem verna a seruo. q̃ seruus is sit q̃ aut bello captus, aut ęre paratus in potestatem nostram venit. Vernę vero qui ex ancillis nascuntur domi, nam ꝛ ii in seruitute sunt. Vernam equitem, ita inquit hilare vinebas, iisq̃ iocis vt verna eques videreris. Sic. n. romani vernas equites per iocum nominauere. Mart. Quirinalis fumit ancillas, domumq̃ ꝛ agros implet eq.

Dicacitas

Salsus

Vehemens, valde ꝓmptus. Salibus, ridiculis. Cice. Oẽ q̃d salsum sit ait esse atticorũ, qa sunt maxime ad risũ cõpositi. Et Catullus cũ dicit. Nulla ẽ corpe mica selis, hoc dicit nihil ĩ corpore eius eẽ ridiculũ. Salsum igit̃ erit qđ nõ erit insulsũ, velut quod dã simplex orationis cõdimentũ, quod sentitur latente indicio, ꝛ velut palatũ excitat, qđ ꝛ a tedio defendit oratiõem.

Mordẽte, ꝑ iocũ mordentẽ intellexit dicacitatem, quę ꝓprie significat sermonẽ cũ risu aliquos incessentẽ, iõ Demosthenẽ vrbanũ fuisse dicũt, dicacẽ negant.

Vrbanitas

Intra pomeria, eos sales ĩtelligit, qui auctore Fabio vrbanitas dicuntur, qua ait significari sermonẽ ꝓferentẽ in verbis ꝛ sono ꝛ vsu ꝓriũ quendã gustũ vrbis, ꝛ sumptã ex conuersatione docto⁹ tacitam eruditionẽ, deniq̃, cui cõtraria sit rusticitas. Pomeria, dicunť quasi post mœnia. Nam vt scribit Liuius spacium quod neq̃ habitari neque arari fas erat nõ magis, qđ post murum esset, q̃ qđ murus post id, pomerium romani appellauere. Oĩa nunc contra, fabaudi sunt tibi. Sylua horrida, cęsaries incompta. Siccę, nõ vnguentatę, nam ꝛ capilli totum q̃ caput vnguentio fouebãtur. Mart. Si sapis assyrio semper tibi crinis amomo Splẽdeat, ꝛ cingãt florea serta caput. Plautus in Casina. Vnde hic amabo vnguẽta olent? oh perii. Cesso caput palio detergere. Calidi visci. hoc dicit, quia vt scribit Pli. lib. xxiiii. Viscũ cum resina ꝛ cera pannos in cute mitigat oĩs generis, tali igitur remedio facies reddebatur nitidior. Sed fruticãte, notat molliciem turpitudinẽq̃ sui tpis. Nam cinędi, vt molliores viderent, crura ꝛ brachia sibi depilabant. Est ergo sensus. Crura inquit nũc tibi sunt neglecta ꝛ squallida pilo fruticante. i. subnascẽte instar fruticis. Quid macies ęgri veteris? fabaudi sibi vult. Aegri veteris, valitudinarii hominis, qui morbo diutino laborauerit. Deꝑhẽdas animi tormenta. Sensus ẽ. Sentio ꝑfecto te graui cura vexari. Nã facile vnusq̃sq̃ deꝑhendat animi perturbatiões ex habitu corporis. i. ꝛ curas et gaudia. Deꝑhẽdas. secũdã ꝑsonam pro tertia. i. vnusq̃sq̃ facile possit deprehendere. Vtrunq̃, habitum, ꝛ mœroris ꝛ gaudii. Inde, ex animo. i. ex affectibus latentibus in animo gaudio, scilicet ꝛ mœrore. Flexisse, in aliam partem vertisse ꝛ mutasse. Vitę priori, quam agebas multis iocis ꝛ salibus.

Rusticitas

Pomeriam

Nuper enim vt repeto, Dum ostendit Neuolum fi
lisse moechum ⁊ pediconem notissimum notat adulte
ria, aliaq; flagitia sui tpis, quę in tantum adoleuerant,
vt tota fere ciuitas corrupta, contaminataq; foret. Est er
go ordo ⁊ sensus, O Neuole tu nuper moechus notior
Anfidio solebas celebrare phanū Isidis vt repeto. s. me
moria. Phanum isi
dis, ī tēplis ⁊ in p̄mis isi
dis frequentia commit
tebantur adulteria, de q̄
bus pluscula diximus ī
sexta satyra illic Isiace
sacraria lenę. Erat autē
templum Isidis vicinū
campo martio. Ga
nymedem pacis, Tem
plum pacis Vespasia
nus extruxit iuxta forū
in quo aut pictam ima
ginem aut statuam Ga
nymedis fuisse ostendit
poeta. Ganymedes autē
filius fuit Laomedontis
regis Troianorum quē
dilectum Iuppiter in a
quilam conuersus rapu
it in coelū, remotaq; he
be filia pocillatorem su
um fecit. Palatia. i.
templum extructum ī
palatio, de quo ita Liui
us lib. xxxix. ab vrbe cō
dita. Et ędē magnę ma
tris in palatio faciędam
locauerunt. Secreta,
quę tantum a sacerdoti
bus curent, sunt. n. om
nia deorum sacra my
stica. Matris aduectę, idest cybeles aduectę ex
phrygia, de qua in tertia satyra plura diximus illic. Ho
spes numinis idei. Lege Liuium eodem libro. Cere
rem, templum Cereris, quod erat ad circum maximū
vt docet Pli. lib. xxxv. cap. xi. Nam quo non pstat
hęc leguntur per parenthesim ⁊ summam indignatio
nem, ostendit autem pudicitiam non modo in locis p̄
phanis sed ne sacris quidem esse tutam, hoc̄q; maxime
dicit, quia Cererem nominauit in cuius templo sole
bant esse tantum castę matronę in quo nunc adulteria
committunt. Ouidius lib. iiii. fastorum. Sed si tura ab
erunt, vdas accendite tedas, Parua bonę cereri, sint mo
do casta placent. Prostat, prostare est corpus vt dixi
mus in prima satyra in vulgus dare, estq; verbum neu
trum. Anfidio, Anfidius taxat vt nobilis, adulteriis
⁊ matronarum corruptor. Quod taceo, color occupa
tio. Vtile ⁊ hoc multis, subaudi est, verba sunt Neuo
li respondentis sub cuius persona tota satyra exurgit.
Inclinare, Incurruare ad rem turpem, vt alibi quot
discipulos inclinet Amillus. Inde, ex tali turpi ope.
Operę pcium, Emolumētum, sermo sumptus a mer
cenariis quibus iucundum est ⁊ vtile post operam pciū
accipere. Lacernas, Ordo est, Accipimus aliquando
lacernas pingues. De lacerna dictum est in prima saty
ra. Pingues, crassioris lanę. Munimenta, appositio
est, hoc est quę superinduuntur togę. Mart. in distichis.

Amphiteatrales nos cōmendamur ad vsus, Quum te
git albentes nostra lacerna togas. Toga autem vt dixims
ante communis fuit habitus Romanorum nulla inter
eos discretione, vnde Virg. eos appellauit, Gengemq; to
gatam, sed postea remansit in pauperibus ⁊ clientibus.
Male percussas, male calcatas, ac per hoc rariore tex
tura, mioreq; estimatio
ne. Pectine, pectē in
strumētum est quo sta
men calcatur in texen
dis pannis ⁊ linteis.
Textoris galli. Nam
galli viliores, crassiores
que vestes conficiebant
Mart. Me pinguis gal
lia vestit. Tenue ar
gentum. i. tenuem lami
nam aut aliquid ex te
nui, modicoq; argento
vt ligulam. Venęq;
secūdę, ita dictum sicut
dicimus panem secun
darium quem alio vo
cabulo cibarium appel
lamus qui bonitate sit i
ferior q̄ qui fit ex p̄ma
farina. Fata regunt
hoies. hoc dcm̄ a Neuo
lo cū suspirio ⁊ q̄rela, vt
dicat deos q rerū oīum
moderatores sunt sibi ad
uersos existę, nec quēq̄
in ope suo optatū exitū
sortiturū cui dii propicii
nō fuerint. Fatum
est in partibus illis, nec
esse est ⁊ illum fata sibi
propicia habere qui in
honestę voluptati inseruit, nam ⁊ res illa ex fato ē̄ sy
deribus pendet. Sinus, vestis. Si ti. syde. cesant. i.
si ī ortu tuo benignū tibi n̄ affulserit sydus. Spumāti
la. q. n. appetūt labra mouēt titillatu pruriginis. Vir
ro, nomē diuitis adamātis sibi drancos. Alibi p̄ diuite
tm̄ pōit Virrōi murina dat. Te nu. ac p̄ hoc ēt bn̄ mē
tulatū. Nā ī balneis dabat occasio ispiciūdi q̄lis q̄q; es
set. Tabellę, q̄ mittebant a cīedis. ηδους γαρ γ λυκεος
αλδοα κινασθον. i. moris. n. dulcis vi; ē cīedū, su
baudi ē. Vlterius mō. i. peius. vñ dicius vltima vicia
. i. extrēa ⁊ pessima. q̄si vltra q̄ n̄ possis p̄gredi, verba sūt
adhuc Neuoli cōq̄rētis de anaritia cīedi. Hęc tri. ver
ba Virrōis recitata a neuolo ponētis calculū rōnibus su
is cū Neuolo. Canet, aliq legūt ⁊ cenet, vt sit, Cīedus
in drancū anaricia vtit, ⁊ tm̄ in re turpi p̄seuerat, Nā ce
nare ē ī obscenis, de quo añ Ego te ceneē sexte verebor,
q̄ si legas, atq; canet erit sēsus, computat, atq; canet. s. sibi
ne ī cōputatiōe decipiat. Ponat cal. i. subducat rō ex
pēsi ⁊ accepti, calculus aūt breuis ē lapillus, quo rōcina
tores vtunt in rōnū cōputatiōe, possunt eē verba neuo
li indignantis munera q̄q; sibi numerari ⁊ proinde prū
pentis ponat calculus ⁊c. De calculo dicemus Huberius
in satyra vndecima. Omnibus in rebus, ex omni
bus inquit quę mihi tribuisti nō plusq̄ quinq; sestertia
fuerunt, sed numerentur labores mei, quos inuenies lō
ge maiores quam munera tua.

Calculus.

Legitimum,

Legitimum, cōuenienti magnitudine. Sed tu sa
ne, ironicos. h. d. vt ostendat nullam sibi fuisse volupta
tem, quum esset iam grandi ętate ⁊ totus hirsutus.
Dignum cyatho, alterum ganymedē qui Ionis fuit
formosissimus pocillator. Vos, o diuites cinędi. Est. n.
interrogatio ad diuites cinędos, ⁊ argumentum a mino
ri ad maius. i. si dranci
nihil datis qui volupta
ti vestrę cum maximo
suo labore inseruiūt, ni
hil est, qd̄ pauperes clię
tes a vobis sperare pos
sint. Asęclę, datiuus
Asęclae est casus, a sequendo sūt
dicti asęclę, ii. n. sunt q̄
spe alicuius emolumēti
diuites sequunt. Cul
tori. clianti. Mor
bo, hoc est prurigini
vestrę, idest ipsis dran
cis qui in morbo vestrę
libidinis succurrūt, vt ⁊
sint verba Dranci an
poetę. En cui tu viri
dem vmbellam, verba
possunt eē tam dranci,
q̄ poetę subsanantis per
irrisionem ipm cinędū,
cui tāq̄ mulierculę mit
tebant munera a Dran
cis, quum contra ipse ni
mia ingratitudine nihil referret, vt sit sensus ⁊ dissua
sio nihil cinędo tam ingrato esse donandū. Vmbel
lam, velum erat quo prę sertim mulieres vtebant ad ar
cendum solem, Mart. Accipe quę nimios vincant vm
bracula soles. Sit licet ⁊ ventus, te tua tela teget. Suc
cina, electra dīr a succo arboꝛ, vnde defudant, Nā va
nitas prodidit grecorum Phaetōtis fulmine icti sorores
fletu mutatas in arbores populos lachrymis electrū oī
bus annis fundere iuxta Eridanum amnem quē padū
vocamus. Et electrum appellatum qm̄ sol⁹ vocitatus sit
electros, quā opinionē vt multi alii poetę secutus Mart.
sic cecinit. Quum phaetōtea formica vagat in vmbra,
Implicuit tenuem succina gutta feram. Diodorus hoc
vt falsum improbans tradit Basileam insulam esse Scy
thię oppositam ī oceano, in q̄ tempestas electrum pluri
mum eiicit nulla alia in parte orbis repertum, illudque
ab incolis ad loca vsq; nostra transmitti. Succinis autē
mulieres delectabant, vnde Plin. lib. xxxvii. sic scribit,
Proximum locum in delitiis foeminarum tm̄ adhuc tā
tum succina optinent, eandemq; oīa hęc q̄ gemmę au
ctoritatem. Natalis quotiēs, nam ab amicis mittebā
tur munera celebranti diem suum natalem, vnde mul
ti lucri cā non solum semel sed sepius in anno natalē ce
lebrabant, vnde Mart. sic taxat Clytum. Vt poscas cly
to minus, exigasq;, uno nasceris octies in anno. Madi
dum ver incipit. i, quotiens venere Kalędę martię, quo
tpe incipit ver ⁊ frequentes sunt pluuię. Kalendis igit
martiis munera mulieribus mittebant ab amicis, sicuti
mense decembri quinq; diebus viris, quo tpe saturnalia
celebrabant. Et quemadmodum mulieres Kalēdis mar
tiis seruos cœna excipiebant tanq̄ exhortantes eos ad in
sequentis anni operam, Sic ⁊ viri in saturnalibus seruos
n coenam admittebant tanq̄ eis gratias agētes operę to

Vmbel
la.

Succi
num

Legitimū, atq; illic hesternę occurrere coenę?
Seruus erit minus ille miser, qui foderit agrum
Quam dominum, sed tu sane tener ē puerū te
Et pulchrum ē dignū cyatho, coeloq; putabas.
Vos humili asęclę vos indulgebitis vnquam
Cultori, iam nec morbo donare paratis
En cui tu viridē vmbellam. cui succina mittas
Grandia, natalis quotiens redit, aut madidū ver
Incipit, ē strata positus, longaq; cathedra
Munera foemineis tractat secreta calendis.
Dic paser, cui tot montes, tot prędia seruas
Appula, tot miluos intra tua pascua lassos?
Tetripholinus ager foecundis vitibus implet,
Suspectumq; iugū cumis, ē gaurus inanis.
Nam quis plura linit victuro dolia musto?
Quantum erat exhausti lūbos donare clientis

to anno nauatę, vnde Tibullus in p̄mo limine tertii li
bri. ad Neerā. Martis romani festę venere Kalendę, Ex
oriens nostris hic fuit annus auis. Et vaga nunc certa di
scurrunt vndiq; pompa. Perq; vias vrbis munera, perq;
domos. Et Mart. lib. v. ad Gallā. Scis certe puto vestra iā
venire Saturnalia martias Kalendas. Mulieres aūt Ka
lendas martias colebant
in memoriā belli cū Sa
binis cōpositi, nam tali
die sabinę mulieres bel
la sedarūt, Oratius Mar
tiis celebs quid agā Ka
lēdis. Et tra. legēdū ē
tractat ⁊ nō tractas vt sit
ordo ⁊ sensus En cui tu
mitas vmbellā quotiēs
natalis redit, Et ipe poti
us ī cathedra strata tra
ctat mūera secreta femi
neis kalendis. Tractat
ergo. i. māibus ptractat
tanq̄ faemella. Secre
ta, q̄ non vult ab aliis vi
deri vt pudenda, mulie
briaq;, Nam ⁊ ipse cinę
dus, tanquā foemina se
det expectans dona ab
amatoribus. Positus,
sedens. Cathedra stra
ta. i. sella tapetibus orna
ta, q̄li sede mulieres sedē
tes munera expectabant ab amicis, ⁊ amatoribus.
Foemineis Kalendis. i. martiis quę vt dcm̄ est a mu
lieribus tm̄ colebant. Dic paser, insultat eius molici
ei pariter ⁊ anaricię. Paser, tu mollis ⁊ salax vt pas
ser q̄ in venerē putris est. Tot miluos. i. tot tua pascua
in qbus ambiēdis milui volando defatigant. Imitatio ē
Persii. Dines aras curibus quantū non milnus oberret.
Tetripholinus, in cāpania est ager tripholinus. Pli Tripho
nius lib. xiiii. cap. vi. vina trebellica appellarunt ad q̄r linus.
tum a Neapoli lapidem ⁊ iuxta Capuā Caulina mox
tripholina. Suspectum, qd̄ imminet Cumis ⁊ qd̄
a Cumis suspicit. De Miseno vī intelligere, nā vicinū
est Cumis. Strabo proximum est Cumis Misenum p̄ Misę
montorium. Gaurus, mons campanię non lōge a ba num.
iis prope lacū auernum, de quo Lucanus Vel si cōuul Gaurus
so vertice gaurus Decidat in fundum. Plinius li. xiiii.
cap. ix. Certant massica eī ex monte gaurano puteolos,
Baiasq; prospectantia. Inanis, concauus, ut est natura
montiū. Plura linit, plura recōdit ī cella vinaria. Li
nit aūt. i. gypsat, Nam vasa vino repleta cōsueuere pice
aut gypso obturari ne vina exhalarēt. Vñ est illud Per
sii, Seriolę veteris metuens deradere limum. i. gypsum
aut picē. Columella li. xiii. Nā oportebit post hunc nu
merum diey confestim vinum emundare, ⁊ si quid fę
cis aut labris vasoꝛ aut lateribus hęsit eradi, ac suffrica
ri, ⁊ protinus operculis impositis oblini. Horati. Vile po
tabis modicis sabinum Cantharis, greca quod ego ipse
testa Conditū leui. hoc est gypsaui, Huic cōtrariū est te Lino
rentianū illud. R. eleui dolia oia, atq; oēs serias, quod si. R. elino
gnificat aperui ⁊ quasi regypsaui, nam pteritum ē a re
lino non vt quidam falso putauerunt a releno per syn
copen. Victuro, quod diu seruabitur. Quantum
erat, q̄ magna res erat. Irōi cos. ac si dicat res minia erat.

Melius ne hic rusticus infans, Sensus ē maius ꝓfecto
erit lucrū, qđ faciet puerulus q deferat nūcios sacerdoti
cybeleio q̄ ego facio, estq, legēdū cū interrogatōe Et erit
ordo īfans rusticus cū matre ⁊ casulis ⁊ cū catello Insoꝛ.
i. q̄ pauprimus est ⁊ aliud nihil bēt q̄ matrē ⁊ casulam ⁊
catellū ne fiet. i. nōne fiet hic. i. romę melius. i. cū maiori
emolumēto legatus. i. in
ternūcius ⁊ veluti leno
amici pulsantis cymba
la. i. sacerdotis cybelei, q
sacerdotes rebus spurcis
⁊ venereis dediti erant,
nā patiebanť muliebria
vt molles ⁊ eunuchi. Er
go melius ne. i. nōne, vt
alibi in sequētibus iam
ne igit laudas. i. nonne
laudas. posset ēt ꝓnūcia
tiue legi Et ne pro certe
⁊ valde vt est sępe apud
Terētiū. Persius Ne mi
hi polydamas et troia-
des labeonē Prętulerit.

Ingẽribus paucis, melius ne hic rusticus infans
Cum matre ē casulis, ē cum lusore catello
Cymbala pulsantis legatus fiet amici?
Improbus es cum poscis ait, sed pensio clamat
Posce, sed appellat puer vnicus, vt polyphemi
Lata acies, per quam solers enasit Vlysses.
Alter emēdus erit, nanq̄ hic nó sufficit, ambo
Pascēdi, quid agam bruma spirante, quod oro,
Quid dicam scapulis seruorū mēse decembri
Et pedibus, durare, atq̄ aspectare cicadas.
Verum vt dissimules, vt mittas cętera, quanto
Metiris pręcio, quod ni tibi deditus essem
Denotusq̄ cliens vxor tua virgo maneret?
Scis certe quibus ista modis, q̄ sępe rogaris
Et quę pollicitus, fugientem sępe puellam

Pulsantis cymbala, de gallis gestātibus cimbala diximus aūriore satyra Et resupinati cessātia tympana galli. Improbus es, verba Cinędi. i. insaciabilis es. Virg. Improbū ansērē appellat insaciabilem, Improbū itē dicimus sicuti manifestissimū est minime probū. Vt illud apud Improbus. Senecā Improbus hō est q beneficiū scit sumere ⁊ reddere nescit. Improbū quū signāt. Virg. Lauit improba teter ora cruor. Sed pensio cla. verba sunt Neuoli. Pē
Pensio sio ingt. i. ęs alienū qđ mihi pro domicilio meritorio pēdendū est clamat ⁊ vrget vt poscā a te. pēsio a pendēdo dicit, nam apud antiquos olim pecunia pēdebat, appellat aūt pensionē, q̄ pro locis cōductis soluit. Mart. lib. iii. ad Gargilianū. Vñ tibi toga est, ⁊ fusce pensio cellę. Capit ēt pro ipsa in oī re solōne, vt illud apud Liuiū li. xxxix ab vrbe condita. Decreuerūt cōsules vt tribus pensionibus ea pecunia solueręť hoc est tribus enumerationibus sine solōnibus. Sed appellat puer vnicus, puer ingt q ita vnicus est, vt sit acies vnica Polyphēi. q. d. q solus mihi satis nō ē, sicuti acies vnica nō satis sit polyphemo, nā si duas būisset Vlysses nō euasisset, appellat me ⁊ vrget vt alteꝛ repetiam ferūq̄ solus nō possit mihi dare operam. Acies lata, laus oculus acies aūt pro prie vt docet Cicero in li. de natura deorū dicit ipsa pupilla. Euasit Vlysses, Nam Vlysses vt scribit Horā. ix. tēpestate p̄ nouem dies iactatus quū in patriam cum sociis esset rediturus ad Lothophagos prius in Africam delatus est vñ socii lotho gustata vix abstrahi poterāt, deinde illinc discedens in Siciliam venit ad Cyclopas apud quos oia spōte sine cultura puenīūt, omes pascūt, Vlysses accepis. xii. sociis e nauibus in littus descēdit in dagaturus, q̄ loca qs teneret, tulitq̄ secū vtrum plenum
Vinū Maro- viri sanctissimi, qđ dederat Maro Ismari accola sacerneum dos Apollinis, ⁊ Euantidis filius, vñ dcm ē vinum maronem, cuius tāta erat vis vt vni mensurę vini viginti aquaꝛ adderent. Hęc prodidit Horā. quoꝛ ⁊ Plinius
Poly- meminit lib. xiiii. cap. iiii. Speluncā Polyphemi intraphemi nerūt q tūc p pascua agebat omes, Illic copia casei, agnoꝝ
fabula. rū ⁊ hedoꝛ, orauere socii vlysem vt his rebus onusti ad naues remearent, Vlysses renuit cupidus videdi ⁊ experiendi an polyphemus iure hospitii aliquid donaturus esset. Caseo igit considentes vesci coeperūt. Supuenit custos cum omibus, ingens saxū ostio opponit, q̄ sint iterogat supbe, rident se achiuos esse ex Agamēnonis exercitu. fluctibus illuc pulsos, supplices aliquid petere, hospites. n. ⁊ supplices in tutela esse Iouis. Tū dii ingt non sunt curę cyclopibus, ⁊ cū dicto duos ex iis arreptos more mōtani leonis depastus ē, vt de Ouidius. Quo vidi bina meorum Ter quater affligi sociorum corpore terrę Desuper ipse iacēs montani more leonis, Vir. in. iii. eneidos. vidi egomet duo de numero quū corpora nostro Prensa manu magna medio resupinus in antro Frangeret. multo hausto lacte obdormiuit. Sequenti die gregē in pascua eduxit, ⁊ fores eadem mole clausit, vespera rediit, duas in cœna capras deuorauit, Vlysses blandis verbis suauissimi vini, quod secum attulerant poculum obtulit, quo gustato ter iussit ad se deferri, exhilaratus vino petiit de nomine eius tanq̄ ei gratias acturus. Nemo mihi nomī est inquit Vlysses. At ille Neminem vltimum comoedam, ⁊ somno se dedit, pfundissimo vino repletus, Vlysses cum sociis accepto ligno oblōgo ⁊ acuto, igniq̄ obusto oculum qui vnus illi erat in media fronte eruerūt, palum in vulnere relinquentes. Cyclops dolore parcitus graviter mugiit. Ad tam horrendam vocem cōcurrere alii cyclopes querentes cur ipsos a somno excitaret Tum ille Nemo inquit dolo me ⁊ viribus interficit. Illi responderunt si nemo vim infert, certe Iouis mala euitare negs, Cyclops amoto saxo omes emisit singulas manibus perrentatas Vlysses mira astutia socios primum, mox se sub ventre arietum alligauit, ⁊ ita periculū euasit, ad sociosq̄ rediit. polyphemus autem vt tradit Homerus filius fuit Neptuni ⁊ Theosse, qui obcecatus descendit ad littora ⁊ patrem Neptunum contra Vlyssem precatus est, ex quo putatur illum passum naufragium.

Scapulis, Terentius. Dum studeo esse fidelis amisi scapulas, sunt autem ossa humeris annexa a quibus dependent brachia. Mense decembri, Illud obseruandum est dici mense decembri, ⁊ mense Ianuario ⁊ non mense decembris ⁊ Ianuarii ⁊ sic de reliquis. Item vrbē patauinum, ⁊ lacum benacum, ⁊ fluuium Adduam, ⁊ montem parnasum, ⁊ arborem ficū, Licet plerunq̄ contra peruulgatam ⁊ meram latinitatem in contrarium dici reperiatur. Durate, verba sunt Neuoli ⁊ non aliter, vt qui dicat, Qui dicam scapulis ⁊ pedibus tempore hyemis vt durent ⁊ tolleranter ferant frigoris iniuriam. Verum vt dissimules, Esto inquit vt fingas te ignorare reliqua, quę in te contuli beneficia, quā to precio metiris, idest quanti facis quot ego feci tibi granidam vxorem. Virgo maneret, sed eant tibi impleni.

Scapus

Tabulas, quibus inter se conuenerant in cōuictione matrimonii. Signabat. i. alias tabulas iam erat signatura cum alio viro. Quo te circūagas? quo fugias, qđ respondeas? Quę prima aut vltima ponas? i. quę prę mia poteris tu dicere esse aut prima, aut vltima. q. d. tā multa in te contuli beneficia vt nō possis dicere, ego volo hoc esse vltimum pmium laboribus Neoli quum nunq̄ possis satisfacere. Sermo autem est proverbialis quo grę ci vtuntur, τι πρῶτον ἢ τι ὕστατον Quid pmum aut vltimum.

Amplexu rapui, tabulas quoq̄ ruperat, ē iam
Signabat; tota vix hęc ego nocte redemi
Te plorante foris, testis mihi lectulus, ē tu
Ad quem peruenit lecti sonus, ē dominę vox.
Instabile ac dirimi coeptum, ē iam pene solutū
Coniugiū, in multis domibus seruauit adulter
Quo te circūagas? quę prima aut vltima póas
Nullū ergo meritū est ingrate ac pfide nullum
Quod tibi filiolus, vel filia nascitur ex me.
Tollis. n. libris actorū spargere gaudes
Argumenta viri, foribus suspende coronas,
Iam pater es, dedimus, qđ fame oppōere posis,
Iura parentis habes, propter me scriberis hęres,
Legatū omne capis, nec nó ē dulce caducum.
Commoda ꝓterea iunguntur multa caducis,
Si numerum, si tres impleuero, iusta doloris,

Nullum ergo meritum, Occurrit tacite obiectioni, posset enim dicere auarus merita eius nulla esse. An non ingt hoc est meritum maximum, q̄ quum ipse nō posses ex vxore suscipere liberos ego vicem tuam suppleuerim, ⁊ inde tibi nati sint liberi.

Tollis, Educas tanq̄ tuos. Terentius quicqđ peperisset decreuerūt tollere. Argumenta vi
Argu- ri, Argumentum autmentū re fabio plura significat. Nam ⁊ fabulę ad actus scęnaꝝ compositę argumenta dīr, ⁊ orationum Ciceronis velut thema argumētum appellamus, vnde Pedianus inquit argumentum tale est. Ex quo apparet argumentū oēm esse materiam ad scribendum destinatam. Et ꝓ materia accepit Cicero inquiens. Quoniam nullum scribēdi argumentum mihi relictum est. Argumētum etiā dicimus, quod probationem, indicium, fidem facit. Ergo argumenta viri. i. filios qui fidem faciunt ⁊ indicium te esse virum, dicimus enim sic, silentium tuum fuit mihi argumento te virum bonum esse. i. indicio. Plin. loquens de ursis. Cibi nulla argumenta. i. nulla indicia, de ductumq̄ est vocabulum ab arguo, quod idem est, qđ fidem facio ⁊ indico, vt verba tua arguunt te improbū esse. i. indicant ⁊ fidem faciunt. Libris actorum, diximus in secunda satyra illic. Cupient ⁊ in acta referri, acta non esse libros, sed negocia ipsa tam privata q̄ publica, quę in libris describebanť, vnde bene poeta ait Et libris actorum. Vnde Cicero in. ii. Philippica in publicis actis nihil est lege gravius. In privatis firmissimum est testamentum. Tranquillus in Tiberio, Interim quū in actis senatus legisset dimissos, ac ne auditos quidem quosdam reos. Idem in Cesare. Fuerat animus cōiuratis corpus occisi in tyberim trahere, bona publicare, acta
Acta rescindere. i. libros qbus acta sive gesta Cesaris continerentur. Vnde ⁊ etate nostra dicimus in actis tabellionū hoc inuenit. i. in libris quibus describuntur acta ⁊ gesta hominum. absolute etiam dicimus facta ⁊ gesta imperatorum acta, vt illud apud Tranquillum in Augusto. Nihil conuenientius duceris q̄ necem auunculi vindicare, tueriq̄ acta. i. quę egisset. Ergo libris actorum. i. libris continētibus publica civitatis negotia, nam ⁊ nomina liberorū in publicis civitatis monumētis describebanť. Vñ Apuleius in secunda apologia ita scrib. Pater eius natam sibi filiam more ceterorum professus est, tabulę eius partim tabulario publico, partim dono asservabanť. quam consuetudinem seruant adhuc ⁊ veneti. possimus etiam intelligere priuatos libros in quibus parentes acta sua describerent, inter quę ⁊ nomina liberorum, vnde Seruius in secundo. Georgi. exponens illud.

Populi tabularia vidit,

scribit in templo Saturni vbi erat erarium soliActa ta fuisse repōi acta, quę quę susceptis liberis faciebant parentes. Ab a- rius
ctis dicuntur Actuarii boc est qui scribēdo negotia tam publica quā priuata in libros continentes acta referunt q̄. i. notarii. Vnde Trāquillus in Cesare. Orationes aliquas reliquit, inter quas temere quędā seruntur pro. Q. Metello, quam non imerito Augustus existimabat magis ab actuariis exceptā male subsequntibus verba dicentis q̄ ab ipso editam. Suspende coronas, i signum leticię, ornabit. n. fores domus coronamētis, frondibusq̄. Alibi. Põe domi lauros. Iã põe es, iã filios hēs. Dedimus, qđ fame. i dedimus tibi filios, qbus potes oīdere te esse ⁊ viꝛ ⁊ maritū, ac ꝓ hoc detractoꝛ fama extiguere q̄ te mulierē ⁊ cięlū dicebāt.

Scriberis he. Nā lege cautū fuisse vī vt q̄ liberos ñ fiSciperet hērditates adire nō posset. Legatū oē capis, hīficio ingt meo factū est vt possis scribi heres olim legatoꝛ, quū antea obstātibus legibus tibi ñ liceret, qs tñ leges in corpe iuris civilis nō hēmus sublatas ab imperatoribus, Legatū appellat vt diffinit Modestus qđā dōatio Legatū testō relicta, deducto vocabulo a lego legas, qđ est idē, Legare q̄ mādo ⁊ decerno testō, Inde est legator q testō legat ⁊ Legaꝛ relinq̄t bona sua alicui. Legatarius vero is appellat q̄ legatū capit. A lego cōpositū est allego, qđ capit pro mitto. Legata Plau. ou in ea ipsa me alleganit q istā accersere. Allegarius. ēt padduco. Pli. Tū multa allegauit, q̄ ad rē ꝓpositā pAllega tinere non videbanť. Et dulce caducū. Testīn caduce cū vt legit apud inuiscōsultos codice de testamentis dē quod sub conditione fit a cadēdo, q̄ ea deficiente vel vivo vel mortuo testatore id cadat ꝓueniatq̄, vel ad testatorem vel ad substitutū eo mortuo, vel q̄ ab vno caditi alterū ꝓ hereditatē. Capis ingt ⁊ caducū legatū, id quod sine liberis capere non poteras, id. n. in te cadit, qđ non expectabas, nam a cadendo vt diximur deducit vocabulū, quū ab vno in alteꝛ per hereditatē cadit. Dulce aūt appellat, qđ ex insperato cōtingit. Si numeꝛ, si tres implenero. Si tres ex vxore tua susceposti filios. Num Calius qui in vrbe tres filios, qnq̄ in Italia, septē in quinquis bacus buisset immunitate donabat, quā pleriq̄ ēt sine vxore ⁊ liberis ab imperatoribus impetrauerūt, quod ⁊ Mart. quū esset sine liberis petiit, impetrauitq̄, a Domitiano vt docet carmine suo. Quod fortuna vetat fieri, permitte videns triū ri Natoꝛ genitor dicar vt esse trium. Et alibi ad vxorē Natoꝛ Natorūmih ius triū roganti musaꝛ ꝓcul dedit mea-

Solus qui poterat, valebis vxor. Non debet domini pe-
tire munus. Idem alibi. Premia laudato tribuit mihi
Cesar vtero. Natorumq; dedit iura paterna trium. Qui
ergo ius trium liberorum habuissent multa conseque-
bantur preter ceteros commoda, vnde Appianus & Trā
quillus scribunt in diuisione agri campani Iulium Ce
sarem iussisse agros qui
circa Capuam ceteris
fuissent cultiores & fera-
ciores patribus diuiden-
dos esse, quibus trium
liberorum ius adesset,
quo facto cōcurrisse ad
viginti hominum mi-
lia, qui trium liberorū
alimenta deposcerent.
Idem tradit Tesseram
frumenti triplicem so-
litos accipere, Et in peti
tione magistratuū non
habentibus filios eo nu
mero anteponebantur.

Iusta doloris cau-
sa tui, possunt esse ver-
ba poete quasi dolentis
casum Neuoli, possunt
etiam referri ad ipsum
Neuolum sui ipsius mi
serescentem. Dolor est
Dolor motus asper in corpore
a sensibus alienus Cice
ro in secundo Tuscula-
narum. Ille quid
affert, dines auarus. Ne-
gligit, scilicet te Neuole, nihil tibi dat. Hec soli, ver-
ba Neuoli ad poetam vt taceat. Lenis, mollis & ef-
foeminatus, qui pumice cutem sibi polit. Qui mo
do secretum, Cinedus iquit qui secreto opera mea vsus
est timens ne publicetur odio me prosequitur & cedem
mihi omnibus modis machinatur. Ardet, indigna
tione & ira accenditur. Candelam apponere valuis,
ideest domum accendere adhibita cādela, hoc magis pla
cet q̄ vt intelligas candelam per inferiora immissam, il
lud enim minime letale esset supplicium. Valuę autem
dicuntur ipse fores a voluendo. Plinius libro sextodeci-
mo valuas ex cupresso etiam quadringentis prope an-
Valuę nis durare. Sume ferrum, ad occidendum. Ape
rire caput, ideest scindere. Petronius. Iam non potui sup
plicio caput aperire. Nec contemnas, quod dico.
Ānona Q̄d, quia. Annona veneni, ideest ipsa veneni
merx & copia nunquam est cara huiusmodi diuitibus
& cinędis, quia impense non parcunt, appellatione autē
annonę intelligimus non modo rem omnem frumen
tariam, sed alia quoque cibaria, vnde Cicero scribit in
secundo de diuinatione, Annonam futuram cariorem
in macello. Sic & Tranquillus in Tiberio. Annonā ma
celli senatus arbitratu quotannis temperantiam censu-
it. Varro in tertio de re rustica. Coenę innumerabiles ex
candescunt annonam macelli, videturq; vocabulū de-
ductum ab anno tanquam sit anni alimonia. Et cum
Romę sępe famę laboraretur magistratus cōstituti sunt
Pfecti ānonę qui annonę pręessent, qui prefecti annonę dicebantur
Vsurpatur etiam annona in aliis q̄ in cibariis. Horatius
in epistolis. Vilis amicorum est annona, bonis vbi q̄d
deest. Et locum sic intelligas, amici viri boni & sapien-
tes nihil desiderant, neq; petunt quod magni sit precii,
vbi aliquid eis deest, quasi dicat vili re contenti sunt,
& modica, quia boni sunt & sapientes. Vt curia mar
tis athenis, scilicet tegit, sic inquit non minore silentio
hęc tegas, q̄ consilia sua tegit senatus atticus. Cu-
ria martis, ideest Areopa areopa
gus, vbi teste pollucе in gus
dicia cędis, vulnerum,
& veneficiorum per po-
pulum exerceri solita
sunt. Plinius libro septi-
mo scribit sic. iudicium
capitis in Areopago pri
mum actum est, ibi. n.
Mars, vt docet Diuus
Augustinus libro deci-
mo octauo, cap. decimo
quum homicidii crimi
ne reus fieret iudicanti-
bus duodecim diis in eo
pago sex sententiis abso
lutus est. Iudicabant au
tem noctu & in tenebris
ne ad dicentes, sed ad ea
quę dicerentur, respice-
rent, quod Lucianus ap
te scribit in Dialogo, q
inscribitur Hermotinus
hortans ipsum Hermo-
tinum philosophum,
vt in iudiciis & rerum
examinatione imitetur
Areopagitas οἱ ἐν ΥΥ-
κτι καὶ σκοτῳ δικαζουσιν ὡς μη ες τους λεγον
τας ἀλλ' ἐς τὰ λεγόμενα ἀποβλέπωσιν, hoc est
qui in nocte & tenebris iudicant, vt non ad dicentes, sed
ad dea, quę dicerentur, respicerent. Cuius consuetudinis
meminit & Macrobius libro vltimo Saturnalium his
verbis. Queramus silentiumne conuiuiis an & oppor-
tunus sermo conueniat. Nam sicut apud Athenas areo
pagitę tacentes iudicant, ita inter epulas oportet semper
sileri, Areopagus autem interpretatus clinus Martis,
ἄρης. vel ἄρεος, vel ἄρεως Martem significat πάγος
vel locum eminentem. De Areopago ita Valerius li-
bro secundo. Eiusdem vrbis & sanctissimum consili-
um. Areopagus quid quisque Athenięnsium ageret,
aut quonam quęstu sustentaretur, diligentissime in-
quirere solebant. O Corydon, verba poetę respon
dentis. Ne volo quid petierat vt taceret. Hemistichon
est Virgilii. O corydon corydon quę te dementia coe-
pit, quasi dicat. o stulte credisne quicquam esse turpe,
quod possit latere? Serui vt taceant, ideest quam-
uis taceant serui. Ad cantum secundi galli, ideest ad
secundum cantum galli. Iunge ostia, claude. Can
po, is est qui cauponam exercet quem stabularium etiā
nominamus a stabulo, quod pro caupona & taberna me
ritoria accipitur. de quo ante dictum est, per Caupo caupo
nem autem intelligit vnumquemq; vulgarem homi-
nem. Librarius, qui libros exscribit. Tranquillus
Domitiano. librarius etiam qui eam describerent cu Archi
cifixis. Archimagiri. Archimagirus magister et magi
princeps coquorum, & coquus inter seruos erat. ἀρχος rus
enim principem & μάγειρος coquum significat.

Neuole causa tui, contra tū ille quid affert?
Negligit, atq; alium bipedem sibi quęrit asellū.
Hęc soli commissa tibi celare memento,
Et tacitus nostras intra te fige querelas,
Nam res mortifera est inirnicus pumice lenis.
Qui modo secretum cōmiserat, ardet & odit
Tanq̄ prodiderim qcquid scio, fumere ferrum
Fuste aperire caput candelam apponere valuis
Non dubitat, nec cōtenas aut despicias q̄
His opibus nūquam cara est annona veneni,
Ergo occulta teges, vt curia martis athenis?
O corydon corydon, secretum diuitis vllum
Esse putas? serui vt taceant, iumenta loquētur,
Et canis, & postes, & marmora, claude fenestras
Vela tegant rimas, iunge ostia, tollito lumen
E medio, clament omnes, prope nemo recūbat
Quod tamē ad cantum galli facit ille secūdi,
Proximus ante diem caupo sciet, audiet & quę
Finxerunt pariter librarius, archimagiri

Carptores, Carpere multa significat, vt mordere &
Carpe. taxare, vt poeta carpit auariciam. Carpere frui. Persius.
Carpamus dulcia. Carpere eligere. Terentius vnum
quodq; quod erit bellissimum carpam. Carpere lędere.
Virgilius. Carpit enim vites paulatim vritq; viden-
do. Carpere rapere. Tibullus Carpite nunctauri de se-
ptem montibus herbas
ideest rapite ad comeden
dum. In qua significa-
tione potest videri dic-
tum hoc loco Archi-
magiri carptores, ideest
raptores qui semper ali-
quid ad comedendum
rapiunt & auferunt ex
epulis domini. Quid
enim dubitant, non est
inquit mirum si domi
nos suos accusant quū
velint vlcisci verbera
quę acceperunt ab eis
falsis criminationibus
& rumoribus, quos vbi-
Balthe q; disserunt. Balthea,
us. verbera baltheorū qui-
bus sępe cęsi fuerūt, sūt
autem cingula milita-
ria bullata ex corio a q-
bus gladii dependebant
pro cingulo tamen mu
liebri accipitur ab Apu
leio. Inebriet, repleat
Illos scilicet seruos,
librarium scilicet & Ar
chimagiros. Pete-
bat a nobis, propter il-
lud. Hęc soli commissa
tibi celare memento.

Quā potare, subaudi
tantum. Lanseia bi-
bebat, Lanseriam sui tē-
poris mulierem vino-
lentam notat. Faciens, sacrificans & rem diuinam
peragens Virgilius. Quum faciam vitula pro frugi-
bus. Propopulo, pro salute populi ro. Sacra autem
intelligit Bonę deę quę pro salute populi ro. celebraban
tur a mulieribus quotannis in domo summi pontificis
de quibus Plutarchus multa in vita Ciceronis. Sene-
ca ad Lucilium. Credat aliquis pecuniam esse ver-
sam in eo iudicio, in quo reus erat clodius ob id adul-
terium quod cum Cęsaris vxore in aperto commise-
rat violatis regionibus eius sacrificii, quod pro populo
fieri dicitur, sic summotis extra conspectum omnibus
viris vt picturę quoq; masculorum animalium conte
gantur, vnde est illud ante. Iubet picta velari. De hoc
etiam ante illic. Atq; bonam tenere placant abdomine
porcę, Viuendum recte, salubre consilium. Con-
temnas, contemnere queas. Tum his, legendum est
istis, aliter versus non staret. Nam lingua, sensus est.
In seruo improbo lingua est pars maxima totius corpo
ris, quasi dicat lingua inter cętera membra multum va
let in seruo, quasi dicat promptus est ad loquendum,
vnde seruus ille corrigitur apud Plautum in milite sic.
Plus oportet scire seruum q̄ loqui, nisi potius legatur
pars pessima. vt sit sensus, linguam in seruo vitioso esse
pessimam totius corporis partem. Deterior tamen
hic, sensus est. Deterior autem erit conditio domini qui
aliquid fecerit, vnde sit seruus ideest subiectus seruo suo
& non liber. Nam dominus qui aliquod scoelus com-
miserit, semper timet seruum suum ne ab eo accusetur,
& ita semper est seruus
seruo & nūquam liber.
Illis, scilicet seruis.
Quorum animas,
ideest quos alit. Suo
farre, ideest pāe, farre au-
tem ait, quia Romani
trecentis annis vixe-
rūt farre vt Plinius tra-
dit ex sententia Verrii.
Iccirco, verba Ne
uoli. Commune,
quod ad omnes eque p-
tinet. Ne trepida,
verba Iuuenalis.
Paticus, cinędus a
patiendo muliebria, q̄d
si a latino deducis cum
t exili scribetur, si vero
a greco πάθος aspira
tionem addes. His
collibus, ideest durante
hac vrbe vbi septē sunt
colles. Tibullus Carpi-
te nunc tauri de septem
montibus herbas.
Carpentis & nauī-
bus, terra & mari.
Qui digito, hoc est
molles & effoeminati, q̄
vno dūtaxat digito sibi
caput scalpunt soliciti,
ne comam studiose con
cinnatam perturbēt, q̄d
in Cęsare notatum est
qui caput sibi vno digi
to scalperet, vnde Cicero coniiciebat nihil suspicandū
esse de eo tanquam molli. Seneca ad Lucilium. Impu-
dicum & incessus ostendit, & manus mota, & vnum in-
terdum responsum & relatus ad caput digitus & flexus
oculorum. Nam & Pompeius sica Clodio est notatus
vt scribit Plutarchus in vita Pōpeii. Et Amianus Mar
cellinus historię li. xvii. Pompeii obtrectatores ait hoc
etiam in eo indubitosum & irritum obseruasse, q̄ genui-
no quodam more caput digito vno scalpebat. Sicq; poe
ta ostendit Romam confluere omnes molles qui vi-
rum sibi appetant. Altera maior spes, non est in-
quit tibi dehinc desperandum, Immo altera tibi ma-
ior spes superest, scilicet cinędes tibi non defuturos. Eruca

Carptores, quid enim dubitant cōponere crimē
In dominos, quotiens rumoribus vlciscuntur
Balthea, nec deerit qui te per compita quęrat
Nolentem, & miseram vinosus inebriet aurem,
Illos ergo roges quicquid paulo, ante petebas
A nobis, taceant illi, sed prodere malunt
Arcanum, q̄ subrepti potare falerni,
Pro populo faciens quantum lanseia bibebat.
Viuendum est recte cum pp plurima, tum istis
Precipue causis, vt linguas mancipiorum
Contemnas, nā lingua mali pars pessima serui,
Deterior tamen hic, qui liber non erit illis
Quorum animas & farre suo custodit & ęre,
Iccirco vt possim linguam contenere seruī
Vtile consilium mihi, sed cōmune dedisti
Nunc mihi qd suades post dānum tpis, & spes
Deceptas? festinat enim decurrere velox
Flosculus angustę miserę q̄ breuissima vitę
Portio; dū bibimus, dū serta, unguēta, puellas
Poscimus, ob repit non intellecta senectus.
Ne trepida, nunquā paticus tibi deerit amicus
Stantibus & saluis his collibus, undiq; ad illos
Conueniunt, & carpentis, & nauibus omnes
Qui digito scalpunt uno caput, altera maior
Spes superest, tu tantū erucis imprime dentem.

Tu tantum erucis, per Ericam omne aliud ve-
neris excitamentum intelligit, Eruca autem est herba,
quę maxime vires in venerem prestat Virgil. in more-
to, Intybaq; & venerem reuocans eruca morantem. Pli
nius in. x. cap. lxiii. Auiditas coitus putatur ex cibis fie-
ri, sicut viro eruca, pecori coepe. Ouid. in. ii. de re. Nec
minus erucas aptum est vitare salaces. Columella. Et
quę frugifero seritur vicina priapo, Excitet vt veneri
tardos eruca maritos.

Hęc exempla, verba Neuoli, para inquit hęc exempla ⁊ documenta excitandę libidinis foelicibus. q. d. se ĩ tali re minime esse fortunatum. At mea clotho, Sed licet inquit in tali vitę institvto infoelix sim, Clotho tñ mea ⁊ lachesis. i. tota vita mea semp tali vitę genere delectata est, maximeq; delectatur, per clothon autem ⁊ lachesin, quę duę sunt ex parcis, queq; vitam hominum disponere dñr vitam intelligit. O parui, votum est Neuoli cum suspirio quo diuitias more insipientis sibi optat, sicq; poeta ꝑ irrisionem ostẽdit eum nescire viuere cõtentũ (quod facit sapiẽs) parno, atq; ideo turpes exercere artes, quasi innuat vitiosum hominem a sapiente in hoc differre q; hic multa concupiscat, ille paucis contentus sit. O parui, ex affectu dictum, nam parui ei videbantur.

Hęc exempla para felicibus, at mea clotho
Et lachesis gaudent, si pascitur inguine uenter.
O parui nostrię lares, quos ture minuto
Aut farre, & tenui soleo exornare corona,
Qñ ego figã aliqd, quo sit mihi tuta senectus
A tegete & bacculo, uiginti milia fœnus
Pignoribus positis, argenti uascula puri,
Sed quę fabricius censor notet, & duo fortes
De grege moesorum, qui me cernice locata
Securum inbeant clamoso insistere circo,
Sit mihi prœterea curuus cęlator, & alter
Qui multas facies pingat cito, sufficient hęc,
Qñ ego pauper ero, sat uotũ miserabile nec spes
His saltem, nam cũ pro me fortuna rogatur
Affigit ceras illa de naue petitas,
Quę siculos cantus effugit remige surdo.

Lares. Lares, dii familiares, de quibus pluscula diximus illic apd Perſium. Bullaq; succinctis laribus donata pependit. Nam eos vt domus presides colebant, quibus canis assistebat ⁊ ipsi caninis pellibus vestiebantur. De iis multa Plutarchus in problematis ⁊ Festus Põ.

Lemures. Apuleius putat ex lemuribus eũ qui posteriorum suorum curam sortitus placato ⁊ quieto minime domũ possidet larẽ dici. Eum vero qui propter aduersa vitę merita nullis bonis sedibus in terra vagatione ceu quodã ex illo puniẽ inane terriculamentũ bonis hominibus, cęterum noxium malis larnam dici. lemurẽ aũt volebãt esse animum quum ex corpore nostro migrasset. Hinc autem ortam erse originem colendi lares in domo ostẽdit Seruius, qa homines apud maiores in suis domibus sepeliebant, quos pro diis colere ⁊ venerari coeperunt.

Larnę. Aut farre, molla quę ex sale ⁊ farre cocto constabat. Tenui corona, Nam laribus publicis ⁊ priuatis dabatur corona vnde Plin. lib. xxi. Et iam tũc coronę deorum bonos erant, ⁊ larium publicorum, priuatorumq;.

Figam aliqd, reponam. A tegete ⁊ baculo, a mendicatione. Viginti milia, fœnanda sint mihi. Optat enim habere hęc. Fœnus, appositio est. Sed quę fabricius, hoc est. quę inuidiosa ẽt sint, vt mereant etiam a Fabricio notari. Hocq; dicit, qa Fabricius Licinius cẽsor Cornelium Rufinũ duobus cõsulatibus ⁊ dictatura speciosissime functum, q; decem pondo vasa argentea cõparasset, perinde ac malo exẽplo luxuriosũ in ordine senatorio retinendum non censuit lege Valerium in ii. de censoria nota. & Gelium lib. iiii. Et duo fortes. subaudi sint serui.

Moesia. De rege moesoꝝ. i. de grege seruorũ quales habebantur ex Moesia. Est autem moesia vt Plinius docet lib. iii. prouincia pannonię finitima, ad pontum vsq; cum Danubio decurrens. Ex qua venerunt qui in Asia vt tradit Artemidorus habitant iuxta Bithyniã, supraq; fontes Caici. De quibus multa Strabo lib. xii.

Loca, supposita ad ferendã lecticam, aut rectam qui eum in circo succollantes ferrẽt, neq; enim lectica a duobus tantum seruis gestari potuisset, sed a sex vel octo, vnde hexaphorum ⁊ octophorum appellata est lectica.

Circo clamoso, propter populi clamorem ⁊ plausum fauentis aurigis, vnde alibi. Totam hoc die Romam circus capit, ⁊ fragor aurem Percutit, euentum viridis quo colligo panni.

Cęlator, qui mihi vasa prętiosa cęlet. Celare enim est insculpere, vnde ⁊ cęlum ferrum quo vasa cęlantur, quę veteres ancęsa vocabant quot circumcedendo fiant. Ancęsa

Sufficient hęc, pronunciatiue legendum est, idest satis erunt hęc mihi si habeam.

Quando ego pauper ero, si hęc habuero.

Votum miserabile, verba Neuoli votum suum damnantis, estq; veluti acclamatio quasi qui errorem suum iam cognoscat. Sirenes

Affigit ceras, Sirenes tres suis se filię Acheloi ex calliope musa finguntur a poetis, quę in littore cãpano hitãtes nautas ꝑter ea loca nauigãtes suauitate cantus in somnum ⁊ scopulos inducebant, cogebantque facere naufragium. vnde Vlysses vt scribit Home. libro. xii. Odysseę. quum iuxta ea littora esset nauigaturus a Circe admonitus, aures sociis suis cęra obturauit, se autem malo manibus ⁊ pedibus alligari iussit apertis auribus, imperans etiam si innueret ne solueretur. Nauigantibus igitur Syrenes statim cantare sua uissime coeperunt, O decus argolicum quin puppim flectis Vlysses, Auribus vt nostros possis agnoscere cantus. Nam nemo hęc vnquam est transuectus cerula cursu, Quin prius adsiterit vocum dulcedine captus post variis auido sacratus pectore musis Doctior ad patrias lapsus perenerit oras, Nunc graue certamen belli, clademq; canemus Grecia quam Troię diuino numine vexit, Omniaq; elatis regum vestigia terris. Iis ergo cãtus illecebris captus Vlysses quum sociis annuens super ciliis inberent se solui, non id prius impetrauit, quam periculum enaserit. Ferunt tunc illas dolore percitas in Parthe mare se prœcipitasse ⁊ a nomine vnius parthenopes, quę nope Neapoli sepulta fuit appellatam esse vrbem partheno- vnde pem. Vnde Silius Italicus. Sirenum dedit vna suum memorabile nomen parthenope moriens acheloias equore, cuius Regnauere din cantus, quum dulce per vndas Exitium miseris caneret nõ prospera nauis. Earum nomina fuere parthenope. Leucosia, Ligia. Plinius tum libro. x. non sentit Sirenes fuisse sic inquiens, Nec Sirenes impetrauerunt fidem licet affirmet Dino Clytarchi celebrati auctoris pater in India esse, mulceriq, earum cantu quos granatos somno lacerant.

Omnibus

Omnibus in terris, Hac satyra Iuuenalis insectatur stulta hominum vota, qmentis affectibus seruiẽtes a diis multa petunt tanquam bona, quę eis maxime sunt pernicioſa. A it ergo poeta homines adeo ignorantię profundo imersos, vt pauci existant q vera bona, malaq; cognoscant, ⁊ proinde fieri vt pro bonis mala sibi optent, Colligitq; a diis aut nihil omnino petendum quum ipsi multo melius q̃ nos sciant quid nobis expediat, aut id tantum petendum vt mens sana sit ĩ corpore sano. A gadibus, idest ab occidente. Nam gades insula ẽ extra columnas hercules ad hostium metis irrumpẽtis in occeanum Gades, britannicum. Gan- Ganges gem. i. orientem, nam Ganges Indię fluuius est, quẽ alii incertis fontibus vt nilum, riganteq; vicina eodẽ mõ, alii in scythicis montibus nasci dixerunt, in eum nouem ⁊ decem amnes influunt. Plinius lib. vi. Pauci dignoscere possint, pauci inquit sint ab occidẽte vsq; in orientem qui vere sciant dignoscere verũ bonum multum enim interest inter verum ⁊ opinatũ bonum seu malum. Vera bona, quia multa sunt, q̃ bona videntur quum tamen non sint, ea igitur bõa sunt opinabilia non vera. Diuersa, contraria. i. mala.

Illis. s. bonis. Remota nebula erroris, idest remota animi nostri cęcitate, q mala deinectus cupiditate transuersus fertur. Vnde Valerius, Et enim densissimis inuoluta tenebris mortalium mens in quã late patentem errorem cęca precationes tuas spargis. Timemus, vt malum. Cupimus, vt bonum. Dextro pede, secũdo, ⁊ prospero conatu. Nam pede dextro id dicimur facere, quod nobis prospere cędit, contra sinistro, vñ Apuleius in Asino aureo, sinistro pede profectum me spes compendii frustrata est. Concipis, verbum est votis Conci pere conuenientis. dicimus. n. vota concepta, quę mente concipimus ⁊ agitamus, quid concipis. i. animo tuo optas.

Euertere domos, ordo est, dii faciles ipsis optantibus euertere domos. Nocitura toga, nocitura petuntur, Militia. Toga ⁊ militia ablatiui sunt casus, ⁊ est sensus, Adeo inquit homines longe sunt a cognitione veri boni vt plerunq; petant, quę omnino eis sunt nocitura ⁊ domi ⁊ militię, alii enim reip. administratiõem, alii rei militaris imperia expetunt, ⁊ multa id genus, quę ipsis exitium afferunt. Toga, nam per togã quę (vt scribit Pedianus (⁊ iam sępe diximus cõmunis fuit habitus marium ⁊ fœminarum, intelligimus res vrbanas. vnde Cicero, cedant arma togę, ⁊ Iuuenalis Tantũ igi

Cuncę hominum Decimatrecum que libido notatur.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Decima.

Omnibus in terris quę sunt a gadibus vsq;
Auroram & gangem, pauci dignoscere possunt
Vera bona, atq; illis multum diuersa, remota
Erroris nebula, quid. n. ratione timemus
Aut cupimus, quid tam dextro pede cõcipis, vt te
Conatus non poeniteat, votiq; peracti?
Euertere domos totas optantibus ipsis
Dii faciles. nocitura toga, nocitura petuntur
Militia, & torrens dicendi copia, multis
Et sua mortifera est facundia, viribus ille
Confisus periit, admirandisq; lacertis.
Sed plures nimia congesta pecunia cura
Strangulat, & cũcta exuperãs patrimõia cẽsus,
Quanto delphinis balena britannica maior.
Temporibus diris igitur, iussuq; neronis

tur muros intra toga contulit illi Nominis ⁊ tituli. Valer. lib. viii. Toga Scipionẽ dneẽ aduersus poenos creauit, arma poposcerunt. Et torrens dicendi copia. s. petitur. Multis, cum sequentibus connectitur, vt sit sensus, Multi elloquentiam optant sed multis mortifera est ⁊ pernicioſa, vt fuit Demosthenis ⁊ Ciceroni, de quibus inferius. Torrẽs, ingens ⁊ abundans, nñ inferius de Demosthene. Torrentem ⁊ plenum moderantem frena theatri, ⁊ alibi Iseo torrentior. sumpta translatiõe a torrente hoc est fluuio qui magno rapiẽ impetu. Viribus ille. i. alius. Ostendit. n. ⁊ vires homini quandoq; esse pernicioſas, respexit antem ad Milonem croto Milo nienſem quẽ ferũt egis crotoni se omnia supra, quã homo valet, de quo ⁊ hoc ensis. proditur, quod dicta nu de manus taurum secit victimam, eum solidum ea qua mactanerat die humeris solus gestauit nõ gradatim. Exitum autem habuit vitę miserandum, quũ enim iam natu grandis artem athleticã desisset, iterque solus per loca faceret syluestria, quercum vidit rimis in media parte hiantem, tunc volens experiri an vires sibi adhuc ſuperessent, immissis in arboris. scissuram digitis quercum diducere, ac rescindere conatus est. dimidiaque diducta parte, moxq; viribus cessantibus ⁊ in naturam suam arbore redeunte, retentus ⁊ captus se feris prębuit lacerandum. plura de hoc Gelius, Valerius, Solinus, Plinius ⁊ Strabo disserunt, Ouidius in Ibin sic. Vtque milo robur diducere fissile tentes, Nec possis captas inde referre manus. Sed plures nimia, Multa inquit exitiosa petuntur sed diuitię maximę, quę inter alia petuntur plures occidunt, ⁊ quanto quis plura possidet tanto magis exitio est obnoxius. Census, scilicet strangulat tantum exuperans cuncta patrimonia quanto maior est balena delphino, idest qui sit valde extra communem diuitiarum mensuram.

Balena Britannica, bene autem britannicam nominauit quia in oceano Britannico, vt in nono testatur Plinius tales belnę maiores spectantur. greci phalenam appellant, Festus autem Pompeius eandem pistricem ⁊ cetum putat. Balena

Temporibus diris, ostendit poeta exemplo Cassii Longini ⁊ Senecę, diuitias homini saepe pernicioſas esse. nam quo tempore Nero imperabat Cassium longinum iussit interfici, hac vna ex causa, quod in vetere gentili stemmate Cassii, Cęsaris percussoris imaginem retinuisset. Sed Iuuenalis innuit Longinum interfectum, quod eius opibus Nero inbiaret, eadem etiam causa Seneca coactus est mori.

Seneca diis.

Senecę prędiuitis, Nam Seneca opes vel inuidiosas possedit. de quibus sic Cornelius Tacitus. Festus Ruffus ⁊ Tigillinus variis criminationibus Senecam adoriuntur tanquā qui ingentes ⁊ supra priuatum modum enectas opes adhuc angeret, quodq; studia ciuiū in se verteret, hortorum quoq; amoenitate ⁊ villarum magnificētia quasi principem supergrederetur. Seneca quoq; apud eundem Tacitum alloquēs Neronem se diuitem testatur iis verbis. At tu gratiam immēsam, Innumeram pecuniā dedisti, adeo vt plerunque intra me ipse voluam, ego ne equestri ē prouinciali loco ortus proceribus ciuitatis annumeror? Vbi est animus ille modicis contentus? talis hortos extruit, ⁊ per hęc suburbana incedit? ⁊ tantis agrorum spatiis tam lato foenore exhuberat? Demum finis vitę eius fuit, quum enim ex campania remeans in agro suburbano apud quartum lapidem substitisset, Illo iussit Neronis propinqua vespera Syluanus Tribunus prętorię cohortis venit ⁊ villam globis militum sepsit, intromisitq; vnum ex centurionibus qui necessitatem vltimam denunciaret, quo accepto brachia primū ferro percussit. mox crurum ⁊ poplitum venas abrupit, illatusq; balneo ⁊ vapore eius exanimatus sine vllo funeris solemni crematur. Aedes lateranorum, Nam ⁊ Plautum lateranum consulem designatum Nero adeo propere interfici iussit, vt non complecti liberos, nō illud breue mortis arbitrium permitteret, manu autem Turrii tribuni trucidatus est. In coenacula, Raro inquit fit, vt pauperibus ⁊ inquilinis qui conductis coenaculis habitare consueuerunt cędes paretur. Vnde est illud Senecę in hippolyto. Non caput vnquam magnos motus Humilis tecte plebeia domus. Coenacula autem antiqui ⁊ coenationes loca appellauerunt vbi cœnabant, sed postquam vt scribit Varro in lingua latiali in superiori parte coenitare coeperunt superioris domus vniuersa ędificia coenacula dicta sunt, Vetus enī vocabulum (licet vetus consuetudo coenandi in superiore parte domus abolitę sit) remansit. Nec mirum, Nā ⁊ pistrinum veteri vocabulo adhuc nominamus in quo grana molis versatilibus terantur, quum antea tantum ante vsum molarum in pilis pinserentur, vnde ⁊ nomen, simili modo dicimus veteri nomine loricam, quę ferro modo consstat quum antea loris conficeretur, a quibus et nomen, vnde Festus scribit coenacula dici ad quę scalis ascenditur, cui assipulatur Apuleius in nono Metamorphoseos. Meq; per scalas complicitis pedibus in superius coenaculum attracto. Plautus in Amphitrione, In superiore qui habito coenaculo. Trāquillus in Augusto. Ipse circenses ex amicorum fere, liberorumq; coenaculis spectabat. Liuius libro nono de bello Macedonico, Coenaculum super ędes datum est scalis ferentibus in publicum obseratis. Ea autem coenacula vtpote diuitibus incommoda inquilinis locabantur,

Longinū ē magnos senecę prędiuitis hortos
Clausit; ē egregias lateranorum obsidet ędes
Tota cohors, rarus venit in coenacula miles,
Panca licet portes argenti vascula puri,
Nocte iter ingressus, gladiū contūq; timebis,
Et motę ad lunā trepidabis arundinis umbrā.
Cantabit vacuus coram latrone viator.
Prima fere vota, ē cunctis notissima templis,
Diuitię vt crescant, vt opes, vt maxima toto
Nostra sit arca foro, sed nulla aconita bibuntur
Fictilibus; tunc illa time quum pocula sumes
Gemmata, ē lato setinum ardebit in auro.
Iam ne igitur laudas, quod de sapiētibus alter

de quibus alibi ante sensit. Vltimus ardebit quem tegula sola tuetur A pluuia, molles vbi reddunt ona colum bę. Panca licet portes argenti vascula puri. Ostendit diuitem magis de vita solicitum esse quā pauperem minusq; securum, nam eum semper metus comitatur, ne aut occidatur, aut bonis suis spolietur, aut aliis afficiatur incommodis, q̄ lia multa solent ferri diuitibus. Contum, lignum cuspidatū. quo nautę vtuntur ad explorandam fluminum altitudinem Inuena. supra, Et contum ⁊ stigyo tanas in gurgite nigras.

Cōtus.

Cantabit vacuus, Seneca ad Luciliū, Nondum latro transmittit, etiam ī obsessa via pauperi pax est. Latrone, Latrones antiqui autore Festo eos dicebant, qui conducti militabāt qua significatiōe ita accipit plautus in primo limine militis glorioso vbi ait, vt in tabellas quas consignani hic heri Latronibus ego dinumerem stipēdium. Nam rex Seleucus memore orauit maximo, Vt sibi latrones cogerē ⁊ conscriberem, ⁊ dicti sunt latrones quasi λατρευοντες, idest seruientes: nam λατρεια seruitus est. at nunc viarum obsessores dicuntur, q̄a latere adoriuntur, vel quod insidiantur latenter. Prima fere nota, subaudi sunt.

Latrones

Sed nulla aconita, attende periculum, quod diuitibus imminet, sępe numero enim venenis tolluntur, vnde est illud Senecę in Thyestes. venenum in auro bibit, expertus loquor. Aconita, Aconiū vt scribit Plinius lib. xxvii. in nudis nascitur cautibus quas greci aconas vocant, vnde nomen aconitum aliqui dixere. Alii quoniam vis eadem in morte esset, quę cotibus ad ferri aciem deterendam, statimq; admota velocitas sentiretur. Fictilibus, idest a pauperibus qui fictilibus vtunt. Gēmata, quū in maximis eris diuitiis ita vt poculis gēmatis vtaris, aureis. n. calicibus gēmas ⁊ p̄cipue smaragdos iferebāt, Mar. Gēmatū scythicis vt luceat ignibus ansa, Aspice q̄ digitos exuit iste calix. ⁊ Iuue. añ. Nā virro vt multi gēmas ad pocula trāsfert A digitis. Setinū, vinū ē campanū a Setia denoīatum. Mart. Pēdula pōtinos q̄ spectat setia cāpos Exigua vetulos misit ab vrbe cados. Iā ne igit lau. Sēsus ē. quū hoies ferant tā p̄cipites ⁊ tā multis agitent incōmodis, pp stulta vota ⁊ cupiditates, nō ne igit existimabis Heraclyti ⁊ Democriti sanū fuisse iudiciū, qui cōtrariis aī affectibus eoz cęcitatē ⁊ vitia dānauere, de qbus sic Seneca de tranqlli. vitę. Et Democritū potius imitemur q̄ Heraclytū. Hic. n. quotiēs in publicū p̄cesserat, flebat, ⁊ ille ridebat. Huic oīa q̄ agimus miserię, Illi ī eptię videbantur Horatius in epistolis de Democrito. Si foret in terris rideret Democritus. hinc ei vt tradit Suidas inditum fuit nomen gelasini. Nam Gelasinus grece latine ridiculus interpretatur, vnde ⁊ Plautus in sticho, Gelasino mihi parvo nomen pater indidit propter pauperta tem hoc adeo nomen repperi, quia inde iam a pauxillo puero ridiculus fui, eo quia paupertas fecit ridiculus forem,

Setia.

Hera clytus Demo critus

Gelasinus

rem. Gelasini etiam anteriores dentes vocantur. vt docet Polydeuces de rez vocabulis, quos ridendo ostēdimus. Gelasinus ēt auctore Suida ruga illa siue linea dicitur, quę dū ridemus in facie efficit. Vñ in. vii. Mart. Nec grata est facies, cui gelasinus abest. Ridebat, hominū negocia tantā ineptias. Flebat. s. Heraclytus tā q̄ miserias. Hic aūt est ille Heraclytus ephesius physicus q scotinos cognominatus est, quasi tenebricosus, de industria enim stilū obscurabat, iōq; eius volumina p̄hi sudantes vix intelligūt.

Ridebat, quotiens a limine mouerat vnum
Protulerat q̄ pedem, flebat contrarius alter.
Sed facilis cuiuis rigidi censura cachini.
Mirandū est vnde ille oculis suffecerit humor.
Perpetuo risu pulmonem agitare solebat
Democritus, quanq̄ nō essent vrbibus illis
Prętexta, ē trabeę, fasces, lectica, tribunal.
Quid si vidisset prętorem in curribus altis
Extantem, ē medio sublimē in puluere circi
In tunica Iouis ē pictę starrana ferentem
Eę humeris aulea togę, magnę q̄ coronę
Tantum orbem, quanto cernix nō sufficit vlla.

Censura, taxatio, qa censores moribus vrbis pesent. Quanq̄ non eēt, ac si dicat multo magis risisset, si tantę tunc vanitates extitissent.

Prętexta ⁊ trabea. i. talia magistratuum insignia, qualia habent romani, prętexta. n. ⁊ sellā curulem, lictoresq; ⁊ togam pictam, quę insignia ethrus coz magistratuū erāt Tullus hostilius romanoz rex tertius debellatis ethruscis primus vt romę haberētur, instituit, sed postea Tarquinius priscus quum filius bello sabino annos quatuordecim natus hostem manu percussisset, cū ⁊ pro concione laudauit ⁊ bulla aurea prętexta, donauit ī signiēs puez vltra annos fortem premiis virilitatis ⁊ honoris, auctores sunt Macrobius, Liuius, Dionysius, ⁊ Plinius. Dicebatur aūt prętexta quod purpura prętexeret. Trabeę, Trabeam gestamen fuisse consulum ⁊ ducū. Diōysius scribit in. v. loquens de triumphante sic. Non ornatur trabea, qui peculiaris est consulū ducūq; amictus, q̄ sensit etiam Papinius in syluis in carmine Eucharisticō. Hic quum romuleos proceres, trabeataq; Cęsar Agmina mille simul iussit discūbere mensis, ea ⁊ reges vsi sunt auctore Plinio in. viii. vnde Ouidius. Trabeati cura Quirini. Suetonius in libro de genere vestium dicit auctore Sernio tria eē genera trabeaz, vnū diis cōsecratū, quod est tantum de purpura, aliud regum, quod est purpureum ⁊ habet tamen album aliquid, tertium augurale de purpura ⁊ cocco mixtum. Fasces, idest lictores precedentes cū fascibus virgaz, in qbus secures erant alligatę. Lectica, qua gestabant a seruis. Tribunal, in sellis curulibus ⁊ tribunalibus considebant, q̄ maiora iudicia exercebant. Subsellia erant tribunoz, triumuiroz, questorum, ⁊ huiusmodi minora officia exercentium. Asconius auctor est. Subsellium. n. est sedile, vt scribit Varro dictum q̄ non plane sit sella, sicut subsipere, q̄ non plane sapit. Quid si vidisset, describit prętorem presidentem ludis circensibus habitu triūphali, deridetq;. Nam insignia triumphalia prętori in circensibus ludis concedebant. Id etiam aliq̄n priuatis, vñ. L. Aemilio qui Persen regem macedonum deuicit cōcessum fuit a populo ⁊ a senatu, vt ludis circensibus triumphali veste vteretur. Pli. de viris illustribus. In curribus altis. i. in curru triūphali, qui auratus erat. ⁊ a quatuor equis albis trahebatur. In tunica Iouis. i. habit triumphali, de quo ita meminit Liuius libro decimo ab vrbe condita. Qui Ionis optimi maximi ornatu de coratus, curru aurato per vrbem vectus in capitolium ascenderit. Nam qui triumphabant tunicam sibi īdue bant sumptam ex templo Iouis, vnde ē illud apud Pli. lib. vii. cap. xliii. loquentem de Metello Macedonico. Tracto in capitolium illo, in quod triumphans deorū exuuiis, ne captiuos quidem sic traxerat. vbi plane per deorum exuuias intelligimus, quod ⁊ Liuius, vt dictum est, sensit. Iouis optimi ornatū de quo ornatu ⁊ tunica sic etiam meminit Lāpridius in Alexādro Seuero. Prętextā ⁊ pictā togam nūquam nisi cōsul accepit, ⁊ eam qdem quam de Iouis templo sumptam alii quoq;, accipiebant aut ptores aut consules, quod etiā videtur innuere Iulius capitolinus in gestis Gordianorum his verbis. Palmatam tunicam et togam pictam primus romanorū priuatus suā ppriam habuit cū ante imperatores etiā de capitolio accipent, vel de palatio. itē Flauius vopiscus in vita Probi imperatoris. Te manet pro virtutibus tuis capitolina palmata. Ea purpurea erat ⁊ auro intexta, vt scribit Plinius lib. ix. ⁊ palmata siue palmaris dicta, q̄ ea vt sensit Seruius vtebantur, q palmā mersissent. Martialis. Palmateq; ducem te cito redde toge. Alii dicunt palmatam dictam esse q̄ in ea ps palmę hoc ē victorię intexeretur, vt ab Helena pictis vestibus apud Homerum acu certamina inseruntur, q̄ ⁊ Pli. libro. viii. cap. lvi. indicare videtur, quum ait, pictas vestes iam apud Homerum fuisse, vnde triumphales natę. Aulea starrana pictę togę. i. togam pictam ⁊ purpurā distinctam, vt sit periphrasis ipsius togę triumphalis, quam vt diximus palmatam appellarunt, de qua sic Seruius palmatam togam merebātur, qui de hostibus palmam reportassent, Mart. Palmateq; ducē te cito redde togę, de qua ⁊ Apuleius in prima magię Apologia sic, denique triumphantibus quadrigas albas ⁊ togā palmatam exprobrares? Palmatam autem togam purpuream fuisse indicat Sydonius his verbis. Et illam starranis ebriam succis inter crepitantia segmenta palmatam conuenustauit. Aulea, latitudinem vestis expressit nam Aulea proprie dicuntur vela ⁊ ornamēta quibus parietes ⁊ aulę teguntur, quę grece peristromata ⁊ peristasmata appellantur, inter quę dicuntur ⁊ ipsa tapetia, de quibus sic Plautus in Pseudulo. vt ne peristromata quidem eque picta sint campanica, neq; alexandrina, beluata, consuta tapetia, ad ornamentum etiam theatrorum adhibebantur, vt ante. Aſt alię quotiens aulea recondita cessant. Sarrana, idest tyria, purpurea. Nam vt scribit Gelius Tyros ante dicta fuit sarra, sicut ⁊ Thracia Sybon, ⁊ Corynthus Ephyre, Iuxta āt Tyrum purpura piscis capiebātur, ex cuius sanguine vt alibi diximus liquor eliciebatur aptus ad tingendas vestes quę modo purpureę ab ipso pisce, modo sydonię a Sydone ciuitate Tyri, mō Sarranę ab ipsa ī sula dicebātur. Verg. Sarrano dormiat ostro. Ex hūeris. s. depēdētia. Tiū orbē corone. i. coronā aureā tanti ponderis.

Trabeę

IuniaIouis

Subsellia

Subsipere

Segmenta

Aulea

Sarrana

Sarra Sythō Ephyre

Quippe tenet ſudans.i.adiuuat enim ad coronam ſuſtinendam. Nam a tergo triumphantis ſeruus erat, qui coronam ſuſtinebat. Pli.lib.xxxiii.cap.i. Et cum corõa ex auro etrusco ſuſtineretur a tergo, annulus tñ in digito ferreus erat, quia fortuna triumphantis ⁊ ſerui coronam ſuſtinentis. Hanc publicus. Ordo eſt, ſeruus publicus ſudans tenet hãc, nec mira poeta dictũ ſeruum publicũ. Nã nõ ſolum ſerui erãt priuati qui dominis ꝓpriis ſeruirent, ſed ⁊ publici qui ad publica ciuitatis miniſteria adhibebantur, Vnde Cice.in.viii. philippica. Cotulam hominẽ edilitiũ iuſſit Antonii in conuiuio ſerui publici loris ceciderũt. Valerius in.ii.de maieſtate loquens de Mario. Miſſus.n.ad eum occidẽdũ priuata domo minitur nis clauſum ſeruus publicus natione cimber.

Seruus publicus

Idem in.iii.capite de fortitudine loquens de Teramene Atheniensi. Ridensq; ſeruo publico, qui potionẽ tradiderat, critię inquit propino. Ne ſibi placeat, ne nimis inſolescat, nam placere ſibi, eſt ſe efferre. Mart. l.v. quũ voco te dñm, nolo tibi cinna placere. Maiores.n. iſtitue runt vt a tergo triumphantis adſiſteret ſeruus, qui pari fortuna triumpharet, moneretq; triumphantẽ vt ſeipm cognoſceret, ne tanta gloria nimiũ ſuperbiret, vñ Terꝰ tullianus ſic ſcribit. Hominem ſe eſſe ẽt triumphans in illo ſublimiſſimo curru admonet. Suggerit.n.a tergo. Reſpice poſt te, hominẽ memento te, etiã vtiq; hoc magis gaudet tanta ſe gloria corruſcare, vt illi admonitio conditionis ſuę ſit neceſſaria. Da nũc ⁊ volucrẽ, ad

Agla

de ẽt ⁊ aliud triumphantis inſigne.i.aglam. Nã aquila romanoꝝ inſigne erat militare. Et vt ſcribit Ioſephus libro.iii. de bello iudaico reliqua ſigna precedebat, quod ⁊ vniuerſaꝝ gentiũ regnũ habeat, ⁊ ſit validiſſima. Itaq; illam ⁊ principatus inſigne putãt, omenq; victorię quod cũq; bello petierint. erat ⁊ antea prima cũ quatuor aliis, lupis, minotauris, equis, apris, quę ſingulos ordines anteibat, paucis ante annis ſola in aciem portari coeperat, reliqua in caſtris relinquebanẽ. Marius in totum ea abdicauit. Ex eo notatum non fere apud legiones vnq; hibernatum eſſe in caſtris ubi aquilaꝝ non ſit ingum, an

Aquifer

ctor eſt Pli.lib.x. Qui in acie aglam ferebat Aquifer appellabat, vnde Trangl. in Auguſto. Conſtat aquifero legiõis ſuę graniter ſaucio aglam humeris ſubiiſſe, diuq; portaſſe. Sceptro quę ſurgit eburno. Nã inter alia triumphantis inſignia erat ⁊ Scipio eburneus habens aglam in ſummitate, quod manibus triũphans geſtabat. Dionyſius lib.iii. Illinc comicines. Nã cornicines ſequebantur caſtra, ꝑcedebantq; triumphantis currũ canẽtes, iiq; erant ⁊ buccinatores ornamẽtum totius legionis in ingreſſu conflictus, ⁊ eius reditu, quoties pugnabat cornicines ⁊ tubicines canebant. vnde eſt illud in.xiiii. Satyra. Aut longos caſtroꝝ ferre labores, Si piget ⁊ trepido ſoluunt tibi comma vẽtrem Cum lituis audita. De iis lege Vegetium. Agminis officia, hoc eſt clientes et amicos triumphantem precedentes ⁊ miniſtrantes, nã clientes ex inſtituto Romuli, vt tradit Dionyſius tenebantur patronis ſuis in magiſtratibus ⁊ deductionibus ⁊ aliis in reip ſumptibus impendiorum participes tanq; genere proximos adeſſe, tanta erat inter eos beniuolẽtia vt clientes dignum cenſerent omnia patronis pro viribus ſubminiſtrare. Nineos quirites, nam miniſtri ⁊ clientes ad habenas triũphantis aderãt veſtibus induti candidis. ſcribit Plutarchus Paulo emilio eũti cum pretura adhiberos conceſſos lictores a ſenatu ⁊ equo vectum albo, albaq; indutum trabea. ⁊ miniſtros omnes albis veſtibus fuiſſe indutos. Domitianus auctore Tranquillo generum fratris indigne ferens albatos ⁊ ipſum miniſtros habere ꝑclamauit. Deſoſſa, poſita. Sportula, quę dabaꝝ vt diximus in ꝓma ſatyra, clientibus.

Quippe tenet ſudãs hãc publicus, & ſibi cõſul
Nec placeat, curru ſeruus portatur eodem.
Da nũc & volucrẽ ſceptro quę ſurgit eburno,
Illinc comicines, hinc precedentia longi
Agminis officia, & nineos ad frena quirites,
Deſoſſa in loculis; quos ſportula fecit amicos,
Tunc quoq; materiam riſus inuenit ad omnes
Occurſus hominũ, cuius prudentia monſtrat
Sũmos poſſe viros, & magna exẽpla daturos
Vernecum in patria craſſoq; ſub aere nasci.
Ridebat curas, nec non & gaudia vulgi,
Interdũ & lachrymas, cũ fortunę ipſe minaci

In loculis, in prima ſatyra diximus de loculis illic. Loculis comitantibus itur Ad caſum tabulę. Tunc quoq; ſuis tpibus incultis ⁊ agreſtibus. Cuius prudentia. Democritus inqt exẽplo eſt viros prudẽtes vbiq; nasci poſſe, hocq; dictum eſt ex ſtomacho in ſupbiã eorũ, q; orti ſanguine romano cẽteros cõtẽnebant, ſicq; docet poeta iuxta illud Apulei in prima apologia. Nõ vt ꝓgnatus, ſed vt moratus quisq; ſit ſpectãdũ, ne q̃ regione, ſed qua rõne vitã viuere inierit conſiderãdũ, qñ in oĩbus gentibus varia ingenia ꝓueniant, quanq; videãtur quidam ſtultitia, vel ſolertia inſigniores. Apud ſordiſſimos inquit ſcythas Anacharſis ſapiens natus ẽ, apud Atheniẽſes catos Melecides fatuus. Nõ ergo inquit mirũ eſt ſi ⁊ in thracia vbi aer craſſiſſimus eſt Democritus tantę vir prudentię natus eſt. Prudẽtia, in bonoꝝ ⁊ maloꝝ delectu cõſiſtit. In patria vernecũ. i thracia vbi patriã abderã habuit, vbi ſcri. Laertius Dio genes, quã cõdidit ſoror Diomedis ⁊ anoie ſuo ſic vocauit. Craſſoq; ſub aere nasci. hoc dictũ eſſe videt ex heracleti ſententia. q vt ſcribit Cicero in lib.de fato affirmat animam ibi eẽ prudẽtiorẽ vbi aer ſit ſiccior. vnde Thebani pingues, bebeteſq; ſunt exiſtimati, qa thebis aer ſit craſſiſſimus, contra Athenis ſit ſiccus, ⁊ iõ Athenienſes prudẽtiores hñtur. traxit aũt colorẽ Iuuenalis ab illo Horatii in epiſtolis Bœotũ i Craſſo. Iurares aere natũ. Illud non eſt omittendũ quod ſcribit Probus emylius in Alcybiade. Bœotios. s. magis corporis firmati q̃ ingenii acumini inſeruire. Idem ẽt in epaminũda aſſirmat Thebanus plus viriũ eẽ q̃ ingenii. Ridebat curas, negocia hoium vt diximus, ⁊ diuerſos ai affectus. Quũ fortunę ipſe minaci. Oſtẽdebat Democritus bas res hũanas ꝓ qbus mortales tantope anxii ſunt nanciſcẽdas, quũ ille nõ ſint q̃ hoium mẽtibus trãſlitatem largiri q̃nt, fortunãq; quã ceteri mortales colũt tãq; deã cũctis rebus dñantẽ ita cõtẽnebat vt ei mãdaret laſum a q̃ ſuſpẽderet, intelligas eã hoi virtutibus ſtipato nullo mõ nocere poſſe. nã ſapiẽtes colũt aĩum, quẽ fortuna ferire vincere aũt nullo mõ põt. Dictũ aũt eſt puerbiale, quod vituperat in eos, quos ita penitus cõtẽnimus, vt ⁊ ſi ſe

Abde ra

ſi ſe ſuſpẽdant parui faciamus, ⁊ quaſi id fieri velimus.

Digitus medius

Medium vnguem, medium digitum. quem Perſius vt diximus in eius commẽtariis infamem appellat. In fami digito luſtralibus ante ſaliuis Expiat. nam eũ digitum cęteris contractis in aliquem oſtendere cõtumelioſum eſt, eſt autem inter digitos tertius, vnde Martialis. Rideto multum qui te ſextile cinędum Dixerit, et digitum porrigito medium. Ergo, quum pauci cognoſcãt verum bonum ⁊ verũ malum. Fas eſt. licet apud deos, nam fas dicitur quod quum fit deus non irascitur. Ius autem ad homines pertinet. Vnde illud apud Virgilium. Sepe etiam feſtis quędam exercere diebus Fas ⁊ iura ſinũt, hoc eſt ⁊ dii homines ꝓmittũt. ergo inquit dii ꝓmittunt ſe rogari ⁊ concedunt, quę nocitura ſunt. Incęrare genua, vtpote eas ptes corporis, quas adorantes attingũt. Genua.n. vt ſcribit Pli. li.xi. ſupplices tangunt, ad ea manus tendũt, ea vt aras adorant, ea enim antiqui miſericordię conſecrarunt. ſicut dextram fidei. aurem memorię dę, quamobrem antiqui ſolebant aurem tangere illi, quem volebant meminiſſe Vergili. Quum canerem reges ⁊ prelia cynthius aurem vellit ⁊ admonuit. Horatius. Licet anteſtaris? Ego vero oppono auriculam. Quosdam precipitat. Exemplo Seiani oſtendit nimios honores, quos putamus verum bonum, quandoq; perdere homines. Seianus enim regnante Tiberio eo potentię ⁊ auctoritatis peruenerat vt natalis eius publice celebraretur. Imagines aureę paſſim ponerentur. In quinto conſulatu eum ſumpſerit collegam imperator. Verum quum is poſtea in omne genus crudelitatis erupiſſet, Seianum tãquam furem aduerſus germanici liberos filii ſui, quorum ipſe alterum ſuſpecto iam, alterum oppreſſo demum Seiano interemit, datis ex capreis litteris ad Senatum interfici iuſſit. vnde Seneca de trãquillitate vitę ſic inquit. Quo die illum Senatus deduxerat, populus in fruſtra diuiſit, in quem quicquid congeri poterat, dii, hominesq; contulerant, ex eo nihil ſuperfuit quod carnifex traheret, nam in ſcalas gemmonias vnco a camifice ꝙc quid ſuperfuit tractum eſt. Longa atq; inſignis honorum pagina, ideſt inuidia quam contraxerat ex ſummis honoribus, qui in libris ⁊ actis publicis describuntur. Descendunt ſtatuę, ideſt diſiiciuntur per totam vrbem. Nam in gratiam Seiani ſtatuę paſſim per vrbem poſitę erant ab multis, quę nunc in eius cõtemptum, gratiamq; imperatoris deiiciuntur, ſic enim fieri conſueuit ad odium damnati teſtandum. Quod ⁊ Cicero in. C. Piſonem oſtendit factum his verbis. Dyrrachini autem ſtatuam iſtius perſimilem, quam ſtare celeberrimo in loco volue rat, ne ſuauiſſimi hominis memoria moraretur, deturbant, affligunt, comminuunt, diſſipant. Reſtemq; ſequuntur, vtrum dum ex

Seianus

Mandaret laqueũ, mediũq; oſtenderet vni quem,
Ergo ſuperuacua, aut pernitioſa petuntur
Propter quę fas eſt genua incęrare deorum.
Quosdam ꝑcipitat ſubiecta potentia magnę
Inuidię, mergit longa atq; inſignis honorum
Pagina, descẽdũt ſtatuę, reſtemq; ſequuntur.
Ipſas deinde rotas bigarum impacta ſecuris
Cędit, & immeritis franguntur crura caballis.
Iam ſtridunt ignes, iam follibus atq; caminis
Ardet adoratũ populo caput, & crepat ingens
Seianus, deinde ex facie toto orbe ſecunda
Fiunt vrceoli, pelues, ſartago, patellę.
Pone domi lauros, duc in capitolia magnum

Quadriga

ſublimi anellantur, an dum per vrbem in eius deceſſum raptantur humi. Rotas bigarum Biga appẽllatur currus quum a duobus equis iũctis trahitur. Sic quadriga ⁊ Triga, quę a quattuor ⁊ tribus. Licet tamen ⁊ pro iumentis ipſorum curruum inueniri. vnde Columella libro quarto ſacrorum certaminum ſtudioſi per niciſſimaꝝ quadrigaꝝ ſemina diligẽti obſeruatione cuſtodiunt, vbi per ſemina quadrigarum intelligit equas olympionicas velociſſimas. Nec audiẽdi ſunt qui in plurali tantum numero inflecti contendunt, quorum falſam opinionem auctoritas optimorum auctorum redarguit, et imprimis Plinii libro ſeptimo. Myrmecides quidam in eodem genere inclaruit. a quo quadriga eadem materia, quam muſica alis integeret fabricata eſt. Tranquillus in Tyberio. Natalem ſuum plebeis intercurrentem circenſibus, vix vnius bigę adiectione honorari paſſus eſt. Rotis bigarum. Nam ſtatuę, vt docet Plinius volumine trigeſimotertio non modo equeſtres ponebantur, orto ſine dubio a Grecis exemplo, qui victores coelatas tantum dicabant in ſacris, ſed ⁊ in curribus iis qui triumphaſſent, ſed ſerum hoc fuit, nec ante Diuum Auguſtum, nec vetus fuit bigarum celebratio in iis, qui pretura functi curru vecti eſſent per circum. Iam ſtridunt ignes, quibus ſtatuę fundantur. Atque caminis. ideſt fornacibus, καμινος enim fornacem ſignificat, a quo etiam formamus caminatus. Plinius libro decimoſeptimo. Caminata fuligine ſuffusa ore compreſſiore ſint, loquitur enim de ſcrobibus. Ardet adoratum populo caput. Seianus inquit, quem in tanto honore tota ciuitas habuit, vt pro deo etiam coleret igni abſumitur. Crepat, ſubiecto igne, Facie ſecunda, ideſt ex Seiani facie, quem totus orbis ſecundum poſt principem Tyberium agnoscebat. Nam interdum per eius fortunam, interdum per Tyberii ſimul, atque Seiani fortunam omnes iurabant, quippe ſignificantes ipſum ſimul cum Tyberio imperare, ita dixit ſecundam faciem. ſicut ⁊ Papinius Rutilium gallicum appellauit proximam ceruicem Domitiano. Stat proxima ceruix, Ponderis immenſi. Sartago, vas eſt coquinarium ad res frigendas comparatum. Perſius Metaphorice ſic. Vnde hęc ſartago loquendi venerit in linguas. Pone domi lauros, verba ſunt populi inſultantis Seiano in gratiam principis, Leticiam inquit oſtende, captus eſt Seianus hoſtis noſtri Imperatoris, ⁊ iam vnco ducitur in ſcalas gemmonias, nam in ſignum leticię frondibus ⁊ ſertis fores ornabantur, vnde ⁊ ſuperius. Per limina tende corymbos, In capitolia, vt Ioui Capitolino mactetur.

Camĩ natus

Cretatum, candidum. Persius cretata ambitio, id est candidati competitores magistratuum. Martia. Cretatam prętor cum vellet mittere mappam. Ducitur vnco. Nam damnati vnco trahebantur in scalas gemonias interdum ꝛ in Tiberim. Vnde Lampridius in vita Commodi sic scribit. Corpus eius vt vnco traderet, atq; in Tiberim mittere tur senatus ꝛ populus postulauit. Quę labra, verba populi Seianum mortuum infectátis. Delator, occultus vt diximus accusator'. Defrre.n. est clādestino accusare. Martialis. Ecce reum carus te detulit, ad sit agellus. Indiciis, ꝛ indicibus legitur. Nam index significat eum q coniurationem, adulterium, aut aliam rē secretam detegit. Vnde ꝛ inditium .i. ipsa detectio. Ouidius libro septimo Criminis exemplo ficti temerarius idex. Index etiam pro indicio, vt illud apd Valerium. Tam memorabilis operis index est in capitolio statua bullata. Index etiam capitur pro secundo digito manus per quem aliquid indicamus. Celsus, Per plagam digitus index erit dimittendus, capitur ꝛ p operis titulo. Pli. libro. xxx. capi. primo. Vicies centum milia versuum a Zoroastre condita indicibus quoq; voluminum eius positis explanauit. Index item pro eo la pide, quo auri ꝛ argenti tentatur bonitas. Nil hoc, re spondentium verba. A capreis, insula est cāpanię vbi frequens erat tiberius ad vacationem vrbanarū rerum. Olim a continenti auulsę fuerunt. Strabo in. vi. sic scribit, Prochyta ꝛ pithecusę auulsę de terra ptes sūt. eodem modo ꝛ capreę, ergo a capreis, a Tiberio. Epistola venit ad senatum .n. scripsit per Nenium Sertorium macronem oportere Seianum in custodia haberi, aperte autem interfici non imperabat. non quia id nollet, sed quia timebat, ne ex hoc tumultus oriretur. Bene habet, invaluit prava consuetudo, vt dicatur bene se habet. Sed profecto ita dicēdum est bene habet, quo genere locutionis veteres vsi sunt Terentius. bene habet. Propertius. Et bene habet nunq̄ mater lugubria sumpsi Horatius. Magnū narras vix credibile, atq; sic habet. Sic ꝛ greci locuti sunt. καλως ἐχει. Sed quid, verba poetę, quid inquit turba facit. Sequitur fortunam. Nam vulgares homines in amicitiis colendis fortunā maxime sequuntur. vt quo se illa, eodem quoq; se inclinent. vnde est illud Horatii. Diffugiunt cadis cum fece siccatis amici. Sic etiam Ouidius scribens ex ponto ad maximum. Assunt ille mihi, quum me pars magna reliquit Maxime, fortunę nec fuit ille comes. Idem in eodem. Et cum fortuna statq; cadit q; fides. Idem. Diligit nemo nisi cui fortuna secunda est. Quę simul intonuit proxima quęq; figat. Poeta igitur ostēditur pe esse amicum in aduersis deseri. vnde ꝛ Ouidius in ponto. Turpe sequi casum, cē fortunę cedere amicum. Et nisi sit foelix, esse negare suum. Vt semper. s. fecit in aliis, nā quo se fortuna eodem ꝛ fauor hominū inclinat, modo enim eum summo honore in senatum deduxerūt, mo

Cretatúq; bonem, seianus ducitur vnco
Spectandus. gaudent oēs, quę labra, quis illi
Vultus erat, nūquā si quid mihi credis amani
Hunc hoiem. sed quo cecidit sub crimine? quę nā
Delator? quibus indicibus; quo teste probauit?
Nil horum, verbosa, cē grandis epistola venit
A capriis. bene habet, nil plus iterrogo. sed quid
Turba tremens sequitur fortunā vt semp, cē odit
Damnatos. idē populus si norsia tusco
Fanisset, si oppressa foret secura senectus
Principis, hac ipsa seianum diceret hora
Augustum. iampridem ex quo suffragia nulli

do lecta Tiberii epistola omnes vno ore conuiciati sunt ei, in carceremq; traxerunt. Idem populus, vulgi leuitatem ostendit ꝛ taxat. Si enim inquit accidisset vt ei Nortia propitia fuisset, ꝛ Tiberius naturę per senectam concessisset, certe Seianus imperator creatus fuisset. Nortia

Si nortia, hoc est dea etruscorum. Nam vt ex Tertulliano didicimus volsiniensium dea peculiaris fuit nortia ꝛ Sutrinorū sic enim scribit, vnicuique etiam prouincię et ciuitati suus decus est, ꝛ paulo infra Crustuminensium Deluentinus. Namiensium Viridianus. Asculanorum Anchuria. volsiniensiū nortia. Oriculanorum valentia, Sutrinorum nortia ꝛ cętera. de nortia itē Liuius libro septimo sic scribit. Volsiniis quoq; clauos indices numeri annorum fixos in templo Nortię etruscę dee comparere diligens talium monumentorū auctor Cincius affirmat, sub eius nomine sortem fortunāq; significari scribit Martianus Capella in libro de nuptiis philologię. Tusco, id est Seiano qui ex etruria erat oriundus. Si senectus secun. prin. foret op. i. si Tiberius in senecta quieta morte assumptus esset, ꝛ non solicita, ac si dicat si in trāquillo reip. statu ꝛ ciuitatis beniuolētia mortuus esset. hoc autem dicit, quia non sine magno animi cruciatu oppetiit, de eo. n. sic Tranquillus recitās initium epistolę eius. Quid scribā patres. C. aut quo scribā, aut qd omno non iscribam. hoc tpe dii me deq; perdant, quē quotidie perire sentio, scio. Veneno (vt aliq; tradiderūt) lento ꝛ tabifico sublatus fuit. Oppressa, a morte. non autem a Seiano, vt quidā ineptē scripserunt. Hac ip sa ho. qua. s. damnatus est ꝛ ductus vnco. Augustū, hoc est imperatorem. oēs. n. imperatores Augusti nomē sibi vsurparunt. Iāpridē ex quo. Hic sensus est. Non fuisset inquit mirum si forte populus romanus mortuo Tiberio imperatorem seianum creasset. Et nō potius ip se sumeret curiam reip. administrandę per libertatem. Is enim ex quo fuit sub iugo ꝛ imperio Cęsarum pristi nę libertatis iam est oblitus, nec nūc aliud in precio habet q̄ ludos Circenses. erit autem ordo. Populus iampridem effugit curas, ex quo suffragia nulli vendimus.

Suffragia nulli vendimus. Populo ius ꝛ arbitriū solebat esse trium rerum, magistratuum scilicet creādorum, legum sanciendarum, belloꝝ inferendoꝝ. auctor est Dionysius in sexto libro, nunc igit ostendit in creādis magistratibus, quos ad arbitrium suum per suffragia creare solebat, nunc nullam ei esse creandorum potestatem, sed omnia tantum imperatoris nutu geri, qđ ab sylla primum factum constat, quum se dictatorem dixisset. Nam ei senatus consulto data fuit potestas necis confiscationis, sortitionū, possessionis, populationis, auferendi regni, conferēdi cuicq; collibuisset, publicatarū venditiones ędiū. omnia enim arbitrio suo administrabat. quod postea factitarūt imperatores q secuti sunt oppressa libertate. Vnde Trāquillus in Caligula sic. Tēnuit ꝛ comitioꝝ more reuocato suffragia populo reddēr.

Vendimus

Vendimus suffragia, consueuerant. n. competitores magistratuum in comitiis tribuū suffragia sibi coemere muneribus ꝛ largitionibus. Quod ꝛ Plutarchus elegāter in vita Coriolani his verbis ostendit sic. Diuisiq dē postemptio ꝛ venditio sera prorupit, ꝛ inter concionis suffragia sese argentum miscuit. Seneca ad Luciliū. Quā putas iucundum esse tribubus vocatis, cū candidati in templis furis pendeāt, ꝛ alius num mos pronunciet, alius p sequestrem agat, alius eorū manus osculis consperat. Petrōius. Nec minor in campo furor est, emptiq; Quirites, Ad prędam strepitumq; lucri suffragia vertūt, Venālis populus, venalis curia patrum. Effugit curas, populus inqt iam omisit curas pristinas gubernandę reip, et eas ipsis reliquit imperatoribus, qui omniū iam rerum habenas ad nutū moderantur. Imperium, aut merum ē aut mistum. Merum ē imperium habere gladii potestatem ad animaduertēdum in facinorosos homines, quod etiā potestas dicitur. Mistum imperium est, quum etiam iurisditio inest, quod in danda possessione consistit. Iurisditio est etiam iuris dandi licentia, hęc Vulpianus de vi omnium iudicū. Imperium ergo posumus accipere, aut dictaturā. nam vt scribit Pompeius de iuris origine proditi sunt dictatores, a quibus nec prouocandi ius fuit, ꝛ quibus etiam capitis animaduersio data est, aut simpliciter quācunq; dignitatem. Fasces consulatus ꝛ prętura. Nam sex lictores cum totidem fascibus virgarū ꝛ securibus colligatis prętorem, duodecim vero consulem precedebant.

Legiones, exercitus, prefectura, stratioticas. Cō tinet nunc se, ꝛ hęc omnia permittit ab imperatoribus, qui populi libertatem oppresere, disponi. Pannum ꝛ circenses, videtur potius legendum esse pana q̄ pānū, quas enim res dicit populum curare. vt sit sensus. Lupercales ludos in honorem panos ꝛ circenses curat, si enim dicas pannum ꝛ circenses, vna tm̄ res erit. de lupercis supra diximus in secūda satyra. Palmas prębere luperco. De circensibus autem illic in tertia. Si potes anelli circensibus, aut quod magis placet legendum panem ꝛ circenses, vt dicat populo duo tantum summo studio optare, tum vt annona frumentaria vilis sit, cuius angustia et penuria eum sępe habuit anxium. vnde illud est Cor. Taciti libro. xv. de Nerone. Hęc atq; talia plebi valentia fuere voluptatum cupidine. Et quę precipua cura est rei frumentarię angustias si abesset, metuenti, tum vt ludi circenses, quibus valde vt ante dictum est delectat, celebrentur. Sicq; ostendit populum duo curare, quorum altero ad corporis necessitatem sit, altero ad animi voluptatem explendam. Perituros, verba sunt populi.

Magna est fornacula, magnum est incendium, hoc est res maximi excidii ꝛ furoris monentur ex cōtrarietate quęstus est ornatus, ait enim magna a cōtrario for-

Vendimus, effugit curas; nam qui dabat olim
Imperium, fasces, legiones, omnia, nunc se
Continet, atq; duas tantū res anxius optat
Pānum ē circenses, perituros audio multos.
Nil dubiū, magna est fornacula, pallidulus mi
Brutidius meus ad martis fuit obuius aram,
Quam timeo, victus ne poenas exigit aiax
Vt male defensus. curramus precipites, ē
Dum iacet in ripa: calcemus cęsaris hostem,
Sed videant serui, ne qs neget, ē panidū in ius
Cernice astricta dominum trabat. hi sermones
Tunc de Seiano, secreta hęc murmura vulgi,
Vis ne salutari sicut seianus? habere
Tantūdem, atq; illi sellas donare curules?
Illum exercitibus prępone re, tutor haberi

nacula. Mi, pro mihi, Vergi. Et mi genus ab Ioue summo. Brutidius, nomen fictum. Quā timeo, q̄ timeo ne multi imitati Aiacē manu sua sibi mortem consciscant, vtpotē qui male defensi fuerint, qđ multi fecerunt Tyberii tēporibus, vnde Trangl. Citati ad causam dicendam partim se domi vulneraverūt, certi damnationis, sed ad vexationem ignominiamq; vitandam, partim in media curia venenū hauserunt. Aiax. i. ciuis citatus. Nam aiax quū in iudicio armoꝝ Achillis ab Vlysse eēt superatus, dolore in insaniam versus est, qui mortem Vlyssi minatus, quum ad eius pascua venisset, ratus eius cōmilitones interficere, oues ꝛ alia pecora trucidauit. In caprū quēdā, quem Vlysem esse crediderat crudeliter sęuiit, q simulat cognouit, quę per insaniam perpetrasset gladio sibi pectus transverberauit. Aiax Thelamonis fuit filius ex Hesione Laomedōtis filia, fuit ꝛ alius Aiax Oilei filius i cur aiaces rendo pernicissimus. vt scribit Home. in Iliade. Cal duo cemus Cęsaris hostem, pedibus inquiunt Seianum hostem. Cęsaris proteramus. Et videāt nos serui ne nos accusent, quod eum vt amici non calcauerimus. Illudq; respexit poeta, q; nulli delatorum auctore Trangl. fides est apud Tyberium abrogata. Cernice astricta, ob torto collo, qui enim vi i iudicium, aut ad aliquod sup to colpliciū ducebātur, aut obtorto collo, aut iniecto laqo trahebant. Plautus in pœnulo. Sed quid ego dubito fugere hinc in malam crucē, prinsq̄ obtorto collo. Ad ptorē trahor. Idem in Curculione loquēs de trapezita, qui in ius trahebat. Collū obstringe, abduce istū in malā crucē. Cice. in oratione p Aulo Cluētio. Nec quicq̄ ppius est factū q̄ vt illū pśequereť ꝛ collo obtorto ad subsellia reduceret. vt reliqua posset porare. Diuus Hieronymus in epistola ad matrē ꝛ filiā in gallia cōmorātes sic scribit. Obtorto collo me in ius trahis, vt aut probē qđ nolo, aut multoꝝ inuidiā subeā. Trāql. in vitelio religatis post terga manibus iniecto cernicibus laqo veste discissa, seminudus in foꝝ tractus ē. Apuleius lib. viii. meta. Collo cōstrictū reducūt eū pastores molesti. Idē in nono colloq; cōstricto ꝛ sacrilegos iurosq; cōpellētes inter dū pugnis obuerberāt. Hi sermōes, subaudi erāt, q sequunt. Vis ne salutari, vis ne eē ea potētia ꝛ auctoritate q̄ Seianus extitit apud pncipē? Hīc tantūdē. s. dignitaiꝝ possidere. Sellas donare curules. i. creare tuo arbitrio magistratus, nā sella curulis magistratuū erat, et triūphātiū. A liq dicta putāt qđ i curru ponebat. quo i curiā soliti erāt vehi honoris gra, q magistratū gessissēt. auctor Gel. li. iii. c. x viii. Tutor pricipis, tutor is dr, vt dcūm ē añ, q ptātē hēt i capite libero ad eū tuēdum, q pp ętatē suā spōte se defendere negt, q̄si tuitor ꝛ defensor, si cut ędituri q ędes tuētur. Seianus aūt pricipe capreis cō morante oīa gubernabat, tāq̄ tutor principis ꝛ defen-

Sella curulis

Principis, angusta capriarũ in rupe sedentis
Cum grege chaldęor' vis certe pila, cohortes,
Egregios equites, & castra domestica, quid ni
Hęc cupiast & qui volũt occidere quenquam
Posse volunt, sed q̃ pclara. & prospera tantũ
Vt rebus lętis par sit mẽsura mălorum.
Huius qui trahitur prętextam sumere manis
An fidenarum gabiorumq; esse potestas,
Et de mensura ius dicere, vasa minora
Frangere pannosus vacuis ędilis vlubris?
Ergo quid optandũ foret ignorarse fateris
Seianũ, nam qui nimios optabat honores,
Et nimias poscębat opes; numerosa parabat
Excelsę turris tabulata, vnde altior esset
Casus, & impulsę pręceps immanę ruinę.

Capriarum in rupe sedentes. Caprię insula est in littore campanię, peculiaris Tyberii cęsaris secessus, per i q; vocalem non per e penultima syllaba legit, vt argumento sunt codices greci ita scripti. Chaldęo, hoc Trasyl dicit propter Trasyllũ mathematicum chaldęũ, quę de futuris maxime cõsulebat. Chaldęi autem Diodoro au

lus Chaldęi

ctore Babyloniorũ antiquissimi fuerunt, q eũ locum in sua rep. quę i Aegypto sacerdotes obtinuere. Ad cultum. n. deoꝝ destinati, p̃ omnę vitã philosophabantur pitissimi astrologię habiti, multi diinatione quadam futura prędicebant, ac tum auguriis, tum sacris, tum aliis q̃busdam incantationibus, & mala auertere ab hominibus, & bona afferre, auguria insuper, somniaq; & prodigia interpretari cõsuenere, de his ẽt ante diximus in sexta satyra illic chaldęis, sed maior erit fiducia

Vis certe pila, nõ interrogantis est, sed affirmantis. Scio inquit te velle imperia militaria, vt. s. prę-

Pila

sis cohortibus prętorianis, quibus Seianus pfuit. Pila, tela sunt romanoꝝ. Lucanus. Et pila minantia pilis. Sicut sariss

Sariss

Macedonũ, & Gessa gallo

Gessa

ꝝ. Egregios equites, intelligit aũt equites domesticos, quos romani stratiotas appellarunt, & sic docet quę sint castra domestica, vt sset & particula pro ideſt, castra. n. domestica erant ipsi

Prętoriani Eques

equites, qui ad imperatoris custodiam excubabant etiam prętoriani dicebant, eques aũt duplici modo accipit vt eques ille appellet, qui mercede aliena conductus equo meret. Et qui censu suo equestrem obtinet dignitatẽ, is a Mart. dicitur eques non alienus. Quis largit opes veteri fidoq; sodali? Aut quẽ prosequitur nõ alienus eẽs. Idẽ in distichis. Fœlix cui comes est nõ alienus eques. hoc est qui aliena mercede non facit stipendium, sed diuitiis ppriis est eques. item equitem pro equo posuit Ennius. Denicq; vi magna quadrupes eques atq; elephanti proiiciuntur sese. quem locum secutus est Virgi. sic scripsit. Frena peletrõi lapythę gyrosq; dedere Impositi dorso, atq; eqtem docuere sub armis Insultare solo, & gressus glomerare superbos. Cohortes, Cohors pars decima ẽ

cohors

legionis. Nam in legione decẽ erant cohortes, cõstabatq; peditibus & eqtibus, sed maiore semp peditum numero.

Quid ni hęc cupias, non est inquit mirum si tales honores cupias, nam & qui nolunt occidere quemq;, velint tñ posse occidere, ac ꝑinde esse potentes & principes.

Sed quę prędara, sententia est catholica, quę tñ Seiano accõmodatur, quę id continet, quod his verbis scribit Apuleius. Nihil quicq̃ homini tam prosperum diuinitus datum, quin & tñ admixtum sit aliquid difficultatis, vt etiam in amplissima quaq; lętitia subsit quę piam vel parua querimonia coniugatione quadã mellis & fellis. Sed & Plinius lib. vii. sic. Quid bona malis paria non sunt etiam pari numero, nec lętitia vllo minimo dolore pensanda. Plautus in amphitryone. Ita diis placitum, voluptati vt mœror comes consequatur, ẽt incõmodi plus maliq; ilico adsit, boni si obtigit qd. Vnde & Salomon in prouerbiis. Risus dolore miscebitur, & extrema gaudii luctus occupat. Ouid. lib. vi. metamor. vsq; adeo nulla est sincera voluptas, solicitũq; aliqd lętis interuenit. Prętextã, prętexta triũphantiũ fuit et magistratuũ, vt ex Macrobii lectione superius docuimus. Prętextã etiã solitos gestare senatores cõstat. Vñ Ascõius ait ꝑtextam nobiliorũ eẽ, togam vero viliorum, dicta prętexta q̃ purpura prętexeretur. Vnde Pli. libro nono de purpura loquens sic inquit. Hinc fasces securesq; romanę viam faciunt, Idemq; pro maiestate in pueritia, distinguitq; ab equite curiam. Prętextam ergo hoc loco accipe possumus vestem senatoriã quam eo die induerat, quo venit in senatũ cũ occisus fuit. Sumere manis. Hęc interrogatio eo tendit, vt ostẽdat longe tutius esse in mediocri humiliq; fortuna versari q̃ in summa opulenita. An fidenarũ gabioꝝ, oppida vt diximus ante latii deserta, de q̃bus Horatius sic, Gabiis desertior atq; fidenis vicus. Potestas nomen est officii nam vt paulo superius diximus ex Vulpiani testimõio Potestas appellabatur merũ imperium, quando q̃s potestatem gladii haberet ad animaduertendum in cinerosos. Tranquillus in Claudio. Atq; etiam p̃ prouincias potestatibus demãdauit, ergo potestas gabioꝝ. i. esse magistratus & habere imperiũ gabiis ad aiaduertendũ in cines facinorosos. Vasa mi. frã. i. eẽ ędilis, qui ponderibus & mẽsuris ꝑerat. Persius. Sese aliqd credens italo qđ honore supinus, Fregerit heminas arreti ędilis iniquas. Erãt aũt ędiles minimi magistratus, adolescentesq; prima cõmẽdatione creabanť. Cicero legũ. ii. Suntoq; ędiles curatores vrbis, annonę ludorũq; solẽniũ, ollisq; ad honoris amplioris gradũ primus accessus esto.

Vlubris. oppidũ ẽ latii desertũ, vñ ait vacuis ß ẽ parũ habitatis. Nã oppida ẽt ꝑter vrbẽ ipsam, vt oñdimus in iiii. satyra, ędiles hẽbant ab vlubris fit possessiuũ vlubranus & vlubrẽsis. Pannosus, vestibus crassioribus. nã Pannus pannos & pannucii dñr q vestibus incedũt crassioribus. ß sus aũt dicit cõtra ꝑtextã q̃ purpurea erat & ꝑciosa. Ergo Pannus quid optãdũ, poratio est qua oñdit Seianũ ignoraniſse tiusvez bonũ, quũ illud in dignitatibus & honoribus reponeret, quũ Seianus ingt tãta mala ꝑp nimios honores sit passus. Ergo ignoranit q vez bonũ eẽt, & ꝑinde quid optãdũ. Nũerosa parabat, Seianus ingt q sũmos sibi honores q̃rebat ꝑcerã turrẽ strnebat vñ caderet. Nã q̃to q̃s altiore loco cadit, tãto graniorẽ ruinã sentit, ß, totũ metaphoricos, Claudianus i Ruffinũ. Tollunt i altũ vt lapsu maiore ruãt. Hora. Et celsę graniore casu Decidũt turres. Pręceps ímane posuit. pręceps vt substantiuum ꝑceps quasi pro pręcipitio. sic & Papinius in suetiis Rutilii Gallici. Et subiti pręceps Iuuenile pericli.

Quid

Quid crassos; quid pópeios euertit, & illum
Ad sua qui domitos deduxit flagra quirites?
Sũmus nẽpe locus nulla nõ arte petitus;
Magnaq; numinibus vota exaudita malignis.
Ad generũ cereris sine cęde & vulnere pauci
Descẽdũt reges, & sicca morte tyranni.
Eloquiũ ac famam demosthenis, aut ciceronis
Incipit optare, & totis quinquatribus optat.
Quisqs adhuc vno partam colit asse minerua;
Quẽ sequitur custos angustę vernula capsę.
Eloquio sed vterq; perit orator, vtrunq;
Largus & exundans lęto dedit ingenii fons.
Ingenio manus est, & cernix cęsa, nec vnquam
Sanguine causidici maduerũt rostra pusilli.

Quid crassos, patrẽ & filiũ quos a parthis cęsos ostẽdũt historici. Nã quũ populus ro. a parthis graue bellũ motũ ad oriẽtẽ accepisset aduersus eos misit, L. crassum cũ infinitis regũ auxiliis, nã bithynię rex Nicomedes romanos iuuit, & Mithridates põticus cũ quo bellũ postea grauissimũ fuit, & Ariarates cappadox, & Ptolomeus paphlagõ, victus tñ est Crassus & ab hostibꝰ captus, caput ei reciſum cũ manu dextra Aristonico regi oblatũ. Ludibrio fuit, & qa parthico auro inbians talẽ fuscepat expeditionẽ, auꝝ li qdũ in os eius ifusum fuit, vt cuius aĩus arserat auri cupiditate, eius etiã mortuum & exãgue corpus vrereť, eius filius a parthis cũ eos insequeret, cũ exercitus pte insidiis interceptus obtruncať, eius caput abscisum & lãcea ꝑfixũ parthi añ crassi castra ostentabãt. Quid põpeios, magnũ põpeiũ cũ duobus filiis, quorũ magnus dũ primũ sibi i rep. locũ q̃rit, a Cęsare in cãpis philippis ꝑfligatus a ptolomeo rege egypti interficit, Flii uero. Cn. & Sextus cũ ingens bellũ in hispania pararent, demũ apud mũdam ciuitatẽ a Cęsare sunt superati. Cneũ eo plio ꝑfugũ crure sancio deserta & auia petentẽ Cenonius apud lauronẽ oppidũ cõsecutus pugnantẽ nec dũ desperantẽ iterficit. Sextũ fortuna i celtiberia interim abscõdit, aliisq; post Cęsarẽ bellis reseruauit. Is. n. cõtractis infelicis belli reliquiis in sicilia ingẽs cõmouit bellũ cõfugiẽtibus ad eũ qui ſuperfuerant ex partibus Bruti & Cassii, vez prelio nauali ab Agrippa & Augusto superatus amisa classe ccc. & qnquaginta nauiũ cũ sex nauibus in Asiã ꝑfugit. vbi a Titio, quę olim captũ seruauerat mileti interficit. Lege Apianũ. Et illũ. s. Iuliũ cęsarẽ, q̃ postea i senatu tribus & viginti vulneribus cõfossus fuit Bruto & cassio coniurationis ꝓncipibus, primoq; eius ꝑcussore casca qui eũ iuxta collũ ense ꝑcussit. Ad sua flagra, ad suũ imperiũ vt sibi parerent. Nulla nõ arte peti. i. oĩ arte quęsitus. Numinibus malignis, nõ ꝓpiciis, non amicis. Ad generꝝ cereris, nõ est ingt miꝝ hos oẽs tam crudeliter cęsos, pauci. n. sunt tyranni q ferro ñ ꝑeant. Tyranni aũt auctore Probo dñr & hñr qui potestate sunt ꝑpetua in ea ciuitate q̃ libertate vsa ẽ. Ad generũ cereris. i. Plutonẽ, q rapiẽdo Proserpinã Iacchus ẽſt cereris genet, nota ẽ fabula. Eloquium, cõsulat & votũ eoꝝ qui sibi optãt eloq̃ntiã, oñdens & illic vitę periculũ iminere. Id ãt exẽplo Ciceroĩs & Demosthenis ꝑbat, quoꝝ vterq; ꝑit ob eloq̃tiã. Demosthenis & Ciceroĩs, bñ aũt hos nominauit, alter vero apud latinos eloq̃ntię principatũ obtinuit. Ciceronẽ appellat Pli. li. xvii. lucẽ doctrinaꝝ alterã. Quint. lib. i. vtũq; tanq̃ optimũ oratorẽ miris laudibus celebrat. Et totis qnquatribus. Pueri ingt q ad hunc primis inſtituntur rudimẽtis glorię cupidi, cũ venere qnquatria multis optãt sibi votis eloq̃ntiam, id q̃ maxime faciũt q̃ putãt se iis diebus magis exaudiri. Nã Minerua ingeniis pueroꝝ pariter & puellaꝝ fauet. Ouid. in iii. fastoꝝ. Pallada tũc pueri tenereq; ornate puellę. Qui bene placarit pallada doctus erit. Quinquatria ãt dicta sunt a numero gnario. de q̃bus sic Ouid. eodẽ lib. Vna dies media est, & fiũt sacra Minerue. Noĩa q̃ tũctis qnq; diebus bñt. Sanguine prima vacat, nec fas concurrere ferro, Cã, q̃ est illa nata Minerua die. Altera tres q̃ super

Quinqtria

strata celebrãt harẽa. Ensibus expertis bellica lęta dea ẽ. Ego hũc locum ita accipiẽdũ esse censeo apto ita vt ẽ sensu, non vt alii alioqn litterati, q de Minerualĩ nescio qd intelligunt. Est. n. ordo. Quisqs colit Mineruã partam vno asse incipit optare totis quinquatribus eloquentiã. i. quotiens veniũt qnquatria, q dies ad ferias Minerue ꝑtinẽt, pueri ita gloria incendũtur vt optent esse eloq̃ntia & fama Demosthẽi & Ciceroĩ pares.

Colit miner. i. q in his studiis adhuc puer versať, ita dicťũ quẽad modũ ille colit musas, ideſt carmine se exercet. Adhuc colit. qui adhuc primis rudimẽtis inhęret. Partã. i. q̃ rudimenta sibi acq̃siuit. Vno asse, exigua mercede, bocq; ex affectu poete ſubsannantis auaritiã ſuorum temporũ, quibus exigua pręceptoribus prędia exhibebãtur, quemadmodũ & ꝓbus nostris re in deterius semper labente. Quem sequitur custos capsę, puerum ingenium ad pręceptorem euntem non solum prosequebatur pędagogus, sed & Capsarius, quẽ Vulpianus titulo de manumiſſis vindicta scribit eum esse qui pueri portet libros. Sueto. tradit Neronem damnatorum liberos quosdam cũ pędagogis & capsariis vno prandio pariter iussiſe necari, capsarium etiam appellat Vulpianus titulo de officiis ꝑfecti vigilum, qui mercede seruãda in balneis vestimẽta suscipit. Eloquio, sed vterq; ꝑit, sed p eloquentiã sua vterq; ad necẽ cõpulsus ẽ. Cice. n. ꝑsequẽte eum. M. Antonio, interfectus est a popilio lenate, quẽ parricidii olim accusatũ defenderat, caputq; cũ manu dextera relatũ est Antonio, q̃ cũ diu summa aspexisset lętitia exultãs vbi oculati saciati sunt illo spectaculo, iussit i rostris ꝑ cõtumeliã deponi, q̃asi vero illũ iã mortuũ cõtumelia afficeret, ac nõ potius se ipsum ac fortunã suã indignã ostenderet, q̃ ad tantã potẽtiã ne fariũ hoiem ꝓexisset.

Capsarius

Cicero interficitur

Ingenio. i. ipsi Ciceroni, q magni erat ingenii. Nec vnq̃ sanguine causidici, oñdit poeta grauius magno q̃ mediocri periculũ iminere oratori, neq; n. ingt rostra in q̃bus cõcionates cõsidũt, respersa sunt sanguine mediocris causidici. Rostra maduerũt, ß aũt dicit & qa Cicero sepe ꝑ rostris cõcionatus ẽ, & qa Antonius manũ & caput Ciceroĩs iussit i rostris ifigi, q̃si illũ iã mortuũ cõtumelia afficeret. Rostra aũt ędificiũ siue tẽplũ erat añ curiã hostiliã i foro adornatũ antea rostris nauiũ antiatiũ, vñ & nomẽ sortitũ auctor ẽ Liui. li. viii. ab vr. cõdita. & Pli. lib. xxxiii. cap. v. Rostra q erãt cõcionaturi cõscẽdebãt. Cęsar q̃stor Iuliã amitã, vxorẽq; Corneliã defunctas orone laudanit e more ꝑ rostris, auctor Plutar.

Rostra

O fortunatã, Cicero Catilinę cõiuratõe oppſſa hoc carmẽ in ſuã laudẽ cecinit, qđ carmẽ q̃ ineptũ eẽt derisũ ẽ. Ridenda pœmata, hinc oñdit illud vehemẽs Antonii odiũ in Ciceronẽ emerſis ſe, qđ in eũ philippicas ſcripſiſſet, in q̃bus miris Antonius afficit contumeliis, Licet illinc odii initiũ traxiſſe videat, qđ quũ poſt mortẽ p̃is Iulia mater Antonii nupta eẽt .p. lẽtulo, quẽ cũ Lucio Catilina cõſpirantẽ Cicero conſul ſupplicio affecit, diceret corpus vitrici ſui nõ prius ad ſepulturã datũ, quã id mater ſupplex ſi petraſſet a Ciceronis vxore, In q̃ qui dẽ re vt ſcribit Plutarchus mentiẽ. qđ nullus ex his q̃ tunc ſupplicio fuerũt affecti ſepultura phibitus eſt. Quã te cõſpicuę diuina philippica famę Volueris a p̃ philippicę. ma q̃ p̃xima, Mallẽ inquit Cicero talia carmina ridicula ſcripſiſſet, q̃ ſecũdã philippicã, nã ꝛſi oĩbus oſonibus ſuis graniter Antoniũ accuſat, ſecunda tñ illũ acerrime inſectat. Philippicas aũt oſones ſuas in Antoniũ appellauit vt ipſe ad Atticũ ſcribit, q̃ libertate dicẽdi ꝛ eloquẽtia maxime imitatus ſit Demoſthenẽ qui in philippũ multas ſcribẽs actiões eas philippicas appellauit. Demoſthenis iteritus Senus exitus eripuit illũ. s. demoſthenẽ, nam Demoſthenes quũ nũciatũ eſſet Antipatrũ ꝛ Cratę macedones adũctare ex vrbe p̃fugit in Calabriã ad templũ Neptuni, quo cognito Antipater Archiã tyriũ illuccũ ſatellitibus miſit, q̃ templũ ingreſſus ſuadere coepit Demoſtheni vt vna ſecũ ad Antipatrũ pgeret, nihil oĩno moleſtũ ab illo ꝓpeſturus. Cui rñdẽs dixit paꝝ p̃ expecta dũ nõnulla domeſticis ſcribo. Hęc fatus in iteriorẽ tẽpli partẽ cõceſſit, captoq̃ libro q̃ſi ſcribere vellet, calamũ ori admouit, ex quo iclusũ venenũ ſumpſit. Pli. li. xxxiii. docet Demoſthenẽ veneno ſũpto ex annulo interiiſſe his verbis, Alii ſub gemmis venena cludũt ſicut Demoſthenes ſummus oratoꝝ grecię, ānulos q̃ mortis gratia hñt. Eratoſthenes aũt ait in circulo quodã concauo quẽ circa brachiũ ferebat venenũ ſeruaſſe. Fuit item Demoſthenes alius Demoſthenes atheniẽſis miſſus cũ Nicia aduerſus Syracuſanos, de quo meminerũt Plutarchus in Nicia. Thucydides lib. vii. hyſtoriaꝝ ꝛ Iuſtinus libro. iiii. quẽ tradũt alii gladio ꝛ volũtaria morte ſe vindicaſſe, alii interfectũ inuito Gylippo duce lacedęmoniorum.

O fortunatam natam me conſule romam,
Antonii gladios potuit contemnere, ſi ſic
Omnia dixiſſet, ridenda poemata malo.
Quam te conſpicuę diuina philippica famę
Volueris a prima quę proxima, ſenus & illum
Exitus eripuit, quem mirabant athęnę
Torrentẽ, & pleni moderantẽ frena theatri,
Diis ille aduerſis genitus, fatoq̃ ſiniſtro,
Quem pater ardentis maſſę fuligine lippus
A carbone, & forcipibus, gladioſq̃ parante
Incude, & luto vulcano ad rhetora miſit.
Bellorum exuuię truncis affixa tropęis

Dis aduerſis genitus, qa multis agitatus eſt aduerſitatibus. Quẽ pater ardẽtis maſſę. Nõ iam ad rethora a patre eſt miſſus, nã annorum ſeptem tñ fuit quũ patrẽ amiſit. Sed ad Iſeum ſe contulit quanq̃ tunc tpis floreret Iſocrates, pater aũt Demoſthenis fuit (vt Theopõpus ꝛ Plutarchus tradũt) In primis honeſtus ac probus vir, Macheropius ab officina gladioꝝ ẽ cognominatus, quã athenis egregiã, multisq̃ artificibus ſeruis iſtructã hẽbat. Matre barbara muliere natũ ſcribit Eſchines. De eo ſic ſydonius Apollinaris, Fabro progenitus ſpto cui patre polita Eloquiis plus lingua fuit, De eo ſic ꝛ Valerius. Quã matrẽ Euripides aut quẽ patrem Demoſthenes habuerit, ipſoꝝ quoq̃ ſęculo ignotum fuit. Alterius aũt matrem olera, alterius patrẽ cultellos vẽditaſſe pene oĩum doctorũ litterę loquunt. Lippus, is appellatur cui oculi ingiter ſtillant, Vñ lippitudo morbus quo oculi infeſtant, Hora. oculis collyria lippis. Et luto vulca Luto p̃ no. Luto vulcano pro luteo legendũ eſt, p̃ synęreſin, vt luteo docuimus in. vi. ſatyra illic. Et terrã luto ferit inteſtino, nã prima longa eſt, Perſius ſurgit tibi lutea pelis, Ouidius lutea mane videt pulſis aurora tenebris, Verg. Mollia luteo la pingit vaccinia calta. ꝛ alibi, Et croceo mutauit vellera luto pro luteo croco, vt ſit hypallage. Nã dictio q̃ duas extrẽas hẽt lõgas ꝛ mediã breuẽ ſtare ñ põt in verſu exametro, hac aũt rõne dicimus iduperator pro ipator quia media ſit brevis ꝛ extremę longe. Quãdo aũt eſt a Luto deriuatũ primam hẽt breuẽ, Horatius in ſmonibus, Defingit rheni luteũ caput ꝛ Bellonã exuuię. Oñdit ꝛ votũ eoꝝ dãnandũ eſſe q̃ ad res bellicas optauerũt deſcẽdere, tãq̃ reportaturi (quod fere ab omnibus expeti ſolet) famam ꝛ gloriam, docens ꝛ id multis pariter Imperatoribus ꝛ patrię ſuiſſe exitioſum, vt patebit Alexãdri ꝛ Hannibalis exemplo, Ordo aũt hic eſt, Lorica affixa truncis tropęis. ꝛ buccula pẽdens de caſſide fracta ꝛ iugum curtum de temone ꝛ reliqua expoſitiue exuuię bellorum, creduntur eſſe bona maiora bonis humanis.

Tropęis, Tropęum dictio eſt greca, trope enim grece conuerſionem latine ſignificat, erat autem monumentum hoſtium deuictorum, a grecis conſuetudo manauit, qui vbi hoſtes in fugam conuertiſſent arborem trũcatis ramis erigebant, quibus hoſtiũ ſuſpendebant exuuias, Vnde Nonius, Spolia inquit hoſtium ſtipitibus affixa Tropęa vocantur, Tranquillus in caligula. Trũcatisq̃ arboribus ꝛ in modum tropęorum adornatis, eã conſuetudinem ꝛ Romani vſurparũt, vnde Marii Tropęa a ſylla diſiecta ſunt, quę a cęſare vt Tranquillus & Plutarchus ſcribunt fuerunt repoſita, Scribit Seruius Tropęa in locis eminentioribus collocari ſolita, ꝛ ideo Romę in arcubus incidebantur, ad id exędificatis, Sed ea poſtea non ſolum in marmore ſed ꝛ in ęs incidi coepere, vnde Plutarchus conqueritur imprudenter ſimul ꝛ aspere nimis egiſſe primos ex grecis, qui Tropęa aut marmore inciſa aut ęre ſculpta facientes, odium ſimul ꝛ bellum a conſeruata victi ignominia perpetuum red didiſſent. De Tropęis mentionem ſępiſſime fieri apud Thucydidem inenies. Illud deniq̃ tenebris Tropęum fuiſſe aut ſaxum, aut arborem deciſis ramis, aut columnam erectam aut arcus cum inſcriptione huiusmodi, Athenienſes hic vicerunt lacedęmõios. Truncis, qa vt diximus ramis truncatis ſpolia arbori ſuſpendebantur, Vnde eſt illud Vergilianum vota deum pro victor ſoluebat eoo, Ingentem quercum deciſis vndiq̃ ramis. Conſtituit tumulo, fulgentiaq̃ induit arma. Meęntii ducis exuuias tibi magne tropęum Bellipotens aptat rorantes ſanguine criſtas. Telaq̃ truncа viri ꝛ bis ſex thoraca petitum, Perfoſſumq̃ locis.

Tropęũ

Lorica,

Lorica Buccula Temo vnde Aplu, ſtria

Lorica, ex corio fieri conſuenit, q̃ q̃uis nunc ex ferro conficiat nomen tñ obtinuit a loris. Buccula, ea eſt pars galeę, quę buccas tegit, eius ſic meminit Iulius capitolinus in maximinis, Fecit ꝛ galeas gẽmatas, fecit ꝛ bucculas. Curtum, aut mutilatum vt Mar. Et curtus chiones Antyopeſtie calix, ꝛ Propertius lib. iiii. Leſit ꝛ obiectum tegula curta caput. aut curtũ temõe .i. a temone curtatum ꝛ auulſum, Temone, a tenendo eſt dictus, qđ palſtrum teneat ꝛ guberet. Aplustre, autor ẽ Feſtus aplustria eſſe nauiũ ornamenta, q̃ quia plus erant quã eſſent neceſſaria ẽt aplustria appellabant, Cicero in ara to nauibus aſſũptis fluitantia q̃rere aplustra, Sylius lib. x. ſic, iãq̃ per vndas. Et trãſtra ꝛ mali laceroq̃ aplustria velo, ac miſeri fluitant renomẽtes ęquora nautę. Et

Lorica, & fracta de caſside buccula pendens,
Et curtum temone iugum, victęq̃ triremis
Aplu ſtra & ſummo triſtis captiuus in arcu,
Humanis maiora bonis creduntur. ad hęc ſe
Romanus, grauisq̃, ac barbarus induperator
Erexit. cauſas diſcriminis, atq̃ laboris
Inde habuit, tanto maior famę ſitis eſt. q̃
Virtutis, quis enim virtutem amplectit ipſam
Prędia ſi tollas? patriam tamen obruit olim
Gloria paucorum, & laudis, titulię cupido
Heſiri ſaxis cinerum cuſtodibus, ad quę
Diſcutienda valent ſterilis mala robora fici,

captiuus triſtis in ſummo arcu, Nam in arcubus lapideis incidebat totus ordo victorię. Domitianus p̃ ſummã ambitionẽ, arcus cum q̃drigis ꝛ inſignibus triumphoꝝ p̃ regiones vrbis tantos aut tot extruxit, vt cuidam grece inſcriptũ arcui ſit, conſulatus. xvii. coepit, autor Trãquillus. Maiora bonis humanis, hoc eſt nihil eſſe in bonis humanis excellentius hac gloria bellica. Ad hęc ſe. i. ad hãc gloriã ꝛ famã cõparandã ex ſpoliis ꝛ victoribus hoſtium. Indupator, pro impator pp rõnem de luteo ſupius dictã, qa inter duas ſyllabas longas non põt media breuis ſtare in exametro carmie. Sic ꝛ Macedas pro macedonas dñt poetę. Vt illud apud Valeriũ flaccũ in primo. Atiuno argolicas pariter, macedũq̃ p̃ vrbes.

Romanus, Senſus eſt. Romani ingt impatores Grecі ꝛ Barbari erexerunt ſeſe ad hęc, ꝛ aĩum ſuum intenderunt. videlicet ad famã ꝛ gloriã, quã dum oĩ ſtudio ſequunt ꝛ ſibi ꝛ patrię peperere exitiũ, Atq̃ hoc mõ dignitates petentiũ dãnat ſtultũ votum, p̃ Romanũ aũt pos ſumus intelligere non mõ Iulium Cęſarem, ſed ꝛ M. Antonium, multosq̃ alios q̃ dũ gloriam bellicã ſequũtur ꝛ ſibi exitiũ, ꝛ patrię calamitates multas attulerunt.

Grains, vt Themiſtocles ꝛ Milciades duces atheniẽſium, q̃ dum famam ꝛ gloriã rebus bellicis aucupantur miſerabili exitu vitam finiuere. Nam milciades q athenas, totamq̃ greciã liberauerat ſub pato Dario duce perſarum, ob eamq̃ rẽ multis affectus publice honoribus demũ p̃ditionis accuſatus, cã cognita capitis abſolutus pecunia mulctatus eſt, quã qa ſoluere nõ poterat in carce

Milcia des

Themiſtocles

rem coniectus eſt, vbi dię obiit ſupremum. Themiſtocles vero rebus licet foeliciter aduerſus xerxẽ geſtis, inuidia tñ ciniũ ſuſpectus ꝛ ipſe p̃ditionis ciuitate eiectus argos habitatũ conceſſit, vbi quũ tutũ ſe non videret, corcyrã demigrauit, deinde ad Admetũ molоſorũ regem cõfugit. Demũ quũ a lacedęmoniis ꝛ atheniẽſibus ad ſupplициũ deposceret ad Artaxerxẽ confugit, a quo magnis muneribus donatus in Aſiam rediit, Domicilium q̃ ſibi magneſię cõſtituit, vbi autore Thucydide morbo aſſumptus eſt. Alii vero tradunt eum epoto tauri ſanguine infuſo veneno vitam finiuiſſe. Barbarus, vt Hannibal qui dum romanos bellis aſſiduis vexat, in cã ſuit vt patria a Romanis ſit euerſa, Ipſe autem ad venenum ſit compulſus, de cuius nece mox dicemus. Erexit ſe. i. animum ad hęc intendit. Inde, ex hac glorię cupiditate. Habuit cauſas diſcriminis, cupiditas ingnit illa glorię fuit cauſa vt adiuerint tot pericula ꝛ tot labores. Tanto maior famę ſitis eſt. Non ſunt ſiquit ad hęc pericula ꝛ labores tam moti virtutis quã glorię cupiditate. Neque enim hęc quia p̃ ſepulchra eẽnt fecerunt, ꝛ qđ ſola contenti eſſe vellẽt rei bene actę cõſciẽtia, ſed vt immortalem gloriam cõſequerent, quod omnes fere mortales faciunt, qs enim aliquid cum virtute faciat, niſi ſibi magnam prouenturam inde ſciat gloriam, quę boni operis eſt tanquam merces ꝛ prę-

mium, vnde illud eſt Ciceronis in officiis vix inuenitur, qui laboribus ſusceptis, periculisque aditis non quaſi mercedem rerum geſtarum deſideret gloriam, vnde hoc loco pœta horum imperatorum exemplo eos damnat, qui virtutem non amplectantur niſi famam inde conſequuturam arbitrentur, quod eſt cõtra Ciceronis philoſophiam qui ait ſufficere debere ad gloriam benefacti conſcientiam. Nam eo auctore ſapientibus conſcientia ipſa factorum egregiorum ampliſſimum virtutis eſt premium. Magnanimus enim ꝛ generoſus omnia facit cauſa virtutis, non famę aut glorię. Non enim debemus honeſta facere propter hoc vt laudemur, ſed quia honeſtum eſt ita facere, Laus enim ꝛ gloria ſequuntur, etiam ſi non appetantur. Premia ſi tollas, ideſt ipſam gloriam quam operis bene nati habent pro premio. Si tollas, ſi auferas, quaſi dicat iſti Imperatores hęc tam egregia non fecisſent, niſi ſe ęternam gloriam adepturos perasſent. Patriam tamen. ſenſus eſt, dum nõnulli glorię ꝛ laudis cupidi bella gerũt, in cauſa fuere vt patria ſubuerteretur ſicut Carthago euerſa eſt, dum Hannibal gloria incenſus cũ Romanis gerit bellum. Senſusq̃ ita a ſuperioribus pendebit, vt dicas Summo quidem ſtudio multi gloriam tanquam ſummum bonum appetierunt, ſed tamen ipſa gloria obruit patriam eorum. Hoc autem videtur poeta ſumpſiſſe ex tertio Tuſcu. Ciceronis ita ſcribentis de gloria, Qua ęcitate homines cum quędam preclara etiam cuperent, eaque nescirent nec vbi nec qualia eſſent, funditus alii euerterunt ſuas ciuitates. Alii ipſi occiderunt. Titulique cupido, inſcriptionis, qualis ſolet fieri in ſaxis tumulorum. Ad quę, ad quam gloriam ꝛ titulum. Diſcutienda, delenda, per quod monet poeta rebus humanis minime confidendum, quum omnia ſint caduca ꝛ vana, iuxta illud Salomonis, Vanitas vanitatum ꝛ omnia vanitas. Mala, ab effectu, q̃ diſcutiant titulos.

Robora fici, ideſt caprifici, ea enim ex muris erumpit, ſcinditque ſepulchra, Martialis Marmora meſſę findit caprificus.

Quandoquidem. Stulti inquit sunt mortales q̃ sempiternam se putant adepturos gloriam ex titulis sepulchrorum, ac per hoc variis se, patriamq; laboribus, ac periculis obiiciunt, vt in sepulchris rerum gestarum titulos relinquant, non intelligentes ipsos ẽt titulos cum sepulchris erũpente caprifico posse deleri, quod ꝛ Plinius in proemio septimi libri cõplorat his verbis: Vni homini sepulturę cura, atq; etiam post se desiderę, vbi locum emendandi mus. Nam vbi scriptũ erat mendose desiuura, ꝛ Hermolaus barbarus corrigeret desituro, Nos correximus desiturę, vt sit sensus. Cura sepulturę est homini atq; ẽt de futurę post se. i. homo curam hẽt sepulturę ꝛ eius rei, quę etiam post se de futura est, hoc est quę cito delebitur nec diu durabit, quãdoquidem ẽt fata data sunt ipsis sepulchris vt aut vetustate, aut alia calamitate intercidant. Sicq; vanam, stultamq; hominum ambitionem ꝛ gloriam suggillat. Sic ꝛ Martialis. Accipe non phario nutãtia pondera saxo, q̃ cineri vanus dat ruitura labor. Ausonius. Mors ẽt saxis, nominibusq; venit, hęcq; cum superioribus coniunctim legenda sunt. Expende Hannibalem. Exemplo Hannibalis monet poeta opibus humanis nequaquam confidendum, cęcamq; istam glorię cupiditatem omnino fugiendam, quandoquidem per mortem omnia prorsus destruant. nam si Hãnibalis inquit cineres volueris expendere, docebit te mors hoiem cuius animus immensus erat nihil omnino esse, proindeq; tam multa non fuisse querenda, quę cito interuentu mortis esśent perdenda. Quot libras. q.d. minimi ponderis inuenies eum cuius animus tantus erat, vt regnum aphricę ei satis non esset. Nam aphrica non cõtentus, exercitum in hispaniam, Italiamq; traiecit, vbi Romanos per sexdecim annos assiduis, crebrisq; victoriis defatiganit. Quem non capit, quasi aphrica eius capax non esset, quum esset tanta animi magnitudine, posteaq; minimo sepulchro contentus fuerit. Aphrica perfusa mauro oceano, descriptio ẽ situs aphricę, quę quum sit tertia pars orbis, ab Asia separatur nilo, ab occidente alluitur oceano atlantico vbi ęthiopes sunt i lybia, ab Europa nostro mari. Oceano mauro. i. atlantico ad occidentem. ibi enim sita est mauritania. Nilo tepenti. h. d. propter itemperiẽ effusus, ob quem adeũs fontes nullus vnq̃ fuit aditus, est enim Zonę torridę subiectus, de cuius ortu varia referuntur ab autoribus. De quo sic Plinius. Nilus incertis ortus fontibus vt per deserta ꝛ ardentia ꝛ immenso longitudinis spacio ambulans ꝛc. Rursus ad ęthiopum populos, Aphrica inqt Aethioitem admota est ad alios ęthiopes, vt per hoc intelligas pia duplex non solum aphricam ad ęthiopes atlanticos ad occidentem, sed etiam ad ęthiopes Troglodytas ad orientem in arabia extendi. ẽ enim duplex ęthiopia (vt diximus alibi) altera in occidente ad atlanticum oceanum, altera vero in arabia orientem versus, de qua sic Apuleius li. xi. Metamor. Et qui nascentis dei solis inchoantibus illustrantur radiis ęthiopes, Ariiq;. Statius in. x. Thebaidos, Aethiopesq; alios ꝛc. Aliosq; elephantos, hoc est arabicos, In arabia enim ꝛ India elephanti gignuntur, unde Plinius, inquit Indicis minores arabici quos appellant nothos. Additur imperiis hispania. Nam in hispaniam contra foedus transiuit. Saguntum ciuitatem romanorũ octauo mense coepit ꝛ euertit. De q̃bus iniuriis missos a romanis ad Hannibalem legatos qui quęrerẽtur, noluit audire, sed armorum strepitu ꝛ tubarũ clangore nauim ne ad littus appellerent prohibuit, qui vt mandatum erat iter ad Carthaginẽ vertẽtes, bellum de more indixerunt. Hãnibal deide superato pyreneo saltu, per gallias fusis q̃ ei obsistere conati erant ad alpes venit, ꝛ laborioso per eas trãsitu, quum montanos quoq; gallos obuios aliquot pręliis repulisset, in Italiam descendit, ꝛ ad Ticinum amnem romano equestri prędio fudit, iterumq; exercitu Romano ad flumen trebiam fuso, apeninum per maximam militum vexationẽ propter vim tempestatum transit, Campaniam vastauit, Exercitum Romanum apud cannas apulię vicum superauit, quo prędio quadraginta quinq; milia cęsa fuerunt cum paulo consule ꝛ senatoribus nonaginta, consularibus, atque prętoriis aut ędilitiis triginta. potitus capua, quę ad eum defecerat, ad tertium ab vrbe roma lapidem super Anienem castra posuit, ipse vero cum duobus milibus equitum vsq; ad portam capenam vt vrbis situm exploraret obequitauit, ꝛ quum per tridũ vtrinq; in armis exercitus omnis descendisset, certamẽ tempestas diremit. Nã quum in castra rediissent statim serenitas erat. Hęc oĩa poeta pourrit. Pyreneũ. s. mõtẽ, q̃ galliã ab hispania diuidit. Et mõtẽ rupit. Nã vt scribũt Liui. ꝛ Plinius tar. montẽ facto icendio, isq; infuso aceto disrupit, effecit, vt ea elephatus oneratus ire posset, q̃ antea vnus hõ ĩermis vix poterat repere, hac copias traduxit, in Italiãq; peruenit. Oppositus natura, nam Alpes vt scri. Pli. Italię pro muris aduersus impetum barbarorum dedit, ꝛ vt Idem scribit prodigii loco habitum est quum Hãnibal eas superauit. Nam nemo vnquam cum exercitu ante eum prẽter Herculem graium transierat, quo facto is hodie saltus grains appellat. ẽę Italiã a gallia seiũgũt.

Tñ vltra per. tendit, nõ cõtentus in Italiã descẽdisse, q̃ p annos. xvi. vt diximus vastauit, voluit ꝛ Romã ipsã capę. Actũ inqt est. i. nihil adhuc fecimus nisi romã cadimus, ꝛ vexilla nra ĩ media suburra figimus. Media sub. fuit n. vt añ diximus regio Romę celebratissima.

O q̃lis fa. deformitatẽ Hãnibalis no. p acclamationẽ. Illud aũt sciẽdũ O auctore pscião varias hẽre signãtiones. Est. n. aduerbiũ vocãdi, vt illũ Vir. O regia nomã. cui cõdere Iuppiter vrbẽ. Est admirãdi vt hoc loco apd Iunc. Est indignãdi. vt Cicero O tpa mores. Est optandi. vt Virg. in. xii. Adsis o tantum ꝛ propius tua numina firmes. Et quali digna tabella, nam de formes sępe in derisum a pictoribus in tabellis pingebantur.

Quum

Locus Plinii

Quãdem data sunt ipsis quoq; fata sepulchris.
Expẽde hãnibalem, quot libras in duce sũmo.
Inueniesꝫ hic est quẽ non capit aphrica mauro
Perfusa oceano, niloq; admota tepenti,
Rursus ad ęthiopũ populos, aliosq; elephantos,
Additur imperiis hispania, pyrenęum
Transilit, oppositum natura alpemq;, niuemq;,
Diuꝛit scopulos, ẽ montem rupit aceto.
Iam tenet Italiam, tamen vltra pergere tendit.
Actum inqt nihil est, nisi poeno milite portas
Frangimus, ẽ media vexillum pono suburra.
O qualis facies, ẽ quali digna tabella.

Getuli Quũ bella getula. i. elephãtus maurus. Nã getuli populi sunt lybię cõtermini mauritanię, vbi elephãtes inueniunt, sed maiores in India. hoc aũt dicit ex historia. Nã Hannibale in etruriã descẽdente Arnus vehemẽter exciuerat. Quare trñ exercitũ secũ trahẽs vitare non potuit gn ingẽtem hoium, ac Inmẽtoꝝ iactura faciẽs, ipse quoq; ꝛsi elephanto gyrus ex multis supfluerat eminẽs vehueret plurib diebꝫ ac nocturnis intẽperie vigiliis confectus alteꝝ oculoꝝ amitteret autores Plutar. ꝛ Liui.

Exitus ergo qs ẽ hoc totũ est in derisũ Hãnibalis q dũ inanẽ sequit gloriã supatus est a Romanis, Quis inqt fuit finis Hãnibalis? supat ingt, ꝛ in exiliũ abiit. Nã ex Italia in Aphricã revocatus a Scipiõe posteriore supatus est, q fugiens ad antiochũ regẽ syrię cõcessit, quẽ romãis hostẽ fecit, quo victo ad prusiã Bithinię regẽ trãsiuit, vñ a romãis p Flãniũ legatũ repetitus hausto, qd sub ãnuli gẽma hẽbat venẽo absũptus ẽ. O gloria, Acclamatõ ẽ i vanã glorię cupiditatẽ, oñdit. n. ãnibalẽ dũ gloriã qrit ꝛ supatũ a rõanis ꝛ ex pria fugatũ i exilio vitã finiuisse. Gloriã ãt sciũs eẽ duplicẽ, vt altera dicat gloria adũbrata, q̃ verã gloriã imitẽt. multi. n. famã popularẽ tãq̃ verã gloriã sequntes seq, ꝛ ciuitates suas pdidere. Altera vero qdã solida res sit ꝛ expsa ñ adũbrata. Ea est vt scribit Cicero in. iii. Tus. cõsentiẽs laus bonoꝝ, in corrupta vox bñ indicantiũ de excellente virtute. quit. Laudẽ bonoꝝ gloriã appellat. Seneca ait Gloriã vanũ ꝛ volatile qddã esse, auraq; mobilius. Nec miꝝ est Hannibalẽ, aliisq; impatores tantope glorię cupidos fuisse, nẽo. n. est q aliqua dulcedine glorię nõ tangat. vñ est illud Valerii Flacci. Tu sola aios, mentẽq, puris Gloria. Vi cit idem, Idẽ inqt q romanoꝝ vires totiẽs cõqsauit superat tãdem. Nẽpe in exi. abiit. s. ad Anthiocũ, mox ad prusiã. Sedet ad ptoria, miseriã oñdit Hãnibalis q tãq̃ diens ptorio assidẽs Prusiã regẽ expectaret. Prętoria, De ptorio diximus ĩ pma satyra illic. Criminibus debẽt hortos ptoria, mẽsas. Libeat vigi. melius ẽ lege re vigilare q̃ iugulare, vt sit sensus, ad ptoria prusię regis bithynię assidebat tãq̃ diens donec rex e lecto manẽ surgeret vt vel eũ romão ritu salutaret, aut vt pssto eẽt siqd ĩparet. Tyrãno bithyno. i. prusię regi bithynię. Illud aũt obseruãdũ est prima syllaba Bithyni poni ad placitũ, vñ alibi, Eqtesq; Bithyni. Horati. Ne Cybiratica ne Bithyna negocia pdas. Finẽ ani. ordo ẽ ꝛ sensus, Nõ gladii nõ saxa dabũt finẽ aię. i ipi hãnibali q res humanas pturbauit, sed venenũ, qd supsit ex annulo, Nã vbi sensit se p Flaminiũ reposci a romanis hausto vt diximus qd sub annuli gẽma hẽbat veneno absũptus ẽ. Sub gẽma. n. aliq venena claudebãt, vñ ẽ illd Plinii. Alii sub gẽmis venẽa cludũt, sicut Demosthenes sũmus orator grecię, anulosq; mortis gra hñt. Miscuit, cõturbauit ꝛ tremefecit. Virg. ꝛ oẽm miscet agens telis nemora inter frondea turbã. Annulus vindex cannarũ. i. qui sum psit vindictã de romanis trucidatis ad cãnas vicũ apulię, de quibus paulo añ diximus. Demens, insultat p ironiam Hãnibali, qui dum gloriã ex rebus bellicis quęrit, demũ p varias agitatus labores venẽo mortẽ sibi attulit, vt eũ dementẽ appellet, quasi q maiorẽ gloriẽ q̃ salutis fuę vationẽ hũerit. Vt pueris pla. vt pueri hẽant materiã ad declamãdũ, q̃ fumebat vt dixius ex historiis. Declamatio, est vt añ docuimus illic Declamãr doces, forensiũ actionũ meditatio. Ita. n. pueri exercebant. vt ad veras causas agendas in foro esśent ĩstructi. Vnus orbis, Sensus ẽ. Alexãder magnus qui glorię studio animum adeo insaciabilẽ gessit vt vno orbe contentus non esset, cognoscet in fine Vitę cupiditates suas inanes vanasq; fuisse, contentusq; erit solo tumulo quũ aliud secũ ferre nõ licebit. p qd poeta docet hoies p mortẽ moneri rebus hũanis vt momentaneis ꝛ caducis minime ĩhiandũ, inanemq; gloriã oĩno fugiendã. Qd aũt poeta dicat vnũ orbem nõ sufficere Alexandro hoc ẽ ex historia. Nã vt scribũt Plutarchus ꝛ Curtius, ꝛ Cicero ĩ Academicis quũ ab Anaxarcho ex phasiõe Democritii ꝑceptoris audiuisset plures esse mundos fleuisse, amicisq; ꝓcunctantibus qdnã fleret rñdisse, at non inqt dignũ est flere si quũ infiniti sunt mũdi, dñi vnius vix facti fuerimus. Angusta hoi possessio fuit, q̃ deoꝝ omnium domicilio sufficit. Pelleo inuẽi, Alexãdro macedoni. Nã pella autore Plinio ꝛ Strabone colonia fuit in Macedonia vbi milites recensebant, ꝛ alebant eq, vñ ꝛ Philippũ pelleũ appellauit Lucanus. Pellei proles vesana philippi. Aestuat, Exudat, veluti ęstuant q loco Pella angusto icluſi sunt, vñ nulla dent spiracula. Aestuat infoelix, in foelicem eũ appellat q in toto tetraꝝ orbe nõ minus se arctum putat q̃ si clausus sit parua ĩsula, vñ ꝛ Seneca ad Lucil. sic infoelicẽ dicit, Alexander macedo nũ rex discere geometriã ĩfelix coepat sciturus q̃ pusilla terra eẽt ex q̃ minimũ occupauerat. ita infoelix dico ob hoc q̃ ĩtelligere debat falsũ se cognomẽ gerere. quis. n. eẽ tã magnus in pusillo pte Limite, angusto spacio mõdi, nã totũ mũdũ putabat sibi modicũ ꝛ pusillum, ac si modica claudereẽ ĩsula. Vt Giari. Gyarus ꝛ Seryphus ĩsulę sũt exiguę i qs relegabant sõtes, qrũ Seryphus vna ẽ ex Cycladibus, de q̃ sic Ouid. Tetĩ o pię rector polydecte Seriphi. Gyarus aũt vna ex Sporadibus. Latie ãt noĩ declinatũ ẽ, sicut apd Vir. Abydus. Põtus ꝛ ostriferi fauces tẽtant abydi. Vrbẽ munitã a figu. Babylonẽ ĩtelligit, q̃ Semiramis vxor Nini cõdidit i assyria muris coctilibus, tãte latitudinis vt duo currus cõtrarii exciperent. De q̃ multa Diod. Trogus, Stra. Plin. Solinus ꝛ alii. Illic Alexãder sublatus fert venẽo, q̃ dedit Antipater p Iolã ministrũ cõscio vt nõnulli tradiderũt Aristotele. Venenũ fuit aq̃ frigidissima, q̃ manat ex nonacria rupe arcadię, nec cõtineri pt alio vase, q̃ muli vngula anto. Plin. in fine lib. xxx. Plutar. ꝛ Victruuius.

Babylon

Sarcophagus. Sarcophago contentus erit. Sarcophagum pro sepulchro posuit. Nam Sarcophagus lapis est, vt scribit Plinius libro secundo, qui circa Asson Troadis nascitur, in quo mortuorum corpora recondita constat consumi preter dentes, omniaq; que illata sunt vna cum cadauere fieri lapidea, ἀπὸ τῆς σαρκὸς, quod significat carnem humanam, & φάγω comedo. De eo lapide sic scribit Celsus. Lapis etiam qui carnem exedit, quem Sarcophagon greci vocant scribit Strabo cadauer Alexandri ereptum fuisse Perdicæ a Ptolomæo Alexandriamque delatum, atque conditorium illic extructum fuisse, quod vt scribit Tranquillus iussit aperiri Augustus, quum Alexandriam venisset, superatis Antonio, & Cleopatra. Sed quando de Sarcophago facta ē mentio, subiit mihi monere locum illum apud Plautum in Amphitryone esse corrigendum, vbi legitur. Hęc sola sacram gestat, tu scribe sic, quod nos recte emendauimus. Hęc sola sana restat meorum familiarium, sequitur enim imo omnes sani sunt profecto. dicit enim amphitryo omnes familiarium esse insanos, quam ab eis non cognoscatur preterquam ab Bromia, quam solam dicit restare sanam. Facile enim fuit sarcam pro sanam scribere. Sic etiam locus ille in Asinaria est castigandus vbi scriptum est. Vides meam ante mergere. Nos sic correximus, vides ne amatem egere, scilicet viginti minis, de quibus ante.

Loca Plauti emendata

Mors sola fatetur. Sola inquit mors docet hominem, qui tantopere intumescit, inanemq; hanc mortalem gloriam quærit eē quiddam minimum, quando mortuus vel parvula vrna recondatur, bocq; maxime dictum est ob Alexandrum, cuius animus tantus erat, vt vix eum totus orbis caperet, qui mox exiguo captus est tumulo. Creditur olim. Damnat & Xerxem stultitię, qui cupiditate glorię incensus inenarrabili belli apparatu græciam aggressus est., vbi tandem superatus est summo cum dedecore in Asiam refugit. Cuius rei historia vt luculenter docēt Iustinus libro secundo. Herodotus libro septimo. Plutarchus in vita Themistoclis, & Probus Aemilius ita se habet.

Sarcophago contentus erit. mors sola fatetur ǁ
Quãtula sint boium corpuscula. creditur olim
Velificatus athos, ē quicquid græcia mendax
Audet in historia, constratum classibus iisdem
Suppositūq; rotis solidū mare, credimus altos
Defecisse amnes, epotaq; flumina medo

Xerxes

Xerxes cum græcis bellum illaturus esset, comparatis septingentis milibus hominum de regno, & trecentis de auxiliis, & decies centum milibus nauium numero fabricato ponte super hellespōte traiecit in Europam, vbi inito prælio, quum Persę a græcis duce Themistocle bello nauali superati in fugamq; conuersi essent, ipse tali clade perculsus & dubius consilii hortante Mardonio milites ducibus perducendos tradit, ipse cū paucis Abydon contendit, vbi quum solutum pontem hybernis tempestatibus offendisset, piscatoria scapha traiecit in Asiam trepidus, quę omnia hoc in loco poeta prosequitur.

Athos

Velificatus Athos, Athos mons est altissimus Macedonię, qui ad mare Aegeum vsque porrigitur, & in æstate vmbram extendit ad Lemnon insulam maris Aegei, quem vt scribit Herodotus libro septimo. et Iustinus Xerxes, quum in græciam venisset, classemq; haberet ad eleuntem Cheronesi stationem, iussit abscidi a continenti, fossa autem facta est longitudine mille & quingentorum passuum ea latitudine, vt duas naues contrarias exciperet, quod quidem factum est quū ad ostentandam potentiam, tum ad relinquendam memoriam magis quam ad vllam expeditionem necessariam. ergo velificatus, ideſt per quem naues suis velis nauigauere. Catullus. Per medium classis barbara venit Athon. Athos. In nominatiuo Athon inuenit & Athos, cuius genitiuus & datiuus ē Athone attico, accusatiuus athon a nominatiuo athos. Vergilius. Aut Athon aut Rhodopē, aut alta ceraunia telo Deiecit. Athona autem a nominatiuo athon, ablatiuus atho. Ouidius libro secundo de arte amandi.

Quot lepores in Atho, quot alpes pascuntur in hybla.

Et quicquid græcia mendax. Innuit Iuuenalis ea quę de Xerse dicuntur esse fabulosa. Nam græci historici fabulas plerunque historiis inferciunt, mendaciisq; gaudent, vnde Plinius libro quinto, capite primo loquens de nemore hesperidum sic inquit. Nec preter oleastros alind extat ex narrato illo nemore. Minus profecto mirentur portentosa græcię mędacia de iis prodita. Idem in octauo. Mirum est q̄ procedat græcia credulis, nullum tam impudens mendacium est, vt teste careat. Sic etiam a Valerio in capite de amicitia taxantur vt mendaces. Illa gentis ad fingendum parate monstro similia mendacia. vnde et Cicero in primo limine de legibus ait. Apud Herodotum patrem historię, & apud Theopompum innumerabiles esse fabulas. Constratum classibus, nam nauium decies centum milia habuisse dicitur.

græcia mendax

Supposituq; rotis, nam vt ex Asia in Europam traiiceret copias. pontem fecit quo Abydum Sesto coniunxit, inter quas vrbes Helespontus non maiore est spacio quā septem stadiorum. Sed quum pons tempestate & fluctibus esset quassatus, iussit trecenta verbera ponto infligi, & compedes iaci, et colaphos incuti. Herodotus auctor est libro septimo, cum bis quoque misisse, qui stigmata ponto inurerent, hac Barbara et Vesana execratiōe, quasi discecti pontis poenas infligeret. O amara aqua, Rex cōpedes has iniicit, quod illū iniuste leseris, abs quo nihil mali passus fuisti. Etenim Rex Xerxes voluerit, noluerisne transmittet, meritoq; tibi nemo amplius sacrificabit, vt amaro doloso, fluuio. Sed pontem occisis ponibus architectis resici iussit. Virg. i culice sic.

Non perfossus Athos, nec magno vincula ponto
Iacta, meo quærent iam sera volumine famam,
Non hellespontus pedibus pulsatus equorum,
Græcia quum timuit venientes vndiq; persas.

Rotis, hoc est curribus, qui per pontem fabricatum in Europam traducti sunt. Quod tamen minus admirabile facit, q̄ Caligula auctore Tranquillo contabulauit medium internallum Baiarum vsq; puteolos trium milium & sexcentorum fere passuum. Credimus altos defecisse amnes. tanta enim fuit (vt diximus) hominum multitudo, vt nō immerito ꝓditum sit flumina ab exercitu fuisse siccata, græciamq; omnem vix capere exercitū eius potuisse.

Medi

Medo, Medi populi sunt orientales Asię maioris cōtermini Persis, q̄ Apuleius in prima Apologia ostendit, quū dicit Cyrū maiorē ob locoꝝ vicinitatē suisse Semimedū, & Semipsam.

Et madidis

Sostratus. Et madidis. i. credimus & ea quę sostratus madidis alis cantat, fuit Sostratus quidā Augusti tēporibus homo vt scribit Plutarchus in Marco Antonio omnium ętatis suę ad dicendum ex tempore promptissimus, sed tamen academię non decenter se inferens, de hoc poeta non intellexit, sed de alio quem porta innuit de expeditione Xers in græciam multa conscripsisse. Verum quum de eo alibi nos legisse nō meminerimus, rem vt adhuc in dagandam relinqmus, eosq; miramur qui falso tradiderunt Sostratū ex testimonio Herodoti vatem fuisse qui de aduentu Xerxis ꝑdixerit, quum ab Herodoto nō Sostratus sed Onomacritus quidam sortilegus nominet i septimo, cuius suasu Xerxes ad ferendum græcię bellū ē inductus, fuit & alius Sostratus gnidius, qui ob nauigantium salutē turrim pharō fabricatus ē, Ptolemęo ꝓmittente nomen eius in ea inscribi autor Plin. lib. xxxvi.

Prandēte, ē madidis cantat quę sostratus alis:
Ille tamen qualis rediit Salamine relicta,
In corum atq; eurum solitus seuire flagellis
Barbarus: œolio nunq̄ hęc in carcere passos.
Ipsam compedibus qui inuexerat ennosigeum?
Mitius id sane, quod non ē stigmate dignum
Credidit, huic quisquam vellet seruire deorum?
Sed qualis rediit? nempe vna nauc cruentis
Fluctibus, ac tarda per densa cadauera prora.
Has totiens optata exegit gloria poenas.
Da spacium vitę, multos da iuppiter annos.
Hoc recto vultu: solum hoc ē pallidus optat.
Sed q̄ continuis, ē quantis longa senectus
Plena malis! deformē ē tetrū ante oia vultum
Dissimilēq; sui, deformem pro cute pellem,
Pendentesq; genas, ē tales aspice rugas,

Alis madidis, hoc est furore poetico plenis & ebriis. Nam madidus ponit pro ebrio. Plautus in Amphit. faciam vt sit madidus sobrius. Ille tamē qualis rediit irridet poeta fatuum regem, cuius introitus in græciā q̄ terribilis, tam turpis, ac fœdus discessus fuit. Nanq; non solum terrestri ꝓlio superatus ē, sed demum & nauali apud Salaminā profligatus a Themistocle, in Asiam fugere coactus est. Salamis aūt siue Salamin insula est ex aduerso atticę iuxta egynam. Eiusdem nominis est etiā ciuitas in Cypro, quā Teucer fugiens Telamonē patrē condidit. In corum, atq; eurum, speciem pro genere posuit. Barbarus, ignominiose barbaꝝ appellat, bocq; ex historia, nam græci volentes Xerxem significare Barbarum dicunt, quasi vesanum hoiem. Carcere eolio, in antro eoli qui Ionis ex aceſta filia bipotę troiāi filius temporibus Iliacis eoliis insidis imperauit & quum incolis ventoꝝ flatus ꝓdiceret, existimatus est in potestate sua ventos habere, vnde Vergil. Imperio ꝓmit, ac vinclis & carcere frenat, & Ouidius lib. xiiii. Meta. Hippotaden cohibentē carcere ventos. Ennosigeū. i. neptunū est. n. cōpositum ab εννο, quod est cōcutio & γαια terra, eo quod mare fluctibus terrā concutiat, vñ Geli. causas terremotus sub dubio explicans inquit, vētoꝝ ne qui accidat specus, hiatusq; terrę subeūtiū, an aquaꝝ subter in terrarum cauis vndantium fluctibus pulsibusue, ita vt videnē existimasse antiquissimi. græcoꝝ q. neptunū Ennosigeū appellauerunt, an cuius alię rei causa nōdū ēt pro certo habitum.

Salamis.

Mitius id sane. Ironicos, subaudi fuit, tm̄ modo iniecisse vincula & q̄ non credidit dignum stigmate. q. d. adeo fatuus & vesanus fuit, vt etiā dignum stigmate existimauerit, nā vt diximus neptunum iussit notis inuri. Est enim stigma nota & punctū quo quis signatur a στίζω, quod est pungo, per trāslationem autem capitur pro suggillatione & nota infamię,

stigma.

Tranquillus in Cęsare, perpetua stigmata imposita nō dissimulauerat. Mart. lib. xii. Frōs hęc stigmate nō meo notanda est. Huic, tam fatuo & vesano. Quisq; vellet seruire deorum? q. d. ne dii quidē ab iniuriis eius tuti essent si eis contingeret ei ministrare, sicq; eius ꝑsequitur fatuitatem. Sed qualis rediit, hic qui tam terribili apparatu græciam inuasit. Estq; facta repetitio in ironiam tam fatui conatus. Nēpe vna nauc. Nam vna vt diximus tantum scapha piscatoria a ufugit i Asiam. Erat res spectaculo digna & ad estimationem rerum humanę sortis varietate mirāda, in exiguo latentem videre nauigio, quem paulo ante vix æquor omne capiebat, carentem etiam omni seruorū ministerio. Has. i. tales.

Exegit gloria, gloria sequit & bonorum cupiditas in cā fuit vt multi in tales prolaberentur poenas, per q̄ colligit gloriā multis pernicio sam solere esse, vñ Ouidius i. xi. An obest quoque gloria multis? Exegit. sumpsit has poenas & hęc supplicia. Exigere autem variis significationibus accipitur, sed hoc loco pro sumere, vt illud apud Valerium, Papirius in poena exigenda ꝑ seueranit. Exigere inquirere. Virgi. Quærere constituit, sociisq; exacta referre. Exigere eiicere excludere Terentius. Spectande an exigende sint vobis prius. Apuleius in. iiii. floridorum. Eas omnes pestes montibus exegit. Exigere, debitum repetere. Cicero in epistola ad Cassiū, sed non vrgeo. longiores enim expectabo vel potius exigam. Exigere cogere. Virg. quos improba ventis exegit cęcos rabies. Exigere agere. Virgil. Omnis vt tecum meritis pro talibus annos exigat. Exigere definire constituere. Virg. Decreuitq; mori tempus secum ipsa, moduruq; exigit. Exigere finire, Ouidius, Iamq; opus exegi.

Exigē.

Da spacium vitę, confutat & vota illorum qui lōgam sibi exoptant vitam, ostendens multis argumentis nihil homini posse melius contingere breuitate vitę, iuxta illud Plinii, Natura nihil hominibus breuitate vitę ꝓstitit melius. Hebescunt sensus, membra torquentur, ꝓmoritur visus, auditus, incessus, dentes etiam, ac ciborum instrumenta, nulla demum genitis quies vnq̄ est, quę omnia incommoda a poeta commemorantur.

Deformē, proponit incōmoda longe vię. Pro cute pellem, distinguit poeta pellē a cute. vt pellis dicat in sene, cutis in iuuene, licet apud autores hęc cōfundant. Cutem & pellem dicimus indifferenter in brutis & hominibus, cutem ēt in arboribus & pomis corticem ipm.

Gene.

Pendentesq; genas, Genę dñr proprię tegumenta superiora pariter & inferiora oculi, quę etiam palpebrę appellant. Plin. lib. xi. cap. xxxvii. quę senescentibus solēt flaccescere, prisci tamen genas autore Plin. appellauere infra oculos, malas, iuxta quod possemus intelligere pendentes ex maxillis.

Quales vmbriferos, ordo est, quales rugas simia iam mater scalpit in vetula bucca vbi tabraca pandit saltus vmbriferos. Tabraca, oppidū est aphricę Mela ⁊ Ptolemeo ⁊ Plinio lib. v. ca. iii. Solino, claudiano Silio Italico, autoribus. Ibi magna est copia simiaꝝ, vnde Strabo lib. xvii. sic tradit. Refert possidōius se quum ex gadibus in Italiam nauigaret in lybię oram detatum eē, ac syluā quādam secus mare vidisse simiis plenā quarū alię sup arboribus, alię in terra sederent, nōnullę catulos hērēt ⁊ bubera depēdētia, risisse itaq; quū eas huberibus graues cerneret nōnullas ēt canas, nōnullas hernioſas a Tabraca fit possessiuū Tabracenus. Vna senū facies, vna qualitas, vna paritas, vna similitudo, Virg. in geor. Nec pingues vnam in faciē nascunt olinę. Infantia. i. more infantis semp nares stillāt, legit ⁊ instātia ⁊ melius. Giringa, a gignendis dentibus dicta. Grauis, mo Cosſus lestus. Cosso captatori, Cossi vt scribit Festus dīt natura rugosa similitudine vermiū ligno editoꝝ, hic propriū est nomē captatoris anarissimi de quo ante.

Torpente, hebescēte.

Cū ramice, Ramex morbus est qui integris ramex. testiculoꝝ tunicis innascit cyrsocelen grēci appellant, venę in tumescunt, hę quoq; intortę, glomerateq; ad superiorem partem vel ipsum scrotum implēt vel media tunicam vel imā interdum ēt sub ima tunica circa ipsum testiculum, ne unumq; eius increscunt. Suspecta libido, qd inquit dices quod ii qui in coitu operam prę stare non possint suspecti sunt ne sint irrumatores, ita enim facilius arigunt, vnde Martialis, summa petas. i. os illic mētula vinet annus. Tiberius ad hoc irrumationis viciam natura (vt scribit Suetonius) ⁊ ętate pronios erat. nam qui senex est facilius hanc detestandam libidinem, quę viribus non indiget exercēre potest q̄ coitum. Aspice partis, alio incommodo senex afficit, q̄ auditu privat, nulla enim ei potest esse voluptas aliquo canēte. Sit ne selencus. i. optimus citharoedus qualis fuit Selencus, vt sit sensus, nulla suauitate modulationis demulcet licet optimus citharoedus canat, ⁊ ipse Selencus, quē pro optimo sui temporis citharoedo intelligit ⁊ licet sint illi quibus est mos decurrere palla aurata, hoc est tibicines quorum cātus est multo clarior. Tibicines enim induti veste longa vagabant per scenam canēdo Horatius in poetica, Sic prisce, motumq; ⁊ luxuriā addidit arti Tibicē, traxitq; vagus per pulpita vestem. Quid refert, refellit eos qui possent dicere senem nō audire quia accentibus tōge sedeat, vt sit sensus, sedeat qua parte velit theatri non tamē audiet citharoedos, quē nix exaudiat cornicines ⁊ tubicines quorum sonitus sunt acerrimi.

Quales vmbriferos vbi pandit tabraca saltus;
In vetula scalpit iam mater simia bucca.
Plurima sunt iuuenū discrimina, pulchrior ille
Hoc, atq; ille alio, multum hic robustior illo.
Vna senum facies, cū voce trementia membra,
Et iam leue caput, madidiq; infantia nasi.
Frangendus miseris gingina panis inermi.
Vsq; adeo grauis vxori, natisq; sibiq;
Vt captatori moneat fastidia cosso.
Non eadem vini, atq; cibi torpente palato
Caudia. nam coitus iam longa oblinio, vel si
Coneris, iacet exiguus cum ramice nervus.
Et quamuis tota palpetur nocte iacebit,
An ne aliquid sperare potest hęc inguinis ęgri
Canicies? quid quod merito suspecta libido est
Quę venerē affectat sine viribus? aspice partis
Nūc damnū alterius, nam q̄ cantante voluptas,
Sit licet eximius cytharoedus; sitve seleucus,
Et quibus aurata mos est decurrere palla?
Quid refert magni sedeat qua parte theatri,
Qui vix cornicines exaudiat, atq; tubarum
Concentus, clamore opus est, vt sentiat auris
Quem dicat venisse puer, quot nunciet horas.
Pręterea minimus gelido iam corpore sanguis
Fębre calet sola, circūsilit agmine facto
Morborū oē genus, quorū si noīa q̄ras
Promptius expediam quot amauerit hippia mechos;
Quot themison ęgros autūno occiderit vno,
Quot basilus socios, quot circūscripserit irus
Pupillos, quot longa viros exorbeat vno
Maura die, quot discipulos inclinet amillus,
Percurram citius quot villas possideat nunc

Quales vmbriferos vbi pandit tabraca saltus; In vetula scalpit iam mater simia bucca. Plurima sunt iuuenū discrimina, pulchrior ille Hoc, atq; ille alio, multum hic robustior illo. Vna senum facies, cū voce trementia membra, Et iam leue caput, madidiq; infantia nasi. Frangendus miseris gingina panis inermi. Vsq; adeo grauis vxori, natisq; sibiq; Vt captatori moneat fastidia cosso. Non eadem vini, atq; cibi torpente palato Caudia. nam coitus iam longa oblinio, vel si Coneris, iacet exiguus cum ramice nervus. Et quamuis tota palpetur nocte iacebit, An ne aliquid sperare potest hęc inguinis ęgri Canicies? quid quod merito suspecta libido est Quę venerē affectat sine viribus? aspice partis Nūc damnū alterius, nam q̄ cantante voluptas, Sit licet eximius cytharoedus; sitve seleucus, Et quibus aurata mos est decurrere palla? Quid refert magni sedeat qua parte theatri, Qui vix cornicines exaudiat, atq; tubarum Concentus, clamore opus est, vt sentiat auris Quem dicat venisse puer, quot nunciet horas. Pręterea minimus gelido iam corpore sanguis Fębre calet sola, circūsilit agmine facto Morborū oē genus, quorū si noīa q̄ras (chos; Promptius expediam quot amauerit hippia mechos; Quot themison ęgros autūno occiderit vno, Quot basilus socios, quot circūscripserit irus Pupillos, quot longa viros exorbeat vno Maura die, quot discipulos inclinet amillus, Percurram citius quot villas possideat nunc

Suspecta libido, qd inquit dices quod ii qui in coitu operam prę stare non possint suspecti sunt ne sint irrumatores, ita enim facilius arigunt, vnde Martialis, summa petas. i. os illic mētula vinet annus. Tiberius ad hoc irrumationis viciam natura (vt scribit Suetonius) ⁊ ętate pronios erat. nam qui senex est facilius hanc detestandam libidinem, quę viribus non indiget exercēre potest q̄ coitum. Aspice partis, alio incommodo senex afficit, q̄ auditu privat, nulla enim ei potest esse voluptas aliquo canēte. Sit ne selencus. i. optimus citharoedus qualis fuit Selencus, vt sit sensus, nulla suauitate modulationis demulcet licet optimus citharoedus canat, ⁊ ipse Selencus, quē pro optimo sui temporis citharoedo intelligit ⁊ licet sint illi

Quo tōdēte, de Cinnamo tōsore itelligit de quo in pria Saty. Coxa debilis, Debilē appellamus q̄ corpe nō sit integro sed aliq̄ pte manco. Seneca. Vt magis diligas itegrū oibus mēbris, atq; illesum q̄ debilē aut luscū. Idē in cōtroversiis. Quidā expositos debilitabat ē debilitatos mēdicare cogebat; ac mercedem exigebat ab eis. Trāqllus in Augusto. In hoc ludicro. C. Nonniū asprenatē lapsu debilitatum aureo torque donauit.

Debilis

Luscus

Luscis, luscus appellat q̄ ⁊ hebeti est visu ⁊ q̄ altero oculo caret, Mart. Oculo phlenis semp altero plorat, quo fit istud mō q̄ris, lusca ē, vn ⁊ lusciosus dr̄ inter diu pax cernens; quos greci autore Fulgentio myopes vocant. Plau. in Mercatore mirust lolio victitare te tā vili tritico, qa lusciosus es, dnt n. comedentibus loliū oculos obscurari.

Rictus

Rictū. i. os, estq; apd autores iueniri ⁊ i hoie ⁊ aiali bruto. Hora. in satyris. Ergo nō satis ē risu diducere rictū Audi toris. Pli. li. viii. loquēs de tauris qbusdā sylvestribus sic scri. Oculis cęruleis, pilo in contrariū verso, rictu ad aures deducto. Mart. Rictibus his tauros non eripuere magistri. Rictus ēt iumentis dicit. Pli. lib. x. cap. ix. loquēs de Cocyce avi sic ait. Nec alio q̄ colore, ac rictu colūbi potius. Sed oī membroꝝ dāno, Oīdit inter alia senectutis īcōmoda hoīem ēt, qd̄ oīum est grauissimū, desipe. Ad phialē, mulierē fellatricē sui tpis notat cui senex irrumator bona sua relinqt. Ōris artifi. ad fellandū. s. Quod sterat. i. qd̄ os p ipsa sterat. In carcere for. in lupanari i quo meretrices nō aliter q̄ noxii in carcere cōtinentur.

Vt vigeāt, esto inqt qd̄ aī sensus vigeāt, multa tn̄ incōmoda patiēda sunt. Nigra veste. i. lugubri ⁊ pulla, q̄lis in funeribus solet sumi. Rex pilius, Nestor Nelei filius Pilō Triphylię vrbē ipio tenuit. Ouid. Nos pilō antiq nelei nestoris arua Misimus, incerta ē fama remissa pilo. Cōstat aūt tres fuisse vrbes hoc noīe, hasq; oēs i pelopōneso, Vnā in Elide ad Alpheū, q̄ ⁊ Eleā nuncupant, Alterā i Messenia sub. Aegalio mōte q̄ Coryphasiā. Tertiā in Triphylia q̄ ⁊ Triphiliacā ⁊ lepreaticam. necnō ⁊ Heleiam a Neleo patre Nestoris vocāt. Hic tertiā hoīum ętatē Vixisse dr̄ ab Hoīn. i. iii. Odysseę, Oui. Vixi annos bis. c. nunc tertia viuit ętas, Cicero in Catone maiore. videtis vt apud Hoīn. sępissime Nestor de virtutibus pdicet. Tertiā. n. iā ętatē hoīum viuebat. Horatius. At non ter ęno functus amabilē plorauit oēs antilochū senex annos, Antilochū in bello troiano amisit qui Mēnō aurorę filius vt scribit qui in ītercmit. Achilles mox pcibus motus Nestoris in vltionē antilochi. Mē nonē interfecit. Secūdę vitę a cornice. i. post cornicē, q̄ multis sęculis ferē viuere Hesiodus. n. vt putat Plin. fabulose multa de hoīum ęno referens cornici nonē etates nostras attribuit, vn ⁊ Vir. sequutus Hesiodū sic scribit, Hos nouies superat viuēdo garrula cornix, Ouid. i Meta. Capitq; nonē cornicis sęcula passę. Felix nimiꝝ, Ironia ē, ac si dicat i felicissimus fuit. Dextra cōpu. Consuetudinē tangit veteꝝ qui ānos digitoꝝ gestu cōputabāt, cuius rei ita meminit Apuleius i. ii. Apologia. Si. xxx. ānos p decē dixisses posses videri p cōputatiōis gestu errasse, quos circular de bueris digitos apuisse, quū vero q̄draginta, q̄ facilius ceteris porrecta palma signarī ea q̄draginta tu dimidio auges n̄ potes digitoꝝ gestu errasse, nisi forte triginta annoꝝ pudentillā ratus bios cuiusq; ānī cōsules nūerasti. Eiusdē rei meminit ⁊ pli. li. xxxiiii. c. vi. Pręterea ianus geminus a Nūa rege dicatus q̄ pacis, belliq; arguīto colit digitis ita figuratus vt trecētoꝝ q̄nq̄ginta q̄nq; dieꝝ no. p signationē anni tpis ⁊ qui se deū idicaret. Beda vero li. de tpibus de numerorū cōputatōe sic scr. Depressio sinistri auricularis stricta ad mediū manus facit vnū. Annularis facit duo Medii tres. Eleuatō auricularis q̄ttuor. Annularis. v. Depssio ipius ānularis cū eleuatōe medii sex. Extēsio auricularis ad receptā manus. vii. annularis octo, Medii. ix. Extrēitas indicis ad mediū pollicis. x. Extēsio pollicis iuxta idicē extēsiū viginti. Osculatō pollicis ad idicis i suis extrēitatibus triginta. Crux pollicis sup indicē q̄dragīta. Depssio pollicis q̄nq̄ginta. Positio indicis sup pollicē depssū. lx. Tornatio indicis sup extremitatē pollicis. lxx. positio idicis sup mediū pollicis extēsi. lxxx. Torculatio idicis strict. xc. Hec oīa in manu sinistra, veꝝ quū computare volebāt numeros cētenarios transibant ad dextrā, ⁊ vbi in sinistra sunt decē, in dextra fiūt centū, ubi in sinistra viginti, in dextra. cc. ⁊ sic successiue, vsq; ad mille. Diuus Hieronymus in Iouinianū scribēs i exponēda dñi parabola, q̄ est de fructu agri trigesimo sexagesimo, atq; cētesimo, triginta tradit digitoꝝ molli cōiūctiōe. lx. Ro supiore digito depso signari, mox addit porro cētesimus numerus diligēter ipso lector attēde, de sinistra trāsferē ad dextrā, ⁊ iis dē qdē digitis sed nō eadē manu qbus in lena nuptę significant ⁊ viduę, circulū faciens exprimit virginitatis coronam, vnde ergo Nestor quum vltra centum annos vixisset, recte annos suos dextra computabat.

Quo tōdēte graues iuueni mihi barba soabat.
Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis, ambos
Perdidit ille oculos, ē luscis inuidet, huius
Pallida labra cibum capiunt digitis alienis.
Ipse ad conspectum coenę diducere rictum
Suetus hiat tantū ceu pullus hirūdinis ad quę
Ore volat pleno mater ieiuna, sed omni
Membrorū damno maior dementia, quę nec
Nomina seruorum, nec vultū agnoscit amici
Cum quo pterita coenauit nocte, nec illos
Quos genuit, quos eduxit, nam codice seno
Hęredes vetat esse suos, bona tota feruntur
Ad phialē, tantum artificis valet halitus oris,
Quod steterat multis in carcere fornicis annis.
Vt vigeant sensus animi, ducenda tamen sunt
Funera natorum, rogus aspiciendus amatę
Coniugis ē fratris, plenęq; sororibus vrnę.
Hęc data pena diu viuentibus, vt renouata
Semper clade domus multis in luctibus, inque
Perpetuo moerore ē nigra veste senescant.
Rex pilius (magno sic q̄q̄ credis homero)
Exemplum vitę fuit a cornice secundę,
Foelix nimirum qui per tot sęcula mortem
Distulit, atq; suos iam dextra cōputat annos,

Comicis etas.

Totiens mustum bibit.i.qui tot annos vixit. De legibus fatoꝝ.i.parcarum quę in tam longum tempus vitam suam produxerint. Nimio stamine longa vita,quę pensilium ostendit.vnde illud Virg.Parcę fila legunt.Tres enim parcę esse dicunt,Clotho, Lachesis, ⁊ Atropos,quę summa concordia nendo vitam hois disponere dñr,vnde a poetis dñr parcę concordes.

Parcę.

Antiochi barbam.i. filium suū iā barbatum ⁊ ętate iā adulta. Acris, strenui ẽ fortis in bello. Querit.s. cum multis querelis. Qđ facinus,qđ scelus, quā impietatē cōmiserit vt pro supplicio dii tam lōgam vitam sibi tribuerint. Dignum tam longo ęuo,hoc loco eoꝝ opinionem probat q in longinquitate vitę ifelicitatem esse putāt, vñ illud Senecę in proverbiis,Heu quā pœnitenda incurrunt viuendo din,in brevitate autem felicitatem,unde illud est Plinianū li. xx viii. cap.ii. Hoc primū qsq in remediis animi sui habeat ex omnibus bonis, q hoi tribuni natura nullum melius esse tempestiua morte ⁊ illud.lib.vii. Natura vero nihil hominibus breuitate vitę prestitit melius. Traxit aūt colorē ex illo virgiliano ī nono. Quando aliter neꝝ crudelē abrumpere vitam.

Tam longo ęuo, quod tam diu esset sibi viuendum vt spectandum sibi foret funus filii,cuius mortem indignanter tulisse docet ⁊ Propertius. Nā quo tā dubię seruetur spiritus ore Nestoris est visus post tria sęcla cinis, Quis tam longeuę minuisset fata senectę Gallicus iliacis miles in aggeribus, Non ille Antilochi vidisset corpus humari,diceret aut o mors cur mihi sera venis, Horatius. At non ter ęuo functus amabilē ploravit ois antilochum sex annos. Et Nestor apud Hom.in.iii.odysseę. Illic iacet mens charus filius fortis ⁊ clarus antilochus.

Hęc eadem peleus.s.conquerit. Achilles Thetidis ⁊ pelei filius fuit quē ad troiā profectum in templo apollinis tymbręi occisum ferunt insidis paridis post simulachrū latentis,quū illuc accessisset vt amatā polyxenam vxorē duceret,vñ fingit tenente apolline arcū paridem tela in Achillem direxisse,Vergi. Dardana qui paridis direxti tela,manusq, corpus in ęacidę,Hunc ergo pater peleus vt immatura morte preuentum miserabiliter fleuit. Atq, alius.s.Laertes Vlyssis pater.s.cōqrit.Nam Vlysse per tot maria errante Laertes pr vt scribit Hom. in primo odysseę, In agro quotidie opere rustico se macerabat ancilla vetula panē ⁊ vinum ei ministrante,rogabatq, assidue Iouem vt aīam ex membris solueret.

Cui fas,cui par est ⁊ decet. Ithacū, Vlyssem p ithacensem ab ithaca eius patria. Est aūt ithaca insula añ sinum corinthiacum non longe a Cephalenia insula.

Natantem,per maria iam decem annos errantem.

Incolumi troia,priamus inquit nō vidisset obsidioneni decēnalem patrię suę,nec mortē tot liberoꝝ,totq, p

Quiq nouū totiēs mustū bibit,oro parūper
Attendas quantum de legibus ipse queratur
Fatorum,ẽ nimio de stamine,quū videt acris
Antilochi barbam ardentem,nam ḡrit ab oī
Quisquis adest socio,cur hęc in tempora duret,
Quod facinus dignum tā lōgo admiserit ęuo.
Hęc eadem peleus raptum quū luget achillem,
Atq, alius cui fas ithacum lugere natantem.
Incolumi troia priamus venisset ad vmbras
Assaraci magnis solēnibus hectore funus
Portante,ac reliquis fratrum cernicibus inter
Iliadum lachrymas,vt primos edere planctus
Cassandra inciperet,scissaq, polyxena palla,
Si foret extinctus diuerso tempore,quo iam
Coeperat audaces paris ędificare carinas,
Longa dies igitur quid contulit ẽ omnia vidit

pinquoꝝ,si ei prius contigisset obire mortem q̄ paris rapuisset helenam,Nec tam flebiliter illa caneretur. Hęc oīa vidi inflammari priamo ui vitā eripi, Ionis aram sanguine turpari. Sicq, ostendit in lōgitudine vitę multas exisse miserias,vnde Seneca in proverbiis, vt mō diximus,Heu q̄ poenitenda incurrunt viuēdo din. Ordo aūt est priamus magnis solēnibus venisset ad vmbras Assaraci in colūi troia hectore portante funus ⁊ reliqs fratrū cernicibus.s.portantibus, inter lachrymas iliadum.i.mulieꝝ troianaꝝ. Assaraci, Tros genuit Assaracū ⁊ Ilū, Ilos Laumedontę priami patrem. Hectore funus portāte. Apud antiquos a filiis funera patrum efferebant. Nā vt scribit Plinius li. vii.c. xliiii. Qu. Metellus macedonicus a quattuor filiis illatus est rogo.

Reliquis fratrū, subaudi a superiore portantibus. Quinquagita.n. autore Hom. habuit filios, et filias duodecim.

Prefica

Vt inciperet,ita vt inciperet tanq̄ prefica, Nam in finibus cōducebantur mulieres quę ad lamentandum mortuum plangendi modum ceteris darēt, eę dictę sūt prefice quasi quę aliis ad id muneris pficerent, Nenius, Hęc qdem me hercle opinor prefica ẽ quę sic mortuum collaudat,autor ẽ Festus. Polyxena,priami filia, De qua sic loquit Achilles apud Philostratum, veꝝ eē eā apud tumulū meum fuisse ingulatā non inuitā tñ neq, a grecis sed ipsa sponte ad tumulum meū veniēs quū amoris quē erga me summū habuerat meminisset erecto gladio incubuit. Scissa palla.palla vestis est honeste mulieris Verg. Pallam signis,auroq, rigentē. Plautus in menechmis,pallam ad phrygionem fer confecto prandio,in luctibus aūt funerum pre dolore vestes scindebant. Diuerso tpe.s.ab eo quo euersa fuit patria.sed quo paris parabat nauigare in greciā vt raperet helenā.

Carinas audaces.i.ipse audax qui in greciā cū Aeneā,delectaq, troiana Iuuentute nauigare non est veritus,raptr.us (quod fecit) helenā marito. Nam quū pamus egre ferret Hesiōem sororem suam ab Hercule iure belli sublatam ⁊ tradutā telamoni misit paridē in greciā edoctū vt hesionē repeteret,quod si non ipetraret,aliam raperet. Postulata besione nec reddita regionem vastauit, ⁊ sparta ui expugnata belenam abduxit,ob quod a marito recipi meruit. Alii scribūt Paridem a Menelao hospitio honorifice susceptum pulchritudine mulieris captum hospitii iure calcato cum omni regia supellectile eam abduxisse volentem. Alii diuersa sentiūt. Diffusius hanc historiam in commentariis nostris in Achilleida recitauimus. Longa dies igitur,quum ergo inquit priamus tam multa aduersa din viuendo sit pessus quid ei profuit longa vita? ac si dicat longe melius suisset si in viridiore ętate mortuus esset. Longa dies,longum tempus.

Euersa,

Euersa,prostrata. Asiam,hyperbole,non enim totam Asiam,sed multas Asię ciuitates vna cum troia euersas. Miles tremulus.i.Priamus,qui senio confectus capta iam troia arma induit,vt patrię opem ferret. Verg. Arma diu senior desueta trementibus ęuo Circū dat nequicq̄ humeris.

Tiara

Tiara, de tiara satis superius diximus ex testimonio Herodoti ⁊ aliorum auctorum eo loco vestitur bucca tiara. Est enim genus pilei quo reges persarum vtebātur. Ruit ante aram. Cicero in primo Tuscula. sic scribit Priamum tanta progenie orbatum quū in aram confugisset manus hostilis interemit, hic si viuis filiis incolumi regno occidisset asstante ope barbarica,tectis celatis,laqueatis vtrū tandem a bonis an a malis discessisset? Summi ionis, scilicet hercei, de quo Lucanus. Hercea monstratorait non respicis aras. Ouidius in Ibin sic. Cui nihil hercei profuit ara Ionis. Herceus autem iuppiter est dictus quod intra vallum coleretur.nam ἕρκος septum signi ficat. Ab ingrato aratro,idest ab ipso agricola ingrato,idest quem iam agricola ingratus fastidiuit. Exitus ille hominis.i.finis vitę priami. Vtcunq, subaudi fuit.quasi dicat satis miserabilis fuit. Sed torua. sed vxor Hecuba terribilis fuit omnibus suis latratibus, nam vt scribit Ouidius libro.xiii.metamor.ea post cędem Priami euersionemq, patrię.quum mortem Polydori filii vlcisceretur excęcato Polymestore,a quo Polydorus interemptus fuerat feribunda abeuntes grecos latratu est insectata, vnde in canē conuersam finxerūt. Ouidius. Rictuq, ad verba parato Latrauit conata loqui. De qua sic Plautus in Menechmis. Nō tu scis mulier Hecubam quapropter canem greci esse predicabāt, omnia mala ingerebat quemq, aspexerat,itaq, adeo in re cœpta appellari canis, De ea item sic Cicero in tertio Tusculanarum. Hecubam autem putant propter animi acerbitatem quandam ⁊ rabiem fingi in canem esse cōuersam. Transeo,occupatio est. Regem ponti, Mithridatem,qui ad sexagesimum ⁊ octauū ętatis suę annum per multas eruumnas ⁊ clades pervenit. Ter enim a Romanis ducibus superatus est a Silla, Lucullo, ⁊ Pōpeio, Demum quum a Pharnace filio bello premeretur obsidereturq, in regia mortem per venenum tentauit vxore prius, sororibus ⁊ pellicibus veneno necatis, sed quum id frustra hausisset,quod a teneris annis remedia sibi aduersus venena comparasset,a milite gallo nomine Bithoco in cędem suam exorato interfectus est, auctor est Plutarchus. Et croesum,hic est ille Croesus Lydorum rex,qui quum omnium hominum foelicissimum se arbitraretur.(Thesauros enim maximos habebat) accedenti ad se Soloni philosopho,quum ex eggypto reuerteretur,diuitias suas ostendit,interroganitq, an quisquam esset se foelicior. Tunc respondit Solō nemi nem ex viuentibus appellādum esse foelicem,quod ad vltimum vsq, fati diem ancipiti fortunę subiecti esse mus,quod dictum ex parabolis Salomonis sumptū est qui ait. Nec beatum aliquem putes antequam moriatur.ad quod respexit Ouidius. Sed scilicet vltima semper Expectanda dies homini,dicitq, beatus Ante obitū nemo, supremaq, funera debet. Itaq, cum a cyro rege Persarum bello captus rogo esset in compedibus positus cū quatuordecim Lydorū clarissimis filiis,recordatus est sententię Solonis nominauitq, ter Solonem, quo audito Cyrus quū aliquem deum inuocare crederet graviter indoluit memor humanę cōditionis,quę incertis fortunę flatibus iactatur. Ita Croesum ex rogo iā ardenti,sed diuino quodam imbre cęlitus demisso extincto abstractū ad se adduci iussit,de eo multa Herodotus, Iustinus,⁊ Plutarchus scribunt. Solonis, Solon vt inquit Laertius Salaminius patria fuit, Athenis cauit Targnio prisco romę regnāte,leges athenienses dedit tanto tēperamēto vt parē graiīa senatu ⁊ plebe contraberet,quibus si Athenienses auctore Valerio vti voluissent sempiternū habituri fuissent imperiū, Is omniū boīum ⁊ oraculi indicio sapientissimus est habitus

Euersa, ẽ flammis asiam ferroq̄ cadentem,
Tunc miles tremulus posita tulit arma tiara
Et ruit ante aram summi ionis, vt vetulus bos,
Qui domini cultris tenue ẽ miserabile collum
Prębet ab ingrato iam fastiditus aratro.
Exitus ille vtcunq̄ hominis, sed torua canino
Latranit rictu,quę post hunc vixerat vxor.
Festino ad nostros,ẽ regem transeo ponti.
Et croesum,quem voꝝ iusti facunda solonis
Respicere ad longę iussit spacia vltima vitę.
Exilium ẽ carcer mintumarumq̄ paludes,
Et mendicatus victa carthagine panis
Hinc causas habuere,quid illo cine tulisset
Natura in terris,quid roma beatius vnquam,
Si circunducto captiuorum agmine,ẽ omni

Hercei Iuppiter

Hecubę cōuersio

Mithridatis mors

Croesi mors

Solon

Mitur ne

Exilii ⁊ carcer, Incōmoda inquit quę plurima ppessus est. C. Marius habuere cās ex longa vita,nā Marius superatus a Sylla minturnis latuit in palude, vbi cōprehensus in carcerē est coniectus. Gallum missum qui eū interficeret vultus maiestate perterruit,solutis a minturnēsibus vinculis in africā nauicula traiecit,sed cū Sextilius africę pretor moneret p lictorē vt inde facesseret rndit lictori, vade ⁊ nūcia Sextilio te vidisse. C. Mariū ī ruinis carthaginis sedētē,exulēq, ⁊ panē mēdicātē, ⁊ cū dicto discessit. hęc breuiter tāgit poeta. De qbus diffusius Plutar. ⁊ Pli. de viris illustribus. Minturnaq, paiter formias ⁊ sinuessam Minturnę sunt vtriq, ad stad.lxxx. distātes, inter fluit ātlyris amnis quē olim Clanin vocauere,q ibi paludes efficit. De qbus Luca. sic. Quū post teuthonicos victor lybicosq, triūphos. Exul limosa marius caput abdidit vlua. Stigna auidi texere soli laxeq, paludes. Hic ca.ha.i.ex lōga vita, quid dici.tu.i. pcreasset. Vergi. Dardanidę turpi q̄ vos a stirpe parētū Primatidit.i. pcreauit ⁊ ī lucē pduxit. Sensus ẽ.qd.n.inqt beatius ī terra extitisset ipso mario,si ei post triūphū teuthonicū cōtigisset mori, Nā fo cōsulatu,q vltro ei delatus fuit cymbros ī gallia apd aqs Sextias,teuthonas ī Italia in cāpo Sauidio vicit,de qbus triūphauit. Circūducto.c.ag. nā captiui māibus reuincti post terga vel cathēis collo iniectis, Imperatorē triūphātē pcedebāt, vsq, ī capitoliū. Papinius in syluis Actias ausonias fugit cleopatra cathēas. Proper. Autregū auratis circūdata colla cathēis.

IVVE. O

Pōpa Pompa, a πεμπω, quod est mitto, est.n. ordo regẽ p gredientiũ. Animam opimã, magnificam, allusiõe ad spolia opima, quę dux duci detraheret. Currũ ten thonico, quo in triũpho teuthonico est vectus, sicq; colligit ex longa vita foelicitatẽ minime censendã. Pro nida Pōpeio, scribit Plutarchus ante ciuile bellũ, quũ

Pōpeius Pōpeius Neapoli egrotaret, vota publice fuscepta ob eius salutẽ, vnde ad multa mala futura ẽ reseruatus, victus enim acie pharsalica ī Aegyptum fugit, vbi iubente Ptolemęo annos sexagīta natus obtruncatus est ab achilla ꝛ photino, caput Cęsari aduentãti velamine opertum cũ annulo oblatum est. Truncus a Sernio Codro humatus est inscribente in sepulchro. Hic situs ẽ Pōpeius magnus. Strabo scribit in monte Casio fuisse sepultum, vbi templum est ꝛ Iouis Casii. Est ergo sensus. Pōpeio inquit rectius consultum fuisset, si mortuus esset eo tpe quo Neapoli egrotauit, multis enim miseriis caruisset. videturq; Iuuenalis sumpsisse hoc ex Cicero. in primo Tuscula. sic scribente. Pompeio nostro familiari, quum graniter egrotaret Neapoli melius est factum. Coronati Neapolitani fuerãt, nimium etiam puteolani vulgo ex oppidis publice gratulabantur. Ineptũ sane negocium ꝛ greculum, sed tñ fortunatũ, vtrum igit si tñ esset extinctus a bonis rebus an a malis discessisset: certe a miseris, non enim cum socero bellum gessisset, non imparatus arma sumpsisset, non domũ reliquisset, nõ ex Italia fugisset, nõ exercitu amisso nudus in seruoꝝ ferrum ꝛ manus incidisset, nõ liberi defleti, non fortunę oēs a victoribus possiderentur, quod si mortem tñ obiisset, in amplissimis fortunis occidisset. Campania. Nã Neapolis ciuitas est campanię. Optandas febres, q̃ ei optande fuissent, ne in tanta mala recideret. Vicerũt, impetrarũt salutẽ Pompeio aduersus ipsa fata, q̃ ei morbũ lętalẽ īmiserant. Fortuna ipsius ꝛ vrbis. i. infoelicitas ipsius, quia interfectus est. Vrbis, qa bellũ ciuile ẽ gestũ cũ maxima totius vrbis calamitate. Igit, qa diu vixit. Caput seruatũ, i. qđ tã multis votis incolume diu seruauerãt. Victo. i. Pōpeio a Cęsare victo. Lẽtulus. P. Lentulus in cōiuratione Catilinaria vna cum cethego cōprehensus a Cicerone consule in carcere strãgulati fuerunt. Hoc cruciatu, quod caput ei nõ est abscissum. Cecidit q̃ cethegus integer, sine aliqua mẽbroꝝ diminutione, quũ vitã tñ laqueo amiserit vt scri. Sallustius. Toto sadauere. i. toto cadauere integro, nã Catilina, vt idem auctor est acriter pugnãs cũ hostibus cōfossus est, longeq; a suis inter hostiũ cadauera reptus. Iuuena. ergo colligit nihil hoibus breuitate vitę posse melius ꝓstari. Formã optat, cōsitat ꝛ eoꝝ votũ qui liberis suis optant pulchritudinẽ, ostẽdens exemplis q̃ ꝛ forma sit res hoi perniciosa. Ordo ẽ ꝛ sensus. Mater anxia. i. sollicita. s. de natoꝝ formositate vsq; ad delitias votoꝝ optat formã pueris modico murmure, ꝛ puellis maiore quũ vidĕt fanũ veneris, quasi quę sit dea p quã genus humanũ crescat ꝛ ꝓgignat, vñ sic venus apud Papiniũ loquitur. Nil ego nil fateor toto iã dulce sub orbe, Aut vidi aut genui. Maiore puellis murmure, nemo. n. est parẽtum, q nolit filias pulchriores esse q̃ filios multisq; id rõnibus, sed maxime vt facilius nubant.

Bellorũ pompam animã exhalasset opimam,
Quum de teuthonico vellet descendere curru:
Prouida pompeio dederat campania febres
Optandas, sed multę vrbes, ẽ publica vota
Vicerunt, igitur fortuna ipsius ẽ vrbis
Seruatum victo caput abstulit, hoc cruciatu
Lentulus. hac poena carnit cecidităq; cethegus
Integer, ẽ iacuit catilina cadauere toto.
Formam optat modico pueris maiore puellis
Murmure, quũ veneris fanũ videt anxia mater
Vsqꝫ ad delitias votorum, cur tamen inquit
Corripias? pulchra gaudet latona diana.
Sed vetat optari faciem lucretia, qualem

Vsq; ad delitias. i. vsque ad delicata nimis vota qualia exprssit Persius. Hunc optẽt generũ rex ꝛ regina, puellę hũc rapiant, qcqd calcauerit hic rosa fiat. q. d. non optat vt tã formosa sit, vt eã iuuenes in suos amplexus optẽt. Delitias, deliciæ Appellatiõe deliciaꝝ accipimus oia q̃ loco festiuitatis hũr deducto nomine a delectãdo. Catelli enim, passerem, colũbam, leonẽ, reliquaq; id genus ꝛ seruos q aliquo modo nos delectent delicias appellamus, vnde Mart. Stellę deliciũ mei colũba Catullus. Passer delicię meę puellę, Plutar. in vita. M. Antõii sic scribit, Erant aũt Sarmẽtus Cęsaris seruulus ex isq festiuitatis cã haberi solẽt, quos romani delicias appellãt, iuxta qđ dixit Virg. Alexim delicias dñi. Et Seneca ad Luciliũ seruũ ruricolam delitiolum suũ nominat. Delitias etiã alio mõ noiamus vt si dicamus puerꝝ nutritũ in sũmis delitiis, quasi in summis opibus ꝛ lautitiis, vñ Seneca de breuitate vitę. Audio quẽdam ex delicatis, si mõ delicię vocandę sunt, vitam ꝛ consuetudinẽ humanã dediscere. Cur tñ corripias, cur inquit o poeta damnas hoc votum, verba sunt defensoris. Gaudet latona, exẽplo defendit votum esse honestum, allusio est ad illud Virgilii. Latone tacitum pertentant gaudia pectus.

Vetat Lucretia, docet te inquit Lucretia vxor Tarquinii collatini, quę fuit formosa, pulchritudinẽ non eẽ appetendam, quum ipsa ob eam occiderit, quum. n. a Tarquinii superbi filio ꝓ vim fuisset stuprata gladio sibi pectus transuerberauit, notissima est historia ex Diõysio, Liuio, ꝛ Ouidio in fastis. Virginia. L. Virginii centurionis filia fuit virgo plebeia, cuius stuprãdę consiliũ cũ Appius decẽuir coepisset, eamq; corrũpere nqret, cliẽtem subornauit, q eã in seruitiũ deposceret facile victurũ, quũ ipse esset accusator ꝛ iudex. Pater q̃ tũc ī algido militabat re cognita, quũ ipse iudicii die supeniisset et filiã añ tribunal locatã, quũ defendere aduersus iniquũ iudicẽ negret. Vltimo colloquio cũ ea ꝓperrato in secretũ adductã, cultro de taberna lanionis abrepto occidit. hoc tñ quum adhuc viueret dicto, liberã te ꝛ honestã filia ad manes progenitoꝝ mitto. Nam viuenti neutro hoꝝ per tyrannum tibi potiendũ erat. Corpus eius humero gerens ad exercitum profugit, ꝛ milites ad vindicandum facinus accendit, qui creatis decem tribunis Auentinum occuparunt. Decemuiros abdicare se principatu coegerũt, eosque omnes aut morte aut exilio puniernnt, Appius in carcere est necatus. Lege Dionysium libro decimo. Liuium in tertio ab vrbe condita. ꝛ Plinium de viris illustribus.

Gibbum

Gibbus Gibbum, tumorem appellamus ꝛ eminentiam in quacunq; parte corporis. vnde Tranquillus in Othõe. Excreuerat etiam in dexteriore latere eius gibbus vel caro, prępendebatq; adeo, vt ęgre fascia substringeretur. et Iuuenalis. Mediisq; in naribus ingens Gibbus, in genere autem foeminino idem Tranquillus in Domitiano ꝛ prima declinatione ꝓtulit. Ipsum enim Domitianum ferunt somniasse gibbam sibi poni

gibba gibber ceruicem auream enatam. dicitur ꝛ Gibber, vnde gibberosi ꝛ gibbosi, homines nominãtur. Apuleius secundo libro floridorum. Quumq; inter scapulam crates rete exisset, quod erat auctoꝝ gibbere. Rutilę, aut notat mulierem deformem temporibus suis, aut eã designat, de qua Plinius in septimo. quę vixit nonaginta ꝛ septẽ annos. Suam. s. faciem. Miseros parentes, ne corrumpatur.

Rara est concordia formę. Rarenter inquit inuenias, vt qui formosus sit in castitatis sẽ terminis contineat. Ouidius. Lis ẽ cum forma magna pudicitię, aut enim corrumpitur, aut mœchatur. Licet horrida. Ordo est. Licet domus horrida ꝛ imitata veteres sabinas tradiderit mores sanctos. Horrida, inculta ꝛ omnium' deliciarum expers. Veteres sabinas. Nam mulieres sabinę pro exemplo pudicitię habẽtur. Quod si pudica mu

Sabina castę lier in partem iuuet domum, atq; dulces liberos sabina qualis Martialis. libro primo. Casta nec antiquis cedẽs Ienina sabinis. Pręterea castum', hic sensus est, licet inquit benignitate nature fiat vt aliquis sit castus ꝛ verecundus per sẽ nullo custode adhibito, nec cura alicuius, qui cogat eum esse pudicum ꝛ bonum, quando ipsa natura sit optima, custos tamen non licet esse virũ cum maxime velit. cogitur enim tãquam foemina pati muliebria ꝛ cynędus fieri, hoc autem cum eo connenit. Rara est adeo concordia formę. Ordo autem est, natura larga pręterea tribuat ingenium castum, ꝛ vultum modestum, ferventem sanguine, manu benigna. nam reliqua sunt per parenthesim. Natura larga, ad conferendũ, melius est sit hypallage, vt sit natura benigna tribuat larga manu. Natura potentior omni custode ꝛ cura. Ostendit autem naturam difficulter superari, q̃ enim mores nobis per consuetudinem insederunt, quę altera habetur natura, vix quęunt immutari. Non

Prodigere licet esse viros. quia vt dixi stuprantur. Prodiga, consumptrix, prodigere enim vt inquit Festus est consumere. Corruptoris, quia muneribus etiam ipsos parentes expugnat vt vendat filios ad obscoena. Nullus ephoebum, aliud periculum indicat imminere formosis. Nam a potentioribus castrabantur ꝛ principibus adhibebantur q̃, custodiendis lectis matronarum, vnde vocabulum est ductum ab ευνη quod ẽ cubile ꝛ χω quod ẽ teneo ꝛ habeo quasi euneechus ꝛ per syneresim eunuchus. Domitianus tamen auctoribus Tranquillo ꝛ Martiale, edicto inhibuit mares castrari.

Ipsa habuit, cuperet rutilę virginia gibbum
Accipere, atqꝫ suam rutilę dare. filius autem
Corporis egregii miseros trepidosq; parentes
Semper habet, rara est adeo concordia formę
Atqꝫ pudicitię, sanctos licet horrida mores
Tradiderit domus, ac veteres imitata sabinas.
Pręterea castum ingenium, vultumq; modestũ
Sanguine feruentem tribuat natura benigna
Larga manu (qd enī puero cōferre potest plus
Custode ẽ cura natura potentior omnī)
Non licet esse viros, nam prodiga corruptoris
Improbitas ipsos audet tentare parentes,
Tanta in muneribus fiducia, nullus ephoebum
Deformem sęua castrauit in arce tyrannus,
Nec pretextatum rapuit nero loripedem, vel
Strumosũ; atqꝫ vtero pariter gibboq; tumẽtẽ.
Nunc ergo iuuenis specie lętare tui, quem
Maiora expectant discrimina, fiet adulter
Publicus, ẽ poenas metuet quascunqꝫ mariti
Exigere irati, nec erit foelicior astro
Martis, vt in laqueos nusq; incidat, exigit antẽ
Interdum iste dolor, plusq; lex vlla dolori
Concesit, necat hic ferro, secat ille cruentis

Ephoebum, idest puerum, qui iam pernebi nit ad pubertatem. Nã ephœbi dicũtur qui ad pubertatem peruenere, ea omnino ętas ẽ ab annis quatuordecim, vel xvii. Ephœbia ẽ prima ętas adolescentię auctores Censorinus libro de die natali ꝛ Donatus. Nomen enim est grecũ εφηβ. in. ꝛ ηβη puberta-tem significat. Ephoebi ergo dicuntur existẽtes in pubertate. Arce. Arx

Ephoe

Arx Arx vt diximus auctore Asconio vel sedes tyrãni dicitur, vel editus in ciuitate ꝛ munitior ad salutem ciuium locus. Verg. Quo res summa loco panthu, quam prehendimus arcem?

Rapuit, stupranit.

Strumosum. Struma est tumor, vt scribit Celsus in quinto ī quo subter concreta quędam ex pure ꝛ sangine quasi glandulę oriuntur, quę vel precipue fatigare medicos solent. nascuntur. n. ꝛ in inguinibus ꝛ lateribus, sed maxime in ceruice. Est etiã struma, vt docet Aristo. lib. viii. de natura animalium. morbus quo ꝛ sues ꝛ boues laborant verba Aristotelis. Struma appellatur quũ captus dolor ꝛ grauitas sui est, quo plurimi laborare solent. Et infra de bobus loquens. Quod deniq; in hoīe febris, idē in bone struma est. vñ Plini. de suibus. Obnoxiũ genus morbis angine maxime ꝛ strumę. Tumentẽ vtero, q̃ sit vtero tumenti et inflato. Nũc ergo lętare, inhibitio ꝓ pmissionẽ, ē. n. sensus. Quũ filius inquit tuus formosus tã multis obnoxius sit periculis, debes sane pulchritudine eius delectari. q. d. nihil habes qđ lęteris. Maiora discrimina, ꝓponit aliud incōmodũ ꝛ periculum formosoꝝ. adulteri. n. fiunt publici. Exigere, sustinere. Alibi quã timeo vi

Strumam

ctus ne pœnas exigat aiax. Foelicior astro martis. i. ipso marte, quẽ cũ venere cōcubẽtẽ vulcanus clam re- mortis tibus adamãtinis inolutũ oībus diis vidēdũ ꝓbuit. Oui adulte us auctor. Iste dolor, quẽ marii ex muliere adultera- tium ta cōcipiũt. Exigit, poscit ꝛ tanq̃ debitũ repetit, mari tus ingt iratus dolore vxoris adulteratę graniores sumit poenas q̃ leges tolerant. Necat hic ferro. Aemulatio est Horatius in. ii. Sermone. Hic se ꝑcipitem tecto dedit, ille flagellis Ad mortem cęsus, fugisẽ hic decidit acrem Prędonũ in turbam, dedit hic pro corpore nummos.

BIBLIOTECA

Mugilis

Mugilis intrat, Mugilis vel mugil (vtroq; n. mō dicit) piscis est cuius natura teste Pli. lib. ix. videtur in metu capite abscondito totū se occultari credentis, p̄ inferora moechis īmittebat. Catullus. Ab tū te miserū malicq; fati quē attractis pedibus patēte porta, percurrēt raphaniq; mugilesq;. Sed tuus endymion. Endymion. i.

Endymiōis filius

tuus formosus quā lis fuit Endymiō venator, quē luna ob speciē dilexit, dormientēq; est osculata. Proper. Nudus t Endymon phoebi coepisse sororē Dicit, ē nude cōcubuisse deę. Papinius in sylvis. Cedat tibi lathmius vltro. i. endymion, quē vt scri. Cice. in Tusculan. luna in Lathmo mōte Ionię ob dormientē osculabatur. Ouid. Faueas o cādida dixi Et sibeant aīo lathmia saxa tuo. hoc aūt est ex hīsloria, nā vt scribit Pli. lib. ii. Endymiō primus bouum lunę cursum deprehēdit, ob idq; amore eius captus fama traditur. Endymion ergo p̄ speciosō amatore ponitur. Sic ēt apud Apuleū in p̄, vbi quū ipm auctorē tertio anno interptaremur, oēsq; codices haberent charus Endosmion correximus Endymion. Fiet adulter, spōte inquit formosas, turpes aūt cōductus precio amabit, earūq; libidini inseruiet. Seruilia, hic ponit p̄ vulgari muliere t adultera. alludit aūt ant ad seruiliam Bruti matrē, catonisq; sororē, cū qua Cęsar libidinis cōmertiū habuit. auctor Plutar. Ait ad Seruiliā Naidem de qua Sueto. in Nerōe sic scribit. Nā Antonius Domitiū desiderio amicę Seruilię naidis transfigisse iactauit.

Fiet t illius. s. Seruilię quā nō amat accepto premio.

Exuet oēm. s. mulier. i. deponet, est aūt trō quare matronā quā nō amat ineat, qa illa suo ornatu se spoliat t adulterō ditat. Quid. n. nihil inqt mulier hēt qd̄ mœchis nō donet. Inguinibus, voluptatibus suis venereis, de inguine diximus in prima satyra illic, Ad mensurā inguinis. Siue hippia, siue inqt p̄diga ē vt hippia siue aurata vt catulla oīno in adulterū ē liberalis, p̄t etiā esse alius sensus. Siue inqt nobilis est vt Hippia siue humili loco nata, vt catulla, ac p̄ hoc oēs pariter mulieres cū īpudicę sunt, in amatores suos sunt liberales. Aliter ēt exponi pōt vt sic dicas, siue pauper ē, siue dines in amatores suos liberalis est, quū ē īpudica. Deterior fœmina, mulier inqt īpudica, q̄ aliis in rebus honestatem calcat in adulterō, se benignā p̄bet t liberalē, ne sibi obiici possit q̄ sit rustica t male morata, quū amatori defatigato nihil det, ergo in ea re hēt totos mores. i. nihil omittit vt nō possit dici bonis ē moribus, cū se benignā, facilē, liberalēq; p̄beat. Sed casto qd forma nocet? Antipophora ē quasi Iuuenalis dixerit, oēm formā esse nocuā. Aduersarius cōtra neget ingens formā non nocere casto. i. q in castitate viuere p̄posuerit. Poeta ergo exemplū subdit Hippolyti t Bellorophōtis p̄bās formam eis nociuisse, quū maxime pudicitiā tueri cōstituissent. hippolyti ite rius

Verberibus, quosdā moechos, ē mugilis intrat.
Sed tuus endymion dilectę fiet adulter
Matronę, mox quum dederit seruilia nummos
Fiet ē illius quam non amat; exuet omnem
Corporis ornatū, quid eni vlla negauerit vdis
Inguinibus; siue est hęc hippia, siue catulla?
Deterior totos habet illic fœmina mores.
Sed casto quid forma nocet? quid profuit īmo
Hippolyto grauę propositū? qd̄ bellorophōti?
Erubuit nempe hęc ceu fastidita repulsa,
Nec sthenoboea minus, q̄ cressa excanduit, ē se
Concussere ambę; mulier seuissima tunc est

petiit, vel si mauis Aegeo vt Phocas īmitteret, cū iuxta littus quadrigis veheret, quo facto equi cōsternati in fugā p̄ sylvas conuersi hippolytū discerpērūt. Grauę p̄positū; cōseruandę castitatis. Quid bellorophōti, bellorophon filius Glauci regis Corinthioq; quū ad prōtū Abantis filiū argiuoq; regem peruenisset ab Stenoboea. vel vt scribit Home. Anticlea vxore prōti dilectus fuit īpatiēter, ea ab eo petiit vti sibi copiā sui faceret p̄mittēs ei cō iugis regnū, q̄ cū īpetrare nequiret, vertā ne se apud regē criminaretur occupauit eū, asserēs bellorophōtē sibi vim īferre voluisse. Prōtus q̄ rophō eū dilexerat noluit de eo suppliciū sumere, sed eū ad Iobatē p̄rem Stenoboeę misit vt illū chimere lacerādū obiiceret, q̄ eo tpe lycioq; agros vastabat, vñ bellna occisa victor p̄fugiēs, cū ad cę lū pegaso quo vehebat euolare cōtēderet, neq; iā longe abesset, territus altitudine decidit, periitq;. Equus vero ī coelū receptus inter sydera est locatus. Oīdit igit̄ poeta hęc mala ei ob nimiā pulchritudinē obtigisse. Nota est fabula apud Hyginū de syderibus, t apud Home. li. vi. Iliados. Erubuit nempe hęc. s. phedra, q̄ hippolytū tētauerat, rubet. n. qui in turpi facinore deprehēdit, vt illud Rubet auditor cui frigida mēs est. t Terent. erubuit, salua res ē. Nec Sthenoboea, vxor proeti regis arginoq;.

Quā cressa. i. phedra filia Minois regis Cretēsiū, quā Theseus iterēpto Minotauro secū abduxit. Cressa. i. cretēsis. Ouid. Mittit amaęonio cressa puella viro. Cōcussere am. cōmouere se t erexere ad vindictā. s. tractūq; est a luctatoribus q certaturi manus cōcutiūt. Pudor, quo afficit, quū ansa sit rē pudēdā tētare. Odio, quo ferē in eū a quo repudiata ē. Elige qd nā, ostēturus ē poeta formā obesse ex hīsloria, quā a Tacito p̄scriptam, breuiterq; a Trāquillo tactā in exēplū affert. Nā Messalina Messalina Claudii impatoris vxor nouo furore īnsitatoq; amore in. C. Syliū iuuētutis romanę formosissimū ita exarserat, vt Iuliā Syllanā nobilē fœminam matrimonio lius eius exturbaret, vacuoq; adultero potiret, neq; Sylius fallacitii, aut piculi nescius erat, sed certo si abnueret exitio t nōnulla fallendi spe, simul magnis p̄miis opiti futura t p̄sentibus frui p̄ solatio hēbat. illa nō furtim, sed multo comitatu vētitare domū t cōgressibus adherescere largiri opes, honores, itaq; p̄fecto Claudio hostiā nuptiaq; solēnia celebrata sunt. Adhibitus q tabulas obsignaret, verba auspicū audita, sacrificatū apud deos, discubitū iter cōuinas, nox deniq; acta licentia cōingali. Cęsar recognita in p̄teritū Sylio veniā dari iubet, redderet vxorē rūperetq; tabulas. Cū iterea Narcissus libertus a Claudio hostiā accitus dixit, matrimoniū Sylii videt populus t senatus, t miles, t ni p̄pere agis tenet vrbē maritus. Timēs igit̄ Messalina in Lucillianos hortos digressa ē, tētauitq; postea marito occurrere vt veniā īpetraret. Sylius tribunali admotus nō defensionē, nō moras tentauit precatus vt mors accelleraretur. Occiso igitur Sylio, Messalina in hortis lucullianis Narciso īstante ictu tribuni

tribuni transfixa est. Elige quid nam suadēdum. hac interrogatione ostendit Sylii vtrāq; conditionē fuisse difficilem sine valeriam Messalinā vxorem duceret, sive abnueret. A it ergo poeta elige quid putes suadendū Sylio, ducat ne vxorem an abnuat, quasi dicat vtrūq; oīno durum est, nā si duxerit periculū necis īminet a marito, si abnuerit ab ea, verba aūt sunt Iuuenalis ad monitorem.

Rapitur miser, ad nuptias. s. Extinguēdus. quia postea īterfectus est īperante Cęsare. Messaline oculis, idest ante oculos messaline adducit Sylius, vt eam sibi mrīmonio cōiungat. Flameolo, diminutiū est a flameo, est enim vt scribit Pli. Lectus genus veli coloris lutei genialis quo nouę nuptę caput Tyrus obtegebāt. Genialis q̄ olim lectus. Genialis proprie Sarra auctore Festo dicitur q̄ nuptiis sternit in honorem genii, vñ t appellatur. De genio multa alibi t p̄cipue apud Persi. ex auctoritate Cęsorini.

Tyrius, purpureus. Nam ex tyro īsula purpura piscis habet qui liquorem in fucibus habet aptum ad tingēdas vestes, auctor Pli. vnde dicimus vestes purpureas ab ipso pisce, Tyrias ab īsula. Sidonias a Sidone ciuitate tyri, t Sarranas eo q̄ hęc īsula olim Sarra dicta fuerit, auctor est Gelius, ob hanc virtutē purpurę Tyrii non solū ab regibus, sed t ab Romanis libertate sunt donati, auctor est Strabo (de hac. n. multa scribit lib. xvi.) Antiquo ritu fm antiquū ritum qui fere semper fuit hodieq; ēt seruatur, vt maritus a puella data dote quasi emat, vnde est illud Virg. in. i. geor. Teq; sibi generū Thetys emat omnibus vndis. Cum signatoribus auspex. Nuptiis. n. auspices interponebant. Cuius cōsuetudinis ita meminit Valerius lib. ii. Apud antiquos nō solum publice, sed etiam priuatim nihil gerebatur, nisi auspicio prius sumpto. quo ex more nuptiis etiam nunc auspices interponunt. Hęc tu secreta, forsan inquit tu existimabis o Syli has nuptias secreto celebratū iri. Non nisi legitime, hinc furiosam Messalinę libidinem ostēdit, quę omnia secure fecerit, t inter conuinas in amplexibus Sylii sterterit. Nisi legitime. nisi fm rationes cōiugales t leges. Quid placeat dic. o Syli. Pereū dū est ante lucernas. i. in medio cōuiuio nocturno quo tempore coenatur ad lucernas. Si scelus. i. si Messalinę cōiungereis. Mora parvula. i. breue tēpusculū.

Impio. s. Messalinę. Quicqd̄ lenius, vtrūcunq; feceris oīno tibi erit moriendum, aut per Cęsarem, aut per Messalinam. Nil ergo optabunt homines, verba monitoris ad Iuuenalem, ergo inquit quū vndiq;, vt declarasti īmineant pericula, homines nihil petere a diis debebunt. Si cō silium vis, verba Iuuenalis respōdentis monitori. Expēdere quid conueniat, fines inquit, vt ipsi dii expendant, t quasi rem pōderādo id dent q̄ nobis sit vtile t cōmodum. Iuxta dictum illud Socratis qui aiebat a diis nihil vltra petendū esse q̄ vt tribuerent bōa, quia ii demū scirent q̄ vnicuiq; ēet vtile, nos autem plerūq; id votis expetere q̄ nō impetra. sc melius fore.

Illis. s. diis. Nā pro iocundis, idest loco eoq; quę nos iocūda dicimus. At illis. scilicet diis. Qui pueri, p̄ quales pueri. Vtīn t poscas, vt concedamus inquit, vt ab ipsis diis etiā aliquid poscas, id tantūmodo petendū est, vt si mens sana in sano corpore. hęc. n. sunt quę Cicero in libro de finibus bonoq; t maloq; Prima naturę appellat, hoc est quę in homine sunt p̄stātissima. sensuū videlicet t mēbroq; integritas. Vnde est illud Apulei ī dogmate Platonis, tunc hominē esse perfectum quū anima t corpus equaliter copulantur, t inter se cōueniunt, sibiq; rīdent, vt firmitas mētis p̄ualētibus corporis viribus nō sit inferior. Idem sensit Oratius in odis. Frui paratis t valido mihi. Latoe dones at p̄ter integra Cum mēte, nec turpē senectā. Degere, nec cythara carentē. Seneca ad Luciliū. Roga bonā mentē, bona valitudinē animi, deinde tūc corporis. Nam ß in hoie est integrę felicitatis, quoq; neutrū cōtigit Caligulę, auctore Trāquil. dicēte sic. Valitudo eius neq. corpis, neq, animi cōstitit. Tomacula, edulia sic dicta q̄ greci τομην sectionē dicunt, ß esse puto q̄ Macrobius appellant Isitium, ab eo q̄ incīcta caro reticulo circūdat, Tomacula dicunt alio noie siue ver syncopē Tomacla Mart. Q̄ fumantia q tomacla raucis Circūfirt tepidis coquus popinis, siebāt. n. vt plurimū iecore t pulmone porcino. Eratq; genus cibi seruilis, in luxu aūt erant ab domina, testiculi, vuluę, Sincipita, q̄ censoriis legibus quādoq; fuerunt interdicta. Fortem animum, lan-

Quū stimulos odio pudor admonet, elige qd
Suadēdū eē putes; cui nubere cęsaris vxor (nā
Destinat' optimus hic ē formosissimus idem
Gentis patricię rapitur miser extinguendus
Messalinę oculis, dudum sedet illa parato
Flameolo, tyriosq; palam genialis in hortis
Sternitur, ē ritu decies centena dabuntur
Antiquo, veniet cum signatoribus auspex.
Hęc tu secreta, ē paucis cōmissa putabas.
Non nisi legitime vult nubere, quid placeat dic,
Ni parere velis, perendum est ante lucernas.
Si scelus admittas, dabit mora parvula dū res
Nota vrbi ē populo contingat principis aures.
Dedecus ille domus sciet vltimus, interea tu
Obsequere imperio, si tanti est vita dierum
Paucorum, quicquid leuius meliusq; putaris,
Prębēda est gladio pulchra hęc ē cādida cervix.
Nil ergo optabunt homines? si consilium vis
Permittes ipsis expendere numinibus, quid
Conueniat nobis, rebusq; sit vtile nostris,
Nam pro iocūdis aptissima quęq; dabunt dii,
Carior est illis homo quam sibi, nos animoq;
Impulsu, ē cęca magnaq; cupidine ducti
Coniugium petimus, partūq; vxoris, at illis
Notum qui pueri, qualisq; futura sit vxor.
Vt tamen ē poscas aliquid, voueasq; sacellis
Exta, ē candiduli diuina thomacula porci,
Orandum est vt sit mens sana in corpore sano,
Fortem posse animū mortis terrore carentem,

dabile est votum. Fortem, constantē. Spacium vitę, ideſt finem vitę ⁊ mortem ipſam, eſt enim sapientis id non timere quod vitari non poteſt. Nesciat irasci, animi perturbatione nō agatur, sapiētem. n. ira nō agitatur mortem non timet, sed eam inter munera nature cōnumerat. Et potiores Herculis erumnas, qui potius ad virtutes ḡ ad voluptates erigat, Hercules enī varios sequutus labores īmortalem sibi gloriam et famam peperit. Erumnas, erūna eſt vt scribit Cicero ęgritudo quędam animi laborioſa. Vnde ait in libro secūdo de finibus bonoꝝ ⁊ malorum. Maiores nr̄i labores nō fugiendos triſtiſsimo tn̄ verbo erumnas noīauerunt. Seuosq; labores, aut quos satis crudeliter impauit Euryſtheus, aut seuos magnos et vix superabiles. Et venere Sardanapalli. i. ḡ sint delicię ⁊ voluptates quales sequutus eſt sardanapallus, qui vltimus assyriorum rex it omnem libidinem ita se dimiſit, vt nunc viri nunc mulieris vice abuteretur omni prorſus calcata ⁊ sexus ⁊ pudoris cura. Stola enim muliebri faciem, totumq; corpus in modum pellicis fuco componens vltra luxum muliebrem lasciniebat vocem foemineam imitatus, cibum potumq; qui voluptatem pberent continuo appetebat. Adeo vero delitię, turpis voluptas, incontinentia in eo viguere, vt succeſsoribus poſt obitum suum in sepulchro inscribi barbarica verba mandauerit. Hęc habeo quę comedi ⁊ quę cum amore ⁊ voluptate percepi. Arbactus eius pfectus quum eum inter mulieres pensa parcientem inuenisset indignatus, cōmunicatis cum militibus quę vidisset, vniuersum exercitum aduersus eum accendit, bello Sardanapallus superatus in regiam se recepit vbi extructa pyra se suasq; diuitias pciosiores cremauit, hoc solo virum imitatus. De Sardanapallo multa Strabo libro quarto. Iuſtinus, Diodorus libro tertio. Cicero lib. v. Tusculanaꝝ. Monſtro quod ipse tibi, Docet poeta bene beateq; viuere volenti, omnes animi cupiditates esse ſuperandas, virtutemq; voluptantibus anteferendam, quod omnino eſt sapientis vnica. n. inquit via eſt, scilicet virtutis quę ad quietam trāquillamq; vitam nos ducit tutos vel ab omnibus fortunę telis, neq; enim fortuna vllam habere poteſt poteſtatem in illum qui se virtutis armatura iduerit, nam fortunę fortiter reſiſtit, minas eius haud timet, omnes impetus facillime ſuſtinet. Eſt igitur ſenſus, ego monſtro quod possis ipse tibi dare ideſt oſtendo tibi iter quo tibi sit gradiendum, ideſt iter virtutis, nam ea eſt quę vt diximus ducit hoiem ad getam trāquillāq; vitam. Ipse tibi possis dare. i. qđ tu per te ipſum ſine difficultate potes arripere, vnicuiq; n. licet rectum viuendi iter ingredi, vitamq; beatam apprehēdere. Nullum numen habes, eſt veluti contra fortunā responſio, tanq̄ insidias ⁊ incōmoda minitantem, vt sit ſenſus. Non eſt o fortuna q; homini quē in sinu virtutis reſidētem inuenis miniteris, nullum. n. habes numē. i. poteſtatem in nos si sit prudentia, hoc eſt si cum virtute omnia agimus. Sed tn̄ nos veluti cęci ⁊ paꝝ perspicaces te facimus deam. tanq̄ quę res humanas ex libidine modereris, qđ in homine sapiente facere non potes, quū ipſe virtutis vmbōe omnes tuos impetus facile ſuſtineat, ⁊ superet, prudentis enim eſt agere recta veraq; cū ratione. Nam prudētia stat in delectu bonorum et malorum. Qui ergo ea bōa sequūtur quę dn̄r esse fortunę subiecta, et externa, vt sunt diuitię, honores et dignitates, quę homini auferri possunt dicūt natura. humanā fortunę esse subiectā. Sed si bōa animi sequerent̄. i. virtutes quę ab eis auferri nequeunt, tūc intelligerent id qđ eſt verū naturam humanā casibus non esse subiectam, quia ipſa sibi cunctis in rebus prospiceret. quod ſane docuit Metrodorus vt scribit Cicero in. v. Tuscu. ſic. Occupani inquit te fortuna, atq; cepi, omnesq; aditus tuos intercluſi, vt ad me aspirare nō posses. Seneca ait ex hominum quęſtu factam esse fortunam deam.

Qui spaciū vitę extremū inter munera ponat
Naturę, qui fere queat quoscunq; labores,
Nesciat irasci, cupiat nihil, ē potiores
Herculis erumnas credat seuosq; labores
Et venere, ē cœnis, ē plumis sardanapalli.
Monſtro quod ipse tibi possis dare, semita certe
Tranquillę per virtutem patet vnica vitę.
Nullum numen habes sit sit prudentia, sed te
Nos facimus fortuna deam, cęloq; locamus.

Argum. vndecima vates comitia laudat.

Iunii Iuuenalis Aquinatis. Satyra Vndecima.

TTIcus eximie si coenat, lautus habetur,
Si rutilus demens, qđ enim maiore cachino

Ter me

Statio

Lautitia

TTicus eximie, Hac satyra poeta alloquit persicū amicū suum quem inuitauerat in cœnā, pollicetur̄q; se ei frugalem cœnam datuꝝ. Hinc̄q; nactus occaſionē eos insectatur qui cœnas lautiores parant ḡ modus facultatum ferat, oſtendens omnibus in rebus luxum fugēdum esse mediocritatēq; colendam, ⁊ vnūquēq; ſm Chilonis sententiam se ipſum noscere debere negd oīno supra vires suas efficiat. Atticus eximie, senſus eſt. Atticus quē pro nobili ⁊ potēti viro ponit si laute ⁊ splendide parat cœnas laudatur ab omnibus, ⁊ merito quia dines eſt. Si vero Rutilus idem facit, oībus eſt ludibrio, quia tenui eſt diuitiarū censu, vt oſtendat vnicuiq; pro qualitate diuitiarū colendam esse vitam. ad hunc Atticum scribit Mart. libro. vii. Attice qui renouas facūdę nomina gentis, nā nomen gentiliciū ducit ab illo Attico Pomponio equite Romano qui Ciceronis fuit familiariſsimus, qui ab Athenis cognomē reportauit, ⁊ q ampliſsimis fuit diuitiis. Eximie, excellenter ⁊ egregie ab eximo fit eximius quaſi qui ex hoīum numero vt excellētior eximitur. Lautus habetur. i. magnificus ⁊ splendidus, ac per hoc laudatur. Nam lauticia eſt hoīs splendidi ⁊ diuitis. Eos. n. lautos dicimus qui nitido magnifico, epulaꝝ apparatu viuunt, quaſi qui velint omnia delicata ⁊ lauta, vt si vocabulum alaūdo. Si rutilus demens, Rutilum sui temporis hominem mediocrium opum notat qui sumptuoſas hubereq; cœnas parabat nulla

bat nulla habita facultatum suarum ratione, ita vt omnes sentirent ⁊ dicerent eum ad summā miseriā peruenturū ⁊ absumptis omnibus bonis ad armoꝝ tractādoꝝ meditationem descensurum ex quo quęſtu vineret.

Quā pauper apicius, q̄ pauper guloſus, per Apicium autem oēm guloſum intelligit, de quo multa diximus in. iiii. satyra illic. Quę miſer et frugi non fecit Apicius. Conuictus Conuiuium, ac per hoc oēs cōuiuę. Thermę, loca calida, vbi defudabant qui se loturi erant in balneis, qui enim in balneis lauabātur loco prius calido aut ad ignē aut ad ſolem defudabāt poſtea lauabant̄, poſtremo perungebant̄ oleo, Apuleus lib. iiii. de aſino aureo Nudatiq; ⁊ flammę largiſsimę vapore recreati, calidaq; pfusi, et oleo perunctimensas dapibus largiter inſtructas accūbunt, ψεμοσ enim calidum significat. Statiōes, vocabulum ductum eſt a ſtando et multiplici capitur ſignificatione. Nam dicitur ſm Vulpianū titulo de fluminę nequid fiat, is locus vbicūq; naues tutę ſtare possunt, vnde illud Virgilii. Et ſtatio tutiſsima nautis Statio item dicitur quicūq; locus in vrbe vbi frequenter cōſiſtunt otioſi confabulant̄ ⁊ docent. vnde Angelius lib. xii. Queſitū eſt memini in plerisq; Romę ſtatiōibus ius publice docentium aut respondentiū. Plinius in epiſtolis. Plerique, in ſtationibus sedent tempusq; audiendo fabulas cōterunt. Statio item locum significat destinatum ad ſtandum, vt illud apud Valerium. Collocatas a se in quadam ſtatione quinq; cohortes, atq; ex ea viribus hoſtium depulſas repetere eandem ſtationē eneſtigio inſſit. In qua ſignificatione eſt illud in ſexta satyra. Lachrymisq; paratis in ſtatione ſua. Liuius in ſeptimo ab vrbe condita. Nec galli ſe ſtatione tenuerunt. Statio item accipitur pro ipſis cuſtodibus Tranquillus in Tiberio. Diſpoſita ſtatione per ripas Tiberis quę obuiam pdeūtes ſummoueret. Statio item ponitur pro ipſo officio ſtādi, vt illud apud Valerium. Senatus aſſiduam ſtationē eo loci peragebat. De Rutilo, ſubaudi loquuntur quę ſequuntur. Nam dum valida ac, verba ſunt vulgi prędidentis miſeriam Rutili guloſi, vt sit ſenſus profecto inquit breui futurum eſt vt ad ſummā inopiam redigatur. Et recte quidem ad eam feſſinat. Nam dum eſt inuenis facilius poterit arma tractare, ſicq; eſt Ironice dictum. Ordo eſt. Nam ſcripturus eſt leges et regia verba laniſtę, ideſt ipſe ad meditationem tractandorum armorū descendet ⁊ ab laniſta diſcet fietq; gladiator. Nam vt recitauimus in ſecunda satyra illic vicit, ⁊ hoc monſtroꝝ tunicati fuſcina gracchi, ex ſententia Tranquilli in Tiberio ex iuuentute vtriuſq; ordinis pfligatiſſimus quiſq; in opera ſcenę arenęq; edendi ſenatusco̅ſulto tenebatur multi ēt famoſam iudicii notā sponte ſibibant. Quod vt turpiſſimū hoc loco ſicut et in dicta satyra inſectat̄ poeta. Itaq; non exponas ipſum futuꝝ laniſtam qui alios doceat ſed futuꝝ gladiatorem descenſurū, in arenam ad digladiādum, quēadmodū multi nobiles sponte ſua fecerunt tpibus Domitiani de ḡbus in satyra octaua quāti ſua funera vendant. Quid refert vendunt nullo cogente Nerone, vñ ⁊ Tranquillus in Cęſare scribit munere gladiatorio Furium leptinū ſtirpe ptoria, ⁊. A. Calpenū ſenatorem quōdam actorē q; cauſarū in foro depugnaſſe. Oratius quoq; in epiſtola ad Lollium oſtēdit nōnullos ob inopiam factos gladiatores, quū ait Nūmos alienos pascet, ad imū Thrax erit, aut olitoris aget merce caballum. Gladiatores. n. quidam speciali vocabulo dicti ſunt Thraces ab armatura thracū ī certamine gladiatorio Mirmilloni opponebat̄ Thrax, qđ docet Auſonius in monoſyllabis ſic. Quis mirmilloni contenditur? equimanus Thrax. Cicero in. vi. antoniana. Thracem ingulauit familiarem ſuū. Vnde ⁊ de Thrace gladiatore intellexit Pli. lib. xi. quum ait Thracio ſtudioſo in. C. Cęſaris ludo notum eſt dexteram ſuiſse procerior̄em. Signat. n. Plinius gladiatorem fuiſse ex iis q̄ thraces dn̄r qui ſolitus ſit in ludo gladiatorio Caligulę gladiaturā exercere. Non cogente qdem, faciet inquit h̄ sponte vt discat rōnem tractandoꝝ armoꝝ, nō antē cogente Tribuno. Nam tribuni plębis quū conſules habebant delectū populi ad militiam aut cogebant grites dare noīa, aut phibebant ob ſeditiōem ⁊ odium ī patres Auctor Liuius, vñ dies Lucio Manlio dicta fuit a. M. Pōpeio tribuno plebis pp delectū acerbe factū. lege Liuiū in. vii. li. ab vrbe cōdita. Et in tertio vbi sic scribit. At ex pte altera cōſules in cōſpectu eoꝝ positis ſellis de lectū habebāt, eo decurrūt tribuni cōcioneq; ſecum trahunt. Et paulopoſt. quēadmodū tribuni geſſiſsent in pbibēdo delectu, ſic patres in lege inpediēda gerebāt. poeta ergo oīndere vult tale genus hoīum quū a fortunis ſuis p luxum deciderint, q̄ſi ſibi pręcluſa omni honeſtatis ſemita ad armorum tractandorum meditationem descendere ſolere, vt ex eo vt diximus quęſtu tanquam gladiatores viuant. Scripturus leges, tractandorum armorum, ſcilicet quas dabit ei laniſta, rationes enim ī ferendi ⁊ vitandi ictus docebant laniſtę non modo gladiatores, ſed etiam tyrones ipſos, quod docet Tranquillus in Cęſare his verbis. Tyrones neq; in ludo, neq; per laniſtas, ſed in domibus per equites Romanos, ac etiam per ſenatores armorum peritos erudiebat. Videturq; alludere ad illum. P. Rutilum a quo vt scribit Valerius libro ſecundo armorum tractandorum meditatio tradita eſt militibus. Is ex ludo. C. Aurelii scauri doctoribus gladiatorum accerſitis, vitandi atq; inferendi ictus ſubtiliorem rationem legibus ingenerauit. Verba regi laniſtę, ideſt dictata ipſius laniſtę qui inter gladiatores eſt tanquam Regulus ⁊ magiſter. Laniſtę, ii erant qui familias habebant gladiatorias, quas mercede locabant edentibus munera, dicti a laniando q; perſent gladiatoribus qui inuicem dimicando ſe dilaniarent. vnde ⁊ lanii dicuntur qui laniant pecora ⁊ carnes venditant. Multos porro vides, multi inquit inſuper existunt ex guloſis qui pecuniam foenore acceptam gulę obſequentes atterunt, decipiuntq; ipſos creditores, quos sępe eluſerūt, qui quum pmiſerint ſe ſoluturos tergiuerſantur, ⁊ gulę tantum memores debiti obliniſcuntur.

Excipitur vulgi, quam pauper aoicius? omnis
Conuictus, thermę, ſtationes, omne theatrum
De rutilo, nam dum valida, ac inuenalia mēbra
Sufficiunt galeę, dumq; ardens ſanguine fertur
Non cogēte quidem, ſed nec prohibēte tribuno
Scripturus leges, ē regia verba laniſtę.
Multos porro vides, quos sępe eluſus ad ipſum

Laniſtę

Et quibus, & vides multos q̃bus causa vinẽdi est in solo palato, ideſt qui nullam aliã ob causam videntur vinere q̃ vt comedant. Tale genus hominum taxauit Socrates vt recitat Macrobius lib. ii. Satur. dicens multos homines ꝓpterea velle vivere vt esſent & biberent, se bibere atq; esse vt viueret. Creditor, Creditor is dicitur qd aliquid alicui credit cum solutionis expectatione. Macelli, Macellũ locus fuit in vrbe vbi obsonia vẽdebantur, dictum vt scribit Plinius in ꝓblematis aquodam Macello qui in vrbe latrocinium exercebat, quo dãnato cẽsores Aemylius et Fulvius statuerunt vt domus eius publicaretur, vẽderenturq; ibi obsonia.

Macellum

Creditor introitum solet expectare macelli.
Et quibus in solo vivendi causa palato est.
Egregius coenat melius q̃ miserrimus horũ
Et cito caſurus iam perlucente ruina
Interea gustus elementa per oia quærunt
Nunquã animo pretiis obstantibus, interius si
Attẽdas, magis illa iuuant quæ pluris emũtur.
Ergo haud difficile est periturã accersere sũmã
Lancibus oppositis, vel matris imagine fracta
Et quadringentis nũmis condire gulosum
Fictile, sic veniunt ad mis selania ludi
Refert ergo qs hęc eadẽ paret in rutilonam
Luxuria est, inuentidio laudabile nomen

Solo palato, Bene autẽ palato. Nam itellectus saporum quũ cæteris sit in prima lingua, homini ẽt in palato. Egregius, aduerbium cõparationum est hoc loco. i. magis egregie. Et cito caſurus, in paupertatẽ lapſurus.

Ruina perlucente, ꝓstat in metaphora qa precesſit caſurus. i. egestate iam apparẽte. Interea, dum adhuc sunt diuites. Oia elementa, aut ad illam cõsuetudinem respexit, quã Antoninus Geta vt scribit Spartianus habebat vt prandia p singulas litteras iuberet sciẽtibus seruis, velut in quo erat anſer, Aprunа, Anas, Item pulus, perdix, pauus, porcellus, piscis, pernã & quę in eam litteram genera edulium caderent, & item faſianus, farta ꝓcu. & talia, vt sit sensus, quærunt gustus per singula elementa. per singulas litteras. Nã litterę dicunt elemẽta, ꝙ quẽadmodum illa coeuntia omne corpus perficiunt, sic ẽt litterę coniunctę litteralem vocem quasi corpus aliquod componunt, aut (qd omnino placet) hippolicos dictum est, neq; enim per omnia elementa quę quatuor sunt, sed per tria dumtaxat aerẽ aquã & terram vt dicat volatilia, aquatilia, et terrestria animantia quęri ad epulandũ. Elementa aũt dicta sũt vt scribit Diuus Hieronymus in cõmentario epistolę quę pauli ad Hebreos inscribitur, quasi elenamenta, eo ꝙ ex ipsis cętera originem sumant initia videlicet & fundamẽta creaturarum. Nunq; animo pretiis obstantibus, nunq; inquit magnitudine ꝑcii terrent quo minus lautas coenas sibi parent. Interius si atendas, rõ quare sumptibus non parcant, illa enim inqt suauiora videtur quę maiore comparentur ꝓcio. Alendas vlterius, hoc est si rem diligentius cõsideres, & intrinsecus inspicias.

Elemẽta

Aut si gustum interiorem obseruet. Ergo cũ preciosis epulis delectentur vt suauioribus. Haud difficile ẽ ideſt facile est iis gulosis. Accersere summã. i. euocare & contrahere grandẽ aeris alieni summam datis pignoribus. Apuleius lib. x. veſte ipsa mea q̃is parvula distracta sufficientem corrasi summulam. i. collegi & contraxi. Perituram, quę gulę gratia integreat. Lancibus oppositis. s. pignori intellige aureis vel argenteis. Vel matris imagine fracta, tanta inquit gula est vt nõ solum arces opponant pignori, sed ẽt mediam statuam matris qđ maxie ignominiosum erat. Et quadringentis facile ingt existunt qui condiunt & parent largaq; bus, bereseq; cœnas vel quadringentis nũmis. i. integro cẽsu equestri ẽt in fictilibus. i. in mediocri ẽt facultate.

Condire, proprium est ciborum, quos adhibito multo pingui decimus bene conditos, inde & condimentũ. ergo condire magno sũ Cõdire ptu & delicato parare.

Fictile guloſum. i. epulas lautas & opiparas, ẽt in paupertate que fictilibus vtitur. Sic venient admiscellanea ludi. Hoc modo inquit venient ludii ad miscellanea, hoc est ludii fiũt ab sumptis p gulã opibus, & sic ad miscellania veniũt, hoc est ad ludos et artes ludicras. Nam miscellanea siue miscellos ludos appellaneẽ, de quibus sic Sueto. in cãligula. Edidit peregre spectacula, i sicilia syracusis basticos ludos, & in gallia lugduni miscellos. Videnturq; dici ad miscẽdo, qđ aut ibi varia hominum ludentium multitudo cõmisceretur, aut varia ludicra peragerent. vñ & Apuleius lib. iii. de asino aureo turbam miscellaneã appellauit, quę confuſanea est atq; commixta ex variarum aggregatione gentium. Sic & Gelius in noctibus atticis in fine operis miscellam doctrinã appellauit, q̃ variã multiplicẽq; rez cognitionẽ contineat, verba sunt Gelii, quia variam & miscellam & quasi confuſaneã doctrinam conquiſuerant. Ludii, pro ludii, sicut peculi pro peculii. palati pro palatii, ludi aũt & ludiones dicti sunt pari modo histriones, Liuius lib. vii ab vrbe condita Ludiones ex Etruria accisi ad tibicinis modos saltãtes haud ĩ decoros motus more tusco dabant. Ouidius. Ludius equatã ter pede pulsat humũ. Vnde ludię etiam foeminę sunt appellate q̃ artes ludicras exercerent. Martianus capella Ludiã quãdam gaditanam saltantem vidimus semicinctã. Iuuenalis appellat satyra sexta. Hippiã quę relicto marito gladiatorem in ęgyptum secuta est ludiam. Qua capta inuenta est Hispa: quid vidit, ꝓpter quod ludia dici ꝓsiuuit? Refert ergo, quũ ergo inquit omnes pari luxu viuãti multum interest diues ne sit an pauper, q̃ ita viuat. Nam virtuti datur diuiti luxus, pauperi vero vitio. In rutilo nam luxuria est. i. viuere splendide & magno apparatu appellatur luxuria in Rutilo. i. ĩ paupere. In ventidio aũt. i. diuite & potenti viro non censẽt luxuria sed honestius accipit nomen. quasi qui nihil sit perfluũ faciat cum diues sit. Ventidium autem diuitẽ fuisse docet & Persius illic. Noſtin ventidi prędia, cuius Dines arat curibus quantum non mitius oberret. Fuit autem temporibus Clodii & Neronis, quẽ Cor. Tacitus in claudio scribit Nationi galileorum, & felicem fratrem pallantis Samaritis prefuisse. Trahit famã acerfu, vt dicatur qđam conuenientis magnificentia.

Ludii & Ludiones Ludi

Illum ego iure, sensus est. Ille omnino extremę dementię est censendus. qui facile cognoscat quanto Atlas sit ſublimior aliis montibus, & non quantũ exiguum patrimonium

patrimonium disſet a magno. vt innuat vnicuiq; secũdum modum diuitiarum esse viuendum. Atlas in lybia, Atlas mons est mauritanię iuxta fines oceani ad occidẽtem, citro arbore nobilitatus mirę altitudinis vt authore Herodoto eius cacumen nequeat cerni q̃ a nubibus nunq; relinquatur, neq; hieme neq; estate, Colũnam cęli illũ esse indigenę aiunt. Sacculus parua crumena ac ꝓ hoc modicę opes. Disſet differat ab arca ferrata, ac amplis diuitiis, solẽt enim arcę potentioꝝ ad uersus rapinas furũ armari ferro. E cęlo descendit γνωθι σεαυτον i. cognosce teipsũ. Hoc de cęlo non descendit, sed a chilone Lacedemonio inuentũ oñdit Plinius lib. vii. cuius vt inquit respõsa pro oraculis habebant, ea fuere tria Cognosce teipsum. Nihil nimis. Comes ęris alieni atq; litis est miseria. Hec quum in templo delphici appollinis essent consecrata et litteris aureis inscripta o cęlo descendisse creditum est. ꝓ quod monet vnicuiq; non iam corporis sui mẽbra aut statură figuratiue vt scribit Cic. ĩ primo Tusculanarum quæstionum esse noscẽdam, sed quid cunctis in rebus valeamus considerandũ ne quid in tota vita agamus quod supra nostrę sit aut ingentii, aut corporis aut fortunę vires qđ per sequentia docet.

Atlas

Sumit, & a censu famam trahit. illum ego iure
Despiciam qui scit quantum sublimior atlas
Omnibus in lybia sit montibus, hic tamen idẽ
Ignoret quantum ferrata disſet ab arca
Sacculus e cęlo descendit γνωθι σεαυτον
Figendum e memori tractandum pectore, sine
Coniugium queras, vel sacri in parte senatus
Esse velis. nec enim loricam poscit achillis
Therſites, in qua se traducebat vlysses
Ancipitem, seu tu magno discrimine causam
Protegere affectas, te consule; dic tibi qui sis
Orator vehemens, an curtius; an matho, buccę
Noscenda est mensura tuę, spectandaq; rebus
In summis minimisq;, etiam quum piscis emet
Nec cupias mullum quum sit tibi gobio tãtũ
In loculis quis enim te deficiente crumena
Et crescente gula manet exitus ęre paterno
Ac rebus mersis in ventrem, foenoris atque
Argẽti granis, & pecorum, agrorumq; capacẽ?

Laertius tamen Diogenes ait Nosce te ipsum fuisse thaletis milesii qđ Antisthenes in successiõibus tradet suis se phoemonoes idq; sibi vsurpasse chilonem. quod quidem ꝓceptum, qa vt scribit Cicero in. v. Academicorum mains erat q̃ vt ab homine videretur, idcirco assignatum est deo. Iubet igĩ nos pythius Vpollo noscere nosmetipsos. Cognitio aũt hęc est vna vt vim nostri corporis atq; animi nouimus sequamurq; eam vitam q̃ rebus ipsis perfruatur. Apolonius tyaneus solebat dicere nihil esse difficilius q̃ seipsum noscere, & ideo interrogauit Brachmanos an se ipsos noscerent, putans (sicut apud grecos habetur) difficillimũ esse seipsum noscere. In parte sacri senatus, sine studeas esse senator debes eñ teipsum noscere an tali muneri sis idoneus, quũ nihil sit reipu. pernitiosius imperito moderatore. Nec eñ loricam, exemplo docet homini nihil esse querendum qđ viribus aut ingenii aut corporis, sui sit maius. Est enim sensus. Therſites qui vilissimus fuit in castris grecorum quũ seipsum nosceret nunq; arma Achillis poposcit quasi qui ꝓclaris rebus minime esset idoneus, quũ de iis in medium prolatis a Thetide post mortem filii certarẽt Vlysses & aiax thelamonius. De terſite multa diximus in fine satyrę Stẽmata quid faciunt. Se traducebat, prębebat se ridendum. Nam traducere vt fidiximus illic Traducit gallia talo, est prębere se ridẽdũ & ignominia afficere. nã nõ minori erat dedecori Vlysi gestare arma achillis, q̃ corno pennas pauonis. Autrenera traducebat ideſt oñdebat se armatum tanq; Achillem, quo significatu videtur & Martialis illic accepisse. Vna est in nostris tua fidentine libellis Pagina, sed certa pomini signata figura q̃ tua traducit manifesto carmina furto. Sic & Camilla apd virg. cupiuit oſtentare se, in armis capitini. Captino siue vt se ferret in auro. Ancipitem. Dubium intuentibus num Achilles esset vt pote qui reuixisset ꝓberetq; se videndum vt facile posset hoſtes decipere ne alter esset Achilles cum arma eius conspicerent. Nam anceps dicitur quod in ambas partes capi posse videtur ac ꝓ hoc poeta notat ipsum Vlyssem qui viribus longe impar. Achilli eius tamẽ arma sici indueret. Quę arma cũ manifeſtabant, quũ ei non conuenirent. Vñ est illud Aiacis aduersus Vlyssem apud Ouidium in. xiii. metamor. Ipse nitor galeę claro radiantis ab auro insidi-

Therſites

Anceps

as perdet, manifeſtabitq; latentem. Et paulo post. Hęc clypeus vaſti celatus imagine mundi conuenit te midę nateq; ad ſinistra ſiniſtre, seu tu magno siue grauem inquit amici causam es defensurus te insum debes meminisse & diligenter considerare an rei tractande sis aptus. Vnde est illud Mart. Qui sua metitur pondera ferre potest. Qui sis, quid possis efficere. Orator vehemẽs. ideſt consule & teipsum interroga an sis orator vehemẽs an quales fuere Curtius Montanus & Matho viles causidici. De curtio illic pleraq; diximus. Montani quoq; venter adest. De Mathone in pr. ma satyra illic Causidici nona quũ veniat lectica mathonis, vt in septima. Sic pedo conturbat, matho deficit. sitq; vtrunq; vt vilem causidicum flagellat. Buccę. Melius si cum inferioribus coniungatur, vt sit sensus. Vnusquisq; considerare debet eloquentię sue vires tam in summis q̃ in minimis rebus & ei sit orandum, vt perstet in actione causarum. Etiam quum piscis emetur Nec nullum.

Tradu co

Quum pauperſis diuiti homini noli te equipare sed ad diuitiarum tuarum modum fac te metiaris.

Gobio ideſt ꝓcium gobionis piscis qui exiguo paratur ꝓcio. de quo Plinius libro nono, & Mart. In venetis sint lauta licet conuiuia terris, principium coenę gobius esse solet. Duplici autem inflexione dicimus & gobionem et gobium. Sicut scorpionem & scorpium. Manet exitus, quasi dicat magna te expectat miseria quum per luxum epularum bona tua attriueris.

Gobius

Talibus

Talibus a dominis, sensus est ex quo per ingluuiē bona sua absumpserunt coguntur annulos deponere, id est insigne equestre & plerumq; mendi care, Nam annulus aureus insigne erat equestris dignitatis, nec eum gestare poterat nisi cui erat quadringentorum sestertium summa quā imminuta eū deponere cogebatur. Apuleius in sccā Applogia, Negat posse dissolnere, annulos aureos & oīa insignia dignitatis abiicit, cum creditoribus depaciscitur. Mart. Dum donas Macer annulos puellis, desisti Macer annulos habere. i. habere sensum equestrem, Talibus à dominis, Ironicos, a luxuriosis, Exit, deponitur quia eum amplius gestari nō licet imminuto cēsu ęq̄stri. Pli. de annulis hec li. xxxiii. Annuli medium ordinem tettium̄q; plebi & patribus inseruere. Pollio, qui eques fuerat & dines, puto Iuuenalem intellexisse de Caio Arrilio pollionē q vt scribit Plinius prodigi & sagacis ad luxurię

Talibus a dominis post cūcta nouissimus exit
Annulus, ē digito mendicat pollio nudo
Non prematuri cineres nec sinus acerbum
Luxurię, sed morte magis metuenda senectus.
Hi plerumq; gradus, conducta pecunia romę
Et coram dominis consumitur, inde vbi paulū
Nescio quid supereſt, ē pallet foenoris auctor,
Qui vertere solum baias ē ad hostia currunt.
Cedere nanq; foro iam non deterius, quam
Aesquilias a seruenti migrare suburra,
Ille dolor solus patriam fugientibur, illa
Moestitia est caruisse anno circensibus, vna
Sanguinis in facie non hęret gutta, morantur
Pauci ridiculum ē fugientem ex vrbe pudorē
Experiere hodie nunqd pulcherrima dictu
Persice non prestem vita, nec moribus, ē re,

instrumenta ingenii, primus tpibus Neronis docuit secare putamia testudinū i lāmas, & lectos discubitorios operiri qui forte per nimiam rerum luxuriam bona sua absumpsit. Non prematuri cineres, sensus est. Nō est homini luxurioso timendum ne eum ante tempus occupet mors, sed nec diu viuat & in miseram senectutem p ueniat. Prematuri cineres. mors prematura. Luxurię. i. homini luxurioso, e est enim datiuus casus. Hi plę rumq; gradus, talem inquit viuendi ordinem romę videbis vt multi pecuniam sibi creditam cōsumant, de inde sine aliquo pudore fugiāt ex vrbe. Et corā dominis, emphasim habet hęc particula & adiuuandū gestu. Dominis, hoc est foeneratoribus ipsis videntibus.

Inde vbi paulum, sensus est, Vbi paulum sibi ex bonis suis supereſse vident, et iam foenerator maxime timet ne perdat pecuniam creditam, patriam deseerūt fugientes. Qui vertere solum, vertere solum & mutare solum dicitur qui patriam suam deserit, & in aliena exulat. Liuius libro tertio ab vrbe condita. Collegę eorū exilii causa solum verterunt. Cice. in oratione pro domo sua ad pontifices, qui erant rerum capitalium condēpnati, nō prius hanc ciuitatem amittebant, q̄ erant ī eam recepti, quo vertendi hoc est mutādi soli causa venerant. Idēi paradoxis omnes scelarati atq; impii, quos leges exilio offici volūt, exules sūtetiam si solum nō mutarunt. Baias & ad hostia currunt, Baias diximus i testia satyra vrbem esse campanię non lōge a Neapoli.

Ad hostia, scilicet tyberina vt inde nauigent. Hostia enim dicunt fluminum exitus in mare, vnde dicimus Nili septem esse hostia. Cedere nāq; foro, Non pluris in quit faciunt deserendo ciuitatem, q̄ si a celebri loco ad minus celebrem migrent, forum aūt pro vrbe sępe ab autoribus ponitur vt sit pars pro toto, & hoc quia locus est ciuitatis frequentior. Alibi ante. Et valerius in secūdo. Iam hęc censura ex foro in castra transcendit, hoc ē ex correctione morum vrbis contulit se etiam ad notandos mores militantium. Vnde etiā vt diximus in quarta satyra nominamus fo3 Iulii, forum Liuii fo3 voconis ea significatione qua dicimus ciuitatem iulii, liuii, voconii. Aequilias, vnum ex septem collibus vrbis Forū.

ostendimus in tertia satyra. Suburra ferueriti, hoc est celebri. Nā suburra vicus fuit celebratissimus in vrbe. de quo in tertia satyra. Ille dolor, hinc notat populiro. desidiē cui nihil magis curę esset q̄ spectare ludos circenses, vnde et supra. Si potes anelli circēsibus & alibi ante. At q; duas tātum res anxius optat. panā & circenses, De circētibus satis dictum in tertia satyra. Sānguinis in facie. i. nullo prorsus afficiuntur pudore quum fugiunt ex vrbe. Gutta sanguinis. i. ruboris. Nam perfundi ruboris probitatis est indicium, vñ illud Terentianum. Erubuit salua res est, Diogenes autore Laertio quū videret adolescentulum erubuisse, confide ait fili, huiusmodi est virtutis color, Pauci morantur, pauci retinent pudorem fugientem ex vrbe. i. qui propemodum nullus iam in vrbe inuenitur nec habitare potest, quum omnes eum ab ibiant vnde apuleius in secū dat Apologia. Pater eius plurimis creditoribus defoneratus maluit retinere pecuniam q̄ pudorem. Pudorem ridiculum, iocularīū de quo ridendum sit quum attritis per gulam bonis patriam deserant. Expiere hodie, hodie inquit persice intelliges num ego tantum verbis frugalitatē soleam extollere & nō re ipsa amplecti, quasi dicat inuenies me & vita et moribus id etiam prestare qd̄ verbis profiteor.

Nō presten, nō exibeā. Pulcherrima dictu. i. frugalitatē & modestiā q̄ inter alias virtutes sunt pulcherrimę memoratu. Vita vel moribus & re pōt. n. aliqs frugalitatem Verbis mirabiliter extollere, vita aūt aut moribus nequaq̄. multi enim virtutem laudant & tamē vitia sequunt. Sed laudem siliquas. i. victū tenuē. Nā p silica legumē intelligit, capit enim siliqua p folliculo leguminis. Ver. Siliqua quas sante legumē, Persius inuigilat siliquis & grandi pasta polenta, Siliqua item est auctore Pli. li. xiii, arbor quam iones cerauniā vocant, trūco & ipsa fertilis. in Syria Ioniaq; n sciē circa nidū atq; ī Rhodo, semp cōmātibus foliis, flore candido, cū vehemētia odoris. Occultus, qui gulę mę luxum dissimulent, Ganeo, gulosus & ganearū sectator. Nā gunę loca erāt potationibus & libidinibus deseruiēti. Trāquillus ī Tiberio, Popinas ganeasq; vsq; eoinhibuit, vt nie opa quidē pistoria apponi venalia sineret. Pli. lib. viii. capi. xv, mentionē faciēs de porco. Neq; ex alio animali nu merosior materia gane, qui quagita prope sapores, quū ceteris singuli. In genere etiam neutro declinatur auctore festo qui scribit Ganeū locum esse sub terraneū & abdictum

ditum, vnde nominati ganoenes qui illic. versarentur cum scortis, vñ illud apud Terentiū in Adelphis. Credo adductum in ganeum aliquo. vbi Donatus ait veteres ganeum meretricū tabernā dixisse, q̄ ipsa sit in tetra non vt cœnaculum supius. Pultes cibos viles & vulgares. Nam ex farina in ollas coquinarias infusa fiūt.

Puls.

Pli. lib. xviii. Milio cāpania gaudet precipue, pultēq; candidā ex eo facit, fit & panis ēdulcis. Martia. Imbue plębeias clusinis pultibus ollas, vt satur in vacuis dulcia musta bibas. Pulte romani vice panis lōgo tempore vt scribit Pli. vixere anteq̄ conficīdi panis rōnem inuenissēt inde pulmētaria sūt appellata & pulmenta. Dicē, mandem, ēcipiam.

Placētę

Placentas, lantę eiū gulę sunt placētę, quarū cato in re rustica confectūram docet, ex farina eni siliginea & alica conficiebantur addita caseo ouilo. Cato enim sic inquit. Focum vbi coquas calefacito bene et textum, inde facito solū tenue, casei ouili. p. xiiii. ne acidum & bene recens in aquā ter intido. postea īdito mel lis boni. p. iiii. Id bene vna cōmisceto cum caseo, tunc plasentem foco imponito, texto calido operito, videto vt bñ, & ociose percoquas, aperito dū inspicias bis aut ter, vbi cocta erit eximito & melle vngito, liquidem fuisse & dulcem oñdit Oratius ī vltima satyra. Ridiculus totas simul acsorbere placentas. Idem alibi, pane egeo iam mellitis potiore placentis. Et Mart. in. vii. Dulci placēta sordidam linit mappā, Seneca ad Lucilium Amicos ī columes cogitare, melle ac placenta frui est. nomen formatum est ab accusatiuo greco placunta, videtur esse ex genere earum quas nos tortas appellamus. sine tartaras.

Habebis euandrum, delitiarum expertem coenā pollicetur persico vt sit sensus. Ego te lautiore conuiuio nō sum excepturus q̄ euander excepit Herculem & eneam troianum, quos frugalibus epulis constat exceptos Virgilius. Vescitur Aeneas simul & troiana iuuentus, Perpetui tergo bouis & lustralibus extis, Euandrum. Euander filius fuit Carmentę qui profugus ex peloponeso autoritate magis q̄ imperio ea loca regebat vbi nūc est Roma. Is Herculem ex hispania interempto Gerione redeuntem cū bobus mira specie, vt filium Ionis humanissime excepit, dicata ei ara quę maxima est appellata. autores Liuius, Ouidius, Solinus, Dionysius, Iustinus. Tyrinthius, ideſt hercules a Tyrintho oppido, q̄ in eo gesta eius maximę claruerunt, Tyrins autem oppidum clarissimum fuit grecię. Homerus. Q ui tetuneie argos. Tyrinthiq; moenibus altam. Sensus est aūt, venies inquit Hercules aut Aeneas, ideſt tam frugali excipieris a me coena q̄ Hercules & eneas excepti fuerunt ab Euandro

Euāder

Tyrīthius

Hospes, eneas, Minor illo, scilicet hercule, cui rerum gestarum magnitudine haud quaq̄ fuit par. Et ipse tamen scilicet Aeneas, Sanguine. nam ex venere natus est, vt hercules ex Ione, Alter aquis, ideſt Aeneas qui vt scribit Dionysius quū regnasset tres annos post obitum latini, quarto & ipse anno bello extinctus est, quum in eum Meęētius etruscorum rex quū Rutilis omnibus impetum fecissent, Inito igitur prelio non procul a Lauino quum multi vtrinq; forent cesi, eius corpus nusq̄ apparuit, vnde non nullorum fuit opinio eū statim relatum fuisse ī deos. Alii vero tradiderunt. Numico submersum esse quū aduersus Turnum pugnaret, Iouemq; indigetem eē appellatum vbi templum ei ędificatum est hac inscriptione, patri indigeti qui fluuii Numici vndas gubernat, vnde & Tibullus. Illic sanctus eris quum te veneranda Numici vnda deum cœlo miserit indigētem. Alter flammis, ideſt hercules qui in monte Oeta post traditam tunicā ab Deianira sanguine Nessi infectam igni absumptus est, & in cęlum translatus. Nullis ornata macellis, epulę inquit meę quas tibi fuę apposituras, ex pnblico macello non sunt cōparatę, sed vernaculę sunt. Tiburtino, tibur non longe ab vrbe situm in colle vbi Hercules colebatur, Nart. Tibur ī herculeum migranit nigra lycoris in Catillus Amphiarai filius post interitum patris, iussu Oiclei aui in Italiam venit cum tribus filiis Corace vel vt alii scribunt Cora, Catillo, Tiburte. Condiditq; oppidū. Sylius. Hic tibur Catille tuum. Plinius Tiburtem conditorem fuisse scribit, quem tradit coepisse auguria iuxta tres ilices gus vñque sua ętate adhuc virebant. Mollior, tenerior. Salicti, Salicta loca sunt multis salicibus consita, sicut fieta multis ficis, Querceta multis q̄rcubus. Spineta multis spinis. Asparagi, subaudi veniēt a superiore. Aspragi a caulis asperitate sūt denoīati vt docet varro. Alii vero dicūt dictionē eē grecā ασ-παρ-αγ ον alii vero a chaldea voce deduci q̄ caulē significat, qa hęc herba sē per crescat in caulem & virgultum. Montani, ad differentiam at paragorum altilium qui sapidiores sunt & ideo. lautę gulę, Plinius Siluestres fecerat natura corrudas vt quisq; demeteret passim. Ecce altiles spectantur asparagi. Et rauenna ternis libris rependit Mart. Mollis ī quorea quę crenit spina Rauena Nō erit in cultis gratior asparagis. Siluestram igitur ē montanum aspragum intelligit quem aliqui corrudam, aliqui libycum vocant, attici horminum. Author est Plinius libro. xx. capite. x.

Sed laudem siliquas occultus ganeo pultes
Coram aliis dictem puero sed in aure placētas
Nā quū sit conuiua mihi promissus habebis
Euandrum, venies tyrinthius, aut minor illo
Hospes, ē ipse tamen cōtingens sanguine cęlū,
Alter aquis, alter flammis ad sydera missus,
Fercula nunc audi nullis ornata macellis.
De tiburtino veniet pinguissimus agro
Hędulus, ē toto grege mollior, inscius herbę,
Nec dum ausus virgas humilis mordere salicti
Qui plus lactis hēt, quam sanguinis, ē mōtani
Asparagi, posito quos legit villica fuso.

Villica villici vxor. Villicus autē inter mancipia his erat qui totius villę curam habebat.

Corruda

Calentia, ideſt recentia. Torto foeno, in quo gestantur. Mart. Sed tuta foeno cursor ova portabat. aut quod magis placet calentia ex foeno torto, ideſt ex nido adsunt recentia ova cū gallinis ipsis. Seruate vuę Dupliii modo veteres toto anno seruauere vuas quas & ollares & pensiles nominauere. In ollis enim autore Columela sine noxa seruabant, vnde Oratius. Vennula conuenit ollis, aut in sublimi suspendebantur, vnde Oratius. Quum pensilis vua secundas ornabat mensas.

Villi cus

Tybur

Signinũ pirum, fabaudi adeſt a ſuptiore, a Signia patria dictum vt ſcribit Plinius, Cornelius Celſus interpira quę reponũtur imprimis cõmendat tarentina atq; ſignina. Siriũq; Columella libro. vi. capite. viii. oñdit pirum syrium id eſſe qđ tarentinum. ſic eñ ſcribit. Curandum eſt aũt vt q̃ generoſiſſimis piris. pomaria cõſeramus. Ea ſunt cruſtumina, regia, Signina, tarentina quę syria dicũt purpurea, ſuperba, bordeacea, anitianea, nemiana, ſinoniana, laterina, & alia multa quoꝝ enumeratio longa eſt.

De corbibus iisdem, ordo eſt. Mala æmula picenis pomis & odoris recẽtis ad sũt de iisdem corbibus ex quibus et pira.

Aemula picenis, videntur deſinari poma tiburtia, de qbus ſic Oratius. Picenis cedunt pomis tiburtia ſucco, Nã facie preſtãt. Nec me tuẽda tibi, q̃ muſto ſuo tibi officiãt, nam id quidem per frigus ventoſq; hiemales exhauſtum eſt. Autũnum ſiccum illum autũnalem quem per hiemẽ admittũt. Nec placet ſtelligas poma ſiccata aut aliqui alioquin docti ſenſerũt. Nec olim talis inquit coena qualem tibi appono apud nobiliores priscis tẽporibus luxurioſa fuiſſet.

Curius curius inqt dentatus nõ dedignabit vesci oleribus ac. p hoc vilibus dapibus, hocq; eſt ex hiſtoria. Nã inuẽtus ẽ a legatis Samnitũ anꝝ ei affirẽtibus quũ rapa in igne verſaret in fictilibusq; vel vt alii tradũt catino ligneo comederet. Sicq; oñdit tãta priscos frugalitate & parſimonia vixiſſe, vt nobiliſimi vel oleribus cõtenti eẽnt. Foſſor squallidus in cõpede, hoc eſt ſeruus in argaſtulis, ac per hoc oñdit gulę luxum tantum innaluiſſe ſuis temporibus, vt ne vilisſimus quisq; deliciis abſtineret. Nam ſerui in compedibus tenebantur vel ad metalla fodienda, vel agros colendos v el excidendos lapides, vnde eſt illud Plinii lib. viii. loquentis de agri cultura. At nunc eadẽ illa vincti pedes, dãnatę manus inſcripti vultus exercent. Ouidius in ponto ad Grecinum loqũens de ſpe ſic inquit. Hęc facit vt vinat foſſor quoq; compede vinctus Libroq; a ferro cura futura putet. Plautus in captiuis, Iubete hunc craſſas compedes impingier, inde extra portam ad meũ libertum Cordalum in lapicidinas facite deductus fiet. De ergaſtulis in ſexta ſatyra diximus copioſius illic. Ergaſtula tota.

Vulua

Vulua, De vulua Plinius vt diximus ante ĩ ſecunda ſatyra multa ſcribit ſic in. xi. cap. xxxvii. Quod alio nomine locos appellãt. hoc in reliquis animalibus vulnam. Hęc viperę & intra ſe parietibus duplex. Ona generantium annexa precordiis. Et ĩ muliere geminos ſinus ſub vtraq; parte laterum habet, funebris quotiẽs verſa ſpiritum incluſit. Vulua electio partu melior q̃ edito. Electicia vocatur illa, hęc porcaria, primiparę ſuis optima. Nec nouellarum ſuũ preterq̃ primiparaũ probatur potiusq; veterum nec dum effoetarum & biduo ante partum, aut poſt partum, aut quo eiecerit die. Grata ergo erat vulua in cibis. Mart. in diſtichis. Te ſortasſe magis capiet de virgine porcha. Me matertna magis de ſue vulne capit. Popinę, diuerſoria erant guloſorum Popina vbi obſonia cocta para Popinę banꝫ, Nero vt Traquillus ſcribit interdixit ne quid ĩ popinis cocti preter legumina, aut olera veniret cum antea nullum nõ obſonii genus proponeretur. Oratius. Quin oſa malit Quęcunq; immũdis feruẽt allata popinis a popina popinões ſũt denominati qui in his verſantur. Popinarii vero ipſi dñi popinę. Quid ſapiat, q̃ boni ſit ſaporis. Rara crate, oñdit priscos illos romanos nullo non modo cibi ſed ne ędificii qui dem luxu vixiſſe q coquinas cratibus ĩ ſtructas habuerunt, vñ carnes ſalitę penderent.

Grandia prętera torto que calentia fœno
Ona adſunt ipſis cum matribus, & ſeruatę
Parte anni, quales fuerant in vitibus vuę,
Signinum syriumq; pirum de corbibus iisdẽ
Aemula picenis & odoris mala recentis,
Nec metuenda tibi, ſiccatũ ſ rigore poſtq̃
Autumnum & crudi poſſere pericula ſucci.
Hęc olim noſtri iam luxurioſa ſenatus
Coena fuit. currus paruo que legerat horto
Ipſe ſocis breuibus ponebat holuscula, quę nũc
Squallidus in magna faſtidit compede foſſor
Qui meminit calidę ſapiat qd vulua popinę.
Sicci terga ſuis rara pendentia crate
Moris erat quondam feſtis ſeruare diebus,
Et natalitium cognatis ponere lardum
Accedente noua ſi quam dabat hoſtia, carne.
Cognatorum aliquis titulo ter conſulis, atque
Caſtrorum imperiis, & dictatoris honore
Functus ad has epulas ſolito maturius ibat,

Natalicum, ideſt die natali q delicatiori apparatu celebrari ſolebat. Lardum, carnẽ ſuillam ſalitam, vñ ita ſcribit Macro. lib. vii. Saturnaliũ Sepe appoſita ſalita carne quã laridum vocamus vt opinor q̃ſi large aridum. Eam appellat Cicero in lib. de ſenectute ſuccidiã his verbis. Iã hortum ipſi agricolę ſuccidiam alteram appellant. Sic etiã Varro in ſecũdo rerum ruſticarum. Et qui non audierit patres noſtros dicere ignauũ & ſumptuoſum eẽ qui ſuccidiam in carnario ſuſpenderit. Martialis in. v. ad Torannium. Et pallens ſaba cũ rubente lardo quibus verbis plane oñdit appellationẽ lardi carnem ſuillam ſalitam intelligi, ſuccidium item in genere neutro inuenitur.

Lardũ

Succidia

Accedente noua carne, hoc cum ſuperioribus coniũgitur vt ſit, ſenſus. Erat moris ponere lardum natalicum cognatis accedente noua carne, ideſt recenti. Si quã dabat hoſtia, ſi forte acciderat vt hoſtiam diis mactarent, nam carnes victimarum vendebantur & plerũq; duplo, ſicut inferii latinis, vnde Valerius in ſcõdo de inſtitutis antiquis. Immolatarum a magiſtratibus hoſtiaꝝ exta ad quęſtores ærarii de lata veniebant. Sacrificiiſq; populi ro. tũ deoꝝ immortaliũ cultus, tum ẽt hominũ cõtinẽtia inerat, ĩperatoribus noſtris q̃ ſacras manus habere deberẽt apd̃ iſta altaria diſcentibus. Cognatorum aliquis, ordo eſt. Aliquis cognatorum functus ter titulo conſulis. i. ter adeptus conſulatum.

Caroticlinę

Caſtrorum imperiis, qui imperator fuiſſet et dux exercitus. Solito maturius ibat, tanq̃ ad lautius conuiuium.

Ligonem

Ligonem. ſarculum. A monte domito, per multum laborem culto. Glorioſũ. n. apud priscos Romãos fuit agricolationi vacare, vñ ſcribit Pli. multas familias a ſtudio reꝝ ruſticaꝝ cognoĩa adinuenisſe. Nã Ciceriones ſunt Cognominati q; bonũ cicer ſererent, fabii q; bonã fabã, lentii q; bonã lentẽ. Seranus q; agrum ſereret Virg. Nec te ſulco Serane ſerentẽ. Deniq, vt ſcribit Cato in re ruſtica & Plin. meminit quũ bonũ agricolã, bonũq; colonũ dixiſſent ſe amplisſime laudaſſe exiſtimabant. Scribit pterea Pli. li. xvi. In linterno agro durare ſuis tpibus oleas Aphricani prioris mãibus ſatas. Itẽ myrtũ eodẽ loco conſpicuę magnitudinis. Quũ tre merẽt fabios, hic ſenſus eſt. Prisci romani tã lõge abfuerũt ab oĩbus delitiis quũ maxime ſeuerã cenſoꝝ disciplinã timerẽt qui ciuitatis mores corrigebãt, vt lectos ſuos triclinares nulla te ſtudine ornauerint ſicq; notat luxũ ſui tpis in lectis discubitoriis. Carnilius. n. pollio prodigi & ſagacis, vt ſcribit Pli. ad luxurię inſtra ingenii ſui tpibus Neronis docuit ſecare putamina te ſtudinũ in laminas & ita lectos triclinares opiri. Idẽ ẽt autore eodẽ lib. xxxii. cap. xi. opiri docuit argẽto. mox auro. Ordo aũt eſt. Nẽo dux it hñdum ĩter curas & ſeria q̃lis teſtudo nataret. Quũ tremerẽt fabios &c. Fabios, Catonẽ, Scauros & Fabricios, Vbiq, a poeta hi oẽs nomi nanꝫ vt graues & ſeueri ciues, ſic & Apuleius priscoꝝ auſteritatẽ cõmendat in prima Apologia, veꝝ longe auſterior vt putat Seranis & Curiis & Fabriciis. Cẽſoris, Cenſorẽ ſcribit Varro de ſermone latiali denoiatũ a cẽſendo q; ad eius cenſionẽ. i. arbitriũ cẽſereẽ populus. De cẽſoribus plura alibi diximus. Etiã collega timeret, aluſit poeta ad cẽſurã Claudii Neroĩs & Liuii Salinatoris qua ſe inicẽ ſeueriter notauerũt. Nã quũ forte vtriq; equitũ centurias recognoſcerẽt, in quaꝝ nũero & ipſi eſſent pp robur ętatis, ventũq; eẽt ad tribũ Salinatoris, pcoq; lecto noie Salinatoris beſitaret ciuandũ nec ne ſibi eſſet, Claudius collegã citari & equũ vẽdi iuſſit q; populi iudicio dãnatus fuiſſet. Salinatorq; cẽſor cũ eodẽ collega oẽs tribus excepta Metia grarias fecit, ſtipendio pnaniteo crimine q; aut prius ſe iniuſſe cõdẽnaſſent (nã eũ ex inuidia peculatus reũ cõdẽnauerant) aut poſtea tantos honores nõ recte tribuiſſent. Qualis teſtudo. i. q̃ta ſuerũ ueniret. Nã teſtudines in mari indico tãtę magnitudinis iueniunt, vt ſingulaꝝ ſupficie hĩtabiles caſę integãtur, atq, inter iſulas rubri pcipue maris, eaꝝ teſtis veluti cymbis nauigãt autores Plin. et Diodorus. Fulcrũ, a fulciendo. i. ĩſtinẽdo dcm, ligna. n. ipſa q̃ lectũ ſuſtinẽant fulcra dñr. Virg. Lucẽt genialibus altis aurea fulcra thoris. Claꝝ, cõſpicuũ, nã vt diximus lecti nõ mõ diſcubitorii ſed et cubiculares teſtudinũ putamibus opiebant. Apuleius li. x. Meta. Lectus indica teſtudine pulcidus, plumea cõgerie tũidus, veſte ſerica floridus. Mar.

Teſtudo Fulcrũ

Erectum domito referens a monte ligonem.
Quũ tremerẽt autem fabios, durũq; catonem,
Et ſcauros & fabricios, rigidiq; ſeueros
Cenſoris mores etiam collega timeret,
Nemo inter curas & ſeria duxit habendum,
Qualis in oceani ſ luctu teſtudo nataret
Clarum troiugenis fuctura, ac nobile fulcrum
Sed nudo latere & paruis frons ærea lectis
Vile coronari caput oſtendebat aſelli,
Ad quod lasciui ludebant ruris alumni,
Tales ergo cibi, qualis domus atq; ſuppellex.
Tunc rudis & graias mirari nescius artes
Vrbibus euerſis prędarum in parte reperta
Magnorũ artificum frangebat pocula miles,
Vt phaleris ganderet equus, cęlataq; caſſis

lib. xii. ad Amoenũ. Gẽmãtes prĩa fulgẽt teſtudie lecti, magnis pciis cõparabanꝫ, vñ eſt illa Seneçę idignatio ĩ lib. de bñficiis. Video elaboratã ſcrupuloſa diſtinctione teſtudinẽ & fediſſimoꝝ, pigerrimorũq; aſalium teſtas ingẽtibus pciis ẽptas. Nã teſtudinũ putamina ſecabanꝫ ĩ laminas, iiſq; lectos & repoſitoria neſtiebãt, atq, ẽt lacunaria. lege Pli. li. ix. & xvi. cap. lxiii. Troiugẽis, nobilibus romanis, ſatyrice dcm q̃ſi q gloriarentur ſe originẽ ducere a troianis. Sed nudo latere, oñdit poeta ĩ reꝑhẽſionẽ moꝝ ſui tpis priſcos illos aão ſeueros extitiſſe vt cõtẽpto oĩ luxu ſępe ẽt ĩ limitibus agrorũ collocatis lectis diſcubitoriis coenarẽt. vñ facile videre poterãt caput aſelli nudatũ cute, ſuſpẽſũ ĩ agro, qđ iõ fieri cõſuenit, qa putabaꝫ ętruſca diſciplina incõmoda agrorũ arceri poſſe, vñ Columella de cultu hortoꝝ. Nũc caput arca dici nudũ cute ferẽ aſelli Tyrrhẽus finxiſſe tages in limite ruris. Nudo latere, nuda ſpõda ſine vllo ornatu aut teſtudinũ aut auri aut argenti. Sic. n. lecti ornabanꝫ ſũpto exẽplo ab Aſia, vñ Sic liuius lib. ix. de bello macedõico. Luxurię. n. pegrinę origo ab exercitu aſiatico ĩuecta in vrbẽ eſt, iñ õmũ lectos ęratos, veſtem ſtragulã pciosã, plagulas, et alia textilia romã adduxerunt. Frõs grea. i. ps añrior fulcri gre tũ ornata. Nã vt ſcrib. Pli. li. xxxiiii. tridinioꝝ pedes fulcra itẽ gre ornabãt, frõtẽ aũt põi p pte añriore lecti ſic docet Val. loĩns de maieſtate. Siqs cognoſcat lecti illius frontẽ macedonicis triũphis ſuiſſe adornatã. Oñdebat, hoc eſt q in lecto diſcũbebãt ſpectare & ſibi inuicẽ oñdere poterãt caput aſelli. Coronati. ornati ſertis. Alũni, dñr q alũtur, & qui alunt, ſed illud frequens, hoc rariſſimum.

Tũc rudis, ordo eſt. Miles tũc rudis et nescius mirari graias artes frãgebat pocula magnoꝝ artificũ reperta in parte pdarum euerſis vrbibus, & eſt ſenſus. Milites illis tpibus contempto omni domus ornatu. id tñ quęrebãt vt equi & arma eẽnt ornameneis inſignia. Artes graias, in poculis & ſtatuis faberrime ſculptis, mira. n. greco rũ ad oẽs artes fuere ĩgenia. Phaleris, ornamenta n. equoꝝ ſunt phalerę, de qbus ſic Apuleius in pria Apologia. Peram & baculũ tu philoſophis exprobrares? igit & equitibus phaleras, & peditibus clypeos & ſigniferis vexilla. Valerius lib. ix. caꝑ. de ira & odio offenſi annulos anſeos ſibi met ipſos & phaleras equis ſuis detractas abiecerunt. Dictę autem phalere a φανερος, quod eſt manifeſto & illuſtro, q; equus iis ornamentis illuſtretur, gręci φαλαρα dicunt, ſicut ταλαντον pro talentum.

Phalerę.

Celataque caſſis, ordo eſt. Miles frangebat pocula vt equus ganderet phaleris, & caſſis celata oſtenderet hoſti perituro ſimulacra ferę romuleę iuuentutis ſemanſuescere fato imperii, & geminos quirinos ſub rupe et nudam effigiem dei fulgentis clypeo & haſta pendentisq;.

Ficus ruminalis

Simulacra ferę romuleę, i. imaginem lupę, quę Romulo ⁊ Remo māmas pbuit sub arbore fico quę postea ficus ruminalis est appellata, rumam .n. veteres māmā nominauerunt. Iussę mansuescere, q̄ ita iubentibus diis mansuefacta est, ut non mō infantes non lęserit, sed lacte suo vice nutricis ēt aluerit. Imperii fato, ad fatum ⁊ fortunā impii.

Romuleę simulacra ferę mansuescere iussę
Imperii fato ē geminos sub rupe quirinos,
Ac nudam effigiem clypeo fulgentis ē hasta,
Pendentisq̄ dei perituro ostenderet hosti,
Argenti quod erat solis fulgebat in armis;
Ponebant igitur thusco farraca catino
Omnia tunc, quibus inuideas si liuidulus sis,
Templorum quoq̄ maiestas pręsentior, ē voȝ
Nocte fere media, mediamq̄ audita per vrbem
Littore ab oceani gallis venientibus, ē diis
Officium vatis peragentibus, his monuit nos.
Hanc rebus latiis curam prestare solebat
Fictilis ē nullo violatus iuppiter auro.
Illa domi natas, nostraq̄ ex arbore mensas
Tempora viderunt; hos lignum stabat in vsus,
Annosam si forte nucem deiecerat eurus.
At nunc diuitibus coenandi nulla voluptas
Nil rhombus, nil damma sapit, putere videtur
Vnguenta atq̄ rosę, latos nisi sustinet orbes
Grande ebur ē magno sublimis pardus hiatu
Dentibus ex illis, quos mittit porta syenes,

Geminos quirinos, Romulum ⁊ Remum. licet Romulus tiñ quirinus sit cognomiatus, de quo pleraq̄ diximus in .ii. satyra illic. In valle quirini. Nudā effigiē dei fulgētis. i. martis q̄ pater ⁊ auctor fuit nois romani, genuit .n. Romulū ⁊ Remum ex Rhea Ilia, vrbis rome cōditores. Fulgentis clypeo ⁊ hasta. i. resplendentis celatura clypei ⁊ hastę. Pendētis, in aere, quū sit in vertice cassidis, vñ ⁊ pēsilia appellamus ędificia in aerem extructa. vt hortos pensiles in aere non in terra positos, vñ Papinius in Sylvis de aqua ducta p ędificia sublimia sic ait. Et innumero pēdēs trās mittit arcu. Farraca, cibaria ex farre. Catino, a capiendo dicti ſm Varronem. Tusco, fictili, nā in ętruria aretina vasa celebrata sūt.

Pensilia

Mart. Aretina nimis ne spernas vasa monemus, Lautus erat thuscis porsena fictilibus. Pręsentior magis p picio. Virg. Nec tam pśentes alibi cognoscere diuos. Dii inquit q̄nis fictiles colerent, romanis tamen erant magis ppicii q̄ nunc, vñ Senecaad Lucilium. Cogita deos quum propicii essent fictiles fuisse. Et vox, probat per exempla benigniores suisse deos priscis illis temporibus in romanos. Nam quū galli in Italiam venturi essent, eodem anno vt tradit Liui. in quinto M. Ceditius de plebe nunciauit Tribunis se in noua via vbi nunc sacellum est, supra ędem vestę noctis silentio audisse vocem clariorem humana, quę magistratibus dici iuberet gallos aduentare. Cicero in secundo de diuinatione appellat Aium deum loquentem cui in noua via consecrata fuit ara ex eo q̄ monuerat vt prouideret ne a gallis Roma caperetur. De eo sic ⁊ Liuius in quinto. In summq̄ templum in noua via Aio locutio fieri. Vox audita. Ordo est, ⁊ sensus. ⁊ vox audita nocte fere media monuit nos bis, ideśt de his, hoc est aduentu gallorum. Dicimus enim moneo te de bis rebus, ⁊ harum rerum, ⁊ has res. Gallis venientibus, ideśt quum galli aduē tarent. Nam Galli Senones duce Breno in Italiam venerunt. Clusiumq̄ obsederunt ad quos quum tres legati a senatu missi fuissent qui gallos monerent vt ab oppugnatione desisterent, ex iis vnus contra ius gentium processit ⁊ ducem Senonū interfecit, quo facto indigna ti galli vrbem petierūt ⁊ suso exercitu romano apud Hallam fluuiū vrbem intrauerunt, vbi nobilissimos senū in vestibulis ędium cū insignibus honoȝ sedentes primo vt deos venerati, deinde vt hoies despicati, interfecere, capitoliumq̄ quo reliqua iuuentus confugerat obsederunt, quod mox Camillus creatus dictator liberauit.

Aius

Et diis peragentibus officium vatis. i. omnia pdicentibus more vatū qui mortalibus ventura pdicunt. Iuppiter violatus nullo auro, nō dum auro effigiatus, ea .n. violari dīr, qbus aliqd cōtra voluntatē fit, quasi iuppiter auro illo non delectaret, vñ i. iii. satyra Nec ingenuum violarent marmora tophum. Illa tēpora. s. prisca. Mensas natas domi. i. ex arboribus vernaculis, non antē ex lon ginquo petitas q̄les erāt mensę citreę. Ex mauritania .n. citrus arbor vt diximus mittebat ex atlante monte tanti pcii vt mensę pari rependerentur auro, vnde Mar. Accipe foelices atlantica munera sylvas. Aurea qui dederit dōa minora dabit. In hos vsus. s. mensarum. At nunc diuitibus. Sensus est. Nostris autem temporibus Romani eo deliciaȝ puenerūt, vt nulla pulmētaria incūda suauiane eē putēt, nisi adsint mēsę citreę, q̄ pede eburneo fulciant ex ebore. n. pedes mēsis adhibebant. Luca. Dentibus hic niueis sectos atlantide sylua, ipsorum orbes, q̄les ad Cęsaris ora Nō capto vertere Iuba. sicq̄ notat luxū mēsaȝ citreaȝ. Rhōbus, piscis ex gne planoȝ de quo i. iiii. satyra satis dcm. Vnguenta, qbus vngebant quū exibant e balneis. Atq̄ rosę, corōę ex rosis, qbus in solēni cōuiniȝ celebratiōe vtebant. Latos orbes, mēsas citreas, de qbus plura in i. sat yra illic. Pretoria, mensas, de qbus sępe Mar. Tu libycos indis suspēdis dētibus orbes. Et alibi. Et mauriſiacis sustentē dētibus orbes. Grande ebur, pes eburneus. Pardus subli. i. pardus ex ebore effigiatus. ē aūt pardus aīal paȝ differēs a panthera, qdā eū solo cādore ab ea discernūt. In aphrica, s yriaq̄ nascit. Solinus ⁊ Pli. lib. viii. Ex illis dētibus. s. elephantoȝ,

Pardus

Syene

Porta sye. Syene auct. Strabōe ipsa ē i finibus ethi opę. C. millibus passūū ābiit Pli. Ditiōis egypti eē, ici pit a fine ethiopię Syene. ita vocat insula, supra Syenē. xv. milli. passūū Elephātis ipsa bitaū, nauigatiōis egyptię finis, dcā ab elephātoȝ multitudie. Stra. ⁊ Hero. Elephantinā appellāt. Pli. vero Elephantidē. hinc aūt mittebant elephāti. portā aūt appellauit Elephantidē ipsā, qa ex ea per Syenē tāq̄ portā in egyptū sit trāsitus, ita dictū vt illud in. iii. satyra, Ianua baiaȝ est, quia necesse sit euntibus Baias transire per vrbem Cumas.

Et mauri

Et mauri celeres. Designat poeta qbus ī locis elephātes inueniant. Nā eos grt Aphrica vltra syrticas solitudines ⁊ ī mauritania. Ferūt ethiopes Troglodite sed maximos india. Hęc Pli. Per mauros ergo celeres intelligit ethiopes trogloditas, q̄ mira pedū celeritate sunt, de qui bus i ta Hero. li. iiii. Troglodite ethiopes oīum quos fando cognouimus pernicissimis pedibus sūt, serpentibus, lacertisq̄ ⁊ aliis id genus reptilibus vescentes. Solinus Troglodite tanta pnicitate polleant vt feras quas agitāt cursu pedū assequātur. Mauri ātp ethiopibus ⁊ ethiopes p mauris a poetis idifferēter nomiant, nec mirū quū ethiopes ad occidētē ꝑsi Mauritaniāatīgāt, d ethiopibus diximus ēt in ii. satyra.

Troglodite

Et mauri celeres, ē mauro obscurior indus,
Et quos deposuit nabathęo bellua saltu,
Iam nimios capitiq̄ graues, hinc surgit orexis,
Hinc stomacho bilis, nam pes argenteus illis
Annulus in digito quod ferreus; ergo superbum
Conuiuam caueo, qui me sibi comparat, ē res
Despicit exiguas, adeo nulla vncia nobis
Est eboris, nec tessellę, nec calculus ex hac
Materia, quin ipsa manubria cultellorum
Ossea, non tamen bis vnquam obsonia fiunt
Rancidula, haud ideo peior gallina secatur.

Indus, indi populi sunt ad orientē siti, ppe oceani refluxus, ⁊ solis exortus, d iis lege ⁊ Apuleiū ī. i. floridoȝ. Obscurior, nigrior q̄ mauri sint, Apuleius in eodē. Indis ad nascentē diē sitis, tū in corpe color noctis est. Deposuit. Nā elephanti aut casu aut senecta deciduos dentes deponūt q̄ pgrandes sunt, aut eos obsessi a venatoribus arbori illisos frangūt. bi aūt sūt minores. Capitiq̄ graues. i. pōderosos. Terē. Hui tā graues rastros. Nabatheo, arabico. Nabathei. n. populi sunt arabię contermini syrię, quoȝ regio populosa ⁊ fertilis habet. oppidū incolunt noīe petrā. Dicti vt sacrę testantur litterę a Nabath primogenito Hismaelis. In arabia aūt vt diximus apud Troglodytas nascunt elephantes.

Indi

Nabathei

Hinc surgit orexis, hic ingt maxime idignor q̄ Romani iā tanti coeperūt facere ebur, vt iā pes argēteus ī mensis sustinēdis nō pluris estimet q̄ annulus ferreus ī digito, vt oīndat vile cēseri argentū p ebore. Lectos aūt muliebȝ totos optari argēto ⁊ triclinia q̄dam docet Plin. lib. xxxiii. cap. xi. qbus argentū addidisse primus tradit Camilius pollio eques romanus, idē aureos fecit. Hīc, ex tanto eboris studio. ⁊ estimatiōe. Orexis nausea ⁊ idignatio. Nā vt diximus in satyra Credo pudicitiā illic Rabidam facturus orexim, Orexis appetitum proprie significat, oρεγω enim appeto significat, tamen est ēt inueniri p vomitu vt Plin. ad priscum de Fannia egrotāte. Hoc discrimine ipsa licita est ī sidens febris, tussis, orexis, sūma macies, sūma defectio. Bilis, latinū est, colera grecū. Nā pes argēteus, rō est idignatiōis. Ordo ē. Nā pes argenteus est id illis. s. mēsis, q̄d est annulus ferreus in digito. i. nō pluris faciūt nūc pedes argenteos in mēsis, q̄ annulos ferreos in digitis, vt iā romanis vilius sit argentū q̄ ebur. Illud aūt sciendū pedē polysemū eē, nā ⁊ pedē nūm dicimus ⁊ lecti ⁊ neli ⁊ carminis ⁊ mensę.

Orexis

Annulorum vsus

Annulus ferreus. Nā apud romanos varius fuit annuloȝ usus, triūphantibus. n annulus in digito ferreus erat, ī quoq̄ qui ob legationē acceperāt aureos, in publico nō vtebant, intra domos vero ferreis quo argumēto ēt tpibus Plinii vt ipse est auctor, sponsę annulus ferreus mittebat. isq̄ sine gēma, Promiscuus aūt vsus coepit secundo bello punico neq. n. aliter potuissent trimodia illa annuloȝ carthaginē ab Hannibale mitti. Dixo Augusto decurias ordinante maior pars iudicū in ferreo annulo fuit lege Plinium lib. xxxiii. cap. i. Hinc surgit orexis, hinc stomacho bilis, alius pōt esse sensus vt sit, ex diuerso ingt ornatu mēsę, diuersi ēt affectus. surgunt, nam si mensa pedes hēt eburneos hinc orexis hoc est appetentia cibi surgit quasi id maxime appetitū excitet. Si aūt pes argenteus sit aut ex alia materia hinc stomacho bilis surgit hoc ē nausea q̄dam quia nō pluris faciunt pedes argenteos in mensis q̄ annulos ferreos in digitis.

Ergo, quum tāto luxu viuat. Qui mesibi comparat, qui me putat nō minorē coenam paraturū q̄ ipse solet.

Res exiguas, medicum cōuiuii apparatū.

Nulla vncia eboris, quod tanti faciunt ipsi.

Nec tessellę, Tali ⁊ tesserę erant eburneę, a Tessera fit per diminutionem tessella. Nec calculus. Calculum intelligit quem nunc dicimus scachum, antiqui latronem ⁊ per diminutionem latrunculum dixere. Martialis de tabula lusoria. Hęc mihi bissena numeratur tessera puncto, Calculus hic gemino discolor hoste perit. Idē alibi Insidiosorum si ludis bella latronum Iste tibi geminus miles ⁊ hostis erit. De quo ēt sic leges apud Gellium confitantē Caldeos. Cur tandē non de alea quoq̄ ac de calculis ⁊ alueolo audent dicere quisnā ibi ludentium vincat? Pli. ad Geminium de calculo sic mēinit.

Calculus

Andini ipsā solere se vt foeminā in illo ocio sexus laxare animum lusu calculoȝ. Lusum autē calculoȝ inenit palamedes, vñ Sydo. Tāq̄ Naupliades rector artis Gaudebas hilarē ciere rixā. Calculus itē paruū lapillū signat. Mart. Calculus in nitida sic numerat aq̄, eum ēt calculū appellamus q̄ nascit in vesica Plin. in. xi. Sunt iis ēt calculo humano remedia pcipua, nñ Calculosi dīr qui calculo laborāt, quos greca lithacos appellant. a calculo fit, calculator ⁊ calculatrix. Et qū in cōputatione calculi adhiberi solēt, inde ortū est vt dicamus tecum calculū volo ponere. i. rōnē cōputare. Plin. in Panegyricis. Assuescat impator cum ipio calculum ponere, sic exeat, sic redeat tanq̄ rōnē redditurus, Nō tñ, licet ingt manubria cultellooȝ sint. ossea ⁊ nō eburnea, nō tñ ob id ipsi diora sunt obsonia, q̄ cōcidunt per illos. Structor, proprie is appellat q̄ pite obsonia īcidit, ferculaq̄ cōpōit, nā ⁊ id ad gulā ptinere arbitrabant, q̄d taxat Sene. de brevitate vitę. Quū videā q̄ suspēsi sint, quō ap a coquo cęsus exeat, q̄ta celeritate signo dato gladii admisteria decurrāt, q̄ta arte scindant aues in frustra nō enormia. Plin. itē li. x. postea culinaȝ artes vt clunes spectent, vt diuidant in tergora, vt a pede vno dilatatę repositoria occupēt, adeo vt doctores eēnt q̄ ludū structoriū aperirent, vt Tripherus tpibus poetę q̄ ludū inxta suburrā hēbat vbi tradēs discētibus pcepta scidēdi obsonia. q̄ ex ligno hēbat formata, bebeti, cultello, docebat quo gestu hęc vel illa secarent, vñ coenā vlmeā noīat, qñ ex ligno obsonia eēnt formata. Ordo ātē. Sed nec erit nobis structor discipulus tripheri. i. qui fuerit eruditus a triphero. Cuius artis ita meminit idem Seneca in libro de vita beata. Cur aliquis est scindendi obsonii magister?

Calculū ponere

Structor

Cui cedere dẽat oĩs ꝑgula, i. oẽs qui in ꝑgulis sunt ĩstituti. Nã ꝑgula non mõ dr̃ in vineis (vt docet Columella). In ꝑgula aũt ingt singulę denas amphoras pereq̃unt. Pli. lib. xiiii. In ꝑgulis vero ferunt escarię appellatę, edurę acinis, albę nigreq̃, sed ẽt capi vr̃ ꝑ breui ambulacro ⁊ fornicato, quasi a ꝑgendo vbi doctores discipulos suos erudirẽt, ⁊ opifices opera sua quasi a transeuntibus cõspiciẽda collocarẽt. Vopiscus in vita Saturnini. Nã ⁊ in aphrica rhetoricę operam dederat Romę frequẽtauerat ꝑgulas magistrales. Suetonius de claris grãmaticis loq̃ns de Crassitio tarentino grãmatico sic scri. Deinde ĩ pergula docuit. Pli. de Apelle pictore. Idẽ ꝑfecta opera ꝓponebat in ꝑgula. Plautus in pseudolo Cras faciã deportare in pergulam. Discipulus Tripheri, Emphasim habet quasi qui inter alios sit melius institutus.

Pergula

Sed nec structor erit cui cedere debeat omnis
Pergula, discipulus tripheri doctoris, apud quẽ
Sumine cũ magno lepus, atq̃ ap, ẽ pigargus,
Et scythicę volucres, ẽ phoenicopterus ingens,
Et getulus orix hebeti lautissima ferro
Cęditur ẽ tota sonat vlmea coena suburra.
Nec frustum capreae subducere, nec latus afrae
Nouit anus noster tyrunculus, ac rudis omni
Tempore, ẽ exiguae frustis imbutus ostellae.
Plebęios calices, ẽ pancis asibus emptos
Porriget incultus puer, atq̃ a frigore tutus,
Non phryx aut lycius non a mangone petitus

Sumẽ

Sumine cum magno, Sumen vt diximus apd Persium in prima satyra illic Calidũ scis põere sumẽ, Lautę est gulẽ, ex papillis lactãtis porcę fit, idq̃ optimum vt scribit Plin. lib. xi. Si mõ foetus lac nõ hauserit. Marti. Esse putes nõdum sumẽ, sic vbere largo Effluit, ⁊ vino lacte papilla tumet.

Pygargus

Pygargus, ex gñe est caparum. Nã vt scribit Pli. li. viii. Capreę ĩ plurimas figuras trãs figurant. Sunt. n. capre, sunt Ibices pernicitatis mirãdę, sunt ⁊ Origes cõtrario pilo vestiti ⁊ ad caput verso, sũt ⁊ dãmę ⁊ pygargi. Pygargus itẽ est vt docet Aristoteles li. vi. de natura animaliũ ex genere aglarum Pli. in. xi. Secundi generis pygargus in oppidit ⁊ in cãpis albicante cauda. Scyticę volucres. i. phasiani a phaside fluuio colchoꝝ denoiatę. Mart. Argoa ꝑmũ sum trãsporta carina, Ante mihi notũ nil nisi phasis erat. Inter deliciasn. ganeę ⁊ luxuriosas dapes cõnumerant, vñ diuus Hieronymus ad saluinã sic scri. Procul sint a conuiuiis Phasiãi tuis phasides aues, crassę turtures, attagen ionicus.

Phasiãi

Phœnicopterus

Phœnicopterus, auis est cuius linguã Apitius nepotum oĩum altissimus gurges autore Pli. ꝑcipui saporis esse docuit, vñ Mart. Dat mihi pẽna rubens nomen sed lingua gulosis Nostra sapit. Aue ẽ ẽ palustrẽ docet Aristophanes in comoedia q̃ inscribit ὀρνιθες ⁊ rubẽtibus pennis, vñ facta est nois cõpositio. Φοινικο. n. ruber dr̃ ⁊ ωτερον pẽna.

Orix.

Orix, ex genere caparum. diximus esse origem, q̃ contrario pilo vesti. r̃ ad caput verso. Aristoteles vero in. iii. li. de ꝑtibus aãlium Orygẽ scribit esse vnicorne ⁊ bifidę vngulę, Cui Plin. astipulans ait ĩ. xi. Vnicorne bifidũ Orix. Getulus, nã eũ Aphrica (vt scribit Pli.) generat ꝑpetuo sitientẽ. Lautissima, ordo est. Getulus orix expositiue coena lautissima ⁊ vlnea cęditur ferro bebeti ⁊ sonat tota suburra. Suburra, dcm̃ est suburrã regionem fuisse vrbis celebratissimã. Alibi. ego vel prochitã ꝑpono suburrę.

Capreę

Siluestris caprę Mart. Pendẽtem sũma capreã de rupe videbis. Casurum spes, decipit illa canes. Auis aphrę. gallinę numidice. Oratius. Nõ aphra auis nõ attagen ionicus. Varro de re rustica lib. iii. sic Gallinę aphricanę

Oratius

Sed nec structor erit cui cedere debeat omnis
Pergula, discipulus tripheri doctoris, apud quẽ
Sumine cũ magno lepus, atq̃ ap, ẽ pigargus,
Et scythicę volucres, ẽ phoenicopterus ingens,
Et getulus orix hebeti lautissima ferro
Cęditur ẽ tota sonat vlmea coena suburra.
Nec frustum capreae subducere, nec latus afrae
Nouit anus noster tyrunculus, ac rudis omni
Tempore, ẽ exiguae frustis imbutus ostellae.
Plebęios calices, ẽ pancis asibus emptos
Porriget incultus puer, atq̃ a frigore tutus,
Non phryx aut lycius non a mangone petitus

fuerint grandes variegilberię quas meleagrides appellant Meleagreci. Tyrunculus, minister meus, Nã Tyrones prouincie appellant rudes ⁊ noui milites. Imbutus frustis Tyrões ostellę, non assuetus delicatis cibis, sed pastus ostellis tm̃, q̃ omnino vulgarium sunt, differunt q̃ ab offulis, ille. n. ex caseo, ouoq̃, pipere ⁊ croco, aliisq̃, huiusmodi rebus ĩclusis mẽbrana siligiea oblongę conficiunt. offulę vero ꝑ diminutionẽ ab offa sunt frustra cuiuslibet rei esculentę, dicimus enim offulam caseĩ, offulam carnis, offulam panis, vnde Varro in secundo de re rustica scribit L. Volũnio senatori missam esse offulam cum duabus costis. Columella mẽtionem, faciens de salsura carnis suillę ait, dein offulę carnis spisse cõponunt ⁊ alterius sal ingeritur.

Plebeios calices. Martialis hos appellat audaces, qm̃ falsa spẽ imitabant crystallina quũ eẽnt vitrei. Nõ sumus audaces plebeia toreumata vitri, Nr̃a neq̃ ardenti gẽma ferit aqua ergo plebeios, quibus vulgus ⁊ plebs vtit. Porriget, ministrabit ẽ pocillator nr̃ erit.

A frigore tutus, vilibus inuolutus vestibus. Non phryx aut licius, Nõ dabo tibi inquit structorẽ elegantem, quales venditant mãgones phrygios ⁊ lycios, Nã ex oriente venusti habebant serui, sed dabo tibi rusticum ⁊ incultum. Phryx. i. troianus. Nam phrygia asię minoris regio est a phrygia Asopi ⁊ Europę filia denominata. Lycius, lycia regio item asię minoris phrygię cõterminia, a Lycaone pandionis filio dicta. Mãgone, Mãgones ꝓpríe vẽditores dñr hoĩum, Mar. Milia pro puero centum me magno poposcit. Suetõius ĩ Domitiano Castrari inqt mares vetuit, spadonũ qui restituti apud mangones erant ꝑcia moderatus ẽ. Et quum mercis appellatione hoĩes vt sensit Mela iurisconsultus non contineant, ꝓpterea mangones non mercatores, sed venalitiarii appellandi sunt. Dicti aũt sunt a manu ⁊ ago q̃ mancipia manibus agant ⁊ poliant. Inde verbũ est mangoniçare. i. polire ⁊ ornare vt emptores facilius alliciant ad emendum, vnde Seneca ad Lucilium Mãgones quicquid ẽ quod displiceat aliquo lenocinio abscondunt. Nam ii vt testatur Quintil. in. ii. lib. In seruis venaliciis colorem fuco, ⁊ verum robur inani sagina mentiunt, vt. s. mancipia maiore ꝑcio vendant. ꝑtrea vt pueri teneriore viderentur ętate, eorum pubertatẽ medicamentis coercebant, vnde Plin. lib. xxi. cap. xxvi. Radix hiacynthi bulbacea est mangonicis venaliciis pulchre nota, q̃ in vino dulci illita pubertatem coercet, ⁊ non patitur erumpere. Metaphorico s appellamus etiam mercatores aliarum rerum mangones, vnde Plinius in fine operis sui mangones gemmarum appellat eos qui gemmas expoliunt ⁊ interpollant vt carius vendant, agros etiam mangoniçatos dicimus qui diligentiore cultu poliunt vt sint vendibiliores, Plin. lib. ix. cap. lxiii. Sergius orata primus pensiles inuenit balneas, ita mangoniçatas villas subinde vendendo. A mangone fit mangonium, quod accipit pro artificio mangonis. Pli.

Mãgones

Mãgonię

Mãgonium

mãgonis. Pli. in. x. cap. Nec tamen in hoc mangonio quicq̃ nium totum placet. Et qm̃ mentionẽ fecimus de venalitiis venali Illud sciendum est Venalitium capi pro loco vbi noui tium tii venderentur, vnde Apuleius in prima Apologia loquens de gagate Lapide sic scribit, Cuius odore etiã in venalitiis vulgo sanitatem aut morbum venalium experiantur. Paulus iurisconsultus. Nam quicũq̃ ex venalitio nouitionum emptus alicui ministerio ꝓpositus sit, statim eum e numero veteratorum esse, Familias ẽt venalitias dicimus seruorum qui venales prę venali ponuntur. Venalitiarii tiarii. vero dicunt vt diximus qui venalitia habẽt mãcipia qui ⁊ mãgones dicũtur. Petitus, emptus.

Et magno, subaudi non petitus erit. s. ꝑcio, ita dictum vt alibi. Magno hospiciũ miserabile magno seruorum ventres. Aut reuera ita legi põt. Non a mãgone peti tus Quisq̃ erit magno vt sit sensus Non petitus a magno mangone q̃ quis erit. i. quicũq̃ puer erit nõ erit petitus. i. acceptus ⁊ ẽptus a magno mangone. i. diuite ⁊ magnũ numeꝝ seruoꝝ habente, Seruos aũt venales hẽbũt in cathasis. Erãtq̃ Cathasię loca in quibus cõtinebant serui venalici a καθίζω q̃d est cõstituo q̃ illic cõstituti tenerẽt. Tibullus. Barbara gypsatos ferre cathasta pedes. Illic ãt magnus erat seruoꝝ garritu strepitus. Mart. Heu quę lingua silet, nõ illã mille cathasię vincebãt. Quũ poscis, Latini inquit sunt serui mei nõ exotici, ita vt quũ aliquid ab eis velis poscere poscas latine, nõ aũt, grece vt barbare. Idẽ habitus cunctis, pari sunt inquit corporis habitu ⁊ ornatu non quales cęteri romani habebant vario corporum cultu, vnde illud est a Seneca dictum cum summa indignatione ad Lucilium transeo inquit agmina exoletorum per nationes colorescq̃ descripta, vt eadem omnibus lenitas, sic eadem prime mensura lanuginis, eadem species capillorum, ne quis cui rectior est coma crispulis misceatur, vnde pulchre sequitur, tonsi rectiq̃, capilli sed ne contraria videatur q̃ ait tonsi rectiq̃, capilli, ita ĩtelligimus vt capilli illi tõsi sint sursum erecti ⁊ ñ pecti ne cõplanati. Purpura vestit. i. ꝑtexta, nã pueri vsq̃ ad quartũdecimũ annũ ętatis sue ꝑtextã gestabant, inde egressi togã virilẽ sumebant. lege Macrobiũ. Ardẽs, q̃ colore ardere vr̃, ita dictũ, vt illud añ, Setinũ ardebit in auro. Necpugilares, Manifeste oñdit puer esse simplicẽ ⁊ puꝝ. Nec habet inquit genitalia grãdiora q̃ assiduo libidinis vsu excreuerint, testiculis in magnitudinẽ pugni ꝑgrandibus. Pugilares crassitudine pugni. In balnea. Nam illic potissimum a cinędis spectabantur. Mart. Oculis demorantibus draucos. Rancus, propter coitum. vox enĩ in adolescẽtibus post vsũ veneris mutatur, fiuntq̃ rauci. Aristoteles in libro problematum, Homo quum incipit coire pubescit ac ĩ grauem vocem permutat. Aliqui ẽt legunt Draucus. i. bñ mentulatus. Hallas vellendas. s. piłosas, idest adhuc ea non estate vt pili sub halis fruticent, qui sepe ĩ balneis a vulsoribus euellebantur. Gutto, vasculo oleario quo vtebantur ĩ balneis. Vbi post lauacrum oleo perungebantur. de quo dictum est ĩ tertia Satyra. Apuleius in primo limine secundi libri floridorum ampullam olearium appellat. Hic tibi vina dabit, talis inquit puer poculą tibi ministrabit. Diffusa expressa, ⁊ in ferias suas recondita. Forsitan expectes, neq̃ illud tibi est expectandum vt exhibeam puellas gaditànas quę te in cœna lasciuia saltatiõe oblectẽt.

Quisq̃ erit, ẽ magno, quũ poscis, posce latine,
Idem habitus cunctis tonsi rectiq̃ capilli,
Atq̃ hodie tantum propter conuiuia pexi.
Pastoris duri est hic filius, ille bubulci
Suspirat longo non visam tempore matrem,
Et casulam, ẽ notos tristis desiderat hędos.
Ingenui vultus puer ingenniq̃ pudoris,
Quales esse decet, quos ardens purpura vestit,
Nec pugilares defert in balnea raucus
Testiculos, nec vellendas iam prebuit alas,
Crassa nec oppositio panidus tegit iguina gut.
Hic tibi vina dabit diffusa ĩ mõtibus illis (to,
A quibus ipse venit, quorũ sub vertice lusit.
Nãq̃ vna atq̃ eandẽ ẽ vini patria atq̃ ministri.
Forsitan expectes vt gaditana canoro
Incipiat prurire choro, plausuq̃ probatę
Ad terram tremulo descendant clune puellę
Irritamentum veneris languentis, ẽ acres
Diuitis vrticę, maior tamen ipsa voluptas
Alterius sexus, magis ille extenditur, ẽ mox

Maiores. n. domus bis nugis tantum delectẽt, quę omnia sunt quędã veneris irritamenta, sicq̃ poeta lasciuos sui temporis mores damnat quibus tota ciuitas corrupta erat. Vnde Quitilianus sic ait. Omne cõuiuium obscenis canticis strepit, pudenda dictu spectant

T. liuius lib. ix. de bello macedonico loquens de luxuria vrbis ab exercitu asiatico inecta fic scribit. Tũc psaltrię sambucistrieq̃ ⁊ conuiualia ludionũ oblectamenta addita epulis, epulę quoq̃, ipsę ⁊ cura ⁊ sumptu maiore apparari cœpere. Gaditana, Nam cantiones gaditanę egyptieq̃, ex omnibus mollissimę habebãtur ad saltationes ⁊ motus ĩpudicos puellarum. Mart. li. iii. Catica qui nili qui gaditana susurrat. A libi. nec de gadibus improbis puellę vibrabunt sine fine prurientes. Papynius in syluis, illic cymbala timulęq̃, gades. i. puellę gaditanę pitę saltationis ad tinnitum ęris. Gades autem vt diximus ante insula est hispanię extra columnas hercules ad hostium Betis itrumpentis in oceanum britannicum. Mart. Edere lascinos ad betica crusmata gestus.

Gaditana

Gades

Prurire lascino corporis gestu moueri. Choro coetu, Probate plausu. fauore discumbentium. nam super cœnã hęc fiebant. Clune tremulo, ĩpudico corporis motu. Mart. de puella gaditana. Tã tremulũ crissat, tam blandum prurit, vt ipsum Masturbatorem rederet hippolytũ. Illud aũt obseruandum vt docet Seruius omnia nomina latina, in aia simplicia, a verbo non venientia in nis syllaba terminata esse masculina, in anima propter canis, simplicia ꝓpter bibennis, a verbo non venientia propter finis. ergo poeta clunis bene dixit. Oratius male, Quod pulchrę clunes. Irritamentum oppositio est, Vrticę stimuli qui maxime pungat ⁊ irritent ad venerẽ. Maior tamen licet inquit viri hisce lasciuis gestibus maxime moueantur ad obscoena, mulieres tamen eę sunt quę maiorem sentiant voluptatem

Nois in nis

ac per hoc oñdit libidine magis mulierem flagrare q̃ vi
rum. Alterius.s. sexus muliebris. Extendit, erigit
q monetur ad turpitudinẽ. Vrina concepta.i. semẽ ge
nitale collectum. Auribus atq; oculis per auditum q
aspectum rerum turpiũ, vt alterum referatur ad cãtica
lasciua, alterꝝ ad indecoros impudicosq; corpis motus.

Auribus atq; oculis concepta vrina monetur.
Nó capit has nugas humilis domus, audiat il-
Testarũ crepitus cũ verbis, nudũ olido stãs (le
Fornice mancipiũ, quibus abstinet, ille fruatur
Vocibus obscoenis, omniq; libidinis arte.
Qui lacedæmoniũ pedemate lubricat orbem,
Namq; ibi fortunę veniã damus, alea turpis
Turpe ẽ adulteriũ mediocribus, hęc eadem illi
Omnia cũ faciant, hilares nitidiq; vocantur
Nostra dabunt alios hodie cõuiuia ludos,
Conditor iliados cantabitur, atq; maronis
Altissoni dubiam facientia carmina laudem,
Quid refert tales versus, qua voce ligantur?
Sed nunc dilatis aduerte negocia curis,
Et gratam requiem dona tibi, quando licebit,
Per totam cessare diem non foenoris vlla
Mentio, nec prima si luce egressa reuerti
Nocte solet, tacito bilem tibi contrahat vxor
Humida suspectis referens multicia rugis,
Vexatasq; comas, ẽ vultum, auremq; calentẽ.
Protinus ante meũ quicquid dolet eyue limen,
Pone domũ, ẽ seruos. ẽ quicquid frãgitur illis
Aut perit, ingratos ante oĩa pone sodales

Moneturꝝ irritatur. Has nugas in cõtemptũ diui tum dictũ. i. tales volu ptates talemq; lasciuiam Audiat ille cũ indigna tione in hominem diui tem. Ordo est. Audiat il le crepitus testaꝝ cũ ver bis quibus abstinet mã cipium nudum stans in olido fornice, ille iq; fruatur vocibus obscoenis q lubricat orbem lacedæ moniũ pedemate. Hoc loco describit saltationẽ illã quam Lucianus cõ memorat in tractatu de saltatione. Ait. n. Iaconis in choreis tripudiis pręcipuos omnium græcorum extitisse. vt potę q a Castore q Pollnce didicissent, eos autem in orbẽ saltasse, ita docet. κὠυλητης μεν τω μεσῳ καθηται εσωυλωνῶν κατηχων τω σοφιστὴ οἱ δε κατα τοι χου αλληλοις εστωμενοι σχημαςα σαν τοια εωιδεικνυν ται σροσευθμον αρτιμεν σολεμικα και μετο λιγον δε χορευτικα διονυσῳ και αφροδιτι φι λα quę latine sic. Et tibicen qdem in medio sedet tibia canens q pede pulsans terram. s. illi aũt p ordinem se in nicem sequentes figuras varias representant modo qui dem bellicas ẽ paulopost saltatorias quę Dionysio q ve neri amica sunt. Pollux quoq; qui enumerat saltationũ genera scribit σκδημα lacedemoniũ hoc est saltatio nem laconicã. Nam lacedemon ciuitas est laconię de quo genere saltationis intellexit Statius in Achilleide Multiplicantq; gradum modo quo curretes i actu. quo q; pii famotraces erunt, nunc obuia turba Pectine ama gonio, modo quo citat orbe lacenas. Delia plaudẽtesq; suis intorquet amiclis. Frit ergo sensus. Diuites ẽ poten tiores qui saltationem laconicam exercent ẽ hiis nu gis delectantur, fruantur vocibus obscœnis q omni ar te libidinis, Lasciuis. n. multis saltatio celebrabatur, q iõ vt dictum est grata erat Dionysio q veneri. Testa rum crepi apparet apud antiquos instrumenta quędã fuisse quas testas vocarent, quę pulsata amœnũ redde rent sonum. Vñ est illud apud tranquillum in Nero ne. Qui diuisi in factiõs plausuũ genera condiscerẽt. Bõbos q ĩbrices ẽ testas vocabant, nisi forte placeat in telligere crepitus testarum hoc est. tinnitus cymbaloꝝ.

Quibus abstinet mancipium nudum. i. quibus vo cibus obscœnis ipsa meretrix non vtitur quasi maiore afficiatur verecundia. Nudum vtrum p inopiam an per impudicitiã q lasciuiam. Mancipium. i. meretrix quę lenoni seruit. qui lubricat qui pedum celeri mo bilitate exercet. Orbem lacedæmonium. i. gyros q am bages lacedæmonias circũ tibicinẽ in medio sedentem q canentem. Nam circum auletem saltantes agebant.

Pedemate. i. saltu. Nã ποδημα saltum signi ficat. Non ignoro ad cõ mentatoribus hunc lo cum diuersis modis ex positum, vt alii dixerint per orbem lacedæmoniũ designari annulũ, cuius vsus manauerit a lacedæ moniis ac per hoc annu latos senatores q equites romanos ĩtelligi qui an nulum pytismate hoc est leui irroratione spumã lubricum faciãt. Alii ve ro legendum contẽderit pytilismate nõ pytisma te, idq; esse genus exerci tationis, quum quispiã summis pedibus ingre diens manus protendit ocissimeq; moueat alterã retrorsum. s. alterã prsũ ẽc. Alii item trochũ in telligi de arbore pinu fa bricatum, q pytis dicat pinus vñ sit pytisma. Ego aũt ex sententia Lu ciani cotẽdo intelligi vt dixi saltationem lacedæ moniam. Legendumq; eẽ pedemate. i. saltu q nõ pytismate neq; pytilis mate. De omnibus tñ his opinet vt cuiq; libitum erit.

Pedemate

Nãq; ibi fortunę, ostendit poeta nõ sine risu satyrico iniq; paupibus esse cõparatũ vt multa nõ liceat iis face re. q si faciant videant in honesta, sin a diuite fiãt lau dabilia iuxta illud. Nam quod turpe bonis Titio seioq; decebant crispinũ. Fortunę. hoi diuiti q fortunato. Veniã damus ignoscimus q multa i diuite toleramus q̃si illi turpe nõ sit quũ turpia facit. Sicq; poeta stulticiã hoĩum ridet, q ex censu mores hominũ põderẽt oñdes nõ leniore cẽsura taxãda esse diuitiũ vitia q̃ pauperis.

Illi, diuites. Alios ludos, alias voluptates, Terẽ. Ne scis quos ludos hodie p̃bueris ĩtus? Cõditor iliados i. Homerus q bellũ iliẽse carmie suo cecinit. Sicq;. docet sũmã semp dicti q facti verecũdiã sup coenã custodiẽ dã. resq; serias ibi tractandas, qđ q Persius sẽsit quũ di xit atq; verecũda laxamus seria mẽsa. Dubiã laudẽ, hoc dicit qa quęsitũ ẽ q sepe dubitatũ vtrius carmẽ eẽt elegantius, Virgilii an homeri. vñ ppertius. Cedite ro mani scriptores cedite graii, Nescio qđ maius nascitur iliade. Tales Versus. Homeri q virgilii. Qua voce q̃si dicat quoquomõ legeris grauia q sonora videbit. Sed nũc dilatis, volo iquit nũc aĩo sis oium curaꝝ va cuo q tranqllo, dũ coenamus, docẽs illã demũ vitã eẽ in cũdã q̃ aĩ trãqllitati se mit. Prima luce, adulte ia hui temporis notat. ordo aũt est, Vxor nõ cõtrabat tibi bilẽ si egressa prima luce solet reuerti nocte. Cõtrahat bilẽ colerã moueat q ĩdignationẽ, q ad moechos inerit. mul ticia vestes. de qbus i scęa Satyra, Humida, ppter coitũ vñ sit suspicio adulterii. Aureq; calentẽ, aures. n. calẽtes Idices sũt adulterii recẽter admissi, qđ Antonius nota uit in oclauia, foemina. s. cõsulare triclinio viri corã in cubiculũ abducta, rur sus i cõuiuiũ rubẽtibus auriculis, icõptior capil lo reducta. Interea. dũ coenamus. Megalesiace Iterum populi romani desidiã notat, q ipso stu dio ludos circẽses spectaret, vñ supra. Si potes auelli circẽsibus, q alibi atq; duas tm̃ res anxius optat pana q circẽses. Nã ĩcirco, maxio ludi celebrabãt i honorẽ cybeles magnę deoꝝ matris, q megalẽses dicebãt ἀπὸ τῆς μεγαλης μητρος hoc ẽ a magna matre.

Megalesia

Interea megalesiacę spectacula mappę
Idęum soléne colunt, similisq; triumpho
Prędo caballorũ prętor sedet, ac mihi pace
Immensę nimięq; licet si dicere plebis
Totã hodie Romã circus caput, ẽ fragor aurẽ
Percutit, euentũ viridis quo colligo panni.
Nam si deficeret, moestam, attonitamq; videres
Hanc vrbem veluti cannarũ in pulnere victis
Cõsulibꝰ, spectẽt iuuẽes quos clamor ẽ audax
Sponsio, quos cultę decet assedisse puellę.
Nostra bibat vernũ contracta cuticula solem,

Mappa. Mappę, Mappa erat signũ qđ a ptore q ludis pręrat oñdi solebat nõ sine magno aurigaꝝ gaudio ludoꝝ celebra tionẽ eẽ futurã, de quo signo sẽsisse videt Varro i sermo ne latino quũ ait, In circo primo vñ mittũt eg, nũc di cunt carceres a coercẽdo ne inde exeãt añq; mgr̃atus si gnũ miſit. Trangllus i Nerone, Vniuersoꝝ se oculis i cir co maxio p̃buit aliquo liberto mittẽte mappam. Mart. Cretatã ptor quũ vellet mittere mappã, ptori mappã surripit bermogenes. Ideũ solẽne, i. qđ solẽne celebrat i honorẽ cybeles ideę. i. phrygię, nã Ida mõs est phrygię eiusdẽ et noĩs ẽ in creta. Ex phrygia. n. quo tpe Hanibal Italiã vastabat aducta ẽ, libris sibyllini; docẽtibus ho stẽ alienigenã q terrę italię bellũ intulisset, pelli Italia. vinciq; posse si matris Ideę pessimunte numẽ Romã ad uectũ foret. Legati igit pgamũ missi ad Attalũ regẽ la pidẽ quẽ matrẽ deũ incolę esse dicebãt, ab eo acceperũt Romãq; deportarunt, excepit eã. p. Scipio Nasica. Cn. fi lius eius q in hispania perierat, vir optimus a senatu iu dicatus adolescẽs nõdũ q̃storius, qm̃ ita rñsũ habebat, vt numẽ id ad optimo viro reciperet cõsecrareq;. Vñ Ouid. in fastis. Mater abest, matrẽ inbeo romane regras, Quũ venerit casta ẽ accipiẽda manu, Colũt celebrãt, Prętor sedet, prętores vt añ diximus oĩbus ludis pręrãt. Alibi Iuuenalis. quid si vidisset ptorẽ i curribus altis Extãtẽ, q medio sublimẽ i pulnere circi i tunica Ionis i. i habitu triũphãtis, vñ nũc ait similisq; triũpho. i. triũ phãti. Prędo caballoꝝ, vel ĩnstus q iniquus occupator caballoꝝ. i. ornamẽtoꝝ q ĩsigniũ triũphaliũ (vel qđ ma gis placet) p̃do caballoꝝ. i. fraudator q spoliator ipsorũ equoꝝ merẽtiũ p̃mia, nã plerũq; ludoꝝ p̃fecti palma, q p̃mio defraudãt equos victores braniũq;, aliis nõ recte iudicantes tradũt, qđ q Plautus ĩnuit i Amphitriones his uersibus. Sine q ambissent palmã histrionibus, sine adeo q ędiles p̃fidiose cui diũt Trãquillus in Nerone ex Antonia maiore patrẽ Neronis p̃creauit, p̃fidię vero tã tę vt nõ mõ argẽtarios p̃ciis reꝰ coemptarũ, sed q i p̃tu ra mercede palmarũ aurigarios fraudauerit. Sedet i cur ru. s. vt cũ illo cõueniat. Quid si vidisset ptorem in cur ribus altis extantẽ. Ac mihi pace, venuste plebẽ flagel lat oĩ. dẽs totũ cir. studiũ eẽ in spectaculis. ludoruq; ce

Simulacrũ magnę matris

lebratione. Pace bona venia vt nõ irascaĩ, qa i eius cõ tumeliã videar hęc dicere. Fragor. i. strepitus q clamor sanctiũ in circo. fragor ppriꝰ est reꝰ fractaꝝ. Percutit aurẽ, nã in theatris q circis magni tollebant clamores ob studiũ diuerse fauentiũ Hora. in epistola. nã quę puin cere voces Eualuere sonũ referũt quẽ nra theatra? Gar ganũ mugire putes ne mus aut mare tuscũ. Tãto cum strepitu ludi spectant q arte. Sic q Se ne. in prima epi. xi. libri. Ecce circensiũ obstrepit clamor subita aliqua ẽ ĩmensa voce feriunt au res meę. Colligo, cõp hendo q coniicio. Eue tũ, intelligo ingt futurũ vt auriga pãni viridis. i. qui indutus est pãno vi ridi q cui factio pãni vi ridis. i. prasina fauet, sic victor. De q̃ritur aũt fa ctionibus ludoꝝ circen siũ diximus sufficienter in. iii. Satyra illic. Si potes auelli circensibus. Nã si de ficeret. i. si is auriga vinceret cui factio prasina fauet, vi deres totã ciuitatẽ nõ minus attonitã q̃ olim fuit accepta clade canensi, hincq; oñdit qđ diximus in pcedẽti sa ty ra magnũ multorũq; extitisse fauorẽ pãni viridis. Cali gula. n. q Nero ita prasinę factioni addicti fuere vt Cali gula cœnaret in stabulo assidue q mãeret, Agitatori cy thico vicies sestertiũ cõtulerit. Neroi vero plurimus ser mo qq; vetaret de circẽsibus esset. Et quõdã tractũ. prasi nũ agitatorẽ iter cõdiscipulos q̃rẽs obiurgate eũ magi stro, de Hectore tracto se loq emẽritus sit. Mœstã, Cas siodorus scribit vrbẽ nõ minus fuisse solicitã de victo ria agitantiũ equos nec aliter iter se, cõtendere cõsueuis se q̃si rei. p. discrimẽ adesset. Victis cõsulibus sicuti fa it quũ Paulus æmilius q Terẽtius Varro cõsules fugati sunt apud cãnas quoꝝ Paulus æmilius ẽt occisus fuit le ge liuiũ lib. xxii. ab vrbe cõdita. Spectẽt iuuenes, Iu uenes ingt quos decet sedere iuxta puellas q certare spõ siõibus, spectẽt tales ludos. Quos clamor decet, qbus in circo turpe nõ est clamare quũ applaudũt q fauẽt. Spõsio, dr̃ cõtetio q altercatio. q. fit dpositis pignoribus, Spectatores igit i nicẽ cõtendẽtes spõsione. i. deposito pi gnore alii aliũ fore victorẽ asserebãt. Pli. lib. xxxiii. Ad spõsiones etiãnũ annulo exiliẽte, solẽt. n. annuli in spõ sionibus sępe dęponi. Idẽ in. vii. loĩns de Asclepiade. Sed maxie spõsione facta cũ fortuna ne medicus crede reẽ si vnq̃ invalidus vllo mõ fuisset. Idẽ in, viii. loĩns de cœna Cleopatrę. Ergo spõsiõibus factis postero die ma gnifica cœnã appositi Antonio. Idẽ in eodẽ. Nerium pharo suo nimis fidebiat Anto. pene histriõi cõparatus q qdẽ nulla spõsione ad hoc pductus singulos vniones cõuiuis ad sorbẽdũ dedit. Audax, qa in discrimine res versaĩ, quũ rei euẽtus sit incertus. Assedisse, iuxta sedisse, sic. n. viri q mulieres in theatris p̃miscue sedebãt Ouidius. Proximus ad dñam nullo phibẽte sedeto. Nra bibat vernũ, cõsueuerunt antiq; authorę. Celso vt recitauimus apud Persiũ illic. Et assiduo curata cuticu la sole, aĩ cibũ exerceri, eã exercitationẽ sequebat mõ vn ctio vel in sole, vel ad ignẽ, mõ balneũ. Descẽdebãt. n. in soliũ vbi lauabant, tũ multo oleo vngebãt, leniterq;

Spõsio

Effugiatq; togam,iam nunc in balnea salua
Fróte licet vadas;quaquam solida hora supsit
Ad sextam;facere hoc non possis quinq; diebus
Continuis,quia sunt talis quoq; tedia vitę
Magna,voluptates cómendat rarior vsus,

Bissena arguitur Satyra capitator auarus.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra duodecima,

Atali corunine die mihi dulcior hęc lux;
Qua festus promissa deis animalia cespes
Expectat; nineam reginę cędimus agnam.

Atali corunine die, Ad corunū hanc Satyram scribit, qua oñdit se p̄ salute amici sui Catulli qui graui maris agitatus tẽpestate piculum omnino euaserat,nota diis esse persoluturum. Verum Satyrę non immemor eos flagellat q̄ cupiditate adducti non pro amico qui habeat filios vt Catullus habebat, sed pro orbis tantum quorum hereditatem captent vota suscipiunt, nominatim autem insectatur Neuium & Histrum pauinium qui temporibus suis testamentorum captatiõe locupletati erant. Est autem ordo & sensus, O corui hęc lux qua cespes foestus.i.ara expectat animalia p̄missa diis, Est mihi dulcior natali die,subauditur.n. extrinsecus est. Natali die, Sũma.n.hilaritate antiqui diẽ natalis dies quo nati erant quotannis celebrabant,gratias diis agẽtes pro hac luce ad quam venerant, Amici vero & cliẽtes natalem celebrantibus munera mittebãt, vñ multi auaritia adducti(vt dicimus alibi ante)nõsolũ diẽ natalẽ semel,sed sępius in anno quo plura ab amicis munera acciperant celebrabant, quare a Martiale sic taxatur clytus. Vt poscas clytę munus exigasq; vno nasceris ockies in anno. Natalis autem apud veteres plenum fuit vt illic apud Verg. Meus est natalis iola. Et mox adiectionem recepit, vt hoc loco natali die. Et apud Terentium. Poro aũt alio munere feriet, vbi erit puero natalis dies. Cespes festus.i.ara ex cespitibus extructa, Cespes est enim cespes herba cum terra simul effosa. Reginę, Iunoni quę ob excellentiã regina a poetis appellat, vñ Verg. Ast ego q̄ diuũ incedo regina. Par vellus, par agna, nã vellus sepe p̄one ponit a poetis. Ouidius li. vii. metamorphoseon. Cultrosq; in guttura velleris atri coniicit. Pugnanti periphrasis est minerue quam scimus eandem esse & palladem, quę in scuto caput meduse dicitur habere collocatum, ergo pugnanti gorgone i.minerue quę pugnat, egide in qua est caput meduse collocatũ, Vergi. egidaque horriferam turbatę palladis arma. Higinus tamen tradit caput Meduse fuisse collocatum in pectore eius, vnde & Claudianus in gigantomachia Tritonia virgo prosilit ostendens rutila cum Gorgone pectus. Gorgone maura, capite moduseo in pectore sine scuto collocato Gorgones tres fuisse tradunt fabulę filias phorci, ex cetho coniuge, quarũ prima sterno, secunda euriale. tertia Meduſa, eas scribit Mella habitasse insulas gorgades in oceano atlantico, vnde & gorgões dictas existimatur. fingunt poetę vnum tantum oculũ iis fuisse, quem sibi inuicem commodarent. addũt Medusam per littora vagantem a Neptuno amatam, fugientemq; compressam fuisse in templo palladis. Ob eamq; rem deam indignatam capillos eius per quos neptuno placuerat i serpẽtes conuertisse, fecisseque vt qui eam aspicerent in lapides verterentur. hanc dormientẽ Perseus Iouis & Danaes filius acceptis mercurii talaribus eiusq; falcato ense, & scuto palladis chrystallino per quod illam impune aspicere posset interemit, abstulitq; eius caput. quod ipsi scuto opposuisse dicitur. ex ceruice igitur recisa equus pegasus alatus fertur esse procreatus, qui inde vsq; ad Helicõem collem pernollans, ripe de humum fodiens fontem excitauit hippocrenẽ musis cõsecratũ. Higinus tradit nõ a Perseo sed a Minerua Medusam iteremptã fuisse. Omitto autẽ ea quę a Dionoli.iiii. referunt de Gorgonibus mulieribus validis & pugnacibus, aduersus quas dicit Perseum haud parno certamine bellum gesisse. Maura, nam in insulis vt diximus quę gorgades dicte sunt. in mari atlanti co habitauere, est aũt atlas mons mauritanię. Sed procul et tensum, sed Ioui inquit vitulum paranimus, quẽ mactemus. Funem extensum, ferociam oñdit vituli qui ducentes ẽt ante iret. Nam vitulus funibus ducebatur humeris autem hominis ad aras allatus non fere litabat, sicut ne claudicans nec aliena hostia deos placat, nec fugiens ab aris. Hostia, victima & hostia dicitur tolitur omnis bestia ad sacrificium tantum parata. Tarpeio Ioui. i. capitolino, cuius templũ erat i capitolio, nã ius quũ fundamenta ędis Iouis fundarent, caput humanũ mons

Gorgone

Hostia Victima Capi

Effugiatq; togam,iam nunc in balnea salua
Fróte licet vadas;quaquam solida hora supsit
Ad sextam;facere hoc non possis quinq; diebus
Continuis,quia sunt talis quoq; tedia vitę
Magna,voluptates cómendat rarior vsus,

Sẽtentia ẽgeneralis, per quam (licet poeta eam ad medio crem vsum ẽpularum tenendum accõmodet) monet omne nimium ex sentẽtia chilonis cunctis in rebus eẽ fugiendum, nullamq; voluptatem esse tantam quę nõ assiduitate sui fastidium pariat.

Natalis die, Sũma.n.hilaritate antiqui diẽ natalis dies quo nati erant quotannis celebrabant,gratias diis agẽtes pro hac luce ad quam venerant, Amici vero & cliẽtes natalem celebrantibus munera mittebãt, vñ multi auaritia adducti(vt dicimus alibi ante)nõsolũ diẽ natalẽ semel,sed sępius in anno quo plura ab amicis munera acciperant celebrabant, quare a Martiale sic taxatur clytus. Vt poscas clytę munus exigasq; vno nasceris

Salua fronte, sine aliquo pudore, hoc autem dicit, quia hora quinta negotiis maxime districti erant. Martialis. In quintã varios extendit Roma labores. Sexta quies lassis, septima finis erit. Salua autem fronte, dicit quia ibi omnis posita est maiestas hominis vnde dicimus Iste frontem perfricuit.i.omnem pudorem deposuit. Quintilianus in.ix. perfrica frontẽ & dic te digniorem qui prętor fieres. Hoc.s.frequentare conuinia & ocio indulgere. Talis vitę,ociosę. s.& voluptuarie, Voluptates commendat rarior vsus, Sẽ

Par vellus dabitur pugnanti gorgone maura
Sed procul extensa petulans quatit hostia funẽ
Tarpeio seruata ioui,frontemq; coruscat
Quippe ferox vitulus templis maturus ẽ aręs,
Spargẽdusq; mero,quẽ iam pudet vbera matris
Ducere,qui vexat nascenti robora cornu.
Si res ampla domi,similisq; affectibus esset;
Pinguior hispulla traheretur taurus, ẽ ipsa
Mole piger,nec finitima nutritus in herba;
Leta sed ostendens clitumni pascua sanguis
Iret,ẽ a grandi cerniz ferienda ministro
Ob reditum trepidantis adhuc,horrẽdaq; passi
Nuper,ẽ incolumem sese mirantis amici.
Nam pręter pelagi casus,ẽ fulguris ictum
Euasi,densę cęlum abscondere tenebrę
Nube vna;subitusq; antennas impulit ignis,
Quũ se quisq; illo percussum crederet,ẽ moz
Attonitus nullum cõferri posse putaret
Naufragium velis ardentibus;omnia fiunt
Talia tam graniter si quando poetica surgit
Tempestas;genus ecce aliud discriminis audi;
Et miserere iterum,quamquam sint cętera sortis
Eiusdem,pars dira quidem, sed cognita multis
Et quam votiua testantur pbana tebella
Plurima (pictores quis nescit ab iside pasci?)
Accidit ẽ nostro similis fortuna catullo.
Quũ plenus fluctu medius foret alueus,ẽ iam
Alterum puppis latus enertentibus vndis

Sentia ẽgeneralis, per quam (licet poeta eam ad medio crem vsum ẽpularum tenendum accõmodet) monet omne nimium ex sentẽtia chilonis cunctis in rebus eẽ fugiendum, nullamq; voluptatem esse tantam quę nõ assiduitate sui fastidium pariat.

Atali corunine die, Ad corunũ hanc Satyram scribit, qua oñdit se p̄ salute amici sui Catulli qui graui maris agitatus tẽpestate piculum omnino euaserat,nota diis esse persoluturum. Verum Satyrę non immemor eos flagellat q̄ cupiditate adducti non pro amico qui habeat filios vt Catullus habebat, sed pro orbis tantum quorum hereditatem captent vota suscipiunt, nominatim autem insectatur Neuium & Histrum pauinium qui temporibus suis testamentorum captatiõe locupletati erant. Est autem ordo & sensus, O corui hęc lux qua cespes foestus.i.ara expectat animalia p̄missa diis, Est mihi dulcior natali die,subauditur.n. extrinsecus est. Natali die, Sũma.n.hilaritate antiqui diẽ natalis dies quo nati erant quotannis celebrabant,gratias diis agẽtes pro hac luce ad quam venerant, Amici vero & cliẽtes natalem celebrantibus munera mittebãt, vñ multi auaritia adducti(vt dicimus alibi ante)nõsolũ diẽ natalẽ semel,sed sępius in anno quo plura ab amicis munera acciperant celebrabant, quare a Martiale sic taxatur clytus. Vt poscas clytę munus exigasq; vno nasceris

dẽ inuẽtũ. Vnde mons capitolinus dictus est qui ãtea Tarpeius a Tarpeia virgine vestali q̃ ibi sabinoz scutis est obruta dicebaẽ, huic prius Saturniũ appellatũ scribunt Cato & Fabius pictor de originibus. Frõtẽq; coruscat posuit pro crispat, qđ signũ est ferocitatis Tẽplis maturis,nã maturi tũc dicebãt ad sacrificiũ, quũ canda articulũ suffraginis cõtingebat,breuiore aũt nõ.litabant, author Pli.

Spargẽdusq; mero,nã in sacrificiis iter cornua victimaz mez̃ fundebaẽ. Vergi. in q̃rto. Ipsa tenẽs dextra paterã pulcherrima Dido. Candẽtis vaccę media ĩter cornua fundit. Ducere. fugere. Si res ãpla domi. Sensus est, si mihi diuitię essent quales opto, mactarem sane victimã pinguiorẽ hispulla sicq; se amico cõmendat ab ĩ genua volũtate. Affectibus,i. desideriis meis.

Hispulla, satyrice mulierem sui temporis pinguem notat. Ipsa mole, ipsa crassitudine.

Sanguis.i. taurus sanguinis ẽ succi plenus.

Clitumni, in agro falisco clitũni amnis aqua potat candidos bones facit Plu.lib.ii.capite.c.vi.

Iret, ad sacrificium.s. grandi ministro.i. victimario qui ante aras victimam cedebat. Mirantis se incolumem, q̃ tantam tempestatẽ euadere potuisset. Nã prẽter pelagi casus, prẽter in quit estum maris & ictũ fulminis euasi, tenebrę veluti nocturnę oborte sunt, sicq; atrocẽ tempestatẽ desygnat, qualis est illa virgiliana. His vnda debiscẽs terrã inter fluctus aperit, furit estus harenis. Fulguris euasi, quod forte euaserat, fulgur autem posuit pro fulmine. Est.n. fulgur ignis late explicitus, fulguratio ostendit ignem, fulminatio emittit. Subitus ignis, periphrasis est fulminis, est.n. ignis coactus vento impetu iactus lege Senecam in naturalibus. Impulit antẽnas.i. percussit. Conferri, comparari suo naufragio. Velis ardentibus, fulminis incendio cõflagrantibus. Oia fiunt talia, tales inquit solẽt esse tempestates quę a poetis describuntur, qualis fuit tempestas Catulli. Nã poetę si quando describunt tempestates eas exaggerando fingunt grauissimas, & sic ostendit tempestatem Catulli non cedere periculi atrocitate poeticis tempestatibus quantũuis grauissimis. Si quãdo poetica surgit, ideest a poetis describitur, bene autem dixit surgit, nam proprie tẽpestas in mari surgere dicitur. Genus ecce aliud, attẽtum facit auditorem, est.n. dicturus quomodo

in mare omnia preciosa proiecerit vrgente tempestate.

Quãquã cętera, subaudi quę dicturus sum. Miserere iterum, quia iam misertus est ppter tenebras & fulminis ictum quo vela sunt percussa. Eiusdem sortis, eiusdem tempestatis, nam potuisset aliud discrimẽ narrare extra tempestatẽ maris. Pictores quis nescit ab iside pasci, Tibul. loquens de Iside picta docet templis multa tabella tuis.

Tabella votiua, qui ex valitudie seruati suis sent in tẽplo Esculapii ĩ tabella genus morbi pictum suspendebant. Sic que qui naufragiũ euasserant tabella casum pictum in templo Neptuni figebant, verũ postea recepta & superstitiõe egyptia in templo quoq; Isidis cuius sacrificia pręcipua veneratione in vrbe colebant tabellas põebant, tanq̃ quę mari periclitãtibus opitularet. Cuius rei rõnem Lucianus commemorans in tertio deorum dialogo scribit quẽadmodum Iuppiter mandauit Mercurio vt Argum pastorẽ intimeret Ioq; puellam in egyptum per mare transferret. Isidemq; nomiaret, quę in posterũ esset egyptiis dea & nilũ in alueũ reduceret, venti imperaret, ac nauigantes seruaret. Qui igit naufragiũ faciebãt id in tabella votiua pictum in templo Isidis ponebant, sicq; pictores pasci dicebant ab Isidẽ Quare non immerito egyptus nauigium Isidis colit, quia Europa in Tauro rapta fert. i. in naui tauri picturam habente, author Fulgentius. Pars dira quidem. Arduũ.n. est ex naui pciosam suppellectilẽ abiicere in mare. Cognita multis, quã calamitatem multi nauigantium sunt experti. Accidit fortuna ordo est. Accidit & Catullo nostro similis fortuna. i. vt mare res preciosas abiiceret, quod & multi alii fecere, v templa docẽt deoz per tabellas votiuas. Votiuas, vo Votiuę dicunt ea quę diis per votũ destinata sunt, vñ vouę tatiuam dicimus victimã quę per votum sacrificio ẽ debllę stinata, vnde Horatius. Pascitur in vestrum reditũ votiua iuuenca. Et Vitruuius lib. viii. Hiero rebus bene gestis quũ auream coronam votiuam diis immortalibus quodã in fano constituisset. Quũ penus fluctu, sensus est, quum forte nauis esset semiplena fluctu vndisq; icertis agitaret, neq; gubernator sua posset arte subuenire. Catullus partem rez̃ suaz̃ quibus nauis onerabaẽ in pelagus proiecit, quo nauis facta leuior tempestatem superaret. Sicq; prudentia commendat Catullum

Subuenire.n. tempestati quauis ratione sapientis est, eoq; magis si plus adipiscare re explicata boni,q̃ addubitata male. Decidere iactis coepit.i. Catullus coepit decidere & pacisci cũ ventis,iactu.i. rerum suaꝝ eiectiõe, quasi ita eiecti rebus suis ventis satisfaceret,nam sequitur,imitatus castora, & fundite quę mea sunt, illud enĩ absurdum est exponere decidere pro cõciderena nim. Decidere.n. dicunt debitores quum aliquibus rebus datis cum creditore paciscunt. Arboris incertę, ordo est. Quum iam prudẽtia cani rectoris nullam ferret opem arboris incertę.i. quę naui icertę debebat & cõueniebat. Tale ẽt genus oõnis est apud Propertiũ. Quęrite nõ sani pectoris auxilium.i. quęrite auxilia pectori meo non sano i. q̃ conueniãt pectori meo potest etiam talis esse ordo. Prudentia cani rectoris arboris icertę, hoc est gubernatoris nauis incertę.

Arboris incertę.i. nauis. Nam poetę nauem plerũq; & arborem,& trabem appellant. Persius Trabe rupta brutia saxa prehendit amicus inops. Ouid. Nondum cęsa suis peregrinum vt viseret orbem Montibus in liquidas pinus descenderat vndas. Imitatus castora, castor animal est ponticum terestre & aquaticũ cauda pisciũ,cętera specie lutrę, q̃ morsu testiculos sibi amputat periculo vrgente ob hoc se peti gnarus. Castoreum id medici votant Virgi. Virosaq; pontus Castorea,de quo plura apud Persium illic. Saperdam en adhuc ponto Castoreum stuppas,de eo multa Pli. & Solinus, poeta exẽplo Catulli monet salutem omnibus rebus antiponẽdam. Medicatum,ad multa medicamẽta aptum. Teneris mœcenatibus.i. mollibus & delicati, qualis fuit mœcenas. Nam eum constat (vt diximus in prima satyra illic de mœcenate supino) delicatum fuisse. Atq; alias, subandi vestes. Hoc loco poeta describit intelligitq; vestes coloris natiui ex lana bethica. Nam in pecudibus bethicis hoc est hispanis vellera sunt rutila, ex quibus nullo alio adhibito colore vestes texebãtur,eas ostẽdit poeta talem colorem habere ex pascuis potuq; aquarum & temperie aeris. Inde lacerna bethica apud Mart. sic loquitur. Non est lana mihi mẽdax nec mutos abeno. Sic placeãt tyrię,me mea tinxit ouis, Idem lib. ix. In tarteſiacis domus est notissima terris, qua dives placidum corduba Bethin amat. Vellera natiuo pallent vbi flaua metallo. Et linit hesperium braccea vina pecus. idem in fine.xii. libri. Bethis oliuifera crinem redimite corona,aurea qui nitidis vellera tingis aquis. Generosi graminis,ordo est, quaꝝ vestium ipsum pecus natura generosi graminis infecit.i. tinxit, vñ infector tinctor appellatur. Cicero Dibaphum rogitat sed infectorem rem oratur. Generosi graminis.i. herbę generosę & nobilis. Sed & egregius fons,non solum inquit lanę illę in onibus sunt rutilę ex pascuis, sed etiam ex potu bethis amnis & ex aeris tẽperie, neq;.n. ad illud est referendum quod aliqui ex authoritate Plinii senserunt, qui sic libro secundo capi. c. vi. scribit. In boeotia amnis Melas nigras oues reddit. Cephisus ex eodem lacu profluens albas, rursus nigras penitus ruffasq; iuxta Ilium Xanthus, vnde & nomẽ amni, nã ξανθος flauum significat, sed ad aquas tantum bethicas, quum sequatur & bethicus adiunat aer. Viribus occultis, ideſt nõ intellectis. Aer bethicus, aer hispanus, nã bethis fluuius est hispanię vltrioris a quo & hispania bethica nominãtur, ea ẽ quę nunc granata appellatur. Greci enim coooũ vocant granum, cuius il licmagna est copia & bonitas Plinio. Parthenio factas, commendatio est ab artifice. Sic Virgilius, diuini opus Alcimedontis. Et dignum sitiente pholo, ideſt qui optime posset pholo satis facere sitiẽti, & ei sitim explere. Nam pholus centaurus fuit a quo propinquus mons pholus est appellatus, qui quum Herculem hospitio suscepisset dolium vini antea defossum extulit, hoc tradunt cuidam centauro olim a Dionysio datum imperatumq; vt tunc vinum proferret, quum ad esset Hercules, eo igitur facto ferunt reliquos centauros vini odore & virtute factos ebrios, quumque impetum vna omnes in pholum facerent, ab Hercule partim cesi sunt partim in fugam conuersi. lege Diodorum libro quinto, Vel coninge fusci, mulierem bibacem sui temporis flagellat. Bascandas, vasa erant britannica, Bascan Martia. Barbara depictis venit bascauda britannis, sed de me iam manuit dicere Roma suam. Escaria, scilicet Olin vasa ab esca denominata. Multum celati, scilicet auri. Quo biberat, designat poculum aureum quod vt scribit Plini. lib. xxxiii. capite. iiii. pulsino Philippus rex Macedonum subiic. ebat quũ vellet dormire. Emptor olinthi, Olinthus ciuitas est Thracię edito in loco sita (vt libro primo historiarum scribit Thucydides) quam vt testatur Demosthenes contra Eschinem, Philippus Amyntę filius Alexandri pater, emit ab Laschene amico suo, quem pecunia corruperat, de quo in Alexisse Virgilium in sexto illic Vendidit hic auro patriam tradit Seruius. Callidus, nam vt scribit Iustinus blandus pariter fuit & insidiosus, vt qui plura promitteret q̃ prestaret, Callidos appellat Cicero in libro de natura deorum, quorum tanquam manus, sic animus vsu concalnit, Sed quis nunc alius hęc ad laudem dicuntur Catulli (qui quod alii non facerent) pluris fecit salutem quam opes suas, sicq; sui temporis auariciam notat. Non propter vitam, docet poeta philosophice ita homini parandus esse opes, vt eas habeat tanq; ancillas non dominas (Sed nisi forte nimis arrogans vi

Arboris incertę nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Coepit cum ventis, imitatus castora. qui se
Eunuchum ipse facit cupiens euadere damno
Testiculi vsq; adeo medicatũ intelligit inguen.
Fundite quę mea sunt dicebat cuncta catullus
Precipitare volens etiam pulcherrima, vestem
Purpuream teneris quoq; mœcenatibus aptã,
Atq; alias, quarum generosi graminis ipsum
Infecit natura pecus, sed ẽ egregius fons
Viribus occultis, ẽ bethicus adiunat aer.
Ille nec argentum dubitabat mittere lances
Parthenio factas, vrnę cratera capacem,
Et dignum sitiente pholo, vel coninge fusci,
Adde ẽ bascandas ẽ mille escaria, multum
Celati, biberat quo callidus emptor olinthi.
Sed quis nunc alius, qua mundi pte, quis audet

Castor

Bethis

Pho lus

Callidus

Olinthus

Bascan

Infector

derer) negarem hęc duo carmina esse Iuuenalis, nullã enim poetę sapiunt grauitatem, Cęci vitio, scilicet immensę cupiditatis & auaritię. Iactatur, scilicet in mare. Aduersis, scilicet ventis & fluctibus. Illuc decidit, eo necessitatis deuenit vt etiam arborem nauis succideret. Explicat angustum, succiso arbore nauem reddidit spaciosam, quę antea angusta erat atque implicita.

Quando, quandoquidem solemus in periculis afferre vltima & extrema presidia vt truncemus scilicet arborem quo nauis fiat leuior legendumque cum suspirio. Inunc, honesta inhibitio est per permissionem. Sic Ouidius. Digitis a morte remotus q̃tuor, hoc videtur poetę sumpsisse ex dicto Anacharsis qui quum didicisset quattuor digitorũ nauis esse crassitudinem tantum inquit morti pinqui sunt qui nauigãt Inunc & cupidi nomen amantis habe, monet.n. quantum nauigãtibus immineat periculum.

Teda, tabula nauis. Tedam autem posuit pro omni arbore ex qua naues fieri solent, de Teda diximus in prima Satyra illic, Teda lucebis in illa. Mox cum reticulis, qui nauigant panem & alia ad victum necessaria secum ferunt. Persius, Iam pueris pellem succinctus & Oenophorum aptas, ait ergo poeta Tu qui nauigaturus es memento vna cum pane & vino sumendas esse tecum secures ad nauis arborem incidendam, si tempestas vrgeat, quasi dicat scito mortis periculum semper nauiganti imminere, legendumq; est Accipe non aspice. Reticulum enim est genus sacci aptum ad panem ferendum a rete denominatum. Horatius Vt si reticulum panis venales inter onusto Forteue bas humero. Reticulum item vt diximus in secunda Satyra illic Reticulumque comis auratum ingentibus implet, tegmen est capitis muliebris. Ventre lageną, hoc est capaci & ampla lagena, vas est terreum tam aquarium q̃ vinarium. Iuuena. pugna saguntina fiunt commissa lagœna. Nam ex sagunto hispanię ciuitate preciosa fictilia mittebantur. Martia. in apophoretis. Sume saguntino pocula picta luto. idem alibi. Picta saguntino cymbia malo luto. Sed postquã iacuit. Sensus est & ordo, postquã mare factum est tranquillum & omnis tempestas sedata est &c. Prora miserabilis cucurrit incpi arte, hoc est vestibus extensis & velo suo quod vnum superauerat, nam vela quę maiora erant in medio maris fulmine fuerunt absumpta. Tempora vectoris, scilicet fuerunt. Fatum, ipsa deorum benignitas. Valentius, potentius. Euro & pelago. ipsa tempestate. Parcę hilares, ideſt ipsa fata. Meliora pẽsa, feliciorem fortunam. Pensa numero tantum plurali dicuntur quęcunque pendent e colo, hoc est quę in filũ duci possunt. Ouid. Nos humiles famulęq; tuę data pẽsa trahemus.

Pẽsa

Lanificę, hoc est operatrices. Albi stamĩnis, ideſt felicitatem portendentis, nam parcę dicuntur fila nigra ducere, quum mortem infelicitatemque minantur, contra vero fila alba, quũ felicitatem portendunt. Martia. Si mihi lanificę ducunt non pulla sorores Stamina, nec surdos vox habet ista dies. Fortior, nam ventus est qui vehemẽtiori venit impetu. vnde & nomẽ, aura vero lenior est. Inopi arte, inopi presidio expositiue vestibus extensis. Superauerat, superfuerat. Virgi. Amissa solus palma superabat aceſtes, ideſt supererat. Plinius de elephantis, namque vnum qui superauerat. Iam deficientibus austris spes vitę cum sole redit, Deficientibus inquit ventis ac iam sole hoc est serenitate reuersa Catullus cœpit iam desalute sperare. Sublimis apex, ideſt mons albanus, vbi Ascanius condidit Albam. Nam post trigesimum annum ex quo Aeneas Lauinium tenuerat, Ascanius amisso patre abundante Lauinii multitudine, florentem iam vtrum res erant vrbem Lauinię matri siue nouercę (nam id quoque ambigit Liuius) reliquit, nouam ipse aliam sub albano monte condidit, quę a situ porrecto longa alba appellata est. de hoc plura diximus in quarta Satyra. Candida, scropha, nam a nom. ne porcę albę quę triginta (vt scribit Varro libro secundo de re rustica) porcellos peperit in portentum albos denominata est alba. Scropha autem appellatur sus non castrata, sed quę ad fœturam habetur. Mirabile fumen, expositio est, ideſt ex qua optimum haberi potuisset fumen. De fumine diximus in secunda Satyra & apud Persium illic, Calidum scis ponere fumen. Lętis Phrygibus, vtrum quia ea duce sedem inuenissent, an q̃ mirandum fumen essent habituri ex porca, quę triginta esset mamillarum. Et clara, ordo est scropha clara triginta mamillis nunquam visis, scilicet in alia porca,

Alba lõga

Scropha

Argento prefferre caput, rebusq; salutem?
Non propter vitam faciũt patrimonia quidam,
Sed vitio cęci propter patrimonia viuunt.
Iactatur rerum vtilium pars maxima, sed nec
Damna leuant, tunc aduersis vrgentibus illuc
Decidit vt malum ferro summitteret, ac se
Explicat angustũ, discriminis vltima quando
Presidia afferimus, nauem factura minorem.
Inunc ẽ ventis animam committe dolato
Confisus ligno, digitis a morte remotus
Quattuor, aut septem si sit latissima teda,
Mox cum reticulis, ẽ pane, ẽ ventre lagenę
Accipe sumendas in tempestate secures.
Sed postq̃ iacuit planum mare, tẽpora postq̃
Prospera vectoris, fatumq; valentius euro
Et pelago, postq̃ parcę meliora benigna
Pensa manu ducunt hilares, ẽ staminis albi
Lanificę, ẽ modica non multo fortior aura
Ventus adest, inopi miserabilis arte cucurrit
Vestibus extensis, ẽ quod superauerat vnum
Velo prora suo, iam deficientibus austris
Spes vitę cum sole redit, tum gratus inlo
Atq; nouercali sedes prelata lauino
Conspicitur sublimis apex, cui candida nomẽ
Scropha dedit, lętis phrygibus mirabile fumẽ,
Et nunquam visis triginta clara mamillis.

Reticulum

Vasa saguntina

Portus hostię

INTRAT moles positas, ideſt portum hoſtienſem magnis molibus a Claudio extructũ. De quo ita Trãquillus meminit. Item perfecit emiſſarium ſucini lacus portumque Hoſtienſem, a dino Iulio ſæpius deſtinatum ac propter difficultatem ommiſſum, ꝛ Paulo infra continuis. xxx. boium milibus ſine intermiſſione operãtibus portũ hoſtię extruxit, de eo meminit ꝛ Euſebi. cronographus.

Tyrrhenãq; pharõ. i. turrim quę in porru hoſtiẽſi erecta erat a Claudio in ęmulationẽ phari alexandrinę, vt ad nocturnos ignes curſũ nauigia dirigerẽt. Nam id sciendum phaꝫ inſulã eſſe, quę obiecta alexandrię portum efficit, vbi turris eſt eiusdem nominis quã Ptolomęus erexit, cuius vſus erat nocturno nautarũ curſui ignes oſtendere ad prænuncianda vada portus que introitum, a cuius nomine omnes reliquę turres quę cõpluribus locis flagrãt noctu phari ſunt appellate. Tyrrhenam, tuscam, mare. n. id tyrrhenum dicitur hoc eſt etruscum, in cuius littore ſita eſt hoſtia.

Pharus

Non ſic mirabere, quam videas portus ſtructiles ea eſſe operis magnitudine. Brachia porrecta. i. moles ꝓtentas in mare. Relinquunt Italiam, magnitudinẽ portus oſtendit qui ita in mare extendebaꝫ vt videret longe ab Italia recedere ꝛ longe eam relinquere. Tale eſt illud Virgilii in. x. Ille velut rupes vaſtũ quę prodit in ęquor Obuia ventoꝝ furiis, expoſtaq; ponto. Interiora, partem interiorem ipſius portus. Pernia, nauigabilia tantum parvę cymbę, qualibus in lacu Lucrino vtuntur, qui in Campania eſt iuxta Baias, ſicq; oſtendit nauem Catulli ita mutilatam ꝛ tempeſtate cõfractam, vt per brevia etiam ferret. Tunc ſtagnante ſinu. portu Tranquillos habente fluctus tempeſtate iã ſedata. Tunc. s. vbi in portum venere. Vertice raſo, ſerui qui manumittebant in tẽplo vt diximus diffuſus in cõmentariis Perſii ex ſententia Plutarchi í problematis. Feronię quę libertoꝝ dea dicebatur, raſo capite pileum accipiebant, qđ ꝛ Plautus in amphytrione meminit. quod vtinam ille faxit Iuppiter, vt ego hodie raſo capite caluus capiam pileum. Nauię igiẽ quaſi in libertatem vendicati quã per tempeſtatem amiſerant, ad eius rei imitationem caput ſibi raſerãt. Gaudent narrare pericula. Hoc aũt eſt excõſuetudine hominũ qui ſupato graui periculo gaudent multis id narrare. Securã. n. ſpem ſuperioꝝ maloꝝ recordatio ſolet eſſe iucunda. Vnde Seneca intragoediis. quod fuit duꝝ pati, meminiſſe dulce eſt Garrula pericula, hypallage eſt ꝓ ipſi garruli. Ite igitur pueri, verba ſunt Iuuenalis imperãtis ſeruis, vt parent quę ad ſacrificia ꝛ vota exoluenda pro Catullo pertineant. Nam Romani prisco inſtituto rebus diuinis operam dabant quũ aliquid cõmendandum eſſet precatione, quum ſoluendum gratulatione, quum exoſcendum voto. Valerius author in primo lamine. Linguis animisq; fauentes, nam in rebus diuinis, vt ſcribit Cicero de diuinatione quę publicę fierent, vt fauerent linguis imperabatur, quod ſignificabat vt taciturnitatem ꝓſtarent. Nam in ludis fauor, in ſacris taciturnitas eſt neceſſaria, vt ſacra rite peragi poſſint nulla mala voce obſtrepente. Tibullus. Quisquis ades lingua vir mulierq; fauẽ. ẽ alibi Ore fauete oẽr.

fauere linguis

Tandem itrat poſitas incluſa per ęquora moles
Tyrrhenãq; pharon, porrectaq; brachia rurſus,
Quę pelago occurrũt medio lõgęq; relinquũt
Italiam, non ſic igitur mirabere portus,
Quos natura dedit, ſed trunca pupe magiſter
Interiora, petit baianę pernia cymbę.
Tunc ſtagnante ſinu gaudent ibi vertice raſo
Garrula ſecuri narrare pericula nautę.
Ite igitur pueri linguis animisq; fauentes,
Sertaq; delubris, ẽ ſarra imponite cultris,
Ac molles ornate focos, glebamq; virentem,
Iam ſequar, ẽ ſacro quod pręſtat rite peracto
Inde domũ repetam, graciles vbi pua coronas
Accipiunt fragili ſimulachra nitentia cęra.

Sertaq; delubris, templa. n. deoꝝ frondibus ꝛ ſertis ornabantur Virg. Et feſta velamus frode per vrbem. Farra ipponite cultris. i. cultros mola quę ex toſto farre ꝛ ſale conſtabat inſpergite, nam mola tria inſparge bantur culter. s. ignis ꝛ caput victimę. Molles focos, molles appellauit aut ꝙ iis odores ꝛ tura crementur, quę arabes molles mittunt. Tibullus. Vrantur pia tura focis vrantur odores quos tenere terra diuite mittit arabis, Virgi. Molles ſua tura ſabei, aut qđ magis placet molles focos, recẽtes ẽ nouos, vt illud apud Statiũ in ſyluis. Sertis mollibus expleatur vmbra. i. nouis ꝛ recentibus, vnde Plinius ad Apollinarẽ. Prata florida ꝛ gẽmea trifolium aliasq; herbas teneras ſemperq; molles ꝛ quaſi nouas alũt. Sic ẽ Virgi. Caſſaneę molles. i. nouę ꝛ recentes, nã nuperrime parati erant foci, ſequitur. n. glebamq; virentẽ.

mollis

Glebãq; virẽtem. i. aram ex glebis erectam, ſꝫ quã foci parabantur. quod ꝓſtat, qđ melius eſt ꝛ excellẽtius tanq; publice factũ. Inde. i. ex publico ſacrificio iam peracto. Eſt aũt ordo, inde domũ repetam peracto rite ſacro qđ pręſtat. Domũ repetam, vt priuatim, s. ſacrificet laribus, qui et ꝓuatim in domibus ꝛ publicę in cõpitis colebant. Nã lares vt recitauimus apud Perſiũ antiquitas ꝓſides vocauit, qbus canis aſſiſtit ꝛ ipſi pellibus caninis veſtiunt vt inquit Macrobi. eius rei duplicem Plutarchus cãm affert in problematibus. Nã quũ preſides inquit ſint qui ꝓſint, hos domus cuſtodes eſſe oportet ꝛ alienis formidoloſos vt canes videmus. Mites vero ac lenes manſuetosq; domeſticis vel ꝙ demonia quędã mala circũerrant, qbus dii quaſi carnificibus ꝛ ſceleꝝ vltoribus aduerſus ininiſtos ꝛ ipios vtunt. Sic lares furiales exiſtimati ſunt ẽ pœnaꝝ ꝛ vitę exactores ꝛ opationũ ſpeculatores. Quare fit vt caninis pellibus induant, qbus ẽ cães ideo aſſiſtit ꝙ ad inueſtiganda ſcelera ꝛ vlciscendos iprobos ſagaces ſint. De laribus itẽ meminit Apule. in lib. de deo Socratis. A laribus fit Larium qđ capiť pro locovbi lares colebanť. De quo ſic Lampri. in Alexãdro Seuero. Virgilii imaginẽ cũ Cic. ſimulacro in ſcõ larario habuit, vbi ꝛ Achillis ꝛ magnoꝝ viroꝝ. Alexandrũ vero magnũ inter optimos ꝛ diuos in larario maiore cõſecrauit. Graciles coronas, hoc dicit, quia Romani vt ſcri. Pli. li. xxi. quũ terra flores negaret, coronas ex ramento e coronibus tincto ſibi cõficiebant quas hibernas appellabant, paulatimq; ſub repſit appellatio corollis inter initia ꝓpter graciltatem noũatis, hinc ergo poeta graciles coronas appellauit, La res aũt coronati ſolitos doc et Pli. ſic. Etiam tunc coro-

Larib⁹

Larari um

coron⁹

nę deoꝝ honos erant ꝛ larium publicoꝝ priuatorumq; ꝛ ſepulchroꝝ ꝛ maniũ, vnde Plautus in aululria ítro ducit Larem dicentẽ, thure, vino coronis, ſibi quotidie ſacrificatũ fuiſſe. Hic, hoc eſt domi. Laribus paternis hoc eſt domeſticis ꝛ maioꝝ noſtroꝝ. Noſtrũ Ionem, aut quem peculiari cultu domi veneramur, aut noſtrum. i. Romanum.

Iactabo, ſpargam.

Omnes colores violę. i. violas oĩs generis, nam tria ſũt, vt diximus apđ Perſium Illic ꝛ lathira, lęna genera violaꝝ pur pureę, luteę, albę. Cuncta nitent. ita a poeta in ferunt, quaſi ilico oĩa a ſeruis ꝛ miniſtris eſſent parata ad ſacrificium vt ſit ſenſus, oĩa polita, mũda, ornataq; ſunt, qualia fieri idẽ in eiusmodi rerum celebratione. Lõge erexit ianua ramos. i. ornate ẽ ramis lauri, nã in feſtoꝝ ſolẽnitate domus lauro ornabantur. Alibi ornentur poſtes ꝛ grandi Ianua lauro. Feſta, cõiunge cũ Ianua vt ſit Ianua feſta ꝛ domus feſta. Operať, rẽ ſacrã facit Virg. lętus operatus in herbis Proꝑtius Cynthia iã noctes ẽ opata decẽ. Nec ſuſpecta tibi, noli inquit ſuſpicari coruine me iõ hęc vota tam ſoleniter exſoluere quia velim captare Catullũ, non. n. eſt oĩbus, ſed tres habet liberos, quibus bona ſua relinquat. Sicq; venuſte captatores ſuiꝛ tꝫis ſigillat. Libet expectare, voluptariũ ẽ ingt expectare an aliquis appareat q pro amico tã ſterili vel gallinam moribũdã macket, quaſi dicat nemo erit q ſacrificet. Nã gallinę (vt ſcri. Pli. lib. x.) ad rẽ diuinã luteo roſtro pedibuſq; purę non videbanť, ad opertanea ſacra nigrę. Tã ſterili, qualis eſt Catullus qui quũ filios habeat nihil daturus eſt captatori, ſed oĩa filiis relicturus, nã ſterilis amicus captatoris dť, vnde nullus exit fructus, quũ oĩa liberis relinquat, ſic ꝛ agrum ſterilem dicimus qui fructum non facit, ꝛ mulierem ſterilẽ quę foetus non parit. Veꝝ hęc nimia ꝛ impenſa, Ironicos. q. d. non eſſe miranduũ ſi quis non inueniať qui pro amico gallinã ſacrificet quia nimia ſit impenſa. Coturnix, auis quã vulgus vocat qualeã grece ortyx dť, vnde Ortygometrã ipſaꝝ coturnicum regẽ vocamus. Coturnicẽ aũt poſuit pro viliſſima aue, nã apud menſas Romanoꝝ damnabať, ꝙ morbo comitiali laborare dť, Pli. author. Pro patre, ꝙ eo qui pater ſit. i. qui filios habeat, quia inde nihil ſit captaturus. Sentire calorẽ ſi cœpit, auariciã ſui tꝫis notat, mouenť inquit ſpe cõſequendę hęreditatis ad faciẽda vota ꝛ ſacrificia pro orbo ſi forte vel minima valiudine corripiať, hinc exit illa Plinii lib. xiiii. conqueſtio. Poſtq; cœpere orbitas in authoritate ſumma ꝛ potentia eſſe captatio in queſtu fertiliſſimo, ac ſola gaudia í poſſidendo peſſum iere vitę ꝑcia. Gallita ꝛ pactius, noĩa ſunt diuitum orboꝝ quos pro oĩbus diuitibus orbis ponit. De pactio meminit Mart. ſic, Munera quę cuperet pactius eſſe ſua. Legitime, Ironicos quaſi iure quodã ꝛ lege. Tota porticus, nam in porticibus temploꝝ ſuſpendebantur tabellę ſuſcipientium vota. Calorem, ardorẽ febris. Hecatomben, ſacrificium centum boum, a numero victimaꝝ, ἑκατὸν. n. centum, βοῦς τὸ βοῦν ſignificat, ad quod ſacrificii genus respexit Perſius illic Centum paria ob res egregie geſtas induco. i. duplicem hecatombẽ. Quod genus ſacrificii primum inſtitutum fuiſſe a Laconibus videtur oſtendere Strabo in. viii. Laconia inqt quum priſcis annis centenis ꝑſet vrbibus Hecatompolim vocitatam memorię proditum eſt, inde quotannis per eos bones centenos imolari conſuetum fuerat, quod ſacrum hecatombas appellabant, vt totidẽ numero mactarenť bones quot eẽt ciuitates. quũ ergo tale ſacrificiũ page retur, centum arę extruebãtur, vt totidem eſſent quot ꝛ victimę, vnde illud dictum eſt Statio in genethliaco Lucãi. Centum thespiacis odora lucis Stent altaria, victimęq; centum. Et licet alię etiam victimę q̃ bones imolarentur, ſacrificium tamen veteri vocabulo appellatum eſt hecatombe, vnde ita ſcribit Iulius capitolinus. Hecatombe autem tale ſacrificium eſt, centũ arę vno in loco cõſpiticię extruunť, ꝛ ad eas centũ ſues, centũ oues mactãtur. Nam ſi imperatoriũ ſacrificiũ ſit centum Leones, cẽtum aquilę ꝛc. huiusmodi aialia centena fuerint, quod quondam greci feciſſe dicunť quum peſtilentia laborarent ꝛc. Quatinus hic non ſunt, ſenſus, eſt quandoq; dem hic non ſunt venales elephantes, nec talis in latio belua progeneratur, ſed tãtũmodo ex locis longinquis petitur, vt imperatoribus ſeruiat, qui eam tantum í voluptatem alunt, nulla igitur mora erit, quin per pacuium ꝛ nouiũ captatores elephanti inueniant, quos ꝓ oboꝝ ſalute ſacrificent. Sicq; notat attentam captatoꝝ diligentiam, qui nulli parcẽtes nec impẽſę, nec labori elephantes peregrinã etiã belnã inueniunt. Differunt aũt inter ſe Quatinus ꝛ quatenus, vt Quatinus ꝓ qñquidem, ꝛ qñ ponit. Tranquillus in Claudio. Confirmauitq; pro concione apud prętorianos Quatinus ſibi matrimonia male cederent ſe manſuꝝ in celibatu. Quatenus vero ꝓ quousq; ꝛ quoad vt ſit cõpoſitũ a qua ꝛ tenus, vt Hora. Iubeas miſeꝝ eſſe libẽter Quatenus id faciat. Cice. in Lelio videamus Quatenus amor in amicitia ꝓgredi dẽat, Quatinus. i. qñ vel qñqdẽ. Fic. s. Romę. Belua cõcipiť, ſcribit tñ Columel. in. iiii. de re ruſtica in vrbe Roma elephãtes ꝓgnatos fuiſſe. Furna gente, aut ab indis, quoꝝ in corpe (vt ſcri. Apule. in floridis) color noctis eſt, vt ab ethiopibus q ſunt í extrema ꝑte Aphricę ad montẽ atlantẽ, nã vtrinq; elephãti mituntť, aut ab Troglodytis ethiopibus qui arabię ſunt contermini, oẽsq; colore fuſco, apud quos ẽt elephantes

Cotur nix Ortygotra

Quatinꝰ ꝙtinus

operati

progenerantur. Furua,nigra.vnde illud Mart.Nigro belua nil negat magistro. Cesaris, Domitiani.

Armentū, expositio est vt sit belua armentū Cesaris, videtq; hoc dicia poeta in segnitiē suorū temporū, vt sit sensus,elepanti quoq; vsus erat in bellis olim, nūc ab imperatoribus seculi nostri ad voluptatem ꝛ spectacula exhibent,pugnare Rome in circo Claudii pulchri ędilitate, ē Cesari Dictatori tertio eius cōsulatu.xx. contra pedites quingētos, itidē q; totidem turriti cum sexagenis ꝓpugnatoribus germanici Cesaris munere gladiatorio quosdā incōditos motus edidere saltantium modo.

Rutulis, populi sunt latii qbus iperauit Turnus. Hannibali Tyrio.i.afro ꝛ carthaginēsi Tyrium aūt appellat q ex tyro venerit Dido q carthaginem cōdidit in Aphrica. Nam Hannibal secūdo bello punico quū in Italiā per alpes descendisset elephantes secum duxit, vt Liuius, plutarchus, ꝛ Sylius scribunt. Regiq; molosso.i.pyrrho epirotarum regi, Molossi enim gens epirotarū sub Pyrrho neoptolemo fuere, quē Achilles ꝓcreat, ꝛ sub eius successoribus thessalici sanguinis.dicti aūt Molossi a Molosso rege,nā Pyrrus eo bello quo tarētinos Iunit aduersus Romanos, primus in Italia vsus est elephātis, quos boues lucas appellatos cōstat, q in Lucanis primū visi sint, vnde Ausonius, Vt lucas boues olim resumpto. Preferoces iuuit in uentus romula. Horū maiores, ordo est. Siqdem maiores horum elephantorū solebant parere Hannibali tyrio ꝛ nris ducibus,et ferre cohortes dorso, expositiue partem aliquā belli quasi dicat in reprę hēsionem segnitię suorum temporū eos nunc tiñ ali ad spectacula, qui antea ad bella dūtaxat parabātur. Euntem in prœlia, inuidiose dixit in prœlia, quasi dicat nō progredientem (vt nunc fit) in theatra. Nostris ducibus,idest romanis. Nam ꝛ Scipio socer Pōpeii in exercitu suo aduersus Cesarem habuit elephātes in Aphrica. de quo ita Apianus lib.ii.de bello ciuili sic scri. Quū Scipio octo peditū legionibus instructus equitū viginti milibus, quorū maior pars libycorū fuit,ad hęc scutatis plurimis ꝛ elephantis circa triginta aduētare diceretur. Nulla igitur mora est, quū igitur inquit gallita ꝛ pactius orbi vexentur vel minima valitudine, nulla mora est per nonium aut bistrum captatores, quin elephas qui in Italia non ꝓgeneratur ꝛ siquis est deseruit imperatoribus, quoquomodo inueniat ducaturq; ad aras mactandus. sicq; ostēdit vt diximus attentā captatorū diligentiam. qui nulli parcentes, nec impensę, nec labori elephantes peregrinā beluam mueniant, tantus est amor habendi.

Per nonium, nonius ꝛ bisser pacuuius captatores tē poribus poetę. Illud ebur, ebur posuit pro eleph ito, contra Virgi. in sexto elephantū pro ebore, Atera c inmenti perfecta nitens elephanto. Dentes elephāti ꝓprie ebur sunt, penuria tñ factum est, vt ꝛ ossa secarentur ac pro ebore haberentur. Victima sacra expositio est.

Tantis digna deis ꝛ captatoribus horū, Ironicos legendum est, quasi dicat nec elephantē licet omniū animalium maximū victimam satis dignam ee, quę diis sacrificetur, nec dignam quā captatores mactent quādo alia victima nobilior existat, ait enim alter erit q filiam ꝛ nubilē vouebit mactare pro salute diuitis. Tantis deis, laribus qui rogantur pro salute diuitis Captatoribus horum.s.diuitum. Alter,s. pacuuius non deerit, qui ꝛ seruos ꝛ filiam nubilem si habuerit non dubitabit mactare, vt solus hęredi tatem oēm consequatur vt sequētia docent. Si concedas.i.si ei per leges concedat, vt mactet seruum, vel si tu concedas orbe.i.si toleres. Imponet vittas,nam victimę caput vitta vincie batur. Valerius Flaccus libro.i.sic, Multa pallens

Cesaris armentum, nulli seruire paratum
Priuato, siquidem tyrio parere solebant
Hannibali, ē nostris ducibus, regiq; molosso
Horum maiores, ē dorso ferre cohortes
Partē aliquam belli, ē euntē in prœlia turmā.
Nulla igit̄ mora p noniū, mora nulla p bistrū
Pacuuium, quin illud ebur ducatur ad aras,
Et cadat ante lares gallitę victima sacra
Tantis digna deis, ē captoribus horum.
Alter enim si concedas mactare vouebit
De grege seruorū, magna ē pulcherrima quęq;
Corpora vel pueris, ē frontibus ancillarum
Imponet vittas, ē si qua est nubilis illi
Iphigenia domi dabit hanc altaribus, ē si
Non sperat tragicę furtiua piacula cerue.
Laudo meum cinem, nec comparo testamento
Mille rates, nam si libitinam enaserit eger,

ferrugine taurus Stabat adhuc, cui cęruleę per cornua vittę. Idem alibi, tibi cęruleis in littore vittis, Et cephyris glaucoq; bouem, thetidiq; iuuencum, Deicit Ancęus. Et si qua est Iphigenia domi. ꝛ si quam filiam nubilem habebit, eam exemplo Agamēnonis mactabit, pro salute amici orbi, quamuis ei nulla sit spes filię conseruandę, quomodo Agamemnoni seruata est filia per Dianam quę ei paranti puellam imolare ceruam ablata puella suppositit. Furtiua piacula, furtiuas expiatiōes, quales subiectę sunt Agamēnoni ab ipsa Diana, quę omne exercitum grecorum pestilentia vexabat ob ceruam ei consecratam in venatione ab Agamēnone occisam, cerua enim quę fuit piaculum et expiatio suppositia fuit. Cerue tragicę. de qua tragici scripserunt, vt Sophocles ꝛ Eurypides, Laudo meum ciuem, Ironicos quasi dicat, sapiens nimirum est ciuis meus pacuuius, qui filiam pro salute amici mactare ē paratus, nam plurisfacio testamentum quod captat q̄ salutem mille nauium, pro qua Agamēnon Iphigeniam filiam suam imolauit, nam si dines connaluerit testamentum mutabit, ē omnia quę vtriq; reliquebat soli relinquet pacuuio, ergo laudandum est eius consilium, ac per hoc ostendit ipsum improbius facere q̄ fecit Agamēnon, Is enim imolatione iphigenię mille naues, seruauit, Pacuuius vero cędę filię vnum tñ hominē, sed testim̄ inqt Ironice pluris faciendū est, q̄ mille naues sicq; improbā, ꝛ cęcā bois cupiditatē dānat, q ēt spe icerta testamēti paratus sit filiā mactare, nā si tūc more reī orbus, hērditas pari modo ad vtrūq; captatorē rediret. Testamēto, ad quē inhiat. Libitinā enascriti.i. libitina mortē ꝛ funestā valitudinē, nā libitina dea fuit ī cuius ędę q̄d sepultura pertinebāt vēdere cōsueuerūt q libitinarii sunt appellati, auctor Plutarcus in ꝓblematis.

Nassa

Tabulas testamentum, Inclusus carcere nasse.i. munere captatoris ligatus et captus, sumpta est metaphora a piscibus qui nassa inclusi nequeunt exire. Est ꝛ. n. nassa vas vimineū ad capiendos pisces, quo quū ingressi fuerint exire nequeunt Sylius. Haud secus ad vitreas solers piscator ad vndas, Ore leuem patulo texens de vimine nassam. Post meritū mirandū, Ironicos quasi dicat mīj non ee si oīa bona relinquat pacuuio qñ ipse pro salute eius filiam ēt suam sacrificare paratus fuerit, Forsan hinc est maxima pars indignationis. Breuiter dabit.i.illum hęredē relinquet ex asse.i.ex toto, nam qui omnia vni relīquit brevibus et paucis verbis cond testamentum.dicit.n. Pacuuium reliquo hęredē ex asse.i. ex toto patrimonio. sicq; breuiter testamētum cōdit. Mart. in vii. Hęredē Fabius labienum ex asse reliquit. Victis riualibus, aliis captatoribus.

Riuales

Riuales proprie auctore Vlpiano dicūtur ii qui p eundem riuū aquā ducunt, per translationem autem appellatur qui eadem cupidit ꝛ laborāt ꝛ adeandē rem habendā, intentū habent animū, quasi eodem affectus riuo concurrentes, vnde riuales qui eandem etiam mulierem amāt appellātur. Ergo vide, insultatio est poetę per risum incaptatores. Quam grāde operę p̄cium, q̄ grandem et magnam vtilitatem afferat imolatio filię, est aūt translatio sumpta a mercenariis, quibus suane est post laborem mercedem accipere. Myce nis ingulata.i. filia qualis fuit Iphigenia mycenea aga mēnonis filia, nam mycenis est forma patronimica,

Mycene.n. fuit agamēnonis patria. Vinat pacuuius, hęc omnia cum summa indignatione dicūtur a poeta in reprehensionem anaritię sui temporis. Nestora tutum, qui tercentos annos vixisse fertur, de Nestore dixi mus in satyra omnibus in terris. Quantum rapuit Nero. nam ad omnes rapinas conuersus fuit, vt templis etiā pluribus dona detraxerit, nulliq; delegauerit officiū vt nō adiiceret, sis quid mihi opus sit, ꝛ hoc agamus ne qs qcq̄ habeat. Nec amet quemq̄ nec ametur ab vllo, dira sane imprecatio est, nihil.n. potest homini infelicius accidere, q̄ vt neminem habeat amicum.

Exemplo quodcunq; malo, Hac satyra calumnū consolatur, qui abnegata sibi pecunia vehemēter cruciabatur. Sed satyrę non oblitus notat tē pora sua, q̄bus nimio anaritię studio id frequēter accidebat, prima inter alias cōsolatio est, eum qui abnegauerit, nūq; cruciatu carere, licet iudicia enaserit, quū eum semper conscientia exagitet. Nam mala conscientia sepe tuta est. securaq; nunq̄. Malo exemplo quodcunq; inquit turpe facinus cōmittitur, statim ipsi authori displicet ac per hoc stimulis conscientię flagellatur. Exemplo, exēplum est alicuius facti aut dicti preteriti cū certi authoris nomine ꝓpositio, quod nos mōnet quid faciendum fugiendum ve sit, vnde inquit Festus Pompeius, Exēplum est qd se quamur aut vitemus. ē enim ipsa res quam imitamur, aut si fors ita tulerit euitamus in aliquo. Exemplū itē capitur vt docet Cicero in rhetoricis ad Herennium pro eo ex quo probatio ꝛ expimētum habetur omnis rei, Vnde dicimus ad te mitto exemplum piperis sine tritici quod tibi venditurus sim, et in elocutiōe exemplum inter exornationes nominatur.

Exēplū

Delebit tabulas inclusus carcere nasse,
Post meritum sane mirandum, atque oia soli
Forsan pacuuio breuiter dabit, ille superbus
Incedet victis riualibus. ergo vides q̄
Grande operę pręciū faciat ingulata mycenis.
Viuat pacuuius quęsovel nestora totum,
Possideat quantū rapuit nero, montibus aurū.
Exequet, nec amet quēquā, nec ametur ab vllo,
Tertia post decimam soletur damna dolentes.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra.x iii.

Exemplo quodcunq; malo comititur, ipsi
Displicet autori prima est hęc vltio quod se
Iudice nemo nocēs absoluitur imbroba q̄uis
Gratia fallacis pretoris vicerit vnam.
Quid sentire putas omnes caluine recēti
De scelere ē fidei violate crimine, sed nec
Tam tenuis census tibi contingit, vt mediocris
Iacturę te mergat onus, nec rara videmus
Quę pateris, casus hic multis cognitus, ac iam

Ergo vide, insultatio est poetę per risum incaptatores. Quam grāde operę p̄cium, q̄ grandem et magnam vtilitatem afferat imolatio filię, est aūt translatio sumpta a mercenariis, quibus suane est post laborem mercedem accipere. Myce nis ingulata.i. filia qualis fuit Iphigenia mycenea aga mēnonis filia, nam mycenis est forma patronimica,

Mycene.n. fuit agamēnonis patria. Vinat pacuuius, hęc omnia cum summa indignatione dicūtur a poeta in reprehensionem anaritię sui temporis. Nestora tutum, qui tercentos annos vixisse fertur, de Nestore dixi mus in satyra omnibus in terris. Quantum rapuit Nero. nam ad omnes rapinas conuersus fuit, vt templis etiā pluribus dona detraxerit, nulliq; delegauerit officiū vt nō adiiceret, sis quid mihi opus sit, ꝛ hoc agamus ne qs qcq̄ habeat. Nec amet quemq̄ nec ametur ab vllo, dira sane imprecatio est, nihil.n. potest homini infelicius accidere, q̄ vt neminem habeat amicum.

Exemplo quodcunq; malo, Hac satyra calumnū consolatur, qui abnegata sibi pecunia vehemēter cruciabatur. Sed satyrę non oblitus notat tē pora sua, q̄bus nimio anaritię studio id frequēter accidebat, prima inter alias cōsolatio est, eum qui abnegauerit, nūq; cruciatu carere, licet iudicia enaserit, quū eum semper conscientia exagitet. Nam mala conscientia sepe tuta est. securaq; nunq̄. Malo exemplo quodcunq; inquit turpe facinus cōmittitur, statim ipsi authori displicet ac per hoc stimulis conscientię flagellatur. Exemplo, exēplum est alicuius facti aut dicti preteriti cū certi authoris nomine ꝓpositio, quod nos mōnet quid faciendum fugiendum ve sit, vnde inquit Festus Pompeius, Exēplum est qd se quamur aut vitemus. ē enim ipsa res quam imitamur, aut si fors ita tulerit euitamus in aliquo. Exemplū itē capitur vt docet Cicero in rhetoricis ad Herennium pro eo ex quo probatio ꝛ expimētum habetur omnis rei, Vnde dicimus ad te mitto exemplum piperis sine tritici quod tibi venditurus sim, et in elocutiōe exemplum inter exornationes nominatur.

Malo, id malo exemplo dicitur cōmitti quod male docet, quodq; oino fugiendum esse vtmul.

Prima est hęc, vltio inter alia inquit ai tormēta hęc prima ē pœna, nā vltio et vindicta pœnā sine supplicium significant. Valerius lib.ꝓ. Pari vindicta parentū ac deorum violatio expianda est. Quod nemo nocens absoluitur, conscięntię enim flagello semper punitur quidcunq; vnde et Virgi. appellauit curas vltrices. i. conscientias ipsas quę puniunt semper nocentes. Plautus in mostellaria, Nihil est miserius q̄ animus hominis conscius, nā vt scribit Apu. ꝛ si a cęteris silentium est, tñ ipe sibimet conscius est posse se merito increpari. Se iudice, nā se ipm dānat, quū se male egisse recogitat. Improba q̄uis grā, licet ingt ꝓ grām enaserit vnā ptoris. i. indiciū ꝛ dānationem ptoris, hoc q; dicit ex cōsuetudie romana. Nā vt scribit Ser. exponēs illd Virgilii, qsitor minos vrnā monet, nō audiebāt causę nisi p sortē ordinate, nā tēpore quo causę agebant cōueniebant omnes, vñ ꝛ cōciliū ingt vocat, et ex sorte dierū ordinem accipiebant, quo post diem trigesimam suas cās exeqrent, vñ est vrnā monet, vrnam ergo prętoris. i. indiciū ptoris, qui p fraudem ꝛ nō recte duxit sortem ex vrna, vnde improbam gratiam appellat, q̄ apud improbum iudicem valuit. Quid sentire putas? hęc omnia ad consolationē dñr calumini. Est. n. sensus. Oēs quidem hoc scelus dānant et ingens flagitium esse ꝓdicant sed tu tamē nō es tā tenui censu, vt oino aciacturā obnaris ꝛ in desperationem venias. Scelere recēti, perfidia. Fidei violatę, solutę, non seruatę, non prestitę.

Mediocris fortunę, consolatio a qualitate incōmodi.

Nec rara, cōsolatio a cōi icōmodo. Te mergat, ī cōclamatā te imergat miseriā. Nec rara videmus, cōsolatio a cōi miseria. Casus hic cognitus vt depositū denegeī.

TRITVS, frequentatus. E medio acerno fortunę. i. e medio acerno incōmodoꝝ, quibus fortūa homines vexarę solet. Ponamus, pro deponamus apponere sis est. Flagrantior ęquo, vehemētior q̄ res poscat. Se neca de tranquillitate vitę. In tuis quoq; malis id agere te oportet, vt dolori tantum des quātū poscit. Spumantibus visceribus, ferventibus ira. Depositū. i. quod authore Vulpiano de significatione verboꝝ, quod custodiēdum alicui datum ē ex eo quod ponit, nam depositio auget depositū, vt ostēdit totū fidei eius cōmissum, quod ad custodiam rei pertinet. Sacrum, quod debet eē tanq̄ res sacra, ac per hoc minime violandum. Stupet hic, familiaris reprehensio in calumnum, quasi non conueniat eū qui iam grandi sit ętate & q̄ sępe id multis accidere cognouerit admirari, nam vt ait Cice. Sapientis est nihil quum acciderit admirari, vt inopinatum ac nouum accidisse videatur. Stupet hic: potest hic admirari: ea interrogatiōe qua solemus rem aliquā improbare, stupet autem is in quo sensus animi nō vigent q; aut metu aut stul mine putauit accidere Cornelius Celsus, vnde Pe us, Sed stupet hic vitio. Terētius Animus lassus cura confectus stupet. Dicimus ēt membra nimio oppressa frigore stupere. Fonteio cōsule natus, Fontei meminit sic Pli. lib. vii. ca. xxi. nupq; fonteo & Vipsano consulibus annos nouem genitū puerum a meridie ad vesperū. lxxv. milia pas. cucurrisse, de hoc memīt & Soli. cap. iii. Cętez Caligula natus est patre suo & C. Fonteio consulibus author Tranquil.

Depositum

Stupe

Fonteius

Tritus ē e medio fortunę ductus acerno.
Ponamus nimios gemitus, flagrantior ęquo
Non debet dolor esse viri nec vulnere maior.
Tu q̄is leniū minimam, exiguamq; malorū
Particulam vix ferre potes spumantibus ardēs
Visceribus, sacrum tibi qđ non reddat amicus
Depositum, stupet hic qui iam post terga reliqt
Septuaginta annos fonteio consule natus?
At nihil in melius tot rerum proficis vsu?
Magna quidem sacris qui dat pcepta libellis
Victrix fortunę sapientia, dicimus autem
Hos quoq; felices qui ferre incōmoda vitę,
Nec iactare iugum vita didicere magistra.
Quę tam festa dies vt cesset prodere furem,
Perfidiam, fraudes, atq; omni ex crimine lucrū
Quęsitū, ē partos gladio vel pyxide nūmos?
Rari quippe boni, numero vix sunt totidē, quot
Thebaꝝ portę, vel diuitis hostia nili.
Nonne ętas agitur, peioraq; secula ferri
Temporibus, quorum sceleri non inuenit ipsa
Nomen ē a nullo posuit natura metallo?

Sapiētia

pta translatione a bobus, qui vrgente labore iugum renuunt & excutiunt quasi succumbentes, vt ostendat hominem in aduersis animo debere esse forti & erecto, talę que virum fortem appellamus, cuius proprium est dolorem mortemq; contemnere. Vnde illud est Ciceronis Fortis vero animi & constantis est non perturbari in rebus asperis. Vita magistra, longa enim vita est nobis magistra & quasi monitrix multa hominī icommoda omnino ferenda. Quę tam festa dies, hoc dicit quia in die festo non licebat de scelere agi, hocq; totum est ad consolationē Calpurnii ex frequētibus sceleribus, Prodere, accusare & māifestare. Gladio, cędę hominis. Pyxide, venenis quę in pyxide seruantur. Rari quippe boni. Adeo inquit pauci boni existunt, vt vix septem reperias, sicq; alludit ad septem illos sapientes græciæ qui viri vidētur dici potuisse boni, fuerūt autem ii Thales, Solon, Periander, Cleobolus, Chilō, Bias, & Pithacus. Thebarū portę, Thebę Boeotię septem habēt portas, Ouidius secundo tristium

Cur tacui thebas, & multa vulnera fratrum. Et septem portas cum duce quāque suo. Hostia nili, septem nilus hostiis in mare fundit, de quibus Diodorus, Strabo, Plinius & Mela, Virgilius in Georgicis Et diuersa ruens septem discurrit in ora, Ouidius Nilum ab septem hostiis Septemfluum appellat libro primo metamorpho. Diuitis, totam ęgyptum diuitem & fertilem reddentis, inundatione enim nili tota ęgyptus (vt author est diodorus) fit fertilis. Nona ętas agitur, ostendit tam multiplicata esse humani generis scelera vt iam tempora duplo peiora sint, q̄ fuerint ferrea, & ita peiora vt eorum sceleribus nomen non inueniatur a metallis, & sic est rei exaggeratio, hoc magis placet, q̄ vt numeres ętates octo a metallis, non enim nominatur ętas electri aut stagni aut plumbi, sicut ętas auri argenti, ęris, & ferri. Sed melius est legamus quemadmodum in vetere codice scriptum inuenitur. Non ne ętas agitur, peioraque secula ferri, idque cum interrogatione. quorum, scilicet seculorum. Metallum, dicitur vena auri, argenti, ferri, ęris, plumbi, marmoris, μεταλλαω enim idem est quod scrutor & inquiro, talia enim per venas terrę quęruntur. Aut metalla vt sensit Plinius libro tr. gesimo tertio dicta putauerunt græci quasi μετα αλλα, q̄ vbicunque vna inuenta vena est non procul inueniri alia, & hoc quidem in omni fere materia μετα, enim post significat, αλλα alia quasi alia vena post aliam. Non inuenit, ordo est ipsa natura non inuenit.

Metallum

NOS hominum, Scimus inquit humani generis scelera esse maxima & infinita. Tamen deoꝝ ē hoium fidem imploramus quasi in rem nouam & atrocem. Clamore, subandi tanto. Sportula. i. Cliētis qui sportulam accipientes a Fessidio causidico eum adulando laudant. Laudat, notat morem sui temporis. Nam ambitiosi & poetę ē cau sidici cœnis & muneribus laudatores sibi parabant, Persius Calidum scis ponere fumem scis comitem horridulū trita donare lacerna. Et verum iquis amo verum mihi dicito, Horatius. Non ego ventosę plebis suffragia venor Impensis cœnaꝝ, & tritę munere vestis. Martia. Quod tam grande sophos clamat tibi turba togata. Non tu Pomponii, cœna diserta tua est. Vocalis, clamosa a voce, nā is dicitur vocalis q̄ magnam habet vocem, vt Stentora fuisse vocalissimum dicimus qui quinquaginta homines clamantes voce sua superaret. Vocalis etiam opponit. muto Pli. in. x. Attagen maxime Ionius celebratur, vocalis alias, captus vero obtumescens. Dignissime bulla. i. q̄is ętate sis senex, dignus tamē videris bulla qui sis sensu puerili, ac si dicat nimium simplex es ē parum peritus. qui exigas vt inter mortales sit quędam vitę synceritas, nulli inter eos sint doli. Nam bulla vt ī Persium diximus aurea erat insigne puerorū ptextatorū, quę a pectore dependebat, vt significaret eam ętatem alterius consilio regendam dicta a βουλη quod est cōsilium, aut quia eam partem corporis bulla contingat. i. pectus, in quo naturale manet consilium, aut autore Asconio, quasi bullientis sinus cōmuniēs. i. pectus pueriles, ea etiam vtebantur triumphantes in speciem cordis quibusdam (vt scribit Macrobius) remediis inclusis aduersus inuidiam, de ea etiam non panca Plutarchus in problematis. Bullam etiam appellamus illud quod in aquis intumescit instar pilę, & cito rumpitur, quā greci φυσαλιδα appellant Ouidius. Intumuit, sicut fluuo perlucida cœlo Surgere bulla solet. Eo vocabulo vsus est Varro in re rustica ostendens vitā boīs fragilem esse quum dixit. Homo bulla est. Inde etiam est verbum bullare quod significat bullas & tumores facere, Cornelius Celsus loq̄ns de vrina, Si bullat & male olet, vnde Persius Osi ebullat patrui pręclarum funus, hoc est exeat & rumpatur more bullę in aquis. Quas habeat veneres, q̄ grata sit ē iucunda pecunia aliena. Nam hominibus quos indomitus auaricię furor agit nihil est suauius rebus alienis, ac per hoc docet non esse mirandum si depositum sit ei denegatum. Quem risum moneat, quantopere omnes rideant simplicitatem tuam, quū poscis vt nemo deos periurio offendat, qua si dicat nimirum iam fere existere qui fallax & periurus non sit. quum iam etiam credant deos nō esse. Arcq; rubenti, aut propter ignem ibi ad sacrificia accensum, aut quod magis placet propter sanguinem victimarū.

Bulla

Bullare

Nos hominum diuumq; fidē clamore ciemus
Quanto fesidium laudat vocalis agentem
Sportula, dic senior bulla dignissime, nescis
Quas habeat veneres aliena pecunia, nescis
Quē tua simplicitas risum vulgo moueat, quū
Exigis a quoquā ne peieret, ē putet vllis
Esse aliquod numen templis, areq; rubenti.
Quondam hoc indigenę viuebāt more, prinsq̄
Sumeret agrestem posito diademate falcem
Saturnus fugiens, tunc quū virgunc ula Iuno
Et priuatus adhuc ideis iuppiter antris,
Nulla super nubes conuinia cęlicolarum.
Nec puer Iliacus, formosa nec herculis vxor
Ad cyathos, ē iam siccato nectare tergens
Brachia vulcanus liparea nigra taberna,

Indigetes

Saturnia

Falcifer

Lipara

Nequicq̄ placidum spōdentia martis Sydera pserunt, falciferiq; senis. Regnante igit Ioue ętas appellata ē argentea, q̄ ętate aurea fuit deterior. Diademate, ī signi regio, erat. n. pānus quo caput regis vincieba, de quo abunde supius diximus. Tunc quū virgūcula Iuno, subandi erat. Adhuc priuatus, quū nundū regnū pri rapuisset, sed in antris ideis adhuc a nymphis alerēt capra Amalthea lac pbēte. Nā Rhea vxor Saturni veritane pr Ioue infante denoraret, quū reliquos alios absumpsisset nymphis sub ida suum alendū misit. Hoc aut factū est qa reuera Saturnus quē greci cronon vocant ips signat, a quo vicibus cuncta gignunt ē absumunt & eo denuo renascunt, aut reuera legendū ē pme nius Iuppiter, vt cōueniat cū eo, tunc quū virgūcula Iuno, vt oñdat hoīum mirā suisse simplicitatē, quū Iuno adhuc eēt virgūcula & Iuppiter primenius, iuxta illud Claudi. Talis ab ideis primenius Iuppiter ātris Possessi sterit arce poli. Ida aut duplex est, altera ī phrygia, & altera Creta, de cretēsi nūc itelligit. Nulla sup nu. sensus est, tūc ingt hoīes sine aliquo flagitio viuebāt quū dii nulla adhuc celebrarēt cōuiuia ī cęlo, ac p hoc pauci in cęlo morarent, nullusq; adhuc deus esset q̄ maria aut inferna diuiso impio teneret. Sup nu. i. in cęlo, vt oñdat mirā ī cęlo suisse deoꝝ paucitatē. Puer Ilia. Ganymedes, quē inppiter in Aqlā trās figuratus in cęlū tulit, suoꝝq; poculoꝝ ministratorē fecit remota hebe cōsiipsius ionis & iunonis filia, quā sibi Hercules ī cęlū trās latus mrimonio copulauit, ergo vxor herculis. i. hebe, ἡβη grece pubertas latine iterpraet. Ad cya. ad minister ū poculoꝝ, subandi extrisecus erat. Siccato ne. epoto vino. Ná nectar ppie deoꝝ ē potio. Brachia ni. filigine & carbōe. Taberna lipa. i. officina, quā ī lipara baisse fert, ē. n. insula vna ex septē gulis ei cōsecrata, vū Val. fiac. loq̄ns de Vulcāo sic, Lēnos cara deo, nec fama notior ętnę, aut lipares domus. De ea ēt dixim̄s ī. i. saty.

PRAN debat sibi hoc est quisq; deus sibi ministrabat ⁊ seruiebat, aut quod non minus placet hoc dicit qa qui ad alienum accedit conuiuium, videtur prandere in gratiam alterius. Quisq; ergo deus prandebat sibi. i. domi suę ⁊ in gratiam suam ⁊ nō alterius, videturq; respicere ad id q̄ antiqui in gratiam amicoꝝ bibebant ⁊ propinquabant, vnde ē illud ante. quando propinat virro tibi sumitq; tuis contacta labellis pocula? Et ita dictum prādebat sibi sicut illud bibit sibi apud Homerꝝ in nono. quibus locis Iuniores coronata gradatim pocula propinarūt, atq; vbi legati primum diis libarunt, deinde sibi quoad voluntas tulit biberunt, Nec turba deorum talis, subaudi erat q̄ sibi posceret tantam lauticiam, quum vnusquisq; sibi ministraret, aut rem era posset talis pro tanta, nam sequitur cōtentaq; sydera paucis numinibus, nam Diodorus ostē dit li. primo paucos suis se deos. Atlanta; atlas vt diximus in satyra Atticus Atlas eximie, mons est mauritanię mirę altitudinis, vt eius cacumen nequeat cerni q̄ nubibus nunq̄ relinquatur. Columnā cęli illum indigenę aiunt. Sed hoc loco ad fabulam respexit, nam ferunt Atlantem lybię filium fratrem Hesperi tanta magnitudine fuisse vt humeris suis cęlum sustineret, sed eum a Perseo quū ad eum occisa Medusa diuertisset conuersum suisse in montem sui nominis, quum ipse a se Perseum repelleret. Sed q̄ cęlum humeris sustinuisse dicatur, est ab historia, nā is vt scribit Pli. lib. vii. astrologiam inuenit, vnde Ouidius in epistola Deianirę, Hercule supposito sydera sulsit atlas.

Sortitus, subaudi erat. i. nōdum Neptuno imperium maris contigerat quod postea ei sorte euenit, quū Ioui cęlum ⁊ nubes, Plutoni vero inferna contigisserit, nam profun- profundum absolute pro mari ponitur. Seneca non necesse est omne perscrutari profundum. Statius i Sylvis dum Inq; omni foelix tua cymaba profundo. Valerius Flaccus li. ii. Si sedet egei scopulos habitare profundi. De dimisione aūt rerum inter deos ita fit mentio apud Homerum in. xv. Iliados vbi sic loquit' Neptunus, Eterim tres liberi sumus ex Saturno ⁊ Rhea nati, Iuppiter. Ego ē Pluton suam quisq; dignitatem sortiti, nam quū tria fuerim vniuersa diuisissemus, sorti rem cōmisimus. Mihiq; cessit mare, Plutoni Inferne tenebre, Ioui cęlū cū laxo ęthere ⁊ nubibus. Terra autem ⁊ Olympus nō certi dei, sed cōes omnium sunt. Sicula cum coniuge Pluton. i. nundum erat Pluto dominus inferoꝝ constitutus cum proserpina cereris filia, quā postea in Sicilia flores colligentem rapuit secum ad inferos, de cuius raptu eleganter cum Claudianus, tum Ouidius. v. fastorum. Nec rota, nundum erant apud inferos statuta Ixiōis supplicia, per rotam aūt intelligit cruciatum Ixionis, Ixiōis fabula qui intextus rotę torquetur, id. n. supplicii pati dicit, q̄ quum Ionis ē Iunonis esset secretarius ausus est Iunonem de Stupro interpellare, quę ei suadente Ioue nubē in sui formam obiecit cum qua concubuit grauidāq; fecit ex qua cētauri nati sunt qui a poetis nubigenę vocantur. Quum postea gloriaretur se rem cum Iunone habuisse eum Iuppiter rota serpentibus circunfusa intexuit. Tibullus illic Iunonē tentare Ixionis ausi Versantur celeri noxia mēbra rota. Nec furię. s. Infernales, Alecto, Tysiphone, ⁊ Megera, quę si lię dicunt fuisse Noctis ⁊ Acheruntis. De quibus sic Virgi. Dicuntur geminę pestes cognomine dirę Quas ⁊ tartareā nox intempesta megerā vno eodemq; tulit partu. Nec saxum, quo Sysiphus punit. Is. n. quū Isthmum latrociniis infestaret, cogebat transeū tes pedes sibi lauāre, quos officio occupatos calcibus i mare proiiciebat, a Theseo interemptus ē, ⁊ hac apud inferos ingi afficitur pœna, vt grāde saxum aduersum montem ferat, quod quū ad montis verticem tulerit lapsum ad ima redit. Ouidius Aut petis aut vrges rediture sysiphe saxū. Aut vulturis atri pœna, qua Tytius afficitur. qui quum latonę vim inferre vellet ab apolline sagittis confossus fuit ad inferos trusus vbi vultur eius cor renascens assidue deparcitur, vnde Tibullus Porrectusq; nouem Tityus p ingera terrę assiduas atro viscera pascit aues, is. n. filius fuit Ionis ex Thiara filia Orchomeni quā quum Iuppiter grauidam fecisset Iunonisq; iram timeret in spelūca sub terra abdidit, vnde natus Tityus filius terrę ē existimatus, ea corporis magnitudine fuit vt nouem terrę ingera occuparet. Glandis acernos, homines. n. ętate aurea arboꝝ foetibus vescebant. Tibullus Rura cano rutisq; deos his vita magistris Desuenit quercus pellere glande famem. Claudianus primo de raptu sic, vñ datę fruges populis ē glande relicta Cesserit inuentis dodonia quercus aristis. Plura farra, licet eēt ditior. Farra aūt noīauit quia antiqui, vt Verrius tradit trecentis annis farre vixerunt. Primaq; par adeo, legendū est par, non aūt pars, vt sit sensus prima longo ⁊ primum barbitiū erat par sacre senectę. i. pueri barbatū iuuenē q̄ ętate suis set maior venerabant vt senē. Non inficiet, non deneget. Veterē follē, quasi rē villissimā. i. marsupiū ipsum vetus ⁊ attritū. Nā follis pro repositorio nū moꝝ ponit, vnde Apuleius. lib. iiii. metamor. Numularius Pānosus alioquin ⁊ sordidus aureos folles incubabat. Iuuenalis sequētibus, vt tenso folle reuerti Inde domum possis tumidaq; supbus aduta, folle itē accipimus pro instrumento quo ventus attrahit ⁊ emittit, vnde ⁊ follē appellamus genus pilę q̄ d vento inflat, de quo ita meminit Plautus: Ego te follē pugillatoriū faciā, ⁊ perident ē cursabo pugnis, Marti. Folle decet pueros ludere; folle senes. Trāquillus in Augusto post bella ciuilia ad pilam primo folliculumq; transit, folliculū item accipimus pro tegumento leguminum ⁊ id genus rerum.

Furię

Prandebat sibi quisq; deus, nec turba deorum
Talis vt est hodie, contentaq; sydera paucis
Numinibus miserum vrgebant atlanta minori
Pondere, nondum aliqs sortitus triste profundi
Imperium, aut sicula toruus cū cōinge Pluto,
Nec rota, nec furię. nec saxū, aut vulturis atri
Pœna, sed infernis hilares sine regibus vmbrę.
Improbitas illo fuit admirabilis ęuo.
Credebant grande nefas, ē morte piandum,
Si iuuenis vetulo non assurrexerat, ē si
Barbato cuicunq; puer, licet ipse videret
Plura domi farra, ē maiores glandis acernos,
Tam venerabile erat precedere quattuor annis,
Primaq; par adeo sacrę lanugo senectę.
Nunc si depositum non inficietur amicus,

Sisyphi fabula

Tityi fabula

Follis

Follis cubus

CVM tota erugine, cum tota moneta exęre rubiginosa, quę ex longo in arca sim rubiginē contraxerit. Erugo. n. idem est quod rubigo. Pli. lib. xv. loquēs de amurca, Axes decocta vngi atq; eramēta cōtra erugine. Erugine etiā docet Victruuius lib. vii. genus eē coloris quam vocāt eruicam, eamq; dicit effici quū doliis sarmenta collocantes aceto suffuso, supra sarmenta collocant lamellas ęreas, deinde ea operculis obturant ne spiramentū obturata emittant post certum tēpus aperientes, inueniūt ex lamellis ęreis eruginē, quā vt dixi appellāt eruca. De erugine ęris multa scribit Pli lib. xxxiiii. cap. xi. ē. xii. vbi ait cū pluribus modis fieri medicamētis aūt miscetur vnde ait Erugo cruda vulneratiis emplastris miscetur. De erugine itē crebra fit mētio apd Cor ne. celsum li. v. Prodigiosa fides, loco prodigii habetur si tātam fidem inuenias vt depositum non negetur, Prodigiū est. n. dictum autore Cicerone in lib. de diuinatione quod porro dicat, ostentum ab ostēdendo, portentū a portendēdo. i. signi ficando, monstrum a monstrando. Tuscis digna tabellis. i. quę ex instituto etruscę disciplinę procuretur, nam haurispicina inuenta fuit ab etruscis. In agro, n. tarquiniēsi puer dicitur diuinitus exortus nomine Tages qui disciplinā cecinerit extispicii, quam Lucumones etruriq; potentes excripserunt auctor Censorinus de quo sic ē Oui. lib. vltimo met. Haud aliter stupuit q̄ quum tyrrhenus arator. Fatalem glebam motis aspexit in armis. Sponte sua primum nulloq; agitante moueri, Sumere mox hominis terreq; amittere formam. Oraq; venturis aperire recentia fatis. Indigenę dixere Tagem, qui primus etruscā Edocuit gentem casus apire futuros. Nam quum araretur, impresso altiore sulco puer repente natus est senili prudentia qui dictus ē Tages, quo viso bubulcus obstupefactus clamorem maximum extulit, ad quem tota etruria cōcurrit. Tū puer plura omnibus audientibus locutus est, quę ad disciplinam pertinerent Aruspicinę, quę excepta litteris mādata fuerunt. Myrsilus quoq; Lesbius scribit, Aetruscos diuinationes reperisse Lustrari, expiari. Agna coronata, a vt vittis aut corona ornata, nam ita ad sacrificium ducebantur victima. Egregium sanctumq; virum, iniquitatem temporum suorum notat quibus mira bonorum virorum paucitas erat, est. n. sensus. Si virum bonum conspexero, illum comparauero puero bimēbri, vt inuat pdigiosam rē esse si vir bonus inueniat. Et miranti sub aratro, ordo est ē sensus, ⁊ comparo piscibus inuentis sub aratro miranti, vt rei inauditę. dederit sensum, quasi aratrum miretur nouitate monstri. Et foetę mulę, quę peperit, nā mulę nō pariunt, licet Pli. testetur annales tradidisse mulam peperisse, sed in portentum. scribit Apianus lib. primo. Mulam ante Syllę aduentum in vrbem peperisse.

Imber effuderit lapides, portentosum, n. est lapidibus pluisse q̄ tamen accidisse scribit Liuius ⁊ Valerius maximus lib. primo. In piceno lapides pluisse, Tibullus. Multus vt in terras deplueritq; lapis. Cęterū Apianus lib. iii. bellorū ciuilium sic scribit Circa solem porro in solita apparuere signa, ⁊ imbres lapidei e cęlo missi continuaq; fulmina i tē plis statuisq; deorū deciderunt ⁊c. Examenq; apium, prodigiū vt scribit Plinius, faciunt apes, si aut domibus aut templis cōsederint, i speciemq; vue dependerit, Columella. Deinde cū examen glomeratum in proximo frōdentis arbusculę ramo consederit, animaduertito an totum examē in speciem vnius vue dependeat.

Miris gurgitibus, insuitatis vadis. Vortice liquore, nam vortex proprie appellatur aqua in gyrum se agens aver tendo vnde Verg. Et rapidus vorat equore vortex.

Si reddat veterem cum tota erugine follem,
Prodigiosa fides, ē thuscis digna tabellis.
Quę coronata lustrari debeat agna.
Egregium sanctūq; virum si cerno, bimembri
Hoc mōstrum puero, ē miranti iam sub aratro
Piscibus inuentis, ē foetę comparo mulę
Solicitus, tanq̄ lapides effuderit imber,
Examenq; apium longa consederit vna
Culmine delubri, tanq̄ in mare fluxerit amnis
Gurgitibus miris, ē lactis vortice torrens.
Intercepta decem quereris sestertia fraude
Sacrilega, quid si bis centum perdidit alter
Hoc arcana modo? maiorem tertius illo
Sūmam, q̄ patulę vix coeperat angulus arcę?
Tam facile ē pronū est supos cōtemnere testes.
Si mortalis idem nemo sciat; aspice quanta
Voce neget, quę sit fidei constantia vultus.
Per solis radios, tarpeiaq; fulmina iurat,

Ostentum Portentum Mōstra Tages

Haruspicinę

reperio res

Quid si bis centum, consolatio ab aliena calamitate ⁊ graniore, quasi dicat equo animo tibi ferenda ē fortuna tua, qñ aliis longe graviora acciderunt, ē tñ oīa patienter tulere. Quid, subaudi dicas q̄ miserabile cē seas. Arcana. i. deposita, sine vllis testibus. Hoc mō quo tu pdidisti p fraudē. Tā facile, tā impii sūt hoies, vt deos ipsos q oium būanaꝝ opōnū sūt cognitores facile cōtēnant, nec metuāt ne puniant. Ficti vultus, hois est scelerati vultū fingere vñ Terē. vultus quoq; hoium fingit scelus. nā dram faciunt inter vultū ē faciē, vt facies sit ipsa oris species, licet ēt capiat p tota forma ē quasi statura totius corporis, vt ē illud apd Plautū. Sed eaꝝ nutrix q̄ sit facie mihi expedit, statura non magna corpore aglo. Ipa est, specie venustiore atq; oculis p nigris, referturq; nō solū ad corpus hois, sed ēt ad alia multa, vt si dicamus, faciā cognoscas faciē loci ⁊ faciē vrbis, hoc est speciē ⁊ formā loci ⁊ vrbis, vultus vero a volendo dictus voluntatē ipsā significat hois. q̄ p motu animi in facie ondit. Et licet vultus ppe ad animū faciens vero ad corpus referat, vt mœsto vultu, irato vultu, longa facie, breui facie, est tñ qñ vtroq; vti liceat. foedata facie, foedato vultu, scissa facie, scisso vultu, conuersa facie, cōuerso vultu. Per radios solis, Per sę vt scribit Iustī. li. p. Solē vnū deū ē credūt ⁊ equos eidē sacratos ferūt. Herodotus aūt scribit li. p. Persas Soli, Lunęq; sacrificare, ⁊ telluri ⁊ igni, ⁊ aq̄, ⁊ vētis, quibus solis gubernāt ⁊c. Tarpeia. i. q̄ ioni assignāt cuius tēplū i cole tarpeio situ erat, q̄ postea (vt dixius supiore satyra) capitoliū fuit appellatū a capite hois ibi inuēto quū fūdam ēta iacerent. Tarpeius aūtē est dictus a Tarpeia

framea

virgine ibi a sabinis necata ⁊ sepulta. Framea martis.i. gladiū martis,licet framea ēt ꝓ hasta accipiat. Tacitus li.de germanię,situ sic ĩgt. Rarii gladiis aut maioribus lāceis vtūt,hastas vel ipsorū vocabulo frameas gerūt āgusto ⁊breui ferro. Idē paulo ĩferius,scutū cū framea gladioq;. De phramea ēt meminit Gelius lib.x. Hic aūt a Iuuenale ꝓ gladio poni videt, nā Martis est insigne,vñ poeta in carmine obscēo sic ait. Nec mauros illum per quem valet occulit ensem. Nec latet ĩ tepido palladis hasta sinu. hasta enim est ĩ signe palladis. Ergo sicut pila sunt tela peculiaria Romanoꝝ. Gessa gallorum. Sarisse macedonū, ita Frameę sunt germanoꝝ. Spicula, sagittas. Verg. Non pudet ano ratas Phœbū portare sagittas. Spiculum ꝓprie appellatur cuspis illa quę sagittis ꝓfigitur. Spiculum tñ legimus capi pro telo grandiore ⁊ hastato, vñ Valerius libro.iii.capite de fortitudine. M.Emilius Scaurus arma sibi afferri iussit,quibus allatis vltima senectute cōfectum ⁊ pene dilapsum corpus induit,spiculoq; innixus ante fores curię cōstitit. Vatis cyrrei,appollinis q delphis oracula dabat ex spelunca,apud quos vicina est cyrrha.nam ab ea ad Delphos incipit ascensio stadia fere.lxxx.hinc ergo dicebatur apollo cyrrheus. Delphi aūt ⁊ cyrra oppida sunt phocidis regionis, Per calamos.sagittas q̄ ex calamis fiebant. Verg. quum dabnidis arcum fregisti ⁊ calamos, calamis orientis populi bella conficiunt calamis spicula addūt irrenocabili hamo noxia Plinius. Puellę venatricis,dianę. Neptūne pater ęgei. Ferunt enim fabulę Aegeum regem Athenarū filium fuisse Neptūni patrem Thesei. Tuū tridentem, fuscianam tuam. Poeta in carmine osceno, Fulmen habet mundi dñs,tenet illud aperte. Nec datur equoreo fuscina tecta deo.

Et martis phrameam,ē cyrrhęi spicula vatis,
Per calamos venatricis,pharetramq; puellę
Perque tuum pater ęgei neptūne tridentem,
Addit ē herculeos arcus,hastamq; minerue,
Quicquid habent telorū armamentaria cęli.
Si vero pater est comedam inquit flebile nati
Synciput elixi,pharioq; madentis aceto,
Sunt qui in fortunę iam casibus omnia ponūt.
Et nullo credunt mundum rectore moueri.

Herculeos arcus,legendum est arcus nō artus, de telis enim intelligit,sequitur nāq; Quicqd habent telorū armamētaria cęli. Armamētaria loca vbi reponunt arma. Si vero pater est.i.si filios habet, Comedam, hoc sic obtestatur, vt sibi habeatur fides. Synciput, Bene ät synciput,hoc est partem illam capitis, cui cerebrū subditū est. Qui enim de capitis natura scripserunt inter quos est Theodorus gaça apud Aristotelem ita illud diuiserunt, vt capitis partem quę capillis integitur,caluam appellent,cernuq; priorem partē synciput nouissime cōsistere solitam. oīum enim ossium corporis vitimū id concrescit ⁊ indurat, posteriorem occiput, Mediam iter synciput ⁊ occiput verticem, cerebrū synciputi subditū volunt, videturq; synciput appellatū q̄si sincerum caput nō semicaput, q; ibi cerebrum ⁊ cōmunis oium sensus resideat,q̄ facile ex his versibus Sidonii agnoscas. Partemq; cerebri hic galęe cum parte rapit fortiq; lacerto Disiicit ancipiti miserabile synciput ense, vnde ⁊ Plautus in menechmis. Nō est tibi sanum synciput adolescens,per q̄ oīno videtur intelligere priorē capitis partem cui cerebrū subiectum ē.greci βρεγμα appellarunt,occiput aūt pars est capitis posterior vacua

Synciput

videturq; ductum occiput quasi occiduū caput, q; ibi nullus sit sensus,sicut in priore parte. Illud etiam addiderim synciput aliquādo apud poetas poni pro capite, vt illud apud Persium, Mihi festa luce coquat vrtica ⁊ fixa sumosum synciput aure. vt sit pars pro toto. Flauius vopiscus in Tacito sic inquit. Conuiuium vero vnius gallinacei, ita vt synciput adderet et ona pro oibus oleribus affatim ministrātibus,lactucis impacienter illusit.

Flebile, deflendum mihi, Elixi,aqua cocti a liquore secundum Varronem. Pharo, egyptiaco. Pharus.n.est insula cum turri eiusdē noīs Alexandrię opposita. De qua nō pauca Cęsar in cōmentariis, Plinius, Strabo, Solinus,et Lucanus, Propertius,et Ptolomeę littora capta phari. Acetum aūt Aegyptiacum optimū fuisse ostendit Martialis, Amphora nilia ci non sit tibi vilis aceti Esset si vini vilior illa foret.

Pharia

Sunt q; in fortunę, Inter phos triplex fuit de diis opinio. Alii.n.inter quos fuit Diagoras qui Atheos dictus est, ⁊ Theodorus cyreneus, Eumerus Egiata, Calimachus ⁊ Euripides tragicus.negauerunt deos esse,alii deos esse censuerūt,sed res humanas non curare, iiq; fuere Epicurei, qui deos dixerūt nō aliter posse imortales esse nisi quieti ⁊ ab omni cura separati eēnt,alii esse ⁊ curare Ait igitur Iuuenalis Multos existere q; Diagorę milesii opinionē sequuti,existiment deū non esse,q; res humanas curet, sed tūmodo oīa nutu naturę fortunęue agi, atq; ideo sine aliquo metu scelera ꝓpetrent. Alios vero esse q; deos esse putent timeātq; eos , ⁊ tñ peierent pluris pecuniā facientes q̄ iram eoꝝ. Natura voluente vices, Opinionem eoꝝ sequit qui naturam falso a deo separantes q̄ssuere,qd prius fuerit,natura an deus, Si natura prior est,ergo deus natus est, At qui deus nasci nō potuit. Rursus si deus prior est nata est natura,q; si nasci potuit natura,incipit nō esse natura, Hinc illud pendet Ouidii.in primo meta. Hanc deus ⁊ melior litem natura diremit. vbi ostēdit naturā esse deo potentiorē, quasi quę ante deū fuerit. Et a quo oīa sint orta,quā sententiā tetigit ⁊ Claudianus in laude quarti consulatus Honorii. Talis ab Ideis primęuus Iuppiter antris Possessi ste tit arce poli,famulosq; recepit Natura tradente deos. Et idem alibi, Iuppiter, vt perhibent,spacium quū discere vellet Naturę,regni nescius ipse sui. Armigeros vtrinq; duos ęq; ibus alis Misit ab eois occiduisq; plagis. vñ fallunt illi q apud Ouidiū exponūt ⁊ pro ideſt, vt stet expositiue,quū sequutus sit poeta eos phos,qui naturā separarunt, vt diximus a deo, voluerūtq; eā esse potiorem deo,q̄ ⁊ Cicero sequutus est in Catone maiore. Quūq; homini sine natura, sine qs deus nihil mente ꝓstabilius dedisset. Itē in paradoxis his ꝓbis. Tu quū tibi, sine deus, sine mater(vt ita dicā) reꝝ oīum natura dederit animū ⁊c. vbi aperte docet deū ⁊ naturā non esse idem sic ⁊ Oratius in si.v. satyrę, vbi ait. Nanq; deos didici securū agere ęuū, Nec sigd miri faciat natura,deos id tristes ex alto cęli demittere tesso. Sene. in Hippolyto. O magna parens

natura quid

Locus ouidii

gna parēs natura deum. Seneca in quarto de beneficiis, quid.n.aliud est natura q̄ deus,et diuina ratio toti mūdo et partibus eius incerta. Reꝝ autem naturę patronos fuisse docet. Apuleius in prima apologia Anaxagoram, Leucippum, Democritum,et epicurum. Nam deos abnuere exitiabantur,solā aūt naturam dicebāt esse a qua vt diximus oīa nascerentur. Sed vt tradit Lactātius Firmiānus melius Seneca omniū stoicorum acutissimus, q vidit nil aliud esse naturā q̄ deum. Ergo inquit deum nō laudabimus. cui naturalis est virtus, nec enim illam didicit ex vllo,imo laudabimus,quāuis.n. naturalis illa ei sit sibi illam dedit, qñ deus ipsa natura ē. Cur igr inquit ortum rerum tribuis naturę ac detrabis deo? Cicero ait in rhetorica vetere, ipsam naturam diffiniri difficile est Plato appellat naturam voluntatem dei. Voluente vices,luces ⁊ anni,idest cursus et vertigines diei ⁊ anni, ac per hoc omnem temporum curriculū. Claud anis. anniq; meatus Et lucis noctisq; vices, Atq; ideo in repidi ob eam rē intrepidi iurant,quia non putāt esse deos quos offendant. Altaria tāgunt.i. aras omniū deorū tangendo iurant, Est alius metuens,alii inqt sunt qui oīno deos ēē credunt, ⁊ deoꝝ iram metuunt ne puniantur oīno quum malefecerint.tñ peierāt amiditate pecunię obcœcati. Peierat,ii peierare dicitur qui datam fidem nō prestat. Secū, tacitus in animo suo. Decernat, statuat ⁊ quodcūq; volēt supplicū sumat. Sistro irato, hyppallage est pro ipsa irata. Isis, Aegyptioꝝ dea cuius sacrificia rome translata precipua veneratione colebantur,putabāturq; dea ferire periuros quotiens ꝑ eā iurantes fidem non seruassent, vñ Ouidius in pōto. Vidi ergo linigerę numen violasse fatentē Isidiis, isiacos ante sedere focos. Alter ob hunc similem prinatus lumine culpam Clamabat media se mersisse via. Vbi locus corrigendus est,nā pro linigerę scriptum est lini genę, de qua plura alibi. Sistro instrumentum erat tinnulū quo Isidis sacerdotes in sacris vtebantur Apuleius lib. xi. meta. ęreis et argenteis,immo vero ⁊ aureis sistris argutum tinnitum consrepentes,et paulo post, Sacerdos appropinquat dextra proferens sistrum, Ouidius in pōto. Et quis ita est audax vt limine cogat abire, lactantē pharia tinnula sistra manu? Vel cęcus .i. etiam cęcus.

Natura vòluente vices,ē lucis ē anni,
Atq; ideo intrepidi quęcūq; altaria tangunt.
Est alius metuens ne crimen poena sequatur
Hic putat ęē deos,ē peierat,atq; ita secum
Decernat quodcunq; volet de corpore nostro
Isis, ē irato feriat mea lumina sistro,
Dummō vel cęcus teneā quos abnego nūmos.
Et phthisis,ē vomicę putres ē dimidium crus
Sunt tanti pauper locupletem optare podagrā
Ne dubitet ladas, si non aget anticyra, nec
Archigene,quid enim velocis gloria plantę

Peierare

Isis

Phthisis

Vomica

Phthisis,ditio est greca quę corruptionem,tabē,maciem significat ,est.n.morbus qui hominem paulatim consumit a φθινω quod est corrūpo. Vomicę putres vomicę vlcus est malignum latens ⁊ tumens cum sanię, Intrinsecus a vomenda sanię dicta, vnamquamq; partem corporis infestat. Pli.li.ii.cap.xiii.docet Ocimū siluestrę vomicis vulnę mederi. Celsus ait in tertio vomicę finē esse vt rumpat. Sunt tanti,ordo est. Et phthisis et vomicę putres sunt tanti? Sensus est. sunt ne adeo mihi timenda ⁊ estimanda hęc mala, vt nō negem nūmos? quasi dicat minimi mihi sunt facienda prę pecunia dicimus.n.tanti nē facis periculum.i. times ne tāto pere periculum vt tantam lucri ansam amittas, legendumq; est cum interrogatione. Pauper locupletē optare podagram ne dubitet ladas, superiorem sensum declarat per hęc sequentia, sunt aūt verba periuri. Est, sensus, et ordo, Ladas qui miręfuit pernicitatis pauper non dubitet optare sibi podagram diuitem.i. non dubitet illam velocitatis gloriam cōtēnere ⁊ optare sibi podagrā qua vna maxime velocitas impeditur, mō indiuitias transeat. Itaq; locus est corrigendus vt nō laudas, sed ladas legatur. Is.n. vt scribit Solinus primā palmā pnicitatis est a deptus, qui ita super canū pulueręe cursitauit, vt in harenis pēdētibus nulla indicia relinqret vestigioꝝ. eius meminit ⁊ Mart,i.ii. quid si p graciles vias petauri inuitum iubeas subire ladam, per Ladam aūt omnem intelligit pauperem expediti corporis. De lada memit et catullus, Nō ladas ego pennifere perseus. Eiusdem meminit et Cicero sic in rhetoricis ab Hereniū lib.iiii. Quasi si quis ad olympiacum venerit cursum et steterit vt mittatur impudentesq, illos dicat esse qui currere cœperunt, ipse intra carcere sset et narret aliis quomodo Ladas aut Bonius cum sicyoniis cursitarunt. Locupletem.nō exponas qualem patiuntur maxime locupletes, sed locupletem podagram.i. morbum ipsum in summa opulentia. quid. n. prosit ladę pauperi si in paupertate manendum sit. optare sibi podagram qua vexantur locupletes. Sic ergo exponendum est. ladas pauper modo diuitiis cumuletur, non dubitet optare vel podagrā velocitati suę aduersatricē, mō habeat vñ largiter et delicate viuat, sicq; cum superioribus optime coniungitur. Si non eget anticyra, verba periuri, Ladas inquit cursor ne dubitet si nō eget anticyra.i. si insanus non est, nam anticyra insula ē quę olim cypari sus nominata est vt scribit Pausanias sed mutato noīe anticyra est appellata ab Anticyro hellebori socio, vt vero scribit Strabo ciuitas est ad sinum iacens maliacum ⁊ Oetam montem. Ibi heleborus siue veratrum nascebatur, quo vt scribit Plinius hominis īsania et mali humores emendantur, et ad ingeniū acuendum plurimum valet, vnde carneades responsurus libris Zenonis stoici, heleborum cādidū sumpsit, de quo multa diximus apud Persium illic, Ebria veratro. ergo si non eget anticyra.i. si non eget heleboro quo hominis insania emendatur, ac per hoc si insanus non est.

Ladas

Anticyra

Archigene,medico qui veluti in delirio feriat venā in media frōte, sicuti ante dictum est O medici mediā pertundite venam, De Archigene facta est mentio in sexta satyra illic. Ast vocat archigenem. Licentia poetica vltimam syllabā naturaliter produxit nec miꝝ, quū ꝓductam contra omnē rōnem corripuerit illic, Sed lōge calpe relicta, qd et Priscianus mirat in sexto. Quid enim velocis, quid inquit prodest Ladę pauperi firma corporis valitudo, ⁊ q; pedum sit summa pernicitate, ita etiā vt in olympicis ludis spe palmā reportet, si i paupertate sit viuendū. quasi dicat longe vtilius est homini

morbis vel grauissimis vexări dummō sit ſ summa rerum opulentia, q̄ sanitatē corporis habere et in paupertate viuere. Prestat quid prębet vlilitatis. Plantu velocis, q̄ sit mira pedum pernicitate. Ramus olinę, vt sit victor in ludis olympicis, vbi victores oleastro coronabantur. auctor Pli. lib. xv. Interq̄ alia certamina curſu potissimum contenditur, vñ velocis gloria plātę. Piseę, pisa et elis ciuitates sunt peloponessi inter quas iacet campus vastissimus q̄ olympia nominatur. vbi ludi celebrabantur qui a loco⁊ p pinquitate dicuntur ⁊ pisei et elei ⁊ olympici siue olympii, non aūt vt falso quidā putauerunt ab olympo monte. Esuriens, q̄ sit victor ⁊ esuriat id est vt sit pauper. Vt sit magna. sensus est. Concedo inquid deos eē et graniter delinquentibus irasci, tamen ad puniendū lenti sunt. prętereasi oēs puniendi sunt longum erit vt me puniāt. Ordo est. Ira deo⁊ certe lenta est vt sit magna. i. q̄ sit magne. vt sit cōcessio eē deos, sed lentos ad vindictā. Lenta, nō festinata Valerius. Lēto. n. gradu ad vindictam sui diuina procedit, ira tarditatemq̄ supplicii grauitate cōpensat. Sed et exorabile numen, talia solent sibi cōminisci qui turpiter vixerunt. Ad me, puniendum. His talibus delictis. *Multi*, verba sūt peccantis, quibus occurrit his qui possent dicere sibi cauendum eē a suppliciis legum humanar⁊. Ait ergo nō ignoro hoc quidē sed tñ multos constat eadē committere crimina sed diuerso fato, alii puniuntur, alii non mō non puniuntur. sed honoribus ēt decorantur, quasi colligat sibi ēt accidere posse, vtpro malefactis beneficia accipiat. Diuerso fato, diuerso euentu. Diadema. i. eneſtus est ad regiam dignitatē, nam Diadema fascia erat (vt supra diximus) qua caput regis vinciebatur a διὰ δέω quod est circumuingo. Confirmat animum. i. animum cōmasculat. Trepidum formidine dirę culpę. i. qui formidat ⁊ tremit conscientia diri sceleris. Prędit scilicet ipe piurus, tanq̄ g innocentię suę confidat.

Te uocantem, hoc est te qui eum vocas ad iusiurandum. Nam creditur fiducia, confirmatio rationis quare tantę audacię sit, quia multi inquit malitia hominū decepti putant eum esse innocentem, qui magna cum audacia causam suam tuetur, idcirco audax est, putant enim ex recta conscientia et fiducia tantam audaciam proficisci. Male cause, hoc est homini tuenti. causam iniquam. Supereſt. i. abundat. Mimum agit ille non minore inquit strepitu monetur ⁊ clamore, q̄ si mimum agat. i. fabulam, nam minus (vt diximus) alibi p ter hominem scenicum genus ē fabulę, vnde poetę mimographi, qualem egit scurra fugitiuus Catulli vbaMimus

ni, nam in fabula Catulli introductus est seruus qui mirum immodum clamaret. Exclamas, subaudi Iuppiter audis hęc. Tu. s. ex altera parte. Stentora, stētor in exercitu fuit grecorum vir magnanimus, cuius tantus (vt scribit Homerus in quinto Iliados) erat vocis sonus, quantus aliorum quinquaginta. vnde homericum illud, stentoris in specie validi cui ferrea nox qui quinquaginta alios equans clamore sonoq̄. Gradiuus homericus. i. mars, quē Homerus lib. v. Iliados ait vulneratum a Diomede tanto ingenti vociferatione p̄ dolere exclamasse, quanta nouem decemue milia virorum solent quū pugnam ineunt ita vt greciſimul actroiani teriti cōtremiscerent. Audis hęc, quę fiunt a peritis et sceleratis. Nec labra mones, nec iraceris. nam ferunt ionem quū hominibus irascitur p rumpere ī maximos clamores et baccas inflando mittere fulmina Oratius Quin iuppiter ambas iratus buccas inflet. Persius at sese non clamet iuppiter ipse. Vel marmoreus etiā ex marmore. Thura ponimus, cur te vt deum ⁊ omnium scelerum vindicem colimus? quasi dicat ob eam rē te colimus vt humana negotia seuere modereris scelera vlciscaris, Iecur? exta vituli, nam iecur in extis principatum obtinet. Omenta apud Persium cum exposuimus tot tibi cum in flammas Iunicum Omenta liquescat diximus auctore Celso Omentum eē intestinum ex interiore parte lene et strictum eē ex superiore mollius cui adeps quoq̄ innascitur, quę sensu sicut cerebrum quoq̄ et medulla caret. Plini. Omentum membranam potius eē docet quū ait. ventriculi atq̄ intestina pingui ac tenui omento integuntur p terq̄ ona gignātibus Aristo. de natura animalium scribit Omentum membranam eē aut senosam aut adiposam, nam vtro modo animalia pinguescere solent idq̄ pingue est, de medio ventre oritur, relinquūq̄ ventris partem cuncta q̄ intestina cōplectitur, Vt video. Sēsus est. Tam negligenter ingt dii res humanas curatis, vt nullū putē esse habēdū discrimē inter statuas vestras ⁊ batylli. Batylli, intelligit de statua Batylli Samii de quo Apule. ī. ii. floridoꝝ multa cōmemorat. ait. n. in samo q̄ modica est insula in mari icario tēplū iunonis antiquitus famigeratum conspici, cuius antearam statua erat Batylli a polycrate tyranno dicata, qua nihil vnq̄ effectius fuit, hic nō mō dilectus fuit a polycrate, sed ēt ab Anacreōte Teio, vnde Apuleius sic ait, qui polycrati tyranno dilectus Anacreonta teium amicitię gratia cantilat, Oratius nō aliter samio dicunt arsisse Batyllo Anacreonta teiū. Batyllus itē fuit (vt diximus apud Persiū) PantomimusOmenta

Prestat ē esuriens pisę: ramus olinę;
Vt sit magna tamen certe lenta ira deorum est.
Si curant igitur cunctos punire nocētes,
Quando ad me venient? sed ē exorabile numē
Fortasse experiar, solet his ignoscere multi
Cōmittunt eadem diuerso crimina fato,
Ille crucem precium sceleris tulit, hic diadema
Sic animum dirę trepidum formidine culpę
Confirmat tunc te sacra ad delubra vocantem
Prędit trahere immo ac vexare paratus.
Nam cū magna male supereſt audacia causę
Creditur a multis fiducia, mimum agit ille,
Vrbani qualem fugitiuus scurra catulli.
Tu miser exclamas vt stentora vincere possis
Vel potius quantū gradiuus homericus audis
Iuppiter hęc, nec labra mones, cū mittere vocem
Debueras vel marmoreus, vel aheneus? aut cur
In carbone tuo charta pia thura soluta
Ponimus ē sectū vituli iecur, albaq̄ porci
Omenta? vt video nullū discrimen habendū est
Effigies inter vestras, statuamq̄ batilli.

Teis tamen ad numeros Satyri moueare batylli. Iunenalis alibi molli saltante batyllo. Batylli item populi sunt Septentrionales Ptolomeus auctor. Batyllus item instrumētum est ferreum ad vsum ignis. Horatius prętexta ⁊ latum clauum, prunęque batyllum, de hac igitur batylli statua est intelligendum quam erexit polycrates cytharedico statu in memoriam eius. Sūt qui pythagorę eam falso existimant, sed philosophus nequaq̄ a tyranno dilectus est, quippe eo iam dominari orso p fugit ex insula clancului. Accipe quę cōtra, audi ēt q̄ solita tibi afferre possint qui nullis sunt instructi phię ꝑceptis nec stoico⁊, nec cynico⁊, nec epicurio⁊, qui oēs scilicet opes contempserunt, quasi dicat vnusquisq̄ vel rudis potest te in ista pecunię amissione optime consolari, per quod docet equo aio oia esse ferenda quę amiserit, ⁊ bona fortunę contemnenda. Cynicos, Cynico⁊ sectę (vt dixi mus in cōmentario Persii illic. Si cynico barbam petulans nonaria vellat, princeps fuit (auctore Laertio) Antisthenes athenien sis, qui cum disereet in Gymnasio quod cynosargin appellabant, non longe a ianuis, cyni cum cognomen sectę suę dedit. Lactantius vero a canibus cognomen accepisse scribit his verbis. quid loquar de cynicis, quibus in propatulo coire cum coniugibus mos fuit, quid mirum si a canibus, quorū vitam imitantur etiam vocabulum ē nomen traxerunt, κυών enim grece canis dicitur, ⁊ cynicos caninus. Quod sane ita fuisse Apuleius in secundo floridorum ostendit, vbi sic loquitur de Crate cynico. Duxit cynicus puellā in porticum, Ibidem in loco celebri coram luce clarissima accubuit, coramq̄ virginem imminuisset paratam pari constantia, ni Zeno procinctu paliastri circunstantis corone obtutu magistrum in secreto defendisset, vbi mendum correximus, nam vbi legimus duxit cynicus, scriptum erat dux Cynicus. Aliqui vero cynicos dictos esse putant q̄ essent mordaces vt canes, nam Diogenes (vt scribit Laertius) interrogatus quare canis diceretur respondit, quia in eos qui dant blandior, in eos qui non dant oblatro, malos autem mordeo, li antē vt dixi nobilitatem ⁊ diuitias abiiciebant, dicentes solam virtutem sufficere ad beatam vitam, vnde Crates cynicus omnem rem familiarē abiecit, existimans tunc demum manumissum, sola pera ⁊ baculo contenti cibos mendicabāt. De quibus ita Apuleius in prima apologia. Non sunt quidem ista platonicę sectę gestamina, sed cynicę insignia familię, verūtamen hęc Diogeni ⁊ Antisthenipera ⁊ baculus quod regibus diadema. Diogenes quidem cum Alexandro magno de veritate regni certabundus, baculo vice sceptri gloriabatur. Plautus in persa. Cynicum esse egētem oportet parasitum probe. Et Martia. lib. iiii. Cerea quem nudi tegit vxor abolla grabati. Cui dat latratos obuia turba cibos. Esse putas cynicum deceptus imagine falsa. Non est hic cynicus Cosme, quid ergo? canis. Dogmata, sententias ⁊ opiniones stoicorum, sitaūt dogma a δόκω quod est sentio, nam quę greci dogmata dicunt, latini decreta appellant, vnde Seneca lib. xv. epistolarum ad Lucilium. Nulla ars contemplatiua sine decretis suis est, quę greci vocant dogmata, nobis vel decreta licet appellare vel scita vel placita. Hoc autem interest inter decreta philosophię ⁊ prędcepta, quod inter elementa ē membra. Hęc ex illis dependent, illa ⁊ horum causę sunt omnium, prędcepta enim pendent ex decretis. Sunt igit dogmata sectę vniuscuiusq̄ decreta, quę vt Ciceronis est sententia prodere scelus est nō minus q̄ patriam, vñ scribit Laertius eam minime sectam appellari, quę dogma non habet. vnde dogma dicimus xpianum. i. qđ vniuersi xpiani sentiūt ⁊ sequūt. Inde diuus Hieronymus. Scis. n. dogma nr̄os hoc militatis tenere vestigiū ⁊ per ima gradientes ad summa nos arcendere. Idē alibi. Siquid in libris seculatibus vtile reperimus ad nostros⁊ dogma conuertimus

Accipe quę contra valeant solatia ferre,
Et qui nec cynicos, nec stoica dogmata legit
A cynicis tunica distantia, non epicurum
Suscipit exigui lętum plantaribus horte,
Curentur dubii medicis maioribus ęgri.

Praecepta Decreta

Zeno Zenonii Pyanactia Stoici vnde

Stoica, sectę stoicę prīceps fuit Zeno a quo primo Zenonii sunt appellati, mox vero stoici a stoa. i. porticu nam athenis porticus erat quę pysianactia vocabatur, referta varia ⁊ multę scientię pictura polignoti thasii In qua quum diuersis temporibus iam mille quadringenti triginta ciues iterfecti fuissent, voluit Zeno locū illum stabilem atq̄ inuiolabilem reddere, quare cœpit in illa docere, ad quem eo audiēdum discipuli cōfluētes, qui antea vt dixi Zenonii dicebātur, postea ab ipsa portico stoici sunt vocati auctor Laertius, hi autem ita diuitias ⁊ reliqua fortunę bona abnuebāt, vt nihil prę ter virtutem bonum appellarent, dicentes diuitem quicunq̄ solo tegeretur. Tunica distantia, nam (vt scribit Augustinus de ciuitate dei) dogmata philosophorum solo habitu fuerunt diuersa, nam quum omnes virtutem siue summum siue solum bonum dicerent, diuitias vniuersi contemnebant, tunica igitur tantum distabant stoici a cynicis, q̄ cynici duplici palio vtebantur vnde illud Horatii in epistola ad Senā de cynico. Contra quem duplici panno patientia velat Mirabor. eam vestem duplicem vt scribit Porphyrio diploidem appellauere, eandem ⁊ Abollam. Martialis vt modo recitauimus li. iiii. Cerea quem nudi tegit vxor abolla grabati. Cui dat latratos obuia turba cibos Esse putas cynicū. ⁊c. de eo sic ē Laertius. Primus Antisthenes paliū duplicauit, ipsoq̄ solo vtebatur baculumq̄ sumpsit ⁊ perā. Zeno vero stoicorū (vt dixi) princeps pacientissimus fuit ⁊ victus simplicissimi, crudisq̄ tantum cibis vtebatur, ⁊ tenui palio, ita vt de illo diceretur, q̄ eum neq̄ sęua hyems, nec gelidus imber, non dura vis morbi domuerit, neq̄ torridus sol. Epicurum, epicurus contē tus fuit exiguo horto, primusq̄ (vt scribit Pli. lib. xix. in. ſtituit atheni s habere hortos in vrbe, vnde horto⁊ magister est appellatus, ad quod alludit Papinius li. primo Sylua⁊. Delitię quas ipse suis digressus Athenis. Malet deserto senior gargetius horto. auctor est Laertius summum bonum Epicurium ad Herodotum scripsisse esse in voluptate. s. non dolere, corpore aioq̄. Tranquillum esse ⁊ perturbatione vacare, aq̄-ta ⁊ cibario pane se contentum fuisse testatus est. Non suspicit, non venerat ac per hoc non legit. Lętum, contentum. Plantaribus, oleribus. Curent dubii ęgri, calamitas inquit tua minima est, ⁊ quę non indiget grani consolatore, sed vnusquisq̄ est aptus ad te consolandum ⁊ dolorē tuū leniendum, metaphora sumpta est ab ęgrotātibus quibus pro morbi qualitate adhibentur medici.

Batylli

Omenta

Dogmata

Diplois

Abolla

Epicurus

Vel, etiam. Discipulo philippi, q̃ imperitus erat, sicq; oñdit ꝛ philippū ẽ discipulū suisse parum peritos.

Venam ferienda, hoc est te ipsum trade consolandū etiam homini mediocris eruditionis, quū iactura tua sit talis, vt vnusquisq; facile possit te cōsolari. Si nullum in terris. Sensus est. ego nō prohibeo te quin doleas si potes mihi oñdere nullum tale facinus perpetrari inter mortales, q̃ si dicat, talia ꝛ graviora solere mortalibus accidere, vt sit consolatio a cōmuni miseria. Quando quidem accepto, nō veto inq̃ te dolere quādoqdem ianua est clavdenda. i. quādoquidem nulla tibi amplius ẽ habendā spes illud domū rediturū quod amisisti, videturq; sumptum ex vulgato puerbio quod solet dici in eos qui pecoris sui diligentes nō fuere custodes, quibus perierisum imperat vt accepto damno stabulum claudant, ac per hoc sciant sibi ereptā eē spem recuperandi qd̃ amiserant. Et maiore domus, a superiore, nō veto inquam quin doleas quādoqdem nūmi plāguntur maiore gemitu ꝛ suspirio domus. In hoc casu, i amissione pecunię. Contentus diducere, nō enim satis habet diducere summitatem vestis qui amisit pecuniā, sed totam scindit non exponas diducere neq; vxare. s. in funere, sed in amissione pecunię. Humore coacto, nō enim lachrymis fictis plorat, vnde bene segtur ploratur lachrymis veris. Sed si cuncta vides, ordo est. Sed censes te nūc delicias ponendū extra cōmunia, si vides cūcta fora plena simili querela ꝛc. vt sit sensus. Quum videas in iudiciis quotidie talia scelera deferri cum acerbis deceptorum querelis, non debes putare te vt delicatum telis fortunę non esse subiectum.

Tu venam vel discipulo committe philippi.
Si nullum in terris tam detestabile factum
Ostendis taceo, nec pugnis cędere pectus
Te veto, nec plana faciem contundere palma,
Quādoquidē accepto clauděda ē ianua dāno,
Et maiore domus gemitu, maiore tumultu
Planguntur nūmi quam funera, nemo dolores
Fingit in hoc casu, vestem didicere summam
Contentus vexare oculos humore coacto;
Ploratur lachrymis amissa pecunia veris.
Sed si cuncta vides simili fora plena querela
Si decies lectis diversa in parte tabellis
Vana supernacui dicunt chirographa ligni,
Arguit ipsorum quos littera, gēmaq; princeps
Sardonycus, loculis quę custoditur eburnis.
Te nunc delicias extra communia censes
Ponendum, quia tu gallinę filius albę,
Nos villes pulli nati infoelicibus ovis.
Rem pateris modicā, ẽ mediocri bile ferēdam,
Si flectas oculos maiora ad crimina; confer
Conductū latronem, incendia sulphure cœpta
Atq; dolo, primos quū ianua colligit ignes.
Confer ẽ hos veteris qui tollunt grandia tępli
Pocula adorandę rubiginis, ẽ populorum
Dona, vel antiquo positas a rege coronas.

Cuncta fora, tria erant Romę, vt diximus in secūda satyra, fora vestra monemus. Dicūt, debitores ꝛ perbiro, iurii. Chirographa, Chirographum dictum est a graphū ἀπὸ τοῦ χηρ ὃ σ. i. manu ꝛ grapho scribo, est enī scheda sine tabella manu propria scripta, ergo vana chirographa, idest vanos adulterinos ꝛ mendaces pugillares ligneos, in quibus propria manu scripsit. Alibi Inuenalis. Debitor aut sumptos pergit nō reddere nūmos, Vana supernacui dicens chirographi ligni. Lectis tabellis, lectis ipsis pugillaribus. Diversa in pte, in parte contraria, idest adversus ipsum debitorem. Supernacui, nihil proficientis, supernacuū enim est in iudicium pferre tabellas debitore omnia negante. Arguit ipsorū, ordo est. Illi dicunt chirographa esse vana quos littera ipsorum arguit, idest quos sua ipsorum scriptorū ꝛ signum revincit ẽ ostendit esse veros debitores. Sardonicus, idest signum celatum in sardonice quę est in anulo signatorio. Sardonicus autem nōiatius est latinus formatus a genitivo greco Sardonicos, Onyx gēma est cui nomen est coniunctum cum Sarda alio lapide, nam Onyci cādor est auctore Plinio vnguis humani similitudine; item Chrysoliti ex Iaspidis ꝛ Sardę, vnde nominis societas oritur. De hoc plura superius, ꝛ illic apud Persium Cū sardonice albus. Gēma princeps expositio ẽ, vt sit Sardonicus q̃ est gēma princeps inter alios pcios os lapillos. Loculis eburnis, nā loculi eburnei repositoria erāt Loculi ꝛ monetę aureę ꝛ anulorum. Martialis Hos nisi de flava loculos implere moneta, Non decet, argentum vilia ligna ferant. De iis plura in prima satyra, neq; enim loculis comitantibus itur ad casum tabulę. Te nunc delicias, Ironicos ꝛ expositio est. Extra cōmunia, extra cōmunem sortem, quasi qui cōmunibus omniū malis non sis obnoxius.

Gallinę filius albę, h̄ fuit quasi puerbiale apd̃ antiquos quod etiā hodie vsurpat. vnde ꝛ Cicero libro septimo epistolarum ad Curium sic ait. q̃ quasi auem albam videntur berre sentientem ouem videre. Albę autem dicit q̃ leta atq; auspicata latini alba vocant cōtra mala nigra. vnde Oratius Hic niger est, hoc est malus, hunc tu romane caueto. Cōuenit autem hęc parœmia in eos quibus diuina quadam felicitate omnia leta ẽ prospera cedunt. Rem pateris modicam, consolatio a minimo detrimento. Confer, cōparo tuo damno. Conductum latronem, idest sicarium mercede conductum ad cędem alicuius. Quum ianua primos, Incēdii gravitatem ostendit, quo primę domus partes sunt occupatę, vt non facile sit subvenire flagrantibus inferioribus.

Pocula templi, qui sacrilegia cōmittunt. Adorandę rubiginis, quę habenda sunt in maxima veneratione propter religiosam vetustatem. Et populorū dona, nam in templis dona missa vel a regibus, vel a Dona populis pie ꝛ religiose servabantur. Et vbi dona reponerentur donaria sunt appellata. Coronas positas ab antiquo rege, vtpote ab Romulo cęterisq; regibus, quorum coronę in eorum memoriam templis deorum affigebantur. Hęc ibi, si in templis inquit non sunt dona ꝛ pocula quę furripiantur, non desunt qui minutiora sequantur furta, vt qui breves ꝛ leves auri bracteolas

ex statuis deorum eradant. Femur proprie coxam, licet hic poeta videatur posuisse p pectine, et partibus generalibus sicuti. ꝛ Divus hieronymus his verbis, vnde Femur hoc nudauit ebrietate femora. De femore et foeminibus dictum est alibi añ. Bracteolam tenuē auri laminā. Nam aurum et cętera metalla primo in crassiores cudē Bracte do extenduntur lamiarii nas, mox in bracteas attenuātur, quibus simulacra et alia inaurantur fures inveniebant, qui vngulis bracteas deraderent. Mart. An magis astuti derasa est vngue ministri Bractea, de fulcro quam reor eē tuos. Tráquillus scribit Caligulam rome i publico epulo servum, ob detracta lectis argenteā laminam carnifici confestim tradidisse, Artifices inducendi bracteolas ꝛ in aurandi insigniter dñr Bractearii ꝛ bracteatores. an dubitet, tā tenues bracteas derade re quum ausus sit totū ipsum Iouem fundere, quasi dicat verebitur tā frivola furta sectari et sacrilegia qui asseuerit grandiora cōmittere. Tonantem. Vnum est ex cognominibus Iouis. vñ Statius Magnanimū eandem formida tanq̃ tonanti. Seneca soror tonātis. Artifices veneni, comparatuis incōmodis et eos qui veneficia exercent. Et deducendum. i. parricidam, quē per supplicii genus describit qui. n. parentibus manum intulisset is vinus culeo insutus vna cum gallo gallinaceo Simia cane et vipera, in mare aut vicinū aliquē amnem vt ante diximus proiiciebant quo genere supplicii primus dānatus fuit. M. Tullius duūr q̃ librum secreta civilium sacrorum cōtinentem custodię suę cōmissum corruptus petronio sabino scribendum dedisset. Nam culeo insutus in mare proiectus est, inde genus supplicii multo post parricidis lege irrogatum est, vt pari vindicta parentum ac deoꝝ violatio expiaretur. Mam. p. Maleolus matre iterempta Parrici primus omnium insutus culeo in mare precipitatus est. da sup auctor Liuius lib. lxviii. ab vrbe condita. De eodē supplicii plitio ita meminit ꝛ Cicero ad Herennium, lex est qui parentem necasse indicatus erit vt is obvolutus et obligatus, corio deuehatur in fluentem. Eiusdem supplicii meminit ꝛ in oratione pro Roscio Amerino. Corio bouis. i. culeo, nam culeus saccus erat ex corio bubulo. Adversis fatis, infestis numinibus qui a ipsa id supplicii in noxia patitur. Hęc quota pars scelerum. i. hęc est minima pars scelerū eoꝝ quę quottidie audit Gallicus prefectus vrbis, quasi dicat multo plura cōmittuntur scelera quę audit quottidie gallicus q̃ quę tibi narrani. Fuit enim Rutilius Gallicus vrbis prefectus tēporibus Do Rutili mitiani apud quē secundas dignitatis partes obtinuit us ad eumq; oīa vrbis iura ab aliis magistratibus deferabā Galli tur, vñ custos vrbis ẽ appellatus. Papinius in siluis, Dubitataque sidera cernit Gallicus, es cęlo diis es germanice cordi, quis neget erubuit tanto spoliare ministro im

Hęc ibi si non sunt minor extat sacrilegus, qui
Radat in aurati, femur herculis, ẽ faciē ipsam
Neptuni, qui bracteolam de castore ducat.
An dubitet solitus totum conflare tonantem?
Confer ẽ artifices, mercatoremque veneni,
Et deducendum corio bouis in mare, cum quo
Clauditur adversis innoxia simia fatis
Hęc quota pars scelerū, q̃ custos gallicus vrbis
Vsq; a lucifero, donec lux occidat, audit.
Humani generis morestibi nosce volenti
Sufficit vna domus, paucos consume dies, ẽ
Dicere te miserum, postq̃ illinc veneris, aude.
Quis tumidū guttur miratur i alpibus aut qs
In mēroe crasso maiorem infante mamillam.
Cerula qui s stupuit germani lumina, flauam
Cesariem. ẽ madido torquentem cornua cirro

perium fortuna tuū, paulopost Quippe manet longum q; quo remanente manebit quem penes intrepide mitis custodia rome. Custodem igitur intellige ipsum gallicum non anserem. Quare enim anserem magis nominasset q̃ gallum, aut aliam auem quę audiat illa scelera, et postea quando audiat quum scelera fiunt: an quū accusantur, si quando fiunt, possunt ꝛ nocturno fieri tempore, immo et frequētius, si quādo accusantur nunqd ad est anser in iudicio. ita vt omnino absurdum sit de ansere intelligi.

Custos gallicus, quē perfectum vrbis tranquil. in Tiberio appellat, Iosephus custodem nominat. Quota minima, alibi quota portio fecis achę. Seneca ad Lucillium Et nos inter quos frequenter ista nunciantur quota pars omnium sumus. i. minima. Mart. Summa tuę meleagre fuit quę gloria famę; Est quota Carpophori portio fusus aper. Humani generis longa inquit tibi non erit opus indagatione si voles hominum mores noscere, vna enim domus tibi satis erit ad id cognoscendum. Nam plerumq; vna domus tot malis agitatur vt facile possis cognoscere malū tuum pre illis minimum esse. Mores, vocabulum medium vt et bonos et malos mores dicamus. Aude dicere te miserum, quasi dicat non audebis te miserē dicere quum longe alii sint te calamitosiores. Quis tumidum: hac interrogatione et per variarum rerum similitudinem ostendit minime ei eē mirādum si id passus sit qd̃ et alii patiuntur. In alpibus inquit nemo mirātur guttur tumidum: quia scit id vitium eē propemodum omnibus incolis, quasi dicat et tu debes non ignorare vbiq; locorum talia scelera committi ac per hoc minime mirandum si et tu deceptus es. Guttur autem inflari docet Pli. lib. xi. vitio aquarum quę potantur. De q̃ re ita scribit Victuuuius Equicolis aūtin Italia, ꝛ alpibus natione Medullorum est genus aquę, quā qui bibunt efficiūtur turgidis gutturibus. Est autem guttur proprie id quod spiritum animaliatrahūt quo ꝛ reddunt respirando et expirando, quod et arteria vocatur. Poeta vero hoc loco posuit pro parte colli anteriori. Le Gutturge Aristotelem de natura animalium. In mēroe in rioso sul a est egypti distans a Syene quinq; milibus stadio, alpibus rum, illic foeminę mamillas habent infantibus pares author Pomponius Mela. Lumina cerulea. Cornelius Tacitus in li. de situ germanię scribit germanis oculos esse truces et ceruleos et comas rutilas quod et quotidie videmus. Oratius Nec fera cerulea domuit germania pube. Torquentem scilicet germanum, quī calamistro sibi capillos cincinnatos reddit et annulatos Martialis. Crinibus in nodum tortis venere sicambri. Cirro, Capillo, Persi. Ten cirratorum centum dictata fuisse.

Nempe q̄ hęc illis, nemo inquit germanoꝝ ſtupuit quia a natura omnes idem habent. per qđ colligit non eſſe mirandū Caluino ſi id ſibi acciderit q̄ aliis quotidie accidit. Pygmęus, pygmęi auctore Plinio libro vii. In extrema parte montium Indię ſunt, longitudine ternas ſpithamas nō excedunt, a gruibus infeſtant, adverſus quas expeditionem ſumentes caprarū arietūq; dorſis iſident armati ſagittis, tępore veris cum agmine ad mare deſcendunt, ova pullosq; earum cōſumunt, ternis menſibus eam cōficiunt expeditionē, aliter gregibus reſiſtere nō poſſent. De his non pauca itē Gelius et Solinus ſcripſerunt. Nulla ne periuri? verba ſunt Caluini non ne aliquando peiurus puniet. Are ptum, verba Iuuenalis ſubaudi iri, vt ſit abreptum iri. Graviore cathena, granioribus vinculis. Noſtro arbitrio, vt volumus. quid plus velit ira? s. noſtra q̄ vt puniatur, ita vt volumus, eſtq; hoc legēdum per parenthęſim. Manet illa tñ, verba oīno ſunt Iuuenalis q̄ſi respōdētis Caluino querībūdo iactūram ſuam tamē manere, Manet inquā.

Nempe quod hęc illis natura eſt oībus vna
Ad ſubitas thracum volucres, nubēq; ſonoram
Pygmęus parvis currit bellator in armis,
Moꝝ impar hoſti, raptusq; per aera curvis
Vnguibus a ſęva fertur grue, ſi videas hoc
Gentibus in noſtris riſu quatiare, ſed illic
Quāquā eadem aſſidue ſpectētur prelia ridet
Nemo, vbi tota cohors pede non eſt altior vno.
Nulla ne periuri capitis, fraudiſq; nefandę
Poena erit? abreptū crede hūc graviore cathena
Protinus, ē noſtro (quid plus velit ira) necari
Arbitrio, manet illa tamē iactura, nec vnquam
Depoſitum tibi ſoſpes erit, ſed corpore trunco
Inuidioſa dabit minimus ſolatia ſanguis.
At vindicta bonum vita iocundius ipſa,
Nempe hoc indocti, quorum pręcordia nullis
Interdum, aut lenibus videas flagrantia cauſis.
Quantulacūq; adeo eſt occaſio ſufficit irę.
Chryſippus non dicet idem, nec mite thaletis
Ingenium, dulcique ſenex vicinus hymeto,
Qui partem acceptę ſęvę inter vincla cicutę
Accuſatori nollet dare plurima felix

Sed dabit ſolatia minimus ſanguis, ſed hoc tibi erit ſolatio q̄ necabit. Inuidioſa, quę tibi inuidiam & odium contrahent. At vindicta, verba Caluini. Nempe hoc indocti, verba Iuuenalis reprehēdentis ſtultū affectum Caluini. i. vulgus imperitum hoc dicit vindictam eē bonam, & ea gaudet plurimū, quia nulla ratione monetur, ſed ſolo vt beſtia appetitu. At vir ſapiēs & magnanimus quū inimicū ſuū in poteſtate ſua, vt docet Seneca viderit, vindictā putabit vindicare potuiſſe. vindictā vt malū deus phibuit, quū ait Mihi vindictā & ego retribuam

Flagrantia, eſtuantia. Adeo, in tantum. Quā tulacūq; hoc dicit minimā quāq; occaſionem ſufficere irę hoc eſt minima quaq; re hoīem indoctū moueri ad iram & vindictā. Occaſio, opportunitas tpis dicitur caſu proueniens. Chryſippus non dicet idem, hoc eſt vir ſapiens nō dicet vindictā bonam eſſe, nec vllo modo laudabit. Chryſippus ſtoicę diſciplinę fuit phūs, de quo ſupra & apud Perſium, illic Inuentor chryſippe tui finitor acerui. Solenſis fuit, vēl vt alii dicunt Tarſenſis Apollonii filius, ſubtilitate diſputandi adeo acer, vt illud iactū ſit, deos ſi dialectica vti vellent non alia vſuros q̄ chryſippea. Mite ingenium thaletis, exornatio eſt rhetorica q̄ dicitur circuitio, ideſt ipſe thales mitis ingenii & naturę. Hic mileſius fuit vnus ex ſeptem ſapientibus, qui vt ſcribit Laertius gratias triplici cauſa fortunę ſe agere dicebat, primo q̄ non belua, deinde q̄ vir non mulier, Tertio q̄ grecus natus eſſet non barbarus, Socratis

Senex. ideſt Socrates athenienſis phūs clariſſimus filius Sophronisci marmorarii & phanarete obſtetricis, primus fuit qui vt eſt auctor Cicero in tuſculanis phiam e cęlo deuocauit, coegitq; de vita & moribus rebusq; bonis & malis q̄rere, quum ante illū phi oēs rebus phyſicis perſcrutādis operam trīmodo impenderent. Sed hic quū aliqn Anytum atheniensem virū locupletē & factioſum rideret ob eius ineptias, Ariſtophanes comicus doctus quidem, ſed homo paꝝ probatus accepta grandi pecunia ab Anyto contra Socratem comœdiam ſcripſit, cuius inſcriptio eſt nephele. i. nebule, qua quidem inter cęteras criminationes illud cōfixit ab eo nebulas coli & Atheniēſium religionibus obtrectari, & prēter hęc inuenum mētes ſic imbuere vt parentibus manus inferre pie & officioſe poſſent, quę res accuſatibus Anyto, lycone, & Melito (vt Plato in Apologia pro Socrate ſcribit) quū vniverſum populū in Socratem cōcitaſſet, furore quodā & ira morte dānatus eſt, qui paterā cicutę publicitus datam intrepide hauſit, tātumque abſuit vt vltionem quęreret vt contenderet, ſemper illum miſeriorem eē qui faciat q̄ qui afficitur iniuria. Laertius auctor. Hymeto dulci, patriam deſignat, Hymettus eſt terrę Atticę vbi optimū prouenit mel, vnde dulcem appellauit, ſic & Valerius Flaccus lib. i. Et i dulcem rege dimittit hymeton. Cicutę, ait Plinius cicutam eſſe venenū publicam Atheniēſium pœnam in niſam, eſt enim herba ſemen habens noxiū, ei & foliis refrigeratoria vis eſt, vino epota hoīem perimit ſine vllo remedio. Inter vincla, in carcere, nam illic (vt diximus) data eſt ei cicuta. Accuſatori, pro accuſatoribus ſuis, nam tres vt diximus fuerunt, Anytus, Lycon, & Melitus. Plurima felix, ſenſus eſt, non eſt inquit mirum ſi tales philoſophi conſentiunt vindictam nō eſſe quęrēdam, quia phia ea eſt quę rectam viuendi viam docet, nam vt ſcribit Cicero in tuſculanis, vitioꝝ omnium eſt expultrix, virtutum indagatrix, Sapientia ideſt philoſophia moralis quę quū antea (vt diximus ſuperius) ſapientia nominaretur, a Pythagora, vt ſcribit Cicero in tuſculanis philoſophia eſt appellata, quū ſe apud Leontem phliſiorum principem non ſapientē, ſed philoſophum nominaſſet, ideſt ſapientię ſtudioſum neq; enim quicq̄ aliud eſt philoſophia ſi vt inquit Cicero interpretari velis q̄ ſtudium ſapientię. Sapictia autem vt a veteribus phis diffinitur eſt rerum diuinaꝝ & humanaꝝ cauſarūq; quibus hę res continent, ſcientia.

Cicuta

Exinit deponit. i. docet vt deponantur vitia & errores animi, nā docet vitia eſſe exterminānda, rectum aūt hoc eſt virtutem ſequēdam, nā rectum dicitur auctore Cicerone quod cū virtute fit. Seneca libro xv. epiſto. ad Lucillium ſic ſcribit,

Rectū

Antiqua inquit ſapientia nihil aliud q̄ facienda & vitanda prępecit.

Animi minuti, animi puſilli. Magni enim eſt animi iniurias oblīuiſci. vnde & Seneca. Honeſtum & magnum genus vindictę eſt ignoſcere, ordo autem eſt. Vltio eſt voluptas animi minuti. Sic collige, ſic cōclude. Perſius Mendoſe colligis, ideſt concludis.

Paulatim vitia, atq; errores exuit omnes.
Prima docens rectum ſapientia, quippe minuti
Semper & infirmi eſt animi exiguiq; voluptas
Vltio, continuo ſic colligę, quod vindicta
Nemo magis gaudet q̄ foemina, cur tñ hos tu
Euaſiſſe putes, quos diri conſcia facti
Mens habet attonitos? & ſurdo verbere cędit
Occultum quatiēte animo tortore flagellum?
Poena autem vehemens, ac multo ſęuior illis,
Quas & ędititus gravis invenit, & rhadamanthus
Nocte dieq; ſuū geſtare in pectore teſtē. (thus,
Spartano cuidam respondit pythia vates.
Haud impunitū quondam fore qđ dubitaret
Depoſitum retinere. & frandem iure tueri
Iurando, quęrebat enim quę numinis eſſet
Mens, & an hoc illi facinus ſuaderet apollo,
Reddidit ergo metu non moribus, & tñ omnē
Vocē adyti dignam tēplo veramq; probauit,
Extinctus tota pariter cum prole domoq;.

Magis q̄ foemina, nā ſexus foemineus quāto minus habet roboris et firmitatis tanto facilius ab affectibus ſuperatur.

Hos, pituros. Euaſiſſe. s. culpę ſuppliciū, non eſt inquit q̄ putes eos nō torqueri, nā ſemper auctor ſceleris flagello cōſcientię caſtigatur, vñ ſupra, prima & hęc vltio q̄ ſe iudice nemo nocēs abſoluit. Seneca ad Lucillium, Tuta ſcelera eē non pōt quia primo illa & maxima peccantiū eſt pœna peccaſſe.

Surdo verbere, occulto nec ab aliis intellecto, quum interius a conſcientia flagellatur. Animo tortore. i. animo pſtante officium tortoris, nam eum punit conſcientia. Pœna aūt vehemens, gravis, oſtendit poeta longe graviores eſſe animi q̄ corporis cruciatus iuxta illud Ouidii, Mens eſt quę ſentit ictus. Ordo eſt autem & ſenſus, geſtare ſuū teſtem die & nocte in pectore, ideſt cōſcientiam quę teſtis eſt ſceleris perpetrati eſt pœna vehemens & multo ſenior illis. s. pœnis quas cęditius gravis invenit, cędititus enim nomen eſt iudicis tem poribus poetę de quo ſcribit etiam ſatyra vltima Cędi tio & fuſco, Cęditii meminit & Tacitus, Dum vitellius ī quit reſignare imperium voluiſſet poſtremo inquit ſle to prepediente aſſiſtenti conſilii Cęditius ſimplex erat, exolutum a latere pugiōem velut ius necis vitęq; ciuiū reddebat. Rhadamāthus, filius fuit Ionis ex Aſia cōſtitutus index a patre apud inferos, de quo plura diximus in prima ſatyra illic, Quas torqueat vmbras Aeacus. Spartano cuidam, oſtendit poeta fieri non poſſe vt is qui pecuniam abnegauerit careat ſuppliciō, quū fraude glaucus laced; monius tota cum prole interierit non ſolum quia depoſitum non reddiderit, ſed q̄ cogitauerit aliquādo de eo non reddendo, hanc hiſtoriam Iuuenalissimę ſcripſit Herodotus in ſexto. Fuit enim glaucus vir lacedęmōius vitę ſanctitate ſatis celebratus, ad quē vir quidam mileſius fluctuante Ionia aſſiduis bellis diuendita dimidia parte bonorum venit. apud eum pecuniam depoſuit exiſtimans fore, vt ſalua eēt & ſibi redderetur quum allatis ſymbolis reposceret, Glaucus accepta pecunia cōſuluit oraculum Apollinis an orco, ideſt iureiurando pecuniam predaretur quam apud ſe depoſitam a quodam Mileſio filii eius reposcebant, Respondit Pythia his verſibus, Glauce expedit ad breue tempus orco, ideſt iureiurando vicisse interuertisseque nummos at Orci natus qui caret nomine qui manibus qui nullis eſt pedibus rapide aduenit, rapide vt perdat omnem prolem & domum, His auditis Glaucus veniam ſibi eorum quę dixiſſet deum obſecrabat, Cui pythia inquit idem pollere tentare deū & facere, tūc Glaucus accitus mileſiis pecuniam reddidit. Cui nulla ſoboles nec domus ſuperfuit quę illius cenſeretur, ſed & ſparta radicitus extincta eſt. Ita bonum eſt nihil aliud de depoſito cogitare q̄ vt repetentibus reddatur.

Glaucus

Pythia vates, ideſt Apollinis vates, nam & puellam inſtinctu numinis furioſam apollo dabat reſponſa, vnde diuus Hieronymus cōtra Iouinianū Furioſas Apollinis vates legimus. Victruuius lib. tertio Delphicus apollo Socratem omnium ſapientiſſimum pythię reſponſis eſt profeſſus. Statius libro tertio Thebaidos, Dum pallida virgo tremendas Nunciet ambages. Nam conſtat vt docet Strabo diuinum illud domicilium, vnde oracula dabantur & fundam & cuniam fuiſſe ſpeluncam non admodum lato ore patentem, vnde ſpiritus ſacro efflante numine referretur. Excelſum autem oſtio iminere tripodem quē quū pythia vates inſcenderit hauſto diuinationis ſpiritu dei reſponſa referre & metro & ſoluta oratione. Phemonoen apollinis filiam primam diuinaſſe pythiam ferunt. Pythia dicta eſt quia vt gręci fabulantur apollo pythius eſt nominatus a ſerpēte pythone quem ipſe in prima infantia ſagittis confecit, quum belua cunas in quibus ipſe cum Diana ſorore iacebat inuaſiſſet, ipſe autem python dictus eſt ἀπὸ τοῦ πύθεσθαι ideſt a putrefactione terrę, nam natus eſt poſt Deucalionis diluuium, vt ſcribit Ouidius, de hoc etiam Macrobius.

pythia vnde

Depoſitum, eſt quod cuſtodiendum alicui datum eſt dictum ex eo q̄ ponitur, prepoſitio enim deau get depoſitum, vt oſtendat totum fidei eius committi ſum quod ad cuſtodiam rei pertinet. Hęc Vulpianus.

Depoſitum

Non moribus, non bonitate nature. Adyti, adytum grę ci locum templi ſecretiorem & penitiorem appellarunt quaſi inacceſſibile, ab a particula privativa & δύω quod eſt ingredior.

adytū

Et quãnis. Ordo est extinctus est cum propinquis deductis ex gente q̃is longa. Sola voluntas peccandi, vt ostendat non modo deo displicere nefaria hominum opera, sed etiam turpes cogitatus. Facti crimen habet, qui aliquid inquit turpe meditatur nihilo secius peccat q̃ qui turpiter aliquid perpetrat, in ea enim deliberatiõe facinus inest & si ad id ipsum non perueniat. Cedo si conata peregit? subaudi quantũ supplicii credis esse delinquenti vbi turpi opere se cõmaculauit, q.d. illum esse i assiduo animi cruciatu, vnde sequitur perpetua anxietas. Molares, sunt appellati dentes q̃ cibos molant & conficiant, sunt autem a carnis introrsum recedẽtes.

Molla res

Albani veteris, Albanũ vinum inter optima vina est celebratũ.

Ostendas melius. i. si etiam melius albano vino ostendere volueris.

Cogitur in frontem, ideſt frons crispatur, ac si biberit falernũ austerum. Nocte brevem, Sensus est, si forte inquit quieti nocturne se tradidit, cõtinuo per somniũ se videre existimat & templum vbi peieranit & te ipsum quẽ decepit. Et q̃ precipuis, ordo est & sensus, & videt te in somnis quod. i. quę res vrget mentem, ideſt cruciat p̃cipuis fidoribus pueniẽtibus ex cõscientia sceleris. Tua sacra, ordo ẽ tua imago sacra & maior humana turbat panidum. Nam existimat se videre imaginem amici circũuenti sacra quadam & venerabili specie & maioꝝ humana effigie qualia sepe solent videri, vnde Tranquillus in Claudio sic scribit. De Druso eius patre, Hostẽ etiam frequenter cesum ac penitus in intimas solitudines actum non prius desitit insequi q̃ species barbarę mulieris humana ampliꝝ victorem tendere vltra sermonem latino phibuisset.

Et quãnis longa deductis gente propinquis.
Has patitur pœnas peccandi sola voluntas,
Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum
Facti crimen habet, cedo si conata peregit?
Perpetua anxietas, nec mense tempore cessat
Faucibus vt morbo siccis, interq̃ molares
Difficili crescente cibo, sed vina misellus
Exputt, albani veteris preciosa senectus
Displicet, ostendas melius, densissima ruga.
Cogitur in frontem velut acri ducta falerno.
Nocte brevem si forte indulsit cura soporem,
Et toto versata thoro iam membra quiescant,
Continuo templum & violati numinis aras.
Et quod precipuis mentem fidoribus vrget,
Te videt in somnis, tua sacra & maior imago
Humana turbat panidum, cogitque fateri.
Hi sunt qui trepidant, & ad oia fulmina pallent
Quũ tonat, exaimes quoq̃ prio murmure cęli,
Non quasi fortuitu, nec ventorum rabie, sed
Iratus cadat in terras, & vindicet ignis.
Illa nihil nocuit, cura graniore timetur
Proxima tempestas, velut hoc dilata sereno.
Preterea lateris vigili cum febre dolorem
Si cępere pati, missum ad sua corpora morbũ
Infesto credunt a numine, saxa deorum
Hęc est tela putant, pecudem spõdere sacello
Balantem, & laribus cristam promittere galli
Non audent, quid. n. sperare nocentibus ęgris
Concessum, vel quę non dignior hostia vitat?
Mobilis & varia est ferme natura malorum;
Quũ scelus admittũt supereſt cõstãtia, quid fas
Atq̃ nefas tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus, tamen ad mores natura recurrit
Damnatos fixa & mutari nescia, nam quis
Peccandi finem posuit sibi? quando recepit

Cogitur in frontem, ideſt frons crispatur, ac si biberit falernũ austerum. Nocte brevem, Sensus est, si forte inquit quieti nocturne se tradidit, cõtinuo per somniũ se videre existimat & templum vbi peieranit & te ipsum quẽ decepit. Et q̃ precipuis, ordo est & sensus, & videt te in somnis quod. i. quę res vrget mentem, ideſt cruciat p̃cipuis fidoribus pueniẽtibus ex cõscientia sceleris. Tua sacra, ordo ẽ tua imago sacra & maior humana turbat panidum. Nam existimat se videre imaginem amici circũuenti sacra quadam & venerabili specie & maioꝝ humana effigie qualia sepe solent videri, vnde Tranquillus in Claudio sic scribit. De Druso eius patre, Hostẽ etiam frequenter cesum ac penitus in intimas solitudines actum non prius desitit insequi q̃ species barbarę mulieris humana ampliꝝ victorem tendere vltra sermonem latino phibuisset.

Fateri, se peccasse. Exanimes. s. sunt. Non quasi fortuitu, ordo est & sensus, Exanimes sunt quasi ignis cadat non fortuitu, nec rabie ventorum, sed cadat iratus, vindicet. Dicẽdo autem fortuitu sequitur Epicureos q̃ diuinam prouidẽtiam tollentes omnia casu moueri putabant. Rabie vẽtorum, rem physicam persequitur, nam fulmen, vt auctores sunt Plinius & Seneca ignis ẽ coactus, impulsu ventorum iactus. Ignis, ideſt fulmen quę vt dixi vis quędam ẽ ignea. Illa nihil nocuit, si prima inquit illa tempestas nihil nocuit, proxima maiore angore timetur. velut a diis dilata in eius grauius exitium. Dolorem lateris, morbum videtur

Pleuritis

itelligere quẽ græci pleuritida vocant, ideſt dolorem laterum a quo pleuriticus, πλευρα enim latus significat. Nõ audent promittere, quasi qui sciant deos sibi iratos ob scelera sua qui nõ facile placentur ampioꝝ sacrificiis. Chrissam galli, scribit Plinus lib. x. de gallis sic, ex iis etiã fibre sunt quę non aliter q̃ optime victime diis sunt gratę. Laribus, lares dii erant quos vnus quisq̃ suatim domi sue colebat, de iis multa i superiore Satyra & i licapud Persium laribus donata pependit. Non est dignior vita. s. q̃ ipsi nocẽtes. Mobilis & varia ẽ, Hoc quam potissimum est ad consolationẽ Calpurnini. Ait enim malorũ variam & mobilem esse naturam vt ad peccandum cõstantes sint, mox q̃ peracto scelere sua cognoscant male facta, sed tamen natura impellente ad pristina vitia redire vt per hoc colligat improbum hominem totiens peccaturum vt aliquando deprehendatur solutq̃ pœnas. Malorum, nocentium & sceleratorum. Supereſt cõstantia, ideſt magna adest constantia in scelere cõmittendo, Peractis criminibus, commissio scelere incipiunt cognoscere errorem suum. Natura recurrit ideſt ipsi scelerati quasi nature imperio redeunt ad mores dãnatos, ideſt ad vitia & scelere. Fixa, perseuerans. Nescia mutari, Terẽtius vbi ait, mala se cupiditate semel deuinxit necesse est eadem cõsilia consequi consimilia. Nam quis peccandi, ideſt quis vnquam cœpit peccare vt postea sua sponte desisteret? Attrita fronte, ideſt p̃fricata, nam perfricare frontem est pudorem deponẽre, Quintilianus Perfrica frontem & dicte erubescere nõ possẽ. Martialis. Et si perfricuit frontem posuitq̃ pudorem. Dicimus & eodem significato perfrirare os. Cicero

Perfricare frontẽ

in tertia Tusculana eam voluptatem, quam tu idem, quum os perfricuisti, soles dicere. Hoc autem dicit poeta vt spem iniiciat caluino periurum illum daturũ pœnas quia committet alia scelera in quibus deprehendet. Dabit in laqueum. i. scelera cõmittet et sic capietur laqueo, sumpta est metaphora a feris quę cassibus capiunt

Vncum, trahetur enim vnco in scalas gemmonias, vñ alibi Scianus ducitur vnco. Aut rupem maris, aut in insulas relegabitur, vnde supra, Aude aliquid breuibus gyaris et carcere dignum. Aegei. egeũ mare dictum est, vtquidam volunt ab Aegeo neptuni filio qui se in mare ꝑcipitauit, vt scribit Ouidius, Plinius vero tradita a. s. opulo preferente specẽ capre, quę ita a grecis appellatur repẽte in medio mari exiliens αιξ enim capra nominat. Magnis exulibus, magnis ciuibus exulantibus, notat tempora sua quibus multi ob multa scelera relegabantur. Nominis inuisi, amici tui periuri. Surdum, vt non audiat periuria. Thiresiam, ideſt cecum qualis fuit. Thyresias thebanus. cui oculos eruisse Iunonem tradunt fabulę, quia orta contentione inter Iouem et Iunonem quę maior esset voluptas viri an mulieris in coitu electus index affirmauerit mulieris esse maiorem ob quã calamitatem Iuppiter ei concessit vt futura vaticinaretur. Prouerbiali aũt figura dixit Tiresiam pro cęco, quemadmodum Hora. pro paupere irum. Intererit multum dines ne loquetur an Irus.

Aegeũ mare yode

Eiectum semel attrita de fronte ruborem?
Quisnã hoium est, quẽ tu contentũ videris vno
Flagitio? dabit in laqueum vestigia noster
Perfidus, & nigri patietur carceris vncum,
Aut maris ęgei rupem, scopulosq̃ frequentes
Exulibus magnis, pœna gaudebis amara
Nominis inuisi, tandemque fatebere lętus
Nec surdum, nec tiresiam quẽ quam esse deorũ,

Endecima quarta dant prima exempla parentes.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra. xiiii.

PLurima sunt fuscine & fama digna siniſtra.
Et mitidis maculam ac rugaꝝ figentia rebus,
Que mõstrant ipsi pueris, traduntq̃ parentes.
Si damnosa semen inuat alea. ludit & heres
Bullatus, parnoq̃ eadem monet arma fritillo,

PLurima sunt fuscine, ostendit hac satyra nec sine summa indignatione parentes eẽ in causa vt filii existãt scelerati et ad plurima vitia proni, quia eorum exemplis et preceptis tenere mẽtes ad vitia facile formẽtur. Sed auarum maxime insectatur qui ad auaritiam exercendam et preceptis et exẽplis filium instituit. Itaq̃ monet poeta oportere parentes eẽ optimis moribus et summa cum sinceritate vite alẽdos filios vt boni habeantur. vnde Plutarchus recte scripsit illud de liberis educandis. Ante omnia opus est vt patres non solum nihil peccando, verum etiam honeste singula peragendo manifestum sese filiis exempla exhibeant, vt eorum vitam quasi quoddã speculũ intuentes ab operum simul, et sermonum turpitudine se penitus auertant. Est. n. maximum vt inquit Plato in omni re principium ꝑsertim in iuuene atq̃ tenero, Tunc enim precipue animus formatur et quicquid dixeris facilius ingressum insidit. Digna fama siniſtra. i. turpi infamia, ideſt digna quę conuiciis reprehẽdantur. Maculam et rugam, quę afferant turpitudinẽ vite nitideq̃ translatio a vestibus, quę sordidantur. Quę mõstrãt ipsis pueris. hinc est illa Quintiliani indignatio in primo libro. Vtinam liberorum nostrorum mores non ipsi perderemus. Infantiam statim delitiis soluit mollis illa educatio quam indulgentiam vocamus, nernos omnis mentis et corporis frangit. Quid non adultus concupiscet qui in purpuris repit? Iam coccum intelligit, iam cõchilium poscit, gaudemus si quid licentius dixerit, verba nec alexãdrinis quidem permittẽda delicijs risu et osculo excipimus. Nec mirum nos docuimus, ex nobis audierunt. Nostras amicas, nostros concubinos viident. Omne conuiuium obscenis canticis strepit, pudenda dictu spectant. sit ex hisce suetudo, deinde natura. discunt hec miseri anteq̃ sciant vitia esse. Inde soluti ac fluentes nõ accipiunt ex scholis mala ista, sed in scholis afferuntur. Monstrant, scilicet exẽplis vt male viuant. Tradunt, scilicet preceptis, eos instituẽdo. Si damnosa senẽ, ostendit poeta exemplo paterno facile tenerum filium ad omnia excitari. Nam si pater inquit, alea delectatur eodem

Pulla

statim filius capitur studio. Alea damnosa, bene autem damnosa nam grãdi cum aceruo pecuniæ ad ludũ descendebatur, vnde in prima satyra. Neq; enim locus comitantibus itur Ad casum tabulę, posita sed ludit arca. De alea diximus in prima satyra illic Alea qñ hos annos? Pullatus, adhuc in pretexta, Nam pueri vsq; ad quartumdecimum ętatis suę annum pretextam et bullam gestabant. Erat enim bulla aurea insigne puerorum pretextatorum quę dependebat a pectore, vt significaretur eam ętatem alterius regendam cõsilio dicta a bulli quod est consilium, aut quia eam partẽ corporis bulla cõtinet, ideſt pectus in quo natura le manet consilium. aut ita scribit Pedianus quasi bullientissimus communiens pectusq̃ puerile, de bulla et pretexta multa Macrobius libro primo Saturnalium. Situs Liuius lib. i. primę decadis. Et nos apud Persium illic Bullaque ficcinctis laribus donata pependit. Eadem arma, eadem ludi instrumenta. Fritillo, exponunt non nulli fritillum esse alueolum hoc est tabullam lusoriã, in qua discurrunt tesserę. Porphyrio vero enerrans illũ apud Horatium in secundo sermonum Mitteret in pyxum talos, non alueolum interpretatur sed pyrgum. i. vasculum quo coniecti tali agitatiq̃ mittũtur in alueolum cuius effigies instat turriculę est, vnde et nomẽ accipit. pyrgos enim turrim significat. De quo sic etiam Sidonius Appollinaris Alia ex parte frater meus Dominus homo gratię summę summi leporis tesseras cęperat quatiebatq̃, quo velut classico ad pyrgum vocabat aleatores. Idem alibi, Hic promens teretes pilas trochosq̃, Hic talos crepitantibus fritillis. Est igitur friti-

Nec de se melius cuiq̃ sperare propinquo
Concedit iuuenis, qui radere tubera terræ,
Bŏletum condire, Eeodem iure natantes
Mergere ficedulas didicit nebulone parente,
Et cana monstrante gula, quũ septimus annus
Transierit puero nondum omni dente renato
Barbatos licet admoneas mille inde magistros
Hinc totidem, cupiet lauto coenare paratu
Semper Ē a magna non degenerare culina.
Mitĕ animũ, Ē mores modicis erroribus æquos
Præcipit' atq; animus seruoꝝ Ē corpora nostra
Materia constare putat, paribusq; elementis.

Ius idem quod pytgus. De quo aliqui falso putant Persium intellexisse illic Angusse collo non fallier orce. Nam vt in cõmentariis nostris exposuimus ludum intellexit nucum, quo maxime pueri delectantur. Nam i terram vasculum defigebant in quod mediocri distantes internallo nuces iacebant, vnde Ouidius in carmine de nuce. Vasq; hoc, se pe canum spacio distante locatur, in quo missa leni nux cadit vna manu, Sicq; poeta docet per sũ vt puerum non solum talis sed et nucibus delectatum. Id etiã martialis videtur sentire libro decimoquarto. Nec timet edilem moto spectare fritillo. Parno ætati congruo, Nec de se.

Nullam inquit de se spem relinquit propinquis, q̃ sit futurus melioribus moribus q̃ fuit pater. Melius de se. s. q̃ de patre suo. Radere, detrahere corticẽ ex tuberibus, cutello enim raduntur quum in cœna apponũtur. Tubera terræ, tubera in genere fungorum numerantur, Mart. Rumpimus altricem summo de vertice terram. Tubera boletis poma secunda sumus, Ea vndiq; terra circundata nascuntur, nullisq; fibris nixa aut sẽtem capillamentis, neq; terræ coherent cortice etiam inciduntur, vt plane nec terram eẽ possimus dicere neq; aliud q̃ terræ callum, Plinius. De iis etiam diximus in quinta satyra, illic post hunc raduntur tubera terræ.

Tuber

Boletum laute gulę fuisse ostẽdit alibi Iuuenalis boletus domino sed qualem. Claudius edit, in genere fungorum est. Eius cibi auidi, simum fuisse claudium docet Tranquillus sic. Alii tradunt domestico conuiuio ipsam, Agrippina, quę boletum medicatum auidissimo ciborum talium obtulerat. Ficedulas auis est q̃ nomen accepit a fico. Martialis. Quum me ficus alat quum pascat dulcibus vuis. Cur potius nomen nõ dedit vua mihi? Optimũ est saporis. Martialis. Paulo ficedula lumbo quum tibi forte datur si sapis addepiper. Hęc autem per autũnum auctore Plinio mutat colorẽ Ē formam vocatumq; N elanchoriphus. Laute gulę inter alias aues ostendit Gelius, lib. xiiii. Scribit enim fuisse qui negarent vllam auem prẽter ficedulam totam comesse oportere, superiorem partem animi atq; altilium qui edunt eos palatum non habere. Dicitur autem Sycalis calis. Eodem vite, eodẽ genere condimenti quo pater mergebat. Natantes. i. iure conditas, Nam obsonia triplici apud veteres modo cõdiebãtur vt essent aut assa aut frixa aut elixa. ideſt iurulenta, vnde & Celsus ait. Tum res eadem magis alit iurulenta q̃ assa, magis assa q̃ frixa. Ergo iure natantes nõ assas non frixas, sed iurulentas ideſt iure conditas, vt in patina cum iure apponerentur Apuleius insulentum appellat quod dicimus iurulentum, Nebulone, ideſt nullius prẽcii. Nã nebulones et tenebriones dicti sunt qui mẽdatiis & astutiis s. is nebulam quandam tenebras obiiciunt, aut nebulones qui non pluris sunt q̃ nebulę. Parente subaudi monstrante ab inferiore, Cana gula, ideſt patre cano guloso. Monstrãte, scilicet quum de se malum prębeat exemplum, Quum septimus annus, sensus est, vbi puer septimum ætatis. annum transierit a consuetudine paterna bene cœnandi non discedet quũ fuerit iam ea ætate instructus, licet adsint mille magistri qui studeant salutaribus preceptis ad modestiam & frugalitatem reuocare. Nondum renato dẽte. Nam vt scribit Macrobius libro primo de somnio Scipionis post septem menses dentes incipiunt mandibulis emergere ei post annos septem dentes qui primi emerserant aliis aptioribus ad cibum solidũ nascentibus cedunt, eodẽq; anno. i. septimo plene absoluitur integritas loquẽdi Plinius idem fere dicit libro septimo. Septimo eodem decidere anno, aliosque sufficĭ. Magistros barbatos, philosophos qui barbati incidebant, Persius. Si cynico barbam petulans nouaria vellat, Ē alibi Barbatũ hoc crede magistrum dicere. Non degenerare, non esse absimilis a moribus paternis vt habeat culinam multiingis pręciosisq; obsoniis instructam. Mitĕ animũ, cũ interrogatione et indignatione hęc legenda sunt, vt sit sensus. Docet ne pater filium suũ vt animo sit miti et benigno & moribus æquis modicis erroribus, ideſt vt sit æquus et clemens modicis seruorum erroribus, et seruos constare eadem materia qua nos, an potius docet vti crudelitate? Sicq; parentum sęuam et truculentam doctrinam in liberos suos insectatur, qui eos potius sęuitiam docent q̃ clementiam. Prępcipit mitem animum. i. vt sit semper animo mitti? quasi dicat non prępcipit, nam prępcipere animum mitem est prępcipiẽdo docere vt habeat animum mitem, sic dictum quemadmodum illud inferius. Nam quisquis magni census prępcepit amorem. Mores æquos erroribus modicis, ne grauius puniat seruos q̃ eorum extitere errata, ergo mores æquos. i. æquales delictis, vt sit tales mores habeat ad puniendos seruos vt pro criminis qualitate adhibeat castigatio ne maior sit pœna q̃ culpa, vt si errata modica sunt, modica etiam sit castigatio vt magis ad clementiam q̃ ad sęuitiam inclinet.

Ficedula

Nostra materia, pleriq; enim adeo inhumani sunt vt putent seruos a bestiis non distare, et proinde in eos sunt crudeles, Vnde alibi Iuuenalis. Ita seruus homo est. Nostra materia, carne et ossibus quibus et nos constamus. Omnes enim de eodem facti sumus luto iisdem compacti exordiis. Constare, composita esse. Lucilius principio physici, omnes homines ex anima et corpore constare dicunt. Paribusq; elementis seperatis principii quę principia sunt ab elementis.

Iurulẽtum Insulẽtum

Cõstare

Quintilianus libro tertio mentionem faciens de seruis sic scribit. Liberos enim natura omnie et qui iisdem cõstare elemẽtis et fortasse etiam antiquis nobilioribus ortos dici potest.

AN sęuire docet Rutilus, ponit Rutilum pro quocunque parente crudeli. nam quidam Rutilus fuit, vt diximus in satyra. xi. temporibus poetę, qui absumptis per luxum diuitiis ad gladiaturam se contulit. Plagas, verberum. Nam plagas pro verberibus dicimus, vnde apud Plautum frequẽs est, vbi sunt plagipati. i. plagas & verbera patientes. Antiphates

An sęuire docet rutilus? qui gaudet acerbo
Plagarum strepitu, Ē nullam sirena flagellis
Cõparat antiphrates trepidi laris, ac polyphe-
Tũ felix quotiẽs aliqs tortore vocato (mus?
Vritur ardenti duo propter lintea ferro.
Quid suadet iuueni lętus stridore cathene
Quem mire afficiũt inscripta ergastula, carcer
Rusticus? expectes vt non sit adultera largę
Filia, quę nunq̃ maternos dicere moechos
Tam cito, nec tanto poterit contexere cursu,
Vt non ter decies respiret? conscia matri
Virgo fuit ceras nunc hac distante pusillas
Implet, Ē ad moechos dat eisdem ferre cynedis.
Sic natura iubet, velocius Ē citius nos
Corrumpũt vitioꝝ exępla domestica, magnis
Quum subeant aios auctoribus, vnus Ē alter
Forsitan hęc spnant iuuenes, qbus arte benigna

Antiphates itaque ideſt ipse pater sęuus vt Antiphates fuit. Nam Antiphates Lestrigonum fuit rex, qui in campania, formiis vt scribit Plinius iuxta Caietam sedem suam habuere Syluius. Et regnata lamo Caieta, domusque Antiphatę cõpressa freto, carnibus vescebãtur humanis, vñ Papinius primo Syluarũ. Littusq; cruenti Antiphatę. Thucidides tamen libro. vi. bistoriarũ vbi de Sicilia loquitur Lestrigõas fabulosas eẽ arbitratur, scribit Homerus in odyssea Vlyssem peruenisse domum Antiphatę regis Lestrigonum, quem vxor eius foco accersiuit & vnum ex tribus sociis missis ab Vlysse abeo fuisse absumptum reliquis terrore diffugientibus, vnde Ouidius. xiiii. meta. Tertius e nobis lestrigõis impia tinxit Ora cruore suo fugientibus instat & agmen Concitat Antiphates. Vlysses vnica sua nauc diffugiens ad Aeeam insulam quã Circe tenebat deuenit. Comparat nullã Sirena, ideſt ita crudelitate gaudet, vt auribus suis ne cãtus quidem sirenum sit iucundior q̃ flagellorum strepitus Ē sonora mancipiorum verbera. Sirenes enim fingunt poetę tres fuisse sorores quę suauitate cantus nautas insomnũ inducerent, consopitos mergerent in mari, de quibus superius diximus abunde. Trepidi laris, trepidę domus quę omnibus esset formidabilis. Ac polyphemus, pater sęuus qualis polyphemus cyclops, qui iisdem duos ex sociis Vlyssis dentibus abstumpsit vt diximus superi Cyclopes us, Cyclopes autem scribit Thucydides lib. vii. pmos Sicilię cultores fuisse, vnde fratres ętnei a poetis sunt appellati Virgi. Cernimus astantes nequicq̃ lumine torno ętneos fratres. cœlo capita alta ferẽtes. Tum felix, ita immanitate gaudet vt tum sibi felix videatur quũ contigerit aliquem ex seruis candenti ferro aduri. Nam furti commisso furto candenti ferro notabantur in fronte, vnde Apuleius in nono de asino aureo Frontes litteratı, & capillum semirasi & pedes annulati. Plinius lib. xviii. At nunc eadem illa vincti pedes damnatę mãus inscripti vultus exercent. Valerius in sexto de fide seruorum ait sic. Seruius ab eo vinculorum pœna coercitus inexpiabiliq; litterarum nota per summam oris contumeliam inustus. Tortore vocato, ideſt seruo Lorario qui alios iussu domini cedebat. Propter lintea, subaudi surrepta. Quid suadet iuueni, sensus est, pater qui letus est tormentis alienis quid suadet iuueni, ideſt quã viam viuendi ostendit tenẽdam nisi quam ipse tenet?

Lętus, ideſt pater lętus. Stridore cathenę, vtrum qua verberatur seruus an cõpedes intelligit quibus continetur in ergastulis. Afficiunt, delectant. Est enim afficere verbum medium vt ad bonam malamq; partem trahatur, vt ego afficior sũma lętitia, & summo dolore. Ergastula, hoc loco mancipia. De ergastulis in Satyra sexta diximus pluscula illic ergastula tota. Inscripta, signata, vt diximus in fronte cauterio. Carcer rusticus, expositio ẽ, vt sit diffinitio ergastuli ideſt ipsi serui qui in cõpedibus habent ad opus rusticum faciendũ, vnde carcerem rusticum appellat. Expectes vt non sit adultera largę filia, hęc interrogatio ostẽdit liberos fere ex necessario mores parẽtum sequi, vt filia sit adultera si mater eius dẽ fuit studii. Large, nomen est mulieris notę temporibus Iuuenalis infamia adulteriorum, more Satyrico per transitum eã flagellat, vt alibi poetã. Quales ego vel eluuieries, sic etiam largus nomẽ proprium est viri. Cicero in sexto epistolarum Quum esset mecum largus homo tui studiosissimus. Contexere, connectere. Tanto cursu, tanta verborum celeritate. Vt non ter decies, tam multos quidem habuit adulteros mater, vt filię sit tricies spiritus ante reciprocandus q̃ possit eos commemorare. Ceras pusillas, ideſt pugillares ceratos. Hac dictã te, scilicet matre quę litteras dictat filię mittendas amatoribus. Ferre, infinitum pro participio, ideſt ferendas. Sic Virgilius Magnum dat ferre talentum. Eidem cinędis, quibus scilicet ipsa mater litteras suas tradidit ferendas. Cynędis. spadonibus mollibus. Nã serui Eunuchi vt alibi diximus matronis seruiebant.

Exemplum

Sic natura iubet, sic inquit a natura cõparatũ est, vt facilius ad vicia q̃ ad virtutẽ formemur quũ exẽpla magnoꝝ auctoꝝ nobis proposita sunt, sicq; cõiunctim legendum est cũ inferioribus. Exempla, exẽplum est auctore Cicerone in rbetoricis ad herennium, alicuius facti aut dicti prẽteriti cum certi auctoris nomine propositio. Quum habeant animos, scilicet ipsa exempla vitiorum magnis auctoribus, ideſt magnis viris existẽtibus auctoribus vitiorum. Nam quę exemplo magni alicuius auctoris sunt ea iure quodammodo fieri putant. vnde cherea ille Terentianus quum Ionẽ in hymbrem aureum versum in sinum Danaes decidisse animadueteret per impluuium tali confirmatus exemplo ait. Hęc ego non facerem quę Iuppiter fecerat, sicq; puellę vicium intulit, ductus exemplo magni auctoris. Vnus & alter, sensus est. Inuenies forte vnum aut duos ea naturę bonitate instructos, vt vitia parentum nõ sequantur, per quod ostendit paucos inueniri dege

nérantes a vestigiis paternis. Finxit, Formauit. Titan, ideſt prometheus nepos Titanis. Nam ꝛ Aſia ꝛ Iapeto filio Titanis ꝛ terrę natus eſt. Sed reliquos. s. filios. Senſus eſt. Fieri inquit poteſt benignitate naturę, vt vnum aut duos inuenias qui a veſtigiis paternis declinantes recte viuát, ſed reliqui per omnia mores ſequũt

Orbita Exorbitare

paternos. Ducunt, trahũt. Orbita mõſtrata. i. iter mõſtratum, metaphora ſumpta a rota cuius ſignum orbita dicit ab orbe ipſius rotę, vñ eleganter formatum vocabulum eſt a Tertulliano exorbitare, qđ ſignat extra orbitam ire, ꝛ quaſi a recto tramite diſcedere. Asconius ait orbitam etiam capi pro ipſa rota. Veteris culpę. i. veterum vitiorũ. Abſtineas igit damnis huiusce. Quum videas inquit fieri, vt filii exemplo tuo corrumpant, debes abſtinere vitiis ꝛ dãnis huiusce culpę. i. per quã culpam tot damna euenirunt damnum. n. eſt maximum filios malo parentum exemplo corrumpi. Et enim vel, ſenſus eſt, hac vna etiam ratione debemus vitiis abſtinere. s. ne filii noſtro exemplo fiant deteriores, ꝛ ſequantur noſtra crimina. Potens eſt, efficax eſt, ꝛ nos monere poteſt. Vel, etiam. Quoniam, ratio eſt quare honeſte viuendum ſit, parentibus, quia inquit oẽs ad diſcẽda turpia ſumus valde dociles, vnde eſt illud Senecę ad Lucilium. Ad deteriora faciles ſumus, qa nec dux poteſt nec comes deeſſe. Et catilinam, ꝓbat per exempla homines magis ad vitia q̃ ad virtutem eſſe pronos, nã vbiq; gẽtium peſſimos homines qualis fuit catilina fuſcile eſt inueniri, boni autẽ quales fuerunt Brutus ꝛ Cato nusq̃ reperientur, ſicq; oſtendit malos viros vbiq; ꝯſti ſponte ſua nasci ꝛ fieri, bonos autem non facile reperiri, vnde eſt illud Senecę ad Lucillium, Omne tẽpus clodios, non omne Catones fert. Ergo per catilinam, de cuius moribus Saluſtius multa, quẽcunq; ciuem malum intelligit. Sub axe, ſub qua cunq; cęli parte. Nam duo ſunt axes ſeptẽtrionalis ꝛ auſtralis. Brutus, hoc loco de Bruto intelligit qui in ſenatu Iulium Cęſarem interemit vt patriam in libertatem aſsereret, hic ex ſeruilia Catonis vticenſis ſorore genitus fuit, in pharſalia Auguſto ꝛ Antonio vrgentibus occubuit. Auunculus Bruti, ideſt Cato vticenſis frater Seruilię matris Bruti.

Nil dictu fœdum, attende ſaluberrimum conſilium per qđ monet liberos vſq; ab infantia ſanctiſsimis eſſe moribus alendos. Puellę lenonum, hoc eſt ſcorta, ꝛ infames mulieres, quę ſæpe in comitia admittebantur vt geſtibus ꝛ ſaltationibus indecoris delectarent. Alibi vt gaditana canoro incipiat prurire choro. Inde eſt illud Diui Hieronymi ad Furiam. Cantor pelatur vt noxius. Fidicinas ꝛ pſaltrias ẽ iſtiusmodi chorum diaboli qua mortifera ſirenum carmina deuitã, ac pertũba ex ędibus tuis. Procul hinc, ſubaudi ſint. Paraſiti, Nam paraſiti qui cauſa gulę menſas potentiorum ſequebantur, canticis obſcœnis ꝛ ludibriis, quibus ipſi afficiebantur delectabant conuiuas, vnde conqueritur ſic. Quintilianus in primo. Omne conuiuiũ obſcœnis canticis ſtrepit, pudenda dictu ſpectantur. De paraſito plura diximus in prima ſatyra. Pernoctantis, pernoctare eſt noctem extra domum ſuã agere. Pernocto

Et meliore luto finxit præcordia titan.
Sed reliquos fugienda patrum veſtigia ducũt,
Et monſtrata diu veteris ttahit orbita culpę,
Abſtineas igitur damnis huiusce, ẽ enim vel
Vna potens ratio eſt, ne crimina noſtra ſequant
Ex nobis geniti, quoniam dociles imitandis
Turpibus ac prauis omnes ſumus, ẽ catilinam
Quocunq; in populo videas, quocũq; ſub axe.
Sed nec brutus erit, bruti nec auũculus vsquã.
Nil dictu fœdum, viſuq; hęc limina tangat
Intra quę puer eſt, procul hic, procul inde puellę
Lenonum, ẽ cantus pernoctantis paraſiti.
Maxima debetur puero reuerentia, ſi quid
Turpe paras. nec tu pueri contemſeris annos
Sed peccaturo obſiſtat tibi filius infans,
Nam ſi quid dignum cenſoris fecerit ira,
Q̃ quidẽ ẽ ſimilem tibi ſe non corpore tantũ
Nec vultu dederit morum quoq; filius, ẽ quũ
Omnia deterius tua per veſtigia peccet
Corripies nimirum, ẽ caſtigabis acerbo
Clamore, aut poſt hęc tabulas mutare parabis,
Vnde tibi frontem, libertatemque parentis,

Tergum.

Eadem.

Brutus

maxima reuerentia. Maxima reuerentia, maximus reſpectus. Tranquillus in Caligula, Nihilominus reuerentior in ſenatum. i. magnum habebat reſpectum aduerſus ſenatum. Contemſeris annos pueri, refellit eos qui poſſent dicere pueros per ętatem non poſſe obſcœna cognoscere.

Infans filius etiam vtiis abſtinẽdum eſt vbi ſit filius infans. Obſtat, ſit tibi impedimento ne pecces, ne ei ſis malo exemplo, vnde legit apud Plutar. Catonem ſeniorem a verborum turpitudine preſente puero filio ſic temperaſſe, quaſi veſtalibus virginibus arbitris locuturus eſſet, nec cum eo vnquam lauit. Nam ſi quid dignum, ſenſus eſt. Quomodo filium tuum audeas corripere ꝛ caſtigare ſiquid fecerit, quod dignum ſit punitione, quandoquidem is non modo corpore et vultu, ſed ꝛ moribus ſit tibi ſimilis, ꝛ iam peccet exemplo tuo longe etiam deterius te. Ordo autem eſt Corripies nimirum, ſcilicet filium tuum, ſiquid fecerit dignum ira Cenſoris, quandoquidem filius dederit ſe tibi ſimilem non tantum corpore nec tantum vultu, ſed etiam morum. cẽ. Corripies nimirum, cum ironia legendum ꝛ pronunciatiue, quaſi dicat non corripies nec caſtigabis quia non audebis conſcius vitiorum tuorum. Ira Cenſoris. Nam Cenſores vt dictum eſt ſæpius in ſuperioribus Satyris, præerant moribus ciuitatis. Morum, pro moribus. Per tua veſtigia, ideſt imitando tanquam veſtigia mores tuos. Deterius, ſcilicet te. Mutare tabulas, ideſt teſtamentum, ſolent enim patres irati minitarii filiis ſe mutaturos teſtamenta ẽ ſcripturos alios hęredes. Vnde tibi frontem, ideſt vnde tibi ſumes audaciam caſtigandi ẽ ſeueritudinẽ, cuius ſede. eſt in ſupercilio ꝛ frõte. Libertatemque parentis, ideſt qua libere parentes ſolent filios corripere, quaſi dicat non audebis libertate paterna filium caſtigare, quum tu longe deteriora facias iam ſenex.

Cucurbita

CVCVRbita ventoſa, ꝛ quũ ea obſcœna facias quæ te omnis rationis expertem eſſe doceant, vt merito tibi e capite ſanguis ſit educendus vt fieri ſolet in delirio licet id etiam fiat ex brachiis, vt diximus illic O medici mediam pertundite venam. Cucurbita ventoſa, vaſculum eſt vitreum, apud veteres verò vt oſtẽdit Cor. Cel. ſ reum fuit ꝛ comeum, quo ſanguis educit facta prius leni ſacrificatione a medico, per dimi nutionem etiã dicimus Cucurbitulã, ventoſam dixit qm̃ concepto vẽto ex flãma ſtupę intus accẽſę cuti adherescat, vñ Cor. celſus lib. iii. capite. xviii. ſcribit Phreneticis neq; alienum eſſe ſi neq; ſanguis ante miſſus eſt, neq; mens conſtat, neq; ſomnus accedit, occipitio inciſo cucurbitulam admonere, quę quia leuat moibum poteſt etiã ſomnum facere. Vacuum cerebro, viduum ea re quę mentis humanę eſt gubernaculum, vñ illud eſt Plinianum lib. xi. capite. xxxvii. Cerebrum vni homini ſantia palpitar nec roborari ante primum ſermõis exordium, hoc eſſe viſerum excelſiſsimum proximumq; cęlo capitis hic habere ſenſum arcẽ, hic venas omnem a corde vim tendere, hic culmen altiſſimũ, hic mentis eſſe regimen

Quum facias peiora ſenex? vacuumq; cerebro
Iampridem caput hoc ventoſæ cucurbita q̃rat?
Hoſpite venturo ceſſabit nemo tuorum,
Vere pauimentum, nitidas oſtende columnas,
Arida cum tota deſcendat aranea tela,
Hic lauet argentũ, vaſa aspera tergeat alter,
Vox domini fremit iſtantis, virgamq; tenẽtis.
Ergo miſer trepidas ne ſtercore fœda canino
Atria diſpliceant oculis venientis amici,
Ne perſuſa luto ſit porticus, ẽ tamen vno
Semodio ſcobis hęc emendat ſeruulus vnus.
Illud non agitas, vt ſanctam filius omni
Aſpiciat ſine labe domum, vitioq; carentem?
Gratum eſt quod patriæ ciuẽ, populoq; dediſti,
Si facis, vt patriæ ſit idoneus, vtilis agris,
Vtilis ẽ bellorum, ẽ rebus pacis agendis.
Plurimũ. n. itererit qbus artibus, ẽ qbus hunc tu
Moribus inſtituas, ſerpente ciconia pullos
Nutrit, ẽ inuenta per denia rura lacerta,
Illi eadem ſumptis quærunt animalia pennis.
Vultur iumento ẽ canibus, crucibusq; relictis

Hoſpite venturo, Tam inquit a recta viuendi via aberras, vt venturo hoſpite ſcrupuloſa diligentia iſte. vt tota domus ſit ſpecioſa, illud autem non curas vt filius illam aſpiciat carentem omnibus (quod primum eſſe debet) viciis. Illud enim eſt boni patris curare vt filius non pulchram ſuppellectilem, nõ ornatam domũ, ſed vt ſanctos mores tanq̃ ſpeculum intueatur, vnde ẽ illud Senecę ad Lucilium. Q ni domum intrauerit nos potius miretur q̃ ſuppellectilem noſtram. Verre, nũda, a quo verriculum ꝛ pro genere retis piſcatorii ꝛ inſtrumento quo domus verrũtur. Eſt autem ordo. Vox domini inſtantis ꝛ tenentis virgam fremit verre pauimentum. i. magno fremitu inclamat Verre pauimetũ. ſic illud apud Plautum in Aſinaria, Iuſſin ſceleſte hac ianua hoc ſtercus hinc auferri, Iuſſin columnis deiici operas araneas? Pauimentum, ſolum ipſius domus ſtratum, quod alio vocabulo appellamus Oſtracũ, græci enim oſtra conteſtam appellant, vnde pauimentum teſtaceum oſtracum nũcupamus, ſit enim ex teſtis frustillatim contritis, dictum autem pauimẽtum q̃ pauiatur. i. crebiter feriatur paniculis. De pauimentis autem multa Plinius Victruuius ꝛ palladius. Vaſa aspera, quę græci anaglypta vel anaglypha vocant ideſt deſuper ſculpta. Aspera ergo propter celaturam, vnde Perſius, quid ſas optare, quid asper vtile nummus habet. i. celatus. Plinius loquens de poculis, Ea inquit exciſa

Verriculum

Oſtracum Pauimentũ

erant in asperitatem. Virgi. Cymbiaq; argẽto perfecta, atq; aspera ſignis. Tergeat, ab eo quod eſt tergeo. Nã ſecundum tertiam ꝛ ſecundam coniugationem declinatur. Virgi. Pars leuis clypeos ꝛ ſpicula lucida tergent.

Virgamq; tenẽtis, qua ꝛ minetur ꝛ verberet. Ergo, hinc tota eſt indignatio poetę. Perfuſa, perlita ꝛ pollita. Emendat hęc nitida hęc facit. Semodio dius Eſt enim ſemodius qua ſcobs ſi ſemis modius. Martialis. Hos faſtus animosq; dat Sabello Farris ſemodius fabeq; frerę. Et thuris piperisq; tres ſelibręs.

Semodia

Scobis, Scobs. i. quod ab aliqua materia minutiſſimum decidit dũ aut per ſerram ſecat aut per terebram perforatur nec non ex attritione laterũ. cobs habetur. Plinius li. xvi. caꝑ lxiii. Arida enim latius q̃ viii dia ſerris ꝑter robur ꝛ buxũ quę pertinacius reſiſtũt, ferrarumq; dentes reꝑlẽt qualitate inerti, qua de cauſa alterna inclinatione egerunt ſcobem Columella in quinto. Antiqua terebra ſcobem faciebat. Heliogabalus ſcobe auri atq; argenti porticum ſtrauit vt author eſt Lampridius. Inuenitur etiam Scobina, ſed diuerſa ſignificatione hoc eſt pro genere limę, vnde Victruuius lib. iiii. Ad ipſumq; coronę mẽſum incidẽdi lima, quę ſcobrina dr̃, vnde eleganter Tertullianus in Apologetico ſic ſcribit. At in deos veſtros, per oia mẽbra validius incũbunt aſcię, ꝛ runcinę, ꝛ Scobinę ꝛc. Aſpiciat domũ ſine labe, qđ ante oĩa maxie eſt quærendum. Gratũ eſt, placet inqt gignas liberos patriæ mõcures vt bonis inſtituant artibus. Serpente Ciconia, exemplis oñdit q̃ a teneris annis diſcunt firmiter mentibus inhærere, nec inde facile auelli, vñ illud eſt Horatii. Quo ſemel eſt ibuta recens ſeruabit odorẽ teſta diu. Pulli. n. Ciconię quia a manę educati ſunt ꝛ aſſuefacti ſerpentibus eundẽ viuẽdi morẽ per totũ vitę ſuę curſum tenent, ſicq; aperte docet tales eſſe liberos quales a patribus inſtituunt. Ciconia, auis eſt ſerpentibus inimica, cui ob exitiũ ſerpentiũ tm̃ honoris apud veteres tribuebat, vt in Theſſalia capitale fuerit Authore Plinio occidiſſe ciconiam, eadem pœna quę in homicidã. Denia, deorſum ꝛ longe a via. Ouidius Et cecinit mœſtũ denia carmen auis. Vultur, Vulturem triduo aũ aũt biduo volare vbi cadauera futura ſunt auctor eſt Plinius lib. x. Plautus in truculento. Iam quaſi vulturii triduo prius ꝑdiu nant quo die eſuri ſient. Ex cadaueribus ſibi eſcam q̃rit, interficit aũt nihil nec deſtruit aĩ annum, volucribus ob affinitatẽ ẽ mortuis abſtinet, lege Plutar. in vita Romuli. Inde aũt quum ſe matura leuabat ordo eſt, ꝓgenies feſtinat ad illã ꝑdã quã primũ guſtauerit ꝛ ꝓ o ono, quũ leuabat ſe matura ĩde. i. ex cubili.

Vultur

AD foetus,ad pullos suos. Iumento,subaudi relicto ab inferioribus. Nam iumentum & canes relinquit, & cruces, ex quibus aliquid tantum aufert non totum. Appellatione iumenti ea cõmuniter intelligimus animalia quę hominem iuuant dorso, vt equum, asinũ, mulum, Lactantius tamen Firmianus ait iumenta dicta esse magnarum virium animalia a iuuando ꝙ in excolenda terra iuuarent, de inmẽtis superius dictum abunde.

Ad foetus properat,partemq; cadaueris affert.
Hic est ergo cibus magni quoq; vulturis, & se
Pascentis propria quũ iam facit arbore nidos.
Sed leporẽ aut capreã famulę iouis & generosę
In saltu venantur aues,tunc pręda cubili
Ponitur; inde autem quum se matura leuauit
Progenies stimulante fame festinat ad illam
Quam primũ prędam rupto gustauerit ouo.
Aedificator erat centronius,& modo curuo
Littorę caietę,summa nunc tyburis arce,
Nunc prenestinis in montibus alta parabat
Culmina villarum,gręcis longeq; petitis
Marmoribus, vincens fortunę, ac herculis ędẽ,
Vt spado vincebat capitolia nostra posides.
Dum sic ergo habitat centronius iminuit rem,
Fregit opes,nec parua tamen mensura relictę
Partis erat;totam hanc turbauit filius amens
Dum meliore nouas attollit marmore villas

Magni quoq; vulturis, ideſt quũ factus est magnus eodem se nutrit cibo quo a parentibus est educatus pullus. Propria arbore, atqui in arboribus non nidificant vultures sed i altissimis rupibus vt scribit Plinius. Famulę iouis,ideſt aquilę,quę Iouis armigere dicuntur secundum fabulas ꝙ in bello gigantęo Ioui aduersus gigantes fulmina ministrasse fiuntur. Pli. vero ait iõ Iouis appellari famulas quia fumine non tantas. Ponitur cubili. i. pullis existentibus in cubili ideſt nido vt sit datius,illud apud Martia. Tota mihi ponatur anas. Matura,adulta & volatilis. Gustauerit ouo rupto. i. quum nata est rupto putamine oui, quod rostello a pullo perforatur quum excluditur. Aedificator, variis exẽplis ostendit liberos vestigia paterna sequi solere. Centroninus, hic erigendo ędificia ingens patrimonium absum Caieta pſit,filius secutus vestigia patris quodcũq; ab eo relictũ fuerat ędificando totum attriuit. Caietę,oppidum littorale campanię. Curuo littore, verbi etimologiam epitheto expressit. Nam vt Strabo inquit Caietam nominauerunt veteres,quoniam curua omnia Caietas lacones appellauere. Virgilius tamen a nutrice Aeneę caietam nominatam esse cecinit. Tu quoq; littoribus nostris Aeneia nutrix Eternam moriens famam Caieta dedisti. Diodorus vero ait ab Argonautis ędificatã suis se. Tiburis arce, in montibus enim situ est Tibur non longe ab vrbe Roma. Prenestinis, Prenestę enim ciuitas est non longe ab vrbe Roma quõdam Stephane & polyſtephãos a copia coronaꝝ appellata, Stra. In Rome vero cõspectu sunt Tibur, prenestę Thusculũ. Gręcis marmoribus,ex laconia petebatur marmor viride & pciosium cunctisq; hilarius,auctor Plinius. Papinius in syluis de balneo etbrusci sic, vix locus Furotę viridi,intelligit enim marmor laconium. Longeq; Nam & ex egypto Armenia & Numidia marmora petebantur.

Aegłę Iouis armigera

Tibur Prenęſte

Fortunę ędes Ardem fortunę,docet Plinius lib. xxxvi. ędem fortunę Romę pciosissimo marmore extructã fuisse sed hoc loco poeta itelligit de templo fortunę prenestinę, vt ędificia quę in agro prenestino Tiburtinoq; erigebantur a Centronio,recte comparent templo fortunę prenestinę & templo Herculis tiburtini. Templum illic fuisse fortunę docet Sylui. Sacrisq; dicatum fortunę prenestę ingis,inde etiam dari certa responsa ostendit Papinius in Syluis. Et prenestini poterant migrare sorores. De quibus & Propertius lib. secundo Nam quid prenestis dubias o cynthia sortes. Quid petis gaei mœnia Thelegoni? Strabo in quinto. Habet prenestę fortunę templũ illustre,vnde certa eduntur oracula,de quibus ita scribit Tranquillus in Tiberio. Vicina vero oracula disiicere conatus ẽ, sed maiestate prenestinarum sortium territus desistit. Herculis, edem Herculis & musarum extruxit Martius Philippus Augusti victricus auctor est Tranquillus in Augusto. Romę Herculi etiam Domitianus templũ erexit magno ĩpędio, vbi se coli voluit, vnde Martialis Herculis in magni vultus descendere Cesar, verum hoc loco vt diximus poeta intelligit de templo Herculis, quod Tibure fuit cum bibliotheca varia librorum supellectile referta,de qua Gelius libro xviii. capi. v. vnde & Tibur Herculeum appellatum est ꝙ Herculi dicatum fuit. Martia. Tibur in Herculeum migrauit nigra lycoris. Strabo in quinto Tibur inquit Herculeum est.

Posides

Posides, hic Claudii Cesaris libertus fuit, de quo Tranquillus sic in Claudio, libertorum precipue suspexit posidem spadonem,quem & Britannico triumpho inter militares viros hasta pura donauit. Hic in tantas euectus est opes vt luxu insanas ędificiorum extructiones superaret. In littore baiano vt tradit Pli. balneas extruxit quę possidiane vocatę fuerunt, accepto nomine ab eodem Claudii Cesaris liberto.

Capitolium

Capitolia nostra, aut nostri temporis quę antea incensa quum fuissent magnificentius fuerũt restituta a Domitiano, aut rene ra nra dixit hoc est Romana quia & Capuę alia fuere capitolia, de quibus Sylui in. xi. Monstrant capitolia celsa stellatesq; docent căpos. Tranquillus in Tiberio, peragrata campania,quum Capuę capitolium, nolę tẽplum Augusti dedicasset. Idem in Caligula. Capitolium Capuę idibus Martiis de cęlo tactum est, fuit & Capitolium Beneuenti,de quo ita Suetonius de claris grãmaticis & Rhetoribus. Statua orbilii Beneuenti ostenditur in Capitolio ad sinistrum latus marmorea, habitu sedentis ac palliati appositis duobus scriniis. Dum sic habitat,dum ędificia tam luxuriosa sibi ędificat habitanda. Rem. patrimonium. Partis relictę, ideſt opum. Turbauit, dissipauit. Villas, domicilia in agris,de quibus in prima Satyra. Quidam sortiti, alio exemplo ostendit quod dictum est tales esse filios quales a parentibus instituuntur. Non nulli inquit sunt qui Romę sacra indeorum colunt & illorum secuti ritus exemplo parentum qui idem ac fecerunt, vnde Tranquillus in Domitiano. Preter ceteros iudaicus fiscus acerbissime actus est, ad quem deferebantur qui

velut professi iudaicam intra vrbem viuerent vitam, vel dissimulata origine imposita genti tributa non pependisset. interfuisse me adulescentulũ memini quum a procuratore frequentissimoq; cõsilio inspiceret nonagenarius senex an circunsectus esset. Sicq; poeta per trãsitum religionem indeorum & eius cultores irridet atq; subsanat. Tria autem p currit,in quibus indaicę religionis sacramẽta cõsistũt,quę omnia a Mose tradita sunt iudeis sed alio sensu q̃ ipsi accepere hęc autem fuere, vt scilicet sabbatis quiescerent. vacui ab oi ope circumciderẽt, & carne suilla abstinerẽt. Sabbata. i. Iudeoꝝ festa. Nã sabbatũ ligna Iudeoꝝ ges dr. Moses. n. Damascena patria antiqua repetita monte Sinai occupauit, quo septẽ diebꝰ ieiunio p deserta arabię cũ populo suo fatigatus quũ tãdẽ venisset, septimũ diẽ more gentis sabbatũ. i. diem quietis appellatũ in oẽ ęuũ ieiunio seruauit & quiete, quoniã illa dies famẽ eis errorẽq; finierat. De eo ieiunio ita scribit Trãquillus in Augusto. Et rursus ne iudeus quidem nũ Tiberi tam diligenter sabbatis ieiunium seruat q̃ hodie ego seruaui, de Mose multa Iustinus libro. xxxvi. Strabo libro. xvi. Iosephus in libris de antiquitatibus Iudeorum, Eusebius libro octauo de pparatione euangelica, Cornelius Tacitus libro. xxi. Lactantius firmianus libro quarto capi. xvii. Qui scribit a Iudeis ire atq; inuidię plenis Christum accusari, ꝙ legem dei p Mosem datam solueret, ideſt ꝙ sabbatis non vacaret operans salutem hominũ, ꝙ circuncisionem vacuefaceret, ꝙ abstinentiam suillę carnis auferret,a sabbato igitur Sabbatarii sunt appellati, vnde martialis, Iemnia sabbatariorum.

Sabbatarii

Nil preter nubes, videtur hoc dictum in emulationẽ Aristophanis qui in Comedia quam Nephelas, ideſt nebulas appellauit inducit Socratem colere nubes, vt sit manifesta irrisio Iudeorum. Non ꝙ omnino nubes colant, sed vt ostendat eos longe errare a ceterorum cultu diuino, ĩsi dicat adorant deos quos non vident, aut reuera quod maxime placet ad id respexit ꝙ Deus apparuit Mose in nebula totum montem Sinai tegente per sex dies, qui septimo die vocauit Mosen ex medio caliginis, ingressusq; Moses medium nubis ascendit in montem, fuitq; ibi quadraginta diebus & quadraginta noctibus, vbi a deo accepit tabulas lapideas legem & mandata quę scripsit deus, vt doceret filios Israel, vnde & Dauid in psalterio, Inuocabant dominum & ipse exaudiebat eos & in columna nubis loquebatur ad eos. Et idem alibi. Inclinauit cęlos & descendit, & caligo sub pedibus eius & posuit tenebras latibulum suum in circuitu eius tenebrosa aqua in nubibus aeris, Iudei ergo nubes adorabant qa deus in nubibus semper eis apparebat, vnde illud Mose in numeris, Nubes tua protegat illos & in columna nubis precedes eos per diem & in columna ignis per noctẽ.

Quidam sortiti metuentem sabbata patrem
Nil preter nubes,& cœlinumen adorant,
Nec distare putant humana carne suillam,
Qua pater abstinuit,mox & preputia ponunt.
Romanas autem soliti contemnere leges
Iudaicum ediscunt,& seruant & metuunt ius
Tradidit arcano quodcũq; volumine moses

Numen cęli, Hoc dicit quia mente sola vnum dumtaxat numen (vt scribit Tacitus vltimo libro) intelligunt pphanum qui deum imagines mortalibus materiis in species hominũ effingant solum illud & eternũ, neq; mutabile, neque interiturum, igitur nulla simulacra vrbibus suis nedum templis sunt, non regibus hęc adulatio non Cesaribus honor. Poeta igitur eos irridet, quasi non recte sentientes qui vnum tantum deum agnoscant, quum Romani ceteręq; nationes plurimos quasi altiore consilio colant deos, vnde est illud Plinii in. xiii. capi. iiii. Iudea gens contumelia numinum insignis, Nam indei vnum tãtum deum colunt, vnde est illud in diuinis scripturis. Vnus deus Hebreorum qui creauit omnia atque terram stabiliuit & fundauit maria. De quo sic etiã Apollo quodam oraculo meminit, vt est apud Eusebiũ de pparatione euangelica, Caldęis quę vera esset sapientia tantum. Hebreisq; ipsis cõcessum agnoscere pura eternum qui mente colunt regemq; deumq;. Nec distare putant suillam carnem, Carne enim suilla abstinent iudei, de cuius rei institutio sic scribit Tacitus libro. xxi. Sue abstinent Iudei memoria cladis, qua ipsos scabies quondã turpauerat, cui id animal obnoxium, verum vt tradit Lactantius quum Deus iudeos carne suilla abstinere iussit id potissimum voluit intelligi. vt se a peccatis atque ĩmundiciis abstinerent. Est enim lutulentum hoc animal & ĩmundum, nec vnquam cęlum aspicit, sed in terra toto corpore proiectum & ore ventri semper & pabulo seruit, nec vllum alium dum vixit prestare vsum potest, sicut ceteręanimantes &c. Interdixit ergo ne porcina carne vterentur, ideſt ne vitam porcorum imitarentur qui ad solam mortem nutriuntur, ne ventri ac voluptatibus seruientes ad faciendam iustitiam inutiles essent, ac morte afficerentur. Item ne foedis libidinibus ĩmergerentur sicut sus, quę se cœno ingurgitat, vel ne terrenis seruiant simulachris, ac se luto inquinent.

Pater absconditus, cuius vestigia per omnia sequitur

Pater absconditus, cuius vestigia per omnia sequitur Preputia ponunt. i. circũcidũtur more iudeorum ex Mose sacerdotis instituto, de quo sic Strabo, A successoribus mose ex superstitione institutam carnium abstinentiam a quibus abstinent & circũcisiones & excisiones & si qua sunt huiusmodi alia. De quo sic etiam Tacitus Circũcidere genitalia instituere vt diuersitate noscant, Suetonius loquens de iudeis in Domitiano. Inter suisse me adolescẽtulum memini quũ a procuratore frequẽtissimoq; consilio in piceretur nonagenarius senex an circunsectus esset. Cęterum (vt auctor est Lactantius) figura circũcisionis erat vt significaret nudandũ esse pectus. i. aperto & simplici corde oportere nos viuere, quũ pars illa corporis q̃ circũciditur habet quãdam similitudinẽ cordis & est pudenda. Et ob hanc cãm deus nudari eã iussit, vt hoc argumẽto nos admoneret ne involutũ pectus haberemus. i. ne qd̃ pudendum facimus intra conscientię secreta velemus. Deus ergo circũcisionem a carne mortali ad animam transtulit, quę sola mansura est, prepũtium vt diximus illic, mox & preputia ducit. ea pellicula appellatur, quę glandem in cole tegit et reduci potest.

Prepũtium

Arcano volumine, Pentateuchũ intelligit. i. quinq; volumina veteris testamẽti a Mose conscripta, videlicet. Genesim, Exodum, Leviticũ, Numeros, Deuteronomiũ, Dictũ aũt Pentateuchũ a πεντε quinq; & τευχος volumẽ, i quo deus leges dedit Mose quę seruabant in arcanis, eas Moses tradidit iudeis.

Non monstrare vias, Voluit inquit moses indeos a deo ab omni alia religione esse auersos vt ne commercium quidem vllum haberent, nisi cū eo qui eadē sacra coleret, nec viam erranti necignem nec aquam quereti monstrarēt, quod et si contra omnē sit humanitatem, putauit tn̄ Moses non indignum videri aduersus eos q̄ sacra sua non colerent.

Hoc tn̄ est ex historia, nā quū scabie egyptii porrigineq; vexarēt, Hammonis responso moniti Mosē cū egris, ne pestis ad plures serperet terminis egipti pellunt, Dux: git exulum factus Moses sacra egyptiorum furto abstulit repetitaq; (vt paulo ante diximus) Damascena patria antiqua montē Sinai occupauit. Et q̄a metu contagionis pulsos se ab egypto meminerant, ne eadē causa inuisi apd̄ ircolas forent, cauerunt ne cum peregrinis cōmunicarent, quod ex causa factū paulatim in disciplinam religionemq; conuertit. Et vt sibi in posterum gentem firmaret, nouos ritus contrarios q̄, cęteris mortalibus indidit, ita vt ne iudei conuersi rentur cum Samaritanis, ob eamq; rem mulier Samaritana vt scribit diuus Ioannes denegauerit aquam xpo tanq̄ iudeo dicens: sic. Quo modo tu iudeus quū sis, bibere a me poscis quę sum mulier Samaritana? non eni conueniunt iudei samaritanis, Philostratus, lib. v. in vita Apollonii thyanei de iudeis sic scribit. qui.n. vitam a cęteris separatā viuentes neq; mensa cum cęteris, neq; sacris neq; cerimoniis vllis cōmunicant. Hinc ergo est q̄ poeta ait. Transgressos in morem iudeo⁊ seruare ius iudaicum, moresq; contrarios cęteris mortalibus, vt nō monstrent vias erranti ⁊c. Apud Athenienses piaculū erat non monstrare viam erranti, carmen erat apud ipsos quod in publicis cantabatur sacris pronunciabatur q; eos eē ipios et execrabiles qui viā nō mōstrarent vnde Cicero in tertio officio⁊. Quid enim est aliud errāti viam non monstrare, qd̄ athenis execrationibus publi

Verpi cis sancitum est, Eadem sacra eosdem deos et cerimo

Verpa nias. Verpos, hoc est iudeos qui auersa pellicula quę i

Apelle circūcisione mutilatur sunt denominati, Mart. Delapsa

Recuti est misero fibula, verpus erat, vn̄ etiam verba capit pro membro virili, Poeta in priapeii Tot verpas tibi dedicat saligna. Mart. Incipit in medios meiere verpa pedes, vn̄ et appellę noiantur, quasi sine pelle. Orati. Credat iudeus appella. Idem eriā dicuntur recutiti a restituta cute post circūcisionem, inde illud Persii. Recutitaq; sabbata palles. i. sabbata iudeorum recutitorum Marti. Nec recutitorum fugis inguina iudeorum. a restitutiōe igitur none cutis Mart. itē dixit, Nec rupte recutita colla mulę. Sed pater in cā est, vt filius hęc iudeo⁊ instituta sernet, Septima lux. i. Sabbatum ipsum. quod adeo superstitiose iudei seruabant, vt imminente Tito per sabbatum arma nolnerint aggredi, eum diem latini Saturni diem nominant, vnde Frontinus in stratagematis, Diuus augustus Vespasianus iudeos Saturni die quo nefas eis est quicq̄ seriq; rei agere adortus superauit.

Ignaua, feriata ⁊ ociosa sine aliquo opere. Vllā partem vitę. i. nihil fecit quo vita humana idigeat, vnde Iudei christum dominum nostrum accusabant q; i die festo cęcum sanasset. Sponte tamen iuuenes, iuuenes inquit per reliqua oia parentes sponte sua imitant. anaritiam aūt quum per ętatem oderint, coguntur et inuiti exercere, sicq; immensam patrum cupiditatem et pernitiosam humano genęri disciplinam notat.

Non monstrare vias, eadē nisi sacra colenti,
Quęsitum ad fontem solos deducere verpos
Sed pater in causa, cui septima q̄q̄ fuit lux
Ignaua, & partē vitę non attigit vllam.
Sponte tamen iuuenes imitant cetera, solam
Inuiti quoq; anaritiam exercere iubētur
Fallit. n. vitiū specie virtutis, & vmbra,
Quū si triste habitu, vultuq; & veste seuerum
Nec dubie tanq̄ frugi laudatur auarus.
Tanq̄ parcus homo & rerūtutela suarum
Certa magis, quā fortunas si seruet easdē

Cętera. s. viuendi vestigia ⁊ institutа et cęteros mores. Fallit. n. vitium specie virtutis, filius inquit et anaritiam inscius exercet quia paterque anaritia est parsimoniā appellat. sicq; filius fallit quia vicium non recognoscit vt vitiū. sed anariciam exercet putans nō esse anaritiam, sed diligętiam quandā et virtutē accquirendi. Nam vicia cum virtutibus sūt adeo finitima vt ipsa propinquitate plerūq; fallant, et pro virtutibus habeantur, nā auarum pro parco, prodigum pro liberali vocamus. Erramus inquit ⁊ dum conamur veram virtutem sequi in vicia virtuti vicina incurrimus, nam anaritiam amplectimur putantes eam esse parsimoniam, Imitatio est Oratii decipimur specie recti. Seneca in puerbiis. Timidus cautum se vocat, Sordidus parcum. Vmbra idest imagine. Nā cum virtute nescio quid habere videtur similitudinis qui acquirit, Quum sit triste habitu. i. ipsum vitium anaritię methaphora sumpta ab habitu exteriore, Nam habitus ⁊ vultus hominis seuerus decipit plerumq; te, quia putas eum talem eē intrinsecus, qualis apparet extrinsecus. Nam et diligentia illa acquirendi extrinsecus videtur laudabilis, sed si attēdas interraneam cupiditatem inuenies nihil detestabilius. Hęc dubie. Indubitanter quidem auarus laudatur tanq̄ frugi hocq; cū risu eaq; pronunciatione qua aliquid solemus improbare, quasi dicat laudatur is qui maxime vituperandus est. Auarus, licet auarus nefanda sit cupiditate, tamen quia ad acquirendum videtur eē vigilantis ⁊ solertissimę industrię laudatur vt homo vtilis, quia per summam virtutem et industriam videtur ac quirere. Nam acquirere iuxta mortalium concupisceētiam magne et virtutis, vn̄ illud est Ouidii. Non minor est virtus q̄ querere parta tueri. Tanq̄ parcus. Nā parsimonia nomen habet virtutis. Virg. Atq; apibus Parquanta experientia parcis. Est. n. parsimonia scientia vitandi sumptus supernacuos vel ars re familiari moderate vtendi. Seneca. Certa magis, hoc a poeta dictū cū gestu ridentis tam sordidam diligentiā, Serpens hesperidum. Nam hesperides q̄ tres fuere. s. Aegle, Hereteusa, ⁊ Hesperetusa filię Hesperi fratris athlātis hortos habuere in oceano athlantico ferentes mala aurea, quę a serpente pernigili custodiebantur, illuc hercules quum impetio Euristei peruenisset occiso serpente poma abstulit.

Aut ponticus. Nā apud Colchos in ponto vbi Aeta rex pater medęq; regnauit, in templo Martis pellis velleris aurei suspensa olim fuit a Plerixo, quam tauri ignē spirantes vna cum dracone dicuntur custodisse. Eam Iasone occiso opera Medeę dracone sustulit,

Aide

ADDEq; hunc de quo, hoc etiam summa cum indignatione inferitur, q; malus vt bonus laudetur. Verendum, in honore habendum vt hominem solertissimum. Quippe his. Nec mirum inquit est si in precio sunt tales, ⁊ laudantur, vt optimi artifices, nam hi quidem sunt qui patrimonia norunt ampliare ⁊ proinde in precio sunt, iuxta illud Ouidii. In precio precium nūc est, dat cē sus honores, census amicitias, pauper vbiq; iacet, Quocunq; idest pias ⁊ nefas. Incude assidua, metaphorā sumpta a fabris ferrariis, qui assidue cudēdo ferrum extendunt, ergo incude labore ⁊ solertia. Ardente camino, idest animi cupidine flagrante.

Et pater ergo. Sensus est. Quum ergo patrimonia solertia ⁊ diligentia amplientur, pater appellat creditq; anaros felices vtpote diuites ⁊ qui mirentur ⁊ amplectantur opes, ⁊ qui nullum parem inter felices numerent, ⁊ proiode hortatur filios vt eandem vitę sequantur viam, legēdum enim est hortatur numero singulari vt sic exponas, pater hortatur iuuenes vt imitentur vestigia anari. Mirant

Secta suscipiunt. Iuuenes, filios adolescentes. Sectę, quam tenent anari a sequendo dicta est secta, ea proprie est philosophorum, qui.n. Platonis dogma tenebant platonicā sectam tenere dicebantur, qui Socratis, Socraticam. Seneca ad Lucilium

Sunt quędam vitiorum elementa. Anari inquit nō statim filios ad extremas sordes producunt. Sed quę

Elemēta dam habent principia anaricię, quę paulatim teneris puerorum mentibus insinuant. Elementa, principia. Bene autem elemēta principia appellamus, ex quatuor enim elementis omnia principium suum habere dicūtur. Sordes, proprie dicuntur macule in vestibus, sed metaphoricos ad animum transfertur vocabulum. Vt pro anaricia ponatur, quę non minus hominis animū polluit q̄ sordes vestimenta. Oratius. Sordidus a tenui multum distabit. Seruorum ventres modio castigat, defraudat seruos cibariis suis. Nam seruis quaterni modii dabantur frumenti in mensem ⁊ id dimensum dicebatur, Vnde Terentius De dimenso suo suum defraudans geniū comparsit miser. Hęc Donatus. Ipse quoquē, qui dominus est. Neq; enim sustinet, Tanta inquit anaricia premitur, vt ne frustra quidem mucida panis sustineat comedere, ac si dicat non magis iis absti

Dimēsum

Minutal net q̄ rebus delicatis. Minutal, genus condimentę est, quod ex rebus minutim concisis fiebat vt docet Apicius vartis generibus ⁊ noibus, inter cętera fiebat vnum minutal marino pisce, liquamine, oleo, vino, porris, capitatis, coriandro, Dicebatur Tarentinum, Marianum, dulce ex citreis, minutal item ex lecinoribus ⁊ pulmonibus leporis a varietate rerum varium dicitur a Martiale. Septembri, tempore autumnali quo obsonia maxime corrumpuntur, ⁊ hominum corpora morbis sunt obnoxia. Conchem, idest fabam vidimus, vt diximus in tertia Satyra. Cuius conche tumes. De qua Martia. Si spumet rubra conchis tibi pallida testa Lautorum cœnis sępe negare potes Alii sentiunt genus esse leguminis non absimile lenti. Signatam, cui stodiiam impsso signo aduersus fraudes seruorum. Cuius consuetudinis sic meminit Cicero in epistolis. Sicut olim matrem meam facere memini, quę lagenas etiam inanes obsignabat ne dicerent inanes aliquę suisę q̄ furti eēnt exiccatę. Sic ⁊ Plautus in persa. Nam id demū lepidum est triparcos homines vetulos auidos aridos bene admordere qui alii seruo obsignāt cum sale. Oratius. Et signo ipso non insanire lagenę. Lacerti, piscis est ex Bethica, saxetanus dicitur a patria vbi capitur, pauperibus cū conche vt vtilissimus cibus apponebatur. Martialis. Quum saxetani ponatur cauda lacerti. Et bene si cœnas conchis iunctа tibi ē. Licerti

Aestiui, quo tempore obsonia putrescunt. Siluro, piscis est peculiaris lacus hilidis quem efficit Nilus. Ibi enim reperiuntur Alabetę, coracini, Siluri, crocodilus quoq; auctor Pli. libro. v. Includere. custodire inclusa. Fila numerata, idest ipsum porrum numeratum, ne furtim imminuatur. Filum autem appellat q; porrum sectiuum tenue sit ⁊ exile, ad differentiam capitati quod Crassus est. De quibus multa Columella libro. xii. Plinius libro. xix. Inuitatus ad hęc. Adeo inquit sordide viuit vt huiusmodi epulis mendicus abstineret si inuitaretur. Sicque hominis anariciā exaggerādo detestatur. De ponte, idest aliquis medicus. Nam in pontibus pauperes solent mendicare, vt diximus illic Dirusq; a ponte satelles. O do autem est. Aliquis de ponte inuitatus ad hęc negabit scilicet venire. Sed quo, ostendit extremę illum esse dementię qui nimia parsimonia conseruat quę prodigi heredes absumant. De quibus sic etiā Oratius. Absumet heres cecuba dignior. Seruata centum clauibus ⁊ mero Tinget pauimentum superbo pontificum potiore cœnis. Sed quo diuitias, idest ad qd̄ diuitias coactas per tot labores vis habere si iis vti non vis? sicq, hominis vt dixi stulticiā insectaē qui duriter ac parce viuit vt heredibus r. linq̄t diuitias. Per hęc tot tormenta, p̄ tot sudores ⁊ labores.

Hesperidum serpēs. aut poticus, adde qd̄ hūc, de
Quo loquor, egregiū populus putat, atq; verē
Artificē, qppe his crescūt primonia fabris, (dū
Sed crescunt quocunq; modo, maioraq; fiunt
Incude assidua, semperq; ardente camino.
Et pater ergo animi felicis credit auaros
Qui mirantur opes, qui nulla exempla beati
Pauperis esse putant, iuuenes hortatur vt illam
Ire viam pergant, & eidem incumbere sectę,
Sunt q̄dam vitiorū elementa, his protinus illos
Imbuit, & cogit minimas ediscere sordes,
Mox acquirēdi docet insatiabile votum,
Seruorum ventres modio castigat iniquo
Ipse quoq; esuriens, neq; enī omnia sustinet vnq̄
Mucida cęrulei panis consumere frusta,
Hesternum solitus medio seruare minutal
Septembri, necnon differre in tempora cœnę
Alterius conchem effini cum parte lacerti
Signatam, vel dimidio putriq; siluro,
Filaq; sectini numerata includere porri,
Inuitatus ad hęc aliquis de ponte negabit,
Sed quo diuitias hęc per tormenta coactas,

Phrenetis

Phrenetis morbus est qui continua demētia ē sse incipit, aut quum egerē quis adhuc sapiat, tñ quasdem vanas imagines accipiunt Phreneticus. Viuere egenti fato, egenti sorte et paupere statu. Nihil profecto est absurdius diuite auaro qui vult in paupertate viuere, vt moriatur dines, vnde est illud Ciceronis in Catone maiore

Auaritia vero senilis qd sibi velit non intelligo, pōt enim esse quicq̄ absurdius q̄ quo minus vię restat, eo plus viatici quęrere. Crescit amor, Imitatio est oratiana. Crescentem sequitur cura pecuniam.

Et minus hanc optat ostendit moraliter poeta paupertē ad opes parādas minus anxium ee q̄ divitem, nec sine ratiōe. Nam qui in opibus nutritus est semper veretur ne ab his decidat, proindeq; semper cogitat non solum quę parta sunt cōservare, sed augere et multiplicare, pauperi vero q̄ delitias nō cognouit desiderium habēdi minus excitatur, Et melior videtur. Sic Horatius de auaro. Quodq; aliena capella gerat distentius vber Tabescat. Ouidius Vicinumq; pecus grandius vber habet. Seges, seges proprie dicitur eorum seminum ex quibus conficitur panis, accipiturq; pro ipsis frugibus dum adhuc in agris stant, Liui. ab vrbe condita libro sc̄do. Forte ibi tunc seges sarris dicitur suis se matura messi. Ouid. Iam seges est vbi troia Virg. Hic segetes, illic veniūt felicius vuę. Accipitur ēt seges p̄ omni terra parata ad frumentum accipiendum, quo significato accipit virgilius illic. Quid faciat lętas segetes hoc est ipsam terram, vnde Varro in .ii. rei rusticę. Bos domitus causa fit vt cōmodius nascatur frumentum in segete et pabulum in nouali. Arbusta, Arbustum non solū apd auctores plerumq; capitur pro loco arboribus consito, sed maxime pro loco cōsito vitibus et arboribus. vnde Columella arbustum inter quadragenos pedes dispositum eē conuenit. Sic enim et ipse arbores et appositę vites melius coalescent, fructumq; meliorem dabunt ab eo eleganter etiam deducitur Arbustare verbum, q̄ est agrum arboribus conserere, Plinius Transpadana italia populo, tilia, acere, orno, carpino, quercu arbustat agros. Canet, albicat. Quorum si precio, ostendit poeta periculosum esse habentibus prędia iuxta potentem virum q̄ importunitate et subdolis artibus cogunt ea vendere, vnde est illud Horatii in odis. quid quod vsq; proximos Reuellis agri terminos, et vltra limites clientium salis auarus. Si non vincitur, si non potest induci vllo precio vt vendat ea. Aristas bruis. s. domini vicini. Lasso collo, ratio est quare fame lica sint, ingo enim colla subiecta din habuerunt vt inde per laborem contracta sit fames. Domum subaudi abeunt ab inferiore. nam habeant legēdum est sine aspiratiōe vt nonalia noiatiui sit casus Nonalia tote ipse seges tes, hyperbole est. Nonalia aūt sunt agri q̄ vt docet Plilib. xviii. alternis annis feruntur. Senos fame exasperator. Sed q̄ sermones, insultatio est poętę in auarum. Sed quū iquit tot diuitias p̄ multas iniurias parueris qui sermones sunt de te? ac si dicat vbiq; male audit, vbiq; vt improbissimus laceraris. Quid nocet hoc inquit verba auari respondentis. Nam infamiam auaris contemnit vnde de Auaro ita Horatius. Sordidus ac dines populi contēnere voces. Sic solitus, populus me sibilat, at mihi plaudo ip se domi simulac nūmos contemplor in arca. Et alibi Iuuenalis in detestationē auaritię, Quid enī saluis infamia nummis. Tunicam mihi malo lupini. Auarus tanti facit diuitias, vt pluris estimet rem vel vilissimam, q̄ laudē et bonum nomen in paupertate. Contra autē vir bonus pluris facit bonum nomen q̄ diuitias multas. Est ergo sensus. Egomagis mihi volo siliquā lupini, ac si dicat rem nullius momenti pluris facio, q̄ laudari vt vir bonus in paupertate Tunicam, folliculum, Laudet me vt vir bonū ordo est, Laudet me secantem. Panc issima farra exigui ruris paupertatē summam his verbis expressit. Pago villa, ϖηγή enim fons dicitur inde pagus, iuxta enim fontes ville fieri solent ob aquarum commoda. Scilicet et morbis, ironicos auaro respondet poeta. Est autem sensus. Licet diuitias tibi multas parueris, ita vt solus tātum possideas, qnātum vniuersus populus romanus sub tatio possidebat, nō tñ poteris carere aliis icōmodis ē calamitatibus. Sicq; philosophice ondit diuitias non esse eas quę hominem a corporis iuxta et mentis egritudine quęant vendicare neq; longaora felicioraq; tempora vite largiri, quum diuitem maiores etiam curę comitentur. Est autem imitatio oratiana, qui sic scribit in epistola ad Lolium. Non damus et fundus nō eris acerrimus et auri, Egrote domini deduxit corpore febres, Non animo curas, valeat possessor oportet. Si comportatis rebus bene cogitat vti. Debilitate, Debiles appellamus, quibus aliqua mēbra sint vel diminuta vel obliśa vt alibi. Hic coxa debilis. ambos perdidit ille oculos.

Post hęc. i. post istā morborum et aliarum calamitatum carentiam.

Quū furor haud dubius cūsit māifesta phrenetis
Vt locuples moriaris egenti viuere fato:
Interea pleno cū turget sacculus ore,
Crescit amor, nūmi; quātū ipsa pecunia crescit
Et minus hāc optat qui nō habet; ergo paratur
Altera villa tibi, quū rus non sufficit vnum
Et proforre libet fines, maiorque videtur
Et melior vicina seges, mercaris ē hanc, ē
Arbusta ē dense mōtem qui canet oliua,
Quorum si precio dominus nō vincitur vllo
Nocte boues macri, lassoque famelica collo
Armenta ad virides huius mittuntur aristas,
Nec prius inde domum q̄ tota nonalia senos
In ventres abeant, vt credas sulcibus actū
Dicere vię posis, q̄ multi talia plorent,
Et quot venales iniuria fecerit agros.
Sed qui sermones, quę fœdę buccina famę
Quid docet hoc igt? tunicā mihi malo lupini
Quam si me toto laudet viccinia pago
Exigui ruris paucissima farra secantem
Scilicet ē morbis ē debilitate carebis,
Et luctū ē curam effugies ē tempora vitę
Longa tibi post hęc fato meliore dabuntur,
Si tantum solus culti posfideris agri

Seges

Arbusta

Arbustare

Pyrrhus

Debilis

Quantū sub Tatio, ex modestia antiquoz ostendit mores ? auariciam sui tpis acriter damnandā. sub Romulo. n. ? Tito Tatio duce Sabinoz qui foedere percusso in vrbem cū Sabinis receptus fuit a Romulo, tanta rez modestia ? parsimonia vigebant, vt auctore Plilibro. xviii. cap. ii. bina tūc iugera populo Ro. satis essent nulliq; maiorē modum attribuerit. Dona ēt puterit amplissima imperatoz ac fortium ciuium, quantū quis vno die plurimū circumarare nisset. Columella tñ scribit in ꝓmo limine opis sui de agricolatione. C. Fabriciū ē Curiū Dentatū, altez pyrrho finibus Ita lię pulso, domitis altez Sabinis acceptā quę viritim dividebant captiui agri septē iugera, nō minus industrie coluisse q̄ fortiter armis ꝙsserant. Plinius vero tradit Curiū Dentatū quaterna agri iugera viritim populo diuisisse sibi deinde totidem cōstituisse dicentē nemi nem eē debere cui non tñ sufficeret, Mox ēt fractis ętate, oñdit quāta fuerint frugalitate veteres qui ēt ętate ? bello cōfecti acceptis binis iugeribus ī premiū contēti erant tanq̄ maximis donati diuitiis. Ordo ē, Mox vix tandem bina iugera dabant pro multis vulneribus ēt fractis ętate ? passis ꝑlia punica, vel pyrrhū imanem. Mox, deinde. Passis ꝑlia punica, qui arma aduersus pœnos gessissent. Pyrrhū, Epirotaz regem, qui quū in auxilium Tarentinoz aduersus Romanos arma tulisset, demū post varia ꝑlia a Curio ? Fabritio superatus in greciā reuersus est, vbi dum argos oppugnaret ictu tegulę interēptus est. Molossos, Epiroticos. Nam molossia pars ē epiri (vt diximus superius), Tandem, hęc particula desiderii significationē habet, vt sit post multū tpis ? diuinos labores, referturq; ad effectū expectātis. Cicero, Vix tandem legi litteras dignas Appio clodio. Bina iugera. Nam vt dictum est ex sententia Plinii bina tunc iugera populo Ro. satis erant. Merces sanguinis, s. in preliis effusi. Nullis visa minor, tanta erant inquit animi moderatiōe ? paucis cōtenti, vt ea merces licet exigua, nunquā visa sit inferior meritis quę in rem. p. cōtulissent. Aut ingratę Curta fides patrię, nunq̄ putauerunt fidem patrię curiā esse in se. Et ordo est a superioribus. Aut nunq̄ visa sibi ? fides curta patrię ingratę, vt duo dicat, neq; patriam visam sibi ingratam, neq; eius fidem sibi modicam, aut qđ non minus placet ex affectu poetę dictū. i. licet ingrata esset patria quę pro meritis ꝑmia non redderet, tñ tanta erant animi moderatio-

Quātum sub tatio populus romanus arabat.
Moz etiam fractis ętate, ē punica passis
Prœlia, vel pyrrhū imanē; gladioscq; molossos,
Tandem pro multis vix iugera bina dabātur
Vulneribus; merces ea sanguinis, atq; laboris.
Nullis visa vnq̄ meritis minor, aut ingratę
Curta fides patrię; saturabat glebula talis
Patrem ipsum, turbamq; casę; qua foeta iacebat
Vxor, ē infantes ludebant quattuor, vnus
Vernula; tres dñi, sed magnis fratribus horum
A scrobe, vel sulco redeuntibus altera coena
Amplior; ē grandes fumabant pultibus ollę.
Nunc modus hic agri nostro nō sufficit horto.
Inde fere scelerum causę, nec plura venena
Miscuit, aut ferro grassatur sępius vllum
Humane mentis vitium quam sęua cupido
Indomiti census, nam dines qui fieri vult
Et cito vult fieri, sed quę reuerentia legum?
Quis metus? aut pudor ē vnq̄ ꝑperātis auari.
Vinite contenti casulis, ē collibus istis
O pueri marsus dicebat; ē hernicus olim,
Vestinusq; senex; panem queramus aratro,
Quoz ope ē auxilio gratę post munus ariste

ne, vt nunq̄ putarent modicam esse rei. p. in se fidem.

Saturabat, hoc dicit in detestationē deliciarum sui tpis, Talis glebula, tam modicū solum. Qua foeta iacebat vxor, expone qua. s. casa vt sit in qua casa vxor etiam foeta iacebat, vt totū sit ad laudem pscę frugalitatis quū tam exiguis facultatibus ēt languioli optime fouerent. Vnus vernula. i. seruulus vnus in fans. Nam vernę dñr serui nati domi ex ancillis

Tres domini. s. infantes. Hoz. s. trium dominoz. Magnis, ꝑ hoc ostendit ꝑter tres infantes ? alios fratres grādiores extitisse. Amplior, ꝓpter exanelatum laborē. Et, pro ideśt, nam expositio ē amplio tis cœnę. Ollę grandes, cacabi grandiores.

Pultibus. bene inqt pultibus, vt ostēdat tanta obsonia nō solita parari. Nam pulte trecētis annis ante vsum panis vixerūt romani, vt scribunt Varro ? Plinius.

Nostro non sufficit horto. i. ampliores nunc habemus hortos q̄ antiqui habuerūt agros, vñ est cō quęstio illa Plinii quū bina tūc iugera populo Ro. satis esśnt nec vlli maior modus attribuereť, eo seruos paulo ante principis Neronis cōtēpto, huius spacii vridia ? piscinas habuisse gratūq; eē si nō aliqs ? culinas. Inde, ex tāta re? cupiditate. Causę scelez, fabaudi sunt. Nā boies ad oia scelera cupiditate habēdi facile ꝙpellunť, vñ illud virg. Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames,

Nec plura venena, ordo ē, ? sensus. Nec vllum vicīū hūanę mentis miscuit plura venena q̄ ipsa auaricia ? īmoderata habendi cupiditas. Grassat, sęuit. Est. n. grassari supra modū sęuire, vñ Trāquillus ī Calig. His diuerso vicioz gñe grassantibus. i. valde sęuiēntibus, Grassari ēt dicimus ? cedere. Salu. in Iugurtino, Grassat via virtutis. Et cito fieri vult, oñdit multa scelera illi ppe trāda eē q̄ modico tpis ? spacio magnas aggregat diuitias. Vinite cōtenti casulis, ītroducit ꝙba Marsi senis, ? Hernici vestiniq; ad filios, vt cōtēti sint modicis r. bus. Sicq; ex frugalitate antiquoz vituperat sui tpis luxū ? cupiditatē. O pueri, o filii, pueros. n. greca cōsuetudine ꝓ filiis posuit. Sic Oratius Dicā ? Alcidē puero q̄ ledę. Marsus, Marsi populi sūt Sabinis cōtermini, de q̄ bus abūde diximus in .iii. saty. illic. Trāslatus subito ad hernici marsos. Hernicus, Hernici laninio ? Albę vicini erāt vestini dicti auctore Macro. ab Hernico duce. Vestinus, vestini Sabinis ? Marsis vicini sūt. Laudāt hęc numina Numi ruris, Agricolę duodecim hēbāt deos quos ꝑcipue colebāt, Ioně ? tellurē, Solē ? lunā Cererē ? libez, Robigū Ruris

Pyrrhus

Grassari

Effugiunt homines veteris fastidia quercus,
Nil vetitum fecisse, volet quem non pudet alto
Per glatiem perone tegi qui summonet euros
Pellibus inuersis, peregrina ignota q nobis
Ad scelus, atq nefas quecūq est purpura ducit
Hec illi veteres precepta minoribus, at nunc
Post finem autūni media de nocte supinum
Clamosus iuuenem pater excitat, accipe ceras,
Scribe puer, vigila, cās age, perlege rubras
Maiorum leges, aut vitem posce libello,
Sed caput intactum buxo naresq pilosas
Annotet ē grandes miretur lelius alas.
Dirne maurorū attegias, castella brigantum
Vt locupletē aquilam tibi sexagesimus annus
Afferat, aut longos castrorum ferre labores

ę florā, Minerua ę venerē, Lymphā ę bonum euentū. De iis Varro, Sed nūc libe3 cerere itelligit quo3 bñficio mortalibus vsus panis ę vini datus ē, quū antea glādibus vescerēt, vñ est illud Virg. liber ę alma ceres vestro si munere tellus. Chaoniā pingui glādem mutauit arista. Bacchus. n. vini vsum primus docuit. Ceres vero frumenta inuenit, eadē molere et cōficere in Attica italia et sicilia, ę ob id dea iudicata, hęc Pli. ę Diodo. Nil vetitum fecisse volet, ostēdit poeta hoīem qui mediocritatē sequat nulla turpi cupiditate deniciri. Perōe tegi ac si dicat q in vili habitu ambulat. Est enī pero genus calciamenti ex crudo corio quo ę in bellis vtebantur. Virgi.

Pero Crudus tegit altera pero Persius. Nauī si poscat sibi peronatus arator.

Sūmonet euros arcet frigus. Pellibus inuersis. i. pellibus hīnibus pilū intę exteriore. Oui. i. iii. de tristibus Pellibus hirsutis arcet malas frigora braccis. Peregrina pur. Sapienter poeta oñdit his q ābitiose viuant sūptus magnos eē faciēdos et pinde aīum advarias rapinas cōuertēdū.

Purpura, vestis purpura q̄ ex lōgi quo vēit purpura āt (vt iā sępe diximus) est piscis ex cuius sanguine habet liquor aptus ad vestes tingendas, is aūt capiebat in mari Tyrio in menynge aphricę. ę getulo littore occeni. in lacōica europę. Est ergo sensus. Hō delectatus luxu, vestiū vt magnificus videri poscit nō dubitat vt egregias vestes hēat quavna ambitiōe correptus est, oīa miscere scelera ę bonis alienis manum iniicere, omnesq rapinas exercere. Hęc precepta. subauidi dabant, hoc est qualia sunt commemorata, Minoribus, filiis et nepotibus. Post finem autumni, iam incipiente hyeme quo tempore homines incipiunt lucubrare ę vacare studiis.

Ceras tabellas ceratas, in quibus antiqui stilo scribebant. Causas age, suscipe causas defendendas in foro vt lucrum facias, Nam vt ait martialis, illic ęra sonant.

Rubras leges. i. miniatas. Nā capita legum minio solent notari. Persius. Excepto si quid martiuri rubrica vetauit. Vitem, Centurionatum. Nā vitis centurionū erat gestamen, qua percutiebantur milites de qua plęraq diximus in Stemmata quid faciunt illic. Frāgebat vertice vitē. Posce. s. ab impatore. Libello supplici quē porrigas īperatori. Sed caput intactū buxo, Facinquit vt lelius a quo scribendus es in militiam videat te negligentem circa cultum corporis nam ita te idoneum putabit militem. Per lelium autem vnum quēq. intelligit imperatorem. C. enim lelius qui sapiens vsurpatur prętor fregit et cōminuit viriatum lusitanum, ferocitatēq eius ita repressit vt facile bellum reliquis traderet. Hircosus

Socer autem fuit et Mutii scuole, anguris et sanii. Atteg

Intactū buxo. i. pectine qui ex buxo fieri solet. Mart. Multi fido buxus quę tibi dente datur. Alas grandes, id est grandibus pilis hirsutas Id enim inducium est militaus, quibus autem hirsute sunt alę hircosi dicuntur ob fetorem hircinum Persius. Hic aliquis de gente hac cosa cēturionū. Dirne maurorū attegias. i. mapalia et casas quas mauri qui Numidę a romanis appellant sibi extruunt De his Iosephus lib. vii. de bello iudaico sic scribit. Quū ad festum inquit die venisset. quo attegias in honorē dei cōponi ab hominibus mos est cōtubernia. n. iudei singula die festo q pascha appellatur sibi construunt nō pauciores q̄ denos homines capientia vbi epulantur cęsis hostiis iosipo. Castella. Differt castellum ab oppido. est lum enim oppidum idē qđ Oppidum ciuitas. Castellum vero dum inferius vt neq ciuitas Brigę neq pagus, sed mediū tes iter vtrūq, vñ pompo. Missio nius Mella scribit sic, nū gia Cartinna et arsinna sūt oppida et ampsa castellum. Salustius in iugur. Castella multa cop pida temere munita aut sine presidio capit a castello fit Castellanus, sicut ab oppido oppidanus, nō ea significatiōe qua aliqui falso credidērūt hoc est q castello presit, sed q sit ex eo castello, sicut oppidanus q ex eo oppido. Vñ Salustius, iter castellano3 angustū admodū. Qui arci pest arcis custos et pfectus dicit nō castellanus. Castellū itē munitionē appellamus ąles hodie ēt fieri videmus ex terra, vñ Cęsar scribit in scdo cōmētario. Ab vtroq latere eius collis trānersam sossam obduxit circiter passuū q̄dringento3 et ad extremas fossas castella cōstituit, ibiq tormēta collocauit.

Et īfra Postea vallo pedū. xii. ī circuitu. xv. miliū crebrisq castellis circūmuniti oppido se cōtinebant. Ci. li. xiiii. epistolarum ad Catonem sicait, Vallo et fossa circundedi. sex castellis castrisq maximis sepsi. Castella itē vt legere est apud victruuiū Frontinum et iuris consultos multis locis, deriuacula sunt aquę fluētes per formas et fistulas suas. Vlpianus castellum est receptaculum quod aquam publicam suscipit. Brigantū, Brigates populi sunt in britānia vt scribit Strabo. Cornelius Tacitus. Iam ventum haud procul mari ad Hiberniam in sulam quū ortę apud Brigates discordię retraxere ducē.

Sexagesimus annus, Nam tunc missio dabatur militi quę honesta dicebatur. Nam tres generales vt tradit marcellus de re militari fuerunt missionum causę, honesta causaria ę ignominiosa, honesta, est quę tępore militię impleto et emeritis stipendiis datur. Cāria quum quis vitio animi vel corporis minus idoneus militię renūciatur. Ignominiosa cā est, quum quis ppter delictum sacramēto soluitur. Aquilam locupletē, id est militiam ipsam opulentam. Aqla enim īsigne fuit Romanorum vnde Valerius flaccus libro. vi. Romanas veluti seuissima quū legiōes Tisiphōe regesq mouet quo3 agmina pilis Atq aquilis vtrinq micant. De hoc multa superius illic. Da nunc et volucrē scepiro q̄ surgit eburno. Aut longos, Serius est. Aut si forte labor militaris est tibi molestus, nec potes ferre strepitum tubarū potes negotiationē exercere, vñ lucrū tibi emer-

Aqla

Sat. Sicq filium instruit ad rē quāq vilissimam vt lucrum faciat, Ordo aūt est. At pares q̄ possis vendere pluris dimidio si te piget ferre labores castro3 ręc. Solunt ventrem, naturale. n. est vt ex timore soluat venter. Cuius rei rationē ita expōit Aristo. in problema. Calor inquit insitus nobis quasi aians est, hic ergo rē quācunq timuerit diffugit, q̄ quū extrinsecus rō cōturbandi atq metuēdi inuehat atq in ima de superis destruat, ę sūmis ad intima se penetret efficit vt alui ē vesicę fundant facilesq reddant, vnde ę Macro. li. vii. Satur. Hinc ę laxamentū ventris comitat timorē, quia musculi q bus claudebant rectrimē to3 meatus fugientis in trorsum aię virtute deserti laxant vincula, quibus retrimenta vsq ad digestionis opportunitatem continebant. Cornua audita cū lituis, hoc aūt dixit ex vetere consuetudine militię. Nam in castris legio habebat

Tubicines Tubicines, cornicines ę buccinatores. Tubicines ad bellum vocabāt milites, ē rursum receptui canētes renocabāt. Cornicines ę Buccinatores erant ornamentū totius legionis in igressu cōsilectus ę eius reditu, quoties pugnabat Cornicines ę tubicines canebāt, hic ergo poeta ait Cornua cū lituis. i. cornicines cū tubicinibus, nā lituus genus erat tubę ad similitudinē litui virgę augurialis. Est. n. virga breuis in parte q̄ robustior est i curua qua augures vtunt, cuius memīt. Virgi. Ipse quirinali lituo parmaq, sedebat Succinctus trabea. Lituo pro tuba vsus est Virgi. Et lituo pugnas insignis obibat ę hasta. Nec te fastidia, nec te pudeat cōtrectare merces etiā dedecorosas, ę q̄ mitti solent trans tyberim, intelligit aūt negociationē coriō3. Nā aīalia excoriabantur transtyberim. Mart. Et detracta cani transtyberina cutis. Inter vnguenta, hoc loco poeta docet qđ ve3 est vnguenta ea tm̄ dici quę voluptatis cā parant, quū reliqua quę ad sanitatē spectant medicamina siue medicamenta dicant. Coriū, appellamus oēm pellem non mō pfectam sed ētrecens detractam aīali. Bonus est odor hoc pōt videri dictum in auaricia Vespasiani, q vt scribit Tranquillus rebbendenti T. to filio q vectigal ēt vrinę cōmentus esset, pecuniā ex prima pensione admonit ad nares interrogans an odore offenderet, illo negante atqui inquit e lotio est. Illa smia poetę. s. Ennii. Nam versus qui sequit ennianus est. Hoc monstrat vetulę, tam a inquit est mortaliū cupiditas vt non solū patres, sed ēt vetulę doceant puerulos has sordes, tūc pcipue quū stipē aliquā poscunt ad emenda poma, tūc. n. monent versus enniani, vt sint parci. Solent. n. pueri assem a parentibus ę familiaribus poscere. Ante alpha ę vita, anteq attingāt prima lrą3 rudimenta, legēdūq est ę vita ę nō Beta quū noīa sint lrą3 greca3. O vanissime, o stultissime, alibi sic libitū vano qui nos dixit othoni. Quis te festinare iubet, quis cogit te tā cito vrgere filiū ad auariciam, quū ad id vitium spōte sua sit pclinis. Vñ sequit melioręe pōsto magistro discipulū. Securus abi, non est q dubites qn auaricię studiū facile sequat. Vincerisvt aiax peritit Thelamonē Ironia est. Ita qdem vīceris virtute a filio tuo vt aiax ę Achilles parētes suos vicerunt, vt sit sensus, vt illi virtute ę pclaris operibus parentes suos vicere, ita vitio auaricię filius tuus te superabit. Parcendū ē teneris. Est velut rīnsio patrōibus conqrētibus puerulos non statī esse auaros. Ignoscendū inquit est o pater puerulis si for te ea ętate auaricia te nō vincunt, quia mala inquit huiusce cupiditatis nondū īplenere medullas, nondū penitus ī fusa est extrema cupiditas. Sed quū facti erunt gradiores tunc te auaricia superabunt tunc extrema laborabunt cupidite, falsi. n. erunt testes ręc. Nondū implenere medullas, rōnem affert nō eē mirandū si statim in pueritia auariciā non exerceant, nondū. n. sunt maturi vt pfecte auariciā possint exercere. Nā mala natiuę negtię. i. naturalis auaricię q̄ a natura hoīum insita esse vr, nondū īplenerūt medullas, nō dum pfecte puero inhęserunt. q. d. fata qdem sunt a natura auaricię semina in puero, sed nondū ad maturitatē peruenerunt. Quū pectere, tunc inqt quū barbitium pduxerit extremę dabit signa auaricię, falsus. n. erit testis ręc, Longi cultri, periphrasis est nouaculę. i. quū cōperit radere barbā. Vendet periuria, peierabit. Summa exigua, modica mercede ē lucro. Ará cereris, illic. n. sanctissimū habebat iusurandū. Elatā iā crede nuz, ita iā vnusquisq auaricia flagrat, vt in periculo nonę nuptę sint, ne a spōsis tollant si dotē grandē tulerint. Elatā, extinctā. Nā efferri proprie dicunt mortui quū ad sepulchrū ferunt. Teren. Efferi. imus, ad sepulchrum venimus. Dote mortifera, dote grandi ex qua ei mors accelereť. Quibus illa pmet, cū quadam misera tione pnuncianda sunt, quasi dicat aconito infectis, venesicū. n. intelligit qđ per Aconitū parat, de quo Pli. sic. Cōstat oīum venenoz ocyssimū esse Aconitū, ę tactis quoq, genitalibus foeminini sexus aīalitū, eodē die inferre mortē, hoc fuit venenū quo interę tas dormiē-

Efferri

Aconitum

tes a Calphurnio bestia vxores. M. Cecilius accusator obiecit. Nam q̃ terraq; mariq;, irrisio est poetę. Non mirũ est si adolescens spõsam aconito necat dormientẽ, nã sic facilius ꝛ breuiore itinere sibi cõparabit diuitias. quę terra ꝛ mari ꝛ longinqs locis acgrendę forent, sicq; mores sui tpis poeta subsannat. Nullus labor, snia est catholica quã pñti negotio apte poeta acõmodat vt sit sensus. Ingens sceleus sine vllo labore pficiet, vt puta hoiem veneno, aut ferro tollẽ, aut domũ incẽdere. Nam quisq; rõnem affert q̃re filius p auariciã tot scelera exerceat. vt sit sensus ꝛ ordo, Qui cũq; inquit ꝓcepit ꝛ imperauit cupiditatẽ magni cẽsus filiis ꝛ pducit pueros auaros, idest erudit ꝛ docet leno monitu. i. sinistra ꝛ prana doctrina, ꝛ qui subaudi extrinsecus monet aut aliquid tale primonia cõduplicari p fraudes. Dat libertatẽ ꝛ totas habenas effundit curriculo. i. dat potestatẽ adolescẽti, vt rapiat. i. in causa est vt (sic instruẽdo) adolescens animũ suũ p summã libertatẽ ad auariciam applicet. Prę-
cepit amorẽ. i. prącipiendo infudit cupiditatẽ habendi cẽsus. Sic ante. Mitẽ animũ ꝛ mores modicis erroribus equos ꝓcipit. Et qui p fraudes, aliqui putãt hoc carmen nõ esse Iuuenalis, nec oĩno inserendũ, neq; enim sensum elicias, nisi extrinsecus subaudias monet, vt sit sensus. Et q monet primonio cõduplicari p fraudes. Totas effundit hẽnas curriculo, metaphora sumpta est ab Auriga q̃ currẽtibus equis in circo habenas relaxat. i. pater remittit habenas filio. i. oẽm potestatẽ facit, vt p oẽs auaricię cãpos currat ꝛ vageť. Currriculo. i. adolescẽte p extremas sordes currẽti. Sic Virgi. Currũ pro equo posuit, Infrenãt alii currus. i. equos. Et alibi, Nec audit currus habenas. i. ipsi ejui nõ audiũt habenas, ꝛ alibi domitãt in pulvere currus. i. equos sub curribus. Quem, adolescentẽ filium tuũ. Si revocet, si velis revocare a cursu ac q̃rendi. i. ne tanta auaricia laboret. Subsistere nescit, nescit sinẽ facere. Rapitur, fertur ꝓceps in pfundã auariciã, pstat aũt in trãslatione aurigę currẽtis in circo. Te contẽpto ꝛ metis relictis, te contẽpto q̃ revocet, nã te contẽnit si eum dimoneas a cursu suo. Metis relictis tanto ingt auaricię impetu ferť, vt nullũ sibi terminũ, aut sinẽ faciat, sed oẽs ꝓtereat
Metę more aurigę q̃ in circo metas, (vt debet) nõ lustrat sed
duę in cursu ꝓterit. Nam in circo duę erant metę, de qbus dixi
circo mus illic. Spaciũ lustrabit vtrũq; metaꝝ. circũ quas ferebant aurigę, septẽ aũt curricula ludoꝝ circensiũ solẽnia fuisse docet Gelius lib. iii. cap. x. de qbus sic. Proper. Haud prius infecto deposcit ꝑmia cursu. Septima q̃ metam trinerit ante rota. Ordo aũ t est. Et spoliare doces et circũscribere ꝛ cętera. Quũ dicis iuueni stultũ, sensus est, pater causa est; vt filius nullũ opus liberalitatis exerceat, sed potius vt spoliet ꝛ decipiat quũ dicit illum stultũ esse q̃ donet amico suo, ꝛ q̃ ꝓpinquo pauperi subuenit. Circũscribere, decipere. tractũ est vocabulũ ab iis q̃ longo scripturę amfractu hominem circũligant.

Acquirenda putes, brenior via conferet illi.
Nullus enim magni sceleris labor hęc ego nũq̃
Mandani dices olim nec talia suasi,
Mentis causa malę tamen est ẽ origo penes te.
Nam quisquis magni census precepit amorem
Et leuo monitu pueros producit auaros,
Et qui per fraudes patrimonia conduplicari,
Dat libertatem. ẽ totas effundit habenas
Curriculo quem si renoces, subsistere nescit,
Et te contempto rapitur, metisq; relictis.
Nemo satis credit tantum delinquere, quantum
Permittas, adeo indulgent sibi latius ipsi
Quum dicis iuueni stultum qui donet amico,
Qui paupertatem lenet, attollatq; propinqui,
Et spoliare doces, ẽ circũscribere, ẽ omni
Crimine diuitias acquirere, quaꝝ amor in te ẽ,
Quantus erat patrię decioꝝ in pectore q̃tũ
Dilexit thebas (si grecia vera) menoeceus,
In quarum sulcis legiones dentibus anguis
Cum clypeis nascũť, ẽ horrida bella capessunt
Continuo, tanquã ẽ tubicen surrexerit vna

Quaꝝ amor. i. quaꝝ diuitiaꝝ studiũ est in te patre tm̃ quantũ fuit de cioꝝ in patriã. In pectore decioꝝ, hoc est patris ꝛ filii, quoꝝ vterq; p patria sed denouit. P. enim Decius pater cõsul bello latino collega Manlio Torquato positis apud vescerim finiũ castris, quũ vtriq; consuli somnio obuenisset eos victores futuros quoꝝ dux in plio cecidisset, quũ collato cũ collega somnio cõuenisset, vt cuius cornu in acie laboraret, iis diis se manibus voueret, inclinante sua pte, secũ hostes per Valeriũ põtificẽ diis manibus denouit, impetu in hostes facto victoriam suis reliqt. P. aũt Decius filius quarto cõsulatu cũ Fabio maximo, quũ Galli, Sanites, Vmbri, Tusci cõtra Romanos cõspirassent, vbi exercitu in aciem ducto ꝛ comu inclinante exemplũ patris imitatus aduocato. M. Linio pontifice hastę insistens ꝛ solẽnia verba respõdens se ꝛ hostes diis manibus denouit. Impetu in hostes facto victoriã suis reliquit, corpus a collega laudatum magnifice sepultũ est. Menoeceus, menoeceus Thebanus fuit Creontis filius, q̃ quũ cognouisset p tyresiã vatem thebas semp liberas fore ꝛ nunq̃ capi' posse, si sponte sua liuntarię morti exponeret, libens e mœnibus trãsfixo pectore sup hostes sese iecit inscio pre. Hęc ex Papinii lib. x. Thebaidos. De cuius nece sic tradit. Sãguine tũc spargit turres ꝛ mœnia lustrat, Seq; sup medias acies nõdũ ense remisso iecit, ꝛ in agros cadere est conatus achivos. Cic. ẽt in. i. Tusculana. sic scribit, Menoeceus vero nõ ptermittit qui oraculo edito largitus est prię suũ sanguinẽ.

De decis Menoeceus

Si grecia est vera, hoc tanq̃ fabulosum cõmemorat. Nã greci innumerabiles hñt fabulas. Vnde illud est. Et q̃cq̃ grecia mendax Audet in historia. vñ Cice. in. i. de legibus. Pli. lib. viii. ca. xxi. Mitũ est q̃ ꝓcedat grecia cedulis, nullam tã impudens mendaciũ est, vt teste careat. In quaꝝ sulcis, fabulosam illã Cadmi historiã tangit, vt thebas patriã Menoecei designet. Cadmus. n. A genoris filius quũ post raptũ Europę sororis in Boeotia desedisset, ędificatisq; thebis quorsũ ex sociis mississet qui ad rẽ diuinã aquã afferrent, nec ii redirent, ipse ꝑfectus cõperit eos a serpẽte iuxta fontẽ ſtabulante denorator, quẽ quũ mirabũdus spectaret audiuit vocẽ fore, vt ipse quoq; serpens spectaret, q̃d postea accidit in extrema senectute, nã ipse vna cũ vxore i serpentẽ cõuersus

Cadmus

est. occiso igit eo serpente eius dentes accepto oraculo seminat, ex qbus hoies armati orti sunt, q oẽs statim se mutuis vulnẽribus cõfoderũt ꝓter septem q Cadmo se iunxerũt. Tanq̃ ꝛ tubi cen surrexerit vna, tãto qdem cũ impetu arma inter se destruxerũt, vt putes ad id certamen tubicine excitatos suis se. Ergo ignẽ, sensus est. Filius tuus cui principia ẽ semina auaricię ostẽdit in tantã cupiditatis rabiem missus est, vt oẽs quos cunq; possit spoliatutrus sit, sed nec tu ipse tutus eris, te. n. interficiet quasi q̃ cupiditati suę obstes.

Ergo ignem cuius scintillas ipse dedisti
Flagrantem ẽ late rapientem cuncta videbis,
Nec tibi parcetur misero, trepidũq; magistrum
In cauea magno fremitu leo tollet alumnus
Nota mathematicis genesis tua, sed grane tardum
Expectare colos, morieris stamine nondũ (das
Abrupto, iam nunc obstas, ẽ vota moraris,
Iam torquet iuuenẽ longa ẽ cerninа senectus.
Ocyus archigenẽ quęre, atq; eme qd mitridates
Composuit, si vis aliam decerpere ficum,
Atq; alias tractare rosas, medicamẽ habẽdũ est,
Sorbere ante cibũ qd debeat aut pater aut rex.
Mostro voluptatem egregiã, cui nulla theatra
Nulla equare queas pretoris pulpita lauti,
Si spectas quanto capitis discrimine constant
Incrementa domus, grata multus in arca

Ignem, rabiem illam ꝛ ardorem acquirendi. i. ipsum filium tuũ sentienti cupiditate accensum.

Cuius scintillas, cuius tu semina ꝛ pncipia dedisti. Leo alũnus. i. filius tuus qnẽ hoc modo alnisti te magno fremitu occidet. Trepidũ magistrũ, alludit ad historiã sui tẽporis. Nam leo mansuetus tẽporibus Domitiani i theatro magistrũ a quo fuerat educatus laceranit. Mart. Lerat ingrato leo perfidus ore magistrum. In cauea, septa quibus ferę coercentur, caneę dicunt Horatius Accelsit vrsus obiectos caneę valuit si frãgere clatros, Cicero ad Herenniũ. Statim sicut e cauea leo missus, aut aliqua teterrima belua soluta ex catbenis volutabit et vagabitur, qua similitudine canea item appellatur ipsum amphitheatrum. Apuleius in asino aureo. Venus ecce cum magno fauore caneę in ipso meditullio scenę circunfuso populo constitit. Valerius flaccus in quarto argonauticõ de pollnce loquẽs sic inquit. Nam nec ad Aelei pugnã videt ora parentis, Nec sonat oebalius caneę fauor. Plautus in amphytrione, vt cõquisitores singuli in subsellia eant per totam caneam spectatoribus. Nota mathematicis, est veluti respõsio poetę ad patrem dicentem nondũ mortis suę tẽpus aduenisse, vt mathematici affirmauerũt, vt dicat Scio genesim tuam notã esse mathematicis, ac si dicat scio longam tibi a mathematicis vitam ꝓmitti, sed molestum est filio expectare tantã mortis tue dilationẽ, te enim interficiet ante tempus tibi a fatis statutũ. Mathematicis, mathematicis nõ solum astrorum periti dicuntur, sed ꝛ qui arthmeticę musicę, ẽ geometrię rationem callent. Nam siderali scientia freti multis futura ꝓdicebãt μαθηματα enim grece, disciplinę dicuntur latine. Genesis tua. i. genitura tua, ꝛ quid proinde de te futurum sit. Nam hi hominũ natiuitatis ꝛ horoscopum contemplantes multa, vt diximus futura ꝓdicebant, vnde Tranquillus in Tito. Dicitur etiam cognita vtriusq; genitura imminere ambobus periculum affirmasse. Idem in Caligula. Consulenti quoq; de genitura sua Sulla mathematicus certissimam necem appropinquare affirmauit. Tardas eos, tardam mortem. nam nimis diu viuere ei videris, ꝛ cupit te ante tẽpus mori, vnde ꝛ Ouidius. Filius ante diem patrios inquirit i annos. Colos, stamina parcarum quibus vita hominis disponitur. Ia nunc obstas, impedimento es filio tuo quippe qui videaris diu viuendo bona domestica atterere, ꝛ sit ostendit adolescentem instructum auaricia in omne scelus reuere.

Cauea

Mathematici

Senectus cerninа, idest longa qualis ceruis attribuitur. Plinius. Vita cernis in confesso longa post centum annos, aliquibus captis cum torquibus aureis, quos Alexãder magnus addiderat adopertis iamcute in magna obesitate.

Archigenem hoc est medicum, nam Archigenes nomẽ est medici de quo supra, Aduocat Archigenẽ. pro quo omnem medicum itelligit.

Ocyus quęre. i. medicum cito. fac conuenias vt tibi aduersus filii venena tradat aliquod antidotum. Mitridates composuit, idest antidotum, quale sibi mitridates rex ponti conficiebat aduersus venena efficacissimum, eius compositionem in cõmentario ipsius manu scriptã inuenit Pompeius in eius sanctariis, vt docet Pli. lib. xxiii. ca. ix. ex duabus nucibus siccis, itẽ ficis totidẽ ꝛ rutę folijs. xx. simul tritis, addito salis grano, q̃ hoc ieiunus sumat nullum venenũ nocituũ illo die. Sed de hoc plura in fine sextę satyre.

Antidotũ

Si vis aliam decerpere ficũ, ordo est. Medicamen est tibi habẽdum quodant pater, aut rex debeat sorbere ante cibũ si vis decerpere ꝛ cętera. Quod, ꝓ quale tã debeat bibere pater q̃ rex, nã ita patri timẽdũ est aduersus insidias filioꝝ q̃ regi aduersus ciuium ꝛ domesticoꝝ, vt oñdat patres nõ magis esse tutos ab insidiis filioꝝ q̃ qui regnum possidet ab insidiis ciuium, sicq; notat scelera sui temporis. Ante cibum, vt remedium aduersus venenum. Aliam ficum, idest alium autũnum, ac per hoc alium annum viuere. Monstro voluptatẽ egregiam, ait poeta in contemptum auari, maiorem voluptatem capi ex laboribus ꝛ anxietate eius dum se multis periculis exponunt causa lucri, q̃ ex ludis theatralibus ꝛ scenicis. Nulla theatra, nullos ludos theatrales q̃ad hoium voluptatẽ parantur. Nulla pulpita, nullos ludos scenicos. Nã in scena pulpita extruebant, vñ alibi. Haud tñ inuideas vati qnẽ pulpita pascũt. lege Victru.

Lauti ptoris, ad ornatũ triũphalẽ respexit. Nam ptor ludis theatralibus habitu triũphãtis perat. vñ supernus. Quid si vidisset ptorem in curribus aliis In tunica Iouis. Quãto discrimine, si cõsideras pericula qbus se obiicit dũ findet rẽ domesticã augere. Multus fiscus, expositio est. i. multus sacculus. Nã vt alibi diximus auctore Pediano Sportę, sportulę, sportellę nũmoꝝ sũt receptacula ꝛ sacci, sacculi, sacelli ꝛ crumenę ꝛ vellerę ꝛ scortę ꝛ mãticę ꝛ marsupia, ita fisci fiscinę fiscellę. Fiscũ aũt ꝓprie pecunię ꝓncipis ẽ oñdit Pli. in panegyricis his ꝛbis. At fortasse nõ eadẽ seueritate fiscũ q̃ rariũ cohibes, imo tanto maiore, q̃to plus tibi licere de tuo q̃ de publico credis. De fisco plura diximus in. iiii. satyra.

Fiscus

Nummi ponendi ad castora vigilem, excitatē auri ostendit qui multis fidoribus et periculis vitę pecunias acquirat, quas sępe solet amittere depositas apd trapezitas irruentibus furibus. Vigilem propter custodes, qui tempore noctis excubarent metu furum. Ad castora. i. apud mensarios qui erāt in foro vbi. erat edes castoris. Ibi enī apud nūmularios deponebāt pecunias suas quo tutiores essent, quod nostris etiā tęporibus fieri videmus venetiis, Hocq etiā apd priscos factitatum docet multis in locis Plautus tum illic i captiuis. Ibo intro, atq intus subducam ratiunculā quā illum argēti mihi apd trapezitam siet. Aedem autem castoris et pollucis suisse in foro ostēdit Dionysius sic. Huius autē inopinate admirabilisq apparitionis, cum signa adhuc Romę multa, tum vero est ędes Pollucis et castoris, quam super foro extruxit ciuitas vbi visa sunt illorum simulacra. Ex quo mars scribit Trāquillus Augustum publica opera plurima extruxisse, ex quibus precipua fo castorū cum ędē martis vltoris fori extruendi causa fuit homicidiorum multitudo quę videbatur non sufficientibus duobus etiam tertio indigere. Aedem marti bellophilippensi vltione paterna suscepto nouerat. Tēporibus igitur poetę nūmularii qui in foro residebant spoliati omnem pecuniam apud se depositam amiserūt adeo vt dicat poeta iam ex quo fo marti spoliatum est pecunia ad alterum fo castoris eē deponendas. Galeam quoq perdidit, nam fures quū Nummularios dirripe rent ne ipsi quidem marti pepercerunt nam ei insignia sua abstulerūt. Ergo omnia flore. quum ergo inquit tā variis laborum et periculorum fluctibus anari vita agi retur potes relinquere ludos florares. Cereris t megalesia cos ex quibus non tantam spectandi voluptatem capies quantam ex negotiis t in cōmodis anari. Omnia aulęa, omnes ludos theatrales, in quibus aulęa tendunt t alia vela cum ad arcendum solem, tunc ad decorandos ludorum apparatus. Florę, flora quū opes imensas questu meretritio acquisiuisset populum romanum heredem reliquit cum magna pecunia, ex cuius anno fenore suus natalis dies celebraretur editione ludorum quos appellant floralia, De his multa Lactantius t nos apud Persium illic. Nostra vt floralia possint apici meminisse senes. Ludi autem voluptuarii erāt et ioco si et cum omni lasciuia celebrabantur cōuentīti memorię meretricis, nam pręter licentiam verborum quibus omnis obscenitas effunditur exuuntur etiā vestibus populo flagitante meretrices. De quibus meminit et valerius li. ii. ca. de maieastre. Catō e ludos floriales spectante populus vt mimę nudarentur postulare erubuit. Martialis, Nosses iocosę dulce cum sacrum florę, tuę in theatrum cato sęuere veniet. Et cereris, hoc est ludos cereris, quę cerealia dicantur, qui in circo currentibus egis celebrabantur. Cor. Tacitus. Vtq circensium cerealium ludicrum pluribus equitum cursibus celebraretur, Oui dius in. iiii. fastorum. Circus erit pompa celeber numeroq deorum. Primaq ventosis palma petetur equis. Hic cereris ludi non est opus iudice causę. De ludis circensibus celebratis in honorem cereris et cybeles multa diximus in tertia satyra illic si potes auelli circensibus. Aluea cibeles, ludos in honorem cybeles magnę matris deum dictos megalęsiacos ἀπὸ τοῦ μεγάλης μητρὸς hoc est a magna matre, quos instituit iunius Brutus extructa ędē in palatio. auctor liuius libro. xi. de bello macedonico.

Fiscus ē ad vigilē ponendi castora nummi,
Ex quo mars vltor galeam quoq pdidit et res
Non potuit seruare suas, ergo omnia floræ
Etcereris licet, ē cybeles aulæa relinquas,
Tanto maiores humana negotia ludi.
An magis oblectant animum iactata petauro
Corpora? quiq solent rectū descendere funem,
Quā tu coritia semper qui puppe moraris,

Tanto maiores, licet inquit ex huiusmodi ludis summa capiatur voluptas tamen eos potest relinquere, quia humana negotia maiores sunt ludi et maior delectatio spectandi vt sit ordo. humana negotia sunt tāto maiores ludi ac si dicat multo maiores ludi et maior voluptas. An magis oblectant, comparatiōe ostēdit minorem capi delectationem ex artibus ludicris q̄ ex vita anari. Nam quum eius negotia contemplaris habebis quod multum rideas, quod q te plurimum delectet. hęc aūt interrogatio q̄ affirmatiue sit vim habet negandi, vt interemi hominem. i. non interemi, contra quę negatiue profertur, affirmat vt nō cępi hostem. i. cępi. est aūt sensus. An maiorem affert voluptatem petaurus in theatro quū corpus suū iacit per circulos vel funambulus qui graditur per funē, q̄ tuo anare qui nauigas pp opes maiore periculo vitę q̄ petaurus et funambulus ludant in theatris. Iactata, immissa per circulos vt videt significare. Mart. Quid sp graciles vias petauri inuitū inbeas subire ladā? Et alibi. Quam rota transmisso totiens impacta petauro. Vbi Petaurum ostendit petaurum nihil aliud significare q̄ illum rus qui se transmittit per rotam hoc est per circulum im Petaupactum humi, nam per circulum admodum angustum agiliter transuolat pręcedentibus manibus cum reliqua corporis parte. ita vt circulum non tangat t in pedes prosiliat tanta est corporis agilitas, quod aliquando me vidisse memini, Nonius ait a veteribus appellatos petauristas q saltibus vel scoenis leuioribus mouerētur. Varro ē vita patrū. li. ii. Galli et germani petauriste ἀπὸ τοῦ πέτομαι q̄d est extendo t pādo, vel ἀπὸ τοῦ πέτω quod ē volo t ἀέρα, aura videt. n. p aerē volare. Descēdere finem periphrasis est funambuli qui per funes ambulat, idem funerepus nominatur ab Apuleio a fune t repo. Grece Schœnobates dicitur. Puppe coritia, idest. i. nauis errabunda t propemodum prędatoria quum omni bulus contempto periculo lucra huc t illuc nauigando secta Funere ris, quo more erant piratę cilices, sicq anarum lucri studio tāq pirata vult intelligi. Cilices. n piratę fuerūt suis Schœnis quos Pōpeius tra q̄dragesimū diē penitus fustulit. nobates Coritios aūt appellauit a Corico oppido cilitię, eiusdē nōis ē pmotoriū t portus t antrū. Illic optimū crocum habet vt docet Pli. coriciū et antrū nympha fuit celeberrimū t formosissimū auctore strabone i mōte pnaso, Coro vētus ē q vt docet Pli. li. ii. ca. xlix. Flat ab occasu solsticiali quē greci Argestē vocat. Perditus oī rōne destituus. Mercator a siculis hoc ē q a siculis mercaris. Olētis sacci, mertiū olētiū q̄ saccis i ferciūt, crocū aūt intelligit. Nā sicilia vt auctor ē Strabo frumētū, crocum mel, pecora, pelles, lanas i vrbē mittebat. t sicaniū crocū appellat Papi. i Syluis. Et tenues arabū respirāt gramine

Passū plumę. Siccaniisq crocis. Passū pigue ppū ē epitheto passi. est. n. genus vini qd olī ex creata mittebāt ex vua quā sticā greci, nos apiā et sirpulā appellamus. fit pluribus modis, sed diligentiores vuas siccant sole donec paulo amplius dimidium pondus supersit, sicq a patiendo sole passum denominatur. Lege Plinii t Columellam Vartonem t palladium

Cretę antiq̄ aut nobilis aut longi tēporis quū ibi natus sit ipe inppiter qui totius mundi moderator habebatur. Insula est in mari ęgeo centum vrbium vt tradit Plini. clarissima fama, vnde Vir. Creta Ionis magni medio iacet insula pōto. Mons ideus vbi et gētis cunabula nrę Cenium vrbes habitant magnas huberrima regna. Nam illic in Ida inppiter natus est t nutritus a nimphis et capra amalthea adhibitis curretibus.

Municeps ionis, Ex ea patria qua fuit t Iuppiter. Nam municipes appellant tam poetę q̄ oratores eiusdem loci cultores quasi q̄ idem munus capiant, vn Vulpia. lib. i. digestorum scribit municipes dici suos cuiusq ciuitatis ciues vt puta campanos puteolanos. Hic tn Funambulus inquit qui se periculo vitę exponit, id quidem facit, vt necessaria ad victū et vestitū asequatur. Tu vero ana re nulla te impellante necessitate sola habendi libidine agitatur in omne periculum te demittis, ac per hoc colligit funambulum venia esse digniorem qui necessitate non autem cupiditate studium suum tenuere exercet

Hic. s. funambulus Illa mercede quam consequitur a spectatoribus. Cauet vitat. Tu pptermille talenta et centum villas tenerarius. Sēsus est. Funābulus temerarius est vrgente necessitate, sed tu insatiabili cupiditate habendi subaudi ergo extrinsecus es, vt sit temerarius es qui nulla habita periculi ratione mari te cōmittis.

Talētū Talenta quod nos talentum, greci τάλαντον vocāt a pondere et turtina, pondus vero. variū fuit. Nam talentum magnum atticum octoginta tres habet libras, parvum vero sexaginta auctor, Prisciann. s, apud Romanos vero talentum auctore. Sernio. Septuaginta fuit librarum. Plinius. ex auctoritate Varronis scribit lib. xxxiii. capite. iii. talentum egyptium pōdo octoginta patere. Erat pterea talentum rhodium quingentorum denariū. Erat talētum euboicum quattuor milium denariorū romanorum. Neapolitanum sex denarium. Syracusanum trium denarium. Aspice portus eum indignatione dictum satyrica, in profundā mortalium anaritiam. Magnis trabibus, magnis nauibus compactis extrabibus. Persi. Quin trabe fracta. Plus hominum in pelago, fabandi extrinsecus est q̄ in terris, Dictumq est in detestationem anaritię, cuius impulsu homines in pericula se dimittunt manifestissima. Venit classis, vnus quisq non timet eo nauigare vnde alia sit sibi spes lucri. Carpathium, mare quod est in

Atq habitas coro semp tollendus ē austro
Perditus a siculis sacci mercator olentis,
Qui gaudes pingue antiquæ de littore cretæ
Passum ē municipes ionis aduexisse lagenas
Hic tamen accipiti figens vestigia planta.
Victū illa mercede parat brumamq famāque
Illa recte cauet, tu propter mille talenta
Et centum villas temerarius, aspice portus,
Et plenū magnis trabibus mare, plus hoium ē
In pelago, veniet classis quocūq vocarit (iam
Spes lucri, nec carpathiū getulaq tantum
Aequora transiliet, sed longe calpe relicta,
Audiet herculeo stridentem gurgite solem.
Grande operę precium est vt tenso folle reuerti
Inde domum possis, tumidaq superbus aluta
Oceani monstrat, ē iuuenes vidisse marinos.

ter rhodum ęgyptum a Carpatho insula denominatū q̄ vna ē ex Sporadibus. Getula lybica. nam getula pars est aphrice mauritanię contermina dicta a getulia Vulcani filia, Sed longe calpe relicta senasus est, Etiā in oceanum exibit in gaditano freto, Nam calpe mons est hyspanię qui occurrit nauigantibus in oceanum alto cacumine ad radices habet oppidum Calpen, quod Timosthenes scribit cō ditum fuisse ab hercule, Carea tolim appellatum Heraclem. Illud autem obseruandum quod et Priscianus miratus est lib. vi. Iuuenalē Calpe ablatiuum corripuisse, quū sit simile hoc nomen penelope Arathne. Callipe quę nomina nūq̄ corripiuntur cum. s. littera greca semper in e longā vertatur. Solem stridentem hoc est ex sentētia posidonii, qui auctore strabone ait. Solem in finitimis oceani littoribus maiorem occidere ī genti strepitu, adsi in illo resti guēdo pelagus effervescat vnde Statius in genethliaco Lucani. Sūmis oceani vides inundis Stridorem q, rotę cadentis audis. Gurgite herculeo, oceano atlantico quod est extra columnas Herculis, colūnas autem appellant Abilam t Calpen montes, quibus scisis oceanus ob occasū solis irrumpens leuo latere Europā radit aphricam dextro, atq inter maiores funditur t hispaniam. Grande operę precium est. insultat anaro per ironiam. Operę precium, id est voluptuariū t vtile sumptum ab operariis quibus post opus suaue ē premium laboris sui accipere. Tēso folle. i. pleno mar supio. Alibiante. Si redat veterem cum tota erugine follem, Tumida aluta, idē est idest plena crumena ex aluta facta. Aluta enim pro omni pelle molli accipitur.

Calpe

Abila

Aluta

Oceani monstra t iuuenes vidisse marinos. scribit Plin. lib. ix. In oceano gaditano marinum hominem toto corpore absoluta similitudine ascēdere nauigia nocturnis tēporibus statimq degrauari quas insederit partes. Item circa littus lugdunensis prouintię trecentas amplius bestias mirę varietatis t magnitudinis a reciprocā te destitutas oceano. pręterea legatos vlisponēsium nūciasse Tiberio Cęsari visum auditumq, quodā in specu concha canentem tritonem, t in littore Santonū elephantes et arietes candore tantum cornibus assimulatis ac nereidas multas visas suisse. item multa alia monstruoso. Non vnus mentes agitat, plurima inquit sunt stultorum genera, alii enim aliis modis in saniunt, sed anarus quoq, insania vexatur quū studio acquirēdi tot se exponat periculis. Ille sororis, oresten intelligit qui post necem maternam tanto furore correptus est, vt Eumenides expauescerent. Nam sibi videbatur videre furiarmatas serpentibus faces intentare ardētes et cum ex lectis exilire vellet, eū electa manibus apprehēsum tenebat mox a pilade in tauricam regionem perductus ab Iphigenia sorore sacerdote diane purificatus est. Eu-

Oresses

menidum.i.furias ſi fernaliū, dicto eſt greca nā ευμενης mitē ꝛ benivolum, vñ per cōtrarium dicimus imites ꝛ malivolas. Et igni.i. facibus ardentibus. Hic boue. i. aiax thelamonius qui ſuperatus in armoꝝ iudicio ab Vlyſſe in furoꝛē eſt conuerſus, ita vt ſumpto flagro in bones ſeuiret, quos per inſaniam putabat eſſe mō Vlyſſem, modo Menelaum, modo Agamēnonē, cuius iudicio offenſus erat Vnde eſt illud Oratii. Mille oniū i ſanus morti dedit, inclytum Vlyſſem, ꝛ Menelaū vna me cum ſe occidere clamās.

Ithacum, Vlyſſem ab Ithaca patria dictum.

Parcat, ſenſus ē Qui mare conſcendit ꝛ nauigat demens oīno eſt licet veſtimenta ſibi non ſcindat more furioſi. Curatoris eget, ac ſi dicat ꝛ ille quidem furioſus eſt qui nauigat, ꝛ proinde curatoris eget. Nam curatores dant non ſolum pupillis, ſed ꝛ furioſis ꝛ prodigis, ſed differentia magna. Nam pupilli curatori reꝝ ſuarum adminiſtratio, duobus reliquis ſola cuſtodia, ꝛ reꝝ, quę deteriores fiunt ſūt, vē ditio cōmittitur. hęc Vlpianus, vñ ē illud Oratianum de inſano. Interdicto huic oē adminiſtrationis Prętor, ꝛ ad ſanos eat tutela propinquos, Et tabula diſtinguit vnda, corrigendus eſt locus vt legas vnda ꝛ non vda, vt ſit ſenſus, diſtinguit vnda. i. mari tabula. i. craſſitudine tabulę. Cauſa tanti mali, nā a nūmo prima (vt docet Pli.) eſt origo auaricię excogitata foenore, quę ſuos aq; ſegnitia. Conciſum argentum in titulos, periphraſis eſt pecunię, quę tota variis eſt ſigniata imaginibus ꝛ titulis vt pecude. vñ pecunia nomināta, Iano, naui. victoria, Bigis, quadrigis, ꝛ inde bigati quadrigati ꝛ victoriati nummi dicti, bi autem erant ex argento. Nota eris fuit ex altera parte Ianus geminus, ex altera roſtrum nauis, Lege Plinium lib. xxxiii. capi. iii. Occurrūt nubes, tanta eſt auaricupiditas vt licet cincta tempeſtatem minent, tamen impediret vt nauigetur, poſſet inquit abſterreri occurrentibus nubibus ꝛ fulguribus, ſed ille inquit nautis ſoluitę ſuniem. Soluite funē. i. portu exite ſoluta naui. Faſcia nigra, ideſt nubes quę inſtar faſcię cęlum ob nubilat. Aeſtuum tonat, non minantur inquit hęc tempeſtatem, ſed tonitrua ſunt qualia eſſe, ꝛ nominativus eſt caſus abſolute poſitus, vt ſit eſtuum tonat. i. res eſtiua ē qualis ſolet eſſe, ſic etiam dicimus cęlum tonat. Virgi. Cęlum tonat omnē fragore. Infelix, cum miſe ratione dictum. Zona q; tenebit. i. cingulum, greca eſt dictio. ζωνη. Nec ſine ratione ait Zonam teneri, nā priſcis temporibus auro monetali Zonę ornabant ita vt magni eſſent pręcii, vnde eſt illud apud Matthęum in euangelio capite. x. Nolite poſſidere aurum neq; argē tum neq; pecuniam in ζonis veſtris, ꝛ Dinus Marcus ait in euangelio capi. vi. ꝛ pręcepit eis nequid tollerēt in via niſi virgam tantum, non peram, non panem, neq; in ζona es agus. Gracchus in oratione quam habuit de parſimōia ꝛ pudicitia ſua reuerſus ex Sardinia. Itaque inquit. Quirites quum Romam profectus ſum, ζonas quas pſertas argenti exuli, eas ex prouincia inanes retuli. Trāquillus in vitelio, ζona ſe aureorum plena circundedit. Apuleius i ſeptimo metamorphoſis loquens de quadam plotina ſic. Et auro monetali ζonis refertis incincta. Aelius Lampridius i vita Alexandri. Miles nō timet niſi veſtitus armatus calciatus ꝛ ſatur ꝛ habens aliquid in ζonula. Lęua, Zona enim tenebit ſiniſtra, dextra vero natabit. Sed cuius votis, Sēſus eſt. Auaro cui omne aurum quod vſq; non ſufficit, neceſſe erit facto naufragio contentus ſit exiguis pānis velantibus inguina. Tagus amnis hiſpanię qui vt tradit Solinus ob arenas auriferas ceteris amnibus prefertur. Pactolus, lydię fluuius eſt ꝛ ipſe arenas ferens aureas. Picta tempeſtate, nam moris erat vt naufragi in tabella ab humeris dependente ferrent pictum naufragium ſuum mendicantes, vnde Perſius, Cantas quum te fracta in trabe pictum. Ex humero portes, vnde eſt apud Philoſtratum illud dictum cuiusdam cilicis diuitis. Quum diuitię quotidie augescerent propter timorem factus ſum diutiarum ſeruus ꝛ magnas pecunias per cuſtodiendis diuitiis erogarem ꝛc. Tantis parta malis, ideſt res partę tantis incommodis, miſeram oſtēdit auari ſolicitudinē circa res partas dum timet ne ſibi ſurripiantur. Miſera eſt, miſeriarum plena eſt ꝛ ſolicitudinum. Cuſtodia magni cenſus. Cuſtodiam poni ab auctoribus pro carcecariis ꝛ damnatis manifeſtum eſt, vnde Sueto. in Tiberio ꝛ in recognoscendis cuſtodiis precanti cuidam pœnę maturitatem respōdit nondum tecum in gratiam redii. Vnde apud Iuriſconſultos titulo de cuſtodia reoꝝ ſcriptum eſt. Si cuſtodia ſe interfecerit vel pcipitauerit, militis culpę aſcribit. Itē ſi cuſtos cuſtodiā interfecerit. Poni ēt pro ipſa cuſtoditione hoc eſt obſeruatione hoc loco docet poeta, vnde Vale. li. ix. Maſaniſſa rex paꝝ fidei i pectoribus boīum retinēs ſalutem ſuā cuſtodia canū vallauit. Cuſtodio itē ponit pro loco vbi quid cuſtodit, vñ Vale. eodem lib. ſic ſcribit. In publica cuſtodia ſpiritū poſuit ꝛ idē in. vi. in publica cuſtodia necari iuſſit. Pli. lib. xxi. ca. iiii. inde eductam e cuſtodia bibere iuſſit ilico expirantē. Cuſtodia itē ponit pro cuſtode, vñ Virgi. in. vi. Cernis cuſtodia qualis veſtibulo ſedeat Pli. de iuris illuſtribus ſic ſcribit

Non vnus mentes agitat furor, ille ſororis
In manibus vultu eumenidum terretur, ē igni,
Hic boue percuſſo mugire agamēnona credit,
Aut Ithacū parcat tunicis licet atq; lacernis
Curatoris eget, qui nauem mercibus implet
Ad ſummū latus, ē tabula diſtinguitur vnda,
Quū ſit cauſa mali tanti, ē diſcriminis huius
Conciſum argentū in titulos, faciſq; minutas.
Occurrunt nubes ē fulgura, ſoluite funem
Fruméti dominus clamat, piperiſq; coemptor.
Nihil color hic cęli, nil faſcia nigra minatur,
Aeſtuum tonat, infelix ac forſitan ipſa
Nocte cadet fractis trabibus, fluctuq; p̄metur
Obrutus, ē ζonam lęna morſuq; tenebit.
Sed cuius votis modo non ſufficerat aurum,
Quod tagus ē rutila volvit pactolus arena,
Frigida ſufficient velantes inguina panni,
Exiguusq; cibus, merſa rate naufragus aſſem
Dum rogat, ē picta ſe tempeſtate tuetur.
Tantis parta malis cura maiore metuq;
Seruantur, miſera eſt magni cuſtodia cenſus.

Bigati quadrigati Victoriati nūmi

Zona

Auū n5ōis

Decius intēpeſta nocte per mēdias cuſtodias ſomno oppreſſas ſcolumis enaſit. Tibullus poterat cuſtodia vinci Diſpoſitis p̄dines armis, Mendoſi codices habent hamis, nos vero correximus armis, auarus. n. diſpoſitis armis res ſuas cuſtodit, non hamis q̄d alii inepte exponūt quibus fures caperent, nam per Synalœphen excludit es ſicut apud Lucretium vbi de odore diſerit, Verum aliis alius ꝛ magis eſt aliantibus aptus. Virgi. in bucco. Ille latus niueū molli fulgebat hia cyntho. Marti. Sardonicas ſmaragdos adamātas Iaſpidas vno Virg. in geor. Aut onium ſoetus aut, vrentis culta capellę. Cohortem ſeruorum, luxuriam Romanoꝝ oſtendit qui vt ſcribit Pli. tantum ſeruorum numeꝝ alebāt, vt iuſtum exercitum diceres. Pręterea docet nō alibi graniores eſſe curas q̄ vbi maiores opes ſunt. Licinus, pro quocunq; diuite ponit. Nā Licinū diuitē ſuis ſe diximus illic. Ego poſſideo plus pallante ꝛ licinis. De licino itē Perſius. Nunc licini in cāpos nūc Craſſi mittit in ędes, vbi de eo multa recitauimus. Mart. altaq; cū licinis marmora puluis erunt. Eiusdem meminit Seneca in epiſtolis. Licinum diuitiis. Apticū cœnis. Mecœnatem delitiis pronocat. Electro. i. vaſis ſuis ex electro. Eſt aūt electrum auꝝ habens quintam portionem argenti. Electrum etiam. i. q̄d alio noīe ſuccinum vocamus, q̄d ex arboribus manat hęc Pli. ex cuius auctoritate nos multa an. e. Signisq; ſuis; hoc eſt ſtatuis. Phrygiaq; colūna. i. ex marmore ſynadico. q̄d phrygiū eſt vt ſcribit Stra. ꝛ p̄cioſum. De quo Tibullus. Quidne domus prodeſt phrygiis innixa columnis. Atq; ebore, pro ſupellectile ebore ornata. Vſurpabat. n. ebur cum ad lacunaria ornanda tum valuas ꝛ ad alia domus ornamēta. Propertius. Et valuę lybici nobile dentis opus.

Lata teſtudine, hoc eſt lectis diſcubitoriis qui putaminibus teſtudinum integebātur. Nam Carbilius pollio auctore Plinio, prodigi ꝛ ſagacis ad luxurię inſtrumenta ingenii inſtituit teſtudinum putamina ſecare in laminas, lectoſq; ꝛ repoſitoria his veſtire. Dolia nudi non, oſtendit poeta exemplo Diogenis cynici pauperta tem hoc eſt eum qui pauca poſſideat, ꝛ qui nihil cupiat feliciorem eſſe diuite auaro, vt ſit ſenſus. Quum multis inquit auarus curis. agiteꝰ ne res ſuas p̄ciojas aut furto aut alia ratione amittat Diogenes pauper neq; incēdiū neq; aliam calamitatem domicilio ſuo timet, quod ſi ēt accidat leui impenſa inſtaurari ſtatim poteſt, vt omni no colligat beatiorē eſſe qui modica cupiat q̄ auaꝝ qui inſatiabilis eſt, ē multa cupit. Dolia, vaſa ſunt argillacea non tam vinaria ꝛ aquaria q̄ olearia. Pli. lib. xv. Dolia olearia cadoq; imbui amurca ne bibant oleum. Terentius. Dolia oia releui. Nudi cynici. i. Diogenis qui ita diuitias contemp ſit nullam in iis prorſus felicitatem reponens, vt ne quidem ad bibēdum poculum vo luerit, quum natura id ei p̄ſtitiſſet manibus concauis aquam ſuggerentibus, ꝛ quum datis litteris ad artificē (vt ſcribit Laertius) posceret ſibi cellulam, isq; ſerius id efficeret, dolium pro domo habuerit, vnde illud eſt in laudem Diogenis apud Senecam. Quomodo oro te cōuenit ꝛ vt Diogenem mireris ꝛ Dędalum? vter ex his ſapiens tibi videtur. qui ferram commentus eſt, an ille qui quum vidiſſet puerum cana manu bibentē aquā, fregit protinus exemptum e perula calicem? hac obiurgatione ſui, quādiu homo ſtultus ſupernacuas ſarcinulas habui? Qui ſe complicuit in dolio ꝛ in eo cubitauit, vnde ꝛ illud Auſonii. Diogenes cui patria penus, cui dodia ſedes Ad manes abiit, cerberus inde vetat. De Cynicis item ſuperiore ſatyra abūde dictum eſt illic. Et q nec Cynicos nec ſtoica dogmata legit. Non ardent, erant enim terrea, vnde ſequitur in illa teſta. Cōmiſſa, coniuncta, vnde cōmiſſuras appellamus iuncturas lapidum. Senſit Alexander, Sēſus eſt. Alexāder facile animadvertit quantum felicior eſſet Diogenes in illa paupertate qa nihil cuperet, q̄ ipſe eſſet qui multa appeteret ꝛ totius mundi imperium affectaret. Ferunt enim eum quum Corinthum veniſſet, illicq; offendiſſet Diogenem ē ab eo non ſalutaretur, ad ipſum acceſſiſſe, rogantiq; vt ſi qua ſibi pſtari vellet indicaret, nunc quidem paululum inquit velim a ſole abſis, offecerat videlicet apricanti, quibus verbis docuit continentiam ſuam nullis diuitiꝰ ſuperari poſſe. In illa teſta, in illo dolio quod vt diximus argillaceū erat,

Magnum habitatorem, ipſum Diogenem tam excellentis animi vtpote qui omnes diuitias prorſus contemneret. Poſceret ſibi totum orbem. Nam Alexander tanta glorię cupidine flagrauit vt Anaxarcho comiti ſuo ex auctoritate Democriti p̄ceptoris innumerabilis mundos referenti Heu me miſerum dixerit, q; nec vno ſum potitus, vnde ſupius. Vnus pelleo Iuueni nō ſufficit orbis. Paſſurus, cui adhuc non minora pteritis ſubeunda eſſent pericula. Nullum numen habes, hoc ſuperioribus coniungit. Diogenes quum in tanta verſabat inopia poterat videri ſeniſſimis fortunę fluctibus agitari, ſed re vera inquit Diogenes tanta fuit animi prudentia vt fortuna quam nos parum prudentes deam facimus, vires ſuas in eum nunq exercere potuerit quominus eſſet ꝛ felix ꝛ fortunatiſſimus. Nam prudentia ſua fortunam ſuperauit. I. n. fortunam ſuperare dicitur cuius vita rationis ductu gubernatur, vñ oſtendit Iuuenalis fortunam nullam habere poteſtatē in homine ſi rōne vt Diogenes regat. Nullū numen habes. i. nullam potentiā. Nā numen dicit p̄prie dei potentia, vt legendū ſit habes ꝛ non abeſt. Nā ſermo ē ad fortunā. Si ſit prudētia. i. ſi hō vſu rōnis gubernetur. Nam prudentia virtus eſt qui in delectu conſiſtit bonorum ꝛ malorum, vt oſtendat felicioris vitę viam. inuenire Diogenem per prudentiam quū fortuna, vt tradit Lactanti. aliud nihil ſit q̄ accidētium rerꝝ ſubitus atq; inopinatus euentus, vulgus putat fortunā eſſe quę tribuit bona ꝛ mala hominibus, Cur opinioni aſtipulat, ꝛ Saluſtius q ait ſed profecto fortunā in oī re dſiat.

Dispoſitis prędines armis vigilare cohortem
Seruorum noctu licinus iubet, attonitus pro
Electro, ſignisq; ſuis, phrygiaq; columna,
Atq; ebore, ē lata teſtudine, dolia nudi
Non ardent cynici, ſi fregeris altera fiet
Cras domus aut eadē plūbo cōmiſſa manebit.
Senſit Alexander teſta cum vidit in illa
Magnū habitatorem, quantū felicior hic qui
Nil cuperet, q̄ totum qui ſibi posceret orbem,
Paſſurus geſtis equanda pericula rebus.
Nullum numen habes ſi ſit prudentia, ſed te

Licinus

Electrū

Pactolus

Dolia

Cōmiſſure

Prudentia

Nos facimus te deam, Adeo inquit nos eęci sumus vt si quid nobis vel bene vel secus ceiserit fortunę nu-
mini assignemus, nec id putemus accidisse, aut prudē
tia, aut ignorātia nostra. Mensura tamē, verba sunt
ad auarū. Si tñ inquit vult scire auarus quantū sibi sit
appetendū, id appetat quod necessarium tñ sit, vt ostē
dat illum qui rebus ne-
cessariis cōtentus nō sit
nullo modo beatū esse
posse, quū assiduo cupi
ditatis fluctu agitetur.

Eadem dicam. In
quantū. i. tātum sufficit
inquantū sitis ⁊ fames ⁊
frigora poscūt, ideſt vi-
ctus ⁊ vestitus. Epi-
cure tibi, Epicurus licet
summū bonum poneret
in voluptate, tñ tenui vi
ctu contētus fuit. Nam
vt scri. Laertius, aqua
tñ ⁊ cibario pane cōten
tū se esse testatur. Par
uis hortis, Nam Athe-
nis vt docet Plin. libro
xix. horto: habuit quos
primus instituit, vnde ⁊
horto⁊ magister est ap-
pellatus. Nam vsq; ad
eum moris nō fuerat in
oppidis haberi rura. Penates socratici. i, ipse Socrates,
⁊ deiceps secta socratica, q rebus naturę necessariis vixe
runt cōtenti. Cœperūt, apphenderūt. Ante, Nam
Socrates ante Epicurum fuit. Nunq; aliud natura,
Dilxit ea q̄ sibi obiici poterant ab Auaro, ea. s. q̄ ppo-
rit ad suadendā frugalitatem eē ex pceptis phię q̄ doce
at mediocritatē oibus in rebus eē tenendā, Ait ergo poe
ta, id etiam naturam dicere q̄ ⁊ philosophia dicit, nec
vnq; naturā a phia discrepare, quę. n. philosophi dicunt
a natura oia prompta sunt, ea enim nobis oium virtutū
veluti igniculos ⁊ semina dedit, vt qui naturā hoc est
prima illa naturę semina secutus fuerit nunq; aberrare
rit. Est. n. natura, vt docet Cicero in libro de natura deo
rum vis quędā sine ratio ciens motus incorporibus ne
cessarios. Videor te claudere, fortasse inquit videor
te efficacibus exēplis ad nimiam te cogere frugalitatē.
Idq; tibi minime est gratū. Acribus exēplis, efficaci
bus quę tibi protuli ⁊ Epicuri ⁊ Socratis ad bene bone
steq; viuendū, homines. n. melius exemplis instituunt.

Claudere, cogere. Misce ergo, cum indignatione
dñr hęc a poeta, si pcepta inquit mea ⁊ exempla tibi gra
ta non sunt, sequere ergo affectus ⁊ mores humanos, q
sunt vt hęc bona tēporalia omni studio sequamur ⁊ di-
nitias cōparemus. Sic ⁊ Persius indignatus in auarum
quē insatiabilem videt exclamat. Vende animā lucro,
mercare atq; excute solers, Omne latus mūdi ne sit te di
tior alter. Misce, tracta, agita. De moribus nostris,
sm mores nostros ⁊ affectus humanos, q illuc omnino
tendere videntur, vt opes comparentur. Effice sum-
mam, compara tibi quadringenta sestertia quā summā
q habebat eques erat Romanus, ⁊ in xiiii. gradu Thea
tri poterat sedere, de qua re plura diuersis locis, sed maxi
me diximus illic. Sic libitum vano qui nos distinxit
Othoni, Est autem ordo, Effice summā, quā lex Otho
nis dignatur bis septem ordinibus, hoc est quā summā
facit dignam quatuordecim gradibus. Bis septem or
dinibus, ideſt quatuordecim gradibus Theatri. Lex
Othonis, legē enim tulerat Roscius otho, vt diximus
superius nequis in quatuordecim gradibus sederet, nisi
qui summā quadringento⁊ sestertium haberet. Hęc
quoq;, ideſt si hęc summa adhuc tibi satis nō
est sume tibi sūmā duo
rum equitū, ē id si pa-
tibi videtur sume triū.
Sed hoc te volo scire il-
lum nulla diuitia⁊ ma
gnitudine expleri posse
qui rebus necessariis ñ
sit cōtentus, iuxta illud
Claudiani libro primo
in Ruffinum, Semper
inops quicunq; cupit.

Nos facimus fortuna deam, mensura tñ quę
Sufficiat census si quis me consulat edam,
Inquantū sitis atq; fames, ē frigora poscunt,
Quātum epicure tibi paruis suffecit in hortis,
Quantum socratici coeperunt ante penates,
Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicet,
Acribus exemplis videor te claudere, misce
Ergo aliquid de nostris moribus, effice summā
Bis septē ordinibus quā lex dignatur othonis,
Hęc quoq; si rugam trahit, extenditq; labellum
Sume duos equites, fac tertia quadringenta.
Si non implerit gremium, si panditur vltra
Nec croesi fortuna vnquam, nec persica regna
Sufficient animo, nec diuitię narcisi
Indulsit cęsar cui claudius omnia, cuius
Paruit imperiis vxorem occidere iussus.

Et rugam trahit, me
taphora sumpta a sacco
qui quū plenus non sit
rugam trahit. Imitatio
est Persii. Iam decies iā
mihi quarto, iam redit
in rugam. Extenditq;
labellum, sumptū abi is
qui tanq; famelici fabra
oris extēdunt ad cibum
capiendū. Duos equi
tes, censum duo⁊ equitū. i. octingēta sestertia. Fac ter
tia, si adhuc octingentis sestertiis non es cōtentus sume
mille ⁊ ducenta, vt sit summa trium equitū. Sed (vt di
xi) hęc cum stomacho sunt legenda. Si non impleri
gremiū, hęc cum inferioribus coniūguntur, vt sit sen-
sus. Si adhuc nō potui te his diuitiis saciare, vt adhuc
alias velis, nec fortuna vnq; croesi, nec regna persica, nec
diuitię Narcissi sufficient aīo tuo. i. nulla opum magni
tudo poterit animum tuū explere, bene aūt aīum dixit, ani
mus enim homines diuites nō arca facit, ⁊ ita offendit
auarū insatiabilem penitus esse. Gremium, perstat in
metaphora vestis. Si panditur. s. gremiū. Vltra. i.
si adhuc plura q̄ris. Fortuna croesi. Hic est ille Croe
sus lydo⁊ rex. De quo plura diximus in decima satyra
illic. Regem transeo ponti ⁊ Croesum. Regna persi-
ca, Diuitię persicę. Reges. n. persarū quales fuere Xerxes
⁊ Cyrus mira extitere potentia opibusq; amplissimis.

Diuitię Narcissi, liberto⁊ duos pcipue suspexit Clau
dius Cęsar Narcissum ⁊ pallantem decreto quoq; sena-
tus non pmiis modo ingentibus, sed ⁊ q̄storiis ptoriisq;
ornamētis ornari libēter passus est, tñ pterea acquirere
⁊ rapere, vt quęrente eo quondā de fisci exiguitate non
absurde sit dictū abūdaturū si a duobus libertis in con-
sortiū recipereť. De iis Tranquillus ⁊ Tacitus memine
runt. Indulsit oīa, cōcessit ⁊ permisit oīa. Nam vt di
xi multis rapinis locupletati sunt. Cuius imperiis. s.
Narcissi, vt sit ordo Cuius iperiis Claudius paruit ius-
sus occidere Mesalinam vxorem, vt ostēdat tanta au-
ctoritate Narcissum suis se apud Imperatorem, vt quo-
dammodo videretur ipsi principi imperare. Nam ei au
ctor fuit, vt vxorem interficeret deprehensam in adul
terio cum Silio, cui datura erat veniam, nisi Narcissus
cędem ei maturauisset immissis centurionibus ⁊ tribu-
no, cuius ictu ⁊ transfixa est in hortis Lucullianis.

SATYRA. xv. ad Volusium Bithinicum de feritate egyptiorum.

QVIS nescit Volusi. Hac Satyra Volusium Bithinicum amicum suum alloquitur de-
testans non sine quadam miseratione odiū mutuum ⁊ feritatem egyptiorum, quos ait
tanta animorum dissen
sione inter sese seuire, vt
calcata omni humani-
tate in mutuam pernici
em ruant, vnguibusq;
ē dentibus se lacerent ⁊
abſumant, causamq; tā
ti odii ostendit esse ex di
uersa superstitiōe ⁊ mul
tiplici deorum cultu, si-
mulq; ridet eorum sup-
stitiōem qui animalia
bruta colant ⁊ homines
necent ⁊ comedant. Sa-
tyra inscribitur de feri-
tate egyptiorū. Cur aūt
animalia diuinis cole-
rentur honoribus inter alias causas hęc maxime tradi-
tur. Multitudine enim aiunt crebro in reges magno
insurgente consensu, diuersо⁊ animalium cultum di-
uersis ciuitatibus a quodam rege statutum fuisse, vt dū
singuli religionem reuerent suam, ⁊ ceterо⁊ contēnū
non possent vniuersi in vnum egyptii conspirare. Alii
inter quos Ouidius rem ad fabula referētes aiunt deos
gigantum impetum fugientes in egyptum vsq; venis-
se, ibiq; mentitis figuris in varia se cōuertisse animalia,
vnde factum est, vt egyptii diuersa pro diis animalia
colant. Qualia portenta. Nam egyptii vniuersi colūt
quędā aīalia quеadmodū ex terrestribus tria Bouē, ca-
nē, felē, Ex volatilibus accipitrē atq; ibim. Ex aq̄tilibus
duo lepidotū piscē ⁊ oxyrynchū. Sunt alia quę quisq;
sorsum colit, vt Saitę ⁊ Thebani onē. Latū vero q̄ pi
scis qdā est in nilo Latopolitani. Cepū Babylonii q̄ sunt
iuxta mēphim. Caprā ⁊ hircum Mendesii, Mutē. Ara-
neū Athribitę Aglā thebani, Itē alii aliud. Itaq; egy-
ptio⁊ mentibus adeo superstitio hęc inhęsit vt pmente
aliquando egyptios fame plures ab humana carne ob
inopiam cibi non abstinerent, animalia sacra intacta
relinquerēt. De quo cultu sic meminit. Et Cicero in. v.
Thusc. Aegyptiorum morem quis ignorat? quorum
imbutę mentes pranitatis erroribus quāuis carnificinā
prius subierint q̄ ibim aut aspidem aut felem aut canē
aut crocodilum violent. Quoꝛ etiam si imprudentes
quippiam fecerint pœnam nullam recusent, vñ Quū
quidam etiam Romanus felem per imprudentiam oc
cidisset ad domum eius a plebe concursum est, neq; ab
regiis ad id missis principibus, neq; Romanorum timo
re a pœna hominis absterreri potuerunt. Demens, be
nē demens vt quę bruta tanq; deos adoret in homines
impie sę uiat, ⁊ ita auget inuidiam feritatis eorum q̄ vi
liſſimis animalibus summam religionem ⁊ cultū diui
num exhibeant ⁊ homines crudeliſſime necent. Ae-
gyptus, prima ps, Asię egyptus est inter Catabathmō
ē Arabas, ethiopiam cōtingit, ad meridiem refugit, ter
ra expers imbrium, mire tamen fertilis. Crocodilon,
Animal est quadrupedes specie lacertę ⁊ in terra ⁊ ī flu
mine pariter valet, linguā non habet, maxillam monet
superiorem, ona similia anserinis edit, ad sexdecim cubi
torum longitudinem crescit, vt alii tradūt q̄dā vixit.
Crocodilos primus Romam. M. Scaurus inuexit. De
eo multa scribunt Plinius Strabo, Diodorus, Solinus, Croco-
Herodotus ⁊ Apuleius. Pars hęc. i. illi qui apud Meri dilus
diem lacum habitant. Nam ab iis auctore Diodoro co
litur Crocodilus, colitur etiam a Combitis vt paulo
post dicemus. Sed quū
Crocodilus hominē in-
terimat edatq; mirātur
multi quare colat, Sed
hęc videtur ratio, quia
toti patrię securitatē nō
solum nilus afferre vide
tur, sed ⁊ qui in eo sunt
Crocodilli, quos Ara-
bię libięq; latrones veri
ti non audent flumē trā
sire populatum. Ibim
saturam serpētibus, ibis Ibis
auis ē peculiaris egypti
circa ripas nili, ea serpen
tium populat ona gra-
tissimamq; ex his escā
nidis suis defert. Sicq; puentus foetuū noxio⁊ rarescūt.
Serpentes deuorant, quo merito sacre sunt ⁊ illesę. De
moni aūt cui Ibis dicata est nomen est Teuthi, qui pri-
mus vt scribit Plato in phędro numero⁊ ⁊ cōparationē
Inuenisse ferť numero⁊, geometriāq; ⁊ astronomiā, talo⁊
rursus aleа⁊ ludos ⁊ literas. Cercopitheci, Cercopithe
cus simia caudata est, κέρκος enim caudā significat ⁊ Cerco-
πίθηκος simiā. Nam vt scribit Pli. simię iter se candis pithe-
distinguunť. Cercopithecos ait esse nigris capitibus pi- cus
loq; asini. iuxta Nilū scribit Soli. multos simios nasci, ⁊
Cercopithecos adorari in Arabia ad Memnoniū. Ni
tet, splendet, s. illic. Vbi resonant Dimidio mēnone,
Thebas intelligit vrbē egypti quę postea diospolis ap-
pellata est, centū portaꝛ fuit. Ad quā cōmertia arabes
vndiq, gentium subuehunt. huic regio thebaica dicta, Thebę
Strabo. ipe vicatim habitabať, ita vt ps altera in Arabia egyptię
esset altera pars in vlteriore ripa, vbi Memnoniū erat. i.
sepultū Mēnonis, illic duo erant colossi ex integris lapi- Mēno-
dibus inter se propinqui, quoꝛ alter mutilatus erat ⁊ di nis sta-
midiatus ruina superioris partis, In cuius basi exandie tua mbať quotidie sonitus quidā ignota cā. Strabo ait li. vii.
se illic affuisse cum Helio gallo ⁊ sonitum esse factū, sed
se ignorare cām ⁊ auctorē, nec posse credere id ex cōpo-
sitione lapidū nullo ipulsore fieri, de hoc ēt Pli. sic me-
minit lib, xxxvi. Non absimilis illi narrať in thebis de
lubro serapis vtputo Mēnonis statua dicatus, quē quo-
tidiano solis ortu contactū radiis crepare dicunt. i. crepi
tum facere. Dimidio Mēnone. i. dimidiata ē mutila
ta statua Mēnonis. Resonant, crepant. Cordę magi
cę. i. sonitus qui putať fieri arte magica, nulla alia extan
te cā. Vetus thebe, grece dixit, vnde singulare numero
posuit, sicut Virgi. in. v. Micene posuit numero simula-
ri. Depnsus ⁊ vrbe Micene Silius. Ante Agamēoniā
gratissima tecta Micenen. Et sit Thebe thebas sicut Pe
nelope penelopes. Thebas in egypto condidit Busiris,
quoꝛ mœnia cōplexa erant centū quadraginta stadia
centū portas, siue vt alii aiunt, centū aulas hūt, totidem
olim pricipū domos, solitasq; singulas vbi negociū exe-
gerat dena armatoꝛ milia effundere. De qbus Plinius,
Strabo, Diodorus, Solinus, Homerus, ⁊ Mella. Cētū
obruta portis, Nam exerse erat vt scribit Stra. Centū

Aegy-
ptus

Natu-
ra

Epicu
rus

Ibis

portis, pro centū portaꝝ quas vt diximus habuit, quę in Boeotia fuerunt, septē tm̄ habuerūt, vñ Home. quis centum portę portaꝝ quāq, ducenti Sublimes in equis hoīes ⁊ curribus erranti. Illic ceruleos, in alia ingt parte egypti tota oppida venerant pisces marinos vt lepidotum ⁊ oxyrynchū. Hic piscem fluminis. i. apud Latopolitanos qui vt diximus Latum piscem Nili colunt, aut Babylonios qui cepum piscē adorāt. Oppida tota, vniuersa vt diximus egyptus canē Bouē ⁊ felem colit, sed tanto cultu canem vt auctore Herodoto tota domus in qua canis extinguatur acta lamentatione toto corpore radat, qđ indiciū est maximi apud illos luctus. Hoccq, id facere videntꝙ canis cum venatibus tum custodię domesticę aptus est, propterea deum qui apud eos Anubis vocatur capite fingunt canino, significantes eusdem corporis ofiridis atq, Isidis fuisse, vnde Ouid. lib. ix. meta. loquēs de comitibus Isidis sic ingt, Cum qua latrator Anubis. De eo multa Diodorus ⁊ Herodotus ⁊ Eusebius de pparatione euangelica. Nemo Dianam. Hoc dictum est stomacho. colunt inquit canē quo vtiē Diana in venationibus, ipsam vero deā negligūt. Scribit tm̄ Herodo. lib. ii. Bubastim coli ab egyptiis q̄ apud grecos Diana appellat in vrbe Bubasti tēplo oium maxime memorabili ⁊ aspectu in circūdissimo, vñ Ouid. li. ix. meta. Sanctaq, Bubastis, variisq, coloribus apis, dicta aūt Diana auctore Cicero. in lib. de na. deoꝝ ꝙ nocteꝝ quasi diem efficeret. Porꝝ ⁊ cepe, Tradit Diodorus egyptios vtilitatis cā abstinere alios suba, Lente alios, nōnullos caseo, alios cepis ⁊ porris. Gelius aūt ait eā cām ab sacerdotibus egyptiis affirmari cur pelusiotę cepe non edant, quia solū oleꝝ oium cōtra lunę aucta atq, dāna vices minuendi ⁊ augēdi habeat cōtrarias. Pli. lib. xix. cap. v. Aliū. Cepasq, inter deos iureiurando hēt egyptus. O sanctas gētes, Acclamatio per derisum in stultā superstitionē egyptioꝝ q̄ olera ⁊ bruta vt numina colant ⁊ non edant, carnibus vero humanis vescant. Aialibus Lanatis. Ouē. n. vt diximus Saitę ⁊ Thebani colūt hac rōne ꝙ bis pariat, ⁊ lanicio velamēta corpori, licte vero ⁊ caseo alimenta pstet. Fœtū capellę, Capra ⁊ hircus apud Mendesios colunt. Carnibus humanis, hinc exit oīs poetę indignatio, comedūt inquit carnes humanas tanq̄ fas sit. Attonito quum, Vlysses post eversum Ilion quū in patriā rediret decem annis p mare agitatus, nauę amissa naufragus ⁊ nudus in Corcyrā insulā ad phęaces adnatauit, nudū inuenit frondibus opertū Nausica filia Alcinio regis, quę veste donatū ad patrem perduxit, is sup cœnā Alcinoo ⁊ cęteris cōiuiis narrabat cursum ⁊ errores suos ⁊ vt primum ab Ilio pfectus peruenisset ad Ciconas populos in Thraciam, deinde ad Lothophagos in Aphricā, ad Lestrigonas in cāpaniam vbi socium absumpsit Antiphates, ad Cyclopas i Siciliā, e quibus vnus fuisset Polyphemus Neptuni filius, cuius fabulā supius enarrauimus Phęaces deniq, multis eū opibus donatum in Ithacā deduxērunt. xx. anno postq̄ in bellum Troianū pfectus fuerat Sensus ergo est. Vlysses quū Alcinoo regi sup cœnā narraret tale scelus. i. hoīes fuisse absumptos ab Antiphate ⁊ Polyphemo, qui aderant partim vt rē fabulosam audiebant quasi qui ridicula censerent, partim indignabāt, nam Vlyssem vt mendacem aretalogū hēbāt.

Illic aeluros, vnde. lib. vii. 8.

Illic ceruleos, hic piscem fluminis, illic
Oppida tota canem venerantur, nemo dianā.
Porrum & cępe nefas violare ac frāgere morsu.
O sanctas gētes, quibus hęc nascunt in hortis
Numina, lanatis animalibus abstinet omnis
Mensa, nefas illic foetum iugulare capellę,
Carnibus humanis vesci licet, attonito quum
Tale super cœnam facinus nararet Vlysses
Alcinoo, bilem aut risum fortasse quibusdam
Monerat vt mēdax aretalogus, in mare nemo
Hunc abicit sęua dignum veraq̄ carybdi,
Fingentē immanes Lęstrygonas, & cyclopas.

Attonito, mirabundo nōnitate rei. Bilē monerat. i. coletā ⁊ indignatiōnē. Bilis. n. latinū ē, colera vero grecū. Aretalogus, is dr̄ qui fingēdis mendaciis auditores monet ab arte verboꝝ, Nam ἀρετὴ significat virtutem, & λογος verbum, Et Tranquillus scribit Augustū post cœnā aretalogis delectatum, ⁊ Porphyrio ait i. i. sermone Crispinū pēm quendam loquacissimū, aretalogū appellatū fuisse. Aretalogus

qm̄ carmina garrula scripserit. In mare nemo. Sensus est ⁊ ordo. Si aliqs nondū ebrius ⁊ qui minimū temetum duxerat ex vrna corcyrea subaudi dixit Nemo abiicit hunc in mare. q. d. eū dignū esse qui abiiciat vt mēdaciss̄imus, legendūq, est cū indignatiōe. Dignū sęua charybdi, ac si dicat dignū qui mergat atrocissimo pelago, quale est inter Scyllā & charybdim. Vera q̄, hoc est non fabulosa a qua oīno demorareť. Nā fabulę tradunt charybdim mulierē fuisse voracissimā, quę quū boues Herculi furata fuisset ab eo in mare fuerit piecta, vbi nunc ēt veteres exercet rapinas, vnde nomen mari datū est, poeta ergo quū sciat illud fabulosum eē q̄d de charybdi narrat, ait Vlyssem dignū esse vera nō ficta charybdi a qua absumat ⁊ demoreť q̄n tā mendax sit. Constat aūt charybdim ⁊ Scyllā scopulos esse iter Siciliā ⁊ Italiā vbi mare ptculosum est nautis, q̄ cōtrarius fluctuū cursus collisionē facit ⁊ rapta quęq, absorbet ⁊ reiicit. Virgi. Dextrū scylla latus, leuū implacata charybdis Obsidet. Scopulos ⁊ saxa fuisse docet idē in iii. Et pater Anchises nimiꝝ hęc illa charybdis. Hos heleuus scopulos, hęc saxa horrenda canebat. Mella vero sic scribit. Scylla saxū est, charybdis mare vtriūq, noxiū appulsis. Scylla in Italia est charybdis in Sicilia. Fingentē, hinc oīdit mendacē esse Vlyssem, ⁊ q̄ de lęstrygonibus narrant ⁊ cyclopibus esse ficta q̄ hoīes. s. comederent. Lestrygones, formię in agro cāpano iuxta caietā sedes fuit Lęstrygonū, auctor ē Pli. Cyclopes, Cyclopes sedes suas habuere i Sicilia (vt diximus supius). Nā citius Scyllā, tā inquit illud a veritate resilit q̄d Lęstrygōes ⁊ cyclopes comedāt hoīes, vt citius credā illud esse veꝝ q̄d de Scylla nobis narrat ⁊ Symplegadibus ⁊ ventis vtre iclusis. Sicq, oīdit tā hęc q̄ illa fabulosa eē, atq, hęc oīa pstruit vt fabulosa, vt oīdat q̄ ipse dicturus est esse verissima. Scyllam, fingunt Scyllā nympha filiā Phorci ⁊ Cretheidos dilectam fuisse a Glauco quē Circe deperibat, ⁊ quū is in Scyllā prior esset, irata Circe fontē in quo nympha lauari solebat venenis infecit, in quē quū illa descendisset pubetenus in varias mutata est formas, q̄ horrens deformitatē sua in mare se pcipitauit. Canes vero ⁊ lupi ob hoc ex ea nati fingunt, quia ipa loca plena sunt monstris marinis, ⁊ saxoꝝ asperitas illic imitat latratus canū. Virgi. Et cęrule bis canibus resonantia saxa. Cōcurrētia saxa. i. q̄ Symplegades inter se concurrant ⁊ collidant. Finxerunt. n. insulas duas esse in bosphoro thracio instabiles quę nō sine periculo trāseuntiū concurrerent. Cuius rei hęc est rō q̄ hę parvo discretę iteruallo ex aduerso intrantibus geminę cernebant, paulūq, deflexa acie coeuntiū speciem pbebant. Dictę ăt grece Symplegades ⁊ Syndromades a συνδρομη. i. cōcursu, vnde bñ ait ⁊ cōcurrētia saxa dictę ēt Cyaneę. De his Strabo in. iii. Pli. in. iiii. & Vale. Flac. in. i. Talibus hortat iuuenē propiorq, inbenti Concutit certus scythico cōcurrere ponto Cyaneas, Cyane vero nomen est fontis in Sicilia apud Syracusas iuxta quem pluto rapuit pserpinā, cui nomen a Cyane Nympha quę voluit inbibere plutonē ne pserpinā absportaret iditū scribit Claudia. ⁊ Ouid. Illud ăt sciendū Cyane pro nympha sine fonte prima corripe.

Symplegades

Cyaneę

Vtres, scribit Home, Aeolū regē ventoꝝ Vlyssi tradisse vtrē in quo inclusi erant oēs venti aduersi, liberaūt reliquisse Zephyro qui nauiganti secundus erat, sociosq, suos ratos mense thesauꝝ dormiēte Vlysse dissuis se vtrē, ⁊ orta tēpestate relatū ad Aeolū, quo tpe vt narrat Alcinoo Apud Home. cogitauit de nece sibi cōscienda. Elpenora, Narrat Vlysses apud Home. Quū Macareus natu minus, polites, Elpenor ⁊ Eurylocus cū duo deuiginti aliis sociis sorte electi missi fuissent ad Circen oēs ab ea propinatis poculis medicatis ⁊ tactis virgaca pillis in suis conuersos fuisse, pter Eurylochū qui fugiēs de oībus monuit Vlyssem q̄ arrepto gladio Circe mini tanis impetrauit vt in pristinā formā restituerent, vñ ita loquit Macareus cap. Ouidi. Sorte sumus lecti, sors me, fidūq, polyten. Eurylochū simul, nimisq, elpenora vini, Bisq, nouē socios Circea ad mœnia misit. Cętęr elpenor postq̄ impetratus fuit deū pperanter sequit Vlyssem, e scalis longis decidens collū sibi fregit, q̄ ipse apd inferos percunctanti Vlyssi refert, rogatq, ne se insepultum relinquat. vñ Marti. ad casum eius allusit quū dicereť de Philostrato. Pene imitatus obitu suis Elpenora fatis. Pręceps per longos dū ruit vsq, gradus. Et licet Home. tradat socios Vlyssis mutatos in sues. Papi. tñ in syluis dissentiens ait in lupos conuersos fuisse. Cedant vitreę inga perfida circes Dulichiis vlulata lupis. Tāva cui capitis, existimauit inqt phęacas tā modici cerebri, quibus facile oīa persuaderet. Estq, dictū cū summa indignatione, vt sint verba ipsius Corcyrei ind. gnantis tam apertis figmentis deludi, pōt hoc ēt tribui poetę dānati tam aperta mendacia. Phęaca, hoc est Corcyrensem. Nam insula appellata est Corcyra a virgine Corcyra rapta a Neptuno, ex iis natus est Phęacus, a quo Phęaces sunt denoīati, ex Phęaco Alcinous quū Vlysem in Ithacā duxit, de hoc ēt añ in. v. saty. Sic aliqs subaudi dixit. Merito non iniuria, sicq, ostēdit falsa fuisse q̄ narrarent ab Vlysse, vt merito conuuę stomacharent. Temetū duxe. i, hauserat ⁊ paꝝ biberat, emēdādus est versus vt legas Temetū duxerat, nō aūt dedu xerat, quū prima ⁊ secunda syllaba producat in Temeto, q̄d docet ⁊ Donatus in Andria Terētii illic, Sane pol temulenta est mulier. Et Plautus in Aululatia. quiq̄ga Temeti nihil allatū intelligo, versus est. n. senarius Et Ora. in epist. Pullor, ona, cadū Temeti, nempe mō isto, vbi Porphyrio docet primā syllabā Temelongā esse. Temetū, tum veteres auctore Pli. Temetum appellauere vinum dictū ab eo quia teneat mentē, vnde ⁊ temulentia noiata. Sub nullo teste verba sunt poetę. Poterat iquit nar rare Vlysses quę vellet, quia nullum adhibebat testē q̄ diceret se monstrū vidisse, vtpote q̄ solus amissis sociis naufraziū enaserat, sicq, cū sequētibus cōiūgit vt sit sensus. Quę ab Vlysse dicta fuerūt testibus carēt, sed quę nos narraturi sumus verā sunt ⁊ gesta cōsule vin co, vt q̄ sciri possint falsane sint an vera. Cōsule vin. vt vera videreť historia posuit nomē cōsulis, Vinci rufi nus fini eqtis Romani mentionē facit. Cor. Taci. q̄ lege cornelia de falsis dānatus est a Nerone. De Vinco itē Trāquillus in Nerone sic memīt. Duabus cōiurationibus pulgati: quantū prior maiorq, pisoniana Romę posset rior vinciana Bñuenti cōflata atq, detecta est. Et ita dicimus vinciana a vinco, quēadmodū Brutiana a Bruto, ⁊ Lucilliana a Lucullo, de bocq, absurdū nō ē intelligi, ait. n. Nup gesta, nā Nup de lōgo tpe vt diseruimus in. i. satyra dr̄, vt id ēt tpibus Neronis accidere potuerit q̄d mō narrat factū in egypto, legendū igit est vinco, nō iuuco, q̄d in aliis codicibus legit. Sup mœniaꝝ. vl coptus tra vrbē Copton, nā erāt in extrema ptē egypti. Copti, coptus cōis est ciuitatis arabū ⁊ egyptioꝝ, quo oē tributū indicū, arabicū ē ethiopicū, q̄d arabico sinu aduehebat, deferebāt velut in cōe emporiū, auctor est Strabo.

Elpenor

Corcyra vñ Phęaces

Calidę, pp situ regionis calidū. Scelus vulgi, q̄d a vulgo ⁊ plebe egiptia cōmissum est. Et graviora, subaudi a supiore referemus. Cūctis cothurnis, q̄ sint ea quę in tragœdiis tractant, in qbus nō cōstat ab vllo populo hoīem fuisse comestum, quēadmodū factū est ab hoc de quo narraturus sum. Cothurnis, calciamēta sunt tragœdoꝝ, iis ēt vtebant mulieres, vñ illud ante Nullis adiuta cothurnis. Nā scelus a pyrrha. Sēsus ē, post būanū genus reparatū a Deucalioē ⁊ pyrrha Nullū apud tragicos inueniespopulū q̄ scelus hoc cōmiserit vt hoīem. s. cōederit, quēadmodū fecit populus egyptius. Nā in tragœdiis vnū tm̄ leges aut paucos hoc scelus cōmissse vt. s. hoīem occiderint appostuerintq, in cœnis, ordo aūt est. Nullus populus apud tragicos facit scelus. i. cōmittit hoc scelus vt cōedat hoīem. A pyrrha. i. post pyrrā, hoc est post reparationē būani generis, q̄d

Vicus

Rufinus

Coptus

a pyrrha ꝛ eius marito Deucalione ē reſtauratū. Oſa
ſyrmata volues,oēs tragœdias legas,ꝛ pcurras, ſic,n.co
dices volui dicunt quū aſſidua lectiōe petractant. Syr
ma genus veſtis ē tragicę de q̄ alibi ante. Produxerit
ptulerit q̄ſi imitandū,vt ſit aperta ſceleris vituperatio.

Simul tas

Inter finitimos.Hic incipit narratio facinoris. Si
multas, odium occultū
ſubeundi eſt. Vulnus,
metaphoricos q̄ corpo
ris eſt ad animum trans
fert.i. indignatio ꝛ ira q̄
nullo remedio poteſt ex
tingui. Ardet adhuc,
ēt tpe nō odio flagrat,
adhuc iquit antiqua il
la aīoꝝ diſſēſio remāſit,
nec adhuc extincta eſt.

Cōbos

Combos,ciuitas egy
pti in q̄ Crocodilus coli
tur vt tradit Helianus,ti
mēt.n.miꝝ imodū Cō
bitę hanc ſeram, quam

Tentiritę

Tentiritę maximę per
neſtigant ꝛ occidunt co
lentes ipſi accipitrē, vn
de in eoꝝ odium Com
bitę accipitrem crucifi
gūt.Hinc ait poeta vtri
q; vulgo tanti furoris ꝛ
odii cauſam exiſtere cul
tum diuerſoꝝ numinū.

Tētira

Tentira,ciuitas inſe
rioris ęgypti, vt ſcribit
Strabo.Plin. vero ait in
ſulam eſſe Nilo circun
datam,ex qua homines
ſint qui Crocodilos nō
timeant,imo ſoli aduer
ſum ire audeant ꝛ inſcē
dentes equitū modo in
terram agant captinos,
In Aphrica eandē vim
aduerſus ſerpentes ha
bent Pſylli, lege ꝛ Stra
bo. lib.xvii. A tētira fit
tentirita. Ouidius ſyllabā produxit, Saltus Tentira pe
tenti, Summus furor.s.eſt. Occaſio,opportunitas,

occaſio

eſt enim occaſio auctore Ciceroē in primo rhetoricoꝝ
vetez, ps tēporis habens in ſe alicuius rei idoneā faciē
de aut non faciende opportunitatē. Viſa ſubeundi eſt.
ordo autem eſt. Occaſio viſa eſt rapienda primoribus
ac ducibus inimicorū tempore feſto alterius populi, vt
ſit ſenſus. Primores ꝛ duces inimicorū putauerunt occa
ſionem dimicandi rapiendam tempore feſto alterius po
puli,quū ad templa paratis epulis conuiuantur. Per
nigiliq; thoro,ſubeundi a ſuperiore poſito, Nam antiqui
in lectis epulabantur, Virg. Inde thoro pater eneas ſic
orſus ab alto. Oratius Sępe mihi videas lectis cœnare
quaternis. Pernigili,hoc eſt in quo pernigilāt. Se
ptimus ſol,ſeptimus dies. Nam ilaritatem illam omni

canopi luxu ria

uii ſeptem diebus ꝑpetuis celebrant. Horrida ſane ęgy
ptus,Hęc inquit pars ęgypti in qua Combos eſt ꝛ Ten
tira,nimirum eſt incultis moribus ꝛ incompta, ſed ta
men non minus in lasciuiam profuſa,q̄ quę eſt ad Ca
nopum.nam Canopi Serapidis eſt templum quo nauigatur per foſſam, quę die ac nocte plena eſt naniculis mulierum ꝛ virorum impudenter carientium ac ſaltātium cū omni diſſolutione. Cuius rei meminit ꝛ Ouidius in primo triſtium ſic. Non vt alexandri claram de latus in vrbem, Delicias videam nile iocoſe tuas. Statius item in ſyluis, Cur ne terapnei lasciuiat ora canopi. Canopus autem ciuitas eſt ęgypti centū ac viginti ſtadiis diſtās ab Alexandria pedeſtri itinere vadentibus, dicta de nomine, vt diximus in prima ſatyra Canopi,qui Menelai Claſſem gubernabat, et ibi mortuus eſt. Barbara ripa, alii codices habent Barbara turba, id eſt immitis ꝛ Aspera.

Famoſo, infami,propter impudicas, vt diximus virorum ꝛ mulierum ſaltationes ꝛ cantus. Facilis victoria, ſubeundi eſt. Madidis, ebriis, vnde ſuperius, madidis cantat quę ſoſtratus alis. Bleſis,balbutientibus,ꝛ in ſermone titubantibus. Hoc.n. efficit temulentia, vt lingua oberret ꝛ vacillet, quod multis rationibus accidere docet Ariſtoteles in problematis. Inde,ab altera parte diſſidētium, ſequitur enim, Hinc ieiunum odium, ideſt ex altera ꝑte, Aut quod magis placet, Inde hoc eſt ex ebrietate ē ſaltatus, vt ſit ſenſus, Saltant quia ebrii ſunt, vñ eſt illud Cice. Nemo ſaltat ſobrius niſi idem inſanus.

Inter finitimos vetus, atq; antiqua ſimultas,
Immortale odium, ē nunquā ſanabile vulnus,
Ardet adhuc combos, ē tentira, ſummus vtriq;
Inde furor vulgo, quod numina vicinorum
Odit vterq; locus. quū ſolos credat habendos
Eſſe deos, quos ipſe colit, ſed tempore feſto
Alterius populi rapienda occaſio cunctis
Viſa inimicorum primoribus ac ducibus, ne
Lętū bilaremq; diem, ne magnę gaudia coenę
Sentirent poſitis ad templa ē compita menſis,
Pernigiliq; thoro, quem luce ac nocte iacētem
Septimus interea ſol inuenit. horrida ſane
Aegyptus, ſed luxuria quantum ipſe notauit
Barbara famoſo non cedit turba canapo.
Adde quod ē facilis victoria de madidis, ē
Bleſis, atq; mero titubantibus, inde virorum
Saltatus nigro tibicine, qualiacunque
Vnguenta ē flores multęq; in fronte coronę.
Hinc ieiunum odium, ſed iurgia prima ſonare
Incipiunt animus ardentibus, hęc tuba rixę
De hinc clamore pari concurritur, ē vice teli
Sęuit nuda manus, pauce ſine vulnere malę
Vix cuiquam, aut nulli toto certamine naſus
Integer, aſpiceres iam tota per agmina vultus
Dimidios, alias facies, ē hiantia ruptis
Oſſa genis, plenos oculorū ſanguine pugnos.
Ludere ſe credunt ipſi tamen ē pueriles
Exercere acies, quod nulla cadauera calcent,

Saltatus viroꝝ, ſubeundi eſt. Nigro tibicine, ethiope.s. Vnguēta, ſubeundi ſunt. Qualiacūq;, Innuit vnguenta ęgyptioꝝ nō eſſe ea bonitate qua fieri ſolent, qa rudes ꝛ agreſtes ſunt. Hinc, ex iſta lętitia ꝛ ſaltatione, aut ex altera parte. Ieiunū odium, rabidū atrox ꝛ inſatiabile, q̄ſi q̄d nullo mō poſſit expleri, ſumptū a ieiunātibus, qui quodammodo ſunt inſatiabiles contracta nimia fame. Iurgia prima, ideſt verborum contentiones, Senſus eſt antequam mutuo ſe adoriantur, iurgiis ſe lacerſant, ſicque exasperati pugnam ineunt, vt exponas prima pro primum, vt ſit nomen poſitum pro aduerbio. Animus ardentibus, animus ira eſtuātibus.

Rixę

Hęc tuba, ſubeundi ſunt, ideſt hęc iurgia ſunt tuba ꝛ tanquam excitamentum. Rixę, Rixa vt diximus ſuperius illic. Sirixa eſt vbi tu pulſas, ego vapulo tantum, eſt in factis ꝛ verbis. Altercatio in verbis. Vice, loco. Pauce, ſubeundi ſunt. Alias facies, a priſtinis.

Altercatio

Hiantia, detecta. Ludere ſe credunt ipſi, licet inquit

quit acerrime inter ſe ſeniant, niſi tamē aliquem interimunt putant rem iocularem agi. Et ſanę ordo eſt, Et q̄ omnes ſic viuant expoſitiue tot milia turbę ſanę rixantis. ideſt q̄ nullus rixantium interficiatur ſed oēs ſint ſani. Ergo acrior impetus, ſubeundi eſt aut fit.

Tela domeſtica, cōtorquent inquit ſaxa quę domi ſolent eſſe in prōptuagē tibus ſeditionem, eſt autē expoſitio. Nec hunc lapidē.i. nec talem lapidem torquent. Qualis, accuſatiuus eſt pluralis. Turnus.s.torſit.nā turnus vt ſcribit Virgi. in xii. ī eneam ſigulari certamine ſecum pugnantem ingens ſaxum iecit. Dale eſt carmen. Vix illud lecti vix ſex cernice ſubirent qualia nūc hominum producit corpora tellus. Et aiax nā ꝛ aiax auctore Homero in vii. Iliados ingens ſaxū contorſit in Hectorem.

Qualia.i. quali. Tydes.i. diomedes filius Tydei ꝛ argię Adraſti, qui vt auctor eſt idem ī quinto Iliados in eneā miſit ſaxum quantum ſeptem homines tollerent, eo niſi venus mater affuiſſet interemptus fuiſſet. Sed quē, pro qualem, Diſſimiles illis, ſcilicet dexteris tumi Aiacis ꝛ diomedis. Noſtro tempore, quaſi quo iam omnia fiant deteriora. Nam genus, nō eſt inquit mirum homines in dies fieri imbecilliores. Nā vſq; ab ętate Homeri genus humanum decrescebat. Hoc autem ait quia Homerus ſępe in iliade conqueritur corpora mortalium fieri minora. Cuius auctoritatem ſecutus Plinius. in. vii. ait. Cuncto mortalium generi minorē ſtaturam in dies fieri. Rarosq; ēe parētibus proceriores. Aſpexit tā malos ē puſillos. Rideq; puſilli ſint. Odit q̄ mali. Aduerticulo, a digreſſione quam fecit commemorando hęc de turno, Aiace, et Diomede vt ſit ſenſus a digreſſione diſcendamus.i. digreſſionem omittamus ꝛ fabulam ceptam repetamus vt ſcilicet mutuum inter ęgyptios odium narremus. Eſt autem diuerticulū vbi iter deuia flectitur Terentius in eunuco. Vbi ad ipſum veni diuerticulum. Eſt enim vocabulum deductum ad iuerto q̄ a via diuertamus. Diuertere etiā capitur pro hoſpitari. vnde et diuerſorium pro quolibet hoſpitio, quo ſignificat accipitur etiam diuerticulum.

Diuerticulū

Diuertere

Diuerſorium

Valerius lib. iiii. cap. de abſtinentia, fertiliſſimę delitiaꝝ totius ęgręcię vrbes neceſſariā totius nauigationis diuerticula erant. Altera pars.i. combitę, ſenſus eſt vbi a Combitis prelium inſtauratum eſt, Tentiritę inſequūtur omnes conuerſos in fugam. in qua trepidatiōe quidam lapſus interficiuntur. Qui vicina, ordo eſt illi qui colunt tentira vicina vmbroſę palmę inſtant.i. vrgent ē premunt. Palmę, nā illic plurima palma prouenit, vnde Plinius loquens de palma ita ſcribit. Quędam in Syria ē egipto in binos diuidūt ſe truncos. Aſt illum in plurima ſectum fruſtia, ordo eſt. Aſt vitrix tuba edit illum ſectum in plurima fruſtra ꝛ pticulas ita ſectum vt vnus mortuus ſufficeret multis. Hinc gaudere libet ſcelus poeta his verbis aggrauat, eſt.n. ſenſus, tā crudele inqt fuit hoſtem crudū comedere, vt mihi etiā lętari libeat q̄ ſceleri ſcelus nō addiderūt ideſt q̄ ignem rem tam ſacram coquēdo mortuum non polluerunt, Hic ex hac re.s.q̄ non viola Promenerit ignē. Promotheus theus filius fuit Iapeti ex Aſia nympha quę mirę prudētię fuiſſe conſtat, vñ ꝛ promotheus dictus ē ἀπὸ τῆς προμηθείας ideſt a prouidentia, eū antiquitas finxit, quū iupiter mortalibus ignem eripuiſſet indigne ferens ſe deceptū a prometheo in portiōe carniſimolatę, cōfuetū inſidiari ſua cā ere ptū mortalibus ignē reſtituere cogitaſſe. Itaq; cęteris remotis deuenieſſe ad Ionis ignem, eoq; fabrepto et infernum coniecto currentem iactaſſē q̄ ferulam ne ſpiritus interclusus vaporis extingueretur ad homines detuliſſe.

Et ſanę quod tot rixantis milia turbæ
Sic viuant omnes, ergo acriore impetus, ē iam
Saxa inclinatis per humū quęſita lacertis
Incipiūt torquere domeſtica ſeditione
Tæla nec hūc lapidem, qualis ē turnus ē aiax,
Et quo tydides percuſſit pondere coxam
Aeneæ, ſed quem valeant emittere dextræ
Illis diſſimiles, et noſtro tempore natæ.
Nam genus hoc vino iam decrescebat homero
Terra malos homines nūc educat, atq; puſillos,
Ergo deus quicunq; aſpexit, ridet et odit.
A diverticulo repetatur fabula. poſtq̄
Subſidiis auctis pars altera promere ferrū
Audet ē, in feſtis pugnam inſtaurare ſagittis.
Terga fugę celeri pręſtantibus omnibus inſtant
Qui vicina colūt vmbroſæ tentira palmę,
Labitur hic quidam nimia formidine curſum
Prœcipitans capiturq;, aſt illū in plurima ſectū
Fruſta ac particulas, vt multis mortuus vnus
Sufficeret, totum corroſis oſſibus edit
Victrix turba, nec ardenti decoxit aheno
Aut verubus, longū vsq; adeo tardūq; putauit
Expectare focos contenta cadauere crudo.
Hinc gaudere libet quod nō violauerit ignem
Quem ſumma cęli raptū de parte prometheus
Donauit terris, elemento gratulor, ē te
Exultare reor, ſed qui mordere cadauer
Suſtinuit nihil vnquam hac came libētius edit.
Nam ſcelere in tanto ne quęras, ē dubites an
Prima voluptatem gula ſenſerit, vltimus antē
Qui ſtetit abſumpto iam toto corpore, ductis
Per terram digitis aliquid de ſanguine guſtat.

Vascones, vascones populi ſunt vlteriotis hiſpanię quę in gallicum ꝛ britannicum vergit ocea-

num qui olim a sertorio obsessi ceteris deficientibus alimentis morsus in cadauera suorum iniecerunt, ne.s. fidem suam in populum romanum violarent, quo tempore Pompeius ⁊ Q. Metellus aduersus Sertorium bella gerebant. De his Apianus. L. Florus ⁊ plutarchus. Illud autem obseruandum vascones mediam habere correptam sicuti dicimus Britones ⁊ lingones. Ausonius vasconis hoc saltus eritq, vasconis nominatiuus grecus qui corripitur in fine, sicut britones in hac satyra qua necter ribiles cymbri nec britones vnq. Talia enī nomina grecā pariter ⁊ latinam accipiunt declinationē, Claudianus prospicerem dubiis ventuꝝ saxōa ventis. Sic Virgi, grece declinauit troes.

Iam vero ⁊ rutuli certatim ⁊ troes et omnes vbi brenis ē, es ⁊ alibi, Eenti cyclopes ⁊ hinc aduertite mentem. Alibi et circū argento clari delphines in orbem. Sed res diuersa. i. dissimilis est. Nam vascones id vrgente necessitate fecerunt quod omnino veniam meret at egypti solo quodā detestabili odio ⁊ feritate.

Vascones vt fama est alimentis talibus vsi
Produxere animas, sed res diuersa sed illic
Fortunę inuidia est bellorumq, vltima casus
Extremi, longeq, dira obsidionis egestas
Huius. n. quod nunc agitur miserabile debet
Exemplum eē cibi, sicut modo dicta mihi gēs
Post oēs herbas, post cuncta animalia quicquid
Cogebat vacui ventris furor, hostibus ipsis
Pallorem ē maciem ē tenues miserātibus, artus
Membra aliena fame lacerabant, eē parati
Et sua quisnā hoium veniam dare qs ve deorū
Viribus abnuerit dira atq, immania passis,
Et quibus illoꝝ poterant ignoscere manes
Quoꝝ corporibus vescantur? sed melius nos
Zenonis precepta monent, nec omnia, quędam
Pro vita facienda putat, sed cantaber vnde
Stoicus antiqui presertim ętate metelli,
Nūc totus graias nostrasq, habet orbis athenas,
Gallia causidicos docuit facunda britannos

Sed illic fortunę inuidia ē, Sensus est, id totū q, vascones crudele fecerunt, fortunę omnino est imputandum quę piis inuidere consuenit, vnde Statius, Inuidia fata piis ⁊ sors ingentibus ausis illic in eo q, vascones fecerūt

Virtibus. i. viris tam fortibus. Manes antiqui animas quę e corporibus discessi essent manes vocauere, de quibus ex sententia Apulei plura diximus alibi. Sed melius nos Zenonis precepta. philosophi stoici docent pro tuenda vita non oia esse agenda, sed ea dūtaxat quę ab honesto non resiliant, vt ostendat id a vasconibus nō fuisse faciendum vel in extrema fortuna. Ait ergo poeta precepta Zenonis stoici (nam stoice secte fuit princeps) monerebus mano generi non id faciendum pro conseruatione vite. quod fecerūt vascones quum omnino pugnet cum honesto.

Omnia cum distinctione legendū vt sit. non putat omnia facienda p vita sed quędam tantū, hoc est quę in honesti nihil habeant. Pro vita pro conseruatione vite.

Sed cantaber vñ stoicus? Cantabri populi sunt hispanię, in quorum regionibus sunt vascones, est ergo sensus, Precepta stoica optima sūt, sed vñ Stoicus vasco fuit, idest vnde Vascones habuerūt precepta philosophie quasi dicat talia precepta vt barbari ignorauerūt ⁊ ꝓpterea comederūt carnes hūanas. Antiqui metelli, nā quo tempore vascōes vt diximus a sertorio obsidebātur. Q. Metellus auctore Apiano bella aduersus sertorium gerebat. Antiqui ergo ad differentiam recentiorū multi enim ab eo fuere metelli, est enī bicille. Qu. Metellus q aduersus Iugurthā bellum gessit, de quo multa Salustius. Nūc totus graias. nostra inquit ętate oēs scimus disciplinas ⁊ grecas ⁊ latinas phicas, ita vt nulla extet excusatio si hominem cōedamus. Athenas. i. disciplinas philosophicas atticas et nostras. i. latinas ⁊ romanas. Athenis antē omnium disciplinaꝝ floruere studia, vnde Cice. pro. L. Flacco. Adsunt athenienses, vnde humanitas doctrina, religio, fruges, iura, leges ortę atque in omnes terras distributę putantur. Gallia causidicos, in gallia preclari fuere rethores, Statius Tolosanus de quo Fusebius de temporibus, Vatienus Iuli Statius florus de quo sic meminit Quintilianus. Is fuit iuli Tolosanus florus in eloquentia galliaꝝ quoniā ibi demū exercuit eam princeps alioquin inter paucos disertus et diVatienus illa psopinquitate preterea Lugduni, vt diximus illic aut lugdunensem rhetor dicturus ad aram, exercebatur ars oratoria, edito certamine a Caligula grecę latinęq, facundię non sine magno amittentium dedecore. Est ergo sensus studia inquit liberalium artium iam adgentes Barbaras ⁊ remotissimas peruenere, quatinus filii Britannoꝝ sub gallica disciplina rhetoricen discunt Nam et supra in. vii. satyra docuit in gallia peritos existere causidicos ⁊ magnis affici premiis illic nutricula causidicoꝝ Gallia Britannia antē insula est gallici oceani. De Britannis scribit sic Cor. Tacitus in vita Iulii agricolę. Iam vero agricola pricipum filios liberalibus artibus erudire, ⁊ ingenia Britannorū studiis gallorum anferre vt qui modo linguā romanam abnuebant eloquentia concupiscerent inde ēt habitus nostri honor ⁊ frequens toga, vnde recte ꝛequitur De conducendo loquitur iam rhetore Thule Strabo docet Massilię studia litterarum floruis se. Thule hęc est insula Thule de qua Virg. Tibi seruiat vltima thule. est enim insula in vltima parte septētrionis de qua sic Strabo lib. quarto. De thule itē obscura est historia ꝓpter eius in vltima loca remotionem, hanc si quidem ad septemtrionem expositam locant. Plin. ex aduerso hibernę ⁊ Britanię in mari germanico locat vltimam omnium quę memorantur. In qua sol stitio nullas eē noctes indicat cancri signum sole trānseunte, nullosq, contra per brumam dies, Nobilis ille populus, sensus est, populus ille nobilis vasconum et vrbs Saguntus licet impii videri possint, alter q, comederit carnes humanas, altera q, se suaq, omnia igni ⁊ ferro absumi q̄ hosti tradere maluerit, habent tñ vnde illud excusent scilicet extremam necessitatem, sed egyptii nullam honestam habent excusationem quū per summam crudelitatem vltro id faciant. Saguntus autem ciuitas est hispanię, quę quasi media inter romanoꝝ ⁊ cartaginensium fines iure foederis in libertate relicta, post ea romanis addicta initaq, societate romani imperii aduersus se Annibalem cōcitauit. a quo obsessa octauo demum mense capta est, Est autem ordo. Ille nobilis populus quē diximus, ⁊ Saguntus par virtute atq, fide, sed clade maior excusat quid tale. Maior clade, equiparat Saguntinos vasconibus fide et virtute, sed ait clade maiores suisse Saguntinos, quippe qui ⁊ se ⁊ omnia sua penitus igni absumpserint quod non fecerunt vascones. maior ergo clades fuit Saguntinoꝝ. Aegyptus senior subandi est. Ara meotide, meotis paulus ē scytię, quā efficit tanais amnis, qui europā ab asia disterminat, illic in cheronesso taurica quę hostio meotidis adheret templum fuit Dianę, ad cuius aram vini homines immolabantur. de qua intellexit Valerius Flaccus libro secundo loquens de Thoante sic, Taurorumq, locos delubra Diana q, sęua dianę Aduenit, hic illum tristi dea prefficis arę taurica Ense dato. De ea multa etiam Ouidius in ponto commemorat, Qui cheronesum ipsam incolunt Tauroscythę Taurorum scythę sunt appellati a monte tauro qui illic est, licet ⁊ i Cilicia alius sit eiusdem nominis, Ara autem meotide dixit pro meotica sicuti ē paulo infra, Memphitide terra pro memphitica, bocq, necessitate metri non recipientis ablatiuū mēphitica. Quippe illa taurica ordo ē illa taurica inuētrix nefandi sacri imolat tiñ boīs. vt credas iam dignā esse fide quę carmina tradunt. idest quę poetę cecinerūt, quasi dicat potes iam credere ⁊ ea quę a poetis referuntur huiusmodi vera esse, quando et apud egyptios tam sęua agantur. Vlterius nil timet, ac si dicat non timet vt cōmedatur. Quis modo casus, acclamatio in detestationem tante crudelitatis quum nulla ꝑpellente causa tantum scelus perpetrent. Mōstrum vt homines comedant, An ne inuidiam facerent, si nil us inquit vt iratus egyptum inundare nollet, nūquid egyptii ad eius indignationem possent aliquid crudelius facere ac si dicat possent ne eum grauiore contumelia irritare, hoc ät iccirco dicit ⁊ solebät accolę fluminis aliqua īmani crudelitate incrementa ⁊ in undationē irritare sumpto exemplo a busiride, qui primus īmolato homine id instituit a Thasilo edoctus, quem ꝑmū suo inuento immolauit Cuius rei meminit Ouidius in arte amandi. Dicitur egyptus carnisse in nātibus arma Imbribus q, atq, annos sicca fuisse nouem. Quū Thrasilus busiri adit mōstratq, pia ri. Hospitis effuso sanguine pōsse Iouem. illi Busiris fies Iouis hostia primus inquit et egypto tu dabis hospes aquā. Nam eum vt dixi mus primum immolauit. Ouidius in Ibin. Vt qui post annos sacri monstrator inquit Elicuit pluuias victima cęsus aquas. Memphitide terra forma patronymica dixit mēphitide ꝓ memphitica terra, hoc ē egypto. nā memphis ciuitas est egypti, quam sepe poetę pro egypto ponūt, eam condidit Ogdous qui vchoreus cognominatus est, ambitus stadiorum centum et quinquaginta vrbem omnium egypti preclarissimam opportuniore totius eius ore loco, vbi nilus ī plures scissus partes efficit formam Delte, egyptiorum autem regia est, ibi templum est Apidis, qui apud eos pro deo habetur Nolenti surgere nilo, idest nolenti crescere et inundare egyptum, quę quotannis crescente fluuio Nilus in solet inundari. Nam nilus solus inter reliqua fluminum aduena adeo vt scribit Diodorus ęstate crescit quum decrescant cętera vt totam inūdet egyptum, hieme minuatur quum reliqua augeātur. Qua nec terribiles, per comparationem egyptios crudelitate omnibus prefert barbaris et immanibus, vt sit ordo et sensus vulgus im belle ⁊ inutile egyptiorum sęuit hac, idest tali rabie, qua pro qualiterribiles cymbri non meruerunt, ii enim sunt germanię proximi oceano, qui animo et audacia prestantissimi et manuum virtute ac celeritate ⁊ impetu egregii in bello. fulguri similes videbātur. itaq, ipsorum impetum nemo sustinere poterat. Nam multos magnos q, exercitus romanos penitus delenerunt. Vnde nunc a Britone poeta terribiles nominantur. Eos demum quum in Italiam venissent, Marius profligauit. Britones, populi sunt germanię denominati a Britone filio terre, cuius fuit filius Mannius, de quo diximus apud Persium presso est mihi Mannius bires progenies terre. Illud obseruandum est Britones vltimam corripere quia inflexio sit greca sicuti ante Vascones et fama est.

Et. apud Virgilium. Iam vero et rutuli certatim et troes et omnes. Et alibi ferrum exercebant vasto Cyclopes in Antro.

Agathyrsi

Sauromatę, populi sunt scythię circa moetim paludem, De quibus plusculadiximus in secūda satyra vltra Sauromatis. Agathyrsi, populi sunt scythię Gelonis cōtermini dicti ab Agatyrso filio Herculis, ora artusq; pingunt, vt quicq, maioribus p̄stant, ita magis vel minus, vnde poeta appellauit pictos Agatyrsos. Hac rabie.i.tali, qualem ostē dimus supra. Vulgus, egyptiorum. Solitum dare vela, hinc maxime emergit idignatio q; cū in reliquo vitę genere sint molissimi & effeminati carnibus humanis vescantur, quod populi barbari & feri nō faciunt Tradit enim Strabo vt pauloante retulimus ad canopica quędam solēnia ingentem turbam p fossam ex Alexādria descendere, quę die ac nocte nauiculis plena ē virorum, ac mulierum impudenter canentium, ac saltātium cū omni dissolutione, vbi ait tanta facilitate nauigari, vt scaphis etiam testaties vtātur.i. fictilibus. Phasellis pictis, nauiculis, Virgi. Et circum pictis vehitur frua rura phasellis, Testę, nauiculę testaceę. Nec pœnam, licet hoc ad egyptios pertineat, potest tn & generale in oēs dictum videri, vt sit sensus, illis populis quoz mens ira pariter atq; prava voluntate ad scelus monet, paria supplicia & digna nō inuenientur. vt ostendat eos omnino dignissimos esse omni cruciatu. Ille enim qui impulsu irę aliquid crudele facit, leuius peccasse videtur, q̄ qui & impulsu irę & cōsensu animi accedente turpitudinem cōmittit, primi enim illi mētis impetus in potestate nostra nō sunt ex quo digni videmur venia. Sed quū iram sequatur & deliberata voluntas tunc demum celerati censemur, & omni supplicio dignissimi.

Sauromatęq; truces, aut immanes agathyrsi
Hac sęuit rabie imbelle ē inutile vulgus
Parunla fictibilis solitum dare vela phasellis
Et brenibus pictę remis incumbere teste,
Nec pœnam sceleri inuenies, nec digna parabis
Supplicia his populis, in quoz mēte pares sunt
Et similes ira atq; fames. molissima corda
Humano generi dare se natura fatetur.
Quę lachrymas dedit, hęc nostri p̄s intima sen
Plorare ergo iubet causam lugētis amici (sus.
Squallorem q; rei, pupillum ad iura vocantem
Circumscriptorem, cuius manantia fletus
Ora puellares faciunt incerta capilli;
Naturę imperio geminus quū funus adultę
Virginis occurrit, vel terra clauditur infans
Et minor igne rogi, qs. n. bonus, ē face dignus

Pœnam sceleri inuenies. subaudi a sequētibus dignā & conuenientem. Tra atq; fames pares & similes, hoc est qui per iram & animi consensum, ideſt famem quādam & scęuam cupiditatem animū suum ad perficiendum scelus applicant, vt per famen rabidam quādam sęuiēdi cupiditatem intelligas, simulq; respicit ad id q̄d quasi per famem cōmederūt carnes humanas. Mollissima corda, hipophora est, quasi aliquis dixerit non esse mirum si tam crudelia cōmittantur, quando ita natura hominem ad crudelitatē formauerit, Et ipse respōdeat, naturam fateri non crudelitatem sed pietatem homini ingenerasse, quando lachrymas dedit quibus indicat incommodis se dolere alienis. Hęc nostri pars optima sensus, Alii sunt qui pars optima legunt, alii pessima. Ego autem legendum esse puto, & sic corrigendum. Hęc est pars intima nostri sensus, ideſt ipsę lachrymę sunt quę interiorem partem nostri sensus patefaciunt. nam per lachrymas interiorem pietatem ostendimus. ergo inquit natura nobis dedit pietatem, quę per lachrymas cognoscitur, iubet enim nos aliena incōmoda plorare. Squallorem rei, ideſt incōmoda & aduersa rei squallentis & mœsti. Est enim squallor alta illa cō. Squaloris sordiū quę in corporibus humanis incultis squalor mosisq; apparet. deductūq; videtur vocabulum a squamis quas situs ille inquinamētorum in corpore imitatur, lege Macrobium ē Gelium. Squallentem tamen etiam pro splendente poni apud auctores legimus, vñ Virgi. in. iiii. georgicoz. Alter erit maculis auro squalentibus ardens.

Pupillum, ploramus etiā inquit pupillum q̄ in ius deceptorem & bonorum suorum raptorē vocat. Circūscriptorē, deceptorē a circūscribo, de quo dictum est abūde illic, Quot Basilus socios, quot circūscripserit hirus. Cuius. s. pupilli, est autem ordo, Cuius capilli puellares faciunt ora manantia fletus incerta. Manantia illud obseruandum, apud auctores talem inueniri locutiōem, A qua dulcis manat ex fonte, Et fons manat aquā dulcē, vt hoc loco & alibi in. vi. satyr. Et longam manantia labra salinam, Et fons manat aqua dulci, Plinius libro xxii. cap. xxii. Cauli fractus copioso lacte manat. Propertius lenis odorato cernix manabat olino. Absolute etiam dicimus vlcera quę manant. Capilli puellares, ideſt crines longi quales sunt puellis. Ora incerta, vt non facile discernas meas an foemina sit. Naturę imperio, quę nobis pietatem indidit. Virginis adultę, tunc enim maxime miseratiōe monemur quū iam adulta ętate virgo moritur. Et minor igne rogi, hoc autem dicit ex more veterum, qui (vt auctor est Plinius libro septimo) infantem nisi prius genito dente non cremabant. Infantem autem dentire tradit Plinius septimo mense postquam natus est. Minor ergo igne, ideſt minor q̄ vt conueniat cremari. Terra enī infantes condebantur, quod poeta his verbis innuit, vel terra clauditur infans. Quis enim bonus, hic sensus est, quis est inquit bonus & a natura bene informatus qui aliena mala cōmunia esse non putet? Iuxta illud Terentianum homo sum, nihil humani a me alienum puto. Est enim hominis bene instituti, vt docet Cicero in Catone maiore & sętari bonis rebus, & dolere contrariis. Et face dignus arcana, periphrasis est hominis pii, quales oportebat sacris cereris interesse & ministrare a quibus sacris impii etiam voce pręconis submonebantur. vnde Suetonius in Nerone, Peregrinatione quidem grecię eleusinis sacris, quorum imitatione impii & scelerati voce pręconis submonentur interesse non ausus est. M. Antonius vt refert Iulius Capitolinus, vt se innocentem probare Cereris templum adiit, sacrariumq; solus ingressus est. Face arcana, hoc est mystica & secreta. Nam prisci appellauere sacra ea arcana quę mystica greci hoc est secreta, quasi quę ob sanctitatem aliquam debeant esse separata a nobis, qualia fuere sacra Cereris quę accensis facibus nocte celebrabantur a matronis in memoriam Cereris quę proserpinam filiam ardentibus faculis quęsiuit, Claudianus Templumq; remugit Cecropidum, sanctasq; faces extollit eleusis. Ouidius in fastis. Hinc cereris sacris nunc quoq; teda datur, q̄ autem nocte celebrarentur docet Iustinus libro secundo his verbis. Megarenses matronas Athenienſium in eleusinis sacris nocte oppressuri naues conscendunt. Ea summo tegebant silētio, vnde Apule. lib. vi, metamor. Et cętera q̄ silentio tegit Eleusis atticę sacratiū. Separat hęc nos, natura inquit, quę nobis tantam humanitatem dedit, vt alienis incōmodis dolea mus separat nos a Brutis, ideſt ea est quę nos dissimiles eē facit, a Brutis, quum nobis rationē & intellectum tradidit, quibus malum & bonū cognoscimus. Bruta aūt nullam habentia nec rerum nec temporum discretiōem sensu tantum mouentur, & ad id solū quod adest quodq; pręsens. est accommodant paulum admodum intelligentia pręteritum, aut futurum, quę omnia illuc tendunt egyptios a Brutis nō differre, qui rationis terminos obliti in tantam rabiem feruntur, vt ea faciant quę ab oi humanitate sint penitus auersa. Atq; ideo. i. ob eam rem scilicet vt a bestiis differremus, ordo autem est, atq; ideo nos soli sortiti ingenium venerabile traximus sensum a celesti arce. Sortiti ingeniū, quo scilicet omnino Bruta carent. Est enim ingenium vis quędam animę qua se anima explicat atque exercet ad omnium rerum intelligentiam, vt per ingenium intelligas ipsum intellectum & rationē, quę principales sunt animi partes. Capaces diuinoz, hoc vult significare intellectum & rationē quę principales, vt diximus sunt partes animi, quasi communes cum ipsis diis nos habere ac per hoc dixit nos esse capaces diuinorum. Nam recta intelligentia est ipsorum deorum, quibus nos pares esse vult cōmunione ratiōis & intellectus, quo sensus animalia bruta carent, vnde est illud Ciceronis in Catone maiore. Est. n. animus celestis ex altissimo domicilio depressus & quasi demersus in terram locum diuinę naturę ętternitatiq; contrarium. Pythagoras etiam affirmauit nos ex vniuersa mente diuina delibatos habere animos, eosq; immortales credidit Cicero hoc argumento, quum tanta sit celeritas eorum, tanta memoria pteritorum, futurorumq; prouidentia, tot artes, tot scientię, tot inuenta, vnde ait poeta. Atq; exercendis capiendisq; artibus apti, quod homini non accidit nisi beneficio animi qui vt diximus & celestis nos ad omnes artes facit aptos. Indulsit. dedit. Animas, quibus tantum viuunt. Nam animam dicimus esse qua viuimus, animum vero quo sapimus, quo animo ipsa bruta carēt, quum nihil cognoscant, neq; discernant. Illis, scilicet Brutis. Nobis animum quoq;, hoc dicit nobis animas & animū quoq; esse datum vt sit sensus animas tantum brutis esse datas, sed nobis & animas & animos. Mutuus affectus, mutua caritas, mutuum affectū dicimus quum par voluntas accipitur & redditur. Iuberet. i. vellet nos ab aliis auxilium petere, & alis nos subuenire, ob id enim ciuitates conditę sunt, vt mutuis hominum officiis viuerent.

Cereris sacra

Arcana, qualem cereris vult esse sacerdos,
Vlla aliena sibi credat mala: separat hęc nos
A grege mutorum, atq; ideo venerabile soli
Sortiti ingenium, diuinorumq; capaces,
Aque exercendis capiendisq; artibus apti,
Sensum e celesti demissum traximus arce,
Cuius egent prona ē terram spectantia, mūdi
Principio indulsit cōmunis conditor illis
Tantū aias, nobis aium quoq;, mutuus vt nos
Affectus petere auxilium, ē prestare iuberet,
Dispersos trahere in populū, ē migrare vetusto
De nemore, ē proauis habitatas liquere syluas,
Aedificare domos, laribus coniungere nostris
Tectum aliud, tutos vicino limine somnos
Vt collata daret fiducia, protegere armis
Lapsum, aut ingenti nutantem vulnere ciuem,
Cōmuni dare signa tuba, defendier iisdem
Turribus, atq; vna portarum clane teneri.
Sed iam serpentum maior concordia, parcit
Cognatis maculis similis fera, quando leoni
Fortior eripuit vitam leō? quo nemore vnquā
Expirauit aper maioris dentibus apri?
Indica tigris agit rabida cum tigride pacem

Mutuus affectus

Dispersos trahere i populum. Nam homines ab initio i agris passim more bestiaz vagabantur, victūq; sibi pomis syluestribus quęrebant, verum natura monstrāte intellexerunt sibi conducibile esse si i vnum cōgregarentur locum. Itaq; cœperunt oppida ędificare, quo se relictis syluis receperunt. Oratius

Oppida cœperunt mu nire & ponere leges, Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter. Tutos vicino limine somnos, ordo est vt fiducia collata daret somnos tutos in vicino limine. Collata, coniuncta. Protegere armis, ordo est mutuus affectus iuberet protegere hoc est in bellis ciuem ab hostibus conseruare, quū aut lapsus aut vulneratus fuisset. Communi tuba, communi classico, quum in expeditionem eundum est.

Ingenium

Sed iam serpentum, sensus est. Maiore inquit concordia omnia in suo genere animalia ferme viuunt q̄ homines, quod quidem Pli. lib. vii. tradit in hunc sensum, vt alter ab altero mutuatus esse videatur, ait enim Deniq; cętera animantia in suo genere probe degunt, congregare videmus & stare contra dissimilia, Leonum feritas inter se non dimicat, serpentū morsus non petit serpentes, nec maris quidem belue ac pisces nisi in diuersa genera sęuiūt. At hercule hoi plura ex hoie sunt mala. Sęuis versis inter se conuenit. i. inter versos concordia est. Dicimus. n. sic, mulieribus inter se conuenit & inter mulieres conuenit. Terentius in Ecyra. Neq; conuenturum inter nos post hac esse arbitror. Et mihi tecum hoc conuenit. Cicero. Interfectam esse matrem ab Oreste Cōuenit mihi cum aduersariis, ideſt nulla mihi decernit de maiis est controuersia cum aduersariis. Et conueni cum mercenariis de precio, Fabius quanti vehereat interrogani, de precio conueni. Indica tigris, Tigrin nō solum indi, sed & hyrcani ferunt animal velocitatis tremendę. Martia. Tigris ab hyrcano gloria rara iugo.

Aſt homini, per comparationem priſcę ętatis, scelera ſui temporis amplificat. Eſt.n. ſenſus, Tāta inter ſe inquit homines hoc tempore impietate ruunt, vt ad crudelitatem exercendam parum habeant gladios ſibi fabricaſſe quos antea fabri aſſueti tantum inſtrumentis ruſticis excudere nescii erunt, vt aſpiciamus etiam populos qui nō contēti hominum cędę, in eorum etiam corpora morſus inferre ac ſi diceret ſatis īpium videri poterat gladiis rem agi, niſi etiā homines ceſi comederētur.

Produxiſſe, cudēdo extendiſſe. Raſtra, a radēdo terra ſunt dicta. Sarcula, ą̄ marrę, inſtrumenta ſunt ruſtica ad effodiēdam terram. Laſſi maris ac vomere .i. laſſi cudendo marras ą̄ vomeres

Nescierant excudere. Virg. in georgicis. Nec dum etiam audierant īflari clasica nec dum impoſitos duris crepitare incudibus enſes, Populos, ſcilicet egyptios. Genus eē cibi, tanta eſt impietas et rabies. quid diceret, per amplificationem deteſtatur rem tam nefandam. Eſt enim ſenſus, Si pythagoras inquit talia fieri videret, quid nō diceret aut quo ſibi fugiendum non putaret in tanta rei atrocitate? Pythagorā autem nominat, q̄ is quum ſentiret animas hominū poſt mortem in brutorum vel hominum corpora tranſire carnibus abſtinuit, ne ſcilicet edendo in animas humanas ſęuiret. Fabis ēt abſtinuit, vnde ſequitur. Et ventri indulſit nō omne legumē. Tradit Gelius ex auctoritate Ciceronis libro primo de diuinatione pythagoreis fabam interdictam q̄ inflationē afferat magnam, eumq̄ cibum tranquillitatem mentis quęrentibus eſſe contrarium, quare pythagoras spiritā eē aſſeuerans velut a cognata abſtinuit, vñ eſt illud apud Oratium in ſatyris. O quando faba pythagorę cognata, ſimulq̄ vncta ſatis pingui ponentur oluscula lardo. Sed ariſtoxenus auctore Gel. ſcribit, nullo pythagorā legumine ſępius eē vſū q̄ faba, q̄ ſenſim alnū ſubduceret, porculis quoq̄ ſolitū vesci ſcribit Cic. tñ et laertius teſtāt iis eū abſtinuiſſe, Tradit Pli. fabā exiſtimatā eē hebetare ſenſus insōnia quoq̄ facere, ob hoc pythagorica inia dānatam vel (vt alii tradiderūt) quīn mortuoraię sūt in ea q̄ de cā paretādo vtiq̄ aſſumit. De dogmate pythagorico, Lege Ouidium ī vltimo metamorphoſeon. Phariſei vero phi indei aiunt auctore Ioſepho de bello iudaico animam omnem incorruptam eſſe transire autem in alia corpora ſolas bonorum, improborum autem interminabili ſupplicio cruciari. Hęc mōſtrem tam nefandam vt carnibus humanis vescātur.

Cunctis animalibus, Nam eo? poeta ſequitur opinionem qui dixerunt pytagoram cunctis animalibus abſtinuiſſe. De Pythagora multa referuntur a philoſtrato

Pythagoras

Perpetuam ſęuis inter ſe conuenit vrſis
Aſt homini ferrum lętale incude nefanda
Produxiſſe parum ē. quīn raſtra, ē ſarcula tantū
Aſſueti coquere ē marris, ac vomere laſſi
Nescierunt primi gladios excudere fabri.
Aspicimus populos. quorum non ſufficit irę
Occidiſſe aliquem, ſed pectora, brachium vultū
Crediderint genus eſſe cibi, quid diceret ergo,
Vel quo non fugere, ſi nunc hęc mōſtra videret
Pythagoras, cunctis animalibus abſtinuit qui
Tanq̄ homine, ē ventri indulcit nō oē legumē.

Vltima militię felicis pręmia narrat.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra ſextadecima.

Vis numerare queat felicis prę-
mia galle
Militię, nam ſi ſubeantur prospera caſtra

Tāta eſſe militię prędia ą̄ commoda quanta numerari nō facile queant. Felicis, aut quę a bellis ciuilibus longe abſit (nam militia illa nullo modo poteſt eſſe felix, quę belli ciuilis ſanguine respersa fuerit) aut in qua non contingerit ſuperari ab hoſte, nec aliquā ferre calamitatem Nam ſi ſubeantur, Senſus eſt, Si inquit detur vt eam⁹ in caſtra prospera id ē quę a ſanguine ciuili ſint penitus remota, illud optauerim vt mihi prima militię ſtipendia auſpicanti benignitas ſyderum affulgeat, hoc autem dicit ex diſciplina egyptia in qua plurimum petoſiris et Necepſos laborauere, Nam perſuaſum eſt ex aſtrorum motu nō modo futura cognosci ſed felicitatem infelicitatemq̄ portēdi vnde eſt illud Iuuenalis. Diſtat enim quę ſydera tē excipiant modo primos incipientem edere vagitus ſicq̄ docet poeta omnem in rebus humanis felicitatē ab aſtris ipſis ą̄ fatis pendere, nec iis aduerſantibus quicq̄ proſperū eſſe poſſe, vnde ſequitur Plus ą̄ enim fati valet hora benigni. Excipiat, optantis eſt. Paridum, epitheton tyronis. Tyronem, tyro dicitur nouus miles. Porta, Nam in caſtris duę erant portę quarum altera prętoria dicitur quę ad orientem ſpectare, debet aut illum locum qui ab hoſtes respiciet ea enī exercitus in prelium educitur quia initio prętoreserant, qui nunc conſules ą̄ ii bella adminiſtrabant, quorum tabernaculum quoq̄ dicebat prętorium. Altera vero Decumana appellatur quę poſt prętorium eſt, per quā delinquentes milites educūtur ad pœnā auctor Vegetius de re militari ą̄c. Secundo ſydere, benigno deorum nutu. Plus etenim, reddit rationem quare ſyderum benignitas ſit optanda ingrediēdi militiam. q̄ momētum ipſum ſyderis benigni plus inquit valet ad

Tyro

felicitatem preſſandam q̄ ſi venus per epiſtolam commendet nos ipſi Marti. qui deus eſt ipſius militię ą̄ qui in gratiam veneris multa faceret. Nam ei cum venere conſuetudo ſtupri fuit. Genitrix quę delectatur, periphraſis eſt iunonis quę colitur in Samo, mater enim fuit martis, quē vt ſcribit Ouidius in quīto faſtor cōcepit cōtactis īgenitalibus flore quē Zephyrus oſtēderat chloridi vxori, quā latini florem vocant, vī generandi habere. Samia harena. i. Samo ipa harenoſa ą̄ parum foecūda, de qua ſic Apuleius Ratio omnis eſt ī ſarculo et furculo, quorum prouentu magis fructuoſa eſt inſula quam frugifera, inſula. n. ē Icarii maris antea parthenia nominata q̄bi iuno adoleuerit, ibiq̄ etiam Ioni nupſerit illic enim eſt templum nobiliſſimum atq̄ veteriſſimū ſimulacrū in habitu nubentis figuratum, ą̄ ſacra eius anniuerſaria nuptiarum ritu celebrantur, Eam dea valde dilexit, vñ eſt illud Virgilii poſt habita coluiſſe Samo. Eſt etiam alia ſamos īſula maris Ionii inter dulychium ą̄ Cephaleniam, de qua intellexit Ouidius illic Dulychii Samii q̄ quos tulit alta Zaçinthos. Tractemus, oſtendamus.

Cōmoda communia, ideſt quę omnibus ſunt cōmuniter miſſibus. Togatus, militię non ascriptus

Samos

Toga

Nam toga ſemper armis opponitur, vnde Cicero Cedāt arma togę, fuit enim toga romanorū qua omnis ſexus ą̄ conditio vtebatur, vnde Virgilius appellauit romanos rerum dominos gentemq̄ togatē. Offam nigrā, tumorem nigrum ex percuſſione. Nam vt diximus ante, ą̄ apud Perſium. Aut quātas robuſti carminis offas ingeris, Offa appellatur omnis res in tumorem crescens vnde fruſta carnis dicimus offas. Varro in re ruſtica. Dicebat. L. volumnio ſenatori miſſam eſſe offulam cū duabus coſtis Plinius item res contuſas ą̄ in vnum conuolutas appellat offas, vt eſt illud libro decimotertio.

Offa

Liuor

Pomum purgatum tundunt, ſeruantq̄ eius offas. Et alibi Amygdalinum oleum quod aliqui vocant neopū arefactis ą̄ in offam contuſis exprimitur. Liuoribus liuor proprie appellatur nigrum illud quod apparet in corpore flagellato, metaphoricos autem pro inuidia ſumitur, Bardiacus datus, vt intendas inquit militantium commoda ſi volueris accuſare militem a quo fueris verberatus, miles de milite erit index, quaſi dicat q mihi fuerit, et qui aduerſabitur, vt ſit ordo Bardiacus et calceus et grandes furę dantur tibi index volenti punire hęc, vt per tria hęc deſcribat ipſum Centurionem qui geſtare ſolet in caſtris cuculum bardiacū et calceū

Bardiacus

clanatum et qui magnus procerusq̄ eſt. Nam ex gallia mittebatur veſtis quę Bardocucullus ſiue cucullus Bardiacus appellatur, Eratq̄ veſtis vilis et apta militibus incuculbus qua etiam cubarent in caſtris quaſi quę et ſimiis ob brevitatem et craſſitudinem conueniret, vnde Mart. in diſtichis Gallia ſantonico veſtit te bardocucullo. Cercopithecorum penulas nuper erat. Et in primo vrbica lingonicus tyriantina bardocucullus Alibi poeta. Tempora ſantonico velas adoperta cucullo. De eis ſic ēt Iulius Capitolinus in .p. Heluio pertinace. Auctioſare rerum cōmodi in his inſignior fuit veſtis ſubtegmine ſerico aureis filis inſignior p tunicas penulasq̄, lacernas ą̄ chiridotas dalmatarum ą̄ cuculli bardiaci. Ergo p bardiacum intelliges cucullum craſſioris lanę quo maxime galli vtūtur Nam Bardi natio eſt galloꝝ quę maxime, vt docet Strabo lib. iiii. Laudationibus rebusq̄ poeticis ſtudet. De qbus Lucanus, Plurima ſecuri fudiſtis carmīa bardi. Ex bardo igitur ą̄ cucullo fit bardocucullus ſiue bardiacus cucullus. Abſolute q̄, quādoq̄, ponitur, vt hoc loco ſicut etiā apud Martialem in. iiii. Laſſi Bardiacus q̄ⁿ enocati, ſic etiam abſolute laudeam enūciamus, quū ēt dicamus coronam Lauream ą̄ roſaceum abſolute ą̄ oleum roſaceum, ſic ą̄ multa alia. Bardi etiam dicunt ingenio tardi. Nā apud grecos Βαρδὸς ſtardū ſignificat Plautus in perſa, Nimis tandē equidē pro barda ą̄ p ruſtica reor habitā eē abs te. Idē in epidico. Me aūt ſic aſſimulabā quaſi ſtolidū, quū bardū me ſciebā. Cice. in libro de fato. Zophyrus phyſognomon q̄ ſe pfitebat hoīum mores naturāq̄ ex corpe, oculis, vultu, fronte, pnoscere, ſtupidū eē Socratē dixit ą̄ bardū, q̄ ingula cōcava nō haberet. Calceus, calceū militarē intelligit quē alio noīe caligam dixere, qui multis clauis militaribus ſuffigebat. vt diximus in .iii. ſatyra, de quo ſic Ioſephus in bello iudaico lib. vii. ſcribēs de cęde Iuliani hec catōtarchi. Calceos nāq̄ habens creberrimis atq̄ acutis (vt ceteri ſolent milites) clauis fixos, dū ſtrato ſaxeis cruſtis ſolo occurreret, labit. Grādes furę. i. magnę ſaturę cēturio. Nam cēturiones eligebant q̄ ą̄ pceri ą̄ magnis viribus eēnt, vñ ą̄ in. iii. ſatyra. Magna mox vndiq̄ planta calcor. hoc eſt plantis magnoꝝ militū. Ad magna ſubſellia, bene aūt dixit ſubſellia nam Tribunalia maiorū ſunt magiſtratuū, vt cōſulis ą̄ ptoris. Subſellia vero minorū vt ędiliū, Queſtorū. Volēti punire, ideſt togato volenti ą̄ cupiēti militē caſtigari p iudicē,

Calceus

Tribunalia Subſellia

Legibus antiquis, fabandi a ſequētibus ſeruatis, vt ſit ſenſus, nō eſt mirū ſi miles militi datur index, qa volūt leges caſtroꝝ antiquas ſeruari, q̄ nō pmittebāt militem vocari ad iudicia extra vallū, neq̄ ad aliū iudicē q̄ ad cēturionē. More camilli. Nā Camillus inſtituit ne miles extra caſtra in ius vocaret, vt mādatis imperatoris cōtra hoſtes dimicaturi ipſo eēt. hocq̄ iter alia militantiū erat cōmoda, de quibus multa apud iuriscōſultos cōmemorantur in digeſtis. Procul a ſignis. i. a vexillis ą̄ caſtris ipſis. Iuſtiſſima cēturionū, ergo inquit iuſſe ą̄ merito datur index Centurio, quādoquidem ita ą̄ legibus ą̄ prudētia Camilli camū eſt ad cōmodū reipu. ne miles aliqua iudicii neceſſitate euocetur ex caſtris, vt ſit veluti respōſio iniquū nō eſſe ſi miles de milite iudicet. Nec mihi deerit vltio. Senſus eſt, licet inquit miles index nobis detur, tñ ą̄ ego puniar ſic peccanero, ſed tñ hoc vnū erit ilico accuſatori incōmodū, q̄ tota

cohors ei aduersabitur ⁊ strepitu terrebit ne grauius in militē querat q̄ sibi iniuria ipsius accusatoris percussi.

Cohors, Decē cohortes erāt in vna quaq; legione, vt diximus in.i. satyra illic. Curam sperare cohortis. Manipuli. Manipulū Varro exercitus minimā manū esse tradit, quę vnū sequit signū, de quo ita Ouidius in fastis. Illa quidē foeno (sederat reuerentia) ſoeno

Manipulus

Quātam nunc aquilas cernis habere tuas, Pertica ſuſpenſos portabat longa maniplos, Inde maniplaris noīa miles habet Officiū, cōque reuerti. Curabitis vt ſit verba cohortis ⁊ cęteroꝝ militū cum rephēſione, voletis ne vt grauius de milite ſumat ſuppliciū q̄ ſit eius delictū? Poeta Philoſophice oñdit iuxta menſurā delicti, modum ēt adhibendū plagaꝝ, vnde Cice. in officiis, Cauendū eſt ēt ne maior pœna q̄ culpa ſit.

Legibus antiquis caſtrorum ē more camilli
Seruato, miles nec vallum litiget extra,
Et procul a ſignis inſtiſſima centurionum
Cognitio eſt igitur de milite, nec mihi deerit
Vltio, ſi inſtę defertur cauſa querelę
Tota cohors tri eſt inimica, omnisq; manipli
Conſenſu magno officiunt, curabitis vt ſit
Vindicta granior, q̄ iniuria dignum erit ergo
Declamatoris mutinenſis corde vagelli,
Quū duo crura habeas offendere tot caligatos
Milia clanorum, quis tam procul abſit ab vrbe,
Prętera quis tam pylades molē aggeris vltra
Vt veniat? lachrymę ſiccentur protinus, ē ſe
Excuſaturos non ſollicitemus amicos.
Da teſtem index quem dixerit, audeat ille
Nescio quis pugnos vidit qui dicere, vidi,
Et credam dignum barba, dignumq; capillis
Maiorum, citius falſum producere teſtem
Contra paganum poſis q̄ vera loquentem
Contra fortunam armati, contraq; pudorem,
Pręmia nūc alia, atq; alia emolumēta notem,

Vindicta, illud obſeruādū vindicta eē noſtratiū ⁊ vltimā pduci poſitiōe ſequntis dictionis.

Digniū erit ergo, Vagellus mutinēſis fuit tpibus poetę cauſidicus audaciſſimus, q cās vēl piculoſas ſuſcipiebat defendēdas, ait ergo poeta,

Poteris pfecto diiudicari nō minus temerarius q̄ vagellus, ſi auſus fuerit tu togatus offēdere accusādo tot milites, vñ tñ tibi imineat piculū, Quū duo habeas crura. i. quū poſſis aliq̄ corpis tui ps violari, ſolēt. n. multi vlciscēdo crura ſuccidere aduerſatiis ſuis. Declamatoris, ptoris. Declamare aūt eſt forēſes actiōes meditari.

Tot caligatos. i. tot milites. Nā a caliga calciamēto militari caligati milites dīr. Trangl. in auguſto. Coronas vallares ac murales quę honore pcellerēt, sepe ēt caligatis tribuit, vñ Caligula auctore Trāqllo cognomēa cauſtrēſi loco traxit, qa manipulario habitu iter milites educabat. Auſonius Caius cognomē caligę cui caſtra dederūt. De caliga plura diximus in. iii. ſatyra. Milia clanoꝝ, expoſitio ē. Nā caligę clauis (vt modo diximus) fuſſigebant, q ob hoc caligares nūcupant, vñ alibi poeta. Clauus mihi militis hęret i digito. Inſti. li. xxxviii. de caligamētionē ſic facit. Argēti auriq; tñ fuit Antiocho, vt ēt gregarii milites caligas auro figerēt, pculcaret q; materiā, cuius amore populi ferro dimicaret. Quis tam pcul abſit ab vrbe? Prętera qs, tā pylades, Sēſus ē. Quis eſt ille tā rudis tāq; ruſticus, aut tā amicus q̄ velit cām agere aduerſus militē, vt ſit ſenſus. Ille vere ſprudēs ⁊ paꝝ peritus dici pōt, q iminēte ſibi tāto piculo audet agere. Tā pylades, tā amicus, velit ſubire piculū p amico, vt Pylades fecit p Oreſte, q eū inſanientē in tauricā vſq; regionē cōmitatus ē multa adiens picula, vt amicus furore liberaret, nota eſt fabula. Vt veniat molē aggeris vltra. i. intra caſtra ad Cēturionē. Lachryme ſiccant, indices ſolent, aut p lachrymas, aut per amicoꝝ potiſſimū interceſſionē placari. Ait ergo poeta hęc nō eē parāda, q̄n nec lachrymę ſint pſtitę, nec amici queāt inueniri. Eſt ergo ſenſus, lachrymę ſiccent ptinus. i. amone ſtatim lachrymas qa tibi nō pderint, eſt aūt iperatiuus modus. Nec ſolicitemus amicos q ne veniant ſe excuſabunt. Sicq; poeta oſtendit paganum ⁊ togatū omni gne fauoris eē deſtitutū q aduerſus militē agat. Da teſtem, Eſto inqt q; ſit tibi dandus teſtis tuaꝝ verboꝝ quē index dixerit ſe acceptur̄, neminē in uenias q audeat teſtificari ⁊ aperte dire ſe vidiſſe qđ vidit. Audeat ille nō cū interrogatiōe, ſed per pmiſſionē ē legēdū, q.d. ſi audeat teſtificari credā illū dignū q inter anos ⁊ maiores nros numerē q ſūma fuere ſeueritate ⁊ animi cōſtātia. Ordo aūt ē, Ille nescio q; q vidit pugnos militis. s. pcuciētis audeat dicere vidi ⁊ credā dignū ⁊ cętera. i. ſi audeat dicere credā illū eē antiqua illa ſeueritate. Barba ⁊ capillis. Priſcis. n. tpibus intōſi ⁊ demiſſa barba i cedebat. Citius, Sēſus eſt. Facilius inqt inuenias q falſum dicat teſtimoniū aduerſus hoīem nō ad ſcriptum militię. i. nō militantem q̄ qui verū dicat aduerſus militem, ita ⁊ dignitatē ⁊ potentiā ſuſpiciunt militis. Paganū autem oppoſuit homini militanti, vt ſint vocabula contraria, quod colligas ex iuris cōſultis. Iuſtinianus. in inſtitutionibus libro. ſecundo demilitari teſtamēto. Sed teſtari quidem ⁊ ſi filii familię ſint propter militiā cōcedit iure tñ cōmuni eadē obſeruatiōe, ⁊ in eoꝝ teſtamētis adhibēda quā in teſtamētis paganoꝝ pxime expoſuimus. Vulpia. titu. de militari teſtamēto, eſt reſcriptū a diuo pio in eo q quū eēt paganus fecit teſtamentū, mox militare cœpit. Tertullius Omni modo poſthumus rūpet teſtū illius, ſed ſiquidē pagano iam illo facto natus ſit. Quin ēt Paulus ſic ſcribit fiat teſtū exemplo eius qui paganus fuit, deinde militare cœpit. Cor. Tacitus. vñ ⁊ ſeditioſa colloquia, ⁊ inter paganos corruptior miles. Pli. quadā epiſtola ad Traianū. Apđ me ⁊ milites ⁊ pagani a qbus iuſtitia eius ⁊ humanitas penitus inſpecta eſt, ⁊ cętera. Trāquil. in Galba. Atq; in foꝝ vsq; pceſſit, ibi eątes qbus mādata cędes erat quū per publicū dimota paganoꝝ turba equos adegiſſent.

Paganus

Qnibus exēplis liqdo appet paganū militi opponi. videt q, inde origo vocabuli orta, q Roma vt ſcribit Dionyſius Halicarnaſeus lib. iiii. diuiſa erat in tribus quattuor quas pagos vocitabāt, in qbus habitāres pagani dicebant q in nullā aliā habitationē trāſferri poterāt, paganos itē appellamus ruſticanos. Nā pagi dīr vici ſine villę Θηγη. n. fontē ſignificat eo q; iuxta fontes pagi cōſtitui ſoliti ſint. Fortunā, potētiā. Pudorē, dignitatē ⁊ cōtra id qđ poſſit eē pudori ⁊ dedecori ipi militi.

Sacramentorum, ideſt militum qui iureiurando in militiam ſint aſcripti, hi autem erant inſti milites, qui ſinguli iurabant pro re pu. ſe eſſe facturos, nec a militia recedebant niſi completis ſtipendiis. Tale genus militię Sacramentū to ita meminit Valerius in. ii. Po. Ro. operam dabat ne imperatoribus capite cē ſos ſacramento rogare eſſet neceſſe. Multi autē ne ſacramento militari aſtringerentur fugiebāt ex vrbe ⁊ tanq; ſerui in ergaſtulis delitescebant, vnde Tranquillus i Tiberio Supprimebāt nō ſolū viatores, ſed ⁊ quos ſacrāmēti metus ad huiusmodi latebras cōpuliſſet. Sacramentum itē longe alia ſignificatione accipitur. Nam vt docet Varro qui in iudicio petebat ⁊ qui ſi ficiabatur, de aliis rebus vtriq; gnḡ tos ęris apud ſacrū pōti ficem deponebant. qui iudicio vicerat ſuum ſacramentum a ſacro auferebat, victi ad ęrarium redibat. Ea igit pecunia quę apud ſacrum pontificem deponebatur ab vtroq; litigatore ſacramentū dicebat, vñ locus ille apud Valerium in ſeptimo de teſtamentis reſciſſis a cōmentatoribus male eſt enarratus, vbi ſic ſcriptū eſt. Sacramentum pro iureiurando accepe ū. Tu vero ita expone vt nos monuimus ſacramento. i. ſponſiōe, ⁊ pecunia depoſita apud ſacrum pontificem. Conuallem ruris auiti. Si forte inqt acciderit vt mihi togato ⁊ non ſcripto in militia litigandum ſit defundo ſiue finibus p turbatis, aut aliqua alia re annus mihi expectandus ē. Sed ſi miles litigat, ſtatim et omni amota cunctatione a iudicibus auditur, expeditur q,. Ordo eſt, Annus expectandus erit qui inchoet lites totius populi ſi vicinus improbus ademit mihi conuallem ruris auiti ⁊c. Cōuallem, cōuallem appellamus planiciem qua verſum mōtibus circūſeptam. Vallem vero quę a duobus lateribus ſit mōtibus ꝓcincta. Aut ſaxum effodit. i. ſi terminū e cōfinio euulſit. Nam lapis aut ſtipes ad finium diſcretionem defodiebatur ita vt ſupra terram extaret, queni terminum vt deum ⁊ coronis ⁊ victimis venerabant, vnde Tibullus. Nam veneror ſeu ſtipes habet deſoſſus in agro. Seu vetus in triuiis florida ſerta lapis. Agnus huic imolabat. Oui. in faſtis Spargitur ⁊ cęſo cōmunis terminus agno. Dionyſius tñ ſcribit lib. ii. ex inſtituto Pompiliis Termino quotannis pultibus ⁊ libis atq; aliis quibusdam fructuum primitiis ſacrificari, ex qua cōſuetudine ait poeta Mea plus annua. Limite, Semita quę eſt in confinio agri. Quod s. ſaxum. Plus, pulte longo tempore Romani vſi ſunt vice panis, ea conficiebatur ex farina cocta cum aqua. Debitor, ſibandi a ſuperioribus ſi. Sumptos, aut fœnore aut mutuo.

Locus Valerii

Declara mentum

Cōuallis Vallis

Sacramentorum, conuallem ruris auiti
Improbus aut campū mihi ſi vicinus ademit,
Aut ſacrum effodit medio de limite ſaxum,
Quod mea cū vetulo coluit plus annua libo,
Debitor aut ſumptos pergit non reddere nūmos
Vana ſupernacui dicens chirographa ligni,
Expectandus erit qui lites inchoet annus
Totius populi, ſed tunc quoq; mille ferenda
Tedia, mille morę, totiens ſubſellia tantum
Sternuntur, iam ſtucundo ponente lacernas
Ceditio, ē ſuſco iam micturiente, parati
Digredimur, lentaq; fori pugnamus harena.

Dicens, contendens. Vana eſſe. i. mendacia. Virgi. Ni fruſtra auguriū vani docuere parentes. Saluſtius in iugurthino. Mauri genus vanū. Chirographa, dicuntur a χειρ quod eſt manus ē γραφη ſcriptura. Ligni, nam in tabellis ligneis antiqui ſcribebant. Supernacui, ſupernacanei ⁊ nihil proficiētis quum ſcripta denegent ⁊ debita, hocq; ex perſona poetę ridentis mores ſui temporis, ſupernacuum enim eſt tabellas in iudiciū producere debitore ſcripta inficiante. Lites totius populi, hoc videtur dicere ex conſuetudine antiquorum apud quos in ordine vt docet Seruius exponens illud Si vno ordine habetis Achiuos: dicebant causę propter multitudinem ⁊ tumultum feſtinātium, causę enim audiebantur per ſortem ordinatę, conueniebāt. n. omnes ⁊ ex ſorte diez̄ ordinem accipiebāt. Alii vero ſententiam Seruii vt falſam improbantes talem afferunt ſenſum longum tempus erit tibi ex pectādū qđ inchoet lites totius populi, hoc ē diutiſſime tibi expectādū erit anteq̄ cōueniant ad iudicandum centūuiri. Nā centūuiri ex triginta quinq; tribubus i quas totus populus Ro. erat diuiſus eligebantur terni ex ſingulis tribubus, centum decti vt ſcribit Pompeius quis eſſent centum ⁊ quinq;. Hi iudicabant de tutelis, agnatiōibus, depoſito, finibus, aliiſq; ciuilibus cauſis quales hic cōmemoratur a Iuuenale, ſed longis internallis ad iudicandū conueniebāt, nec enim facile centum iudices cogebantur omnes, nec perpetuo ius dicebant. Iccirco lites quę apud eos agebātur in multam differebant diem. Sed tunc quoq; mille ferenda, quum tempus etiā venerit agendę cāe. Mille morę, mille cunctationes, quum difficile ſit tot iudices congregari, Subſellia, vt diximus minorum ſunt magiſtratuum auctore Pediano. totiens tantum ſternunt̄, Sternuntur inquit sepe ſubſellia tantummodo, nam iudices non ſedent quum maior pars abſit. Iam facūdo ponente lacernas Ceditio, Senſus eſt. Rari veniunt iudices ⁊ qui veniunt ſedent ociosi, nec nos audiunt, ita vt iā nos parati ad dicēdū diſcedamus nō audita cā. Ceditio, nomē ē iudicis. Ponēte lacernas, deponēte lacernas dū alios expectat iudices veluti veſtiū onere grauatus. Sic. n. in iudiciis iudices veſtes deponebant q̄đ factū ſuiſſe a Cice. docet Valeri. lib. ix. de mortibus non iugularibus ſic. C. Licinus repetundaꝝ reus dū ſenētię dicerent in Mencianū conſcendit ſiquidē cum. M. Ciceronem qui id iudiciū cogebat ptextā ponentē vidiſſet miſit ad eū qui diceret ſe non damnatū ſed reū periiſſe.

Fuſco micturiente, quaſi longa ſedendi ⁊ expectādi mora vrinā contractā emittente. Id. n. fieri ſolitum docet. C. Ticius in oꝛone, qua legē Faniā ſuaſit notās mores ſuī tpis vt tradit Macro, li. iii. bis verbis index teſtes poscit. Ipſius it micturū, vbi redit, ait ſe oīa audiuiſſe, Tabulas poscit, lras inſpicit, vix prę vino ſuſſinent palpebras, Pugnamus, ſumptū ab gladiatoribus qui ſi harena dimicant, vt ſit ſenſus. Descēdimus inquit ad certamen ⁊ cām agendā, ſed res in longū pduciī. Nā vt teſtat in. ii. declamationū Harena p foro poniī iudiciario Et ille iō q in foro primū dicturus Tyro dictus ē, pōt ēt ad illud referri q; q litigant mutuis multiplicibusq; cōtumeliis ſe verberāt, ſed prior ſenſus magis placet. Ha

rena, theatrum appellatur harena, quia harena spargeretur quo facilius ludi celebrarent. Lenta, quia Lento indicio cause peragantur. Ast illis. Sed milites inquit ilico vbi volunt audiuntur a iudicibus. Quos arma Balteus tegunt, periphrasis militis. Balteus, Cingulum proprie est militare ex corio, licet ab Apuleio capiatur pro quocunq; cingulo etiã muliebri, ide militis dependebant arma, bullis aureis plerũq; ornabãt, vnde ẽ illud Persii, Sed lato balteus auro protegit. Diuus Hieronymus ãd Saluinam. Nihil nocuit militanti plausamentum & balteus.

Ast illis quos arma tegunt, ẽ baltheus ambit
Quod placitum est illis pstatur tẽpus agẽdi,
Nec res atteritur longo sufflamine litis.
Solis pterea testandi militibus ius
Viuo patre datur, nam quę sunt parta labore
Militię, placuit non esse in corpore census,
Omne tenet cuius regimẽ pater, ergo Corãtũ
Signorum comitem, castrorumq; era merentẽ,
Quãuis iã tremulus captat pr̃, hũc labor equo
Prouehit, ẽ pulchro reddi sua dona labori,
Ipsius certe ducis hoc referre videtur,
Vt qui fortis erit, sit foelicissimus idem,
Vt lęti phaleris omnes, ẽ torquibus omnes.

Nec res atteritur, ideſt nec causa prorogat, nec in longum ducitur sed statim expeditur, aut res ideſt patrimonium nõ absumit longa litis mora. Longo sufflamine longa mora, nam Sufflamen appellatur qd rote obiicitur ne currus retro currat, sed sistat, de quo diximus plura in octaua satyra, ipse rotã stringit multo sufflamine consul. Solis pterea, aliud militis affert cõmodũ. Licet inquit militi viuo patre testari, quum ceteris filiis familię hoc nõ liceat. Nam lege prouisum est, vt quę in militia essent per filium acquisita in arbitrio essent & potestate filii, idque peculium castrense dicebantur, vnde ita legit apud Iustinianum de militari testamento. Sed testari quidẽ & si filii familię sint propter militiam conceditur. Et paulo infra. Et precipue militibus qui in potestate parentũ sunt, quibus de eo quod in castris acquisierunt pmissum est ex constitutionibus principum testamentum facere, quod quidem ius ab initio tantum militãtibus datum est, tam ex auctoritate Augusti q̃ Nerue nec nõ optimi Imperatoris Traiani. Non esse in corpore census, nõ cõnumerari inter bona patris. Ergo, quũ ergo inquit pater cognoscat in arbitrio fili sui Corani esse quę per labores militares acquisiuit, blanditiis tentat eũ captare, vt ab eo scribatur hęres, alludit q; ad illum Coranum, de quo Oratius in sermonibus. Captatorq; dabit risus Nasica Corano. Signorum, vexillorum. Merentem ęra. i. stipendia facientem. Quãuis iam tremulus, auariciam sui temporis notat, licet inquit etiam in extrema sit senectute tamen captat filium. Hunc labor equus proueht. Non est inquit mirum tanto honore militem decorari, equum enim est paria labori pmia reddi, ergo labor equus ideſt iustus proueht hunc scilicet militem. i. extollit & decorat. Iustum aũt appellat laborem quia iustum est vnicuiq; pro patria laborare. Et pulchro reddit sua dona labori. Hunc ego locũ emendandum sic puto vt dicatur Reddi & non reddit, vt sit ordo & sensus, & hoc videtur referre ipsius duci sua dona reddi pulchro labori, ideſt vt pmia sua habeat pulcher ipsę militię labor, ea ratione. s. vt idem sit felicissimus q

Suffla men

erit fortis vt omnes lęti sint phaleris ẽ torqbus. Nisi velimus ita dicere labor reddit sua pręmia labori, qd̃ mihi satis inscitum videtur, vt dicas labor labori reddit pręmia, sensus prior magis placet. Sua dona, propria pręmia. Ipsius certe ducis hoc referre videtur, Dux inquit in rem suam putat esse vt sui milites qui fortes sint, iidẽ sint & felicissimi & ornatissimi, quasi dicat Imperator ipse gaudet commodis militum, quos & phaleris & torquibus studet vultq; ornari. Qui fortis erit, s. miles validus & strenuus. Idem sit felicissimus, paribus remunerẽt pręmiis, sicq; se in felicitate senti t. Vt oẽs. s. milites. Lęti, subaudi extrinsecus sint.

Phaleris, Phalerę ornamenta sunt equorũ Phalerq; declinãturq; numero tã. re tum plurali grece Τα φαλαρα dicunt genere neutro mutata a in e sicut Τα λαντον, latine Talẽtum dicitur, de phaleris Virgi. Primus equum phaleris insignem victor habeto. Et ante Iuuenalis, vt phaleris gauderet equus. Fallũtur aũt qui phaleras nõ solum equoꝝ, sed etiam equitum nobilitũq; ornamenta esse crediderũt fulti tum dicto illo Pliniano qui ita scribit lib. xxxiii. caꝑ. i. Ab ordine equestri phaleras positas fuisse ex indignatione, quum. Cn. Flauius creatus esset ędilis curulis tum illo Liuii scribentis in septimo Domitia Flaui ędilicia tãtum habuisse indignitatis vt plęriq; nobilium aureos annulos & phaleras deponerẽt, quasi ipsę phalere essent ẽt ornamẽta hominum quum oĩno tm̃ essent equoꝝ quã ambiguitatẽ Vale. li. ix. tollit his verbis. Offensi ãnulos aureos sibimet ipsis, & phaleras equis suis detractas abiecerunt, a phaleris deducit phaleratus. Terẽtius Dictis phaleratis seducis me. Quę cunq; igit̃ sunt ad ornamentũ eq phaleras appellari docet Seruius in. vii. illic Aurea pectoribus demissa monilia pendent. Torquibus, Torques ornamenta erant militũ aurea quę circa collũ gestabant sumpto more a gallis, vnde Manilius torquatus cognominatus ẽ. Ouidius de ponto. Nec torquẽ collo, nec habens crinale capillis, genere aũt masculino & foeminino inuenitur.

Ex Aedibus Alexandri Paganini Venetiis. M.D.XVI. die. xvii. Octobris Leonardo Lauretano Principe Optimo.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S

Omnes sunt quaterni preter S qui est ternus.